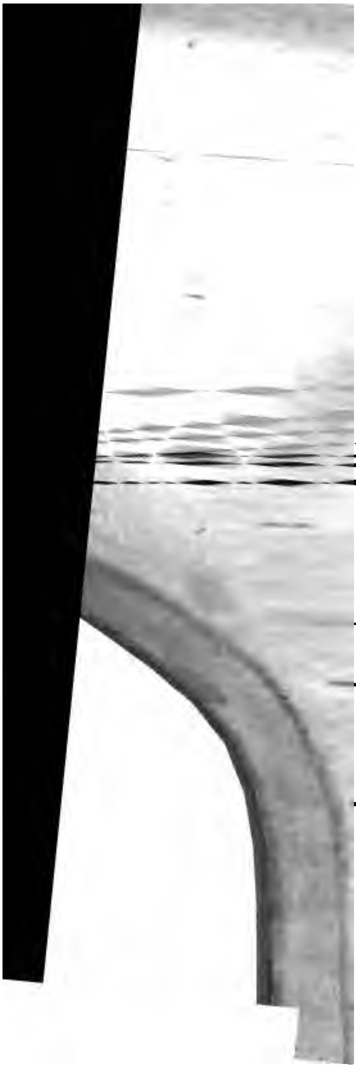
[illegible]

ΑΝΑΛΕΚΤΑ ʽΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΕΙΖΟΝΑ,

SIVE

COLLECTANEA GRÆCA MAJORA.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ ἙΛΛΗΝΙΚΑ ΜΕΙΖΟΝΑ.

SIVE

COLLECTANEA GRÆCA MAJORA

AD USUM

ACADEMICÆ JUVENTUTIS

ACCOMMODATA.

CUM

NOTIS PHILOLOGICIS,

QUAS

PARTIM COLLEGIT, PARTIM SCRIPSIT

ANDREAS DALZEL, A. M.

SOCIUS REGIAE SOCIETATIS EDINENSIS;
ET NUPER IN ACADEMIA JACOBI VI. SCOTORUM REGIS LITT. GR. PRO
EIDEMQUE A SECRETIS ET BIBLIOTHECARIUS.

TOMUS I.

COMPLECTENS EXCERPTA

EX

VARIIS ORATIONIS SOLUTÆ SCRIPTORIBUS.

EDITIO TERTIA AMERICANA, EX OCTAVA EDINENSI
Priori emendatior, cum Notis aliquot adjectis.

CANTABRIGIÆ, MASS.
E TYPIS UNIVERSITATIS.
SUMPTIBUS J. A. CUMMINGS ET W. HILLIARD.

Hilliard et Metcalf Typographis.
MDCCCXIX.

DISTRICT OF MASSACHUSETTS, TO WIT:

District Cle

BE IT REMEMBERED, That on the fourteenth day of May, A. D. 18 forty third year of the Independence of the United States of America, Cummi of the said District, have deposited in this office the title of a Book, the right claim as proprietors, in the words following, viz.

"ΑΝΑΛΕΚΤΑ ̔ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΕΙΖΟΝΑ.

Sive Collectanea Græca Majora. Ad usum Academicæ Juventutis accommodat philologicis, quas partim collegit, partim scripsit Andreas Dalzel, A. M. Socius tis Edinensis; et nuper in Academia Jacobi vi. Scotorum Regis Litt. Gr. Prof. e eretis et Bibliothecarius. Tomus i. Complectens excerpta ex variis orationis ribus. Editio tertia Americana, ex octava Edinensi, priori emendatior, cum N jectis."

In conformity to the Act of the Congress of the United States, entitled, encouragement of learning, by securing the copies of Maps, Charts, and Boo and Proprietors of such copies, during the times therein mentioned;" an entitled, "An act supplementary to an Act, entitled, an Act for the encour ing, by securing the copies of Maps, Charts, and Books, to the Authors a such copies, during the times therein mentioned; and extending the benef Arts of Designing, Engraving and Etching Historical and other Prints."

JNO. W. DA

Clerk of the District o

AD LECTOREM.

PRÆFATIO PRIMÆ EDITIONIS.

Ex iis qui Literarum Graecarum studio, seu discentes siv docentes, operam dederint, multi conquesti sunt se ab usu at que lectione principum Auctorum Græcorum quodammod arceri, cùm propter sumptus, non omnibus accommodatos quibus eorum scripta comparantur, tùm ob molem et multi tudinem ipsorum librorum, quos totos evolvere neque tem pus, quod huic studio impendi solet, discipulos sinit, nequ ipsius studii ratio atque consilium postulat.

Quoniam autem non modò decet sed etiam oportet omnes qui nobilissimæ Linguæ Græcæ vel mediocrem cognitionem habere cupiunt, Auctorum variorum vario generi scribend maturè assuescere; et hujusmodi Collectanea, in aliis re gionibus hactenus edita, neque comparatu facilia sunt, nequ nostratibus satis arrident; idcircò hæc nova demùm Ana lecta, ad usum Studiosæ Juventutis, edere visum est. In quibus contexendis pauca non solùm ex Historicis, verùm etiam ex Oratoribus, Philosophis, Criticis, aliisque desumpta sunt; haud ita tamen ut quis putet ea ad Græcas Literas pe nitùs cognoscendas sufficere, sed ut Discipuli Ingenui, horum exemplarium venustate allecti, hortos illos amœnos, undè flores tam pulchri provenerint, ingrediendi ac perlustrandi cupidine incendantur.

Quod ad Versiones, quas vocant, Latinas attinet, quæ Græcos libros comitari solent, eas, tanquam a nostro proposito prorsùs alienas, abjiciendas duximus; quippe optimi jamdudum Magistri consenserunt eas inter præcipuas causas esse,

cur tam pauci Græcè eruditissimi evadant. in singularum vocum ac locutionum Græc eliciendo plus temporis ac studii, præfere Præceptore, initio ponere vellent, neque ad t semper præstò sunt, noxia tamen ac fallacia, gerent, sponderet quis eos multò citiùs ad ve guæ cognitionem perventuros; nec fore ut etiam qui nomen Eruditorum præ se ferunt cui juvenes indulsissent consuetudine, ad opem identidem recurrere cogerentur.

NE tamen, etiam post Præceptoris prælect nâ ope destituatur Discipulus, accedunt brev TATIONES PHILOLOGICÆ, ubi quodcunque di singulis vocibus, sive ex linguæ idiomatis, siv monis structurâ occurrit, id ita expeditur, n autem Anglicè, ut Studiosus sedulus vix inv progressum impedire possit.

HÆ autem Annotationes partim selectæ terpretibus ac Scholiastis, partim recens con tamen eo consilio, ut doctis tantummodò se que ut, prolatis acervatim sententiis undique eruditionis speciem præ se ferant; sed ut st auxilium, qualecunque id demùm sit, quàm beant. Labor quidem humilis, laus verò n hoc opusculum vel tantulum conferre valuerit movendum Græcarum Literarum, quibus a tibus, citò deficiet omnis doctrina politior; i omnes etiam artes, quæ ad humanitatem p gebunt.

FORSITAN et hæ Notulæ cognitionem casu aliquo amissam, recuperare volentib futuræ. Quin et præceptoribus quibusd esse possint, præsertim quùm nomina auc

de hujusmodi rebus commentati sunt, non rarò indicent, quos, si plura velint, adire licet.

Tirones autem, qui hæc Collectanea proprio Marte perlegere cupiant, monere oportet, ut initium sumant ab iis quæ minùs sunt difficilia, quæ scilicet decerpta sunt ex operibus Xenophontis: deinde Herodotum, Polyænum, Ælianum, Thucydidem adeant; denique Philosophos, Oratores, Criticos aggrediantur.

Cæterum, nihil ex poëtis hic exhibetur: non ideo tamen quòd eos à republicâ nostrâ, uti olim suadebat Plato, relegandos censuimus, sed ut alterum Volumen seorsùm occupent. Id autem, si hoc minùs displicere compertum fuerit, pari modo instructum, quàm maturrimè prelo subjicietur. Vale.

PRÆFATIO
SECUNDÆ EDITIONIS.

TRIENNIUM nondum exactum fuit, ex quo
COLLECTANEORUM tomi prioris editio lucem asp
Bibliopolæ me commonefacere cœperint jam te
ad novam expoliendam edendámque me accing
silio igitur tomi alterius, qui EXCERPTA EX VA
complecteretur, publici juris faciendi in aliud t
ad hunc iterùm edendum animum applicui,
propriis discipulis, verùm etiam aliis alibi, qu
cunque operis non displicuisse compereram, e
interim deessent. Ante id tempus aliquandiu
ditus fueram quo minùs alterum illud volume
aliis perpetuis ferè negotiis quibus eram dis
bore quem impendere necesse fuit illis, nupe
LECTANEIS MINORIBUS concinnandis, quæ ju
pulis ad usum hujus libri majoris viam facili
rent.

INTERRA occasionem non invitus arripui,
qua grati animi sensum, ob librum hunc a
doctis præceptoribus exceptum, publicè exp
errores, qui in priore editione, sive opera
meâ ipsius scribendarum Annotationum et
novitate, fuerant admissi, secundis curis pro
rem. Quibus autem modis hoc efficere, a
volumen publico favore minùs indignum
sim, nunc paucis exponam.

1. TOTUM Contextum, quem vocant, (
recensui, et non solùm errata typographic

tollenda, sed interpunctionem, in locis innumeris, rectiùs, multùm fallor, constituendam, curavi; in caeteris, edition illas, quarum, ad singula Excerpta, facta est mentio, ferè s quutus. Sed quia multis in locis Annotationes ampliare v sum est, pauca Excerptorum ex Herodoto, et Xenophontis d Agesilao Rege Orationem, ne moles libri nimis excrescere omittenda duxi. Quo autem faciliùs discentium oculi ad si gulas Annotationes dirigantur, parvula numerorum sign Arabica, ubique per Contextum, suo quodque loco, inseru tur, quorum usum lector, primo intuitu, nequeat non sentir

2. Annotationibus in singula Excerpta praefigitur, u in Analectis Minoribus, Scriptoris Vitae brevis notitia, eju que Operum Editionum enumeratio; quae sint tanquam ru dimenta ejus generis eruditionis, sine quo nemo vir doct meritò haberi potest. Annotationes ipsae, quas omnes dil genter retractavi, emendatiores, et pluribus in locis aucti res, ut jam innui, hîc exhibentur. Namque, inter docendun earum quasdam mendosas, plurimas nimis breves deprehe deram: erant scilicet initio currente calamo exaratae, ut d siderio Juventutis ingenuae, librum manibus suis tractandu (quod ejus fuit erga me studium) assiduis vocibus postula tis, satisfieret.

Verum, tametsi haec editio priore sit planè multò emen datior, venustior ac melior, eam ab omni labe immunem spo dere nequimus. Restant etiamnum, sine dubio, multa corri genda. Sed quam sit difficile, vel potiùs quam sit imposs bile, in hisce rebus minutis tractandis, omni vitio caruiss eruditissimi homines optimè nôrunt.

Atque haec sunt, Lector benevole, quae tecum in antece sum communicanda habui. Iterum vale!—Scr. Edinburgi, i Acad. Jac. VI. Scotorum Regis, Kalend. Jan. M.DCC.LXXXI

PRÆFATIO

OCTAVÆ EDITIONI

IN hac octava editione curanda Textu datissimum exhibere, et pauca, quae not sunt in prioribus sive praetermissa seu rate exposita inserere, statui. Haec d plerumque signata Lector inveniet, ne, displiceat, Auctori voluminis tribuat. ti et ingeniosi, legibus principiisque L plurimas maculas in operibus fere om rum Graecorum inveteratas sustuleru dam tamen, praesertim Platonis operi cae adhuc restant. Nonnullos in exc celeberrimo Scriptore errores correxi iis nempe locis ubi particula ἄν vel o ejus ab editoribus malè intellecta fuit. hic et alibi benigne exceptum, utpote a in Graecis Literis Studiosam Juvent accommodatum, ejus utilitate per aliq perta, praeceptoribus doctis lubens com

(

Scrib. Edinburgi
Kal. Aug. 1817.

PRAEFATIO.

Ut haec Editio tertia Americana prodeat emend dium fuit omnium, ad quos attinuit, cura haud levis Veruntamen maculae nonnullae nos effugêre, prae centibus aliisque hujusmodi notis. Istae vero minus opinamur, in maxima hujus operis portione, quam in dem invenientur. Neque hae quidem multae nec n videantur, ut in rebus tam minutis, et variis, et quae oculorum aciem animique fallunt. Postquam usu ma tati sumus, atque accuratius praestantes vel probatas Scriptorum editiones cum nostris chartis contulimus, o processisse, lectores percepturos speramus.

Ipsarum Editionum, ex quibus haec Collectanea sun ta, magna ex parte, copiam Bibliotheca Harvardiana sup Aliae quoque bonae editiones, inter quas non paucae su tiores, ex eodem thesauro, et aliunde, adfuere; etsi no copia, ut nihil desideraretur. Subsidiis, quae praesto fue tum potuimus, usi sumus ad errata purganda. Legem n junximus, ut plurimum sequi exemplar. Ideo non mu nisi pauca quaedam, quae plane videbantur sic emenda cundum doctorum virorum judicium; et quorum pleru mentio in notis. Interpunctionem quidem aliquanto liber tavimus, item doctos Editores fere sequuti; quo sensus rum discentibus, nostra saltem opinione, clarius eluceat. I commodum futurum et docentibus et discentibus duximu neae cujusque paginae orationis solutae signis numerentur.

Encliticorum ratio saepe diversa est apud diversos G ticos atque Editores, quae diversitas in his Collectaneis ap Idem de iota subscripto aliisque similibus sit notandum. dicere longum esset.

Notulae quaedam, vel quaestiones, subinde adjectae su usui futuras esse censuimus. Hae ferme litera P. sig ne aliis imputentur. Potiores sunt ex Criticis spectatis tae. Pro nostris omnibus, Graecis, Latinis, oportet, ven tamus.

—— *Vos Exemplaria Graeca*
Nocturnâ versate manu, versate di

Hor. in Arte P

INDEX eorum quae in hoc primo Volumine continentur.

PARS PRIMA.

EXCERPTA HISTORICA.

I. Ex HERODOTO.

II. Ex THUCYDIDE.

III. E XENOPHONTE.

E CYROPAEDIA.

PARS SECUNDA.

EXCERPTA RHETORICA.

I. Ex LYSIA.

II. Ex ISOCRATE.

III. Ex DEMOSTHENE

PARS TERTIA.

EXCERPTA PHILOSOPHICA.

I. E XENOPHONTE

ANALECTA GRÆCA M

TOMI PRIORIS

PARS PRIMA.

EXCERPTA HISTORI

I.

[1] Ex HERODOTO.

[AD EDIT. PET. WESSELINGII. AMSTEL. 1763. FOL.

—*Dulcis et candidus et fusus* HERODOTUS. QUINOT.]

[2] Ἐκ τῆς ΚΛΕΙΟΥΣ.

* * *

ΑΡΙΩΝ.

[3] ΕΤΥΡΑΝΝΕΥΕ ὁ Περίανδρος Κορίνθου· [4] τῷ δὴ, λέ
Κορίνθιοι, (ὁμολογέουσι δέ [5] σφι Λέσβιοι,) [6] ἐν τῷ
θώϋμα μέγιστον [7] παραστῆναι·— [8] ΑΡΙΟΝΑ τὸν
θυμναῖον ἐπὶ δελφῖνος ἐξενειχθέντα ἐπὶ Ταίναρον,
κιθαρῳδὸν τῶν τότε ἐόντων [9] οὐδενὸς δεύτερον, καὶ [10]
ραμβον, πρῶτον ἀνθρώπων [11] τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, ποιήσ
τε καὶ ὀνομάσαντα καὶ διδάξαντα ἐν Κορίνθῳ.

Τοῦτον τὸν Αρίονα λέγουσι, [12] τὸν πολλὸν τοῦ χρόνου
τρίβοντα παρὰ Περιάνδρῳ, ἐπιθυμῆσαι πλῶσαι ἐς
λίην τε καὶ Σικελίην· ἐργασάμενον δὲ χρήματα μέγ
θελῆσαι ὀπίσω ἐς Κόρινθον ἀπικέσθαι. [13] Ὁρμᾶσθα
νυν ἐκ Τάραντος, πιστεύοντα δὲ οὐδαμοῖσι μᾶλλον ἢ Κ
θίοισι, [14] μισθώσασθαι πλοῖον ἀνδρῶν Κορινθίων. [15]
δὲ, ἐν τῷ πελάγει, ἐπιβουλεύειν, τὸν Αρίονα ἐκβαλό
[16] ἔχειν τὰ χρήματα. [17] Τὸν δὲ, συνέντα τοῦτο, λίσσε

χρήματα μὲν προϊέντα σφι, ψυχὴν δ Οὔκων δὴ πείθειν αὐτὸν τύτοισι, ἀλλὰ κ μέας [1] ἢ αὐτὸν διαχρᾶσθαί μιν, ὡς ἂν τ ἢ ἐκπηδᾷν ἐς τὴν θάλασσαν, [2] τὴν ταχίσ [3] Απειληθέντα δὲ τὸν Αρίονα ἐς ἀπορ θαι, ἐπειδὴ σφι οὕτω δοκέοι, [4] περιϊδέει σκευῇ πάσῃ, στάντα ἐν τοῖσι [6] ἐδωλίοισι, δὲ, ὑπεδέκετο ἑωϋτὸν κατεργάσασθαι· [8] κ θεῖν γὰρ ἡδονὴν, εἰ μέλλοιεν ἀκούσεσθαι τ των ἀοιδοῦ,—ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς πρύμι Τὸν δὲ, ἐνδύντα τε πᾶσαν τὴν σκευὴν, κ κιθάρην, στάντα ἐν τοῖσι ἐδωλίοισι, [9] διε ὄρθιον. Τελευτῶντος δὲ τοῦ νόμου, ῥίψε λασσαν ἑωϋτὸν, [10] ὡς εἶχε, σὺν τῇ σκευῇ μὲν ἀποπλέειν ἐς Κόρινθον· τὸν δὲ, δελφῖ λαβόντα, ἐξενεῖκαι ἐπὶ Ταίναρον.

Αποβάντα δὲ αὐτὸν, χωρέειν ἐς Κόρινθ καὶ ἀπικόμενον ἀπηγέεσθαι πᾶν τὸ γεγο δὲ, ὑπὸ ἀπιστίης, Αρίονα μὲν ἐν φυλακῇ μετιέντα, [12] ἀνακῶς δὲ ἔχειν τῶν πορθμέα παρεῖναι αὐτοὺς κληθέντας, ἱστορέεσθαι ι Αρίονος. Φαμένων δὲ ἐκείνων ὡς εἴη τε ι καί μιν εὖ πρήσσοντα λίποιεν ἐν Τάραντ τὸν Αρίονα, [14] ὥσπερ ἔχων ἐξεπήδησε. Ε γέντας, [15] οὐκ ἔχειν ἔτι, ἐλεγχομένους, ἀ

Ταῦτα μέν νυν Κορίνθιοί τε καὶ Λέσβ Αρίονός ἐστι ἀνάθημα χάλκεον, οὐ μέγα [17] ἐπὶ δελφῖνος ἐπεὼν ἄνθρωπος.

* * *

[1] ΚΡΟΙΣΟΣ καὶ ΣΟΛΩΝ.

Χρόνου δὲ ἐπιγινομένου, καὶ κατεστραμμένων σ
πάντων τῶν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ οἰκημένων·—(πλὴ
Κιλίκων καὶ Λυκίων, τοὺς ἄλλους πάντας ὑπ᾽ ἑωϋτῷ
καταστρεψάμενος, ὁ ΚΡΟΙΣΟΣ· εἰσὶ δὲ οἵδε, Λ
Φρύγες. Μυσοὶ, Μαριανδυνοὶ, Χάλυβες, Παφλα
[2] Θρῆκες, οἱ Θυνοί τε καὶ Βιθυνοὶ, Κᾶρες, Ιωνες, Δω
Αἰολέες, Πάμφυλοι·)—κατεστραμμένων δὲ τούτω
[3] προσεπικτωμένου Κροίσου Λυδοῖσι, ἀπικνέονται ἐς
δις, ἀκμαζούσας πλούτῳ, ἄλλοι τε οἱ πάντες ἐκ τῆ
λάδος σοφισταὶ, οἳ, τοῦτον τὸν χρόνον, [4] ἐτύγχανον ἐ
[5] ὡς ἕκαστος αὐτέων ἀπικνέοιτο, καὶ δὴ καὶ ΣΟΛ
ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὃς, Ἀθηναίοισι, νόμους, κελεύσασι,
σας, ἀπεδήμησε ἔτεα δέκα, κατὰ θεωρίης πρόφασ
πλώσας, ἵνα δὴ μή τινα τῶν νόμων ἀναγκασθῇ
τῶν ἔθετο· [6] αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἷοί τε ἦσαν αὐτὸ π
Ἀθηναῖοι· ὁρκίοισι γὰρ μεγάλοισι κατείχοντο, δέκα
χρήσεσθαι νόμοισι, τοὺς ἂν σφίσι Σόλων θῆται.

Αὐτῶν δὴ ὦν τούτων καὶ τῆς θεωρίης ἐκδημήσας ὁ Σ
εἵνεκεν, ἐς Αἴγυπτον ἀπίκετο παρὰ Ἄμασιν, καὶ ἐ
ἐς Σάρδις, παρὰ Κροῖσον. Ἀπικόμενος δὲ, ἐξεινίζ
τοῖσι βασιληΐοισι ὑπὸ τοῦ Κροίσου. Μετὰ δὲ,
τρίτῃ, ἢ τετάρτῃ, κελεύσαντος Κροίσου, τὸν Σόλωνα
ποντες περιῆγον κατὰ τοὺς θησαυροὺς, καὶ ἐπεδείκ
πάντα ἐόντα μεγάλα τε καὶ ὄλβια. Θεησάμενον
τὰ πάντα, καὶ σκεψάμενον, ὥς οἱ κατὰ καιρὸν ἦν,
ὁ Κροῖσος τάδε· "Ξεῖνε Ἀθηναῖε, παρ᾽ ἡμέας γὰ
"σέο λόγος ἀπῖκται πολλὸς, καὶ σοφίης εἵνεκεν τ
"καὶ πλάνης, ὡς φιλοσοφέων, γῆν πολλὴν, θεωρίη
"κεν, ἐπελήλυθας· νῦν ὦν ἵμερος, [7] ἐπείρεσθαι, μ

"θέ, σε, εἴ τινα ἤδη πάντων εἶδες ὀλβι
ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος,
Σόλων δὲ, οὐδὲν ὑποθωπεύσας, ἀλλὰ
μενος, λέγει· "Ω βασιλεῦ, Τέλλον
θωϋμάσας δὲ Κροῖσος τὸ λεχθὲν, εἴ
"[3] Κοίῃ δὴ κρίνεις Τέλλον εἶναι ὀλβι
εἶπε, "Τέλλῳ, [4] τοῦτο μὲν, [5] τῆς π
"παῖδες ἦσαν καλοί τε κἀγαθοὶ, κα
"τέκνα ἐκγενόμενα, καὶ πάντα παραμ
"[6] τοῦ βίου εὖ ἥκοντι, ὡς τὰ παρ' ἡμῖ
"λαμπροτάτη ἐπεγένετο· γενομένης γ
"χης πρὸς τοὺς ἀστυγείτονας ἐν Ἐλευ
"[7] τροπὴν ποιήσας τῶν πολεμίων, ἀ
"Καί μιν Ἀθηναῖοι δημοσίῃ τε ἔθα
"ἔπεσε, καὶ ἐτίμησαν μεγάλως."

* * *

ΑΤΥΣ καὶ ΑΔΡΗΣ

Μετὰ δὲ Σόλωνα οἰχόμενον, ἔλαβ
μεγάλη Κροῖσον, ([9] ὡς εἰκάσαι) ὅτι ἐ
ἀνθρώπων ἀπάντων ὀλβιώτατον. Αὐ
ἐπέστη ὄνειρος, ὅς οἱ τὴν ἀληθηΐην ἔφ
γένεσθαι κακῶν κατὰ τὸν παῖδα. Η
δύο παῖδες· τῶν οὗτερος μὲν [10] διέφθ
κωφός·) ὁ δὲ ἕτερος, τῶν ἡλίκων μακρ
τος· οὔνομα δέ οἱ ἦν ΑΤΥΣ. Τοῦτο
σημαίνει τῷ Κροίσῳ ὁ ὄνειρος, ὡς ἀπολ
δηρέϊ βληθέντα. Ὁ δ' ἐπεί τ' ἐξηγ
λόγον ἔδωκε, [12] καταῤῥωδήσας τὸν ὄνε
τῷ παιδὶ γυναῖκα· [14] ἐωθότα δὲ στρ
Λυδῶν, οὐδαμῇ ἔτι ἐπὶ τοιοῦτο πρῆγμα
τια δὲ καὶ δοράτια, καὶ τὰ τοιαῦτα π

ται ἐς πόλεμον ἄνθρωποι, ἐκ τῶν ἀνδρεώνων ἐκκομίσα
τὺς θαλάμυς [1] συνένησε, μή τί [2] οἱ κρεμάμενον τῷ
ἐμπέσῃ.

Εχοντος δέ οἱ [3] ἐν χερσὶ τοῦ παιδὸς τὸν γάμον, ἀπ
εται ἐς τὰς Σάρδις ἀνὴρ συμφορῇ ἐχόμενος, καὶ
καθαρὸς χεῖρας ἐὼν, Φρὺξ μὲν γενεῇ, γένεος δὲ τοῦ β
ληΐου. Παρελθὼν δὲ οὗτος ἐς τὰ Κροίσου οἰκία, κ
νόμους τοὺς ἐπιχωρίους καθαρσίου ἐδέετο κυρῆσαι. Ι
σος δέ μιν ἐκάθηρε. Ἔστι δὲ παραπλησίη ἡ κάθι
τοῖσι Λυδοῖσι καὶ τοῖσι Ἕλλησι. Επεί τε δὲ τὰ νο
μενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος, ἐπυνθάνετο ὁκόθεν τε καὶ τίς
λέγων τάδε, "Ωνθρωπε, τίς τε ἐὼν, καὶ κόθεν τῆς
"γίης ἥκων, ἐπίστιος ἐμοὶ ἐγένεο; τίνα τε ἀνδρῶν ἢ
"ναικῶν ἐφόνευσας;" Ὁ δὲ ἀμείβετο, "Ω βασ
"Γορδίεω μὲν τοῦ Μίδεω εἰμὶ παῖς, ὀνομάζομαι
"ΑΔΡΗΣΤΟΣ· φονεύσας δὲ ἀδελφεὸν ἐμεωϋτοῦ ἀ
"πάρειμι, ἐξεληλαμένος τε ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐσ
"μένος πάντων." Κροῖσος δέ μιν ἀμείβετο το
"Ανδρῶν τε φίλων [5] τυγχάνεις ἔκγονος ἐὼν, καὶ ἐλήλ
"ἐς φίλους, ἔνθα [6] ἀμηχανήσεις χρήματος οὐδενὸς, μ
"[7] ἐν ἡμετέρου· συμφορὴν δὲ ταύτην, ὡς κουφότ
"φέρων, κερδανέεις πλεῖστον." Ὁ μὲν δὴ δίαιταν
[8] ἐν Κροίσου.

Εν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τούτῳ, ἐν τῷ Μυσίῳ Οὐλύμ
[9] συὸς χρῆμα γίνεται μέγα· ὁρμεώμενος δὲ οὗτος ἐκ
ὄρεος τυτυ, τὰ τῶν Μυσῶν ἔργα διαφθείρεσκε. Πολ
δὲ οἱ Μυσοὶ ἐπ' αὐτὸν ἐξελθόντες, ποιέεσκον μὲν οὐδὲ
κὸν, ἔπασχον δὲ πρὸς αὐτοῦ· Τέλος δὲ, ἀπικόμενοι
τὸν Κροῖσον τῶν Μυσῶν ἄγγελοι, ἔλεγον τάδε, "Ω
"σιλεῦ, ὑὸς χρῆμα μέγιστον [10] ἀνεφάνη ἡμῖν ἐν τῇ
"ρῃ, ὃς τὰ ἔργα διαφθείρει· τοῦτον προθυμεόμενοι ἑ
"οὐ δυνάμεθα· νῦν ὦν προσδεόμεθα σεῦ, τὸν παῖδα
"[11] λογάδας νεηνίας καὶ κύνας συμπέμψαι ἡμῖν, ὡ

“ μιν ἐξέλωμεν ἐκ τῆς χώρης.” Οἱ μὲν
Κροῖσος δὲ μνημονεύων τῷ ὀνείρῳ τὰ ἔπεα
“ Παιδὸς μὲν περὶ τοῦ ἐμοῦ μὴ μνησθῆ
“ ὑμῖν συμπέμψαιμι· νεόγαμός τε γά
“ οἱ νῦν μέλει. Λυδῶν, μέντοι. λογάδ
“ γέσιον πᾶν συμπέμψω· καὶ διακελεύ
“ εἶναι ὡς προθυμοτάτοισι συνεξελεῖν ἐ
“ τῆς χώρης.” Ταῦτα ἀμείψατο.
[3] Αποχρεωμένων δὲ τούτοισι τῶν Μυ
ὁ τοῦ Κροίσου παῖς, ἀκηκοὼς [4] τῶν ἐδέο
φαμένου δὲ τοῦ Κροίσου τόν γε παῖδά
λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νεηνίης τάδε, “ Ω π
“ λιστα. πρότερόν κοτε, καὶ γενναιότα
“ πολέμους καὶ ἐς ἄγρας φοιτέοντας ει
“ [7] ἀμφοτέρων με τούτων ἀποκληΐσας
“ δειλίην [8] μοι παριδὼν, οὔτε ἀθυμίην
“ με χρὴ, ὄμμασι, ἔς τε ἀγορὴν καὶ
“ οντα, φαίνεσθαι; κοῖος μέν τις τοῖσι
“ εἶναι; κοῖος δέ τις τῇ νεογάμῳ γυ
“ ἐκείνη δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; Εμὲ
“ ἰέναι ἐπὶ τὴν θήρην, ἢ λόγῳ ἀνάπεισο
“ νω ἐστὶ ταῦτα οὕτω ποιεόμενα.” Α
τοῖσδε, “ Ω παῖ, οὔτε δειλίην, οὔτε ἄλ
“ παριδών τοι, ποιέω ταῦτα· ἀλλά μ
“ ἐν τῷ ὕπνῳ, ἐπιστᾶσα, ἔφη σε ὀλιγ
“ ὑπὸ γὰρ αἰχμῆς σιδηρέης ἀπολέεσθ
“ ὄψιν ταύτην, τόν τε γάμον τοι τοῦ
“ [11] ἐπὶ τὰ παραλαμβανόμενα οὐκ ἀπ
“ ἔχων, εἴ κως δυναίμην, [12] ἐπὶ τῆς ἐμῆς
“ κλέψαι· εἷς γάρ μοι μοῦνος [14] τυγχά
“ γὰρ δὴ ἕτερον, [15] διεφθαρμένον τὴν ἀκο
“ λογίζομαι.”

Αμείβεται ὁ νεηνίης τοῖσδε, "Συγγνώμη μὲν
"περ, τοι, ἰδόντι γε ὄψιν τοιαύτην, περὶ ἐμὲ φ
"ἔχειν· [1] τὸ δὲ οὐ μανθάνεις, ἀλλὰ λέληθέ σε τὸ
"ἐμέ τοι δίκαιόν ἐστι φράζειν. Φής τοι τὸ ὄνειρ
"αἰχμῆς σιδηρέης, φάναι, ἐμὲ τελευτήσειν·
"κοῖαι μέν εἰσι χεῖρες, κοίη δὲ αἰχμὴ σιδηρέη
"φοβέαι; εἰ μὲν γὰρ ὑπὸ ὀδόντος τοι εἶπε
"σειν με, ἢ [2] ἄλλου τευ [3] ὅ, τι τούτῳ ἔοικε, χρῆ
"ποιέειν [4] τὰ ποιέεις· νῦν δὲ, ὑπὸ αἰχμῆς. Ἐπεὶ
"οὐ πρὸς ἄνδρας ἡμῖν γίνεται ἡ μάχη, μέθες με."

Αμείβεται Κροῖσος, "Ω παῖ, [5] ἔστι τῇ με νικ
"μην ἀποφαίνων περὶ τοῦ ἐνυπνίου· Ὡς ὦν νεν
"ὑπὸ σέο, μεταγινώσκω, μετίημί τέ σε ἰέναι
"ἄγρην."

Εἴπας δὲ ταῦτα ὁ Κροῖσος, μεταπέμπεται τὸ
γα Αδρηστον· ἀπικομένῳ δέ οἱ λέγει τάδε, "Α
"ἐγώ σε συμφορῇ πεπληγμένον ἀχάριτι, [6] τήν
"ὀνειδίζω, ἐκάθηρα, καὶ οἰκίοισι ὑποδεξάμενο
"παρέχων πᾶσαν δαπάνην. Νῦν ὦν (ὀφείλεις γὰ
"προποιήσαντος χρηστὰ ἔς σε, χρηστοῖσί με ἀμεί
"φύλακα παιδός, σε, τοῦ ἐμοῦ, χρήζω γενέσ
"ἄγρην ὁρμεωμένου, μή τινες, κατ' ὁδὸν, κλῶπ
"οὖργοι, ἐπὶ δηλήσει, φανέωσι ὑμῖν. Πρὸς δὲ τοι
"σέ τοι [7] χρεών ἐστι ἰέναι, ἔνθα [8] ἀπολαμπρύνεα
"ἔργοισι· πατρώϊόν τε γάρ τοι ἐστὶ, [9] καὶ προσέ
"ὑπάρχει."

Αμείβεται ὁ Αδρηστος, "Ω βασιλεῦ, [10] ἄλλ
"ἔγωγε ἂν οὐκ ἦϊα ἐς ἄεθλον τοιόνδε· [11] οὔτε γὰ
"φορῇ τοιῇδε κεχρημένον οἰκός ἐστι ἐς ὁμήλι
"πρήσσοντας ἰέναι, οὔτε τὸ βούλεσθαι [12] πάρα· πα
"τε ἀνίσχον ἐμεωϋτόν. Νῦν δὲ, ἐπεί τε σὺ σ
"καὶ δεῖ τοι χαρίζεσθαι, (ὀφείλω γάρ σε ἀμε
"χρηστοῖσι,) ποιέειν εἰμὶ ἕτοιμος ταῦτα· παῖδά

« τὸν διακελεύεαι φυλάσσειν, ἀπη
« σοντος εἵνεκεν, προσδόκα τοι ἀπονο

Τοιούτοισι ἐπεί τε οὗτος ἀμείψε
μετὰ ταῦτα, ἐξηρτυμένοι λογάσι τ
ἀπικόμενοι δὲ ἐς τὸν Οὔλυμπον τὸ
ρίον· εὑρόντες δὲ, καὶ περιστάντες αὐτὸ
Ενθα δὴ ὁ ξεῖνος, οὗτος δὴ ὁ καθα
λεόμενος δὲ Αδρηστος, ἀκοντίζων τὸν
τάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδό
τῇ αἰχμῇ, ἐξέπλησε τοῦ ὀνείρου τὴν
ἀγγελίαν τῷ Κροίσῳ τὸ γεγονός· ἀ
Σάρδις, τήν τε μάχην καὶ τὸν τοῦ
μηνέ οἱ.

Ὁ δὲ Κροῖσος, τῷ θανάτῳ τοῦ
μένος, μᾶλλόν τι ἐδεινολογέετο, ὅτι
αὐτὸς φόνου ἐκάθηρε· [2] περιημεκτέων
νῶς, ἐκάλεε μὲν Δία καθάρσιον, μ
τοῦ ξείνου πεπονθὼς εἴη· ἐκάλεε δὲ [3] ἐ
ρήϊον, τὸν αὐτὸν τοῦτον ὀνομάζων θε
καλέων, διότι δὴ οἰκίοισι ὑποδεξάμεν
τοῦ παιδὸς [4] ἐλάνθανε βόσκων· τὸν δ
λακα συμπέμψας αὐτὸν, εὑρήκοι πολ

Παρῆσαν δὲ, μετὰ τοῦτο, οἱ Λυ
κρὸν, ὄπισθεν δὲ εἵπετό οἱ ὁ φονεύς·
τοῦ νεκροῦ, παρεδίδου ἑωϋτὸν Κροίσῳ, πρ
ἐπικατασφάξαι μιν κελεύων τῷ νε
προτέρην ἑωϋτοῦ συμφορὴν, καὶ ὡς, ἐ
ραντα ἀπολωλεκὼς εἴη· οὐδέ οἱ εἴη
δὲ τούτων ἀκούσας, τόν τε Αδρηστον
ἐὼν ἐν κακῷ οἰκηΐῳ τοσούτῳ, καὶ λέγει
« ὦ ξεῖνε, παρὰ σεῦ πᾶσαν τὴν δίκη
« καταδικάζεις θάνατον· εἷς δὲ οὐ σ
« κοῦ αἴτιος, [5] εἰ μὴ ὅσον ἀέκων

« θεῶν κού τις, ὅς μοι καὶ πάλαι προεσήμαινε
« λοντα ἔσεσθαι." Κροῖσος μέν νυν ἔθαψε, ὡ
ἦν, τὸν ἑωϋτοῦ παῖδα. Ἀδρῆστος δὲ ὁ Γορδίεω τοῦ
οὗτος δὴ ὁ φονεὺς μὲν τοῦ ἑωϋτοῦ ἀδελφεοῦ γενόμ
νεὺς δὲ τοῦ καθήραντος, ἐπεί τε ἡσυχίη τῶν ἀ
ἐγένετο περὶ τὸ σῆμα, [1] συγγινωσκόμενος ἀνθρ
ναι, τῶν αὐτὸς ᾔδεε, βαρυσυμφορώτατος, ἑωϋτὸν
τασφάζει τῷ τύμβῳ.

* * *

ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΣ.

[2] Τὸ μὲν Ἀττικὸν κατεχόμενόν τε καὶ διεσπ
ἐπυνθάνετο ὁ Κροῖσος ὑπὸ ΠΕΙΣΙΣΤΡΑΤΟΥ
ποκράτεος, τοῦτον τὸν χρόνον τυραννεύοντος Α
Ἱπποκράτεϊ γὰρ, ἐόντι ἰδιώτῃ, καὶ θεωρέοντι τὰ
πια, τέρας ἐγένετο μέγα· θύσαντος γὰρ αὐτοῦ
οἱ λέβητες, [3] ἐπεστεῶτες, καὶ κρεῶν τε ἐόντες ἔμπ
ὕδατος, ἄνευ πυρὸς ἔζεσαν καὶ ὑπερέβαλον. Χί
Λακεδαιμόνιος παρατυχὼν, καὶ θεησάμενος τὸ
συνεβούλευεν Ἱπποκράτεϊ, πρῶτα μὲν, [4] γυναῖκα
ποιὸν μὴ ἄγεσθαι ἐς τὰ οἰκία· [5] εἰ δὲ τυγχάνει
δεύτερα, τὴν γυναῖκα, ἐκπέμπειν· καὶ εἴ τίς οἱ τ
ἐὼν παῖς, τοῦτον ἀπείπασθαι· Οὔκων, ταῦτα παρ
τος Χίλωνος, πείθεσθαι θέλειν τὸν Ἱπποκράτεα. Ι
οἱ, μετὰ ταῦτα, τὸν Πεισίστρατον τοῦτον, ὅς, στα
των τῶν παράλων καὶ τῶν ἐκ τοῦ πεδίου Ἀθηναίων,
μὲν προεστεῶτος Μεγακλέος τοῦ Ἀλκμαίωνος, τῶ
τοῦ πεδίου Λυκούργου Ἀριστολαΐδεω, καταφρονή
τυραννίδα, ἤγειρε τρίτην στάσιν· συλλέξας δὲ στα
[7] καὶ τῷ λόγῳ τῶν Ὑπερακρίων προστὰς, μηχανᾶ
ἀδε. Τρωματίσας ἑωϋτόν τε καὶ ἡμιόνες, ἤλασε
ἀγορὴν τὸ ζεῦγος, ὡς ἐκπεφευγὼς τοὺς ἐχθροὺς,
ἐλαύνοντα ἐς ἀγρὸν, ἠθέλησαν ἀπολέσαι δῆθεν·

[1] Τούτοισι ἀμειψάμενος ὁ Ἅρπαγος, ὥς οἱ παρεδόθη τὸ παιδίον κεκοσμημένον [2] τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἤιε κλαίων ἐς τὰ οἰκία· παρελθὼν δὲ ἔφραζε τῇ ἑωυτοῦ γυναικὶ τὸν πάντα Ἀστυάγεος ῥηθέντα λόγον· ἡ δὲ πρὸς αὐτὸν λέγει, “Νῦν ὦν τί σοι ἐν νόῳ ἐστὶ ποιέειν;” Ὁ δὲ ἀμείβεται· “[3] Οὐκ ᾗ ἐνετέλλετο Ἀστυάγης. Οὐδ᾽ εἰ παραφρονήσει τε καὶ μανέεται κάκιον ἢ νῦν μαίνεται, οὔ οἱ ἔγωγε προσθήσομαι τῇ γνώμῃ, οὐδὲ ἐς φόνον τοιοῦτον ὑπηρετήσω. Πολλῶν δὲ εἵνεκα οὐ φονεύσω μιν· ϗ ὅτι αὐτῷ μοι συγγενής ἐστιν ὁ παῖς, ϗ ὅτι Ἀστυάγης μὲν ἐστὶ γέρων, καὶ ἄπαις ἔρσενος γόνου· [4] εἰ δὲ θελήσει, τούτου τελευτήσαντος, ἐς τὴν θυγατέρα ταύτην ἀναβῆναι ἡ τυραννὶς, ἧς νῦν τὸν υἱὸν κτείνει δι᾽ ἐμεῦ, ἄλλο τι, ἢ, λείπεται τὸ ἐνθεῦτεν ἐμοὶ, κινδύνων ὁ μέγιστος; Ἀλλὰ, τοῦ μὲν ἀσφαλέος εἵνεκα ἐμοὶ, δεῖ τοῦτον τελευτᾷν τὸν παῖδα· δεῖ, μέν τοι, τῶν τινα Ἀστυάγεος, αὐτοῦ φονέα γενέσθαι, καὶ μὴ τῶν ἐμῶν.”

Ταῦτα εἶπε, καὶ αὐτίκα ἄγγελον ἔπεμπε ἐπὶ τῶν βουκόλων τῶν Ἀστυάγεος, [5] τὸν ἠπίστατο νομάς τε ἐπιτηδεωτάτας νέμοντα καὶ οὔρεα θηριωδέστατα, τῷ οὔνομα ἦν Μιτραδάτης. Συνοίκεε δὲ ἑωυτοῦ συνδούλῃ· οὔνομα δὲ τῇ γυναικὶ ἦν, τῇ συνοίκεε, Κυνὼ, κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν· κατὰ δὲ τὴν Μηδικὴν, Σπακώ· τὴν γὰρ κύνα καλέουσι σπάκα Μῆδοι. [6] Αἱ δὲ ὑπώρεαί εἰσι τῶν οὐρέων, ἔνθα τὰς νομὰς τῶν βοῶν εἶχε οὗτος δὴ ὁ βουκόλος, πρὸς [7] βορέω τε ἀνέμου τῶν Ἀγβατάνων, ϗ πρὸς τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου· [8] ταύτῃ μὲν γὰρ ἡ Μηδικὴ χώρη, πρὸς Σασπείρων, ὀρεινή ἐστι κάρτα, καὶ ὑψηλή τε, καὶ [9] ἴδῃσι συνηρεφής· [10] ἡ δὲ ἄλλη Μηδικὴ χώρη ἐστὶ πᾶσα ἄπεδος. Ἐπεὶ ὦν ὁ βουκόλος σπουδῇ πολλῇ καλεόμενος ἀπίκετο, ἔλεγε ὁ Ἅρπαγος τάδε, “Κελεύει σε Ἀστυάγης, τὸ παιδίον τοῦτο λαβόντα, θεῖναι ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν οὐρέων, ὅκως ἂν τάχιστα διαφθαρείη· ϗ τάδε τοι ἐκέ-

"λευσε εἰπεῖν, Ην μὴ ἀποκτείνῃς αὐτὸ, ἀλλά τεῳ τρό-"πῳ περιποιήσῃ, ὀλέθρῳ τῷ κακίστῳ σε διαχρήσεσθαι· "ἐπορᾷν δὲ ἐκκείμενον διατέταγμαι ἐγώ."

Ταῦτα ἀκούσας ὁ βουκόλος, καὶ ἀναλαβὼν τὸ παιδίον, ἤϊε τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδὸν. καὶ ἀπικνέεται ἐς τὴν ἔπαυλιν. [1] Τῷ δ' ἄρα καὶ αὐτῷ ἡ γυνὴ, ἐπίτεξ ἐοῦσα πᾶσαν ἡμέρην, τότε κως [2] κατὰ δαίμονα τίκτει, οἰχομένου τοῦ βουκόλου ἐς πόλιν· [3] ἦσαν δὲ ἐν φροντίδι ἀμφότεροι ἀλλήλων πέρι· ὁ μὲν τοῦ τόκου τῆς γυναικὸς, [4] ἀῤῥωδέων· ἡ δὲ γυνὴ, ὅτι, οὐκ ἐωθὼς, ὁ Ἅρπαγος μεταπέμψαιτο αὐτῆς τὸν ἄνδρα. Ἐπεί τε δὲ ἀπονοστήσας [5] ἐπέστη, οἷα ἐξ ἀέλπτου ἰδοῦσα ἡ γυνὴ, εἴρετο προτέρη, ὅτι μιν οὕτω προθύμως Ἅρπαγος μεταπέμψαιτο. Ὁ δὲ εἶπε, "Ὦ γύναι, εἶδόν "τε, ἐς πόλιν ἐλθὼν, καὶ ἤκουσα, [6] τὸ μήτε ἰδεῖν ὄφελον, "μήτε κοτε γενέσθαι ἐς δεσπότεας τοὺς ἡμετέρους! Οἶ-"κος μὲν πᾶς Ἁρπάγου κλαυθμῷ κατείχετο· ἐγὼ δὲ "ἐκπλαγεὶς, ἤϊα ἔσω· ὡς δὲ τάχιστα ἐσῆλθον, ὁρέω "παιδίον προκείμενον, ἀσπαῖρόν τε καὶ κραυγανόμενον, "κεκοσμημένον [7] χρυσῷ τε καὶ ἐσθῆτι ποικίλῃ. Ἅρπα-"γος δὲ ὡς εἶδέ με, ἐκέλευε, τὴν ταχίστην, ἀναλα-"βόντα τὸ παιδίον, [8] οἴχεσθαι φέροντα, καὶ θεῖναι ἔν-"θα [9] θηριωδέστατον εἴη τῶν οὐρέων, φὰς Αστυάγεα εἶναι "τὸν ταῦτα ἐπιθέμενόν μοι· πόλλ' ἀπειλήσας εἰ μή "σφεα ποιήσαιμι. Καὶ ἐγὼ ἀναλαβὼν, ἔφερον, δοκέων "τῶν τινος οἰκετέων εἶναι· οὐ γὰρ ἄν κοτε κατέδοξα "ἔνθεν γε ἦν· ἐθάμβεον δὲ ὁρέων χρυσῷ τε καὶ εἵμασι "κεκοσμημένον· [10] πρὸς δὲ, καὶ κλαυθμὸν [11] κατεστεῶτα "ἐμφανέα [12] ἐν Ἁρπάγου. Καὶ πρόκα τε δὴ, κατ' ὁδὸν, "πυνθάνομαι τὸν πάντα λόγον [13] θεράποντος, ὅς, ἐμὲ "προπέμπων ἔξω πόλιος, ἐνεχείρισε τὸ βρέφος·—ὡς "ἄρα Μανδάνης τε εἴη παῖς τῆς Αστυάγεος θυγατρὸς "καὶ Καμβύσεω τοῦ Κύρου, καί μιν Αστυάγης ἐντέλλε-"ται ἀποκτεῖναι· [14] νῦν τε ὧδέ ἐστι."

Ἅμα δὲ ταῦτα ἔλεγε ὁ βουκόλος, καὶ ἐκκαλύψας ἀπεδείκνυε. Ἡ δὲ ὡς εἶδε τὸ παιδίον, μέγα τε καὶ εὐειδὲς ἐόν, δακρύσασα καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων τοῦ ἀνδρός, ἐχρήιζε μηδεμιῇ τέχνῃ ἐκθεῖναί μιν. Ὁ δὲ [1] οὐκ ἔφη οἷός τ' εἶναι ἄλλως αὐτὰ ποιέειν· ἐπιφοιτήσειν γὰρ κατασκόπους ἐξ Ἁρπάγου ἐποψομένους· ἀπολέεσθαί τε κάκιστα, ἢν μή σφεα ποιήσῃ. Ὡς δὲ οὐκ ἔπειθε ἄρα τὸν ἄνδρα, δεύτερα λέγει ἡ γυνὴ τάδε. "Ἐπεὶ τοίνυν οὐ δύναμαί σε πείθειν μὴ ἐκθεῖναι, σὺ δὲ ὧδε ποίησον, [2] εἰ δή πᾶσα ἀνάγκη ὀφθῆναι ἐκκείμενον· τέτοκα γὰρ καὶ ἐγώ· τέτοκα δὲ [3] τεθνεός. Τοῦτο μὲν φέρων πρόθες· τὸν δὲ τῆς Ἀστυάγεος θυγατρὸς παῖδα, ὡς ἐξ ἡμέων ἐόντα, τρέφωμεν· καὶ οὕτω, οὔτε σὺ [4] ἁλώσεαι ἀδικέων τοὺς δεσπότεας, οὔτε ἡμῖν κακῶς βεβουλευμένα ἔσται· ὅ τε γὰρ τεθνεὼς βασιληΐης ταφῆς κυρήσει, καὶ ὁ περιεὼν οὐκ ἀπολέει τὴν ψυχήν."

Κάρτα τε ἔδοξε τῷ βουκόλῳ, πρὸς τὰ παρεόντα, εὖ λέγειν ἡ γυνὴ καὶ αὐτίκα ἐποίεε ταῦτα. Τὸν μὲν ἔφερε θανατώσων παῖδα, τοῦτον μὲν [5] παραδιδοῖ τῇ ἑωϋτοῦ γυναικί· τὸν δέ, ἑωϋτοῦ ἐόντα, νεκρὸν λαβών, ἔθηκε ἐς τὸ ἄγγος ἐν τῷ ἔφερε τὸν ἕτερον· κοσμήσας δὲ τῷ κόσμῳ παντὶ τοῦ ἑτέρου παιδός, φέρων ἐς τὸ ἐρημότατον τῶν οὐρέων, [6] τιθεῖ. Ὡς δὲ τρίτη ἡμέρη τῷ παιδίῳ ἐκκειμένῳ ἐγένετο, ἤιε ἐς πόλιν ὁ βουκόλος, τῶν τινα προβοσκῶν φύλακον αὐτοῦ καταλιπών. Ἐλθὼν δὲ [7] ἐς τοῦ Ἁρπάγου, ἀποδεικνύναι [8] ἔφη ἑτοῖμος εἶναι τοῦ παιδίου τὸν νέκυν. Πέμψας δὲ ὁ Ἅρπαγος τῶν ἑωϋτοῦ δορυφόρων τοὺς πιστοτάτους, εἶδέ τε διὰ τούτων, καὶ ἔθαψε τοῦ βουκόλου τὸ παιδίον· καὶ τὸ μὲν ἐτέθαπτο· Τὸν δὲ ὕστερον τούτων, ΚΥΡΟΝ ὀνομασθέντα, παραλαβοῦσα ἔτρεφε ἡ γυνὴ τοῦ βουκόλου, οὔνομα ἄλλο [9] κού τι, καὶ οὐ Κῦρον θεμένη.

[1] Ἐκ τῆς ΕΥΤΕΡΠΗΣ.

* * *

ΨΑΜΜΗΤΙΧΟΣ.

Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι, πρὶν μὲν ἢ ΨΑΜΜΗΤΙΧΟΝ [2] σφέων βασιλεῦσαι, ἐνόμιζον ἑωϋτοὺς πρώτους γενέσθαι πάντων ἀνθρώπων. Ἐπειδὴ δὲ Ψαμμήτιχος, βασιλεύσας, ἠθέλησε εἰδέναι οἵτινες [3] γενοίατο πρῶτοι, ἀπὸ τούτου νομίζουσι Φρύγας προτέρους γενέσθαι ἑωϋτῶν, τῶν δὲ ἄλλων ἑωϋτούς. Ψαμμήτιχος δὲ ὡς οὐκ ἐδύνατο, πυνθανόμενος, πόρον οὐδένα τούτου ἀνευρεῖν, οἳ γενοίατο πρῶτοι ἀνθρώπων, [4] ἐπιτεχνᾶται τοιόνδε· Παιδία δύο νεογνὰ [5] ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυχόντων δίδωσι ποιμένι τρέφειν ἐς τὰ ποίμνια, [6] τροφήν τινα τοιήνδε· ἐντειλάμενος μηδένα, ἀντίον αὐτέων, μηδεμίην φωνὴν ἱέναι, ἐν στέγῃ δὲ ἐρήμῃ, [7] ἐπ' ἑωϋτῶν, κέεσθαι αὐτά, καὶ, [8] τὴν ὥρην, ἐπάγειν σφι αἶγας· [9] πλήσαντα δὲ τοῦ γάλακτος, [10] τἄλλα διαπρήσσεσθαι. [11] Ταῦτα δ' ἐποίεε τε καὶ ἐνετέλλετο ὁ Ψαμμήτιχος, θέλων ἀκοῦσαι τῶν παιδίων, [12] ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσήμων κνυζημάτων, ἥντινα φωνὴν ῥήξουσι πρώτην. Τάπερ ὦν καὶ ἐγένετο· ὡς γὰρ διέτης χρόνος ἐγεγόνεε ταῦτα τῷ ποιμένι πρήσσοντι, ἀνοίγοντι τὴν θύρην, καὶ εἰσιόντι, τὰ παιδία, ἀμφότερα, προσπίπτοντα, [13] βεκὸς ἐφώνεον, ὀρέγοντα τὰς χεῖρας. Τὰ μὲν δὴ πρῶτα ἀκούσας, ἥσυχος ἦν ὁ ποιμήν· ὡς δὲ πολλάκι φοιτέοντι καὶ ἐπιμελομένῳ [14] πολλὸν ἦν τοῦτο τὸ ἔπος, οὕτω δὴ σημήνας τῷ δεσπότῃ, ἤγαγε τὰ παιδία, [15] κελεύσαντος, ἐς ὄψιν τὴν ἐκείνου. Ἀκούσας δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ψαμμήτιχος, ἐπυνθάνετο [16] οἵτινες ἀνθρώπων βεκός τι καλέουσι· πυνθανόμενος δέ, εὕρισκε Φρύγας καλέοντας [17] τὸν ἄρτον. Οὕτω συνεχώρησαν Αἰγύπτιοι, καὶ τοιούτῳ σταθμησάμενοι πρήγματι, τοὺς Φρύγας πρεσβυτέρους εἶναι ἑωϋτῶν.

* * *

'Ο ΚΡΟΚΟΔΕΙΛΟΣ.

Τῶν δὲ κροκοδείλων φύσις ἐστὶ τοιήδε· Τοὺς χειμεριωτάτους μῆνας τέσσερας ἐσθίει οὐδέν· ἐὸν δὲ τετράπουν, χερσαῖον καὶ λιμναῖόν ἐστι· τίκτει μὲν γὰρ ὠὰ ἐν γῇ, καὶ ἐκλέπει· καὶ, τὸ πολλὸν τῆς ἡμέρης, διατρίβει ἐν τῷ ξηρῷ, τὴν δὲ νύκτα πᾶσαν, ἐν τῷ ποταμῷ· θερμότερον γὰρ δή ἐστι τὸ ὕδωρ τῆς τε αἰθρίης καὶ τῆς δρόσου. Πάντων δὲ, [1] τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, θνητῶν, τοῦτο ἐξ ἐλαχίστου μέγιστον γίνεται· τὰ μὲν γὰρ ὠὰ χηνέων οὐ πολλῷ μέζονα τίκτει· καὶ ὁ νεοσσὸς κατὰ λόγον τοῦ ὠοῦ γίνεται· αὐξανόμενος δὲ, γίνεται καὶ ἐς ἑπτακαίδεκα πήχεας, καὶ μέζων ἔτι· ἔχει δὲ ὀφθαλμοὺς μὲν ὑὸς, ὀδόντας δὲ μεγάλους καὶ [2] χαυλιόδοντας, κατὰ λόγον τοῦ σώματος· γλῶσσαν δὲ, μοῦνον θηρίων, [3] οὐκ ἔφυσε· οὐδὲ τὴν κάτω κινέει γνάθον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο, μοῦνον θηρίων, τὴν ἄνω γνάθον προσάγει τῇ κάτω· ἔχει δὲ καὶ ὄνυχας καρτεροὺς, καὶ [4] δέρμα λεπιδωτὸν ἄρρηκτον ἐπὶ τοῦ νώτου· τυφλὸν δὲ ἐν ὕδατι, ἐν δὲ τῇ αἰθρίῃ ὀξυδερκέστατον· [5] ἅτε δὴ ὦν ἐν ὕδατι δίαιταν ποιεύμενον, τὸ στόμα ἔνδοθεν φορέει πᾶν μεστὸν βδελλέων. Τὰ μὲν δὴ ἄλλα ὄρνεα καὶ θηρία φεύγει μιν· ὁ δὲ τροχῖλος εἰρηναῖόν οἱ ἐστὶ, ἅτε ὠφελεομένῳ πρὸς αὐτοῦ· ἐπεὰν γὰρ ἐς τὴν γῆν [6] ἐκβῇ, ἐκ τοῦ ὕδατος, ὁ κροκόδειλος, καὶ ἔπειτα χάνῃ, (ἔωθεε γὰρ τοῦτο, ὡς ἐπίπαν, ποιέειν πρὸς τὸν ζέφυρον,) ἐνθαῦτα ὁ τροχῖλος, ἐσδύνων ἐς τὸ στόμα αὐτοῦ, καταπίνει τὰς βδέλλας· ὁ δὲ, ὠφελεύμενος, ἥδεται, καὶ οὐδὲν σίνεται τὸν τροχῖλον.

Τοῖσι μὲν δὴ τῶν Αἰγυπτίων ἱροί εἰσι οἱ κροκόδειλοι, τοῖσι δ' οὔ, ἀλλ' ἅτε πολεμίους περιέπουσι· οἱ δὲ περί τε Θήβας καὶ τὴν Μοίριος λίμνην οἰκέοντες καὶ κάρτα ἥγηνται αὐτοὺς εἶναι ἱρούς· ἐκ πάντων δὲ ἕνα ἑκάτεροι τρέφουσι κρο-

κόδειλον, δεδιδαγμένον εἶναι χειροήθεα· [1] ἀρτήματά τε λίθινα χυτὰ καὶ χρύσεα ἐς τὰ ὦτα ἐνθέντες, καὶ ἀμφιδέας περὶ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας, καὶ [2] σιτία ἀπόταχτα διδόντες, καὶ ἱρήϊα· [3] καὶ περιέποντες ὡς κάλλιστα ζῶντας, ἀποθανόντας δὲ ταριχεύοντες, θάπτουσι ἐν ἱρῇσι θήκῃσι. Οἱ δὲ περὶ Ἐλεφαντίνην πόλιν οἰκέοντες, καὶ ἐσθίουσι αὐτοὺς, οὐκ ἡγεόμενοι ἱροὺς εἶναι· καλέονται δὲ οὐ κροκόδειλοι, ἀλλὰ χάμψαι. Κροκοδείλους δὲ Ἴωνες ὠνόμασαν, εἰκάζοντες αὐτῶν τὰ εἴδεα τοῖσι παρὰ σφίσι γινομένοισι κροκοδείλοισι τοῖσι ἐν τῇσι αἱμασιῇσι.

[4] Ἄγραι δέ σφεων πολλαὶ κατεστέασι, καὶ παντοῖαι. Ἡ δ' ὦν ἐμοίγε δοκέει ἀξιωτάτη ἀπηγήσιος εἶναι, ταύτην γράφω· [5] Ἐπεὰν νῶτον ὑὸς δελεάσῃ περὶ ἄγκιστρον, μετίει ἐς μέσον τὸν ποταμόν· αὐτὸς δὲ, ἐπὶ τοῦ χείλεος τοῦ ποταμοῦ, ἔχων δέλφακα ζωὴν, ταύτην τύπτει· ἐπακούσας δὲ τῆς φωνῆς ὁ κροκόδειλος, ἵεται κατὰ τὴν φωνήν· ἐντυχὼν δὲ τῷ νώτῳ, καταπίνει· οἱ δὲ ἕλκουσι. Ἐπεὰν δὲ ἐξελκυσθῇ ἐς γῆν, πρῶτον ἁπάντων ὁ θηρευτὴς [6] πηλῷ κατ' ὦν ἔπλασε αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς· τοῦτο δὲ ποιήσας, κάρτα εὐπετέως τὰ λοιπὰ χειροῦται· μὴ ποιήσας δὲ τοῦτο, σὺν πόνῳ.

[7] Ἐκ τῆς ΕΡΑΤΟΥΣ.

* * *

Ἡ ἐν ΜΑΡΑΘΩΝΙ μάχη.

Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνῶμαι· τῶν μὲν, οὐκ ἐώντων συμβάλλειν· ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβαλέειν· [8] τῶν δέ, καὶ Μιλτιάδεω, κελευόντων. Ὡς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο, καὶ [9] ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα,—([10] ἦν γὰρ ἑνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχέειν· τοπαλαιὸν γὰρ

Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι·) ἦν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος·—πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης, ἔλεγε τάδε, "Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστι ἢ καταδουλῶσαι Ἀθήνας, ἢ, ἐλευθέρας ποιήσαντα, μνημόσυνον λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷον οὐδὲ Ἁρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων λείπουσι· νῦν γὰρ δή, [1] ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἥκουσι μέγιστον· καὶ ἢν μέν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, [2] δέδοκται τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ἱππίῃ· ἢν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις, [3] οἵη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πολίων γενέσθαι. Κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἷά τε ἐστι γενέσθαι, [4] καί κως ἐς σέ τι τουτέων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν. νῦν ἔρχομαι φράσων. Ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα, δίχα γίνονται αἱ γνῶμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβαλέειν, τῶν δὲ οὐ συμβαλέειν. Ἢν μέν νυν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην ἐμπεσοῦσαν διασείσειν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὥστε [5] μηδίσαι· ἢν δὲ συμβάλωμεν, πρίν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων [6] μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων, [7] οἷοί τε εἰμὲν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. Ταῦτα ὦν πάντα ἐς σὲ νῦν τείνει, καὶ ἐκ σέο ἄρτηται· ἢν γὰρ σὺ γνώμῃ τῇ ἐμῇ [8] προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη, καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· [9] ἢν δὲ τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβουλὴν ἕλῃ, ὑπάρξει τοι τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν τὰ ἐναντία."

Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης, προσκτᾶται τὸν Καλλίμαχον· προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης, [10] ἐκεκύρωτο συμβάλλειν· μετὰ δέ, οἱ στρατηγοί, τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς ἑκάστου αὐτέων ἐγίνετο πρυτανηίη τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν· ὁ δέ, δεκόμενος, οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέετο, πρίν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανηίη ἐγένετο.

ʽΩς δὲ ἐς ἐκεῖνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες. Τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν· ἡγεομένου δὲ τούτου, ἐξεδέκοντο ὡς ἀριθμέοντο αἱ φυλαὶ, ἐχόμεναι ἀλληλέων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο, ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας, Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης γάρ σφι τῆς μάχης, θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων ἐς πανηγύριας τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος, ἅμα τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. [1] Τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων, ἐν τῷ Μαραθῶνι, ἐγίνετο τοιόνδε τι· Τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ—τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξιας ὀλίγας· καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον· τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἔῤῥωτο πλήθεϊ.

ʽΩς δέ σφι διετέτακτο, καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὡς [2] ἀπείθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτέων, ἢ ὀκτώ. Οἱ δὲ Πέρσαι, ὁρέωντες δρόμῳ ἐπιόντας, παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι· [3] μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον, καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὁρέωντες αὐτοὺς ἐόντας ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους, οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι, οὔτε τοξευμάτων. Ταῦτα μέν νυν οἱ βάρβαροι κατείκαζον. Ἀθηναῖοι δὲ, ἐπεί τε ἀθρόοι προσέμιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου· πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο, ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὁρέωντες, καὶ τοὺς ἄνδρας [4] ταύτην ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἕλλησι καὶ τὸ οὔνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.

Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι, χρόνος ἐγίνετο πολλός· καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου [5] ἐνίκων οἱ βάρ-

βαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο. Κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι, καὶ ῥήξαντες, ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν. Τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες· νικῶντες δὲ, [1] τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων· τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτέων, συναγαγόντες τὰ κέρεα ἀμφότερα, ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι· φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἵποντο κόπτοντες, ἐς ὃ, ἐς τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι, πῦρ τε αἴτεον, καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν.

[2] Καὶ τοῦτο μὲν, ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός· [3] ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω· τῦτο δὲ, Κυναίγειρος ὁ Εὐφορίωνος, ἐνθαῦτα, ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νηὸς, [4] τὴν χεῖρα ἀποκοπεὶς πελέκεϊ, πίπτει· τοῦτο δὲ, ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοί τε καὶ ὀνομαστοί. * * * Ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας· Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐννενήκοντα καὶ δύο. Ἔπεσον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι.

[5] Ἐκ τῆς ΠΟΛΥΜΝΙΑΣ.

* * *

ΑΡΤΑΒΑΝΟΣ καὶ ΞΕΡΞΗΣ.

Μαρδόνιος μὲν, τοσαῦτα ἐπιλεήνας τὴν Ξέρξεω γνώμην, ἐπέπαυτο.—Σιωπώντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων, καὶ οὐ τολμώντων [6] γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ προκειμένῃ, Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος, πάτρως ἐὼν Ξέρξῃ, [7] τῷ δὴ καὶ πίσυνος ἐὼν, ἔλεγε τάδε, "Ὦ βασιλεῦ, [8] μὴ λεχθεισέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλῃσι, οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω, αἱρεόμενον, ἑλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρῆσθαι· λεχθεισέων δὲ, ἔστι· ὥσπερ τὸν χρυσὸν τὸν

ἀκήρατον, αὐτὸν μὲν ἐπ' ἑωϋτοῦ οὐ διαγινώσκομεν, ἐπεὰν δὲ παρατρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ διαγινώσκομεν τὸν ἀμείνω. Ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ ἐμῷ, Δαρείῳ, ἠγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας, ἄνδρας οὐδαμόθι γῆς ἄστυ νέμοντας. Ὁ δὲ, ἐλπίζων Σκύθας τοὺς Νομάδας καταστρέψεσθαι, ἐμοί τε οὐκ ἐπείθετο· στρατευσάμενός τε, πολλούς τε καὶ ἀγαθοὺς τῆς στρατιῆς ἀποβαλὼν, ἀπῆλθε. Σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, μέλλεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύεσθαι πολλὸν ἀμείνονας ἢ Σκύθας· οἳ κατὰ θάλασσάν τε ἄριστοι καὶ κατὰ γῆν λέγονται εἶναι. Τὸ δὲ αὐτοῖσι ἔνεστι δεινὸν, ἐμέ σοι δίκαιόν ἐστι φράζειν. Ζεύξας φῂς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα· [1] καὶ δὴ καὶ συνήνεικε, ἤ τοι κατὰ γῆν, ἢ καὶ κατὰ θάλασσαν, ἑσσωθῆναι, ἢ καὶ κατ' ἀμφότερα· (οἱ γὰρ ἄνδρες λέγονται εἶναι ἄλκιμοι·) πάρεστι δὲ καὶ σταθμώσασθαι, εἰ στρατιήν γε τοσαύτην σὺν Δάτι καὶ Ἀρταφέρνεϊ, ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώρην, μοῦνοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν· [2] οὔκων ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε· ἀλλ' ἢν τῇσι νηυσὶ [3] ἐμβάλωσι, καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ, πλέωσι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ἔπειτα λύσωσι τὴν γέφυραν,—τοῦτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται δεινόν. Ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ [4] σοφίῃ οἰκηΐῃ αὐτὸς συμβάλλομαι ταῦτα· [5] ἀλλ' οἷόν κοτε ἡμέας ὀλίγου ἐδέησε καταλαβεῖν πάθος, ὅτε πατὴρ σὸς, ζεύξας Βόσπορον τὸν Θρηΐκιον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν Ἴστρον, διέβη ἐπὶ Σκύθας· τότε [6] παντοῖοι ἐγένοντο Σκύθαι, [7] δεόμενοι Ἰώνων, λῦσαι τὸν πόρον, τοῖσι ἐπετέτραπτο ἡ φυλακὴ τῶν γεφυρέων τοῦ Ἴστρου. Καὶ τότε γε Ἱστιαῖος, ὁ Μιλήτου τύραννος, εἰ [8] ἐπέσπετο τῶν ἄλλων τυράννων τῇ γνώμῃ, μηδὲ ἠναντιώθη, [9] διέργαστο ἂν τὰ Περσέων πρήγματα!—καί τοι καὶ λόγῳ ἀκοῦσαι δεινὸν, [10] ἐπ' ἀνδρί γε ἑνὶ πάντα τὰ βασιλέος πρήγματα γεγενῆσθαι. Σὺ ὦν μὴ βουλεύεο ἐς κίνδυνον μηδένα

βαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο. Κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι, καὶ ῥήξαντες, ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν. Τὸ δὲ κέρας ἑκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοί τε καὶ Πλαταιέες· νικῶντες δὲ, [1] τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων· τοῖσι δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτέων, συναγαγόντες τὰ κέρεα ἀμφότερα, ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι· φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἵποντο κόπτοντες, ἐς ὃ, ἐς τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι, πῦρ τε αἴτεον, καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν.

[2] Καὶ τοῦτο μὲν, ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός· [3] ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ, Κυναίγειρος ὁ Εὐφορίωνος, ἐνθαῦτα, ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νηὸς, [4] τὴν χεῖρα ἀποκοπεὶς πελέκεϊ, πίπτει· τοῦτο δὲ, ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοί τε καὶ ὀνομαστοί. * * * Εν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας· Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο. Επεσον μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι.

[5] Ἐκ τῆς ΠΟΛΥΜΝΙΑΣ.

* * *

ΑΡΤΑΒΑΝΟΣ καὶ ΞΕΡΞΗΣ.

Μαρδόνιος μὲν, τοσαῦτα ἐπιλεήνας τὴν Ξέρξεω γνώμην, ἐπέπαυτο.—Σιωπώντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων, καὶ οὐ τολμώντων [6] γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ προκειμένῃ, Ἀρτάβανος ὁ Ὑστάσπεος, πάτρως ἐὼν Ξέρξῃ, [7] τῷ δὴ καὶ πίσυνος ἐὼν, ἔλεγε τάδε, "Ὦ βασιλεῦ, [8] μὴ λεχθεισέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλῃσι, οὐκ ἔστι τὴν ἀμείνω, αἱρεόμενον, ἑλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρημένῃ χρῆσθαι· λεχθεισέων δὲ, ἔστι· ὥσπερ τὸν χρυσὸν τὸν

“ἀκήρατον, αὐτὸν μὲν ἐπ' ἑωϋτοῦ ὠ διαγινώσκομεν, ἐπεὰν δὲ παρατρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ διαγινώσκομεν τὸν ἀμείνω. Ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ ἐμῷ, Δαρείῳ, ἠγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας, ἄνδρας οὐδαμόθι γῆς ἄστυ νέμοντας. Ὁ δὲ, ἐλπίζων Σκύθας τοὺς Νομάδας καταστρέψεσθαι, ἐμοί τε οὐκ ἐπείθετο· στρατευσάμενός τε, πολλούς τε καὶ ἀγαθοὺς τῆς στρατιῆς ἀποβαλὼν, ἀπῆλθε. Σὺ δὲ, ὦ βασιλεῦ, μέλλεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύεσθαι πολλὸν ἀμείνονας ἢ Σκύθας· οἳ κατὰ θάλασσάν τε ἄριστοι καὶ κατὰ γῆν λέγονται εἶναι. Τὸ δὲ αὐτοῖσι ἔνεστι δεινὸν, ἐμέ σοι δίκαιόν ἐστι φράζειν. Ζεύξας φῂς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐλᾷν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα· [1] καὶ δὴ καὶ συνήνεικε, ἤ τοι κατὰ γῆν, ἢ καὶ κατὰ θάλασσαν, ἑσσωθῆναι, ἢ καὶ κατ' ἀμφότερα· (οἱ γὰρ ἄνδρες λέγονται εἶναι ἄλκιμοι·) πάρεστι δὲ καὶ σταθμώσασθαι, εἰ στρατιήν γε τοσαύτην σὺν Δάτι καὶ Ἀρταφέρνεϊ ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώρην, μοῦνοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν· [2] οὔκων ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε· ἀλλ' ἢν τῇσι νηυσὶ [3] ἐμβάλωσι, καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ, πλέωσι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ ἔπειτα λύσωσι τὴν γέφυραν,—τοῦτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται δεινόν. Ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ [4] σοφίῃ οἰκηΐῃ αὐτὸς συμβάλλομαι ταῦτα· [5] ἀλλ' οἷόν κοτε ἡμέας ὀλίγου ἐδέησε καταλαβεῖν πάθος, ὅτε πατὴρ σὸς, ζεύξας Βόσπορον τὸν Θρηΐκιον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν Ἴστρον, διέβη ἐπὶ Σκύθας· τότε [6] παντοῖοι ἐγένοντο Σκύθαι, [7] δεόμενοι Ἰώνων, λῦσαι τὸν πόρον, τοῖσι ἐπετέτραπτο ἡ φυλακὴ τῶν γεφυρέων τοῦ Ἴστρου. Καὶ τότε γε Ἱστιαῖος, ὁ Μιλήτου τύραννος, εἰ [8] ἐπέσπετο τῶν ἄλλων τυράννων τῇ γνώμῃ, μηδὲ ἠναντιώθη, [9] διέργαστο ἂν τὰ Περσέων πρήγματα!—καί τοι καὶ λόγῳ ἀκοῦσαι δεινὸν, [10] ἐπ' ἀνδρί γε ἑνὶ πάντα τὰ βασιλέος πρήγματα γεγενῆσθαι. Σὺ ὦν μὴ βουλεύεο ἐς κίνδυνον μηδένα

" τοιοῦτον ἀπικέσθαι, μηδεμιῆς ἀνάγκης ἐούσης, ἀλλ' ἐμοὶ πείθευ. Νῦν μὲν τὸν σύλλογον τόνδε διάλυσον· αὖτίς τε, ὅταν τοι δοκέῃ, προσκεψάμενος ἐπὶ σεωϋτοῦ, προαγόρευε τά τοι δοκέει εἶναι ἄριστα· τὸ γὰρ εὖ βουλεύεσθαι, κέρδος μέγιστον εὑρίσκω ἐόν. Εἰ γὰρ καὶ ἐναντιωθῆναί τι θέλει, βεβούλευται μὲν οὐδὲν ἧσσον εὖ, [1] ἕσσωται δὲ ὑπὸ τῆς τύχης τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βουλευσάμενος αἰσχρῶς, εἴ οἱ ἡ τύχη ἐπίσποιτο, εὕρημα εὕρηκε, ἧσσον δὲ οὐδὲν οἱ κακῶς βεβούλευται. Ὁρᾷς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα ὡς κεραυνοῖ ὁ θεὸς, οὐδὲ ἐᾷ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδέν μιν κνίζει; ὁρᾷς δὲ ὡς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα, αἰεὶ, καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτ' ἀποσκήπτει βέλεα; φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν. Οὕτω δὴ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὀλίγου διαφθείρεται, κατὰ τοιόνδε· ἐπεάν σφι ὁ θεὸς φθονήσας φόβον ἐμβάλῃ, ἢ βροντὴν, [2] δι' ὧν ἐσφάλησαν ἀναξίως ἑωϋτῶν. Οὐ γὰρ ἐᾷ φρονέειν ἄλλον μεγα ὁ θεὸς ἢ ἑωϋτόν. [3] Επειχθῆναι μέν νυν πᾶν πρῆγμα τίκτει σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγάλαι [4] φιλέουσι γίνεσθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεστι ἀγαθὰ, εἰ μὴ παραυτίκα δοκέοντα εἶναι, ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι τις ἄν· Σοὶ μὲν δὴ ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλεύω. Σὺ δὲ, ὦ παῖ Γωβρύεω Μαρδόνιε, παῦσαι λέγων λόγους ματαίους περὶ Ἑλλήνων οὐκ ἐόντων ἀξίων [5] φλαύρως ἀκούειν. Ἕλληνας γὰρ διαβάλλων ἐπαίρεις αὐτὸν βασιλῆα στρατεύεσθαι. Αὐτοῦ δὲ τούτου εἵνεκα δοκέεις μοι πᾶσαν προθυμίην ἐκτείνειν. Μή νυν οὕτω γένηται. Διαβολὴ γάρ ἐστι δεινότατον· ἐν τῇ δύο μέν εἰσι οἱ ἀδικέοντες, εἷς δὲ ὁ ἀδικεόμενος. Ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων ἀδικέει, οὐ παρεόντος κατηγορέων· ὁ δὲ ἀδικέει, ἀναπειθόμενος πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθῃ· ὁ δὲ δὴ ἀπεὼν τοῦ λόγου τάδε ἐν αὐτοῖσι ἀδικέεται, διαβληθείς τε ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, καὶ νομισθεὶς πρὸς τοῦ ἑτέρου κακὸς

" εἶναι. Ἀλλ᾽ εἰ δὴ δεῖ γε πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους στρατεύεσθαι, φέρε, βασιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν ἤθεσι τοῖσι Περσέων μενέτω· ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων παραβαλλομένων τὰ τέκνα, στρατηλάτεε αὐτὸς σὺ, ἐπιλεξάμενός τε ἄνδρας τοὺς ἐθέλεις, καὶ λαβὼν στρατιὴν ὁκόσην τινὰ βούλεαι. Καὶ ἢν μὲν, [1] τῇ σὺ λέγεις, ἀναβαίνῃ βασιλέϊ τὰ πρήγματα, [2] κτεινέσθων οἱ ἐμοὶ παῖδες, πρὸς δὲ αὐτοῖσι καὶ ἐγώ· ἢν δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω, οἱ σοὶ ταῦτα [3] πασχόντων, σὺν δέ σφι καὶ σὺ, ἢν ἀπονοστήσῃς. Εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὑποδύνειν οὐκ ἐθελήσεις, σὺ δὲ πάντως στράτευμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀκούσεσθαί τινα φημὶ τῶν αὐτοῦ τῇδε ὑπολειπομένων, Μαρδόνιον, μέγα τι κακὸν ἐξεργασμένον Πέρσας, ὑπὸ κυνῶν τε καὶ ὀρνίθων διαφορεύμενον, ἤ κου ἐν γῇ τῇ Ἀθηναίων, [4] ἤ σέ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων· εἰ μὴ ἄρα καὶ πρότερον κατ᾽ ὁδὸν, γνόντα ἐπ᾽ οἵους ἄνδρας ἀναγινώσκεις στρατεύεσθαι βασιλῆα."

Ἀρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε. Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς ἀμείβεται τοῖσδε, " Ἀρτάβανε, πατρὸς εἷς τοῦ ἐμοῦ ἀδελφεός· τοῦτό σε ῥύσεται μηδένα ἄξιον μισθὸν λαβεῖν ἐπέων ματαίων· καί τοι ταύτην τὴν ἀτιμίην προστίθημι, ἐόντι κακῷ τε καὶ ἀθύμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἐμοί γε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, αὐτοῦ τε μένειν ἅμα τῇσι γυναιξί. Ἐγὼ δὲ, καὶ ἄνευ σέο, ὅσαπερ εἶπα, ἐπιτελέα ποιήσω· μὴ γὰρ εἴην ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος, τοῦ Ἀρσάμεος, τοῦ Ἀρμνεω, τοῦ Τεΐσπεος, τοῦ Κύρου, τοῦ Καμβύσεω, τοῦ Τεΐσπεος, τοῦ Ἀχαιμένεος γεγονὼς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀθηναίους· εὖ ἐπιστάμενος ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἄξομεν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα στρατεύσονται ἐπὶ τὴν [5] ἡμετέρην, [6] εἰ χρὴ σταθμώσασθαι τοῖσι ὑπαργμένοισι ἐξ ἐκείνων, οἳ Σάρδις τε ἐνέπρησαν, καὶ [7] ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. Οὔκων ἐξαναχωρέειν οὐδετέροισι δυνατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιέειν

"ἢ παθέειν προκέεται ἀγών· ἵνα ἢ τάδε πάντα ὑπὸ Ἕλλησι ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ Πέρσῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τῆς ἔχθρης ἐστί. Καλὸν ὦν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρέειν ἤδη γίνεται, [1] ἵνα καὶ τὸ δεινὸν, τὸ πείσομαι, τοῦτο μάθω, ἐλάσας ἐπ' ἄνδρας τούτους, τούς γε καὶ Πέλοψ ὁ Φρὺξ, ἐὼν πατέρων τῶν ἐμῶν δοῦλος, κατεστρέψατο οὕτω, ὡς καὶ [2] ἐς τόδε, αὐτοί τε ὤνθρωποι, καὶ ἡ γῆ αὐτέων, ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεψαμένου καλέονται." Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτο ἐλέγετο.

Μετὰ δὲ, εὐφρόνη τε ἐγίνετο, καὶ Ξέρξεα ἔκνιζε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη. [3] Νυκτὶ δὲ βουλὴν διδοὺς, πάγχυ εὕρισκέ οἱ οὐ πρῆγμα εἶναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

* * *

ΞΕΡΞΗΣ καὶ ΑΡΤΑΒΑΝΟΣ ἐν ΑΒΥΔΩ.

Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο ἐν Ἀβύδῳ, ἠθέλησε Ξέρξης ἰδέσθαι πάντα τὸν στρατόν, καὶ,—προεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κολωνοῦ, ἐπίτηδες, αὐτῷ, [4] ταύτῃ, προεξέδρη λίθου λευκοῦ· ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηνοί, ἐντειλαμένου πρότερον βασιλῆος·—ἐνθαῦτα, ὡς ἵζετο κατορῶν ἐπὶ τῆς ἠιόνος, ἐθηεῖτο καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὰς νέας· θηεύμενος δὲ, ἱμέρθη τῶν νεῶν ἅμιλλαν γενομένην ἰδέσθαι. Ἐπεὶ δ' ἐγένετό τε καὶ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ἥσθη τε τῇ ἁμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ.

Ὡς δὲ ὥρα πάντα μὲν τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμένον, πάσας δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία ἐπίπλεα ἀνθρώπων, ἐνθαῦτα Ξέρξης ἑωυτὸν ἐμακάρισε·—μετὰ δὲ τοῦτο, ἐδάκρυσε.

Μαθὼν δέ μιν Ἀρτάβανος ὁ πάτρως,—ὃς τὸ πρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλευθέρως, οὐ συμβουλεύων Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,—οὗτος ὡνὴρ, [5] φρασθεὶς Ξέρξεα δακρύσαντα, εἴρετο τάδε, "Ὦ βασιλεῦ, ὡς πολὺ

"ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσαο, νῦν τε καὶ ὀλίγῳ πρότερον! μακαρίσας γὰρ σεωϋτὸν, δακρύεις.' Ὁ δὲ εἶπε, "Ἐσῆλθε γάρ με, λογισάμενον, κατοικτεῖραι ὡς βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εἰ τούτων γε ἐόντων τοσούτων, οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος περιέσται." Ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, "Ἕτερα τούτου, παρὰ τὴν ζόην, πεπόνθαμεν οἰκτρότερα· ἐν γὰρ οὕτω βραχέϊ βίῳ [1] οὐδεὶς οὕτω, ἄνθρω[illegible]ὐδαίμων πέφυκε, οὔτε τουτέων, οὔτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται πολλάκις, καὶ οὐκὶ ἅπαξ, [3] τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον ἢ ζώειν· αἵ τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσαι, καὶ αἱ νοῦσοι συνταράσσουσαι, καὶ βραχὺν ἐόντα, μακρὸν δοκέειν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. Οὕτω ὁ μὲν θάνατος, μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης, καταφυγὴ αἱρετωτάτη τῷ ἀνθρώπῳ [4] γέγονε· ὁ δὲ θεὸς, [5] γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα, φθονερὸς ἐν αὐτῷ εὑρίσκεται ἐών."

Ξέρξης δὲ ἀμείβετο λέγων, "Ἀρτάβανε, βιοτῆς μέν νυν ἀνθρωπηΐης πέρι, ἐούσης τοιαύτης οἵηνπερ σὺ [6] διαιρέεαι εἶναι, παυσώμεθα, μηδὲ κακῶν [7] μεμνώμεθα, χρηστὰ ἔχοντες πρήγματα ἐν χερσί—φράσον δέ μοι τόδε, εἴ τοι ἡ ὄψις τοῦ ἐνυπνίου μὴ ἐναργὴς οὕτω [8] ἐφάνη, εἶχες ἂν τὴν ἀρχαίην γνώμην, οὐκ ἐῶν με στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, [9] ἢ μετέστης ἄν; [10] φέρε, μοι τοῦτο ἀτρεκέως εἰπέ." Ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων, "Ὦ βασιλεῦ, ὄψις μὲν ἡ ἐπιφανεῖσα τοῦ ὀνείρου, ὡς βουλόμεθα ἀμφότεροι [11] τελευτήσειε· ἐγὼ δ' ἔτι καὶ ἐς τόδε δείματός εἰμι ὑπόπλεος, οὐδ' ἐντὸς ἐμεωϋτοῦ· ἄλλα τε πολλὰ ἐπιλεγόμενος, καὶ δὴ καὶ ὁρέων τοι δύο τὰ μέγιστα πάντων ἐόντα πολεμιώτατα."

Ξέρξης δὲ πρὸς ταῦτα ἀμείβετο τοῖσδε, "[12] Δαιμόνιε ἀνδρῶν, κοῖα ταῦτα λέγεις μοι εἶναι δύο πολεμιώτατα; κότερά τοι ὁ πεζὸς μεμπτὸς κατὰ τὸ πλῆ-

"θός ἐστι, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα φαίνεται πολλαπλήσιον ἔσεσθαι τοῦ ἡμετέρου; ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡμέτερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων; ἢ καὶ συναμφότερα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύτῃ ἐνδεέστερα φαίνεται εἶναι τὰ ἡμέτερα πρήγματα, στρατοῦ ἂν ἄλλου τις τὴν ταχίστην ἄγερσιν ποιοῖτο."

Ὁ δ' ἀμείβετο λέγων, "Ὦ βασιλεῦ, [1] οὔτε στρατὸν τοῦτον, ὅστις γε σύνεσιν ἔχει, μέμφοιτ' ἂν, οὔτε τῶν νεῶν τὸ πλῆθος· ἢν δὲ πλεῦνας συλλέξῃς, τὰ δύο τοι τὰ λέγω πολλῷ ἔτι πολεμιώτερα γίνεται· τὰ δὲ δύο ταῦτα ἐστι γῆ τε καὶ θάλασσα· οὔτε γὰρ τῆς θαλάσσης ἐστὶ λιμὴν τοσοῦτος οὐδαμόθι (ὡς ἐγὼ εἰκάζω) ὅστις, ἐγειρομένου χειμῶνος, δεξάμενός σευ τοῦτο τὸ ναυτικὸν, φερέγγυος ἔσται διασῶσαι τὰς νέας. Καίτοι οὐκὶ ἕνα αὐτὸν δεῖ εἶναι τὸν λιμένα, ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν ἤπειρον, παρ' ἣν δὴ κομίζεαι. [2] Οὔκων δὴ ἐόντων τοι λιμένων ὑποδεξίων, μάθε ὅτι αἱ συμφοραὶ [3] τῶν ἀνθρώπων ἄρχουσι καὶ οὐκὶ ὥνθρωποι τῶν συμφορέων.—Καὶ δὴ τῶν δύο τοι τοῦ ἑτέρου εἰρημένου, τὸ ἕτερον ἔρχομαι ἐρέων.—Γῆ δὲ πολεμίη [4] τῇδέ τοι κατίσταται·—εἰ [5] ἐθέλει τοι μηδὲν ἀντίξοον καταστῆναι, τοσούτῳ τοι γίνεται πολεμιωτέρη, ὅσῳ ἂν προβαίνοις ἑκαστέρω, [6] τὸ πρόσω αἰεὶ κλεπτόμενος· εὐπρηξίης γὰρ οὐκ ἔστι ἀνθρώποισι οὐδεμίη πληθώρη. Καὶ δή τοι ὡς οὐδενὸς ἐναντιευμένου, λέγω τὴν χώρην, πλεῦνα ἐν πλεῦνι χρόνῳ γινομένην, λιμὸν τέξεσθαι. Ἀνὴρ δὴ οὕτω ἂν εἴη ἄριστος, εἰ βουλευόμενος μὲν, ἀῤῥωδέοι, [7] πᾶν ἐπιλεγόμενος πείσεσθαι χρῆμα, ἐν δὴ τῷ ἔργῳ θρασὺς εἴη."

Ἀμείβεται Ξέρξης τοῖσδε, "Ἀρτάβανε, εἰκότως μὲν σύ γε τουτέων ἕκαστα διαιρέεαι· ἀτὰρ μήτε πάντα φοβέο, μήτε πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεο· [8] εἰ γὰρ δὴ βούλοιο, ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπεσφερομένῳ πρήγματι, τὸ πᾶν ὁμοίως

"ἐπιλέγεσθαι, [1] ποιήσειας ἂν οὐδαμᾶ οὐδέν. Κρέσσον δὲ, πάντα θαρσέοντα, ἥμισυ τῶν δεινῶν πάσχειν μᾶλλον, ἢ πᾶν χρῆμα προδειμαίνοντα, μηδαμᾶ μηδὲν παθεῖν. [2] Εἰ δὲ ἐρίζων πρὸς πᾶν τὸ λεγόμενον, μὴ τὸ βέβαιον ἀποδέξῃς, σφάλλεσθαι ὀφείλεις ἐν αὐτοῖσι, ὁμοίως καὶ ὁ ὑπεναντία τούτοισι λέξας. Τῦτο μέν νυν ἐπίσης ἔχει· εἰδέναι δὲ ἄνθρωπον ἐόντα κῶς χρὴ τὸ βέβαιον, δοκέω μὲν ὐδαμῶς. [3] Τοῖσι τοίνυν βυλομένοισι ποιέειν, ὡς τὸ ἐπίπαν φιλέει γίνεσθαι τὰ κέρδεα· τοῖσι δὲ ἐπιλεγομένοισί τε πάντα καὶ ὀκνέυσι, οὐ μάλα ἐθέλει. Ὁρᾷς τὰ Περσέων πρήγματα [4] ἐς ὃ δυνάμιος προκεχώρηκε; εἰ τοίνυν ἐκεῖνοι οἱ πρὸ ἐμεῦ γενόμενοι βασιλῆες γνώμῃσι ἐχρέοντο ὁμοίῃσι καὶ σὺ, ἢ μὴ χρεόμενοι γνώμῃσι τοιαύτῃσι, ἄλλυς συμβούλους εἶχον τοιούτυς, οὐκ ἄν κοτε εἶδες αὐτὰ ἐς τῦτο προελθόντα· νῦν δὲ, κινδύνους ἀναῤῥιπτέοντες, [5] ἐς τῦτό σφεα προηγάγοντο· μεγάλα γὰρ πρήγματα μεγάλοισι κινδύνοισι [6] ἐθέλει καταιρέεσθαι. Ἡμεῖς τοίνυν, ὁμοιεύμενοι κείνοισι, ὥρην τε τῦ ἔτεος καλλίστην πορευόμεθα, καὶ καταστρεψάμενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην, νοστήσομεν ὀπίσω, οὔτε λιμῷ ἐντυχόντες οὐδαμόθι, οὔτε ἄλλο ἄχαρι οὐδὲν παθόντες. [7] τοῦτο μὲν γὰρ, αὐτοὶ πολλὴν φορβὴν φερόμεθα πορευόμενοι· τοῦτο δὲ, τῶν ἄν κου [8] ἐπιβέωμεν γῆν καὶ ἔθνος, τούτων τὸν σῖτον ἕξομεν· ἐπ' ἀροτῆρας δὲ, καὶ οὐ νομάδας, στρατευόμεθα, ἄνδρας."

Λέγει Ἀρτάβανος μετὰ ταῦτα, "Ὦ βασιλεῦ, ἐπεί τε ἀῤῥωδέειν οὐδὲν ἐᾷς πρῆγμα, σὺ δέ μευ συμβουλίην ἔνδεξαι· [9] ἀναγκαίως γὰρ ἔχει, περὶ πολλῶν πρηγμάτων, πλεῦνα λόγον ἐκτεῖναι. Κῦρος ὁ Καμβύσεω Ἰωνίην πᾶσαν, πλὴν Ἀθηναίων, κατεστρέψατο δασμοφόρον εἶναι Πέρσῃσι· τούτυς ὦν τοὺς ἄνδρας συμβουλεύω τοι μηδεμιῇ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τοὺς πατέρας·

"καὶ γὰρ, ἄνευ τουτέων, [1] οἷοί τε εἰμὲν τῶν ἐχθρῶν κατυπέρτεροι γίνεσθαι· ἢ γάρ σφέας, ἢν ἕπωνται, δεῖ ἀδικωτάτους γίνεσθαι, καταδουλουμένους τὴν μητρόπολιν, ἢ δικαιοτάτους, συνελευθεροῦντας. Ἀδικώτατοι μέν νυν γινόμενοι, οὐδὲν κέρδος μέγα ἡμῖν προσβάλλουσι· δικαιότατοι δὲ γινόμενοι, οἷοί τε δηλήσασθαι μεγάλως τὴν σὴν στρατιὴν γίνονται. [2] Ἐς θυμὸν ὦν βαλεῦ καὶ τὸ παλαιὸν ἔπος, ὡς εὖ εἴρηται, τὸ μὴ, ἅμα ἀρχῇ, πᾶν τέλος καταφαίνεσθαι."

Ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Ξέρξης, "Ἀρτάβανε, [3] τῶν ἀπεφήναο γνωμέων σφάλλεαι κατὰ ταύτην δὴ μάλιστα, ὃς Ιωνας φοβέεαι μὴ μεταβάλλωσι· [4] τῶν ἔχομεν γνῶμα μέγιστον, τῶν σύ τε μάρτυς γίνεαι, καὶ οἱ συστρατευσάμενοι Δαρείῳ ἄλλοι ἐπὶ Σκύθας, ὅτι [5] ἐπὶ τούτοισι ἡ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγένετο διαφθεῖραι καὶ περιποιῆσαι· οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ πιστότητα ἐνέδωκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέν· πάρεξ δὲ τούτου, ἐν τῇ ἡμετέρῃ καταλιπόντας τέκνα τε καὶ γυναῖκας καὶ χρήματα, οὐδ' ἐπιλέγεσθαι χρὴ νεώτερόν τι ποιήσειν. Οὕτω μηδὲ τοῦτο φοβέο, ἀλλὰ θυμὸν ἔχων ἀγαθὸν, σῶζε οἶκόν τε τὸν ἐμὸν, καὶ τυραννίδα τὴν ἐμήν· σοὶ γὰρ ἐγὼ μούνῳ ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτράπω."

II.

[1] Ex THUCYDIDE.

[Ad Edit. Car. And. Dukeri. Amstel. 1731. Fol.]

Densus et brevis, et semper instans sibi Thucydides.
Quinct. X. 1.

[2] Ἐκ τοῦ τῆς ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ πρώτου.

* * *

[3] Περὶ τῶν πάλαι ἙΛΛΗΝΩΝ.

Οἱ μὲν Ἕλληνες τοπάλαι, [4] καὶ τῶν βαρβάρων οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ παραθαλάσσιοι, καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπειδὴ ἤρξαντο [5] μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, [6] ἐτράποντο πρὸς λῃστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων, [7] κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα, καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς· ϗ προσπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις, [8] ϗ κατὰ κώμας οἰκουμέναις, ἥρπαζον, ϗ [9] τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο·—οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνην τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον.—δηλοῦσι δὲ τῶν τε ἠπειρωτῶν τινες ἔτι καὶ νῦν, [10] οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾷν, καὶ οἱ παλαιοὶ τῶν ποιητῶν, [11] τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες, εἰ λῃσταί εἰσιν· [12] ὡς οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων τὸ ἔργον, οἷς τ' ἐπιμελὲς εἴη εἰδέναι, οὐκ ὀνειδιζόντων. Ἐλῄζοντο δὲ ϗ κατ' ἤπειρον ἀλλήλους· ϗ [13] μέχρι τοῦδε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος

τῷ παλαιῷ τρόπῳ νέμεται, περί τε Λοκροὺς τοὺς Ὀζόλας, καὶ Αἰτωλοὺς, καὶ Ἀκαρνᾶνας, καὶ [1] τὴν ταύτῃ ἤπειρον· [2] τό, τε σιδηροφορεῖσθαι τούτοις τοῖς ἠπειρώταις ἀπὸ τῆς παλαιᾶς λῃστείας ἐμμεμένηκε.

Πᾶσα γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἐσιδηροφόρει, διὰ τὰς ἀφράκτους τε οἰκήσεις, καὶ οὐκ ἀσφαλεῖς παρ' ἀλλήλους ἐφόδους· [3] καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο, ὥσπερ οἱ βάρβαροι. Σημεῖον δ' ἐστὶ ταῦτα τῆς Ἑλλάδος ἔτι οὕτω νεμόμενα, τῶν ποτὲ καὶ ἐς πάντας ὁμοίων διαιτημάτων. [4] Ἐν τοῖς πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι τόν τε σίδηρον κατέθεντο, καὶ, [5] ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ, ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν. [6] καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων, διὰ τὸ ἁβροδίαιτον, οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες, καὶ χρυσῶν τεττίγων ἐν ἔρσει κρωβύλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. [7] ἀφ' οὗ καὶ Ἰώνων τοὺς πρεσβυτέρους, κατὰ τὸ ξυγγενὲς, ἐπιπολὺ αὕτη ἡ σκευὴ κατέσχε. Μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι, [8] καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον, πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο, καὶ ἐς τὰ ἄλλα, [9] πρὸς τοὺς πολλοὺς, οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι, ἰσοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν. Ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες, [10] λίπα, μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι, ἠλείψαντο. Τὸ δὲ πάλαι, καὶ ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ ἀγῶνι, διαζώματα ἔχοντες περὶ τὰ αἰδοῖα οἱ ἀθληταὶ ἠγωνίζοντο· καὶ οὐ πολλὰ ἔτη ἐπειδὴ πέπαυται. Ἔτι δὲ, [11] καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν, καὶ μάλιστα τοῖς Ἀσιανοῖς, πυγμῆς καὶ πάλης ἆθλα τίθεται, καὶ διεζωσμένοι τοῦτο δρῶσι. Πολλὰ δ' ἂν καὶ ἄλλα τὶς ἀποδείξειε τὸ παλαιὸν Ἑλληνικὸν ὁμοιότροπα τῷ νῦν βαρβαρικῷ διαιτώμενον.

Τῶν δὲ πόλεων ὅσαι μὲν νεώτατα ᾠκίσθησαν, [12] καὶ ἤδη πλωϊμωτέρων ὄντων, περιουσίας μᾶλλον ἔχουσαι χρημάτων, ἐπ' αὐτοῖς τοῖς αἰγιαλοῖς τείχεσιν ἐκτίζοντο, καὶ τοὺς ἰσθ-

μοὺς ἀπελάμβανον, [1] ἐμπορίας τε ἕνεκα καὶ τῆς πρὸς τοὺς προσοίκους ἕκαστοι ἰσχύος· αἱ δὲ παλαιαὶ, διὰ τὴν λῃστείαν [2] ἐπιπολὺ ἀντισχοῦσαι, ἀπὸ θαλάσσης μᾶλλον ᾠκίσθησαν, αἵ τε ἐν ταῖς νήσοις καὶ ἐν ταῖς ἠπείροις· ([3] ἔφερον γὰρ ἀλλήλους τε καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι, ὄντες οὐ θαλάσσιοι, κάτω ᾤκουν·) καὶ μέχρι τοῦδε ἔτι ἀνῳκισμέναι εἰσί.

Καὶ [4] οὐχ ἧσσον λῃσταὶ ἦσαν οἱ νησιῶται, Κᾶρές τε ὄντες καὶ Φοίνικες· οὗτοι γὰρ δὴ τὰς πλείστας τῶν νήσων ᾤκησαν. Μαρτύριον δέ· [5] Δήλου γὰρ καθαιρομένης ὑπὸ Ἀθηναίων, ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ, καὶ τῶν θηκῶν ἀναιρεθεισῶν, ὅσαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ ἥμισυ, Κᾶρες ἐφάνησαν, γνωσθέντες τῇ τε σκευῇ τῶν ὅπλων ξυντεθαμμένῃ, καὶ τῷ τρόπῳ ᾧ νῦν ἔτι θάπτουσι. Καταστάντος δὲ τοῦ [6] Μίνω ναυτικοῦ, [7] πλωϊμώτερα ἐγένετο παρ' ἀλλήλους· οἱ γὰρ ἐκ τῶν νήσων κακοῦργοι ἀνέστησαν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτεπερ καὶ τὰς πολλὰς αὐτῶν κατῴκιζε. Καὶ οἱ παρὰ θάλασσαν ἄνθρωποι μᾶλλον ἤδη τὴν κτῆσιν τῶν χρημάτων ποιούμενοι, βεβαιότερον ᾤκουν· καί τινες καὶ τείχη περιεβάλλοντο, ὡς [8] πλουσιώτεροι ἑαυτῶν γιγνόμενοι· ἐφιέμενοι γὰρ τῶν κερδῶν, οἵ τε ἥσσους ὑπέμενον τὴν τῶν κρεισσόνων δουλείαν, οἵ τε δυνατώτεροι, περιουσίας ἔχοντες, προσεποιοῦντο ὑπηκόους τὰς ἐλάσσους πόλεις. Καὶ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ μᾶλλον ἤδη ὄντες, ὑστέρῳ χρόνῳ ἐπὶ Τροίαν ἐστράτευσαν.

* * *

[9] Ἡ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ τοῦ Λακεδαιμονίου αἰτία καὶ θάνατος.

Ἐπειδὴ Παυσανίας ὁ Λακεδαιμόνιος, τοπρῶτον μεταπεμφθεὶς ὑπὸ Σπαρτιατῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ κριθεὶς ὑπ' αὐτῶν, [10] ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν, δημοσίᾳ μὲν οὐκέτι ἐξεπέμφθη, ἰδίᾳ δὲ αὐτὸς [11] τρι-

ἤρη λαβὼν Ἑρμιονίδα, ἄνευ Λακεδαιμονίων, ἀφικνεῖται ἐς Ἑλλήσποντον, τῷ μὲν λόγῳ, ἐπὶ τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον, τῷ δὲ ἔργῳ, τὰ πρὸς βασιλέα πράγματα βουλόμενος πράσσειν,—ὥσπερ καὶ τοπρῶτον ἐπεχείρησεν, ἐφιέμενος τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχῆς. [1] Εὐεργεσίαν δὲ ἀπὸ τοῦδε πρῶτον ἐς βασιλέα κατέθετο, καὶ τοῦ παντὸς πράγματος ἀρχὴν ἐποιήσατο· Βυζάντιον γὰρ ἑλὼν, τῇ προτέρᾳ παρουσίᾳ, μετὰ τὴν ἐκ Κύπρου ἀναχώρησιν, (εἶχον δὲ Μῆδοι αὐτὸ, καὶ βασιλέως προσήκοντές τινες καὶ ξυγγενεῖς, [2] οἳ ἑάλωσαν ἐν αὐτῷ,) τότε τούτους οὓς ἔλαβεν ἀποπέμπει βασιλεῖ κρύφα τῶν ἄλλων ξυμμάχων· [3] τῷ δὲ λόγῳ, ἀπέδρασαν αὐτόν. Επρασσε δὲ ταῦτα μετὰ Γογγύλου τοῦ Ερετριέως, ᾧπερ ἐπέτρεψε τό, τε Βυζάντιον καὶ τοὺς αἰχμαλώτους· ἔπεμψε δὲ καὶ ἐπιστολὴν τὸν Γόγγυλον φέροντα αὐτῷ· ἐνεγέγραπτο δὲ τάδε καὶ ἐν αὐτῇ, ὡς ὕστερον ἀνευρέθη.

"Παυσανίας ὁ ἡγεμὼν τῆς Σπάρτης [4] τούσδε τέ σοι χαρίζεσθαι βουλόμενος ἀποπέμπει, δορὶ ἑλών· καὶ γνώμην ποιοῦμαι, εἰ καί σοι δοκεῖ, θυγατέρα τε τὴν σὴν γῆμαι, καί σοι Σπάρτην τε καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι· δυνατὸς δὲ δοκῶ εἶναι ταῦτα πρᾶξαι, μετὰ σοῦ βουλευόμενος. Εἰ οὖν τι σὲ τούτων ἀρέσκει, πέμπε ἄνδρα πιστὸν ἐπὶ θάλασσαν, δι' οὗ, τολοιπὸν, τοὺς λόγους ποιησόμεθα."

Τοσαῦτα μὲν ἡ γραφὴ ἐδήλου. Ξέρξης δὲ ἥσθη τε τῇ ἐπιστολῇ, καὶ ἀποστέλλει Αρτάβαζον τὸν Φαρνάκου ἐπὶ θάλασσαν, καὶ κελεύει αὐτὸν τήν τε [5] Δασκυλῖτιν σατραπείαν παραλαβεῖν, Μεγαβάτην ἀπαλλάξαντα, ὃς πρότερον ἦρχε· καὶ παρὰ Παυσανίαν, ἐς Βυζάντιον, [6] ἐπιστολὴν ἀντεπετίθει αὐτῷ, ὡς τάχιστα διαπέμψαι, καὶ τὴν σφραγῖδα ἀποδεῖξαι· καὶ ἤν τι αὐτῷ Παυσανίας παραγγέλλῃ περὶ τῶν ἑαυτοῦ πραγμάτων, πράσσειν

ὡς ἄριστα καὶ πιστότατα. Ὁ δὲ ἀφικόμενος, τά τε ἄλλα ἐποίησεν ὥσπερ εἴρητο, καὶ τὴν ἐπιστολὴν διέπεμψεν· ἀντεγέγραπτο δὲ τάδε.

"Ὧδε λέγει βασιλεὺς Ξέρξης Παυσανίᾳ,—Καὶ
"[1] τῶν ἀνδρῶν, οὕς μοι πέραν θαλάσσης ἐκ Βυζαντίου
"διέσωσας, κεῖσεταί σοι εὐεργεσία ἐν τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ
"ἐσαεὶ ἀνάγραπτος, καὶ τοῖς λόγοις τοῖς ἀπὸ σοῦ ἀρέ-
"σκομαι· καὶ σε μήτε νὺξ, μήθ' ἡμέρα ἐπισχέτω, ὥστε
"ἀνεῖναι πράσσειν τι ὧν ἐμοὶ ὑπισχνῇ· μηδὲ χρυσοῦ καὶ
"ἀργύρου δαπάνῃ κεκωλύσθω, μηδὲ στρατιᾶς πλήθει,
"[2] εἴ ποι δεῖ παραγίγνεσθαι· ἀλλὰ μετ' Ἀρταβάζου ἀν-
"δρὸς ἀγαθοῦ, ὅν σοι ἔπεμψα, πράσσε θαρσῶν, καὶ τὰ
"ἐμὰ καὶ τὰ σὰ, ὅπῃ κάλλιστα καὶ ἄριστα ἕξει ἀμ-
"φοτέροις."

Ταῦτα λαβὼν ὁ Παυσανίας τὰ γράμματα, ὢν καὶ πρότερον ἐν μεγάλῳ ἀξιώματι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν [3] Πλαταιᾶσιν ἡγεμονίαν, πολλῷ τότε μᾶλλον ἦρτο, καὶ οὐκέτι ἠδύνατο [4] ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ βιοτεύειν· ἀλλὰ, σκευάς τε Μηδικὰς ἐνδυόμενος, ἐκ τοῦ Βυζαντίου ἐξῄει, καὶ διὰ τῆς Θρᾴκης πορευόμενον αὐτὸν Μῆδοι καὶ Αἰγύπτιοι ἐδορυφόρουν· τράπεζάν τε Περσικὴν [5] παρετίθετο, καὶ κατέχειν τὴν διάνοιαν οὐκ ἠδύνατο, ἀλλ' ἔργοις βραχέσι προὐδήλου ἃ τῇ γνώμῃ μειζόνως ἐσέπειτα ἔμελλε πράξειν· δυσπρόσοδόν τε αὑτὸν παρεῖχε, καὶ τῇ ὀργῇ οὕτω χαλεπῇ ἐχρῆτο ἐς πάντας ὁμοίως, ὥστε μηδένα δύνασθαι προσιέναι. Διόπερ καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους [6] οὐχ ἥκιστα ἡ ξυμμαχία μετέστη.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι, τό, τε πρῶτον δι' αὐτὰ ταῦτα ἀνεκάλεσαν αὐτὸν, καὶ ἐπειδὴ τῇ Ἑρμιονίδι νηῒ τοδεύτερον ἐκπλεύσας, οὐ κελευσάντων αὐτῶν, τοιαῦτα ἐφαίνετο ποιῶν· καὶ ἐκ τοῦ Βυζαντίου βίᾳ ὑπ' Ἀθηναίων ἐκπολιορκηθεὶς, ἐς μὲν τὴν Σπάρτην οὐκ ἐπανεχώ-

ρει, ἐς δὲ Κολωνὰς τὰς Τρωϊάδας ἱδρυθεὶς, πράσσων τε ἐσηγγέλλετο αὐτοῖς ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ οὐκ [1] ἐπ' ἀγαθῷ τὴν μονὴν ποιούμενος. Οὕτω δὴ οὐκέτι [2] ἐπέσχον, ἀλλὰ πέμψαντες κήρυκα οἱ Ἔφοροι, καὶ [3] σκυτάλην, εἶπον τοῦ κήρυκος μὴ λείπεσθαι· εἰ δὲ μὴ, πόλεμον αὐτῷ Σπαρτιάτας προαγορεύειν. Ὁ δὲ, βουλόμενος ὡς ἥκιστα ὕποπτος εἶναι, καὶ πιστεύων χρήμασι διαλύσειν τὴν διαβολὴν, ἀνεχώρει τοδεύτερον ἐς Σπάρτην. Καὶ ἐς μὲν τὴν εἱρκτὴν ἐσπίπτει, τοπρῶτον, ὑπὸ τῶν Ἐφόρων· (ἔξεστι δὲ τοῖς Ἐφόροις τὸν βασιλέα δρᾶσαι τοῦτο·) ἔπειτα διαπραξάμενος, ὕστερον ἐξῆλθε, [4] καὶ καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κρίσιν τοῖς βουλομένοις περὶ αὐτῶν ἐλέγχειν.

Καὶ φανερὸν μὲν εἶχον οὐδὲν οἱ Σπαρτιᾶται σημεῖον, οὔτε οἱ ἐχθροὶ, οὔτε ἡ πᾶσα πόλις, ὅτῳ, ἂν πιστεύσαντες βεβαίως ἐτιμωροῦντο ἄνδρα γένους τε τοῦ βασιλείου ὄντα, καὶ ἐν τῷ παρόντι, τιμὴν ἔχοντα. Πλείσταρχον γὰρ τὸν Λεωνίδου, ὄντα βασιλέα καὶ νέον ἔτι, ἀνεψιὸς ὢν, ἐπετρόπευεν. Ὑποψίας δὲ πολλὰς παρεῖχε, τῇ τε παρανομίᾳ, καὶ ζηλώσει τῶν βαρβάρων, [5] μὴ ἴσος βούλεσθαι εἶναι τοῖς παροῦσι. Τά τε ἄλλα αὐτοῦ ἀνεσκόπουν, εἴτι που [6] ἐξεδεδιῄτητο τῶν καθεστώτων νομίμων, καὶ ὅτι, ἐπὶ τὸν τρίποδά ποτε, τὸν ἐν Δελφοῖς, ὃν ἀνέθεσαν οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τῶν Μήδων ἀκροθίνιον, [7] ἠξίωσεν ἐπιγράψασθαι αὐτὸς, ἰδίᾳ, τὸ ἐλεγεῖον τόδε,

Ἑλλήνων ἀρχηγὸς, ἐπεὶ στρατὸν ὤλεσε Μήδων,
Παυσανίας, Φοίβῳ μνῆμ' ἀνέθηκε τόδε.

Τὸ μὲν οὖν ἐλεγεῖον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐξεκόλαψαν, εὐθὺς τότε, ἀπὸ τοῦ τρίποδος, τοῦτο· καὶ ἐπέγραψαν, ὀνομαστὶ, τὰς πόλεις, ὅσαι ξυγκαθελοῦσαι τὸν βάρβαρον, ἐστήσαντο ἀνάθημα. Τοῦ μέντοι Παυσανίου ἀδίκημα καὶ τοῦτ' ἐδόκει εἶναι, καὶ ἐπεί γε δὴ [8] ἐν τούτῳ καθειστήκει, πολλῷ μᾶλλον παρόμοιον πραχθῆναι ἐφαίνετο τῇ παρούσῃ δια-

νοίᾳ. Ἐπυνθάνοντο δὲ καὶ εἰς τοὺς Εἵλωτας πράσσειν τὶ αὐτόν· καὶ ἦν δὲ οὕτως·—ἐλευθέρωσίν τε γὰρ ὑπισχνεῖτο αὐτοῖς καὶ πολιτείαν, ἢν ξυνεπαναστῶσι, καὶ τὸ πᾶν ξυγκατεργάσωνται. Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὣς, οὐδὲ τῶν Εἱλώτων μηνυταῖς τισι πιστεύσαντες, ἠξίωσαν νεώτερόν τι ποιεῖν εἰς αὐτόν· χρώμενοι τῷ τρόπῳ ὥσπερ εἰώθασιν ἐς σφᾶς αὐτοὺς, μὴ ταχεῖς εἶναι περὶ ἀνδρὸς Σπαρτιάτου, ἄνευ ἀναμφισβητήτων τεκμηρίων, βουλεῦσαί τι ἀνήκεστον· πρίν γε δὴ αὐτοῖς, ὡς λέγεται, ὁ μέλλων τὰς τελευταίας βασιλεῖ ἐπιστολὰς πρὸς Ἀρτάβαζον κομιεῖν, ἀνὴρ Ἀργίλιος, παιδικά ποτε ὢν αὐτοῦ, καὶ πιστότατος ἐκείνῳ, μηνυτὴς γίγνεται· δείσας, κατὰ ἐνθύμησίν τινα, ὅτι οὐδείς πω τῶν πρὸ ἑαυτοῦ ἀγγέλων πάλιν ἀφίκετο· καὶ [1] παραποιησάμενος σφραγῖδα, ἵνα, ἢν ψευσθῇ τῆς δόξης, [2] ἢ καὶ ἐκεῖνος μεταγράψαι τι αἰτήσῃ, μὴ ἐπιγνῷ, λύει τὰς ἐπιστολὰς, [3] ἐν αἷς, ὑπονοήσας τι τοιοῦτον προσεπεστάλθαι, καὶ αὑτὸν εὗρεν ἐγγεγραμμένον κτείνειν.

Τότε δὴ οἱ Ἔφοροι, δείξαντος αὐτοῦ τὰ γράμματα, μᾶλλον μὲν ἐπίστευσαν, αὐτήκοοι δὲ βουληθέντες ἔτι γενέσθαι αὐτοῦ Παυσανίου τι λέγοντος, ἀπὸ παρασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ Ταίναρον ἱκέτου οἰχομένου, καὶ σκηνησαμένου διπλῆν διαφράγματι καλύβην, ἐς ἣν τῶν τε Ἐφόρων ἐντὸς τινὰς ἔκρυψε, καὶ Παυσανίου [4] ὡς αὐτὸν ἐλθόντος, καὶ ἐρωτῶντος τὴν πρόφασιν τῆς ἱκετείας, ᾔσθοντο πάντα σαφῶς, αἰτιωμένου τοῦ ἀνθρώπου τά τε περὶ αὐτοῦ γραφέντα, καὶ τἄλλα ἀποφαίνοντος [5] καθ᾽ ἕκαστον, [6] ὡς οὐδὲν πώποτε αὐτὸν, ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα διακονίαις, παραβάλοιτο, [7] προτιμηθείη δ᾽, ἐν ἴσῳ τοῖς πολλοῖς τῶν διακόνων, ἀποθανεῖν· κἀκείνου αὐτά τε ταῦτα ξυνομολογοῦντος, καὶ περὶ τοῦ παρόντος οὐκ ἐῶντος ὀργίζεσθαι, [8] ἀλλὰ πίστιν, ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διδόντος, τῆς ἀναστά-

σεως. [1] καὶ ἀξιοῦντος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι, καὶ μὴ [2] τὰ πρασσόμενα διακωλύειν.

Ἀκούσαντες δὲ ἀκριβῶς, τότε μὲν ἀπῆλθον οἱ Ἔφοροι· βεβαίως δὲ ἤδη εἰδότες, ἐν τῇ πόλει [3] τὴν ξύλληψιν ἐποιοῦντο. Λέγεται δ' αὐτὸν μέλλοντα ξυλληφθήσεσθαι ἐν τῇ ὁδῷ, ἑνὸς μὲν τῶν Ἐφόρων τὸ πρόσωπον προσιόντος ὡς εἶδε, γνῶναι [4] ἐφ' ᾧ ἐχώρει· ἄλλου δὲ νεύματι ἀφανεῖ χρησαμένου, καὶ δηλώσαντος εὐνοίᾳ, πρὸς τὸ ἱερὸν τῆς [5] Χαλκιοίκου χωρῆσαι δρόμῳ, καὶ προκαταφυγεῖν· ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ τέμενος· καὶ ἐς οἴκημα οὐ μέγα, [6] ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ, ἐσελθὼν, [7] ἵνα μὴ ὑπαίθριος ταλαιπωροίη, ἡσύχαζεν. Οἱ δὲ, τοπαραυτίκα μὲν ὑστέρησαν τῇ διώξει· μετὰ δὲ τοῦτο, τοῦ τε οἰκήματος τὸν ὄροφον ἀφεῖλον, καὶ τὰς θύρας, ἔνδον ὄντα τηρήσαντες αὐτὸν, καὶ [8] ἀπολαβόντες εἴσω, ἀπῳκοδόμησαν· προσκαθεζόμενοί τε, ἐξεπολιόρκησαν λιμῷ. Καὶ μέλλοντος αὐτοῦ ἀποψύχειν, ὥσπερ εἶχεν ἐν τῷ οἰκήματι, αἰσθόμενοι, ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔτι ἔμπνουν ὄντα· καὶ ἐξαχθεὶς ἀπέθανε παραχρῆμα. Καὶ αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν Καιάδαν, οὗπερ τοὺς κακούργους ἐμβάλλειν εἰώθεισαν. Ἔπειτα ἔδοξε πλησίον που κατορύξαι. Ὁ δὲ θεὸς ὁ ἐν Δελφοῖς—"τόν τε τάφον"—ὕστερον ἔχρησε τοῖς Λακεδαιμονίοις—"μετενεγκεῖν οὗπερ ἀπέθανε," (καὶ νῦν κεῖται ἐν τῷ προτεμενίσματι, ὃ γραφῇ στῆλαι δηλοῦσι,) "[9] καὶ ὡς ἄγος αὐτοῖς ὂν τὸ πεπραγμένον, δύο σώματα ἀνθ' ἑνὸς τῇ Χαλκιοίκῳ ἀποδοῦναι." Οἱ δὲ, ποιησάμενοι χαλκοῦς ἀνδριάντας δύο, ὡς ἀντὶ Παυσανίου ἀνέθησαν.

[1] Ἐκ τοῦ τῆς ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ δευτέρου.

* * *

[2] Ὁ τῶν ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΛΟΙΜΟΣ.

Τοῦ δὲ θέρους εὐθὺς ἀρχομένου, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι [3] τὰ δύο μέρη, ὥσπερ καὶ τοπρῶτον, [4] ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικὴν, (ἡγεῖτο δὲ Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς,) καὶ καθεζόμενοι ἐδῄουν τὴν γῆν. Καὶ ὄντων αὐτῶν οὐ πολλάς πω ἡμέρας ἐν τῇ Ἀττικῇ, [5] ἡ νόσος πρῶτον ἤρξατο γενέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, λεγόμενον μὲν καὶ πρότερον πολλαχόσε ἐγκατασκῆψαι, καὶ περὶ Λῆμνον καὶ ἐν ἄλλοις χωρίοις· οὐ μέντοι τοσοῦτός γε λοιμὸς, οὐδὲ φθορὰ, οὕτως ἀνθρώπων οὐδαμοῦ ἐμνημονεύετο γενέσθαι· οὔτε γὰρ ἰατροὶ ἤρκουν τοπρῶτον θεραπεύοντες ἀγνοίᾳ, (ἀλλ' αὐτοὶ μάλιστα ἔθνησκον ὅσῳ καὶ μάλιστα προσῄεσαν,) οὔτε ἄλλη ἀνθρωπεία [6] τέχνη οὐδεμία. Ὅσα τε πρὸς ἱεροῖς ἱκέτευσαν, ἢ μαντείοις καὶ τοῖς τοιούτοις ἐχρήσαντο, πάντα ἀνωφελῆ ἦν. [7] Τελευτῶντές τε αὐτῶν ἀπέστησαν, ὑπὸ τοῦ κακοῦ νικώμενοι.

Ἤρξατο δὲ τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται, ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς Αἴγυπτον καὶ Λιβύην κατέβη, καὶ ἐς τὴν βασιλέως γῆν τὴν πολλήν. Ἐς δὲ τὴν Ἀθηναίων πόλιν ἐξαπιναίως ἐνέπεσε· καὶ τοπρῶτον ἐν τῷ Πειραιεῖ [8] ἥψατο τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν, ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα· κρῆναι γὰρ οὔπω ἦσαν αὐτόθι. Ὕστερον δὲ, καὶ ἐς τὴν ἄνω πόλιν ἀφίκετο, καὶ ἔθνησκον πολλῷ μᾶλλον ἤδη.—Λεγέτω μὲν οὖν περὶ αὐτοῦ, ὡς ἕκαστος γιγνώσκει,—καὶ ἰατρὸς, καὶ ἰδιώτης,—[9] ἀφ' ὅτου εἰκὸς ἦν γενέσθαι αὐτὸ, καὶ τὰς αἰτίας, ἅστινας νομίζει, τοσαύτης μεταβολῆς, ἱκανὰς εἶναι δύναμιν ἐς τὸ μεταστῆσαι

σχεῖν· ἐγὼ δὲ οἷόν τε ἐγίγνετο λέξω, καὶ ἀφ' ὧν ἄν τις σκοπῶν,—εἴποτε καὶ αὖθις ἐπιπέσοι,—μάλιστ' ἂν ἔχοι, τὶ προειδὼς, μὴ ἀγνοεῖν, ταῦτα δηλώσω, αὐτός τε νοσήσας, καὶ αὐτὸς ἰδὼν ἄλλους πάσχοντας.

[1] Τὸ μὲν γὰρ ἔτος, ὡς ὡμολογεῖτο, ἐκ πάντων μάλιστα δὴ ἐκεῖνο ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθενείας ἐτύγχανεν ὄν· εἰ δέ τις καὶ προέκαμνέ τι, ἐς τοῦτο πάντα ἀπεκρίθη. Τοὺς δ' ἄλλους ἀπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως, ἀλλ' ἐξαίφνης, ὑγιεῖς ὄντας, πρῶτον μὲν τῆς κεφαλῆς θέρμαι ἰσχυραὶ, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐρυθήματα καὶ φλόγωσις ἐλάμβανε· καὶ [2] τὰ ἐντὸς, ἥ τε φάρυγξ καὶ ἡ γλῶσσα, εὐθὺς αἱματώδη ἦν, καὶ [3] πνεῦμα ἄτοπον καὶ δυσῶδες ἠφίει· ἔπειτα, ἐξ αὐτῶν πταρμὸς καὶ βράγχος ἐπεγίγνετο· καὶ, ἐν οὐ πολλῷ χρόνῳ, κατέβαινεν ἐς τὰ στήθη ὁ πόνος, μετὰ βηχὸς ἰσχυροῦ· καὶ ὁπότε [4] ἐς τὴν καρδίαν στηρίξαι, ἀνέστρεφέ τε αὐτὴν, καὶ ἀποκαθάρσεις χολῆς, πᾶσαι ὅσαι ὑπὸ ἰατρῶν ὠνομασμέναι εἰσὶν, ἐπήεσαν, καὶ αὗται μετὰ ταλαιπωρίας μεγάλης. [5] Λύγξ τε τοῖς πλείοσιν ἐνέπιπτε κενὴ, σπασμὸν ἐνδιδοῦσα ἰσχυρόν. τοῖς μὲν, [6] μετὰ ταῦτα, λωφήσαντα, τοῖς δὲ, καὶ πολλῷ ὕστερον. Καὶ τὸ μὲν, ἔξωθεν ἁπτομένῳ, σῶμα οὐκ ἄγαν θερμὸν ἦν, οὔτε χλωρὸν, ἀλλ' ὑπέρυθρον, [7] πελιδνὸν, φλυκταίναις μικραῖς καὶ ἕλκεσιν ἐξηνθηκός· τὰ δὲ ἐντὸς οὕτως ἐκαίετο ὥστε μήτε τῶν πάνυ λεπτῶν ἱματίων καὶ σινδόνων τὰς ἐπιβολὰς, [8] μήτ' ἄλλο τι ἢ γυμνὸν ἀνέχεσθαι, ἥδιστά τε ἂν ἐς ὕδωρ ψυχρὸν σφᾶς αὐτοὺς ῥίπτειν· καὶ πολλοὶ, τοῦτο, τῶν ἠμελημένων (ἀνθρώπων) καὶ ἔδρασαν ἐς φρέατα, ἀπαύστῳ τῇ δίψῃ ξυνεχόμενοι. [9] Καὶ ἐν τῷ ὁμοίῳ καθειστήκει τό, τε πλέον καὶ ἔλασσον ποτόν· καὶ [10] ἡ ἀπορία τοῦ μὴ ἡσυχάζειν καὶ ἡ ἀγρυπνία ἐπέκειτο διαπαντός· καὶ τὸ σῶμα, ὅσον περ χρόνον καὶ ἡ νόσος ἀκμάζοι, οὐκ ἐμαραίνετο, ἀλλ' ἀντεῖχε, παρὰ δόξαν,

τῇ ταλαιπωρίᾳ· ὥστε ἢ διεφθείροντο οἱ πλεῖστοι ἐναταῖοι καὶ ἑβδομαῖοι ὑπὸ τοῦ ἐντὸς καύματος, [1] ἔτι ἔχοντές τι δυνάμεως, ἢ, εἰ διαφύγοιεν, ἐπικατίοντος τοῦ νοσήματος ἐς τὴν κοιλίαν, καὶ ἑλκώσεώς τε [2] αὐτῇ ἰσχυρᾶς ἐγγιγνομένης, καὶ διαῤῥοίας ἅμα ἀκράτου ἐπιπιπτούσης, οἱ πολλοὶ, ὕστερον, διὰ τὴν ἀσθένειαν, διεφθείροντο· [καὶ—] διεξῄει γὰρ διὰ παντὸς τοῦ σώματος ἄνωθεν ἀρξάμενον τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ πρῶτον ἱδρυθὲν κακόν— [3] καὶ εἴτις ἐκ τῶν μεγίστων περιγένοιτο, [4] τῶν γε ἀκρωτηρίων ἀντίληψις αὐτοῦ ἐπεσήμαινε· κατέσκηπτε γὰρ καὶ ἐς τὰ αἰδοῖα, καὶ ἐς ἄκρας χεῖρας, καὶ πόδας· καὶ πολλοὶ, στερισκόμενοι τούτων, διέφευγον· [5] εἰσὶ δ' οἳ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν· τοὺς δὲ καὶ λήθη ἐλάμβανε, παραυτίκα, ἀναστάντας, τῶν πάντων ὁμοίως, καὶ ἠγνόησαν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδείους.

Γενόμενον γὰρ κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου, τά τε ἄλλα χαλεπωτέρως ἢ κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν προσέπιπτεν ἑκάστῳ, καὶ ἐν τῷδε ἐδήλωσε μάλιστα [6] ἄλλο τι ὂν ἢ τῶν ξυντρόφων τι· τὰ γὰρ ὄρνεα καὶ τετράποδα, ὅσα ἀνθρώπων ἅπτεται, πολλῶν ἀτάφων γιγνομένων, ἢ οὐ προσῄει, ἢ γευσάμενα διεφθείρετο· τεκμήριον δὲ, τῶν μὲν τοιούτων ὀρνίθων ἐπίλειψις σαφὴς ἐγένετο, καὶ οὐχ ἑωρῶντο οὔτε ἄλλως, [7] οὔτε περὶ τοιοῦτον οὐδέν· οἱ δὲ κύνες μᾶλλον αἴσθησιν παρεῖχον τοῦ ἀποβαίνοντος, [8] διὰ τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι.

Τὸ μὲν οὖν νόσημα,—πολλὰ καὶ ἄλλα [9] παραλιπόντι ἀτοπίας, ὡς ἑκάστῳ ἐτύγχανέ τι διαφερόντως ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον γιγνόμενον,—τοιοῦτον ἦν ἐπὶ πᾶν τὴν ἰδέαν. Καὶ ἄλλο παρελύπει, κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, οὐδὲν τῶν εἰωθότων· ὃ δὲ καὶ γένοιτο, ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. Ἔθνησκον δὲ, οἱ μὲν, ἀμελείᾳ, οἱ δὲ, καὶ πάνυ θεραπευόμενοι· ἕν τε οὐδὲν κατέστη ἴαμα, ὡς εἰπεῖν, ὅ, τι χρῆν προσφέροντας ὠφελεῖν· τὸ γὰρ τῷ ξυνενεγκὸν, ἄλλον τοῦτο ἔβλαπτε. [10] Σῶμά τε

αὔταρκες ὂν οὐδὲν διεφάνη πρὸς αὐτὸ, ἰσχύος πέρι ἢ ἀσθενείας, ἀλλὰ πάντα ξυνῄρει, καὶ τὰ πάσῃ διαίτῃ θεραπευόμενα. Δεινότατον δὲ παντὸς ἦν τοῦ κακοῦ, ἥ τε ἀθυμία, ὁπότε τις [1] αἴσθοιτο κάμνων, (πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον εὐθὺς τραπόμενοι τῇ γνώμῃ, πολλῷ μᾶλλον προΐεντο σφᾶς αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἀντεῖχον,) [2] καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας, ἀναπιμπλάμενοι, ὥσπερ τὰ πρόβατα, ἔθνησκον· καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον τοῦτο ἐνεποίει· εἴτε γὰρ μὴ θέλοιεν, δεδιότες, ἀλλήλοις προσιέναι, ἀπώλλυντο ἔρημοι, καὶ οἰκίαι πολλαὶ ἐκενώθησαν ἀπορίᾳ τοῦ θεραπεύσοντος· εἴ τε προσίοιεν, διεφθείροντο· καὶ μάλιστα [3] οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι· [4] αἰσχύνῃ γὰρ ἠφείδουν σφῶν αὐτῶν, ἐσιόντες παρὰ τοὺς φίλους, ἐπεὶ καὶ τὰς ὀλοφύρσεις τῶν ἀπογιγνομένων τελευτῶντες καὶ οἱ οἰκεῖοι ἐξέκαμνον, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ νικώμενοι. Ἐπιπλέον δὲ ὅμως οἱ διαπεφευγότες τόν τε θνήσκοντα καὶ τὸν πονούμενον ᾠκτίζοντο, διὰ τὸ προειδέναι τε, καὶ αὐτοὶ ἤδη ἐν τῷ θαρσαλέῳ εἶναι· δὶς γὰρ τὸν αὐτὸν, ὥστε ϗ κτείνειν, οὐκ ἐπελάμβανε. Καὶ ἐμακαρίζοντό τε ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτοὶ τῷ παραχρῆμα περιχαρεῖ, καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐλπίδος τι εἶχον κούφης μηδ' ἂν ὑπ' ἄλλου νοσήματός ποτε ἔτι διαφθαρῆναι.

Ἐπίεσε δ' αὐτοὺς μᾶλλον, πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ, καὶ ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ [5] οὐχ ἧσσον τοὺς ἐπελθόντας· οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ' ἐν καλύβαις πνιγηραῖς [6] ὥρᾳ ἔτους διαιτωμένων, ὁ φθόρος ἐγίγνετο οὐδενὶ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ νεκροὶ ἐπ' ἀλλήλοις ἀποθνήσκοντες ἔκειντο· καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκαλινδοῦντο, καὶ περὶ τὰς κρήνας ἁπάσας, ἡμιθνῆτες, τῇ τοῦ ὕδατος ἐπιθυμίᾳ· τά τε ἱερὰ, ἐν οἷς ἐσκήνηντο, νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων· ὑπερβιαζομένου γὰρ τοῦ κακοῦ, οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔχοντες ὅ, τι γένωνται, ἐς ὀλιγωρίαν ἐτράποντο καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων ὁμοίως· νόμοι

τε πάντες συνεταράχθησαν, οἷς ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς· ἔθαπτον δὲ ὡς ἕκαστος ἠδύνατο· καὶ πολλοὶ ἐς ἀναισχύντους θήκας ἐτράποντο, σπάνει τῶν ἐπιτηδείων, [1] διὰ τὸ συχνοὺς ἤδη προτεθνάναι σφίσιν· [2] ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας, φθάσαντες τοὺς νήσαντας, οἱ μὲν, ἐπιθέντες τὸν ἑαυτῶν νεκρὸν, ὑφῆπτον, οἱ δὲ, καιομένου ἄλλου, ἄνωθεν ἐπιβαλόντες ὃν φέροιεν, ἀπήεσαν.

[3] Πρῶτόν τε ἦρξε, καὶ ἐς τἄλλα, τῇ πόλει ἐπιπλέον ἀνομίας τὸ νόσημα· [4] ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τις ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν, ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὁρῶντες τῶν τ' εὐδαιμόνων καὶ αἰφνιδίως θνησκόντων, καὶ τῶν οὐδὲν πρότερον κεκτημένων, εὐθὺς δὲ τἀκείνων ἐχόντων· ὥστε ταχείας τὰς ἐπαυρέσεις, καὶ πρὸς τὸ τερπνὸν, ἠξίουν ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τά τε σώματα καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως ἡγούμενοι. Καὶ τὸ μὲν προσταλαιπωρεῖν [5] τῷ δόξαντι καλῷ οὐδεὶς πρόθυμος ἦν, ἄδηλον νομίζων εἰ, πρὶν ἐπ' αὐτὸ ἐλθεῖν, διαφθαρήσεται· ὅ, τι δὲ ἤδει τε ἡδὺ καὶ πανταχόθεν τὸ ἐς αὐτὸν κερδαλέον, τοῦτο καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον κατέστη. [6] Θεῶν δὲ φόβος, ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς ἀπεῖργε· τὸ μὲν, κρίνοντες ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν καὶ μὴ, ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾷν ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους· τῶν δὲ ἁμαρτημάτων, οὐδεὶς ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι βιοὺς ἂν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι· πολὺ δὲ μείζω τὴν ἤδη κατεψηφισμένην σφῶν ἐπικρεμασθῆναι, ἣν πρὶν ἐμπεσεῖν, εἰκὸς εἶναι τοῦ βίου τι ἀπολαῦσαι.

Τοιούτῳ μὲν πάθει οἱ Ἀθηναῖοι περιπεσόντες ἐπιέζοντο, ἀνθρώπων τε ἔνδον θνησκόντων, καὶ γῆς ἔξω δηουμένης. Ἐν δὲ τῷ κακῷ, οἷα εἰκὸς, ἀνεμνήσθησαν καὶ τοῦδε τοῦ ἔπους, φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι πάλαι ᾄδεσθαι,

Ἥξει Δωριακὸς πόλεμος, καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ.

Ἐγένετο μὲν οὖν ἔρις τοῖς ἀνθρώποις μὴ λοιμὸν ὠνομάσθαι, ἐν τῷ ἔπει, ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ λίμον· ἐνίκησε

αὔταρκες ὂν οὐδὲν διεφάνη πρὸς αὐτὸ, ἰσχύος πέρι ἢ ἀσθενείας, ἀλλὰ πάντα ξυνῄρει, καὶ τὰ πάσῃ διαίτῃ θεραπευόμενα. Δεινότατον δὲ παντὸς ἦν τοῦ κακοῦ, ἥ τε ἀθυμία, ὁπότε τις [1] αἴσθοιτο κάμνων, (πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον εὐθὺς τραπόμενοι τῇ γνώμῃ, πολλῷ μᾶλλον προΐεντο σφᾶς αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἀντεῖχον,) [2] καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας, ἀναπιμπλάμενοι, ὥσπερ τὰ πρόβατα, ἔθνησκον· καὶ τὸν πλεῖστον φθόρον τοῦτο ἐνεποίει· εἴτε γὰρ μὴ θέλοιεν, δεδιότες, ἀλλήλοις προσιέναι, ἀπώλλυντο ἔρημοι, καὶ οἰκίαι πολλαὶ ἐκενώθησαν ἀπορίᾳ τοῦ θεραπεύσοντος· εἴ τε προσίοιεν, διεφθείροντο· καὶ μάλιστα [3] οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι· [4] αἰσχύνῃ γὰρ ἠφείδουν σφῶν αὐτῶν, ἐσιόντες παρὰ τοὺς φίλους, ἐπεὶ καὶ τὰς ὀλοφύρσεις τῶν ἀπογιγνομένων τελευτῶντες καὶ οἱ οἰκεῖοι ἐξέκαμνον, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ νικώμενοι. Ἐπιπλέον δὲ ὅμως οἱ διαπεφευγότες τόν τε θνήσκοντα καὶ τὸν πονούμενον ᾠκτίζοντο, διὰ τὸ προειδέναι τε, καὶ αὐτοὶ ἤδη ἐν τῷ θαρσαλέῳ εἶναι· δὶς γὰρ τὸν αὐτὸν, ὥστε καὶ κτείνειν, οὐκ ἐπελάμβανε. Καὶ ἐμακαρίζοντό τε ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ αὐτοὶ τῷ παραχρῆμα περιχαρεῖ, καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐλπίδος τι εἶχον κούφης μηδ' ἂν ὑπ' ἄλλου νοσήματός ποτε ἔτι διαφθαρῆναι.

Ἐπίεσε δ' αὐτοὺς μᾶλλον, πρὸς τῷ ὑπάρχοντι πόνῳ, καὶ ἡ ξυγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ, καὶ [5] οὐχ ἧσσον τοὺς ἐπελθόντας· οἰκιῶν γὰρ οὐχ ὑπαρχουσῶν, ἀλλ' ἐν καλύβαις πνιγηραῖς [6] ὥρᾳ ἔτους διαιτωμένων, ὁ φθόρος ἐγίγνετο οὐδενὶ κόσμῳ, ἀλλὰ καὶ νεκροὶ ἐπ' ἀλλήλοις ἀποθνήσκοντες ἔκειντο· καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκαλινδοῦντο, καὶ περὶ τὰς κρήνας ἁπάσας, ἡμιθνῆτες, τῇ τοῦ ὕδατος ἐπιθυμίᾳ· τά τε ἱερὰ, ἐν οἷς ἐσκήνηντο, νεκρῶν πλέα ἦν, αὐτοῦ ἐναποθνησκόντων· ὑπερβιαζομένου γὰρ τοῦ κακοῦ, οἱ ἄνθρωποι οὐκ ἔχοντες ὅ, τι γένωνται, ἐς ὀλιγωρίαν ἐτράποντο καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων ὁμοίως· νόμοι

τε πάντες συνεταράχθησαν, οἷς ἐχρῶντο πρότερον περὶ τὰς ταφάς· ἔθαπτον δὲ ὡς ἕκαστος ἠδύνατο· καὶ πολλοὶ ἐς ἀναισχύντους θήκας ἐτράποντο, σπάνει τῶν ἐπιτηδείων, [1] διὰ τὸ συχνοὺς ἤδη προτεθνάναι σφίσιν· [2] ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας, φθάσαντες τοὺς νήσαντας, οἱ μὲν, ἐπιθέντες τὸν ἑαυτῶν νεκρὸν, ὑφῆπτον, οἱ δὲ, καιομένου ἄλλου, ἄνωθεν ἐπιβάλοντες ὃν φέροιεν, ἀπήεσαν.

[3] Πρῶτόν τε ἦρξε, καὶ ἐς τἄλλα, τῇ πόλει ἐπιπλέον ἀνομίας τὸ νόσημα· [4] ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τὶς ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ καθ' ἡδονὴν ποιεῖν, ἀγχίστροφον τὴν μεταβολὴν ὁρῶντες τῶν τ' εὐδαιμόνων καὶ αἰφνιδίως θνησκόντων, καὶ τῶν οὐδὲν πρότερον κεκτημένων, εὐθὺς δὲ τἀκείνων ἐχόντων· ὥστε ταχείας τὰς ἐπαυρέσεις, καὶ πρὸς τὸ τερπνὸν, ἠξίουν ποιεῖσθαι, ἐφήμερα τά τε σώματα καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως ἡγουμένοι. Καὶ τὸ μὲν προσταλαιπωρεῖν [5] τῷ δόξαντι καλῷ οὐδεὶς πρόθυμος ἦν, ἄδηλον νομίζων εἰ, πρὶν ἐπ' αὐτὸ ἐλθεῖν, διαφθαρήσεται· ὅ, τι δὲ ἤδη τε ἡδὺ καὶ πανταχόθεν τὸ ἐς αὐτὸν κερδαλέον, τοῦτο καὶ καλὸν καὶ χρήσιμον κατέστη. [6] Θεῶν δὲ φόβος, ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς ἀπεῖργε· τὸ μὲν, κρίνοντες ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν καὶ μὴ, ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾷν ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους· τῶν δὲ ἁμαρτημάτων, οὐδεὶς ἐλπίζων μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι βιοὺς ἂν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι· πολὺ δὲ μείζω τὴν ἤδη κατεψηφισμένην σφῶν ἐπικρεμασθῆναι, ἣν πρὶν ἐμπεσεῖν, εἰκὸς εἶναι τοῦ βίου τι ἀπολαῦσαι.

Τοιούτῳ μὲν πάθει οἱ Αθηναῖοι περιπεσόντες ἐπιέζοντο, ἀνθρώπων τε ἔνδον θνησκόντων, καὶ γῆς ἔξω δῃουμένης. Εν δὲ τῷ κακῷ, οἷα εἰκὸς, ἀνεμνήσθησαν καὶ τοῦδε τοῦ ἔπους, φάσκοντες οἱ πρεσβύτεροι πάλαι ᾄδεσθαι,

Ἥξει Δωριακὸς πόλεμος, καὶ λοιμὸς ἅμ' αὐτῷ.

Ἐγένετο μὲν οὖν ἔρις τοῖς ἀνθρώποις μὴ λοιμὸν ὠνομάσθαι, ἐν τῷ ἔπει, ὑπὸ τῶν παλαιῶν, ἀλλὰ λίμον· ἐνίκησε

δὲ, ἐπὶ τοῦ παρόντος, εἰκότως, λοιμὸν εἰρῆσθαι· οἱ γὰρ ἄνθρωποι πρὸς ἃ ἔπασχον, τὴν μνήμην ἐποιοῦντο· ἢν δέ γε, οἶμαι, ποτὲ ἄλλος πόλεμος καταλάβῃ Δωρικὸς τοῦδε ὕστερος, καὶ ξυμβῇ γινέσθαι λιμὸν, κατὰ τὸ εἰκὸς οὕτως ᾄσονται. Μνήμη δὲ ἐγένετο καὶ τοῦ Λακεδαιμονίων χρηστηρίου τοῖς εἰδόσιν, ὅτε ἐπερωτῶσιν αὐτοῖς τὸν θεὸν εἰ χρὴ πολεμεῖν, ἀνεῖλε—κατὰ κράτος πολεμοῦσι νίκην ἔσεσθαι, [1] καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι. Περὶ μὲν οὖν τοῦ χρηστηρίου, τὰ γιγνόμενα εἴκαζον ὅμοια εἶναι. [2] Ἐσβεβληκότων δὲ τῶν Πελοποννησίων, ἡ νόσος ἤρξατο εὐθύς· καὶ ἐς μὲν Πελοπόννησον οὐκ ἐσῆλθεν, ὅ, τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, ἐπενείματο δὲ Αθήνας μὲν μάλιστα, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἄλλων χωρίων τὰ πολυανθρωπότατα. Ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν νόσον γενόμενα.

III.

[1] E XENOPHONTE.

Quid *ego commemorem* Xenophontis *jucunditatem illam inaffectatam, sed quam nulla possit affectatio consequi? ut ipsae finxisse sermonem Gratiae videntur.*

Quinct. X. 1.

[2] Ἐκ τῆς ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.

[Juxta Edit. Thomæ Hutchinson. Oxon. 1727. 4to.]

Ἐκ τοῦ βιβλίου πρώτου.

* * *

[3] Τὸ τοῦ ΚΥΡΟΥ γένος.

ΠΑΤΡΟΣ μὲν δὴ λέγεται ὁ Κῦρος γενέσθαι Καμβύσου, Περσῶν βασιλέως· (ὁ δὲ Καμβύσης οὗτος τοῦ Περσειδῶν γένους ἦν· οἱ δὲ [4] Περσεῖδαι ἀπὸ Περσέως [5] κληΐζονται·) μητρὸς δὲ ὁμολογεῖται Μανδάνης γενέσθαι· ἡ δὲ Μανδάνη αὕτη Ἀστυάγους ἦν θυγάτηρ, τοῦ Μήδων [6] γενομένου βασιλέως. [7] Φῦναι δὲ ὁ Κῦρος λέγεται, καὶ ᾄδεται ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, εἶδος μὲν κάλλιστος, ψυχὴν δὲ φιλανθρωπότατος, καὶ φιλομαθέστατος, καὶ φιλοτιμότατος, ὥστε πάντα μὲν πόνον ἀνατλῆναι, πάντα δὲ κίνδυνον ὑπομεῖναι τοῦ ἐπαινεῖσθαι ἕνεκα. [8] Φύσιν μὲν δὴ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς μορφῆς τοιαύτην ἔχων διαμνημονεύεται· ἐπαιδεύθη γεμὴν ἐν Περσῶν νόμοις.

Περσῶν Νόμοι.

[1] Οὗτοι δὲ δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἄρχεσθαι τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ ἐπιμελούμενοι· οὐχ ὁμοίως γὰρ ταῖς πλείσταις πόλεσιν ἄρχονται. Αἱ μὲν γὰρ πλεῖσται πόλεις, ἀφεῖσαι παιδεύειν ὅπως τὶς ἐθέλοι τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας, καὶ αὐτοὺς τοὺς πρεσβυτέρους ὅπως ἐθέλουσι διάγειν, ἐπιτάττουσιν αὐτοῖς μὴ κλέπτειν, μὴ ἁρπάζειν, μὴ βίᾳ εἰς οἰκίαν παριέναι, [2] μὴ παίειν ὃν μὴ δίκαιον, μὴ μοιχεύειν, μὴ ἀπειθεῖν ἄρχοντι, καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα ὡσαύτως· ἢν δέ τις τούτων τι παραβαίνῃ, [3] ζημίας αὐτοῖς ἐπέθεσαν. [4] Οἱ δὲ Περσικοὶ νόμοι, προλαβόντες, ἐπιμέλονται ὅπως, [5] τὴν ἀρχὴν, μὴ τοιοῦτοι ἔσονται οἱ πολῖται, ὥστε πονηροῦ τινος ἔργου ἢ αἰσχροῦ [6] ἐφίεσθαι. Επιμέλονται δὲ ὧδε. Εστιν αὐτοῖς [7] ἐλευθέρα ἀγορὰ καλουμένη, ἔνθα [8] τά τε βασίλεια καὶ τὰ ἄλλα ἀρχεῖα πεποίηται. Εντεῦθεν τὰ μὲν ὤνια, καὶ [9] οἱ ἀγοραῖοι, καὶ αἱ τούτων φωναὶ καὶ [10] ἀπειροκαλίαι ἀπελήλανται εἰς ἄλλον τόπον, ὡς μὴ μιγνύηται ἡ τούτων τύρβη τῇ τῶν πεπαιδευμένων εὐκοσμίᾳ. Διῄρηται δὲ αὕτη ἡ ἀγορὰ, ἡ περὶ τὰ ἀρχεῖα, εἰς τέτταρα μέρη· τούτων δ' ἔστιν ἓν μὲν παισὶν, ἓν δὲ ἐφήβοις, ἄλλο τελείοις ἀνδράσιν, ἄλλο τοῖς [11] ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονόσι. Νόμῳ δὲ εἰς τὰς ἑαυτῶν χώρας ἕκαστοι τούτων πάρεισιν, οἱ μὲν παῖδες, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, καὶ οἱ τέλειοι ἄνδρες· οἱ δὲ γεραίτεροι, ἡνίκ' ἂν ἑκάστῳ προχωρῇ, πλὴν ἐν ταῖς τεταγμέναις ἡμέραις, ἐν αἷς δεῖ αὐτούς παρεῖναι. Οἱ δὲ ἔφηβοι καὶ κοιμῶνται περὶ τὰ ἀρχεῖα σὺν τοῖς γυμνικοῖς ὅπλοις, πλὴν τῶν γεγαμηκότων· οὗτοι δὲ οὔτε ἐπιζητοῦνται, ἢν μὴ προῤῥηθῇ παρεῖναι· οὔτε πολλάκις ἀπεῖναι καλόν. Αρχοντες δ' ἐφ' ἑκάστῳ τούτων τῶν μερῶν εἰσι δώδεκα· (δώδεκα γὰρ καὶ Περσῶν φυλαὶ διῄρηνται·) καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς παισὶν ἐκ τῶν γεραιτέρων ᾑρημένοι εἰσὶν, οἳ ἂν δοκῶσι τοὺς παῖδας βελτίστους ἀποδεικνῦναι·

ἐπὶ δὲ τοῖς ἐφήβοις, ἐκ τῶν τελείων ἀνδρῶν, οἳ ἂν αὐτοὺς τοὺς ἐφήβους βελτίστους δοκῶσι παρέχειν· ἐπὶ δὲ τοῖς τελείοις ἀνδράσιν, οἳ ἂν δοκῶσι παρέχειν αὐτοὺς μάλιστα τὰ τεταγμένα ποιοῦντας, καὶ τὰ παραγγελλόμενα ὑπὸ τῆς μεγίστης ἀρχῆς· εἰσὶ δὲ καὶ τῶν γεραιτέρων προστάται ᾑρημένοι, οἳ προστατεύουσιν, ὅπως καὶ αὐτοὶ τὰ καθήκοντα ἀποτελῶσιν. Ἃ δὲ ἑκάστῃ ἡλικίᾳ προστέτακται ποιεῖν, διηγησόμεθα, ὡς μᾶλλον δῆλον γένηται, [1] ᾗ ἐπιμέλονται ὡς ἂν βέλτιστοι εἶεν οἱ πολῖται.

Οἱ μὲν δὴ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες, [2] διάγουσι μανθάνοντες δικαιοσύνην· ϗ λέγουσιν ὅτι [3] ἐπὶ τοῦτο ἔρχονται, ὥσπερ παρ' ἡμῖν οἱ τὰ γράμματα μαθησόμενοι. Οἱ δὲ ἄρχοντες αὐτῶν διατελοῦσι, τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἡμέρας, δικάζοντες αὐτοῖς. Γίγνεται γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ ἀνδράσιν, ἐγκλήματα καὶ κλοπῆς, καὶ ἁρπαγῆς, καὶ βίας, ϗ ἀπάτης, ϗ κακολογίας, [4] καὶ ἄλλων οἵων εἰκός. Οὓς δ' ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικοῦντας, τιμωροῦνται. Κολάζουσι δὲ ϗ οὓς ἂν ἀδίκως ἐγκαλοῦντας εὑρίσκωσι. Δικάζουσι δὲ καὶ ἐγκλήματος, οὗ ἕνεκα ἄνθρωποι μισοῦσι μὲν ἀλλήλους μάλιστα, [5] δικάζονται δὲ ἥκιστα,—ἀχαριστίας· ϗ ὃν ἂν γνῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δὲ, κολάζουσι καὶ τοῦτον ἰσχυρῶς· οἴονται γὰρ τοὺς ἀχαρίστους, καὶ περὶ θεοὺς [6] ἂν μάλιστα ἀμελῶς ἔχειν, καὶ περὶ γονέας, καὶ πατρίδα, ϗ φίλους· ἕπεσθαι δὲ δοκεῖ μάλιστα τῇ ἀχαριστίᾳ ἡ ἀναισχυντία· καὶ γὰρ αὕτη μεγίστη δοκεῖ εἶναι ἐπὶ πάντα τὰ αἰσχρὰ ἡγεμών. Διδάσκουσι δὲ τοὺς παῖδας ϗ σωφροσύνην· [7] μέγα δὲ συμβάλλεται εἰς τὸ μανθάνειν σωφρονεῖν αὐτοὺς, ὅτι ϗ τοὺς πρεσβυτέρους ὁρῶσιν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν σωφρόνως διάγοντας. Διδάσκουσι δὲ αὐτοὺς καὶ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται, ὅτι ὁρῶσι τοὺς πρεσβυτέρους καὶ πειθομένους τοῖς ἄρχουσιν ἰσχυρῶς. Διδάσκουσι δὲ καὶ ἐγκρατεῖς εἶναι

γαστρὸς καὶ ποτοῦ· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται, ὅτι ὁρῶσι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους οὐ πρόσθεν ἀπιόντας γαστρὸς ἕνεκα, πρὶν ἂν ἀφῶσιν οἱ ἄρχοντες· καὶ ὅτι οὐ παρὰ μητρὶ σιτοῦνται οἱ παῖδες, ἀλλὰ παρὰ τῷ διδασκάλῳ, ὅταν οἱ ἄρχοντες σημήνωσι. Φέρονται δὲ οἴκοθεν σῖτον μὲν, [1] ἄρτον, ὄψον δὲ, κάρδαμον· πιεῖν δὲ, ἤν τις διψῇ, κώθωνα, ὡς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀρύσασθαι. Πρὸς δὲ τούτοις μανθάνουσι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν. Μέχρι μὲν δὴ ἓξ ἢ ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἀπὸ γενεᾶς οἱ παῖδες ταῦτα πράττουσιν· ἐκ τούτου δὲ εἰς τοὺς ἐφήβους ἐξέρχονται. Οὗτοι δ' αὖ οἱ ἔφηβοι διάγουσιν ὧδε·

Δέκα ἔτη, ἀφ' οὗ ἂν ἐκ παίδων ἐξέλθωσι, κοιμῶνται μὲν περὶ τὰ ἀρχεῖα, ὥσπερ προείρηται, καὶ φυλακῆς ἕνεκα τῆς πόλεως καὶ σωφροσύνης· (δοκεῖ γὰρ αὕτη ἡ ἡλικία μάλιστα ἐπιμελείας δεῖσθαι·) παρέχουσι δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἑαυτοὺς μάλιστα τοῖς ἄρχουσι χρῆσθαι, ἤν τι δέωνται ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ· καὶ ὅταν μὲν δέῃ, πάντες μένουσι περὶ τὰ ἀρχεῖα. Ὅταν δὲ ἐξίῃ βασιλεὺς ἐπὶ θήραν, ἐξάγει τὴν ἡμίσειαν τῆς φυλακῆς· ποιεῖ δὲ τοῦτο πολλάκις τοῦ μηνός. Ἔχειν δὲ δεῖ τοὺς ἐξιόντας τόξα παρὰ τὴν φαρέτραν, καὶ ἐν κολεῷ κοπίδα ἢ σάγαριν· ἔτι δὲ καὶ γέῤῥον, καὶ παλτὰ δύο, ὥστε τὸ μὲν ἀφιέναι, τῷ δ', ἂν δέῃ, ἐκ χειρὸς χρῆσθαι. Διὰ τοῦτο δὲ δημοσίᾳ τοῦ θηρᾶν ἐπιμέλονται, καὶ βασιλεὺς, ὥσπερ καὶ ἐν πολέμῳ, ἡγεμὼν αὐτοῖς ἐστι, καὶ αὐτός τε θηρᾷ, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖται ὅπως ἂν θηρῶσιν, ὅτι ἀληθεστάτη δοκεῖ αὕτη ἡ μελέτη τῶν πρὸς τὸν πόλεμον εἶναι· καὶ γὰρ πρῲ ἀνίστασθαι ἐθίζει, καὶ ψύχη καὶ θάλπη ἀνέχεσθαι· γυμνάζει δὲ ὁδοιπορίαις καὶ δρόμοις· ἀνάγκη δὲ καὶ τοξεῦσαι θηρίον, καὶ ἀκοντίσαι ὅπου ἂν παραπίπτῃ. Καὶ τὴν ψυχὴν δὲ πολλάκις ἀνάγκη θήγεσθαι ἐν τῇ θήρᾳ, ὅταν τι τῶν ἀλκίμων θηρίων ἀνθιστῆται· παίειν μὲν γὰρ δεῖ τὸ ὁμόσε γιγνόμενον, [2] φυλάξασθαι δὲ τὸ ἐπιφερόμενον· ὥστε οὐ ῥᾴ-

διον εὑρεῖν τι ἐν τῇ θήρᾳ ἄπεστι τῶν ἐν πολέμῳ παρόντων. Ἐξέρχονται δὲ ἐπὶ τὴν θήραν, ἄριστον ἔχοντες πλεῖον μὲν, ὡς τὸ εἰκὸς, τῶν παίδων, τἄλλα δὲ ὅμοιον. Καὶ θηρῶντες μὲν, οὐκ ἂν ἀριστήσαιεν· ἢν δέ τι δέῃ θηρίου ἕνεκα ἐπικαταμεῖναι, ἢ ἄλλως βουληθῶσι διατρίψαι περὶ τὴν θήραν, τὸ ἄριστον τοῦτο δειπνήσαντες, τὴν ὑστεραίαν αὖ θηρῶσι μέχρι δείπνου· καὶ μίαν ἄμφω ταύτας τὰς ἡμέρας λογίζονται, ὅτι μιᾶς ἡμέρας σῖτον δαπανῶσι. Τοῦτο δὲ ποιοῦσι τοῦ ἐθίζεσθαι ἕνεκα, ἵνα καὶ ἐάν τι ἐν πολέμῳ δεήσῃ, δύνωνται τοῦτο ποιεῖν. Καὶ ὄψον δὲ τοῦτο ἔχουσιν οἱ τηλικοῦτοι ὅ, τι ἂν θηράσωσιν· εἰ δὲ μὴ, τὸ κάρδαμον. Εἰ δέ τις αὐτοὺς οἴεται ἢ ἐσθίειν ἀηδῶς, ὅταν κάρδαμον μόνον ἔχωσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ, ἢ πίνειν ἀηδῶς ὅταν ὕδωρ πίνωσιν, ἀναμνησθήτω, πῶς μὲν ἡδὺ [1] μᾶζα καὶ ἄρτος πεινῶντι φαγεῖν, πῶς δὲ ἡδὺ ὕδωρ διψῶντι πιεῖν. Αἱ δ' αὖ μένουσαι φυλαὶ [2] διατρίβουσι μελετῶσαι τά τε ἄλλα, ἃ παῖδες ὄντες ἔμαθον, καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν· καὶ [3] διαγωνιζόμενοι ταῦτα πρὸς ἀλλήλους διατελοῦσιν. Εἰσὶ δὲ καὶ δημόσιοι τούτων ἀγῶνες, καὶ ἆθλα προτίθεται· ἐν ᾗ δ' ἂν τῶν φυλῶν πλεῖστοι ὦσι δαημονέστατοι καὶ ἀνδρικώτατοι καὶ εὐπιστότατοι, ἐπαινοῦσιν οἱ πολῖται καὶ τιμῶσιν οὐ μόνον τὸν νῦν ἄρχοντα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅστις αὐτοὺς παῖδας ὄντας ἐπαίδευσε. Χρῶνται δὲ τοῖς μένουσι τῶν ἐφήβων αἱ ἀρχαὶ, ἤν τι ἢ φρουρῆσαι δεήσῃ, ἢ κακούργους ἐρευνῆσαι, ἢ λῃστὰς ὑποδραμεῖν, ἢ καὶ ἄλλο τι, ὅσα ἰσχύος ἢ τάχους ἔργα ἐστί. Ταῦτα μὲν δὴ οἱ ἔφηβοι πράττουσιν. Ἐπειδὰν δὲ τὰ δέκα ἔτη διατελέσωσιν, ἐξέρχονται εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας.

Ἀφ' οὗ δ' ἂν ἐξέλθωσι χρόνου ἐκ τῶν ἐφήβων, οὗτοι αὖ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη διάγουσιν ὧδε. Πρῶτον μὲν, ὥσπερ οἱ ἔφηβοι, παρέχουσιν ἑαυτοὺς ταῖς ἀρχαῖς χρῆσ-

γαστρὸς καὶ ποτοῦ· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται, ὅτι ὁρῶσι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους οὐ πρόσθεν ἀπιόντας γαστρὸς ἕνεκα, πρὶν ἂν ἀφῶσιν οἱ ἄρχοντες· καὶ ὅτι οὐ παρὰ μητρὶ σιτοῦνται οἱ παῖδες, ἀλλὰ παρὰ τῷ διδασκάλῳ, ὅταν οἱ ἄρχοντες σημήνωσι. Φέρονται δὲ οἴκοθεν σῖτον μὲν, [1] ἄρτον, ὄψον δὲ, κάρδαμον· πιεῖν δὲ, ἤν τις διψῇ, κώθωνα, ὡς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀρύσασθαι. Πρὸς δὲ τούτοις μανθάνουσι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν. Μέχρι μὲν δὴ ἓξ ἢ ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἀπὸ γενεᾶς οἱ παῖδες ταῦτα πράττουσιν· ἐκ τούτου δὲ εἰς τοὺς ἐφήβους ἐξέρχονται. Οὗτοι δ' αὖ οἱ ἔφηβοι διάγουσιν ὧδε·

Δέκα ἔτη, ἀφ' οὗ ἂν ἐκ παίδων ἐξέλθωσι, κοιμῶνται μὲν περὶ τὰ ἀρχεῖα, ὥσπερ προείρηται, καὶ φυλακῆς ἕνεκα τῆς πόλεως καὶ σωφροσύνης· (δοκεῖ γὰρ αὕτη ἡ ἡλικία μάλιστα ἐπιμελείας δεῖσθαι·) παρέχουσι δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἑαυτοὺς μάλιστα τοῖς ἄρχουσι χρῆσθαι, ἤν τι δέωνται ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ· καὶ ὅταν μὲν δέῃ, πάντες μένουσι περὶ τὰ ἀρχεῖα. Ὅταν δὲ ἐξίῃ βασιλεὺς ἐπὶ θήραν, ἐξάγει τὴν ἡμίσειαν τῆς φυλακῆς· ποιεῖ δὲ τοῦτο πολλάκις τοῦ μηνός. Ἔχειν δὲ δεῖ τοὺς ἐξιόντας τόξα παρὰ τὴν φαρέτραν, καὶ ἐν κολεῷ κοπίδα ἢ σάγαριν· ἔτι δὲ καὶ γέῤῥον, καὶ παλτὰ δύο, ὥστε τὸ μὲν ἀφεῖναι, τῷ δ', ἂν δέῃ, ἐκ χειρὸς χρῆσθαι. Διὰ τοῦτο δὲ δημοσίᾳ τοῦ θηρᾷν ἐπιμέλονται, καὶ βασιλεὺς, ὥσπερ καὶ ἐν πολέμῳ, ἡγεμὼν αὐτοῖς ἐστι, καὶ αὐτός τε θηρᾷ, καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖται ὅπως ἂν θηρῶσιν, ὅτι ἀληθεστάτη δοκεῖ αὕτη ἡ μελέτη τῶν πρὸς τὸν πόλεμον εἶναι· καὶ γὰρ πρωῒ ἀνίστασθαι ἐθίζει, καὶ ψύχη καὶ θάλπη ἀνέχεσθαι· γυμνάζει δὲ ὁδοιπορίαις καὶ δρόμοις· ἀνάγκη δὲ καὶ τοξεῦσαι θηρίον, καὶ ἀκοντίσαι ὅπου ἂν παραπίπτῃ. Καὶ τὴν ψυχὴν δὲ πολλάκις ἀνάγκη θήγεσθαι ἐν τῇ θήρᾳ, ὅταν τι τῶν ἀλκίμων θηρίων ἀνθιστῆται· παίειν μὲν γὰρ δεῖ τὸ ὁμόσε γιγνόμενον, [2] φυλάξασθαι δὲ τὸ ἐπιφερόμενον· ὥστε οὐ ῥᾴ-

διον εὑρεῖν τὶ ἐν τῇ θήρᾳ ἄπεστι τῶν ἐν πολέμῳ παρόντων. Εξέρχονται δὲ ἐπὶ τὴν θήραν, ἄριςον ἔχοντες πλεῖον μὲν, ὡς τὸ εἰκὸς, τῶν παίδων, τἄλλα δὲ ὅμοιον. Καὶ θηρῶντες μὲν, οὐκ ἂν ἀριστήσαιεν· ἢν δέ τι δέῃ θηρίου ἕνεκα ἐπικαταμεῖναι, ἢ ἄλλως βουληθῶσι διατρίψαι περὶ τὴν θήραν, τὸ ἄριστον τοῦτο δειπνήσαντες, τὴν ὑστεραίαν αὖ θηρῶσι μέχρι δείπνου· καὶ μίαν ἄμφω ταύτας τὰς ἡμέρας λογίζονται, ὅτι μιᾶς ἡμέρας σῖτον δαπανῶσι. Τοῦτο δὲ ποιοῦσι τοῦ ἐθίζεσθαι ἕνεκα, ἵνα καὶ ἐάν τι ἐν πολέμῳ δεήσῃ, δύνωνται τοῦτο ποιεῖν. Καὶ ὄψον δὲ τῦτο ἔχουσιν οἱ τηλικοῦτοι ὅ, τι ἂν θηράσωσιν· εἰ δὲ μὴ, τὸ κάρδαμον. Εἰ δέ τις αὐτοὺς οἴεται ἢ ἐσθίειν ἀηδῶς, ὅταν κάρδαμον μόνον ἔχωσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ, ἢ πίνειν ἀηδῶς ὅταν ὕδωρ πίνωσιν, ἀναμνησθήτω, πῶς μὲν ἡδὺ [1] μάζα καὶ ἄρτος πεινῶντι φαγεῖν, πῶς δὲ ἡδὺ ὕδωρ διψῶντι πιεῖν. Αἱ δ' αὖ μένουσαι φυλαὶ [2] διατρίβουσι μελετῶσαι τά τε ἄλλα, ἃ παῖδες ὄντες ἔμαθον, καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν· καὶ [3] διαγωνιζόμεν[illegible] ταῦτα πρὸς ἀλλήλους διατελοῦσιν. Εἰσὶ δὲ καὶ δημόσιοι τούτων ἀγῶνες, καὶ ἆθλα προτίθεται· ἐν ᾗ δ' ἂν τῶν φυλῶν πλεῖστοι ὦσι δαημονέςατοι καὶ ἀνδρικώτατοι κ̀ εὐπιςότατοι, ἐπαινοῦσιν οἱ πολῖται καὶ τιμῶσιν οὐ μόνον τὸν νῦν ἄρχοντα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅστις αὐτοὺς παῖδας ὄντας ἐπαίδευσε. Χρῶνται δὲ τοῖς μένουσι τῶν ἐφήβων αἱ ἀρχαὶ, ἤν τι ἢ φρουρῆσαι δεήσῃ, ἢ κακούργους ἐρευνῆσαι, ἢ λῃστὰς ὑποδραμεῖν, ἢ καὶ ἄλλο τι, ὅσα ἰσχύος ἢ τάχους ἔργα ἐστι. Ταῦτα μὲν δὴ οἱ ἔφηβοι πράττουσιν. Επειδὰν δὲ τὰ δέκα ἔτη διατελέσωσιν, ἐξέρχονται εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας.

Αφ' οὗ δ' ἂν ἐξέλθωσι χρόνου ἐκ τῶν ἐφήβων, οὗτοι αὖ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη διάγουσιν ὧδε. Πρῶτον μὲν, ὥσπερ οἱ ἔφηβοι, παρέχουσιν ἑαυτοὺς ταῖς ἀρχαῖς χρῆσ-

θαι, [1] ἤν τι δέῃ περὶ τοῦ κοινοῦ, ὅτα φρονούντων τε ἤδη ἔργα ἐστὶ ϗ ἔτι δυναμένων. Ην δέ που δέησῃ στρατεύεσθαι, τόξα μὲν οἱ οὕτω πεπαιδευμένοι οὐκέτι ἔχοντες, οὐδὲ παλτὰ στρατεύονται· τὰ δ' ἀγχέμαχα ὅπλα καλούμενα, θώρακά τε περὶ τοῖς στέρνοις, καὶ γέῤῥον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, οἷόν περ γράφονται οἱ Πέρσαι ἔχοντες· ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ, μάχαιραν ἢ κοπίδα. Καὶ αἱ ἀρχαὶ δὲ πᾶσαι ἐκ τούτων καθίστανται, πλὴν οἱ τῶν παίδων διδάσκαλοι. Επειδὰν δὲ τὰ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη διατελέσωσιν, εἴησαν μὲν ἂν οὗτοι πλεῖόν τι ἢ πεντήκοντα ἔτη γεγονότες ἀπὸ γενεᾶς· ἐξέρχονται δὲ τηνικαῦτα εἰς τοὺς γεραιτέρους ὄντας τε καὶ καλουμένους. Οἱ δ' αὖ γεραίτεροι οὗτοι στρατεύονται μὲν οὐκέτι [2] ἔξω τῆς ἑαυτῶν, οἴκοι δὲ μένοντες δικάζουσι τά τε κοινὰ πάντα καὶ τὰ ἴδια. Καὶ θανάτου δὲ οὗτοι κρίνουσι, καὶ τὰς ἀρχὰς οὗτοι πάσας αἱροῦνται· ϗ ἤν τις, ἢ ἐν ἐφήβοις, ἢ ἐν τελείοις ἀνδράσιν, ἐλλείπῃ τι τῶν νομίμων, [3] φαίνουσι μὲν οἱ φύλαρχοι ἕκαστον, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος. Οἱ δὲ γεραίτεροι ἀκούσαντες, [4] ἐκκρίνουσιν· ὁ δὲ ἐκκριθεὶς, ἄτιμος τὸν λοιπὸν βίον διατελεῖ.

Ἵνα δὲ σαφέστερον δηλωθῇ πᾶσα ἡ Περσῶν πολιτεία, [5] μικρὸν ἐπάνειμι· νῦν γὰρ [6] ἐν βραχυτάτῳ ἂν δηλωθείη, διὰ τὰ προειρημένα. Λέγονται μὲν γὰρ Πέρσαι ἀμφὶ τὰς δώδεκα μυριάδας εἶναι· τούτων δ' οὐδεὶς ἀπελήλαται νόμῳ τιμῶν καὶ ἀρχῶν, ἀλλ' ἔξεστι πᾶσι Πέρσαις πέμπειν τοὺς ἑαυτῶν παῖδας εἰς τὰ κοινὰ τῆς δικαιοσύνης διδασκαλεῖα. Αλλ' οἱ μὲν δυνάμενοι τρέφειν τοὺς παῖδας ἀργοῦντας, πέμπουσιν· οἱ δὲ μὴ δυνάμενοι, οὐ πέμπουσιν. Οἳ δ' ἂν παιδευθῶσι παρὰ τοῖς δημοσίοις διδασκάλοις, ἔξεστιν αὐτοῖς ἐν τοῖς ἐφήβοις νεανισκεύεσθαι· τοῖς δὲ μὴ διαπαιδευθεῖσιν οὕτως οὐκ ἔξεστιν. Οἳ δ' ἂν ἐν τοῖς ἐφήβοις διατελέσωσι τὰ νόμιμα ποιοῦντες, ἔξεστι τούτοις εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας συναλίζεσθαι, ϗ ἀρχῶν

ϗ τιμῶν μετέχειν. οἱ δ' ἂν αὖ ἐν τοῖς παισὶ μὴ διατελέσωσιν, ἢ ἐν τοῖς ἐφήϐοις, οὐκ εἰσέρχονται εἰς τοὺς τελείυς· οἱ δ' ἂν αὖ ἐν τοῖς τελείοις διαγένωνται ἀνεπίληπτοι, οὗτοι τῶν γεραιτέρων γίνονται. Οὕτω μὲν δὴ οἱ γεραίτεροι διὰ πάντων τῶν καλῶν ἐληλυθότες καθίστανται· [1] ϗ ἡ πολιτεία αὕτη, ᾗ οἴονται χρώμενοι βέλτιςοι ἂν εἶναι. Καὶ νῦν δὲ ἔτι ἐμμένει μαρτυρία καὶ τῆς μετρίας διαίτης αὐτῶν, καὶ [2] τοῦ ἐκπονεῖσθαι τὴν δίαιταν. Αἰσχρὸν μὲν γὰρ ἔτι ϗ νῦν ἐστὶ Πέρσαις καὶ τὸ ἀποπτύειν, καὶ τὸ ἀπομύττεσθαι, ϗ τὸ φύσης μεστ ὺς φαίνεσθαι· αἰσχρὸν δὲ ἔτι καὶ [3] τὸ ἰόντα που φανερὸν γενέσθαι, ἢ τοῦ οὐρῆσαι ἕνεκα, ἢ καὶ ἄλλυ τινὸς τοιέτυ. Ταῦτα δὲ οὐκ ἂν ἐδύναντο ποιεῖν, εἰ μὴ καὶ διαίτῃ μετρίᾳ ἐχρῶντο, καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκπονῦντες ἀνήλισκον, ὥστε ἄλλῃ ποι ἀποχωρεῖν. Ταῦτα μὲν δὴ κατὰ πάντων Περσῶν ἔχομεν λέγειν· οὗ δὲ ἕνεκα ὁ λόγος ὡρμήθη, νῦν λέξομεν τὰς Κύρου πράξεις, ἀρξάμενοι ἀπὸ παιδός.

[4] Ἡ τοῦ ΚΥΡΟΥ παιδία.

Κῦρος· μὲν γὰρ μέχρι δώδεκα ἐτῶν, ἢ ὀλίγῳ πλεῖον, ταύτῃ τῇ παιδείᾳ ἐπαιδεύθη, καὶ πάντων τῶν ἡλίκων [5] διαφέρων ἐφαίνετο, καὶ εἰς τὸ ταχὺ μανθάνειν ἃ δέοι, καὶ εἰς τὸ καλῶς καὶ ἀνδρείως ἕκαστα ποιεῖν. Εκ δὲ τούτου τοῦ χρόνου μετεπέμψατο Αςυάγης τὴ ἑαυτῦ θυγατέρα, καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς· ἰδεῖν γὰρ ἐπεθύμει, ὅτι ἤκουε κα[illegible]ἀγαθὸν αὐτὸν εἶναι. Ερχέται δ' αὐτή τε ἡ Μανδάνη [illegible]ς τὸν πατέρα, καὶ τὸν Κῦρον τὸν υἱὸν ἔχουσα. Ὡς δὲ ἀφίκετο τάχιστα, καὶ ἔγνω ὁ Κῦρος τὸν Αστυάγην τῆς μητρὸς πατέρα ὄντα, εὐθὺς, οἷα δὴ παῖς φιλόστοργος ὢν φύσει, ἠσπάζετό τε αὐτὸν, ὥσπερ ἂν εἴ τις πάλαι συντεθραμμένος καὶ πάλαι φιλῶν ἀσπάζοιτο, καὶ ὁρῶν δὴ αὐτὸν κεκοσμημένον καὶ [6] ὀφθαλμῶν ὑπογραφῇ, καὶ χρώματος ἐντρίψει, καὶ κόμαις προσθέτοις, ἃ

δὴ νόμιμα ἦν ἐν Μήδοις,—(ταῦτα γὰρ πάντα Μηδικά ἐστι, καὶ οἱ πορφυροῖ χιτῶνες, καὶ οἱ κάνδυες, καὶ οἱ στρεπτοὶ περὶ τῇ δέρῃ, καὶ τὰ ψέλλια περὶ ταῖν χεροῖν· ἐν Πέρσαις δὲ τοῖς οἴκοι, καὶ νῦν ἔτι πολὺ καὶ ἐσθῆτες φαυλότεραι, καὶ δίαιται εὐτελέστεραι,)—ὁρῶν δὴ τὸν κόσμον τοῦ πάππου, ἐμβλέπων αὐτῷ, ἔλεγεν,—Ὦ μῆτερ, ὡς καλός μοι ὁ πάππος!—Ἐρωτώσης δὲ τῆς μητρὸς αὐτὸν, πότερος δοκεῖ καλλίων αὐτῷ εἶναι, ὁ πατὴρ ἢ οὗτος· ἀπεκρίνατο ἄρα ὁ Κῦρος,—[1] Ὦ μῆτερ, Περσῶν μὲν πολὺ κάλλιστος ὁ ἐμὸς πατὴρ, Μήδων μέντοι, ὅσων ἑώρακα ἐγὼ καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ἐπὶ θύραις, πολὺ οὗτος ὁ ἐμὸς πάππος κάλλιστος.—Ἀντασπαζόμενος δὲ αὐτὸν ὁ Ἀστυάγης, καὶ στολὴν καλὴν ἐνέδυσε, καὶ στρεπτοῖς καὶ ψελλίοις ἐτίμα καὶ ἐκόσμει· καὶ εἴ που ἐξελαύνοι, ἐφ' ἵππου χρυσοχαλίνου περιῆγεν, ὥσπερ καὶ αὐτὸς εἰώθει πορεύεσθαι. Ὁ δὲ Κῦρος, ἅτε παῖς ὢν, καὶ φιλόκαλος καὶ φιλότιμος, ἥδετο τῇ στολῇ· καὶ ἱππεύειν μανθάνων, ὑπερέχαιρεν· ἐν Πέρσαις γὰρ, διὰ τὸ χαλεπὸν εἶναι καὶ τρέφειν ἵππους καὶ ἱππεύειν, ἐν ὀρεινῇ οὔσῃ τῇ χώρᾳ, καὶ ἰδεῖν ἵππον πάνυ σπάνιον ἦν. Δειπνῶν δὲ ὁ Ἀστυάγης σὺν τῇ θυγατρὶ καὶ τῷ Κύρῳ, βουλόμενος τὸν παῖδα ὡς ἥδιστα δειπνεῖν, ἵνα ἧσσον τὰ οἴκαδε ποθοίη, προσήγαγεν αὐτῷ καὶ παροψίδας, καὶ παντοδαπὰ [2] ἐμβάμματα καὶ βρώματα. Τὸν δὲ Κῦρον ἔφασαν λέγειν,—Ὦ πάππε, ὅσα πράγματα ἔχεις ἐν τῷ δείπνῳ, εἰ ἀνάγκη σοι ἐπὶ πάντα τὰ λεκάρια ταῦτα διατείνειν τὰς χεῖρας, καὶ ἀπογεύεσθαι τούτων τῶν παντοδαπῶν βρωμάτων!—Τί δέ; [3] φάναι τὸν Ἀστυάγην, [4] Οὐ γὰρ πολύ σοι δοκεῖ κάλλιον τόδε τὸ δεῖπνον εἶναι τοῦ ἐν Πέρσαις; Τὸν δὲ Κῦρον πρὸς ταῦτα ἀποκρίνασθαι λέγεται,—Οὐχὶ, ὦ πάππε· ἀλλὰ πολὺ ἁπλουστέρα καὶ εὐθυτέρα παρ' ἡμῖν ἡ ὁδός ἐστιν ἐπὶ τὸ ἐμπλησθῆναι, ἢ παρ' ὑμῖν. Ἡμᾶς μὲν γὰρ ἄρτος καὶ

κρέας εἰς τοῦτο ἄγει· ὑμεῖς δὲ εἰς μὲν τὸ αὐτὸ ἡμῖν σπεύδετε, [1] πολλοὺς δέ τινας ἑλιγμοὺς ἄνω καὶ κάτω πλανώμενοι, μόλις ἀφικνεῖσθε ὅποι ἡμεῖς πάλαι ἥκομεν.—Ἀλλ', ὦ παῖ, φάναι τὸν Ἀστυάγην, οὐκ ἀχθόμενοι ταῦτα περιπλανώμεθα· γευόμενος δ', ἔφη, καὶ σὺ γνώσῃ ὅτι ἡδέα ταῦτά ἐστιν.—Ἀλλὰ καί σε, φάναι τὸν Κῦρον, ὦ πάππε, μυσαττόμενον ταῦτα τὰ βρώματα ὁρῶ.—Καὶ τὸν Ἀστυάγην ἐπερέσθαι.—Καί τινι δὴ σὺ τεκμαιρόμενος, ὦ παῖ, ταῦτα λέγεις;—Ὅτι σέ, φάναι, ὁρῶ, ὅταν μὲν τοῦ ἄρτου ἅψῃ, εἰς οὐδὲν τὴν χεῖρα ἀποψώμενον· ὅταν δὲ τούτων τινὸς θίγῃς, εὐθὺς ἀποκαθαίρεις τὴν χεῖρα εἰς τὰ χειρόμακτρα, ὡς πάνυ ἀχθόμενος ὅτι καταπλέα σοι ἀπ' αὐτῶν ἐγένετο.—Πρὸς ταῦτα δὴ τὸν Ἀστυάγην εἰπεῖν·—Εἰ τοίνυν οὕτω γιγνώσκεις, ὦ παῖ, ἀλλὰ κρέα γε εὐωχοῦ, ἵνα νεανίας οἴκαδε ἀπέλθῃς.—Ἅμα δὲ ταῦτα λέγοντα πολλὰ αὐτῷ παραφέρειν, καὶ θήρεια καὶ τῶν ἡμέρων. Καὶ τὸν Κῦρον, ἐπεὶ ἑώρα πολλὰ τὰ κρέα, εἰπεῖν·—Ἦ καὶ δίδως, φάναι, μοι, ὦ πάππε, ταῦτα πάντα τὰ κρέα, [2] ὅ, τι ἂν βούλωμαι αὐτοῖς χρῆσθαι;—Νὴ Δία, φάναι, ἐγώ σοι, ὦ παῖ. Ἐνταῦθα δὲ τὸν Κῦρον [3] λαβόντα τῶν κρεῶν, διαδιδόναι τοῖς ἀμφὶ τὸν πάππον θεραπευταῖς, ἐπιλέγοντα ἑκάστῳ·—Σοὶ μὲν τοῦτο, ὅτι προθύμως με ἱππεύειν διδάσκεις·—Σοὶ δέ, ὅτι μοι παλτὸν ἔδωκας· (τοῦτο γὰρ νῦν ἔχω·)—Σοὶ δέ, ὅτι τὸν πάππον καλῶς θεραπεύεις·—Σοὶ δέ, ὅτι μου τὴν μητέρα τιμᾷς·—τοιαῦτα ποιεῖν, ἕως διεδίδου πάντα ἃ ἔλαβε κρέα.—Σάκᾳ δέ, φάναι τὸν Ἀστυάγην, τῷ οἰνοχόῳ, ὃν ἐγὼ μάλιστα τιμῶ, οὐδὲν δίδως; [4] Ὁ δὲ Σάκας ἄρα καλός τε ὢν ἐτύγχανε, καὶ τιμὴν ἔχων προσάγειν τοὺς δεομένους Ἀστυάγους, καὶ ἀποκωλύειν οὓς μὴ καιρὸς αὐτῷ [5] δοκοίη εἶναι προσάγειν.—Καὶ τὸν Κῦρον ἐπερέσθαι [6] προπετῶς, ὡς ἂν [7] παῖς μηδέπω ὑποπτήσσων,—Διὰ τί, ὦ

πάππε, τοῦτον οὕτω τιμᾷς;—Καὶ τὸν Ἀστυάγην σκώψαντα εἰπεῖν,—Οὐχ ὁρᾷς, φάναι, ὡς καλῶς οἰνοχοεῖ καὶ εὐσχημόνως;—Οἱ δὲ τῶν βασιλέων τούτων οἰνοχόοι κομψῶς τε οἰνοχοοῦσι, καὶ καθαρίως ἐγχέουσι,[1] καὶ διδόασι τοῖς τρισὶ δακτύλοις ὀχοῦντες τὴν φιάλην, καὶ προσφέρουσιν ὡς ἂν [2] ἐνδοῖεν τὸ ἔκπωμα [3] εὐληπτότατα τῷ μέλλοντι πίνειν.—Κέλευσον δὴ, φάναι, ὦ πάππε, τῷ Σάκᾳ καὶ ἐμοὶ δοῦναι τὸ ἔκπωμα, ἵνα κἀγὼ καλῶς σοι πιεῖν [4] ἐγχέας, ἀνακτήσωμαί σε, ἢν δύνωμαι.—[5] Καὶ τὸν κελεῦσαι δοῦναι. Λαβόντα δὲ τὸν Κῦρον,[6] οὕτω μὲν εὖ κλύσαι τὸ ἔκπωμα ὥσπερ τὸν Σάκαν ἑώρα· οὕτω δὲ [7] στήσαντα τὸ πρόσωπον, σπουδαίως καὶ εὐσχημόνως πως προσενεγκεῖν καὶ ἐνδοῦναι τὴν φιάλην τῷ πάππῳ, ὥστε τῇ μητρὶ καὶ τῷ Ἀστυάγῃ πολὺν γέλωτα παρασχεῖν. Καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Κῦρον ἐκγελάσαντα ἀναπηδῆσαι πρὸς τὸν πάππον, καὶ φιλοῦντα ἅμα εἰπεῖν,—Ὦ Σάκα, ἀπόλωλας· ἐκβαλῶ σε τῆς τιμῆς· τά τε γὰρ ἄλλα, φάναι, σοῦ κάλλιον οἰνοχοήσω, καὶ οὐκ ἐκπίομαι αὐτὸς τὸν οἶνον.—Οἱ γὰρ τῶν βασιλέων οἰνοχόοι, ἐπειδὰν ἐνδιδῶσι τὴν φιάλην, ἀρύσαντες ἀπ' αὐτῆς [8] τῷ κυάθῳ, [9] εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἐγχεάμενοι καταῤῥοφοῦσι· τοῦ δὲ, εἰ φάρμακα ἐγχέοιεν, μὴ λυσιτελεῖν αὐτοῖς. Ἐκ τούτου δὴ ὁ Ἀστυάγης ἐπισκώπτων ἔφη,—Καὶ τί δὴ, ὦ Κῦρε, τὰ ἄλλα μιμούμενος τὸν Σάκαν, οὐκ ἀπεῤῥόφησας τοῦ οἴνου;—Ὅτι νὴ Δί', ἔφη, [10] ἐδεδοίκειν μὴ ἐν τῷ κρατῆρι φάρμακα μεμιγμένα εἴη. Καὶ γὰρ ὅτε εἱστίας σὺ τοὺς φίλους ἐν τοῖς γενεθλίοις, σαφῶς [11] κατέμαθον φάρμακα αὐτὸν ὑμῖν ἐγχέαντα.—Καὶ πῶς δὴ, ἔφη, σὺ, ὦ παῖ, τοῦτο κατέγνως;—Ὅτι νὴ Δί', ἔφη, ὑμᾶς ἑώρων καὶ ταῖς γνώμαις καὶ τοῖς σώμασι σφαλλομένους. Πρῶτον μὲν γὰρ, ἃ οὐκ ἐᾶτε ἡμᾶς τοὺς παῖδας ποιεῖν, ταῦτα αὐτοὶ ἐποιεῖτε. Πάντες μὲν γὰρ ἅμα ἐκεκράγειτε, ἐμανθάνετε δὲ οὐδὲ ἓν ἀλλήλων· ᾔδετε δὲ καὶ μά-

λα γελοίως· οὐκ ἀκροώμενοι δὲ τοῦ ᾄδοντος, ὠμνύετε ᾄδειν ἄριστα. Λέγων δὲ ἕκαστος ὑμῶν τὴν ἑαυτοῦ ῥώμην, ἐπεὶ ἀνασταίητε ὀρχησόμενοι, μὴ ὅπως ὀρχεῖσθαι ἐν ῥυθμῷ, ἀλλ' οὐδ' ὀρθοῦσθαι, ἐδύνασθε. Ἐπιλέλησθε δὲ παντάπασι, σύ τε, ὅτι βασιλεὺς ἦσθα, οἵ τε ἄλλοι, ὅτι σὺ ἄρχων. Τότε γὰρ δὴ ἔγωγε καὶ πρῶτον κατέμαθον, ὅτι τοῦτ' ἄρα ἦν ἡ [1] ἰσηγορία, ὃ ὑμεῖς τότε ἐποιεῖτε· οὐδέποτε γοῦν ἐσιωπᾶτε.—Καὶ ὁ Ἀστυάγης εἶπεν,—Ὁ δὲ σὸς πατήρ, ὦ παῖ, πίνων οὐ μεθύσκεται;—Οὐ μὰ Δί', ἔφη.—Ἀλλὰ πῶς ποιεῖ;—[2] Διψῶν παύεται· ἄλλο δὲ κακὸν οὐδὲν πάσχει· οὐ γάρ, οἶμαι, ὦ πάππε, Σάκας αὐτῷ οἰνοχοεῖ. Καὶ ἡ μήτηρ εἶπεν,—Ἀλλὰ τί ποτε σύ, ὦ παῖ, οὕτω τῷ Σάκᾳ πολεμεῖς;—Τὸν δὲ Κῦρον εἰπεῖν,—Ὅτι νὴ Δία, φάναι, μισῶ αὐτόν· πολλάκις γάρ με, πρὸς τὸν πάππον ἐπιθυμοῦντα προσδραμεῖν, οὗτος ὁ μιαρώτατος ἀποκωλύει. Ἀλλὰ ἱκετεύω, φάναι, ὦ πάππε, δός μοι τρεῖς ἡμέρας ἄρξαι αὐτοῦ.—Καὶ τὸν Ἀστυάγην εἰπεῖν,—Καὶ πῶς δὴ ἂν ἄρξαις αὐτοῦ;—Καὶ τὸν Κῦρον φάναι, [3] Στὰς ἄν, ὥσπερ οὗτος, ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ, ἔπειτα, ὁπότε βούλοιτο εἰσιέναι [4] ἐπ' ἄριστον, λέγοιμ' ἄν, ὅτι οὔπω δυνατὸν τῷ ἀρίστῳ ἐντυχεῖν· σπουδάζει γὰρ πρός τινας. Εἶθ' ὁπόταν ἥκῃ ἐπὶ τὸ δεῖπνον, λέγοιμ' ἄν, ὅτι λοῦται. Εἰ δὲ πάνυ σπουδάζοι φαγεῖν, εἴποιμ' ἄν, ὅτι παρὰ ταῖς γυναιξίν ἐστιν· [5] ἕως παρατείναιμι τοῦτον, ὥσπερ οὗτος ἐμὲ παρατείνει, ἀπὸ σοῦ κωλύων.—Τοιαύτας μὲν αὐτοῖς εὐθυμίας παρεῖχεν ἐπὶ τῷ δείπνῳ· τὰς δὲ ἡμέρας, εἴ τινος αἴσθοιτο δεόμενον ἢ τὸν πάππον, ἢ τὸν τῆς μητρὸς ἀδελφόν, [6] χαλεπὸν ἦν ἄλλον φθάσαι τοῦτο ποιήσαντα· ὅ, τι γὰρ δύναιτο ὁ Κῦρος, ὑπερέχαιρεν αὐτοῖς χαριζόμενος.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Μανδάνη παρασκευάζετο ὡς ἀπιοῦσα πάλιν πρὸς τὸν ἄνδρα, ἐδεῖτο αὐτῆς ὁ Ἀστυάγης κα-

παλιπεῖν τὸν Κῦρον. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι βούλοιτο μὲν ἂν ἅπαντα τῷ πατρὶ χαρίζεσθαι, ἄκοντα μέντοι τὸν παῖδα χαλεπὸν νομίζειν εἶναι καταλιπεῖν. Ενθα δὴ ὁ Αστυάγης λέγει πρὸς τὸν Κῦρον,—Ω παῖ, ἢν μένῃς παρ' ἐμοὶ, πρῶτον μὲν, τῆς παρ' ἐμὲ εἰσόδου σοὶ οὐ Σάκας ἄρξει, ἀλλ' ὁπόταν βούλῃ εἰσιέναι ὡς ἐμὲ, [1] ἐπί σοι ἔσται· καὶ [2] χάριν σοὶ, ἔφη, μᾶλλον εἴσομαι, ὅσῳ ἂν πλεονάκις εἰσίῃς ὡς ἐμέ. Επειτα δὲ, ἵπποις τοῖς ἐμοῖς χρήσῃ, καὶ ἄλλοις ὁπόσοις ἂν βούλῃ· καὶ ὅταν ἀπίῃς, ἔχων, [3] ἄπει, οὓς ἂν αὐτὸς ἐθέλῃς. Επειτα δὲ, ἐν τῷ δείπνῳ, [4] ἐπὶ τὸ μετρίως σοὶ δοκοῦν ἔχειν, ὁποίαν βούλει ὁδὸν πορεύσῃ. Επειτα, τά τε νῦν ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία δίδωμί σοι, καὶ ἄλλα παντοδαπὰ συλλέξω, ἃ σὺ, ἐπειδὰν τάχιστα ἱππεύειν μάθῃς, διώξῃ, καὶ τοξεύων καὶ ἀκοντίζων καταβαλεῖς, ὥσπερ οἱ μεγάλοι ἄνδρες. Καὶ παῖδάς δέ [5] σοι, ἐγὼ, συμπαίκτορας, παρέξω· καὶ ἄλλα ὅσα ἂν βούλῃ, λέγων πρὸς ἐμὲ, οὐκ ἀτυχήσεις.—Επεὶ δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Αστυάγης, ἡ μήτηρ διηρώτα τὸν Κῦρον, πότερα βούλοιτο μένειν, ἢ ἀπιέναι. Ὁ δὲ οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ ταχὺ εἶπεν, ὅτι μένειν βούλοιτο. Επερωτηθεὶς δὲ πάλιν ὑπὸ τῆς μητρὸς, διὰ τί· εἰπεῖν λέγεται,—Ὅτι οἴκοι μὲν τῶν ἡλίκων καὶ εἰμὶ καὶ δοκῶ κράτιστος εἶναι, ὦ μῆτερ, καὶ τοξεύων καὶ ἀκοντίζων· ἐνταῦθα δὲ εὖ οἶδα ὅτι ἱππεύων ἥττων εἰμὶ τῶν ἡλίκων· καὶ τοῦτο, εὖ ἴσθι, ἔφη, ὦ μῆτερ, ὅτι ἐμὲ πάνυ ἀνιᾷ. Ην δέ με καταλίπῃς ἐνθάδε, καὶ μάθω ἱππεύειν, ὅταν μὲν ἐν Πέρσαις ὦ, οἶμαί σοι ἐκείνους τοὺς ἀγαθοὺς τὰ πεζικὰ ῥᾳδίως νικήσειν· ὅταν δὲ εἰς Μήδους ἔλθω ἐνθάδε, πειράσομαι τῷ πάππῳ, ἀγαθῶν ἱππέων κράτιστος ὢν ἱππεὺς, συμμαχεῖν [6] αὐτῷ.—Τὴν δὲ μητέρα εἰπεῖν,—Τὴν δὲ δικαιοσύνην, ὦ παῖ, πῶς μαθήσῃ ἐνθάδε, ἐκεῖ ὄντων σοὶ τῶν διδασκάλων;—Καὶ τὸν Κῦρον φάναι,—Αλλ', ὦ μῆτερ, ἀκριβῶς ταύτην γε

οἶδα.—Πῶς σὺ οἶσθα,—εἰπεῖν τὴν Μανδάνην;—Ὅτι, φάναι, ὁ διδάσκαλός με, ὡς ἤδη ἀκριβοῦντα τὴν δικαιοσύνην, ϗ ἄλλοις καθίστη δικάζειν. Καὶ τοίνυν, φάναι, ἐπὶ μιᾷ ποτὲ δίκῃ πληγὰς ἔλαβον, ὡς οὐκ ὀρθῶς δικάσας. Ἦν δὲ ἡ δίκη τοιάδε·—Παῖς μέγας μικρὸν ἔχων χιτῶνα, ἕτερον παῖδα μικρὸν, μέγαν ἔχοντα χιτῶνα, ἐκδύσας αὐτὸν, τὸν μὲν ἑαυτοῦ ἐκεῖνον ἠμφίεσε, τὸν δὲ ἐκείνου αὐτὸς ἐνέδυ. Ἐγὼ γοῦν τούτοις δικάζων, ἔγνων βέλτιον εἶναι ἀμφοτέροις τὸν ἁρμόζοντα ἑκάτερον ἔχειν χιτῶνα. Ἐν δὲ τούτῳ με ἔπαισεν ὁ διδάσκαλος, λέγων ὅτι ὁπότε μὲν κατασταθείην τοῦ ἁρμόττοντος κριτὴς, οὕτω δέοι ποιεῖν· ὁπότε δὲ κρῖναι δέοι ὁποτέρου ὁ χιτὼν εἴη, τοῦτ᾽ ἔφη σκεπτέον εἶναι, τίς κτῆσις δικαία ἐστι· [1] πότερα τὸν βίᾳ ἀφελόμενον ἔχειν, ἢ τὸν ποιησάμενον, ἢ πριάμενον κεκτῆσθαι. Ἔπειτα δὲ ἔφη τὸ μὲν νόμιμον, δίκαιον εἶναι· τὸ δὲ ἄνομον, βίαιον. Σὺν τῷ νόμῳ οὖν ἐκέλευε δεῖν τὸν δικαστὴν [2] τὴν ψῆφον τίθεσθαι. Οὕτως ἐγώ [3] σοι, ἔφη, ὦ μῆτερ, τάγε δίκαια παντάπασιν οἶδα ἀκριβῶς· ἢν δέ τι ἄρα προσδέωμαι, ὁ πάππος με, ἔφη, οὗτος ἐπιδιδάξει.—Ἀλλ᾽ οὐ ταυτὰ, ἔφη, ὦ παῖ, παρά τε τῷ πάππῳ δίκαια ϗ ἐν Πέρσαις ὁμολογεῖται. Οὗτος μὲν γὰρ τῶν ἐν Μήδοις πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποίηκεν· ἐν Πέρσαις δὲ τὸ ἴσον ἔχειν δίκαιον νομίζεται. Καὶ ὁ σὸς πρῶτος πατὴρ τεταγμένα μὲν ποιεῖ, ἃ ποιεῖ τῇ πόλει· τεταγμένα δὲ λαμβάνει· μέτρον δὲ αὐτῷ οὐχ ἡ ψυχὴ, ἀλλ᾽ ὁ νόμος ἐστίν. [4] Ὅπως οὖν μὴ ἀπολῇ μαστιγούμενος, ἐπειδὰν οἴκοι εἴης, ἂν, παρὰ τούτου μαθὼν, ἥκῃς, ἀντὶ τοῦ βασιλικοῦ, τὸ τυραννικὸν, [5] ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ πλέον οἴεσθαι χρῆναι ἁπάντων ἔχειν. Ἀλλ᾽ ὅγε σὸς πατὴρ, εἶπεν ὁ Κῦρος, δεινότερός ἐστιν, ὦ μῆτερ, διδάσκειν μεῖον ἢ πλεῖον ἔχειν. Ἢ οὐχ ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι ϗ Μήδους ἅπαντας δεδίδαχεν ἑαυτοῦ μεῖον ἔχειν; Ὥστε θάρσει, ὡς ὅ σός γε πατὴρ

οὔτε ἄλλον οὐδένα, οὔτ᾽ ἐμὲ πλεονεκτεῖν μαθόντα ἀποπέμψεται.

Τοιαῦτα μὲν δὴ πολλὰ ἐλάλει ὁ Κῦρος· τέλος δὲ, ἡ μὲν μήτηρ ἀπῆλθε, Κῦρος δὲ κατέμενε, καὶ αὐτοῦ ἐτρέφετο. Καὶ ταχὺ μὲν τοῖς ἡλικιώταις [1] συνεκέκρατο, ὥστε οἰκείως διακεῖσθαι· ταχὺ δὲ τοὺς πατέρας αὐτῶν [2] ἀνήρτητο προσιὼν, καὶ ἔνδηλος ὢν ὅτι ἠσπάζετο αὐτῶν τοὺς υἱεῖς· ὥστε καὶ εἴ τι τοῦ βασιλέως δέοιντο, τοὺς παῖδας ἐκέλευον Κύρου δεῖσθαι διαπράξασθαι σφίσιν. Ὁ δὲ Κῦρος, ὅ, τι δέοιντο αὐτοῦ οἱ παῖδες, διὰ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ φιλοτιμίαν, [3] περὶ παντὸς ἐποιεῖτο διαπράττεσθαι. Καὶ ὁ Ἀστυάγης δὲ, ὅ, τι δέοιτο αὐτοῦ ὁ Κῦρος, οὐδὲν ἐδύνατο ἀντιλέγειν, μὴ οὐ χαρίζεσθαι. Καὶ γὰρ ἀσθενήσαντος αὐτοῦ, οὐδέποτε ἀπέλειπε τὸν πάππον, οὐδὲ [4] κλαίων ποτὲ ἐπαύετο· δῆλός τε ἦν πᾶσιν ὅτι ὑπερεφοβεῖτο, μή οἱ ὁ πάππος ἀποθάνοι. Καὶ γὰρ ἐκ νυκτὸς, εἴ τινος δέοιτο Ἀστυάγης, πρῶτος ᾐσθάνετο Κῦρος, καὶ πάντων ἀοκνότατα ἀνεπήδα, ὑπηρετήσων ὅ, τι [5] οἴοιτο χαριεῖσθαι· ὥστε παντάπασιν ἀνεκτήσατο τὸν Ἀστυάγην.

Καὶ ἦν μὲν ἴσως ὁ Κῦρος πολυλογώτερος, ἅμα μὲν διὰ τὴν παιδείαν, ὅτι ἠναγκάζετο ὑπὸ τοῦ διδασκάλου καὶ διδόναι λόγον ὧν ἐποίει, καὶ λαμβάνειν παρ᾽ ἄλλων, ὁπότε δικάζοι· ἔτι δὲ, καὶ διὰ τὸ φιλομαθὴς εἶναι, πολλὰ μὲν αὐτὸς ἀεὶ τοὺς παρόντας ἀνηρώτα, [6] πῶς ἔχοντα τυγχάνοι· καὶ ὅσα αὐτὸς ὑπ᾽ ἄλλων ἐρωτῷτο, διὰ τὸ ἀγχίνους εἶναι, ταχὺ ἀπεκρίνετο· ὥστε ἐκ πάντων τούτων ἡ πολυλογία συνελέγετο αὐτῷ. Ἀλλ᾽ ὥσπερ γὰρ ἐν σώμασιν, ὅσοι νέοι ὄντες μέγεθος ἔλαβον, ὅμως ἐμφαίνεταί τι αὐτοῖς νεαρὸν, ὃ κατηγορεῖ τὴν ὀλιγοετίαν· οὕτω καὶ Κύρου ἐκ τῆς πολυλογίας οὐ θράσος διεφαίνετο, ἀλλ᾽ ἁπλότης καὶ φιλοστοργία· ὥστε ἐπιθυ-

μίαν τις εἶχεν ἔτι πλείω ἀκούειν αὐτοῦ, ἢ σιωπῶντι παρεῖναι. Ὡς δὲ προῆγεν ὁ χρόνος αὐτὸν σὺν τῷ μεγέθει, εἰς ὥραν τοῦ πρόσηβον γενέσθαι, ἐν τούτῳ δὴ, τοῖς μὲν λόγοις βραχυτέροις ἐχρῆτο, καὶ τῇ φωνῇ ἡσυχαιτέρᾳ· αἰδοῦς δὲ ἐνεπίμπλατο, ὥστε καὶ ἐρυθραίνεσθαι, ὁπότε συντυγχάνοι τοῖς πρεσβυτέροις· [1] καὶ τὸ σκυλακῶδες, τὸ πᾶσιν ὁμοίως προσπίπτειν, οὐκέτι ὁμοίως προπετῶς εἶχεν. Οὕτω δὲ ἡσυχαίτερος μὲν ἦν, ἐν δὲ ταῖς συνουσίαις πάμπαν ἐπίχαρις. Καὶ γὰρ ὅσα διαγωνίζονται, πολλάκις, ἥλικες πρὸς ἀλλήλους, οὐχ ἃ κρείσσων ᾔδει ὢν, ταῦτα προὐκαλεῖτο τοὺς συνόντας, ἀλλ' ἅπερ εὖ ᾔδει ἑαυτὸν ἥττονα ὄντα, [2] ταῦτα ἐξῆρχε, φάσκων κάλλιον αὐτῶν ποιήσειν. Καὶ κατῆρχεν ἤδη ἀναπηδῶν ἐπὶ τοὺς ἵππους, ἢ διακοντιούμενος, ἢ διατοξευσόμενος ἀπὸ τῶν ἵππων, οὔπω πάνυ ἔποχος ὤν· ἡττώμενος δὲ, αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ μάλιστα ἐγέλα. [3] Ὡς δ' οὐκ ἀπεδίδρασκεν, ἐκ τοῦ ἡττᾶσθαι, εἰς τὸ μὴ ποιεῖν ἃ ἡττῷτο, ἀλλ' ἐκαλινδεῖτο ἐν τῷ πειρᾶσθαι αὖθις βέλτιον ποιεῖν, ταχὺ μὲν εἰς τὸ ἴσον ἀφίκετο, τῇ ἱππικῇ, τοῖς ἡλικιώταις· ταχὺ δὲ παρῄει, διὰ τὸ ἐρᾷν τοῦ ἔργου· ταχὺ δὲ τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία ἀνηλώκει, διώκων καὶ βάλλων καὶ κατακαίνων· ὥστε ὁ Ἀστυάγης οὐκέτ' εἶχεν αὐτῷ συλλέγειν θηρία. Καὶ ὁ Κῦρος αἰσθόμενος ὅτι βουλόμενος οὐ δύναιτό οἱ ζῶντα παρέχειν, πολλάκις ἔλεγε πρὸς αὐτὸν,—Ὦ πάππε, [4] τί σε δεῖ θηρία ζητοῦντα πράγματα ἔχειν; Ἀλλ' ἢν ἐμὲ ἐκπέμπῃς ἐπὶ θήραν σὺν τῷ θείῳ, νομιῶ, ὅσα ἂν ἴδω θηρία, σέ μοι ταῦτα τρέφειν.—Ἐπιθυμῶν δὲ σφόδρα ἐξιέναι ἐπὶ τὴν θήραν, οὐκέθ' ὁμοίως λιπαρεῖν ἐδύνατο, ὥσπερ παῖς ὤν, ἀλλ' ὀκνηρότερον [5] προσῄει. Καὶ ἃ πρόσθεν τῷ Σάκᾳ ἐμέμφετο, ὅτι οὐ [6] παρίει αὐτὸν πρὸς τὸν πάππον, αὐτὸς ἤδη Σάκας ἑαυτῷ ἐγίγνετο· οὐ γὰρ προσῄει, εἰ μὴ προΐδοι, εἰ καιρὸς

εἴη· καὶ τοῦ Σάκα ἐδεῖτο πάντως σημαίνειν αὐτῷ, ὁπότε ἐν καιρῷ εἴη εἰσιέναι, ϗ ὁπότε οὐκ ἐν καιρῷ· ὥστε ὁ Σάκας ἤδη ὑπερεφίλει αὐτὸν, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες.

Ἐπεὶ δ' οὖν ἔγνω ὁ Ἀστυάγης σφόδρα αὐτὸν ἐπιθυμοῦντα τῆς ἔξω θήρας, ἐκπέμπει αὐτὸν σὺν τῷ θείῳ, καὶ φύλακας συμπέμπει, ἐφ' ἵππων, πρεσβυτέρους, ὅπως ἀπὸ τῶν δυσχωριῶν φυλάττοιεν αὐτὸν, καὶ εἰ τῶν ἀγρίων τι φανείη θηρίων. Ὁ οὖν Κῦρος τῶν ἑπομένων προθύμως ἐπυνθάνετο, ὁποίοις οὐ χρὴ θηρίοις πελάζειν, ϗ ὁποῖα χρὴ θαρροῦντα διώκειν. Οἱ δ' ἔλεγον ὅτι ἄρκτοι τε πολλοὺς ἤδη πλησιάσαντας διέφθειραν, ϗ λέοντες καὶ κάπροι καὶ παρδάλεις· αἱ δὲ ἔλαφοι, καὶ δορκάδες, καὶ ἄγριοι ὄϊες, ϗ οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι, ἀσινεῖς εἰσιν. Ἔλεγον δὲ καὶ τοῦτο, τὰς δυσχωρίας ὅτι δέοι φυλάττεσθαι οὐδὲν ἧττον ἢ τὰ θηρία. πολλοὺς γὰρ ἤδη [1] αὐτοῖς τοῖς ἵπποις κατακρημνισθῆναι. Καὶ ὁ Κῦρος ταῦτα πάντα ἐμάνθανε προθύμως· ὡς δὲ εἶδεν ἔλαφον ἐκπηδήσασαν, πάντων ἐπιλαθόμενος ὧν ἤκουεν, ἐδίωκεν, οὐδὲν ἄλλο ὁρῶν, ἢ ὅποι ἔφευγε. Καί πως διαπηδῶν αὐτῷ ὁ ἵππος πίπτει εἰς γόνατα, [2] καὶ μικροῦ κἀκεῖνον ἐξετραχήλισεν· [3] οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέμεινεν ὁ Κῦρος μόλις πως, καὶ [4] ὁ ἵππος ἐξανέστη. Ὡς δὲ εἰς τὸ πεδίον ἦλθεν, ἀκοντίσας καταβάλλει τὴν ἔλαφον, [5] καλόν τι χρῆμα καὶ μέγα. Ὁ μὲν δὴ ὑπερέχαιρεν· οἱ δὲ φύλακες προσελάσαντες, [6] ἐλοιδόρουν αὐτὸν, ϗ ἔλεγον εἰς οἷον κίνδυνον ἔλθοι· καὶ ἔφασαν [7] κατερεῖν αὐτοῦ τῷ πάππῳ. Ὁ οὖν Κῦρος [8] εἱστήκει, καταβεβηκὼς, καὶ ἀκούων ταῦτα [9] ἠνιᾶτο. Ὡς δ' ᾔσθετο κραυγῆς, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸν ἵππον, ὥσπερ ἐνθουσιῶν· καὶ ὡς εἶδεν, ἐκ τοῦ ἐναντίου, κάπρον [10] προσφερόμενον, ἀντίος ἐλαύνει· ϗ [11] διατεινάμενος εὐστόχως, βάλλει εἰς τὸ μέτωπον, καὶ κατέσχε τὸν κάπρον. Ἐνταῦθα μέν τοι ἤδη καὶ [12] ὁ θεῖος αὐτῷ ἐλοιδορεῖτο, τὴν θρασύτητα ὁρῶν. Ὁ δ', αὐτοῦ

λοιδορουμένου, ὅμως ἐδεῖτο, ὅσα αὐτὸς ἔλαβε, ταῦτα ἐᾶσαι αὐτὸν δοῦναι, εἰσκομίσαντα, τῷ πάππῳ. Τὸν δὲ θεῖον εἰπεῖν φασιν,—Ἀλλ' ἢν αἴσθηται ὅτι ἐδίωκες, οὐ σοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ λοιδορήσεται, ὅτι σε εἴων.—Κἂν βούληται,—φάναι αὐτὸν,—μαστιγωσάτω, ἐπειδάν γε ἐγὼ δῶ αὐτῷ. Καὶ σύ γε εἰ βούλει, ἔφη, ὦ θεῖε, τιμωρησάμενος ὅ, τι βούλει, τοῦτο ὅμως χάρισαί μοι.—Καὶ ὁ Κυαξάρης, μέντοι, τελευτῶν, εἶπε,—Ποίει ὅπως βούλει· σὺ γὰρ νῦν γε ἡμῶν ἔοικας βασιλεὺς εἶναι.—Οὕτω δὴ ὁ Κῦρος εἰσκομίσας τὰ θηρία, ἐδίδου τε τῷ πάππῳ, καὶ ἔλεγεν ὅτι αὐτὸς ταῦτα [1] θηράσειεν ἐκείνῳ. Καὶ τὰ ἀκόντια ἐδείκνυε μὲν οὔ, κατέθηκε δὲ ἡματωμένα, ὅπου ᾤετο τὸν πάππον ὄψεσθαι. Ὁ δὲ Ἀστυάγης ἄρα εἶπεν,—Ἀλλ', ὦ παῖ, δέχομαι μὲν ἔγωγε ἡδέως, ὅσα μοι δίδως· οὐ μέντοι δέομαί γε τούτων οὐδενὸς, ὥστε σὲ κινδυνεύειν.—Καὶ ὁ Κῦρος ἔφη,—Εἰ τοίνυν μὴ σὺ δέῃ, ἱκετεύω, ὦ πάππε, ἐμοὶ δὸς αὐτὰ, ὅπως ἐγὼ διαδῶ τοῖς ἡλικιώταις.—Ἀλλ', ὦ παῖ, ἔφη ὁ Ἀστυάγης, καὶ ταῦτα λαβὼν διαδίδου ὅτῳ σὺ βούλει, καὶ τῶν ἄλλων ὁπόσα ἐθέλεις.—Καὶ ὁ Κῦρος λαβὼν, ἐδίδου τε ἄρα τοῖς παισὶ, καὶ ἅμα ἔλεγεν·—

[2] Ὦ παῖδες, ὡς ἄρα ἐφλυαροῦμεν, ὅτε τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία ἐθηρῶμεν· ὅμοιον γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι, οἷόνπερ εἴ τις δεδεμένα ζῶα θηρῴη. Πρῶτον μὲν γὰρ, ἐν μικρῷ χωρίῳ ἦν· ἔπειτα, καὶ μικρὰ καὶ ψωραλέα· καὶ τὸ μὲν αὐτῶν, χωλὸν ἦν· τὸ δὲ, κολοβόν. Τὰ δ' ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ λειμῶσι θηρία,—ὡς μὲν καλὰ, ὡς δὲ μεγάλα, ὡς δὲ λιπαρὰ ἐφαίνετο! Καὶ αἱ μὲν ἔλαφοι, ὥσπερ πτηναὶ, ἥλλοντο πρὸς τὸν οὐρανόν· οἱ δὲ κάπροι, ὥσπερ τοὺς ἄνδρας φασὶ τοὺς ἀνδρείους, ὁμόσε ἐφέροντο· ὑπὸ δὲ τῆς πλατύτητος [3] οὐδὲ ἁμαρτεῖν οἷόντε ἦν αὐτῶν· καλλίω δὲ, ἔφη, ἔμοιγε δοκεῖ καὶ τεθνηκότα ταῦτα εἶ-

ναι, ἢ ζῶντα ἐκεῖνα τὰ περιῳκοδομημένα.—Ἀλλ' ἄρα ἄν, ἔφη, ἀφεῖεν καὶ ὑμᾶς οἱ πατέρες ἐπὶ τὴν θήραν;—Καὶ ῥᾳδίως γ' ἄν, ἔφασαν, εἰ Ἀστυάγης κελεύοι.—Καὶ ὁ Κῦρος εἶπε,—Τίς ἂν οὖν ὑμῶν πρὸς Ἀστυάγην μνησθείη;—[1] Τίς γὰρ ἄν, ἔφασαν, σοῦ γε ἱκανώτερος πεῖσαι;—Ἀλλὰ μὰ τὸν Δία, ἔφη, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅστις ἄνθρωπος γεγένημαι· οὐδὲ γὰρ λέγειν [2] οἷός τ' εἰμί, οὐδ' ἀναβλέπειν πρὸς τὸν πάππον ἐκ τοῦ ἴσου ἔτι δύναμαι. [3] Ἢν δὲ τοσοῦτον ἐπιδιδῶ, δέδοικα, ἔφη, μὴ παντάπασι βλάξ τις καὶ ἠλίθιος γένωμαι. Παιδάριον δὲ ὤν, δεινότατον λαλεῖν ἐδόκουν εἶναι.—Καὶ οἱ παῖδες εἶπον,—Πονηρὸν λέγεις τὸ πρᾶγμα, εἰ μηδὲ [4] ὑπὲρ ἡμῶν ἄν τι δέῃ, δυνήσῃ πράττειν, ἀλλ' ἄλλου τινὸς ἡμᾶς [5] τὸ ἐπὶ σοὶ ἀνάγκη δεῖσθαι.—Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Κῦρος, ἐδήχθη· καὶ σιγῇ ἀπελθών, διακελευσάμενος ἑαυτῷ τολμᾶν, εἰσῆλθεν, ἐπιβουλεύσας ὅπως ἂν ἀλυπότατα εἴποι πρὸς τὸν πάππον, καὶ [6] διαπράξειεν αὐτῷ τε καὶ τοῖς παισὶν ὧν ἐδέοντο. Ἤρξατο οὖν ὧδε·

Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ πάππε, ἤν τις ἀποδράσῃ τῶν οἰκετῶν καὶ λάβῃς αὐτόν, τί αὐτῷ χρήσῃ;—Τί δὲ ἄλλο, ἔφη, ἢ δήσας ἐργάζεσθαι ἀναγκάσω;—Ἢν δὲ αὐτόματός σοι πάλιν ἐπέλθῃ, πῶς ποιήσεις;—Τί δέ, ἔφη, ἢ μαστιγώσας αὐτόν γε, ἵνα μὴ αὖθις τοῦτο ποιῇ, ἔπειτα ἐξ ἀρχῆς πάλιν αὐτῷ χρήσομαι;—[7] Ὥρα οὖν, ἔφη ὁ Κῦρος,—παρασκευάζεσθαί σοι εἴη ὅτῳ μαστιγώσεις με, ὡς βουλευόμενόν γε ὅπως ἀποδρῶ, λαβὼν τοὺς ἐμοὺς ἡλικιώτας ἐπὶ θήραν.—Καὶ ὁ Ἀστυάγης,—Καλῶς, ἔφη, ἐποίησας προειπών· ἔνδοθεν γὰρ ἀπαγορεύω σοι μὴ κινεῖσθαι. Χαρίεν γάρ, ἔφη, εἰ ἕνεκα κρεαδίων τῇ θυγατρὶ τὸν παῖδα ἀποβουκολήσαιμι.—Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος, ἐπείθετο μὲν καὶ ἔμενεν· ἀνιαρὸς δὲ καὶ σκυθρωπὸς ὤν, σιωπῇ διῆγεν. Ὁ μέντοι Ἀστυάγης, ἐπεὶ ἔγνω

αὐτὸν λυπούμενον ἰσχυρῶς, βουλόμενος αὐτῷ χαρίσασθαι, ἐξάγει ἐπὶ θήραν· καὶ πεζοὺς πολλοὺς καὶ ἱππέας συναλίσας, καὶ τοὺς παῖδας, καὶ συνελάσας εἰς τὰ ἱππάσιμα χωρία τὰ θηρία, ἐποίησε μεγάλην θήραν. Καὶ βασιλικῶς δὴ αὐτὸς παρὼν, ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθείη βάλλων. Ὁ δὲ Κῦρος οὐκ εἴα κωλύειν·—Ἀλλ' εἰ βούλει, ἔφη, ὦ πάππε, ἡδέως με θηρᾶν, ἄφες πάντας τοὺς κατ' ἐμὲ διώκειν καὶ διαγωνίζεσθαι, ὅπως ἕκαστος τὰ κράτιστα δύναιτο.—Ἐνταῦθα δὴ ὁ Ἀστυάγης ἀφίησι· καὶ στὰς ἐθεᾶτο τοὺς ἁμιλλωμένους ἐπὶ τὰ θηρία, καὶ φιλονεικοῦντας, καὶ διώκοντας, καὶ ἀκοντίζοντας. Καὶ τῷ Κύρῳ ἥδετο, οὐ δυναμένῳ σιγᾷν ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, ἀλλ', ὥσπερ σκύλακι γενναίῳ, ἀνακλάζοντι, ὁπότε πλησιάζοι θηρίῳ, καὶ παρακαλοῦντι ὀνομαστὶ ἕκαστον. Καὶ [1] τοῦ μὲν καταγελῶντα αὐτὸν ὁρῶν εὐφραίνετο, τὸν δέ τινα καὶ ἐπαινοῦντα αὐτὸν ᾐσθάνετο, [2] οὐδ' ὁπωστιοῦν φθονερῶς. Τέλος δ' οὖν, πολλὰ θηρία ἔχων ὁ Ἀστυάγης [3] ἀπῄει. Καὶ τολοιπὸν οὕτως ἥσθη τῇ τότε θήρᾳ, ὥστε ἀεὶ, [4] ὁπότε οἷόν τε εἴη, [5] συνεξῄει τῷ Κύρῳ, καὶ ἄλλους τε πολλοὺς παρελάμβανε, καὶ τοὺς παῖδας, Κύρου ἕνεκα. Τὸν μὲν δὴ πλεῖστον χρόνον οὕτω διῆγεν ὁ Κῦρος, πᾶσιν ἡδονῆς μὲν καὶ ἀγαθοῦ τινος συναίτιος ὤν, κακοῦ δὲ οὐδενί.

* * *

Καμβύσης δὲ, ὁ τοῦ Κύρου πατὴρ, ἥδετο μὲν πυνθανόμενος ταῦτα· ἐπειδὴ δὲ ἤκουσεν ἀνδρὸς ἤδη ἔργα διαπραττόμενον τὸν Κῦρον, ἀπεκάλει, ὅπως [6] τὰ ἐν Πέρσαις ἐπιχώρια ἀποτελοίη. Καὶ τὸν Κῦρον δὴ ἐνταῦθα λέγεται εἰπεῖν, ὅτι ἀπιέναι βούλοιτο, μὴ ὁ πατήρ τι ἄχθοιτο, καὶ ἡ πόλις μέμφοιτο. Τῷ οὖν Ἀστυάγει ἐδόκει ἀναγκαῖον εἶναι ἀποπέμπειν αὐτόν. Ἔνθα δὴ ἵππους τε αὐτῷ δοὺς, οὓς αὐτὸς ἐπεθύμει λαβεῖν, καὶ ἄλλα συσκευ-

ἄσας παντοδαπὰ, ἀπέπεμπε, καὶ διὰ τὸ φιλεῖν αὐτὸν, καὶ ἅμα ἐλπίδας μεγάλας ἔχων ἐν αὐτῷ, ἄνδρα ἔσεσθαι ἱκανὸν ϗ φίλους ὠφελεῖν, ϗ ἐχθροὺς ἀνιᾷν. Ἀπιόντα δὲ τὸν Κῦρον προὔπεμπον ἅπαντες, καὶ παῖδες ϗ ἥλικες, καὶ ἄνδρες, ϗ γέροντες, ἐφ' ἵππων, καὶ Ἀστυάγης αὐτὸς· ϗ οὐδένα ἔφασαν ὅντιν' οὐ δακρύοντ' ἀποστρέφεσθαι. Καὶ Κῦρον δὲ αὐτὸν σὺν πολλοῖς δακρύοις λέγεται ἀποχωρῆσαι. Πολλὰ δε δῶρα διαδοῦναι αὐτόν φασι τοῖς ἡλικιώταις, ὧν Ἀστυάγης αὐτῷ ἐδεδώκει· τέλος δὲ, καὶ ἣν εἶχε στολὴν τὴν Μηδικὴν ἐκδύντα δοῦναί τινι, δηλῶν ὅτι τοῦτον μάλιστα ἠσπάζετο. Τοὺς μέντοι λαβόντας καὶ δεξαμένους τὰ δῶρα λέγεται Ἀστυάγει ἀπενεγκεῖν· Ἀστυάγην δὲ δεξάμενον Κύρῳ ἀποπέμψαι· τὸν δὲ πάλιν τε ἀποπέμψαι εἰς Μήδους καὶ εἰπεῖν,—Ὦ πάππε, εἰ βούλει με καὶ πάλιν ἰέναι ὡς σὲ μὴ αἰσχυνόμενον, ἔα ἔχειν [1] εἴ τῳ τι ἐγὼ δέδωκα·—Ἀστυάγην δὲ ταῦτα ἀκούσαντα ποιῆσαι, ὥσπερ ὁ Κῦρος ἐπέστειλεν.

* * *

Ὁ μὲν δὴ Κῦρος οὕτως ἀπελθὼν εἰς Πέρσας, ἐνιαυτὸν μὲν λέγεται ἔτι ἐν τοῖς παισὶ γενέσθαι. Καὶ, τὸ μὲν πρῶτον, οἱ παῖδες ἔσκωπτον αὐτὸν, [2] ὡς ἡδυπαθεῖν μεμαθηκὼς ἐν Μήδοις ἥκοι. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐσθίοντα αὐτὸν ἑώρων, ὥσπερ αὐτοὶ, ἡδέως, καὶ πίνοντα, καὶ εἴ ποτ' ἐν ἑορτῇ εὐωχία προσγένοιτο, ἐπιδιδόντα [3] μᾶλλον αὐτὸν τοῦ ἑαυτοῦ μέρους ᾐσθάνοντο, ἢ προσδεόμενον· καὶ πρὸς τούτοις δὲ, καὶ τἄλλα κρατιστεύοντα αὐτὸν ἑώρων, περὶ ἅπαντα, ἑαυτῶν· ἐνταῦθα δὴ πάλιν ὑπέπτησσον οἱ ἥλικες αὐτῷ. Ἐπεὶ δὲ, διελθὼν τὴν παιδείαν ταύτην, ἤδη εἰσῆλθεν εἰς τοὺς ἐφήβους, ἐν τούτοις αὖ [4] ἐδόκει κρατιστεύειν, καὶ μελετῶν ἃ χρὴ, καὶ καρτερῶν ἃ ἔδει, καὶ αἰδούμενος τοὺς πρεσβυτέρους, καὶ πειθόμενος τοῖς ἄρχουσι.

* * *

Ἐκ τοῦ βιβλίου πέμπτου.

ΠΑΝΘΕΙΑ.

Καλέσας δὲ ὁ Κῦρος Ἀράσπην Μῆδον, (ὃς ἦν αὐτῷ ἐκ παιδὸς ἑταῖρος,[1] ᾧ καὶ τὴν στολὴν, ἐκδὺς, ἔδωκε τὴν Μηδικὴν, ὅτε παρὰ Ἀστυάγους εἰς Πέρσας ἀπῄει,) τοῦτον ἐκέλευσε διαφυλάξαι αὐτῷ[2] τήν τε γυναῖκα καὶ τὴν σκηνήν· ἦν δὲ αὕτη, ἡ γυνὴ Ἀβραδάτα τοῦ Σούσων βασιλέως· ὅτε δὲ ἡλίσκετο τὸ τῶν Ἀσσυρίων στρατόπεδον, ὁ ἀνὴρ αὐτῆς[3] οὐκ ἔτυχεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὤν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Βακτριανῶν βασιλέα πρεσβεύων ᾤχετο· ἔπεμψε δὲ αὐτὸν ὁ Ἀσσύριος περὶ συμμαχίας· ξένος γὰρ ὢν ἐτύγχανε τῷ τῶν Βακτριανῶν βασιλεῖ·—ταύτην οὖν ἐκέλευσεν ὁ Κῦρος διαφυλάττειν τὸν Ἀράσπην, ἕως ἂν αὐτὸς λάβῃ. Κελευόμενος δὲ ὁ Ἀράσπης ἐπήρετο,—Ἑώρακας δ', ἔφη, ὦ Κῦρε, τὴν γυναῖκα, ἥν με κελεύεις φυλάττειν;—Μὰ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος, οὐκ ἔγωγε.—Ἀλλ' ἐγὼ, ἔφη, ἡνίκα ἐξῃροῦμέν σοι αὐτήν· καὶ δῆτα, ὅτε μὲν εἰσήλθομεν εἰς τὴν σκηνὴν αὐτῆς τὸ πρῶτον, οὐ διέγνωμεν αὐτήν· (χαμαί τε γὰρ ἐκάθητο, καὶ αἱ θεράπαιναι πᾶσαι περὶ αὐτήν· καὶ τοίνυν ὁμοίαν ταῖς δούλαις εἶχε τὴν ἐσθῆτα·) ἐπεὶ δὲ, γνῶναι βουλόμενοι ποία εἴη ἡ δέσποινα, πάσας περιεβλέψαμεν, ταχὺ πάνυ καὶ πασῶν[4] ἐφαίνετο διαφέρουσα τῶν ἄλλων, καίπερ καθημένη, κεκαλυμμένη τε καὶ εἰς γῆν ὁρῶσα. Ὡς δὲ[5] ἀναστῆναι αὐτὴν ἐκελεύσαμεν, συνανέστησαν μὲν αὐτῇ πᾶσαι αἱ ἀμφ' αὐτήν· διήνεγκε δὲ ἐνταῦθα, πρῶτον μὲν, τῷ μεγέθει, ἔπειτα δὲ,[6] τῇ ῥώμῃ, καὶ τῇ ἀρετῇ, καὶ τῇ εὐσχημοσύνῃ, καίπερ ἐν ταπεινῷ σχήματι[7] ἑστηκυῖα. [8] Δῆλα δ' ἦν αὐτῇ καὶ τὰ δάκρυα καταστάζοντα—τὰ μὲν κατὰ τῶν πέπλων, τὰ δὲ καὶ ἐπὶ τοὺς πόδας. Ὡς δ' ἡμῶν ὁ γεραίτερος

εἶπε.—Θάῤῥει, ὦ γύναι· καλὸν μὲν γὰρ καὶ ἀγαθὸν ἀκούομεν καὶ τὸν σὸν ἄνδρα εἶναι, νῦν μέντοι ἐξαιροῦμεν ἀνδρί σε,—[1] εὖ ἴσθι ὅτι οὔτε τὸ εἶδος ἐκείνου χείρονι, οὔτε τὴν γνώμην, οὔτε τὴν δύναμιν· ἀλλ', ὡς ἡμεῖς γε νομίζομεν, εἴ τις καὶ ἄλλος ἀνὴρ, καὶ ὁ Κῦρος ἄξιός ἐστι θαυμάζεσθαι, [2] οὗ σὺ ἔσῃ τὸ ἀπὸ τοῦδε.—Ὡς οὖν τοῦτο ἤκουσεν ἡ γυνὴ, [3] περικατεῤῥήξατό τε τὸν ἄνωθεν πέπλον, καὶ ἀνωδύρατο· συνανεβόησαν δὲ αὐτῇ καὶ αἱ δμωαί. Ἐν τούτῳ δ' ἐφάνη μὲν αὐτῆς τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ προσώπου, ἐφάνη δὲ ἡ δέρη καὶ αἱ χεῖρες·—καὶ εὖ ἴσθι, ἔφη, ὦ Κῦρε, ὡς ἐμοί τε ἔδοξε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι τοῖς ἰδοῦσι, μήπω [4] φῦναι μηδὲ γενέσθαι γυναῖκα, ἀπὸ θνητῶν, τοιαύτην ἐν τῇ Ἀσίᾳ·—ἀλλὰ πάντως, ἔφη, καὶ σὺ θεάσῃ αὐτήν. —Καὶ ὁ Κῦρος ἔφη,—Ναὶ μὰ Δία, πολύ γε ἧττον, εἰ τοιαύτη ἐστὶν οἵαν σὺ λέγεις.—Τί δαί; ἔφη ὁ νεανίσκος.—Ὅτι, ἔφη, καὶ νῦν [5] σοῦ ἀκούσας ὅτι καλή ἐστιν, εἰ πεισθήσομαι ἐλθεῖν θεασόμενος, οὐ πάνυ μοι σχολῆς οὔσης, δέδοικα μὴ, πολὺ θᾶττον, ἐκείνη με αὖθις ἀναπείσῃ καὶ πάλιν ἐλθεῖν θεασόμενον· ἐκ δὲ τούτου ἴσως ἂν ἀμελήσας ὧν με δεῖ πράττειν, καθοίμην ἐκείνην θεώμενος.

Καὶ ὁ νεανίσκος ἀναγελάσας εἶπεν·—[6] Οἴει γὰρ, ἔφη, ὦ Κῦρε, ἱκανὸν εἶναι κάλλος ἀνθρώπου ἀναγκάζειν τὸν μὴ βουλόμενον [7] πράττειν παρὰ τὸ βέλτιστον; Εἰ μέντοι τοῦτο, ἔφη, [8] οὕτως ἐπεφύκει, πάντας ἂν ἠνάγκαζεν ὁμοίως. Ὅρα, ἔφη, τὸ πῦρ ὡς πάντας ὁμοίως καίει· (πέφυκε γὰρ τοιοῦτον·) τῶν δὲ καλῶν, [9] τῶν μὲν ἐρῶσι, τῶν δ' οὔ· καὶ ἄλλος γε ἄλλου. Ἐθελούσιον γὰρ, ἔφη, ἐστὶ, καὶ ἐρᾷ ἕκαστος ὧν ἂν βούληται. [10] Αὐτίκα δὲ οὐκ ἐρᾷ ἀδελφὸς ἀδελφῆς, ἄλλος δὲ ταύτης· οὐδὲ πατὴρ θυγατρὸς, ἄλλος δὲ ταύτης. Καὶ γὰρ [11] φόβος καὶ νόμος ἱκανὸς ἔρωτα κωλύειν. Εἰ δέ γ', ἔφη, νόμος τεθείη μὴ ἐσθίοντας μὴ πεινῆν, καὶ μὴ πίνοντας μὴ διψῆν, μηδὲ ῥιγοῦν τοῦ χειμῶ-

νος, μηδὲ θάλπεσθαι τοῦ θέρους, οὐδεὶς ἂν νόμος δυνηθείη διαπράξασθαι ἀνθρώπους ταῦτα πείθεσθαι· πεφύκασι γὰρ ὑπὸ τούτων κρατεῖσθαι. Τὸ δ' ἐρᾷν, ἐθελούσιόν ἐστιν· ἕκαστος [1] γοῦν τῶν καθ' αὐτὸν ἐρᾷ, ὥσπερ ἱματίων καὶ ὑποδημάτων.—Πῶς οὖν, ἔφη ὁ Κῦρος,—[2] εἰ ἐθελούσιόν ἐστι τὸ ἐρασθῆναι, οὐ καὶ παύσασθαί ἐστιν ὅταν τις βούληται; Ἀλλ' ἐγὼ, ἔφη, ἑώρακα καὶ κλαίοντας ὑπὸ λύπης δι' ἔρωτα, καὶ δουλεύοντάς γε τοῖς ἐρωμένοις· καὶ μάλα κακὸν νομίζοντας, πρίν γε ἐρᾷν, τὸ δουλεύειν· καὶ διδόντας γε πολλὰ, ὧν οὐ βέλτιον αὐτοῖς στέρεσθαι· καὶ εὐχομένους [3] ὥσπερ καὶ τινος ἄλλης νόσου ἀπαλλαγῆναι, καὶ οὐ δυναμένους μέντοι ἀπαλλάττεσθαι, ἀλλὰ δεδεμένους ἰσχυροτέρᾳ τινὶ ἀνάγκῃ ἢ εἰ σιδήρῳ ἐδέδεντο. Παρέχουσι γοῦν ἑαυτοὺς τοῖς ἐρωμένοις [4] πολλὰ καὶ εἰκῇ ὑπηρετοῦντας· καὶ μέντοι οὐδ' ἀποδιδράσκειν ἐπιχειροῦσι, τοιαῦτα κακὰ ἔχοντες, ἀλλὰ καὶ φυλάττουσι τοὺς ἐρωμένους, μή ποι ἀποδρῶσι.

Καὶ ὁ νεανίσκος εἶπε πρὸς ταῦτα· [5] Ποιοῦσι γὰρ, ἔφη, ταῦτα· εἰσὶ μέντοι οἱ τοιοῦτοι, ἔφη, μοχθηροί· διόπερ, οἶμαι, καὶ εὔχονται μὲν ἀεὶ, ὡς ἄθλιοι ὄντες, ἀποθανεῖν· [6] μυρίων δ' οὐσῶν μηχανῶν ἀπαλλαγῆς τοῦ βίου, οὐκ ἀπαλλάττονται. Οἱ αὐτοὶ δέ γε οὗτοι καὶ κλέπτειν ἐπιχειροῦσι, καὶ οὐκ ἀπέχονται τῶν ἀλλοτρίων· ἀλλ' ἐπειδάν τι ἁρπάσωσιν ἢ κλέψωσιν, ὁρᾷς, ἔφη, ὅτι σὺ πρῶτος, ὡς οὐκ [7] ἀναγκαῖον τὸ κλέπτειν, αἰτιᾷ τὸν κλέπτοντα καὶ ἁρπάζοντα, καὶ οὐ συγγινώσκεις, ἀλλὰ κολάζεις; Οὕτω μέντοι, ἔφη, καὶ οἱ καλοὶ οὐκ ἀναγκάζουσιν ἐρᾷν ἑαυτῶν, οὐδὲ ἐφίεσθαι ἀνθρώπους ὧν μὴ δεῖ· ἀλλὰ τὰ μοχθηρὰ ἀνθρώπια πασῶν, οἶμαι, ἐπιθυμιῶν ἀκρατῆ ἐστι, κᾆπειτα [8] ἔρωτα αἰτιῶνται· οἱ δὲ καλοὶ κἀγαθοὶ, ἐπιθυμοῦντες καὶ χρυσίου καὶ ἵππων ἀγαθῶν καὶ γυναικῶν καλῶν, ὅμως ἁπάντων τούτων ῥᾳδίως δύνανται ἀπέχεσθαι, [9] ὥστε μὴ ἅπτεσθαι αὐτῶν, παρὰ τὸ δίκαιον. Ἐγωγ' οὖν, ἔφη, ταύ-

την ἑωρακὼς, καὶ πάνυ μοι καλῆς δοξάσης εἶναι, ὅμως παρά σοί εἰμι, καὶ ἱππεύω, καὶ τἄλλα τὰ ἐμοὶ προσήκοντα ἀποτελῶ.—Ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος· [1]ἴσως γὰρ θᾶττον ἀπῆλθες ἢ ἐν ὅσῳ χρόνῳ ὁ ἔρως πέφυκε συσκευάζεσθαι ἄνθρωπον. [2]Καὶ πυρὸς γάρ τοι ἐστὶ θίγοντα μὴ εὐθὺς καίεσθαι, καὶ τὰ ξύλα οὐκ εὐθὺς ἀναλάμπει· ὅμως δὲ ἔγωγε οὔτε πυρὸς [3]ἑκὼν εἶναι ἅπτομαι, οὔτε τοὺς καλοὺς ἐσορῶ. Οὐδέ γέ σοι συμβουλεύω, ἔφη, ὦ Ἀράσπα, ἐν τοῖς καλοῖς ἐᾷν τὴν ὄψιν ἐνδιατρίβειν· ὡς τὸ μὲν πῦρ τοὺς ἁπτομένους καίει, οἱ δὲ καλοὶ καὶ τοὺς ἄποθεν θεωμένους ὑφάπτουσιν, ὥστε αἴθεσθαι τῷ ἔρωτι.—Θάῤῥει, ἔφη, ὦ Κῦρε, οὐδὲ ἢν μηδέποτε παύσωμαι θεώμενος, οὐ μὴ κρατηθῶ, ὥστε ποιεῖν τι ὧν μὴ χρὴ ποιεῖν.—Κάλλιστα, ἔφη, λέγεις· φύλαττε τοίνυν, ἔφη, ὥσπερ σε κελεύω, καὶ [4]ἐπιμελοῦ αὐτῆς· ἴσως γὰρ ἂν καὶ πάνυ ἡμῖν ἐν καιρῷ τι γένοιτο αὕτη ἡ γυνή. Τότε μὲν δὴ ταῦτα εἰπόντες διελύθησαν.

Ὁ δὲ νεανίσκος, ἅμα μὲν ὁρῶν ὑπερκαλλῆ τὴν γυναῖκα, ἅμα δὲ αἰσθόμενος τὴν καλοκἀγαθίαν αὐτῆς, ἅμα δὲ θεραπεύων αὐτὴν, καὶ οἰόμενος χαρίζεσθαι αὐτῇ, ἅμα δὲ αἰσθανόμενος οὐκ ἀχάριστον οὖσαν, ἀλλ' ἀντεπιμελουμένην, διὰ τῶν αὐτῆς οἰκετῶν, ὡς καὶ εἰσιόντι εἴη αὐτῷ τὰ δέοντα, καὶ, εἴ ποτε ἀσθενήσειεν, ὡς μηδενὸς ἂν δέοιτο ἐκ πάντων τούτων ἡλίσκετο ἔρωτι, καὶ ἴσως οὐδὲν θαυμαστὸν ἔπασχε. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐπράττετο.

* * *

Ἐκ τοῦ βιβλίου ἕκτου.

[5]Βουλόμενος δέ τινα κατάσκοπον πέμψαι ἐπὶ Λυδίας, καὶ μαθεῖν ὅ, τι πράσσει ὁ Ασσύριος, ἔδοξεν αὐτῷ ἐπιτήδειος εἶναι Ἀράσπας ἐλθεῖν ἐπὶ τοῦτο, ὁ φυλάττων

τὴν καλὴν γυναῖκα. Συνεβεβήκει γὰρ τῷ Ἀράσπᾳ τοιάδε· ληφθεὶς ἔρωτι τῆς γυναικὸς, ἠναγκάσθη προσενεγκεῖν λόγους αὐτῇ περὶ συνουσίας. Ἡ δὲ ἀπέφησε μὲν, καὶ ἦν πιστὴ τῷ ἀνδρὶ, καίπερ ἀπόντι· (ἐφίλει γὰρ αὐτὸν ἰσχυρῶς·) οὐ μέντοι κατηγόρησε τοῦ Ἀράσπου πρὸς τὸν Κῦρον, [1] ὀκνοῦσα συμβαλεῖν φίλους ἄνδρας. Ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀράσπας, δοκῶν [2] ὑπηρετήσειν τῷ τυχεῖν ἃ ἐβούλετο, ἠπείλησε τῇ γυναικὶ, ὅτι εἰ μὴ βούλοιτο ἑκοῦσα, ἄκουσα ποιήσοι ταῦτα· ἐκ τούτου ἡ γυνὴ, ὡς ἔδεισε τὴν βίαν, οὐκέτι κρύπτει, ἀλλὰ πέμπει [3] τὸν εὐνοῦχον πρὸς τὸν Κῦρον, καὶ κελεύει λέξαι ἅπαντα. Ὁ δ' ὡς ἤκουσεν, ἀναγελάσας ἐπὶ τῷ κρείττονι τοῦ ἔρωτος φάσκοντι εἶναι, πέμπει Ἀρτάβαζον σὺν τῷ εὐνούχῳ, καὶ κελεύει αὐτῷ εἰπεῖν βιάζεσθαι μὲν μὴ τοιαύτην γυναῖκα, πείθειν δὲ, εἰ δύναιτο, οὐκ ἔφη κωλύειν. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἀρτάβαζος πρὸς τὸν Ἀράσπαν ἐλοιδόρησεν αὐτὸν, παρακαταθήκην τε ὀνομάζων τὴν γυναῖκα, ἀσέβειάν τε αὐτοῦ λέγων, ἀδικίαν τε καὶ ἀκράτειαν· ὥστε τὸν Ἀράσπαν πολλὰ μὲν δακρύειν ὑπὸ λύπης, καταδύεσθαι δ' ὑπὸ τῆς αἰσχύνης, ἀπολωλέναι δὲ τῷ φόβῳ μή τι καὶ πάθῃ ὑπὸ Κύρου.

Ὁ οὖν Κῦρος καταμαθὼν ταῦτα, ἐκάλεσέ τε αὐτὸν, καὶ μόνος μόνῳ ἔλεξεν·—Ὁρῶ σε, ἔφη, ὦ Ἀράσπα, φοβούμενόν τε ἐμὲ καὶ ἐν αἰσχύνῃ δεινῶς ἔχοντα. Παῦσαι οὖν τούτων· ἐγὼ γὰρ θεούς τε ἀκούω ἔρωτος ἡσσῆσθαι, [4] ἀνθρώπους τε οἶδα, καὶ μάλα φρονίμους δοκοῦντας εἶναι, οἷα πεπόνθασιν ὑπ' ἔρωτος· [5] καὶ αὐτὸς δ' ἐμαυτοῦ κατέγνων μὴ ἂν καρτερῆσαι ὥστε συνὼν καλοῖς ἀμελῆσαι αὐτῶν. Καὶ σοὶ δὲ τούτου τοῦ πράγματος ἐγὼ αἴτιός εἰμι· ἐγὼ γάρ σε συγκαθεῖρξα τούτῳ τῷ ἀμάχῳ πράγματι.—Καὶ ὁ Ἀράσπας ὑπολαβὼν εἶπεν,—Ἀλλὰ σὺ μὲν, ὦ Κῦρε, καὶ ταῦτα ὅμοιος εἶ οἷός περ καὶ τἄλ-

λα, πρᾶός τε καὶ συγγνώμων τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτημάτων· ἐμὲ δ', ἔφη, καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι καταδύουσι τῷ ἄχει. Ὡς γὰρ ὁ θροῦς διῆλθε τῆς ἐμῆς συμφορᾶς, οἱ μὲν ἐχθροὶ ἐφήδονταί μοι, οἱ δὲ φίλοι, προσιόντες, συμβουλεύουσιν [1] ἐκποδὼν ἔχειν ἐμαυτὸν, μή τι καὶ πάθω ὑπὸ σοῦ, [2] ὡς ἠδικηκότος ἐμοῦ μεγάλα.—Καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν,—Εὖ τοίνυν ἴσθι, ὦ Ἀράσπα, ὅτι ταύτῃ τῇ δόξῃ [3] οἷός τ' εἶ ἐμοί τε ἰσχυρῶς χαρίσασθαι, καὶ τοὺς συμμάχους μεγάλα ὠφελῆσαι.—[4] Εἰ γὰρ γένοιτο, ἔφη ὁ Ἀράσπας, ὅ, τι ἐγώ σοι ἐν καιρῷ ἂν γενοίμην αὖ χρήσιμος.—Εἰ τοίνυν, ἔφη, προσποιησάμενος ἐμὲ φεύγειν, ἐθέλοις εἰς τοὺς πολεμίους ἐλθεῖν, οἶμαι ἄν σε πιςτευθῆναι ὑπὸ τῶν πολεμίων. Εγωγε ναὶ μὰ Δί', ἔφη ὁ Ἀράσπας, [5] καὶ ὑπὸ τῶν φίλων οἶδα ὅτι, ὡς σὲ πεφευγὼς, λόγον ἂν παρέχοιμι.—Ελθοις ἂν τοίνυν, ἔφη, ἡμῖν, πάντα εἰδὼς τὰ τῶν πολεμίων· οἶμαι δὲ καὶ λόγων καὶ βουλευμάτων κοινωνὸν ἄν σε ποιοῖντο, διὰ τὸ πιςεύειν· ὥστε μηδὲ ἕν σε λεληθέναι ὧν βϩλόμεθα εἰδέναι.—[6] Ὡς πορεύσομαι οὖν, ἔφη, ἤδη νυνί· καὶ γὰρ τοῦτο, ἴσθι, ἓν τῶν πιστῶν ἔσται, [7] τὸ δοκεῖν με, ὑπὸ σοῦ μελλήσοντά τι παθεῖν, ἐκπεφευγέναι.—Η καὶ δυνήσῃ, ἔφη, ἀπολιπεῖν τὴν καλὴν Πάνθειαν; [8] Δύο γὰρ, ἔφη, ὦ Κῦρε, σαφῶς ἔχω ψυχάς. Νῦν τοῦτο πεφιλοσόφηκα μετὰ τϩ ἀδίκου σοφιστοῦ τοῦ Ερωτος. Οὐ γὰρ δὴ μία γε οὖσα, ἅμα ἀγαθή τέ ἐστι καὶ κακὴ, οὐδ' ἅμα καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν ἔργων ἐρᾷ, καὶ ταὐτὰ ἅμα βούλεταί τε καὶ οὐ βούλεται πράττειν· ἀλλὰ δῆλον ὅτι δύο ἐστὸν ψυχὰ, καὶ ὅταν μὲν ἡ ἀγαθὴ κρατῇ, τὰ καλὰ πράττεται· ὅταν δὲ ἡ πονηρὰ, τὰ αἰσχρὰ ἐπιχειρεῖται. Νῦν δὲ, ὡς σὲ σύμμαχον ἔλαβε, κρατεῖ ἡ ἀγαθὴ, καὶ πάνυ πολύ.—Εἰ τοίνυν καὶ σοὶ δοκεῖ πορεύεσθαι, ἔφη ὁ Κῦρος, ὧδε χρὴ ποιεῖν, ἵνα κἀκείνοις πιστότερος ᾖς· ἐξάγγελλέ τε αὐτοῖς τὰ παρ'

ἡμῶν, οὕτω τε ἐξάγγελλε, [1] ὡς ἂν αὐτοῖς τὰ παρὰ σοῦ λεγόμενα ἐμποδὼν μάλιστ᾽ ἂν εἴη ὧν βούλονται πράττειν. Εἴη δ᾽ ἂν ἐμποδὼν, εἰ ἡμᾶς φαίης παρασκευάζεσθαι [2] ἐμβαλεῖν που τῆς ἐκείνων χώρας· ταῦτα γὰρ ἀκούοντες, ἧττον ἂν παντὶ σθένει ἀθροίζοιντο, ἕκαστός τις φοβούμενος καὶ περὶ τῶν οἴκοι. Καὶ μένε, ἔφη, παρ᾽ ἐκείνοις [3] ὁτιπλεῖστον χρόνον· ἃ γὰρ ἂν ποιῶσιν, ὅταν ἐγγύτατα ἡμῶν ὦσι, ταῦτα μάλιστα ἡμῖν καιρὸς εἰδέναι ἔςαι. Συμβούλευε δ᾽ αὐτοῖς ϗ ἐκτάττεσθαι ὅπη ἂν δοκῇ κράτιστον εἶναι· ὅταν γὰρ σὺ ἀπέλθῃς, εἰδέναι δοκῶν τὴν τάξιν αὐτῶν, ἀναγκαῖον οὕτω τετάχθαι αὐτοῖς· [4] μεταπάσσεσθαι γὰρ ὀκνήσουσι· ϗ ἤν πῃ ἄλλῃ μετατάττωνται, [5] ἐξ ὑπογύου ταράξονται.—Αράσπας μὲν δὴ οὕτως ἐξελθὼν, συλλαβὼν τοὺς πιστοτάτους θεράποντας, ϗ εἰπὼν πρός τινας οἷα ᾤετο συμφέρειν τῷ πράγματι, ᾤχετο.

Ἡ δὲ Πάνθεια, ὡς ᾔσθετο οἰχόμενον τὸν Αράσπαν, πέμψασα πρὸς τὸν Κῦρον εἶπε· Μὴ λυποῦ, ὦ Κῦρε, ὅτι Αράσπας οἴχεται εἰς τοὺς πολεμίους· ἐὰν γὰρ ἐμὲ ἐάσῃς πέμψαι πρὸς τὸν ἐμὸν ἄνδρα, ἐγώ σοι ἀναδέχομαι ἥξειν πολὺ Αράσπου πιστότερόν σοι φίλον· [6] ϗ δύναμιν δὲ οἶδ᾽ ὅτι ὁπόσην ἂν δύνηται ἔχων παρέσται σοι. Καὶ γὰρ ὁ μὲν πατὴρ τοῦ νῦν βασιλεύοντος φίλος ἦν αὐτῷ· ὁ δὲ νῦν βασιλεύων καὶ ἐπεχείρησέ ποτε ἐμὲ καὶ τὸν ἄνδρα διασπάσαι ἀπ᾽ ἀλλήλων· ὑβριστὴν οὖν νομίζων αὐτὸν, οἶδ᾽ ὅτι ἀσμένως ἂν πρὸς ἄνδρα οἷος σὺ εἶ ἀπαλλαγείη.—Ακούσας ταῦτα ὁ Κῦρος κελεύει πέμπειν πρὸς τὸν ἄνδρα· ἡ δ᾽ ἔπεμψεν. Ὡς δ᾽ ἔγνω ὁ Αβραδάτης τὰ παρὰ τῆς γυναικὸς σύμβολα, καὶ τἄλλα δὲ ᾔσθετο ὡς εἶχεν, ἄσμενος πορεύεται πρὸς Κῦρον, ἵππους ἔχων ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. Ὡς δ᾽ ἦν πρὸς τοῖς τῶν Περσῶν σκοποῖς, πέμπει πρὸς τὸν Κῦρον, εἰπὼν ὃς ἦν. Ὁ δὲ Κῦρος εὐθὺς ἄγειν κελεύει αὐτὸν πρὸς

τὴν γυναῖκα. Ὡς δ' ἰδέτην ἀλλήλους ἡ γυνὴ καὶ ὁ Ἀβραδάτης, ἠσπάσαντο ἀλλήλους ὡς εἰκὸς ἐκ δυσελπίστου. Ἐκ τούτου δὴ λέγει ἡ Πάνθεια τοῦ Κύρου τὴν ὁσιότητα καὶ τὴν σωφροσύνην, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν κατοίκτισιν. Ὁ δὲ Ἀβραδάτης ἀκούσας εἶπε,—Τί ἂν οὖν ἐγὼ ποιῶν, ὦ Πάνθεια, χάριν Κύρῳ ὑπέρ τε σοῦ καὶ ἐμαυτοῦ ἀποδιδοίην;—Τί δὲ ἄλλο, ἔφη ἡ Πάνθεια, ἢ πειρώμενος ὅμοιος περὶ ἐκεῖνον εἶναι οἷός περ καὶ ἐκεῖνος περὶ σέ;

Ἐκ τούτου δὴ ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον ὁ Ἀβραδάτης· καὶ ὡς εἶδεν αὐτὸν, λαβόμενος τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ εἶπεν,—Ἀνθ' ὧν σὺ εὖ πεποίηκας ἡμᾶς, ὦ Κῦρε, οὐκ ἔχω τί μεῖζον εἴπω, ἢ ὅτι φίλον σοι ἐμαυτὸν δίδωμι καὶ θεράποντα καὶ σύμμαχον· καὶ, ὅσα ἂν ὁρῶ σε σπουδάζοντα, συνεργός σοι πειράσομαι γίγνεσθαι ὡς ἂν δύνωμαι κράτιστος.—Καὶ ὁ Κῦρος εἶπεν,—Ἐγὼ δὲ δέχομαι· καὶ νῦν μέν σε ἀφίημι, ἔφη, σὺν τῇ γυναικὶ δειπνεῖν· αὖθις δὲ καὶ παρ' ἐμοὶ δεήσει σε σκηνοῦν σὺν τοῖς σοῖς τε καὶ ἐμοῖς φίλοις.

Ἐκ τούτου ὁρῶν ὁ Ἀβραδάτης σπουδάζοντα τὸν Κῦρον περὶ τὰ δρεπανηφόρα ἅρματα καὶ περὶ τοὺς τεθωρακισμένους ἵππους τε καὶ ἱππέας, ἐπειρᾶτο συντελεῖν αὐτῷ εἰς τὰ ἑκατὸν ἅρματα ἐκ τοῦ ἱππικοῦ τοῦ ἑαυτοῦ, [1] ὅμοια ἐκείνῳ· αὐτὸς δὲ, ὡς ἡγησόμενος αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἅρματος, παρεσκευάζετο. [2] Συνεζεύξατο δὲ τὸ ἑαυτοῦ ἅρμα τετράρρυμόν τε καὶ ἐξ ἵππων ὀκτώ· ἡ δὲ Πάνθεια ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ἐκ τῶν ἑαυτῆς χρημάτων, χρυσοῦν τε αὐτῷ θώρακα ἐποιήσατο, καὶ χρυσοῦν κράνος, ὡσαύτως δὲ καὶ περιβραχιόνια· τοὺς δ' ἵππους τοῦ ἅρματος χαλκοῖς πᾶσι προβλήμασι κατεσκευάσατο. Ἀβραδάτης μὲν ταῦτα ἔπραττε.

* * *

Ἀβραδάτης δὲ ὁ Σούσων βασιλεὺς εἶπεν,—Ἐγώ σοι, ὦ Κῦρε, [1] ἐθελούσιος ὑφίσταμαι τὴν κατὰ πρόσωπον τῆς ἀντίας φάλαγγος τάξιν ἔχειν, εἰ μή τι σοι ἄλλο δοκεῖ.—Καὶ ὁ Κῦρος ἀγασθεὶς αὐτὸν καὶ δεξιωσάμενος, ἐπήρετο τοὺς ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἅρμασιν Πέρσας,—Ἦ καὶ ὑμεῖς, ἔφη, ταῦτα συγχωρεῖτε;—Ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐ καλὸν εἴη ταῦτα ὑφίεσθαι, διεκλήρωσεν αὐτούς, [2] καὶ ἔλαχεν Ἀβραδάτης ἧπερ ὑφίστατο, καὶ ἐγένετο κατὰ τοὺς Αἰγυπτίους. Τότε μὲν δὴ ἀπιόντες, καὶ ἐπιμεληθέντες ὧν προεῖπον, ἐδειπνοποιοῦντο, καὶ, φυλακὰς καταστησάμενοι, ἐκοιμήθησαν. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρωῒ μὲν ὁ Κῦρος ἐθύετο· ὁ δ' ἄλλος στρατὸς, ἀριστήσας καὶ [3] σπονδὰς ποιησάμενος, [4] ἐξωπλίζετο πολλοῖς μὲν καὶ καλοῖς χιτῶσι, πολλοῖς δὲ καὶ καλοῖς θώραξι καὶ κράνεσιν· ὥπλιζον δὲ καὶ ἵππους προμετωπιδίοις καὶ προστερνιδίοις· [5] καὶ τοὺς μὲν μονίππους παραμηριδίοις, τοὺς δ' ἐπὶ τοῖς ἅρμασι, παραπλευριδίοις· ὥστε ἤστραπτε μὲν χαλκῷ, ἤνθει δὲ φοινικίσι πᾶσα ἡ στρατιά.

Καὶ τῷ Ἀβραδάτῃ δὲ τὸ τετράρυμον ἅρμα καὶ ἵππων ὀκτὼ παγκάλως ἐκεκόσμητο. Ἐπεὶ δ' ἔμελλε τὸν λινοῦν θώρακα, ὃς ἐπιχώριος ἦν αὐτοῖς, ἐνδύεσθαι, προσφέρει αὐτῷ ἡ Πάνθεια χρυσοῦν κράνος, καὶ περιβραχιόνια, καὶ ψέλλια πλατέα περὶ τοὺς καρποὺς τῶν χειρῶν, καὶ χιτῶνα πορφυροῦν, [6] ποδήρη, στολιδωτὸν τὰ κάτω, καὶ λόφον ὑακινθινοβαφῆ. [7] Ταῦτα δὲ ἐποιήσατο, λάθρα τοῦ ἀνδρὸς, ἐκμετρησαμένη τὰ ἐκείνου ὅπλα. Ὁ δὲ ἰδὼν ἐθαύμασέ τε, καὶ ἐπήρετο τὴν Πάνθειαν,—Σὺ δή που, ὦ γύναι, συγκόψασα τὸν σαυτῆς κόσμον, τὰ ὅπλα μοι ἐποιήσω;—Μὰ Δί', ἔφη ἡ Πάνθεια, τόν γε πλείστου ἄξιον· σὺ γὰρ ἔμοιγ', ἢν καὶ τοῖς ἄλλοις φανῇς οἷος ἐμοὶ δοκεῖς εἶναι, μέγιστος κόσμος ἔσῃ.—Ταῦτα δὲ λέ-

γουσα ἐνέδυέ τε τὰ ὅπλα, καὶ λανθάνειν μὲν ἐπειρᾶτο, ἐλείβετο δὲ αὐτῇ τὰ δάκρυα κατὰ τῶν παρειῶν.

Ἐπεὶ δὲ, καὶ πρόσθεν ὢν ἀξιοθέατος, ὁ Ἀβραδάτης ὡπλίσθη τοῖς ὅπλοις τούτοις, ἐφάνη μὲν κάλλιστος καὶ ἐλευθεριώτατος, ἅτε καὶ τῆς φύσεως ὑπαρχούσης· λαβὼν δὲ παρὰ τοῦ ὑφηνιόχου τὰς ἡνίας, παρεσκευάζετο ὡς ἀναβησόμενος ἤδη ἐπὶ τὸ ἅρμα. Ἐν δὲ τούτῳ ἡ Πάνθεια, ὑποχωρῆσαι κελεύσασα τοὺς παρόντας πάντας, ἔλεξεν, "[1] Ἀλλ' ὅτι μὲν, ὦ Ἀβραδάτα, εἴ τις καὶ ἄλλη πώποτε γυνὴ τὸν αὑτῆς ἄνδρα μεῖζον τῆς ἑαυτῆς ψυχῆς ἐτίμησεν, οἶμαί σε γιγνώσκειν ὅτι καὶ ἐγὼ μία τούτων εἰμί. Τί οὖν με δεῖ καθ' ἓν ἕκαστον λέγειν; τὰ γὰρ ἔργα οἶμαί [2] σοι πιθανώτερα παρεσχῆσθαι τῶν νῦν λεχθέντων λόγων. Ὅμως δ', οὕτως ἔχουσα πρός σε, ὥσπερ σὺ οἶσθα, [3] ἐπομνύω σοι, τὴν ἐμὴν καὶ σὴν φιλίαν, ἦ μὴν ἐγὼ βούλεσθαι ἂν μετὰ σοῦ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ γενομένου κοινῇ γῆν ἐπιέσασθαι μᾶλλον ἢ ζῇν μετ' αἰσχυνομένου αἰσχυνομένη· οὕτως ἐγὼ καὶ σὲ τῶν καλλίστων καὶ ἐμαυτὴν ἠξίωκα. Καὶ Κύρῳ δὲ δοκῶ μεγάλην τινὰ ἡμᾶς χάριν ὀφείλειν, ὅτι με αἰχμάλωτον γεγενημένην καὶ ἐξαιρεθεῖσαν ἑαυτῷ, οὔτε με ὡς δούλην ἠξίωσε κεκτῆσθαι, οὔτε ὡς ἐλευθέραν—ἐν ἀτίμῳ ὀνόματι· διεφύλαξε δή σοι ὥσπερ ἀδελφοῦ γυναῖκα λαβών. [4] Πρὸς δὲ, καὶ ὅτι ὁ Ἀράσπας ἀπέστη αὐτοῦ, ὁ ἐμὲ φυλάττων, ὑπεσχόμην αὐτῷ, εἴ με ἐάσειε πρὸς σὲ πέμψαι, ἥξειν αὐτῷ σὲ πολὺ Ἀράσπου πιστότερον καὶ ἀμείνονα."

Ἡ μὲν ταῦτα εἶπεν· ὁ δὲ Ἀβραδάτης ἀγασθεὶς τοῖς λόγοις, καὶ θίγων αὐτῆς τῆς κεφαλῆς, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐπεύξατο—Ἀλλ', ὦ Ζεῦ μέγιστε, δός μοι φανῆναι ἀξίῳ μὲν Πανθείας ἀνδρὶ, ἀξίῳ δὲ Κύρου φίλου τοῦ ἡμᾶς τιμήσαντος.—Ταῦτα εἰπὼν, κατὰ τὰς θύρας

τοῦ ἁρματείου δίφρου ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ ἅρμα. Ἐπεὶ δὲ, ἀναβάντος αὐτοῦ, κατέκλεισε τὸν δίφρον ὁ ὑφηνίοχος, οὐκ ἔχουσα ἡ Πάνθεια πῶς ἂν ἔτι ἄλλως ἀσπάσαιτο αὐτὸν, [1] κατεφίλησε τὸν δίφρον· καὶ τῷ μὲν προήει ἤδη τὸ ἅρμα, ἡ δὲ λαθοῦσα αὐτὸν συνεφείπετο, ἕως ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Ἀβραδάτης εἶπε.—Θάῤῥει, Πάνθεια! καὶ χαῖρε, καὶ ἄπιθι ἤδη.—Ἐκ τούτου δὴ οἱ εὐνοῦχοι καὶ αἱ θεράπαιναι, λαβοῦσαι αὐτὴν, ἀπῆγον εἰς τὴν ἁρμάμαξαν, καὶ, κατακλίναντες, κατεκάλυψαν [2] τῇ σκηνῇ. Οἱ δὲ ἄνθρωποι, καλοῦ ὄντος τοῦ θεάματος τοῦ Ἀβραδάτου καὶ τοῦ ἅρματος, οὐ πρόσθεν ἐδύναντο θεάσασθαι αὐτὸν πρὶν ἡ Πάνθεια ἀπῆλθεν.

* * *

Ἐκ τοῦ βιβλίου ἑβδόμου.

Ὁ δὲ Κῦρος καλέσας τινὰς τῶν παρόντων ὑπηρετῶν, —Εἴπατέ μοι, ἔφη, ἑώρακέ τις ὑμῶν Ἀβραδάτην; θαυμάζω γὰρ, ἔφη, ὅτι πρόσθεν θαμίζων ἐφ' ἡμᾶς, νῦν οὐδαμοῦ φαίνεται.—Τῶν οὖν ὑπηρετῶν τις ἀπεκρίνατο ὅτι, ὦ δέσποτα, οὐ ζῇ, ἀλλ' ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανεν, ἐμβαλὼν τὸ ἅρμα εἰς τοὺς Αἰγυπτίους· οἱ δ' ἄλλοι, πλὴν τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, ἐξέκλιναν, ὥς φασιν, ἐπεὶ τὸ στίφος εἶδον τὸ τῶν Αἰγυπτίων. Καὶ νῦν γε, ἔφη, λέγεται αὐτοῦ ἡ γυνὴ, ἀνελομένη τὸν νεκρὸν, καὶ ἐνθεμένη εἰς τὴν ἁρμάμαξαν, ἐν ᾗπερ αὐτὴ ὠχεῖτο, προσκεκομικέναι αὐτὸν ἐνθάδε πη πρὸς τὸν Πακτωλὸν ποταμόν. Καὶ τοὺς μὲν εὐνούχους καὶ τοὺς θεράποντας αὐτοῦ ὀρύττειν φασὶν ἐπὶ λόφου τινὸς θήκην τῷ τελευτήσαντι· τὴν δὲ γυναῖκα λέγουσιν ὡς κάθηται χαμαὶ, κεκοσμηκυῖα οἷς εἶχε τὸν ἄνδρα, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔχουσα ἐπὶ τοῖς γόνασι.—Ταῦτα ἀκούσας ὁ Κῦρος [3] ἐπαίσατο ἄρα τὸν μηρὸν, καὶ

εὐθὺς ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον, λαβὼν χιλίους ἱππέας, [1] ἤλαυνεν ἐπὶ τὸ πάθος. Γαδάτην δὲ καὶ Γωβρύαν ἐκέλευσεν, ὅ, τι δύναιντο λαβόντας καλὸν κόσμημα ἀνδρὶ φίλῳ καὶ ἀγαθῷ τετελευτηκότι, μεταδιώκειν· καὶ ὅστις εἶχε τὰς ἑπομένας ἀγέλας καὶ βοῦς καὶ ἵππους, εἶπε τούτῳ καὶ ἄλλα πρόβατα πολλὰ ἐλαύνειν [2] ὅποι ἂν αὐτὸν πυνθάνηται ὄντα, ὡς ἐπισφαγείη τῷ Ἀβραδάτῃ.

Ἐπεὶ δὲ εἶδε τὴν γυναῖκα χαμαὶ καθημένην καὶ τὸν νεκρὸν κείμενον, ἐδάκρυσέ τε ἐπὶ τῷ πάθει, καὶ εἶπε,—Φεῦ. ὦ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ ψυχή! οἴχῃ δὴ ἀπολιπὼν ἡμᾶς·—καὶ ἅμα ἐδεξιοῦτο αὐτὸν, καὶ ἡ χεὶρ τοῦ νεκροῦ ἐπηκολούθησεν· ἀποκέκοπτο γὰρ κοπίδι ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ δὲ, ἰδὼν, πολὺ ἔτι μᾶλλον ἤλγησε· καὶ ἡ γυνὴ δὲ ἀνωδύρατο, καὶ δεξαμένη δὴ παρὰ τοῦ Κύρου ἐφίλησέ τε τὴν χεῖρα, καὶ πάλιν, ὡς οἷόν τ' ἦν, προσήρμοσε· καὶ εἶπε,—Καὶ [3] τἄλλα τοι, ὦ Κῦρε, οὕτως ἔχει.—Ἀλλὰ τί δεῖ σε ὁρᾷν; Καὶ ταῦτ', ἔφη, οἶδ' ὅτι δι' ἐμὲ οὐχ ἥκιστα ἔπαθεν, ἴσως δὲ καὶ διὰ σὲ, ὦ Κῦρε, οὐδὲν ἧττον. Ἐγώ τε γὰρ ἡ μωρὰ πολλὰ διεκελευόμην αὐτῷ οὕτω ποιεῖν, ὅπως σοι φίλος ἄξιος λόγου φανείη· αὐτός τε οἶδ' ὅτι οὗτος οὐ τοῦτο ἐνενόει ὅ, τι πείσοιτο, ἀλλὰ τί ἂν σοι ποιήσας χαρίσαιτο. Καὶ γὰρ οὖν, ἔφη, αὐτὸς μὲν ἀμέμπτως τετελεύτηκεν, [4] ἐγὼ δ' ἡ παρακελευομένη, ζῶσα παρακάθημαι.—Καὶ ὁ Κῦρος, χρόνον μέν τινα, σιωπῇ κατεδάκρυσεν, ἔπειτα δὲ ἐφθέγξατο,—Ἀλλ' οὗτος μὲν δὴ, ὦ γύναι, ἔχει τὸ κάλλιστον τέλος· νικῶν γὰρ τετελεύτηκε· σὺ δὲ, λαβοῦσα, τοῖσδε ἐπικόσμει αὐτὸν τοῖς παρ' ἐμοῦ· (παρῆν δὲ ὁ Γωβρύας καὶ ὁ Γαδάτας πολὺν καὶ καλὸν κόσμον φέροντες·) ἔπειτα δ' ἔφη,—ἴσθι ὅτι οὐδὲ τὰ ἄλλα ἄτιμος ἔσται, ἀλλὰ καὶ τὸ μνῆμα πολλοὶ χώσουσιν ἀξίως ὑμῶν, καὶ [5] ἐπισφαγήσεται αὐτῷ ὅσα εἰκὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ. Καὶ σὺ δὲ, ἔφη, οὐκ ἔρημος ἔσῃ, ἀλλ' ἐγώ

σε, καὶ σωφροσύνης ἕνεκα καὶ πάσης ἀρετῆς, καὶ τἆλλα τιμήσω, καὶ συστήσω ὅστις ἀποκομιεῖ σε ὅποι ἂν αὐτὴ ἐθέλῃς· μόνον, ἔφη, δήλωσον πρὸς ὅντινα χρῄζεις κομισθῆναι.—Καὶ ἡ Πάνθεια εἶπεν,—Ἀλλὰ θάῤῥει, ἔφη, ὦ Κῦρε, οὐ μή σε κρύψω πρὸς ὅντινα βούλομαι ἀφικέσθαι.

Ὁ μὲν δὴ ταῦτα εἰπὼν ἀπῄει, [1] κατοικτείρων τήν τε γυναῖκα, οἵου ἀνδρὸς στεροῖτο, καὶ τὸν ἄνδρα, οἵαν γυναῖκα καταλιπὼν οὐκέτ' ὄψοιτο. Ἡ δὲ γυνὴ τοὺς μὲν εὐνούχους ἐκέλευσεν [2] ἀποστῆναι· (ἕως ἄν, ἔφη, τόνδε ἐγὼ ὀδύρωμαι ὡς βούλομαι·) τῇ δὲ τροφῷ εἶπε παραμένειν, καὶ ἐπέταξεν αὐτῇ, ἐπειδὰν ἀποθάνῃ, περικαλύψαι αὐτήν τε καὶ τὸν ἄνδρα ἐν ἑνὶ ἱματίῳ. Ἡ δὲ τροφὸς πολλὰ ἱκετεύουσα μὴ ποιεῖν τοῦτο, ἐπεὶ οὐδὲν ἤνυε, καὶ χαλεπαίνουσαν ἑώρα, ἐκάθητο κλαίουσα. Ἡ δὲ, ἀκινάκην πάλαι [3] παρεσκευασμένη, σφάττει ἑαυτὴν, καὶ, ἐπιθεῖσα ἐπὶ τὰ στέρνα τοῦ ἀνδρὸς τὴν ἑαυτῆς κεφαλὴν, ἀπέθνησκεν. Ἡ δὲ τροφὸς ἀνωλοφύρατό τε καὶ περιεκάλυπτεν ἄμφω, ὥσπερ ἡ Πάνθεια ἐπέστελλεν. Ὁ δὲ Κῦρος, ὡς ᾔσθετο τὸ ἔργον τῆς γυναικὸς, ἐκπλαγεὶς, ἵεται εἴ τι δύναιτο βοηθῆσαι. Οἱ δὲ εὐνοῦχοι, ἰδόντες τὸ γεγενημένον, τρεῖς ὄντες, [4] σπασάμενοι κἀκεῖνοι τοὺς ἀκινάκας, ἀποσφάττονται, οὗπερ ἔταξεν αὐτοὺς ἑστηκότες. [5] Καὶ νῦν τὸ μνῆμα μέχρι [τοῦ νῦν] τῶν εὐνούχων κεχῶσθαι λέγεται· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ ἄνω στήλῃ, τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ἐπιγεγράφθαι φασὶ τὰ ὀνόματα, Σύρια γράμματα· κάτω δὲ εἶναι τρεῖς λέγουσι στήλας, καὶ ἐπιγεγράφθαι, [6] ΣΚΗΠΤΟΥΧΩΝ. Ὁ δὲ Κῦρος, ὡς ἐπλησίασε τῷ πάθει, ἀγασθείς τε τὴν γυναῖκα καὶ κατολοφυράμενος, ἀπῄει· [7] καὶ τούτων μὲν, ᾗ εἰκὸς, ἐπεμελήθη, ὡς τύχοιεν πάντων τῶν καλῶν, καὶ τὸ μνῆμα ὑπερμέγεθες ἐχώσθη, ὥς φασιν.

* * *

Ἐκ τοῦ βιβλίου ὀγδόου.

Τὰ τοῦ ΚΥΡΟΥ ἀποθνήσκοντος.

Οὕτω δὲ τοῦ αἰῶνος προκεχωρηκότος, μάλα δὴ πρεσβύτης ὢν ὁ Κῦρος ἀφικνεῖται εἰς Πέρσας[1] τὸ ἕβδομον ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ πάλαι δὴ, ὥσπερ εἰκὸς, ἐτετελευτήκεσαν αὐτῷ· ὁ δὲ Κῦρος ἔθυσε τὰ νομιζόμενα ἱερὰ,[2] καὶ τοῦ χοροῦ ἡγήσατο Πέρσαις κατὰ τὰ πάτρια, καὶ τὰ δῶρα πᾶσι διέδωκεν, ὥσπερ εἰώθει. Κοιμηθεὶς δ' ἐν τῷ βασιλείῳ, ὄναρ εἶδε τοιόνδε· ἔδοξεν αὐτῷ προσελθὼν κρείττων τις ἢ κατὰ ἄνθρωπον, εἰπεῖν,—Συσκευάζου, ὦ Κῦρε· ἤδη γὰρ εἰς θεοὺς ἄπει.—Τοῦτο δὲ ἰδὼν τὸ ὄναρ ἐξηγέρθη, καὶ σχεδὸν ἐδόκει εἰδέναι ὅτι τοῦ βίου ἡ τελευτὴ παρείη. Εὐθὺς οὖν λαβὼν ἱερεῖα, ἔθυε Διΐ τε πατρῴῳ καὶ Ἡλίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἐπὶ τῶν ἄκρων, ὡς Πέρσαι θύουσιν, ὧδε ἐπευχόμενος· "Ζεῦ πατρῷε καὶ Ἥλιε, καὶ πάντες θεοὶ, δέχεσθε τάδε, καὶ τελεστήρια πολλῶν καὶ καλῶν πράξεων, καὶ χαριστήρια, ὅτι ἐσημήνατέ μοι, καὶ ἐν ἱεροῖς καὶ ἐν οὐρανίοις σημείοις καὶ ἐν οἰωνοῖς καὶ ἐν φήμαις, ἅ τ' ἐχρῆν ποιεῖν καὶ ἃ οὐκ ἐχρῆν. Πολλὴ δ' ὑμῖν χάρις ὅτι κἀγὼ ἐγίγνωσκον τὴν ὑμετέραν ἐπιμέλειαν, καὶ οὐδεπώποτε ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐφρόνησα. Αἰτοῦμαι δ' ὑμᾶς δοῦναι καὶ νῦν παισὶ μὲν καὶ γυναικὶ καὶ φίλοις καὶ πατρίδι εὐδαιμονίαν· ἐμοὶ δὲ, οἷόν περ αἰῶνα δεδώκατε, τοιαύτην καὶ τελευτὴν δοῦναι." Ὁ μὲν δὴ, ταῦτα ποιήσας, καὶ οἴκαδε ἐλθὼν, ἔδοξεν ἡδέως ἀναπαύσεσθαι, καὶ κατεκλίθη. Ἐπεὶ δὲ ὥρα ἦν, οἱ τεταγμένοι προσιόντες λούσασθαι αὐτὸν ἐκέλευον. Ὁ δ' ἔλεγεν ὅτι ἡδέως ἀνα-

παύοιτο. Οἱ δ' αὖ τεταγμένοι, ἐπεὶ ὥρα ἦν, δεῖπνον παρετίθεσαν· τῷ δὲ ἡ ψυχὴ σῖτον μὲν οὐ προσίετο· διψῆν δ' ἐδόκει, καὶ ἔπινεν ἡδέως. Ὡς δὲ καὶ τῇ ὑστεραίᾳ συνέβαινεν αὐτῷ ταῦτα καὶ τῇ τρίτῃ, ἐκάλεσε τοὺς παῖδας· [1] οἱ δ' ἔτυχον συνηκολουθηκότες αὐτῷ, καὶ ὄντες ἐν Πέρσαις. Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς φίλους, καὶ τὰς Περσῶν ἀρχάς· παρόντων δὲ πάντων, ἤρχετο τοιοῦδε λόγου·

"Παῖδες ἐμοὶ, καὶ πάντες οἱ παρόντες φίλοι, ἐμοὶ μὲν τοῦ βίου τὸ τέλος ἤδη πάρεστιν· (ἐκ πολλῶν τοῦτο σαφῶς γιγνώσκω·) ὑμᾶς δὲ χρὴ, ὅταν τελευτήσω, ὥσπερ εὐδαίμονος ἐμοῦ καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν πάντα. Ἐγὼ γὰρ παῖς τε ὢν, τὰ ἐν παισὶ νομιζόμενα καλὰ, δοκῶ κεκαρπῶσθαι· ἐπεί τε ἥβησα, τὰ ἐν νεανίσκοις· τέλειός τε ἀνὴρ γενόμενος, τὰ ἐν ἀνδράσι. [2] Σὺν τῷ χρόνῳ τε προϊόντι ἀεὶ συναυξανομένην ἐπιγιγνώσκειν ἐδόκουν καὶ τὴν ἐμὴν δύναμιν, ὥστε καὶ τοὐμὸν γῆρας οὐδεπώποτε ᾐσθόμην τῆς ἐμῆς νεότητος ἀσθενέστερον γιγνόμενον, καὶ οὔτ' ἐπιχειρήσας οὔτ' ἐπιθυμήσας οἶδα ὅτου ἠτύχησα. Καὶ τοὺς μὲν φίλους ἐπεῖδον δι' ἐμοῦ εὐδαίμονας γενομένους, τοὺς δὲ πολεμίους ὑπ' ἐμοῦ δουλωθέντας· καὶ τὴν πατρίδα πρόσθεν [3] ἰδιωτεύουσαν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, νῦν προτετιμημένην καταλείπω· ὧν τ' ἐκτησάμην οὐδὲν οἶδα ὅ, τι οὐ διεσωσάμην. Καὶ τὸν μὲν παρελθόντα χρόνον ἔπραττον οὕτως, ὥσπερ ηὐχόμην· φόβος δέ μοι συμπαρομαρτῶν, μή τι ἐν τῷ ἐπιόντι χρόνῳ ἢ ἴδοιμι ἢ ἀκούσαιμι ἢ πάθοιμι χαλεπὸν, οὐκ εἴα τελέως μέγα φρονεῖν, [4] οὐδ' εὐφραίνεσθαι ἐκπεπταμένως. Νῦν δ' ἢν τελευτήσω, καταλείπω μὲν ὑμᾶς, ὦ παῖδες, ζῶντας, οὕσπερ ἔδοσάν μοι οἱ θεοὶ γενέσθαι· καταλείπω δὲ πατρίδα καὶ φίλους εὐδαιμονοῦντας· [5] ὥστε πῶς οὐκ ἂν ἐγὼ, δικαίως μακαριζόμενος, τὸν ἀεὶ χρόνον μνήμης τυγχάνοιμι; Δεῖ δὲ καὶ τὴν

“ βασιλείαν μὲ ἤδη [1] σαφηνίσαντα καταλιπεῖν, ὡς ἂν
“ μὴ, ἀμφίλογος γενομένη, πράγματα ὑμῖν παράσχῃ.
“ Ἐγὼ δὲ νῦν φιλῶ μὲν ἀμφοτέρους ὑμᾶς ὁμοίως, ὦ
“ παῖδες· τὸ δὲ προβουλεύειν καὶ προηγεῖσθαι ἐφ᾽ ὅ, τι
“ ἂν καιρὸς δοκῇ εἶναι, τοῦτο προστάττω τῷ προτέρῳ γε-
“ νομένῳ, καὶ πλειόνων, κατὰ τὸ εἰκός, ἐμπείρῳ. Επαι-
“ δεύθην δὲ καὶ αὐτὸς οὕτως ὑπὸ τῆσδε τῆς ἐμῆς τε καὶ
“ ὑμετέρας πατρίδος, τοῖς πρεσβυτέροις, οὐ μόνον ἀδελ-
“ φοῖς, ἀλλὰ καὶ πολίταις, [2] καὶ ὁδῶν καὶ θάκων καὶ
“ λόγων ὑπείκειν· καὶ ὑμᾶς δὲ, ὦ παῖδες, οὕτως ἐξ ἀρ-
“ χῆς ἐπαίδευον, τοὺς μὲν γεραιτέρους προτιμᾷν, τῶν δὲ
“ νεωτέρων προτετιμῆσθαι· [3] ὡς οὖν παλαιὰ καὶ εἰθισ-
“ μένα καὶ ἔννομα λέγοντος ἐμοῦ, οὕτως ἀποδέχεσθε.
“ Καὶ σὺ μὲν, ὦ Καμβύση, τὴν βασιλείαν ἔχε, θεῶν-
“ τε διδόντων καὶ ἐμοῦ, ὅσον ἐν ἐμοί· σοὶ δὲ, ὦ Ταναοξάρη,
“ σατράπην εἶναι δίδωμι Μήδων τε καὶ Ἀρμενίων, καὶ
“ τρίτων Καδουσίων· ταῦτα δέ σοι διδοὺς, νομίζω ἀρχὴν
“ μὲν μείζω καὶ τοὔνομα τῆς βασιλείας τῷ πρεσβυτέρῳ
“ καταλιπεῖν, εὐδαιμονίαν δέ σοι ἀλυποτέραν. Ὁποίας
“ μὲν γὰρ ἀνθρωπίνης εὐφροσύνης ἐπιδεὴς ἔσῃ οὐχ ὁρῶ·
“ ἀλλὰ πάντα σοι τὰ δοκοῦντα ἀνθρώπους εὐφραίνειν παρ-
“ έσται. [4] Τὸ δὲ δυσκαταπρακτοτέρων ἐρᾷν, καὶ τὸ πολλὰ
“ μεριμνᾷν, καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἡσυχίαν ἔχειν, κεντριζό-
“ μενον ὑπὸ τῆς πρὸς τἀμὰ ἔργα φιλονεικίας, καὶ τὸ
“ ἐπιβουλεύειν καὶ τὸ ἐπιβουλεύεσθαι, ταῦτα τῷ βασι-
“ λεύοντι ἀνάγκη σοῦ μᾶλλον συμπαρομαρτεῖν· ἃ, σάφ᾽
“ ἴσθι, τῷ εὐφραίνεσθαι πολλὰς ἀσχολίας παρέχει.
“ [5] Οἶσθα μὲν οὖν καὶ σὺ, ὦ Καμβύση, ὅτι οὐ τόδε τὸ
“ χρυσοῦν σκῆπτρον τὸ τὴν βασιλείαν διασῶζόν ἐστιν,
“ ἀλλ᾽ οἱ πιστοὶ φίλοι σκῆπτρον βασιλεῦσιν ἀληθέστατον
“ καὶ ἀσφαλέστατον. Πιστοὺς δὲ μὴ νόμιζε φύσει φύεσ-
“ θαι ἀνθρώπους· (πᾶσι γὰρ ἂν οἱ αὐτοὶ πιστοὶ φαίνοιντο,

“ ὥσπερ καὶ τἄλλα τὰ πεφυκότα πᾶσι τὰ αὐτὰ φαίνε-
“ ται·) ἀλλὰ τοὺς πιστοὺς τίθεσθαι δεῖ ἕκαστον ἑαυτῷ·
“ ἡ δὲ κτῆσις αὐτῶν ἐστιν οὐδαμῶς σὺν τῇ βίᾳ, ἀλλὰ
“ μᾶλλον σὺν τῇ εὐεργεσίᾳ. Εἰ οὖν καὶ ἄλλους τινὰς
“ πειράσῃ συμφύλακας τῆς βασιλείας ποιεῖσθαι, [1] μη-
“ δαμόθεν πρότερον ἄρχου ἢ ἀπὸ τοῦ ὁμόθεν γενομένου.
“ Καὶ πολῖταί τοι ἄνθρωποι ἀλλοδαπῶν οἰκειότεροι, καὶ
“ σύσσιτοι ἀποσκήνων· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος
“ φύντες, καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς μητρὸς τραφέντες, καὶ ἐν
“ τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ αὐξηθέντες, καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν γονέων
“ ἀγαπώμενοι, καὶ τὴν αὐτὴν μητέρα καὶ τὸν αὐτὸν πα-
“ τέρα προσαγορεύοντες,—πῶς οὐ πάντων οὗτοι οἰκειότα-
“ τοι; Μὴ οὖν ἃ οἱ θεοὶ ὑφήγηνται ἀγαθὰ εἰς οἰκειό-
“ τητα ἀδελφοῖς, μάταιά ποτε ποιήσητε, ἀλλ' ἐπὶ ταῦ-
“ τα εὐθὺς οἰκοδομεῖτε ἄλλα φιλικὰ ἔργα· καὶ οὕτως
“ ἀεὶ ἀνυπέρβλητος ἄλλοις ἔσται ἡ ὑμετέρα φιλία.
“ Ἑαυτοῦ τοι κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ· τίνι γὰρ ἄλλῳ
“ ἀδελφὸς, μέγας ὢν, οὕτω καλὸν, ὡς ἀδελφῷ; τίς
“ δ' ἄλλος τιμήσεται δὴ ἄνδρα μέγα δυνάμενον οὕτως,
“ ὡς ἀδελφός; τίνα δὲ φοβήσεταί τις ἀδικεῖν, ἀδελφοῦ
“ μεγάλου ὄντος, οὕτως ὡς τὸν ἀδελφόν; Μήτε οὖν
“ θᾶττον μηδείς σου τούτῳ ὑπακουέτω, μήτε προθυμότε-
“ ρον παρέστω· οὐδενὶ γὰρ οἰκειότερα τὰ τούτου οὔτε ἀγα-
“ θὰ, οὔτε δεινὰ, ἢ σοί. Ἐννόει δὲ καὶ τάδε, τίνι χαρι-
“ σάμενος ἐλπίσαις ἂν μειζόνων τυχεῖν ἢ τούτῳ; τίνι
“ δ' ἂν βοηθήσας ἰσχυρότερον σύμμαχον ἀντιλάβοις;
“ τίνα δ' αἴσχιον μὴ φιλεῖν ἢ τὸν ἀδελφόν; τίνα δὲ
“ ἁπάντων κάλλιον προτιμᾶν ἢ τὸν ἀδελφόν; [2] Μόνου
“ τοι, ὦ Καμβύση, πρώτου ὄντος ἀδελφοῦ παρ' ἀδελ-
“ φῷ, οὐδὲ φθόνος παρὰ τῶν ἄλλων ἐφικνεῖται.—Ἀλλὰ
“ πρὸς θεῶν πατρῴων, ὦ παῖδες, τιμᾶτε ἀλλήλους, εἴ τι
“ καὶ τοῦ ἐμοὶ χαρίζεσθαι μέλει ὑμῖν· οὐ γὰρ δήπου τοῦτό
“ γε σαφῶς δοκεῖτε εἰδέναι, ὡς οὐδὲν ἔσομαι ἐγὼ ἔτι,

"ἐπειδὰν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τελευτήσω· οὐδὲ γὰρ νῦν τοι τήν γ' ἐμὴν ψυχὴν ἑωρᾶτε, ἀλλ', οἷς διεπράττετο, τούτοις αὐτὴν ὡς οὖσαν κατεφωρᾶτε. [1] Τὰς δὲ τῶν ἄδικα παθόντων ψυχὰς οὔπω κατενοήσατε οἵους μὲν φόβους τοῖς μιαιφόνοις ἐμβάλλουσιν; οἵους δὲ παλαμναίους τοῖς ἀνοσίοις ἐπιπέμπουσι; Τοῖς δὲ φθιμένοις τὰς τιμὰς διαμένειν ἔτι ἂν δοκεῖτε, εἰ μηδενὸς αὐτῶν αἱ ψυχαὶ κύριαι ἦσαν; Οὔτοι ἔγωγε, ὦ παῖδες, οὐδὲ τοῦτο πώποτε ἐπείσθην, ὡς ἡ ψυχὴ, ἕως μὲν ἂν ἐν θνητῷ σώματι ᾖ, ζῇ· ὅταν δὲ τούτου ἀπαλλαγῇ, τέθνηκεν. Ὁρῶ γὰρ ὅτι καὶ τὰ θνητὰ σώματα, ὅσον ἂν ἐν αὐτοῖς χρόνον ᾖ ἡ ψυχὴ, ζῶντα παρέχεται. Οὐδέ γε ὅπως ἄφρων ἔσται ἡ ψυχὴ, ἐπειδὰν τοῦ ἄφρονος σώματος δίχα γένηται, οὐδὲ τοῦτο πέπεισμαι· ἀλλ', ὅταν ἄκρατος καὶ καθαρὸς ὁ νοῦς ἐκκριθῇ, τότε καὶ φρονιμώτατον εἰκὸς αὐτὸν εἶναι. Διαλυομένου δὲ ἀνθρώπου, δῆλά ἐστιν ἕκαστα ἀπιόντα πρὸς τὸ ὁμόφυλον, πλὴν τῆς ψυχῆς· αὕτη δὲ μόνη οὔτε παροῦσα οὔτε ἀπιοῦσα ὁρᾶται. Ἐννοήσατε δὲ, ἔφη, ὅτι ἐγγύτερον μὲν τῷ ἀνθρωπίνῳ θανάτῳ οὐδέν ἐστιν ὕπνου· ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ τότε δήπου θειοτάτη καταφαίνεται, καὶ τότε τι τῶν μελλόντων προορᾷ· τότε γὰρ, ὡς ἔοικε, μάλιστα ἐλευθεροῦται. Εἰ μὲν οὖν οὕτως ἔχει ταῦτα, ὥσπερ ἐγὼ οἴομαι, καὶ ἡ ψυχὴ καταλείπει τὸ σῶμα, καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν καταιδούμενοι, ποιεῖτε ἃ ἐγὼ δέομαι· εἰ δὲ μὴ οὕτως, ἀλλὰ μένουσα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι συναποθνήσκει, ἀλλὰ θεούς γε τοὺς ἀεὶ ὄντας, καὶ πάντ' ἐφορῶντας, καὶ πάντα δυναμένους, οἳ καὶ τὴν τῶν ὅλων τήνδε τάξιν συνέχουσιν ἀτριβῆ καὶ ἀγήρατον καὶ ἀναμάρτητον, καὶ ὑπὸ κάλλους καὶ μεγέθους ἀδιήγητον, τούτους φοβούμενοι, μήτε ἀσεβὲς μηδὲν, μηδὲ ἀνόσιον, μήτε ποιήσητε, μήτε βουλεύ-

“ σητε. Μετὰ μέντοι θεοὺς, καὶ ἀνθρώπων τὸ πᾶν γένος τὸ ἀεὶ ἐπιγιγνόμενον αἰδεῖσθε· οὐ γὰρ ἐν σκότῳ ὑμᾶς οἱ θεοὶ ἀποκρύπτονται, ἀλλ' ἐμφανῆ πᾶσιν ἀνάγκη ἀεὶ ζῆν τὰ ὑμέτερα ἔργα· ἃ, ἢν μὲν καθαρὰ καὶ ἔξω τῶν ἀδίκων φαίνηται, δυνατοὺς ὑμᾶς ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναδείξει· εἰ δὲ ἐς ἀλλήλους ἄδικόν τι φρονήσετε, ἐκ πάντων ἀνθρώπων [1] τὸ ἀξιόπιστοι εἶναι ἀποβαλεῖτε. Οὐδεὶς γὰρ ἂν ἔτι πιστεῦσαι δύναιτο ὑμῖν, οὐδ' εἰ πάνυ προθυμοῖτο, ἰδὼν ἀδικούμενον τὸν μάλιστα φιλίᾳ προσήκοντα. [2] Εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ὑμᾶς ἱκανῶς διδάσκω οἵους χρὴ πρὸς ἀλλήλους εἶναι—εἰ δὲ μὴ, καὶ παρὰ τῶν προγεγενημένων μανθάνετε· αὕτη γὰρ ἀρίστη διδασκαλία. Οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ διαγεγένηνται φίλοι μὲν γονεῖς παισὶ, φίλοι δὲ [3] ἀδελφοῖς· ἤδη δέ τινες τούτων καὶ ἐναντία ἀλλήλοις ἔπραξαν· ὁποτέροις ἂν οὖν αἰσθάνησθε τὰ πραχθέντα συνενεγκόντα, ταῦτα δὴ αἱρούμενοι, ὀρθῶς ἂν βουλεύοισθε.—Καὶ τούτων μὲν ἴσως ἤδη ἅλις.—Τὸ δ' ἐμὸν σῶμα, ὦ παῖδες, ὅταν τελευτήσω, μήτε ἐν χρυσῷ θῆτε, μήτε ἐν ἀργύρῳ, μηδὲ ἐν ἄλλῳ μηδενί· ἀλλὰ τῇ γῇ ὡς τάχιστα ἀπόδοτε. Τί γὰρ τούτου μακαριώτερον, τοῦ γῇ μιχθῆναι, ἣ πάντα μὲν τὰ καλὰ, πάντα δὲ τἀγαθὰ φύει τε καὶ τρέφει; Εγὼ καὶ ἄλλως φιλάνθρωπος ἐγενόμην, καὶ νῦν ἡδέως [4] ἂν μοι δοκῶ κοινωνῆσαι τοῦ εὐεργετοῦντος ἀνθρώπους.—[5] Αλλὰ γὰρ ἤδη, ἔφη, ἐκλιπεῖν μοι φαίνεται ἡ ψυχὴ [6] ὅθενπερ, [7] ὡς ἔοικε, πᾶσιν ἄρχεται ἀπολείπουσα. Εἴ τις οὖν ὑμῶν ἢ δεξιᾶς βούλεται τῆς ἐμῆς ἅψασθαι, ἢ ὄμμα τοὐμὸν ζῶντος ἔτι προσιδεῖν ἐθέλει, προσίτω· ὅταν δ' ἐγὼ ἐγκαλύψωμαι, αἰτοῦμαι ὑμᾶς, ὦ παῖδες, μηδεὶς ἔτ' ἀνθρώπων τοὐμὸν σῶμα ἰδέτω, μηδ' αὐτοὶ ὑμεῖς. Πέρσας μέντοι πάντας καὶ τοὺς συμμάχους ἐπὶ τὸ μνῆμα τοὐμὸν παρακαλεῖτε,

“συνησθησομένους ἐμοί, ὅτι ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἤδη ἔσομαι, ὡς μηδὲν ἂν ἔτι κακὸν παθεῖν, μήτε ἢν μετὰ τοῦ θείου γένωμαι, μήτε ἢν μηδὲν ἔτι ὦ· ὁπόσοι δ' ἂν ἔλθωσι, τούτους εὖ ποιήσαντες [1] ὁπόσα ἐπ' ἀνδρὶ εὐδαίμονι νομίζεται, ἀποπέμπετε. . . Καὶ τοῦτο, ἔφη, [2] μέμνησθέ μου τελευταῖον,—Τοὺς φίλους εὐεργετοῦντες, καὶ τοὺς ἐχθροὺς δυνήσεσθε κολάζειν.—Καὶ χαίρετε, ὦ φίλοι παῖδες, καὶ τῇ μητρὶ [3] ἀπαγγέλλετε ὡς παρ' ἐμοῦ· καὶ πάντες δὲ οἱ παρόντες καὶ οἱ ἀπόντες φίλοι χαίρετε.”

Ταῦτ' εἰπὼν καὶ πάντας δεξιωσάμενος, συνεκαλύψατο, καὶ οὕτως ἐτελεύτησεν.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

[1] ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ Α'.

[Ex Edit. Thomæ Hutchinson. Oxon. 1735. 4to.]

ΔΑΡΕΙΟΥ καὶ Παρυσάτιδος [2] γίγνονται παῖδες δύο· πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος. Ἐπεὶ δὲ ἠσθένει Δαρεῖος, καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἐβούλετο τὼ παῖδε ἀμφοτέρω παρεῖναι. Ὁ μὲν οὖν πρεσβύτερος [3] παρὼν ἐτύγχανε· [4] Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν [5] σατράπην ἐποίησε· καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων, ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται. Ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος, λαβὼν Τισσαφέρνην ὡς φίλον· καὶ, τῶν Ἑλλήνων δὲ ἔχων [6] ὁπλίτας, ἀνέβη, τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν Παῤῥάσιον.

Ἐπειδὴ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος, καὶ [7] κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ὡς ἐπιβουλεύοι αὐτῷ. Ὁ δὲ πείθεταί τε καὶ συλλαμβάνει Κῦρον, ὡς ἀποκτενῶν· ἡ δὲ μήτηρ, [8] ἐξαιτησαμένη αὐτὸν, ἀποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Ὁ δ' ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθεὶς, [9] βουλεύεται ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλ', ἢν δύνηται, βασιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρύσατις μὲν δὴ ἡ μήτηρ [10] ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ, φιλοῦσα αὐτὸν μᾶλλον, ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρταξέρξην. Ὅστις δ' ἀφικνεῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτὸν, πάντας οὕτω διατιθεὶς ἀπεπέμπετο, ὥσθ' ἑαυτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι, ἢ βασιλεῖ.

Καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρβάρων ἐπεμελεῖτο, ὡς πολεμεῖν τε ἱκανοὶ [1] εἴησαν, καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ. Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν ἤθροιζεν, [2] ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως [3] ὅτι ἀπαρασκευαστότατον λάβοι βασιλέα. [4] Ὅτι οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν, ὁπόσας εἶχε φύλακας ἐν ταῖς πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρουράρχοις ἑκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοποννησίους, [5] ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, [6] ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι. Καὶ γὰρ ἦσαν Ἰωνικαὶ πόλεις [7] Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον, ἐκ βασιλέως δεδομέναι· τότε δ' [8] ἀπέστησαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι, πλὴν Μιλήτου. Ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, ἀποστῆναι πρὸς Κῦρον, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Ὁ δὲ Κῦρος, ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας, συλλέξας στράτευμα, ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ ἐπειρᾶτο [9] κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας.—Αὕτη οὖν ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα. Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων, ἠξίου, ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ, δοθῆναί οἱ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν· καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα, ὥστε βασιλεὺς τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλῆς οὐκ ᾐσθάνετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὥστε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων· καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων, ὧν ὁ Τισσαφέρνης [10] ἐτύγχανεν ἔχων.

Ἄλλο δὲ στράτευμα συνελέγετο αὐτῷ, ἐν Χεῤῥονήσῳ τῇ καταντιπέρας Ἀβύδου, [11] τόνδε τὸν τρόπον·—Κλέαρχος ἦν Λακεδαιμόνιος, φυγάς· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος, ἠγάσθη τε αὐτὸν, καὶ δίδωσιν αὐτῷ [12] μυρίους δαρεικούς. Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον, στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων, καὶ ἐπολέμει, ἐκ Χεῤῥονήσου ὁρμώμενος, τοῖς Θρᾳξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰ-

κῦσι, καὶ ὠφέλει τὺς Ἕλληνας· ὥςε καὶ χρήματα συνεϐάλλοντο αὐτῷ, εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν, αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πόλεις ἑκοῦσαι. [1] Τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα. Αρίστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ἐτύγχανε ξένος ὢν αὐτῷ, καὶ πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἴκοι ἀντιστασιωτῶν, ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον, κ̀ αἰτεῖται αὐτὸν εἰς δισχιλίους ξένους, καὶ τριῶν μηνῶν μισθὸν, [2] ὡς οὕτω περιγενόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν. Ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους, καὶ ἓξ μηνῶν μισθόν· καὶ δεῖται αὐτῦ [3] μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμϐουλεύσηται. Οὕτω δὲ αὖ τὸ ἐν Θετταλίᾳ [4] ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. Πρόξενον δὲ τὸν Βοιώτιον, φίλον ὄντα αὐτῷ, ἐκέλευσε, λαϐόντα ἄνδρας ὁτιπλείστους, παραγενέσθαι ὡς ἐπὶ Πεισίδας βυλόμενος ςρατεύεσθαι, ὡς πράγματα παρεχόντων Πεισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαίνετον δὲ τὸν Στυμφάλιον, καὶ Σωκράτην τὸν Αχαιὸν, ξένους ὄντας καὶ τύτυς, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαϐόντας ἐλθεῖν ὁτιπλείστους, ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνῃ σὺν τοῖς φυγάσι τῶν Μιλησίων. Καὶ ἐποίουν οὕτως οὗτοι.

Επεὶ δ' ἐδόκει αὐτῷ ἤδη [5] πορεύεσθαι ἄνω, τὴν μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο, ὡς Πεισίδας βουλόμενος ἐκϐαλεῖν παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό, τε βαρϐαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἐνταῦθα στράτευμα· καὶ παραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ, λαϐόντι, ἥκειν, ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα· καὶ τῷ Αριστίππῳ, [6] συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι, ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὃ εἶχε στράτευμα· καὶ Ξενίᾳ τῷ Αρκάδι, ὃς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι [7] ξενικοῦ, ἥκειν παρήγγειλε, λαϐόντα τοὺς ἄνδρας, πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ εἴησαν τὰς ἀκροπόλεις φυλάττειν. Εκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι· ὑπο-

σχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς [1] καταπράξειεν ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσασθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε. Οἱ δὲ ἡδέως ἐπείθοντο· (ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ·) καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα, προσῄεσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ, τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν, παρεγένετο εἰς Σάρδεις, ὁπλίτας εἰς τετρακισχιλίους· Πρόξενος δὲ παρῆν, ἔχων ὁπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους· Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος, ὁπλίτας ἔχων χιλίους· Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιὸς, ὁπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους· Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς, εἰς ἑπτακοσίους ἔχων ἄνδρας, παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης [2] τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. Οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο. Τισσαφέρνης δὲ κατανοήσας ταῦτα, καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἶναι, ἢ ὡς ἐπὶ Πεισίδας, τὴν παρασκευὴν, πορεύεται [3] ὡς βασιλέα [4] ᾗ ἐδύνατο τάχιστα, ἱππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. Καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ ἐπεὶ ἤκουσε παρὰ Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

Κῦρος δὲ ἔχων οὓς εἶπον, ὡρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων· καὶ [5] ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας, [6] σταθμοὺς τρεῖς, [7] παρασάγγας εἴκοσι καὶ δύο, ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. Τούτου τὸ εὖρος δύο [8] πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπῆν ἐζευγμένη πλοίοις ἑπτά. Τοῦτον διαβὰς, ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας ὀκτὼ, εἰς [9] Κολοσσέας, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτά· καὶ ἧκει Μένων ὁ Θετταλὸς, ἔχων ὁπλίτας χιλίους, καὶ [10] πελταστὰς πεντακοσίους, Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ὀλυνθίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας εἴκοσιν, εἰς Κελαινὰς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα Κύρῳ βασίλεια ἦν, καὶ παράδεισος μέγας, ἀγρίων θηρίων πλήρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου, ὁπότε γυμνάσαι βούλοιτο

ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. Διὰ μέσου δὲ τοῦ παραδείσου ῥεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσὶν ἐκ τῶν βασιλείων· ῥεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. Εστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ, ἐπὶ ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ, ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει· ῥεῖ δὲ καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως, καὶ [1] ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον· τοῦ δὲ Μαρσύου τὸ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. Ενταῦθα λέγεται Απόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν, νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας, καὶ τὸ δέρμα κρεμάσαι ἐν τῷ ἄντρῳ, ὅθεν αἱ πηγαί· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας. Ενταῦθα Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ ἀπεχώρει, λέγεται οἰκοδομῆσαι ταῦτά τε τὰ βασίλεια, καὶ τὴν Κελαινῶν ἀκρόπολιν. Ενταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ἧκε Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος, φυγὰς, ἔχων ὁπλίτας χιλίους, καὶ πελταστὰς Θρᾷκας ὀκτακοσίους, καὶ τοξότας Κρῆτας διακοσίους. Ἅμα δὲ καὶ Σωσίας παρῆν ὁ Συρακούσιος, ἔχων ὁπλίτας χιλίους· καὶ Σοφαίνετος ὁ Αρκὰς, ἔχων ὁπλίτας χιλίους. Ενταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες, ὁπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους.

Εντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δέκα, εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. Ενταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Ξενίας ὁ Αρκὰς [2] τὰ Λύκαια ἔθυσε, καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ δὲ ἆθλα ἦσαν, [3] στλεγγίδες χρυσαῖ· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος. Εντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δώδεκα, εἰς [4] Κεραμῶν ἀγορὰν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην ἐν τῇ Μυσίᾳ χώρᾳ. Εντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας τριάκοντα, εἰς Καΰστρου πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. Ενταῦθα

ἔμεινεν ἡμέρας πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ὠφείλετο μισθὸς, πλέον ἢ τριῶν μηνῶν· καὶ πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπῄτουν. [1] Ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διῆγε· καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· [2] οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου, ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. Ενταῦθα ἀφικνεῖται Επύαξα, ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλίκων βασιλέως, παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά. Τῇ οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν. Εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα καὶ φύλακας περὶ αὐτὴν Κίλικας καὶ Ασπενδίους· ἐλέγετο δὲ Κῦρον καὶ συγγίνεσθαι τῇ Κιλίσσῃ.

Εντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δέκα, εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. Ενταῦθα ἦν παρὰ τὴν ὁδὸν κρήνη ἡ Μίδου καλουμένη, τοῦ Φρυγῶν βασιλέως· ἐφ᾽ ᾗ λέγεται Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι, οἴνῳ κεράσας αὐτήν. Εντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δέκα, εἰς Τυριαῖον, πόλιν οἰκουμένην· ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς. Καὶ λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ στράτευμα ἑαυτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδεῖξαι, ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ, τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. [3] Εκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς, εἰς μάχην οὕτω ταχθῆναι καὶ στῆναι, συντάξαι δὲ ἕκαστον τοὺς ἑαυτοῦ. Ετάχθησαν οὖν [4] ἐπὶ τεττάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· τὸ δ᾽ εὐώνυμον, Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου· τὸ δὲ μέσον, οἱ ἄλλοι στρατηγοί. Εθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβάρους, (οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατ᾽ ἴλας καὶ κατὰ τάξεις) εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρελαύνων ἐφ᾽ ἅρματος, καὶ ἡ Κίλισσα [5] ἐφ᾽ ἁρμαμάξης. Εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλκᾶ, καὶ χιτῶνας φοινικοῦς, καὶ κνημῖδας, καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαθαρμένας. [6] Επεὶ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας τὸ ἅρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης,

πέμψας Πίγρητα, τὸν ἑρμηνέα, παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ ἐπιχωρῆσαι ὅλην τὴν φάλαγγα. Οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε, προβαλλόμενοι τὰ ὅπλα ἐπῄεσαν. [1] Ἐκ δὲ τούτου, θᾶττον προϊόντων σὺν κραυγῇ, [2] ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς. Τῶν δὲ βαρβάρων φόβος πολλοῖς τε καὶ ἄλλοις, καὶ ἥ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐκ τῆς ἁρμαμάξης· καὶ [3] οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καταλιπόντες τὰ ὤνια, ἔφευγον· οἱ δ' Ἕλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἦλθον. Ἡ δὲ Κίλισσα, ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος, ἐθαύμαζε. Κῦρος δὲ ἥσθη, τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἰδών.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας εἴκοσιν, εἰς Ἰκόνιον, τῆς Φρυγίας πόλιν ἐσχάτην. Ἐνταῦθα ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυκαονίας, σταθμοὺς πέντε, παρασάγγας τριάκοντα. Ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι τοῖς Ἕλλησιν, ὡς πολεμίαν οὖσαν. Ἐντεῦθεν ὁ Κῦρος τὴν Κίλισσαν εἰς Κιλικίαν ἀποπέμπει, τὴν ταχίστην ὁδόν· καὶ συνέπεμψεν αὐτῇ στρατιώτας, οὓς Μένων εἶχε, καὶ αὐτὸν Μένωνα τὸν Θεσσαλόν. Κῦρος δὲ, μετὰ τῶν ἄλλων, ἐξελαύνει διὰ Καππαδοκίας, σταθμοὺς τέσσαρας, παρασάγγας εἴκοσι καὶ πέντε, πρὸς Δάναν, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· ἐν αἷς Κῦρος ἀπέκτεινεν ἄνδρα Πέρσην, Μεγαφέρνην, [4] φοινικιστὴν βασίλειον, καὶ [5] ἕτερόν τινα τῶν ὑπάρχων δυνάστην, αἰτιασάμενος ἐπιβουλεύειν αὐτῷ. Ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο [6] εἰσβάλλειν εἰς τὴν Κιλικίαν· ἡ δὲ εἰσβολὴ ἦν ὁδὸς ἁμαξιτὸς, ὀρθία ἰσχυρῶς, καὶ ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι, εἴ τις ἐκώλυεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ Συέννεσιν εἶναι

ἐπὶ τῶν ἄκρων, φυλάττοντα τὴν εἰσβολήν· δι' ὃ ἔμεινεν ἡμέραν ἐν τῷ πεδίῳ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἧκεν ἄγγελος λέγων, ὅτι λελοιπὼς εἴη Συέννεσις τὰ ἄκρα,[1] ἐπεὶ ἤσθετο τό, τε Μένωνος στράτευμα ὅτι ἐν Κιλικίᾳ εἴη εἴσω τῶν ὀρέων, καὶ ὅτι τριήρεις ἤκουε περιπλεούσας ἀπὸ Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν Ταμὼν ἔχοντα, τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. Κῦρος δὲ ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη, οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εἷλε τὰς σκηνὰς, οὗ ἐφύλαττον οἱ Κίλικες. Εντεῦθεν δὲ κατέβαινεν εἰς πεδίον μέγα, καλὸν καὶ ἐπίῤῥυτον, καὶ δένδρων παντοδαπῶν ἔμπλεων, καὶ ἀμπέλων· πολὺ δὲ καὶ[2] σήσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον καὶ πυροὺς καὶ κριθὰς φέρει. Ορος δ' αὐτὸ περιέχει ὀχυρὸν, καὶ ὑψηλὸν πάντῃ ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν

Καταβὰς δὲ διὰ τούτου τοῦ πεδίου, ἤλασε σταθμοὺς τέσσαρας, παρασάγγας πέντε καὶ εἴκοσιν, εἰς Ταρσοὺς, πόλιν τῆς Κιλικίας μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ενταῦθα ἦσαν τὰ Συεννέσιος βασίλεια, τοῦ Κιλίκων βασιλέως· διὰ μέσης δὲ τῆς πόλεως ῥεῖ ποταμὸς, Κύδνος ὄνομα, εὖρος δύο πλέθρων. Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες, μετὰ Συεννέσιος,[3] εἰς χωρίον ὀχυρὸν ἐπὶ τὰ ὄρη· πλὴν οἱ τὰ καπηλεῖα ἔχοντες· ἔμειναν δὲ καὶ οἱ παρὰ τὴν θάλατταν οἰκοῦντες ἐν Σόλοις καὶ ἐν Ἰσσοῖς. Επύαξα δὲ, ἡ Συεννέσιος γυνὴ, προτέρα Κύρου πέντε ἡμέραις, εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο· ἐν δὲ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ὀρῶν τῶν εἰς τὸ πεδίον, δύο λόχοι τοῦ Μένωνος στρατεύματος ἀπώλοντο· οἱ μὲν ἔφασαν ἁρπάζοντάς τι κατακοπῆναι ὑπὸ τῶν Κιλίκων· οἱ δὲ, ὑπολειφθέντας, καὶ οὐ δυναμένους εὑρεῖν τὸ ἄλλο στράτευμα, οὐδὲ τὰς ὁδοὺς, εἶτα πλανωμένους ἀπολέσθαι· ἦσαν δὲ οὗτοι ἑκατὸν ὁπλῖται. Οἱ δ' ἄλλοι, ἐπειδὴ ἧκον, τήν τε πόλιν τοὺς Ταρσοὺς διήρπασαν, διὰ τὸν

ὄλεθρον τῶν συστρατιωτῶν ὀργιζόμενοι, καὶ τὰ βασίλεια τὰ ἐν αὐτῇ. Κῦρος δὲ, ἐπεὶ εἰσήλασεν εἰς τὴν πόλιν, μετεπέμπετο Συέννεσιν πρὸς ἑαυτόν· ὁ δὲ οὔτε πρότερον οὐδενί πω κρείττονι ἑαυτοῦ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἔφη, οὔτε τότε Κύρῳ ἰέναι ἤθελε, πρὶν ἡ γυνὴ αὐτὸν ἔπεισε, καὶ πίστεις ἔλαβε. Μετὰ δὲ ταῦτα, ἐπεὶ συνεγένοντο ἀλλήλοις, Συέννεσις μὲν Κύρῳ ἔδωκε χρήματα πολλὰ εἰς τὴν στρατιὰν, Κῦρος δ' ἐκείνῳ δῶρα, ἃ νομίζεται παρὰ βασιλεῦσι τίμια, ἵππον χρυσοχάλινον, καὶ στρεπτὸν χρυσοῦν, καὶ ψέλλια, καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν, καὶ στολὴν Περσικὴν,—[1] καὶ τὴν χώραν μηκέτι ἁρπάζεσθαι· τὰ δὲ ἡρπασμένα ἀνδράποδα, ἤν που ἐντυγχάνωσιν, ἀπολαμβάνειν.

Ἐνταῦθ' ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν· οἱ γὰρ στρατιῶται [2] οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω· ὑπώπτευον γὰρ ἤδη ἐπὶ βασιλέα ἰέναι, μισθωθῆναι δὲ οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἔφασαν. Πρῶτος δὲ Κλέαρχος τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας [3] ἐβιάζετο ἰέναι· οἱ δὲ αὐτόν τε ἔβαλλον, καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἐκείνου, ἐπεὶ ἤρξατο προϊέναι. Κλέαρχος δὲ τότε μὲν μικρὸν ἐξέφυγε τοῦ μὴ καταπετρωθῆναι· ὕστερον δὲ, ἐπεὶ ἔγνω ὅτι οὐ δυνήσεται βιάσασθαι, συνήγαγεν ἐκκλησίαν τῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν· καὶ πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἑστώς· (οἱ δὲ ὁρῶντες ἐθαύμαζον καὶ ἐσιώπων·)—εἶτα ἔλεξε τοιάδε·

"Ἄνδρες στρατιῶται, μὴ θαυμάζετε, ὅτι [4] χαλεπῶς φέρω τοῖς παροῦσι πράγμασιν. Ἐμοὶ γὰρ Κῦρος ξένος ἐγένετο, καί με φεύγοντα ἐκ τῆς πατρίδος, τά τε ἄλλα ἐτίμησε, καὶ μυρίους ἔδωκε δαρεικούς· οὓς ἐγὼ λαβὼν, οὐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέμην ἐμοὶ, [5] ἀλλ', οὐδὲ καθηδυπάθησα, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἐδαπάνων. Καὶ πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς Θρᾷκας ἐπολέμησα, καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐτιμωρούμην μεθ' ὑμῶν, ἐκ τῆς Χεῤῥονήσου

“αὐτοὺς ἐξελαύνων, [1] βουλομένους ἀφαιρεῖσθαι τοὺς ἐνοικοῦντας Ἕλληνας τὴν γῆν. Επειδὴ δὲ Κῦρος ἐκάλει, λαβὼν ὑμᾶς ἐπορευόμην, ἵνα, εἴ τι δέοιτο, [2] ὠφελοίην αὐτὸν, ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου. Επεὶ δὲ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύεσθαι, ἀνάγκη δέ μοι ἢ, ὑμᾶς προδόντα, τῇ Κύρου φιλίᾳ χρῆσθαι, ἢ, πρὸς ἐκεῖνον ψευσάμενον, [3] μεθ' ὑμῶν ἰέναι·—εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα, αἱρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς, καὶ σὺν ὑμῖν, ὅ, τι ἂν δέῃ, πείσομαι. Καὶ οὔποτ' ἐρεῖ οὐδεὶς, ὡς ἐγὼ Ἕλληνας ἀγαγὼν εἰς τοὺς βαρβάρους, προδοὺς τοὺς Ἕλληνας, τὴν τῶν βαρβάρων φιλίαν εἱλόμην. Αλλὰ ἐπεὶ ὑμεῖς ἐμοὶ οὐκ ἐθέλετε πείθεσθαι, οὐδὲ ἕπεσθαι, ἐγὼ σὺν ὑμῖν ἕψομαι, καὶ ὅ, τι ἂν δέῃ, πείσομαι. [4] Νομίζω γὰρ ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι πατρίδα, καὶ φίλους, καὶ συμμάχους, καὶ σὺν ὑμῖν μὲν ἂν εἶναι τίμιος, ὅπου ἂν ὦ· ὑμῶν δ' ἐρημωθεὶς, οὐκ ἂν ἱκανὸς εἶναι οἶμαι, οὔτ' ἂν φίλον ὠφελῆσαι, οὔτ' ἂν ἐχθρὸν ἀλεξήσασθαι. [5] Ὡς ἐμοῦ οὖν ἰόντος ὅπῃ ἂν καὶ ὑμεῖς, οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε.” Ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ στρατιῶται οἵ τε αὐτοῦ ἐκείνου, καὶ οἱ ἄλλοι, ταῦτα ἀκούσαντες, ὅτι οὐ φαίη παρὰ βασιλέα πορεύεσθαι, ἐπῄνεσαν· παρὰ δὲ Ξενίου καὶ Πασίωνος πλείους ἢ δισχίλιοι, λαβόντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκευοφόρα, ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλεάρχῳ.

[6] Κῦρος δὲ τούτοις ἀπορῶν τε καὶ λυπούμενος, μετεπέμπετο τὸν Κλέαρχον· ὁ δ' ἰέναι μὲν οὐκ ἤθελε, λάθρα δὲ τῶν στρατιωτῶν πέμπων αὐτῷ ἄγγελον, [7] ἔλεγε θαῤῥεῖν, ὡς καταστησομένων τούτων εἰς τὸ δέον· μεταπέμπεσθαι δ' ἐκέλευεν αὐτόν· αὐτὸς δὲ οὐκ ἔφη ἰέναι. Μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγὼν τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας,—καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτῷ, καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον,—ἔλεξε τοιάδε·

“Ανδρες στρατιῶται, τὰ μὲν δὴ Κύρου, δηλονότι, οὕτως

" ἔχει πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκεῖνον· οὔτε " γὰρ ἡμεῖς ἔτι ἐκείνου στρατιῶται, (ἐπεί γε οὐ συνεπόμεθα " αὐτῷ,) οὔτε ἐκεῖνος ἡμῖν ἔτι μισθοδότης. Ὅτι μέντοι " ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑφ' ἡμῶν, οἶδα· ὥστε καὶ μεταπεμπο- " μένου αὐτοῦ, οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν, [1] τὸ μὲν μέγιστον, αἰσχυ- " νόμενος, ὅτι σύνοιδα ἐμαυτῷ πάντα ἐψευσμένος αὐ- " τόν· ἔπειτα δὲ καὶ δεδιὼς, μὴ λαβών με, [2] δίκην ἐπιθῇ, " ὧν νομίζει ὑπ' ἐμοῦ ἠδικῆσθαι. Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ οὐχ ὥρα " εἶναι ἡμῖν καθεύδειν, οὐδ' ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ " βουλεύεσθαι ὅ, τι χρὴ ποιεῖν ἐκ τούτων. Καὶ εἴτε μέ- " νομεν αὐτοῦ, σκεπτέον μοι δοκεῖ εἶναι, ὅπως ἀσφαλέ- " στατα μένωμεν· εἴτε δὴ δοκεῖ ἀπιέναι, ὅπως ἀσφαλέ- " στατα ἀπίωμεν, καὶ ὅπως τὰ ἐπιτήδεια ἕξομεν· ἄνευ " γὰρ τούτων, οὔτε στρατηγοῦ οὔτε ἰδιώτου ὄφελος οὐδέν. " Ὁ δὲ ἀνὴρ πολλοῦ μὲν ἄξιος φίλος, ᾧ ἂν φίλος ᾖ· " χαλεπώτατος δ' ἐχθρὸς, ᾧ ἂν πολέμιος ᾖ. Ἔτι δὲ " δύναμιν ἔχει καὶ πεζὴν καὶ ἱππικὴν καὶ ναυτικὴν, ἣν " πάντες ὁμοίως ὁρῶμέν τε καὶ ἐπιστάμεθα· καὶ γὰρ οὐδὲ " πόῤῥω δοκοῦμέν μοι αὐτοῦ καθέζεσθαι· ὥστε ὥρα λέ- " γειν ὅ, τι τὶς γιγνώσκει ἄριστον εἶναι." Ταῦτ' εἰπὼν, ἐπαύσατο.

Ἐκ δὲ τούτου ἀνίσταντο, οἱ μὲν ἐκ τοῦ αὐτομάτου λέξοντες ἃ ἐγίγνωσκον· οἱ δὲ, καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐγκέλευστοι, ἐπιδεικνύντες [3] οἵα εἴη ἀπορία, ἄνευ τῆς Κύρου γνώμης, καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι. Εἷς δὲ δὴ εἶπε, προσποιούμενος σπεύδειν ὡς τάχιστα πορεύεσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, στρατηγοὺς μὲν ἑλέσθαι ἄλλους ὡς τάχιστα, εἰ μὴ βούλεται Κλέαρχος ἀπάγειν· τὰ δ' ἐπιτήδεια ἀγοράζεσθαι, (ἡ δ' ἀγορὰ ἦν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι,) καὶ [4] συσκευάζεσθαι· ἐλθόντας δὲ Κῦρον αἰτεῖν πλοῖα ὡς ἀποπλέοιεν· ἐὰν δὲ μὴ διδῷ ταῦτα, ἡγεμόνα αἰτεῖν Κῦρον, ὅστις, ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας, ἀπάξει· ἐὰν δὲ μηδὲ ἡγεμόνα

διδῷ, συντάττεσθαι [1] τὴν ταχίστην· πέμψαι δὲ καὶ προκαταληψομένους τὰ ἄκρα, ὅπως [2] μὴ φθάσωσι μήτε ὁ Κῦρος μήτε οἱ Κίλικες καταλαβόντες· ὧν πολλοὺς καὶ πολλὰ χρήματα ἔχομεν ἡρπακότες. Οὗτος μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπε· μετὰ δὲ τοῦτον Κλέαρχος εἶπε τοσοῦτον.

[3] Ὡς μὲν στρατηγήσοντα ἐμὲ ταύτην τὴν στρατηγίαν, μηδεὶς ὑμῶν λεγέτω· (πολλὰ γὰρ ἐνορῶ, δι' ἃ ἐμοὶ τοῦτο οὐ ποιητέον·) [4] ὡς δὲ—τῷ ἀνδρὶ, ὃν ἂν ἕλησθε, πείσομαι ᾗ δυνατὸν μάλιστα· ἵνα εἰδῆτε, ὅτι καὶ ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι, ὥς τις καὶ ἄλλος μάλιστα ἀνθρώπων. Μετὰ δὲ τοῦτον ἄλλος ἀνέστη, ἐπιδεικνὺς μὲν τὴν εὐήθειαν τοῦ τὰ πλοῖα αἰτεῖν κελεύοντος, ὥσπερ πάλιν τὸν στόλον Κύρου μὴ ποιουμένου· ἐπιδεικνὺς δὲ, ὡς εὔηθες εἴη, ἡγεμόνα αἰτεῖν παρὰ τούτου, [5] ᾧ λυμαινόμεθα τὴν πρᾶξιν. Εἰ δέ τι καὶ τῷ ἡγεμόνι πιστεύσομεν, ᾧ ἂν Κῦρος δῷ, τί κωλύει καὶ τὰ ἄκρα ἡμῖν κελεύειν Κύρον προκαταλαμβάνειν; Ἐγὼ γὰρ [6] ὀκνοίην μὲν ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν δοίη, μὴ ἡμᾶς αὐταῖς ταῖς τριήρεσι καταδύσῃ· φοβοίμην δ' ἂν τῷ ἡγεμόνι, ᾧ ἂν δοίη, ἕπεσθαι, μὴ ἡμᾶς ἀγάγοι, ὅθεν οὐχ οἷόν τε ἔσται ἐξελθεῖν· βουλοίμην δ' ἂν, ἄκοντος ἀπιὼν Κύρου, λαθὼν αὐτὸν ἀπελθεῖν· ὃ οὐ δυνατόν ἐστιν.—Ἀλλ' ἔγωγέ φημι ταῦτα μὲν φλυαρίας εἶναι· δοκεῖ δέ μοι, ἄνδρας ἐλθόντας πρὸς Κῦρον, οἵτινες ἐπιτήδειοι, σὺν Κλεάρχῳ, ἐρωτᾷν ἐκεῖνον, τί βούλεται ἡμῖν χρήσασθαι· κἂν μὲν ᾖ ἡ πρᾶξις παραπλησία οἵαπερ καὶ πρότερον ἐχρῆτο τοῖς ξένοις, ἕπεσθαι καὶ ἡμᾶς, καὶ μὴ κακίους εἶναι τῶν πρόσθεν τούτῳ συναναβάντων· ἐὰν δὲ μείζων ἡ πρᾶξις τῆς πρόσθεν φαίνηται, καὶ ἐπιπονωτέρα καὶ ἐπικινδυνοτέρα, ἀξιοῦν ἢ πείσαντα ἡμᾶς ἄγειν, ἢ πεισθέντα [7] πρὸς φιλίαν ἀφιέναι· οὕτω γὰρ καὶ ἑπόμενοι ἂν φίλοι αὐτῷ καὶ πρόθυμοι ἑποίμεθα, καὶ ἀπιόντες, ἀσφαλῶς ἂν ἀπίοιμεν·—ὅ, τι δ' ἂν

πρὸς ταῦτα λέγῃ, ἀπαγγεῖλαι δεῦρο· ἡμᾶς δ' ἀκούσαντας πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι. Ἔδοξε δὲ ταῦτα.

Καὶ ἄνδρας ἑλόμενοι σὺν Κλεάρχῳ πέμπουσιν, οἳ ἠρώτων Κῦρον τὰ δόξαντα τῇ στρατιᾷ. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο ὅτι ἀκούοι Ἀβροκόμαν, ἐχθρὸν ἄνδρα, ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ εἶναι, ἀπέχοντα δώδεκα σταθμούς· πρὸς τοῦτον οὖν ἔφη βούλεσθαι ἐλθεῖν· κἂν μὲν ᾖ ἐκεῖ, τὴν δίκην ἔφη χρῄζειν ἐπιθεῖναι αὐτῷ· ἢν δὲ φεύγῃ, ἡμεῖς ἐκεῖ πρὸς ταῦτα βουλευσόμεθα. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ αἱρετοὶ, ἀναγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δὲ ὑποψία μὲν ἦν, [1] ὅτι ἄγει πρὸς βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἕπεσθαι. [2] Προσαιτοῦσι δὲ μισθὸν ὁ Κῦρος ὑπισχνεῖται [3] ἡμιόλιον πᾶσι δώσειν οὗ πρότερον ἔφερον,—ἀντὶ δαρεικοῦ, τρία ἡμιδαρεικὰ, [4] τοῦ μηνὸς, τῷ στρατιώτῃ· ὅτι δ' ἐπὶ βασιλέα ἄγοι, οὐδ' ἐνταῦθ' ἤκουεν οὐδεὶς,—ἔν γε τῷ φανερῷ.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δέκα, ἐπὶ τὸν Σάρον ποταμὸν, οὗ ἦν τὸ εὖρος τρία πλέθρα. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας πέντε, ἐπὶ τὸν Πύραμον ποταμὸν, οὗ τὸ εὖρος στάδιον. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας πεντεκαίδεκα, εἰς Ἰσσοὺς, τῆς Κιλικίας ἐσχάτην πόλιν, ἐπὶ τῇ θαλάττῃ, οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς· καὶ Κύρῳ παρῆσαν ἐκ Πελοποννήσου νῆες τριάκοντα ϗ πέντε, καὶ ἐπὶ ταύταις ναύαρχος Πυθαγόρας Λακεδαιμόνιος. Ἡγεῖτο δ' αὐτῶν Ταμὼς Αἰγύπτιος ἐξ Ἐφέσου, ἔχων ναῦς ἑτέρας Κύρου πέντε καὶ εἴκοσιν· αἷς ἐπολιόρκει Μίλητον, ὅτι Τισσαφέρνῃ φίλη ἦν, ϗ συνεπολέμει Κύρῳ πρὸς αὐτόν. Παρῆν δὲ καὶ Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος ἐπὶ τῶν νεῶν, μετάπεμπτος ὑπὸ Κύρου, ἑπτακοσίους ἔχων ὁπλίτας, ὧν ἐστρατήγει παρὰ Κύρῳ. Αἱ δὲ νῆες ὥρμουν παρὰ τὴν Κύρου σκηνήν. Ἐν-

ταῦθα καὶ οἱ παρ' Ἀβροκόμα μισθοφόροι Ἕλληνες [1] ἀποστάντες ἦλθον παρὰ Κῦρον, τετρακόσιοι ὁπλῖται, καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλέα.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας πέντε, ἐπὶ πύλας τῆς Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας. Ἦσαν δὲ ταῦτα δύο τείχη· καὶ τὸ μὲν ἔσωθεν, πρὸ τῆς Κιλικίας, Συέννεσις εἶχε καὶ Κιλίκων φυλακή· τὸ δ' ἔξω, τὸ πρὸ τῆς Συρίας, βασιλέως ἐλέγετο φυλακὴ φυλάττειν. Διὰ μέσου δὲ τούτων ῥεῖ ποταμὸς, Κέρσος ὄνομα, εὖρος πλέθρου. Ἅπαν δὲ τὸ μέσον τῶν τειχῶν, ἦσαν στάδιοι τρεῖς· καὶ παρελθεῖν οὐκ ἦν βίᾳ· ἦν γὰρ ἡ πάροδος στενὴ, καὶ τὰ τείχη εἰς τὴν θάλατταν καθήκοντα, ὕπερθεν δὲ ἦσαν [2] πέτραι ἠλίβατοι· ἐπὶ δὲ τοῖς τείχεσιν ἀμφοτέροις [3] ἐφειστήκεσαν πύλαι. Ταύτης ἕνεκα τῆς παρόδου Κῦρος τὰς ναῦς μετεπέμψατο, ὅπως ὁπλίτας [4] ἀποβιβάσειεν εἴσω καὶ ἔξω τῶν πυλῶν, καὶ βιασάμενοι τοὺς πολεμίους παρέλθοιεν, εἰ φυλάττοιεν ἐπὶ ταῖς Συρίαις πύλαις· ὅπερ ᾤετο ποιήσειν τὸν Ἀβροκόμαν ὁ Κῦρος, ἔχοντα πολὺ στράτευμα. Ἀβροκόμας δὲ οὐ [5] τοῦτο ἐποιήσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἤκουε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα, ἀναστρέψας ἐκ Φοινίκης παρὰ βασιλέα ἀπήλαυνεν, ἔχων, ὡς ἐλέγετο, τριάκοντα μυριάδας στρατιᾶς.

Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει, διὰ Συρίας, σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας πέντε, εἰς Μυρίανδρον, πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ Φοινίκων, ἐν τῇ θαλάττῃ· ἐμπόριον δ' ἦν τὸ χωρίον, καὶ ὥρμουν αὐτόθι ὁλκάδες πολλαί. Ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας ἑπτά· καὶ Ξενίας ὁ Ἀρκὰς στρατηγὸς, καὶ Πασίων ὁ Μεγαρεὺς, ἐμβάντες εἰς πλοῖον, καὶ τὰ πλείστου ἄξια ἐνθέμενοι, ἀπέπλευσαν, [6] ὡς μέντοι πλείστοις ἐδόκει, φιλοτιμηθέντες ὅτι τοὺς στρατιώτας αὐτῶν παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας, ὡς ἀπιόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν, καὶ οὐ πρὸς βασιλέα, εἴα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν.

Ἐπεὶ δ' οὖν ἦσαν ἀφανεῖς, διῆλθεν ὁ λόγος, ὅτι διώκοι αὐτοὺς Κῦρος τριήρεσι· καὶ οἱ μὲν εὔχοντο, ὡς δολίους ὄντας, αὐτοὺς ληφθῆναι· [1] οἱ δ' ᾤκτειρον, εἰ ἁλώσοιντο.

Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς, εἶπεν, "Ἀπολελοίπασιν ἡμᾶς Ξενίας καὶ Πασίων· ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπιστάσθωσαν, ὅτι [2] οὐδὲ ἀποδεδράκασιν, (οἶδα γὰρ ὅπη οἴχονται,) οὔτε ἀποπεφεύγασιν, ἔχω γὰρ τριήρεις, ὥστε ἑλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον. Ἀλλὰ μὰ τοὺς θεοὺς, οὐκ ἔγωγε αὐτοὺς διώξω· οὐδὲ ἐρεῖ οὐδεὶς, ὡς ἐγὼ, ἕως μὲν ἂν παρῇ τις, χρῶμαι· ἐπειδὰν δὲ ἀπιέναι βούληται, συλλαβὼν καὶ αὐτοὺς κακῶς ποιῶ, καὶ τὰ χρήματα ἀποσυλῶ. Ἀλλὰ [3] ἰόντων (ἂν,) εἰδότες ὅτι κακίους εἰσὶ περὶ ἡμᾶς, ἢ ἡμεῖς περὶ ἐκείνους. Καί τοι ἔχω γε αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας, ἐν Τράλλεσι φρουρούμενα· [4] ἀλλ' οὐδὲ τούτων στερήσονται· ἀλλ' ἀπολήψονται, τῆς πρόσθεν ἕνεκα περὶ ἐμὲ ἀρετῆς." Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν· οἱ δ' Ἕλληνες, εἴ τις καὶ ἀθυμότερος ἦν πρὸς τὴν ἀνάβασιν, ἀκούσαντες τὴν Κύρου ἀρετὴν, ἥδιον καὶ προθυμότερον συνεπορεύοντο.

Μετὰ δὲ ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέσσαρας, παρασάγγας εἴκοσιν, ἐπὶ τὸν Χάλον ποταμὸν, ὄντα τὸ εὖρος πλέθρου, πλήρη δ' ἰχθύων μεγάλων καὶ πραέων, οὓς οἱ Σύροι θεοὺς ἐνόμιζον, καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἴων, οὐδὲ τὰς περιστεράς. Αἱ δὲ κῶμαι, ἐν αἷς ἐσκήνουν, Παρυσάτιδος ἦσαν, [5] εἰς ζώνην δεδομέναι. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς πέντε, παρασάγγας τριάκοντα, ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ Δαράδακος ποταμοῦ, οὗ τὸ εὖρος πλέθρου. Ἐνταῦθα ἦσαν τὰ Βελέσιος βασίλεια, τοῦ Συρίας ἄρξαντος, καὶ παράδεισος πάνυ μέγας καὶ καλὸς, ἔχων πάντα, ὅσα ὧραι φύουσι. Κῦρος δ' αὐτὸν ἐξέκοψε, καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσεν. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς, παρα-

σάγγας πεντεκαίδεκα, ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν, ὄντα τὸ εὖρος τεττάρων σταδίων· [1] καὶ πόλις αὐτόθι ᾠκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων, Θάψακος ὀνόματι. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας πέντε· καὶ Κῦρος, μεταπεμψάμενος τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων, ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν, εἰς Βαβυλῶνα· καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις, καὶ ἀναπείθειν ἕπεσθαι. Οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκκλησίαν, ἀπήγγελλον ταῦτα· οἱ δὲ στρατιῶται ἐχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς, καὶ ἔφασαν αὐτοὺς πάλαι ταῦτα εἰδότας κρύπτειν· ϗ οὐκ ἔφασαν ἰέναι, ἂν μή τις αὐτοῖς χρήματα διδῷ, ὥσπερ καὶ τοῖς προτέροις μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι παρὰ τὸν πατέρα τοῦ Κύρου· καὶ ταῦτα, οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρὸς Κῦρον. Ταῦτα οἱ στρατηγοὶ ἀπήγγελλον· ὁ δ' ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἑκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἐπὰν εἰς Βαβυλῶνα ἥκωσι, καὶ τὸν μισθὸν ἐντελῆ, μέχρις ἂν καταστήσῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς Ἰωνίαν πάλιν. Τὸ μὲν δὴ πολὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ οὕτως ἐπείσθη.—Μένων δὲ, πρὶν δῆλον εἶναι τί ποιήσουσιν οἱ ἄλλοι στρατιῶται, πότερον ἕψονται Κύρῳ, ἢ οὔ, συνέλεξε τὸ αὑτοῦ στράτευμα χωρὶς τῶν ἄλλων, καὶ ἔλεξε τάδε·

“ Ἄνδρες, ἐὰν ἐμοὶ πεισθῆτε, οὔτε κινδυνεύσαντες,
“ οὔτε πονήσαντες, τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρα-
“ τιωτῶν ὑπὸ Κύρου.—Τί οὖν κελεύω ποιῆσαι;—Νῦν
“ δεῖται Κῦρος ἕπεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ βασιλέα· ἐγὼ
“ οὖν φημὶ ἡμᾶς χρῆναι διαβῆναι τὸν Εὐφράτην ποτα-
“ μὸν, πρὶν δῆλον εἶναι, ὅ, τι οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἀπο-
“ κρινοῦνται Κύρῳ. Ἢν μὲν γὰρ [2] ψηφίσωνται ἕπεσθαι,
“ ὑμεῖς δόξετε αἴτιοι εἶναι, ἄρξαντες τοῦ διαβαίνειν, καὶ
“ ὡς προθυμοτάτοις ὑμῖν οὖσι χάριν εἴσεται Κῦρος, καὶ
“ ἀποδώσει· (ἐπίσταται δ' εἴ τις καὶ ἄλλος·) ἢν δ'

"ἀποψηφίσωνται οἱ ἄλλοι, [1] ἄπιμεν μὲν πάντες εἰς "τοὔμπαλιν· ὑμῖν δ', ὡς μόνοις πειθομένοις, πιστοτάτοις "χρήσεται, καὶ εἰς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας· καὶ ἄλ-"λου οὗτινος ἂν δέησθε, οἶδα ὅτι [2] ὡς φίλου τεύξεσθε "Κύρου." Ακούσαντες ταῦτα, ἐπείθοντο, καὶ διέβησαν πρὶν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι. Κῦρος δ' ἐπεὶ ᾔσθετο διαβεβηκότας, ἥσθη τε, καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας Γλοῦν, εἶπεν· "Εγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· "ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσητε, ἐμοὶ μελήσει· ἢ "μηκέτι με Κῦρον νομίζετε." Οἱ μὲν δὴ στρατιῶται, ἐν ἐλπίσι μεγάλαις ὄντες, εὔχοντο αὐτὸν εὐτυχῆσαι· Μένωνι δὲ καὶ δῶρα ἐλέγετο πέμψαι μεγαλοπρεπῆ. Ταῦτα δὲ ποιήσας διέβαινε· συνείπετο δὴ καὶ [3] τὸ ἄλλο στράτευμα αὐτῷ ἅπαν· καὶ τῶν διαβαινόντων τὸν ποταμὸν οὐδεὶς ἐβρέχθη ἀνωτέρω τῶν μαστῶν ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ. Οἱ δὲ Θαψακηνοὶ ἔλεγον, ὅτι οὐ πώποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο πεζῇ, εἰ μὴ τότε, ἀλλὰ πλοίοις· ἃ τότε Αβροκόμας προϊὼν κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῇ. Εδόκει δὲ θεῖον εἶναι, καὶ σαφῶς ὑποχωρῆσαι τὸν ποταμὸν Κύρῳ, ὡς βασιλεύσοντι.

Εντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Συρίας, σταθμοὺς ἐννέα, παρασάγγας πεντήκοντα, καὶ ἀφικνεῖται πρὸς τὸν Αράξην ποταμόν. Ενταῦθα ἦσαν κῶμαι πολλαὶ, μεσταὶ σίτου καὶ οἴνου. Ενταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς, καὶ ἐπεσιτίσαντο. Εντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Αραβίας, τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων, σταθμοὺς ἐρήμους πέντε, παρασάγγας τριάκοντα καὶ πέντε. Εν τούτῳ δὲ τῷ τόπῳ ἦν μὲν ἡ γῆ πεδίον, ἅπαν ὁμαλὸν ὥσπερ θάλαττα, ἀψινθίου δὲ πλῆρες· εἰ δέ τι καὶ ἄλλο ἐνῆν ὕλης ἢ καλάμου, ἅπαντα ἦσαν εὐώδη, ὥσπερ ἀρώματα· δένδρον δ' οὐδὲν ἐνῆν. Θηρία δὲ, πλεῖστοι μὲν οἱ ἄγριοι ὄνοι, οὐκ ὀλίγαι δὲ [4] στρουθοὶ αἱ μεγάλαι· ἐνῆσαν δὲ καὶ

ὠτίδες καὶ δορκάδες· ταῦτα δὲ τὰ θηρία οἱ ἱππεῖς ἐδίωκον ἐνίοτε. Καὶ οἱ μὲν ὄνοι, ἐπεί τις διώκοι, προδραμόντες [1] ἀνειστήκεισαν· (πολὺ γὰρ τοῦ ἵππου θᾶττον ἔτρεχον·) καὶ πάλιν ἐπεὶ πλησιάζοι ὁ ἵππος [2] ταυτὰ ἐποίουν· [3] ὥστε οὐκ ἦν λαβεῖν, εἰ μὴ διαστάντες οἱ ἱππεῖς θηρῷεν διαδεχόμενοι τοῖς ἵπποις. Τὰ δὲ κρέα τῶν ἁλισκομένων ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἁπαλώτερα δέ. Στρουθὸν δὲ οὐδεὶς ἔλαβεν· οἱ δὲ διώξαντες τῶν ἱππέων ταχὺ ἐπαύοντο· [4] πολὺ γὰρ ἀπέσπα ἀποφεύγουσα, τοῖς μὲν ποσὶ δρόμῳ, ταῖς δὲ πτέρυξιν ἄρασα, ὥσπερ ἱστίῳ χρωμένη. Τὰς δὲ ὠτίδας, ἄν τις ταχὺ ἀνίστῃ, ἔστι λαμβάνειν· πέτονται γὰρ βραχὺ, ὥσπερ πέρδικες, καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι. Τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ἥδιστα ἦν.

Πορευόμενοι δὲ διὰ ταύτης τῆς χώρας, ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Μασκᾶν ποταμὸν, τὸ εὖρος πλεθριαῖον. Ἐνταῦθα ἦν [5] πόλις ἐρήμη, μεγάλη, ὄνομα δὲ αὐτῇ Κορσωτή· περιεῤῥεῖτο δὲ αὕτη ὑπὸ τοῦ Μασκᾶ κύκλῳ. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς, καὶ ἐπεσιτίσατο τὸ στράτευμα. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς ἐρήμους τρεισκαίδεκα, παρασάγγας ἐννενήκοντα, τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων, καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ Πύλας. Ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπώλετο ὑπὸ τοῦ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος, οὐδὲ ἄλλο δένδρον οὐδὲν, ἀλλὰ ψιλὴ ἦν ἅπασα ἡ χώρα· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες, [6] ὄνους ἀλέτας περὶ τὸν ποταμὸν ὀρύττοντες καὶ ποιοῦντες, εἰς Βαβυλῶνα ἦγον καὶ ἐπώλουν, καὶ ἀνταγοράζοντες σῖτον ἔζων. Τὸ δὲ στράτευμα ὁ σῖτος ἐπέλιπε, καὶ πρίασθαι οὐκ ἦν, εἰ μὴ ἐν τῇ Λυδίᾳ ἀγορᾷ, [7] ἐν τῷ Κύρου βαρβαρικῷ, τὴν καπίθην [8] ἀλεύρων ἢ ἀλφίτων, τεττάρων σίγλων. [9] Ὁ δὲ σίγλος δύναται ἑπτὰ ὀβολοὺς καὶ ἡμιοβόλιον Ἀττικούς· ἡ δὲ καπίθη δύο χοίνικας Ἀττικοὺς ἐχώρει. Κρέα οὖν ἐσ-

θίοντες οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. [1]Ἦν δὲ τούτων τῶν σταθμῶν, οὓς πάνυ μακροὺς ἤλαυνεν, ὁπότε ἢ πρὸς ὕδωρ βούλοιτο διατελέσαι ἢ πρὸς χιλόν. Καὶ δή ποτε στενοχωρίας καὶ πηλοῦ φανέντος ταῖς ἁμάξαις δυσπορεύτου, [2]ἐπέστη ὁ Κῦρος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀρίστοις καὶ εὐδαιμονεστάτοις, καὶ ἔταξε Γλοῦν καὶ Πίγρητα, [3]λαβόντας τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ συνεκβιβάζειν τὰς ἁμάξας. Ἐπεὶ δὲ ἐδόκουν αὐτῷ σχολαίως ποιεῖν, ὥσπερ ὀργῇ ἐκέλευσε τοὺς περὶ αὐτὸν Πέρσας τοὺς κρατίστους, συνεπισπεῦσαι τὰς ἁμάξας. Ἔνθα δὴ μέρος τι τῆς εὐταξίας ἦν θεάσασθαι. Ῥίψαντες γὰρ τοὺς πορφυροῦς κάνδυς, ὅπου ἕκαστος [4]ἔτυχεν ἑστηκώς, ἵεντο, ὥσπερ ἂν δράμοι τις περὶ νίκης, καὶ μάλα κατὰ πρανοῦς γηλόφου· ἔχοντες τούτους τε τοὺς πολυτελεῖς χιτῶνας, καὶ τὰς ποικίλας ἀναξυρίδας· ἔνιοι δὲ καὶ στρεπτοὺς περὶ τῷ τραχήλῳ καὶ ψέλλια ἐπὶ τῶν χειρῶν· εὐθὺς δὲ σὺν τούτοις εἰσπηδήσαντες εἰς τὸν πηλόν, θᾶττον ἢ ὥς τις ἂν ᾤετο, μετεώρους ἐξεκόμισαν τὰς ἁμάξας. Τὸ δὲ σύμπαν, δῆλος ἦν Κῦρος σπεύδων πᾶσαν τὴν ὁδόν, καὶ οὐ διατρίβων, ὅπου μὴ ἐπισιτισμοῦ ἕνεκα, ἤ τινος ἄλλου ἀναγκαίου ἐκαθέζετο· νομίζων, [5]ὅσῳ μὲν ἂν θᾶττον ἔλθοι, τοσούτῳ ἀπαρασκευαστοτέρῳ βασιλεῖ μαχεῖσθαι· ὅσῳ δὲ σχολαιότερον, τοσούτῳ πλέον βασιλεῖ συναγείρεσθαι στράτευμα. [6]Καὶ συνιδεῖν δ' ἦν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν ἡ βασιλέως ἀρχή, πλήθει μὲν χώρας καὶ ἀνθρώπων, ἰσχυρὰ οὖσα, τῷ δὲ μήκει τῶν ὁδῶν, καὶ τῷ διεσπάσθαι τὰς δυνάμεις, ἀσθενής, εἴ τις διὰ ταχέων τὸν πόλεμον ποιοῖτο.

Πέραν δὲ τοῦ Εὐφράτου, κατὰ τοὺς ἐρήμους σταθμούς, ἦν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη, ὄνομα δὲ Χαρμάνδη· ἐκ ταύτης οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐπιτήδεια, σχεδίαις διαβαίνοντες ὧδε· διφθέρας, ἃς εἶχον στεγάσματα, ἐπίμπλασαν χόρτου κούφου· εἶτα [7]συνῆγον καὶ συνέσπων, ὡς

μὴ ἅπτεσθαι τῆς κάρφης τὸ ὕδωρ· ἐπὶ τούτων διέβαινον, καὶ ἐλάμβανον τὰ ἐπιτήδεια, οἶνόν τε ἐκ τῆς βαλάνου πεποιημένον τῆς ἀπὸ τοῦ φοίνικος, ϗ σῖτον μελίνης· τοῦτο γὰρ ἦν ἐν τῇ χώρᾳ πλεῖστον. Ἀμφιλεξάντων δέ τι ἐνταῦθα τῶν τε τοῦ Μένωνος στρατιωτῶν ϗ τοῦ Κλεάρχου, ὁ Κλέαρχος, κρίνας ἀδικεῖν τὸν τοῦ Μένωνος, πληγὰς ἐνέβαλεν· ὁ δ' ἐλθὼν πρὸς τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα, ἔλεγεν· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται, ἐχαλέπαινον, ϗ ὠργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ Κλεάρχῳ. Τῇ δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐκεῖ κατασκεψάμενος τὴν ἀγορὰν, ἀφιππεύει ἐπὶ τὴν αὑτοῦ σκηνὴν διὰ τοῦ Μένωνος στρατεύματος, σὺν ὀλίγοις τοῖς περὶ αὐτόν· (Κῦρος δ' οὔπω ἧκεν, ἀλλ' ἔτι [1] προσήλαυνε.) τῶν δὲ Μένωνος στρατιωτῶν ξύλα σχίζων τὶς, ὡς εἶδε τὸν Κλέαρχον διελαύνοντα, ἵησι τῇ ἀξίνῃ· ϗ οὗτος μὲν αὐτοῦ ἥμαρτεν· ἄλλος δὲ λίθῳ, καὶ ἄλλος· εἶτα πολλοὶ, κραυγῆς γενομένης. Ὁ δὲ καταφεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα, ϗ εὐθὺς παραγγέλλει εἰς τὰ ὅπλα· ϗ τοὺς μὲν ὁπλίτας ἐκέλευσεν αὐτοῦ μεῖναι, τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα θέντας· αὐτὸς δὲ λαβὼν τοὺς Θρᾷκας καὶ τοὺς ἱππέας, οἳ ἦσαν αὐτῷ ἐν τῷ στρατεύματι πλείους ἢ τετταράκοντα, (τούτων δ' οἱ πλεῖστοι Θρᾷκες,) ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς Μένωνος, ὥστε ἐκείνους ἐκπεπλῆχθαι, καὶ αὐτὸν Μένωνα, καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα. Οἱ δὲ καὶ [2] ἕστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι. Ὁ δὲ Πρόξενος ([3] ἔτυχε γὰρ ὕστερον προσιὼν, καὶ τάξις αὐτῷ ἑπομένη τῶν ὁπλιτῶν) εὐθὺς οὖν [4] εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων, ἔθετο τὰ ὅπλα, καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα. Ὁ δὲ ἐχαλέπαινεν, ὅτι, αὐτοῦ ὀλίγου δεήσαντος καταλευσθῆναι, πρᾴως λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος· ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἐξίστασθαι. Ἐν τούτῳ δὲ, ἐπεὶ ἧκε Κῦρος καὶ ἐπύθετο τὸ πρᾶγμα, εὐθὺς ἔλαβε τὰ ὅπλα εἰς τὰς χεῖ-

ρας, καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν Περσῶν, ἧκεν [1] ἐλαύνων εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει ὧδε· "Κλέαρχε καὶ Πρόξενε, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ἕλληνες, οὐκ ἴστε ὅ, τι ποιεῖτε. Εἰ γάρ τινα ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέ τε [2] κατακεκόψεσθαι, καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· [3] κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων, πάντες οὗτοι, οὓς ὁρᾶτε, βάρβαροι πολεμιώτεροι ἡμῖν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ ὄντων." Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος, ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι, [4] κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα.

Ἐντεῦθεν προϊόντων, ἐφαίνετο ἴχνη ἵππων καὶ κόπρος· εἰκάζετο δὲ εἶναι ὁ στίβος ὡς δισχιλίων ἵππων. Οὗτοι προϊόντες ἔκαιον καὶ χιλὸν, καὶ εἴ τι ἄλλο χρήσιμον ἦν. Ὀρόντας δὲ Πέρσης ἀνὴρ, γένει τε προσήκων βασιλεῖ, καὶ [5] τὰ πολεμικὰ λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν, ἐπιβουλεύει Κύρῳ, καὶ πρόσθεν πολεμήσας. Καταλλαγεὶς δὲ οὗτος Κύρῳ, εἶπεν, εἰ αὐτῷ δοίη ἱππέας χιλίους, ὅτι τοὺς προκατακαίοντας ἱππέας ἢ κατακαίνοι ἂν, ἐνεδρεύσας, ἢ ζῶντας πολλοὺς αὐτῶν ἕλοι, καὶ [6] κωλύσειε τοῦ καίειν ἐπιόντας, καὶ ποιήσειεν ὥστε μή ποτε δύνασθαι αὐτοὺς, ἰδόντας τὸ Κύρου στράτευμα, βασιλεῖ διαγγεῖλαι. Τῷ δὲ Κύρῳ ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ὠφέλιμα εἶναι· καὶ ἐκέλευεν αὐτὸν λαμβάνειν μέρος παρ' ἑκάστου τῶν ἡγεμόνων.

Ὁ δὲ Ὀρόντας, νομίσας ἑτοίμους αὐτῷ εἶναι τοὺς ἱππέας, γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα, ὅτι ἥξοι ἔχων ἱππέας ὡς ἂν δύνηται πλείστους· ἀλλὰ φράσαι τοῖς ἑαυτοῦ ἱππεῦσιν ἐκέλευεν, ὡς φίλιον αὐτὸν ὑποδέχεσθαι. Ἐνῆν δ' ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τῆς πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ πίστεως. Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν δίδωσι πιστῷ ἀνδρὶ, ὡς ᾤετο· ὁ δὲ λαβὼν, Κύρῳ δείκνυσιν. Ἀναγνοὺς δὲ αὐτὴν Κῦρος, συλλαμβάνει Ὀρόντην, καὶ συγ-

καλεῖ εἰς τὴν αὐτοῦ σκηνὴν Περσῶν τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἑπτά· ϗ τὰς τῶν Ἑλλήνων ςρατηγὰς ἐκέλευεν ὁπλίτας ἀγαγεῖν, τούτους δὲ θέσθαι τὰ ὅπλα περὶ τὴν αὐτοῦ σκηνήν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν. ἀγαγόντες ὡς τρισχιλίους ὁπλίτας. Κλέαρχον δὲ ϗ εἴσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ὅς γε καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων. Επεὶ δ' ἐξῆλθεν, ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν τοῦ Ορόντου, ὡς ἐγένετο· οὐ γὰρ ἀπόῤῥητον ἦν. Εφη δὲ Κῦρον ἄρχειν τοῦ λόγου ὧδε·

"Παρεκάλεσα ὑμᾶς, ἄνδρες φίλοι, ὅπως σὺν ὑμῖν "βουλευόμενος ὅ, τι δικαιότατον καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς "ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ Ορόντου [1] τουτουΐ. Τοῦτον "γὰρ πρῶτον μὲν ὁ ἐμὸς πατὴρ ἔδωκεν ὑπήκοον ἐμοὶ "εἶναι· ἐπεὶ δὲ ταχθεὶς, ὡς ἔφη αὐτός, ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ "ἀδελφοῦ, οὗτος ἐπολέμησεν ἐμοὶ, ἔχων τὴν ἐν Σάρ"δεσιν ἀκρόπολιν, καὶ ἐγὼ αὐτὸν προσπολεμῶν ἐποίησα, "ὥστε δόξαι τούτῳ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι, καὶ "δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα." Μετὰ ταῦτα, ἔφη,—Ω Ορόντα, ἔστιν ὅ, τι σε ἠδίκησα;—Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι οὔ. Πάλιν ὁ Κῦρος ἠρώτα·—Οὐκοῦν ὕστερον, ὡς αὐτὸς σὺ ὁμολογεῖς, οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ ἀδικούμενος, [2] ἀποστὰς εἰς Μυσοὺς, κακῶς ἐποίεις τὴν ἐμὴν χώραν ὅ, τι ἐδύνω;—Εφη ὁ Ορόντης—Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Κῦρος, ὁπότ' αὖ ἔγνως τὴν σεαυτοῦ δύναμιν, ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τῆς Αρτέμιδος βωμὸν, [3] μεταμεμελῆσθαί σοι ἔφησθα, καὶ πείσας ἐμὲ, πιστὰ πάλιν ἔδωκάς μοι, καὶ ἔλαβες παρ' ἐμοῦ;—Καὶ ταῦθ' ὡμολόγει ὁ Ορόντης.—Τί οὖν, ἔφη ὁ Κῦρος, ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ, νῦν τοτρίτον ἐπιβουλεύων μοι φανερὸς γέγονας;—Εἰπόντος δὲ τοῦ Ορόντου ὅτι οὐδὲν ἀδικηθεὶς, ἠρώτησεν ὁ Κῦρος αὐτὸν,—Ὁμολογεῖς οὖν περὶ ἐμὲ ἄδικος εἶναι;—[4] Η γὰρ ἀνάγκη, ἔφη ὁ Ορόν-

της.—Εκ τούτου πάλιν ἠρώτησεν ὁ Κῦρος,—Ετι οὖν ἂν γένοιο τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ καὶ φίλος καὶ πιστός;—Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι,—οὐδ' εἰ γενοίμην, ὦ Κῦρε, σοί γ' ἂν ἔτι ποτὲ δόξαιμι.

Πρὸς ταῦτα ὁ Κῦρος εἶπε τοῖς παροῦσιν·—Ὁ μὲν ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει· ὑμῶν δὲ σὺ πρῶτος, ὦ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ, τι σοὶ δοκεῖ.—Κλέαρχος δὲ εἶπε τάδε·—Συμβουλεύω ἐγὼ, τὸν ἄνδρα τοῦτον [1] ἐκποδὼν ποιεῖσθαι ὡς τάχιστα· ὡς μηκέτι δέοι τοῦτον φυλάττεσθαι, ἀλλὰ σχολὴ ἡμῖν, [2] τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι, τοὺς ἐθέλοντας φίλους τούτους εὖ ποιεῖν. Ταύτῃ δὲ τῇ γνώμῃ ἔφη καὶ [3] τοὺς ἄλλους προσθέσθαι. Μετὰ ταῦτα, κελεύοντος Κύρου, ἐλάβοντο τῆς ζώνης τὸν Ορόντην, [4] ἐπὶ θανάτῳ, ἅπαντες ἀναστάντες, καὶ οἱ συγγενεῖς· εἶτα δὲ ἐξῆγον αὐτὸν οἷς προσετάχθη. Επεὶ δὲ εἶδον αὐτὸν, οἵπερ πρόσθεν προσεκύνουν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ θανάτῳ ἄγοιτο. Επεὶ δὲ εἰς τὴν Αρταπάτα σκηνὴν εἰσήχθη, τοῦ πιστοτάτου τῶν Κύρου [5] σκηπτούχων, μετὰ ταῦτα οὔτε ζῶντα Ορόντην, οὔτε [6] τεθνεῶτα οὐδεὶς πώποτε εἶδεν, οὐδ' ὅπως ἀπέθανεν οὐδεὶς εἰδὼς ἔλεγεν· εἴκαζον δ' ἄλλοι ἄλλως· τάφος δ' οὐδεὶς πώποτε αὐτοῦ [7] ἐφάνη.

Εντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας δώδεκα. Εν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῳ, περὶ μέσας νύκτας· (ἐδόκει γὰρ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἕω ἥξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον·) καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν [8] τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τὸν Θετταλὸν, τοῦ εὐωνύμου· αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ διέταττε. Μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν, ἅμα τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἥκοντες ἀπήγγελλον Κύρῳ περὶ τῆς βασιλέως στρατιᾶς.

Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων, [1] συνεβούλευε τότε, πῶς ἂν τὴν μάχην ποιοῖτο· καὶ αὐτὸς παρῄνει θαῤῥύνων τοιάδε· "Ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οὐκ ἀνθρώπων [2] ἀπορῶν βαρβάρων συμμάχους ὑμᾶς ἄγω, ἀλλὰ νομίζων ἀμείνονας καὶ κρείττους πολλῶν βαρβάρων ὑμᾶς εἶναι, διὰ τοῦτο προσέλαβον. [3] Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἧς κέκτησθε, καὶ ὑπὲρ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ εὐδαιμονίζω. Εὖ γὰρ ἴστε, ὅτι τὴν ἐλευθερίαν ἑλοίμην ἄν, ἀντὶ ὧν ἔχω πάντων καὶ ἄλλων πολλαπλασίων. Ὅπως δὲ εἰδῆτε εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω.—Τὸ μὲν πλῆθος πολὺ, καὶ πολλῇ κραυγῇ ἐπίασιν· ἂν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, [4] τἄλλα καὶ αἰσχύνεσθαί μοι δοκῶ οἵους ἡμῶν γνώσεσθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ὄντας ἀνθρώπους. Ὑμῶν δὲ ἀνδρῶν ὄντων, καὶ εὐτόλμων γενομένων, ἐγὼ ὑμῶν τὸν μὲν οἴκαδε βουλόμενον ἀπιέναι τοῖς οἴκοι ζηλωτὸν ποιήσω ἀπελθεῖν· πολλοὺς δ' οἶμαι ποιήσειν τὰ παρ' ἐμοὶ αἱρήσεσθαι ἀντὶ τῶν οἴκοι."

Ἐνταῦθα Γαυλίτης παρὼν, φυγὰς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρῳ, εἶπε· "Καὶ μὴν, ὦ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνῇ νῦν, διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι τοῦ κινδύνου τοῦ προσιόντος· ἂν δ' εὖ γένηταί τι, οὐ μεμνῆσθαί τε· ἔνιοι δὲ, οὐδ' εἰ [5] μέμνοιό τε καὶ βούλοιο, δύνασθαι ἂν ἀποδοῦναι ὅσα ὑπισχνῇ." Ἀκούσας ταῦτα ἔλεξεν ὁ Κῦρος· "Ἀλλ' ἔστι μὲν ἡμῖν, ὦ ἄνδρες, ἡ ἀρχὴ ἡ πατρῴα, πρὸς μὲν τὴν μεσημβρίαν, μέχρις οὗ διὰ καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν οἱ ἄνθρωποι· πρὸς δὲ ἄρκτον, μέχρις ὅτου διὰ χειμῶνα· τὰ δ' ἐν μέσῳ τούτων ἅπαντα [6] σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ φίλοι. Ἢν δ' ἡμεῖς νικήσωμεν, ὑμᾶς δεῖ τοὺς ἡμετέρους φίλους τούτων ἐγκρατεῖς ποιῆσαι. Ὥστε οὐ τοῦτο δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ὅ, τι δῶ ἑκάστῳ τῶν φίλων, ἂν εὖ γένηται,

"ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἱκανοὺς, οἷς δῶ. Ὑμῶν δὲ τῶν "Ἑλλήνων καὶ στέφανον ἑκάστῳ χρυσοῦν δώσω." Οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες, αὐτοί τε ἦσαν πολὺ προθυμότεροι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον. Εἰσῄεσαν δὲ παρ' αὐτὸν οἵ τε στρατηγοὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τινὲς, ἀξιοῦντες εἰδέναι τί σφίσιν ἔσται, ἐὰν κρατήσωσιν. Ὁ δὲ, ἐμπιπλὰς ἁπάντων τὴν γνώμην. ἀπέπεμπε. Παρεκελεύοντο δ' αὐτῷ πάντες, ὅσοιπερ διελέγοντο, μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὄπισθεν ἑαυτῶν τάττεσθαι. Εν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ὧδέ πως ἤρετο Κῦρον· [1] Οἴει γάρ σοι, ὦ Κῦρε, μαχεῖσθαι τὸν ἀδελφόν; Νὴ Δί', ἔφη ὁ Κῦρος, εἴπερ γε Δαρείου καὶ Παρυσάτιδός ἐστι παῖς, καὶ ἐμὸς ἀδελφὸς, οὐκ ἀμαχεὶ ταῦτα ἐγὼ λήψομαι.

Ενταῦθα δὴ, ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ, ἀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων [2] ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία· πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ τετρακόσιοι· τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες, καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἀμφὶ τὰ εἴκοσι. Τῶν δὲ πολεμίων ἐλέγοντο εἶναι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες, καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα διακόσια. Αλλοι δὲ ἦσαν ἑξακισχίλιοι ἱππεῖς, ὧν Ἀρταγέρσης ἦρχεν· οὗτοι δὲ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ἦσαν. Τοῦ δὲ βασιλέως στρατεύματος ἦσαν ἄρχοντες, καὶ στρατηγοὶ, καὶ ἡγεμόνες τέτταρες, τριάκοντα μυριάδων ἕκαστος, Ἀβροκόμας, Τισσαφέρνης, Γωβρύας, Ἀρβάκης. Τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῇ μάχῃ ἐννενήκοντα μυριάδες, καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα· Ἀβροκόμας γὰρ [3] ὑστέρησε τῆς μάχης ἡμέρας πέντε, ἐκ Φοινίκης ἐλαύνων. Ταῦτα δὲ ἤγγελλον πρὸς Κῦρον οἱ αὐτομολήσαντες ἐκ τῶν πολεμίων παρὰ μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μάχης· καὶ μετὰ τὴν μάχην οἳ ὕστερον ἐλήφθησαν τῶν πολεμίων, ταῦτα ἤγγελλον. Εντεῦθεν δὲ Κῦρος ἐξελαύνει σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας τρεῖς, συντεταγμένῳ

τῷ στρατεύματι παντὶ, καὶ τῷ Ἑλληνικῷ καὶ τῷ βαρβαρικῷ· ᾤετο γὰρ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ μαχεῖσθαι βασιλέα· κατὰ γὰρ μέσον τὸν σταθμὸν τοῦτον τάφρος ἦν ὀρυκτὴ, βαθεῖα, τὸ μὲν εὖρος ὀργυιαὶ πέντε, τὸ δὲ βάθος ὀργυιαὶ τρεῖς. Παρετέτατο δὲ ἡ τάφρος ἄνω, διὰ τοῦ πεδίου, ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας, μέχρι τοῦ Μηδίας τείχους. Ἔνθα δὴ εἰσὶν αἱ διώρυχες ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ ῥέουσαι· εἰσὶ δὲ τέτταρες, τὸ μὲν εὖρος πλεθριαῖαι, βαθεῖαι δὲ ἰσχυρῶς, καὶ πλοῖα πλεῖ ἐν αὐταῖς σιταγωγά· εἰσβάλλουσι δὲ εἰς τὸν Εὐφράτην, διαλείπουσι δὲ ἑκάστη παρασάγγην, γέφυραι δὲ ἔπεισιν.

Ἦν δὲ παρ' αὐτὸν τὸν Εὐφράτην πάροδος στενὴ, μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς τάφρου, ὡς εἴκοσι ποδῶν τὸ εὖρος. Ταύτην δὲ τὴν τάφρον βασιλεὺς μέγας ποιεῖ ἀντὶ ἐρύματος, ἐπειδὴ [1] πυνθάνεται Κῦρον προσελαύνοντα. Ταύτην δὲ τὴν πάροδον Κῦρός τε καὶ ἡ στρατιὰ παρῆλθε, καὶ ἐγένοντο εἴσω τῆς τάφρου. Ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἐμαχέσατο βασιλεὺς, ἀλλ' ὑποχωρούντων φανερὰ ἦσαν καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ἴχνη πολλά. Ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανὸν καλέσας, τὸν Ἀμβρακιώτην μάντιν, ἔδωκεν αὐτῷ [2] δαρεικοὺς τρισχιλίους, ὅτι τῇ ἑνδεκάτῃ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας πρότερον θυόμενος, εἶπεν αὐτῷ, ὅτι βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν· Κῦρος δ' εἶπεν,—Οὐκ ἄρα ἔτι μαχεῖται, εἰ μὴ ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μαχεῖται· ἐὰν δ' ἀληθεύσῃς, ὑπισχνοῦμαί σοι δέκα τάλαντα.—Τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέδωκεν, ἐπεὶ παρῆλθον αἱ δέκα ἡμέραι. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῇ τάφρῳ οὐκ ἐκώλυε βασιλεὺς τὸ Κύρου στράτευμα διαβαίνειν, ἔδοξε καὶ Κύρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπεγνωκέναι τοῦ μαχεῖσθαι· ὥστε τῇ ὑστεραίᾳ Κῦρος ἐπορεύετο ἠμελημένως μᾶλλον. Τῇ δὲ τρίτῃ ἐπί τε τοῦ ἅρματος καθήμενος τὴν πορείαν ἐποιεῖτο, καὶ ὀλίγους ἐν τάξει ἔχων πρὸ αὐτοῦ· τὸ δὲ πο-

λὺ αὐτῷ ἀνατεταραγμένον ἐπορεύετο, καὶ τῶν ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐπὶ ἁμαξῶν καὶ ὑποζυγίων ἤγετο.

Καὶ ἤδη τε ἦν [1] ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν, καὶ πλησίον ἦν ὁ σταθμὸς, [2] ἔνθα ἔμελλε καταλύειν, ἡνίκα Παταγύας ἀνὴρ Πέρσης, τῶν ἀμφὶ Κῦρον πιστῶν, προφαίνεται, [3] ἐλαύνων κατὰ κράτος ἱδροῦντι τῷ ἵππῳ· καὶ εὐθὺς πᾶσιν, οἷς ἐνετύγχανεν, [4] ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ Ἑλληνικῶς, ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται, ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένος. Ενθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες, καὶ πάντες δὲ, ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι. Καὶ Κῦρός τε, καταπηδήσας ἐκ τοῦ ἅρματος, τὸν θώρακα ἐνέδυ, καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον, τὰ παλτὰ εἰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλεν ἐξοπλίζεσθαι, καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον. Ενθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων, πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἐχόμενος· οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον. Μένων δὲ, καὶ τὸ στράτευμα, τὸ εὐώνυμον κέρας εἶχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ, ἱππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστασαν ἐν τῷ δεξιῷ, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελταστικόν· ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ, Αριαῖός τε ὁ Κύρου ὕπαρχος, καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν. Κῦρος δὲ, καὶ ἱππεῖς μετ' αὐτοῦ ἑξακόσιοι, κατὰ τὸ μέσον, ὡπλισμένοι θώραξι μεγάλοις, καὶ παραμηριδίοις, καὶ κράνεσι πάντες, πλὴν Κύρου· Κῦρος δὲ, ψιλὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν, εἰς τὴν μάχην καθίστατο. Λέγεται δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Πέρσας ψιλαῖς ταῖς κεφαλαῖς ἐν τῷ πολέμῳ διακινδυνεύειν. Οἱ δ' ἵπποι ἅπαντες, οἱ μετὰ Κύρου, εἶχον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια· εἶχον δὲ καὶ μαχαίρας οἱ ἱππεῖς Ἑλληνικάς.

Καὶ ἤδη τε ἦν [1] μέσον ἡμέρας, καὶ οὔπω καταφανεῖς ἦσαν οἱ πολέμιοι· ἡνίκα δὲ δείλη ἐγένετο, ἐφάνη κονιορτὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ οὐ συχνῷ ὕστερον, ὥσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπιπολύ. Ὅτε δὲ ἐγγύτερον ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε, καὶ αἱ λόγχαι, καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. Καὶ ἦσαν ἱππεῖς μὲν λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· (Τισσαφέρνης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν·) ἐχόμενοι δὲ τούτων, γερροφόροι· ἐχόμενοι δὲ ὁπλῖται σὺν ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν· (Αἰγύπτιοι δὲ οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι·) ἄλλοι δ' ἱππεῖς, ἄλλοι τοξόται. Πάντες δὲ οὗτοι κατὰ ἔθνη, ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων ἕκαστον ἔθνος ἐπορεύετο. Πρὸ δ' αὐτῶν, ἅρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων, τὰ δρεπανηφόρα λεγόμενα· εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα, καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς διακόπτειν ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν. [2] Ἡ δὲ γνώμη ἦν, ὡς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλώντων καὶ διακοψόντων. Ὁ μέντοι Κῦρος εἶπεν, ὅτε καλέσας παρεκελεύετο τοῖς Ἕλλησι τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνασχέσθαι, ἐψεύσθη τοῦτο· οὐ γὰρ κραυγῇ, [3] ἀλλὰ σιγῇ ὡς ἀνυστὸν, καὶ ἡσυχῇ, ἐν ἴσῳ καὶ βραδέως προσῄεσαν. Καὶ ἐν τούτῳ, Κῦρος παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ ἑρμηνεῖ, καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ τέτταρσι, τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα, ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη· κἂν τοῦτο, ἔφη, νικῶμεν, [4] πάνθ' ἡμῖν πεποίηται. Ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρχος τὸ μέσον στίφος, καὶ ἀκούων [5] Κύρου ἔξω ὄντα τοῦ Ἑλληνικοῦ εὐωνύμου βασιλέα, (τοσούτῳ γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεὺς, ὥστε μέσον τὸ ἑαυτοῦ ἔχων, τοῦ Κύρου εὐωνύμου ἔξω ἦν,) ἀλλ' ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μὴ κυκλωθείη ἑκατέρωθεν· τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο, ὅτι αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι.

Καὶ, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ, τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα ὁμαλῶς προῄει· τὸ δ' Ἑλληνικὸν, [1] ἅτ' ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον, συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. Καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι, κατεθεᾶτο ἑκατέρους ἄποθεν, τούς τε πολεμίους ἀποβλέπων, τούς τε φιλίους. [2] Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, [3] ὑπελάσας ὡς συναντῆσαι, ἤρετο εἴ τι παραγγέλλοι· [4] ὁ δ' ἐπιστήσας εἶπε, καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, ὅτι [5] τὰ ἱερὰ καὶ τὰ σφάγια καλὰ εἴη. Ταῦτα δὲ λέγων, θορύβου ἤκουσε διὰ τῶν τάξεων ἰόντος, καὶ ἤρετο τίς ὁ θόρυβος. Ὁ δὲ Ξενοφῶν εἶπεν, ὅτι [6] τὸ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἤδη. Καὶ [7] ὃς ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει, καὶ ἤρετο ὅ, τι καὶ εἴη τὸ σύνθημα. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὅτι ΖΕΥΣ ΣΩΤΗΡ καὶ ΝΙΚΗ. Ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας,—Ἀλλὰ δέχομαί τε, ἔφη, καὶ τοῦτο ἔστω.—Ταῦτα δὲ εἰπὼν, εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἀπήλαυνε· καὶ οὐκ ἔτι τρία ἢ τέτταρα στάδια ἀπειχέτην τὼ φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων, ἡνίκα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες, καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίοις. Ὡς δὲ πορευομένων [8] ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος, τὸ ἐπιλειπόμενον [9] ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγξαντο πάντες, οἷόν περ τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. Λέγουσι δέ τινες, ὡς καὶ ταῖς ἀσπίσι πρὸς τὰ δόρατα ἐδούπησαν, φόβον ποιοῦντες τοῖς ἵπποις. Πρὶν δὲ τόξευμα [10] ἐξικνεῖσθαι, ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι τοῖς ἵπποις καὶ φεύγουσι. Καὶ ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν [11] κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλήλοις, μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἕπεσθαι. Τὰ δὲ ἅρματα ἐφέρετο,—τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων, κενὰ ἡνιόχων. Οἱ δὲ, ἐπεὶ προΐδοιεν, [12] ἵσταντο· ἔστι δ' ὅς τις καὶ κατελήφθη, ὥσπερ ἐν ἱπποδρόμῳ, ἐκπλαγείς· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἔφασαν· οὐδὲ ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπα-

θεν οὐδεὶς οὐδὲν, πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναί τις ἐλέγετο.

Κῦρος δὲ, ὁρῶν τοὺς Ἕλληνας νικῶντας [1] τὸ καθ' αὐτοὺς κ̀ διώκοντας, ἡδόμενος κ̀ προσκυνούμενος ἤδη ὡς βασιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτὸν, οὐδ' ὡς ἐξήχθη διώκειν· ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἑξακοσίων ἱππέων τάξιν, ἐπεμελεῖτο ὅ, τι ποιήσει βασιλεύς. [2] Καὶ γὰρ ᾔδει αὐτὸν, ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. Καὶ πάντες δὲ οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες, μέσον ἔχοντες τὸ αὑτῶν, [3] ἡγοῦντο, νομίζοντες οὕτως ἐν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι, ἢν ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἑκατέρωθεν ᾖ, καὶ εἴ τι παραγγεῖλαι χρήζοιεν, ἡμίσει ἐν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι τὸ στράτευμα. Καὶ βασιλεὺς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς ἑαυτοῦ στρατιᾶς, ὅμως ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. Επεὶ δὲ οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἐναντίου, οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπροσθεν, ἐπέκαμπτεν ὡς εἰς κύκλωσιν. Ενθα δὴ Κῦρος δείσας, μὴ ὄπισθεν γενόμενος κατακόψῃ τὸ Ἑλληνικὸν, ἐλαύνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν [4] σὺν τοῖς ἑξακοσίοις, νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως τεταγμένους, κ̀ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἑξακισχιλίους· κ̀ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Αρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν.

Ὡς δὲ ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύρου ἑξακόσιοι, εἰς τὸ διώκειν ὁρμήσαντες· πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτράπεζοι καλούμενοι. Σὺν τούτοις δὲ ὢν, καθορᾷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στῖφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' εἰπὼν, —Ὁρῶ τὸν ἄνδρα,—ἵετο ἐπ' αὐτόν· καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον, καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὥς φησι Κτησίας ὁ ἰατρὸς, [5] καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι. Παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τὶς παλτῷ, ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν, βιαίως· καὶ ἐνταῦθα μαχόμενοι κ̀ βασιλεὺς κ̀

Κῦρος, καὶ οἱ ἀμφ᾽ αὐτοὺς ὑπὲρ ἑκατέρου, ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέθανον, Κτησίας λέγει· (παρ᾽ ἐκείνῳ γὰρ ἦν·)—Κῦρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε, καὶ ὀκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο ἐπ᾽ αὐτῷ. Ἀρταπάτης δὲ, ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων θεράπων, λέγεται, ἐπειδὴ εἶδε πεπτωκότα Κῦρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου, [1] περιπεσεῖν αὐτῷ. Καὶ οἱ μέν φασι βασιλέα κελεῦσαί τινα ἐπισφάξαι αὐτὸν Κύρῳ· οἱ δὲ, ἑαυτὸν ἐπισφάξαι, σπασάμενον τὸν ἀκινάκην· εἶχε γὰρ χρυσοῦν. Καὶ στρεπτὸν δὲ ἐφόρει, καὶ ψέλλια, ϗ τὰ ἄλλα, ὥσπερ οἱ ἄριστοι τῶν Περσῶν· ἐτετίμητο γὰρ ὑπὸ Κύρου δι᾽ εὔνοιάν τε καὶ πιστότητα.

Κῦρος μὲν οὖν οὕτως ἐτελεύτησεν, ἀνὴρ ὢν Περσῶν, τῶν μετὰ Κῦρον τὸν ἀρχαῖον γενομένων, βασιλικώτατός τε ϗ ἄρχειν ἀξιώτατος, ὡς παρὰ πάντων ὁμολογεῖται [2] τῶν Κύρου δοκούντων ἐν πείρᾳ γενέσθαι. Πρῶτον μὲν γὰρ παῖς ἔτι ὢν, ὅτε ἐπαιδεύετο καὶ σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ τοῖς ἄλλοις παισὶ, πάντων πάντα κράτιστος ἐνομίζετο. Πάντες γὰρ οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παῖδες ἐν ταῖς βασιλέως θύραις παιδεύονται· ἔνθα πολλὴν μὲν σωφροσύνην καταμάθοι ἄν τις, αἰσχρὸν δ᾽ οὐδὲν οὔτε ἀκοῦσαι οὔτ᾽ ἰδεῖν ἐστι. Θεῶνται δ᾽ οἱ παῖδες ϗ τοὺς τιμωμένους ὑπὸ βασιλέως καὶ ἀκούουσι, καὶ ἄλλους ἀτιμαζομένους· ὥστ᾽ εὐθὺς παῖδες ὄντες μανθάνουσιν [3] ἄρχειν τε ϗ ἄρχεσθαι. Ἔνθα Κῦρος εὐμαθέστατος μὲν πρῶτον τῶν ἡλίκων ἐδόκει εἶναι, τοῖς τε πρεσβυτέροις καὶ τῶν ἑαυτοῦ ὑποδεεστέρων μᾶλλον πείθεσθαι· ἔπειτα δὲ φιλιππότατος, [4] ϗ τοῖς ἵπποις ἄριστα χρῆσθαι. [5] Ἔκρινον δ᾽ αὐτὸν καὶ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἔργων, τοξικῆς τε καὶ ἀκοντίσεως, φιλομαθέστατον εἶναι, καὶ μελετηρότατον. Ἐπεὶ δὲ τῇ ἡλικίᾳ ἔπρεπε, ϗ φιλοθηρότατος ἦν, καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι [6] φιλοκινδυνότατος. Καὶ ἄρκτον ποτὲ [7] ἐπιφερομένην οὐκ ἔτρεσεν, ἀλλὰ συμπεσὼν κατεσπάσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου· καὶ τὰ μὲν

ἔπαθεν, ὧν καὶ τὰς ὠτειλὰς φανερὰς εἶχε, τέλος δὲ κατέκτανε· καὶ τὸν πρῶτον μέντοι βοηθήσαντα πολλοῖς μακαριστὸν εἶναι ἐποίησεν.

Ἐπεὶ δὲ κατεπέμφθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς σατράπης Λυδίας τε καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης, καὶ Καππαδοκίας, στρατηγὸς δὲ καὶ πάντων ἀπεδείχθη, οἷς καθήκει εἰς Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζεσθαι, πρῶτον μὲν ἐπέδειξεν αὑτὸν, [1] ὅτι περὶ πλείστου ποιοῖτο, εἴ τῳ σπείσαιτο, καὶ εἴ τῳ συνθεῖτο, καὶ εἴ τῳ ὑπόσχοιτό τι, μηδὲν ψεύδεσθαι. Καὶ γὰρ οὖν ἐπίστευον μὲν αὐτῷ αἱ πόλεις ἐπιτρεπόμεναι, ἐπίστευον δ' οἱ ἄνδρες· καὶ εἴ τις πολέμιος ἐγένετο, σπεισαμένου Κύρου, ἐπίστευε μηδὲν ἂν παρὰ τὰς σπονδὰς παθεῖν. Τοιγαροῦν ἐπεὶ Τισσαφέρνει ἐπολέμησε, πᾶσαι αἱ πόλεις ἑκοῦσαι Κῦρον εἵλοντο ἀντὶ Τισσαφέρνους, πλὴν Μιλησίων· οὗτοι δὲ, ὅτι οὐκ ἤθελε τοὺς φεύγοντας προέσθαι, ἐφοβοῦντο αὐτόν. Καὶ γὰρ ἔργῳ ἐπεδείκνυε, καὶ ἔλεγεν, ὅτι οὐκ ἄν ποτε προεῖτο, ἐπεὶ ἅπαξ αὐτοῖς φίλος ἐγένετο, οὐδ' εἰ ἔτι μὲν μείους γένοιντο, ἔτι δὲ καὶ κάκιον [2] πράξειαν. [3] Φανερὸς δ' ἦν, καὶ εἴ τις ἀγαθὸν ἢ κακὸν ποιήσειεν αὐτὸν, νικᾷν πειρώμενος· καὶ εὐχὴν δέ τινες αὐτοῦ ἐξέφερον, ὡς εὔχοιτο τοσοῦτον χρόνον ζῆν, [4] ἔς τε νικῴη καὶ τοὺς εὖ καὶ τοὺς κακῶς ποιοῦντας [5] ἀλεξόμενος. Καὶ γὰρ οὖν πλεῖστοι δὴ αὐτῷ ἑνί γε ἀνδρὶ [6] τῶν ἐφ' ἡμῶν, ἐπεθύμησαν καὶ χρήματα, καὶ πόλεις, καὶ τὰ ἑαυτῶν σώματα [7] προέσθαι.

Οὐ μὲν δὴ οὐδὲ τοῦτ' ἄν τις εἴποι, ὡς τοὺς κακούργους καὶ ἀδίκους εἴα καταγελᾷν, ἀλλ' ἀφειδέστατα πάντων ἐτιμωρεῖτο. Πολλάκις δ' [8] ἦν ἰδεῖν παρὰ τὰς στειβομένας ὁδοὺς, καὶ ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ ὀφθαλμῶν στερουμένους ἀνθρώπους· ὥστε ἐν τῇ τοῦ Κύρου ἀρχῇ ἐγένετο, καὶ Ἕλληνι καὶ βαρβάρῳ μηδὲν ἀδικοῦντι ἀδεῶς πορεύεσθαι, ὅποι τις ἤθελεν, [9] ἔχοντι ὅ, τι προχωροίη. Τοὺς μέν-

τοίγε ἀγαθοὺς εἰς πόλεμον ὡμολόγητο διαφερόντως τιμᾶν. Καὶ πρῶτον μὲν ἦν αὐτῷ πόλεμος πρὸς Πισίδας καὶ Μυσούς· στρατευόμενος οὖν καὶ αὐτὸς εἰς ταύτας τὰς χώρας, οὓς ἑώρα ἐθέλοντας κινδυνεύειν, τούτους καὶ ἄρχοντας ἐποίει ἧς κατεστρέφετο χώρας, καὶ ἄλλοις δώροις ἐτίμα· [1] ὥστε φαίνεσθαι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς, εὐδαιμονεστάτους, τοὺς δὲ κακοὺς, δούλους τούτων ἀξιοῦσθαι εἶναι. Τοιγαροῦν πολλὴ ἦν ἀφθονία τῶν ἐθελόντων κινδυνεύειν, ὅπου τις οἴοιτο Κῦρον αἰσθήσεσθαι.

[2] Εἴς γεμὴν δικαιοσύνην, εἴ τις αὐτῷ φανερὸς γένοιτο ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, περὶ παντὸς ἐποιεῖτο τούτους πλουσιωτέρους ποιεῖν τῶν ἐκ τοῦ ἀδίκου φιλοκερδούντων. Καὶ γὰρ οὖν ἄλλα τε πολλὰ δικαίως αὐτῷ διεχειρίζετο, καὶ στρατεύματι ἀληθινῷ ἐχρήσατο. Καὶ γὰρ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ οὐ χρημάτων ἕνεκα πρὸς ἐκεῖνον ἔπλευσαν, ἀλλ' ἐπεὶ ἔγνωσαν κερδαλεώτερον εἶναι Κύρῳ καλῶς πειθαρχεῖν, ἢ τὸ κατὰ μῆνα κέρδος. Ἀλλὰ μὴν εἴ τις γέ τι αὐτῷ προστάξαντι [3] καλῶς ὑπηρετήσειεν, οὐδενὶ πώποτε ἀχάριστον εἴασε τὴν προθυμίαν. Τοιγαροῦν κράτιστοι δὴ ὑπηρέται παντὸς ἔργου Κύρῳ ἐλέχθησαν γενέσθαι. Εἰ δέ τινα [4] ὁρῴη δεινὸν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου, καὶ κατασκευάζοντά τε ἧς ἄρχοι χώρας, [5] ϗ προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἂν πώποτε ἀφείλετο, ἀλλὰ καὶ πλείω προσεδίδου· ὥστε ϗ ἡδέως ἐπόνουν, καὶ θαῤῥαλέως ἐκτῶντο, καὶ ἃ [6] πέπατο αὖ τις, ἥκιστα Κῦρον ἔκρυπτεν· οὐ γὰρ φθονῶν τοῖς φανερῶς πλουτοῦσιν ἐφαίνετο, ἀλλὰ πειρώμενος χρῆσθαι τοῖς τῶν ὑποκρυπτομένων χρήμασι. [7] Φίλους γεμὴν ὅσους ποιήσαιτο, καὶ εὔνους γνοίη ὄντας, καὶ ἱκανοὺς κρίνειε συνεργοὺς εἶναι ὅ, τι τυγχάνει βουλόμενος κατεργάζεσθαι, ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι θεραπεύειν. [8] Καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο, οὗπερ αὐτὸς ἕνεκα φίλων ᾤετο δεῖσθαι, ὡς συνεργοὺς

ἔχοι, καὶ αὐτὸς ἐπειρᾶτο συνεργὸς τοῖς φίλοις κράτιστος εἶναι τούτου, ὅτου ἕκαστον αἰσθάνοιτο ἐπιθυμοῦντα.

Δῶρα δὲ πλεῖστα μὲν, οἶμαι, εἷς γε ἀνὴρ ὢν, ἐλάμβανε διὰ πολλά· ταῦτα δὲ δὴ πάντα μάλιστα τοῖς φίλοις ἐδίδου, [1] πρὸς τὸν τρόπον ἑκάστου σκοπῶν, καὶ ὅτου μάλιστα ὁρῴη ἕκαστον δεόμενον. Καὶ ὅσα τῷ σώματι αὐτοῦ κόσμον πέμποι τὶς, ἢ ὡς εἰς πόλεμον, ἢ ὡς εἰς καλλωπισμὸν, καὶ περὶ τούτων λέγειν αὐτὸν ἔφασαν, ὅτι τὸ μὲν ἑαυτοῦ σῶμα οὐκ ἂν δύναιτο τούτοις πᾶσι κοσμηθῆναι, φίλους δὲ καλῶς κεκοσμημένους, μέγιστον κόσμον ἀνδρὶ νομίζοι. [2] Καὶ τὸ μὲν τὰ μεγάλα νικᾷν τοὺς φίλους εὖ ποιοῦντα, οὐδὲν θαυμαστὸν, ἐπειδή γε καὶ δυνατώτερος ἦν· τὸ δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ περιεῖναι τῶν φίλων, καὶ τῷ προθυμεῖσθαι χαρίζεσθαι, ταῦτα μᾶλλον ἔμοιγε δοκεῖ ἀγαστὰ εἶναι. Κῦρος γὰρ ἔπεμπε βίκους οἴνου ἡμιδεεῖς πολλάκις, ὁπότε πάνυ ἡδὺν λάβοι, λέγων ὅτι οὔπω δὴ πολλοῦ χρόνου τούτου ἡδίονι οἴνῳ ἐπιτύχοι·—[3] τοῦτο οὖν σοι ἔπεμψε, καὶ δεῖταί σου τοῦτον ἐκπιεῖν τήμερον σὺν οἷς μάλιστα φιλεῖς.—Πολλάκις δὲ χῆνας ἡμιβρώτους ἔπεμπε, καὶ ἄρτων ἡμίσεα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἐπιλέγειν κελεύων τὸν φέροντα·—Τούτοις ἥσθη Κῦρος· βούλεται οὖν καὶ σὲ τούτων γεύσασθαι.—Ὅπου δὲ χιλὸς σπάνιος πάνυ εἴη, αὐτὸς δ' ἐδύνατο παρασκευάσασθαι, διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν ὑπηρέτας, καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν, διαπέμπων ἐκέλευε τοὺς φίλους τοῖς τὰ ἑαυτῶν σώματα ἄγουσιν ἵπποις ἐμβάλλειν τοῦτον τὸν χιλὸν, [4] ὡς μὴ πεινῶντες τοὺς ἑαυτοῦ φίλους ἄγωσιν. Εἰ δὲ δή ποτε πορεύοιτο, καὶ πλεῖστοι μέλλοιεν ὄψεσθαι, προσκαλῶν τοὺς φίλους ἐσπουδαιολογεῖτο, ὡς δηλοίη οὓς τιμᾷ· ὥστε ἔγωγε, ἐξ ὧν ἀκούω, οὐδένα κρίνω ὑπὸ πλειόνων πεφιλῆσθαι, οὔτε Ἑλλήνων οὔτε βαρβάρων. Τεκμήριον δὲ τούτου καὶ τόδε·

παρὰ μὲν Κύρου, δούλου ὄντος, οὐδεὶς ἀπῄει πρὸς βασιλέα· πλὴν Ὀρόντας ἐπεχείρησε· (καὶ οὗτος δὲ, ὃν ᾤετο πιστόν οἱ εἶναι, ταχὺ αὐτὸν εὗρε Κύρῳ φιλαίτερον, ἢ ἑαυτῷ·) παρὰ δὲ βασιλέως πολλοὶ πρὸς Κῦρον ἀπῆλθον, ἐπεὶ πολέμιοι ἀλλήλοις ἐγένοντο· καὶ οὗτοι μέντοι, οἱ μάλιστα ὑπ' αὐτοῦ ἀγαπώμενοι, νομίζοντες, παρὰ Κύρῳ ὄντες ἀγαθοὶ, ἀξιωτέρας ἂν τιμῆς τυγχάνειν, ἢ παρὰ βασιλεῖ. Μέγα δὲ τεκμήριον καὶ τὸ, ἐν τῇ τελευτῇ τοῦ βίου, αὐτῷ γενόμενον, ὅτι καὶ αὐτὸς ἦν ἀγαθὸς, καὶ κρίνειν ὀρθῶς ἐδύνατο τοὺς πιστοὺς καὶ εὔνους καὶ βεβαίους. Ἀποθνήσκοντος γὰρ αὐτοῦ, πάντες οἱ παρ' αὐτὸν φίλοι καὶ συντράπεζοι μαχόμενοι ἀπέθανον ὑπὲρ Κύρου, πλὴν Ἀριαίου· οὗτος δὲ τεταγμένος ἐτύγχανεν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων· ὡς δ' ᾔσθετο Κῦρον πεπτωκότα, ἔφυγεν ἔχων καὶ τὸ στράτευμα πᾶν, οὗ ἡγεῖτο.

Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ χεὶρ ἡ δεξιά. Βασιλεὺς δὲ, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι [1] ἵστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὑτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν σταθμὸν, ἔνθεν ὥρμηντο· (τέτταρες δὲ ἐλέγοντο παρασάγγαι τῆς ὁδοῦ εἶναι·) βασιλεὺς δὲ, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τά τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι, καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν Κύρου παλλακίδα, τὴν σοφὴν καὶ καλὴν λεγομένην εἶναι, λαμβάνει. Ἡ δὲ Μιλησία ἡ νεωτέρα, ληφθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀμφὶ βασιλέα, ἐκφεύγει γυμνὴ πρὸς τῶν Ἑλλήνων, [2] οἳ ἔτυχον ἐν τοῖς σκευοφόροις ὅπλα ἔχοντες· καὶ ἀντιταχθέντες, πολλοὺς μὲν τῶν διαρπαζόντων ἀπέκτειναν, οἱ δὲ καὶ αὐτῶν ἀπέθανον· οὐ μὴν ἔφυγόν γε, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἔσωσαν, καὶ τἄλλα, ὅσα ἐντὸς αὐτῶν, καὶ χρήματα καὶ ἄνθρωποι, ἐγένοντο, πάντα ἔσωσαν. Ἐνταῦθα διέσχον ἀλλήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ Ἕλληνες

ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' ἑαυτοὺς, ὡς πάντας νικῶντες· οἱ δὲ ἁρπάζοντες, ὡς ἤδη πάντες νικῶντες. Ὡς δὲ ᾔσθοντο οἱ μὲν Ἕλληνες, ὅτι βασιλεὺς σὺν στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἴη, βασιλεὺς δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφέρνους, ὅτι οἱ Ἕλληνες νικῷεν τὸ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχοιντο διώκοντες, ἐνταῦθα δὴ βασιλεὺς μὲν ἀθροίζει τοὺς ἑαυτοῦ, καὶ συντάττεται· ὁ δὲ Κλέαρχος ἐβουλεύετο, Πρόξενον καλέσας, (πλησιαίτατος γὰρ ἦν,) εἰ πέμποιέν τινας, ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρήξοντες.

Ἐν τούτῳ βασιλεὺς πάλιν δῆλος ἦν προσιὼν, ὡς ἐδόκει, ὄπισθεν [1] Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες συστραφέντες παρασκευάζονται, ὡς ταύτῃ προσιόντες καὶ δεξόμενοι· ὁ δὲ βασιλεὺς ταύτῃ μὲν οὐκ ἦγεν, ᾗ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος, ταύτῃ καὶ ἀπήγαγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πρὸς τοὺς Ἕλληνας αὐτομολήσαντας, καὶ Τισσαφέρνην, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ οὐκ ἔφυγεν, ἀλλὰ διήλασε καὶ παρὰ τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἕλληνας πελταστάς· διελαύνων δὲ κατέκτανε μὲν οὐδένα, διαστάντες δὲ οἱ Ἕλληνες ἔπαιον καὶ ἠκόντιζον αὐτούς. Ἐπισθένης δὲ Ἀμφιπολίτης ἦρχε τῶν πελταστῶν, καὶ ἐλέγετο φρόνιμος γενέσθαι. Ὁ οὖν Τισσαφέρνης, ὡς μεῖον ἔχων, ἀπηλλάγη· εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφικόμενος τῶν Ἑλλήνων, ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ ὁμοῦ δὴ πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο. Ἐπεὶ δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Ἑλλήνων κέρας, ἔδεισαν οἱ Ἕλληνες μὴ [2] προσάγοιεν πρὸς τὸ κέρας, καὶ περιπτύξαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς διακόψειαν· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν τὸ κέρας, [3] καὶ ποιήσασθαι ὄπισθεν τὸν ποταμόν. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐβουλεύοντο, καὶ δὴ βασιλεὺς [4] παραμειψάμενος εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα, κατέστησεν ἐναντίαν τὴν

φάλαγγα, ὥσπερ τὸ πρῶτον μαχούμενος συνήει. Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες ἐγγύς τε ὄντας καὶ παρατεταγμένους, αὖθις, παιανίσαντες, ἐπῄεσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον, ἢ τοπρόσθεν. Οἱ δ' αὖ βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, [1] ἀλλ' ἐκ πλείονος, ἢ τοπρόσθεν, ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός· ἐνταῦθα δὲ ἔστησαν οἱ Ἕλληνες· ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ' οὗ ἀνεστράφησαν οἱ ἀμφὶ βασιλέα· πεζοὶ μὲν οὐκέτι, τῶν δὲ ἱππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη· ὥστε τὸ ποιούμενον μὴ γιγνώσκειν. Καὶ τὸ βασίλειον σημεῖον ὁρᾷν ἔφασαν, ἀετόν τινα χρυσοῦν [2] ἐπὶ πέλτης, ἐπὶ ξυστοῦ ἀνατεταμένον.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθα ἐχώρουν οἱ Ἕλληνες, λείπουσι δὴ καὶ τὸν λόφον οἱ ἱππεῖς· οὐ μέντοι ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλοθεν· ἐψιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἱππέων· τέλος δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. Ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβίβαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπὸ αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα, πέμπει Λύκιον τὸν Συρακούσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον, καὶ κελεύει, κατιδόντας τὰ ὑπὲρ τοῦ λόφου, τί ἐστιν ἀπαγγεῖλαι. Καὶ ὁ Λύκιος ἤλασε, καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει ὅτι φεύγουσιν ἀνὰ κράτος. Σχεδὸν δ' ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ἥλιος ἐδύετο. [3] Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες, καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον, ὅτι οὐδαμοῦ Κῦρος φαίνοιτο, οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρῄει· [4] οὐ γὰρ ᾔδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἴκαζον ἢ διώκοντα οἴχεσθαι, ἢ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι· καὶ αὐτοὶ ἐβουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἀγάγοιντο, ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται, ἀμφὶ δόρπηστον, ἐπὶ τὰς σκηνάς. Ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. Καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλλων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα, καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν· καὶ τὰς ἁμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκευάσατο Κῦρος, ἵνα εἴ ποτε σφοδρὰ

λάβοι τὸ στρατόπεδον ἔνδεια, διαδιδοίη τοῖς Ἕλλησιν (ἦσαν δ' αὗται, ὡς ἐλέγοντο, τετρακόσιαι ἅμαξαι) καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν· ὥστε [1] ἄδειπνοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

[2] Ἐκ τοῦ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ Β΄.

* * *

Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληφθέντες, ἀνήχθησαν [3] ὡς βασιλέα, καὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς [4] ἐτελεύτησαν· εἷς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος, ὁμολογουμένως ἐκ πάντων [5] τῶν ἐμπείρως αὐτοῦ ἐχόντων, δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολεμικὸς καὶ φιλοπόλεμος ἐσχάτως. Καὶ γὰρ δὴ ἕως μὲν πόλεμος ἦν τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, παρέμενεν· ἐπεὶ δ' εἰρήνη ἐγένετο, πείσας τὴν αὑτοῦ πόλιν ὡς οἱ Θρᾷκες [6] ἀδικοῦσι τοὺς Ἕλληνας, καὶ διαπραξάμενος ὡς ἐδύνατο παρὰ τῶν Ἐφόρων, ἐξέπλει ὡς πολεμήσων τοῖς ὑπὲρ Χεῤῥονήσου καὶ Περίνθου Θρᾳξίν. Ἐπεὶ δὲ μεταγνόντες πως οἱ Ἔφοροι, ἤδη ἔξω ὄντος αὐτοῦ, ἀποστρέφειν αὐτὸν ἐπειρῶντο ἐξ Ἰσθμοῦ, ἐνταῦθα οὐκέτι πείθεται, ἀλλ' [7] ᾤχετο πλέων εἰς Ἑλλήσποντον. Ἐκ τούτου καὶ ἐθανατώθη [8] ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Σπάρτῃ τελῶν, ὡς ἀπειθῶν. Ἤδη δὲ φυγὰς ὤν, ἔρχεται πρὸς Κῦρον, καὶ ὁποίοις μὲν λόγοις ἔπεισε Κῦρον, ἀλλαχοῦ γέγραπται· δίδωσι δ' αὐτῷ Κῦρος [9] μυρίους δαρεικούς· ὁ δὲ λαβὼν οὐκ ἐπὶ ῥᾳθυμίαν ἐτράπετο, ἀλλ' ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων συλλέξας στράτευμα, ἐπολέμει τοῖς Θρᾳξί· καὶ μάχῃ τε ἐνίκησε, καὶ ἀπὸ τούτου [10] ἔφερε καὶ ἦγεν αὐ-

τούς· καὶ πολεμῶν διεγίνετο, μέχρις οὗ Κῦρος ἐδεήθη τοῦ στρατεύματος· τότε δ᾽ ἀπῆλθεν, ὡς σὺν ἐκείνῳ αὖ πολεμήσων.

Ταῦτα οὖν φιλοπολέμου δοκεῖ ἀνδρὸς ἔργα εἶναι, ὅστις, [1] ἐξὸν μὲν εἰρήνην ἔχειν ἄνευ αἰσχύνης καὶ βλάβης, αἱρεῖται πολεμεῖν· ἐξὸν δὲ ῥᾳθυμεῖν, βούλεται πονεῖν ὥστε πολεμεῖν· ἐξὸν δὲ χρήματα ἔχειν ἀκινδύνως, αἱρεῖται πολεμῶν μείονα ταῦτα ποιεῖν. Ἐκεῖνος δὲ, ὥσπερ εἴς τινα ἡδονὴν, ἤθελε δαπανᾷν εἰς πόλεμον· οὕτω μὲν φιλοπόλεμος ἦν. Πολεμικὸς δὲ αὖ ταύτῃ εἶναι ἐδόκει, ὅτι φιλοκίνδυνός τε ἦν, καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἄγων ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς φρόνιμος, ὡς οἱ παρόντες πανταχοῦ πάντες ὡμολόγουν. Καὶ ἀρχικὸς δὲ ἐλέγετο εἶναι, ὡς δυνατὸν, ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου, οἷον καὶ ἐκεῖνος εἶχεν. Ἱκανὸς μὲν γὰρ, ὥς τις καὶ ἄλλος, φροντίζειν ἦν, ὅπως ἕξει ἡ στρατιὰ αὐτοῦ τὰ ἐπιτήδεια, καὶ παρασκευάζειν ταῦτα· ἱκανὸς δὲ καὶ ἐμποιῆσαι τοῖς παροῦσιν, [2] ὡς οὐκ ἀπιστέον εἴη Κλεάρχῳ. Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς εἶναι. Καὶ γὰρ ὁρᾷν στυγνὸς ἦν, καὶ τῇ φωνῇ τραχύς· ἐκόλαζέ τε αἰεὶ ἰσχυρῶς, καὶ ὀργῇ ἐνίοτε, ὥστε καὶ αὐτῷ μεταμέλειν [3] ἔσθ᾽ ὅτε. Καὶ γνώμῃ δὲ ἐκόλαζεν· ἀκολάστου γὰρ στρατεύματος οὐδὲν ἡγεῖτο ὄφελος εἶναι. Ἀλλὰ καὶ λέγειν αὐτὸν ἔφασαν, ὡς δέοι τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον τὸν ἄρχοντα ἢ τοὺς πολεμίους, εἰ μέλλοι ἢ [4] φυλακὰς φυλάξειν, ἢ φίλων ἀφέξεσθαι, ἢ ἀπροφασίστως ἰέναι πρὸς τοὺς πολεμίους. Ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἤθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα, καὶ οὐκ ἄλλον ᾑροῦντο οἱ στρατιῶται. Καὶ γὰρ τὸ στυγνὸν τότε φαιδρὸν αὐτοῦ ἐν τοῖς προσώποις ἔφασαν φαίνεσθαι, καὶ τὸ χαλεπὸν, ἐῤῥωμένον πρὸς τοὺς πολεμίους ἐδόκει εἶναι· ὥστε σωτήριον καὶ οὐκέτι χαλεπὸν ἐφαίνετο. Ὅτε δ᾽ ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιντο, καὶ ἐξείη, πρὸς ἄλλους, [5] ἀρχομένους ἀπιέναι,

πολλοὶ αὐτὸν ἀπέλειπον· τὸ γὰρ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ ἀεὶ χαλεπὸς καὶ ὠμὸς ἦν—καὶ γὰρ οὖν φιλίᾳ μὲν καὶ εὐνοίᾳ ἑπομένους οὐδέποτ' εἶχεν· οἵτινες δὲ ἢ ὑπὸ πόλεως τεταγμένοι, ἢ ὑπὸ τοῦ δεῖσθαι, ἢ ἄλλῃ τινὶ ἀνάγκῃ κατεχόμενοι παρείησαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις ἐχρῆτο. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἤρξαντο νικᾷν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, μεγάλα ἤδη ἦν τὰ χρησίμους ποιοῦντα εἶναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας· [1] τό, τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαῤῥαλέως ἔχειν παρῆν, καὶ τὸ τὴν παρ' ἐκείνου τιμωρίαν φοβεῖσθαι, αὐτοὺς εὐτάκτους ἐποίει. Τοιοῦτος μὲν δὴ ἄρχων ἦν· ἄρχεσθαι δ' ὑπὸ ἄλλων οὐ μάλα ἐθέλειν ἐλέγετο. Ἦν δὲ, ὅτε ἐτελεύτα, ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.

Πρόξενος δὲ ὁ Βοιώτιος, εὐθὺς μὲν μειράκιον ὢν, ἐπεθύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἱκανός· καὶ διὰ ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργίᾳ ἀργύριον τῷ Λεοντίνῳ. Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ, ἱκανὸς ἤδη νομίσας εἶναι καὶ ἄρχειν, καὶ φίλος ὢν τοῖς πρώτοις, μὴ ἡττᾶσθαι εὐεργετῶν, ἦλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις· καὶ ᾤετο κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα, καὶ δύναμιν μεγάλην, καὶ χρήματα πολλά· τούτων δ' ἐπιθυμῶν, σφόδρα ἔνδηλον αὖ καὶ τοῦτο εἶχεν, ὅτι τούτων οὐδὲν ἂν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ ᾤετο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. Ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν καὶ ἀγαθῶν ἱκανὸς ἦν· οὐ μέντοι οὐδ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ᾐσχύνετο μᾶλλον τοὺς στρατιώτας, ἢ οἱ ἀρχόμενοι ἐκεῖνον· [2] καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἦν φανερὸς τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις, ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνῳ. Ὤετο δὲ ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν, τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. Τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοὶ κἀγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δ'

ἄδικοι ἐπεβούλευον, ὡς εὐμεταχειρίστῳ ὄντι. Ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν, ἦν ἐτῶν ὡς τριάκοντα.

Μένων δὲ ὁ Θετταλὸς δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν μὲν πλούτου ἰσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι· ἐπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω [1] κερδαίνοι· φίλος τ' ἐβούλετο εἶναι τοῖς μέγιστον δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ διδοίη δίκην. Ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη, συντομωτάτην ὁδὸν ᾤετο εἶναι διὰ τοῦ ἐπιορκεῖν τε, καὶ ψεύδεσθαι, καὶ ἐξαπατᾷν· τὸ δὲ ἁπλοῦν τε καὶ ἀληθὲς, τὸ αὐτὸ τῷ [2] ἠλιθίῳ ἐνόμιζεν εἶναι. Στέργων δὲ φανερὸς μὲν ἦν οὐδένα· ὅτῳ δὲ φαίη φίλος εἶναι, τούτῳ ἔνδηλος ἦν ἐπιβουλεύων. Καὶ πολεμίου μὲν οὐδενὸς κατεγέλα, τῶν δὲ συνόντων πάντων ὡς καταγελῶν αἰεὶ διελέγετο. Καὶ τοῖς μὲν τῶν πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε· (χαλεπὸν γὰρ ᾤετο εἶναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν·) τὰ δὲ τῶν φίλων μόνος ᾤετο εἰδέναι ὅτι ῥᾷστον ἀφύλακτα λαμβάνειν. Καὶ ὅσους μὲν [3] ᾐσθάνετο ἐπιόρκους καὶ ἀδίκους, ὡς εὖ ὡπλισμένους ἐφοβεῖτο· τοῖς δ' ὁσίοις καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ὡς ἀνάνδροις ἐπειρᾶτο χρῆσθαι. Ὥσπερ δέ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβείᾳ, καὶ ἀληθείᾳ, καὶ δικαιότητι, οὕτω καὶ Μένων ἠγάλλετο τῷ ἐξαπατᾷν δύνασθαι, [4] τῷ πλάσασθαι ψευδῆ, τῷ φίλους διαγελᾷν· τὸν δὲ μὴ πανοῦργον, ἀπαίδευτον ἐνόμιζεν εἶναι. [5] Καὶ παρ' οἷς μὲν ἐπεχείρει πρωτεύειν φιλίᾳ, διαβάλλων τοὺς πρώτους, τούτους ᾤετο δεῖν κτήσασθαι. Τὸ δὲ πειθομένους τοὺς στρατιώτας παρέχεσθαι, ἐκ τοῦ συναδικεῖν αὐτοῖς ἐμηχανᾶτο. Τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ἠξίου, ἐπιδεικνύμενος ὅτι πλεῖστα δύναιτο καὶ ἐθέλοι ἂν ἀδικεῖν. Εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, ὁπότε τὶς αὐτοῦ [6] ἀφίστατο, ὅτι χρώμενος αὐτῷ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν.—Ἀποθνησκόντων δὲ τῶν στρατηγῶν, ὅτι ἐστράτευσαν ἐπὶ βασιλέα σὺν Κύρῳ, τὰ αὐτὰ πεποιηκὼς οὐκ ἀπέθανε· μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων

θάνατον στρατηγῶν, τιμωρηθεὶς ὑπὸ βασιλέως ἀπέθανεν, οὐχ ὥσπερ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλάς· (ὅσπερ κάλλιστος θανάτων ἐδόκει εἶναι·) ἀλλὰ ζῶν αἰκισθεὶς ἐνιαυτὸν, ὡς πονηρὸς, λέγεται τελευτῆς τυχεῖν.

Ἀγίας δὲ ὁ Ἀρκὰς, καὶ Σωκράτης ὁ Ἀχαιὸς, καὶ τούτω ἀπεθανέτην· τούτων δὲ οὐδεὶς οὔθ' ὡς ἐν πολέμῳ κακῶν κατεγέλα, οὔτ' ἐς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. [1] Ἤστην τε ἄμφω ἀμφὶ τετταράκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

FINIS

EXCERPTORUM HISTORICORUM.

ANALECTA GRÆCA MAJORA.

TOMI PRIORIS

PARS SECUNDA.

EXCERPTA RHETORICA.

I.

[1] Ex LYSIA.

[Juxta Edit. Joan. Jac. Reiske. Lips. 1772. 8vo.]

LYSIAS——subtilis atque elegans, et quo nihil, si oratori satis sit docere, quæras perfectius. Nihil enim est inane, nihil arcessitum: puro tamen fonti quam magno flumini propior. Quinct. X. 1.

[2] ΛΥΣΙΟΥ

ΚΑΤΑ

ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΟΥΣ,

ΤΟΥ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ,

'ΟΝ ΑΥΤΟΣ ΕΙΠΕ ΛΥΣΙΑΣ.

[3] ΟΥΚ *ἄρξασθαί μοι δοκεῖ ἄπορον εἶναι, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ παύσασθαι λέγοντι. Τοιαῦτα,* [4] *αὐτοῖς, τὸ μέγεθος, καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος, εἴργασται,* [5] *ὥστε μήτ' ἂν ψευδόμενον δεινότερα τῶν ὑπαρχόντων κατηγορῆσαι, μήτε τἀληθῆ βουλόμενον εἰπεῖν, ἅπαντα δύνασθαι·* [6] *ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τὸν κατήγορον ἀπειπεῖν, ἢ τὸν χρόνον ἐπιλιπεῖν. Τοὐναντίον δέ μοι δοκοῦμεν πείσεσθαι ἢ* [7] *ἐν τῷ προτοῦ χρόνῳ. Πρότερον μὲν γὰρ ἔδει, τὴν ἔχθραν, τοὺς κατηγοροῦντας, ἐπιδεῖξαι, ἥτις εἴη* [8] *πρὸς τοὺς φεύγοντας· νυνὶ δὲ παρὰ τῶν φευγόντων χρὴ πυνθάνεσθαι, ἥτις ἦν αὐτοῖς πρὸς τὴν πό-*

λιν ἔχθρα, [1] ἀνθ' ὅτου τοιαῦτα ἐτόλμησαν εἰς αὐτὴν ἐξαμαρτάνειν. Οὐ μέντοι, ὡς οὐκ ἔχων οἰκείας ἔχθρας καὶ συμφορὰς, τοὺς λόγους ποιοῦμαι, [2] ἀλλ' ὡς ἅπασι πολλῆς ἀφθονίας οὔσης, ὑπὲρ τῶν ἰδίων, ἢ ὑπὲρ τῶν δημοσίων, ὀργίζεσθαι.—Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὔτ' ἐμαυτοῦ πώποτε, οὔτε ἀλλότρια πράγματα πράξας, νῦν ἠνάγκασμαι ὑπὸ τῶν γεγενημένων τούτου κατηγορεῖν· ὥστε πολλάκις εἰς πολλὴν ἀθυμίαν [3] κατέστην, μὴ, διὰ τὴν ἀπειρίαν, ἀναξίως καὶ ἀδυνάτως ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἐμαυτοῦ [4] τὴν κατηγορίαν ποιήσωμαι· ὅμως δὲ πειράσομαι ὑμᾶς, ἐξ ἀρχῆς, ὡς ἂν δύνωμαι, [5] δι' ἐλαχίστων διδάξαι.

Οὑμὸς πατὴρ Κέφαλος ἐπείσθη μὲν ὑπὸ Περικλέους εἰς ταύτην τὴν γῆν ἀφικέσθαι· ἔτη δὲ τριάκοντα ᾤκησε, καὶ οὐδενὶ πώποτε, οὔτε [6] ἡμεῖς, οὔτε ἐκεῖνος, δίκην οὔτε ἐδικασάμεθα οὔτε ἐφύγομεν· ἀλλ' οὕτως ᾠκοῦμεν δημοκρατούμενοι, ὥστε μήτε εἰς τοὺς ἄλλους ἐξαμαρτάνειν, μήτε ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀδικεῖσθαι.—Ἐπειδὴ δ' οἱ τριάκοντα, πονηροὶ μὲν καὶ συκοφάνται ὄντες, [7] εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, φάσκοντες χρῆναι τῶν ἀδίκων καθαρὰν ποιῆσαι τὴν πόλιν, καὶ τοὺς λοιποὺς πολίτας ἐπ' ἀρετὴν καὶ δικαιοσύνην τραπέσθαι· καὶ τοιαῦτα λέγοντες, οὐ τοιαῦτα ποιεῖν ἐτόλμων· ὡς ἐγὼ, περὶ τῶν ἐμαυτοῦ πρῶτον εἰπὼν, καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων, ἀναμνῆσαι πειράσομαι.

Θέογνις γὰρ καὶ Πείσων ἔλεγον, ἐν τοῖς τριάκοντα, περὶ τῶν μετοίκων, ὡς εἶέν τινες τῇ πολιτείᾳ ἀχθόμενοι· καλλίστην οὖν εἶναι πρόφασιν—τιμωρεῖσθαι μὲν δοκεῖν, τῷ δ' ἔργῳ χρηματίζεσθαι· [8] πάντως δὲ τὴν μὲν πόλιν γενέσθαι τὴν ἀρχὴν δεῖσθαι χρημάτων. Καὶ τοὺς ἀκούοντας οὐ χαλεπῶς ἔπειθον. Ἀποκτιννύναι μὲν γὰρ ἀνθρώπους, [9] περὶ οὐδενὸς ἡγοῦντο· λαμβάνειν δὲ χρήματα, περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς δέκα συλλαβεῖν·

τούτων δὲ δύο πένητας, ἵνα αὐτοῖς ᾖ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπολογία, ὡς οὐ χρημάτων οὕνεκα ταῦτα πέπρακται, ἀλλὰ συμφέροντα τῇ πολιτείᾳ γεγένηται· ὥσπερ τι τῶν ἄλλων εὐλόγως [1] πεποιηκότες. Διαλαβόντες δὲ τὰς οἰκίας, ἐβάδιζον· καὶ ἐμὲ μὲν ξένους ἑστιῶντα κατέλαβον, οὓς ἐξελάσαντες Πείσωνί με παραδιδόασιν· οἱ δὲ ἄλλοι εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐλθόντες, τὰ ἀνδράποδα ἀπεγράφοντο. Εγὼ δὲ Πείσωνα μὲν ἠρώτων, εἰ βούλοιτό με σῶσαι χρήματα λαβών· ὁ δ' ἔφασκεν, εἰ πολλὰ εἴη. Εἶπον οὖν, ὅτι [2] τάλαντον ἀργυρίου ἕτοιμος εἴην δοῦναι. Ὁ δ' ὡμολόγησε ταῦτα ποιήσειν. Ηπιστάμην μὲν οὖν, ὅτι οὔτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους νομίζει, ὅμως δ' ἐκ τῶν παρόντων ἐδόκει μοι ἀναγκαιότατον εἶναι πίστιν παρ' αὐτοῦ λαβεῖν· ἐπειδὴ δὲ ὤμοσεν, ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶν ἐπαρώμενος, λαβὼν τὸ τάλαντον, μὲ σώσειν, εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιον τὴν κιβωτὸν ἀνοίγνυμι. Πείσων δ' αἰσθόμενος εἰσέρχεται, καὶ ἰδὼν τὰ ἐνόντα, καλεῖ τῶν ὑπηρετῶν δύο, καὶ τὰ ἐν τῇ κιβωτῷ λαβεῖν ἐκέλευσεν. [3] Επεὶ δὲ οὐχ ὅσον ὡμολογήκειν εἶχεν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ τρία τάλαντα ἀργυρίου, καὶ τετρακοσίους [4] κυζικηνούς, καὶ ἑκατὸν [5] δαρεικούς, καὶ φιάλας ἀργυρίου τέσσαρας, ἐδεόμην αὐτοῦ ἐφόδιά μοι δοῦναι· [6] ὁ δ' ἀγαπήσειν με ἔφασκεν, εἰ τὸ σῶμα σώσω. Εξιοῦσι δέ μοι καὶ Πείσωνι ἐπιτυγχάνει Μηλόβιός τε καὶ Μνησιθείδης ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου ἀπιόντες· καὶ καταλαμβάνουσι πρὸς αὐταῖς ταῖς θύραις, καὶ ἐρωτῶσιν, ὅποι βαδίζοιμεν. Ὁ δ' ἔφασκεν, [7] εἰς τὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἐμοῦ, ἵνα καὶ τὰ ἐν ἐκείνῃ τῇ οἰκίᾳ σκέψηται. Εκεῖνον μὲν οὖν ἐκέλευον βαδίζειν, ἐμὲ δὲ μεθ' αὐτῶν ἀκολουθεῖν [8] εἰς Δαμνίππου. Πείσων δὲ προσελθὼν σιγᾶν με παρεκελεύετο, καὶ θαρρεῖν, ὡς ἥξων ἐκεῖσε. Καταλαμβάνομεν δὲ αὐτόθι Θέογνιν ἑτέρους φυλάττοντα· ᾧ παραδόντες ἐμὲ πάλιν ᾤχοντο.

το. [1] Ἐν τοιούτῳ δ' ὄντι μοι κινδυνεύειν ἐδόκει, ὡς τοῦ γε ἀποθανεῖν ὑπάρχοντος ἤδη. Καλέσας δὲ Δάμνιππον, λέγω πρὸς αὐτὸν τάδε, "Ἐπιτήδειος μέν μοι τυγχάνεις "ὤν, ἥκω δ' εἰς τὴν σὴν οἰκίαν· ἀδικῶ δ' οὐδέν· χρη"μάτων δ' ἕνεκα ἀπόλλυμαι· σὺ οὖν ταῦτα πάσχοντί "μοι πρόθυμον παράσχου τὴν σεαυτοῦ δύναμιν εἰς τὴν "ἐμὴν σωτηρίαν." Ὁ δ' ὑπέσχετο ταῦτα ποιήσειν. Ἐδόκει δ' αὐτῷ βέλτιον εἶναι πρὸς Θέογνιν μνησθῆναι· ἡγεῖτο γὰρ ἅπαν ποιήσειν αὐτὸν, εἴ τις ἀργύριον διδοίη. Ἐκείνου δὲ διαλεγομένου Θεόγνιδι, (ἔμπειρος γὰρ ὢν ἐτύγχανον τῆς οἰκίας, καὶ ᾔδειν ὅτι ἀμφίθυρος εἴη,) ἐδόκει μοι ταύτῃ πειρᾶσθαι σωθῆναι· ἐνθυμουμένῳ, ὅτι, ἐὰν μὲν λάθω, σωθήσομαι· ἐὰν δὲ ληφθῶ, ἡγούμην μὲν, εἰ Θέογνις εἴη πεπεισμένος ὑπὸ τοῦ Δαμνίππου χρήματα λαβεῖν, οὐδὲν ἧττον ἀφεθήσεσθαι· εἰ δὲ μὴ, ὁμοίως ἀποθανεῖσθαι. Ταῦτα διανοηθεὶς, ἔφευγον, ἐκείνων ἐπὶ τῇ αὐλείῳ θύρᾳ τὴν φυλακὴν ποιουμένων· τριῶν δὲ θυρῶν οὐσῶν, ἃς ἔδει με διελθεῖν, ἅπασαι [2] ἀνεῳγμέναι ἔτυχον. Ἀφικόμενος δὲ [3] εἰς Ἀρχένεω τοῦ ναυκλήρου, ἐκεῖνον πέμπω εἰς ἄστυ, πευσόμενον περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. Ἥκων δὲ ἔλεγεν, ὅτι Ἐρατοσθένης, αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ λαβὼν, εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπαγάγοι. Καὶ ἐγὼ τοιαῦτα πεπυσμένος, τῆς ἐπιούσης νυκτὸς διέπλευσα Μεγάραδε. Πολεμάρχῳ δὲ [4] παρήγγειλαν οἱ τριάκοντα τὸ ἐπ' ἐκείνων εἰθισμένον παράγγελμα, πίνειν κώνειον, πρὶν τὴν αἰτίαν εἰπεῖν, δι' ἥντινα ἔμελλεν ἀποθανεῖσθαι· [5] οὕτω πολλοῦ ἐδέησε κριθῆναι, καὶ ἀπολογήσασθαι. Καὶ ἐπειδὴ ἀπεφέρετο ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου τεθνεὼς, τριῶν ἡμῖν οἰκιῶν οὐσῶν, οὐδεμιᾶς εἴασαν ἐξενεχθῆναι, ἀλλὰ κλίσιον μισθωσάμενοι, [6] προὔθεντο αὐτόν. Καὶ πολλῶν ὄντων ἱματίων, αἰτοῦσιν οὐδὲν ἔδοσαν εἰς ταφὴν, ἀλλὰ τῶν φίλων ὁ μὲν ἱμάτιον, ὁ δὲ προσ-

κεφάλαιον, ὃ δὲ ὅ, τι ἕκαστος ἔτυχεν, ἔδωκεν εἰς τὴν ἐκείνου ταφήν. Καὶ ἔχοντες μὲν ἑπτακοσίας ἀσπίδας τῶν ἡμετέρων, ἔχοντες δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον τοσοῦτον, χαλκὸν δὲ ϗ κόσμον, ϗ ἔπιπλα, καὶ ἱμάτια γυναικεῖα, ὅσα οὐδεπώποτε ᾤοντο κτήσασθαι, καὶ ἀνδράποδα εἴκοσι καὶ ἑκατὸν, (ὧν τὰ μὲν βέλτιστα ἔλαβον, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὸ δημόσιον ἀπέδοσαν,) εἰς τοσαύτην ἀπληστίαν καὶ αἰσχροκέρδειαν ἀφίκοντο, καὶ τοῦ τρόπου τοῦ αὑτῶν ἀπόδειξιν ἐποιήσαντο. Τῆς γὰρ Πολεμάρχου γυναικὸς χρυσοῦς ἑλικτῆρας, οὓς ἔχουσα ἐτύγχανεν, ὅτε τοπρῶτον ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, Μηλόβιος ἐκ τῶν ὤτων ἐξείλετο. Καὶ οὐδὲ κατὰ τὸ ἐλάχιστον μέρος τῆς οὐσίας ἐλέου παρ' αὐτῶν ἐτυγχάνομεν, [1] ἀλλ' οὕτως εἰς ἡμᾶς, διὰ τὰ χρήματα, ἐξημάρτανον, ὥσπερ ἂν ἕτεροι μεγάλων ἀδικημάτων ὀργὴν ἔχοντες· οὐ τούτων ἀξίους γε ὄντας τῇ πόλει· ἀλλὰ πάσας μὲν τὰς [2] χορηγίας χορηγήσαντας, πολλὰς δ' εἰσφορὰς εἰσενεγκόντας, κοσμίους δ' ἡμᾶς αὐτοὺς παρέχοντας, ϗ πᾶν τὸ προσταττόμενον ποιοῦντας, ἐχθρὸν δ' οὐδένα κεκτημένους, πολλοὺς δ' Ἀθηναίων ἐκ τῶν πολεμίων λυσαμένους, τοιούτων ἠξίωσαν· οὐχ ὁμοίως [3] μετοικοῦντας, ὥσπερ αὐτοὶ ἐπολιτεύοντο. Οὗτοι γὰρ πολλοὺς μὲν τῶν πολιτῶν εἰς τοὺς πολεμίους ἐξήλασαν, πολλοὺς δ' ἀδίκως ἀποκτείναντες, ἀτάφους ἐποίησαν· πολλοὺς δ' ἐπιτίμους ὄντας, ἀτίμους τῆς πόλεως κατέστησαν· πολλῶν δὲ θυγατέρας μελλούσας ἐκδίδοσθαι, ἐκώλυσαν· ϗ εἰς τοσοῦτόν εἰσι τόλμης ἀφιγμένοι, ὥσθ' ἥκουσιν ἀπολογησόμενοι, καὶ λέγουσιν ὡς οὐδὲν κακὸν οὐδ' αἰσχρὸν εἰργασμένοι εἰσίν. Ἐγὼ δ' ἐβουλόμην ἂν αὐτοὺς ἀληθῆ λέγειν· [4] μετῆν γὰρ ἂν καὶ ἐμοὶ τούτου τἀγαθοῦ οὐκ ἐλάχιστον μέρος. Νῦν δὲ οὔτε πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῖς τοιαῦτα ὑπάρχει, οὔτε πρὸς ἐμέ. Τὸν ἀδελφὸν γάρ μου (ὥσπερ καὶ πρότερον εἶπον) Ἐρατοσθένης ἀπ-

ἔκτεινεν, οὔτε αὐτὸς ἰδίᾳ ἀδικούμενος, οὔτε εἰς τὴν πόλιν ὁρῶν ἐξαμαρτάνοντα, ἀλλὰ τῇ ἑαυτοῦ παρανομίᾳ προθύμως ἐξυπηρετῶν.—[1] Ἀναβιβασάμενος δ' αὐτὸν βούλομαι ἐρέσθαι, ὦ ἄνδρες δικασταί. Τοιαύτην γὰρ γνώμην ἔχω· ἐπὶ μὲν τῇ τούτου ὠφελείᾳ καὶ πρὸς ἕτερον περὶ τούτου διαλέγεσθαι ἀσεβὲς εἶναι νομίζω, ἐπὶ δὲ τῇ τούτου βλάβῃ, καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον, ὅσιον καὶ εὐσεβές.—Ἀνάβηθι οὖν μοι καὶ ἀπόκριναι, εἴ τι ἄν σε ἐρωτῶ.—Ἀπήγαγες Πολέμαρχον ἢ οὔ;—Τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων προσταχθέντα δεδιὼς ἐποίουν.—Ἦσθα δ' ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ὅτε οἱ λόγοι ἐγίνοντο περὶ ἡμῶν;—Ἦν.—Πότερον συνηγόρευες τοῖς κελεύουσιν ἀποκτεῖναι, ἢ ἀντέλεγες;—Ἀντέλεγον.—Ἵνα ἀποθάνωμεν;—Ἵνα μὴ ἀποθάνητε.—Ἡγούμενος ἡμᾶς ἄδικα πάσχειν ἢ δίκαια;—Ἄδικα.—Εἶτ', ὦ σχετλιώτατε πάντων, ἀντέλεγες μὲν, ἵνα σώσειας, συνελάμβανες δὲ, ἵνα ἀποκτείνοις; καὶ ὅτε μὲν τὸ πλῆθος ἦν ὑμῶν κύριον τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας, ἀντιλέγειν φῂς τοῖς βουλομένοις ἡμᾶς ἀπολέσαι· ἐπειδὴ δὲ [2] ἐπὶ σοὶ μόνῳ ἐγένετο καὶ σῶσαι Πολέμαρχον καὶ μὴ, εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀπήγαγες; [3] εἶθ' ὅτι μὲν, ὡς φῂς, ἀντειπὼν, οὐδὲν ὠφέλησας, ἀξιοῖς χρηστὸς νομίζεσθαι· ὅτι δὲ συλλαβὼν ἀπέκτεινας, οὐκ οἴει ἐμοὶ καὶ τουτοισὶ δοῦναι δίκην; Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτο εἰκὸς αὐτῷ πιστεύειν, (εἴπερ ἀληθῆ λέγει, φάσκων ἀντειπεῖν,) ὡς αὐτῷ προσετάχθη· οὐ γὰρ δή που ἐν τοῖς μετοίκοις πίστιν παρ' αὐτοῦ ἐλάμβανον. [4] Ἔπειτα τῷ ἧσσον εἰκὸς ἦν προσταχθῆναι, ἢ ὅστις ἀντειπών γε ἐτύγχανεν, καὶ γνώμην ἀποδεδειγμένος; τίνα γὰρ εἰκὸς ἦν ἧττον ταῦτα ὑπηρετῆσαι, ἢ τὸν ἀντειπόντα οἷς ἐκεῖνοι ἐβούλοντο πραχθῆναι; Ἔτι δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις Ἀθηναίοις ἱκανή μοι δοκεῖ πρόφασις εἶναι τῶν γεγενημένων, εἰς τοὺς

τριάκοντα ἀναφέρειν τὴν αἰτίαν· αὐτοὺς δὲ τοὺς τριάκοντα, ἂν εἰς σφᾶς αὐτοὺς ἀναφέρωσι, πῶς ὑμᾶς εἰκὸς ἀποδέχεσθαι; Εἰ μὲν γάρ τις ἐν τῇ πόλει ἀρχὴ ἰσχυροτέρα αὐτῆς, ὑφ' ἧς αὐτῷ προσετάττετο παρὰ τὸ δίκαιον ἀνθρώπους ἀπολλύναι, ἴσως ἂν εἰκότως αὐτῷ συγγνώμην εἴχετε· νῦν δὲ [1] παρὰ τοῦ ποτε καὶ λήψεσθε δίκην, εἴπερ ἐξέσται τοῖς τριάκοντα λέγειν, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα προσταχθέντα ἐποίουν;—[2] Καὶ μὲν δὴ οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ, κατὰ τὰ τούτοις ἐψηφισμένα, ἀλλ' ἐν τῇ ὁδῷ σώζοντα αὐτὸν, συλλαβὼν ἀπήγαγεν.—Ὑμεῖς δὲ πάντες ὀργίζεσθε, ὅσοι εἰς τὰς οἰκίας ἦλθον τὰς ὑμετέρας, ζήτησιν ποιούμενοι ἢ ὑμῶν ἢ τῶν ὑμετέρων τινός. Καίτοι εἰ χρὴ τούτοις, διὰ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν ἑτέρους ἀπολέσασι, συγγνώμην ἔχειν, ἐκείνοις ἂν δικαιότερον ἔχοιτε· κίνδυνος γὰρ ἦν πεμφθεῖσι, μὴ ἐλθεῖν, καὶ καταλαβοῦσιν, ἐξάρνοις γενέσθαι· τῷ δὲ Ερατοσθένει ἐξῆν εἰπεῖν, ὅτι οὐκ ἀπήντησεν· ἔπειτα, ὅτι οὐκ οἶδεν· ταῦτα γὰρ οὔτε ἔλεγχον, οὔτε βάσανον εἶχεν· ὥστε μηδ' ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν βουλομένων οἷόν τε εἶναι ἐξελεγχθῆναι.—Χρῆν δέ σε, ὦ Ερατόσθενες, εἴπερ ἦσθα χρηστὸς, πολὺ μᾶλλον τοῖς μέλλουσιν ἀδίκως ἀποθανεῖσθαι μηνυτὴν γενέσθαι, ἢ τοὺς ἀδίκως ἀπολουμένους συλλαμβάνειν. Νῦν δέ σου τὰ ἔργα φανερὰ γεγένηται οὐχ ὡς ἀνιωμένου, ἀλλ' ὡς ἡδομένου τοῖς γιγνομένοις· ὥστε τούσδε, ἐκ τῶν ἔργων, χρὴ μᾶλλον, ἢ ἐκ τῶν λόγων, τὴν ψῆφον φέρειν, ἃ ἴσασι γεγενημένα, τῶν τότε λεγομένων τεκμήρια λαμβάνοντας, ἐπειδὴ μάρτυρας περὶ αὐτῶν οὐχ οἷόν τε παρασχέσθαι. Οὐ γὰρ μόνον ἡμῖν παρεῖναι οὐκ ἐξῆν, ἀλλ' οὐδὲ παρ' αὐτοῖς εἶναι· ὥστε [3] ἐπὶ τούτοις ἐστὶ, πάντα τὰ κακὰ εἰργασμένοις τὴν πόλιν, πάντα τἀγαθὰ περὶ αὑτῶν λέγειν. Τοῦτο μέντοι οὐ φεύγω, ἀλλ' ὁμολογῶ σοι,

εἰ βούλει, ἀντειπεῖν. Θαυμάζω δὲ, τί ἄν ποτε ποιήσαις συνειπὼν, ὁπότε ἀντειπεῖν φάσκων, ἀπέκτεινας Πολέμαρχον. Φέρε δὴ, [1] τί ἂν εἰ καὶ ἀδελφοὶ ὄντες ἐτύχετε αὐτοῦ, ἢ καὶ υἱεῖς, (ἐποιήσατε;) [2] ἀπεψηφίσασθε; (ἢ οὔ;) Δεῖ γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, Ἐρατοσθένην δυοῖν θάτερον ἀποδεῖξαι, ἢ ὡς οὐκ ἀπήγαγεν αὐτὸν, ἢ ὡς δικαίως τοῦτ' ἔπραξεν. Οὗτος δὲ ὡμολόγησεν ἀδίκως συλλαβεῖν, ὥστε ῥᾳδίαν ὑμῖν [3] τὴν διαψήφισιν περὶ αὐτοῦ πεποίηκε. Καὶ μὲν δὴ πολλοὶ καὶ τῶν ἀστῶν καὶ τῶν ξένων ἥκουσιν, εἰσόμενοι, τίνα γνώμην περὶ τούτων ἕξετε· ὧν οἱ μὲν ἡμέτεροι ὄντες πολῖται, μαθόντες [4] ἀπίασιν, ὅτι ἢ δίκην δώσουσιν, ὧν ἂν ἐξαμάρτωσιν, ἢ πράξαντες μὲν ὧν ἐφίενται, τύραννοι τῆς πόλεως ἔσονται, δυστυχήσαντες δὲ, τὸ ἴσον ὑμῖν ἕξουσιν. [5] Ὅσοι δὲ ξένοι ἐπιδημοῦσιν, εἴσονται, πότερον ἀδίκως τοὺς τριάκοντα ἐκκηρύττουσιν ἐκ τῶν πόλεων, ἢ δικαίως. [6] Εἰ γὰρ δὴ αὐτοὶ οἱ κακῶς πεπονθότες, λαβόντες ἀφήσουσιν, ἦπου σφᾶς αὐτοὺς ἡγήσονται περιέργους ὑπὲρ ὑμῶν τειρομένους. [7] Οὔκουν δεινὸν, εἰ τοὺς μὲν στρατηγοὺς, οἳ ἐνίκων ναυμαχοῦντες, ὅτι διὰ χειμῶνα οὐχ οἷοί τ' ἔφασαν εἶναι τοὺς ἐκ τῆς θαλάττης ἀνελέσθαι, θανάτῳ ἐζημιώσατε, ἡγούμενοι χρῆναι τῇ τῶν τεθνειότων ἀρετῇ παρ' ἐκείνων δίκην λαβεῖν· τούτους δὲ δὴ, οἳ ἰδιῶται μὲν ὄντες, καθόσον ἐδύναντο, [8] ἐποίησαν ἡττηθῆναι ναυμαχοῦντας, ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν, ὁμολογοῦσιν ἑκόντες πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀκρίτους ἀποκτιννύναι·—οὐκ ἄρα χρὴ αὐτοὺς καὶ τοὺς παῖδας ὑφ' ὑμῶν ταῖς ἐσχάταις ζημίαις κολάζεσθαι; Ἐγὼ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἠξίουν ἱκανὰ εἶναι [9] τὰ κατηγορημένα· μέχρι γὰρ τούτου νομίζω χρῆναι κατηγορεῖν, ἕως ἂν θανάτου δόξῃ [10] τῷ φεύγοντι ἄξια εἰργάσθαι· ταύτην γὰρ ἐσχάτην δίκην δυνάμεθα παρ' αὐτῶν λαβεῖν· ὥστ' οὐκ

οἶδ', ὅ, τι δεῖ πολλὰ κατηγορεῖν τοιούτων ἀνδρῶν, οἳ οὐδ', ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου τῶν πεπραγμένων δὶς ἀποθανόντες, [1] δίκην δοῦναι δύναιντ' ἄν. [2] Οὐ γὰρ δὴ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ προσήκει ποιῆσαι, ὅπερ ἐν τῇδε τῇ πόλει εἰθισμένον ἐστίν· πρὸς μὲν τὰ κατηγορούμενα μηδὲν ἀπολογεῖσθαι, [3] περὶ δὲ σφῶν αὐτῶν ἕτερα λέγοντες ἐνίοτε ἐξαπατῶσιν, ὑμῖν ἀποδεικνῦντες, ὡς στρατιῶται ἀγαθοί εἰσιν, ἢ ὡς πολλὰς τῶν πολεμίων ναῦς ἔλαβον τριηραρχήσαντες, ἢ πόλεις, πολεμίας οὔσας, φίλας ἐποίησαν. [4] Ἐπεὶ—κελεύετε αὐτὸν ἀποδεῖξαι, ὅπου τοσούτους τῶν πολεμίων ἀπέκτειναν, ὅσους τῶν πολιτῶν· ἢ ναῦς ὅπου τοσαύτας ἔλαβον, ὅσας αὐτοὶ παρέδωκαν· ἢ πόλιν ἥντινα τοιαύτην προσεκτήσαντο, οἵαν τὴν ἡμετέραν κατεδουλώσαντο. [5] Ἀλλὰ γὰρ ὅπλα τῶν πολεμίων ἐσκύλευσαν, ὅσαπερ ὑμῶν ἀφείλοντο; ἀλλὰ τείχη τοιαῦτα εἷλον, οἷα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος κατέσκαψαν; οἵτινες καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀττικὴν φρούρια καθεῖλον, καὶ ὑμῖν ἐδήλωσαν, ὅτι οὐδὲ τὸν Πειραιᾶ Λακεδαιμονίων προσταττόντων περιεῖλον, [6] ἀλλ' ὡς αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν οὕτω βεβαιοτέραν ἐνόμιζον εἶναι. Πολλάκις οὖν ἐθαύμασα τῆς τόλμης τῶν λεγόντων ὑπὲρ αὐτῶν· πλὴν ὅταν ἐνθυμηθῶ, ὅτι τῶν αὐτῶν ἐστιν, αὐτούς τε πάντα τὰ κακὰ ἐργάζεσθαι, καὶ τοὺς τοιούτους ἐπαινεῖν. [7] Οὐ γὰρ νῦν πρῶτον τῷ ὑμετέρῳ πλήθει [8] τὰ ἐναντία ἔπραξεν, ἀλλὰ καὶ [9] ἐπὶ τῶν τετρακοσίων ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὀλιγαρχίαν καθιστάς, ἔφυγεν ἐξ Ἑλλησπόντου τριήραρχος καταλιπὼν τὴν ναῦν, μετὰ Ἰατροκλέους, καὶ ἑτέρων, ὧν τὰ ὀνόματα οὐδὲν δέομαι λέγειν. Ἀφικόμενος δὲ δεῦρο, τἀναντία τοῖς βουλομένοις δημοκρατίαν εἶναι ἔπραττεν. Καὶ τούτων μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τὸν μὲν τοίνυν μεταξὺ βίον αὐτοῦ παρήσω· ἐπειδὴ δὲ [1] ἡ ναυμαχία, καὶ ἡ συμφορὰ τῇ πόλει ἐγένετο, δημοκρατίας ἔτι οὔσης, [2] ὅθεν τῆς στάσεως ἦρξαν, πέντε ἄνδρες ἔφοροι κατέστησαν ὑπὸ τῶν καλουμένων ἑταίρων, συναγωγεῖς μὲν τῶν πολιτῶν, ἄρχοντες δὲ τῶν συνωμοτῶν, ἐναντία δὲ τῷ ὑμετέρῳ πλήθει πράττοντες· ὧν Ἐρατοσθένης καὶ Κριτίας ἦσαν. Οὗτοι δὲ [3] φυλάρχους τε ἐπὶ τὰς φυλακὰς κατέστησαν, καὶ ὅ, τι δέοι χειροτονεῖσθαι καὶ οὕστινας χρὴ ἄρχειν παρήγγελλον, καὶ εἴ τι ἄλλο πράττειν βούλοιντο, κύριοι ἦσαν. Οὕτως οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τούτων, πολιτῶν ὄντων, [4] ἐπεβουλεύεσθε, ὅπως μήτ' ἀγαθὸν μηδὲν ψηφίσεσθε, πολλῶν τε ἐνδεεῖς ἔσεσθε. Τοῦτο γὰρ καὶ ἠπίσταντο, ὅτι, ἄλλως μὲν, οὐχ [5] οἷοί τε ἔσονται περιγενέσθαι, κακῶς δὲ πραττόντων, δυνήσονται· καὶ ὑμᾶς ἡγοῦντο, τῶν παρόντων κακῶν ἐπιθυμοῦντας ἀπαλλαγῆναι, περὶ τῶν μελλόντων οὐκ ἐνθυμήσεσθαι. Ὡς τοίνυν τῶν ἐφόρων ἐγένετο, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι, οὐ τοὺς τότε [6] συμπράττοντας, (οὐ γὰρ ἂν δυναίμην,) ἀλλὰ τοὺς αὐτοῦ Ἐρατοσθένους ἀκούσαντας· καίτοι εἰ ἐσωφρόνουν, [7] κατεμαρτύρουν ἂν αὐτῶν· καὶ τοὺς διδασκάλους τῶν σφετέρων ἁμαρτημάτων, σφόδρα ἂν ἐκόλαζον, [8] καὶ τοὺς ὅρκους, εἰ ἐσωφρόνουν, οὐκ ἂν ἐπὶ μὲν τοῖς τῶν πολιτῶν κακοῖς πιστοὺς ἐνόμιζον, ἐπὶ δὲ τοῖς τῆς πόλεως ἀγαθοῖς ῥᾳδίως παρέβαινον. Πρὸς μὲν οὖν τούτους τοσαῦτα λέγω. Τοὺς δὲ μάρτυράς μοι κάλει. Καὶ ὑμεῖς ἀνάβητε. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τῶν μὲν μαρτύρων ἀκηκόατε. Τὸ δὲ τελευταῖον εἰς τὴν ἀρχὴν καταστὰς, ἀγαθοῦ μὲν οὐδενὸς μετέσχεν, ἄλλων δὲ πολλῶν· καίτοι εἴπερ ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς, ἐχρῆν ἂν πρῶτον μὲν μὴ παρανόμως ἄρχειν, ἔπειτα τῇ βουλῇ μηνυτὴν γίνεσθαι περὶ τῶν εἰσαγγελιῶν ἁπασῶν, ὅτι ψευδεῖς εἶεν—[9] καὶ Βάτραχος καὶ Αἰσχυλίδης οὐ τἀληθῆ μη-

νύουσιν, ἀλλὰ τἀληθῆ ὑπὸ τῶν τριάκοντα πλασθέντα εἰσαγγέλλουσι, συγκείμενα ἐπὶ τῇ τῶν πολιτῶν βλάβῃ. Καὶ μὲν δή, ὦ ἄνδρες δικασταί, [1] ὅσοι κακόνοι ἦσαν τῷ ὑμετέρῳ πλήθει, οὐδὲν ἔλαττον εἶχον σιωπῶντες· ἕτεροι γὰρ ἦσαν οἱ λέγοντες καὶ πράττοντες, ὧν οὐχ οἷόν τ' ἦν μείζω κακὰ γενέσθαι τῇ πόλει. Ὁπόσοι δ' εὖνοι φασὶν εἶναι, πῶς οὐκ ἐνταῦθα ἔδειξαν, αὐτοί τε τὰ βέλτιστα λέγοντες, καὶ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας ἀποτρέποντες; Ἴσως δ' ἂν ἔχοι εἰπεῖν, ὅτι ἐδεδοίκει, (καὶ ὑμῶν τοῦτο ἐνίοις ἱκανὸν ἔσται,) ὅπως τι μὴ φανήσεται ἐν τῷ λόγῳ τοῖς τριάκοντα ἐναντιούμενος· [2] εἰ δὲ μή, ἐνταυθοῖ δῆλος ἔσται, ὅτι ἐκεῖνά τε αὐτῷ ἤρεσκε, καὶ τοσοῦτον ἐδύνατο, ὥστε ἐναντιούμενος μηδὲν κακὸν παθεῖν ὑπ' αὐτῶν. Χρῆν δ' αὐτὸν ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ταύτην τὴν προθυμίαν ἔχειν, ἀλλὰ μὴ ὑπὲρ Θηραμένους, ὃς εἰς ὑμᾶς πολλὰ ἐξήμαρτεν· [3] ἀλλ' οὗτος τὴν μὲν πόλιν ἐχθρὰν ἐνόμιζεν εἶναι, τοὺς δ' ὑμετέρους ἐχθρούς, φίλους· ὡς ἀμφότερα ταῦτα ἐγὼ πολλοῖς τεκμηρίοις παραστήσω, καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτῶν γινομένας, ὁπότεροί [4] μοι ταῦτα πράξουσι, καὶ τῆς πόλεως ἄρξουσι. Καὶ γὰρ εἰ ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων ἐστασίαζον, ποῦ κάλλιον ἂν ἦν ἀνδρὶ ἄρχοντι, ἢ [5] Θρασυβούλου Φυλὴν κατειληφότος, τότε ἐπιδείξασθαι τὴν αὐτοῦ [6] συνουσίαν; Ὁ δ' ἀντὶ τοῦ ἐπαγγείλασθαί τι ἢ πρᾶξαι ἀγαθὸν πρὸς τοὺς ἐπὶ Φυλῇ, ἐλθών, μετὰ τῶν συναρχόντων, εἰς Σαλαμῖνα καὶ Ἐλευσῖνάδε, τριακοσίους τῶν πολιτῶν ἀπήγαγεν εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ μιᾷ ψήφῳ αὐτῶν ἁπάντων θάνατον [7] κατεψηφίσατο. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ ἤλθομεν, [8] καὶ αἱ ταραχαὶ γεγενημέναι ἦσαν, καὶ περὶ τῶν διαλλαγῶν οἱ λόγοι ἐγίνοντο, πολλὰς ἑκάτεροι ἐλπίδας εἴχομεν πρὸς ἀλλήλους ἔσεσθαι ὡς ἀμφότεροι ἔδοξαν. Οἱ μὲν γὰρ ἐκ Πειραιῶς, κρείτ-

τους ὄντες, [1] εἴασαν αὐτοὺς ἀπελθεῖν· οἱ δὲ εἰς τὸ ἄστυ ἐλθόντες, τοὺς μὲν τριάκοντα ἐξέβαλον, πλὴν Φείδωνος καὶ Ἐρατοσθένους, ἄρχοντας δὲ τοὺς ἐκείνοις ἐχθίστους εἵλοντο, ἡγούμενοι δικαίως ἂν ὑπὸ τῶν αὐτῶν τούς τε τριάκοντα μισεῖσθαι καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ φιλεῖσθαι. Τούτων τοίνυν Φείδων ὁ τῶν τριάκοντα γενόμενος, καὶ Ἱπποκλῆς, καὶ Ἐπιχάρης ὁ Λαμπτρεὺς, καὶ ἕτεροι οἱ δοκοῦντες εἶναι ἐναντιώτατοι Χαρικλεῖ καὶ Κριτίᾳ καὶ τῇ ἐκείνων ἑταιρείᾳ, ἐπειδὴ αὖτις εἰς τὴν ἀρχὴν [2] κατέστησαν, πολὺ μείζω στάσιν καὶ πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ ἢ [3] τοῖς ἐξ ἄστεος ἐποίησαν· ᾗ καὶ φανερῶς ἐπεδείξαντο, ὅτι οὐχ ὑπὲρ τῶν ἐν Πειραιεῖ, οὐδ᾽ ὑπὲρ τῶν ἀδίκως ἀπολλυμένων ἐστασίαζον, οὐδ᾽ οἱ [4] τεθνειότες αὐτοὺς ἐλύπουν, οὐδ᾽ οἱ μέλλοντες ἀποθανεῖσθαι· ἀλλ᾽ οἱ μεῖζον δυνάμενοι, καὶ θᾶσσον πλουτοῦντες. Λαβόντες γὰρ τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πόλιν, ἀμφοτέροις ἐπολέμουν, τοῖς τε τριάκοντα, πάντα κακὰ εἰργασμένοις, καὶ ὑμῖν πάντα κακὰ πεπονθόσι· καίτοι τοῦτο πᾶσι δῆλον ἦν, ὅτι, εἰ μὲν ἐκεῖνοι δικαίως ἔφευγον, ὑμεῖς ἀδίκως· εἰ δ᾽ ὑμεῖς ἀδίκως, οἱ τριάκοντα δικαίως· οὐ γὰρ δι᾽ ἑτέρων ἔργων αἰτίαν λαβόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐξέπεσον, ἀλλὰ τούτων· ὥστε σφόδρα χρὴ ὀργίζεσθαι, ὅτι Φείδων αἱρεθεὶς ὑμᾶς διαλλάξαι, καὶ καταγαγεῖν, τῶν αὐτῶν ἔργων Ἐρατοσθένει μετεῖχε· καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ τοὺς μὲν κρείττους αὐτῶν δι᾽ ὑμᾶς κακῶς ποιεῖν ἕτοιμος ἦν, ὑμῖν δὲ ἀδίκως φεύγουσιν οὐκ ἠθέλησεν ἀποδοῦναι τὴν πόλιν· ἀλλ᾽ ἐλθὼν εἰς Λακεδαίμονα, ἔπειθεν αὐτοὺς στρατεύεσθαι· διαβάλλων, ὅτι Βοιωτῶν ἡ πόλις ἔσται, καὶ ἄλλα λέγων, οἷς ᾤετο πείσειν μάλιστα. Οὐ δυνάμενος δὲ τούτων τυχεῖν, εἴτε κὴ [5] τῶν ἱερῶν ἐμποδὼν ὄντων, εἴτε καὶ αὐτῶν οὐ βουλομένων, [6] ἑκατὸν τάλαντα ἐδανείσατο, [7] ἵνα ἔχῃ ἐπικούρους μισθοῦσθαι. Καὶ Λύσανδρον ἄρχοντα ᾐτήσατο,

εὐνούστατον μὲν ὄντα τῇ ὀλιγαρχίᾳ, κακονούστατον δὲ τῇ πόλει· μισοῦντα δὲ μάλιστα τοὺς ἐν Πειραιεῖ. Μισθωσάμενοι δὲ πάντας ἀνθρώπους ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς πόλεως, καὶ πόλεις ἐπάγοντες, [1] καὶ τελευτῶντες Λακεδαιμονίους, καὶ [2] τῶν συμμάχων ὁπόσους ἐδύναντο πεῖσαι, οὐ διαλλάξαι, ἀλλ' ἀπολέσαι παρεσκευάζοντο τὴν πόλιν· [3] εἰ μὴ δι' ἄνδρας ἀγαθούς, οἷς ὑμεῖς δηλώσατε παρὰ τῶν ἐχθρῶν δίκην λαβόντες, ὅτι καὶ ἐκείνοις χάριν ἀποδώσετε. Ταῦτα δὲ ἐπίστασθε μὲν καὶ αὐτοί, καὶ οἶδ', ὅτι οὐ δεῖ μάρτυρας παρασχέσθαι· [4] ὅμως δ'· ἐγώ τε γὰρ δέομαι ἀναπαύσασθαι, ὑμῶν τ' ἐνίοις ἥδιον, [5] ὡς πλείστων, τοὺς αὐτοὺς λόγους ἀκούειν. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Φέρε δὲ καὶ περὶ Θηραμένους ὡς δύνωμαι [6] διὰ βραχυτάτων διδάξω. Δέομαι δ' ὑμῶν ἀκοῦσαι ὑπέρ τ' ἐμαυτοῦ καὶ τῆς πόλεως· [7] καὶ μηδενὶ τοῦτο παραστῇ, ὡς Ἐρατοσθένους κινδυνεύοντος, Θηραμένους κατηγορῶ. Πυνθάνομαι γὰρ ταῦτα ἀπολογήσασθαι αὐτόν, ὅτι ἐκείνοις φίλος ἦν, καὶ τῶν αὐτῶν ἔργων μετεῖχε. Καίτοι σφόδρ' ἂν αὐτὸν οἶμαι μετὰ Θεμιστοκλέους πολιτευόμενον, προσποιεῖσθαι πράττειν ὅπως οἰκοδομηθήσεται τὰ τείχη· ὁπότε καὶ μετὰ Θηραμένους, ὅπως καθαιρεθήσεται. [8] Οὐ γάρ μοι δοκοῦσιν ἴσων ἄξιοι γεγενῆσθαι. Ὁ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων ἀκόντων ᾠκοδόμησεν αὐτά, οὗτος δέ, τοὺς πολίτας ἐξαπατήσας, καθεῖλε. Περιέστηκεν οὖν τῇ πόλει τοὐναντίον ἢ ὡς εἰκὸς ἦν. [9] Ἄξιον μὲν γὰρ καὶ τοὺς φίλους τοῦ Θηραμένους προσαπολωλέναι, πλὴν εἴ τις [10] ἐτύγχανεν ἐκείνῳ τἀναντία πράττων· νῦν δὲ ὁρῶ τάς τε ἀπολογίας εἰς ἐκεῖνον ἀναφερομένας, τούς τ' ἐκείνῳ συνόντας τιμᾶσθαι πειρωμένους, ὥσπερ πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίους, ἀλλ' οὐ μεγάλων κακῶν γεγενημένους. Ὃς πρῶτον μὲν τῆς προτέρας ὀλιγαρχίας αἰτιώτατος ἐγένετο, πείσας ὑμᾶς τὴν ἐπὶ τῶν τετρακοσίων πολιτείαν ἑλέσθαι. Καὶ

ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ, τῶν προβούλων ὢν, ταῦτ' ἔπραττεν· αὐτὸς δὲ, δοκῶν εὐνούστατος εἶναι τοῖς πράγμασι, στρατηγὸς ὑπ' αὐτοῦ ᾑρέθη. Καὶ ἕως μὲν ἐτιμᾶτο, πιστὸν ἑαυτὸν τῇ πόλει παρεῖχεν· ἐπειδὴ δὲ Πείσανδρον μὲν καὶ Κάλλαισχρον καὶ ἑτέρους ἑώρα [1] πραοτέρους αὐτῷ γενομένους, τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος οὐκέτι βουλόμενον [2] τούτων ἀκροᾶσθαι, τότ' ἤδη, διά τε τὸν πρὸς ἐκείνους φθόνον καὶ τὸ παρ' ὑμῶν δέος, μετέσχε τῶν Ἀριστοκράτους ἔργων. Βουλόμενος δὲ τῷ ὑμετέρῳ πλήθει δοκεῖν πιστὸς εἶναι, Ἀντιφῶντα καὶ Ἀρχεπτόλεμον, φιλτάτους ὄντας αὐτῷ, κατηγορῶν ἀπέκτεινεν. Εἰς τοσοῦτον δὲ κακίας ἦλθεν, ὥστε ἅμα μὲν, διὰ τὴν [3] πρὸς ἐκείνους πίστιν, ὑμᾶς κατεδουλώσατο, διὰ δὲ τὴν πρὸς ὑμᾶς, τοὺς φίλους ἀπώλεσεν. Τιμώμενος δὲ καὶ τῶν μεγίστων ἀξιούμενος, αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος σώσειν τὴν πόλιν, αὐτὸς ἀπώλεσε· φάσκων πρᾶγμα εὑρηκέναι μέγα καὶ πολλοῦ ἄξιον. Ὑπέσχετο δὲ εἰρήνην ποιήσειν, μήτε ὅμηρα δοὺς, μήτε τὰ τείχη καθελὼν, μήτε τὰς ναῦς παραδούς. Ταῦτα δὲ εἰπεῖν μὲν οὐδενὶ ἠθέλησεν, ἐκέλευσε δὲ αὐτῷ πιστεύειν. Ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, [4] πραττούσης μὲν τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς σωτηρίαν, ἀντιλεγόντων δὲ πολλῶν Θηραμένει, εἰδότες δὲ, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι τῶν πολεμίων οὕνεκεν τἀπόρρητα ποιοῦνται, ἐκεῖνος δ' ἐν τοῖς αὑτοῦ πολίταις οὐκ ἠθέλησεν εἰπεῖν ταῦθ', ἃ πρὸς τοὺς πολεμίους ἔμελλεν ἐρεῖν, ὅμως ἐπετρέψατε αὐτῷ πατρίδα, καὶ παῖδας, καὶ γυναῖκας, καὶ ὑμᾶς αὐτούς. Ὁ δὲ ὧν μὲν ὑπέσχετο, οὐδὲν ἔπραξεν, οὕτω δὲ ἐνετεθύμητο, ὡς χρὴ μικρὰν καὶ ἀσθενῆ γενέσθαι τὴν πόλιν. Ὥστε περὶ ὧν οὐδεὶς πώποτε οὔτε τῶν πολεμίων ἐμνήσθη, οὔτε τῶν πολιτῶν ἤλπισε, ταῦθ' ὑμᾶς ἔπεισε πρᾶξαι· οὐχ ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀναγκαζόμενος, ἀλλ' αὐτὸς ἐκείνοις ἐπαγγελλόμενος, τοῦ τε Πειραιῶς τὰ τείχη περιελεῖν, καὶ

τὴν ὑπάρχουσαν πολιτείαν καταλῦσαι· εὖ εἰδὼς, ὅτι, εἰ μὴ πασῶν τῶν ἐλπίδων ἀποστερηθήσεσθε, ταχεῖαν παρ' αὐτοῦ τὴν τιμωρίαν κομιεῖσθε. Καὶ τὸ τελευταῖον, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐ πρότερον εἴασε τὴν ἐκκλησίαν γενέσθαι, ἕως ὁ λεγόμενος ὑπ' [1] ἐκείνου καιρὸς ἐπιμελῶς ὑπ' αὐτοῦ ἐτηρήθη, καὶ μετεπέμψατο μὲν τὰς μετὰ Λυσάνδρου ναῦς ἐκ Σάμου, ἐπεδήμησε δὲ τὸ τῶν πολεμίων στρατόπεδον. Τότε δὲ τούτων ὑπαρχόντων, καὶ παρόντων Λυσάνδρου, καὶ Φιλοχάρους, καὶ Μιλτιάδου, περὶ τῆς πολιτείας τὴν ἐκκλησίαν ἐποίουν· ἵνα μήτε ῥήτωρ αὐτοῖς μηδεὶς ἐναντιοῖτο, μήτε ἀπειλοῖτο· ὑμεῖς τε μὴ τὰ τῇ πόλει συμφέροντα ἕλοισθε, ἀλλὰ τἀκείνοις δοκοῦντα ψηφίσαισθε· ἀναστὰς δὲ Θηραμένης ἐκέλευσεν ὑμᾶς τριάκοντα ἀνδράσιν ἐπιτρέψαι τὴν πόλιν, καὶ τῇ πολιτείᾳ χρῆσθαι, ἣν Δρακοντίδης ἀπέφηνεν· ὑμεῖς δ' ὅμως καὶ οὕτω διακείμενοι, ἐθορυβεῖτε, ὡς οὐ ποιήσοντες ταῦτα. Εγινώσκετε γὰρ, ὅτι περὶ δουλείας καὶ ἐλευθερίας ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐκκλησιάζετε. Θηραμένης δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, (καὶ τούτων ὑμᾶς αὐτοὺς μάρτυρας παρέξομαι,) εἶπεν, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλοι τοῦ ὑμετέρου θορύβου, ἐπειδὴ πολλοὺς μὲν Ἀθηναίων εἰδείη τοὺς τὰ ὅμοια πράττοντας αὐτῷ, δοκοῦντα δὲ Λυσάνδρῳ καὶ Λακεδαιμονίοις λέγοι· μετ' ἐκεῖνον δὲ Λύσανδρος ἀναστὰς, ἄλλα τε πολλὰ τολμηρῶς εἶπε, καὶ ὅτι παρασπόνδους ὑμᾶς ἔχοι, καὶ ὅτι οὐ περὶ πολιτείας ὑμῖν ἔσται, ἀλλὰ περὶ σωτηρίας ὁ λόγος, εἰ μὴ ποιήσαιθ' ἃ Θηραμένης κελεύοι. Τῶν δ' ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὅσοι ἄνδρες ἀγαθοὶ ἦσαν, [2] γνόντες τὴν παρασκευὴν καὶ τὴν ἀνάγκην, οἱ μὲν αὐτοῦ μένοντες ἡσυχίαν ἦγον, οἱ δὲ ᾤχοντο ἀπιόντες· τοῦτο γοῦν σφίσιν αὐτοῖς συνειδότες, ὅτι οὐδὲν κακὸν τῇ πόλει ἐψηφίσαντο· ὀλίγοι δέ τινες, καὶ πονηροὶ καὶ κακῶς βουλευόμενοι, τὰ προσταχθέντα ἐχειροτόνησαν.

Παρηγγέλλετο γὰρ αὐτοῖς, δέκα μὲν, οὓς Θηραμένης ἀπέδειξε, χειροτονῆσαι, δέκα δὲ, οὓς οἱ καθεστηκότες ἔφοροι κελεύοιεν, δέκα δὲ ἐκ τῶν παρόντων. Οὕτω γὰρ τὴν ὑμετέραν ἀσθένειαν ἑώρων, καὶ τὴν αὑτῶν δύναμιν ἠπίσταντο, ὥστε πρότερον ᾔδεσαν τὰ μέλλοντα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πραχθήσεσθαι. Ταῦτα δὲ οὐκ ἐμοὶ δεῖ πιστεῦσαι, ἀλλὰ ἐκείνῳ· πάντα γὰρ τὰ ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένα ἐν τῇ βουλῇ ἀπολογούμενος ἔλεγεν· ὀνειδίζων μὲν [1] τοῖς φεύγουσιν, ὅτι δι' αὐτὸν κατέλθοιεν· οὐδὲν φροντίζων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων· ὀνειδίζων δὲ τοῖς τῆς πολιτείας μετέχουσιν, ὅτι πάντων τῶν πεπραγμένων, τοῖς εἰρημένοις τρόποις ὑπ' ἐμοῦ, αὐτὸς αἴτιος γεγενημένος, τοιούτων τυγχάνοι, πολλὰς πίστεις αὐτῷ ἔργῳ δεδωκὼς, καὶ παρ' ἐκείνων ὅρκους εἰληφώς. [2] Καὶ τοσούτων καὶ ἑτέρων κακῶν καὶ αἰσχρῶν καὶ πάλαι ϗ νεωστὶ ϗ μικρῶν ϗ μεγάλων [3] αἴτιοι γεγενημένοι, τολμήσουσιν αὐτοὺς φίλους ὄντας ἀποφαίνειν; οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ἀποθανόντος Θηραμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αὑτοῦ πονηρίας· καὶ δικαίως μὲν ἐν ὀλιγαρχίᾳ δίκην δόντος, (ἤδη γὰρ αὐτὴν κατέλυσε,) δικαίως δ' ἂν ἐν δημοκρατίᾳ· δὶς γὰρ ὑμᾶς κατεδουλώσατο, τῶν μὲν παρόντων καταφρονῶν, τῶν δὲ ἀπόντων ἐπιθυμῶν· καὶ τῷ καλλίστῳ ὀνόματι χρώμενος, δεινοτάτων ἔργων διδάσκαλος καταστάς. Περὶ μὲν τοίνυν Θηραμένους ἱκανά μοι ἐστὶ τὰ κατηγορημένα. Ἥκει δ' ὑμῖν ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, ἐν ᾧ δεῖ συγγνώμην καὶ ἔλεον μὴ εἶναι ἐν ταῖς ὑμετέραις γνώμαις, ἀλλὰ παρὰ Ἐρατοσθένους καὶ τῶν [4] τουτουὶ συναρχόντων δίκην λαβεῖν· μηδὲ μαχομένους κρείττους εἶναι τῶν πολεμίων· ψηφιζομένους δὲ, ἥττους τῶν ἐχθρῶν. Μηδ' ὧν φασὶ μέλλειν πράξειν πλείω χάριν αὐτοῖς ἴστε, ἢ ὧν ἐποίησαν ὀργίζεσθε· μηδ' ἀποῦσι μὲν τοῖς τριάκοντα ἐπιβουλεύετε, παρόντας δ' ἀφῆτε· μηδὲ τῆς τύχης, ἣ τούτους παρέδωκε τῇ πό-

λει, κάκιον ὑμῖν αὐτοῖς βοηθήσητε. Κατηγορεῖτε δὲ Ἐρατοσθένους καὶ τῶν τούτου φίλων, οἷς τὰς ἀπολογίας ἀνοίσει, καὶ μεθ' ὧν αὐτῷ ταῦτα πέπρακται. Ὁ μέντοι ἀγὼν οὐκ ἐξ ἴσου τῇ πόλει καὶ Ἐρατοσθένει. Οὗτος μὲν γὰρ κατήγορος καὶ δικαστὴς αὐτὸς ἦν τῶν γινομένων· [1] ἡμεῖς δὲ νυνὶ εἰς κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν καθέσταμεν. Καίτοι οὗτοι μὲν τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀκρίτως ἀπέκτειναν, ὑμεῖς δὲ τοὺς ἀπολέσαντας τὴν πόλιν κατὰ τὸν νόμον ἀξιοῦτε κρίνειν· παρ' ὧν οὐδ' ἂν παρανόμως βουλόμενοι δίκην λαμβάνειν, ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων, ὧν τὴν πόλιν ἠδικήκασι, λάβοιτε. Τί γὰρ ἂν παθόντες, δίκην τὴν ἀξίαν εἴησαν τῶν ἔργων δεδωκότες; Πότερον, εἰ αὐτοὺς ἀποκτείνοιτε καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν, ἱκανὴν ἂν τοῦ φόνου δίκην λάβοιμεν, ὧν οὗτοι πατέρας καὶ υἱεῖς καὶ ἀδελφοὺς ἀκρίτως ἀπέκτειναν; Ἀλλὰ γὰρ εἰ τὰ χρήματα τὰ φανερὰ δημεύσαιτε, καλῶς ἂν ἔχοι, ἢ τῇ πόλει, ἧς οὗτοι πολλὰ εἰλήφασιν, ἢ τοῖς ἰδιώταις, ὧν οἰκίας ἐξεπόρθησαν; Ἐπειδὴ τοίνυν πάντα ποιοῦντες, δίκην παρ' αὐτῶν οὐκ ἂν δύνησθε [2] λαβεῖν, πῶς οὐκ αἰσχρὸν ὑμῖν καὶ ἡντινοῦν ἀπολιπεῖν, ἥντινά τις βούλοιτο παρὰ τούτων λαμβάνειν; Πᾶν δ' ἄν μοι δοκεῖ τολμῆσαι, ὅστις νυνὶ, οὐχ ἑτέρων ὄντων τῶν δικαστῶν, ἀλλ' αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων, ἥκει ἀπολογησόμενος πρὸς αὐτοὺς τοὺς μάρτυρας τῆς τούτου πονηρίας· [3] τοσοῦτον δ' ὑμῶν καταπεφρόνηκεν, ἢ ἑτέροις πεπίστευκεν. Ὧν ἀμφοτέρων ἄξιον ἐπιμεληθῆναι, ἐνθυμουμένοις, ὅτι οὔτ' ἂν ἐκεῖνα δύναιντο ποιεῖν, μὴ ἑτέρων συμπραττόντων, οὔτ' ἂν νῦν ἐπεχείρησαν ἐλθεῖν, μὴ ὑπὸ τῶν αὐτῶν οἰόμενοι σωθήσεσθαι, οἳ οὐ τούτοις ἥκουσι βοηθήσοντες, ἀλλὰ ἡγούμενοι πολλὴν ἄδειαν σφίσιν ἔσεσθαι τῶν πεπραγμένων, καὶ τοῦ λοιποῦ ποιεῖν ὅ, τι ἂν βούλωνται, εἰ τοὺς μεγίστων κακῶν αἰτίους λαβόντες ἀφήσετε. [4] Ἀλλὰ καὶ τῶν συνερούντων αὐτοῖς ἄξιον

θαυμάζειν, πότερον ὡς καλοὶ κἀγαθοὶ αἰτήσονται, τὴν αὑτῶν ἀρετὴν πλείονος ἀξίαν ἀποφαίνοντες τῆς πονηρίας· (ἐβουλόμην μέν τ' ἂν αὐτοὺς οὕτω προθύμους εἶναι σώζειν τὴν πόλιν, ὥσπερ οὗτοι ἀπολλύναι·) ἢ ὡς δεινοὶ λέγειν ἀπολογήσονται, καὶ τὰ τούτων ἔργα πολλοῦ ἄξια ἀποφανοῦσιν;—ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν οὐδεὶς αὐτῶν οὐδὲ τὰ δίκαια πώποτε ἐπεχείρησεν εἰπεῖν. Ἀλλὰ τοὺς μάρτυρας ἄξιον ἰδεῖν, οἳ τούτοις μαρτυροῦντες, αὐτῶν κατηγοροῦσι· [1] σφόδρα ἐπιλήσμονας καὶ εὐήθεις νομίζοντες ὑμᾶς εἶναι, εἰ διὰ μὲν τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἀδεῶς ἡγοῦνται τοὺς τριάκοντα σώσειν, διὰ δὲ Ἐρατοσθένην καὶ τοὺς συνάρχοντας αὐτοῦ, δεινὸν ἦν καὶ τῶν τεθνειότων ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν. Καίτοι οὗτοι μὲν σωθέντες, πάλιν ἂν δύναιντο τὴν πόλιν ἀπολέσαι· ἐκεῖνοι δὲ, οὓς οὗτοι ἀπώλεσαν, τελευτήσαντες τὸν βίον, πέρας ἔχουσι τῆς παρὰ τῶν ἐχθρῶν τιμωρίας. [2] Οὐκοῦν δεινὸν εἰ τῶν μὲν ἀδίκως τεθνεώτων οἱ φίλοι συναπώλλυντο, αὐτοῖς δὲ τοῖς τὴν πόλιν ἀπολέσασιν ἦ που ἐπ' ἐκφορὰν πολλοὶ ἥξουσιν, ὁπότε βοηθεῖν τοσοῦτοι παρασκευάζονται. Καὶ μὲν δὴ πολὺ ῥᾷον ἡγοῦμαι εἶναι, ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς ἐπάσχετε [3] ἀντειπεῖν, ἢ περὶ ὧν οὗτοι πεποιήκασιν ἀπολογήσασθαι. Καίτοι λέγουσιν, [4] ὡς Ἐρατοσθένει ἐλάχιστα τῶν τριάκοντα κακὰ εἴργασται, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸν ἀξιοῦσι σωθῆναι· [5] ὅτι δὲ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων πλεῖστα εἰς ὑμᾶς ἐξημάρτηκεν, [6] οὐκ οἴονται χρῆναι αὐτὸν ἀπολέσθαι· ὑμεῖς δὲ δείξατε, ἥντινα γνώμην ἔχετε περὶ τῶν πραγμάτων. Εἰ μὲν γὰρ τούτου [7] καταψηφιεῖσθε, δῆλοι ἔσεσθε ὡς ὀργιζόμενοι τοῖς πεπραγμένοις· εἰ δὲ ἀποψηφιεῖσθε, ὀφθήσεσθε τῶν αὐτῶν ἔργων ἐπιθυμηταὶ τούτοις ὄντες, καὶ οὐχ ἕξετε λέγειν, ὅτι τὰ ὑπὸ τῶν τριάκοντα προσταχθέντα ἐποιεῖτε. Νυνὶ μὲν γὰρ οὐδεὶς ὑμᾶς ἀναγκάζει παρὰ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἀποψηφί-

ζεσθαι. Ὥστε συμβουλεύω, μὴ τούτων ἀποψηφισαμένους, ὑμῶν αὐτῶν καταψηφίσασθαι. Μηδ' [1] οἴεσθε κρύβδην τὴν ψῆφον· φανερὰν γὰρ τῇ πόλει τὴν ὑμετέραν γνώμην ποιήσετε.

[2] Βούλομαι δὲ ὀλίγα ἑκατέρους ἀναμνήσας, καταβαίνειν, τούς τε ἐξ ἄστεος καὶ τοὺς ἐκ Πειραιῶς· ἵνα τὰς ὑμῖν διὰ τοῦτον γεγενημένας συμφορὰς παραδείγματα ἔχοντες, τὴν ψῆφον φέρητε. Καὶ πρῶτον μὲν ὅσοι ἐξ ἄστεος ἐστὲ, σκέψασθε, ὅτι ὑπὸ τούτων οὕτω [3] σφόδρα ἤρχεσθε, ὥστε ἀδελφοῖς καὶ υἱέσι καὶ πολίταις ἠναγκάζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον πόλεμον, [4] ἐν ᾧ ἡττηθέντες μὲν, τοῖς νικήσασι τὸ ἴσον εἴχετε, νικήσαντες δ' ἂν, [5] τούτοις ἐδουλεύετε. Καὶ τοὺς ἰδίους οἴκους οὗτοι μὲν ἂν [6] ἐκ τῶν πραγμάτων μεγάλους ἐκτήσαντο. ὑμεῖς δὲ διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐλάττους εἴχετε. [7] Συνωφελεῖσθαι μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἠξίουν, συνδιαβάλλεσθαι δ' ἠνάγκαζον. Εἰς τοσοῦτον ὑπεροψίας ἐλθόντες, ὥστε οὐ τῶν ἀγαθῶν κοινούμενοι, πιστοὺς ὑμᾶς ἐκτῶντο, ἀλλὰ τῶν ὀνειδῶν μεταδιδόντες, εὔνους ᾤοντο εἶναι. Ἀνθ' ὧν ὑμεῖς, νῦν ἐν τῷ θαῤῥαλέῳ ὄντες, καθόσον δύνασθε, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐκ Πειραιῶς τιμωρήσασθε. Ἐνθυμηθέντες μὲν, ὅτι ὑπὸ τούτων πονηροτάτων ὄντων ἤρχεσθε, ἐνθυμηθέντες δὲ, ὅτι μετ' ἀνδρῶν νῦν ἀρίστων πολιτεύεσθε, καὶ τοῖς πολεμίοις μάχεσθε, καὶ περὶ τῆς πόλεως βουλεύεσθε· ἀναμνησθέντες δὲ τῶν ἐπικούρων, οὓς οὗτοι [8] φύλακας τῆς σφετέρας ἀρχῆς καὶ τῆς ὑμετέρας δουλείας εἰς τὴν ἀκρόπολιν κατέστησαν. Καὶ πρὸς ὑμᾶς μὲν, ἔτι πολλῶν ὄντων εἰπεῖν, τοσαῦτα λέγω. Ὅσοι δ' ἐκ Πειραιῶς ἐστε, [9] πρῶτον μὲν τῶν ὅπλων ἀναμνήσθητε, ὅτι πολλὰς μάχας ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ μαχεσάμενοι, οὐχ ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλ' ὑπὸ τούτων, εἰρήνης οὔσης, ἀφηρέ-

θητε τὰ ὅπλα· ἔπειθ', ὅτι ἐξεκηρύχθητε μὲν ἐκ τῆς πόλεως, ἣν ὑμῖν οἱ πατέρες παρέδοσαν, φεύγοντας δὲ ὑμᾶς ἐκ τῶν πόλεων ἐξῃτοῦντο. Ἀνθ' ὧν ὀργίσθητε μὲν, ὥσπερ ὅτ' ἐφεύγετε· ἀναμνήσθητε δὲ καὶ τῶν ἄλλων κακῶν, ἃ πεπόνθατε ὑπ' αὐτῶν· οἳ τοὺς μὲν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, τοὺς δ' ἐκ τῶν ἱερῶν συναρπάζοντες βιαίως ἀπέκτειναν· τοὺς δὲ, ἀπὸ τέκνων καὶ γονέων καὶ γυναικῶν ἀφέλκοντες, φονέας αὐτῶν ἠνάγκασαν γενέσθαι, [1] καὶ οὐδὲ ταφῆς τῆς νομιζομένης εἴασαν τυχεῖν· ἡγούμενοι τὴν αὐτῶν ἀρχὴν βεβαιοτέραν εἶναι [2] τῆς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας. Ὅσοι δὲ τὸν θάνατον διέφυγον, πολλαχοῦ κινδυνεύσαντες, καὶ εἰς πολλὰς πόλεις πλανηθέντες, καὶ πανταχόθεν ἐκκηρυττόμενοι, ἐνδεεῖς ὄντες τῶν ἐπιτηδείων, οἱ μὲν ἐν πολεμίᾳ τῇ πατρίδι τοὺς παῖδας καταλιπόντες, οἱ δ' ἐν ξένῃ γῇ, πολλῶν ἐναντιουμένων, ἤλθετε εἰς τὸν Πειραιᾶ. Πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων κινδύνων ὑπαρξάντων, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, τοὺς μὲν ἠλευθερώσατε, τοὺς δ' εἰς τὴν πατρίδα κατηγάγετε. Εἰ δὲ ἐδυστυχήσατε καὶ τούτων ἡμάρτετε, [3] αὐτοὶ μὲν ἂν δείσαντες ἐφεύγετε, μὴ πάθητε τοιαῦτα, οἷα καὶ πρότερον· καὶ οὔτε ἂν ἱερὰ, οὔτε βωμοὶ ὑμᾶς ἀδικουμένους [4] διὰ τοὺς τούτων τρόπους ὠφέλησαν, ἃ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι σωτήρια γίνεται· οἱ δὲ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι μὲν ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο· οἱ δ' [5] ἐπὶ ξένης, [6] μικρῶν ἂν ἕνεκα συμβολαίων ἐδούλευον, ἐρημίᾳ τῶν ἐπικουρησόντων. [7] Ἀλλὰ γὰρ οὐ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι βούλομαι λέγειν, τὰ πραχθέντα ὑπὸ τούτων οὐ δυνάμενος εἰπεῖν. Οὐδὲ γὰρ ἑνὸς κατηγόρου, οὐδὲ δυοῖν ἔργον ἐστὶν, ἀλλὰ πολλῶν. [8] Ὅμως δὲ τῆς ἐμῆς προθυμίας οὐδὲν ἐλλέλειπται ὑπὲρ τῶν ἱερῶν, ἃ οὗτοι—[9] τὰ μὲν ἀπέδοντο, τὰ δ', εἰσιόντες, ἐμίαινον· ὑπέρ τε τῆς πόλεως, ἣν μικρὰν ἐποίουν· ὑπέρ τε τῶν νεωρίων, ἃ καθεῖλον·

καὶ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, [1] οἷς ὑμεῖς, ἐπειδὴ ζῶσιν ἐπαμῦναι οὐκ ἠδύνασθε, ἀποθανοῦσι βοηθήσατε. Οἶμαι δ' αὐτοὺς ὑμῶν τε ἀκροᾶσθαι, καὶ ὑμᾶς εἴσεσθαι τὴν ψῆφον φέροντας· ἡγουμένους, ὅσοι μὲν ἂν τούτων [2] ἀποψηφίσησθε, αὐτῶν θάνατον καταψηφιεῖσθαι· ὅσοι δ' ἂν παρὰ τούτων δίκην λάβωσιν, ὑπὲρ αὐτῶν [3] τιμωρίας πεποιημένους. Παύσομαι κατηγορῶν. Ακηκόατε· ἑωράκατε· πεπόνθατε· ἔχετε· δικάζετε.

II.

[1] Ex ISOCRATE.

[Juxta Edit. Athanasii Augeri. Paris. 1782. 8vo.]

ISOCRATES in diverso genere dicendi nitidus et compositus, et palæstræ quam pugnæ magis accommodatus, omnes dicendi Veneres sectatus est; nec immeritò. Auditoriis enim se, non judiciis comparârat. In inventione facilis, honesti studiosus, in compositione adeò diligens, ut cura ejus reprehendatur.

Quinct. X.

[2] ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΡΟΣ ΔΗΜΟΝΙΚΟΝ

ΛΟΓΟΣ.

ΕΝ πολλοῖς μὲν, ὦ Δημόνικε, πολὺ [3] διεστώσας εὑρήσομεν τάς τε τῶν σπουδαίων γνώμας, καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας· πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν [4] εἰλήφασιν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις. Οἱ μὲν γὰρ, τοὺς φίλους, παρόντας μόνον, τιμῶσιν· οἱ δὲ καὶ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι. Καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε· [5] τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ᾽ ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν. Ἡγούμενος οὖν πρέπειν [6] τοὺς δόξης ὀρεγομένους, καὶ [7] παιδείας ἀντιποιουμένους, τῶν σπουδαίων, ἀλλὰ μὴ τῶν φαύλων, εἶναι μιμητὰς, ἀπέσταλκά σοι τόνδε τὸν λόγον δῶρον, τεκμήριον μὲν τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλίας, σημεῖον δὲ τῆς πρὸς Ἱππόνικον συν-

ηθείας. Πρέπει γὰρ τοὺς παῖδας, ὥσπερ τῆς οὐσίας, οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν.

Ὁρῶ δὲ καὶ τὴν τύχην ἡμῖν συλλαμβάνουσαν, καὶ τὸν παρόντα καιρὸν συναγωνιζόμενον· σὺ μὲν γὰρ παιδείας ἐπιθυμεῖς, ἐγὼ δὲ παιδεύειν ἄλλους ἐπιχειρῶ· καὶ σὺ μὲν [1] ἀκμὴν φιλοσοφεῖς, ἐγὼ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ. Ὅσοι μὲν οὖν πρὸς τοὺς ἑαυτῶν φίλους [2] τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους συγγράφουσι, καλὸν μὲν ἔργον ἐπιχειροῦσιν, [3] οὐ μὴν περί γε τὸ κράτιστον τῆς φιλοσοφίας διατρίβουσιν· ὅσοι δὲ τοῖς νεωτέροις εἰσηγοῦνται, μὴ δι' ὧν τὴν δεινότητα τὴν ἐν τοῖς λόγοις ἀσκήσουσιν, [4] ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρόπων ἤθη σπουδαῖοι πεφυκέναι δόξουσι, τοσούτῳ μᾶλλον ἐκείνων τοὺς ἀκούοντας ὠφελοῦσιν, ὅσον οἱ μὲν ἐπὶ λόγον μόνον παρακαλοῦσιν, οἱ δὲ καὶ τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπανορθοῦσι.

Διόπερ ἡμεῖς, [5] οὐ παράκλησιν εὑρόντες, ἀλλὰ παραίνεσιν γράψαντες, μέλλομεν σοὶ συμβουλεύειν ὧν χρὴ τοὺς νεωτέρους ὀρέγεσθαι, καὶ τίνων ἔργων ἀπέχεσθαι, καὶ τοίοις τισὶν ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, καὶ πῶς τὸν ἑαυτῶν βίον οἰκονομεῖν. Ὅσοι γὰρ τοῦ βίου ταύτην τὴν ὁδὸν ἐπορεύθησαν, οὗτοι μόνοι τῆς ἀρετῆς ἐφικέσθαι γνησίως ἠδυνήθησαν· ἧς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον οὐδὲ βεβαιότερόν ἐστι. [6] Κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνήλωσεν, ἢ νόσος ἐμάρανε· πλοῦτος δὲ, κακίας μᾶλλον ἢ καλοκἀγαθίας ὑπηρέτης ἐστὶν, ἐξουσίαν μὲν τῇ ῥᾳθυμίᾳ παρασκευάζων, ἐπὶ δὲ τὰς ἡδονὰς τοὺς νέους παρακαλῶν. [7] Ῥώμη δὲ μετὰ μὲν φρονήσεως ὠφέλησεν, ἄνευ δὲ ταύτης πλείω τοὺς ἔχοντας ἔβλαψε· καὶ τὰ μὲν σώματα [8] τῶν ἀσκούντων ἐκόσμησε, ταῖς δὲ τῆς ψυχῆς ἐπιμελείαις ἐπεσκότησεν. [illegible] δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις, οἷς ἂν ἀκιβδήλως ἐν ταῖς δια[illegible] συναυξηθῇ, μόνη μὲν συγγηράσκει· πλούτου δὲ [illegible]τον, χρησιμωτέρα δὲ εὐγενείας ἐστί· τὰ μὲν τοῖς

ἄλλοις ἀδύνατα, δυνατὰ καθιστῶσα· τὰ δὲ τῷ πλήθει φοβερὰ, θαρσαλέως ὑπομένουσα· καὶ τὸν μὲν ὄκνον, ψόγον, τὸν δὲ πόνον, ἔπαινον ἡγουμένη. Ῥάδιον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν ἐστὶν ἔκ τε τῶν Ἡρακλέους ἄθλων, καὶ τῶν Θησέως ἔργων· οἷς ἡ τῶν τρόπων ἀρετὴ τηλικοῦτον εὐδοξίας χαρακτῆρα τοῖς ἔργοις ἐπέβαλεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἅπαντα χρόνον δύνασθαι λήθην ἐμποιῆσαι [1] τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων.

[2] Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰς τοῦ πατρὸς προαιρέσεις ἀναμνησθεὶς, οἰκεῖον καὶ καλὸν ἕξεις παράδειγμα τῶν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων. Οὐδὲ γὰρ ὀλιγωρῶν τῆς ἀρετῆς, οὐδὲ ῥαθυμῶν, διετέλεσε τὸν βίον· ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα τοῖς πόνοις ἐγύμναζε, τῇ δὲ ψυχῇ τοὺς κινδύνους ὑπέμενεν. Οὐδὲ τὸν πλοῦτον παρακαίρως ἠγάπα, ἀλλ' ἀπήλαυε μὲν τῶν παρόντων ἀγαθῶν ὡς θνητὸς, ἐπεμελεῖτο δὲ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἀθάνατος· οὐδὲ ταπεινῶς διῴκει τὸν ἑαυτοῦ βίον, ἀλλὰ φιλόκαλός τε ἦν καὶ μεγαλοπρεπὴς, [3] καὶ τοῖς φίλοις κοινός· καὶ μᾶλλον ἐθαύμαζε τοὺς περὶ αὐτὸν σπουδάζοντας ἢ τοὺς τῷ γένει προσήκοντας. Ἡγεῖτο γὰρ εἶναι πρὸς ἑταιρίαν πολλῷ κρείττω φύσιν, νόμου· καὶ τρόπον, γένους· καὶ προαίρεσιν, ἀνάγκης.

Ἐπιλίποι δ' ἂν ἡμᾶς ὁ πᾶς χρόνος, εἰ πάσας τὰς ἐκείνου πράξεις καταριθμησαίμεθα. [4] Ἀλλὰ τὸ μὲν ἀκριβὲς αὐτῶν ἐν ἑτέροις καιροῖς δηλώσομεν· δεῖγμα δὲ τῆς Ἱππονίκου φύσεως νῦν [5] ἐξενηνόχαμεν, πρὸς ὃ δεῖ σε ζῆν, ὥσπερ πρὸς παράδειγμα· νόμον μὲν, τὸν ἐκείνου τρόπον ἡγησάμενον, μιμητὴν δὲ καὶ ζηλωτὴν τῆς πατρῴας ἀρετῆς γενόμενον. Αἰσχρὸν γὰρ, τοὺς μὲν γραφεῖς ἀπεικάζειν τὰ καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμεῖσθαι τοὺς σπουδαίους τῶν γονέων. Ἡγοῦ δὲ μηδενὶ τῶν ἀθλητῶν οὕτω προσήκειν ἐπὶ τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἀσκεῖν, ὡς σοὶ σκοπεῖν, ὅπως ἐφάμιλλος γενήσῃ τοῖς τοῦ πατρὸς ἐπιτηδεύμασιν.

[1] Οὕτω δὲ τὴν γνώμην ἀδύνατον διατεθῆναι, τὸν μὴ πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων πεπληρωμένον. Τὰ μὲν γὰρ σώματα, τοῖς συμμέτροις πόνοις, ἡ δὲ ψυχὴ τοῖς σπουδαίοις λόγοις, [2] αὔξεσθαι πέφυκε. Διόπερ ἐγώ σοι πειράσομαι [3] συντόμως ὑποθέσθαι, δι' ὧν ἄν μοι δοκεῖς ἐπιτηδευμάτων πλεῖστον πρὸς ἀρετὴν ἐπιδοῦναι, καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εὐδοκιμῆσαι.

Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, μὴ μόνον θύων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένων. Εκεῖνο μὲν γὰρ, τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημεῖον· τοῦτο δὲ, τῆς τῶν τρόπων καλοκἀγαθίας τεκμήριον. Τίμα τὸ δαιμόνιον ἀεὶ μὲν, μάλιστα δὲ μετὰ τῆς πόλεως. Οὕτω γὰρ δόξεις ἅμα τε τοῖς θεοῖς θύειν, καὶ τοῖς νόμοις ἐμμένειν.

Τοιοῦτος γίνου περὶ τοὺς γονεῖς, οἵους ἂν εὔξαιο περὶ σεαυτὸν γενέσθαι τοὺς σαυτοῦ παῖδας.

Ασκει τῶν περὶ τὸ σῶμα γυμνασίων, μὴ τὰ πρὸς τὴν ῥώμην, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν συμφέροντα. Τούτου δ' ἂν ἐπιτυγχάνοις, εἰ λήγοις τῶν πόνων ἔτι πονεῖν δυνάμενος.

Μήτε γέλωτα προπετῆ στέργε, μήτε λόγον μετὰ θράσους ἀποδέχου. Τὸ μὲν γὰρ, ἀνόητον· τὸ δὲ, μανικόν.

Ἃ ποιεῖν αἰσχρὸν, ταῦτα νόμιζε μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν.

Εθιζε σαυτὸν εἶναι μὴ σκυθρωπὸν, ἀλλὰ σύννουν. Δι' ἐκεῖνο μὲν γὰρ, [4] αὐθάδης· διὰ δὲ τοῦτο, φρόνιμος εἶναι δόξεις.

Ἡγοῦ μάλιστα σεαυτῷ πρέπειν, κόσμον, αἰσχύνην, δικαιοσύνην, σωφροσύνην. Τούτοις γὰρ ἅπασι δοκεῖ κρατεῖσθαι τὸ τῶν νεωτέρων ἦθος.

Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λάθης, σαυτῷ γε συνειδήσεις.

Τὸν μὲν θεὸν φοβοῦ, τοὺς δὲ γονεῖς τίμα.

Τοὺς δὲ φίλους αἰσχύνου, τοῖς δὲ νόμοις πείθου.

Τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης. Τέρψις γὰρ, σὺν τῷ καλῷ μὲν, ἄριστον, ἄνευ δὲ τούτου, κάκιστον.

[1] Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς, κἂν ψευδεῖς ὦσιν. Οἱ γὰρ πολλοὶ τὴν μὲν ἀλήθειαν ἀγνοοῦσι, πρὸς δὲ τὴν δόξαν ἀποβλέπουσιν.

Ἅπαντα δόκει ποιεῖν ὡς μηδένα λήσων· καὶ γὰρ ἂν παραυτίκα κρύψῃς, ὕστερον ὀφθήσῃ.

Μάλιστα δ' ἂν [2] εὐδοκιμοίης, εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, ἃ τοῖς ἄλλοις ἂν πράττουσιν ἐπιτιμῴης.

Ἐὰν ᾖς φιλομαθὴς, ἔσῃ πολυμαθής.

Ἃ μὲν ἐπίστασαι, διαφύλαττε ταῖς μελέταις· ἃ δὲ μὴ μεμάθηκας, προσλάμβανε ταῖς ἐπιστήμαις. Ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν, ἀκούσαντα χρήσιμον λόγον, μὴ μανθάνειν, καὶ διδόμενόν τι ἀγαθὸν παρὰ τῶν φίλων, μὴ λαβεῖν.

Κατανάλισκε τὴν ἐν τῷ βίῳ σχολὴν εἰς τὴν τῶν λόγων φιληκοΐαν· οὕτω γὰρ τὰ τοῖς ἄλλοις χαλεπῶς εὑρημένα, συμβήσεταί σοι ῥᾳδίως μανθάνειν.

Ἡγοῦ τῶν ἀκουσμάτων πολλὰ πολλῶν εἶναι χρημάτων κρείττω. Τὰ μὲν γὰρ ταχέως ἀπολείπει, τὰ δὲ πάντα τὸν χρόνον παραμένει. Σοφία γὰρ μόνη τῶν κτημάτων ἀθάνατον.

Μὴ κατόκνει μακρὰν ὁδὸν πορεύεσθαι πρὸς τοὺς διδάσκειν τὶ χρήσιμον ἐπαγγελλομένους. Αἰσχρὸν γὰρ, τοὺς μὲν ἐμπόρους τηλικαῦτα πελάγη διαπερᾷν, ἕνεκα τοῦ πλείω ποιῆσαι τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν· τοὺς δὲ νεωτέρους μηδὲ τὰς κατὰ γῆν πορείας ὑπομένειν, ἐπὶ τῷ βελτίω καταστῆσαι τὴν ἑαυτῶν διάνοιαν.

Τῷ μὲν τρόπῳ γίνου φιλοπροσήγορος, τῷ δὲ λόγῳ εὐπροσήγορος. Εστι δὲ φιλοπροσηγορίας μὲν, τὸ προσφωνεῖν τοὺς ἀπαντῶντας· εὐπροσηγορίας δὲ, τὸ τοῖς λόγοις αὐτοῖς οἰκείως ἐντυγχάνειν.

Ἡδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθὴς ἔσῃ, τοῖς δὲ φίλος γενήσῃ.

Τὰς ἐντεύξεις μὴ πυκνὰς ποιοῦ [1] τοῖς αὐτοῖς, μηδὲ μακρὰς περὶ τῶν αὐτῶν. Πλησμονὴ γὰρ ἁπάντων.

Γύμναζε σεαυτὸν πόνοις ἑκουσίοις, ὅπως ἂν δύναιο καὶ τοὺς ἀκουσίους ὑπομένειν.

[2] Ὑφ᾽ ὧν κρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν αἰσχρὸν, τούτων ἐγκράτειαν ἄσκει πάντων, κέρδους, ὀργῆς, ἡδονῆς, λύπης. Ἔσῃ δὲ ἐν τῷ κέρδει τοιοῦτος, ἂν κέρδη μὲν εἶναι νομίζῃς, δι᾽ ὧν εὐδοκιμήσεις, ἀλλὰ μὴ δι᾽ ὧν εὐπορήσεις· ἐν δὲ τῇ ὀργῇ, ἂν παραπλησίως ἔχῃς πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὥσπερ ἂν πρὸς σαυτὸν ἁμαρτάνοντα καὶ τοὺς ἄλλους ἔχειν [3] ἀξιώσειας· ἐν δὲ τοῖς τερπνοῖς, ἂν αἰσχρὸν ὑπολάβῃς, τῶν μὲν οἰκετῶν ἄρχειν, ταῖς δ᾽ ἡδοναῖς δουλεύειν· ἐν δὲ τοῖς λυπηροῖς, ἂν τὰς τῶν ἄλλων ἀτυχίας ἐπιβλέπῃς, καὶ σεαυτὸν, ὡς ἄνθρωπος ὢν, ὑπομιμνήσκῃς.

Μᾶλλον τήρει τὰς τῶν λόγων ἢ τὰς τῶν χρημάτων παρακαταθήκας. [4] Δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τρόπον ὅρκου πιστότερον φαίνεσθαι παρεχομένους.

Προσήκειν ἡγοῦ, τοῖς πονηροῖς ἀπιστεῖν, ὥσπερ τοῖς χρηστοῖς πιστεύειν. Περὶ δὲ τῶν ἀπορρήτων μηδενὶ λέγε, πλὴν ἐὰν ὁμοίως συμφέρῃ τὰς πράξεις σιωπᾶσθαι σοί τε τῷ λέγοντι, κἀκείνοις τοῖς ἀκούουσιν.

[5] Ὅρκον ἐπακτὸν προσδέχου διὰ δύο προφάσεις· ἢ σεαυτὸν αἰτίας αἰσχρᾶς ἀπολύων, ἢ φίλους ἐκ κινδύνων διασώζων. Ἕνεκα δὲ χρημάτων μηδένα θεὸν ὀμόσῃς, μηδ᾽ ἂν εὐορκεῖν μέλλῃς. Δόξεις γὰρ τοῖς μὲν, ἐπιορκεῖν, τοῖς δὲ, [6] φιλοχρημάτως ἔχειν.

Μηδένα φίλον ποιοῦ, πρὶν ἂν ἐξετάσῃς πῶς κέχρηται τοῖς προτέροις φίλοις. Ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ γενήσεσθαι τοιοῦτον, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονε.

Βραδέως μὲν φίλος γίνου, γενόμενος δὲ, πειρῶ διαμένειν. Ὁμοίως γὰρ αἰσχρὸν, μηδένα φίλον ἔχειν, καὶ πολλοὺς ἑταίρους μεταλλάττειν.

Μήτε μετὰ βλάβης πειρῶ τῶν φίλων, μήτε ἄπειρος εἶναι τῶν ἑταίρων θέλε. Τοῦτο δὲ ποιήσεις, ἂν, μὴ δεόμενος, τὸ δεῖσθαι προσποιῇ, περὶ δὲ τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων ἀνακοινῇ· [1] Μὴ τυχὼν μὲν γὰρ, οὐδὲν βλαβήσῃ· τυχὼν δὲ, μᾶλλον τὸν τρόπον αὐτῶν ἐπιστήσῃ.

Δοκίμαζε τοὺς φίλους ἔκ τε τῆς περὶ τὸν βίον ἀτυχίας, καὶ τῆς ἐν τοῖς κινδύνοις κοινωνίας. Τὸ μὲν γὰρ χρυσίον ἐν τῷ πυρὶ δοκιμάζομεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν ταῖς ἀτυχίαις διαγινώσκομεν.

Οὕτω δ' ἂν ἄριστα χρήσῃ τοῖς φίλοις, ἂν μὴ περιμένῃς τὰς παρ' ἐκείνων δεήσεις, ἀλλ' αὐτεπάγγελτος, ἐν τοῖς καιροῖς, αὐτοῖς βοηθῇς.

Ὁμοίως αἰσχρὸν νόμιζε, τῶν ἐχθρῶν νικᾶσθαι ταῖς κακοποιΐαις, καὶ τῶν φίλων ἡττᾶσθαι ταῖς εὐεργεσίαις.

Ἀποδέχου τῶν ἑταίρων μὴ μόνον τοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς δυσχεραίνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς μὴ φθονοῦντας. Πολλοὶ γὰρ ἀτυχοῦσι μὲν τοῖς φίλοις συνάχθονται, καλῶς δὲ πράττουσι φθονοῦσι.

Τῶν ἀπόντων φίλων μέμνησο πρὸς τοὺς παρόντας· ἵνα δοκῇς μηδὲ τούτων ἀπόντων ὀλιγωρεῖν.

Εἶναι βούλου τὰ περὶ τὴν ἐσθῆτα φιλόκαλος, ἀλλὰ μὴ καλλωπιστής. Ἐστι δὲ φιλοκάλου μὲν, τὸ μεγαλοπρεπές· καλλωπιστοῦ δὲ, τὸ περίεργον.

Ἀγάπα τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν μὴ τὴν ὑπερβάλλουσαν κτῆσιν, ἀλλὰ τὴν μετρίαν ἀπόλαυσιν.

Καταφρόνει τῶν περὶ τὸν πλοῦτον σπουδαζόντων, χρῆσθαι δὲ τοῖς ὑπάρχουσι μὴ δυναμένων. [2] Παραπλήσιον γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάσχουσιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἵππον κτήσαιτο καλὸν, κακῶς ἱππεύειν ἐπιστάμενος.

[1] Πειρῶ τὸν πλοῦτον χρήματα καὶ κτήματα κατασκευάζειν. Ἐστι δὲ χρήματα μὲν, τοῖς ἀπολαύειν ἐπισταμένοις· κτήματα δὲ, τοῖς κτᾶσθαι δυναμένοις.

Τίμα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν δυοῖν ἕνεκα, [2] τοῦ τε ζημίαν μεγάλην ἐκτίσαι, καὶ τοῦ φίλῳ σπουδαίῳ δυστυχοῦντι βοηθῆσαι. Πρὸς δὲ τὸν ἄλλον βίον, μηδὲ ὑπερβαλλόντως, ἀλλὰ μετρίως αὐτὴν ἀγάπα.

Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βελτίω.

Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς. Κοινὴ γὰρ ἡ τύχη, καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον.

Τοὺς ἀγαθοὺς εὖ ποίει. Καλὸς γὰρ θησαυρὸς παρ' ἀνδρὶ σπουδαίῳ χάρις ὀφειλομένη. Τοὺς κακοὺς εὖ ποιῶν, ὅμοια πείσῃ τοῖς τὰς ἀλλοτρίας κύνας σιτίζουσιν. Ἐκεῖναί τε γὰρ τοὺς διδόντας, [3] ὥσπερ τοὺς τυχόντας, ὑλακτοῦσιν· οἵ τε κακοὶ τοὺς ὠφελοῦντας, ὥσπερ τοὺς βλάπτοντας, ἀδικοῦσι.

Μίσει τοὺς κολακεύοντας, ὥσπερ τοὺς ἐξαπατῶντας. Ἀμφότεροι γὰρ πιστευθέντες τοὺς πιστεύοντας ἀδικοῦσιν.

[4] Ἐὰν ἀποδέχῃ τῶν φίλων τοὺς πρὸς τὸ φαυλότατον σοὶ χαριζομένους, οὐχ ἕξεις ἐν τῷ βίῳ τοὺς πρὸς τὸ βέλτιστον ἀπεχθανομένους.

Γίνου πρὸς τοὺς πλησιάζοντας ὁμιλητικὸς, ἀλλὰ μὴ σεμνός. Τὸν μὲν γὰρ τῶν ὑπεροπτικῶν ὄγκον μόλις ἂν οἱ δοῦλοι [5] καρτερήσειαν· τὸν δὲ τῶν ὁμιλητικῶν τρόπον ἅπαντες ἡδέως ὑποφέρουσιν. Ὁμιλητικὸς δὲ ἔσῃ, μὴ δύσερις ὢν, μηδὲ δυσάρεστος, μηδὲ πρὸς πάντα φιλόνεικος, μηδὲ πρὸς τὰς τῶν πλησιαζόντων ὀργὰς τραχέως ἀπαντῶν, μηδ' ἂν ἀδίκως [6] ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν· ἀλλὰ θυμουμένοις μὲν αὐτοῖς εἴκων, πεπαυμένοις δὲ τῆς ὀργῆς ἐπιπλήττων. Μηδὲ περὶ τὰ γελοῖα σπουδάζων, μηδὲ περὶ τὰ σπουδαῖα τοῖς γελοίοις χαίρων· τὸ γὰρ ἄκαιρον πανταχοῦ λυπηρόν. Μηδὲ τὰς χάριτας ἀχα-

ρίστως χαριζόμενος· [1] ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολλοὶ, ποιοῦντες μὲν εὖ, ἀηδῶς δὲ τοῖς φίλοις ὑπουργοῦντες. Μηδὲ φιλαίτιος ὢν· βαρὺ γάρ. Μηδὲ φιλεπιτιμητής· παροξυντικὸν γάρ.

Μάλιστα μὲν εὐλαβοῦ τὰς ἐν τοῖς πότοις συνουσίας· ἂν δέ ποτε σοὶ συμπέσῃ καιρὸς, ἐξανίστασο πρὸ μέθης. Ὅταν γὰρ ὁ νοῦς ὑπὸ οἴνου διαφθαρῇ, ταυτὰ πάσχει τοῖς ἅρμασι τοῖς τοὺς ἡνιόχους ἀποβάλλουσιν. Ἐκεῖνά τε γὰρ ἀτάκτως φέρεται, διαμαρτάνοντα τῶν εὐθυνόντων· ἥ τε ψυχὴ πολλὰ σφάλλεται, διαφθαρείσης τῆς διανοίας.

[2] Ἀθάνατα μὲν φρόνει τῷ μεγαλόψυχος εἶναι· θνητὰ δὲ, τῷ συμμέτρως τῶν ὑπαρχόντων ἀπολαύειν.

Ἡγοῦ τὴν παιδείαν τοσούτῳ μεῖζον ἀγαθὸν εἶναι τῆς ἀπαιδευσίας, ὅσῳ τὰ μὲν ἄλλα μοχθηρὰ πάντες κερδαίνοντες πράττουσιν, αὕτη δὲ μόνη καὶ [3] προσεζημίωσε τοὺς ἔχοντας. Πολλάκις γὰρ, ὃν τοῖς λόγοις ἐλύπησαν, τούτῳ τοῖς ἔργοις τὴν τιμωρίαν ἔδοσαν.

Οὓς ἂν βούλῃ ποιήσασθαι φίλους, ἀγαθόν τι λέγε περὶ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπαγγέλλοντας. Ἀρχὴ γὰρ φιλίας μὲν, ἔπαινος· ἔχθρας δὲ, ψόγος.

Βουλευόμενος παραδείγματα ποιοῦ τὰ παρεληλυθότα τῶν μελλόντων. Τὸ γὰρ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν.

Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα.

Ἡγοῦ κράτιστον εἶναι παρὰ μὲν θεοῦ εὐτυχίαν, παρὰ δὲ ἡμῶν αὐτῶν εὐβουλίαν.

Περὶ ὧν ἂν αἰσχύνῃ παῤῥησιάσασθαι, βούλει δέ τισι τῶν φίλων ἀνακοινώσασθαι, χρῶ τοῖς λόγοις ὡς περὶ ἀλλοτρίου τοῦ πράγματος. Οὕτω γὰρ τὴν ἐκείνων τε γνώμην αἰσθήσῃ, καὶ σεαυτὸν οὐ καταφανῆ ποιήσεις.

Ὅταν δὲ ὑπὲρ τῶν σεαυτοῦ μέλλῃς τινὶ συμβουλεύεσθαι, σκόπει πρῶτον πῶς ὑπὲρ τῶν αὑτοῦ διῴκησεν. Ὁ γὰρ κακῶς διανοηθεὶς περὶ τῶν ἰδίων, οὐδέποτε καλῶς βουλεύσεται περὶ τῶν ἀλλοτρίων.

Οὕτω δ' ἂν κάλλιστα βουλεύσασθαι παροξυνθείης, εἰ τὰς συμφορὰς τὰς ἐκ τῆς ἀβουλίας ἐπιβλέψειας. Καὶ γὰρ τῆς ὑγιείας πλείστην ἐπιμέλειαν ἔχομεν, ὅταν τὰς λύπας τὰς ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας ἀναμνησθῶμεν.

[1] Μιμοῦ τὰ τῶν βασιλέων ἤθη, καὶ δίωκε τὰ ἐκείνων ἐπιτηδεύματα· δόξεις γὰρ αὐτοὺς ἀποδέχεσθαι, καὶ ζηλοῦν. Ὥστε σοι συμβήσεται παρά τε τῷ πλήθει μᾶλλον εὐδοκιμεῖν, καὶ τὴν παρ' ἐκείνων εὔνοιαν βεβαιοτέραν ἔχειν.

Πείθου μὲν καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑπὸ τῶν βασιλέων κειμένοις· ἰσχυρότατον μέν τοι νόμον ἡγοῦ τὸν ἐκείνων τρόπον. Ὥσπερ γὰρ τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενον, τὸ πλῆθος δεῖ θεραπεύειν, οὕτω καὶ τὸν ἐν μοναρχίᾳ κατοικοῦντα, τὸν βασιλέα προσήκει θαυμάζειν.

[2] Εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς, μηδενὶ χρῶ πονηρῷ πρὸς τὰς διοικήσεις· ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἁμάρτοι, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν.

Ἐκ τῶν κοινῶν ἐπιμελειῶν ἀπαλλάττου, μὴ πλουσιώτερος, ἀλλ' ἐνδοξότερος. Πολλῶν γὰρ χρημάτων κρείττων ὁ παρὰ τοῦ πλήθους ἔπαινος.

[3] Μηδενὶ πονηρῷ πράγματι μήτε παρίστασο, μήτε συνηγόρει· δόξεις γὰρ καὶ αὐτὸς τοιαῦτα πράττειν, οἷάπερ ἂν τοῖς ἄλλοις πράττουσι βοηθῇς.

Παρασκεύαζε σεαυτὸν πλεονεκτεῖν μὲν δυνάμενον, ἀνέχου δὲ τὸ ἴσον ἔχειν· ἵνα δοκῇς [4] ὀρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης, μὴ δι' ἀσθένειαν, ἀλλὰ δι' ἐπιείκειαν.

Μᾶλλον ἀποδέχου δικαίαν πενίαν, ἢ πλοῦτον ἄδικον.

Τοσούτῳ γὰρ κρείττων δικαιοσύνη χρημάτων, ὅσῳ τὰ μὲν ζῶντας μόνον ὠφελεῖ, ἡ δὲ καὶ τελευτήσασι δόξαν παρασκευάζει. Κἀκείνων μὲν τοῖς φαύλοις μέτεστι, ταύτης δὲ τοῖς μοχθηροῖς ἀδύνατον μεταλαβεῖν.

Μηδένα ζήλου τῶν ἐξ ἀδικίας κερδαινόντων, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποδέχου τοὺς μετὰ δικαιοσύνης ζημιωθέντας. Οἱ γὰρ δίκαιοι, τῶν ἀδίκων, εἰ μηδὲν ἄλλο πλεονεκτοῦσιν, [1] ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε σπουδαίαις ὑπερέχουσι.

Πάντων μὲν ἐπιμελοῦ τῶν περὶ τὸν βίον, μάλιστα δὲ τὴν σεαυτοῦ φρόνησιν ἄσκει. Μέγιστον γὰρ ἐν ἐλαχίστῳ, νοῦς ἀγαθὸς ἐν ἀνθρώπου σώματι.

Πειρῶ τὸ μὲν σῶμα εἶναι φιλόπονος, τὴν δὲ ψυχὴν φιλόσοφος· ἵνα τῷ μὲν ἐπιτελεῖν δύνῃ τὰ δόξαντα, τῇ δὲ προορᾷν ἐπίστῃ τὰ συμφέροντα.

Πᾶν ὅ, τι ἂν μέλλῃς λέγειν, πρότερον ἐπισκόπει τῇ γνώμῃ. Πολλοῖς γὰρ ἡ γλῶττα προτρέχει τῆς διανοίας.

Δύο ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς, ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν. Εν τούτοις γὰρ μόνοις ὁ λόγος τῆς σιγῆς κρείττων· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄμεινον σιγᾷν ἢ λέγειν.

Νόμιζε μηδὲν εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων βέβαιον. Οὕτω γὰρ οὔτ', εὐτυχῶν, ἔσῃ περιχαρής· οὔτε, δυστυχῶν, περίλυπος.

Χαῖρε μὲν ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι τῶν ἀγαθῶν, καὶ λυποῦ μετρίως ἐπὶ τοῖς γινομένοις τῶν κακῶν· [2] γίνου δὲ τοῖς ἄλλοις μηδ' ἐν ἑτέροις ὢν κατάδηλος. Ατοπον γὰρ τὴν μὲν οὐσίαν ἐν ταῖς οἰκίαις ἀποκρύπτειν· τὴν δὲ διάνοιαν φανερὰν ἔχοντα περιπατεῖν.

Μᾶλλον εὐλαβοῦ ψόγον ἢ κίνδυνον. Δεῖ γὰρ εἶναι φοβερὰν τοῖς μὲν φαύλοις τὴν τοῦ βίου τελευτήν, τοῖς δὲ σπουδαίοις τὴν ἐν τῷ ζῆν ἀδοξίαν.

Μάλιστα μὲν πειρῶ ζῆν κατὰ τὴν ἀσφάλειαν· ἐὰν δέ ποτέ σοι συμβῇ κινδυνεύειν, ζήτει τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν μετὰ καλῆς δόξης, ἀλλὰ μὴ μετ' αἰσχρᾶς φήμης. Τὸ μὲν γὰρ τελευτῆσαι, πάντων [1] ἡ πεπρωμένη κατέκρινε· τὸ δὲ καλῶς ἀποθανεῖν, ἴδιον τοῖς σπουδαίοις ἡ φύσις ἀπένειμε.

Καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ πολλὰ τῶν εἰρημένων οὐ πρέπει σοι πρὸς τὴν νῦν παροῦσαν ἡλικίαν. Οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦτο διέλαθεν· ἀλλὰ προειλόμην διὰ τῆς αὐτῆς πραγματείας ἅμα τοῦ τε παρόντος βίου συμβουλίαν ἐξενεγκεῖν, καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου παράγγελμα καταλιπεῖν. Τὴν μὲν γὰρ τούτων χρείαν ῥᾳδίως εἰδήσεις, τὸν δὲ συμβουλεύοντα μετ' εὐνοίας χαλεπῶς εὑρήσεις. Ὅπως οὖν τὰ λοιπὰ μὴ παρ' ἑτέρου ζητῇς, ἀλλ' ἐντεῦθεν, ὥσπερ ἐκ ταμιείου, προφέρῃς, ᾠήθην δεῖν μηδὲν παραλιπεῖν, ὧν ἂν ἔχω σοὶ συμβουλεύειν.

Πολλὴν δ' ἂν τῷ θεῷ [2] χάριν σχοίην, εἰ μὴ διαμάρτοιμι τῆς δόξης, [3] ἣν ἔχων περὶ σοῦ τυγχάνω. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων τοὺς πλείστους εὑρήσομεν, ὥσπερ τῶν σιτίων τοῖς ἡδίστοις μᾶλλον, ἢ τοῖς ὑγιεινοτάτοις χαίροντας, οὕτω καὶ τῶν φίλων τοῖς συνεξαμαρτάνουσι πλησιάζοντας, ἀλλ' οὐ τοῖς νουθετοῦσι. Σὲ δὲ νομίζω τοὐναντίον τούτων ἐγνωκέναι, τεκμηρίῳ χρώμενος τῇ περὶ τὴν ἄλλην σου παιδείαν φιλοπονίᾳ. Τὸν γὰρ αὑτῷ τὰ βέλτιστα πράττειν ἐπιτάττοντα, τοῦτον εἰκὸς καὶ τῶν ἄλλων τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν παρακαλοῦντας ἀποδέχεσθαι.

Μάλιστα δ' ἂν παροξυνθείης ὀρεχθῆναι τῶν καλῶν ἔργων, εἰ καταμάθοις, ὅτι καὶ τὰς ἡδονὰς τὰς ἐκ τούτων μάλιστα γνησίως ἔχομεν. Ἐν μὲν γὰρ τῷ ῥαθυμεῖν, καὶ τὰς πλησμονὰς ἀγαπᾷν, εὐθὺς

[1] αἱ λῦπαι ταῖς ἡδοναῖς παραπεπήγασι. Τὸ δὲ περὶ τὴν ἀρετὴν φιλοπονεῖν, καὶ σωφρόνως τὸν ἑαυτοῦ βίον οἰκονομεῖν, ἀεὶ [2] τὰς τέρψεις εἰλικρινεῖς, καὶ βεβαιοτέρας ἀποδίδωσι. Κἀκεῖ μὲν πρῶτον ἡσθέντες, ὕστερον ἐλυπήθημεν· ἐνταῦθα δὲ, μετὰ τὰς λύπας τὰς ἡδονὰς ἔχομεν. Ἐν ἅπασι δὲ τοῖς ἔργοις οὐχ οὕτω τῆς ἀρχῆς μνημονεύομεν, ὡς τῆς τελευτῆς αἴσθησιν λαμβάνομεν. Τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν περὶ τὸν βίον, οὐ δι' αὐτὰ τὰ πράγματα ποιοῦμεν, ἀλλὰ τῶν ἀποβαινόντων ἕνεκα διαπονοῦμεν.

Ἐνθυμοῦ δὲ διότι τοῖς μὲν [3] φαύλοις ἐνδέχεται τὰ τυχόντα πράττειν· (εὐθὺς γὰρ τοῦ βίου τοιαύτην πεποίηνται τὴν ὑπόθεσιν·) τοῖς δὲ σπουδαίοις [4] οὐχ οἷόντε τῆς ἀρετῆς ἀμελεῖν, ἢ πολλοὺς ἔχειν τοὺς ἐπιπλήττοντας. Πάντες γὰρ μισοῦσιν οὐχ οὕτω τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, ὡς τοὺς ἐπιεικεῖς μὲν φάσκοντας εἶναι, μηδὲν δὲ τῶν τυχόντων διαφέροντας· εἰκότως. Ὅπου γὰρ τοὺς τῷ λόγῳ μόνῳ ψευδομένους ἀποδοκιμάζομεν, ἦπου τοὺς τῷ βίῳ παντὶ ἐλαττουμένους, οὐ φαύλους εἶναι φήσομεν; δικαίως δ' ἂν τοὺς τοιούτους ὑπολάβοιμεν, μὴ μόνον εἰς ἑαυτοὺς ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ καὶ τῆς τύχης εἶναι προδότας. Ἡ μὲν γὰρ αὐτοῖς χρήματα καὶ δόξαν καὶ φίλους ἐνεχείρισεν· οἱ δὲ, σφᾶς αὐτοὺς ἀναξίους τῆς ὑπαρχούσης εὐδαιμονίας κατέστησαν.

Εἰ δὲ δεῖ, θνητὸν ὄντα, τῆς τῶν θεῶν στοχάσασθαι διανοίας, ἡγοῦμαι κἀκείνους ἐπὶ τοῖς οἰκειοτάτοις μάλιστα δηλῶσαι, πῶς ἔχουσι πρὸς τοὺς φαύλους, καὶ τοὺς σπουδαίους τῶν ἀνθρώπων. Ζεὺς γὰρ Ἡρακλέα καὶ Τάνταλον γεννήσας, (ὡς οἱ μῦθοι λέγουσι, καὶ πάντες πιστεύουσι,) τὸν μὲν, διὰ τὴν ἀρετὴν ἀθάνατον ἐποίησε· τὸν δὲ, διὰ τὴν κακίαν ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐκόλασεν.

Οἷς χρὴ παραδείγμασι χρωμένους, [1] ὀρέγεσθαι τῆς καλοκἀγαθίας· καὶ μὴ μόνον τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις ἐμμένειν, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιητῶν τὰ βέλτιστα μανθάνειν, καὶ τῶν ἄλλων σοφιστῶν, εἴ τι χρήσιμον εἰρήκασιν, ἀναγιγνώσκειν. Ὥσπερ γὰρ τὴν μέλιτταν ὁρῶμεν ἐφ' ἅπαντα μὲν τὰ βλαστήματα καθιζάνουσαν, ἀφ' ἑκάστου δὲ τὰ χρήσιμα λαμβάνουσαν· οὕτω χρὴ καὶ τοὺς παιδείας ὀρεγομένους, μηδενὸς μὲν ἀπείρως ἔχειν, πανταχόθεν δὲ τὰ χρήσιμα συλλέγειν. Μόλις γὰρ ἄν τις ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείας [2] τὰς τῆς φύσεως ἁμαρτίας ἐπικρατήσειεν.

III.

[1] E DEMOSTHENE.

[Ad Edit. Joan. Jac. Reiske. Lips. 1770. 8vo.]

Planè quidem perfectum, et cui nihil admodum desit, Demosthenem *facile dixeris.* Cic. de claris Orat. cap. ix.

[2] ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ

[3] ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α'.

[4] ῾ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι φερόμενοι, συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. Ὁ τοίνυν ῥήτωρ τήν τε ἀθυμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων, οὐδὲν εἶναι θαυμαστὸν, εἰ ῥᾳθυμοῦντες κεκράτηνται· [5] καὶ εἰσηγεῖται, πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν Κελεύει δὴ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω. [6] πολιτικὴν. ἥτις οἴκοι μένουσα, πρὸς τὰς τῶν ἐπικαίρων χρείας ἕτοιμος ὑπάρξει· ἑτέραν δὲ ἐλάττονα, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, [7] παραμεμιγμένων δέ· καὶ ταύτην κελεύει τὴν δύναμιν μὴ Ἀθήνησι μένειν. [8] μηδὲ ἐν τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας· [9] ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι. πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως, ἵνα μὴ [10] τοὺς ἐτησίας πνέοντας ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιππος, ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἡνίκα Ἀθήνηθεν εἰς Μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατὸν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι, καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων, ἁπάντων κρατῇ· ἀλλ' ἐγγὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις ὑπάρχῃ.

[1] Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, [2] ἐπισχὼν ἂν—ἕως [3] οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον· εἰ δὲ μή, [4] τότ᾽ ἂν καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην, ἃ γιγνώσκω, λέγειν. [5] Ἐπειδὴ δὲ, περὶ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι, καὶ πρῶτος ἀναστὰς, εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν· εἰ γὰρ, ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τὰ δέοντα οὗτοι [6] συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι. Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ [7] ἀθυμητέον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ᾽ εἰ πάνυ [8] φαύλως ἔχειν δοκεῖ· ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο, πρὸς τὰ μέλλοντα, βέλτιστον ὑπάρχει. Τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; ὅτι οὐδὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα ἔχει· ἐπείτοιγε εἰ, πάνθ᾽ ἃ προσῆκε πραττόντων, οὕτως εἶχεν, οὐδ᾽ ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. [9] Ἔπειτα ἐνθυμητέον, καὶ παρ᾽ ἄλλων ἀκούουσι, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλίκην ποτ᾽ ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων, [10] ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ᾽ ὑπεμείνατε, [11] ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων, τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. Τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα λέγω; ἵν᾽ εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν, οὔτ᾽, ἂν ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον οἷον ἂν ὑμεῖς βούλησθε. παραδείγμασι χρώμενοι,—τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, [12] ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, [13] καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου,—δι᾽ ἣν ταραττόμεθα, ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν, ὧν ἐχρῆν. Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἴεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό, τε πλῆθος τῆς νῦν ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως, [14] καὶ τὸ

—τὰ χωρία ταῦτα πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἴεται· λογισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν, καὶ Ποτίδαιαν, καὶ Μεθώνην, καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον [1] οἰκεῖον—κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερα ὑπῆρχε· καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ' ἔχειν οἰκείως ἢ ἐκείνῳ. Εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν Ἀθηναίοις ἐστὶν, ἔχουσι τοιαῦτα ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας, ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν, ὧν νυνὶ πεποίηκεν, ἔπραξεν· οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατ' ἂν δύναμιν· ἀλλ' οἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα τὰ χωρία ἆθλα τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ· φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων.—Καὶ γάρ τοι, ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ, πάντα [2] κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν, ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμου νόμῳ· τὰ δὲ, σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὁρῶσι παρεσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἃ χρή. Ἂν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, [3] καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν χρήσιμον τῇ πόλει παρασχεῖν αὑτὸν, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν, ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ—ὁ μὲν, χρήματ' ἔχων, εἰσφέρειν· ὁ δ', ἐν ἡλικίᾳ, στρατεύεσθαι· [4] συνελόντι δ' [ἁπλῶς] εἰπεῖν, [5] ἢν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι, καὶ παύσησθε, αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν,—καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν θεὸς ἐθέλῃ, καὶ [6] τὰ κατερραθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κἀκεῖνον τιμωρήσεσθε. Μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ παρόντα

πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκεῖνον, καὶ δέδιεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ, ϗ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ· καὶ ἅπανθ', ὅσα περ ϗ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις [1] ἔνι,—ταῦτα κἀν τοῖς μετ' ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. [2] Κατέπτηχε μέντοι ταῦτα πάντα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν, διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα ϗ ῥᾳθυμίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη. Ὁρᾶτε γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα· [3] οἷ προελήλυθεν ἀσελγείας—ἄνθρωπος,—ὃς οὐδ' αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν, ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ, καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὥς φασι, λέγει· [4] καὶ οὐχ οἷός τέ ἐστιν, ἔχων ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων· ἀλλ' αἰεί τι προσπεριβάλλεται, ϗ κύκλῳ πανταχῇ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθημένους [5] περιστοιχίζεται. Πότ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πότε ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδὰν τί γένηται; ἐπειδὰν, νὴ Δία, ἀνάγκη τίς ᾖ; Νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι; [6] ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. Η βούλεσθε, εἰπέ μοι, [7] περιϊόντες αὐτοῦ, πυνθάνεσθαι, κατὰ τὴν ἀγορὰν,—Λέγεταί τι καινόν; [8] γένοιτο γὰρ ἄν τι καινότερον, ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ Ἀθηναίους καταπολεμῶν, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν; Τέθνηκε Φίλιππος; οὐ μὰ Δί'. Ἀλλ' ἀσθενεῖ; τί δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ, ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄν περ οὕτω προσέχητε τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν. Οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. Καίτοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθοι, καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν ὑπάρξῃ, (ἣ γὰρ αἰεὶ βέλτιον, ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν, ἐπιμελουμένη, καὶ τοῦτ' ἂν ἐξεργάσαιτο,) ἴσθ' ὅτι, πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες, [9] ὅπως βούλεσθε διοικήσαισθε· [10] ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων ὑμῖν τῶν καιρῶν Ἀμφί-

πόλιν, δέξασθαι δύναισθ' ἄν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς, καὶ ταῖς γνώμαις. [1] Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, παύομαι λέγων. Τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, [2] ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμάτων ὑμᾶς ἡγοῦμαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὕς τινας χρημάτων, καὶ τἄλλα ὡς ἄν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκῇ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτον· ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, καὶ μὴ πρότερον προλαμβάνετε· μηδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλεσθαί με τὰ πράγματα ἡγείσθω· [3] οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες, μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν· οὐ γὰρ ἂν τά γε ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλῦσαι δυνηθείημεν· [4] ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ, καὶ πόση, καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, [5] τέως ἂν ἢ διαλυσώμεθα, πεισθέντες, τὸν πόλεμον, ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ [6] οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α'.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ.

[2] Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον, [3] καὶ δεδίασιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης, πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ Μακεδόνος πράγματα· καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὕποπτον αὐτὸν εἶναί φησι, καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν· τοὺς γὰρ Μακεδόνας [4] ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

[5] ΕΠΙ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει· οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· [6] τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι, καὶ χώραν ὅμορον, καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ, τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς, πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν εἶναι,—δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. [7] Δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ [8] χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξωμεν τῶν ὑπαρχόντων· [9] ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὧν ἦμέν ποτε κύριοι, [10] φαίνεσθαι προϊεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων τε καὶ καιρῶν. [11] Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι· διὰ τί;—ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ', ὅσ' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν

φιλοτιμίαν τινὰ, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι· ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὑτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον, ἢ προσῆκε, κέχρησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείονα [1] αἰσχύνην ὠφλήκατε. Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω· καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὑτοῦ. [2] Ὧν οὖν, ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν· [3] ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου φαίνοιτ' ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι. Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι, λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενήν. Δικαίως. [4] Τὸ δὲ πάνθ', ὅσα πώποτ' ἔπραξε, διεξιόντα, ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν,—καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι·—[5] τοῦ τ' ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι· [6] καὶ τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους, ὡς ἄμαχόν τινα, τὸν Φίλιππον, ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος, μέγας νῦν ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματ' αὐτῷ. Ἐγὼ μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν εἶναι καὶ θαυμαστὸν τὸν Φίλιππον, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων αὐτὸν ηὐξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν [7] εὑρίσκω, τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τοκαταρχὰς, ὅτε Ὀλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ἡμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ τῷ τὸ θρυλλούμενόν ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγόμενον· τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ Ποτίδαιαν οὖσαν

ὑμετέραν ἐξελεῖν, καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ἡμᾶς ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις· Θετταλοὺς δὲ νῦν [1] τὰ τελευταῖα, τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν Φωκικὸν [2] πόλεμον ὑπὲρ αὐτῶν πολεμήσειν ἀναδέξασθαι. Ὅλως δὲ οὐδείς ἐστιν, ὅντιν' οὐ πεφενάκικεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἑκάστων ἄνοιαν αἰεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν, καὶ προσλαμβάνων, οὕτως ηὐξήθη. Ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἤρθη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν· οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ' ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. Καιροῦ μὲν δὴ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθών τις, ἐμοί,—μᾶλλον δὲ ὑμῖν, δειξάτω, ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι, τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν αὐτῷ, ἢ ὡς οἱ, παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν, δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι. Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν, ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δὲ [3] βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἴεται. Ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν, καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς,—καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι. Ὅταν δ' ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις, ὥσπερ οὗτος, ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα ἅπαντα [4] ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν. Οὐ γάρ ἐστιν,—οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα, καὶ ἐπιορκοῦντα, καὶ ψευδόμενον, δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα, [5] εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει· καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, [6] ἂν τύχῃ· [7] τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται, καὶ [8] περὶ αὑτὰ καταῤῥεῖ. Ὥσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, τὰ

κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. Τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ. Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς ἅμα τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, [1] οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἣ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσὶν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν, καὶ περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. Σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον [οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις,] ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἕξουσιν, [2] ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν· ὡς ἅπας μὲν λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δὲ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. Πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. Κἂν ταῦτα ἐθελήσητε, ὡς προσήκει καὶ δεῖ, περαίνειν, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται. Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ, ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἐστί τις οὐ σμικρὰ, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ, πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι [3] τοῦτο συναμφότερον· νυνὶ δὲ Θετταλοῖς νοσοῦσι καὶ στασιάζουσι, καὶ τεταραγμένοις, [4] ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε· καὶ ὅποι τις ἄν, οἶμαι, προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ. Αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστὶ μεστή· καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς

στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν αὐτὴν, ἢ ὑπῆρχε φύσει, κατεσκεύακεν ἑαυτῷ. Μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν, καὶ τοὺς ἀρχομένους· ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ, καὶ [1] τοῦτο ἐζήλωκε καὶ προήρηται, πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι, παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ᾑρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι· κοπτόμενοι δὲ αἰεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω τε καὶ κάτω, λυποῦνται, καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, [2] οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις, οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, [3] οὐθ' ὅσ' ἂν πορίσωσιν οὕτως, ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλεισμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς. Οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι, καὶ [4] πεζέταιροι, δόξαν μὲν ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ [5] συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου· ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων [6] τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵου τε ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. Εἰ μὲν γάρ τις ἀνήρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς [7] οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν φιλοτιμίαν τἀνδρὸς ἀνυπέρβλητον εἶναι. Εἰ δέ τις σώφρων, ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου, καὶ μέθην, καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεωρᾶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον. Λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λῃστὰς, καὶ κόλακας, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. Δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ. Καὶ γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον, ὡς

πολὺ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, [1] Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον, καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων, καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὑτὸν ἔχει. Καίτοι ταῦτα, εἰ καὶ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν· ἀλλ', οἶμαι, [2] νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν. Αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη· [3] εἰ δέ τι πταίσειε, τότ' ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτα πάντ' ἐξετασθήσεται. Δοκεῖ δ' ἔμοι γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, [4] δείξειν οὐκ εἰς μακρὰν, ἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι, καὶ ὑμεῖς βούλησθε. Ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, τέως μὲν ἂν ἐῤῥωμένος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν· ἐπὰν δὲ ἀῤῥώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, [5] κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾖ· οὕτω καὶ τῶν πόλεων, καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστιν· ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα. Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν, ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον, ἡ τύχη παρὰ πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. [6] Οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην, ἐθελόντων, ἃ προσήκει, ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρὸν, ἢ τὴν ἐκείνου. Πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ἡμῖν ἐνούσας, ἢ ἐκείνῳ· ἀλλ', οἶμαι, καθήμεθα, οὐδὲν ποιοῦντες· [7] οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὑτοῦ τι ποιεῖν, μή τι γε δὴ τοῖς θεοῖς. Οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρα-

τευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς, καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι, καὶ μηδένα καιρὸν, μηδ' ὥραν παραλείπων, [1] ἡμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων περιγίνεται· οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ· τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστὸν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσήκει, τοῦ πάντα ποιοῦντος, ἃ δεῖ, περιῆμεν. Ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μέν ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις [2] ὑμῖν ἐξὸν, οὐκ ἠθελήσατε· ἀλλ', ἵν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, [3] τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι· νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέναι, καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων· καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας, [4] καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει· τὰ δ' ὑμέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε· ταῦτα θαυμάζω· καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδεὶς εἷς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ, καὶ τί ποιούντων ὑμῶν, ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος· ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι μελλόντων ὑμῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταὐτὰ, ἅπερ καὶ νυνὶ, ποιούντων, [5] ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν. [6] Εἶθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα γέγονε τῆς πόλεως, διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐλπίζετε πράξεων, ἐκ φαύλων αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; [7] ἀλλ' οὔτ' εὔλογον, οὔτ' ἔχον ἐστὶ φύσει τοῦτό γε· [8] πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν, ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκε. Νυνὶ δὲ ὅ, τι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον· κτήσασθαι δὲ δεῖ. [9] Αὐτῶν οὖν ὑμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη. Φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδὲν αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἂν [10] τῶν

πραγμάτων κρατήσητε· τηνικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾷν, τοὺς δ' ἀδικοῦντας κολάζειν· [1] τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γάρ ἐστι πικρῶς ἐξετάσαι τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. Τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε, τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας, ὅσους ἂν ἐκπέμψητε, στρατηγοὺς, ἰδίους δ' εὑρίσκειν πολέμους; (εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν·) ὅτι ἐνταῦθα μέν ἐστι τὰ ἆθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις κἂν ληφθῇ, παραχρῆμα αὐτὴν ὑμεῖς κομιεῖσθε· [2] οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι· μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· [3] ἐκεῖ δὲ, κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν,— Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα, ἃ συλῶσιν. Ἐπὶ οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν· ὑμεῖς δὲ, ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε· ὅταν δὲ, [4] δόντες λόγον, τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. Περίεστι τοίνυν ἡμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν, καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα· τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. Πρότερον μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, [5] εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας· νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας· ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοηθησόμενοι, οἱ τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε, [6] οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους. [7] Δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας, καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ λέγειν, καὶ τὸ βουλεύεσθαι, καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. [8] Εἰ δὲ, τοῖς μὲν, ὥσπερ ἐκ τυραννίδος, ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε· τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι· τοῖς δὲ, ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοτιοῦν συμπονεῖν· οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν

καιρῷ· τὸ γὰρ ἠδικημένον αἰεὶ μέρος ἐλλείψει· εἶθ' ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν περιέσται. Λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν, ἀφ' ὧν ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα, ὧν ἂν ἀκούσητε, αἱρεῖσθαι, [1] μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ. Κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, πολλῷ βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

[1]ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β'.

ʽΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Επιμψαν βοήθειαν τοῖς Ολυνθίοις οἱ Αθηναῖοι· καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς· καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο· ὁ δὲ δῆμος περιχαρὴς, οἵ τε ῥήτορες παρακαλοῦντες ἐπὶ τιμωρίαν Φιλίππου. ʽΟ δὲ Δημοσθένης δεδοικὼς μὴ θαρσήσαντες ὡς τὰ πάντα νενικηκότες, καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς Ολυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι, διὰ τοῦτο παρελθὼν, ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν· καὶ πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι, λέγων οὐ περὶ τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας [2] οἶδε γὰρ ὅτι καὶ Αθηναῖοι, καὶ ἄλλοι πού τινες, τοῦ μεν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι ποιοῦνται φροντίδα· περὶ δὲ τοῦ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναντίους ἧττον σπουδάζουσιν. Εν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ [3] τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἅπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικὰ, [4] ἵνα ἄδεια ᾖ τοῦ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα. Παραινεῖ δὲ καὶ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι, [5] καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις· καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου τέως ἐκλελυμένου, καὶ τῶν δημαγωγῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως.

[6]ΟΥΧΙ ταὐτὰ παρίσταταί μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω. Τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γινομένους· τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε, ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δέον. [7] Οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες, ἢ, τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν, ἁμαρτάνειν. Εγὼ δ' ὅτι μέν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει, καὶ

τὰ αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς, καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα· [1] ἐπ' ἐμοῦ γάρ, οὐχὶ πάλαι, γέγονε ταῦτα ἀμφότερα. Νῦν μέντοι πέπεισμαι [2] τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν εἶναι ἡμῖν τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσωμεν. Ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, [3] τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον ἐξέσται σκοπεῖν. Πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτέ, καὶ νῦν πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται. Ἐγὼ δέ, οὐχ ὅ, τι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεῦσαι, χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν· πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι, τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, οὐ τῷ μὴ συνιέναι. Ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦντας, εἰ τἀληθῆ λέγω, καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται. Ὁρᾶτε γὰρ ὡς [4] ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα πράγματα. Ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω, μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι. Μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θρᾴκῃ, τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν· τότε τοίνυν [5] μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριών· πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβαίνειν, καὶ [6] τάλαντα ἑξήκοντα εἰσφέρειν. Καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου, [7] ἑκατομβαιών, μεταγειτνιών, βοηδρομιών· τούτου τοῦ μηνὸς μόγις, [8] μετὰ τὰ μυστήρια, δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα Χαρίδημον

κενάς, καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου—ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν ἢ τεθνεώς· ἦλθε γὰρ ἀμφότερα· οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφήκατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον. Ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός· εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος τότε σωθείς. Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα, οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει. Τίς οὗτος;—δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταὐτὰ πάθητε. Τί δὴ χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, [1] θεάσασθε ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες ἔσεσθε πάντα ὑπὲρ Φιλίππου. Ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα· [2] οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτους, οὔθ' οὗτοι Φίλιππον· [3] ἐπράξαμεν ἡμεῖς κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην· ἦν τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ, [4] καὶ δυσχερές, [5] πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς, διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς· ἐκπολεμῶσαι δεῖν ᾠόμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου· καὶ ὃ πάντες ἐθρύλλουν τέως, τοῦτο πέπρακται νυνὶ [6] ὅπως δήποτε. Τί οὖν ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐῤῥωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ· χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν [τῶν] μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων· [7] μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος Φιλίππῳ τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ, πρὸς ταῦτα ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. Ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν [8] εἰς τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινά, [9] ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γινόμενα, καὶ βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν· ὅτι μὲν γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ

πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου. Αλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἂν, πάντες ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τῦτο λέγε. Μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς. [1] Νομοθέτας καθίστατε· [2] ἐν δὲ τύτοις τοῖς νομοθέταις, μὴ θῆσθε νόμον μηδένα· εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί· ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε· λέγω δὲ τοὺς [3] περὶ τῶν θεωρικῶν, σαφῶς ουτωσὶ, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευομένων ἐνίυς· ὧν οἱ μὲν, τὰ [4] ςρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι μένυσι διανέμουσι θεωρικά· οἱ δὲ, [5] τοὺς ἀτακτῦντας ἀθώους καθιστᾶσιν· εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. Επειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψοντα, ἃ πάντες ἴστε ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. Πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε, τίς, εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν, ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· ὐ γὰρ εὑρήσετε· ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, τοῦ παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι [6] τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι, ἢ νῦν, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. Καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους αὐτοὺς ἀξιῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν. Οὐ γάρ ἐστι δίκαιον, τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαψε τὴν πόλιν, [7] τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν· τὴν δ' ἀπέχθειαν, δι' ἧς ἂν ἅπαντες ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. Πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μηδένα ἀξιοῦτε τηλικῦτον εἶναι παρ' ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμυς τούτους παραβάντα μὴ δῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς πρῦπτον κακὸν αὑτὸν ἐμβαλεῖν. Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὅτι ψή-

α οὐδενὸς ἄξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ιν τά γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς· εἰ γὰρ αὐτάρκη ψηφίσματα ἦν, ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν, ἃ προσήκει, τειν, [1] ἢ περὶ ὧν γράφει διαπράξασθαι, οὔτ' ἂν ς πολλὰ ψηφιζόμενοι, μικρὰ, μᾶλλον δ' οὐδὲν, ἐ- πετε τούτων, οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίκει χρό- πάλαι γὰρ ἂν, ἕνεκά γε ψηφισμάτων, ἐδεδώκει ι. Ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει· τὸ γὰρ πράττειν τοῦ ιν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ μει καὶ κρεῖττόν ἐστι. Τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ λα ὑπάρχει· καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν , ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γνῶναι πάντων ς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα· καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε. Τίνα γὰρ χρόνον, ἢ τίνα καιρὸν, νδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ , ἃ δεῖ, πράξετε, εἰ μὴ νῦν; Οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν χωρία προείληφεν ἄνθρωπος; εἰ δὲ καὶ ταύτης κύ- της χώρας γενήσεται, πάντων αἴσχιστα πεισόμεθα. χους, εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνέμεθα, ι νῦν πολεμοῦνται; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέ- ; οὐ βάρβαρος; οὐχ—ὅ, τι ἂν εἴποι τις; Ἀλλὰ θεῶν, [3] ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες, καὶ μονονουχὶ συγ- κατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους, οἵ τινές εἰσι, ιν ζητήσομεν; Οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι, ὡς οἶδα τοῦτ' ἐγώ· οὐδὲ γὰρ, ἐν τοῖς τοῦ πολέμου ινδυνοις, τῶν φευγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ· ἀλλὰ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ τῶν πλησίον, καὶ πάντων μᾶλλον. γηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φεύγοντας δήπου· ιν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων· εἰ δὲ ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν. Καὶ νῦν, οὐ λέγει τις βέλτιστα; ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω· μὴ τοῦτον αἰ- τιάσθω. Ἕτερος λέγει τις βελτίω; ταῦτα ποιεῖτε

[1] ἀγαθῇ τύχῃ. Ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ, [2] πλὴν εἰ, δέον εὔξασθαι, παραλείπει· [3] εὔξασθαι μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον, εἰς ταὐτὸ πάνθ', ὅσα βούλεταί τις, ἀθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἑλέσθαι δὲ, ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν. Εἰ δέ τις ἡμῖν [4] ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἐᾶν, καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικοὺς, οὐχ οὗτος κρεῖττον; εἴποι τις ἄν. Φημ' ἔγωγε, εἴπερ ἐστὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Ἀλλὰ θαυμάζω [5] εἴ τῳ ποτὲ ἀνθρώπων, ἢ γέγονεν, ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. Ἀλλ', οἶμαι, μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις· διόπερ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὑτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται· τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν. Ὁρᾶτε οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξιέναι, καὶ μισθὸν ἕξετε. Οὔ τοι σωφρόνων, οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τῶν τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν· οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους, καὶ Μεγαρέας, ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι· Φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι, δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις. Καὶ ταῦτ', οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν, τηνάλλως προῄρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων, οὐδ' ἀτυχής τις εἰμὶ ἐγὼ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι, μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων· ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω, τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι. Καὶ γὰρ τοὺς [6] ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ ἔθει καὶ

τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Αριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, [1] τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ, τὸν Περικλέα. Εξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες, τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι; [2] προπέποται τῆς παραυτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα· καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει· καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχρῶς. Καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ἅ [3] τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι, τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων, καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. Εσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. Εκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγοντες, οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς, ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη [4] τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων· πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον· ὑπήκουε δὲ, ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων, αὐτοῖς, βασιλεὺς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον Ἕλλησι· πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια αὐτοὶ στρατευόμενοι· μόνοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν [5] ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. Επὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὁποῖοι, ἔν τε τοῖς κοινοῖς καὶ τοῖς ἰδίοις. Δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν Αριστείδου, καὶ τὴν Μιλτιάδου, καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ' ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν· οὐ γὰρ

[1] εἰς περιουσίαν αὐτοῖς ἐπράττετο τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. Ἐκ δὲ τοῦ, τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν, μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. Τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις χρωμένοις οἷς εἶπον προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν [2] ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει; [3] ἆρά γε ὁμοίως καὶ παραπλησίως; Καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν. [4] Ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, καὶ Λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, Θηβαίων δ' ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ὑμῖν ἀντιτάξασθαι, [5] ἐξὸν [δ'] ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας· πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον. Οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰρήνης οὔσης, ἀπολωλέκασιν οὗτοι· ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν·—ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθὼν, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν, ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν, Φίλιππος. Ἀλλ' [6] ὦ 'τᾶν, εἰ ταῦτα φαύλως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει. Καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι;—[7] Τὰς ἐπάλξεις, ἃς κονιῶμεν; καὶ τὰς ὁδοὺς, ἃς ἐπισκευάζομεν; καὶ κρήνας; καὶ λήρους;—Ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι· ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας [8] εἰσὶ κατεσκευασμένοι· ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω [9] γέγονε, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται. Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων; καὶ τί δήποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε, καὶ νῦν

οὐκ ὀρθῶς; Ὅτι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος, [1] δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν, καὶ κύριος αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν, [2] καὶ ἀγαπητὸν ἦν, παρὰ τοῦ δήμου, τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινὸς μεταλαβεῖν· νῦν δὲ τοὐναντίον, κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οἱ πολιτευόμενοι, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται· ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι, καὶ περιῃρημένοι χρήματα καὶ συμμάχους, ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένησθε, [3] ἀγαπῶντες [4] ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν, ἢ βοΐδια πέμψωσιν οὗτοι· καὶ τὸ πάντων ἀνανδρότατον, [5] τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε· οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς, ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα, καὶ τιθασσεύουσι χειροήθεις αὐτοῖς ποιοῦντες. Ἔστι δ' οὐδέποτ', οἶμαι, μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας· [6] ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, [7] τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. Ταῦτα, μὰ τὴν Δήμητρα, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη, [8] τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ παῤῥησία περὶ πάντων αἰεὶ παρ' ὑμῖν ἐστίν· ἀλλ' ἔγωγε, ὅτι καὶ νῦν γέγονε, θαυμάζω. Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι [9] ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν, ἐθελήσητε στρατεύεσθαί τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις ἀφορμαῖς [10] ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθε, ἴσως ἄν, ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθόν, καὶ [11] τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικε· καὶ γὰρ οὔτ' ἰσχὺν ἐκεῖνα ἐντίθησιν, οὔτ' ἀποθνήσκειν ἐᾷ· καὶ ταῦτα, ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστιν ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ· ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν ἑκάστου ῥᾳθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. [12] Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν

λέγεις; φήσει τις. [1] Καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἵνα τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, εἰς τοῦθ' ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι. Ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν;—[2] οἴκοι μένων εἶ βελτίων, τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκῃ τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος. Συμβαίνει τι τοιοῦτον, οἷον καὶ [3] τὰ νῦν;—στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἔστι τίς ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν;—ὅσα οὗτος νῦν ἀτάκτως λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' [4] ἐν ἴσῃ τάξει λαμβανέτω, πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν, ἃ χρὴ πράττεσθαι. Ὅλως δὲ οὔτ' ἀφελὼν, οὔτε προσθεὶς, πλὴν μικρὸν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν, εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν, [5] τὴν αὐτὴν, τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ' ὅ, τι καθ' ἡλικίαν ἕκαστος [6] ἔχοι, καὶ ὅτου καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας. Οὐκ ἔστιν ὅπου τοῖς μηδὲν ποιοῦσιν ἐγὼ τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν· [7] οὐδ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν, ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι·—ταῦτα γὰρ νυνὶ γίνεται. Καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν· ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα, ἐφ' οἷς ἑτέρους τιμᾶτε· καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον. Σχεδὸν εἴρηκα, ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ' ἕλοισθε ὅ, τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.

[1] ΕΚ ΤΟΥ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙ

ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

* * *

[2] Ὁ Σύμβουλος καὶ ὁ συκοφάντης, ἐν οὐδενὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐοικότες, ἐν τούτῳ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρουσιν· ὁ μὲν γὰρ, πρὸ τῶν πραγμάτων γνώμην ἀποφαίνεται, [3] καὶ δίδωσιν αὐτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι, τῇ τύχῃ, τοῖς καιροῖς, τῷ βουλομένῳ· ὁ δὲ σιγήσας, ἡνίκ' ἔδει λέγειν, ἄν τι δύσκολον συμβῇ, τοῦτο βασκαίνει. [4] Ἦν μὲν οὖν, ὅπερ εἶπον, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς, τοῦ γε φροντίζοντος ἀνδρὸς τῆς πόλεως, καὶ τῶν δικαίων λόγων. [5] Ἐγὼ δὲ τοσαύτην ὑπερβολὴν ποιοῦμαι, ὥστε, ἂν νῦν ἔχῃ τις δεῖξαί τι βέλτιον, ἢ ὅλως εἴ τι ἄλλο ἐνῆν, πλὴν ὧν ἐγὼ προειλόμην, ἀδικεῖν ὁμολογῶ. [6] Εἰ γάρ ἐσθ' ὅ, τι τις νῦν ἑώρακεν, ὃ συνήνεγκεν ἂν τότε πραχθὲν, τοῦτ' ἐγώ φημι δεῖν ἐμὲ μὴ λαθεῖν· εἰ δὲ μήτ' ἐστὶ, μήτε ἦν, μήτ' ἂν εἰπεῖν ἔχοι μηδεὶς μηδέπω καὶ τήμερον, τί τὸν σύμβουλον ἐχρῆν ποιεῖν; [7] οὐ τῶν φαινομένων, καὶ ἐνόντων τὰ κράτιστα ἑλέσθαι; Τοῦτο τοίνυν ἐποίησα ἐγὼ, τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, Αἰσχίνη, τίς ἀγορεύειν βούλεται; οὐ, τίς αἰτιᾶσθαι περὶ τῶν παρεληλυθότων; οὐδὲ, τίς ἐγγυᾶσθαι [8] τὰ μέλλοντ' ἔσεσθαι; Σοῦ δ' ἀφώνου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καθημένου, ἐγὼ παρελθὼν, ἔλεγον. Ἐπειδὴ δ' οὐ τότε, ἀλλὰ νῦν δεῖξον,—εἰπέ· τίς ἢ [9] λόγος ὅντινα ἐχρῆν εὑρεῖν, ἢ καιρὸς συμφέρων ὑπ' ἐμοῦ παρελείφθη τῇ πόλει; τίς δὲ συμμαχία, τίς

πρᾶξις, ἐφ' ἣν μᾶλλον ἔδει με ἀγαγεῖν [1] τουτουσί; Ἀλλὰ μὴν, τὸ μὲν παρεληλυθὸς ἀεὶ παρὰ πᾶσιν ἀφεῖται, καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου προτίθησιν οὐδαμοῦ βουλήν· τὸ δὲ μέλλον, ἢ τὸ παρὸν, τὴν τοῦ συμβούλου τάξιν ἀπαιτεῖ. Τότε τοίνυν τὰ μὲν ἤμελλεν, ὡς ἐδόκει, τῶν δεινῶν, τὰ δ' ἤδη παρῆν, ἐν οἷς τὴν προαίρεσίν μου σκόπει τῆς πολιτείας, [2] μὴ τὰ συμβάντα συκοφάντει. Τὸ μὲν γὰρ πέρας, ὡς ἂν ὁ δαίμων βουληθῇ, πάντων γίγνεται· ἡ δὲ προαίρεσις αὐτὴ τὴν τοῦ συμβούλου διάνοιαν δηλοῖ. Μὴ δὴ τοῦτο ὡς ἀδίκημα ἐμὸν θῇς, εἰ κρατῆσαι συνέβη Φιλίππῳ τὴν μάχην· ἐν γὰρ τῷ θεῷ τὸ τούτου τέλος ἦν, οὐκ ἐν ἐμοί. Ἀλλ' ὡς οὐχ ἅπαντα ὅσα ἐνῆν κατ' ἀνθρώπινον λογισμὸν εἱλόμην, καὶ δικαίως ταῦτα καὶ ἐπιμελῶς ἔπραξα, καὶ φιλοπόνως ὑπὲρ δύναμιν, ἢ ὡς οὐ καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἄξια πράγματα ἐνεστησάμην, καὶ ἀναγκαῖα,—ταῦτά μοι δεῖξον, καὶ τότ' ἤδη κατηγόρει μου. Εἰ δ' [3] ὁ συμβὰς σκηπτός, [ἢ χειμὼν,] μὴ μόνον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μείζων γέγονε, τί χρὴ ποιεῖν; ὥσπερ ἂν εἴ τις ναύκληρον, πάντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πράξαντα, καὶ πᾶσι κατασκευάσαντα τὸ πλοῖον, ἀφ' ὧν ὑπελάμβανε σωθήσεσθαι, εἶτα χειμῶνι χρησάμενον, καὶ πονησάντων αὐτῷ τῶν σκευῶν, ἢ καὶ συντριβέντων ὅλως, τῆς ναυαγίας αἰτιῷτο·—ἀλλ' οὔτ' ἐκυβέρνων τὴν ναῦν, φησειεν ἄν· ὥσπερ οὐδ' ἐστρατήγουν ἐγὼ, οὔτε τῆς τύχης κύριος ἦν, ἀλλ' ἐκείνη τῶν πάντων. Ἀλλ' ἐκεῖνο λογίζου, καὶ ὅρα, εἰ μετὰ τῶν Θηβαίων ἡμῖν ἀγωνιζομένοις οὕτως εἵμαρτο πρᾶξαι, τί χρῆν προσδοκᾷν, εἰ μηδὲ τούτους ἔσχομεν συμμάχους, ἀλλὰ Φιλίππῳ προσέθεντο· ὑπὲρ οὗ τότ' ἐκεῖνος πάσας ἀφῆκε φωνάς; Καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς ὁδὸν τῆς μάχης γεγενημένης, τοσοῦτος κίνδυνος καὶ φόβος περιέστη τὴν πόλιν, τί ἂν, εἴ που πλησίον τῆς χώρας ταὐτὸ τοῦτο πάθος συνέβη, προσδο-

κῆσαι χρῆν; [1] ἆρ' οἴεσθε ἔτι νῦν ἂν στῆναι, συνελθεῖν, ἀναπνεῦσαι; [2] Πολλὰ μία ἡμέρα καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν τῶν εἰς σωτηρίαν τῇ πόλει. Τότε δ'.....ἀλλ' οὐκ ἄξιον εἰπεῖν, ἅ γε μηδ' ἐς πεῖραν ἔδωκε θεῶν τινος εὔνοια, καὶ τὸ προβαλέσθαι τὴν πόλιν ταυτὴν τὴν συμμαχίαν, ἧς σὺ κατηγορεῖς. Ἔστι δὲ ταυτὶ πάντα μοι, [3] τὰ πολλὰ, πρὸς ὑμᾶς, ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τοὺς περιεστηκότας ἔξωθεν καὶ ἀκροωμένους· ἐπεὶ πρός γε τοῦτον αὐτὸν, τὸν κατάπτυστον, βραχὺς καὶ σαφὴς ἐξήρκει μοι λόγος. Εἰ μὲν γὰρ ἦν σοι πρόδηλα τὰ μέλλοντα, Αἰσχίνη, μόνῳ τῶν ἄλλων, ὅτ' ἐβουλεύεθ' ἡ πόλις περὶ τούτων, τότ' ἔδει σε προλέγειν· εἰ δὲ μὴ προῄδεις, τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος εἶ τοῖς ἄλλοις· ὥστε τί μᾶλλον ἐμοῦ σὺ ταῦτα κατηγορεῖς, ἢ ἐγώ σου; Τοσοῦτον γὰρ ἀμείνων ἐγώ σου πολίτης γέγονα εἰς αὐτὰ ταῦθ' ἃ λέγω, (καὶ οὔπω περὶ τῶν ἄλλων διαλέγομαι,) ὅσον ἐγὼ μὲν ἔδωκα ἐμαυτὸν εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν, οὐδένα κίνδυνον ὀκνήσας ἴδιον, οὐδ' ὑπολογισάμενος· σὺ δὲ οὔτε ἕτερα εἶπες βελτίω τούτων, (οὐ γὰρ ἂν τούτοις ἐχρῶντο,) οὔτ' εἰς ταῦτα χρήσιμον οὐδὲν σεαυτὸν παρέσχες. Ὅπερ δ' ἂν ὁ φαυλότατος καὶ δυσμενέστατος ἄνθρωπος ποιήσειε τῇ πόλει, [4] τοῦτο πεποιηκὼς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν ἐξήτασαι· καὶ ἅμα Ἀρίστρατος ἐν Νάξῳ, καὶ Ἀριστόλεως ἐν Θάσῳ, [5] οἱ καθάπαξ ἐχθροὶ τῆς πόλεως, τοὺς Ἀθηναίων κρίνουσι φίλους, καὶ Ἀθήνησιν Αἰσχίνης Δημοσθένους κατηγορεῖ. Καίτοι ὅτῳ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀτυχήματα ἐνευδοκιμεῖν ἀπέκειτο, ἀπολωλέναι μᾶλλον οὗτός ἐστι δίκαιος, ἢ κατηγορεῖν ἑτέρου· [6] καὶ ὅτῳ συνενηνόχασιν οἱ αὐτοὶ καιροὶ, καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς, οὐκ ἔνι τοῦτον εὔνουν εἶναι τῇ πατρίδι. Δηλοῖς δὲ καὶ ἐξ ὧν ζῇς, καὶ ποιεῖς, καὶ πολιτεύῃ, καὶ πάλιν οὐ πολιτεύῃ. Πράττεταί τι τῶν ὑμῖν δοκούντων συμφέρειν; ἄφωνος Αἰσχίνης. Ἀντ-

ἐκρουσέ τι καὶ γέγονεν, οἷον οὐκ ἔδει; πάρεστιν Αἰσχίνης. Ὥσπερ τὰ ῥήγματα, καὶ τὰ σπάσματα, ὅταν τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται. Επειδὴ δὲ πολὺς τοῖς συμβεβηκόσιν ἔγκειται, βούλομαί τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν καί μου, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας, ὃ λέγω, θεωρησάτω. Εἰ γὰρ ἦν ἅπασι πρόδηλα τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι, καὶ προῄδεσαν ἅπαντες, καὶ σὺ προύλεγες, Αἰσχίνη, καὶ διεμαρτύρου βοῶν καὶ κεκραγὼς, ὃς οὐδ' ἐφθέγξω, οὐδ' οὕτως ἀποστατέον τῇ πόλει τούτων ἦν, εἴπερ ἢ δόξης, ἢ προγόνων, ἢ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος εἶχε λόγον. [1] Νῦν μὲν γὰρ ἀποτυχεῖν δοκεῖ τῶν πραγμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν τῷ θεῷ ταῦτα δοκῇ. Τότε δ' ἀξιοῦσα προεστάναι τῶν ἄλλων, εἶτ' ἀποστᾶσα τούτου, Φιλίππῳ προδεδωκέναι πάντας ἂν ἔσχεν αἰτίαν. Εἰ γὰρ ταῦτα προεῖτο ἀκονιτὶ, [2] περὶ ὧν οὐδένα κίνδυνον ὅντιν' οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι, [3] τίς ἂν οὐχὶ κατέπτυσεν ἂν σου; μὴ γὰρ δὴ τῆς πόλεώς γε, μηδ' ἐμοῦ. Τίσι δ' ὀφθαλμοῖς, πρὸς Διὸς, ἑωρῶμεν ἂν τοὺς εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους ἀφικνουμένους, [4] εἰ τὰ μὲν πράγματα, εἰς ὅπερ νυνὶ, περιέστη, ἡγεμὼν δὲ καὶ κύριος ᾑρέθη Φίλιππος ἁπάντων, [5] τὸν δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι ταῦτα ἀγῶνα ἕτεροι χωρὶς ἡμῶν ἦσαν πεποιημένοι; καὶ ταῦτα, μηδεπώποτε τῆς πόλεως ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἀσφάλειαν ἄδοξον μᾶλλον, ἢ τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν κίνδυνον ᾑρημένης. Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν Ἑλλήνων, τίς δὲ βαρβάρων, ὅτι καὶ παρὰ Θηβαίων, [6] καὶ παρὰ τῶν ἔτι τούτων πρότερον ἰσχυρῶν γεγενημένων Λακεδαιμονίων, καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Περσῶν βασιλέως, [7] μετὰ πολλῆς χάριτος τοῦτ' ἂν ἀσμένως ἐδόθη τῇ πόλει, ὅ, τι βούλεται λαβούσῃ, καὶ τὰ ἑαυτῆς ἐχούσῃ, τὸ κελευόμενον ποιεῖν, καὶ ἐᾶν ἕτερον τῶν Ἑλλήνων προεστάναι; Αλλ' οὐκ ἦν ταῦθ', ὡς ἔοικε, τοῖς

Ἀθηναίοις τοῖς τότε πάτρια, οὐδ' ἀνεκτὰ, οὐδ' ἔμφυτα, οὐδ' ἠδυνήθη πώποτε τὴν πόλιν οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πεῖσαι τοῖς ἰσχύουσι μὲν, μὴ δίκαια δὲ πράττουσι, προσθεμένην, ἀσφαλῶς δουλεύειν· [1] ἀλλ' ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης καὶ κινδυνεύουσα, πάντα τὸν αἰῶνα διατετέλεκε. Καὶ ταῦθ' οὕτω σεμνὰ καὶ προσήκοντα τοῖς ὑμετέροις ἤθεσιν ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ὥστε καὶ τῶν προγόνων τοὺς ταῦτα πράξαντας μάλιστ' ἐπαινεῖτε, εἰκότως. Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγάσαιτο τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς, οἳ ϗ τὴν χώραν ϗ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες, ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευόμενον ποιῆσαι; τὸν μὲν ταῦτα συμβουλεύσαντα Θεμιστοκλέα στρατηγὸν ἑλόμενοι, τὸν δ' ὑπακούειν τοῖς ἐπιταττομένοις ἀποφηνάμενον [2] Κυρσίλον καταλιθώσαντες, οὐ μόνον αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ ὑμέτεραι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Οὐ γὰρ ἐζήτουν οἱ τότε Ἀθηναῖοι οὔτε ῥήτορα, οὔτε στρατηγὸν, δι' ὅτου δουλεύσουσιν εὐτυχῶς· ἀλλ' οὐδὲ ζῆν ἠξίουν, εἰ μὴ μετ' ἐλευθερίας αὐτοῖς ἐξέσται τοῦτο ποιεῖν· ἡγεῖτο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος, οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ ϗ τῇ πατρίδι. Διαφέρει δὲ τί; ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων, [3] τὸν τῆς εἱμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει· ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δυλεύουσαν, ἀποθνήσκειν ἐθελήσει, καὶ φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕβρεις ϗ τὰς ἀτιμίας, ἃς ἐν δουλευέσῃ τῇ πόλει φέρειν ἀνάγκη, τοῦ θανάτου. Εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ' ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς ἄρα ἐγὼ προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προγόνων φρονεῖν, οὐκ ἔστιν, ὅστις οὐκ ἂν εἰκότως ἐπιτιμήσειέ μοι. Νῦν δ' ἐγὼ μὲν ὑμετέρας τὰς τοιαύτας προαιρέσεις ἀποφαίνω· ϗ δείκνυμι, ὅτι καὶ πρὸ ἐμοῦ τῦτ' εἶχε τὸ φρόνημα ἡ πόλις· τῆς μέντοι διακονίας τῆς ἐφ' ἑκάστοις τῶν πεπραγμένων, καὶ ἐμαυτῷ μετεῖναί φημι.

Οὗτος δὲ τῶν ὅλων κατηγορῶν, καὶ κελεύων ὑμᾶς ἐμοὶ πικρῶς ἔχειν, ὡς φόβων καὶ κινδύνων αἰτίῳ τῇ πόλει γεγενημένῳ, τῆς μὲν εἰς τὸ παρὸν τιμῆς ἐμὲ ἀποστερῆσαι γλίχεται, τὰ δ' εἰς ἅπαντα τὸν λοιπὸν χρόνον ἐγκώμια ὑμῶν ἀφαιρεῖται. [1] Εἰ γὰρ οὐχ, ὡς οὐ τὰ βέλτιςα ἐμοῦ πολιτευσαμένου, τουδὶ καταψηφιεῖσθε, ἡμαρτηκέναι δόξετε, οὐ τῇ τῆς τύχης ἀγνωμοσύνῃ τὰ συμβάντα παθεῖν. Ἀλλ' οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν, ὅπως ἡμάρτετε, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, [2] τὸν ὑπὲρ τῆς ἁπάντων ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας κίνδυνον ἀράμενοι· [3] οὐ μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων, καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους, καὶ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντας, καὶ τοὺς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, ϗ πολλοὺς ἑτέρους τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις μνήμασι κειμένους ἀγαθοὺς ἄνδρας, οὓς ἅπαντας ὁμοίως ἡ πόλις τῆς αὐτῆς ἀξιώσασα τιμῆς, ἔθαψεν, Αἰσχίνη, οὐχὶ τοὺς κατορθώσαντας αὐτῶν, οὐδὲ τοὺς κρατήσαντας μόνους. Δικαίως. Ὃ μὲν γὰρ ἦν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργον, ἅπασι πέπρακται· τῇ τύχῃ δέ, ἣν ὁ δαίμων ἀπένειμεν ἑκάστοις, ταύτῃ κέχρηνται. * * *

FINIS

EXCERPTORUM EX ORATORIBUS.

ANALECTA GRÆCA MAJORA.

TOMI PRIORIS

PARS TERTIA.

EXCERPTA PHILOSOPHICA.

I.

E XENOPHONTE.

[2] ΕΚ ΤΩΝ

ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ.

[AD. EDIT. GLASGUENSEM, ANNO 1761. IN 4to.]

SOCRATES—parens Philosophiæ jure dici potest.
CICERO DE FINIBUS, II. 1.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΡΩΤΟΥ.

ΚΕΦ. α.

ΠΟΛΛΑΚΙΣ ἐθαύμασα, [3] τίσι ποτὲ λόγοις Αθηναίυς ἔπεισαν [4] οἱ γραψάμενοι Σωκράτην, ὡς ἄξιος εἴη θανάτυ τῇ πόλει· ἡ μὲν γὰρ γραφὴ κατ' αὐτοῦ [5] τοιάδε τις ἦν·—[6] Αδικεῖ Σωκράτης, οὓς μὲν ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, οὐ νομίζων, ἕτερα δὲ καινὰ δαιμόνια εἰσφέρων· ἀδικεῖ δὲ, καὶ τοὺς νέους διαφθείρων.

[7] Πρῶτον μὲν οὖν, ὡς οὐκ ἐνόμιζεν, οὓς ἡ πόλις νομίζει θεοὺς, ποίῳ ποτ' ἐχρήσαντο τεκμηρίῳ; [8] θύων τε γὰρ

φανερὸς ἦν, πολλάκις μὲν οἴκοι, πολλάκις δὲ ἐπὶ τῶν κοινῶν τῆς πόλεως βωμῶν· καὶ μαντικῇ χρώμενος οὐκ ἀφανὴς ἦν· διετεθρύλλητο γὰρ, ὡς φαίη Σωκράτης, τὸ δαιμόνιον ἑαυτῷ σημαίνειν· [1] ὅθεν δὴ καὶ μάλιστά μοι δοκοῦσιν αὐτὸν αἰτιάσασθαι καινὰ δαιμόνια εἰσφέρειν.

Ὁ δὲ οὐδὲν καινότερον εἰσέφερε τῶν ἄλλων, ὅσοι [2] μαντικὴν νομίζοντες, [3] οἰωνοῖς τε χρῶνται καὶ φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις· οὗτοί τε γὰρ ὑπολαμβάνουσιν, οὐ τοὺς ὄρνιθας, [4] οὐδὲ τοὺς ἀπαντῶντας εἰδέναι τὰ συμφέροντα τοῖς μαντευομένοις, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς διὰ τούτων αὐτὰ σημαίνειν· κἀκεῖνος οὕτως ἐνόμιζεν.

Ἀλλ' οἱ μὲν πλεῖστοι φασὶν ὑπό τε τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν ἀπαντώντων ἀποτρέπεσθαί τε καὶ προτρέπεσθαι. Σωκράτης δ' ὥσπερ ἐγίγνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνειν, καὶ πολλοῖς τῶν ξυνόντων προηγόρευε, τὰ μὲν ποιεῖν, τὰ δὲ μὴ ποιεῖν, ὡς τοῦ δαιμονίου προσημαίνοντος· καὶ τοῖς μὲν πειθομένοις αὐτῷ συνέφερε, τοῖς δὲ μὴ πειθομένοις μετέμελε.

Καίτοι τίς οὐκ ἂν [5] ὁμολογήσειεν αὐτὸν βούλεσθαι μήτ' ἠλίθιον μήτ' ἀλαζόνα φαίνεσθαι τοῖς συνοῦσιν; ἐδόκει δ' ἂν ἀμφότερα ταῦτα, εἰ προαγορεύων ὡς ὑπὸ θεοῦ φαινόμενα, [6] καὶ ψευδόμενος ἐφαίνετο· δῆλον οὖν, [7] ὅτι οὐκ ἂν προέλεγεν, εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύσειν· [8] ταῦτα δὲ τίς ἂν ἄλλῳ πιστεύσειεν ἢ θεῷ; πιστεύων δὲ θεοῖς, πῶς οὐκ εἶναι θεοὺς ἐνόμιζεν;

[9] Ἀλλὰ μὴν ἐποίει καὶ τάδε πρὸς τοὺς ἐπιτηδείους· τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα συνεβούλευε καὶ πράττειν, ὡς ἐνόμιζεν ἄριστ' ἂν πραχθῆναι· περὶ δὲ τῶν ἀδήλων, ὅπως ἂν ἀποβήσοιτο, [10] μαντευομένους ἔπεμπεν, εἰ ποιητέα.

[1] Καὶ τοὺς μέλλοντας οἴκους τε καὶ πόλεις καλῶς οἰκήσειν μαντικῆς ἔφη προσδεῖσθαι· τεκτονικὸν μὲν γὰρ, ἢ χαλκευτικὸν, ἢ γεωργικὸν, ἢ ἀνθρώπων ἀρχικὸν, ἢ τῶν τοιούτων ἔργων ἐξεταστικὸν, ἢ λογιστικὸν, ἢ οἰκονομικὸν, ἢ στρατηγικὸν γενέσθαι, πάντα τὰ τοιαῦτα μαθήματα, καὶ ἀνθρώπου γνώμῃ αἱρετέα ἐνόμιζεν εἶναι.

[2] Τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις, ἔφη, τὲς θεοὺς ἑαυτοῖς καταλείπεσθαι, ὧν οὐδὲν δῆλον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις· οὔτε γὰρ τῷ καλῶς ἀγρὸν φυτευσαμένῳ δῆλον, ὅστις καρπώσεται, οὔτε τῷ καλῶς οἰκίαν οἰκοδομησαμένῳ δῆλον, ὅστις οἰκήσει, οὔτε τῷ στρατηγικῷ δῆλον, εἰ συμφέρει στρατηγεῖν, οὔτε τῷ πολιτικῷ δῆλον, εἰ συμφέρει τῆς πόλεως προστατεῖν, οὔτε τῷ καλὴν γήμαντι, ἵνα εὐφραίνηται, δῆλον, εἰ διὰ ταύτην ἀνιάσεται, οὔτε τῷ δυνατοὺς ἐν τῇ πόλει κηδεστὰς λαβόντι δῆλον, εἰ διὰ τούτυς [3] στερήσεται τῆς πόλεως.

Τοὺς δὲ μηδὲν τῶν τοιούτων οἰομένους εἶναι δαιμόνιον, ἀλλὰ πάντα τῆς ἀνθρωπίνης γνώμης, δαιμονᾷν ἔφη: δαιμονᾷν δὲ καὶ τοὺς μαντευομένους, ἃ τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκαν οἱ θεοὶ [5] μαθοῦσι διακρίνειν· οἷον, εἴ τις [6] ἐπερωτῴη, πότερον ἐπιστάμενον ἡνιοχεῖν ἐπὶ ζεῦγος λαβεῖν κρεῖττον, ἢ μὴ ἐπιστάμενον· ἢ πότερον ἐπιστάμενον κυβερνᾷν ἐπὶ τὴν ναῦν κρεῖττον λαβεῖν, ἢ μὴ ἐπιστάμενον· ἢ ἃ ἔξεστιν ἀριθμήσαντας ἢ μετρήσαντας ἢ [7] στήσαντας εἰδέναι, τοὺς τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν θεῶν πυνθανομένους ἀθέμιστα ποιεῖν ἡγεῖτο· ἔφη δὲ δεῖν, ἃ μὲν μαθόντας ποιεῖν ἔδωκαν οἱ θεοὶ, μανθάνειν· ἃ δὲ μὴ δῆλα τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶ, πειρᾶσθαι [8] διὰ μαντικῆς παρὰ τῶν θεῶν πυνθάνεσθαι: τοὺς θεοὺς γὰρ, οἷς ἂν ὦσιν [9] ἵλεῳ, σημαίνειν.

Ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνός γε ἀεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ· πρωΐ τε γὰρ εἰς τοὺς περιπάτους καὶ τὰ γυμνάσια [10] ᾔει, καὶ πληθούσης ἀγορᾶς ἐκεῖ φανερὸς ἦν, καὶ τὸ λοιπὸν

ἀεὶ τῆς ἡμέρας ἦν, ὅπου πλείστοις μέλλοι συνέσεσθαι· καὶ ἔλεγε μὲν [1] ὡς τὸ πολὺ, τοῖς δὲ βουλομένοις ἐξῆν ἀκούειν.

Οὐδεὶς δὲ πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς, οὐδὲ ἀνόσιον, οὔτε πράττοντος εἶδεν, οὔτε λέγοντος ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως, [2] ἧπερ τῶν ἄλλων οἱ πλεῖστοι, διελέγετο, σκοπῶν, ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔφυ, καὶ [3] τίσιν ἀνάγκαις ἕκαστα γίνεται τῶν οὐρανίων· ἀλλὰ καὶ τοὺς φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἐπεδείκνυεν.

[4] Καὶ πρῶτον μὲν αὐτῶν ἐσκόπει, πότερά ποτε νομίσαντες ἱκανῶς ἤδη τ' ἀνθρώπινα εἰδέναι, [5] ἔρχονται ἐπὶ τὸ περὶ τῶν τοιούτων φροντίζειν· ἢ τὰ μὲν ἀνθρώπινα παρέντες, τὰ δαιμόνια δὲ σκοποῦντες, ἡγοῦνται τὰ προσήκοντα πράττειν.

[6] Ἐθαύμαζε δὲ, εἰ μὴ φανερὸν αὐτοῖς ἐστιν, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εὑρεῖν· [7] ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν, οὐ ταυτὰ δοξάζειν ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς μαινομένοις ὁμοίως διακεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους.

Τῶν τε γὰρ μαινομένων τοὺς μὲν οὐδὲ τὰ δεινὰ δεδιέναι, τοὺς δὲ καὶ τὰ μὴ φοβερὰ φοβεῖσθαι· καὶ τοῖς μὲν οὐδ' ἐν ὄχλῳ δοκεῖν αἰσχρὸν εἶναι λέγειν ἢ ποιεῖν ὁτιοῦν, τοῖς δὲ οὐχ ἐξιτητέον εἰς ἀνθρώπους εἶναι δοκεῖν· καὶ τοὺς μὲν οὔθ' ἱερὸν, οὔτε βωμὸν, οὔτε ἄλλο τῶν θείων οὐδὲν τιμᾶν, τοὺς δὲ καὶ λίθους [8] καὶ ξύλα τὰ τυχόντα καὶ θηρία σέβεσθαι· τῶν τε περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως μεριμνώντων τοῖς μὲν δοκεῖν ἓν μόνον τὸ ὂν εἶναι, τοῖς δ' ἄπειρα τὸ πλῆθος· καὶ τοῖς μὲν ἀεὶ κινεῖσθαι πάντα, τοῖς δ' οὐδὲν ἄν ποτε κινηθῆναι· καὶ τοῖς μὲν πάντα γίγνεσθαί τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς δ' οὔτ' ἂν γενέσθαι ποτὲ οὐδὲν, οὔτ' ἀπολέσθαι.

Ἐσκόπει δὲ περὶ αὐτῶν καὶ τάδε· ἆρ' ὥσπερ οἱ τἀνθρώπεια μανθάνοντες, ἡγοῦνται τοῦθ', ὅ, τι ἂν μάθωσιν, ἑαυτοῖς τε καὶ τῶν ἄλλων, ὅτῳ ἂν βούλωνται, ποιήσειν· οὕτω καὶ οἱ τὰ θεῖα ζητοῦντες, νομίζουσιν, ἐπειδὰν γνῶσιν αἷς ἀνάγκαις ἕκαστα γίγνεται, ποιήσειν, ὅταν βούλωνται, καὶ ἀνέμους, καὶ ὕδατα, καὶ ὥρας, καὶ ὅτου δ' ἂν ἄλλου δέωνται τῶν τοιούτων· ἢ τοιοῦτο μὲν οὐδὲν οὐδ' ἐλπίζουσιν, ἀρκεῖ δ' αὐτοῖς γνῶναι μόνον, [1] ᾗ τῶν τοιούτων ἕκαστα γίνεται. Περὶ μὲν οὖν τῶν ταῦτα πραγματευομένων τοιαῦτα ἔλεγεν.

[2] Αὐτὸς δὲ περὶ τῶν ἀνθρωπείων ἀεὶ διελέγετο, σκοπῶν, τί εὐσεβὲς, τί ἀσεβές· τί καλὸν, τί αἰσχρόν· τί δίκαιον, τί ἄδικον· τί σωφροσύνη, τί μανία· τί ἀνδρεία, τί δειλία· τί πόλις, τί πολιτικός· τί ἀρχὴ ἀνθρώπων, τί ἀρχικὸς ἀνθρώπων· καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ἃ τοὺς μὲν εἰδότας ἡγεῖτο καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς δὲ ἀγνοοῦντας ἀνδραποδώδεις ἂν δικαίως κεκλῆσθαι.

Ὅσα μὲν οὖν μὴ φανερὸς ἦν ὅπως ἐγίγνωσκεν, οὐδὲν θαυμαστὸν, ὑπὲρ τούτων περὶ αὐτοῦ [3] παραγνῶναι τοὺς δικαστάς· ὅσα δὲ πάντες ᾔδεσαν, θαυμαστὸν, εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν.

[4] Βουλεύσας γάρ ποτε, καὶ τὸν βουλευτικὸν ὅρκον ὀμόσας, ἐν ᾧ ἦν, κατὰ τοὺς νόμους βουλεύσειν, Ἐπιστάτης ἐν τῷ δήμῳ γενόμενος, ἐπιθυμήσαντος τοῦ δήμου, παρὰ τοὺς νόμους, ἐννέα στρατηγοὺς μιᾷ ψήφῳ, [5] τοὺς ἀμφὶ Θράσυλον καὶ Ἐρασινίδην, ἀποκτεῖναι πάντας, [6] οὐκ ἠθέλησεν ἐπιψηφίσαι, ὀργιζομένου μὲν αὐτῷ τοῦ δήμου, πολλῶν δὲ καὶ δυνατῶν ἀπειλούντων· ἀλλὰ [7] περὶ μὲν πλείονος ἐποιήσατο εὐορκεῖν, ἢ χαρίσασθαι τῷ δήμῳ παρὰ τὸ δίκαιον, [8] καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀπειλοῦντας.

Καὶ γὰρ ἐπιμελεῖσθαι θεοὺς ἐνόμιζεν ἀνθρώπων, οὐχ

[1] ὃν τρόπον οἱ πολλοὶ νομίζουσιν· οὗτοι μὲν γὰρ οἴονται, τοὺς θεοὺς τὰ μὲν εἰδέναι, τὰ δὲ οὐκ εἰδέναι· Σωκράτης δὲ πάντα μὲν ἡγεῖτο θεοὺς εἰδέναι, τά τε λεγόμενα καὶ πραττόμενα, καὶ τὰ σιγῇ βουλευόμενα, πανταχοῦ δὲ παρεῖναι, καὶ σημαίνειν τοῖς ἀνθρώποις περὶ τῶν ἀνθρωπείων πάντων.

Θαυμάζω οὖν, ὅπως ποτὲ ἐπείσθησαν Ἀθηναῖοι, Σωκράτην περὶ τοὺς θεοὺς μὴ σωφρονεῖν, τὸν ἀσεβὲς μὲν οὐδέν ποτε περὶ τοὺς θεοὺς οὔτ' εἰπόντα οὔτε πράξαντα, τοιαῦτα δὲ καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα περὶ θεῶν, οἷά τις ἂν καὶ λέγων καὶ πράττων, εἴη τε καὶ νομίζοιτο εὐσεβέστατος.

ΚΕΦ. β΄.

Θαυμαστὸν δὲ φαίνεταί μοι καὶ τὸ πεισθῆναί τινας, ὡς Σωκράτης τοὺς νέους διέφθειρεν, ὅς, πρὸς τοῖς εἰρημένοις, πρῶτον μὲν ἀφροδισίων, καὶ γαστρὸς, πάντων ἀνθρώπων ἐγκρατέστατος ἦν· εἶτα πρὸς χειμῶνα καὶ θέρος, καὶ πάντας πόνους καρτερικώτατος· ἔτι δὲ πρὸς τὸ μετρίων δεῖσθαι πεπαιδευμένος οὕτως, [2] ὥστε πάνυ μικρὰ κεκτημένος, πάνυ ῥᾳδίως ἔχειν ἀρκοῦντα.

Πῶς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος, ἄλλους ἂν ἢ ἀσεβεῖς, ἢ παρανόμους, ἢ λίχνους, ἢ ἀφροδισίων ἀκρατεῖς, ἢ πρὸς τὸ πονεῖν μαλακοὺς ἐποίησεν; [3] ἀλλ' ἔπαυσε μὲν τούτων πολλοὺς, ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν, καὶ ἐλπίδας παρασχὼν, ἂν ἑαυτῶν ἐπιμελῶνται, καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ἔσεσθαι.

Καίτοι γε οὐδὲ πώποτε ὑπέσχετο διδάσκαλος εἶναι τούτου, [4] ἀλλὰ τῷ φανερὸς εἶναι τοιοῦτος ὢν, ἐλπίζειν ἐποίει τοὺς συνδιατρίβοντας ἑαυτῷ, μιμουμένους ἐκεῖνον, τοιούσδε γενήσεσθαι. * * *

—Πῶς ἂν οὖν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθείροι τοὺς νέους, εἰ μὴ ἄρα ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστιν;

Ἀλλὰ νὴ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη, [1] ὑπερορᾶν ἐποίει τῶν καθεστώτων νόμων τοὺς συνόντας, λέγων ὡς μωρὸν εἴη, [2] τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμου καθίστασθαι, κυβερνήτῃ δὲ μηδένα θέλειν κεχρῆσθαι κυαμευτῷ, μηδὲ τέκτονι, μηδ᾽ αὐλητῇ, μηδ᾽ ἐπ᾽ ἄλλα τοιαῦτα, ἃ πολλῷ ἐλάττονας βλάβας ἁμαρτανόμενα ποιεῖ τῶν περὶ τὴν πόλιν ἁμαρτανομένων· τοὺς δὲ τοιούτους λόγους ἐπαίρειν ἔφη τοὺς νέους καταφρονεῖν [3] τῆς καθεστώσης πολιτείας, καὶ ποιεῖν βιαίους.

Ἐγὼ δ᾽ οἶμαι τοὺς φρόνησιν ἀσκοῦντας, καὶ νομίζοντας ἱκανοὺς ἔσεσθαι τὰ συμφέροντα διδάσκειν τοὺς πολίτας, ἥκιστα γίγνεσθαι βιαίους, [4] εἰδότας ὅτι τῇ μὲν βίᾳ πρόσεισιν ἔχθραι καὶ κίνδυνοι, διὰ δὲ τοῦ πείθειν ἀκινδύνως τε καὶ μετὰ φιλίας ταῦτα γίγνεται. * * *

Ἀλλ᾽, ἔφη γε ὁ κατήγορος, Σωκράτει ὁμιλητὰ γενομένω Κριτίας τε καὶ Ἀλκιβιάδης, πλεῖστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποιησάτην. Κριτίας μὲν γὰρ τῶν ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ πάντων πλεονεκτίστατός τε καὶ βιαιότατος ἐγένετο· Ἀλκιβιάδης δὲ αὖ τῶν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων ἀκρατίστατος, καὶ ὑβριστότατος, καὶ βιαιότατος.

Ἐγὼ δ᾽, εἰ μέν τι κακὸν ἐκείνω τὴν πόλιν ἐποιησάτην, οὐκ ἀπολογήσομαι· τὴν δὲ πρὸς Σωκράτην συνουσίαν αὐτοῖν, ὡς ἐγένετο, διηγήσομαι.

Ἐγενέσθην μὲν γὰρ δὴ τὼ ἄνδρε τούτω φύσει φιλοτιμοτάτω πάντων Ἀθηναίων, βουλομένω τε πάντα δι᾽ ἑαυτῶν πράττεσθαι, καὶ πάντων ὀνομαστοτάτω γενέσθαι· [5] ᾔδεσαν δέ, [6] Σωκράτην ἀπ᾽ ἐλαχίστων μὲν χρημάτων αὐταρκέστατα ζῶντα, τῶν ἡδονῶν δὲ πασῶν ἐγκρατέστατον ὄντα, τοῖς δὲ διαλεγομένοις αὐτῷ πᾶσι χρώμενον ἐν τοῖς λόγοις, ὅπως βούλοιτο.

Ταῦτα δὲ ὁρῶντε, καὶ ὄντε οἵω προειρήσθον, πότερόν τις αὐτὼ φῇ τοῦ βίου τοῦ Σωκράτους ἐπιθυμήσαντε, καὶ

τῆς σωφροσύνης, ἣν ἐκεῖνος εἶχεν, [1] ὀρέξασθαι τῆς ὁμιλίας αὐτοῦ· ἢ νομίσαντε, εἰ ὁμιλησαίτην ἐκείνῳ, γενέσθαι ἂν ἱκανωτάτω λέγειν τε καὶ πράττειν;

Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι, θεοῦ διδόντος αὐτοῖν, ἢ ζῆν ὅλον τὸν βίον, ὥσπερ ζῶντα Σωκράτην ἑώρων, ἢ τεθνάναι, [2] ἑλέσθαι ἂν αὐτὼ μᾶλλον τεθνάναι. Δήλω δ' ἐγενέσθην ἐξ ὧν ἐπραξάτην· ὡς γὰρ τάχιστα κρείττονε τῶν συγγιγνομένων ἡγησάσθην εἶναι, [3] εὐθὺς ἀποπηδήσαντε Σωκράτους, ἐπραττέτην τὰ πολιτικά, ὧνπερ ἕνεκα [4] Σωκράτους ὠρεχθήτην. * * *

Καὶ Κριτίας δή, καὶ Ἀλκιβιάδης, ἕως μὲν Σωκράτει [5] συνήστην, ἐδυνάσθην, ἐκείνῳ χρωμένω συμμάχῳ, τῶν μὴ καλῶν ἐπιθυμιῶν κρατεῖν· [6] ἐκείνου δ' ἀπαλλαγέντε, Κριτίας μὲν φυγὼν εἰς Θετταλίαν, ἐκεῖ συνῆν ἀνθρώποις ἀνομίᾳ μᾶλλον ἢ δικαιοσύνῃ χρωμένοις· Ἀλκιβιάδης δ' αὖ, διὰ μὲν κάλλος ὑπὸ πολλῶν καὶ σεμνῶν γυναικῶν θηρώμενος, διὰ δύναμιν δὲ τὴν ἐν τῇ πόλει, καὶ τοῖς συμμάχοις, [7] ὑπὸ πολλῶν καὶ δυνατῶν κολακεύειν ἀνθρώπων διαθρυπτόμενος, ὑπὸ δὲ τοῦ δήμου τιμώμενος, καὶ ῥᾳδίως πρωτεύων, ὥσπερ οἱ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων ἀθληταὶ ῥᾳδίως πρωτεύοντες ἀμελοῦσι τῆς ἀσκήσεως, οὕτω κἀκεῖνος ἠμέλησεν αὑτοῦ.

Τοιούτων δὲ συμβάντων αὐτοῖν, καὶ ὠγκωμένω μὲν ἐπὶ γένει, ἐπηρμένω δ' ἐπὶ πλούτῳ, πεφυσημένω δ' ἐπὶ δυνάμει, διατεθρυμμένω δὲ ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις διεφθαρμένω, καὶ πολὺν χρόνον ἀπὸ Σωκράτους γεγονότε, τί θαυμαστόν, εἰ ὑπερηφάνω ἐγενέσθην;

Εἶτα, εἰ μέν τι ἐπλημμελησάτην, τούτου Σωκράτην ὁ κατήγορος αἰτιᾶται· ὅτι δὲ νέω ὄντε αὐτώ, (ἡνίκα καὶ ἀγνωμονεστάτω καὶ ἀκρατεστάτω εἰκὸς εἶναι,) Σωκράτης παρέσχε σώφρονε, οὐδενὸς ἐπαίνου δοκεῖ τῷ κατηγόρῳ ἄξιος εἶναι; [8] οὐ μὴν τάγε ἄλλα οὕτω κρίνεται.

Τίς μὲν γὰρ αὐλητής, τίς δὲ καὶ κιθαριστής, τίς δὲ ἄλλος διδάσκαλος ἱκανοὺς ποιήσας τοὺς μαθητάς, ἐὰν πρὸς ἄλλους ἐλθόντες χείρους φανῶσιν, αἰτίαν ἔχει τούτου; τίς δὲ πατήρ, ἐὰν ὁ παῖς αὐτοῦ [1] συνδιατρίβων τῳ, σώφρων ᾖ, ὕστερον δὲ ἄλλῳ τῳ συγγενόμενος, πονηρὸς γένηται, τὸν πρόσθεν αἰτιᾶται, ἀλλ' οὐχ ὅσῳ ἂν παρὰ τῷ ὑστέρῳ χείρων φαίνηται, τοσούτῳ μᾶλλον ἐπαινεῖ τὸν πρότερον; [2] ἀλλ' οἵγε πατέρες αὐτοῖς συνόντες τοῖς υἱέσι, τῶν παίδων πλημμελούντων, οὐκ αἰτίαν ἔχουσιν, ἐὰν αὐτοὶ σωφρονῶσιν.

Οὕτω δὲ καὶ Σωκράτην δίκαιον ἦν κρίνειν· εἰ μὲν αὐτὸς ἐποίει τι φαῦλον, εἰκότως ἂν ἐδόκει πονηρὸς εἶναι· εἰ δ' αὐτὸς σωφρονῶν διετέλει, πῶς ἂν δικαίως τῆς οὐκ ἐνούσης αὐτῷ κακίας αἰτίαν ἔχοι; * * *

—Κρίτων τε Σωκράτους ἦν ὁμιλητής, καὶ Χαιρεφῶν, καὶ Χαιρεκράτης, καὶ Σιμμίας, καὶ Κέβης, καὶ Φαίδων δέ, καὶ ἄλλοι, οἳ ἐκείνῳ συνῆσαν, οὐχ ἵνα δημηγορικοὶ ἢ δικανικοὶ γένοιντο, ἀλλ' ἵνα καλοί τε κἀγαθοὶ γενόμενοι, καὶ οἴκῳ, καὶ οἰκέταις, καὶ οἰκείοις, καὶ φίλοις, καὶ πόλει, καὶ πολίταις δύναιντο καλῶς χρῆσθαι· καὶ τούτων οὐδείς, οὔτε νεώτερος οὔτε πρεσβύτερος ὤν, οὔτ' ἐποίησε κακὸν οὐδέν, οὔτ' αἰτίαν ἔσχεν.

Ἀλλὰ Σωκράτης γ', ἔφη ὁ κατήγορος, τοὺς πατέρας [3] προπηλακίζειν ἐδίδασκε, πείθων μὲν τοὺς συνόντας αὐτῷ, σοφωτέρους ποιεῖν τῶν πατέρων. * * *

—Ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς ἐποίει ἐν ἀτιμίᾳ εἶναι παρὰ τοῖς αὐτῷ συνοῦσι, λέγων, ὡς οὔτε τοὺς κάμνοντας, οὔτε τοὺς δικαζομένους οἱ συγγενεῖς ὠφελοῦσιν, ἀλλὰ τοὺς μὲν οἱ ἰατροί, τοὺς δὲ οἱ συνδικεῖν ἐπιστάμενοι.

Ἔφη δὲ καὶ περὶ τῶν φίλων αὐτὸν λέγειν, ὡς οὐδὲν ὄφελος εὔνους εἶναι, εἰ μὴ καὶ ὠφελεῖν δυνήσονται· [4] μόνους

δὲ φάσκειν αὐτὸν ἀξίους εἶναι τιμῆς τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι δυναμένους· ἀναπείθοντα οὖν τοὺς νέους αὐτὸν, ὡς αὐτὸς εἴη σοφώτατός τε, καὶ ἄλλους ἱκανώτατος ποιῆσαι σοφοὺς, οὕτω διατιθέναι τοὺς αὐτῷ συνόντας, ὥστε μηδαμοῦ παρ' αὐτοῖς τοὺς ἄλλους εἶναι [1] πρὸς ἑαυτόν. * * *

Ταῦτα οὖν ἔλεγεν,—καὶ παρεκάλει ἐπιμελεῖσθαι τοῦ ὡς φρονιμώτατον εἶναι καὶ ὠφελιμώτατον, ὅπως ἐάν τε ὑπὸ πατρὸς, ἐάν τε ὑπὸ ἀδελφοῦ, ἐάν τε ὑπ' ἄλλου τινὸς βούληται τιμᾶσθαι, μὴ, τῷ οἰκεῖος εἶναι πιστεύων, ἀμελῇ, ἀλλὰ πειρᾶται, ὑφ' ὧν ἂν βούλοιτο τιμᾶσθαι, τούτοις ὠφέλιμος εἶναι.

Ἔφη δ' αὐτὸν ὁ κατήγορος καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων ποιητῶν ἐκλεγόμενον τὰ πονηρότατα, καὶ τούτοις μαρτυρίοις χρώμενον, διδάσκειν τοὺς συνόντας κακούργους εἶναι, καὶ τυραννικούς· Ἡσιόδου μὲν τὸ,

Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργείη δέ τ' ὄνειδος·

τοῦτο δὴ λέγειν αὐτὸν, ὡς ὁ ποιητὴς κελεύει μηδενὸς ἔργου, μήτε ἀδίκου, μήτε αἰσχροῦ ἀπέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ποιεῖν ἐπὶ τῷ κέρδει.

Σωκράτης δ' ἐπειδὴ ὁμολογήσαιτο, τὸ μὲν ἐργάτην εἶναι, ὠφέλιμόν τε ἀνθρώπῳ καὶ ἀγαθὸν εἶναι, τὸ δὲ ἀργὸν, βλαβερόν τε καὶ κακὸν, καὶ τὸ μὲν ἐργάζεσθαι ἀγαθὸν, τὸ δὲ ἀργεῖν κακόν· τοὺς μὲν ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἐργάζεσθαί τε, ἔφη, καὶ ἐργάτας ἀγαθοὺς εἶναι· τοὺς δὲ κυβεύοντας, ἤ τι ἄλλο πονηρὸν καὶ ἐπιζήμιον ποιοῦντας, ἀργοὺς ἀπεκάλει· ἐκ δὲ τούτων ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὸ,

[2] Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργείη δέ τ' ὄνειδος.

Τὸ δὲ Ὁμήρου, ἔφη ὁ κατήγορος, πολλάκις αὐτὸν λέγειν, ὅτι Ὀδυσσεὺς,

[1] Ὅντινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη,
Τόνδ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς·
Δαιμόνι', οὔ σε ἔοικε, κακὸν ὥς, δειδίσσεσθαι·
Ἀλλ' αὐτός τε κάθησο, καὶ ἄλλους ἵδρυε λαούς.
Ὃν δ' αὖ δήμου τ' ἄνδρα ἴδοι, βοόωντά τ' ἐφεύροι,
Τὸν σκήπτρῳ ἐλάσασκεν, ὁμοκλήσασκέ τε μύθῳ·
Δαιμόνι', ἀτρέμας ἧσο, καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε,
Οἵ σέο φέρτεροί εἰσι· σὺ δ' ἀπτόλεμος καὶ ἄναλκις,
Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ.

Ταῦτα δὴ αὐτὸν ἐξηγεῖσθαι, ὡς ὁ ποιητὴς [2] ἐπαινοίη παίεσθαι τοὺς δημότας καὶ πένητας.

Σωκράτης δ' οὐ ταῦτ' ἔλεγεν, (καὶ γὰρ ἑαυτὸν οὕτω γ' ἂν ᾤετο δεῖν παίεσθαι,) ἀλλ' ἔφη, δεῖν τοὺς μήτε λόγῳ μήτε ἔργῳ ὠφελίμους ὄντας, μήτε στρατεύματι, μήτε πόλει, μήτε αὐτῷ τῷ δήμῳ, εἴ τι δέοι, βοηθεῖν ἱκανούς, ἄλλως τ' ἐὰν πρὸς τούτῳ καὶ θρασεῖς ὦσι, πάντα τρόπον κωλύεσθαι, κἂν πάνυ πλούσιοι [3] τυγχάνωσιν ὄντες. * * *

Ἐμοὶ μὲν δὴ Σωκράτης, τοιοῦτος ὤν, ἐδόκει τιμῆς ἄξιος εἶναι τῇ πόλει μᾶλλον, ἢ θανάτου· καὶ κατὰ τοὺς νόμους δὲ σκοπῶν ἄν τις, τοῦθ' εὕροι. Κατὰ γὰρ τοὺς νόμους, ἐάν τις φανερὸς γένηται κλέπτων, ἢ λωποδυτῶν, ἢ βαλαντιοτομῶν, ἢ τοιχορυχῶν, ἢ ἀνδραποδιζόμενος, ἢ ἱεροσυλῶν, τούτοις θάνατός ἐστιν ἡ ζημία· ὧν ἐκεῖνος πάντων ἀνθρώπων πλεῖστον ἀπεῖχεν.

[4] Ἀλλὰ μὴν τῇ πόλει γε οὔτε πολέμου κακῶς συμβάντος, οὔτε στάσεως, οὔτε προδοσίας, οὔτε ἄλλου κακοῦ οὐδενὸς πώποτε αἴτιος ἐγένετο· οὐδὲ μὴν ἰδίᾳ γε οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὔτε ἀγαθῶν ἀπεστέρησεν, οὔτε κακοῖς περιέβαλεν· [5] ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν τῶν εἰρημένων οὐδενὸς πώποτ' ἔσχε.

[1] Πῶς οὖν ἔνοχος ἂν εἴη τῇ γραφῇ, ὃς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεούς, (ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγέγραπτο,) [2] φανερὸς ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων· ἀντὶ δὲ τοῦ διαφθείρειν τοὺς νέους, (ὃ δὴ ὁ γραψάμενος αὐτὸν ᾐτιᾶτο,) φανερὸς ἦν, τῶν συνόντων τοὺς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἔχοντας, [3] τούτων μὲν παύων, τῆς δὲ καλλίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης ἀρετῆς, ᾗ πόλεις τε καὶ οἶκοι εὖ οἰκοῦσι, προτρέπων ἐπιθυμεῖν; ταῦτα δὲ πράττων, πῶς οὐ μεγάλης ἄξιος ἦν τιμῆς τῇ πόλει;

ΚΕΦ. γ'.

* * *

[4] Καὶ εὔχετο δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς ἁπλῶς τἀγαθὰ διδόναι, [5] ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότας, ὁποῖα ἀγαθά ἐστι· τοὺς δὲ εὐχομένους χρυσίον, ἢ ἀργύριον, ἢ τυραννίδα, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, οὐδὲν διάφορον ἐνόμιζεν εὔχεσθαι, ἢ εἰ κυβείαν, ἢ μάχην, ἢ ἄλλο τι εὔχοιντο τῶν φανερῶς ἀδήλων, ὅπως ἀποβήσοιτο.

Θυσίας δὲ θύων μικρὰς ἀπὸ μικρῶν, οὐδὲν ἡγεῖτο μειοῦσθαι τῶν ἀπὸ πολλῶν καὶ μεγάλων [6] πολλὰ καὶ μεγάλα θυόντων. Οὔτε γὰρ τοῖς θεοῖς ἔφη καλῶς ἔχειν, εἰ ταῖς μεγάλαις θυσίαις μᾶλλον, ἢ ταῖς μικραῖς ἔχαιρον· (πολλάκις γὰρ ἂν αὐτοῖς τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον, ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν εἶναι κεχαρισμένα·) οὔτ' ἂν τοῖς ἀνθρώποις ἄξιον εἶναι ζῆν, εἰ τὰ παρὰ τῶν πονηρῶν μᾶλλον ἦν κεχαρισμένα τοῖς θεοῖς, ἢ τὰ παρὰ τῶν χρηστῶν· ἀλλ' ἐνόμιζε τοὺς θεοὺς ταῖς παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων τιμαῖς μάλα χαίρειν· ἐπαινέτης δ' ἦν καὶ τοῦ ἔπους τούτου,—

[1] Καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσι·

καὶ πρὸς φίλους δέ, καὶ ξένους, καὶ πρὸς τὴν ἄλλην δίαιταν καλὴν ἔφη παραίνεσιν εἶναι τὴν καδδύναμιν ἔρδειν. * * *

Διαίτῃ δὲ τήν τε ψυχὴν ἐπαίδευσε καὶ τὸ σῶμα, ᾗ χρώμενος ἄν τις, εἰ μή τι δαιμόνιον εἴη, θαῤῥαλέως καὶ ἀσφαλῶς διάγοι, [2] καὶ οὐκ ἂν ἀπορήσειε τοσαύτης δαπάνης· οὕτω γὰρ εὐτελὴς ἦν, [3] ὥστ' οὐκ οἶδ' εἴ τις οὕτως ἂν ὀλίγα ἐργάζοιτο, ὥστε μὴ λαμβάνειν τὰ Σωκράτει ἀρκοῦντα· σίτῳ μὲν γὰρ τοσούτῳ ἐχρῆτο, ὅσον ἡδέως ἤσθιε· καὶ ἐπὶ τούτῳ οὕτως παρεσκευασμένος [4] ᾔει, ὥστε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ σίτου ὄψον αὐτῷ εἶναι· ποτὸν δὲ πᾶν ἡδὺ ἦν αὐτῷ, διὰ τὸ μὴ πίνειν, εἰ μὴ διψῴη.

Εἰ δέ ποτε κληθεὶς ἐθελήσειεν ἐπὶ δεῖπνον ἐλθεῖν, ὃ τοῖς πλείστοις ἐργωδέστατόν ἐστιν, ὥστε φυλάξασθαι τὸ ὑπὲρ τὸν καιρὸν ἐμπίπλασθαι, τοῦτο ῥᾳδίως πάνυ ἐφυλάττετο· τοῖς δὲ μὴ δυναμένοις τοῦτο ποιεῖν, συνεβούλευε φυλάττεσθαι τὰ πείθοντα μὴ πεινῶντας ἐσθίειν, μηδὲ διψῶντας πίνειν· καὶ γὰρ τὰ λυμαινόμενα γαστέρας, καὶ κεφαλάς, καὶ ψυχάς, ταῦτ' ἔφη εἶναι.

Οἴεσθαι δ' ἔφη ἐπισκώπτων καὶ τὴν Κίρκην ὗς ποιεῖν, τοιούτοις πολλοῖς δειπνίζουσαν· [5] τὸν δὲ Ὀδυσσέα, Ἑρμοῦ τε ὑποθημοσύνῃ, καὶ αὐτὸν ἐγκρατῆ ὄντα, [6] καὶ ἀποσχόμενον τοῦ ὑπὲρ τὸν καιρὸν τῶν τοιούτων ἅπτεσθαι, διὰ ταῦτα οὐδὲ γενέσθαι ὗν. Τοιαῦτα μὲν περὶ τούτων ἔπαιζεν, ἅμα σπουδάζων. * * *

ΚΕΦ. δ'.

* * *

Λέξω δὲ πρῶτον, ἅ ποτε αὐτοῦ ἤκουσα περὶ τοῦ δαιμονίου διαλεγομένου πρὸς Ἀριστόδημον τὸν Μικρὸν ἐπικαλούμενον· καταμαθὼν γὰρ αὐτὸν οὔτε θύοντα τοῖς θεοῖς,[1] οὔτε μαντικῇ χρώμενον, ἀλλὰ καὶ τῶν ποιούντων ταῦτα καταγελῶντα· εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Ἀριστόδημε,[2] ἔστιν οὕς τινας ἀνθρώπων τεθαύμακας ἐπὶ σοφίᾳ; Ἔγωγ', ἔφη.

Καὶ ὅς, λέξον ἡμῖν, ἔφη, τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Ἐπὶ μὲν τοίνυν Ἐπῶν ποιήσει Ὅμηρον ἔγωγε μάλιστα τεθαύμακα, ἐπὶ δὲ [3] Διθυράμβῳ Μελανιππίδην, ἐπὶ δὲ Τραγῳδίᾳ Σοφοκλέα, ἐπὶ δὲ Ἀνδριαντοποιΐᾳ Πολύκλειτον, ἐπὶ δὲ Ζωγραφίᾳ Ζεῦξιν.

Πότερά σοι δοκοῦσιν οἱ ἀπεργαζόμενοι εἴδωλα ἄφρονά τε καὶ ἀκίνητα, ἀξιοθαυμαστότεροι εἶναι, ἢ οἱ ζῶα ἔμφρονά τε καὶ ἐνεργά; Πολὺ, νὴ Δία, οἱ ζῶα, εἴπερ γε μὴ τύχῃ τινὶ, ἀλλὰ ὑπὸ γνώμης ταῦτα γεγένηται. [4] Τῶν δὲ ἀτεκμάρτως ἐχόντων, ὅτου ἕνεκά ἐστι, καὶ τῶν φανερῶς ἐπ' ὠφελείᾳ ὄντων, πότερα τύχης καὶ πότερα γνώμης ἔργα κρίνεις; Πρέπει μὲν τὰ ἐπ' ὠφελείᾳ γιγνόμενα γνώμης εἶναι ἔργα.

[5] Οὐκοῦν δοκεῖ σοι ὁ ἐξ ἀρχῆς ποιῶν ἀνθρώπους, ἐπ' ὠφελείᾳ προσθεῖναι αὐτοῖς, δι' ὧν αἰσθάνονται, ἕκαστα, ὀφθαλμοὺς μὲν, ὥσθ' ὁρᾶν τὰ ὁρατὰ, ὦτα δὲ, ὥστ' ἀκούειν τὰ ἀκουστά; ὀσμῶν γε μὴν, εἰ μὴ ῥῖνες προσετέθησαν, τί ἂν ἡμῖν ὄφελος ἦν; τίς δ' ἂν αἴσθησις ἦν γλυκέων,

καὶ δριμέων, καὶ πάντων τῶν διὰ στόματος ἡδέων, εἰ μὴ γλῶττα τούτων γνώμην* ἐνειργάσθη;

Πρὸς δὲ τούτοις, [1] οὐ δοκεῖ σοι καὶ τόδε προνοίας ἔργῳ ἐοικέναι, τὸ, ἐπεὶ ἀσθενὴς μέν ἐστιν ἡ ὄψις, βλεφάροις αὐτὴν θυρῶσαι, ἃ, ὅταν μὲν αὐτῇ χρῆσθαί τι δέῃ, ἀναπετάννυται, ἐν δὲ τῷ ὕπνῳ συγκλείεται; ὡς δ' ἂν μηδὲ ἄνεμοι βλάπτωσιν, ἠθμὸν βλεφαρίδας ἐμφῦσαι, ὀφρῦσί τε ἀπογεισῶσαι τὰ ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων, ὡς μηδ' ὁ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἱδρὼς κακουργῇ· τὸ δὲ, τὴν ἀκοὴν δέχεσθαι μὲν πάσας φωνὰς, ἐμπίπλασθαι δὲ μήποτε· καὶ τοὺς μὲν πρόσθεν ὀδόντας πᾶσι ζώοις οἵους τέμνειν εἶναι, τοὺς δὲ γομφίους, οἵους παρὰ τούτων δεξαμένους λεαίνειν· καὶ στόμα μὲν, δι' οὗ, ὧν ἐπιθυμεῖ τὰ ζῶα, εἰσπέμπεται, πλησίον ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν καταθεῖναι· [3] ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωροῦντα δυσχερῆ, ἀποστρέψαι τοὺς τούτων ὀχετοὺς, καὶ ἀπενεγκεῖν, [4] ᾗ δυνατὸν προσωτάτω, ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων· ταῦτα οὕτω προνοητικῶς πεπραγμένα, ἀπορεῖς, πότερα τύχης ἢ γνώμης ἔργα ἐστίν;

Οὐ, μὰ τὸν Δί', ἔφη, ἀλλ' οὕτω γε σκοπουμένῳ πάνυ ἔοικε ταῦτα σοφοῦ τινὸς δημιουργοῦ καὶ φιλοζώου τεχνήματι. [5] Τὸ δὲ, ἐμφῦσαι μὲν ἔρωτα τῆς τεκνοποιΐας, ἐμφῦσαι δὲ ταῖς γειναμέναις ἔρωτα τοῦ ἐκτρέφειν, τοῖς δὲ τραφεῖσι μέγιστον μὲν πόθον τοῦ ζῆν, μέγιστον δὲ φόβον τοῦ θανάτου· [6] ἀμέλει καὶ ταῦτα ἔοικε μηχανήμασί τινος ζῶα εἶναι βουλευσαμένου. * * *

[7] Μὰ Δί', ἔφη, οὐ γὰρ ὁρῶ τοὺς κυρίους, ὥσπερ τῶν ἐνθάδε γινομένων τοὺς δημιουργούς. [8] Οὐδὲ γὰρ τὴν ἑαυτοῦ σύ γε ψυχὴν ὁρᾷς, ἣ τοῦ σώματος κυρία ἐστίν· ὥστε, κατά

* Nonne γνώμη? Unless the tongue was formed within *an intelligence* of these. [Sic in Ed. 8, Edin. At in Edd. prior. γνώμων, *judex*, *exploratrix*; et in Edd. Stephani, Simpson, Wells et Thieme etc.]

γε τοῦτο, ἔξεστί σοι λέγειν, ὅτι οὐδὲν γνώμῃ, ἀλλὰ τύχῃ πάντα πράττεις.

Καὶ ὁ Ἀριστόδημος, οὔτοι, ἔφη, ἐγώ, ὦ Σώκρατες, ὑπερορῶ τὸ δαιμόνιον, ἀλλ' ἐκεῖνο μεγαλοπρεπέστερον ἡγοῦμαι, ἢ ὡς τῆς ἐμῆς θεραπείας προσδεῖσθαι. [1] Οὐκοῦν, ἔφη, ὅσῳ μεγαλοπρεπέστερον ἀξιοῖ σε θεραπεύειν, τοσούτῳ μᾶλλον τιμητέον αὐτό.

Εὖ ἴσθι, ἔφη, ὅτι εἰ νομίζοιμι θεοὺς ἀνθρώπων τι φροντίζειν, οὐκ ἂν [2] ἀμελοίην αὐτῶν. Ἔπειτ' οὐκ οἴει φροντίζειν, οἳ πρῶτον μὲν μόνον τῶν ζώων ἄνθρωπον ὀρθὸν ἀνέστησαν, (ἡ δὲ ὀρθότης καὶ προορᾶν πλεῖον ποιεῖ δύνασθαι, καὶ τὰ ὕπερθεν μᾶλλον θεᾶσθαι, καὶ ἧττον κακοπαθεῖν,) καὶ ὄψιν, καὶ ἀκοήν, καὶ στόμα ἐνεποίησαν; ἔπειτα τοῖς μὲν ἄλλοις ἑρπετοῖς πόδας ἔδωκαν, οἳ τὸ πορεύεσθαι μόνον παρέχουσιν· ἀνθρώπῳ δὲ καὶ χεῖρας προσέθεσαν, αἳ τὰ πλεῖστα, οἷς εὐδαιμονέστεροι ἐκείνων ἐσμέν, ἐξεργάζονται;

Καὶ μὴν γλῶττάν γε πάντων τῶν ζώων ἐχόντων, μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων ἐποίησαν [3] οἵαν, ἄλλοτε ἀλλαχῇ ψαύουσαν τοῦ στόματος, ἀρθροῦν τε τὴν φωνήν, καὶ σημαίνειν πάντα ἀλλήλοις, ἃ βουλόμεθα; * * *

Οὐ τοίνυν μόνον ἤρκεσε τῷ θεῷ τοῦ σώματος ἐπιμεληθῆναι, ἀλλ' (ὅπερ μέγιστόν ἐστι) καὶ τὴν ψυχὴν κρατίστην τῷ ἀνθρώπῳ ἐνέφυσε. Τίνος γὰρ ἄλλου ζώου ψυχὴ πρῶτα μὲν θεῶν, τῶν τὰ μέγιστα καὶ κάλλιστα συνταξάντων, ἤσθηται ὅτι εἰσί; τί δὲ φῦλον ἄλλο, ἢ ἄνθρωποι, θεοὺς θεραπεύουσι; ποία δὲ ψυχὴ τῆς ἀνθρωπίνης ἱκανωτέρα προφυλάττεσθαι ἢ λιμόν, ἢ δίψος, ἢ ψύχη, ἢ θάλπη, ἢ νόσοις ἐπικουρῆσαι, ἢ ῥώμην ἀσκῆσαι, ἢ τὰ) πρὸς μάθησιν ἐκπονῆσαι, ἢ ὅσα ἂν ἀκούσῃ, ἢ ἴδῃ, ἢ μάθῃ, ἱκανωτέρα ἐστὶ διαμεμνῆσθαι;

Οὐ γὰρ πάνυ σοι κατάδηλον, ὅτι παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα,

ὥσπερ θεοὶ, ἄνθρωποι βιοτεύουσι, φύσει καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ κρατιστεύοντες; οὔτε γὰρ βοὸς ἂν ἔχων σῶμα, ἀνθρώπου δὲ γνώμην, ἠδύνατ' ἂν πράττειν, ἃ ἐβούλετο· οὔθ' ὅσα χεῖρας ἔχει, ἄφρονα δ' ἐστὶ, πλέον οὐδὲν ἔχει. Σὺ δὲ ἀμφοτέρων τῶν πλείστου ἀξίων τετυχηκὼς, οὐκ οἴει σοῦ θεοὺς ἐπιμελεῖσθαι; * * *

[1] Ὦ 'γαθὲ, ἔφη, κατάμαθε, ὅτι καὶ ὁ σὸς νοῦς ἐνὼν, τὸ σὸν σῶμα, ὅπως βούλεται, μεταχειρίζεται. Οἴεσθαι οὖν χρὴ καὶ τὴν ἐν παντὶ φρόνησιν τὰ πάντα, ὅπως ἂν αὐτῇ ἡδὺ ᾖ, οὕτω τίθεσθαι· καὶ μὴ τὸ σὸν μὲν ὄμμα δύνασθαι ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι, τὸν δὲ τοῦ θεοῦ ὀφθαλμὸν ἀδύνατον εἶναι ἅμα πάντα ὁρᾷν· μηδὲ τὴν σὴν μὲν ψυχὴν καὶ περὶ τῶν ἐνθάδε, καὶ περὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν Σικελίᾳ δύνασθαι φροντίζειν, τὴν δὲ τοῦ θεοῦ φρόνησιν μὴ ἱκανὴν εἶναι ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι. * * *

—Γνώσῃ τὸ θεῖον, ὅτι τοσοῦτον καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, ὥσθ' ἅμα πάντα ὁρᾷν, καὶ πάντα ἀκούειν, καὶ πανταχοῦ παρεῖναι, [2] καὶ ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι αὐτούς.

[3] Ἐμοὶ μὲν, ταῦτα λέγων, οὐ μόνον τοὺς συνόντας ἐδόκει ποιεῖν, ὁπότε ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὁρῷντο, ἀπέχεσθαι τῶν ἀνοσίων τε, καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχρῶν, ἀλλὰ καὶ ὁπότε ἐν ἐρημίᾳ εἶεν· ἐπείπερ ἡγήσαιντο μηδὲν ἄν ποτε, ὧν πράττοιεν, θεοὺς διαλαθεῖν.

* * *

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ.

ΚΕΦ. α΄.

* * *

—Πρόδικος δὲ ὁ σοφὸς ἐν τῷ συγγράμματι τῷ περὶ τοῦ Ἡρακλέους, (ὅπερ δὴ καὶ πλείστοις ἐπιδείκνυται,) [1] ὡσαύτως περὶ τῆς ἀρετῆς ἀποφαίνεται, ὧδέ πως λέγων, ὅσα ἐγὼ μέμνημαι. Φησὶ γὰρ Ἡρακλέα, ἐπεὶ ἐκ παίδων εἰς ἥβην ὡρμᾶτο, (ἐν ᾗ οἱ νέοι, ἤδη αὐτοκράτορες γιγνόμενοι, δηλοῦσιν [2] εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέψονται ἐπὶ τὸν βίον, εἴτε τὴν διὰ κακίας,) [3] ἐξελθόντα εἰς ἡσυχίαν καθῆσθαι, [4] ἀποροῦντα, ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται.

[5] Καὶ φανῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας προϊέναι μεγάλας, καὶ τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον, φύσει κεκοσμημένην [6] τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι, τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ, τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνῃ, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ· τὴν δὲ ἑτέραν [7] τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἁπαλότητα, [8] κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα, ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι, [9] τὸ δὲ σχῆμα, ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι, [10] τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα, ἐσθῆτα δὲ, ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὥρα διαλάμποι· κατασκοπεῖσθαι δὲ θαμὰ ἑαυτὴν, ἐπισκοπεῖν δὲ, καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται· πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιὰν ἀποβλέπειν.

Ὡς δ' ἐγένοντο πλησιέστερον τοῦ Ἡρακλέους, τὴν μὲν πρόσθεν ῥηθεῖσαν ἰέναι [11] τὸν αὐτὸν τρόπον· τὴν δὲ ἑτέ-

ραν, φθάσαι βουλομένην, προσδραμεῖν τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ εἰπεῖν· ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπῃ· ἐὰν οὖν ἐμὲ φίλην ποιήσῃς, ἐπὶ τὴν ἡδίστην τε ϗ ῥάστην ὁδὸν ἄξω σε, καὶ τῶν μὲν τερπνῶν οὐδενὸς ἄγευστος ἔσῃ, τῶν δὲ χαλεπῶν ἄπειρος διαβιώσῃ.

Πρῶτον μὲν γὰρ οὐ πολέμων, οὐδὲ πραγμάτων [1] φροντιεῖς, ἀλλὰ σκοπούμενος [2] διέσῃ, τί ἂν κεχαρισμένον, ἢ σιτίον, ἢ ποτὸν εὕροις· ἢ τί ἂν ἰδὼν, ἢ τί ἀκούσας τερφθείης, ἢ τίνων ὀσφραινόμενος, ἢ ἁπτόμενος ἡσθείης· τίσι δὲ παιδικοῖς ὁμιλῶν μάλιστ' ἂν εὐφρανθείης, καὶ πῶς ἂν μαλακώτατα καθεύδοις, καὶ πῶς ἂν ἀπονώτατα τούτων πάντων τυγχάνοις.

Ἐὰν δέ ποτε γένηταί [3] τις ὑποψία σπάνεως, ἀφ' ὧν ἔσται ταῦτα, οὐ φόβος, μή σε ἀγάγω ἐπὶ τὸ, πονοῦντα καὶ ταλαιπωροῦντα τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ, ταῦτα πορίζεσθαι· [4] ἀλλ' οἷς ἂν οἱ ἄλλοι ἐργάζωνται, τούτοις σὺ χρήσῃ, [5] οὐδενὸς ἀπεχόμενος, ὅθεν ἂν δυνατὸν ᾖ τι κερδᾶναι. Πανταχόθεν γὰρ ὠφελεῖσθαι τοῖς ἐμοὶ ξυνοῦσιν ἐξουσίαν ἔγωγε παρέχω.

Καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀκούσας ταῦτα, ὦ γύναι, ἔφη, ὄνομα δέ σοι τί ἐστιν; Ἡ δὲ, οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι, ἔφη, καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν· οἱ δὲ μισοῦντές με, [6] ὑποκοριζόμενοι ὀνομάζουσί με Κακίαν.

Καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνὴ προσελθοῦσα εἶπεν· καὶ ἐγὼ ἥκω πρός σε, ὦ Ἡράκλεις, εἰδυῖα τοὺς γεννήσαντάς σε, καὶ τὴν φύσιν τὴν σὴν ἐν τῇ παιδείᾳ καταμαθοῦσα· ἐξ ὧν ἐλπίζω, εἰ τὴν πρὸς ἐμὲ ὁδὸν τράποιο, σφόδρ' ἄν σε τῶν καλῶν καὶ σεμνῶν ἐργάτην ἀγαθὸν γενέσθαι, καὶ ἐμὲ ἔτι πολὺ ἐντιμοτέραν, καὶ ἐπ' ἀγαθοῖς διαπρεπεστέραν φανῆναι. Οὐκ ἐξαπατήσω δέ σε προοιμίοις ἡδο-

νῆς, ἀλλ' ᾗπερ [1] οἱ θεοὶ διέθεσαν, τὰ ὄντα διηγήσομαι μετ' ἀληθείας.

Τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας θεοὶ διδόασιν ἀνθρώποις· ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς [2] ἵλεως εἶναί σοι βούλει, θεραπευτέον τοὺς θεούς· εἴτε ὑπὸ φίλων ἐθέλοις ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους εὐεργετητέον· εἴτε ὑπό τινος πόλεως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, τὴν πόλιν ὠφελητέον· εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος πάσης ἀξιοῖς ἐπ' ἀρετῇ θαυμάζεσθαι, τὴν Ἑλλάδα πειρατέον εὖ ποιεῖν· εἴτε τὴν γῆν φέρειν σοι βούλει καρποὺς ἀφθόνους, τὴν γῆν θεραπευτέον· εἴτε ἀπὸ βοσκημάτων οἴει δεῖν πλουτίζεσθαι, τῶν βοσκημάτων ἐπιμελητέον· εἴτε διὰ πολέμου ὁρμᾷς αὔξεσθαι, καὶ βούλει δύνασθαι τούς τε φίλους ἐλευθεροῦν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς χειροῦσθαι, τὰς πολεμικὰς τέχνας αὐτάς τε παρὰ τῶν ἐπισταμένων μαθητέον, καὶ ὅπως αὐταῖς δεῖ χρῆσθαι ἀσκητέον· εἰ δὲ καὶ τῷ σώματι βούλει δυνατὸς εἶναι, τῇ γνώμῃ ὑπηρετεῖν ἐθιστέον τὸ σῶμα, καὶ γυμναστέον σὺν πόνοις καὶ ἱδρῶτι.

Καὶ ἡ Κακία ὑπολαβοῦσα εἶπεν, (ὥς φησι Πρόδικος,) ἐννοεῖς, ὦ Ἡράκλεις, ὡς χαλεπὴν καὶ μακρὰν ὁδὸν ἐπὶ τὰς εὐφροσύνας ἡ γυνή σοι αὕτη διηγεῖται; ἐγὼ δὲ ῥᾳδίαν καὶ βραχεῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄξω σε.

Καὶ ἡ Ἀρετὴ εἶπεν· ὦ τλῆμον, τί δὲ σὺ ἀγαθὸν ἔχεις; ἢ τί ἡδὺ οἶσθα, μηδὲν τούτων ἕνεκα πράττειν ἐθέλουσα; ἥτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένεις, ἀλλὰ πρὶν ἐπιθυμῆσαι, πάντων ἐμπίπλασαι· [3] πρὶν μὲν πεινῆν, ἐσθίουσα, πρὶν δὲ διψῆν, πίνουσα· καὶ ἵνα μὲν ἡδέως φάγῃς, ὀψοποιοὺς μηχανωμένη· ἵνα δὲ ἡδέως πίνῃς, οἴνους τε πολυτελεῖς παρασκευάζῃ, [4] καὶ τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς· ἵνα δὲ καθυπνώσῃς ἡδέως, οὐ μόνον τὰς στρωμνὰς

μαλακὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς κλίνας καὶ [1] τὰ ὑπόβαθρα ταῖς κλίναις παρασκευάζεις· οὐ γὰρ διὰ τὸ πονεῖν, ἀλλὰ διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὅ, τι ποιῇς, ὕπνου ἐπιθυμεῖς. Τὰ δ' ἀφροδίσια πρὸ τοῦ δεῖσθαι ἀναγκάζεις, πάντα μηχανωμένη, καὶ γυναιξὶ τοῖς ἀνδράσι χρωμένη. Οὕτω γὰρ παιδεύεις τοὺς σαυτῆς φίλους, τῆς μὲν νυκτὸς ὑβρίζουσα, τῆς δὲ ἡμέρας τὸ χρησιμώτατον κατακοιμίζουσα.

Αθάνατος δὲ οὖσα, ἐκ θεῶν μὲν ἀπέρριψαι, ὑπὸ δὲ ἀνθρώπων ἀγαθῶν ἀτιμάζῃ· τοῦ δὲ πάντων ἡδίστου ἀκούσματος, ἐπαίνου ἑαυτῆς, ἀνήκοος εἶ, καὶ τοῦ πάντων ἡδίστου θεάματος ἀθέατος· οὐδὲν γὰρ πώποτε σαυτῆς ἔργον καλὸν τεθέασαι. Τίς δ' ἄν σοι λεγούσῃ τι [2] πιστεύσειε; τίς δ' ἂν δεομένῃ τινὸς ἐπαρκέσειεν; ἢ τίς ἂν εὖ φρονῶν [3] τοῦ σοῦ θιάσου τολμήσειεν εἶναι; οἳ, νέοι μὲν ὄντες, τοῖς σώμασιν ἀδύνατοί εἰσι, πρεσβύτεροι δὲ γενόμενοι, ταῖς ψυχαῖς ἀνόητοι· ἀπόνως μὲν λιπαροὶ διὰ νεότητος τρεφόμενοι, ἐπιπόνως δὲ αὐχμηροὶ διὰ γήρως περῶντες· τοῖς μὲν πεπραγμένοις αἰσχυνόμενοι, τοῖς δὲ πραττομένοις βαρυνόμενοι· τὰ μὲν ἡδέα ἐν τῇ νεότητι διαδραμόντες, τὰ δὲ χαλεπὰ εἰς τὸ γῆρας ἀποθέμενοι.

Εγὼ δὲ σύνειμι μὲν θεοῖς, σύνειμι δὲ ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν, οὔτε θεῖον οὔτε ἀνθρώπινον, χωρὶς ἐμοῦ γίγνεται. Τιμῶμαι δὲ μάλιστα πάντων καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρὰ ἀνθρώποις, οἷς προσήκει· ἀγαπητὴ μὲν συνεργὸς τεχνίταις, πιστὴ δὲ φύλαξ οἴκων δεσπόταις, εὐμενὴς δὲ παραστάτις οἰκέταις, ἀγαθὴ δὲ συλλήπτρια τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων, βεβαία δὲ τῶν ἐν πολέμῳ σύμμαχος ἔργων, ἀρίστη δὲ φιλίας κοινωνός.

Εστι δὲ τοῖς μὲν ἐμοῖς φίλοις ἡδεῖα μὲν καὶ ἀπράγμων σίτων καὶ ποτῶν ἀπόλαυσις· ἀνέχονται γὰρ ἕως ἂν ἐπιθυ-

μήσωσιν αὐτῶν. Ὕπνος δὲ αὐτοῖς πάρεστιν ἡδίων, ἢ τοῖς ἀμόχθοις· καὶ οὔτε ἀπολιπόντες αὐτὸν ἄχθονται, οὔτε διὰ τοῦτον[1] μεθιᾶσι τὰ δέοντα πράττειν. Καὶ οἱ μὲν νέοι τοῖς τῶν πρεσβυτέρων ἐπαίνοις χαίρουσιν, οἱ δὲ γεραίτεροι ταῖς τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται· καὶ ἡδέως μὲν τῶν παλαιῶν πράξεων μέμνηνται, εὖ δὲ τὰς παρούσας ἥδονται πράττοντες, δι' ἐμὲ φίλοι μὲν θεοῖς ὄντες, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοις, τίμιοι δὲ πατρίσιν. Ὅταν δ' ἔλθῃ[2] τὸ πεπρωμένον τέλος, οὐ μετὰ λήθης ἄτιμοι κεῖνται, ἀλλὰ μετὰ μνήμης[3] τὸν ἀεὶ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσι.—Τοιαῦτά σοι, ὦ παῖ τοκέων ἀγαθῶν Ἡράκλεις, ἔξεστι διαπονησαμένῳ τὴν μακαριστοτάτην εὐδαιμονίαν κεκτῆσθαι. * * *

* * *

ΚΕΦ. γ·

Ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου, ἐξ ὧν ἔμοιγε ἐδόκει μάλιστ' ἄν τις ὠφελεῖσθαι πρὸς φίλων κτῆσίν τε καὶ χρείαν. [4]Τοῦτο μὲν γὰρ δὴ πολλῶν ἔφη ἀκούειν, ὡς πάντων κτημάτων κράτιστον ἂν εἴη φίλος σαφὴς καὶ ἀγαθός· ἐπιμελουμένους δὲ παντὸς μᾶλλον ὁρᾷν ἔφη τοὺς πολλούς, ἢ φίλων κτήσεως.

Καὶ γὰρ οἰκίας, καὶ ἀγροὺς, καὶ ἀνδράποδα, καὶ βοσκήματα, καὶ σκεύη κτωμένους τε ἐπιμελῶς ὁρᾷν ἔφη, καὶ τὰ ὄντα σώζειν πειρωμένους· φίλον δὲ (ὃ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναί φασιν) ὁρᾷν ἔφη τοὺς πολλοὺς, οὔτε ὅπως κτήσωνται φροντίζοντας, οὔτε,[5] ὅπως οἱ ὄντες, ἑαυτοῖς σώζοντας.

Ἀλλὰ καὶ καμνόντων φίλων τε καὶ οἰκετῶν, ὁρᾷν τινας ἔφη τοῖς μὲν οἰκέταις καὶ ἰατροὺς εἰσάγοντας, καὶ τἄλλα

πρὸς ὑγίειαν ἐπιμελῶς παρασκευάζοντας, τῶν δὲ φίλων ὀλιγωροῦντας· ἀποθανόντων τε ἀμφοτέρων, ἐπὶ μὲν τοῖς οἰκέταις ἀχθομένους καὶ ζημίαν ἡγουμένους, ἐπὶ δὲ τοῖς φίλοις οὐδὲν οἰομένους ἐλαττοῦσθαι· καὶ τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων οὐδὲν ἐῶντας ἀθεράπευτον, οὐδ' ἀνεπίσκεπτον, τῶν δὲ φίλων ἐπιμελείας δεομένων ἀμελοῦντας.

Ετι δὲ πρὸς τούτοις ὁρᾷν ἔφη τοὺς πολλοὺς τῶν μὲν ἄλλων κτημάτων, καὶ πάνυ πολλῶν αὐτοῖς ὄντων, [1] τὸ πλῆθος εἰδότας· τῶν δὲ φίλων ὀλίγων ὄντων οὐ μόνον τὸ πλῆθος ἀγνοοῦντας, ἀλλὰ καὶ τοῖς πυνθανομένοις τοῦτο καταλέγειν ἐγχειρήσαντας, οὓς ἐν τοῖς φίλοις ἔθεσαν, [2] πάλιν τούτους ἀνατίθεσθαι· τοσοῦτον αὐτοὺς τῶν φίλων φροντίζειν.

Καίτοι πρὸς ποῖον κτῆμα τῶν ἄλλων παραβαλλόμενος φίλος ἀγαθὸς, οὐκ ἂν πολλῷ κρείττων φανείη; ποῖος γὰρ ἵππος, ἢ ποῖον ζεῦγος οὕτω χρήσιμον, ὥσπερ ὁ χρηστὸς φίλος; ποῖον δὲ ἀνδράποδον οὕτως εὔνουν καὶ παραμόνιμον; ἢ ποῖον ἄλλο κτῆμα οὕτω πάγχρηστον;

Ὁ γὰρ ἀγαθὸς φίλος ἑαυτὸν τάττει πρὸς πᾶν τὸ ἐλλεῖπον τῷ φίλῳ, καὶ τῆς τῶν ἰδίων κατασκευῆς, καὶ τῶν κοινῶν πράξεων· καὶ ἄν τέ τινα εὖ ποιῆσαι δέῃ, συνεπισχύει· ἄν τέ τις φόβος ταράττῃ, συμβοηθεῖ, [3] τὰ μὲν συναναλίσκων, τὰ δὲ συμπράττων· καὶ τὰ μὲν, συμπείθων, τὰ δὲ, βιαζόμενος· καὶ εὖ μὲν πράττοντας πλεῖστα εὐφραίνων, [4] σφαλλομένους δὲ πλεῖστα ἐπανορθῶν.

Ἃ δὲ αἵ τε χεῖρες ἑκάστῳ ὑπηρετοῦσι, καὶ ὀφθαλμοὶ προορῶσι, καὶ τὰ ὦτα προακούουσι, καὶ οἱ πόδες διανύτουσι, [5] τούτων φίλος εὐεργετῶν οὐδενὸς λείπεται. Πολλάκις ἃ πρὸ αὐτοῦ τις ἢ [6] οὐκ ἐξειργάσατο, ἢ οὐκ εἶδεν, ἢ οὐκ ἤκουσεν, ἢ οὐ διήνυσε, ταῦτα ὁ φίλος πρὸς τοὺς φίλους ἐξήρκεσεν. Ἀλλ' ὅμως ἔνιοι μὲν δένδρα πειρῶνται

θεραπεύειν τοῦ καρποῦ ἕνεκεν· τοῦ δὲ παμφορωτάτου κτήματος, ὃ καλεῖται φίλος, ἀργῶς καὶ ἀνειμένως οἱ πλεῖστοι ἐπιμέλονται.

* * *

ΚΕΦ. ϛ'.

[1] Ἐδόκει δέ μοι καὶ εἰς τὸ δοκιμάζειν φίλους, ὁποίους ἄξιον κτᾶσθαι, φρενοῦν, τοιάδε λέγων· Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Κριτόβουλε, εἰ δεοίμεθα φίλου ἀγαθοῦ, [2] πῶς ἂν ἐπιχειροίημεν σκοπεῖν; ἆρα πρῶτον μὲν ζητητέον, [3] ὅστις ἄρχει γαστρός τε, καὶ φιλοποσίας, καὶ λαγνείας, καὶ ὕπνου, καὶ ἀργίας; ὁ γὰρ ὑπὸ τούτων κρατούμενος, οὔτ' αὐτὸς ἑαυτῷ δύναιτ' ἂν, οὔτε φίλῳ, τὰ δέοντα πράττειν. Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη. [4] Οὐκοῦν τοῦ μὲν ὑπὸ τούτων ἀρχομένου ἀφεκτέον δοκεῖ σοι εἶναι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

[5] Τί γάρ; ἔφη, ὅστις δαπανηρὸς ὢν, μὴ αὐτάρκης ἐστὶν, ἀλλ' ἀεὶ τῶν πλησίον δεῖται, καὶ λαμβάνων μὲν, μὴ δύναται ἀποδιδόναι, μὴ λαμβάνων δὲ, τὸν μὴ διδόντα μισεῖ· οὐ δοκεῖ σοι καὶ οὗτος χαλεπὸς φίλος εἶναι; Πάνυ, ἔφη. Οὐκοῦν ἀφεκτέον καὶ τούτου;. Ἀφεκτέον μέντοι, ἔφη.

Τί γάρ; ὅστις χρηματίζεσθαι μὲν δύναται, πολλῶν δὲ χρημάτων ἐπιθυμεῖ, καὶ διὰ τοῦτο δυσξύμβολός ἐστι, καὶ λαμβάνων μὲν ἥδεται, ἀποδιδόναι δὲ οὐ βούλεται; Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ἔφη, οὗτος ἔτι πονηρότερος ἐκείνου εἶναι. [6] Τί δέ; ὅστις διὰ τὸν ἔρωτα τοῦ χρηματίζεσθαι μηδὲ πρὸς ἓν ἄλλο σχολὴν ποιεῖται, ἢ ὁπόθεν αὐτὸς κερδανεῖ; [7] Ἀφεκτέον

καὶ τούτου, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ· ἀνωφελὴς γὰρ ἂν εἴη τῷ χρωμένῳ.

Τί δέ; ὅστις στασιώδης τέ ἐστι, καὶ θέλων πολλοὺς τοῖς φίλοις ἐχθροὺς παρέχειν; Φευκτέον, νὴ Δία, καὶ τοῦτον. Εἰ δέ τις τούτων μὲν τῶν κακῶν μηδὲν ἔχει, [1] εὖ δὲ πάσχων ἀνέχεται, μηδὲν φροντίζων τοῦ ἀντευεργετεῖν; [2] Ἀνωφελὴς ἂν εἴη καὶ οὗτος· ἀλλὰ ποῖον, ὦ Σώκρατες, ἐπιχειρήσομεν [3] φίλον ποιεῖσθαι.

Οἶμαι μὲν, ὃς, τἀναντία τούτων, ἐγκρατὴς μέν ἐστι τῶν διὰ τοῦ σώματος ἡδονῶν, εὔορκος δὲ, καὶ εὐξύμβολος [4] ὢν τυγχάνει, καὶ [5] φιλόνεικος πρὸς τὸ μὴ ἐλλείπεσθαι εὖ ποιῶν τοὺς εὐεργετοῦντας ἑαυτὸν, ὥστε λυσιτελεῖν τοῖς χρωμένοις.

Πῶς οὖν ἂν ταῦτα δοκιμάσαιμεν, ὦ Σώκρατες, πρὸ τοῦ χρῆσθαι; Τοὺς μὲν ἀνδριαντοποιοὺς, ἔφη, δοκιμάζομεν, οὐ τοῖς λόγοις αὐτῶν τεκμαιρόμενοι, ἀλλ' ὃν ἂν ὁρῶμεν τοὺς πρόσθεν ἀνδριάντας καλῶς εἰργασμένον, τούτῳ πιστεύομεν καὶ τοὺς λοιποὺς εὖ ποιήσειν.

Καὶ ἄνδρα δὴ λέγεις, ἔφη, ὃς ἂν τοὺς φίλους τοὺς πρόσθεν εὖ ποιῶν φαίνηται, δῆλον εἶναι καὶ [6] τοὺς ὑστέρους εὐεργετήσοντα. Καὶ γὰρ ἵπποις, ἔφη, ὃν ἂν τοῖς πρόσθεν ὁρῶ καλῶς χρώμενον, τοῦτον καὶ ἄλλοις οἶμαι καλῶς χρῆσθαι. * * *

—Ὅταν—, ὦ Κριτόβουλε, φίλος τινὶ βούλῃ γενέσθαι, ἐάσεις με [7] κατειπεῖν σου πρὸς αὐτὸν, ὅτι ἄγασαί τε αὐτοῦ, καὶ ἐπιθυμεῖς φίλος αὐτοῦ εἶναι; Κατηγόρει, ἔφη ὁ Κριτόβουλος· οὐδένα γὰρ οἶδα μισοῦντα τοὺς ἐπαινοῦντας.

[8] Ἐὰν δέ σου προσκατηγορήσω, ἔφη, ὅτι διὰ τὸ [9] ἄγασθαι αὐτοῦ, καὶ εὐνοϊκῶς ἔχεις πρὸς αὐτὸν, [10] ἆρα μὴ διαβάλλεσθαι δόξεις ὑπ' ἐμοῦ; Ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μοι,

ἔφη, ἐγγίγνεται εὔνοια, πρὸς οὓς ἂν ὑπολάβω εὐνοϊκῶς ἔχειν πρὸς ἐμέ.

Ταῦτα μὲν δή, ἔφη ὁ Σωκράτης, ἐξέσται μοι λέγειν περὶ σοῦ, πρὸς οὓς ἂν βούλῃ φίλους ποιήσασθαι· ἐὰν δέ μοι ἔτι ἐξουσίαν δῷς λέγειν περὶ σοῦ, ὅτι ἐπιμελής τε τῶν φίλων εἶ, καὶ οὐδενὶ οὕτω χαίρεις ὡς φίλοις ἀγαθοῖς, καὶ ἐπί τε τοῖς καλοῖς ἔργοις τῶν φίλων ἀγάλλῃ οὐχ ἧττον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῶν φίλων χαίρεις οὐδὲν ἧττον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἑαυτοῦ· ὅπως τε ταῦτα γίγνηται τοῖς φίλοις, [1] οὐκ ἀποκάμνεις μηχανώμενος· καὶ ὅτι ἔγνωκας ἀνδρὸς ἀρετὴν εἶναι, νικᾷν τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιοῦντα, τοὺς δὲ ἐχθροὺς κακῶς· πάνυ ἂν οἶμαί σοι ἐπιτήδειον εἶναί με [2] σύνθηρον τῶν ἀγαθῶν φίλων.

Τί οὖν, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, ἐμοὶ τοῦτο λέγεις, [3] ὥσπερ οὐκ ἐπὶ σοὶ ὄν, ὅ, τι ἂν βούλῃ, περὶ ἐμοῦ λέγειν; Μὰ Δί' οὐχ, ὥς ποτε ἐγὼ [4] Ἀσπασίας ἤκουσα· ἔφη γὰρ [5] τὰς ἀγαθὰς προμνηστρίδας, μετὰ μὲν ἀληθείας τἀγαθὰ διαγγελλούσας, δεινὰς εἶναι συνάγειν τοὺς ἀνθρώπους εἰς κηδείαν, ψευδομένας δ' οὐκ ὠφελεῖν ἐπαινούσας· τοὺς γὰρ ἐξαπατηθέντας, ἅμα μισεῖν ἀλλήλους τε καὶ τὴν προμνησαμένην· ἃ δὴ καὶ ἐγὼ πεισθεὶς [6] ὀρθῶς ἔχειν, ἡγοῦμαι οὐκ ἐξεῖναί μοι περὶ σοῦ λέγειν ἐπαινοῦντι οὐδέν, ὅ, τι ἂν μὴ ἀληθεύω.

Σὺ μὲν ἄρα, ἔφη ὁ Κριτόβουλος, τοιοῦτός μοι φίλος εἶ, ὦ Σώκρατες, οἷος, ἂν μέν τι αὐτὸς ἔχω ἐπιτήδειον εἰς τὸ φίλους κτήσασθαι, συλλαμβάνειν μοι· εἰ δὲ μή, οὐκ ἂν ἐθέλοις πλάσας τι εἰπεῖν ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὠφελείᾳ.

Πότερα δ' ἄν, ἔφη ὁ Σωκράτης, ὦ Κριτόβουλε, δοκῶ σοι μᾶλλον ὠφελεῖν σε, τὰ ψευδῆ ἐπαινῶν, ἢ πείθων πειρᾶσ-

θαί σε ἀγαθὸν ἄνδρα γενέσθαι;—[1] εἰ δὲ μὴ φανερὸν οὕτω σοι, ἐκ τῶνδε σκέψαι.—

Εἰ γάρ σε βουλόμενος φίλον ποιῆσαι ναυκλήρῳ, ψευδόμενος [2] ἐπαινοίην, φάσκων ἀγαθὸν εἶναι κυβερνήτην, ὁ δέ μοι πεισθεὶς [3] ἐπιτρέψειέ σοι τὴν ναῦν μὴ ἐπισταμένῳ κυβερνᾷν, ἔχεις τινὰ ἐλπίδα, μὴ ἂν σαυτόν τε καὶ τὴν ναῦν ἀπολέσαι; [4] ἢ εἴ σοι πείσαιμι κοινῇ τὴν πόλιν ψευδόμενος, ὡς ἂν στρατηγικῷ τε καὶ δικαστικῷ καὶ πολιτικῷ ἑαυτὴν ἐπιτρέψαι· τί ἂν οἴει σαυτὸν καὶ τὴν πόλιν ὑπὸ σοῦ παθεῖν; ἢ εἴ τινας [5] ἰδίᾳ τῶν πολιτῶν πείσαιμι ψευδόμενος, ὡς ὄντι οἰκονομικῷ τε καὶ ἐπιμελεῖ, τὰ ἑαυτῶν ἐπιτρέψαι· ἆρ' οὐκ ἂν πεῖραν διδοὺς, ἅμα τε βλαβερὸς εἴης, καὶ καταγέλαστος φαίνοιο;

Ἀλλὰ συντομωτάτη τε, καὶ ἀσφαλεστάτη, καὶ καλλίστη ὁδὸς, ὦ Κριτόβουλε, ὅ, τι ἂν βούλῃ δοκεῖν ἀγαθὸς εἶναι, τοῦτο καὶ γενέσθαι ἀγαθὸν πειρᾶσθαι. * * *

ΚΕΦ. ζ'.

* * *

—[6] Φασὶν,— ὅτε φωνήεντα ἦν τὰ ζῶα, τὴν οἶν πρὸς τὸν δεσπότην εἰπεῖν· Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν μὲν ταῖς καὶ ἔριά σοι, καὶ ἄρνας, καὶ τυρὸν παρεχούσαις οὐδὲν δίδως [7] ὅ, τι ἂν μὴ ἐκ τῆς γῆς λάβωμεν· [8] τῷ δὲ κυνὶ, ὃς οὐδὲν τοιοῦτόν σοι παρέχει, μεταδίδως οὗπερ αὐτὸς ἔχεις σίτου.

Τὸν κύνα οὖν ἀκούσαντα εἰπεῖν· [9] Ναὶ μὰ Δία· ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ καὶ ὑμᾶς αὐτὰς σώζων, ὥστε μήτε ὑπ' ἀνθρώπων κλέπτεσθαι, μήτε ὑπὸ λύκων ἁρπάζεσθαι· ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμᾶς, οὐδ' ἂν νέμεσθαι

δύναισθε, φοβούμεναι μὴ ἀπόλησθε. Οὕτω δὴ λέγεται καὶ τὰ πρόβατα συγχωρῆσαι τὸν κύνα προτιμᾶσθαι. * * *

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΡΙΤΟΥ.

ΚΕΦ. α΄.

* * *

—Ὥσπερ ὁ κιθαρίζειν μαθὼν, κἂν μὴ κιθαρίζῃ, κιθαριστής ἐστι· καὶ ὁ μαθὼν ἰᾶσθαι, κἂν μὴ ἰατρεύῃ, ὅμως ἰατρός ἐστιν· [1] οὕτω καὶ ὅδε ἀπὸ τοῦδε τοῦ χρόνου διατελεῖ στρατηγὸς ὢν, κἂν μηδεὶς αὐτὸν ἕληται· ὁ δὲ μὴ ἐπιστάμενος, οὔτε στρατηγὸς, οὔτε ἰατρός ἐστιν, οὐδὲ ἐὰν ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων αἱρεθῇ. * * *

—Παρασκευαστικὸν τῶν εἰς τὸν πόλεμον τὸν στρατηγὸν εἶναι χρὴ, καὶ ποριστικὸν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατιώταις, καὶ μηχανικὸν, καὶ ἐργαστικὸν, καὶ ἐπιμελῆ, καὶ καρτερικὸν, καὶ ἀγχίνουν, καὶ φιλόφρονά τε καὶ ὠμὸν, καὶ ἁπλοῦν τε καὶ ἐπίβουλον, καὶ φυλακτικόν τε καὶ κλέπτην, καὶ προετικὸν καὶ ἅρπαγα, καὶ φιλόδωρον καὶ πλεονέκτην, καὶ ἀσφαλῆ καὶ ἐπιθετικὸν, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ φύσει καὶ ἐπιστήμῃ, ἃ δεῖ τὸν εὖ στρατηγήσοντα ἔχειν. Καλὸν δὲ καὶ τὸ τακτικὸν εἶναι.

Πολὺ γὰρ διαφέρει στράτευμα τεταγμένον ἀτάκτου· ὥσπερ λίθοι τε, καὶ πλίνθοι, καὶ ξύλα, καὶ κέραμος, ἀτάκτως μὲν ἐρριμμένα, οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν· ἐπειδὰν δὲ ταχθῇ κάτω μὲν καὶ ἐπιπολῆς τὰ μήτε σηπόμενα, μήτε τηκόμενα, οἵ τε λίθοι, καὶ ὁ κέραμος, ἐν μέσῳ δὲ αἵ τε πλίνθοι, καὶ τὰ ξύλα, ὥσπερ ἐν οἰκοδομίᾳ συντίθενται, τότε γίγνεται πολλοῦ ἄξιον κτῆμα, οἰκία. * * *

[1] ΚΕΦ. ί.

Αλλὰ μὴν καὶ εἴ ποτε τῶν τὰς τέχνας ἐχόντων, καὶ ἐργασίας ἕνεκα χρωμένων αὐταῖς, διαλέγοιτό τισι, καὶ τούτοις ὠφέλιμος ἦν. Εἰσελθὼν μὲν γάρ ποτε πρὸς Παῤῥάσιον τὸν ζωγράφον, καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, Αρα, ἔφη, ὦ Παῤῥάσιε, ἡ γραφική ἐςιν ἡ εἰκασία τῶν ὁρωμένων; [2] τὰ γοῦν κοῖλα καὶ τὰ ὑψηλὰ, καὶ τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ φωτεινὰ, καὶ τὰ σκληρὰ καὶ τὰ μαλακὰ, καὶ τὰ τραχέα καὶ τὰ λεῖα, καὶ τὰ νέα καὶ τὰ παλαιὰ σώματα διὰ τῶν χρωμάτων ἀπεικάζοντες ἐκμιμεῖσθε. Αληθῆ λέγεις, ἔφη.

Καὶ μὴν τά γε καλὰ εἴδη ἀφομοιοῦντες, ἐπειδὴ οὐ ῥάδιον ἑνὶ ἀνθρώπῳ περιτυχεῖν ἄμεμπτα πάντα ἔχοντι, ἐκ πολλῶν συνάγοντες τὰ ἐξ ἑκάστου κάλλιστα, οὕτως ὅλα τὰ σώματα καλὰ ποιεῖτε φαίνεσθαι; [3] Ποιοῦμεν γὰρ, ἔφη, οὕτως.

[4] Τί γάρ; ἔφη, τὸ πιθανώτατόν τε, καὶ ἥδιςον, καὶ φιλικώτατον, καὶ ποθεινότατον, καὶ ἐρασμιώτατον ἀπομιμεῖσθε τῆς ψυχῆς ἦθος; ἢ οὐδὲ μιμητόν ἐστι τοῦτο; [5] Πῶς γὰρ ἂν, ἔφη, μιμητὸν εἴη, ὦ Σώκρατες, ὃ μήτε συμμετρίαν, μήτε χρῶμα, μήτε ὧν σὺ εἶπας ἄρτι μηδὲν ἔχει, μηδὲ ὅλως ὁρατόν ἐστιν;

Αρ' οὖν, ἔφη, γίγνεται ἐν ἀνθρώπῳ [6] πώποτε φιλοφρόνως καὶ τὸ ἐχθρῶς βλέπειν πρός τινας; Εμοιγε δοκεῖ, ἔφη. Οὐκοῦν τό γε μιμητὸν ἐν τοῖς ὄμμασιν; Καὶ μάλα, ἔφη. Επὶ δὲ τοῖς τῶν φίλων ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς ὁμοίως σοι δοκοῦσιν ἔχειν τὰ πρόσωπα, οἵ τε φροντίζοντες, καὶ οἱ μή; Μὰ Δί' οὐ δῆτα, ἔφη· ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἀγαθοῖς φαιδροὶ, ἐπὶ δὲ τοῖς κακοῖς σκυθρωποὶ γίγνονται. Οὐκοῦν, ἔφη, καὶ ταῦτα δυνατὸν ἀπεικάζειν; Καὶ μάλα, ἔφη.

Ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ μεγαλοπρεπές τε καὶ ἐλευθέριον, καὶ τὸ ταπεινόν τε καὶ ἀνελεύθερον, καὶ τὸ σωφρονητικόν τε καὶ φρόνιμον, καὶ τὸ ὑβριστικόν τε καὶ ἀπειρόκαλον, καὶ διὰ τοῦ προσώπου καὶ [1] διὰ τῶν σχημάτων, καὶ ἑστώτων καὶ κινουμένων ἀνθρώπων διαφαίνει. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα μιμητά; Καὶ μάλα ἔφη. Πότερον οὖν, ἔφη, νομίζεις ἥδιον ὁρᾷν τοὺς ἀνθρώπους, δι' ὧν τὰ καλά τε κἀγαθὰ καὶ ἀγαπητὰ ἤθη φαίνεται, ἢ δι' ὧν τὰ αἰσχρά τε, καὶ πονηρὰ, καὶ μισητά; Πολὺ νὴ Δί', ἔφη, διαφέρει, ὦ Σώκρατες.

Πρὸς δὲ Κλείτωνα τὸν ἀνδριαντοποιὸν εἰσελθών ποτε, καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, Ὅτι μὲν, ἔφη, ὦ Κλείτων, ἀλλοίους ποιεῖς δρομεῖς τε καὶ παλαιστὰς, καὶ πύκτας, καὶ παγκρατιαστὰς, ὁρῶ τε καὶ οἶδα· ὃ δὲ μάλιστα ψυχαγωγεῖ διὰ τῆς ὄψεως τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ζωτικὸν φαίνεσθαι, πῶς τοῦτο ἐνεργάζῃ τοῖς ἀνδριάσιν;

[2] Ἐπεὶ δὲ ἀπορῶν ὁ Κλείτων οὐ ταχὺ ἀπεκρίνατο· [3] Ἆρ', ἔφη, τοῖς τῶν ζώντων εἴδεσιν ἀπεικάζων τὸ ἔργον, ζωτικωτέρους ποιεῖς φαίνεσθαι τοὺς ἀνδριάντας; Καὶ μάλα, ἔφη. [4] Οὐκοῦν τά τε ὑπὸ τῶν σχημάτων κατασπώμενα καὶ τὰ ἀνασπώμενα ἐν τοῖς σώμασι, καὶ τὰ συμπιεζόμενα, καὶ τὰ διελκόμενα, καὶ τὰ ἐντεινόμενα, καὶ τὰ ἀνιέμενα ἀπεικάζων, ὁμοιότερά τε τοῖς ἀληθινοῖς καὶ πιθανώτερα ποιεῖς φαίνεσθαι; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

[5] Τὸ δὲ καὶ τὰ πάθη τῶν ποιούντων τι σωμάτων ἀπομιμεῖσθαι, οὐ ποιεῖ τινα τέρψιν τοῖς θεωμένοις; Εἰκός γ' οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν καὶ τῶν μὲν μαχομένων ἀπειλητικὰ τὰ ὄμματα ἀπεικαστέον, τῶν δὲ νενικηκότων εὐφραινομένων ἡ ὄψις μιμητέα; Σφόδρα γε, ἔφη. Δεῖ ἄρα, ἔφη, τὸν ἀνδριαντοποιὸν τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τῷ εἴδει προσεικάζειν.

Πρὸς δὲ Πιστίαν [1] τὸν ϑωρακοποιὸν εἰσελθὼν, (ἐπιδείξαντος αὐτοῦ τῷ Σωκράτει ϑώρακας εὖ εἰργασμένους,) Νὴ τὴν Ἥραν, ἔφη, καλόν γε, ὦ Πιστία, τὸ εὕρημα, τὸ τὰ μὲν δεόμενα σκέπης τοῦ ἀνθρώπου σκεπάζειν τὸν ϑώρακα, ταῖς δὲ χερσὶ μὴ κωλύειν χρῆσθαι.

Ἀτὰρ, ἔφη, λέξον μοι, ὦ Πιστία, διὰ τί οὔτε ἰσχυροτέρους [2] οὔτε πολυτελεστέρους τῶν ἄλλων ποιῶν τοὺς ϑώρακας, πλείονος πωλεῖς; Ὅτι, ἔφη, ὦ Σώκρατες, [3] εὐρυθμοτέρους ποιῶ. [4] Τὸν ῥυθμὸν δ', ἔφη, πότερα μέτρῳ ἢ σταθμῷ ἐπιδεικνύων, πλείονος τιμᾷς; οὐ γὰρ δὴ ἴσους γε πάντας, οὐδὲ ὁμοίους οἶμαί σε ποιεῖν, εἴγε ἁρμόττοντας ποιεῖς. [5] Ἀλλὰ νὴ Δί', ἔφη, ποιῶ· οὐδὲν γὰρ ὄφελός ἐστι ϑώρακος ἄνευ τούτου.

Οὐκοῦν, ἔφη, σώματά γε ἀνθρώπων, τὰ μὲν εὔρυθμά ἐστι, τὰ δὲ ἄρυθμα; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Πῶς οὖν, ἔφη, τῷ ἀρύθμῳ σώματι ἁρμόττοντα τὸν ϑώρακα εὔρυθμον ποιεῖς; Ὥσπερ καὶ ἁρμόττοντα, ἔφη· ὁ ἁρμόττων γάρ ἐστιν εὔρυθμος.

Δοκεῖς μοι, ἔφη ὁ Σωκράτης, τὸ εὔρυθμον οὐ καθ' ἑαυτὸ λέγειν, ἀλλὰ πρὸς τὸν χρώμενον· ὥσπερ ἂν εἰ φαίης ἀσπίδα, ᾧ ἐὰν ἁρμόττῃ, τούτῳ εὔρυθμον εἶναι, καὶ χλαμύδα, καὶ τἄλλα ὡσαύτως ἔοικεν ἔχειν τῷ σῷ λόγῳ. —Ἴσως δὲ καὶ ἄλλο τι οὐ μικρὸν ἀγαθὸν τῷ ἁρμόττειν πρόσεστι. Δίδαξον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, εἴ τι ἔχεις.

Ἧττον, ἔφη, τῷ βάρει πιέζουσιν οἱ ἁρμόττοντες τῶν ἀναρμόστων, τὸν αὐτὸν σταθμὸν ἔχοντες· οἱ μὲν γὰρ ἀνάρμοστοι, ἢ ὅλοι ἐκ τῶν ὤμων κρεμάμενοι, ἢ καὶ ἄλλο τι σώματος σφόδρα πιέζοντες, δύσφοροι καὶ χαλεποὶ γίγνονται· [6] οἱ δὲ ἁρμόττοντες, διειλημμένοι τὸ βάρος, τὸ μὲν ὑπὸ τῶν κλειδῶν καὶ ἐπωμίδων, τὸ δὲ ὑπὸ τῶν ὤμων, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ στήθους, τὸ δὲ ὑπὸ τοῦ νώτου, τὸ

δὲ ὑπὸ τῆς γαστρὸς, [1] ὀλίγου δεῖν οὐ φορήματι, ἀλλὰ προσθήματι ἐοίκασιν.

Εἴρηκας, ἔφη, αὐτὸ, δι' ὅπερ ἔγωγε τὰ ἐμὰ ἔργα πλείστου ἄξια νομίζω εἶναι· ἔνιοι μέν τοι τοὺς ποικίλους καὶ τοὺς ἐπιχρύσους θώρακας μᾶλλον ὠνοῦνται. Ἀλλὰ μὴν, ἔφη, εἴγε διὰ ταῦτα μὴ ἁρμόττοντας ὠνοῦνται, κακὸν ἔμοιγε δοκοῦσι ποικίλον τε καὶ ἐπίχρυσον ὠνεῖσθαι.

Ἀτὰρ, ἔφη, τοῦ σώματος μὴ μένοντος, ἀλλὰ τοτὲ μὲν κυρτουμένου, τοτὲ δὲ ὀρθουμένου, πῶς ἂν ἀκριβεῖς θώρακες ἁρμόττοιεν; Οὐδαμῶς, ἔφη. Λέγεις, ἔφη, ἁρμόττειν οὐ τοὺς ἀκριβεῖς, ἀλλὰ τοὺς μὴ λυποῦντας ἐν τῇ χρείᾳ. Αὐτὸς, ἔφη, τοῦτο λέγεις, ὦ Σώκρατες, [2] καὶ τὰ νῦν ὀρθῶς ἀποδέχῃ.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ.

* * *

ΚΕΦ. γ'.

* * *

Πρῶτον μὲν δὴ περὶ θεοὺς ἐπειρᾶτο σώφρονας ποιεῖν τοὺς συνόντας· [3] ἄλλοι μὲν οὖν αὐτῷ πρὸς ἄλλους οὕτως ὁμιλοῦντι παραγενόμενοι διηγοῦντο· [4] ἐγὼ δὲ, ὅτε πρὸς Εὐθύδημον τοιάδε διελέγετο, παρεγενόμην.

Εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε, ἤδη ποτέ σοι ἐπῆλθεν ἐνθυμηθῆναι, ὡς ἐπιμελῶς οἱ θεοὶ, ὧν οἱ ἄνθρωποι δέονται, κατεσκευάκασι; Καὶ ὅς, μὰ τὸν Δί', ἔφη, [5] οὐκ

μοιγε. [1] Ἀλλ' οἶσθά γ', ἔφη, ὅτι πρῶτον μὲν φωτὸς δεόμεθα, ὃ ἡμῖν οἱ θεοὶ παρέχουσι; Νὴ Δί', ἔφη· ὅ γ' εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν, ἕνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἀναπαύσεώς γε δεομένοις ἡμῖν νύκτα παρέχουσι [2] κάλλιστον ἀναπαυστήριον. Πάνυ γ', ἔφη, καὶ τοῦτο χάριτος ἄξιον.

Οὐκοῦν καὶ [3] ἐπειδὴ ὁ μὲν ἥλιος φωτεινὸς ὢν τάς τε ὥρας τῆς ἡμέρας ἡμῖν καί τ' ἄλλα πάντα σαφηνίζει, ἡ δὲ νὺξ, διὰ τὸ σκοτεινὴ εἶναι, ἀσαφεστέρα ἐστίν· ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀνέφηναν, ἃ ἡμῖν τὰς ὥρας τῆς νυκτὸς ἐμφανίζει, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ, ὧν δεόμεθα, πράττομεν. Ἔστι ταῦτα, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν ἥ γε σελήνη οὐ μόνον τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ καὶ τοῦ μηνὸς τὰ μέρη φανερὰ ἡμῖν ποιεῖ. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

[4] Τὸ δ', ἐπεὶ τροφῆς δεόμεθα, ταύτην ἡμῖν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόναι, καὶ ὥρας ἁρμοττούσας πρὸς τοῦτο παρέχειν, αἳ ἡμῖν οὐ μόνον, ὧν δεόμεθα, πολλὰ καὶ παντοῖα παρασκευάζουσιν, ἀλλὰ καὶ οἷς εὐφραινόμεθα; Πάνυ, ἔφη, καὶ ταῦτα φιλάνθρωπα.

Τὸ δὲ καὶ ὕδωρ ἡμῖν παρέχειν οὕτω πολλοῦ ἄξιον, ὥστε καὶ [5] φυτεύειν τε καὶ συναύξειν τῇ γῇ καὶ ταῖς ὥραις πάντα τὰ χρήσιμα ἡμῖν, συντρέφειν δὲ καὶ αὐτοὺς ἡμᾶς, καὶ μιγνύμενον πᾶσι τοῖς τρέφουσιν ἡμᾶς, εὐκατεργαστότερά τε, καὶ ὠφελιμώτερα, καὶ ἡδίω ποιεῖν αὐτά· [6] καὶ ἐπειδὴ πλείστου δεόμεθα τούτου, ἀφθονέστατον αὐτὸ παρέχειν ἡμῖν; Καὶ τοῦτο, ἔφη, προνοητικόν.

Τὸ δὲ καὶ τὸ πῦρ πορίσαι ἡμῖν, ἐπίκουρον μὲν ψύχους, ἐπίκουρον δὲ σκότους, συνεργὸν δὲ πρὸς πᾶσαν τέχνην, καὶ πάντα ὅσα ὠφελείας ἕνεκα ἄνθρωποι κατασκευάζονται; [7] ὡς γὰρ συνελόντι εἰπεῖν, οὐδὲν ἀξιόλογον

ἄνευ πυρὸς ἄνθρωποι τῶν πρὸς τὸν βίον χρησίμων κατασκευάζονται. Ὑπερβάλλει, ἔφη, καὶ τοῦτο φιλανθρωπίᾳ.

Τὸ δὲ τὸν ἥλιον, ἐπειδὰν ἐν χειμῶνι τράπηται, προσιέναι τὰ μὲν ἁδρύνοντα, τὰ δὲ ξηραίνοντα, [1] ὧν καιρὸς διελήλυθεν· καὶ ταῦτα διαπραξάμενον μηκέτι ἐγγυτέρω προσϊέναι, ἀλλ' ἀποτρέπεσθαι, φυλαττόμενον μή τι ἡμᾶς μᾶλλον τοῦ δέοντος θερμαίνων βλάψῃ· καὶ ὅταν αὖ πάλιν ἀπιὼν γένηται, ἔνθα καὶ ἡμῖν δῆλόν ἐστιν, ὅτι, εἰ προσωτέρω ἄπεισιν, ἀποπαγησόμεθα ὑπὸ τοῦ ψύχους, πάλιν αὖ τρέπεσθαι, καὶ προσχωρεῖν, καὶ ἐνταῦθα τοῦ οὐρανοῦ ἀναστρέφεσθαι, [2] ἔνθα ἂν μάλιστα ἡμᾶς ὠφελοίη; Νὴ τὸν Δί', ἔφη, καὶ ταῦτα παντάπασιν ἔοικεν ἀνθρώπων ἕνεκα [3] γιγνομένοις.

Τὸ δ' αὖ, (ἐπειδὰν καὶ τοῦτο φανερὸν, ὅτι οὐκ ἂν ὑπενέγκοιμεν οὔτε τὸ καῦμα, οὔτε τὸ ψῦχος, εἰ ἐξαπίνης γίγνοιτο,) οὕτω μὲν κατὰ μικρὸν προσιέναι τὸν ἥλιον, οὕτω δὲ κατὰ μικρὸν ἀπιέναι, [4] ὥστε λανθάνειν ἡμᾶς εἰς ἑκάτερα τὰ ἰσχυρότατα καθισταμένους; Εγὼ μὲν, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ἤδη τοῦτο σκοπῶ, εἰ ἄρα [5] τί ἐστι τοῖς θεοῖς ἔργον, ἢ ἀνθρώπους θεραπεύειν· ἐκεῖνο δὲ μόνον ἐμποδίζει με, ὅτι καὶ τἄλλα ζῶα τούτων μετέχει.

[6] Οὐ γὰρ καὶ τοῦτ', ἔφη ὁ Σωκράτης, φανερὸν, ὅτι καὶ ταῦτα ἀνθρώπων ἕνεκα γίγνεταί τε καὶ ἀνατρέφεται; τί γὰρ ἄλλο ζῶον αἰγῶν τε, καὶ ὑῶν, καὶ ἵππων, καὶ βοῶν, καὶ ὄνων, καὶ τῶν ἄλλων ζώων τοσαῦτα ἀγαθὰ ἀπολαύει, ὅσα ἄνθρωποι; [7] ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ πλείω τῶν φυτῶν· [8] τρέφονται γοῦν, καὶ χρηματίζονται οὐδὲν ἧττον ἀπὸ τούτων, ἢ ἀπ' ἐκείνων· πολὺ δὲ γένος ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἐκ τῆς γῆς φυομένοις εἰς τροφὴν οὐ χρῶνται, ἀπὸ δὲ βοσκη-

μάτων γάλακτι, καὶ τυρῷ, καὶ κρέασι τρεφόμενοι ζῶσιν· πάντες δὲ τιθασσεύοντες καὶ δαμάζοντες τὰ χρήσιμα τῶν ζώων, εἴς τε πόλεμον καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ συνεργοῖς χρῶνται. Ὁμογνωμονῶ σοι ϗ τοῦτ', ἔφη· ὁρῶ γὰρ αὐτῶν καὶ τὰ πολὺ ἰσχυρότερα ἡμῶν, οὕτως ὑποχείρια γιγνόμενα τοῖς ἀνθρώποις, ὥστε χρῆσθαι αὐτοῖς, ὅ, τι ἂν βούλωνται.

[1] Τὸ δ', (ἐπειδὴ πολλὰ μὲν καλὰ ϗ ὠφέλιμα, διαφέροντα δὲ ἀλλήλων ἐςὶ,) προσθεῖναι τοῖς ἀνθρώποις αἰσθήσεις ἁρμοττούσας πρὸς ἕκαστα, δι' ὧν ἀπολαύομεν πάντων τῶν ἀγαθῶν· τὸ δὲ καὶ λογισμὸν ἡμῖν ἐμφῦσαι, ᾧ, περὶ ὧν αἰσθανόμεθα, λογιζόμενοί τε ϗ μνημονεύοντες καταμανθάνομεν, ὅπη ἕκαστα συμφέρει, καὶ πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τῶν τε ἀγαθῶν ἀπολαύομεν, καὶ τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα· τὸ δὲ καὶ ἑρμηνείαν δοῦναι, δι' ἧς πάντων τῶν ἀγαθῶν μεταδίδομέν τε ἀλλήλους διδάσκοντες, καὶ κοινωνοῦμεν,[2] ϗ νόμους τιθέμεθα, ϗ πολιτευόμεθα. Παντάπασιν ἐοίκασιν, ὦ Σώκρατες, οἱ θεοὶ πολλὴν τῶν ἀνθρώπων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι.

[3] Τὸ δὲ καὶ, εἰ ἀδυνατοῦμεν τὰ συμφέροντα προνοεῖσθαι ὑπὲρ τῶν μελλόντων, ταύτῃ αὐτοὺς ἡμῖν συνεργεῖν, διὰ μαντικῆς τοῖς πυνθανομένοις φράζοντας τὰ ἀποβησόμενα, ϗ διδάσκοντας,[4] ᾗ ἂν ἄριστα γίγνοιντο. [5] Σοὶ δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, ἐοίκασιν ἔτι φιλικώτερον ἢ τοῖς ἄλλοις χρῆσθαι, εἴγε μηδὲ ἐπερωτώμενοι ὑπό σου προσημαίνουσί σοι, ἅ τε χρὴ ποιεῖν, καὶ ἃ μή.

Ὅτι δέ γε ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσῃ, ἂν μὴ ἀναμένῃς, ἕως ἂν τὰς μορφὰς τῶν θεῶν ἴδῃς, ἀλλ' ἐξαρκῇ σοι, τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντι, σέβεσθαι καὶ τιμᾷν τοὺς θεούς.

Εννόει δὲ, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ [1] ὕτως ὑποδεικνύουσιν· οἵ τε γὰρ ἄλλοι ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ διδόντες, οὐδὲν τούτων εἰς τὸ ἐμφανὲς ἰόντες διδόασιν, καὶ Ὁ τὸν ὅλον κόσμον συντάττων τε καὶ συνέχων, ἐν ᾧ πάντα καλὰ καὶ ἀγαθά ἐστι, καὶ ἀεὶ μὲν χρωμένοις ἀτριβῆ τε, καὶ [2] ὑγιᾶ, καὶ ἀγήρατον παρέχων, θᾶττον δὲ νοήματος ἀναμαρτήτως ὑπηρετοῦντα, οὗτος τὰ μέγιστα μὲν πράττων ὁρᾶται, [3] τάδε δὲ οἰκονομῶν ἀόρατος ἡμῖν ἐστιν.

Εννόει δὲ, ὅτι καὶ ὁ πᾶσι φανερὸς δοκῶν εἶναι ἥλιος, οὐκ ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὁρᾷν, ἀλλ᾽ ἐάν τις αὐτὸν ἀναιδῶς ἐγχειρῇ θεᾶσθαι, τὴν ὄψιν ἀφαιρεῖται· καὶ τοὺς ὑπηρέτας δὲ τῶν θεῶν εὑρήσεις ἀφανεῖς ὄντας· κεραυνός τε γὰρ ὅτι μὲν ἄνωθεν ἀφίεται δῆλον, καὶ ὅτι οἷς ἂν ἐντύχῃ, πάντων κρατεῖ· ὁρᾶται δ᾽ οὔτ᾽ ἐπιὼν, οὔτε κατασκήψας, οὔτε ἀπιών· καὶ ἄνεμοι αὐτοὶ μὲν ὐχ ὁρῶνται, ἃ δὲ ποιοῦσι, φανερὰ ἡμῖν ἐςι, καὶ προσϊόντων αὐτῶν αἰσθανόμεθα. Αλλὰ μὴν, καὶ ἀνθρώπου γε ψυχὴ, (εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων,) τοῦ θείου μετέχει· ὅτι μὲν γὰρ βασιλεύει ἐν ἡμῖν φανερόν· ὁρᾶται δὲ οὐδ᾽ αὐτή. Ἁ χρὴ κατανοῦντα μὴ καταφρονεῖν τῶν ἀοράτων, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν γινομένων τὴν δύναμιν αὐτῶν καταμανθάνοντα, τιμᾷν τὸ δαιμόνιον.

Εγὼ μὲν, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Εὐθύδημος, ὅτι μὲν ὐδὲ μικρὸν ἀμελήσω τοῦ δαιμονίου, σαφῶς οἶδα· ἐκεῖνο δὲ ἀθυμῶ, [4] ὅτι μοι δοκεῖ τὰς τῶν θεῶν εὐεργεσίας οὐδ᾽ ἂν εἷς ποτε ἀνθρώπων ἀξίαις χάρισιν ἀμείβεσθαι.

Αλλὰ μὴ τῦτο ἀθύμει, ἔφη, ὦ Εὐθύδημε· ὁρᾷς γὰρ, ὅτι ὁ ἐν Δελφοῖς θεὸς, ὅταν τις αὐτὸν ἐπερωτᾷ, πῶς ἂν τοῖς θεοῖς χαρίζοιτο, ἀποκρίνεται, ΝΟΜΩ ΠΟΛΕΩΣ. νόμος δὲ δήπου πανταχοῦ ἐστι, Κατὰ δύναμιν

ἱεροῖς θεοὺς ἀρέσκεσθαι. Πῶς οὖν ἄν τις κάλλιον καὶ εὐσεβέστερον [1] τιμῴη θεοὺς, ἢ ὡς αὐτοὶ κελεύουσιν, οὕτω ποιῶν;

Ἀλλὰ χρὴ τῆς μὲν δυνάμεως μηδὲν ὑφίεσθαι· ὅταν γάρ τις τοῦτο ποιῇ, [2] φανερὸς δήπου ἐστὶ τότε οὐ τιμῶν θεούς· χρὴ οὖν μηδὲν ἐλλείποντα κατὰ δύναμιν τιμᾷν τοὺς θεοὺς, θαῤῥεῖν τε καὶ ἐλπίζειν τὰ μέγιστα ἀγαθά· [3] οὐ γὰρ παρ' ἄλλων γ' ἄν τις μείζω ἐλπίζων σωφρονοίη, ἢ παρὰ τῶν τὰ μέγιστα ὠφελεῖν δυναμένων· οὐδ' ἂν ἄλλως μᾶλλον, ἢ εἰ τούτοις ἀρέσκοι· ἀρέσκοι δὲ πῶς ἂν μᾶλλον, ἢ εἰ ὡς μάλιστα πείθοιτο αὐτοῖς; Τοιαῦτα μέντοι λέγων τε, καὶ αὐτὸς ποιῶν, εὐσεβεστέρους τε καὶ σωφρονεστέρους τοὺς συνόντας παρεσκεύαζεν.

* * *

ΚΕΦ. η.

* * *

[4] Τῶν δὲ Σωκράτην γιγνωσκόντων, οἷος ἦν, οἱ ἀρετῆς ἐφιέμενοι πάντες ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι πάντων μάλιστα ποθοῦντες ἐκεῖνον, ὡς ὠφελιμώτατον ὄντα πρὸς ἀρετῆς ἐπιμέλειαν. Ἐμοὶ μὲν δὴ, (τοιοῦτος ὢν, οἷον ἐγὼ διήγημαι, εὐσεβὴς μὲν οὕτως, ὥστε μηδὲν ἄνευ τῆς τῶν θεῶν γνώμης ποιεῖν· δίκαιος δὲ, ὥστε βλάπτειν μὲν μηδὲ μικρὸν μηδένα, ὠφελεῖν δὲ τὰ μέγιστα τοὺς χρωμένους ἑαυτῷ· ἐγκρατὴς δὲ, ὥστε μηδέποτε προαιρεῖσθαι τὸ ἥδιον ἀντὶ τοῦ βελτίονος· φρόνιμος δὲ, ὥστε μὴ διαμαρτάνειν κρίνων τὰ βελτίω, καὶ τὰ χείρω, μηδὲ ἄλλου προσδεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτάρκης εἶναι πρὸς τὴν τούτων γνῶσιν, ἱκα-

νὸς δὲ καὶ λόγῳ εἰπεῖν τε, καὶ διορίσασθαι τὰ τοιαῦτα, ἱκανὸς δὲ καὶ ἄλλους δοκιμάσαι τε, καὶ ἁμαρτάνοντας ἐξελέγξαι, κ̀ προτρέψασθαι ἐπ' ἀρετὴν κ̀ καλοκἀγαθίαν,) ἐδόκει [1] τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἴη ἄριστός γε ἀνὴρ, κ̀ εὐδαιμονέστατος. Εἰ δέ τῳ μὴ ἀρέσκει ταῦτα, παραβάλλων τὸ ἄλλου ἦθος πρὸς ταῦτα, οὕτω κρινέτω,

II.

[1] E PLATONE.

Quis enim uberior in dicendo PLATONE? *Jovem, siquidem aiunt Philosophi, si Græcè loquatur, sic loqui.* CICERO IN BRUT.

[2] ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΚΡΙΤΩΝ,

Η

ΠΕΡΙ ΠΡΑΚΤΕΟΥ.

[AD EDIT. NATH. FORSTER. OXON. 1752.]

ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΡΙΤΩΝ.

[3] ΤΙ τηνικάδε ἀφῖξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρωῒ ἔτι ἐστί; ΚΡ. [4] Πάνυ μὲν οὖν. ΣΩΚ. Πηνίκα μάλιστα; ΚΡ. Ορθρος βαθύς. ΣΩΚ. Θαυμάζω ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τῦ δεσμωτηρίου φύλαξ ὑπακῦσαι. ΚΡ. Ξυνήθης ἤδη μοί ἐστιν, ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ πολλάκις δεῦρο φοιτᾷν· καί τι καὶ εὐεργετεῖται ὑπ' ἐμοῦ. ΣΩΚ. Αρτι δὲ ἥκεις, ἢ πάλαι; ΚΡ. Επιεικῶς πάλαι. ΣΩΚ. Εἶτα πῶς οὐκ εὐθὺς ἐπήγειράς με, ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι; ΚΡ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἤθε-

λον ἐν τοσαύτῃ ἀγρυπνίᾳ καὶ λύπῃ εἶναι. Ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω, αἰσθανόμενος ὡς ἡδέως καθεύδεις· καὶ ἐπίτηδές σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἥδιστα διάγῃς. Καὶ πολλάκις μὲν δή σε καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ εὐδαιμόνισα [1] τοῦ τρόπου, πολὺ δὲ μάλιστα [2] ἐν τῇ νῦν παρεστώσῃ ξυμφορᾷ, ὡς ῥᾳδίως αὐτὴν καὶ πρᾴως φέρεις. ΣΩΚ. Καὶ γὰρ ἄν, ὦ Κρίτων, πλημμελὲς εἴη ἀγανακτεῖν τηλικοῦτον ὄντα, εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾷν. ΚΡ. Καὶ ἄλλοι, ὦ Σώκρατες, τηλικοῦτοι ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς ἁλίσκονται, [3] ἀλλ' οὐδὲν αὐτοῖς ἐπιλύεται ἡ ἡλικία τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρούσῃ τύχῃ. ΣΩΚ. Ἔστι ταῦτα.—Ἀλλὰ τί δὴ οὕτω πρῲ ἀφῖξαι; ΚΡ. Ἀγγελίαν, ὦ Σώκρατες, φέρων χαλεπήν, οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδείοις πᾶσι, καὶ χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν· [4] ἣν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατα ἂν ἐνέγκαιμι. ΣΩΚ. Τίνα ταύτην; ἢ [5] τὸ πλοῖον ἀφῖκται ἐκ Δήλου, οὗ δεῖ ἀφικομένου τεθνάναι με; ΚΡ. Οὔτοι δὴ ἀφῖκται, ἀλλὰ δοκεῖ μέν μοι ἥξειν τήμερον, ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν ἥκοντές τινες ἀπὸ Σουνίου, καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. Δῆλον οὖν ἐκ τούτων τῶν ἀγγέλων ὅτι ἥξει τήμερον, καὶ ἀνάγκη δὴ εἰς αὔριον ἔσται, ὦ Σώκρατες, τὸν βίον σε τελευτᾷν.

β'. ΣΩΚ. Ἀλλ', ὦ Κρίτων, [6] τύχῃ ἀγαθῇ· εἰ [7] ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ ἔστω· οὐ μέντοι οἶμαι ἥξειν αὐτὸ τήμερον. ΚΡ. Πόθεν τοῦτο τεκμαίρῃ; ΣΩΚ. Ἐγώ σοι ἐρῶ. Τῇ γάρ που ὑστεραίᾳ δεῖ με ἀποθνήσκειν, ἢ ᾗ ἂν ἔλθοι τὸ πλοῖον. ΚΡ. Φασὶ δέ γέ τοι δὴ οἱ τούτων κύριοι. ΣΩΚ. Οὐ τοίνυν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας οἶμαι αὐτὸ ἥξειν, ἀλλὰ τῆς ἑτέρας· τεκμαίρομαι δὲ ἔκ τινος ἐνυπνίου, ὃ ἑώρακα ὀλίγον πρότερον ταύτης τῆς νυκτός· [8] καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τινὶ οὐκ ἐγεῖραί με. ΚΡ. Ἦν δὲ δή τι τὸ ἐνύπνιον;

ΣΩΚ. Ἐδόκει τίς μοι γυνὴ προσελθοῦσα, καλὴ καὶ εὐειδὴς, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέσαι με, καὶ εἰπεῖν, Ὦ Σώκρατες,

[1] Ἤματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἵκοιο.

ΚΡ. Ὡς ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες. ΣΩΚ. Ἐναργὲς μὲν οὖν, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, ὦ Κρίτων. ΚΡ. Λίαν γε, ὡς ἔοικεν.

γ'. Ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πείθου, καὶ σώθητι· ὡς ἐμοὶ, ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς, [2] οὐδεμία ξυμφορά ἐστιν ἄλλη· ἀλλὰ χωρὶς μὲν σοῦ ἐστερῆσθαι, τοιούτου ἐπιτηδείου, οἷον ἐγὼ οὐδένα μήποτε εὑρήσω, ἔτι δὲ καὶ πολλοῖς δόξω, οἳ ἐμὲ καὶ σὲ μὴ σαφῶς ἴσασιν, [3] ὡς, οἷός τε ὢν σε σώζειν, εἰ ἤθελον ἀναλίσκειν χρήματα, ἀμελήσαιμι. Καίτοι τίς ἂν αἰσχίων εἴη ταύτης δόξα, ἢ δοκεῖν χρήματα [4] περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους; οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοὶ ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθένδε, ἡμῶν προθυμουμένων. ΣΩΚ. Ἀλλὰ τί ἡμῖν, ὦ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει; οἱ γὰρ ἐπιεικέστατοι, ὧν μᾶλλον ἄξιον φροντίζειν, ἡγήσονται αὐτὰ οὕτω πεπρᾶχθαι, ὥσπερ ἂν πραχθῇ. ΚΡ. Ἀλλ' ὁρᾷς δὴ ὅτι ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. Αὐτὰ δὲ δηλοῖ τὰ παρόντα νυνὶ, ὅτι οἷοί τε εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι, ἀλλὰ σχεδὸν τὰ μέγιστα, ἐάν τις ἐν αὐτοῖς διαβεβλημένος ᾖ. ΣΩΚ. Εἰ γὰρ ὤφελον, ὦ Κρίτων, οἷοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἷοί* τε ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα· καὶ καλῶς ἂν εἶχε. Νῦν δὲ οὐδέτερα οἷοί τε· οὔτε γὰρ φρόνιμον, οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι· ποιοῦσι δὲ τοῦτο, ὅ, τι ἂν τύχωσι.

δ'. ΚΡ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω. Τάδε δὲ, ὦ Σώκρατες, εἰπέ μοι· [5] ἆρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθῇ καὶ τῶν

* Nonne ἵνα οἷοί τ' εἴησαν?

ἄλλων ἐπιτηδείων, μὴ ἐὰν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθῃς, [1] οἱ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέχωσιν, ὡς σὲ ἐνθένδε ἐκκλέψασι, καὶ ἀναγκασθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν, ἢ συχνὰ χρήματα, ἢ καὶ ἄλλο τι πρὸς τούτοις παθεῖν; εἰ γάρ τι τοιοῦτον φοβῇ, ἔασον αὐτὸ χαίρειν. Ἡμεῖς γάρ που δίκαιοί ἐσμεν, σώσαντές σε, κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον· καὶ, ἐὰν δέῃ, ἔτι τούτου μείζω. Ἀλλ' ἐμοὶ πείθου, καὶ μὴ ἄλλως ποίει. ΣΩΚ. Καὶ ταῦτα προμηθοῦμαι, ὦ Κρίτων, καὶ ἄλλα πολλά. ΚΡ. Μήτε τοίνυν ταῦτα φοβοῦ. Καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ τἀργύριόν ἐστιν, ὃ θέλουσι λαβόντες τινὲς σῶσαί σε καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθένδε. Ἔπειτα οὐχ ὁρᾷς τούτους τοὺς συκοφάντας, ὡς εὐτελεῖς, καὶ οὐδὲν ἂν δέοι ἐπ' αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου; σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρήματα, ὡς ἐγῷμαι, ἱκανά· ἔπειτα καὶ, εἴ τι ἐμοῦ κηδόμενος, οὐκ οἴει δεῖν ἀναλίσκειν τἀμὰ, ξένοι οὗτοι ἐνθάδε ἕτοιμοι ἀναλίσκειν· εἷς δὲ καὶ κεκόμικεν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἀργύριον ἱκανὸν, Σιμμίας ὁ Θηβαῖος· ἕτοιμος δὲ καὶ Κέβης, καὶ ἄλλοι πολλοὶ πάνυ. Ὥστε, ὅπερ λέγω, μήτε ταῦτα φοβούμενος ἀποκάμῃς σῶσαι σαυτὸν, μήτε ὃ ἔλεγες ἐν τῷ δικαστηρίῳ, δυσχερές σοι γενέσθω, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελθὼν ὅ, τι χρῷο σαυτῷ. Πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοσε, ὅποι ἂν ἀφίκῃ, ἀγαπήσουσί σε· ἂν δὲ βούλῃ εἰς Θετταλίαν ἰέναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκεῖ ξένοι, οἵ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται, καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδένα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν.

έ. Ἔτι δὲ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, [2] ἐξὸν σωθῆναι· καὶ τοιαῦτα σπεύδειν περὶ σαυτὸν γενέσθαι, ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροί σου σπεύσαιέν τε καὶ ἔσπευσαν, σε διαφθεῖραι βουλόμενοι. Πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τοὺς υἱεῖς τοὺς σαυτοῦ ἔμοιγε δοκεῖς προδιδόναι, οὕς σοι ἐξὸν καὶ ἐκθρέψαι καὶ ἐκπαι-

δεῦσαι, οἰχήσῃ καταλιπὼν, [1] καὶ τὸ σὸν μέρος, ὅ, τι ἂν τύχωσι, τοῦτο πράξουσι· τεύξονται δὲ, ὡς τὸ εἰκὸς, τοιούτων, οἷά περ εἴωθε γίγνεσθαι ἐν ταῖς ὀρφανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς. Η γὰρ οὐ χρῆν ποιεῖσθαι παῖδας, ἢ ξυνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα. Σὺ δέ μοι δοκεῖς τὰ ῥαθυμότατα αἱρεῖσθαι· χρὴ δὲ, ἅπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρεῖος ἕλοιτο, ταῦτα αἱρεῖσθαι· φάσκοντά γε δὴ ἀρετῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι. Ὡς ἔγωγε καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτηδείων αἰσχύνομαι, μὴ δόξῃ ἅπαν τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σὲ ἀνανδρίᾳ τινὶ τῇ ἡμετέρᾳ πεπρᾶχθαι· καὶ ἡ εἴσοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον ὡς εἰσῆλθες, ἐξὸν μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν τῆς δίκης ὡς ἐγένετο· καὶ τὸ τελευταῖον δὴ τουτὶ, ὥσπερ κατάγελως τῆς πράξεως, κακίᾳ τινὶ καὶ ἀνανδρίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ διαπεφευγέναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἵτινές σε οὐ διεσώσαμεν, οὐδὲ σὺ σαυτὸν, οἷόν τε ὂν καὶ δυνατὸν, εἴ τι καὶ σμικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν. Ταῦτ᾽ οὖν, ὦ Σώκρατες, ὅρα μὴ, ἅμα τῷ κακῷ, καὶ αἰσχρὰ ᾖ σοί τε καὶ ἡμῖν· ἀλλὰ βουλεύου· μᾶλλον δὲ οὐδὲ βουλεύεσθαι ἔτι ὥρα, ἀλλὰ βεβουλεῦσθαι. Μία δὲ βουλή· τῆς γὰρ ἐπιούσης νυκτὸς πάντα ταῦτα δεῖ πεπρᾶχθαι. Εἰ δὲ περιμενοῦμεν, ἀδύνατον, καὶ οὐκέτι οἷόν τε. Αλλὰ παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες, πείθου μοι, καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποίει.

ϛʹ. ΣΩΚ. Ω φίλε Κρίτων, ἡ προθυμία σου πολλοῦ ἀξία, εἰ μετά τινος ὀρθότητος εἴη· εἰ δὲ μὴ, ὅσῳ μείζων, τοσούτῳ χαλεπωτέρα. Σκοπεῖσθαι οὖν χρὴ ἡμᾶς, εἴτε ταῦτα πρακτέον, εἴτε μή· ὡς ἐγὼ οὐ μόνον νῦν, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ τοιοῦτος, οἷος τῶν ἐμῶν μηδενὶ ἄλλῳ πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ, ὃς ἄν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος φαίνηται. Τοὺς δὴ λόγους, οὓς ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἔλεγον, οὐ δύναμαι

νῦν ἐκβαλεῖν, ἐπειδή μοι ἥδε ἡ τύχη γέγονεν· ἀλλὰ σχεδόν τι ὅμοιοι φαίνονταί μοι, καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω καὶ τιμῶ, οὕσπερ καὶ πρότερον· ὧν ἐὰν μὴ βελτίω ἔχωμεν λέγειν ἐν τῷ παρόντι, εὖ ἴσθι, ὅτι οὐ μή σοι ξυγχωρήσω, οὐδ' ἂν πλείω τῶν νῦν παρόντων ἡ τῶν πολλῶν δύναμις, ὥσπερ παῖδας, ἡμᾶς μορμολύττηται, δεσμοὺς καὶ θανάτους ἐπιπέμπουσα, καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις. ΚΡ. Πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποίμεθα αὐτά; ΣΩΚ. [1] Εἰ πρῶτον μὲν τοῦτον τὸν λόγον ἀναλάβοιμεν, ὃν σὺ λέγεις περὶ τῶν δοξῶν, πότερον καλῶς ἐλέγετο ἑκάστοτε, ἢ οὔ, ὅτι ταῖς μὲν δεῖ τῶν δοξῶν προσέχειν τὸν νοῦν, ταῖς δὲ οὔ· ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν ἀποθνήσκειν, καλῶς ἐλέγετο, νῦν δὲ κατάδηλος ἄρα ἐγένετο ὅτι ἄλλως ἕνεκα λόγου ἐλέγετο, ἦν δὲ παιδιὰ καὶ φλυαρία ὡς ἀληθῶς. Ἐπιθυμῶ δ' ἔγωγε ἐπισκέψασθαι, ὦ Κρίτων, κοινῇ μετὰ σοῦ, [2] εἴ τί μοι ἀλλοιότερος φανεῖται, ἐπειδή γε ὧδε ἔχω, ἢ ὁ αὐτός· καὶ ἐάσομεν χαίρειν, ἢ πεισόμεθα αὐτῷ. Ἐλέγετο δέ πως, ὡς ἐγᾦμαι, ἑκάστοτε ὧδε ὑπὸ τῶν οἰομένων τὶ λέγειν, ὥσπερ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον· ὅτι τῶν δοξῶν, ἃς οἱ ἄνθρωποι δοξάζουσι, δέοι τὰς μὲν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, τὰς δὲ μή. Τοῦτο πρὸς θεῶν, ὦ Κρίτων, οὐ δοκεῖ καλῶς σοι λέγεσθαι; Σὺ γὰρ, [3] ὅσα γε τἀνθρώπεια, ἐκτὸς εἶ τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν αὔριον, καὶ οὐκ ἄν σε παρακρούοι ἡ παροῦσα ξυμφορά. Σκόπει δή· οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγεσθαι ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων τιμᾷν, ἀλλὰ τὰς μὲν, τὰς δ' οὔ; οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ τῶν μὲν, τῶν δ' οὔ; Τί φῄς; ταῦτα οὐχὶ καλῶς λέγεται; ΚΡ. Καλῶς. ΣΩΚ. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς τιμᾷν, τὰς δὲ πονηρὰς, μή; ΚΡ. Ναί. ΣΩΚ. Χρησταὶ δὲ, οὐχ αἱ τῶν φρονίμων· πονηραὶ δὲ, αἱ τῶν ἀφρόνων; ΚΡ. Πῶς δ' οὔ;

ζ. ΣΩΚ. [1] Φέρε δὴ, πῶς αὖ τὰ τοιαῦτα ἐλέγετο; Γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων, πότερον παντὸς ἀνδρὸς ἐπαίνῳ καὶ ψόγῳ καὶ δόξῃ τὸν νοῦν προσέχει, ἢ ἑνὸς μόνου ἐκείνου, [2] ὃς ἂν τυγχάνῃ ἰατρὸς ἢ παιδοτρίβης ὤν; ΚΡ. Ἑνὸς μόνου. ΣΩΚ. Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρὴ τοὺς ψόγους, καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἑνὸς ἐκείνου, ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν; ΚΡ. Δηλαδή. ΣΩΚ. Ταύτῃ ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον, καὶ ἐδεστέον γε καὶ ποτέον, ᾗ ἂν τῷ ἑνὶ δοκῇ, τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαΐοντι, μᾶλλον ἢ ᾗ ξύμπασι τοῖς ἄλλοις. ΚΡ. Ἐστι ταῦτα. ΣΩΚ. Εἶεν. Ἀπειθήσας δὲ τῷ ἑνὶ, καὶ ἀτιμάσας αὐτοῦ τὴν δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ τοὺς τῶν πολλῶν καὶ μηδὲν ἐπαϊόντων, ἆρα οὐδὲν κακὸν πείσεται; ΚΡ. Πῶς γὰρ οὔ; ΣΩΚ. Τί δ' ἐστι κακὸν τοῦτο, καὶ ποῖ τείνει, καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος; ΚΡ. Δηλονότι εἰς τὸ σῶμα· τοῦτο γὰρ διόλλυσι. ΣΩΚ. Καλῶς λέγεις. Οὐκοῦν καὶ τἆλλα, ὦ Κρίτων, οὕτως, ἵνα μὴ πάντα διΐωμεν· καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, καὶ αἰσχρῶν καὶ καλῶν, καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ ὧν νῦν ἡμῖν ἐστιν ἡ βουλὴ, πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς ἕπεσθαι, καὶ φοβεῖσθαι αὐτὴν, ἢ τῇ τοῦ ἑνὸς, εἴτις ἐστὶν ἐπαΐων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ ξύμπαντας τοὺς ἄλλους; ᾧ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, διαφθεροῦμεν ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο; ἢ οὐδέν ἐστι τοῦτο; ΚΡ. Οἶμαι ἔγωγε, ὦ Σώκρατες.

η. ΣΩΚ. Φέρε δὴ, ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον γιγνόμενον, ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ διαφθειρόμενον, διολέσωμεν, πειθόμενοι μὴ τῇ τῶν ἐπαϊόντων δόξῃ, ἆρα βιωτὸν ἡμῖν ἐστι διεφθαρμένου αὐτοῦ; ἔστι δέ που τοῦτο σῶμα, ἢ οὐχί; ΚΡ. Ναί. ΣΩΚ. Ἆρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν

ἐστι μετὰ μοχθηροῦ καὶ διεφθαρμένου σώματος; ΚΡ. Οὐδαμῶς. ΣΩΚ. Ἀλλὰ μετ᾽ ἐκείνου ἄρα ἐστὶν ἡμῖν βιωτὸν διεφθαρμένου, ᾧ τὸ ἄδικον μὲν λωβᾶται, τὸ δὲ δίκαιον ὀνίνησιν; ἢ φαυλότερον ἡγούμεθα εἶναι τοῦ σώματος ἐκεῖνο, ὅ, τι ποτ᾽ ἐστὶ τῶν ἡμετέρων, περὶ ὃ ἥ τε ἀδικία καὶ ἡ δικαιοσύνη ἐστίν; ΚΡ. Οὐδαμῶς. ΣΩΚ. Ἀλλὰ τιμιώτερον; ΚΡ. Πολύ γε. ΣΩΚ. Οὐκ ἄρα, ὦ βέλτιστε, πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον ὅ, τι ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς, ἀλλ᾽ ὅ, τι ὁ ἐπαΐων περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὁ εἷς, καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια. Ὥστε πρῶτον μὲν ταύτῃ οὐκ ὀρθῶς εἰσηγῇ, εἰσηγούμενος τῆς τῶν πολλῶν δόξης δεῖν ἡμᾶς φροντίζειν περὶ τῶν δικαίων καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων. Ἀλλὰ μὲν δὴ φαίη γ᾽ ἄν τις, Οἷοί τε εἰσὶν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ ἀποκτιννύναι. ΚΡ. Δηλαδὴ καὶ ταῦτα φαίη γ᾽ ἄν τις, ὦ Σώκρατες. ΣΩΚ. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλ᾽, ὦ θαυμάσιε, οὗτός γε ὁ λόγος, ὃν διεληλύθαμεν, [1] ἔμοιγε δοκεῖ ἂν ὅμοιος εἶναι καὶ πρότερος· καὶ τόνδε δὲ αὖ σκόπει, εἰ ἔτι μένει ἡμῖν, ἢ οὔ, ὅτι οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν. ΚΡ. Ἀλλὰ μένει. ΣΩΚ. Τὸ δὲ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως, ὅτι ταυτόν ἐστι, μένει, ἢ οὐ μένει; ΚΡ. Μένει.

θ΄. ΣΩΚ. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο σκεπτέον, πότερον δίκαιον ἐμὲ ἐνθένδε πειρᾶσθαι ἐξιέναι, μὴ ἀφιέντων Ἀθηναίων, ἢ οὐ δίκαιον· καὶ ἐὰν μὲν φαίνηται δίκαιον, πειρώμεθα· εἰ δὲ μή, ἐῶμεν. Ἃς δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περί τε χρημάτων ἀναλώσεως, καὶ δόξης, καὶ παίδων τροφῆς, [2] μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα, ὦ Κρίτων, σκέμματα ᾖ τῶν ῥᾳδίως ἀποκτιννύντων, καὶ ἀναβιωσκομένων γ᾽ ἄν, εἰ οἷοί τε ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν νῷ,—τούτων τῶν πολλῶν· ἡμῖν δ᾽ (ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτως αἱρεῖ) μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον ᾖ, ἢ ὅπερ νῦν δὴ ἐλέγομεν· πότερον δίκαια

μεν, καὶ χρήματα τελοῦντες τούτοις τοῖς ἐμὲ ἐν- ἐξάξουσι, καὶ χάριτας, καὶ αὐτοὶ ἐξάγοντές τε ἀγόμενοι, ἢ τῇ ἀληθείᾳ ἀδικήσομεν, πάντα ταῦ- ποιοῦντες. Κἂν φαινώμεθα ἄδικα αὐτὰ ἐργαζό- μὴ* οὐ δέῃ ὑπολογίζεσθαι, οὔτ' εἰ ἀποθνήσκειν δεῖ μένοντας καὶ ἡσυχίαν ἄγοντας, οὔτε ἄλλο ὁτιοῦν ειν, πρὸ τοῦ ἀδικεῖν. ΚΡ. Καλῶς μέν μοι δοκεῖς , ὦ Σώκρατες· ὅρα δὲ τί δρῶμεν. ΣΩΚ. [1] Σκο- , ὦ 'γαθέ, κοινῇ· καὶ εἴ πῃ ἔχεις ἀντιλέγειν ἐμοῦ τος, ἀντίλεγε, καί σοι πείσομαι· εἰ δὲ μή, παῦ- δη, ὦ μακάριε, πολλάκις μοι λέγων τὸν αὐτὸν ὡς χρὴ ἐνθένδε, ἀκόντων Ἀθηναίων, ἐμὲ ἀπιέναι· ὡ περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι πεῖσαί σε ταῦτα πράττειν, μὴ ἄκοντος. Ὅρα δὲ δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρ- ἐὰν σοι ἱκανῶς λέγηται, καὶ πειρῶ ἀποκρίνασθαι τώμενον, ᾗ ἂν μάλιστα οἴῃ. ΚΡ. Ἀλλὰ πει- μαι.

ΣΩΚ. Οὐδενὶ τρόπῳ φαμὲν ἑκόντας ἀδικητέον ἢ τινὶ μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινὶ δὲ οὔ; ἢ οὐδα- ὸ γε ἀδικεῖν οὔτε ἀγαθὸν, οὔτε καλὸν, ὡς πολλά- ῖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ὡμολογήθη, ὅπερ ἔτι ἐλέγετο; ἢ πᾶσαι ἡμῖν αἱ ἐκεῖναι πρόσθεν γίαι ἐν ταῖσδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις ἐκκεχυμέναι καὶ πάλαι, ὦ Κρίτων, ἄρα τηλικοίδε γέροντες , πρὸς ἀλλήλους σπουδῇ διαλεγόμενοι, [2] ἐλάθομεν αὐτοὺς παίδων οὐδὲν διαφέροντες; ἢ παντὸς μᾶλ- τως ἔχει, ὥσπερ τότε ἡμῖν ἐλέγετο, εἴτε φασὶν οἱ ἰ, εἴτε μή; καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς ἔτι τῶνδε χαλεπώ- πάσχειν, εἴτε καὶ πρᾳότερα, ὅμως τόγε ἀδικεῖν τῷ ντι καὶ κακὸν καὶ αἰσχρὸν τυγχάνειν ὂν παντὶ φαμὲν, ἢ οὔ; ΚΡ. Φαμέν. ΣΩΚ. Οὐδαμῶς

μὴ solœcum videtur. [Subaud. ὅρα, ut suprà.]

ἄρα δεῖ ἀδικεῖν. ΚΡ. Οὐ δῆτα. ΣΩΚ. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα ἀνταδικεῖν, ὡς οἱ πολλοὶ οἴονται, ἐπειδή γε οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν. ΚΡ. Οὐ φαίνεται. ΣΩΚ. Τί δαὶ δή; κακουργεῖν δεῖ, ὦ Κρίτων, ἢ οὔ; ΚΡ. Οὐ δεῖ δή που, ὦ Σώκρατες. ΣΩΚ. [1]Τί δέ; ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα, ὡς οἱ πολλοί φασι, δίκαιον, ἢ οὐ δίκαιον; ΚΡ. Οὐδαμῶς. ΣΩΚ. Τὸ γάρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους, τοῦ ἀδικεῖν οὐδὲν διαφέρει. ΚΡ. Ἀληθῆ λέγεις. ΣΩΚ. Οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ, οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὁτιοῦν πάσχῃ ὑπ' αὐτῶν.—Καὶ ὅρα, ὦ Κρίτων, ταῦτα ὁμολογῶν, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογῇς· οἶδα γὰρ ὅτι ὀλίγοις τισὶ ταῦτα καὶ δοκεῖ καὶ δόξει. Οἷς δ' οὕτω δέδοκται, καὶ οἷς μή, τούτοις οὐκ ἔστι κοινὴ βουλή, ἀλλ' ἀνάγκη τούτους ἀλλήλων καταφρονεῖν, ὁρῶντας ἀλλήλων τὰ βουλεύματα. Σκόπει οὖν δὴ καὶ σὺ εὖ μάλα, πότερον κοινωνεῖς καὶ συνδοκεῖ σοι, καὶ ἀρχώμεθα ἐντεῦθεν βουλευόμενοι, ὡς οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντος οὔτε τοῦ ἀδικεῖν, οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν, οὔτε κακῶς πάσχοντα ἀμύνεσθαι, ἀντιδρῶντα κακῶς·—ἢ ἀφίστασαι καὶ οὐ κοινωνεῖς τῆς ἀρχῆς· ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ πάλαι οὕτω, καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ· σοὶ δὲ εἴ πῃ ἄλλῃ δέδοκται, λέγε καὶ δίδασκε. Εἰ δὲ ἐμμένεις τοῖς πρόσθεν, τὸ μετὰ τοῦτο ἄκουε. ΚΡ. Ἀλλ' ἐμμένω τε καὶ ξυνδοκεῖ μοι· ἀλλὰ λέγε. ΣΩΚ. Λέγω δὴ αὖ τὸ μετὰ τοῦτο, μᾶλλον δὲ ἐρωτῶ, πότερον ἃ ἄν τις ὁμολογήσῃ τῳ, δίκαια ὄντα, ποιητέον, ἢ ἐξαπατητέον. ΚΡ. Ποιητέον.

ιά. ΣΩΚ. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει. ἀπιόντες ἐνθένδε ἡμεῖς μὴ πείσαντες τὴν πόλιν, πότερον κακῶς τινὰς ποιοῦμεν, καὶ ταῦτα, οὓς ἥκιστα δεῖ, ἢ οὔ; καὶ ἐμμένομεν οἷς ὡμολογήσαμεν, δικαίοις οὖσιν, ἢ οὔ; ΚΡ. Οὐκ

ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτᾷς· οὐ γὰρ ἐννοῶ. ΣΩΚ. Αλλ' ὧδε σκόπει· εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθένδε, εἴτε ἀποδιδράσκειν, εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως, ἐπιστάντες ἔροιντο, Εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῷ ἔχεις ποιεῖν; ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ, ᾧ ἐπιχειρεῖς, διανοῇ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι, καὶ ξύμπασαν τὴν πόλιν, τὸ σὸν μέρος; ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τε ἔτι ἐκείνην τὴν πόλιν εἶναι, καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ᾗ ἂν αἱ γενόμεναι δίκαι μηδὲν ἰσχύωσιν, ἀλλ' ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί τε γίγνωνται καὶ διαφθείρωνται; Τί ἐροῦμεν, ὦ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα; πολλὰ γὰρ ἄν τις ἔχοι, ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου, ὃς τὰς δίκας τὰς δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι· ἢ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς, Ὅτι ἠδίκει γὰρ ἡμᾶς ἡ πόλις, καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινε; ταῦτα, ἢ τί ἐροῦμεν; ΚΡ. Ταῦτα νὴ Δία, ὦ Σώκρατες.

ιβ. ΣΩΚ. Τί οὖν; ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι, Ω Σώκρατες, ἦ καὶ ταῦτα ὡμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοί, ἐμμένειν ταῖς δίκαις, αἷς ἂν ἡ πόλις δικάζει; Εἰ οὖν αὐτῶν θαυμάζοιμεν λεγόντων, ἴσως ἂν εἴποιεν, Ὅτι, ὦ Σώκρατες, μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ἀποκρίνου—ἐπειδὴ καὶ εἴωθας χρῆσθαι τῷ ἐρωτᾷν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι.—Φέρε γάρ, τί ἐγκαλῶν ἡμῖν καὶ τῇ πόλει, ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι; Οὐ πρῶτον μέν σε ἐγεννήσαμεν ἡμεῖς; καὶ δι' ἡμῶν ἔλαβε τὴν μητέρα σου ὁ πατὴρ, καὶ ἐφύτευσέ σε; Φράσον, οὖν, τούτοις ἡμῶν τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τοὺς γάμους μέμφῃ τι, ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν; Οὐ μέμφομαι, φαίην ἄν. Αλλὰ τοῖς περὶ τὴν τοῦ γενομένου τροφήν τε καὶ παιδείαν, ἐν ᾗ καὶ σὺ ἐπαιδεύθης; ἢ οὐ καλῶς προσέταττον ἡμῶν οἱ ἐπὶ τούτῳ

τεταγμένοι νόμοι, παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ σῷ σε ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν; Καλῶς, φαίην ἄν. Εἶεν· ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε καὶ ἐξετράφης καὶ ἐπαιδεύθης, ἔχοις ἂν εἰπεῖν πρῶτον μὲν ὡς οὐχὶ ἡμέτερος ἦσθα καὶ ἔκγονος καὶ δοῦλος, αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι; Καὶ εἰ τοῦτο οὕτως ἔχει, ἆρ' ἐξ ἴσου οἴει εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡμῖν, καὶ ἅττ' ἂν ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, ταῦτα καὶ σὺ ἀντιποιεῖν οἴει δίκαιον εἶναι; ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοι τὸν πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου ἦν τὸ δίκαιον, καὶ πρὸς δεσπότην, εἴ σοι ὢν ἐτύγχανεν, ὥστε ἅπερ πάσχεις, ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν· οὔτε κακῶς ἀκούοντα ἀντιλέγειν, οὔτε τυπτόμενον ἀντιτύπτειν, οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλά· πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἄρα καὶ τοὺς νόμους ἐξέσται σοι, ὥστε, ἐάν σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι, δίκαιον ἡγούμενοι εἶναι, καὶ σὺ δὲ ἡμᾶς τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα, καθ' ὅσον δύνασαι, ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναι; καὶ φήσεις ταῦτα ποιῶν, δίκαια πράττειν, ὁ τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελούμενος; ἢ οὕτως εἶ σοφὸς, ὥστε λέληθέ σε ὅτι μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἁπάντων τιμιώτερόν ἐστι πατρὶς, καὶ σεμνότερον καὶ ἁγιώτερον, καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ καὶ παρὰ θεοῖς, καὶ παρὰ ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι; καὶ σέβεσθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπείκειν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσαν, ἢ πατέρα; καὶ ἢ πείθειν, ἢ ποιεῖν ἃ ἂν κελεύοι; καὶ πάσχειν, ἐάν τι προστάττῃ παθεῖν, ἡσυχίαν ἄγοντα, ἐάν τε τύπτεσθαι, ἐάν τε δεῖσθαι; ἐάν τε εἰς πόλεμον ἄγῃ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέα ταῦτα, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει; καὶ οὐχ ὑπεικτέον, οὐδὲ ἀναχωρητέον, οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν; ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ, καὶ πανταχοῦ, ποιητέον ἃ ἂν κελεύοι ἡ πόλις τε καὶ ἡ πατρίς; [1] ἢ πείθειν αὐτὴν ἧ τὸ δίκαιον πέφυκε; βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὅσιον οὔτε μητέρα, οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων

ἔτι ἧττον τὴν πατρίδα; Τί φήσομεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους, ἢ οὔ; ΚΡ. Εμοιγε δοκεῖ.

ιγ΄. ΣΩΚ. Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκρατες, (φαῖεν ἂν ἴσως οἱ νόμοι,) εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅτι οὐ δίκαια ἡμᾶς ἐπιχειρεῖς δρᾷν, ἃ ἐπιχειρεῖς. Ἡμεῖς γάρ σε γεννήσαντες, ἐκθρέψαντες, παιδεύσαντες, μεταδόντες ἁπάντων, ὧν οἷοί τε ἦμεν, καλῶν, σοί τε καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι πολίταις, ὅμως προαγορεύομεν, [1] τῷ ἐξουσίαν πεποιηκέναι Αθηναίων τῷ βουλομένῳ, ἐπειδὰν δοκιμάσθῃ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα, καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους, ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λαβόντα τὰ αὑτοῦ, ἀπιέναι ὅπη ἂν βούληται· [2] καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων ἐμποδών ἐστιν, οὐδ᾽ ἀπαγορεύει, ἐάν τέ τις βούληται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἰέναι, (εἰ μὴ ἀρέσκοιμεν ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις,) ἐάν τε μετοικεῖν ἄλλοσέ πη ἐλθὼν, ἰέναι ἐκεῖσε, ὅπη ἂν βούληται, ἔχων τὰ αὑτοῦ· ὃς δ᾽ ἂν ὑμῶν παραμείνῃ, ὁρῶν ὃν τρόπον ἡμεῖς τάς τε δίκας δικάζομεν, καὶ τἄλλα τὴν πόλιν διοικοῦμεν, ἤδη φαμὲν τοῦτον ὁμολογηκέναι ἔργῳ ἡμῖν, ἃ ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν, ποιήσειν ταῦτα· καὶ τὸν μὴ πειθόμενον τριχῇ φαμὲν ἀδικεῖν· ὅτι τε γεννήταις οὖσιν ἡμῖν οὐ πείθεται, καὶ ὅτι τροφεῦσι· καὶ ὅτι ὁμολογήσας ἡμῖν πείθεσθαι, οὔτε πείθεται, οὔτε πείθει ἡμᾶς, εἰ μὴ καλῶς τι ποιοῦμεν· προτιθέντων ἡμῶν, καὶ οὐκ ἀγρίως ἐπιταττόντων ποιεῖν ἃ ἂν κελεύωμεν, ἀλλὰ ἐφιέντων δυοῖν θάτερα, ἢ πείθειν ἡμᾶς, ἢ ποιεῖν· τούτων οὐδέτερα [3] ποιεῖ.

ιδ΄. Ταύταις δὴ φαμὲν καὶ σὲ, ὦ Σώκρατες, ταῖς αἰτίαις ἐνέξεσθαι, εἴπερ ποιήσεις ἃ ἐπινοεῖς· καὶ οὐχ ἥκιστα Αθηναίων σὲ, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μάλιστα. Εἰ οὖν ἐγὼ εἴποιμι, διὰ τί δή; [4] ἴσως ἄν μου δικαίως καθάπτοιντο, λέγοντες, Ὅτι ἐν τοῖς μάλιστα Αθηναίων ἐγὼ αὐτοῖς

ὡμολογηκὼς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν. Φαῖεν γὰρ ἂν, Ὅτι, ὦ Σώκρατες, μεγάλα ἡμῖν τούτων τεκμήριά ἐστιν, ὅτι σοι καὶ ἡμεῖς ἠρέσκομεν, καὶ ἡ πόλις· οὐ γὰρ ἄν ποτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἁπάντων διαφερόντως ἐν αὐτῇ ἐπεδήμεις, εἰ μή σοι διαφερόντως ἤρεσκεν· καὶ οὔτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτε ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες, ὅτι μὴ ἅπαξ εἰς Ἰσθμὸν, οὔτε ἄλλοσε οὐδαμόσε, εἰ μή ποι στρατευσόμενος, οὔτε ἄλλην ἐποιήσω ἀποδημίαν πώποτε, ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι· οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως, οὐδ' ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι· ἀλλὰ ἡμεῖς σοι ἱκανοὶ ἦμεν, καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις· οὕτω σφόδρα ἡμᾶς ᾑροῦ, καὶ ὡμολόγεις καθ' ἡμᾶς πολιτεύσεσθαι· τά τε ἄλλα, καὶ παῖδας ἐν αὐτῇ ἐποιήσω, ὡς ἀρεσκούσης σοι τῆς πόλεως. Ετι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ ἐξῆν σοι φυγῆς τιμήσασθαι, εἰ ἐβούλου, καὶ, ὅπερ νῦν, ἀκούσης τῆς πόλεως, ἐπιχειρεῖς, τότε ἑκούσης ποιῆσαι. Σὺ δὲ τότε μὲν ἐκαλλωπίζου, ὡς οὐκ ἀγανακτῶν εἰ δέοι τεθνάναι σε, ἀλλ' ᾑροῦ, ὡς ἔφησθα, πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον· νῦν δὲ οὔτ' ἐκείνους τοὺς λόγους αἰσχύνῃ, οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων ἐντρέπῃ, ἐπιχειρῶν διαφθεῖραι· πράττεις τε ἅπερ ἂν δοῦλος ὁ φαυλότατος πράξειεν, ἀποδιδράσκειν ἐπιχειρῶν παρὰ τὰς ξυνθήκας τε καὶ τὰς ὁμολογίας, καθ' ἃς ἡμῖν [1] ξυνέθου πολιτεύσεσθαι. Πρῶτον οὖν ἡμῖν τοῦτο αὐτὸ ἀπόκριναι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν, φάσκοντές σε ὡμολογηκέναι πολιτεύσεσθαι καθ' ἡμᾶς, ἔργῳ, ἀλλ' οὐ λόγῳ· ἢ οὐκ ἀληθῆ; Τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἄλλο τι ἢ ὁμολογῶμεν; ΚΡ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες. ΣΩΚ. Ἄλλο τι οὖν, φαῖεν, ἢ ξυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις; οὐχ ὑπ' ἀνάγκης ὁμολογήσας, οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀναγκασθεὶς βουλεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐν οἷς ἦν σοι ἀπιέναι, εἰ μὴ ἠρέσκομεν ἡμεῖς, μηδὲ δίκαιαι ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολογίαι εἶναι. Σὺ δὲ

οὔτε Λακεδαίμονα προῃρού, οὔτε Κρήτην, ἃς δὴ ἑκάστοτε φῂς εὐνομεῖσθαι, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων, οὔτε τῶν βαρβάρων· ἀλλ' ἐλάττω ἐξ αὐτῆς ἀπεδήμησας ἢ οἱ χωλοί τε καὶ τυφλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι· οὕτω σοι διαφερόντως τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἤρεσκεν ἡ πόλις τε, καὶ ἡμεῖς, [1] οἱ νόμοι δηλονότι. Τίνι γὰρ ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων; Νῦν δὲ δὴ οὐκ ἐμμένεις τοῖς ὡμολογημένοις· ἐμμενεῖς δὲ, ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ, ὦ Σώκρατες, καὶ οὐ καταγέλαστός γε ἔσῃ, ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθών.

ιέ. Σκόπει γὰρ δὴ, ταῦτα παραβὰς, καὶ ἐξαμαρτών τι τούτων, τί ἀγαθὸν ἐργάσῃ σαυτὸν, ἢ τοὺς ἐπιτηδείους τοὺς σαυτοῦ. Ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύσουσί γέ σου οἱ ἐπιτήδειοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως, ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι, σχεδόν τι δῆλον. Αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν, ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατά τινα πόλεων ἔλθῃς, ἢ Θήβαζε, ἢ Μεγάραδε, (εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφότεραι,) πολέμιος ἥξεις, ὦ Σώκρατες, τῇ τούτων πολιτείᾳ· καὶ ὅσοιπερ κήδονται τῶν αὐτῶν πόλεων, ὑποβλέψονταί σε, διαφθορέα ἡγούμενοι τῶν νόμων· καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι. Ὅστις γὰρ νόμων διαφθορεύς ἐστι, σφόδρα που δόξειεν ἂν νέων γε καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι. Πότερον οὖν φεύξῃ τάς τε εὐνομουμένας πόλεις καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς κοσμιωτάτους; καὶ τοῦτο ποιοῦντι ἆρα ἄξιον ἔσται σοι ζῆν; ἢ πλησιάσεις τούτοις, [2] καὶ ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενος τινὰς λόγους, ὦ Σώκρατες, ἢ οὕσπερ ἐνθάδε, ὡς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη πλείστου ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις, καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι; Καὶ οὐκ οἴει ἄσχημον φανεῖσθαι τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα; οἴεσθαί γε χρή. Ἀλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν πόλεων ἀπαρεῖς, ἥξεις δὲ εἰς Θετταλίαν παρὰ τοὺς ξένους τοῦ Κρίτωνος. Ἐκεῖ γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ ἀκολασία· καὶ ἴσως ἂν ἡδέως σου ἀκούοιεν, ὡς γελοίως ἐκ

τοῦ δεσμωτηρίου ἀπεδίδρασκες, σκευήν τινα περιθέμενος, ἢ διφθέραν λαβὼν, ἢ ἄλλα οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδράσκοντες, καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας. Ὅτι δὲ γέρων ἀνὴρ, σμικροῦ χρόνου τῷ βίῳ λοιποῦ ὄντος, ὡς τὸ εἰκὸς, ἐτόλμησας οὕτω γλίσχρως ἐπιθυμεῖν ζῆν, νόμους τοὺς μεγίστους παραβὰς, οὐδεὶς ὃς ἐρεῖ; Ἴσως, ἂν μή τινα λυπῇς· εἰ δὲ μὴ, ἀκούσῃ, ὦ Σώκρατες, πολλὰ καὶ ἀνάξια σαυτοῦ· ὑπερχόμενος δὴ πάντας ἀνθρώπους βιώσῃ, καὶ δουλεύων.—Τί ποιῶν; ἢ εὐωχούμενος ἐν Θετταλίᾳ; ὥσπερ ἐπὶ δεῖπνον ἀποδεδημηκὼς εἰς Θετταλίαν. Λόγοι δὲ ἐκεῖνοι οἱ περὶ δικαιοσύνης, καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, ποῦ ἡμῖν ἔσονται; Ἀλλὰ δὴ τῶν παίδων ἕνεκα βούλει ζῆν, ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς καὶ παιδεύσῃς. [1] Τί δέ; εἰς Θετταλίαν αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψεις τε καὶ παιδεύσεις, ξένους ποιήσας, ἵνα καὶ τοῦτό σου ἀπολαύσωσιν; ἢ τοῦτο μὲν οὔ, αὐτοῦ δὲ τρεφόμενοι, σοῦ ζῶντος, βέλτιον [2] θρέψονται καὶ παιδεύσονται, μὴ ξυνόντος σοῦ αὐτοῖς; οἱ γὰρ ἐπιτήδειοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν. Πότερον, ἐὰν μὲν εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἐὰν δὲ εἰς Ἅδου ἀποδημήσῃς, οὐχὶ ἐπιμελήσονται; εἴπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν ἐστι, τῶν σοὶ φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι, οἴεσθαί γε χρή.

ιϛʹ. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, πειθόμενος ἡμῖν τοῖς σοῖς τροφεῦσι, μήτε παῖδας περὶ πλείονος ποιοῦ, μήτε τὸ ζῆν, μήτε ἄλλο μηδὲν, πρὸ τοῦ δικαίου· ἵνα, εἰς Ἅδου ἐλθὼν, ἔχῃς ταῦτα πάντα ἀπολογήσασθαι τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν. Οὔτε γὰρ ἐνθάδε σοι φαίνεται ταῦτα πράττοντι ἄμεινον εἶναι, οὐδὲ δικαιότερον, οὐδὲ ὁσιώτερον, οὐδὲ ἄλλῳ τῶν σῶν οὐδενί· οὔτε ἐκεῖσε ἀφικομένῳ ἄμεινον ἔσται. Ἀλλὰ νῦν μὲν ἠδικημένος ἄπει, (ἐὰν ἀπίῃς,) οὐχ ὑφ' ἡμῶν τῶν νόμων, ἀλλ' ὑπ' ἀνθρώπων· ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς οὕτως αἰσχρῶς, ἀνταδικήσας τε καὶ ἀντικακουργήσας, τὰς

σαυτοῦ ὁμολογίας τε καὶ ξυνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβὰς, καὶ κακὰ ἐργασάμενος τούτους, οὓς ἥκιστα ἔδει, σαυτόν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς· ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν ζῶντι, καὶ ἐκεῖ οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοὶ, οἱ ἐν Ἅδου νόμοι, οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέξονται· εἰδότες ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας ἀπολέσαι, τὸ σὸν μέρος. Ἀλλὰ μή σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει, μᾶλλον ἢ ἡμεῖς.

ιζʹ. Ταῦτα, ὦ φίλε ἑταῖρε Κρίτων, εὖ ἴσθι ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, [1] ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν· καὶ ἐν ἐμοὶ αὕτη ἡ ἠχὴ τούτων τῶν λόγων βομβεῖ, καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν· ἀλλὰ ἴσθι, ὅσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα, ἐάν τι λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς. Ὅμως μέντοι εἴ τι οἴει πλέον ποιήσειν, λέγε. ΚΡ. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω λέγειν. ΣΩΚ. Ἔα τοίνυν, ὦ Κρίτων, καὶ πράττωμεν ταύτῃ, ἐπειδὴ ταύτῃ ὁ θεὸς ὑφηγεῖται.

I. Ἡ

ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΒΙΟΥ ΤΕΛΕΥΤΗ.

ΕΚ ΤΟΥ ΦΑΙΔΩΝΟΣ.

* * *

—Ὑμεῖς μὲν οὖν, ἔφη, ὦ Σιμμία τε ϗ Κέβης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰσαῦθις ἔν τινι χρόνῳ ἕκαστοι πορεύσεσθε· ἐμὲ δὲ νῦν ἤδη καλεῖ (φαίη γ' ἂν ἀνὴρ τραγικὸς) ἡ εἱμαρμένη· ϗ σχεδόν τί μοι ὥρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν· δοκεῖ γὰρ ἤδη βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον, καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν [2] νεκρὸν λούειν.

ξδ'. Ταῦτα δὴ εἰπόντος αὐτοῦ, ὁ Κρίτων, Εἶεν, ἔφη, ὦ Σώκρατες. Τί δὲ τούτοις ἢ ἐμοὶ ἐπιτέλλῃ, ἢ περὶ τῶν παίδων, ἢ περὶ ἄλλου του, [3] ὅ, τι ἄν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς, ἐν χάριτι μάλιστα ποιοῖμεν; Ἅπερ ἀεὶ λέγω, ἔφη, ὦ Κρίτων· οὐδὲν καινότερον· ὅτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ὑμεῖς, [4] ϗ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς ϗ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε ἅττ' ἂν ποιῆτε, κἂν μὴ νῦν ὁμολογήσητε· ἐὰν δὲ ὑμῶν μὲν αὐτῶν ἀμελῆτε, καὶ μὴ θέλητε, ὥσπερ κατ' ἴχνη, κατὰ τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ, ζῆν, οὐδὲ ἐὰν πολλὰ ὁμολογήσητε ἐν τῷ παρόντι, καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε. Ταῦτα μὲν τοίνυν [5] προθυμησόμεθα, ἔφη, οὕτω ποιεῖν. [6] Θάπτομεν δὲ τίνα σε τρόπον; Ὅπως ἄν, ἔφη, βούλησθε· ἐάν περ γε λάβητέ με, καὶ μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς. Γελάσας δὲ ἅμα ἡσυχῇ, καὶ πρὸς ἡμᾶς ἀποβλέψας,

εἶπεν, Οὐ πείθω, ἔφη, ὦ ἄνδρες, Κρίτωνα, ὡς ἐγώ εἰμι οὗτος ὁ Σωκράτης, ὁ νυνὶ διαλεγόμενος, καὶ διατάττων ἕκαστα τῶν λεγομένων· ἀλλ' οἴεταί με ἐκεῖνον εἶναι, ὃν ὄψεται ὀλίγον ὕστερον νεκρὸν, καὶ ἐρωτᾷ, πῶς δεῖ με θάπτειν. [1] Ὅτι δὲ ἐγὼ πάλαι πολὺν λόγον πεποίημαι, ὡς ἐπειδὰν πίω τὸ φάρμακον, οὐκέτι ὑμῖν παραμενῶ, ἀλλ' οἰχήσομαι ἀπιὼν εἰς μακάρων δή τινας εὐδαιμονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθούμενος ἅμα μὲν ὑμᾶς, ἅμα δ' ἐμαυτόν. [2] Ἐγγυήσασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα, ἔφη, τὴν ἐναντίαν ἐγγύην, ἢ ἣν οὗτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἠγγυᾶτο. Οὗτος μὲν γὰρ, ἦ μὴν παραμενεῖν, ὑμεῖς δὲ, ἦ μὴν μὴ παραμενεῖν, ἐγγυήσασθε, ἐπειδὰν ἀποθάνω, ἀλλὰ οἰχήσεσθαι ἀπιόντα· ἵνα Κρίτων ῥᾷον φέρῃ, καὶ μὴ, ὁρῶν μου τὸ σῶμα ἢ καιόμενον ἢ κατορυττόμενον, ἀγανακτῇ ὑπὲρ ἐμοῦ, ὡς [3] δεινὰ ἄττα πάσχοντος· μηδὲ λέγῃ ἐν τῇ ταφῇ, [4] ὡς ἢ προτίθεται Σωκράτη, ἢ ἐκφέρει, ἢ κατορύττει. Εὖ γὰρ ἴσθι, [5] ἦ δ' ὅς, ὦ ἄριστε Κρίτων, τὸ μὴ καλῶς λέγειν, οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελὲς, ἀλλὰ καὶ κακόν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. Ἀλλὰ θαῤῥεῖν τε χρὴ, [6] καὶ φάναι τοὐμὸν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως, ὅπως ἄν σοι φίλον ᾖ, καὶ μάλιστα ἡγῇ νόμιμον εἶναι.

ξέ. Ταῦτ' εἰπὼν, ἐκεῖνος μὲν ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι ὡς λουσόμενος, καὶ ὁ Κρίτων εἵπετο αὐτῷ· ἡμᾶς δ' ἐκέλευε περιμένειν. Περιμένομεν οὖν, πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων, καὶ ἀνασκοποῦντες· τότε δ' αὖ περὶ τῆς συμφορᾶς διεξιόντες, ὅση ἡμῖν γεγονυῖα εἴη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι, ὥσπερ πατρὸς στερηθέντες, διάξειν ὀρφανοὶ τὸν ἔπειτα βίον. Ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο, καὶ ἠνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία, (δύο γὰρ αὐτῷ υἱεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἷς δὲ μέγας,) καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο· ἐκείναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθείς τε

καὶ ἐπιστείλας ἅττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν· αὐτὸς δὲ ἧκε παρ' ἡμᾶς. Καὶ ἦν ἤδη ἐγγὺς ἡλίου δυσμῶν· χρόνον γὰρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. Ἐλθὼν δ' ἐκαθέζετο λελουμένος· καὶ οὐ πολλὰ ἄττα μετὰ ταῦτα διελέχθη· καὶ ἧκεν [1] ὁ τῶν Ἕνδεκα ὑπηρέτης, καὶ στὰς παρ' αὐτὸν, Ὦ Σώκρατες, ἔφη, οὐ καταγνώσομαί γέ σου ὅπερ ἄλλων καταγινώσκω, ὅτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὰν αὐτοῖς παραγγέλλω πίνειν τὸ φάρμακον, ἀναγκαζόντων τῶν ἀρχόντων· σὲ δ' ἐγὼ καὶ ἄλλως ἔγνωκα ἐν τούτῳ χρόνῳ γενναιότατον καὶ πρᾳότατον καὶ ἄριστον ἄνδρα ὄντα τῶν πώποτε δεῦρο ἀφικομένων· καὶ δὴ καὶ νῦν εὖ οἶδ' ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις, (γινώσκεις γὰρ τοὺς αἰτίους,) ἀλλὰ ἐκείνοις. Νῦν οὖν (οἶσθα γὰρ ἃ ἦλθον ἀγγελῶν) χαῖρέ τε, καὶ πειρῶ ὡς ῥᾷστα φέρειν τὰ ἀναγκαῖα. Καὶ ἅμα δακρύσας, μεταστρεφόμενος ἀπῄει. Καὶ ὁ Σωκράτης, ἀναβλέψας πρὸς αὐτὸν, Καὶ σὺ, ἔφη, χαῖρε· καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιήσομεν. Καὶ ἅμα πρὸς ἡμᾶς, Ὡς ἀστεῖος, ἔφη, ὁ ἄνθρωπος· καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον προσῄει, καὶ διελέγετο ἐνίοτε· καὶ ἦν ἀνδρῶν λῷστος· καὶ νῦν ὡς γενναίως με ἀποδακρύει. Ἀλλά γε δὴ, ὦ Κρίτων, πειθώμεθα αὐτῷ· καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εἰ τέτριπται· εἰ δὲ μὴ, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος. Καὶ ὁ Κρίτων, Ἀλλ' οἶμαι, ἔφη, ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, ἔτι ἥλιον εἶναι ἐπὶ τοῖς ὄρεσι, καὶ οὔπω δεδυκέναι· καὶ ἅμα ἐγὼ οἶδα καὶ ἄλλους πάνυ ὀψὲ πίνοντας, ἐπειδὰν παραγγελθῇ αὐτοῖς, δειπνήσαντάς τε καὶ πιόντας εὖ μάλα, καὶ συγγενομένους γ' ἐνίους ὧν ἂν τύχωσιν ἐπιθυμοῦντες· ἀλλὰ μηδὲν ἐπείγου· ἔτι γὰρ ἐγχωρεῖ. Καὶ ὁ Σωκράτης, Εἰκότως γ', ἔφη, ὦ Κρίτων, ἐκεῖνοί τε ταῦτα ποιοῦσιν, ἃ σὺ λέγεις, (οἴονται γὰρ κερδανεῖν ταῦτα ποιήσαντες·) καὶ ἔγωγε εἰκότως

ταῦτα οὐ ποιήσω· οὐδὲν γὰρ οἶμαι κερδανεῖν, ὀλίγον ὕστερον πιὼν, ἄλλο γε ἢ γέλωτα ὀφλήσειν παρ' ἐμαυτῷ, γλιχόμενος τοῦ ζῆν, καὶ φειδόμενος οὐδενὸς ἔτι ἐνόντος. Ἀλλ' ἴθι, ἔφη, πείθου, καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

ξϛʹ. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας, ἔνευσε τῷ παιδὶ πλησίον ἑστῶτι· καὶ ὁ παῖς ἐξελθὼν, καὶ συχνὸν χρόνον διατρίψας, ἧκεν ἄγων τὸν μέλλοντα δώσειν τὸ φάρμακον, ἐν κύλικι φέροντα τετριμμένον. Ἰδὼν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον, Εἶεν, ἔφη, ὦ βέλτιστε· (σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων·) τί χρὴ ποιεῖν; Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη, ἢ πιόντα περιϊέναι, ἕως ἄν σου βάρος ἐν τοῖς σκέλεσι γένηται· ἔπειτα κατακεῖσθαι· καὶ οὕτως αὐτὸ ποιήσει· καὶ ἅμα ὤρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει. Καὶ ὃς λαβὼν, καὶ μάλα ἵλεως, ὦ Ἐχέκρατες, οὐδὲν τρέσας, οὐδὲ διαφθείρας οὔτε τοῦ χρώματος οὔτε τοῦ προσώπου, ἀλλ' ὥσπερ εἰώθει, [1] ταυρηδὸν ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον, Τί λέγεις, ἔφη, περὶ τοῦδε τοῦ πόματος, πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαι τινί; ἔξεστιν, ἢ οὔ; Τοσοῦτον, ἔφη, ὦ Σώκρατες, τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα μέτριον εἶναι πιεῖν. Μανθάνω, ἦ δ' ὅς· ἀλλ' εὔχεσθαί γέ που τοῖς θεοῖς ἔξεστί τε καὶ χρὴ, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε εὐτυχῆ γενέσθαι· ἃ δὴ καὶ ἐγὼ εὔχομαί τε, καὶ γένοιτο ταύτῃ. Καὶ ἅμα εἰπὼν ταῦτα, ἐπισχόμενος, καὶ μάλα εὐχερῶς καὶ εὐκόλως ἐξέπιε. Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἷοί τε ἦσαν κατέχειν τὸ μὴ δακρύειν· ὡς δὲ εἴδομεν πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι. [2] Ἀλλ' ἐμοῦ γε βίᾳ καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ ἐχώρει τὰ δάκρυα· ὥστε ἐγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον ἐμαυτόν· οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνόν γε, ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ τύχην, οἵου ἀνδρὸς ἑταίρου ἐστερημένος εἴην. Ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος ἐμοῦ, ἐπειδὴ οὐχ οἷός τ' ἦν κατέχειν τὰ δάκρυα, ἐξανέστη. Ἀπολλόδωρος δὲ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο δακρύων, καὶ

δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος, κλαίων καὶ ἀγανακτῶν, [1] οὐδένα ὅντινα οὐ κατέκλαυσε τῶν παρόντων, πλήν γε αὐτοῦ Σωκράτους. Ἐκεῖνος δὲ, Οἷα, ἔφη, ποιεῖτε, ὦ θαυμάσιοι! ἐγὼ μέντοι οὐχ ἥκιστα τούτου ἕνεκα τὰς γυναῖκας ἀπέπεμψα, ἵνα μὴ τοιαῦτα πλημμελοῖεν· καὶ γὰρ ἀκήκοα ὅτι ἐν εὐφημίᾳ χρὴ τελευτᾷν· ἀλλ᾽ ἡσυχίαν τε ἄγετε, καὶ καρτερεῖτε. Καὶ ἡμεῖς ἀκούσαντες ᾐσχύνθημέν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ δακρύειν. Ὁ δὲ περιελθὼν, ἐπειδή οἱ βαρύνεσθαι ἔφη τὰ σκέλη, κατεκλίθη ὕπτιος· οὕτω γὰρ ἐκέλευσεν ὁ ἄνθρωπος· καὶ ἅμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οὗτος ὁ δοὺς τὸ φάρμακον, διαλιπὼν χρόνον, ἐπεσκόπει τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη· κἄπειτα σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τὸν πόδα, ἤρετο εἰ αἰσθάνοιτο· ὁ δ᾽ οὐκ ἔφη· καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις τὰς κνήμας, καὶ ἐπανιὼν, οὕτως ἡμῖν ἐπεδείκνυτο ὅτι [2] ψύχοιτό τε καὶ πήγνυτο. Καὶ αὐτὸς ἥπτετο, καὶ εἶπεν, ὅτι ἐπειδὰν πρὸς τῇ καρδίᾳ γένηται αὐτῷ, τότε οἰχήσεται. Ἤδη οὖν σχεδόν τι αὐτοῦ ἦν τὰ περὶ τὸ ἦτρον ψυχόμενα· καὶ ἐκκαλυψάμενος, (ἐνεκεκάλυπτο γὰρ,) εἶπεν, (ὃ δὴ τελευταῖον ἐφθέγξατο,) Ὦ Κρίτων, ἔφη, [3] τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε, καὶ μὴ ἀμελήσητε. Ἀλλὰ ταῦτα ἔσται, ἔφη ὁ Κρίτων· ἀλλ᾽ ὅρα εἴτι ἄλλο λέγεις. Ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ, οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο· ἀλλ᾽ ὀλίγον χρόνον διαλιπὼν, ἐκινήθη τε, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξεκάλυψεν αὐτόν. Καὶ ὃς τὰ ὄμματα ἔστησεν· ἰδὼν δὲ ὁ Κρίτων [4] συνέλαβε τὸ στόμα τε καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

ξζ΄. Ἥδε ἡ τελευτὴ, ὦ Ἐχέκρατες, τοῦ ἑταίρου ἡμῖν ἐγένετο, [5] ἀνδρὸς, ὡς ἡμεῖς φαῖμεν ἂν, τῶν τότε, ὧν ἐπειράθημεν, ἀρίστου, καὶ ἄλλως φρονιμωτάτου καὶ δικαιοτάτου.

III.

[1] Ex ARISTOTELE.

[Ad Edit. Guil. Du Val. Paris. 1654. iv. tom. in Fol.]

Abundantiâ quadam ingenii præstabat, ut mihi quidem videtur, Aristoteles. Cicero Acad. I. 4.

[2] ΕΚ ΤΟΥ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ἨΘΙΚΩΝ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΥ Δ′.

* * *

[3] ΚΕΦ. ζ′.

Περὶ μεγαλοψυχίας, ὅτι περὶ τιμάς ἐστι μάλιστα.

* * *

—ΔΟΚΕΙ—μεγαλόψυχος εἶναι ὁ μεγάλων αὐτὸν ἀξιῶν, ἄξιος ὤν· [4] ὁ γὰρ μὴ κατ᾽ ἀξίαν αὐτὸ ποιῶν, ἠλίθιος· τῶν δὲ κατ᾽ ἀρετὴν οὐδεὶς ἠλίθιος, οὐδ᾽ ἀνόητος. Μεγαλόψυχος μὲν οὖν ὁ εἰρημένος· ὁ γὰρ μικρῶν ἄξιος, καὶ τούτων ἀξιῶν ἑαυτὸν, σώφρων, μεγαλόψυχος δ᾽ οὔ· ἐν μεγέθει γὰρ ἡ μεγαλοψυχία, ὥσπερ καὶ [5] τὸ κάλλος ἐν μεγάλῳ σώματι· (οἱ μικροὶ δ᾽

ἀστεῖοι ϗ σύμμετροι, καλοὶ δ' οὔ·)—ὁ δὲ μεγάλων αὑτὸν ἀξιῶν, ἀνάξιος ὤν, χαῦνος· [1] ὁ δὲ μειζόνων ἢ ἄξιος, οὐ πᾶς χαῦνος· ὁ δ' ἐλαττόνων ἢ ἄξιος, μικρόψυχος, ἐάν τε μεγάλων, ἐάν τε μετρίων, ἐάν τε καὶ μικρῶν ἄξιος ὤν, ἔτι ἐλαττόνων ἑαυτὸν ἀξιοῖ,—ϗ μάλιστα ἂν δόξειεν ὁ μεγάλων ἄξιος· [2] τί γὰρ ἂν ἐποίει, εἰ μὴ τοιούτων ἦν ἄξιος; [3] Ἔστι δὴ ὁ μεγαλόψυχος, τῷ μὲν μεγέθει ἄκρος, τῷ δὲ, ὡς δεῖ, μέσος· τοῦ γὰρ κατ' ἀξίαν ἑαυτὸν ἀξιοῖ· οἱ δ' ὑπερβάλλουσι, ϗ ἐλλείπουσιν. Εἰ δὲ δὴ μεγάλων ἑαυτὸν ἀξιοῖ, ἄξιος ὤν, καὶ μάλιστα τῶν μεγίστων, [4] περὶ ἓν μάλιστα ἂν εἴη· [τί οὖν τοῦτ' ἔστιν, ἐκ τῆς ἀξίας ληπτέον·] ἡ δὲ ἀξία λέγεται πρὸς τὰ ἐκτὸς ἀγαθά· μέγιστον δὲ τοῦτ' ἂν θείημεν, ὃ τοῖς θεοῖς ἀπονέμομεν, καὶ οὗ μάλιστα ἐφίενται οἱ ἐν ἀξιώματι, καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς καλλίστοις ἆθλον· τοιοῦτον δ' ἡ τιμή· μέγιστον γὰρ δὴ τοῦτο τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν. Περὶ τιμὰς δὴ καὶ ἀτιμίας ὁ μεγαλόψυχός ἐστιν, ὡς δεῖ· [5] καὶ ἄνευ δὲ λόγου φαίνονται οἱ μεγαλόψυχοι περὶ τιμὴν εἶναι· τιμῆς γὰρ μάλισθ' οἱ μεγάλοι ἀξιοῦσιν ἑαυτούς· κατ' ἀξίαν δέ· ὁ δὲ μικρόψυχος ἐλλείπει καὶ πρὸς αὑτὸν, καὶ πρὸς τὸ τοῦ μεγαλοψύχου ἀξίωμα· ὁ δὲ χαῦνος, πρὸς ἑαυτὸν μὲν ὑπερβάλλει· οὐ μὴν τόν γε μεγαλόψυχον· ὁ δὲ μεγαλόψυχος, εἴπερ τῶν μεγίστων ἄξιος, ἄριστος ἂν εἴη· μείζονος γὰρ ἀεὶ ὁ βελτίων ἄξιος, καὶ μεγίστων ὁ ἄριστος. Τὸν [6] ὡς ἀληθῶς ἄρα μεγαλόψυχον, δεῖ ἀγαθὸν εἶναι· [7] ϗ δόξειε δ' ἂν εἶναι μεγαλοψύχου, τὸ ἐν ἑκάστῃ ἀρετῇ μέγα· οὐδαμῶς τ' ἂν ἁρμόζοι μεγαλοψύχῳ φεύγειν παρασείσαντι, οὐδὲ ἀδικεῖν· τίνος γὰρ ἕνεκα πράξει αἰσχρὰ, ᾧ οὐθὲν μέγα; Καθ' ἕκαστα δ' ἐπισκοποῦντι πάμπαν γελοῖος φαίνοιτ' ἂν ὁ μεγαλόψυχος, μὴ ἀγαθὸς ὤν. Οὐκ εἴη δ' ἂν οὐδὲ τιμῆς ἄξιος, φαῦλος ὤν· τῆς ἀρετῆς γὰρ ἆθλον ἡ τιμὴ, καὶ ἀπονέμε-

ται τοῖς ἀγαθοῖς. Ἔοικε μὲν οὖν ἡ μεγαλοψυχία, οἷον κόσμος τις εἶναι τῶν ἀρετῶν· μείζους γὰρ αὐτὰς ποιεῖ, καὶ οὐ γίνεται ἄνευ ἐκείνων· διὰ τοῦτο χαλεπὸν τῇ ἀληθείᾳ μεγαλόψυχον εἶναι· οὐ γὰρ οἷόν τε ἄνευ καλοκἀγαθίας. Μάλιστα μὲν οὖν περὶ τιμὰς καὶ ἀτιμίας ὁ μεγαλόψυχός ἐστι· καὶ ἐπὶ μὲν ταῖς μεγάλαις, καὶ ὑπὸ τῶν σπουδαίων μετρίως ἡσθήσεται, ὡς τῶν οἰκείων τυγχάνων, ἢ καὶ ἐλαττόνων· ἀρετῆς γὰρ παντελοῦς οὐκ ἂν γένοιτο ἀξία τιμή· [1] οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἀποδέξεταί γε, τῷ μὴ ἔχειν αὐτοὺς μείζω αὐτῷ ἀπονέμειν. Τῆς δὲ [2] παρὰ τῶν τυχόντων καὶ ἐπὶ μικροῖς, πάμπαν ὀλιγωρήσει· οὐ γὰρ τούτων ἄξιος. Ὁμοίως δὲ καὶ ἀτιμίας· οὐ γὰρ ἔςαι δικαίως περὶ αὐτόν. Μάλιστα μὲν οὖν ἐστιν, ὥσπερ εἴρηται, ὁ μεγαλόψυχος περὶ τιμάς. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ πλοῦτον καὶ δυναστείαν, καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν καὶ ἀτυχίαν μετρίως ἕξει, ὅπως ἂν γένηται· καὶ οὔτ᾽ εὐτυχῶν περιχαρὴς ἔςαι, οὔτε ἀτυχῶν περίλυπος· [3] οὐδὲ γὰρ περὶ τιμὴν οὕτως ἔχει, ὡς μέγιστον ὄν· αἱ γὰρ δυναςεῖαι καὶ ὁ πλοῦτος διὰ τὴν τιμήν ἐστιν αἱρετά· οἱ γοῦν ἔχοντες αὐτά, τιμᾶσθαι δι᾽ αὐτῶν βούλονται· ᾧ δὴ καὶ ἡ τιμὴ μικρόν ἐστι, τούτῳ καὶ τἆλλα.

[4] ΚΕΦ. η΄.

Τίνες αἱ κατὰ μεγαλοψυχίαν πράξεις.

[5] Διὸ καὶ ὑπερόπται δοκοῦσιν εἶναι. Δοκεῖ δὲ καὶ τὰ εὐτυχήματα συμβάλλεσθαι πρὸς μεγαλοψυχίαν· οἱ γὰρ εὐγενεῖς ἀξιοῦνται τιμῆς· καὶ οἱ δυναστεύοντες, ἢ οἱ πλουτοῦντες· ἐν ὑπεροχῇ γάρ· [6] τὸ δ᾽ ἀγαθῷ ὑπερέχον

πᾶν, ἐντιμότερον. Διὸ καὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοψυχοτέρους ποιεῖ· τιμῶνται γὰρ ὑπό τινων. Κατ' ἀλήθειαν δὲ ὁ ἀγαθὸς μόνος τιμητός· ᾧ δ' ἄμφω ὑπάρχει, μᾶλλον ἀξιοῦται τιμῆς· οἱ δ' ἄνευ ἀρετῆς τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ ἔχοντες, οὔτε δικαίως ἑαυτοὺς μεγάλων ἀξιοῦσιν, οὔτε ὀρθῶς μεγαλόψυχοι λέγονται· ἄνευ γὰρ ἀρετῆς παντελοῦς οὐκ ἔστι ταῦτα. Ὑπερόπται δὲ καὶ ὑβρισταὶ, καὶ τὰ τοιαῦτα ἔχοντες, κακοὶ γίγνονται· ἄνευ γὰρ ἀρετῆς οὐ ῥάδιον φέρειν ἐμμελῶς τὰ εὐτυχήματα· οὐ δυνάμενοι δὲ φέρειν, καὶ οἰόμενοι τῶν ἄλλων ὑπερέχειν, ἐκείνων μὲν καταφρονοῦσιν· αὐτοὶ δὲ ὅ, τι ἂν τύχωσι, πράττουσι· μιμοῦνται γὰρ τὸν μεγαλόψυχον, οὐχ ὅμοιοι ὄντες, τοῦτο δὲ δρῶσιν ἐν οἷς δύνανται· τὰ μὲν οὖν κατ' ἀρετὴν οὐ πράττουσι· καταφρονοῦσι δὲ τῶν ἄλλων. Ὁ δὲ μεγαλόψυχος, δικαίως καταφρονεῖ· δοξάζει γὰρ ἀληθῶς· οἱ δὲ πολλοὶ, τυχόντως. Οὐκ ἔστι δὲ [1] μικροκίνδυνος, οὐδὲ φιλοκίνδυνος, διὰ τὸ ὀλίγα τιμᾶν· μεγαλοκίνδυνος δέ· καὶ ὅταν κινδυνεύῃ, ἀφειδὴς τοῦ βίου, ὡς οὐκ ἄξιον ὂν πάντως ζῆν. Καὶ οἷος εὖ ποιεῖν, εὐεργετούμενος δ' αἰσχύνεται· τὸ μὲν γὰρ ὑπερέχοντος, τὸ δὲ ὑπερεχομένου. [2] Καὶ ἀντευεργετικὸς πλειόνων· [3] οὕτω γὰρ προσοφλήσει ὁ ὑπάρξας, καὶ ἔσται εὖ πεπονθώς. Δοκοῦσι δὲ καὶ μνημονεύειν, οὓς ἂν ποιήσωσιν εὖ· [4] ὧν δ' ἂν πάθωσιν, οὔ· ἐλάττων γὰρ ὁ παθὼν εὖ, τοῦ ποιήσαντος· βούλεται δὲ ὑπερέχειν· καὶ τὰ μὲν ἡδέως ἀκούει, τὰ δ' ἀηδῶς. [5] Διὸ καὶ τὴν Θέτιν οὐ λέγειν τὰς εὐεργεσίας τῷ Διΐ· [6] οὐδ' οἱ Λάκωνες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἃ πεπόνθεσαν εὖ. Μεγαλοψύχου δὲ καὶ τὸ μηθενὸς δεῖσθαι, ἢ μόγις· ὑπηρετεῖν δὲ προθύμως· καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἐν ἀξιώματι καὶ εὐτυχίαις, μέγαν εἶναι· πρὸς δὲ τοὺς μέσους, μέτριον· τῶν μὲν γὰρ ὑπερέχειν, χαλεπὸν καὶ σεμνόν· τῶν δὲ, ῥᾴδιον· καὶ ἐν

ἐκείνοις μὲν σεμνύνεσθαι, οὐκ ἀγεννές· ἐν δὲ τοῖς ταπεινοῖς, φορτικὸν, ὥσπερ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ἰσχυρίζεσθαι. Καὶ εἰς τὰ ἔντιμα μὴ ἰέναι, ἢ οὗ πρωτεύουσιν ἄλλοι· καὶ ἀργὸν εἶναι καὶ μελλητὴν, ἀλλ' ἢ ὅπου τιμὴ μεγάλη ἢ ἔργον. Καὶ ὀλίγων μὲν πρακτικὸν, μεγάλων δὲ καὶ ὀνομαστῶν. Ἀναγκαῖον δὲ καὶ φανερόμισον εἶναι καὶ φανερόφιλον· τὸ γὰρ λανθάνειν, φοβουμένου. Καὶ μέλειν τῆς ἀληθείας μᾶλλον ἢ τῆς δόξης, καὶ λέγειν καὶ πράττειν φανερῶς· *[1] καταφρονητικοῦ γὰρ, διὸ παῤῥησιαστικός· παῤῥησιαστικοῦ δὲ, διὸ καταφρονητικὸς καὶ ἀληθευτικός· πλὴν ὅσα μὴ δι' εἰρωνείαν· εἴρωνα δὲ πρὸς τοὺς πολλούς· καὶ πρὸς ἄλλον μὴ δύνασθαι ζῆν, ἀλλ' ἢ πρὸς φίλον· δουλικὸν γάρ. Διὸ καὶ πάντες οἱ κόλακες, θητικοί· καὶ οἱ ταπεινοὶ, κόλακες. Οὐδὲ θαυμαστικός· οὐθὲν γὰρ μέγα αὐτῷ ἐστιν· Οὐδὲ μνησίκακος· οὐ γὰρ μεγαλοψύχου τὸ ἀπομνημονεύειν, ἄλλως τε καὶ κακά· ἀλλὰ μᾶλλον παρορᾷν. Οὐδὲ ἀνθρωπολόγος· οὔτε γὰρ περὶ αὑτοῦ ἐρεῖ, οὔτε περὶ ἑτέρου· οὔτε γὰρ ἵνα ἐπαινῆται, μέλει αὐτῷ, οὐθ' ὅπως οἱ ἄλλοι ψέγωνται. Οὐδ' αὖ ἐπαινετικός ἐστι· διόπερ οὐδὲ κακολόγος, οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν, εἰ μὴ δι' ὕβριν. Καὶ περὶ ἀναγκαίων ἢ μικρῶν ἥκιστα ὀλοφυρτικὸς καὶ δεητικός· [2] σπουδάζοντος γὰρ οὕτως ἔχειν περὶ ταῦτα. Καὶ οἷος κεκτῆσθαι μᾶλλον τὰ καλὰ καὶ ἄκαρπα τῶν καρπίμων καὶ ὠφελίμων· αὐτάρκους γὰρ μᾶλλον. Καὶ κίνησις δὲ βραδεῖα τοῦ μεγαλοψύχου δοκεῖ εἶναι, καὶ φωνὴ βαρεῖα, καὶ λέξις στάσιμος· οὐ γὰρ σπευστικὸς, ὁ περὶ ὀλίγα σπουδάζων· οὐδὲ σύντονος,

* Lege, cum MSS. Victorii et Turnebi, παῤῥησιαστὴς γὰρ, διὰ τὸ καταφρονητικὸς εἶναι· καταφρονητικὸς δὲ, διὰ τὸ παῤῥησιαστικὸς καὶ ἀληθευτικός· πλὴν, &c. Vide notam.

ὁ μηθὲν μέγα οἰόμενος· ἡ δ' ὀξυφωνία καὶ ἡ ταχύ διὰ τούτων. Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ μεγαλόψυχος.

[1] ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ τοῦ μικροψύχου καὶ τοῦ χαύνου.

Ὁ δ' ἐλλείπων, μικρόψυχος· ὁ δ' ὑπερβάλλων, χ νος· οὐ κακοὶ μὲν οὖν δοκοῦσιν εἶναι οὐδ' οὗτοι· οὐ γὰρ κοποιοί εἰσιν· ἡμαρτημένοι δέ· ὁ μὲν γὰρ μικρόψυ ἄξιος ὢν ἀγαθῶν, ἑαυτὸν ἀποστερεῖ ὧν ἄξιός ἐστι· ἔοικε κακὸν ἔχειν τι, ἐκ τοῦ μὴ ἀξιοῦν ἑαυτὸν τῶν ἀ θῶν, καὶ ἀγνοεῖν δ' ἑαυτόν· [2] ὠρέγετο γὰρ ἂν ὧν ἄ ἦν, ἀγαθῶν γε ὄντων· οὐ μὴν ἠλίθιοί γε οἱ τοιοῦτοι κοῦσιν εἶναι, ἀλλὰ μᾶλλον ὀκνηροί· ἡ τοιαύτη δὲ δ δοκεῖ καὶ χείρους ποιεῖν· ἕκαστοι γὰρ ἐφίενται τῶν ἀξίαν· [3] ἀφίστανται δὲ καὶ τῶν πράξεων τῶν καλῶν τῶν ἐπιτηδευμάτων, ὡς ἀνάξιοι ὄντες· ὁμοίως δὲ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν. Οἱ δὲ χαῦνοι, ἠλίθιοι, καὶ ἑαυ ἀγνοοῦντες, καὶ ταῦτ' ἐπιφανῶς· ὡς γὰρ ἄξιοι ὄντες, ἐντίμοις ἐπιχειροῦσιν, εἶτα ἐξελέγχονται· καὶ ἐσθῆτι μοῦνται, καὶ σχήματι, καὶ τοῖς τοιούτοις· καὶ βούλο τὰ εὐτυχήματα φανερὰ εἶναι αὐτῶν, καὶ λέγουσι αὐτῶν, ὡς διὰ τούτων τιμηθησόμενοι. Ἀντιτίθεται δὲ μεγαλοψυχίᾳ ἡ μικροψυχία μᾶλλον τῆς χαυνότη καὶ γὰρ γίγνεται μᾶλλον, καὶ χεῖρόν ἐστιν. Ἡ οὖν μεγαλοψυχία περὶ τιμήν ἐστι μεγάλην, ὥσπερ ρηται.

[1] ἘΚ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ Η΄.

ΚΕΦ. α΄.

Ὅτι περὶ φιλίας σκεπτέον· καὶ ἔπαινος αὐτῆς.

[2] Μετὰ δὲ ταῦτα, περὶ φιλίας ἕποιτ' ἂν διελθεῖν· ἔστι γὰρ ἀρετή τις, ἢ μετ' ἀρετῆς. Ἔτι δ', ἀναγκαιότατον εἰς τὸν βίον· ἄνευ γὰρ φίλων, οὐδεὶς ἂν ἕλοιτο ζῆν, ἔχων τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ πάντα· καὶ γὰρ πλουτοῦσι, καὶ ἀρχὰς καὶ δυναστείας κεκτημένοις δοκεῖ μάλιστα φίλων εἶναι χρεία· τί γὰρ ὄφελος τῆς τοιαύτης εὐετηρίας, ἀφαιρεθείσης εὐεργεσίας, ἣ γίγνεται μάλιστα καὶ ἐπαινετωτάτη πρὸς φίλους; ἢ πῶς ἂν τηρηθείη καὶ σώζοιτο ἄνευ φίλων; ὅσῳ γὰρ πλείων, τοσούτῳ ἐπισφαλεστέρα. Ἐν πενίᾳ δὲ καὶ ταῖς λοιπαῖς δυστυχίαις, μόνην οἴονται καταφυγὴν εἶναι τοὺς φίλους· [3] καὶ νέοις δὲ πρὸς τὸ ἀναμάρτητον, καὶ πρεσβυτέροις πρὸς θεραπείαν, καὶ τὸ ἐλλεῖπον τῆς πράξεως δι' ἀσθένειαν βοηθείας· τοῖς τ' ἐν ἀκμῇ, πρὸς τὰς καλὰς πράξεις,

—[4] Σύν τε δύ' ἐρχομένω—

καὶ γὰρ νοῆσαι καὶ πρᾶξαι δυνατώτεροι. Φύσει τ' ἐνυπάρχειν ἔοικε πρὸς τὸ γεγεννημένον τῷ γεννήσαντι· καὶ οὐ μόνον ἐν ἀνθρώποις, ἀλλὰ ἐν ὀρνέοις, καὶ ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ζώων, καὶ τοῖς ὁμοεθνέσι πρὸς ἄλληλα· καὶ μάλιστα τοῖς ἀνθρώποις· ὅθεν τοὺς φιλανθρώπους ἐπαινοῦμεν. Ἴδοι δ' ἄν τις καὶ ἐν ταῖς πλάναις, ὡς οἰκεῖον ἅπας ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ καὶ φίλον. Ἔοικε δὲ καὶ τὰς πόλεις συνέχειν ἡ φιλία· καὶ οἱ νομοθέται μᾶλλον περὶ αὐτὴν σπουδάζειν, ἢ τὴν δικαιοσύνην· ἡ γὰρ ὁμόνοια ὅμοιόν τι τῇ φιλίᾳ ἔοικεν εἶναι· ταύτης δὲ μάλιστα ἐφίενται, καὶ

τὴν στάσιν ἔχθραν * μάλιστα ἐξελαύνουσι. Καὶ φίλων μὲν ὄντων, οὐδὲν δεῖ δικαιοσύνης· δίκαιοι δὲ ὄντες, προσδέονται φιλίας. [1] Καὶ τῶν δικαίων τὸ μάλιστα φιλικὸν εἶναι δοκεῖ. Οὐ μόνον δὲ ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ καλόν· τοὺς γὰρ φιλοφίλους ἐπαινοῦμεν· ἥτε φιλοφιλία δοκεῖ τῶν καλῶν ἕν τι εἶναι. Ετι, καὶ ἔνιοι τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας οἴονται ἀγαθοὺς εἶναι καὶ φίλους.

* ἴχθραν οὖσαν, Du Val. Paris. 1619. ἰχθρὰν οὖσαν, Erasmi, Basil. 1531. P.

[1] ΕΚ ΤΟΥ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΤΕΧΝΗΣ ῬΗΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΥ Β΄.

* * *

ΚΕΦ. ιβ΄.

Περὶ παθῶν καὶ ἕξεων τῶν νέων.

*[2] ΤΑ δὲ ἤθη ποῖοί τινες, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς ἕξεις, καὶ τὰς τύχας, διέλθωμεν μετὰ ταῦτα. Λέγω δὲ, πάθη μὲν, ὀργὴν, ἐπιθυμίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα, περὶ ὧν εἰρήκαμεν πρότερον. Ἕξεις δὲ, ἀρετὰς, καὶ κακίας· εἴρηται δὲ καὶ περὶ τούτων πρότερον, [3] καὶ ποῖα προαιροῦνται ἕκαστοι, καὶ ποίων πρακτικοί. Ἡλικίαι δέ εἰσι, νεότης, καὶ ἀκμὴ, καὶ γῆρας. Τύχην δὲ λέγω, εὐγένειαν, καὶ πλοῦτον, καὶ δυνάμεις, καὶ τἀναντία τούτοις, καὶ ὅλως εὐτυχίαν, καὶ δυστυχίαν. Οἱ μὲν οὖν νέοι, [4] τὰ ἤθη εἰσὶν ἐπιθυμητικοὶ, καὶ οἷοι ποιεῖν ὧν ἂν ἐπιθυμήσωσι· καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν, μάλιστα ἀκολουθητικοί εἰσι τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια, καὶ ἀκρατεῖς ταύτης· [5] εὐμετάβολοι δὲ καὶ ἀψίκοροι πρὸς

* Lege, cum Gesnero, Τὰ ἤθη ποῖοί τινες, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς ἕξεις, κατὰ τὰς ἡλικίας, καὶ τὰς τύχας, διέλθωμεν—κ. τ. λ. Vide notam.

τὰς ἐπιθυμίας· καὶ σφόδρα μὲν ἐπιθυμοῦσι, ταχὺ δὲ παύονται· ὀξεῖαι γὰρ αἱ βουλήσεις, καὶ οὐ μεγάλαι, ὥσπερ αἱ τῶν καμνόντων δίψαι καὶ πεῖναι. Καὶ θυμικοὶ, καὶ ὀξύθυμοι, καὶ οἷοι ἀκολουθεῖν τῇ ὁρμῇ· καὶ [1] ἥττους εἰσὶ τοῦ θυμοῦ· διὰ γὰρ φιλοτιμίαν οὐκ ἀνέχονται ὀλιγωρούμενοι, ἀλλ᾽ ἀγανακτοῦσιν, ἂν οἴωνται ἀδικεῖσθαι. Καὶ φιλότιμοι μέν εἰσι, μᾶλλον δὲ φιλόνικοι· ὑπεροχῆς γὰρ ἐπιθυμεῖ ἡ νεότης· ἡ δὲ νίκη, ὑπεροχή τις· καὶ [2] ἄμφω ταῦτα μᾶλλον, ἢ φιλοχρήματοι· φιλοχρήματοι δὲ ἥκιστα, διὰ τὸ μήπω ἐνδείας πεπειρᾶσθαι, ὥσπερ τὸ [3] Πιττακοῦ ἔχει ἀπόφθεγμα εἰς Ἀμφιάραον. Καὶ οὐ κακοήθεις, ἀλλ᾽ εὐήθεις, διὰ τὸ μήπω τεθεωρηκέναι πολλὰς πονηρίας. Καὶ εὔπιστοι, διὰ τὸ μήπω πολλὰ ἐξηπατῆσθαι. Καὶ εὐέλπιδες· ὥσπερ γὰρ οἱ οἰνωμένοι, οὕτω διάθερμοί εἰσιν οἱ νέοι ὑπὸ τῆς φύσεως· ἅμα δὲ καὶ διὰ τὸ μήπω πολλὰ ἀποτετυχηκέναι· καὶ ζῶσι τὰ πλεῖστα ἐλπίδι· ἡ μὲν γὰρ ἐλπὶς, τοῦ μέλλοντός ἐστιν· ἡ δὲ μνήμη, τοῦ παροιχομένου· τοῖς δὲ νέοις, τὸ μὲν μέλλον, πολύ· τὸ δὲ παρεληλυθὸς, βραχύ· [4] τῇ γὰρ πρώτῃ ἡμέρᾳ, μεμνῆσθαι μὲν οὐδὲν οἴονται, ἐλπίζειν δὲ πάντα. Καὶ εὐεξαπάτητοί εἰσι διὰ τὸ εἰρημένον· ἐλπίζουσι γὰρ ῥᾳδίως. Καὶ ἀνδρειότεροι· θυμώδεις γὰρ καὶ εὐέλπιδες· ὧν, τὸ μὲν, μὴ φοβεῖσθαι, τὸ δὲ, θαῤῥεῖν ποιεῖ· οὔτε γὰρ ὀργιζόμενος οὐδεὶς φοβεῖται· τό, τε ἐλπίζειν ἀγαθόν τι, θαῤῥαλέον ἐστί. Καὶ αἰσχυντηλοί· [5] οὐ γάρ πω καλὰ ἕτερα ὑπολαμβάνουσιν, ἀλλὰ πεπαίδευνται [6] ὑπὸ τοῦ νόμου μόνον. Καὶ μεγαλόψυχοι· οὔτε γὰρ ὑπὸ τοῦ βίου οὔπω τεταπείνωνται, ἀλλὰ τῶν [7] ἀναγκαίων ἄπειροί εἰσι· καὶ τὸ ἀξιοῦν αὑτὸν μεγάλων, μεγαλοψυχία· τοῦτο δ᾽, εὐέλπιδος. Καὶ μᾶλλον αἱροῦνται πράττειν [8] τὰ καλὰ,

τῶν συμφερόντων· [1]τῷ γὰρ ἤθει ζῶσι μᾶλλον, ἢ τῷ λογισμῷ· ἔστι δ', ὁ μὲν λογισμὸς, τοῦ συμφέροντος· ἡ δὲ ἀρετὴ, τοῦ καλοῦ. Καὶ φιλόφιλοι, καὶ φιλέταιροι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἡλικιῶν, διὰ τὸ χαίρειν [2]τῷ συζῆν, καὶ μήπω πρὸς τὸ συμφέρον κρίνειν μηδέν· ὥστε μηδὲ τοὺς φίλους. Καὶ ἅπαντα ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ σφοδρότερον ἁμαρτάνουσι, [3]παρὰ τὸ Χιλώνειον· πάντα γὰρ ἄγαν πράττουσι· φιλοῦσί τε γὰρ ἄγαν, καὶ μισοῦσιν ἄγαν, καὶ ἄλλα πάντα ὁμοίως. Οἳ ϗ εἰδέναι πάντα οἴονται, ϗ [4]διϊσχυρίζονται· τοῦτο γὰρ αἴτιόν ἐστι ϗ τοῦ πάντα ἄγαν. Καὶ [5]τὰ ἀδικήματα ἀδικοῦσιν εἰς ὕβριν, ϗ οὐ κακουργίαν. Καὶ ἐλεητικοὶ, διὰ τὸ πάντας χρηστοὺς καὶ βελτίους ὑπολαμβάνειν· τῇ γὰρ αὑτῶν ἀκακίᾳ [6]τοὺς πέλας μετροῦσιν· ὥστ' ἀνάξια πάσχειν ὑπολαμβάνουσιν αὐτούς. Καὶ φιλογέλωτες· διὸ καὶ εὐτράπελοι· [7]ἡ γὰρ εὐτραπελία πεπαιδευμένη ὕβρις ἐστί. Τὸ μὲν οὖν τῶν νέων, τοιοῦτον ἦθός ἐστιν.

ΚΕΦ. ιγ'.

Περὶ παθῶν καὶ ἕξεων τῶν πρεσβυτέρων.

Οἱ δὲ πρεσβύτεροι καὶ παρηκμακότες, σχεδὸν ἐκ τῶν ἐναντίων τούτοις τὰ πλεῖστα ἔχουσιν ἤθη· διὰ γὰρ τὸ πολλὰ ἔτη βεβιωκέναι, καὶ πλείω ἐξηπατῆσθαι, ϗ ἡμαρτηκέναι, καὶ τὰ πλείω φαῦλα εἶναι τῶν πραγμάτων, [8]οὔτε διαβεβαιοῦνται οὐδέν· [ϗ] ἧττόν τε ἄγαν ἅπαντα, ἢ δεῖ. Καὶ οἴονται, ἴσασι δὲ οὐδέν· καὶ ἀμφισβητοῦντες, προστιθέασιν ἀεὶ τὸ "ἴσως ϗ τάχα·" ϗ πάντα λέγουσιν οὕτω· παγίως δὲ, οὐδέν. Καὶ κακοήθεις εἰσίν· ἔστι γὰρ κακοήθεια, τὸ ἐπὶ τὸ χεῖρον ὑπολαμβάνειν ἅπαντα. Ἔτι δὲ [9]καχύποπτοί εἰσι διὰ τὴν ἀπιστίαν· ἄπιστοι δὲ,

δι' ἐμπειρίαν. Καὶ οὔτε φιλοῦσι σφόδρα, οὔτε μισοῦσι διὰ ταῦτα· ἀλλὰ κατὰ τὴν [1] Βίαντος ὑποθήκην, καὶ φιλοῦσιν ὡς μισήσοντες, καὶ μισοῦσιν ὡς φιλήσοντες. Καὶ μικρόψυχοι, διὰ τὸ τεταπεινῶσθαι ὑπὸ τοῦ βίου· οὐδενὸς γὰρ μεγάλου, οὐδὲ περιττοῦ, ἀλλὰ [2] τῶν πρὸς τὸν βίον ἐπιθυμοῦσι. Καὶ ἀνελεύθεροι· ἓν γάρ τι τῶν ἀναγκαίων ἡ οὐσία· ἅμα δὲ ϗ διὰ τὴν ἐμπειρίαν ἴσασιν, ὡς χαλεπὸν τὸ κτήσασθαι, καὶ ῥᾴδιον τὸ ἀποβαλεῖν. Καὶ δειλοὶ, ϗ πάντα προφοβητικοί· ἐναντίως γὰρ διάκεινται τοῖς νέοις· κατεψυγμένοι γάρ εἰσιν· οἱ δὲ, θερμοί· ὥστε προωδοπεποίηκε τὸ γῆρας τῇ δειλίᾳ· καὶ γὰρ ὁ φόβος, κατάψυξίς τίς ἐστι. Καὶ φιλόζωοι, ϗ μάλιστα ἐπὶ [3] τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ, διὰ τὸ τοῦ ἀπόντος εἶναι τὴν ἐπιθυμίαν· ϗ οὗ [δὲ] ἐνδεεῖς, τούτου μάλιστα ἐπιθυμοῦσι. Καὶ φίλαυτοι μᾶλλον ἢ δεῖ· μικροψυχία γάρ τις καὶ αὕτη. Καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ζῶσιν, (ἀλλ' οὐ πρὸς τὸ καλὸν,) μᾶλλον ἢ δεῖ, διὰ τὸ φίλαυτοι εἶναι· τὸ μὲν γὰρ συμφέρον, αὐτῷ ἀγαθόν ἐστι· τὸ δὲ καλὸν, [4] ἁπλῶς. Καὶ ἀναίσχυντοι μᾶλλον ἢ αἰσχυντηλοί· διὰ γὰρ τὸ μὴ φροντίζειν ὁμοίως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ συμφέροντος, ὀλιγωροῦσι τοῦ δοκεῖν. Καὶ δυσέλπιδες, διὰ τὴν ἐμπειρίαν—τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν πραγμάτων φαῦλά ἐστιν· ἀποβαίνει γοῦν τὰ πολλὰ ἐπὶ τὸ χεῖρον—ϗ ἔτι διὰ τὴν δειλίαν· καὶ ζῶσι τῇ μνήμῃ μᾶλλον, ἢ τῇ ἐλπίδι· τοῦ γὰρ βίου, τὸ μὲν λοιπὸν, ὀλίγον· τὸ δὲ παρεληλυθὸς, πολύ· ἔστι δὲ, ἡ μὲν ἐλπὶς, τοῦ μέλλοντος· ἡ δὲ μνήμη, τῶν παροιχομένων. Ὅπερ αἴτιον καὶ τῆς ἀδολεσχίας αὐτοῖς· [5] διατελοῦσι γὰρ τὰ γενόμενα λέγοντες· ἀναμιμνησκόμενοι γὰρ ἥδονται. Καὶ οἱ θυμοὶ, ὀξεῖς μέν εἰσιν, ἀσθενεῖς δέ. Καὶ αἱ ἐπιθυμίαι, αἱ μὲν ἐκλελοίπασιν, αἱ δὲ

ἀσθενεῖς· ὥστε οὔτε ἐπιθυμητικοὶ, οὔτε πρακτικοὶ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ κατὰ τὸ κέρδος· διὸ καὶ σωφρονικοὶ φαίνονται οἱ τηλικοῦτοι· αἵ τε γὰρ ἐπιθυμίαι ἀνείκασι, καὶ δουλεύουσι τῷ κέρδει. Καὶ μᾶλλον ζῶσι κατὰ λογισμὸν, ἢ κατὰ τὸ ἦθος· ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς, τοῦ συμφέροντος· τὸ δὲ ἦθος, τῆς ἀρετῆς ἐστι. Καὶ τὰ-δικήματα ἀδικοῦσιν εἰς κακουργίαν, οὐκ εἰς ὕβριν. Ἐλεητικοὶ δὲ καὶ οἱ γέροντές εἰσιν, ἀλλ' οὐ διὰ ταυτὸ τοῖς νέοις· οἱ μὲν γὰρ, διὰ φιλανθρωπίαν· οἱ δὲ, δι' ἀσθένειαν· [1] πάντα γὰρ οἴονται ἐγγὺς εἶναι αὐτοῖς παθεῖν· τοῦτο δ' ἦν ἐλεητικοῦ· ὅθεν, ὀδυρτικοί εἰσι, καὶ οὐκ εὐτράπελοι, οὐδὲ φιλογέλοιοι· ἐναντίον γὰρ τὸ ὀδυρτικὸν τῷ φιλογέλωτι. Τῶν μὲν οὖν νέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τὰ ἤθη τοιαῦτα.

ΚΕΦ. ιδ'.

Περὶ ἠθῶν τῆς ἀκμαζούσης ἡλικίας.

Οἱ δὲ ἀκμάζοντες, φανερὸν ὅτι μεταξὺ τούτων τὸ ἦθος ἔσονται, ἑκατέρων ἀφαιροῦντες τὴν ὑπερβολήν. Καὶ οὔτε σφόδρα θαῤῥοῦντες· [2] θρασύτης γὰρ τὸ τοιοῦτον· οὔτε λίαν φοβούμενοι, καλῶς δὲ πρὸς ἄμφω ἔχοντες· οὔτε πᾶσι πιστεύοντες, οὔτε πᾶσιν ἀπιστοῦντες, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀληθὲς κρίνοντες μᾶλλον. Καὶ οὔτε πρὸς τὸ καλὸν ζῶντες μόνον, οὔτε πρὸς τὸ συμφέρον, ἀλλὰ πρὸς ἄμφω. Καὶ οὔτε πρὸς φειδῶ, οὔτε πρὸς ἀσωτίαν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἁρμόττον· ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς θυμὸν, καὶ πρὸς ἐπιθυμίαν. Καὶ σώφρονες μετὰ ἀνδρίας, καὶ ἀνδρεῖοι μετὰ σωφροσύνης· ἐν γὰρ τοῖς νέοις καὶ τοῖς γέρουσι διῄρη-

ται ταῦτα· εἰσὶ γὰρ, οἱ μὲν νέοι, ἀνδρεῖοι καὶ ἀκόλαστοι· οἱ δὲ πρεσβύτεροι, σώφρονες καὶ δειλοί. Ὡς δὲ καθόλου εἰπεῖν, ὅσα μὲν διῄρηται ἡ νεότης καὶ τὸ γῆρας τῶν ὠφελίμων, ταῦτα ἄμφω ἔχουσιν· ὅσα δὲ ὑπερβάλλουσιν, ἢ ἐλλείπουσι, τούτων τὸ μέτριον καὶ τὸ ἁρμόττον. Ἀκμάζει δὲ, τὸ μὲν σῶμα, ἀπὸ τῶν τριάκοντα ἐτῶν, μέχρι τῶν πέντε καὶ τριάκοντα· ἡ δὲ ψυχὴ, [1] περὶ τὰ ἑνὸς δεῖν πεντήκοντα. Περὶ μὲν οὖν νεότητος καὶ γήρως καὶ ἀκμῆς, ποίων ἠθῶν ἐστιν ἕκαστον, εἰρήσθω τοσαῦτα.

ΚΕΦ. ιέ.

Τὸ τῶν εὐγενῶν ἦθος ποῖον.

Περὶ δὲ τῶν ἀπὸ τύχης γιγνομένων ἀγαθῶν, [2] δι' ὅσα αὐτῶν καὶ τὰ ἤθη ποῖα ἄττα συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις, λέγωμεν ἐφεξῆς. Εὐγενείας μὲν οὖν ἦθός ἐστι, τὸ φιλοτιμότερον εἶναι τὸν κεκτημένον αὐτήν· πάντες γὰρ, ὅταν ὑπάρχῃ τι, πρὸς τοῦτο σωρεύειν εἰώθασιν· [3] ἡ δὲ εὐγένεια, ἐντιμότης τις προγόνων ἐστί· καὶ καταφρονητικὸν καὶ τῶν ὁμοίων τοῖς προγόνοις τοῖς αὐτῶν· [4] διότι πόῤῥω ταῦτα μᾶλλον, ἢ ἐγγὺς γιγνόμενα, ἐντιμότερα εἶναι καὶ [5] εὐαλαζόνευτα. Ἐστι δὲ, εὐγενὲς μὲν, κατὰ τὴν τοῦ γένους ἀρετήν· [6] γενναῖον δὲ, κατὰ τὸ μὴ ἐξίστασθαι ἐκ τῆς φύσεως· ὅπερ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οὐ συμβαίνει τοῖς εὐγενέσιν, ἀλλ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ εὐτελεῖς· φορὰ γάρ τίς ἐστιν ἐν τοῖς γένεσιν ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐν τοῖς κατὰ τὰς χώρας γιγνομένοις· καὶ ἐνίοτε ἂν ᾖ ἀγαθὸν τὸ γένος, ἐγγίνονται διά τινος χρόνου ἄνδρες περιττοί· κᾄπειτα [7] πάλιν ἀναδίδωσιν. Ἐξίσταται δὲ, τὰ μὲν εὐφυᾶ γένη εἰς μανικώτερα ἤθη· οἷον, [8] οἱ ἀπ' Ἀλκιβιάδου, καὶ οἱ ἀπὸ Διονυ-

σίου τοῦ προτέρου· τὰ δὲ [1] στάσιμα, εἰς ἀβελτερίαν καὶ νωθρότητα· οἷον, οἱ ἀπὸ Κίμωνος καὶ Περικλέους καὶ Σωκράτους.

ΚΕΦ. ιϛ'.

Τῷ πλούτῳ ἃ ἕπεται ἤθη.

Τῷ δὲ πλούτῳ ἃ ἕπεται ἤθη, ἐπιπολῆς ἐστιν ἰδεῖν ἅπασιν· ὑβρισταὶ γὰρ καὶ ὑπερήφανοι, [2] πάσχοντές τι ὑπὸ τῆς κτήσεως τοῦ πλούτου· ὥσπερ γὰρ ἔχοντες ἅπαντα τἀγαθὰ, οὕτω διάκεινται· ὁ γὰρ πλοῦτος, οἷον τιμή τίς ἐστι τῆς ἀξίας τῶν ἄλλων· διὸ φαίνεται πάντα ὤνια εἶναι αὐτοῦ· καὶ τρυφεροὶ, [3] καὶ σαλάκωνες· τρυφεροὶ μὲν, διά τε τὴν τρυφὴν καὶ τὴν ἔνδειξιν τῆς εὐδαιμονίας· σαλάκωνες δὲ καὶ [4] σόλοικοι, διὰ τὸ πάντας εἰωθέναι διατρίβειν περὶ τὸ ἐρώμενον καὶ θαυμαζόμενον ὑπ' αὐτῶν—καὶ [5] τὸ οἴεσθαι ζηλοῦν τοὺς ἄλλους ἃ καὶ αὐτοί· ἅμα δὲ καὶ εἰκότως τοῦτο πάσχουσι· πολλοὶ γάρ εἰσιν [6] οἱ δεόμενοι τῶν ἐχόντων· ὅθεν καὶ τὸ Σιμωνίδου εἴρηται περὶ τῶν σοφῶν καὶ πλουσίων πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ Ἱέρωνος, ἐρομένην, "Πότερον γενέσθαι κρεῖττον, πλούσιον, ἢ σοφὸν;" "Πλούσιον," εἰπεῖν· "τοὺς γὰρ σοφοὺς ὁρᾷν ἐπὶ ταῖς τῶν πλουσίων θύραις," ἔφη, "διατρίβοντας·"—καὶ [7] τὸ οἴεσθαι ἀξίους εἶναι ἄρχειν· ἔχειν γὰρ οἴονται, ὧν ἕνεκεν ἄξιον ἄρχειν. Καὶ [8] ὡς ἐν κεφαλαίῳ, ἀνοήτου εὐδαίμονος ἤθους ὁ πλοῦτός ἐστι. Διαφέρει δὲ τοῖς νεωστὶ κεκτημένοις, καὶ τοῖς πάλαι, τὰ ἤθη, τῷ ἅπαντα μᾶλλον, καὶ φαυλότερα τὰ κακὰ ἔχειν τοὺς νεοπλούτους· ὥσπερ γὰρ ἀπαιδευσία πλούτου ἐστὶ τὸ νεόπλουτον εἶναι. Καὶ ἀδικήματα

ἀδικοῦσιν οὐ κακουργικά, ἀλλὰ τὰ μὲν ὑβριστικά, τὰ δὲ ἀκρατευτικά· οἷον, εἰς αἰκίαν καὶ μοιχείαν.

ΚΕΦ. ιζ.

Τίνα τῶν δυνατῶν καὶ εὐτυχῶν ἤθη.

Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ δυνάμεως σχεδὸν τὰ πλεῖστα φανερά ἐστιν ἤθη· τὰ μὲν γάρ, τὰ αὐτὰ ἔχει ἡ δύναμις τῷ πλούτῳ· τὰ δέ, βελτίω· φιλοτιμότεροι γὰρ καὶ ἀνδρωδέστεροί εἰσι τὰ ἤθη οἱ δυνάμενοι, τῶν πλουσίων, διὰ τὸ ἐφίεσθαι ἔργων, ὅσα ἐξουσία αὐτοῖς πράττειν διὰ τὴν δύναμιν. Καὶ σπουδαστικώτεροι, διὰ τὸ ἐν ἐπιμελείᾳ εἶναι, ἀναγκαζόμενοι σκοπεῖν τὰ περὶ τὴν δύναμιν. [2] Καὶ σεμνότεροι ἢ βαρύτεροι· ποιεῖ γὰρ [3] ἐμφανεστέρους τὸ ἀξίωμα· διὸ μετριάζουσιν· ἔστι δὲ ἡ σεμνότης, [4] μαλακὴ καὶ εὐσχήμων βαρύτης. Καὶ ἐὰν ἀδικῶσιν, οὐ [5] μικραδικηταί εἰσιν, ἀλλὰ μεγαλάδικοι. [6] Ἡ δ' εὐτυχία τὰ μόρια ἔχει τῶν εἰρημένων τὰ ἤθη· εἰς γὰρ ταῦτα συντείνουσιν αἳ μέγισται δοκοῦσιν εἶναι εὐτυχίαι. Καὶ ἔτι εἰς εὐτεκνίαν, καὶ τὰ [7] κατὰ τὸ σῶμα ἀγαθά, παρασκευάζει ἡ εὐτυχία πλεονεκτεῖν. Ὑπερηφανώτεροι μὲν οὖν καὶ ἀλογιστότεροι διὰ τὴν εὐτυχίαν εἰσίν. [8] Ἓν δ' ἀκολουθεῖ βέλτιστον ἦθος τῇ εὐτυχίᾳ, ὅτι φιλόθεοί εἰσι, καὶ ἔχουσι πρὸς τὸ θεῖόν πως, πιστεύοντες διὰ τὰ γιγνόμενα ἀγαθὰ ἀπὸ τῆς τύχης. Περὶ μὲν οὖν τῶν καθ' ἡλικίαν καὶ τύχην ἠθῶν, εἴρηται· τὰ γὰρ ἐναντία τῶν εἰρημένων ἐκ τῶν ἐναντίων φανερά ἐστιν· οἷον, πένητος καὶ ἀτυχοῦς ἦθος, καὶ ἀδυνάτου.

ΚΕΦ. κ'.

Περὶ παραδειγμάτων, πόσα εἴδη, καὶ πῶς αὐτοῖς καὶ πότε χρηστέον.

* * *

Παραδειγμάτων δὲ εἴδη δύο ἐστίν· ἓν μὲν γάρ ἐστι παραδείγματος εἶδος, τὸ λέγειν πράγματα προγεγενημένα· ἓν δὲ, [1] τὸ αὐτὸν ποιεῖν· τούτου δὲ, ἓν μὲν, παραβολή· ἓν δὲ, λόγοι, οἷον οἱ Αἰσώπειοι, καὶ Λιβυκοί. Ἔστι δὲ, τὸ μὲν παράδειγμα τοιόνδε τι, ὥσπερ εἴ τις λέγοι, Ὅτι δεῖ [2] πρὸς βασιλέα παρασκευάζεσθαι, καὶ μὴ ἐᾶν Αἴγυπτον χειρώσασθαι· καὶ γὰρ πρότερον, Δαρεῖος οὐ πρότερον διέβη, πρὶν Αἴγυπτον λαβεῖν· λαβὼν δὲ, διέβη· καὶ πάλιν, Ξέρξης οὐ πρότερον [3] ἐπεχείρησε, πρὶν ἢ ἔλαβε· λαβὼν δὲ, διέβη· ὥστε καὶ οὗτος, ἂν λάβῃ, διαβήσεται· διὸ οὐκ ἐπιτρεπτέον. Παραβολὴ δὲ, τὰ Σωκρατικά· οἷον, εἴ τις λέγοι, Ὅτι [4] οὐ δεῖ τοὺς κληρωτοὺς ἄρχειν· ὅμοιον γὰρ, ὥσπερ εἴ τις τοὺς ἀθλητὰς κληροίη, μὴ οἳ ἂν δύνωνται ἀγωνίζεσθαι, ἀλλ' οἳ ἂν λάχωσιν· [5] ἢ τῶν πλωτήρων ὅν τινα δεῖ κυβερνᾷν κληρώσειεν, ὡς δέον τὸν λαχόντα, ἀλλὰ μὴ τὸν ἐπιστάμενον. Λόγος δὲ, οἷος ὁ Στησιχόρου πρὸς Φάλαριν, καὶ Αἰσώπου ὑπὲρ τοῦ δημαγωγοῦ. Στησίχορος μὲν γὰρ, ἑλομένων στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῶν Ἱμεραίων Φάλαριν, καὶ μελλόντων φυλακὴν διδόναι τοῦ σώματος, τἄλλα διαλεχθεὶς, εἶπεν αὐτοῖς λόγον· [6] Ὡς "ἵππος κατεῖχε λειμῶνα μόνος· ἐλθόντος δ' ἐλάφου, καὶ διαφθείροντος τὴν νομὴν, βουλόμενος τιμωρήσασθαι τὸν ἔλαφον, ἠρώτα τὸν ἄνθρωπον, εἰ δύναιτο μετ' αὐτοῦ κολάσαι τὸν ἔλαφον· ὁ δ' ἔφησεν, ἐὰν λάβῃ χαλινὸν, καὶ αὐτὸς ἀναβῇ ἐπ' αὐτὸν, ἔχων ἀκόντια· συνομολογήσαντος δὲ, καὶ ἀναβάντος, ἀντὶ

τοῦ τιμωρήσασθαι, αὐτὸς ἐδούλευσεν ἤδη τῷ ἀνθρώπῳ. Οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς," ἔφη, "ὁρᾶτε, μὴ τοὺς πολεμίους βουλόμενοι τιμωρήσασθαι, ταὐτὸ πάθητε τῷ ἵππῳ· τὸν μὲν γὰρ χαλινὸν ἤδη ἔχετε, ἑλόμενοι στρατηγὸν αὐτοκράτορα· ἐὰν δὲ φυλακὴν δῶτε, καὶ ἀναβῆναι ἐάσητε, δουλεύσετε ἤδη Φαλάριδι." Αἴσωπος δὲ ἐν Σάμῳ συνηγορῶν δημαγωγῷ κρινομένῳ περὶ θανάτου, ἔφη, "Ἀλώπεκα διαβαίνουσαν ποταμὸν ἀπωσθῆναι εἰς φάραγγα· οὐ δυναμένην δὲ ἐκβῆναι, πολὺν χρόνον κακοπαθεῖν, καὶ κυνοραϊστὰς πολλοὺς ἔχεσθαι αὐτῆς. Ἐχῖνον δὲ πλανώμενον, ὡς εἶδεν αὐτὴν, κατοικτείραντα ἐρωτᾷν, εἰ ἀφέλοι αὐτῆς τοὺς κυνοραϊστάς· τὴν δὲ οὐκ ἐᾷν· ἐρομένου δὲ, διὰ τί; φάναι, ὅτι οὗτοι μὲν πλήρεις μου ἤδη εἰσὶ, καὶ ὀλίγον ἕλκουσιν αἷμα· ἐὰν δὲ τούτους ἀφέλῃ, ἕτεροι ἐλθόντες πεινῶντες, ἐκπιοῦνταί μου τὸ λοιπὸν αἷμα. Ἀτὰρ οὖν καὶ ὑμᾶς," ἔφη, "ὦ ἄνδρες Σάμιοι, οὗτος μὲν οὐδὲν ἔτι βλάπτει· πλούσιος γάρ ἐστιν· ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνητε, ἕτεροι ἥξουσι πένητες, οἳ ὑμῖν ἀναλώσουσι τὰ κοινὰ κλέπτοντες." Εἰσὶ δ' οἱ λόγοι δημηγορικοὶ, καὶ ἔχουσιν ἀγαθὸν τοῦτο, ὅτι πράγματα μὲν εὑρεῖν ὅμοια γεγενημένα, χαλεπόν· λόγους δὲ, ῥᾷον· ποιῆσαι γὰρ δεῖ, ὥσπερ καὶ παραβολὰς, ἄν τις δύνηται τὸ ὅμοιον ὁρᾷν, [1] ὅπερ ῥᾷόν ἐστιν ἐκ φιλοσοφίας. Ῥᾴω μὲν οὖν πορίσασθαι, τὰ διὰ τῶν λόγων· χρησιμώτερα δὲ πρὸς τὸ βουλεύσασθαι, τὰ διὰ τῶν πραγμάτων· ὅμοια γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ μέλλοντα τοῖς γεγονόσι.

* * *

FINIS
EXCERPTORUM PHILOSOPHICORUM.

ANALECTA GRÆCA MAJORA.

TOMI PRIORIS

PARS QUINTA.

EXCERPTA CRITICA.

I.

Ex ARISTOTELE.

Quis omnium doctior? quis acutior? quis in rebus vel inveniendis, vel judicandis, acrior Aristotele *fuit?*

Cicero de Oratore.

[1] ΕΚ ΤΟΥ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

ΠΕΡΙ

ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ.

[Ad Edit. Thomæ Tyrwhitt. Oxon. 1794. in 8vo.]

[2] ΠΕΡΙ ποιητικῆς αὐτῆς τε καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς, ἥν τινα δύναμιν ἕκαστον ἔχει· καὶ πῶς δεῖ συνίστασθαι τοὺς μύθους, εἰ μέλλει καλῶς ἕξειν ἡ ποίησις· ἔτι δὲ ἐκ πόσων καὶ ποίων ἐστὶ μορίων· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τῆς αὐτῆς ἐστι μεθόδου, λέγωμεν, ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων.

β'. Ἐποποιΐα δὴ, καὶ ἡ τῆς τραγῳδίας ποίησις, ἔτι δὲ κωμῳδία, [3] καὶ ἡ διθυραμβοποιητικὴ, καὶ τῆς αὐλητικῆς ἡ πλείστη καὶ κιθαριστικῆς, [4] πᾶσαι τυγχάνουσιν οὖσαι μίμη-

σις τὸ σύνολον. Διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων τρισίν· [1] ἢ γὰρ τῷ γένει ἑτέροις μιμεῖσθαι, ἢ τῷ ἕτερα, ἢ τῷ ἑτέρως, καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον.

γ΄. [2] Ὥσπερ γὰρ ϗ χρώμασι καὶ σχήμασι πολλὰ μιμοῦνταί τινες ἀπεικάζοντες, (οἱ μὲν διὰ τέχνης, οἱ δὲ διὰ συνηθείας,) ἕτεροι δὲ διὰ τῆς φωνῆς· οὕτω κἀν ταῖς εἰρημέναις τέχναις, ἅπασαι μὲν ποιοῦνται τὴν μίμησιν [3] ἐν ῥυθμῷ καὶ λόγῳ καὶ ἁρμονίᾳ· τούτοις δὲ ἢ χωρὶς, ἢ μεμιγμένοις. Οἷον, ἁρμονίᾳ μὲν ϗ ῥυθμῷ χρώμεναι μόνον, ἥτε αὐλητικὴ καὶ ἡ κιθαριστικὴ, κἂν εἴ τινες ἕτεραι [4] τυγχάνωσιν οὖσαι τοιαῦται τὴν δύναμιν, οἷον, ἡ τῶν συρίγγων. Αὐτῷ δὲ τῷ ῥυθμῷ μιμοῦνται, χωρὶς ἁρμονίας, οἱ τῶν ὀρχηστῶν· ϗ γὰρ οὗτοι [5] διὰ τῶν σχηματιζομένων ῥυθμῶν μιμοῦνται καὶ ἤθη καὶ πάθη καὶ πράξεις. Ἡ δὲ ἐποποιΐα μόνον τοῖς λόγοις ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις καὶ τούτοις εἴτε μιγνῦσα μετ᾽ ἀλλήλων, [6] εἴθ᾽ ἑνί τινι γένει χρωμένη τῶν μέτρων τυγχάνουσα μέχρι τοῦ νῦν. [7] Οὐδὲν γὰρ ἂν ἔχοιμεν ὀνομάσαι κοινὸν [8] τοὺς Σώφρονος ϗ Ξενάρχου μίμους, καὶ τοὺς Σωκρατικοὺς λόγους· οὐδὲ εἴτις διὰ τριμέτρων, ἢ ἐλεγείων, ἢ τῶν ἄλλων τινῶν τῶν τοιούτων, ποιοῖτο τὴν μίμησιν. Πλὴν οἱ ἄνθρωποί γε, [9] συνάπτοντες τῷ μέτρῳ τὸ ποιεῖν, τοὺς μὲν ἐλεγειοποιοὺς, τοὺς δὲ ἐποποιοὺς ὀνομάζουσιν, οὐχ ὡς τοὺς κατὰ μίμησιν ποιητὰς, ἀλλὰ κοινῇ κατὰ τὸ μέτρον προσαγορεύοντες· καὶ γὰρ ἂν ἰατρικὸν ἢ φυσικόν τι διὰ τῶν μέτρων ἐκφέρωσιν, οὕτω καλεῖν εἰώθασιν. Οὐδὲν δὲ κοινόν ἐστιν Ὁμήρῳ καὶ Εμπεδοκλεῖ, πλὴν τὸ μέτρον· δι᾽ ὃ τὸν μὲν ποιητὴν δίκαιον καλεῖν, τὸν δὲ φυσιολόγον μᾶλλον, ἢ ποιητήν. Ὁμοίως δὲ, κἂν εἴ τις ἅπαντα τὰ μέτρα μιγνύων ποιοῖτο τὴν μίμησιν, καθάπερ Χαιρήμων ἐποίησε

ταυρον, μικτὴν ῥαψῳδίαν, [1] ἐξ ἁπάντων τῶν μέτρων ἤδη καὶ ποιητὴν προσαγορευτέον. Περὶ μὲν οὖν τού- διωρίσθω τοῦτον τὸν τρόπον. Εἰσὶ δέ τινες, αἳ πᾶσι ῶνται τοῖς εἰρημένοις· λέγω δὲ, οἷον, ῥυθμῷ καὶ μέλει μέτρῳ· ὥσπερ ἥ τε τῶν διθυραμβῶν ποίησις, καὶ ἡ τῶν νν, καὶ ἥ τε τραγῳδία, καὶ ἡ κωμῳδία· διαφέρουσι ὅτι αἱ μὲν ἅμα πᾶσιν, αἱ δὲ κατὰ μέρος. Ταύ- μὲν οὖν λέγω τὰς διαφορὰς τῶν τεχνῶν, ἐν αἷς ποι- αι τὴν μίμησιν.

. γ΄. [2] Ἐπεὶ δὲ μιμοῦνται οἱ μιμούμενοι πράττοντας, γκη δὲ, τούτους ἢ σπουδαίους, ἢ φαύλους εἶναι· (τὰ γὰρ σχεδὸν ἀεὶ τούτοις ἀκολουθεῖ μόνοις· κακίᾳ γὰρ καὶ τῇ τὰ ἤθη διαφέρουσι πάντες·) [3] ἤτοι βελτίονας ἢ ἡμᾶς, ἢ χείρονας, ἢ καὶ τοιούτους ἀνάγκη μιμεῖσθαι· περ οἱ γραφεῖς, Πολύγνωτος μὲν κρείττους, Παύσων χείρους, Διονύσιος δὲ ὁμοίους εἴκαζε· δῆλον δὴ, ὅτι τῶν λεχθεισῶν ἑκάστη μιμήσεων ἕξει ταύτας τὰς δια- ὰς, καὶ ἔσται ἑτέρα τῷ ἕτερα μιμεῖσθαι τοῦτον τὸν πον. Καὶ γὰρ ἐν ὀρχήσει, καὶ αὐλήσει, καὶ κιθαρίσει γενέσθαι ταύτας τὰς ἀνομοιότητας· καὶ [4] περὶ τοὺς ους δὲ καὶ τὴν ψιλομετρίαν· οἷον, Ὅμηρος μὲν βελ- ς, Κλεοφῶν δὲ ὁμοίους, Ἡγήμων δὲ ὁ Θάσιος ὁ τὰς ῳδίας ποιήσας πρῶτος, καὶ Νικοχάρης ὁ τὴν Δηλιά- χείρους. Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς διθυράμβους καὶ τοὺς νόμους, [5] ὡς πέργας, καὶ Κύκλωπας, Τιμόθεος Φιλόξενος, μιμήσαιτο ἄν τις. [6] Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ δια- ᾷ καὶ ἡ τραγῳδία πρὸς τὴν κωμῳδίαν διέστηκεν· ἡ γὰρ χείρους, ἡ δὲ βελτίους μιμεῖσθαι βούλεται τῶν

Β. ε΄. [7] Ἔτι δὲ τούτων τρίτη διαφορὰ, τὸ, ὡς ἕκαστα των μιμήσαιτο ἄν τις. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς αὐτοῖς καὶ τὰ

αὐτὰ μιμεῖσθαί ἐστιν, ὁτὲ μὲν ἀπαγγέλλοντα, (ἢ ἕτερόν τι γιγνόμενον, ὥσπερ Ὅμηρος ποιεῖ, ἢ ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα·) ἢ πάντας ὡς πράττοντας καὶ ἐνεργοῦντας τοὺς μιμουμένους. Ἐν τρισὶ δὴ ταύταις διαφοραῖς ἡ μίμησίς ἐστιν, ὡς εἴπομεν κατ' ἀρχάς, ἐν οἷς τε, καὶ ἃ, καὶ ὥς. Ὥστε τῇ μὲν ὁ αὐτὸς ἂν εἴη μιμητὴς Ὁμήρῳ Σοφοκλῆς· μιμοῦνται γὰρ ἄμφω σπουδαίους· τῇ δὲ Ἀριστοφάνει· πράττοντας γὰρ μιμοῦνται καὶ δρῶντας ἄμφω. Ὅθεν καὶ δράματα καλεῖσθαί τινες αὐτά φασιν, ὅτι μιμοῦνται δρῶντας. Διὸ καὶ ἀντιποιοῦνται τῆς τε τραγῳδίας καὶ τῆς κωμῳδίας οἱ Δωριεῖς· τῆς μὲν κωμῳδίας [1] οἱ Μεγαρεῖς· (οἵ τε ἐνταῦθα, ὡς ἐπὶ τῆς παρ' αὐτοῖς δημοκρατίας γενομένης, καὶ οἱ ἐκ Σικελίας· ἐκεῖθεν γὰρ ἦν Ἐπίχαρμος ὁ ποιητής, πολλῷ πρότερος ὢν Χωνίδου καὶ Μάγνητος·) καὶ τῆς τραγῳδίας [2] ἔνιοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ, ποιούμενοι τὰ ὀνόματα σημεῖον· οὗτοι μὲν γὰρ κώμας τὰς περιοικίδας καλεῖν φασιν, Ἀθηναῖοι δὲ δήμους· ὡς κωμῳδοὺς, οὐκ ἀπὸ τοῦ κωμάζειν λεχθέντας, ἀλλὰ τῇ κατὰ κώμας πλάνῃ, ἀτιμαζομένους ἐκ τοῦ ἄστεως· καὶ τὸ ποιεῖν αὐτοὶ μὲν δρᾶν, Ἀθηναίους δὲ πράττειν προσαγορεύειν. Περὶ μὲν οὖν τῶν διαφορῶν, καὶ πόσαι, καὶ τίνες, τῆς μιμήσεως, εἰρήσθω ταῦτα.

4. ς'. [3] Ἐοίκασι δὲ γεννῆσαι μὲν ὅλως τὴν ποιητικὴν αἰτίαι δύο τινὲς, καὶ αὗται φυσικαί. Τό, τε γὰρ μιμεῖσθαι, σύμφυτον τοῖς ἀνθρώποις ἐκ παίδων ἐστί· καὶ τούτῳ διαφέρουσι τῶν ἄλλων ζώων, ὅτι μιμητικώτατόν ἐστι, καὶ τὰς μαθήσεις ποιεῖται διὰ μιμήσεως τὰς πρώτας· [4] καὶ τὸ χαίρειν τοῖς μιμήμασι πάντας. Σημεῖον δὲ τούτου τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ἔργων· ἃ γὰρ αὐτὰ λυπηρῶς ὁρῶμεν, τούτων τὰς εἰκόνας τὰς μάλιστα ἠκριβωμένας χαίρομεν θεωροῦντες, οἷον, θηρίων τε μορφὰς τῶν

ἀγριωτάτων, καὶ νεκρῶν. Αἴτιον δὲ καὶ τούτου, ὅτι μανθάνειν οὐ μόνον τοῖς φιλοσόφοις ἥδιστον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως, [1] ἀλλ' ἐπὶ βραχὺ κοινωνοῦσιν αὐτοῦ. Διὰ γὰρ τοῦτο χαίρουσι τὰς εἰκόνας ὁρῶντες, ὅτι συμβαίνει θεωροῦντας μανθάνειν καὶ συλλογίζεσθαι, τί ἕκαστον· οἷον, ὅτι οὗτος ἐκεῖνος· ἐπεὶ ἐὰν μὴ [2] τύχῃ προεωρακὼς, οὐχὶ μίμημα ποιήσει τὴν ἡδονὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπεργασίαν, ἢ τὴν χροιὰν, ἢ διὰ τοιαύτην τινὰ ἄλλην αἰτίαν. Κατὰ φύσιν δὲ ὄντος ἡμῖν τοῦ μιμεῖσθαι, καὶ τῆς ἁρμονίας [3] καὶ τοῦ ῥυθμοῦ· (τὰ γὰρ μέτρα, ὅτι μόρια τῶν ῥυθμῶν ἐστι, φανερόν·) [4] ἐξ ἀρχῆς οἱ πεφυκότες πρὸς αὐτὰ μάλιστα, κατὰ μικρὸν προάγοντες, ἐγέννησαν τὴν ποίησιν [5] ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων.

ζ. Διεσπάσθη δὲ [6] κατὰ τὰ οἰκεῖα ἤθη ἡ ποίησις· οἱ μὲν γὰρ σεμνότεροι τὰς καλὰς ἐμιμοῦντο πράξεις, καὶ τὰς τῶν τοιούτων τύχας· οἱ δὲ εὐτελέστεροι τὰς τῶν φαύλων, πρῶτον ψόγους ποιοῦντες, ὥσπερ ἕτεροι ὕμνους καὶ ἐγκώμια. Τῶν μὲν οὖν πρὸ Ὁμήρου οὐδενὸς ἔχομεν εἰπεῖν τοιοῦτον ποίημα· εἰκὸς δὲ εἶναι πολλούς· ἀπὸ δὲ Ὁμήρου ἀρξαμένοις ἐστίν· οἷον, ἐκείνου ὁ Μαργείτης, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐν οἷς καὶ τὸ ἁρμόττον ἰαμβεῖον ἦλθε μέτρον. Διὸ καὶ ἰαμβεῖον καλεῖται νῦν, ὅτι ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ ἰάμβιζον ἀλλήλους.

η. [7] Καὶ ἐγένοντο τῶν παλαιῶν, οἱ μὲν ἡρωϊκῶν, οἱ δὲ ἰάμβων ποιηταί. Ὥσπερ δὲ καὶ τὰ σπουδαῖα μάλιστα ποιητὴς Ὅμηρος ἦν· (μόνος γὰρ, οὐχ ὅτι εὖ, ἀλλ' ὅτι καὶ μιμήσεις δραματικὰς ἐποίησεν·) οὕτω καὶ τὰ τῆς κωμῳδίας σχήματα πρῶτος ὑπέδειξεν, οὐ ψόγον, ἀλλὰ τὸ γελοῖον δραματοποιήσας· ὁ γὰρ Μαργείτης ἀνάλογον ἔχει, ὥσπερ Ἰλιὰς καὶ Ὀδύσσεια πρὸς τὰς τραγῳδίας, οὕτω καὶ οὗτος πρὸς τὰς κωμῳδίας.

θ'. [1] Παραφανείσης δὲ τῆς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας, οἱ ἐφ' ἑκατέραν τὴν ποίησιν ὁρμῶντες κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν, οἱ μὲν ἀντὶ τῶν ἰάμβων, κωμῳδοποιοὶ ἐγένοντο, οἱ δὲ ἀντὶ τῶν ἐπῶν, τραγῳδοδιδάσκαλοι, διὰ τὸ μείζω καὶ ἐντιμότερα τὰ σχήματα εἶναι ταῦτα ἐκείνων. Τὸ μὲν οὖν ἐπισκοπεῖν, εἰ ἄρα ἔχει ἤδη ἡ τραγῳδία τοῖς εἴδεσιν ἱκανῶς, ἢ οὔ, αὐτό τε καθ' αὑτὸ κρινόμενον, καὶ πρὸς τὰ θέατρα, ἄλλος λόγος. Γενομένη οὖν ἀπ' ἀρχῆς αὐτοσχεδιαστικὴ, καὶ αὐτὴ καὶ ἡ κωμῳδία, καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἐξαρχόντων τὸν διθύραμβον, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν τὰ φαλλικὰ, ἃ ἔτι καὶ νῦν ἐν πολλαῖς τῶν πόλεων διαμένει νομιζόμενα, κατὰ μικρὸν ηὐξήθη, [2] προαγόντων, ὅσον ἐγίγνετο φανερὸν αὐτῆς.

ι'. [3] Καὶ πολλὰς μεταβολὰς μεταβαλοῦσα ἡ τραγῳδία ἐπαύσατο, ἐπεὶ ἔσχε τὴν ἑαυτῆς φύσιν. Καὶ τό, τε τῶν ὑποκριτῶν πλῆθος ἐξ ἑνὸς εἰς δύο πρῶτος Αἰσχύλος ἤγαγε, [4] καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε, καὶ τὸν λόγον πρωταγωνιστὴν παρεσκεύασε· τρεῖς δὲ καὶ σκηνογραφίαν Σοφοκλῆς. [5] Ἔτι δὲ τὸ μέγεθος ἐκ μικρῶν μύθων καὶ λέξεως γελοίας, διὰ τὸ ἐκ σατυρικοῦ μεταβαλεῖν, ὀψὲ ἀπεσεμνύνθη· τό, τε μέτρον ἐκ τετραμέτρου ἰαμβεῖον ἐγένετο. Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον τετραμέτρῳ ἐχρῶντο, διὰ τὸ σατυρικὴν καὶ ὀρχηστικωτέραν εἶναι τὴν ποίησιν. Λέξεως δὲ γενομένης, αὐτὴ ἡ φύσις τὸ οἰκεῖον μέτρον εὗρε· μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἰαμβεῖόν ἐστι. Σημεῖον δὲ τούτου· πλεῖστα γὰρ ἰαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους· ἑξάμετρα δὲ ὀλιγάκις, καὶ ἐκβαίνοντες τῆς λεκτικῆς ἁρμονίας. Ἔτι δὲ ἐπεισοδίων πλήθη, καὶ τὰ ἄλλα ὡς ἕκαστα κοσμηθῆναι λέγεται. Περὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα ἔστω ἡμῖν εἰρημένα· πολὺ γὰρ ἂν ἴσως ἔργον εἴη διεξιέναι καθέκαστον.

5. ιά. [1]Ἡ δὲ κωμῳδία ἐστὶν, ὥσπερ εἴπομεν, μίμησις φαυλοτέρων μὲν, οὐ μέντοι κατὰ πᾶσαν κακίαν· [2]ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ ἐστι τὸ γελοῖον μόριον· τὸ γὰρ γελοῖόν ἐστιν ἁμάρτημά τι καὶ αἶσχος ἀνώδυνον, καὶ οὐ φθαρτικόν· οἷον, εὐθὺς τὸ γελοῖον πρόσωπον αἰσχρόν τι καὶ διεστραμμένον ἄνευ ὀδύνης. Αἱ μὲν οὖν τῆς τραγῳδίας μεταβάσεις, καὶ δι' ὧν ἐγένοντο, οὐ λελήθασιν· ἡ δὲ κωμῳδία, διὰ τὸ μὴ σπουδάζεσθαι ἐξ ἀρχῆς, ἔλαθεν· [3]καὶ γὰρ χορὸν κωμῳδῶν ὀψέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν, ἀλλ' ἐθελονταὶ ἦσαν. Ἤδη δὲ σχήματά τινα αὐτῆς ἐχούσης, οἱ λεγόμενοι αὐτῆς ποιηταὶ μνημονεύονται. Τίς δὲ πρόσωπα ἀπέδωκεν, ἢ προλόγους, ἢ πλήθη ὑποκριτῶν, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἠγνόηται. Τοῦ δὲ μύθους [4]ποιεῖν Ἐπίχαρμος καὶ Φόρμις ἦρξαν. Τὸ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς ἐκ Σικελίας ἦλθε. Τῶν δὲ Ἀθήνησι, Κράτης [5]πρῶτος ἦρξεν, ἀφέμενος τῆς ἰαμβικῆς ἰδέας, καθόλου ποιεῖν λόγους ἢ μύθους.

ιβ'. [6]Ἡ μὲν οὖν ἐποποιΐα τῇ τραγῳδίᾳ, μέχρι μόνου μέτρου μετὰ λόγου μίμησις εἶναι σπουδαίων, ἠκολούθησεν· τῷ δὲ τὸ μέτρον ἁπλοῦν ἔχειν, καὶ ἀπαγγελίαν εἶναι, ταύτῃ διαφέρουσιν· ἔτι δὲ τῷ μήκει· ἡ μὲν γὰρ ὅτι μάλιστα πειρᾶται ὑπὸ μίαν περίοδον ἡλίου εἶναι, ἢ μικρὸν ἐξαλλάττειν· ἡ δὲ ἐποποιΐα ἀόριστος τῷ χρόνῳ, καὶ τούτῳ διαφέρει. Καί τοι τὸ πρῶτον ὁμοίως ἐν ταῖς τραγῳδίαις τοῦτο ἐποίουν, καὶ ἐν τοῖς ἔπεσι. Μέρη δέ ἐστι τὰ μὲν ταὐτὰ, τὰ δὲ ἴδια τῆς τραγῳδίας. Διόπερ ὅστις περὶ τραγῳδίας οἶδε σπουδαίας καὶ φαύλης, οἶδε καὶ περὶ ἐπῶν· ἃ μὲν γὰρ ἐποποιΐα ἔχει, ὑπάρχει τῇ τραγῳδίᾳ· ἃ δὲ αὐτῇ, οὐ πάντα ἐν τῇ ἐποποιΐᾳ.

6. ιγ'. [7]Περὶ μὲν οὖν τῆς ἐν ἑξαμέτροις μιμητικῆς, καὶ περὶ κωμῳδίας, ὕστερον ἐροῦμεν· περὶ δὲ τραγῳδίας λέγωμεν, [8]ἀπολαβόντες αὐτῆς ἐκ τῶν εἰρημένων τὸν γιγ-

νόμενον ὅρον τῆς οὐσίας. [1] Ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης· ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἑκάστου τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις· δρώντων, καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας· δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν. Λέγω δὲ ἡδυσμένον μὲν λόγον, τὸν ἔχοντα ῥυθμὸν καὶ ἁρμονίαν καὶ μέλος· τὸ δὲ χωρὶς τῶν εἰδῶν, τὸ διὰ μέτρων ἔνια μόνον περαίνεσθαι, [2] καὶ πάλιν ἕτερα διὰ μέλους.

ιδ΄. [3] Ἐπεὶ δὲ πράττοντες ποιοῦνται τὴν μίμησιν, πρῶτον μὲν ἐξ ἀνάγκης ἂν εἴη τι μόριον τραγῳδίας ὁ τῆς ὄψεως κόσμος· εἶτα μελοποιΐα καὶ λέξις· ἐν τούτοις γὰρ ποιοῦνται τὴν μίμησιν. Λέγω δὲ λέξιν μὲν αὐτὴν τὴν τῶν μέτρων σύνθεσιν· μελοποιΐαν δὲ, ὃ τὴν δύναμιν φανερὰν ἔχει πᾶσαν. Ἐπεὶ δὲ πράξεώς ἐστι μίμησις, πράττεται δὲ ὑπό τινων πραττόντων, οὓς ἀνάγκη ποιούς τινας εἶναι κατά τε τὸ ἦθος καὶ τὴν διάνοιαν· (διὰ γὰρ τούτων καὶ τὰς πράξεις εἶναι φαμὲν ποιάς τινας·) πέφυκεν αἴτια δύο τῶν πράξεων εἶναι, διάνοια καὶ ἦθος, καὶ κατὰ ταύτας καὶ τυγχάνουσι καὶ ἀποτυγχάνουσι πάντες. Ἔστι δὲ τῆς μὲν πράξεως ὁ μῦθος μίμησις. Λέγω γὰρ μῦθον τοῦτον, τὴν σύνθεσιν τῶν πραγμάτων· τὰ δὲ ἤθη, καθ' ἃ ποιούς τινας εἶναι φαμὲν τοὺς πράττοντας· διάνοιαν δὲ, ἐν ὅσοις λέγοντες ἀποδεικνύουσί τι, ἢ καὶ ἀποφαίνονται γνώμην. Ἀνάγκη οὖν πάσης τραγῳδίας μέρη εἶναι ἕξ, καθ' ἃ ποιά τις ἐστὶν ἡ τραγῳδία· ταῦτα δ' ἐστὶν, μῦθος, καὶ ἤθη, καὶ λέξις, καὶ διάνοια, καὶ ὄψις, καὶ μελοποιΐα. Οἷς μὲν γὰρ μιμοῦνται, δύο μέρη ἐστίν· ὡς δὲ μιμοῦνται, ἕν· ἃ δὲ μιμοῦνται, τρία· καὶ παρὰ ταῦτα οὐδέν.

ιε΄. [4] Τούτοις μὲν οὖν οὐκ ὀλίγοι αὐτῶν, ὡς εἰπεῖν, κέχρηνται τοῖς εἴδεσι· καὶ γὰρ ὄψιν ἔχει πᾶν, καὶ ἦθος, καὶ

μῦθον, καὶ λέξιν, καὶ μέλος, καὶ διάνοιαν ὡσαύτως. Μέγισον δὲ τέτων ἐσὶν ἡ τῶν πραγμάτων σύςασις. Ἡ γὰρ τραγῳδία μίμησίς ἐστιν οὐκ ἀνθρώπων, ἀλλὰ πράξεων, καὶ βίου, καὶ εὐδαιμονίας καὶ κακοδαιμονίας· καὶ γὰρ ἡ εὐδαιμονία ἐν πράξει ἐστὶ, καὶ τὸ τέλος πρᾶξίς τίς ἐστιν, οὐ ποιότης. Εἰσὶ δὲ κατὰ μὲν τὰ ἤθη ποιοί τινες· κατὰ δὲ τὰς πράξεις, εὐδαίμονες, ἢ τὐναντίον. Οὐκ ἒν ὅπως τὰ ἤθη μιμήσωνται, πράττουσιν, ἀλλὰ τὰ ἤθη συμπεριλαμβάνεσιν διὰ τὰς πράξεις. Ὥστε τὰ πράγματα καὶ ὁ μῦθος τέλος τῆς τραγῳδίας· τὸ δὲ τέλος μέγιστον ἁπάντων ἐστίν. Ἔτι ἄνευ μὲν πράξεως, οὐκ ἂν γένοιτο τραγῳδία· ἄνευ δὲ ἠθῶν, γένοιτ᾽ ἄν· αἱ γὰρ τῶν νέων τῶν πλείστων ἀήθεις τραγῳδίαι εἰσὶ, καὶ ὅλως ποιηταὶ πολλοὶ τοιοῦτοι· [1] οἷον καὶ τῶν γραφέων Ζεῦξις πρὸς Πολύγνωτον πέπονθεν. Ὁ μὲν γὰρ Πολύγνωτος ἀγαθὸς ἠθογράφος· ἡ δὲ Ζεύξιδος γραφὴ οὐδὲν ἔχει ἦθος. Ἔτι ἐάν τις ἐφεξῆς θῇ ῥήσεις ἠθικὰς, καὶ λέξεις καὶ διανοίας εὖ πεποιημένας, οὐ ποιήσει ὃ ἦν τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἡ καταδεεστέροις τούτοις κεχρημένη τραγῳδία, ἔχεσα δὲ μῦθον καὶ σύστασιν πραγμάτων. Πρὸς δὲ τούτοις τὰ μέγιστα, οἷς ψυχαγωγεῖ ἡ τραγῳδία, τοῦ μύθου μέρη ἐστὶν, αἵτε περιπέτειαι καὶ ἀναγνωρίσεις. Ἔτι σημεῖον, ὅτι καὶ οἱ ἐγχειρῦντες ποιεῖν, πρότερον δύνανται τῇ λέξει καὶ τοῖς ἤθεσιν ἀκριβῦν, ἢ τὰ πράγματα συνίστασθαι, οἷον καὶ οἱ πρῶτοι ποιηταὶ σχεδὸν ἅπαντες. Ἀρχὴ μὲν οὖν καὶ οἷον ψυχὴ ὁ μῦθος τῆς τραγῳδίας· δεύτερον δὲ τὰ ἤθη. (Παραπλήσιον γάρ ἐστι καὶ ἐπὶ τῆς γραφικῆς· εἰ γάρ τις ἐναλείψειε τοῖς καλλίςοις φαρμάκοις χύδην, οὐκ ἂν ὁμοίως εὐφράνειεν, καὶ λευκογραφήσας εἰκόνα. Ἔστι τε μίμησις πράξεως, καὶ διὰ ταύτην μάλιστα τῶν πραττόντων.) Τρί-

τον δὲ ἡ διάνοια· τοῦτο δέ ἐστι τὸ λέγειν δύνασθαι τὰ ἐνόντα καὶ τὰ ἁρμόττοντα· [1] ὅπερ ἐπὶ τῶν λόγων τῆς πολιτικῆς καὶ ῥητορικῆς ἔργον ἐστίν. Οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι πολιτικῶς ἐποίουν λέγοντας, οἱ δὲ νῦν ῥητορικῶς. [2] Ἔστι δὲ ἦθος μὲν τὸ τοιοῦτον, ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν ὁποία τις ἐστίν. Διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος ἔνιοι τῶν λόγων, ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον, ὅ, τι προαιρεῖται, ἢ φεύγει ὁ λέγων. Διάνοια δὲ, ἐν οἷς ἀποδεικνύουσί τι ὡς ἔστιν, ἢ ὡς οὐκ ἔστιν, ἢ καθόλου τι ἀποφαίνονται. Τέταρτον δὲ, [3] τῶν μὲν λόγων ἡ λέξις· λέγω δὲ, ὥσπερ πρότερον εἴρηται, λέξιν εἶναι τὴν διὰ τῆς ὀνομασίας ἑρμηνείαν, ὃ καὶ ἐπὶ τῶν ἐμμέτρων, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἔχει τὴν αὐτὴν δύναμιν. [4] Τῶν δὲ λοιπῶν πέντε, ἡ μελοποιΐα μέγιστον τῶν ἡδυσμάτων. Ἡ δὲ ὄψις, ψυχαγωγικὸν μὲν, ἀτεχνώτατον δὲ, καὶ ἥκιστα οἰκεῖον τῆς ποιητικῆς· ἡ γὰρ τῆς τραγῳδίας δύναμις καὶ ἄνευ ἀγῶνος καὶ ὑποκριτῶν ἐστιν· ἔτι δὲ κυριωτέρα περὶ τὴν ἀπεργασίαν τῶν ὄψεων ἡ τοῦ σκευοποιοῦ τέχνη τῆς τῶν ποιητῶν ἐστι.

7. ιϛʹ. [5] Διωρισμένων δὲ τούτων, λέγωμεν μετὰ ταῦτα, ποίαν τινὰ δεῖ τὴν σύστασιν εἶναι τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ τοῦτο καὶ πρῶτον καὶ μέγιστον τῆς τραγῳδίας ἐστί. Κεῖται δ' ἡμῖν, τὴν τραγῳδίαν τελείας καὶ ὅλης πράξεως εἶναι μίμησιν, ἐχούσης τι μέγεθος· ἔστι γὰρ ὅλον καὶ μηδὲν ἔχον μέγεθος. Ὅλον δέ ἐστι, τὸ ἔχον ἀρχὴν, καὶ μέσον, καὶ τελευτήν. Ἀρχὴ δέ ἐστιν, ὃ αὐτὸ μὲν μὴ ἐξ ἀνάγκης μετ' ἄλλο ἐστί· μετ' ἐκεῖνο δ' ἕτερον πέφυκεν εἶναι ἢ γίνεσθαι. Τελευτὴ δὲ τοὐναντίον, ὃ αὐτὸ μετ' ἄλλο πέφυκεν εἶναι, ἢ ἐξ ἀνάγκης, [6] ἢ ὡς ἐπιτοπολύ· μετὰ δὲ τοῦτο, ἄλλο οὐδέν. Μέσον δὲ, ὃ καὶ αὐτὸ μετ' ἄλλο, καὶ μετ' ἐκεῖνο ἕτερον. Δεῖ ἄρα τοὺς συνεστῶτας εὖ μύθους, μήθ' ὁπόθεν ἔτυχεν ἄρχεσθαι,

μήθ' ὅπου ἔτυχε τελευτᾷν, ἀλλὰ κεχρῆσθαι ταῖς εἰρημέναις ἰδέαις. Ἔτι δ', ἐπεὶ τὸ καλὸν, καὶ ζῶον καὶ ἅπαν πρᾶγμα, ὃ συνέστηκεν ἔκ τινων, οὐ μόνον ταῦτα τεταγμένα δεῖ ἔχειν, ἀλλὰ καὶ μέγεθος ὑπάρχειν μὴ τὸ τυχόν· τὸ γὰρ καλὸν, ἐν μεγέθει καὶ τάξει ἐστί· διὸ οὔτε πάμμικρον ἄν τι γένοιτο καλὸν ζῶον· συγχεῖται γὰρ ἡ θεωρία ἐγγὺς τοῦ ἀναισθήτου χρόνου γινομένη· οὔτε παμμέγεθες· οὐ γὰρ ἅμα ἡ θεωρία γίνεται, ἀλλ' οἴχεται τοῖς θεωροῦσι τὸ ἓν καὶ τὸ ὅλον ἐκ τῆς θεωρίας· οἷον, εἰ μυρίων σταδίων εἴη ζῶον. Ὥστε δεῖ, καθάπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων, καὶ ἐπὶ τῶν ζώων, ἔχειν μὲν μέγεθος, τοῦτο δὲ εὐσύνοπτον εἶναι· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν μύθων, ἔχειν μὲν μῆκος, τοῦτο δ' εὐμνημόνευτον εἶναι. Τοῦ δὲ μήκους ὅρος, πρὸς μὲν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν αἴσθησιν, οὐ τῆς τέχνης ἐστίν. Εἰ γὰρ ἔδει ἑκατὸν τραγῳδίας ἀγωνίζεσθαι, πρὸς κλεψύδρας ἂν ἠγωνίζοντο, ὥσπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτέ φασιν. Ὁ δὲ κατ' αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ πράγματος ὅρος, ἀεὶ μὲν ὁ μείζων, μέχρι τοῦ σύνδηλος εἶναι, καλλίων ἐστὶ κατὰ τὸ μέγεθος. Ὡς δὲ ἁπλῶς διορίσαντας εἰπεῖν, ἐν ὅσῳ μεγέθει κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ τὸ ἀναγκαῖον, ἐφεξῆς γιγνομένων, συμβαίνει εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας, ἢ ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταβάλλειν, ἱκανὸς ὅρος ἐστὶ τοῦ μεγέθους.

8. ιζ'. [1] Μῦθος δ' ἐστὶν εἷς, οὐχ ὥσπερ τινὲς οἴονται, ἐὰν περὶ ἕνα ᾖ. Πολλὰ γὰρ καὶ ἄπειρα [2] τῷ γ' ἑνὶ συμβαίνει, ἐξ ὧν ἐνίων οὐδέν ἐστιν ἕν. Οὕτω δὲ καὶ πράξεις ἑνὸς πολλαί εἰσιν, ἐξ ὧν μία οὐδεμία γίνεται πρᾶξις. Διὸ πάντες ἐοίκασιν ἁμαρτάνειν, ὅσοι τῶν ποιητῶν Ἡρακληΐδα, καὶ Θησηΐδα, καὶ τὰ τοιαῦτα ποιήματα πεποιήκασιν. Οἴονται γὰρ, ἐπεὶ εἷς ἦν ὁ Ἡρακλῆς, ἕνα καὶ τὸν μῦθον εἶναι προσήκειν. Ὁ δ' Ὅμηρος, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα διαφέρει, καὶ τοῦτ' ἔοικε

καλῶς ἰδεῖν, ἤτοι διὰ τέχνην, ἢ διὰ φύσιν. Οδύσσειαν γὰρ ποιῶν, οὐκ ἐποίησεν ἅπαντα, ὅσα αὐτῷ συνέβη· οἷον, πληγῆναι μὲν ἐν τῷ Παρνασῷ, μανῆναι δὲ προσποιήσασθαι ἐν τῷ ἀγερμῷ· ὧν οὐδὲν θατέρου γινομένου ἀναγκαῖον ἦν, ἢ εἰκὸς, θάτερον γενέσθαι· ἀλλὰ περὶ μίαν πρᾶξιν, οἵαν λέγομεν, τὴν Οδύσσειαν συνέστησεν· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Ιλιάδα. Χρὴ οὖν, καθάπερ ἐν ταῖς ἄλλαις μιμητικαῖς ἡ μία μίμησις ἑνός ἐστιν, οὕτω καὶ τὸν μῦθον, ἐπεὶ πράξεως μίμησίς ἐστι, μιᾶς τε εἶναι, καὶ ταύτης ὅλης, καὶ τὰ μέρη συνεστάναι τῶν πραγμάτων οὕτως, ὥστε μετατιθεμένου τινὸς μέρους, ἢ ἀφαιρουμένου, διαφέρεσθαι καὶ κινεῖσθαι τὸ ὅλον. Ὃ γὰρ προσὸν, ἢ μὴ προσὸν, μηδὲν ποιεῖ ἐπίδηλον, οὐδὲ μόριον τοῦτό ἐστι.

9. ιη. [1] Φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ ὅτι οὐ τὸ τὰ γενόμενα λέγειν, τοῦτο ποιητοῦ ἔργον ἐστὶν, ἀλλ' οἷα ἂν γένοιτο, καὶ τὰ δυνατὰ κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ τὸ ἀναγκαῖον. Ὁ γὰρ ἱστορικὸς καὶ ὁ ποιητὴς οὐ τῷ ἢ ἔμμετρα λέγειν ἢ ἄμετρα διαφέρουσιν· εἴη γὰρ ἂν τὰ Ἡροδότου εἰς μέτρα τιθέναι, καὶ οὐδὲν ἧττον ἂν εἴη ἱστορία τις μετὰ μέτρου, ἢ ἄνευ μέτρων· ἀλλὰ τούτῳ διαφέρει, τῷ τὸν μὲν τὰ γενόμενα λέγειν, τὸν δὲ οἷα ἂν γένοιτο. Διὸ καὶ φιλοσοφώτερον καὶ σπουδαιότερον ποίησις ἱστορίας ἐστίν. Ἡ μὲν γὰρ ποίησις μᾶλλον τὰ καθόλου, ἡ δ' ἱστορία τὰ καθ' ἕκαστον λέγει. Εστι δὲ καθόλου μὲν, τῷ ποίῳ τὰ ποῖ' ἄττα συμβαίνει λέγειν, ἢ πράττειν, κατὰ τὸ εἰκὸς, ἢ τὸ ἀναγκαῖον, οὗ στοχάζεται ἡ ποίησις ὀνόματα ἐπιτιθεμένη· τὰ δὲ καθ' ἕκαστον, τί Αλκιβιάδης ἔπραξεν, ἢ τί ἔπαθεν. Επὶ μὲν οὖν τῆς κωμῳδίας ἤδη τοῦτο δῆλον γέγονεν· συστήσαντες γὰρ τὸν μῦθον διὰ τῶν εἰκότων, οὕτω τὰ τυχόντα ὀνόματα ἐπιτιθέασι,

καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἰαμβοποιοὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστον ποιοῦσιν. Ἐπὶ δὲ τῆς τραγῳδίας τῶν γενομένων ὀνομάτων ἀντέχονται. Αἴτιον δ', ὅτι πιθανόν ἐστι τὸ δυνατόν. Τὰ μὲν οὖν μὴ γενόμενα, οὔπω πιστεύομεν εἶναι δυνατά· τὰ δὲ γενόμενα, φανερὸν ὅτι δυνατά· οὐ γὰρ ἂν ἐγένετο, εἰ ἦν ἀδύνατα. [1] Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς τραγῳδίαις, ἐν ἐνίαις μὲν ἓν ἢ δύο τῶν γνωρίμων ἐστὶν ὀνομάτων, τὰ δὲ ἄλλα πεποιημένα· ἐν ἐνίαις δὲ οὐθέν· οἷον ἐν τῷ Ἀγάθωνος Ἄνθει. Ὁμοίως γὰρ ἐν τούτῳ τά τε πράγματα καὶ τὰ ὀνόματα πεποίηται, καὶ οὐδὲν ἧττον εὐφραίνει. Ὥστ' οὐ πάντως εἶναι ζητητέον τῶν παραδεδομένων μύθων, περὶ οὓς αἱ τραγῳδίαι εἰσὶν, ἀντέχεσθαι. Καὶ γὰρ γελοῖον τοῦτο ζητεῖν· ἐπεὶ καὶ τὰ γνώριμα ὀλίγοις γνώριμά ἐστιν, ἀλλ' ὅμως εὐφραίνει πάντας. Δῆλον οὖν ἐκ τούτων, ὅτι τὸν ποιητὴν μᾶλλον τῶν μύθων εἶναι δεῖ ποιητὴν, ἢ τῶν μέτρων, ὅσῳ ποιητὴς κατὰ τὴν μίμησίν ἐστι· μιμεῖται δὲ τὰς πράξεις. Κἂν ἄρα συμβῇ γενόμενα ποιεῖν, οὐθὲν ἧττον ποιητής ἐστι· τῶν γὰρ γενομένων, ἔνια οὐδὲν κωλύει τοιαῦτα εἶναι, οἷα ἂν εἰκὸς γενέσθαι καὶ δυνατὰ γενέσθαι, καθ' ὃ ἐκεῖνος αὐτῶν ποιητής ἐστι. Τῶν δὲ ἁπλῶν μύθων καὶ πράξεων, αἱ ἐπεισοδιώδεις εἰσὶ χείρισται. Λέγω δ' ἐπεισοδιώδη μῦθον, ἐν ᾧ τὰ ἐπεισόδια μετ' ἄλληλα οὔτ' εἰκὸς, οὔτ' ἀνάγκη εἶναι. Τοιαῦται δὲ ποιοῦνται, ὑπὸ μὲν τῶν φαύλων ποιητῶν δι' αὐτοὺς, ὑπὸ δὲ τῶν ἀγαθῶν διὰ τοὺς ὑποκριτάς. Ἀγωνίσματα γὰρ ποιοῦντες, καὶ παρὰ τὴν δύναμιν παρατείνοντες μῦθον, πολλάκις διαστρέφειν ἀναγκάζονται τὸ ἐφεξῆς.

ιθ'. [2] Ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον τελείας ἐστὶ πράξεως ἡ μίμησις, ἀλλὰ καὶ φοβερῶν καὶ ἐλεεινῶν· ταῦτα δὲ γίνεται μάλιστα τοιαῦτα, καὶ μᾶλλον, ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν,

δι' ἄλληλα· τὸ γὰρ θαυμαστὸν οὕτως ἕξει μᾶλλον, ἢ εἰ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου καὶ τῆς τύχης· ἐπεὶ καὶ τῶν ἀπὸ τύχης ταῦτα θαυμασιώτατα δοκεῖ, ὅσα ὥσπερ ἐπίτηδες φαίνεται γεγονέναι· οἷον, ὁ ἀνδριὰς ὁ τοῦ Μίτυος ἐν Ἄργει ἀπέκτεινε τὸν αἴτιον τοῦ θανάτου τῷ Μίτυϊ, θεωροῦντι ἐμπεσών· ἔοικε γὰρ τὰ τοιαῦτα οὐκ εἰκῇ γενέσθαι· ὥστε ἀνάγκη τοὺς τοιούτους εἶναι καλλίους μύθους.

* * *

13. κέ. [1]Ὧν δὲ δεῖ στοχάζεσθαι, καὶ ἃ δεῖ εὐλαβεῖσθαι συνιστάντας τοὺς μύθους, καὶ πόθεν ἔσται τὸ τῆς τραγῳδίας ἔργον, ἐφεξῆς ἂν εἴη λεκτέον τοῖς νῦν εἰρημένοις. Επειδὴ οὖν δεῖ τὴν σύνθεσιν εἶναι τῆς καλλίστης τραγῳδίας, [2]μὴ ἁπλῆν, ἀλλὰ πεπλεγμένην, καὶ ταύτην φοβερῶν καὶ ἐλεεινῶν εἶναι μιμητικήν· (τοῦτο γὰρ ἴδιον τῆς τοιαύτης μιμήσεώς ἐστι·) πρῶτον μὲν δῆλον, ὅτι οὔτε τοὺς ἐπιεικεῖς ἄνδρας δεῖ μεταβάλλοντας φαίνεσθαι ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν· (οὐ γὰρ φοβερὸν, οὐδὲ ἐλεεινὸν τοῦτο, ἀλλὰ μιαρόν ἐστιν·) οὔτε τοὺς μοχθηροὺς ἐξ ἀτυχίας εἰς εὐτυχίαν· (ἀτραγῳδότατον γὰρ τοῦτό ἐστι· πάντων οὐδὲν γὰρ ἔχει ὧν δεῖ· οὔτε γὰρ φιλάνθρωπον, οὔτε ἐλεεινὸν, οὔτε φοβερόν ἐστιν·) οὐδ' αὖ τὸν σφόδρα πονηρὸν ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν μεταπίπτειν· (τὸ μὲν γὰρ φιλάνθρωπον ἔχοι ἂν ἡ τοιαύτη σύστασις, ἀλλ' οὔτε ἔλεον, οὔτε φόβον· ὁ μὲν γὰρ περὶ τὸν ἀνάξιόν ἐστι δυστυχοῦντα, ὁ δὲ περὶ τὸν ὅμοιον· ἔλεος μὲν περὶ τὸν ἀνάξιον· φόβος δὲ περὶ τὸν ὅμοιον· ὥστε οὔτε ἐλεεινὸν, οὔτε φοβερὸν ἔσται τὸ συμβαῖνον.) Ὁ μεταξὺ ἄρα τούτων λοιπός. Εστι δὲ τοιοῦτος, ὁ μήτε ἀρετῇ διαφέρων καὶ δικαιοσύνῃ, μήτε διὰ κακίαν καὶ μοχθηρίαν μεταβάλλων εἰς τὴν δυστυχίαν, ἀλλὰ δι' ἁμαρτίαν τινὰ, τῶν ἐν μεγάλῃ

δόξῃ ὄντων ϗ εὐτυχίᾳ· οἷον Οἰδίπους καὶ Θυέστης, ϗ οἱ ἐκ τῶν τοιούτων γενῶν ἐπιφανεῖς ἄνδρες.

κϛ'. [1] Ἀνάγκη ἄρα τὸν καλῶς ἔχοντα μῦθον ἁπλοῦν εἶναι μᾶλλον ἢ διπλοῦν, ὥσπερ τινές φασι, ϗ μεταβάλλειν οὐκ εἰς εὐτυχίαν ἐκ δυστυχίας, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν, μὴ διὰ μοχθηρίαν, ἀλλὰ δι' ἁμαρτίαν μεγάλην, ἢ οἵου εἴρηται, ἢ βελτίονος μᾶλλον ἢ χείρονος. Σημεῖον δὲ καὶ τὸ γιγνόμενον· [2] πρὸ τοῦ μὲν γὰρ οἱ ποιηταὶ τοὺς τυχόντας μύθους ἀπηρίθμουν· νῦν δὲ περὶ ὀλίγας οἰκίας αἱ κάλλισται τραγῳδίαι συντίθενται· οἷον περὶ Ἀλκμαίωνα, καὶ Οἰδίπουν, καὶ Ὀρέστην, καὶ Μελέαγρον, καὶ Θυέστην, καὶ Τήλεφον, ϗ ὅσοις ἄλλοις συμβέβηκεν ἢ παθεῖν δεινὰ, ἢ ποιῆσαι. Ἡ μὲν οὖν κατὰ τὴν τέχνην καλλίστη τραγῳδία ἐκ ταύτης τῆς συστάσεώς ἐστι. Διὸ καὶ οἱ Εὐριπίδῃ ἐγκαλοῦντες τὸ αὐτὸ ἁμαρτάνουσιν, ὅτι τοῦτο δρᾷ ἐν ταῖς τραγῳδίαις, καὶ πολλαὶ αὐτοῦ εἰς δυστυχίαν τελευτῶσι. Τοῦτο γάρ ἐστιν, ὥσπερ εἴρηται, ὀρθόν. Σημεῖον δὲ μέγιστον· ἐπὶ γὰρ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν ἀγώνων τραγικώταται αἱ τοιαῦται φαίνονται, [3] ἂν κατορθωθῶσι· καὶ ὁ Εὐριπίδης, εἰ καὶ τὰ ἄλλα μὴ εὖ οἰκονομεῖ, ἀλλὰ τραγικώτατός γε τῶν ποιητῶν φαίνεται. Δευτέρα δ', ἡ πρώτη λεγομένη ὑπό τινων, ἐστὶ [σύστασις,] ἡ διπλῆν τε τὴν σύστασιν ἔχουσα, καθάπερ ἡ Ὀδύσσεια, καὶ τελευτῶσα ἐξ ἐναντίας τοῖς βελτίοσι καὶ χείροσι· δοκεῖ δὲ εἶναι πρώτη [4] διὰ τὴν τῶν θεάτρων ἀσθένειαν. Ἀκολουθοῦσι γὰρ οἱ ποιηταὶ κατ' εὐχὴν ποιοῦντες τοῖς θεαταῖς. Ἔστι δὲ οὐχ αὕτη ἀπὸ τραγῳδίας ἡδονὴ, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς κωμῳδίας οἰκεία· [5] ἐκεῖ γὰρ, ἂν οἱ ἔχθιστοι ὦσιν ἐν τῷ μύθῳ, οἷον Ὀρέστης καὶ Αἴγισθος, φίλοι γενόμενοι ἐπὶ τελευτῆς ἐξέρχονται, καὶ ἀποθνήσκει οὐδεὶς ὑπ' οὐδενός.

* * *

26. μζ΄. [1]Πότερον δὲ βελτίων ἡ ἐποποιητικὴ μίμησις, ἢ ἡ τραγῳδικὴ, διαπορήσειεν ἄν τις. Εἰ γὰρ [2]ἡ ἧττον φορτικὴ, βελτίων· τοιαύτη δὲ ἡ πρὸς βελτίους θεατάς ἐστι· δῆλον [3]ὅτι ἡ ἅπαντα μιμουμένη φορτική. Ὡς γὰρ οὐκ αἰσθανομένων, [4]ἂν μὴ αὐτὸς προσθῇ, πολλὴν κίνησιν κινοῦνται· [5]οἷον, οἱ φαῦλοι αὐληταὶ κυλιόμενοι, ἂν δίσκον δέῃ μιμεῖσθαι, καὶ ἕλκοντες τὸν κορυφαῖον, ἂν Σκύλλαν αὐλῶσιν. Ἡ μὲν οὖν τραγῳδία τοιαύτη ἐστὶν, ὡς καὶ οἱ πρότερον τοὺς ὑστέρους αὐτῶν ᾤοντο ὑποκριτάς· ὡς λίαν γὰρ ὑπερβάλλοντα, πίθηκον ὁ Μυνίσκος τὸν Καλλιππίδην ἐκάλει· τοιαύτη δὲ δόξα καὶ περὶ [6]Πινδάρου ἦν· [7]ὡς δ᾽ οὗτοι ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς, ἡ ὅλη τέχνη πρὸς τὴν ἐποποιΐαν ἔχει. [8]Τὴν μὲν οὖν πρὸς θεατὰς ἐπιεικεῖς φασιν εἶναι, δι᾽ ὃ οὐδὲν δέονται τῶν σχημάτων· τὴν δὲ τραγικὴν, πρὸς φαύλους. Ἡ οὖν φορτικὴ, χείρων δῆλον ὅτι ἂν εἴη. Πρῶτον μὲν οὖν οὐ τῆς ποιητικῆς ἡ κατηγορία, ἀλλὰ τῆς ὑποκριτικῆς· [9]ἐπεί ἐστι περιεργάζεσθαι τοῖς σημείοις καὶ ῥαψῳδοῦντα, ὅπερ ἐποίει Σωσίστρατος· καὶ διᾴδοντα, ὅπερ ἐποίει Μνασίθεος Ὀπούντιος. Εἶτα οὐδὲ κίνησις ἅπασα ἀποδοκιμαστέα, εἴπερ μηδ᾽ ὄρχησις, ἀλλ᾽ ἡ φαύλων, ὅπερ καὶ Καλλιππίδῃ ἐπετιμᾶτο, καὶ νῦν ἄλλοις, ὡς οὐκ ἐλευθέρας γυναῖκας μιμουμένων. Ἔτι ἡ τραγῳδία καὶ ἄνευ κινήσεως ποιεῖ τὸ αὑτῆς, ὥσπερ ἡ ἐποποιΐα· διὰ γὰρ τοῦ ἀναγινώσκειν φανερὰ ὁποία τίς ἐστιν· εἰ οὖν ἐστι τἄλλα κρείττων, τοῦτό γε οὐκ ἀναγκαῖον αὐτῇ ὑπάρχειν. Ἔπειτα διότι πάντ᾽ ἔχει ὅσαπερ ἡ ἐποποιΐα· [10]καὶ γὰρ τῷ μέτρῳ ἔξεστι χρῆσθαι· καὶ ἔτι οὐ μικρὸν μέρος τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ὄψιν ἔχει, [11]δι᾽ ἧς αἱ ἡδοναὶ συνίστανται ἐναργέστατα. Εἶτα καὶ τὸ ἐναργὲς

ἔχει [1] καὶ ἐν τῇ ἀναγνώσει, καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων. Ἔτι τῷ ἐν ἐλάττονι μήκει τὸ τέλος τῆς μιμήσεως εἶναι· τὸ γὰρ ἀθροώτερον ἥδιον, ἢ πολλῷ κεκραμένον τῷ χρόνῳ· λέγω δ', οἷον εἴ τις τὸν Οἰδίπουν θείη τὸν Σοφοκλέους ἐν ἔπεσιν, ὅσοις ἡ Ἰλιάς. [2] Ἔτι ἧττον μία ὁποιαοῦν μίμησις ἡ τῶν ἐποποιῶν. Σημεῖον δέ· ἐκ γὰρ ὁποιασοῦν μιμήσεως πλείους τραγῳδίαι γίνονται. [3] Ὥστε, ἐὰν μὲν ἕνα μῦθον ποιῶσιν, ἀνάγκη, ἢ, βραχέα δεικνύμενον, μύουρον φαίνεσθαι, ἢ, ἀκολουθοῦντα τῷ τοῦ μέτρου μήκει, ὑδαρῆ· [4] ἐὰν δὲ πλείους, λέγω δέ, οἷον ἐὰν ἐκ πλειόνων πράξεων ᾖ συγκειμένη, οὐ μία· ὥσπερ ἡ Ἰλιὰς ἔχει πολλὰ τοιαῦτα μέρη, καὶ ἡ Ὀδύσσεια, ἃ καὶ καθ' ἑαυτὰ ἔχει μέγεθος· καίτοι ταῦτα τὰ ποιήματα συνέστηκεν ὡς ἐνδέχεται ἄριστα, καὶ ὅτι μάλιστα μιᾶς πράξεως μίμησίς ἐστιν. Εἰ οὖν τούτοις τε διαφέρει πᾶσι, καὶ ἔτι τῷ τῆς τέχνης ἔργῳ· [5] δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτάς, ἀλλὰ τὴν εἰρημένην· φανερόν, ὅτι κρείττων ἂν εἴη, μᾶλλον τοῦ τέλους τυγχάνουσα, τῆς ἐποποιίας. Περὶ μὲν οὖν τραγῳδίας, καὶ ἐποποιίας, καὶ αὐτῶν, καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ τῶν μερῶν αὐτῶν, καὶ πόσα, καὶ τί διαφέρει, καὶ τοῦ εὖ ἢ μὴ τίνες αἰτίαι, [6] καὶ περὶ ἐπιτιμήσεων καὶ λύσεων, εἰρήσθω τοσαῦτα.

Τέλος τῆς ποιητικῆς.

II.

[1] E DIONYSIO HALICARNASSEO.

[AD EDIT. JO. JAC. REISKE. LIPS. 1774. VI. TOM. IN 8VO.]

DIONYSIUS HALICARNASSEUS suavissimus simul et diligentissimus scriptor.

JOS. SCALIGER DE EMEND. TEMP. LIB. V.

[2] ΠΕΡΙ

ἩΡΟΔΟΤΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΚΑΙ

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ.

ΕΚ ΤΗΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ἉΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ

ΠΡΟΣ

ΓΝΑΙΟΝ ΠΟΜΠΗΙΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

* * *

—ΠΕΡΙ μὲν Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου ταῦτα φρονῶ. Πρῶτον, ὅτι καὶ σχεδὸν ἀναγκαιότατον ἔργον ἁπάντων ἐστὶ τοῖς γράφουσιν ἱστορίας, ὑπόθεσιν ἐκλέξασθαι καλὴν καὶ κεχαρισμένην τοῖς ἀναγνωσομένοις. Τοῦτο

Ἡρόδοτος κρεῖττόν μοι δοκεῖ πεποιηκέναι Θουκυδίδου. Ἐκεῖνος μὲν γὰρ κοινὴν Ἑλληνικῶν τε καὶ βαρβάρων πράξεων [1] ἐξενήνοχεν ἱστορίαν, ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων ἐξίτηλα γένηται, μήτε τὰ ἔργα, [2] καὶ ἅπερ αὐτὸς εἴρηκε· τὸ γὰρ αὐτὸ προοίμιόν τε καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος ἐστὶ τῆς ἱστορίας. Ὁ δὲ Θουκυδίδης πόλεμον ἕνα γράφει, καὶ τοῦτον οὔτε καλὸν, οὔτ' εὐτυχῆ· ὃς μάλιστα μὲν ὤφειλε μὴ γενέσθαι· εἰ δὲ μὴ, σιωπῇ καὶ λήθῃ παραδοθεὶς, ὑπὸ τῶν ἐπιγιγνομένων ἠγνοῆσθαι. Ὅτι δὲ πονηρὰν εἴληφεν ὑπόθεσιν, καὶ αὐτός γε τοῦτο ποιεῖ φανερὸν ἐν τῷ προοιμίῳ. "Πόλεις τε γὰρ δι' αὐτὸν ἐξερημωθῆναί φησιν Ἑλληνίδας πολλὰς, τὰς μὲν ὑπὸ βαρβάρων, τὰς δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, καὶ φυγὰς, καὶ φόνους ἀνθρώπων, ὅσους οὔπω πρότερον γενέσθαι, σεισμούς τε καὶ αὐχμοὺς καὶ νόσους, καὶ ἄλλας πολλὰς συμφοράς." [3] Ὥστε τοὺς ἀναγνόντας τὸ προοίμιον ἠλλοτριῶσθαι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, Ἑλληνικῶν μέλλοντας ἀκούειν. Ὅσῳ δὲ κρείττων ἡ τὰ θαυμαστὰ ἔργα δηλοῦσα Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων γραφὴ, τῆς τὰ οἰκτρὰ καὶ δεινὰ πάθη τῶν Ἑλλήνων διαγγελλούσης· τοσούτῳ φρονιμώτερος Ἡρόδοτος Θουκυδίδου κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὑποθέσεως. Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῦτο ἔνεστιν εἰπεῖν, ὅτι δι' ἀνάγκην ἦλθεν ἐπὶ ταύτην τὴν γραφὴν, ἐπιστάμενος ἐκεῖνα καλλίω, [4] βουλόμενος δὲ μὴ ταὐτὰ ἑτέροις γράφειν. Πᾶν γὰρ τοὐναντίον, ἐν τῷ προοιμίῳ διασύρων τὰ παλαιὰ ἔργα, κάλλιστα καὶ θαυμασιώτατα τὰ καθ' αὑτὸν ἐπιτελεσθέντα φησὶν εἶναι· καὶ φανερός ἐστι ταῦτα ἑκὼν ἑλόμενος. Οὐ μὴν Ἡρόδοτός γε τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων γενομένων Ἑλλανίκου τε καὶ Χαίρωνος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν προεκδεδωκότων,

οὐκ ἀπετράπετο, ἀλλ' ἐπίστευσεν αὐτῶν κρεῖσσόν τι ἐξοίσειν· ὅπερ καὶ πεποίηκε.

Δεύτερόν ἐστι τῆς ἱστορικῆς πραγματείας ἔργον, γνῶναι, πόθεν τ' ἄρξασθαι, [1] καὶ μέχρι τοῦ προελθεῖν δεῖ. Φαίνεται δὴ κἀν τούτῳ Θουκυδίδου πολὺ Ἡρόδοτος φρονιμώτερος, ὃς ἄρχεταί τ' ἀφ' ἧς αἰτίας ἤρξαντο πρῶτον κακῶς ποιεῖν τοὺς Ἕλληνας οἱ βάρβαροι· καὶ προελθὼν, εἰς τὴν βαρβάρων κόλασιν καὶ τιμωρίαν λήγει. Ὁ δὲ Θουκυδίδης ἀρχὴν μὲν ἐποιήσατο, [2] ἀφ' ἧς ἤρξατο καλῶς πράττειν τὸ Ἑλληνικόν· ὅπερ Ἕλληνα ὄντα καὶ Ἀθηναῖον οὐκ ἔδει ποιεῖν· [3] καὶ ταῦτα, οὐ τῶν ἀπερριμμένων ὄντα, ἀλλ' ὧν ἐν πρώτοις ἦγον Ἀθηναῖοι, στρατηγιῶν τε καὶ τῶν ἄλλων τιμῶν ἀξιοῦντες· [4] καὶ οὕτω γε φανερῶς, ὥστε καὶ τῇ πόλει τῇ ἑαυτοῦ τὰς φανερὰς αἰτίας τοῦ πολέμου περιάπτειν, ἑτέραις ἔχοντα πολλαῖς ἀφορμαῖς περιάψαι τὰς αἰτίας. [5] Καὶ ἄρξασθαί γε τῆς διηγήσεως, μὴ ἀπὸ τῶν Κερκυραϊκῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν κρατίστων τῆς πατρίδος ἔργων, ἃ μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον εὐθὺς ἔπραξαν· ὧν ὕστερον καὶ ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ μνήμην ἐποιήσατο φαύλως πως καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς. Διελθόντα δὲ ταῦτα μετὰ πολλῆς εὐνοίας, ὡς ἄνδρα φιλόπολιν, ἔπειτ' ἐπενεγκεῖν, ὅτι τούτων φθόνῳ καὶ δέει προελθόντες Λακεδαιμόνιοι, προφάσεις ὑποθέντες ἑτέρας, ἦλθον ἐπὶ τὸν πόλεμον· καὶ τότε λέγειν τὰ Κερκυραϊκὰ, καὶ τὸ κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτο λέγειν ἐβούλετο. Τὰ δὲ τέλη πλείονος ἁμαρτίας πλήρη· καίπερ γὰρ λέγων, ὅτι παντὶ τῷ πολέμῳ παρεγένετο, καὶ πάντα δηλώσειν ὑποσχόμενος, εἰς τὴν ναυμαχίαν τελευτᾷ, τὴν περὶ [6] Κυνὸς σῆμα γεγενημένην, Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων, ἣ συνέβη κατὰ ἔτος εἰκοστὸν καὶ δεύτερον. Κρεῖττον δ' ἦν, διεξελθόντα τὰ πάντα,

τελευτὴν ποιήσασθαι τῆς ἱστορίας τὴν θαυμασιωτάτην τε μάλιστα τοῖς ἀκούουσιν κεχαρισμένην, τὴν κάθοδον [1] τῶν φυγάδων τῶν ἀπὸ Φυλῆς, ἀφ' ὧν ἡ πόλις ἀρξαμένη τὴν ἐλευθερίαν ἐκομίσατο.

Τρίτον ἐστὶν ἀνδρὸς ἱστορικοῦ, τίνα τε δεῖ παραλαβεῖν ἐπὶ τὴν γραφὴν πράγματα, καὶ τίνα παραλιπεῖν. Δοκεῖ δή μοι κἀν τούτῳ [2] λείπεσθαι Θουκυδίδης. Συνιδὼν γὰρ Ἡρόδοτος, ὅτι πᾶσα μῆκος ἔχουσα ἀπὸ λόγου διήγησις, ἂν μὲν ἀναπαύσεις τινὰς λαμβάνῃ, τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροωμένων ἡδέως διατίθησιν· ἐὰν δ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν μένῃ πραγμάτων, κἂν τὰ μάλιστα ἐπιτυγχάνηται, λυπεῖ τὴν ἀκοὴν τῷ κόρῳ· ποικίλην ἐβουλήθη ποιῆσαι τὴν γραφήν, Ὁμήρου ζηλωτὴς γενόμενος. Καὶ γὰρ τὸ βιβλίον ἢν αὐτοῦ λάβωμεν, μέχρι τῆς ἐσχάτης συλλαβῆς ἀγάμεθα, καὶ ἀεὶ τὸ πλεῖον ἐπιζητοῦμεν. Θουκυδίδης δὲ πόλεμον ἕνα καί τινας ἀπνευστὶ διεξέρχεται μάχας ἐπὶ μάχαις καὶ παρασκευὰς ἐπὶ παρασκευαῖς, καὶ λόγους ἐπὶ λόγοις συντιθείς· ὥστε μοχθεῖν μὲν τὴν διάνοιαν τῶν ἀκροωμένων. "Κόρον δ' ἔχει, [3] φησὶν ὁ Πίνδαρος, καὶ μέλι, καὶ "τὰ τερπνὰ ἀφροδίσια." Ἤδη δ' ἐγὼ κἀκεῖνο ἐνεθυμήθην, ὡς ἡδὺ χρῆμα ἐν ἱστορίαις γραφῆς μεταβολὴ καὶ ποικίλον· καὶ τοῦτ' ἐν δύο ἢ τρισὶ τόποις ἐποίησεν, ἐπί τε τῆς Ὀδρυσῶν ἀρχῆς, δι' ἃς αἰτίας ἐγένετο μεγάλη, καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων.

Μετὰ τοῦτο, ἔργον ἐστὶν ἱστορικοῦ, διελέσθαι τε καὶ τάξαι τῶν δηλουμένων ἕκαστον ἐν ᾧ δεῖ τόπῳ. Πῶς οὖν ἑκάτερος διαιρεῖ τε καὶ τάττει τὰ λεγόμενα; Θουκυδίδης μὲν, τοῖς χρόνοις ἀκολουθῶν, Ἡρόδοτος δὲ, ταῖς περιοχαῖς τῶν πραγμάτων. Καὶ γίνεται Θουκυδίδης μὲν ἀσαφὴς καὶ δυσπαρακολούθητος· πολλῶν γὰρ κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος καὶ χειμῶνα γιγνομένων ἐν διαφόροις, ὡς

εἰκὸς, τόποις, ἡμιτελεῖς τὰς πρώτας πράξεις καταλιπὼν, ἑτέρων ἅπτεται τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος, ἢ χειμῶνα, γιγνομένων· πλανώμεθα δὴ, καθάπερ εἰκὸς, καὶ δυσκόλως τοῖς δηλουμένοις παρακολουθοῦμεν, ταραττομένης τῆς διανοίας. Ἡρόδοτος δὲ, ἀπὸ τῆς Λυδῶν βασιλείας ἀρξάμενος, καὶ μέχρι τῆς Κροίσου καταβὰς, ἐπὶ Κῦρον εὐθέως, τὸν καταλύσαντα τὴν Κροίσου ἀρχὴν, μεταβαίνει· Αἰγυπτίων τ' ἄρχεται διηγημάτων, καὶ Σκυθικῶν, καὶ Λιβυκῶν, τὰ μὲν ὡς ἀκόλουθα δηλῶν, τὰ δὲ ὡς χαριεστέραν ποιήσοντα τὴν διήγησιν ἐπεισάγων. Διεξελθών τε πράξεις Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἔτεσιν ὁμοῦ διακοσίοις καὶ εἴκοσι γενομένας ἐν ταῖς τρισὶν ἠπείροις, καὶ παραγράψας τῆς Ξέρξου φυγῆς τὴν ἱστορίαν, οὐ διέσπασε τὴν διήγησιν· ἀλλὰ συμβέβηκε, [1] τῷ μὲν, μίαν ὑπόθεσιν λαβόντι, πολλὰ ποιῆσαι μέρη τὸ ἓν σῶμα· τῷ δὲ, τὰς πολλὰς καὶ οὐδὲν ἐοικυίας ὑποθέσεις προελομένῳ, σύμφωνον ἓν σῶμα πεποιηκέναι.

Μιᾶς δ' ἰδέας ἐπιμνησθήσομαι [2] πραγματικῆς, ἣν οὐδεμιᾶς τῶν εἰρημένων ἧττον ἐν ἁπάσαις ἱστορίαις ζητοῦμεν, τὴν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως διάθεσιν, ᾗ κέχρηται πρὸς τὰ πράγματα, περὶ ὧν γράφει. Ἡ μὲν Ἡροδότου διάθεσις ἐν ἅπασιν ἐπιεικὴς, καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς συνηδομένη, τοῖς δὲ κακοῖς συναλγοῦσα· ἡ δὲ Θουκυδίδου διάθεσις αὐθέκαστός τις καὶ πικρὰ, καὶ τῇ πατρίδι τῆς φυγῆς μνησικακοῦσα. Τὰ μὲν γὰρ ἁμαρτήματα ἐπεξέρχεται καὶ μάλα ἀκριβῶς· τῶν δὲ κατὰ νοῦν κεχωρηκότων καθάπαξ οὐ μέμνηται, ἢ ὥσπερ ἠναγκασμένως. Καὶ κατὰ μὲν τὸν πραγματικὸν τύπον ἥττων ἐστὶν Ἡροδότου διὰ ταῦτα Θουκυδίδης· κατὰ δὲ τὸν λεκτικὸν τὰ μὲν ἥττων, τὰ δὲ κρείττων, τὰ δ' ἴσος. Ἐρῶ δὲ καὶ περὶ τούτων ὡς ὑπείληφα.

Πρώτη τῶν ἀρετῶν γένοιτ' ἂν, ἧς χωρὶς οὐδὲν τῶν ἄλλων τῶν περὶ τοὺς λόγους ὄφελος· τίς; ἡ καθαρὰ τοῖς ὀνόμασι καὶ τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα σώζουσα διάλεκτος· ταύτην ἀκριβοῦσιν ἀμφότεροι. Ἡρόδοτός τε γὰρ τῆς Ἰάδος ἄριστος κανών· Θουκυδίδης τε τῆς Ατθίδος. [1] Τρίτην ἔχει χώραν ἡ καλουμένη συντομία· ἐν ταύτῃ δοκεῖ προέχειν Ἡροδότου Θουκυδίδης· καίτοι λέγοι τις ἂν, ὡς μετὰ τοῦ σαφοῦς ἐξεταζόμενον ἡδὺ φαίνεται τὸ βραχύ· εἰ δ' ἀπολείποιτο τούτου πικρόν. [2] Αλλὰ μηδὲν ἔστω παρὰ τοῦτο. Ενάργεια μετὰ ταῦτα τέτακται πρώτη μετὰ τῶν ἐπιθέτων ἀρετῶν. Ἱκανῶς ἐν ταύτῃ κατορθοῦσιν ἀμφότεροι. Μετὰ ταύτην συνίσταται τὴν ἀρετὴν τῶν ἠθῶν τε καὶ παθῶν μίμησις. Διῄρηνται τὴν ἀρετὴν ταύτην οἱ συγγραφεῖς. Θουκυδίδης μὲν γὰρ τὰ πάθη δηλῶσαί κρείττων· Ἡρόδοτος δὲ τά γ' ἤθη παραστῆσαι δεινότερος. Μετὰ ταῦτα αἱ τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν ἐκφαίνουσαι τῆς κατασκευῆς ἀρεταί. Ισοι κἀν ταύταις οἱ συγγραφεῖς. Ἕπονται ταύταις αἱ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸν τόνον καὶ τὰς ὁμοιοτρόπους δυνάμεις τῆς φράσεως ἀρεταὶ περιέχουσαι. Κρείττων ἐν ταύταις Ἡροδότου Θουκυδίδης. Ἡδονὴν δὲ καὶ πειθὼ καὶ τέρψιν καὶ τὰς ὁμοιογενεῖς ἀρετὰς εἰσφέρεται μακρῷ Θουκυδίδου κρείττονας Ἡρόδοτος. Τῆς δὲ φράσεως τῶν ὀνομάτων τὸ μὲν κατὰ φύσιν Ἡρόδοτος ἐζήλωκε, τὸ δὲ δεινὸν Θουκυδίδης, ὁμοειδὴς πᾶς ὢν ἐν λόγοις. Αρετῶν ἡ κυριωτάτη τὸ πρέπον. Ταύτην ὁ Ἡρόδοτος ἀκριβοῖ μᾶλλον, ἢ Θουκυδίδης. Ὁμοειδὴς γὰρ οὗτος ἐν πᾶσι, κἀν ταῖς δημηγορίαις μᾶλλον, ἢ ταῖς διηγήσεσιν. Εμοὶ μέντοι καὶ τῷ φιλτάτῳ [3] Καικιλίῳ δοκεῖ τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ μάλιστά γε καὶ ζηλῶσαι Δημοσθένης. Ἵνα δὲ συνελὼν εἴπω, καλαὶ μὲν αἱ ποιήσεις ἀμφότεραι· οὐ γὰρ ἂν αἰσχυνθείην ποιήσεις αὐτὰς λέγων· διαφέρουσι δὲ κατὰ τοῦτο μάλιστα ἀλλήλων, ὅτι

τὸ μὲν Ἡροδότου κάλλος ἱλαρόν ἐστι, φοβερὸν δὲ τὸ Θουκυδίδου. Ἀπόχρη ταῦτ' εἰρῆσθαι περὶ τούτων τῶν συγγραφέων, πολλῶν καὶ ἄλλων ἐνόντων λέγεσθαι, περὶ ὧν καὶ ἕτερος ἔσται καιρός.

γ'. Ξενοφῶν δὲ καὶ Φίλιστος, οἱ τούτοις ἐπακμάσαντες, οὔτε φύσεις ὁμοίας εἶχον, οὔτε προαιρέσεις. Ξενοφῶν μὲν γὰρ Ἡροδότου ζηλωτὴς ἐγένετο κατ' ἀμφοτέρους τοὺς χαρακτῆρας, τόν τε πραγματικὸν, καὶ τὸν λεκτικόν. Πρῶτον μὲν γὰρ τὰς ὑποθέσεις τῶν ἱστοριῶν ἐξελέξατο καλὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἀνδρὶ φιλοσόφῳ προσηκούσας· τήν τε Κύρου Παιδείαν, εἰκόνα βασιλέως ἀγαθοῦ καὶ εὐδαίμονος· καὶ τὴν Ἀνάβασιν τοῦ νεωτέρου Κύρου, ᾧ καὶ αὐτὸς συνανέβη, μέγιστον ἐγκώμιον ἔχουσαν τῶν συστρατευσαμένων Ἑλλήνων· καὶ τρίτην ἔτι τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ ἣν κατέλιπεν ἀτελῆ Θουκυδίδης, ἐν ᾗ καταλύονταί τε [1] οἱ τριάκοντα, καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, ἃ Λακεδαιμόνιοι καθεῖλον, αὖθις ἀνίστανται. Οὐ μόνον δὲ τῶν ὑποθέσεων χάριν ἄξιος ἐπαινεῖσθαι, ζηλωτὴς Ἡροδότου γενόμενος, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκονομίας. Ταῖς τε γὰρ ἀρχαῖς αὐτῶν ταῖς πρεπωδεστάταις κέχρηται, καὶ τελευτὰς ἑκάστῃ τὰς ἐπιτηδειοτάτας ἀποδέδωκε. Μεμέρικέ τε καλῶς καὶ τέταχε καὶ πεποίκιλκε τὴν γραφήν. Ἦθός τ' ἐπιδείκνυται θεοσεβὲς, καὶ δίκαιον, καὶ καρτερικὸν, καὶ εὐπετὲς, ἁπάσαις τε συλλήβδην κεκοσμημένον ἀρεταῖς· καὶ ὁ μὲν πραγματικὸς τύπος αὐτῷ τοιοῦτος.

Ὁ δὲ λεκτικὸς πῇ μὲν ὅμοιος Ἡροδότου, πῇ δ' ἐνδεέστερος. Καθαρὸς μὲν γὰρ τοῖς ὀνόμασιν ἱκανῶς, καὶ σαφὴς, καθάπερ ἐκεῖνος· ἐκλέγει δ' ὀνόματα συνήθη τε καὶ προσφυῆ τοῖς πράγμασι, καὶ συντίθησιν αὐτὰ ἡδέως πάνυ καὶ κεχαρισμένως, οὐχ ἧττον Ἡροδότου. Ὕψος δὲ καὶ κάλλος καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ λεγόμενον ἰδίως πλάσμα ἱστορικὸν Ἡρόδοτος ἔχει. Οὐ γὰρ μόνον οὐκ

ἴσχυσε τοῦτο παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ἀλλὰ κἂν ποτε διεγεῖραι βουληθείη τὴν φράσιν, ὀλίγον ἐμπνεύσας, [1] ὥσπερ ἀπόγειος αὔρα, ταχέως σβέννυται. Μακρότερος γὰρ γίνεται τοῦ δέοντος ἐν πολλοῖς καὶ τοῦ πρέποντος, καὶ οὐχ, ὡς Ἡρόδοτος, ἐφάπτεται τῶν προσώπων εὐτυχῶς, ἀλλ' ἐν πολλοῖς ὀλίγωρός ἐστιν, ἄν τις ὀρθῶς σκοπῇ.

* * *

III.

[1] E LONGINO.

[Ad Edit. Joannis Toupii. Oxon. 1778. in 4to.]

[2] ΕΚ ΤΟΥ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΛΟΓΓΙΝΟΥ

ΠΕΡΙ

῾ΥΨΟΥΣ.

῾Η—τῶν λόγων κρίσις πολλῆς ἐστι πείρας τελευταῖον ἐπιγέννημα.

ΠΕΡΙ ῾ΥΨ. § VI.

§ 1.

* * *

— [3] ΑΚΡΟΤΗΣ *καὶ ἐξοχή τις λόγων ἐστὶ τὰ ὕψη· καὶ ποιητῶν τε οἱ μέγιστοι καὶ συγγραφέων οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἐνθένδε ποθὲν ἐπρώτευσαν, [4] καὶ ταῖς ἑαυτῶν περιέλαβον εὐκλείαις τὸν αἰῶνα. Οὐ γὰρ εἰς πειθὼ τοὺς ἀκροωμένους, ἀλλ' εἰς ἔκστασιν ἄγει [5] τὰ ὑπερφυᾶ· [6] πάντη δέ γε σὺν ἐκπλήξει τȣ̃ πιθανοῦ καὶ τοῦ πρὸς χάριν ἀεὶ κρατεῖ τὸ θαυμάσιον· εἴγε τὸ μὲν πιθανὸν ὡς τὰ πολλὰ ἐφ' ἡμῖν· ταῦτα δὲ, δυναστείαν καὶ βίαν ἄμαχον*

προσφέροντα, παντὸς ἐπάνω τοῦ ἀκροωμένου καθίσταται. Καὶ τὴν μὲν ἐμπειρίαν τῆς εὑρέσεως, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων τάξιν καὶ οἰκονομίαν οὐκ ἐξ ἑνὸς, οὐδ᾽ ἐκ δυοῖν, ἐκ δὲ τοῦ ὅλου τῶν λόγων ὕφους μόλις ἐκφαινομένην ὁρῶμεν· [1] ὕψος δέ που καιρίως ἐξενεχθὲν τά τε πράγματα δίκην σκηπτοῦ πάντα διεφόρησεν, καὶ τὴν τοῦ ῥήτορος εὐθὺς ἀθρόαν ἐνεδείξατο δύναμιν. * * *

* * *

§ VII.

Εἰδέναι χρὴ, φίλτατε, διότι, καθάπερ κἀν τῷ κοινῷ βίῳ οὐδὲν ὑπάρχει μέγα, οὗ τὸ καταφρονεῖν ἐστι μέγα· οἷον πλοῦτοι, τιμαὶ, δόξαι, τυραννίδες, καὶ ὅσα δὴ ἄλλα ἔχει πολὺ τὸ ἔξωθεν προστραγῳδούμενον, οὐκ ἂν τῷ γε φρονίμῳ δόξειεν ἀγαθὰ ὑπερβάλλοντα, ὧν αὐτὸ τὸ περιφρονεῖν ἀγαθὸν οὐ μέτριον· [2] θαυμάζουσι γοῦν τῶν ἐχόντων αὐτὰ μᾶλλον τοὺς δυναμένους ἔχειν, καὶ διὰ μεγαλοψυχίαν ὑπερορῶντας· [3] Τῇ δέ που καὶ ἐπὶ τῶν διηρμένων ἐν ποιήμασι καὶ λόγοις ἐπισκεπτέον, μή τινα μεγέθους φαντασίαν [4] ἔχοι τοιαύτην, ᾗ πολὺ πρόσκειται τὸ εἰκῇ προσαναπλαττόμενον, ἀναπτυσσόμενα δὲ ἄλλως εὑρίσκοιτο χαῦνα, ὧν τοῦ θαυμάζειν τὸ περιφρονεῖν εὐγενέστερον. Φύσει γάρ πως ὑπὸ τἀληθοῦς ὕψους ἐπαίρεταί τε ἡμῶν ἡ ψυχὴ, καὶ γαῦρόν τι ἀνάστημα λαμβάνουσα πληροῦται χαρᾶς καὶ μεγαλαυχίας, ὡς αὐτὴ γεννήσασα ὅπερ ἤκουσεν. Ὅταν οὖν ὑπ᾽ ἀνδρὸς ἔμφρονος καὶ ἐμπείρου λόγων πολλάκις ἀκουόμενόν τι πρὸς μεγαλοφροσύνην τὴν ψυχὴν μὴ συνδιατιθῇ, μηδ᾽ ἐγκαταλείπῃ τῇ διανοίᾳ πλεῖον τοῦ λεγομένου τὸ ἀναθεωρούμενον, πίπτῃ δ᾽, ἂν τὸ συνεχὲς ἐπισκοπῇ, εἰς ἀπαύξησιν· οὐκ ἂν ἔτ᾽ ἀληθὲς ὕψος εἴη, μέχρι μόνης τῆς ἀκοῆς σωζό-

μένον. Τοῦτο γὰρ τῷ ὄντι μέγα, οὗ πολλὴ μὲν ἡ ἀναθεώρησις, δύσκολος δὲ, μᾶλλον δ' [1] ἀδύνατος ἡ κατεξανάστασις· ἰσχυρὰ δὲ ἡ μνήμη καὶ δυσεξάλειπτος. Ὅλως καὶ καλὰ νόμιζε ὕψη καὶ ἀληθινὰ τὰ διαπαντὸς ἀρέσκοντα καὶ πᾶσιν· [2] ὅταν γὰρ τοῖς ἀπὸ διαφόρων ἐπιτηδευμάτων, βίων, ζήλων, ἡλικιῶν, λόγων, ἕν τι καὶ ταὐτὸν ἅμα περὶ τῶν αὐτῶν ἅπασι δοκῇ, τόθ' ἡ ἐξ ἀσυμφώνων [3] ὡς κρίσις καὶ συγκατάθεσις τὴν ἐπὶ τῷ θαυμαζομένῳ πίστιν ἰσχυρὰν λαμβάνει καὶ ἀναμφίλεκτον.

§ VIII.

Ἐπεὶ δὲ πέντε, ὡς ἂν εἴποι τις, πηγαί τινές εἰσιν αἱ τῆς ὑψηγορίας γονιμώταται, (προϋποκειμένης, ὥσπερ ἐδάφους τινὸς κοινοῦ, ταῖς πέντε ταύταις ἰδέαις, τῆς ἐν τῷ λέγειν δυνάμεως, ἧς ὅλως χωρὶς οὐδὲν,) πρῶτον μὲν καὶ κράτιστον, [4] τὸ περὶ τὰς νοήσεις ἁδρεπήβολον, ὡς κἀν τοῖς περὶ Ξενοφῶντος ὡρισάμεθα· δεύτερον δὲ, τὸ σφοδρὸν καὶ ἐνθουσιαστικὸν πάθος· ἀλλ' αἱ μὲν δύο αὗται τοῦ ὕψους κατὰ τὸ πλέον αὐθιγενεῖς συστάσεις· αἱ λοιπαὶ δ' ἤδη καὶ διὰ τέχνης· [5] ἥτε ποιὰ τῶν σχημάτων πλάσις· ([6] δισσὰ δέ που ταῦτα, τὰ μὲν νοήσεως, θάτερα δὲ λέξεως·) ἐπὶ δὲ τούτοις [7] ἡ γενναῖα φράσις, ἧς μέρη πάλιν ὀνομάτων τε ἐκλογὴ, καὶ ἡ τροπικὴ καὶ πεποιημένη λέξις· πέμπτη δὲ μεγέθους αἰτία, καὶ συγκλείουσα τὰ πρὸ ἑαυτῆς ἅπαντα, ἡ ἐν ἀξιώματι καὶ διάρσει σύνθεσις· φέρε δὴ, τὰ ἐμπεριεχόμενα καθ' ἑκάστην ἰδέαν τούτων ἐπισκεψώμεθα· τοσοῦτον προειπόντες, ὅτι τῶν πέντε μορίων ὁ Καικίλιός [8] ἔστιν ἃ παρέλιπεν, ὡς καὶ τὸ πάθος ἀμέλει. [9] Ἀλλ' εἰ μὲν ὡς ἕν τι ταῦτ' ἄμφω, τό τε ὕψος καὶ τὸ παθητικὸν, καὶ ἔδοξεν αὐτῷ πάντῃ συνυπάρχειν τε ἀλλή-

λῶς καὶ συμπεφυρμένα, καὶ γὰρ πάθη τινὰ διεστῶτα ὕψους καὶ ταπεινὰ εὑρίσκεται, καθάπερ οἶκτοι, λῦπαι, φόβοι· [1] καὶ ἔμπαλιν πολλὰ ὕψη δίχα πάθους, ὡς πρὸς μυρίοις ἄλλοις καὶ τὰ περὶ τοὺς Ἀλωάδας τῷ ποιητῇ παρατετολμημένα·

Ὄσσαν ἐπ' Οὐλύμπῳ μέμασαν θέμεν· αὐτὰρ ἐπ' Ὄσσῃ
Πήλιον εἰνοσίφυλλον, ἵν' οὐρανὸς ἀμβατὸς εἴη.

Καὶ τὸ τούτοις ἔτι μεῖζον ἐπιφερόμενον,

Καί νύ κεν ἐξετέλεσσαν.

Παρά γε μὴν τοῖς ῥήτορσι τὰ ἐγκώμια καὶ τὰ πομπικὰ καὶ ἐπιδεικτικὰ τὸν μὲν ὄγκον καὶ τὸ ὑψηλὸν ἐξ ἅπαντος περιέχει, πάθους δὲ χηρεύει κατὰ τὸ πλεῖστον· ὅθεν ἥκιστα τῶν ῥητόρων οἱ περιπαθεῖς ἐγκωμιαστικοὶ ἢ ἔμπαλιν οἱ ἐπαινετικοὶ περιπαθεῖς. Εἰ δ' αὖ πάλιν ἐξ ὅλου μὴ ἐνόμισεν ὁ Καικίλιος τὸ ἐμπαθὲς εἰς τὰ ὕψη ποτὲ συντελεῖν, καὶ διὰ τοῦτ' οὐχ ἡγήσατο μνήμης ἄξιον, πάνυ διηπάτηται· θαρρῶν γὰρ ἀφορισαίμην ἄν, ὡς οὐδὲν οὕτως, ὡς τὸ γενναῖον πάθος, ἔνθα χρή, μεγαλήγορον, ὥσπερ ὑπὸ μανίας τινὸς καὶ πνεύματος ἐνθουσιαστικῶς ἐκπνέον, [2] καὶ οἱονεὶ φοιβάζον τοὺς λόγους.

§ IX.

[3] Οὐ μὴν ἀλλ', ἐπεὶ τὴν κρατίστην μοῖραν ἐπέχει τῶν ἄλλων τὸ πρῶτον, λέγω δὲ τὸ μεγαλοφυές, χρὴ κἀνταῦθα, εἰ καὶ δωρητὸν τὸ πρᾶγμα μᾶλλον ἢ κτητόν, ὅμως, καθ' ὅσον οἷόν τε, τὰς ψυχὰς ἀνατρέφειν πρὸς τὰ μεγέθη, καὶ ὥσπερ ἐγκύμονας ἀεὶ ποιεῖν γενναίου παραστήματος. Τίνα, φήσεις, τρόπον; γέγραφά που καὶ ἑτέ-

μοῦ, ὅτι τὸ τοιοῦτον ὕψος μεγαλοφροσύνης ἀπήχημα. Ὅθεν καὶ φωνῆς δίχα θαυμάζεταί ποτε ψιλὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἔννοια δι' αὐτὸ τὸ μεγαλόφρον· ὡς ἡ τοῦ Αἴαντος ἐν Νεκυίᾳ σιωπὴ μέγα καὶ παντὸς ὑψηλότερον λόγου. Πρῶτον οὖν τὸ, ἐξ οὗ γίνεται, προϋποτίθεσθαι πάντως ἀναγκαῖον· ὡς ἔχειν δεῖ τὸν ἀληθῆ ῥήτορα μὴ ταπεινὸν φρόνημα καὶ ἀγεννές· οὐδὲ γὰρ οἷόν τε, μικρὰ καὶ δουλοπρεπῆ φρονοῦντας καὶ ἐπιτηδεύοντας παρ' ὅλον τὸν βίον θαυμαστόν τι καὶ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἐξενεγκεῖν ἄξιον· μεγάλοι δὲ οἱ λόγοι τούτων, κατὰ το εἰκός, ὧν ἂν ἐμβριθεῖς ὦσιν αἱ ἔννοιαι. Ταύτῃ καὶ εἰς τοὺς μάλιστα φρονηματίας ἐμπίπτει τὰ ὑπερφυᾶ· ὁ γὰρ, τῷ Παρμενίωνι φήσαντι, "[2] Ἐγὼ μὲν ἂν ἠρκέσθην, [3] εἰ Ἀλέξανδρος ἤμην," "Κἀγὼ, νὴ Δία," εἰπὼν, "εἰ Παρμενίων ἤμην," τὸ αὐτοῦ μεγαλόφρον δείκνυσιν· ὡς καὶ τὸ Ὁμήρου παραρίζει μεγαλοφυὲς, ἐν τῷ,

Οὐρανῷ ἐστήριξε κάρη, καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει,

τὸ ἐπ' οὐρανὸν ἀπὸ γῆς διάστημα· καὶ τοῦτ' ἂν εἴποι τις οὐ μᾶλλον [4] τῆς Ἔριδος, ἢ Ὁμήρου μέτρον. [5] Ὡ ἀνόμοιόν γε τὸ Ἡσιόδειον ἐπὶ τῆς Ἀχλύος, εἴγε Ἡσιόδου καὶ τὴν Ἀσπίδα θετέον,

Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον·

οὐ γὰρ δεινὸν ἐποίησε τὸ εἴδωλον, ἀλλὰ μισητόν. [6] Ὁ δὲ πῶς μεγεθύνει τὰ δαιμόνια;

Ὅσσον δ' ἠεροειδὲς ἀνὴρ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν,
Ἥμενος ἐν σκοπιῇ, λεύσσων ἐπὶ οἴνοπα πόντον,
Τόσσον ἐπιθρώσκουσι θεῶν ὑψηχέες ἵπποι.

Τὴν ὁρμὴν αὐτῶν κοσμικῷ διαστήματι καταμετρεῖ. Τίς οὖν οὐκ ἂν εἰκότως διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους ἐπιφθέγξαιτο, ὅτι, ἂν δὶς ἑξῆς ἐφορμήσωσιν οἱ τῶν θεῶν ἵπποι, οὐκέθ' εὑρήσουσιν ἐν κόσμῳ τόπον; Ὑπερφυᾶ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς θεομαχίας φαντάσματα·

[1] Αμφὶ δ' ἐσάλπιγξεν μέγας οὐρανὸς, Οὔλυμπός τε.
Εδδεισεν δ' ὑπένερθεν ἄναξ ἐνέρων Ἀϊδωνεύς.
Δείσας δ' ἐκ θρόνου ἆλτο, καὶ ἴαχε, μή οἱ ἔπειτα
Γαῖαν ἀναῤῥήξειε Ποσειδάων ἐνοσίχθων,
Οἰκία δὲ θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι φανείη,
Σμερδαλέ', εὐρώεντα, τά τε στυγέουσι θεοί περ.

Επιβλέπεις, ἑταῖρε, ὡς, ἀναῤῥηγνυμένης μὲν ἐκ βάθρων γῆς, αὐτοῦ δὲ γυμνουμένου ταρτάρου, ἀνατροπὴν δὲ ὅλου καὶ διάστασιν τοῦ κόσμου λαμβάνοντος, πάνθ' ἅμα, οὐρανὸς, ᾅδης, τὰ θνητὰ, τὰ ἀθάνατα, ἅμα τῇ τότε συμπολεμεῖ καὶ συγκινδυνεύει μάχῃ; [2] Ἀλλὰ ταῦτα φοβερὰ μὲν, πλὴν ἄλλως εἰ μὴ κατ' ἀλληγορίαν λαμβάνοιτο, παντάπασιν ἄθεα, καὶ οὐ σώζοντα τὸ πρέπον. Ὅμηρος γάρ μοι δοκεῖ, παραδιδοὺς τραύματα θεῶν, στάσεις, τιμωρίας, δάκρυα, δεσμὰ, πάθη πάμφυρτα, τοὺς μὲν ἐπὶ τῶν Ἰλιακῶν ἀνθρώπους, ὅσον ἐπὶ τῇ δυνάμει, θεοὺς πεποιηκέναι, τοὺς θεοὺς δὲ ἀνθρώπους. Ἀλλ' ἡμῖν μὲν δυσδαιμονοῦσιν ἀπόκειται λιμὴν κακῶν, ὁ θάνατος· τῶν θεῶν δ' οὐ τὴν φύσιν, ἀλλὰ τὴν ἀτυχίαν ἐποίησεν αἰώνιον. Πολὺ δὲ τῶν περὶ τὴν θεομαχίαν ἀμείνω τὰ, ὅσα ἄχραντόν τι καὶ μέγα τὸ δαιμόνιον, ὡς ἀληθῶς, καὶ ἄκρατον παρίστησιν, οἷα (πολλοῖς δὲ πρὸ ἡμῶν ὁ τόπος ἐξείργασται) τὰ ἐπὶ τοῦ Ποσειδῶνος·

—Τρέμε δ' οὔρεα μακρὰ, καὶ ὕλη,
Καὶ κορυφαὶ, Τρώων τε πόλις, καὶ νῆες Αχαιῶν,
Ποσσὶν ὑπ' ἀθανάτοισι Ποσειδάωνος ἰόντος.
Βῆ δ' ἐλάαν ἐπὶ κύματ'· [1] ἄταλλε δὲ κήτε' ὑπ' αὐτῷ
Πάντοθεν ἐκ κευθμῶν, οὐδ' ἠγνοίησεν ἄνακτα·
Γηθοσύνῃ δὲ θάλασσα διΐστατο· τοὶ δὲ πέτοντο——

Ταύτῃ καὶ ὁ τῶν Ιουδαίων θεσμοθέτης, οὐχ ὁ τυχὼν ἀνὴρ, ἐπειδὴ τὴν τοῦ θείου δύναμιν κατὰ τὴν ἀξίαν [2] ἐχώρησε, κἀξέφηνεν, εὐθὺς ἐν τῇ εἰσβολῇ γράψας τῶν νόμων, "Εἶπεν ὁ Θεὸς," φησί· τί; "[3] Γενέσθω φῶς, καὶ ἐγένετο· "γενέσθω γῆ, καὶ ἐγένετο." Οὐκ ὀχληρὸς ἂν ἴσως, ἑταῖρε, δόξαιμι, [4] ἓν ἔτι τοῦ Ποιητοῦ, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων, παραθέμενος, τοῦ μαθεῖν χάριν, ὡς εἰς τὰ ἡρωϊκὰ μεγέθη συνεμβαίνειν ἐθίζει. Αχλὺς ἄφνω καὶ νὺξ ἄπειρος αὐτῷ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐπέχει μάχην· ἔνθα δὴ ὁ Αἴας ἀμηχανῶν,

[5] Ζεῦ πάτερ, (φησὶν,) ἀλλὰ σὺ ῥῦσαι ὑπ' ἠέρος υἷας Αχαιῶν,
Ποίησον δ' αἴθρην, δὸς δ' ὀφθαλμοῖσιν ἰδέσθαι·
Εν δὲ φάει καὶ ὄλεσσον.

Εστιν ὡς ἀληθῶς τὸ πάθος Αἴαντος· οὐ γὰρ ζῆν εὔχεται, (ἦν γὰρ τὸ αἴτημα τοῦ ἥρωος ταπεινότερον,) ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν ἀπράκτῳ σκότει τὴν ἀνδρείαν εἰς οὐδὲν γενναῖον εἶχε διαθέσθαι, διὰ ταῦτ' ἀγανακτῶν, ὅτι πρὸς τὴν μάχην ἀργεῖ, φῶς ὅτι τάχιστα αἰτεῖται, ὡς πάντως τῆς ἀρετῆς εὑρήσων ἐντάφιον ἄξιον, κἂν αὐτῷ Ζεὺς ἀντιτάττηται. Αλλὰ γὰρ Ὅμηρος μὲν ἐνθάδε οὔριος συνεμπνεῖ τοῖς ἀγῶσι, [6] καὶ οὐκ ἄλλό·τι αὐτὸς πέπονθεν, ἢ

Μαίνεται, ὡς ὅτ' Αρης ἐγχέσπαλος, ἢ ὀλοὸν πῦρ
Οὔρεσι μαίνηται βαθέης ἐνὶ τάρφεσιν ὕλης·
Αφλοισμὸς δὲ περὶ στόμα γίνεται.

§ XII.

—[1] Ὁ Κικέρων τοῦ Δημοσθένους ἐν τοῖς μεγέθεσι παραλλάττει. Ὁ μὲν γὰρ ἐν ὕψει τὸ πλέον ἀποτόμῳ, ὁ δὲ Κικέρων ἐν χύσει· καὶ [3] ὁ μὲν ἡμέτερος διὰ τὸ μετὰ βίας ἕκαστα, ἔτι δὲ τάχους, ῥώμης, δεινότητος, οἷον καίειν τε ἅμα καὶ διαρπάζειν, σκηπτῷ τινι παρεικάζοιτ' ἂν ἢ κεραυνῷ· ὁ δὲ Κικέρων, ὡς ἀμφιλαφής τις ἐμπρησμὸς, (οἶμαι,) πάντη νέμεται καὶ ἀνειλεῖται, πολὺ ἔχων καὶ ἐπίμονον ἀεὶ τὸ καῖον, καὶ διακληρονομούμενον ἄλλοτ' ἀλλοίως ἐν αὐτῷ, καὶ κατὰ διαδοχὰς ἀνατρεφόμενον. [2] Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμεῖς ἂν ἄμεινον ἐπικρίνοιτε. Καιρὸς δὲ τοῦ Δημοσθενικοῦ μὲν ὕψους καὶ [4] ὑπερτεταμένου, ἔν τε ταῖς δεινώσεσι καὶ τοῖς σφοδροῖς πάθεσι, καὶ ἔνθα δεῖ τὸν ἀκροατὴν τὸ σύνολον ἐκπλῆξαι· τῆς δὲ χύσεως, ὅπου χρὴ καταντλῆσαι· τοπηγορίαις τε γὰρ, καὶ ἐπιλόγοις κατὰ τὸ πλέον, καὶ παραβάσεσι, καὶ τοῖς φραστικοῖς ἅπασι καὶ ἐπιδεικτικοῖς, ἱστορίαις τε, καὶ φυσιολογίαις, καὶ οὐκ ὀλίγοις ἄλλοις μέρεσιν ἁρμόδιος.

* * *

§ XIV.

[5] Οὐκοῦν καὶ ἡμᾶς, ἡνίκ' ἂν διαπονῶμεν ὑψηγορίας τι καὶ μεγαλοφροσύνης δεόμενον, καλὸν ἀναπλάττεσθαι ταῖς ψυχαῖς, πῶς ἄν, εἰ τύχοι, ταὐτὸ τοῦθ' Ὅμηρος εἶπεν, πῶς δ' ἂν Πλάτων ἢ Δημοσθένης ὕψωσεν, ἢ ἐν ἱστορίᾳ

Θουκυδίδης· προσπίπτοντα γὰρ ἡμῖν κατὰ ζῆλον ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα, καὶ οἷον διαπρέποντα, τὰς ψυχὰς ἀνοίσει πως [1] πρὸς τὰ ἀνειδωλοποιούμενα μέτρα. Ἔτι δὲ μᾶλλον, εἰ κἀκεῖνο τῇ διανοίᾳ προσυπογράφοιμεν, πῶς ἂν [2] τόδε τι ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενον παρὼν Ὅμηρος ἤκουσεν, ἢ Δημοσθένης, ἢ πῶς ἂν ἐπὶ τούτῳ διετέθησαν· τῷ γὰρ ὄντι μέγα τὸ ἀγώνισμα, τοιοῦτον ὑποτίθεσθαι τῶν ἰδίων λόγων δικαστήριον καὶ θέατρον, καὶ ἐν τηλικούτοις ἥρωσι, κριταῖς τε καὶ μάρτυσιν, [3] ὑπέχειν τῶν γραφομένων εὐθύνας, καὶ μὴ παῖξαι. Πλέον δὲ τούτων παρορμητικὸν, εἰ προστιθείης, πῶς ἂν ἐμοῦ ταῦτα γράψαντος ὁ μετ' ἐμὲ πᾶς ἀκούσειεν αἰών; Εἰ δέ τις αὐτόθεν φοβοῖτο, μὴ τοῦ ἰδίου βίου καὶ χρόνου οὐ φθέγξαιτό τι ὑπερήμερον, ἀνάγκη καὶ τὰ συλλαμβανόμενα ὑπὸ τῆς τούτου ψυχῆς [4] ἀτελῆ καὶ τυφλὰ ὥσπερ ἀμβλοῦσθαι, πρὸς τὸν τῆς ὑστεροφημίας ὅλως μὴ τελεσφορούμενα χρόνον.

* * *

§ XVI.

[5] Αὐτόθι μέντοι καὶ ὁ περὶ σχημάτων ἐφεξῆς τέτακται τόπος· καὶ γὰρ ταῦτ', ἂν ὃν δεῖ σκευάζηται τρόπον, ὡς ἔφην, οὐκ ἂν ἡ τυχοῦσα μεγέθους εἴη μερίς· [6] οὐ μὴν ἀλλ', ἐπεὶ τὸ πάντα διακριβοῦν πολὺ ἔργον ἐν τῷ παρόντι, μᾶλλον δ' ἀπεριόριστον, ὀλίγα τῶν, ὅσα μεγαληγορίας ἀποτελεστικὰ, τοῦ πιστώσασθαι τὸ προκείμενον ἕνεκα καὶ δὴ διέξιμεν. Ἀπόδειξιν ὁ Δημοσθένης ὑπὲρ τῶν πεπολιτευμένων εἰσφέρει· τίς δ' ἦν ἡ κατὰ φύσιν χρῆσις αὐτῆς; "Οὐχ ἡμάρτετε, ὦ τὸν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων

“ἐλευθερίας ἀγῶνα ἀράμενοι· ἔχετε δὲ οἰκεῖα τούτου “παραδείγματα· οὐδὲ γὰρ οἱ ἐν Μαραθῶνι ἥμαρτον, οὐδ' “οἱ ἐν Σαλαμῖνι, οὐδ' οἱ ἐν Πλαταιαῖς.” Ἀλλ' ἐπειδὴ, καθάπερ ἐμπνευσθεὶς ἐξαίφνης ὑπὸ θεοῦ, καὶ οἱονεὶ φοιβόληπτος γενόμενος, τὸν κατὰ τῶν ἀριστέων τῆς Ἑλλάδος ὅρκον ἐξεφώνησεν, “[1] Οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμάρτετε, οὐ “μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας,” φαίνεται δι' ἑνὸς τοῦ ὀμοτικοῦ σχήματος, ὅπερ ἐνθάδε ἀποστροφὴν ἐγὼ καλῶ, τοὺς μὲν προγόνους ἀποθεώσας, ὅτι δεῖ τοὺς οὕτως ἀποθανόντας ὡς θεοὺς ὀμνύναι παριστάνων, τοῖς δὲ κρίνουσι τὸ τῶν ἐκεῖ προκινδυνευσάντων ἐντιθεὶς φρόνημα, τὴν δὲ τῆς ἀποδείξεως φύσιν μεθεστακὼς εἰς ὑπερβάλλον ὕψος καὶ πάθος [2] καὶ ξένων καὶ ὑπερφυῶν ὅρκων ἀξιοπιστίαν, καὶ ἅμα παιώνιόν τινα καὶ ἀλεξιφάρμακον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκουόντων καθιεὶς λόγον· ὡς κουφιζομένους ὑπὸ τῶν ἐγκωμίων μηδὲν ἔλαττον τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Φίλιππον, ἢ ἐπὶ τοῖς κατὰ Μαραθῶνα καὶ Σαλαμῖνα νικητηρίοις, παρίστασθαι φρονεῖν· οἷς πᾶσι τοὺς ἀκροατὰς διὰ τοῦ σχηματισμοῦ συναρπάσας ᾤχετο. * * *

* * *

§ XVIII.

Τί δ' ἐκεῖνα φῶμεν, τὰς πεύσεις τε καὶ ἐρωτήσεις; ἆρα οὐκ αὐταῖς ταῖς τῶν σχημάτων εἰδοποιΐαις παραπολὺ ἐμπρακτότερα καὶ σοβαρώτερα συντείνει τὰ λεγόμενα; “[3] Η βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιϊόντες ἀλλήλων πυνθάνεσθαι, “λέγεταί τι καινόν; τί γὰρ ἂν γένοιτο τούτου καινότε“ρον, ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ καταπολεμῶν τὴν Ἑλλάδα; “τέθνηκε Φίλιππος; οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ· τί δ'

“ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ, ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε.” Καὶ πάλιν, “Πλέωμεν ἐπὶ Μακεδονίαν, φησί· ποῖ δὴ προσορμιούμεθα; ἤρετό τις· εὑρήσει τὰ σαθρὰ τῶν Φιλίππου πραγμάτων αὐτὸς ὁ πόλεμος.” Ην δὲ, ἁπλῶς ῥηθὲν, τὸ πρᾶγμα τῷ παντὶ καταδεέστερον· νυνὶ δὲ τὸ ἔνθουν καὶ ὀξύῤῥοπον τῆς πεύσεως καὶ ἀποκρίσεως, καὶ τὸ πρὸς ἑαυτὸν ὡς πρὸς ἕτερον ἀνθυπαντᾶν, οὐ μόνον ὑψηλότερον ἐποίησε τῷ σχηματισμῷ τὸ ῥηθὲν, ἀλλὰ καὶ πιστότερον. * * *

* * *

§ XXV.

[1] Ὅταν γε μὴν τὰ παρεληλυθότα τοῖς χρόνοις εἰσάγῃς ὡς γινόμενα καὶ παρόντα, οὐ διήγησιν ἔτι τὸν λόγον, ἀλλ' ἐναγώνιον πρᾶγμα ποιήσεις. “Πεπτωκὼς δέ τις, φησὶν ὁ Ξενοφῶν, ὑπὸ τῷ Κύρου ἵππῳ, καὶ πατούμενος, παίει τῇ μαχαίρᾳ εἰς τὴν γαστέρα τὸν ἵππον· ὁ δὲ σφαδάζων ἀποσείεται τὸν Κῦρον, ὁ δὲ πίπτει.” Τοιοῦτος ἐν τοῖς πλείστοις ὁ Θουκυδίδης.

§ XXXV.

—[2] Ἡ φύσις οὐ ταπεινὸν ἡμᾶς ζῶον οὐδ' ἀγεννὲς ἔκρινε, τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ', ὡς εἰς μεγάλην τινὰ πανήγυριν, εἰς τὸν βίον καὶ εἰς τὸν σύμπαντα κόσμον ἐπάγουσα, θεατάς τινας τῶν ὅλων αὐτῆς ἐσομένους, καὶ φιλοτιμοτάτους ἀγωνιστὰς, εὐθὺς ἄμαχον ἔρωτα ἐνέφυσεν ἡμῶν

ταῖς ψυχαῖς παντὸς ἀεὶ τοῦ μεγάλου, καὶ ὡς πρὸς ἡμᾶς δαιμονιωτέρου. Διόπερ τῇ θεωρίᾳ καὶ διανοίας τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιβολῇ οὐδ' ὁ σύμπας κόσμος ἀρκεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦ περιέχοντος πολλάκις ὅρους ἐκβαίνουσιν αἱ ἐπίνοιαι· καὶ εἴ τις περιβλέψαιτο ἐν κύκλῳ τὸν βίον, ὅσῳ πλέον ἔχει τὸ περιττὸν ἐν πᾶσι καὶ μέγα καὶ καλὸν, ταχέως εἴσεται πρὸς ἃ γεγόναμεν. Ἔνθεν φυσικῶς πως ἀγόμενοι, μὰ Δί', οὐ τὰ μικρὰ ῥεῖθρα θαυμάζομεν, εἰ καὶ διαυγῆ καὶ χρήσιμα· ἀλλὰ τὸν Νεῖλον, καὶ Ἴστρον ἢ Ῥῆνον, πολὺ δ' ἔτι μᾶλλον τὸν Ὠκεανόν· οὐδέ γε τὸ ὑφ' ἡμῶν τουτὶ φλογίον ἀνακαιόμενον, ἐπεὶ καθαρὸν σώζει τὸ φέγγος, ἐκπληττόμεθα τῶν οὐρανίων μᾶλλον, καίτοι πολλάκις ἐπισκοτουμένων· οὐδὲ τῶν τῆς Αἴτνης κρατήρων ἀξιοθαυμαστότερον νομίζομεν, ἧς αἱ ἀναχοαὶ πέτρους τε ἐκ βυθοῦ καὶ ὅλους ὄχθους ἀναφέρουσι, καὶ ποταμοὺς ἐνίοτε τοῦ γηγενοῦς ἐκείνου καὶ αὐτοῦ μόνου προχέουσι πυρός. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων ἐκεῖν' ἂν εἴποιμεν, ὡς εὐπόριστον μὲν ἀνθρώποις τὸ χρειῶδες ἢ καὶ ἀναγκαῖον, θαυμαστὸν δ' ὅμως ἀεὶ τὸ παράδοξον.

* * *

§ XLIV.

[1] Ἐκεῖνο μέντοι λοιπὸν, ἕνεκα τῆς σῆς χρηστομαθείας, οὐκ ὀκνήσομεν ἐπιπροσθεῖναι, καὶ διασαφῆσαι, Τερεντιανὲ φίλτατε, ὅπερ ἐζήτησέ τις τῶν φιλοσόφων προσέναγχος, Θαῦμά μ' ἔχει, λέγων, [2] ὡς ἀμέλει καὶ ἑτέρους πολλοὺς, πῶς ποτε κατὰ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα πιθαναὶ μὲν ἐπ' ἄκρον καὶ πολιτικαὶ, δριμεῖαί τε καὶ ἐντρεχεῖς, καὶ μάλιστα πρὸς ἡδονὰς λόγων εὔφοροι, ὑψηλαὶ

δὲ λίαν καὶ ὑπερμεγέθεις, πλὴν εἰ μή τι σπάνιον, οὐκέτι γίνονται φύσεις· τοσαύτη λόγων [1] κοσμική τις ἐπέχει τὸν βίον ἀφορία. Η, νὴ Δί', ἔφη, πιστευτέον ἐκείνῳ τῷ θρυλλουμένῳ, ὡς ἡ δημοκρατία τῶν μεγάλων ἀγαθὴ τιθηνός, ᾗ μόνῃ σχεδὸν ϗ συνήκμασαν οἱ περὶ λόγους δεινοὶ καὶ συναπέθανον; [2] Θρέψαι τε γάρ, φησίν, ἱκανὴ τὰ φρονήματα τῶν μεγαλοφρόνων ἡ ἐλευθερία καὶ ἐφελκύσαι, καὶ ἅμα διαθεῖν τὸ πρόθυμον τῆς πρὸς ἀλλήλους ἔριδος καὶ τῆς περὶ τὰ πρωτεῖα φιλοτιμίας. Ετι γε μὴν διὰ τὰ προκείμενα ἐν ταῖς πολιτείαις ἔπαθλα ἑκάστοτε τὰ ψυχικὰ προτερήματα τῶν ῥητόρων μελετώμενα ἀκονᾶται, καὶ οἷον ἐκτρίβεται, καὶ τοῖς πράγμασι κατὰ τὸ εἰκὸς ἐλεύθερα συνεκλάμπει. Οἱ δὲ νῦν ἐοίκαμεν, ἔφη, [3] παιδομαθεῖς εἶναι δουλείας δικαίας, τοῖς αὐτῆς ἔθεσι καὶ ἐπιτηδεύμασιν ἐξ ἁπαλῶν ἔτι φρονημάτων μονονοὺκ ἐνεσπαργανωμένοι, καὶ ἄγευστοι καλλίστου ϗ γονιμωτάτου λόγων νάματος, τὴν ἐλευθερίαν, ἔφη, λέγω· [4] διόπερ οὐδὲν ὅτι μὴ κόλακες ἐκβαίνομεν μεγαλοφυεῖς. Διὰ τοῦτο τὰς μὲν ἄλλας ἕξεις καὶ εἰς οἰκέτας πίπτειν ἔφασκεν, δοῦλον δὲ μηδένα γίνεσθαι ῥήτορα· εὐθὺς γὰρ ἀναζεῖ τὸ ἀπαῤῥησίαστον, [5] ϗ οἷον ἔμφρουρον, ὑπὸ συνηθείας ἀεὶ [6] κεκονδυλισμένον· [7] "Ἥμισυ γάρ τ' ἀρετῆς, κατὰ "τὸν Ὅμηρον, ἀποαίνυται——δούλιον ἦμαρ." Ὥσπερ οὖν (εἴ γε, φησί, τοῦτο πιστὸν ἐστὶ) ἀκούω τὰ γλωττόκομα, ἐν οἷς οἱ [8] Πυγμαῖοι καλούμενοι τρέφονται, οὐ μόνον κωλύειν τῶν ἐγκεκλεισμένων τὰς αὐξήσεις, ἀλλὰ ϗ συνάγειν διὰ τὸν περικείμενον τοῖς σώμασι δεσμόν· οὕτως ἅπασαν δουλείαν, κἂν ᾖ δικαιοτάτη, ψυχῆς γλωττόκομον ϗ κοινὸν δή τις ἀποφήναιτο δεσμωτήριον.

Ἐγὼ μέντοι γε ὑπολαμβάνων, Ῥᾴδιον, ἔφην, ὦ βέλτιστε, καὶ ἴδιον ἀνθρώπου, τὸ καταμέμφεσθαι ἀεὶ τὰ παρόντα. Ὅρα δὲ μήποτε καὶ ἡ τῆς οἰκουμένης εἰρήνη

διαφθείρει τὰς μεγάλας φύσεις· πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ κατέχων ἡμῶν τὰς ἐπιθυμίας ἀπεριόριστος οὑτοσὶ πόλεμος, καὶ, νὴ Δία, πρὸς τούτοις, τὰ φρουροῦντα τὸν νῦν βίον, καὶ κατ' ἄκρας [1] ἄγοντα καὶ φέροντα, ταυτὶ πάθη. Ἡ γὰρ φιλοχρηματία, πρὸς ἣν ἅπαντες ἀπλήστως ἤδη νοσοῦμεν, καὶ ἡ φιληδονία δουλαγωγοῦσι, μᾶλλον δὲ (ὡς ἂν εἴποι τις) [2] καταβυθίζουσιν αὐτάνδρους ἤδη τοὺς βίους· φιλαργυρία μὲν νόσημα μικροποιὸν, φιληδονία δ' ἀγεννέστατον. Οὐ δὴ ἔχω λογιζόμενος εὑρεῖν, ὡς οἷόν τε, πλοῦτον ἀόριστον ἐκτιμήσαντας, τὸ δ' ἀληθέστερον εἰπεῖν, ἐκθειάσαντας, τὰ συμφυῆ τούτῳ κακὰ εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐπεισιόντα μὴ παραδέχεσθαι. Ἀκολουθεῖ γὰρ τῷ ἀμέτρῳ πλούτῳ καὶ ἀκολάστῳ συνημμένη καὶ ἴσα (φασὶ) βαίνουσα πολυτέλεια, ἀνοίγοντος ἐκείνου τῶν πόλεων καὶ οἴκων τὰς εἰσόδους, εἰς ἃς ἐμβαίνει, καὶ συνοικίζεται· χρονίσαντα δὲ ταῦτα ἐν τοῖς βίοις, νεοττοποιεῖται, (κατὰ τοὺς σοφοὺς,) καὶ ταχέως γενόμενα περὶ τεκνοποιΐαν, ἀλαζονείαν τε γεννῶσι καὶ τῦφον καὶ τρυφὴν, οὐ νόθα ἑαυτῶν γεννήματα, ἀλλὰ καὶ πάνυ γνήσια. Ἐὰν δὲ καὶ τούτους τις τοῦ πλούτου τοὺς ἐκγόνους εἰς ἡλικίαν ἐλθεῖν ἐάσῃ, ταχέως δεσπότας ταῖς ψυχαῖς ἐντίκτουσιν ἀπαραιτήτους, ὕβριν καὶ παρανομίαν καὶ ἀναισχυντίαν. Ταῦτα γὰρ οὕτως ἀνάγκη γίνεσθαι, καὶ μηκέτι τοὺς ἀνθρώπους ἀναβλέπειν, μηδὲ πέρα φήμης εἶναί τινα λόγον· ἀλλὰ τοιούτων ἐν κύκλῳ τελεσιουργεῖσθαι κατ' ὀλίγον τῶν βίων τὴν διαφθορὰν, φθίνειν δὲ καὶ καταμαραίνεσθαι τὰ ψυχικὰ μεγέθη, καὶ ἄζηλα γίνεσθαι, ἡνίκα τὰ θνητὰ ἑαυτῶν μέρη καὶ ἀνόητα ἐκθαυμάζοιεν, παρέντες αὔξειν τ' ἀθάνατα.

[3] Οὐ γὰρ ἐπὶ κρίσει μέν τις δεκασθεὶς, οὐκ ἂν ἔτι τῶν δικαίων καὶ καλῶν ἐλεύθερος καὶ ὑγιὴς ἂν κριτὴς γένοιτο· ἀνάγκη γὰρ τῷ δωροδόκῳ [4] τὰ οἰκεῖα μὲν φαίνεσθαι καλὰ καὶ δίκαια. Ὅπου δὲ ἡμῶν ἑκάστου τοὺς ὅλους ἤδη

βίους δεκασμοὶ βραβεύουσι, καὶ ἀλλοτρίων θῆραι θανάτων, καὶ ἐνέδραι διαθηκῶν, τὸ δ' ἐκ τοῦ παντὸς κερδαίνειν ὠνούμεθα τῆς ψυχῆς, [1] ἕκαστος πρὸς τῆς ἑαυτοῦ ἡδονῆς ἠνδραποδισμένοι, ἆρα δὴ ἐν τῇ τοσαύτῃ λοιμικῇ τοῦ βίου διαφθορᾷ δοκοῦμεν ἔτι ἐλεύθερόν τινα κριτὴν τῶν μεγάλων, ἢ διηκόντων πρὸς τὸν αἰῶνα, [2] κἀδέκαστον ἀπολελεῖφθαι, καὶ μὴ καταρχαιρεσιάζεσθαι πρὸς τῆς τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιθυμίας; Ἀλλὰ μήποτε τοῖς τοιούτοις, οἷοίπερ ἐσμὲν ἡμεῖς, ἄμεινον ἄρχεσθαι ἢ ἐλευθέροις εἶναι· ἐπείτοι γε ἀφεθεῖσαι τὸ σύνολον, ὡς ἐξ εἱρκτῆς ἄφετοι, κατὰ τῶν πλησίον αἱ πλεονεξίαι κἂν ἐπικλύσειαν τοῖς κακοῖς τὴν οἰκουμένην. Ὅλως καὶ δαπανὸν ἔφην εἶναι τῶν νῦν γεννωμένων φύσεων τὴν ῥαθυμίαν, ᾗ, πλὴν ὀλίγων, πάντες ἐγκαταβιοῦμεν, οὐκ ἄλλως πονοῦντες ἢ ἀναλαμβάνοντες, εἰ μὴ ἐπαίνου καὶ ἡδονῆς ἕνεκα, [3] ἀλλὰ μὴ τῆς ζήλου καὶ τιμῆς ἀξίας ποτὲ ὠφελείας. * * *

FINIS

EXCERPTORUM CRITICORUM.

ANALECTA GRÆCA MAJORA.

TOMI PRIORIS

PARS QUINTA.

EXCERPTA MISCELLANEA.

I.

Ex THEOPHRASTO.

Quis Aristotele nervosior? THEOPHRASTO *dulcior?*
CICERO IN BRUTO.

[2]ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ

ΗΘΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.

[AD EDIT. JOH. FRID. FISCHERI. COBURG. 1763. IN 8VO.]

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΗΔΗ μὲν καὶ πρότερον πολλάκις [3]ἐπιστήσας τὴν διάνοιαν, ἐθαύμασα, ἴσως δὲ οὐδὲ παύσομαι θαυμάζων, [4]τί [γὰρ] δήποτε τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀέρα κειμένης, καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὁμοίως παιδευομένων, συμβέβηκεν ἡμῖν οὐ [5]τὴν αὐτὴν τάξιν τῶν τρόπων ἔχειν. Ἐγὼ γὰρ, ὦ Πολύκλεις, συνθεωρήσας ἐκ πολλοῦ χρόνου τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ βεβιωκὼς ἔτη ἐννενήκοντα ἐννέα, ἔτι δὲ ὡμιληκὼς πολλαῖς τε καὶ παντοδαπαῖς φύσεσι, καὶ παρατεθεαμένος ἐξ ἀκριβείας πολλῆς τούς τε ἀγαθοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς φαύλους· ὑπέ-

λαβὸν δεῖν συγγράψαι, ἃ ἑκάτεροι αὐτῶν ἐπιτηδεύουσιν ἐν τῷ βίῳ. [1] Ἐκθήσω δέ σοι κατὰ γένος, ὅσα τε τυγχάνει γένη τρόπων τούτοις προσκείμενα, καὶ ὃν τρόπον τῇ οἰκονομίᾳ χρῶνται. Ὑπολαμβάνω γάρ, ὦ Πολύκλεις, τοὺς υἱεῖς ἡμῶν βελτίους ἔσεσθαι, καταλειφθέντων αὐτοῖς ὑπομνημάτων τοιούτων· οἷς παραδείγμασι χρώμενοι, αἱρήσονται τοῖς εὐσχημονεστάτοις συνεῖναί τε καὶ ὁμιλεῖν, ὅπως μὴ καταδεέστεροι ὦσιν αὐτῶν. Τρέψομαι δὲ ἤδη ἐπὶ τὸν λόγον· σὸν δέ, παρακολουθῆσαί τε καὶ εἰδῆσαι, εἰ ὀρθῶς λέγω. Πρῶτον μὲν οὖν [2] ποιήσομαι τὸν λόγον [3] ἀπὸ τῶν τὴν εἰρωνείαν ἐζηλωκότων, ἀφεὶς τὸ προοιμιάζεσθαι, καὶ πολλὰ περὶ τοῦ πράγματος λέγειν. Καὶ ἄρξομαι πρῶτον ἀπὸ τῆς εἰρωνείας, καὶ ὁριοῦμαι αὐτήν· εἶθ' οὕτως τὸν εἴρωνα διέξειμι, ποῖός τις ἐστίν, [4] καὶ εἰς τίνα τρόπον κατενήνεκται· καὶ [5] τὰ ἄλλα δὴ τῶν παθημάτων, ὥσπερ ὑπεθέμην, πειράσομαι κατὰ γένος φανερὰ καταστῆσαι.

ά. ΠΕΡΙ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ.

Ἡ μὲν οὖν εἰρωνεία δόξειεν ἂν εἶναι, [6] ὡς τύπῳ λαβεῖν, [7] προσποίησις ἐπὶ χεῖρον πράξεων καὶ λόγων. Ὁ δὲ εἴρων, [8] τοιοῦτός τις οἷος προσελθὼν τοῖς ἐχθροῖς ἐθέλειν λαλεῖν, οὐ μισεῖν· καὶ ἐπαινεῖν παρόντας, οἷς ἐπέθετο λάθρα, καὶ τούτοις συλλυπεῖσθαι ἡττωμένοις· καὶ συγγνώμην δὲ ἔχειν τοῖς κακῶς αὐτὸν λέγουσι· καὶ ἐπὶ τοῖς καθ' ἑαυτοῦ λεγομένοις, καὶ πρὸς τοὺς ἀδικουμένους καὶ ἀγανακτοῦντας πράως διαλέγεσθαι· [9] καὶ τοῖς ἐντυγχάνειν κατὰ σπουδὴν βουλομένοις, προστάξαι ἐπανελθεῖν· καὶ μηδὲν ὧν πράττει, ὁμολογῆσαι, ἀλλὰ φῆσαι βουλεύσεσθαι· [10] καὶ προσποιήσασθαι ἄρτι παραγεγονέ-

ναι, καὶ ὀψὲ γενέσθαι αὐτὸν, καὶ μαλακισθῆναι· καὶ πρὸς τοὺς δανειζομένους καὶ ἐρανίζοντας, ὡς οὐ πωλεῖ· καὶ μὴ πωλῶν, φήσει πωλεῖν· καὶ ἀκούσας τι, [1] δόξει μὴ προσποιεῖσθαι· καὶ ἰδὼν, φήσει μὴ ἑωρακέναι· καὶ ὁμολογήσας, μὴ μεμνῆσθαι· καὶ τὰ μὲν ἐσκέφθαι φάσκειν, τὰ δὲ οὐκ εἰδέναι, τὰ δὲ θαυμάζειν, τὰ δὲ ἤδη ποτὲ καὶ αὐτὸς οὕτω διαλογίσασθαι· καὶ τὸ ὅλον δεινὸς τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τοῦ λόγου χρῆσθαι, Οὐ πιστεύω, Οὐχ ὑπολαμβάνω, Ἐκπλήττομαι· καὶ λέγει ἑαυτὸν ἕτερον γεγονέναι· καὶ μὴν [2] οὐ ταῦτα πρὸς ἐμὲ διεξῄει· παράδοξόν μοι τὸ πρᾶγμα, ἄλλῳ τινὶ λέγε· ὅπως δέ σοι ἀπιστήσω, ἢ ἐκείνου καταγνῶ, ἀποροῦμαι. Ἀλλ᾽ ὅρα μὴ σὺ θᾶττον πιστεύῃς τοιαύτας φωνὰς καὶ πλοκὰς καὶ παλιλλογίας· οὗ χεῖρόν ἐστιν εὑρεῖν οὐδέν· τὰ δὴ τῶν ἠθῶν μὴ ἁπλᾶ, ἀλλ᾽ ἐπίβουλα, φυλάττεσθαι μᾶλλον δεῖ ἢ τοὺς ἔχεις.

β΄. ΠΕΡΙ ΚΟΛΑΚΕΙΑΣ.

Τὴν δὲ κολακείαν ὑπολάβοι ἄν τις ὁμιλίαν αἰσχρὰν εἶναι, συμφέρουσαν δὲ τῷ κολακεύοντι· τὸν δὲ κόλακα τοιοῦτόν τινα, ὥστε πορευόμενον ἅμα εἰπεῖν, Ἐνθυμῇ ὡς ἀποβλέπουσι πρὸς σὲ οἱ ἄνθρωποι; τοῦτο οὐθενὶ τῶν ἐν τῇ πόλει γίνεται, πλὴν σοί· εὐδοκίμεις χθὲς ἐν τῇ στοᾷ· πλειόνων γὰρ ἢ τριάκοντα ἀνθρώπων καθημένων, καὶ ἐμπεσόντος λόγου τίς εἴη βέλτιστος, [3] ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀρξαμένους πάντας, ἐπὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατενεχθῆναι· καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγειν· ἀπὸ τοῦ ἱματίου [4] ἀφελεῖν κροκίδα· καὶ ἐάν τι πρὸς τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς ἀπὸ πνεύματος προσενεχθῇ ἄχυρον, καρφολογῆσαι· καὶ ἐπι-

λαβὸν δεῖν συγγράψαι, ἃ ἑκάτεροι αὐτῶν ἐπιτηδεύουσιν ἐν τῷ βίῳ. [1] Ἐκθήσω δέ σοι κατὰ γένος, ὅσα τε τυγχάνει γένη τρόπων τούτοις προσκείμενα, καὶ ὃν τρόπον τῇ οἰκονομίᾳ χρῶνται. Ὑπολαμβάνω γὰρ, ὦ Πολύκλεις, τοὺς υἱεῖς ἡμῶν βελτίους ἔσεσθαι, καταλειφθέντων αὐτοῖς ὑπομνημάτων τοιούτων· οἷς παραδείγμασι χρώμενοι, αἱρήσονται τοῖς εὐσχημονεστάτοις συνεῖναί τε καὶ ὁμιλεῖν, ὅπως μὴ καταδεέστεροι ὦσιν αὐτῶν. Τρέψομαι δὲ ἤδη ἐπὶ τὸν λόγον· σὸν δὲ, παρακολουθῆσαί τε καὶ εἰδῆσαι, εἰ ὀρθῶς λέγω. Πρῶτον μὲν οὖν [2] ποιήσομαι τὸν λόγον [3] ἀπὸ τῶν τὴν εἰρωνείαν ἐζηλωκότων, ἀφεὶς τὸ προοιμιάζεσθαι, καὶ πολλὰ περὶ τοῦ πράγματος λέγειν. Καὶ ἄρξομαι πρῶτον ἀπὸ τῆς εἰρωνείας, καὶ ὁριοῦμαι αὐτήν· εἶθ' οὕτως τὸν εἴρωνα διέξειμι, ποῖός τις ἐστὶν, [4] καὶ εἰς τίνα τρόπον κατενήνεκται· καὶ [5] τὰ ἄλλα δὴ τῶν παθημάτων, ὥσπερ ὑπεθέμην, πειράσομαι κατὰ γένος φανερὰ καταστῆσαι.

ά. ΠΕΡΙ ΕΙΡΩΝΕΙΑΣ.

Ἡ μὲν οὖν εἰρωνεία δόξειεν ἂν εἶναι, [6] ὡς τύπῳ λαβεῖν, [7] προσποίησις ἐπὶ χεῖρον πράξεων καὶ λόγων. Ὁ δὲ εἴρων, [8] τοιοῦτός τις οἷος προσελθὼν τοῖς ἐχθροῖς ἐθέλειν λαλεῖν, οὐ μισεῖν· καὶ ἐπαινεῖν παρόντας, οἷς ἐπέθετο λάθρα, καὶ τούτοις συλλυπεῖσθαι ἡττωμένοις· καὶ συγγνώμην δὲ ἔχειν τοῖς κακῶς αὐτὸν λέγουσι· καὶ ἐπὶ τοῖς καθ' ἑαυτοῦ λεγομένοις, καὶ πρὸς τοὺς ἀδικουμένους καὶ ἀγανακτοῦντας πράως διαλέγεσθαι· [9] καὶ τοῖς ἐντυγχάνειν κατὰ σπουδὴν βουλομένοις, προστάξαι ἐπανελθεῖν· καὶ μηδὲν ὧν πράττει, ὁμολογῆσαι, ἀλλὰ φῆσαι βουλεύσεσθαι· [10] καὶ προσποιήσασθαι ἄρτι παραγεγονέ-

ναι, καὶ ὀψὲ γενέσθαι αὐτὸν, καὶ μαλακισθῆναι· καὶ πρὸς τοὺς δανειζομένους καὶ ἐρανίζοντας, ὡς οὐ πωλεῖ· καὶ μὴ πωλῶν, φησὶ πωλεῖν· καὶ ἀκούσας τὶ, [1] δόξει μὴ προσποιεῖσθαι· καὶ ἰδὼν, φήσει μὴ ἑωρακέναι· καὶ ὁμολογήσας, μὴ μεμνῆσθαι· καὶ τὰ μὲν ἐσκέφθαι φάσκειν, τὰ δὲ οὐκ εἰδέναι, τὰ δὲ θαυμάζειν, τὰ δὲ ἤδη ποτὲ καὶ αὐτὸς οὕτω διαλογίσασθαι· καὶ τὸ ὅλον δεινὸς τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τοῦ λόγου χρῆσθαι, Οὐ πιστεύω, Οὐχ ὑπολαμβάνω, Ἐκπλήττομαι· καὶ λέγει ἑαυτὸν ἕτερον γεγονέναι· καὶ μὴν [2] οὐ ταῦτα πρὸς ἐμὲ διεξῄει· παράδοξόν μοι τὸ πρᾶγμα, ἄλλῳ τινὶ λέγε· ὅπως δέ σοι ἀπιστήσω, ἢ ἐκείνου καταγνῶ, ἀποροῦμαι. Ἀλλ' ὅρα μὴ σὺ θᾶττον πιστεύῃς τοιαύτας φωνὰς καὶ πλοκὰς καὶ παλιλλογίας· οὐ χεῖρόν ἐστιν εὑρεῖν οὐδέν· τὰ δὴ τῶν ἠθῶν μὴ ἁπλᾶ, ἀλλ' ἐπίβουλα, φυλάττεσθαι μᾶλλον δεῖ ἢ τοὺς ἔχεις.

β'. ΠΕΡΙ ΚΟΛΑΚΕΙΑΣ.

Τὴν δὲ κολακείαν ὑπολάβοι ἄν τις ὁμιλίαν αἰσχρὰν εἶναι, συμφέρουσαν δὲ τῷ κολακεύοντι· τὸν δὲ κόλακα τοιοῦτόν τινα, ὥστε πορευόμενον ἅμα εἰπεῖν, Ἐνθυμῇ ὡς ἀποβλέπουσι πρὸς σὲ οἱ ἄνθρωποι; τοῦτο οὐθενὶ τῶν ἐν τῇ πόλει γίνεται, πλὴν σοί· εὐδοκίμεις χθὲς ἐν τῇ στοᾷ· πλειόνων γὰρ ἢ τριάκοντα ἀνθρώπων καθημένων, καὶ ἐμπεσόντος λόγου τίς εἴη βέλτιστος, [3] ἀπ' αὐτοῦ ἀρξαμένους πάντας, ἐπὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατενεχθῆναι· καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγειν· ἀπὸ τοῦ ἱματίου [4] ἀφελεῖν κροκίδα· καὶ ἐάν τι πρὸς τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς ἀπὸ πνεύματος προσενεχθῇ ἄχυρον, καρφολογῆσαι· καὶ ἐπι-

γελάσας δὲ εἰπεῖν, ὁρᾷς; ὅτι δυεῖν σοι ἡμερῶν οὐκ ἐντετύχηκα, [1] πολιῶν ἔσχηκας τὸν πώγωνα μεστόν· καί περ, εἴ τις καὶ ἄλλος, ἔχεις πρὸς τὰ ἔτη μέλαιναν τὴν τρίχα. Καὶ λέγοντος δὲ αὐτοῦ τι, τοὺς ἄλλους σιωπᾷν κελεῦσαι, καὶ ἐπαινέσαι δὲ ἀκούοντος· καὶ ἐπισημήνασθαι δὲ, εἰ παύσεται, Ορθῶς. [2] Καὶ σκώψαντι πικρῶς ἐπιγελάσαι, τό, τε ἱμάτιον ὦσαι εἰς τὸ στόμα, ὡς δὴ οὐ δυνάμενος κατασχεῖν τὸν γέλωτα· καὶ τοὺς ἀπαντῶντας ἐπιστῆναι κελεῦσαι, ἕως ἂν Αὐτὸς παρέλθῃ. Καὶ τοῖς παιδίοις μῆλα καὶ ἀπίους πριάμενος, εἰσενέγκας δοῦναι, ὁρῶντος αὐτοῦ· καὶ φιλήσας δὲ εἰπεῖν, χρηστοῦ πατρὸς νεόττια! Καὶ συνωνούμενος δὲ κρηπῖδας, τὸν πόδα φῆσαι εἶναι εὐρυθμότερον τοῦ ὑποδήματος· καὶ πορευομένου πρός τινα τῶν φίλων, προδραμὼν εἰπεῖν, ὅτι πρός σε ἔρχεται· καὶ ἀναστρέψας, ὅτι προσήγγελκα. [3] Ἀμέλει δὲ καὶ τὰ ἐκ γυναικείας ἀγορᾶς διακονῆσαι δυνατὸς ἀπνευστί· ϗ τῶν ἑστιωμένων πρῶτος ἐπαινέσαι τὸν οἶνον· [4] ϗ παραμένων εἰπεῖν, Ὡς μαλακῶς ἐσθίεις! Καὶ ἄρας τὶ τῶν ἀπὸ τῆς τραπέζης, φῆσαι, Τουτὶ ἄρα ὡς χρηστόν ἐστι! καὶ ἐρωτῆσαι μὴ ῥιγοῖ, καὶ εἰ ἐπιβάλλεσθαι βούλεται, καὶ ἔτι περιστεῖλαι αὐτόν· καὶ μὴν ταῦτα λέγων, πρὸς τὸ οὖς προσπίπτων, ψιθυρίζειν· καὶ εἰς ἐκεῖνον ἀποβλέπων, τοῖς ἄλλοις λαλεῖν. [5] Καὶ τοῦ παιδὸς ἐν τῷ θεάτρῳ ἀφελόμενος τὰ προσκεφάλαια, αὐτὸς ὑποστρῶσαι. Καὶ τὴν οἰκίαν φῆσαι εὖ ἠρχιτεκτονῆσθαι, καὶ τὸν ἀγρὸν εὖ πεφυτεῦσθαι, καὶ τὴν εἰκόνα ὁμοίαν εἶναι. Καὶ τὸ κεφάλαιον, τὸν κόλακά ἐστι θεάσασθαι πάντα καὶ λέγοντα καὶ πράττοντα, οἷς χαριεῖσθαι ὑπολαμβάνει.

γ'. [1] ΠΕΡΙ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ.

Ἡ δὲ ἀδολεσχία ἐστὶ μὲν διήγησις λόγων μακρῶν καὶ ἀπροβουλεύτων· ὁ δὲ ἀδολέσχης, τοιοῦτός ἐστιν οἷος ὃν μὴ γινώσκει, τούτῳ παρακαθεζόμενος πλησίον, πρῶτον μὲν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς εἰπεῖν ἐγκώμιον· εἶτα ὃ τῆς νυκτὸς εἶδεν ἐνύπνιον, τοῦτο διηγήσασθαι· εἶθ' ὧν εἶχεν ἐπὶ τῷ δείπνῳ τὰ καθέκαστα διεξελθεῖν. Εἶτα δὴ προχωροῦντος τοῦ πράγματος, λέγειν ὡς πολὺ πονηρότεροί εἰσιν οἱ νῦν ἄνθρωποι τῶν ἀρχαίων· καὶ ὡς ἄξιοι γεγόνασιν οἱ πυροὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ· καὶ ὡς πολλοὶ ἐπιδημοῦσι ξένοι· καὶ τὴν θάλατταν [2] ἐκ Διονυσίων πλώϊμον εἶναι· καὶ, εἰ ποιήσειεν ὁ Ζεὺς ὕδωρ, τὰ ἐν τῇ γῇ βελτίω ἔσεσθαι· καὶ, ὅτι ἀγρὸν εἰς [3] νέωτα γεωργήσει· καὶ, ὡς χαλεπόν ἐστι τὸ ζῆν· καὶ, ὡς Δάμιππος μυστηρίοις [4] μεγίστην δᾷδα ἔστησε· ϗ, Πόσοι εἰσὶ κίονες τοῦ [5] Ὠδείου; ϗ, Χθὲς ἤμεσα· ϗ, Τίς ἐστιν ἡμέρα σήμερον; κἂν ὑπομένῃ τις αὐτὸν, μὴ ἀφίστασθαι· ϗ, ὡς Βοηδρομιῶνος μέν ἐστι τὰ [6] μυστήρια, Πυανεψιῶνος δὲ Απατούρια, Ποσειδεῶνος δὲ τὰ κατ' ἀγροὺς Διονύσια. Παρασείσαντα δὲ χρὴ τοὺς τοιούτους τῶν ἀνθρώπων ϗ [8] διαράμενον ἀπαλλάττεσθαι, ὅστις ἀπύρετος βούλεται εἶναι· [9] ἔργον γὰρ συναρκεῖσθαι τοῖς μήτε σχολὴν, μήτε σπουδὴν, διαγινώσκουσιν.

* * *

ιβ'. [10] ΠΕΡΙ ΑΚΑΙΡΙΑΣ.

Ἡ μὲν οὖν ἀκαιρία ἐστὶν ἐπίτευξις λυποῦσα τοὺς ἐντυγχάνοντας· ὁ δὲ ἄκαιρος, τοιοῦτός τις, οἷος ἀσχολουμένῳ προσελθὼν ἀνακοινοῦσθαι· καὶ πρὸς τὴν αὑτοῦ ἐρωμένην

ἀπαγγείλῃ τῷ δήμῳ τὰ ἱερά· καὶ παρασκευασάμενος λαμπρὸν ἱμάτιον, καὶ ἐστεφανωμένος, παρελθὼν εἰπεῖν, Ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐθύομεν οἱ πρυτάνεις τὰ ἱερὰ τῇ μητρὶ τῶν θεῶν ἄξια καὶ καλά, καὶ ὑμεῖς ἐκδέχεσθε τὰ ἀγαθά· καὶ ταῦτα ἀπαγγείλας, ἀπιὼν διηγήσασθαι οἴκαδε τῇ ἑαυτοῦ γυναικὶ [1] ὡς καθ' ὑπερβολὴν εὐημερεῖ.

II.

[1] Ex POLYÆNO.

[AD EDIT. PANCRAT. MAASVICII. LUGD. BAT. 1690. 8VO.]

POLYÆNUS, scriptor antiquus, elegans, acutus, eruditus.
IS. CASAUBONUS AD PHIL. MORN

[2] ΕΚ ΤΩΝ

ΠΟΛΥΑΙΝΟΥ

ΠΕΡΙ

ΣΤΡΑΤΗΓΗΜΑΤΩΝ.

ΚΕΦ. ά.

ΠΑΝ.

ΔΙΟΝΥΣΟΥ στρατηγὸς ἦν ὁ Πᾶν. Οὗτος πρῶτος τάξιν εὗρεν, ὠνόμασε φάλαγγα, κέρας ἔταξε δεξιὸν καὶ λαιόν· [3] ταύτῃ τοι ἄρα Κερασφόρον τὸν Πᾶνα δημιουργοῦσιν· ἀλλὰ δὴ καὶ πρῶτος οὗτος πολεμίοις φόβον ἐνέβαλε σοφίᾳ καὶ τέχνῃ. [4] Ην γὰρ Διονύσῳ ἐν κοίλῃ νάπῃ, ἤγγειλαν οἱ σκοποὶ μυρίαν χεῖρα πολεμίαν ἐπέκεινα στρατοπεδεύειν· ἔδεισεν ὁ Διόνυσος· οὐ μὴν ὅγε

Πᾶν· ἀλλὰ ἐσήμαινε νύκτωρ Διονυσιακῇ στρατιᾷ ἀλαλάξαι μέγιστον. Οἱ μὲν ἠλάλαξαν· ἀντήχησαν δὲ αἱ πέτραι, καὶ τὸ κοῖλον τῆς νάπης ἦχον πολλῷ μείζονος δυνάμεως τοῖς πολεμίοις ἐνεποίησεν· οἱ μὲν δὴ φόβῳ πληγέντες ἔφευγον. Τοῦ δὲ Πανὸς στρατήγημα τιμῶντες, τὴν Ηχὼ τῷ Πανὶ φίλην ᾄδομεν· καὶ τοὺς κενοὺς καὶ νυκτερινοὺς τῶν στρατευμάτων φόβους [1] Πανὶ κληΐζομεν.

ΚΕΦ. β΄.

Οἱ Ἕλληνες νικήσαντες ἐν Σαλαμῖνι, βουλεύονται πλεῖν ἐφ' Ἑλλήσποντον, καὶ τὸ ζεῦγμα λύειν, ἵνα [2] βασιλεὺς μὴ φύγῃ. Θεμιστοκλῆς ἀντιβουλεύεται, λέγων· "Βασιλεὺς ἀποληφθεὶς ἀναμαχεῖται τάχα. Πολλάκις δὲ ἀπόνοια δίδωσιν, ὅσα μὴ ἔδωκεν ἀνδρεία." Πέμπει δὲ πάλιν ὡς βασιλέα εὐνοῦχον [3] ἄλλον Αρσάκην, οὑτωσὶ προσαγορεύοντα· Εἰ μὴ φύγοι διὰ τάχους, ἡ γέφυρα τοῦ Ἑλλησπόντου διαλύεται. Βασιλεὺς ἔδεισε, καὶ φθάσας τὸ Ἑλληνικὸν, διέβη τὸ ζεῦγμα, καὶ φυγὼν ᾤχετο. Θεμιστοκλῆς δὲ τοῖς Ἕλλησιν ἐφύλαξε τὴν νίκην ἀκίνδυνον.

ΚΕΦ. γ΄.

Ἀθηναῖοι τὰ τείχη τοῦ Ἄστεος ἤγειραν· Λάκωνες ἐφθόνουν· ἠπάτησεν αὐτοὺς ὁ Θεμιστοκλῆς· ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀπάτης ἦν οὗτος. Ἀφίκετο εἰς Λακεδαίμονα πρεσβευτὴς, καὶ [4] ἦν πρὸς τοὺς Λάκωνας ἔξαρνος, ἦ μὴν οὐκ ἐγείρεσθαι τὸ τεῖχος. Εἰ δὲ ἀπιστεῖτε, ἔφη, τοὺς ἀρίστους ἐκπέμψατε κατασκόπους, ἐμὲ κατασχόντες· οἱ μὲν ἔπεμψαν. Θεμιστοκλῆς δὲ κρύφα πέμψας, ἐνετείλατο Ἀθη-

νείοις κατέχειν τοὺς κατασκόπους, ἔστ' ἂν ἐγείρωσι τὸ τεῖχος· ἐπειδὰν δ' ἐγείρωσι, μὴ πρότερον αὐτοὺς ἀποπέμπειν, εἰ μὴ πρόσθεν αὐτὸν ἀπολάβοιεν. Καὶ ταῦτα οὕτως ἐγίνετο. Ἠγέρθη τὸ τεῖχος, καὶ ἐπανῆλθε Θεμιστοκλῆς, ἀπεδόθησαν οἱ κατάσκοποι, ἐτειχίσθησαν Ἀθῆναι, Λακεδαιμονίων ἀκόντων.

ΚΕΦ. γ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.

Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς ἐχθρότατοι πάντων ὄντες, [1] διεπολιτεύοντο. Τοῦ δὲ Πέρσου διαβάντος, ἀλλήλων λαβόμενοι, τῆς πόλεως ἔξω προελθόντες, ἐς ταὐτὸν ἑκάτερος τὴν δεξιὰν χεῖρα καθιέντες, συνηγμένων τῶν δακτύλων, ἐπεφώνουν· "Τὴν ἔχθραν ἐνταῦθα κατατιθέμεθα, "ἕως ἂν πρὸς τὸν Πέρσην διαπολεμήσωμεν." Ταῦτ' εἰπόντες, αἴροντες τὰς χεῖρας διαλελυμένων τῶν δακτύλων, ὡς δή τι κατατεθεικότες· ἔπειτα συγχώσαντες τὸν βόθρον, ἐπανῆλθον, καὶ διετέλεσαν παρὰ πάντα τὸν πόλεμον ὁμονοοῦντες. "Ἡ δὲ τῶν στρατηγῶν ὁμόνοια μά"λιστα δὴ τοὺς βαρβάρους ἐνίκησεν."

ΚΕΦ. έ.

Ἀγησίλαος εἰς Ἀσίαν ὅτε διέβη, [2] καὶ τὴν Βασιλέως ἐλυμαίνετο, Τισσαφέρνης ἀνοχὰς συνέθετο. Αἱ δὲ ἀνοχαὶ, τρεῖς μῆνες, [3] ἐφ' ᾧ τε βασιλέα πεῖσαι, Ὅσαι πόλεις Ἑλληνίδες ἐν Ἀσίᾳ, καὶ δὴ αὐτονόμους ἀφεῖναι. Οἱ μὲν Ἕλληνες ἀνέμενον τὴν προθεσμίαν· ὁ δὲ Πέρσης πολλὴν χεῖρα συλλέξας, ἐπέθετο τοῖς Ἕλλησιν. Ὀρρωδία καὶ

φόβος. Αγησίλαος δὲ φαιδρὸς τὴν ὄψιν, μάλα δὴ γαννύμενος ἐστρατήγησε, λέγων· "Χάριν οἶδα Τισσαφέρνῃ "τῆς ἐπιορκίας· ἑαυτῷ μὲν γὰρ πολεμίους τοὺς Θεοὺς "ἐποίησεν, ἡμῖν δὲ συμμάχους. Ιωμεν δὴ θαῤῥοῦντες, "ὡς μαχούμενοι μετὰ τηλικούτων συμμάχων." Ανεθάῤῥησαν οἱ Ἕλληνες τῷ λόγῳ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ συμβαλόντες τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν.

ΚΕΦ. ς'.

ΕΠΑΜΙΝΩΝΔΑΣ.

Επαμινώνδας ἐν Λεύκτροις προσῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα. Θεσπιεῖς ἐθελοκακοῦντες εἵποντο· οὐκ ἠγνόησεν Επαμινώνδας, ἀλλ' ὅπως μὴ ταράττοιτο ἡ τάξις ἐν τῷ καιρῷ τῆς μάχης, ἐκήρυξε· Βοιωτῶν ἀπιέναι τοῖς βουλομένοις ἐξέστω. Θεσπιεῖς μὲν αὐτοῖς ὅπλοις ἀπηλλάσσοντο. Επαμινώνδας δὲ τοῖς μείνασιν ὁπλίταις συντεταγμένοις καὶ προθύμοις χρησάμενος, εὐκλεῶς ἐνίκησεν.

ΚΕΦ. ζ'.

Επαμινώνδας προτρέπων Θηβαίους προθύμως ὁρμῆσαι ἐπὶ Λακεδαιμονίους, μέγιστον ἔχιν συλλαβὼν, ἔδειξεν αὐτοῖς, καὶ πάντων ἐναντίον τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου συντρίψας· "Ὁρᾶτε, ἔφη, ὅτι τὸ λοιπὸν σῶμα ἄχρηστον, "τῆς κεφαλῆς οἰχομένης· οὕτω δὴ αἱ τῶν πολεμίων κε-"φαλαί· ἤντε τὸ Λακωνικὸν τοῦτο συντρίψωμεν, τὸ λοι-"πὸν σῶμα τῶν συμμάχων ἄχρηστον." Τούτῳ τῷ παραδείγματι Θηβαῖοι πεισθέντες, ὁρμήσαντες προθύμως ἐπὶ

τὴν φάλαγγα τὴν Λακωνικὴν, ἐτρέψαντο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων ἔφυγεν.

ΚΕΦ. ή.

ΙΦΙΚΡΑΤΗΣ.

Ἰφικράτης ἐπὶ τοὺς πολεμίους προῆγε τὴν φάλαγγα. Τῶν στρατιωτῶν τινὲς ὀκνηροὶ, καὶ δειλοὶ, καὶ ὠχριῶντες εἵποντο. Τούτους ἰδὼν Ἰφικράτης, κατὰ βραχὺ προελθὼν, ἐκήρυξε· "Τῆς στρατείας ἄφνω γενομένης, εἴ τις "ἀπολέλοιπέ τι, ἀναστρεφέτω, καὶ παρασκευασάμενος "καλῶς, ἐπανηκέτω." Ἥσθησαν οἱ δειλοὶ, καὶ αὐτίκα ἀνέστρεψαν. Ὁ δὲ Ἰφικράτης οὐκ ἀναμείνας, "Νῦν, "ἔφη, ἄνδρες, τῶν ἀνδραπόδων ἀπηλλαγμένων, ἡμεῖς "τοῖς πολεμίοις συνάπτωμεν, ἵνα καὶ μόνοι τοὺς καρποὺς "τῆς ἀνδραγαθίας λάβωμεν." Πολλῷ μᾶλλον οἱ στρατιῶται ἐθάῤῥησαν, καὶ συμβαλόντες ἄνευ τῶν δειλῶν ἐνίκησαν.

ΚΕΦ. θ'.

ΤΙΜΟΛΕΩΝ.

Τιμολέων ἐν Σικελίᾳ τὴν δύναμιν ἐξήγαγε, παραταξομένην Καρχηδονίοις ἐς τὴν νῆσον διαπεπλευκόσιν. Ἡμίονος ἀπηντᾶτο αὐτοῖς, κομίζων σέλινα· οἱ στρατιῶται τὸ σημεῖον ἐφοβήθησαν, ὅτι ἄρα παρ' αὐτοῖς τὰ μνημεῖα τῶν ἀποθανόντων στεφανοῦται σελίνοις. Τιμολέων, "Καὶ μὴν μᾶλλον, ἔφη, φανερὰν νίκην οἱ θεοὶ "δηλοῦσιν ἡμῖν. Τοὺς γὰρ τὰ Ἴσθμια νικῶντας οἱ Κορίν-

" θεοὶ τῶν σελίνων στεφανοῦσι." Ταῦτα εἰπὼν, αὐτός τε τῶν σελίνων ἀνεστέψατο, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἡγεμόνας ἀνέστεψεν· ὥστε καὶ οἱ στρατιῶται, ἄλλος πρὸς ἄλλου τῶν σελίνων λαβόντες, εὐτολμότεροι πρὸς τὴν μάχην ἐγένοντο.

ΚΕΦ. ί.

ΖΩΠΥΡΟΣ.

Δαρεῖος πολιορκῶν Βαβυλῶνα χρόνῳ μακρῷ, τὴν πόλιν ἑλεῖν οὐχ οἷός τε ἦν. Ζώπυρος Δαρείου σατράπης, ἀκρωτηριάσας τὸ πρόσωπον, ἧκεν αὐτόμολος, ὡς ταῦτα δὴ ὑπὸ Δαρείου παθών. Βαβυλώνιοι πιστεύουσι τῇ ὄψει τῆς συμφορᾶς, καὶ τῷ Ζωπύρῳ τὴν πόλιν ἐπιτρέπουσιν· ὁ δὲ νύκτωρ ἀνοίγει τὰς πύλας. Καὶ Δαρεῖος κρατήσας Βαβυλῶνος, ἐκεῖνο δὴ τὸ λαμπρὸν ἐφθέγξατο· " Ἀλλ' " οὐδὲ [1] κ' Βαβυλῶνας ἔχειν ἐβουλόμην ἂν, ἐφ' ᾧτε ὁρᾶν " τοιαῦτα παθόντα Ζώπυρον."

ΚΕΦ. ιά.

Ἀλέξανδρος τὴν ἄνυδρον ὁδεύων, αὐτός τε ὑπὸ δίψους ἐπόνει, καὶ οἱ Μακεδόνες. Οἱ κατάσκοποι τῆς χώρας ἐν κοίλῃ πέτρᾳ σμικρὸν ὑδάτιον εὑρόντες, τοῦτο βάλλοντες ἐπὶ κράνος Ἀλεξάνδρῳ κομίζουσιν. Ὁ δὲ τῇ στρατιᾷ δείξας ὡς εὐθυμεῖν χρὴ, φανέντος ὕδατος, αὐτὸς μὴ πιὼν ἐξέχεε τὸ κράνος πάντων ὁρώντων. Οἱ Μακεδόνες ἀλαλάζοντες ἐκέλευον αὐτὸν ἡγεῖσθαι τῆς ὁδοῦ, πρὸς τὸ δίψος εὐρώστως ἀντέχοντες διὰ τὴν τοῦ βασιλέως ἐγκράτειαν.

ΚΕΦ. ιβʹ.

Ἀλέξανδρος ὥρᾳ θέρους ἦγε τὴν στρατιὰν παρὰ ποταμὸν, προσκειμένων πολεμίων. Ὁρῶν δὲ τοὺς στρατιώτας διψῶντας, καὶ ἀφορῶντας εἰς τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ, ἵνα μὴ πίνοντες διαλύσειαν τὰς τάξεις, μηδὲ τὸ τῆς ὁδοιπορίας τάχος διακόψειαν, τὸν κήρυκα ἐκέλευσεν εἰπεῖν, "Ἀπεχώμεθα τοῦ ποταμοῦ, θανατῶδες ἔχει τὸ ὕδωρ." Οἱ μὲν φοβηθέντες ἀπέσχοντο, καὶ τὴν ὁδὸν ἐτάχυνον. Ἀλέξανδρος δὲ διανύσας, καὶ στρατοπεδεύσας, αὐτὸς μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ φανερῶς ἔπιεν. Γελάσαντες οἱ στρατιῶται, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπάτης νοήσαντες, ἀδεῶς ὑδρεύσαντο ἐκ τοῦ ποταμοῦ πάντες.

ΚΕΦ. ιγʹ.

ΚΑΜΒΥΣΗΣ.

Καμβύσης Πηλούσιον ἐπολιόρκει. Αἰγύπτιοι κρατερῶς ἀνθίσταντο, ἀποκλείοντες τῆς Αἰγύπτου τὰς ἐμβολὰς, καὶ πολλὰ προσάγοντες μηχανήματα, ἐφίεσαν καταπέλτας [1] ὀξυβελεῖς, πέτρους, καὶ πῦρ. Καμβύσης, ὅσα σέβουσιν Αἰγύπτιοι ζῶα, Κύνας, Πρόβατα, Αἰλούρους, Ἴβεις, πρὸ τῆς ἑαυτοῦ στρατιᾶς ἔταξεν. Αἰγύπτιοι δὲ βάλλοντες ἐπαύσαντο, φόβῳ τοῦ πλῆξαι τὶ τῶν ἱερῶν ζώων. Οὕτω Καμβύσης Πηλούσιον ἑλὼν, εἴσω τῆς Αἰγύπτου παρῆλθεν.

ΚΕΦ. ιδ'.

ΞΕΡΞΗΣ.

Ξέρξης ἐν Θερμοπύλαις διὰ τὴν στενότητα τῶν ὀρῶν πολλοὺς Περσῶν ἀποβαλὼν, Τραχινίου ἀνδρὸς Ἐφιάλτου δείξαντος ἀτραπὸν περὶ τοῖς ὄρεσι στενὴν, ἔπεμψεν ἄνδρας δισμυρίους· οἳ περιελθόντες, κατὰ νώτου γενόμενοι τῶν Ἑλλήνων, ἀπέκτειναν [1] ἅπαντας, ὧν ἡγεῖτο Λεωνίδας.

ΚΕΦ. ιε'.

ΝΟΥΜΑΣ.

Νουμᾶς Ῥωμαίους ἐκ πολέμου καὶ φόνου βουλόμενος μεταβαλεῖν ἐς εἰρήνην καὶ νόμους, ἀναχωρῶν τῆς πόλεως εἰς τέμενος ἱερὸν Νυμφῶν, ἐν τούτῳ μόνος διαιτώμενος ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας, ἐπανήει παρὰ τῶν νυμφῶν θεοπρόπια κομίζων, ἃ συνεβούλευεν ἡγεῖσθαι νόμους. Τούτοις ἐπείθοντο Ῥωμαῖοι. Ὅσαι μέχρι νῦν ἑορταὶ, θυσίαι, τελεταὶ, ἱερουργίαι, ταῦτα πάντα Νουμᾶς, οἷα δὴ νόμους Νυμφῶν, κατεστήσατο.

Δοκεῖν δὲ ἐμοὶ, ζηλωτὴς ἐγένετο [2] Μίνω καὶ Λυκούργου. Καὶ γὰρ οὗτοι τοὺς νόμους, ὁ μὲν παρὰ Διὸς, ὁ δὲ παρὰ Ἀπόλλωνος μαθόντες, ἢ μαθεῖν φάσκοντες, ἔπειθον αὐτοῖς χρῆσθαι, ὁ μὲν Κρῆτας, ὁ δὲ Λάκωνας.

ΚΕΦ. ιϛ'.

ΜΟΥΚΙΟΣ.

Τυῤῥηνοὶ Ῥωμαίοις ἐπολέμουν. Τυῤῥηνῶν βασιλεὺς ἦν Πορσίνας· Ῥωμαίων ἦρχε Ποπλικόλας, τρίτον ὑπα-

τεύων. Μούκιος Ῥωμαῖος ἀνὴρ, ἄριστος τὰ πολέμια, Πορσίναν βουλόμενος ἀνελεῖν, ἐς τὸ Τυῤῥηνικὸν στρατόπεδον ἦλθεν, ἐσθῆτα ἔχων Τυῤῥηνίδα, καὶ τῇ φωνῇ Τυῤῥηνίζων· καὶ δὴ παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα, τὸν βασιλέα τὸν Πορσίναν οὐκ εἰδὼς ὅστις ἦν, ὃν ᾠήθη μάλιστα τῶν καθεζομένων ἐοικέναι βασιλεῖ, καὶ δὴ τοῦτον ἔκτεινε, σπασάμενος τὸ ξίφος. Συλληφθεὶς ὡμολόγησεν ὅς τις ἦν. Πορσίνας μὲν δὴ ἔθυεν ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῖς Θεοῖς. Μούκιος δὲ τῆς ἐσχάρας πῦρ ἐχούσης ὑπερέσχε τὴν χεῖρα τὴν δεξιὰν, καὶ τῆς χειρὸς καιομένης, εἱστήκει τῷ Πορσίνᾳ διαλεγόμενος φαιδρῷ καὶ ἀτρέπτῳ τῷ προσώπῳ. Ὡς δὲ Πορσίνας τὴν ἀρετὴν ὑπερεθαύμαζε· Μούκιος, "Μηδαμῶς, ἔφη, θαυμάσῃς. Τριακόσιοι Ῥωμαῖοι τὴν αὐτὴν ἐμοὶ καρτερίαν ἔχοντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ σοῦ πλανῶνται, παραφυλάσσοντες καιρὸν τῆς σῆς ἀναιρέσεως." Πορσίνας πιστεύσας τοῖς λεγομένοις, καὶ φοβηθεὶς, τὸν πόλεμον πρὸς Ῥωμαίους διελύσατο.

ΚΕΦ. ιζ΄.

Καῖσαρ ἐν Βρεττανίᾳ [1] ποταμὸν μέγαν ἐπεχείρει περαιοῦσθαι. Βασιλεὺς Βρεττανῶν Κασόλαυνος ἀνεῖργε μετὰ πολλῶν ἱππέων, καὶ ἁρμάτων. Καίσαρι μέγιστος ἐλέφας εἵπετο, ζῶον Βρεττανοῖς οὐχ ἑωραμένον. Τοῦτον σιδηραῖς φολίσιν ὀχυρώσας, καὶ πύργον ἐπ' αὐτοῦ μέγαν ὑψώσας, καὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας ἐπιστήσας, ἐκέλευσεν ἐς τὸ ῥεῦμα ἐμβαίνειν. Βρεττανοὶ δὲ ἐξεπλάγησαν, ἀόρατον καὶ ὑπερφυὲς θηρίον ἰδόντες. Περὶ γὰρ τῶν ἵππων τί χρὴ καὶ γράφειν; ὅπου καὶ παρ' Ἕλλησιν, ἢν καὶ γυμνὸν ἐλέφαντα ἴδωσιν, ἵπποι φεύγουσιν. Πυργοφόρον δὲ καὶ

ὡπλισμένον, βέλη καὶ σφενδόνας ἐξαφιέντα, οὐδ᾽ ἰδεῖν τὴν ὄψιν [1] ὑπέμειναν. Βρεττανοὶ μὲν δὴ αὐτοῖς ἵπποις καὶ ἅρμασιν ἔφευγον· Ῥωμαῖοι δὲ ἀκινδύνως τὸν ποταμὸν διέβησαν, ἑνὶ ζώῳ τοὺς πολεμίους φοβήσαντες.

III.

[1] Ex ÆLIANO.

[AD EDIT. ABR. GRONOVII. L. B. 1731. 2 VOLL. 4to.]

——*Hominémne Romanum tam Græcè loqui!* PLIN. L. IV. EP. 3.

ΕΚ ΤΗΣ

ΑΙΛΙΑΝΟΥ

ΠΟΙΚΙΛΗΣ ἹΣΤΟΡΙΑΣ.

ΚΕΦ. ά.

Περὶ Σωκράτους, ὅτε τὸ κώνειον ἔπιεν.

ὉΤΕ ἧκεν [2] ἡ ναῦς ἡ ἐκ Δήλου, καὶ ἔδει Σωκράτην ἀποθνήσκειν, ἀφίκετο εἰς τὸ δεσμωτήριον Ἀπολλόδωρος, ὁ τοῦ Σωκράτους ἑταῖρος, χιτῶνά τε αὐτῷ φέρων ἐρίων πολυτελῆ καὶ εὐήτριον, καὶ ἱμάτιον τοιοῦτο· καὶ ἠξίου ἐνδύντα αὐτὸν τὸν χιτῶνα, καὶ θοἰμάτιον περιβαλλόμενον, εἶτα οὕτω πιεῖν τὸ φάρμακον· ἔλεγε γὰρ αὐτῷ καλῶν ἐνταφίων μὴ ἀμοιρήσειν, εἰ ἐν αὐτοῖς ἀποθάνοι· καὶ γὰρ οὖν καὶ προκείσεσθαι σὺν τῷ κόσμῳ τὸν νεκρὸν οὐ πάνυ τι ἀδόξως. Ταῦτα [3] τὸν Σωκράτην ὁ Ἀπολλόδωρος. Ὁδε οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλ' ἔφη [4] πρὸς τοὺς ἀμφὶ τὸν Κρίτωνα, καὶ Σιμμίαν, καὶ Φαίδωνα·

"Καὶ πῶς ὑπὲρ ἡμῶν καλῶς Απολλόδωρος οὕτω δο-"ξάζει, εἴγε αὐτὸς πεπίστευκεν, ὅτι μετὰ τὴν ἐξ Αθη-"ναίων φιλοτησίαν, καὶ τὸ τῦ φαρμάκου πόμα, ἔτι οὕτως "ὄψεται Σωκράτην! Εἰ γὰρ οἴεται [1] τὸν ὀλίγον ὕστερον "ἐρριμμένον ἐν ποσὶ καὶ κεισόμενόν γ', Εμὲ εἶναι, δῆλός "ἐστί με οὐκ εἰδώς."

ΚΕΦ. β'.

Περὶ τῆς τοῦ Αἰνείυ εὐσεβείας, καὶ τοῦ τῶν Ἑλλήνων ἐλέυς πρὸς τοὺς Τρῶας.

[2] Ὅτε ἑάλω τὸ Ιλιον, οἰκτείραντες οἱ Αχαιοὶ τὰς τῶν ἁλισκομένων τύχας, [3] καὶ πάνυ Ἑλληνικῶς τοῦτο ἐκήρυξαν, Ἑκαςοι τῶν ἐλευθέρων ἕν, ὅ, τι κὴ βούλεται, τῶν οἰκείων ἀποφέρειν ἀράμενον. Ὁ οὖν Αἰνείας τοὺς πατρῴους Θεοὺς βαςάσας ἔφερεν, ὑπεριδὼν τῶν ἄλλων. Ἡσθέντες οὖν ἐπὶ τῇ τοῦ ἀνδρὸς εὐσεβείᾳ οἱ Ἕλληνες, καὶ δεύτερον αὐτῷ κτῆμα συνεχώρησαν λαβεῖν· ὁ δὲ τὸν πατέρα πάνυ σφόδρα γεγηρακότα ἀναθέμενος ὤμοις ἔφερεν. Ὑπερεκπλαγέντες οὖν καὶ ἐπὶ τούτῳ ὐχ' ἥκιστα, πάντων αὐτῷ τῶν οἰκείων κτημάτων [4] ἀπέστησαν· "Ομολογοῦντες, "ὅτι πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς τῶν ἀνθρώπων, κὴ τοὺς Θεοὺς καὶ "τοὺς γειναμένους δι' αἰδοῦς ἄγοντας, καὶ οἱ φύσει πολέ-"μιοι ἥμεροι γίνονται."

ΚΕΦ. γ'.

Περὶ Φιλίππου ἐν νίκῃ ἐγκρατείας, καὶ τίνος ἐβούλετο ἀναμιμνήσκεσθαι.

Εν Χαιρωνείᾳ τοὺς Αθηναίους νίκῃ ἐνίκησε Φίλιππος· ἐπαρθεὶς δὲ τῇ εὐπραγίᾳ, [5] ὅμως λογισμοῦ ἐκράτησε, καὶ οὐχ ὕβρισε. Καὶ διὰ ταῦτα ᾤετο δεῖν αὐτὸν ὑπομιμνήσκεσθαι ὑπό τινος τῶν παίδων ἕωθεν, ὅτι Ανθρωπός ἐστιν, καὶ προσέταξε τῷ παιδὶ τοῦτο ἔχειν ἔργον. Καὶ οὐ πρότερό, νφασιν, οὔτε αὐτὸς προήει, οὔτε τις τῶν δεομένων αὐ-

τοῦ παρ' αὐτὸν εἰσήει, πρὶν τοῦτο αὐτῷ τὸν παῖδα ἑκάστης ἡμέρας ἐκβοῆσαι τρίς· ἔλεγε δὲ αὐτῷ, "Φίλιππε, Ἄν-"θρωπος εἶ."

ΚΕΦ. θ.

Περὶ Λακεδαιμονίων γυναικῶν.

Αἱ Λακεδαιμονίων μητέρες, ὅσαι ἐπυνθάνοντο τοὺς παῖδας αὐτῶν ἐν τῇ μάχῃ κεῖσθαι, ἀλλ' αὐταί γε ἀφικόμεναι τὰ τραύματα αὐτῶν ἐπεσκόπουν, τά τε ἔμπροσθεν, καὶ τὰ ὄπισθεν. Καὶ εἰ ἦν πλείω τὰ ἐναντία, αἵδε γαυρούμεναι, καὶ σεμνὸν ἅμα καὶ βλοσυρὸν ὁρῶσαι, τοὺς παῖδας εἰς τὰς πατρῴας ἔφερον ταφάς· εἰ δὲ [1] ἑτέρως εἶχον τῶν τραυμάτων, ἐνταῦθα αἰδούμεναι, καὶ θρηνοῦσαι, καὶ, [2] ὡς ἔνι μάλιστα, λαθεῖν σπεύδουσαι, ἀπηλλάττοντο, καταλιποῦσαι τοὺς νεκροὺς ἐν τῷ [3] πολυανδρίῳ θάψαι, ἢ λάθρα εἰς τὰ οἰκεῖα ἠρία ἐκόμιζον αὐτούς.

ΚΕΦ. ι.

Περὶ Ἀλεξάνδρου Θεὸν ἑαυτὸν καλεῖσθαι βουλομένου.

Ἀλέξανδρος, ὅτε ἐνίκησε Δαρεῖον, καὶ τὴν Περσῶν ἀρχὴν κατεκτήσατο, μέγα ἐφ' ἑαυτῷ φρονῶν, καὶ ὑπὸ τῆς εὐτυχίας τῆς περιλαβούσης αὐτὸν τότε ἐκθεούμενος, ἐπέστειλε τοῖς Ἕλλησι· "Θεὸν αὐτὸν [4] ψηφίσασθαι·" γελοίως γε. Οὐ γὰρ, ἅπερ οὖν ἐκ τῆς φύσεως οὐκ εἶχε, ταῦτα ἐκ τῶν ἀνθρώπων αἰτῶν ἐκεῖνος ἐκέρδαινεν. Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλα ἐψηφίσαντο· Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐκεῖνα· "Ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος βούλεται Θεὸς εἶναι, ἔστω "Θεός." Λακωνικῶς τε ἅμα καὶ κατὰ τὸν ἐπιχώριον σφίσι τρόπον ἐλέγξαντες τὴν ἔμπληξιν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῦ Ἀλεξάνδρου.

ΚΕΦ. ϛʹ.

Ὅτι ἀμνησίκακος ὁ Φωκίων.

Φωκίων ὁ τοῦ Φώκου, πολλάκις στρατηγήσας, κατεγνώσθη θανάτῳ, καὶ ἦν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ ἔμελλε πιεῖσθαι τὸ κώνειον. Ἐπεὶ δὲ ὤρεξεν [1] ὁ δήμιος τὴν κύλικα, οἱ προσήκοντες ἤροντο, εἴ τι λέγοι πρὸς τὸν υἱόν. Ὁ δὲ, "Ἐπισκήπτω αὐτῷ μηδὲν Ἀθηναίοις μνησικακῆσειν ὑπὲρ τῆς παρ' αὐτῶν φιλοτησίας, ἧς νῦν πίνω." Ὅστις δὲ οὐκ ἐπαινεῖ καὶ ὑπερθαυμάζει τὸν ἄνδρα, δοκεῖ μοι μέγα ὁ τοιοῦτος ἐννοεῖν οὐδέν.

ΚΕΦ. ζʹ.

Περὶ τῶν τοὺς τῶν Ἐφόρων θρόνους ἀσβόλῳ χρισαμένων.

Κλαζομενίων τινὲς εἰς τὴν Σπάρτην ἀφικόμενοι, καὶ ὕβρει καὶ ἀλαζονείᾳ χρώμενοι, τοὺς τῶν Ἐφόρων θρόνους, ἔνθα εἰώθασι καθήμενοι χρηματίζειν, καὶ τῶν πολιτικῶν ἕκαστα διατάττειν, [2] ἀλλὰ τούτους γε τοὺς θρόνους ἀσβόλῳ κατέχρισαν. Μαθόντες δὲ οἱ Ἔφοροι, οὐκ ἠγανάκτησαν, ἀλλὰ τὸν δημόσιον κήρυκα καλέσαντες, προσέταξαν αὐτὸν δημοσίᾳ κηρύξαι τοῦτο δὴ τὸ θαυμαζόμενον· "Ἐξέστω Κλαζομενίοις ἀσχημονεῖν."

ΚΕΦ. ηʹ.

Περὶ Ἀλεξάνδρου, καὶ τῆς τοῦ Πάριδος λύρας.

Ὁ μὲν Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἴλιον ἦλθεν· ἀνασκοποῦντι δὲ αὐτῷ φιλοπόνως, τῶν τις Τρώων προσελθὼν τὴν λύραν ἐδείκνυεν Ἀλεξάνδρου· ὁ δὲ ἔφη, "Προτιμησαίμην ἂν μᾶλ-

λον ἰδεῖν τὴν Ἀχιλλέως.” [1] ὑπέρευγε τοῦτο Ἀλέξανδρος. Ἐπόθει γὰρ κτῆμα ἀγαθοῦ στρατιώτου, ᾧ συνῆδεν ἐκεῖνος τὰ τῶν ἀγαθῶν [2] ἀνδρῶν κλέα· τοῦ δὲ Πάριδος τί ἄρα ᾖσεν ἡ λύρα, εἰ μὴ μέλη μοιχικὰ, καὶ οἷα αἱρεῖν γυναῖκας καὶ θέλγειν;

ΚΕΦ. θ'.

Περὶ φιλοκαλίας Ξενοφῶντος.

Ξενοφῶντι ἔμελε τῶν ἄλλων σπουδαίων, καὶ οὖν καὶ ὅπλα καλὰ ἔχειν. Νικῶντι γὰρ, ἔλεγε, τοὺς πολεμίους τὴν καλλίστην στολὴν ἁρμόττειν· καὶ ἀποθνήσκοντα ἐν τῇ μάχῃ κεῖσθαι καλῶς ἐν καλῇ τῇ πανοπλίᾳ. Τῷ γὰρ ἀνδρὶ τῷ γενναίῳ ταῦτ' εἶναι τὰ ἐντάφια, τὰ ὡς ἀληθῶς κοσμοῦντα αὐτόν. Λέγεται οὖν ὁ τοῦ Γρύλλου τὴν μὲν ἀσπίδα [3] Ἀργολικὴν ἔχειν, τὸν δὲ θώρακα Ἀττικὸν, τὸ δὲ κράνος Βοιωτιουργὲς, τὸν δὲ ἵππον Ἐπιδαύριον. Φιλοκάλου δὲ ἔγωγε ἂν εἶναι φαίην τὰ τοιαῦτα ἀνδρὸς, καὶ ἀξιοῦντος ἑαυτὸν τῶν καλῶν.

ΚΕΦ. ι'.

Περὶ Κλεινίου, καὶ Ἀχιλλέως, μουσικῇ τὴν ὀργὴν ἀναστέλλειν φιλούντων.

Κλεινίας ἀνὴρ ἦν σπουδαῖος τὸν τρόπον, Πυθαγόρειος δὲ τὴν σοφίαν. Οὗτος εἴ ποτε εἰς ὀργὴν προήχθη, καὶ [4] εἶχεν αἰσθητικῶς ἑαυτοῦ εἰς θυμὸν ἐξαγομένου, παραχρῆμα πρὶν ἢ [5] ἀνάπλεως αὐτῷ ἡ ὀργὴ, καὶ ἐπίδηλος γένηται, ὅπως διάκειται, τὴν λύραν ἁρμοσάμενος, ἐκιθάριζε. Πρὸς δὲ τοὺς πυνθανομένους τὴν αἰτίαν ἀπεκρίνετο ἐμμελῶς, Ὅτι πραΰνομαι. Δοκεῖ δέ μοι καὶ ὁ ἐν Ἰλιάδι Ἀχιλλεὺς, ὁ τῇ κιθάρᾳ προσᾴδων, καὶ τὰ κλέα τῶν

προτέρων διὰ τοῦ μέλους εἰς μνήμην ἑαυτῷ ἄγων, τὴν μῆνιν κατευνάζειν. Μουσικὸς γὰρ ὤν, τὴν κιθάραν πρώτην ἐκ τῶν λαφύρων ἔλαβε.

ΚΕΦ. ιά.

Περὶ Πλάτωνος.

Πλάτων ὁ Ἀρίστωνος τὰ πρῶτα ἐπὶ ποιητικὴν ὥρμησεν, καὶ ἡρωϊκὰ ἔγραφε μέτρα· εἶτα αὐτὰ κατέπρησεν ὑπεριδὼν αὐτῶν, ἐπεὶ τοῖς Ὁμήρου αὐτὰ [1] ἀντικρίνων ἑώρα κατὰ πολὺ ἡττώμενα. Ἐπέθετο οὖν τραγῳδίᾳ, καὶ δὴ καὶ [2] Τετραλογίαν εἰργάσατο, καὶ ἔμελλεν ἀγωνιεῖσθαι, δοὺς ἤδη τοῖς ὑποκριταῖς τὰ ποιήματα. Πρὸ [3] τῶν Διονυσίων δὲ παρελθὼν ἤκουσε Σωκράτους, καὶ ἅπαξ αἱρεθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκείνου Σειρῆνος, τοῦ ἀγωνίσματος οὐ μόνον ἀπέστη τότε, ἀλλὰ καὶ τελέως τὸ γράφειν τραγῳδίαν ἀπέρριψε, καὶ ἀπεδύσατο ἐπὶ φιλοσοφίαν.

ΚΕΦ. ιβ'.

Περὶ γέροντος Κείου τὴν τρίχα βαψαμένου.

Ἀνὴρ εἰς Λακεδαίμονα ἀφίκετο Κεῖος, γέρων ἤδη ὤν, τὰ μὲν ἄλλα ἀλαζών, ᾐδεῖτο δὲ ἐπὶ τῷ γήρᾳ, καὶ διὰ ταῦτα τὴν τρίχα πολιὰν οὖσαν ἐπειρᾶτο βαφῇ ἀφανίζειν. Παρελθὼν οὖν ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τοιαύτην ὑποφαίνων τὴν κεφαλήν, ἐκεῖνα εἶπεν, ὑπὲρ ὧν καὶ ἀφίκετο. Ἀναστὰς οὖν Ἀρχίδαμος ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεύς, "Τί δ' ἄν, ἔφη, οὗτος ὑγιὲς εἴποι, ὃς οὐ μόνον ἐπὶ τῇ "ψυχῇ τὸ ψεῦδος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ περιφέρει;" Καὶ ἐξέωσε τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντα, διαβάλλων τοῦ Κείου τὸν τρόπον, ἐξ ὧν ἑωρᾶτο.

ΚΕΦ. ιγ'.

Πῶς ὁ Μακαρεὺς ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ ἀπηνείας ὑπὸ τῶν θεῶν ἐτιμωρήθη.

Μιτυληναῖος ἀνὴρ, Μακαρεὺς ὄνομα, ἱερεὺς τοῦ Διονύσου, [1] ὅσα μὲν οὗτος ἰδεῖν, πρᾷος ἦν καὶ ἐπιεικὴς, ἀνοσιώτατος δὲ ἀνθρώπων τὰ μάλιστα. Ξένου δὲ ἥκοντος παρ' αὐτὸν, καὶ δόντος αὐτῷ παρακαταθήκην, χρυσίου πλῆθος, ἐν τῷ μυχῷ τοῦ [2] ἀνακτόρου, τὴν γῆν διασκάψας ὁ Μακαρεὺς, κατώρυξε τὸ χρυσίον. Χρόνῳ δὲ ἀφικόμενος ὁ ξένος τὸ χρυσίον ἀπῄτει· ὁ δὲ εἰσαγαγὼν ἔνδον, ὡς ἀποδώσων, κατέσφαξε, καὶ τὸ χρυσίον ἀνώρυξεν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ τὸν ξένον κατέθηκε· κ) ᾤετο, ὥσπερ τοὺς ἀνθρώπους, λανθάνειν οὕτω καὶ τὸν Θεόν· [3] πλὴν οὐκ ἀπήντησε ταῦτα ταύτῃ ποθέν.

Χρόνου δὲ ὀλίγου διεληλυθότος, αἱ μὲν τοῦ Θεοῦ Τριετηρίδες ἀφίκοντο· ὁ δὲ ἔθυε μεγαλοπρεπῶς. [4] Καὶ ὁ μὲν περὶ τὴν Βακχείαν εἶχεν. Οἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ, δύο ὄντες, ἔνδον ἀπελείφθησαν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ μιμούμενοι τὴν τοῦ πατρὸς ἱερουργίαν, τῷ βωμῷ τῷ πατρῴῳ προσῆλθον, ἔτι καιομένων τῶν ἐμπύρων. Καὶ ὁ μὲν νεώτερος παρέσχε τὸν τράχηλον, ὁ δὲ πρεσβύτερος, ἠμελημένην εὑρὼν σφαγίδα, τὸν ἀδελφὸν ἀπέκτεινεν ὡς ἱερεῖον. Οἱ δὲ κατὰ τὴν οἰκίαν ἰδόντες, ἀνεβόησαν. Ἀκούσασα δὲ ἡ μήτηρ τῆς βοῆς ἐξεπήδησε, καὶ θεασαμένη τὸν μὲν νεκρὸν, τὸν δὲ κατέχοντα ἔτι τὴν σφαγίδα ᾑμαγμένην, σχίζαν ἁρπάσασα τῶν ἐκ τοῦ βωμοῦ ἡμίκαυτον, ταύτῃ τὸν παῖδα ἀπέκτεινεν.

Ἧκε δὲ ἀγγελία πρὸς τὸν Μακαρέα, καὶ ἀπολιπὼν τὴν τελετὴν, ὡς εἶχε, σὺν [5] ὀργῇ καὶ θυμῷ εἰσεπήδησεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τῷ θύρσῳ, ᾧ κατεῖχε, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔκτεινεν. Ἔκπυστα οὖν ἐγένοντο τὰ τολμηθέντα εἰς πάντας· κ) συλληφθεὶς ὁ Μακαρεὺς, καὶ στρεβλούμενος, ὡμολόγη-

σιν, ὅσα ἐν τῷ ἀνακτόρῳ ἔδρασεν· ἐν αὐταῖς δὲ ταῖς κολάσεσι, τὴν ψυχὴν ἀπέρρηξεν. Ὁ δὲ παρανόμως σφαγεὶς, διὰ τιμῆς ἦλθε δημοσίᾳ, καὶ ἐτάφη, τοῦ θεοῦ προστάξαντος. Ετισεν οὖν ὁ Μακαρεὺς οὐ μεμπτὴν τὴν δίκην, τοῦτο δὴ [1] τὸ ποιητικὸν, σὺν τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ, καὶ τῇ τῆς γυναικὸς, καὶ οὖν καὶ τῇ τῶν παίδων προσέτι.

ΚΕΦ. ιδ'.

Περιήγησις τῶν Θετταλικῶν Τεμπῶν.

Φέρε οὖν, καὶ τὰ καλούμενα Τέμπη τὰ Θετταλικὰ διαγράψωμεν τῷ λόγῳ καὶ διαπλάσωμεν· ὡμολόγηται γὰρ καὶ ὁ λόγος, [2] ἐὰν ἔχῃ δύναμιν φραστικὴν, μηδὲν ἀσθενέστερον, ὅσα βούλεται, δεικνύναι, τῶν ἀνδρῶν τῶν κατὰ χειρουργίαν δεινῶν.

Εστι δὴ χῶρος μεταξὺ κείμενος τοῦ τε Ολύμπου καὶ τῆς Οσσης· ὄρη δὲ ταῦτ' ἐστὶν ὑπερύψηλα, καὶ οἷον ὑπό τινος θείας φροντίδος διεσχισμένα, καὶ μέσον δέχεται χωρίον, οὗ τὸ μὲν μῆκος ἐπὶ τεσσαράκοντα διήκει σταδίους· τόγε μὴν πλάτος τῇ μέν ἐστι πλέθρου, τῇ δὲ καὶ πλεῖον ὀλίγῳ. Διαῤῥεῖ δὲ μέσου αὐτοῦ ὁ καλούμενος Πηνειὸς, εἰς τοῦτον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ποταμοὶ συῤῥέουσι, καὶ ἀνακοινοῦνται τὸ ὕδωρ αὐτῷ, καὶ ἐργάζονται τὸν Πηνειὸν ἐκεῖνοι μέγαν. Διατριβὰς δ' ἔχει ποικίλας καὶ παντοδαπὰς ὁ τόπος οὗτος, οὐκ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἔργα, ἀλλὰ φύσεως αὐτόματα, [3] εἰς κάλλος τότε φιλοτιμησαμένης, ὅτε ἐλάμβανε γένεσιν ὁ χῶρος. Κιττὸς μὲν γὰρ πολὺς, καὶ εὖ μάλα λάσιος ἐνακμάζει, [4] καὶ τέθηλε, καὶ δίκην τῶν εὐγενῶν ἀμπέλων κατὰ τῶν ὑψηλῶν δένδρων ἀνέρπει καὶ συμπέφυκεν αὐτοῖς. Πολλὴ δὲ [5] σμίλαξ· ἡ μὲν πρὸς αὐτὸν τὸν πάγον ἀνατρέχει, καὶ ἐπισκιάζει τὴν πέτραν, καὶ ἐκείνη μὲν ὑπολανθάνει· ὁρᾶται δὲ τὸ χλοάζον πᾶν, καὶ ἔστιν ὀφθαλμῶν [6] Πανήγυρις.

Ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς λείοις καὶ καθημένοις ἄλση τέ ἐστι ποικίλα, καὶ ὑποδρομαὶ συνεχεῖς, ἐν ὥρᾳ θέρους καταφυγεῖν ὁδοιπόροις ἥδιστα καταγώγια, ἃ καὶ δίδωσιν ἀσμένως ψυχᾶσθαι. Διαῤῥέουσι δὲ καὶ κρῆναι συχναὶ, καὶ ἐπιῤῥεῖ νάματα ὑδάτων ψυχρῶν καὶ πιεῖν ἡδίστων. Λέγεται δὲ τὰ ὕδατα ταῦτα καὶ τοῖς λουσαμένοις ἀγαθὸν εἶναι, καὶ εἰς ὑγίειαν αὐτοῖς συμβάλλεσθαι. Κατᾴδουσι δὲ καὶ ὄρνιθες ἄλλος ἄλλῃ διεσπαρμένοι, καὶ μάλιστα οἱ μουσικοὶ, καὶ ἑστιῶσιν εὖ μάλα τὰς ἀκοὰς, καὶ παραπέμπουσιν ἀπόνως, καὶ σὺν ἡδονῇ, διὰ τοῦ μέλους τὸν κάματον τῶν παριόντων ἀφανίσαντες. Παρ' ἑκάτερα δὲ τοῦ ποταμοῦ αἱ διατριβαί εἰσιν αἱ προειρημέναι, καὶ αἱ ἀνάπαυλαι. Διὰ μέσων δὲ τῶν Τεμπῶν ὁ Πηνειὸς ποταμὸς ἔρχεται, σχολῇ καὶ πρᾴως προϊὼν ἐλαίου δίκην. Πολλὴ δὲ κατ' αὐτοῦ ἡ σκιὰ ἐκ τῶν παραπεφυκότων δένδρων, καὶ τῶν ἐξηρτημένων κλάδων τίκτεται· ὡς ἐπὶ πλεῖστον τῆς ἡμέρας αὐτὴν προήκουσαν ἀποστέγειν τὴν ἀκτῖνα, καὶ παρέχειν τοῖς πλέουσι πλεῖν κατὰ ψῦχος. Πᾶς δὲ ὁ περίοικος [1] λεὼς συνίασιν, ἄλλοι σὺν ἄλλοις, καὶ θύουσι, καὶ συνουσίας ποιοῦνται, καὶ συμπίνουσιν. Ἅτε οὖν πολλῶν ὄντων τῶν θυόντων, καὶ τῶν καθαγιζομένων συνεχῶς, εἰκότως καὶ τοῖς βαδίζουσι καὶ τοῖς πλέουσιν ὀσμαὶ συμπαραμαρτοῦσιν ἥδισται. Οὕτως ἄρα ἡ τιμὴ ἡ διαρκὴς, ἡ [2] περὶ τὸ Κρεῖττον, ἐκθεοῖ τὸν τόπον.

Ἐνταῦθά τοί, φασι παῖδες Θετταλῶν, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τὸν Πύθιον [3] καθήρασθαι κατὰ πρόσταγμα τοῦ Διὸς, ὅτε τὸν Πύθωνα τὸν δράκοντα κατετόξευσεν, ἔτι φυλάττοντα τοὺς Δελφοὺς, τῆς Γῆς ἐχούσης τὸ μαντεῖον. Στεφανωσάμενον οὖν ἐκ ταύτης τῆς δάφνης τῆς Τεμπικῆς, καὶ λαβόντα κλάδον εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα, [4] [ἐκ τῆς αὐτοῦ δάφνης] ἐλθεῖν εἰς Δελφοὺς, καὶ παραλαβεῖν τὸ μαντεῖον, τὸν Διὸς καὶ Λητοῦς παῖδα. Ἔστι δὲ καὶ βωμὸς ἐν

αὐτῷ τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ καὶ ἐστεφανώσατο, καὶ τὸν κλάδον ἀφεῖλε.

Καὶ ἔτι καὶ νῦν [1] ἔτους ἐννάτου οἱ Δελφοὶ παῖδας εὐγενεῖς πέμπουσι, καὶ Ἀρχιθέωρον ἕνα σφῶν αὐτῶν· οἱ δὲ παραγενόμενοι καὶ μεγαλοπρεπῶς θύσαντες ἐν τοῖς Τέμπεσιν, ἀπίασι πάλιν, στεφάνους ἀπὸ τῆς αὐτῆς δάφνης διαπλέξαντες, ἀφ' ἧσπερ [2] ἐρῶν καὶ τότε ὁ Θεὸς ἐστεφανώσατο. Καὶ τὴν ὁδὸν ἐκείνην ἔρχονται, ἣ καλεῖται μὲν Πυθιὰς, φέρει δὲ διὰ Θετταλίας, καὶ [3] Πελαγονίας, καὶ τῆς Οἴτης, καὶ τῆς Αἰνιάνων χώρας, καὶ τῆς Μηλιέων, καὶ Δωριέων, καὶ Λοκρῶν [4] τῶν Ἑσπερίων. Οὗτοι δὲ καὶ παραπέμπουσιν αὐτοὺς σὺν αἰδοῖ καὶ τιμῇ, οὐδὲν ἧττον ἤπερ οὖν [5] ἐκεῖνοι, [οἱ] τοὺς ἐξ [6] Ὑπερβορέων τὰ ἱερὰ κομίζοντας τῷ αὐτῷ θεῷ τούτῳ τιμῶσι. Καὶ μὴν καὶ τοῖς Πυθίοις ἐκ ταύτης τῆς δάφνης τοῖς νικῶσι τοὺς στεφάνους διδόασιν. Ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν ἐν Θετταλίᾳ Τεμπῶν, καὶ ἐμοὶ νῦν τοσαῦτα εἰρήσθω.

ΚΕΦ. ιζ'.

Σκύθου τινὸς ἀπόκρισις περὶ ῥίγους.

Χιόνος ποτὲ πιπτούσης, ἤρετο ὁ βασιλεὺς τῶν Σκυθῶν τινα, εἰ ῥιγοῖ, γυμνὸν διακαρτεροῦντα. Ὁ δὲ αὐτὸν ἀντήρετο, εἰ τὸ μέτωπον ῥιγοῖ; τοῦ δὲ, οὐ, φήσαντος· Οὐκοῦν, εἶπεν, οὐδὲ ἐγὼ, πᾶς γὰρ μέτωπόν εἰμι.

FINIS

EXCERPTORUM MISCELLANEORUM.

NOTÆ PHILOLOGICÆ

AD

ANALECTORUM GRÆCORUM MAJORUM

TOMUM PRIOREM.

IN GRATIAM

STUDIOSÆ JUVENTUTIS.

EDITIO TERTIA AMERICANA,

PRIORIBUS EMENDATIOR.

NOTÆ PHILOLOGICÆ

AD

EXCERPTA HISTORICA.

I. NOTÆ IN HERODOTUM.

1. EX HERODOTO.] Analecta hæc auspicari visum est 3.
ab Excerptis quibusdam ex Herodoto, historicorum Græcorum, qui hodiè extant, vetustissimo; quod tamen nihil obstat, quo minùs studiosæ juventuti prælecturus initium potiùs sumat ab iis, quæ ex Xenophontis *Anabasi* vel *Cyropædiâ* infrà exhibentur. Herodotus enim, qui Ionicâ dialecto scripsit, studium linguæ Græcæ ingredientibus vix unquam, in ipso limine, proponitur. Natus est Olymp. LXXIV. 1. ante C. N. 484. U. C. 270. [Vid. Fabricii Biblioth. Gr. Vol. II. pag. 329. Edit. Got. Chr. Harles, 1791.] Ortus est Halicarnasso Cariæ urbe, undè Halicarnassei nomen adeptus est. Haud obscuro loco natus, patrem quidem habuit Lyxen, matrem autem Dryonem nomine. Optimis disciplinis, ut verisimile est, institutus, quum ad virilem ætatem pervenisset, tyrannidem Lygdamidis ægrè ferens, Halicarnasso discessit, séque in insulam Samum recepit, ut ibi scribendi studio vacaret. Quo tamen meliùs historiam suam conderet, varias regiones peregrinans lustrabat, et, in Samum tandem reversus, quæ summâ diligentiâ undique collegerat, scriptis consignare occepit. Circiter hoc tempus, oblatâ occasione patriam tyrannico dominatu liberandi, domum rediit. Ejus imprimis opere expulsus est Lygdamis, et Halicarnassus in libertatem vindicata. Odio autem et invidiâ quorundam factiosorum hominum vexatus, patriæ iterùm valedixit, inque Græciam profectus est. Commodè tunc temporis obvenit, ut omnis Græcia, ad Olympiam congregata, certamina solennia celebraret. Illùc properavit Herodotus; et, historiis suis, in consessu Græcorum frequentissimo, recitatis, summo cum omnium plausu exceptus est. Ibi adfuit Thucydides, cum patre suo Oloro, admodum adolescens; qui, dum audiret Herodotum recitantem, nobili quadam æmulatione commotus, lacrymas profudisse dicitur. Quod quum observâsset Herodotus, Olorum compellans, laudabat ejus filium,

3. qui tantum amorem in bonas literas tam maturè ostendisset. Profectus Athenas, ibi historiæ suæ libros iterùm recitavit; idque die festo Panathenæorum anni tertii Olymp. LXXXIII. Sub hoc tempus Atheniensium coloniæ, Thurium in magnam Græciam deducendæ, ultrò se comitem addidit; unde Thurius interdum dictus est. Ibi historiam suam recensuit et quibusdam auctariis instruxit. Utrùm verò apud Thurium diem supremum obierit, necne, minùs convenit inter auctores. Ex scriptis ejus ad nos tantùm pervenere historiarum libri IX, Musarum nominibus inscripti: Nam vitam Homeri, quæ aliquandiu sub ejus nomine circumferebatur, ab eo jam tandem abjudicârunt eruditi. Quod autem ad Historiæ fidem attinet, non defuere, qui veri amorem, sine quo historici nomen nullum est, in Herodoto valdè desiderârunt. Etsi non negandum multa huic Scriptori inesse, quæ planè sunt fabulosa, omnique adeò fide indigna; sunt tamen plurima, de quibus nullus omninò dubitationi locus est. Atqui de fabulosis Herodoti narratiunculis observare liceat, illum id esse officii sui putâsse videri, ut, quæ fando audiverat, ea lectoribus narraret, non tamen eo consilio, ut ipsas fabellas pro veris historiis acciperent; sed ut id tantùm verum esse crederent, illum ab aliis eas narratas audivisse. Neque cuivis hoc mirum esse debet, secum reputanti, quàm lectu jucundæ sint, etiam hisce temporibus, veterum Græcorum fabulæ; Herodotúmque medias quasi partes inter historicum et poëtam heroicum sustinuisse. Inepti sunt igitur, qui ei id vitio vertunt, quod, quum de rebus gestis antiquissimis historiam conderet, cujus magnam partem ab ore hominum accipere necesse fuit, fidem iis debitam, qui historias suas ex gentium nationúmque tabulis publicis, aliisque monumentis, scripturâ asservatis, exhauserint, ubique non assecutus fuerit.—De hoc historiæ Patre qui plura velit, adeat Fabricii Biblioth. Gr. Lib. II. cap. 20; Vossium de historicis Græcis, cap. 3; Harlesii Introd. in hist. Ling. Gr. p. 108; Wesselingii præf. in suam Herod. Hist. Edit. aliumque apparatum, quo instructus est iste liber; Saxii Onomast. literar. cæterósque auctores ibi indicatos; *Memoires de l' Académie des Inscripp. et B. Lettres, tom.* XIX. Edit. Paris.

Editiones Herodoti.

1. Herodoti Halicarnassei Historiarum libri IX. Græcè. *Venetiis apud Aldum*, 1502. *in fol.* [Hæc est editio princeps, Græcè. Prodierant primùm Latinè, interprete Laurentio Valla. *Venetiis*, 1474. *in fol.*]

2. Herodoti Halicarnassei Historiarum libri IX. *Basileæ apud Jo. Hervagium*, 1541. *in fol.* 3.

3. ——————— Græcè. Cum præfatione Joachimi Camerarii. *Basileæ apud Jo. Hervagium*, 1557, *in fol.*

4. ——————— et de vitâ Homeri libellus Græcè, recogniti ab H. Stephano. *Apud ipsum Steph.* 1570. [Huic editioni addita est Laurentii Vallæ interpretatio Latina, et libelli de vitâ Homeri versio Conradi Heresbachii, utraque ab H. Steph. recognita, &c. *Apud ipsum Steph.* 1566, *in fol.*]

5. ——————— iterum editi, cum versione castigatâ, et variis accessionibus ab eodem Stephano. *Apud ipsum Steph.* 1592, *in fol.*

6. ——————— editi à Gothofredo Jungermano, Græcè et Latinè. *Francof.* 1608, *in fol.* [Stephani editioni præclara quædam adjecit Jungermanus, librosque Herodoti in capita divisit, &c.]

7. ——————— Græcè et Latinè. *Genevæ* 1618, *in fol.* [Hæc est repetitio Jungermanianae, quibusdam, non semper in meliora, mutatis. Valdè suspicor hanc eandem esse cum eâ, quæ præfert nom. *Paul. Steph. Par. eod. ann.*]

8. ——————— editi à Thomâ Gale, *Londini*, 1697, *in fol.* [Editor multis locupletavit editionem Jungerm. usus duobus MSS. codicibus, altero Archiepiscopi Cantuariensis, Collegii Etonensis altero.].

9. ——————— et de vitâ Homeri. Gr. Lat. cum notis Jac. Gronovii, &c. *Lugduni Bat.* 1715, *in fol.* [Hæc edit. Gronoviana votis Eruditorum minùs satisfecit. Effrænata ista jactantia, quâ MStum Mediceum, licet non optimæ notæ, laudibus ad cœlum effert, risum et contemptum doctorum hominum movit.]

10. ——————— ex editione Jac. Gronovii, [sine notis.] Tomis IX. *Glasguæ*, 1761, *in 12mo.*

11. ——————— Musarum nominibus inscripti, Gr. Lat. &c. Edit. curavit et suas, itemque Lud. Casp. Valckenarii, notas adjecit Petrus Wesselingius,—&c. *Amstelod.* 1763, *in fol.* [Hæc est omnium editionum, quæ lucem adhuc viderunt, præstantissima.]

12. ——————— Textus Wesselingianus passim refictus, &c. Accedunt volumine altero nova interpretatio latina et index rerum: volumine tertio animadversiones et lexicon Herodoteum. Operâ Frid. Wolfgangi Reizii. *Lipsiæ*, 1778. *in 8vo.* [Defuncto editore, hæc edit. imperfecta relicta est.]

13 Herodoti Halicarnassei et Ctesii Cnidii quæ extant opera et fragmenta. Gr. ex recensione Petri Wesselingii. Curavit A. C. Borheck. *Lemgov.* 1781. *in maj. 8vo.*

3. ["Lat. idem vertit addiditque Gattereri Comm. de ordine et consilio Herodoti, tom. II." HARLES.]

14. Herodotus Græcè et Latinè. Apud Gul. Laing. *Edinb. in 8vo.* 1807. [Minori formâ est, at pulcherrima, tractatûque commodissima.]

15. Herodoti Musæ, sive Historiarum Libri IX. Ad veterum codicum fidem denuo recensuit, lectiones, varietate continua, interpretatione Latina, adnotationibus Wesselingii et Valckenarii aliorumque et suis illustravit Johannes Schweighaeuser, in Acad. Argent. et Sem. Prot. Literar. Græc. Prof. Academiæ Reg. Inscrip. et Hum. Literar. Adscr. *Argentorati et Parisiis*, 1816.

*** Hæc Excerpta ad fidem Edit. Wesselingii expressa sunt, interpunctione tantùm exceptâ, quam in plurimis locis immutare visum est.

2. Ἐκ τῆς ΚΛΕΙΟΥΣ.] Hoc est—*Ex libro primo, qui inscribitur* CLIO. Verùm quo tempore Libri IX Historiarum Herodoti Musarum nominibus inscripti essent non liquidò constat. Verisimile est eos ita insignitos esse, quum ab auctore Athenis recitabantur. Utcunque sit, nihil simplicius, nihil hisce Musis jucundius, inter veterum monumenta, facilè reperies. "Oratio Herodoti [verba sunt Camerarii] elegans "est, et Ionicæ linguæ propriâ quadam facilitate, sine om-"nibus veluti anfractibus, defluens."

3. Ἐτυράννευε—Κορίνθου·] *Tyrannus erat*, vel *rex*, *Corinthi*. Anglicè, *was king of Corinth*. Τυραννεύω, atque multa alia ejusmodi verba, habent post se genit. vel dativ. Valet nempè τυραννεύω idem ac τύραννος εἰμὶ, *tyrannus*, *rex sum*.

4. τῷ] *cui*. Dat. s. m. articuli. Sed notandum, articulum sæpissimè usurpari, non solùm apud Herodotum, sed etiam apud Homerum, aliosque scriptores Ionicos, vice pronominis relativi, [vel artic. postpos.] quod est ὃς, ἣ, ὃ, *qui*, *quæ*, *quod*.

5 σφι] *his*; vel *ipsis*: pro σφῖσι, d. pl. cujus nominativ. s. est ὃς, pronomen scil. substantivum tertiæ personæ; gen. οὗ, *&c.* Errant planè Grammatici, qui exhibent οὗ, *sui*, perinde ac nominativo careret; cum re verâ οὗ sæpe significet non solùm *sui*, sed etiam *ipsius*. [Vide Xen. Anab. p. 82. Edit. Hutch. 4to. item Iliad. β', 11.] Cæterum σφι regitur à præp. σὺν subintellectâ.

6. ἐν τῷ βίῳ,] τῷ δὴ—ἐν τῷ βίῳ.—Eodem ferè modo Latinè dicitur, *cui quidem in vitâ*; quod idem sonat ac *cujus quidem in vitâ*; Sed Lingua Latina caret Articulo. Angli dicunt, *in whose time, during whose life*: Ad verbum, *in the life to whom*.

7. παραστῆναι·] à verbo παρίστημι. *sisto*, *exhibeo*, &c. item, *usu venio*, *obtingo*; subintellecto scilicet pronomine reciproco, adeo ut, non solum in hoc, sed in multis aliis verbis, vox ac-

tiva vicem vocis mediæ interdum supplere videatur; sic, 3.
λέγουσι—θῶυμα μέγιστον παραστῆναι (supple ἑωυτὸ, vel Ionicè ἑωϋτὸ) *dicunt portentum maximum obtigisse*, (vel *se exhibuisse*.) Vide infrà ad p. 23. n. 3.

8. ΑΡΙΟΝΑ—ἐξενειχθέντα—] i. e. λέγουσι Αρίονα ἐξενειχθέντα, quod idem est ac λέγουσι Αρίονα ἐξενειχθῆναι, *dicunt Arionem evectum esse*—scil. è *Tarento*, ut infrà. ἐπὶ δελφῖνος—ἐπὶ Ταίναρον. *delphino insidentem*——*ad Tænaron*. Nimirum, ἐπὶ regens genit. significat *quietem in*. Angl. *rest* UPON: eadem autem regens accusat. notat *motum in*, vel *ad*. Angl. *motion directed* UPON, *motion* TOWARDS.

9. οὐδενὸς δεύτερον,] *nemini secundum*.

10. διθύραμβον,] Carmen Baccho præsertim dicatum, qui et ipse Διθύραμβος vocatur. Carminis genus, verbis pariter ac rebus, ordinéque audax, et ebriorum licentiæ quàm modestiæ sobriæ propinquius. Plura volentibus dabit ad Pind. Olymp. p. 307. seq. Erasmus Schmidius. GESNER.

11. τῶν ἡμεῖς ἴδμεν,] *quos novimus*, τῶν pro relativo ὧν, uti pauló suprà; et apud Græcos "Relat. concordat cum Antecedente, non solùm in genere et numero, verùm sæpè etiam in casu." Vide ἴδμεν in Append. vocum Ionicarum.

12. τὸν πολλὸν τοῦ χρόνου] Angl. *much of his time*. De Articulo reddito per pron. possess. vide infrà ad n. 16. πολλὸς, *multus*, sæpè flectitur regulariter apud Ionicos scriptores; πολλὸν in accus. vulgò πολύν.

13. Ὁρμᾶσθαι μέν νυν ἐκ Τάραντος,] Eum *igitur in eo esse ut proficisceretur Tarento*;—Angl. *That therefore he was setting out from Tarentum*,—νυν, sine accentu, idem Ionicè quod οὖν, *igitur*; sed νῦν, *nunc*. Τάραντος, à nominat. Τάρας. Verùm observandum est, per totam hanc de Arione narratiunculam, identidèm subaudiendam esse vocem λέγουσι.

14. μισθώσασθαι πλοῖον] *navigium mercede conduxisse*;—Angl. *hired a vessel*. Notanda est hîc significatio vocis mediæ: μισθόω, *mercede loco*; μισθόομαι in v. mediâ, *mercede conduco*.

15. Τοὺς δὲ,] Τοὺς Κορινθίους nempè; ἐν τῷ πελάγει, Angl. *at sea*.

16. ἔχειν τὰ χρήματα.] supple ἐκείνου.—Angl. *to get his money*. Quando enim articulus redditur per pronomen possessivum, est scil. per ellipsin cujusdam pronominis.

17. Τὸν δὲ,] Αρίονα nempè; συνέντα τοῦτο, λίσσεσθαι, χρήματα μὲν προϊέντα σφι, ψυχὴν δὲ παραιτεόμενον. *Illum autem, hoc intellecto, orâsse, divitias quidem ipsis tradentem, vitam vero enixè rogantem*. Angl. *And that he, having learned this, prayed; on the one hand, giving up to them his money, and on the other hand, earnestly begging his life*. αἰτέω, *peto*, αἰτέομαι, in v. mediâ, *aliquid mihi dari* peto. παραιτέομαι, *præter modum peto aliquid mihi dari*.

4. 1. ἢ αὐτὸν διαχρᾶσθαί μιν,] Angl. *either that he should kill himself.* χράομαι, *utor,* διαχράομαι, *omninò utor, perficio, finio, interficio,* v. μιν in Append. Vocum Ionicarum.

2. τὴν ταχίστην.] i. e. κατὰ τὴν ταχίστην ὁδὸν. Angl. *instantly.*

3. Ἀπειληθέντα—ἐς ἀπορίην,] Angl. *being driven by threats into an inextricable difficulty.* ἀπορίη, Ion. ἀπορία, *inopia consilii, difficultas, status ex quo nullus est transitus.* ἀπορέω, Angl. *I am in an inextricable difficulty, I am at a loss,* &c. ex ἀ priv. et πόρος, *transitus.* Cæterùm pro ἀπειληθέντα, ab ἀπειλέω, *minor, comminor,* vir doctus J. M. Gesnerus legendum conjicit ἀπειλαθέντα, ab ἀπειλαύνω, *expello, abigo.*

4. περιϊδέειν αὐτὸν,] *pati—ut paterentur eum.* περιείδω (unde περιϊδέειν, Ion. aor. 2. inf. pro περιϊδεῖν) propriè significat, *circumspicio;* inde *negligo, sino, patior.*

5. ἐν τῇ σκευῇ πάσῃ,] Angl. *completely array'd.*

6. ἑδωλίοισι,] ἑδώλια, -ων, τὰ, *transtra et fori navium,* ab ἕδος, *sedes.*

7. ἀείσας δὲ, ὑποδέκεσθαι—] Syntaxis postulat—ἀείσαντα δὲ, ὑποδέκεσθαι—nam subauditur λέγουσι, ut suprà observatum. Sed ejusmodi ἀνακόλουθα sæpè occurrunt apud alios optimos auctores. Vid. infrà ad p. 68. n. 5. κατεργάζομαι, *perago;* item, ut hìc, *interficio.*

8. καὶ, τοῖσι &c.] Constructio hujus sententiæ paulò difficilior est. Resolvi potest hoc modo: καὶ—*Atque* illos—(τοῖσι γὰρ ἡδονὴν ἐσελθεῖν—*namque eos voluptatem incessisse*—εἰ μέλλοιεν ἀκούσεσθαι τοῦ ἀρίστου ἀνθρώπων ἀοιδοῦ—*siquidem audituri essent præstantissimum inter homines modulatorem*) ἀναχωρῆσαι ἐκ τῆς πρύμνης ἐς μέσην νέα—*secessisse de puppe in mediam navem.*

9. διεξελθεῖν νόμον τὸν ὄρθιον.] *percurrisse carmen,* quod dicitur *Orthium.* Genus est modulationis musicæ, sic fortè dictum, quod ejus carminis numeri quàm altissimâ et intentissimâ voce ferrentur; ὄρθιον enim Græci dicunt, quod arduum est, et quàm altissimâ voce elevatum. Gesner. Vid. Gell. 16. 19. et Dion. Chrysostom. de Regno.

10. ὡς εἶχε,] supple ἑωυτὸν—*ut erat, ut se habebat.* [Vid. suprà ad p. 3. not. 7.] —ὡς εἶχε, σὺν τῇ σκευῇ πάσῃ—Angl. *accoutred as he was:* uti optimè exprimitur, apud celeberrimum poëtam scenicum, Gul. Shakspeare, in dramate suo, cui titulus *Julius Cæsar.* Act. I. Sc. 3.

11. οὐδαμῇ μετιέντα,] *nullum in locum sinentem ire*—vel—*ne minimâ concessâ libertate.*

12. ἀνακῶς] Ionicum pro comm. ἐπιμελῶς. Ἀνακῶς ἔχειν τινὸς, *sollicitum esse de re aliquâ, ut ea potiamur.* Upton. *Sollicitè aliquem expectare, et diligenter observare cavendi causâ.* Ges.

13. Ὡς δὲ ἄρα παρεῖναι αὐτοὺς κληθέντας, ἱστορέεσθαι—] i. e. ὡς δὲ ἄρα παρεῖναι αὐτοὺς λέγουσι, κληθέντας ἱστορέεσθαι, *quo tempore ipsos dicunt adfuisse vocatos, percontatum,* &c. Angl. *and at the*

time, at which it is said *they arrived, upon being called, they were asked, &c.*

14. ὥσπερ ἔχων ἐξεπήδησε,] *eodem quo desiluisset habitu.* Ad verbum, *uti se habens desiluit.* Vid. suprà not. 10.

15. οὐκ ἔχειν] *non potuisse.* ἔχω sæpe redditur *possum*, i. e. ἔχω δύναμιν.

16. ἐπὶ Ταινάρῳ,] Angl. *near Tænarus.*

17. ἐπὶ Δελφῖνος ἐπεὸν ἄνθρωπος.] Angl. *a man mounted on a dolphin.*

*** Latinè, ex Herodoto, narravit hanc fabulam Gellius, xvi. 19. Consule etiam Ovid. Fastos lib. II. ubi Arion, ob artem citharœdicam, egregiè laudatur. Gesner. Upton.

1. ΚΡΟΙΣΟΣ καὶ ΣΟΛΩΝ.] Hoc est—Crœsus et Solon. 5.

2. Θρήϊκες, οἱ Θυνοί τε καὶ Βιθυνοί,] *Thraces*, in Asiâ, scil. qui vocabantur *Thyni* et *Bithyni*, uti ostendit vir doctus Larcherus, qui nuper Herodotum Gallicè fecit.

3. προσεπικτωμένου] præs. part. verbi προσεπικτάομαι, *possessionibus meis adjicio, insuper acquiro.*

4. ἐτύγχανον ἐόντες,] Vid. infrà ad p. 7. n. 5.

5. ὡς ἕκαστος αὐτέων ἀπικνέοιτο,] *quemadmodum singulis ut venirent accidit.* Angl. *just as they severally chanced to come.*

6. αὐτοὶ γὰρ οὐκ οἷοί τε ἦσαν αὐτὸ ποιῆσαι Ἀθηναῖοι,] Locutio elliptica, apud Græcos scriptores perquam familiaris, quæ hoc modo suppleri potest: Αὐτοὶ Ἀθηναῖοι οὐκ ἦσαν τοιοῦτοι οἷοί τε οἱ ποιησάντες αὐτό. Ad verbum, *ipsi Athenienses non tales erant quales etiam ii qui hoc faciunt;* i. e. *ipsi Athenienses hoc facere non potuerunt.* Sic, εἶμι οἷός τε, *possum*, οὐκ εἶμι οἷός τε, *non possum*, οὐχ οἷόν τε ἐστὶν, *fieri non potest.* Vid. Coll. Gr. Min. ad. p. 24. n. 13.

7. ἐπείρεσθαί, με] Notanda est hæc verborum collocatio, ἐπείρεσθαί με ἐπῆλθέ σε, ubi videntur μὲ et σὲ locum cessisse. Upton.

1. τῷ ἐόντι χρησάμενος,] Ad verbum, *re ut erat usus;* i. e. *re ut se habebat prolatâ.* Angl. *taking the fact as it really was.* 6.

2. ἐπιστρεφέως,] *ardenter.* Angl. *keenly, earnestly*, ab ἐπιστρέφω, *converto, converto animum ad aliquid.*

3. Κοίῃ] Ion. pro communi ποίᾳ: subauditur autem ὁδῷ, vel μεθόδῳ. *Quâ viâ? Qua ratione? Quomodo?* Æmyl. Porti *Lexicon Ion.*

4. τοῦτο μὲν,—τοῦτο δὲ] i. e. κατὰ τοῦτο μὲν—κατὰ τοῦτο δε. *quod ad hoc quidem—quod ad hoc vero;* vel *partim quidem,—partim vero.* Angl. *in the first place—in the next place;* or *partly, partly—.* Editio autem Gronoviana exhibet Τέλλῳ τοῦτο μὲν, quod probant nonnulli tanquam meliorem lectionem.

5. τῆς πόλιος εὖ ἡκούσης,] *Republicâ florente.* Ad verbum, *Republicâ benè succedente.*

6. τοῦ βίου εὖ ἥκοντι,—] ἥκειν εὖ τοῦ βίου, idioma Græcum est, *venire benè vitæ*, i. e. *ad provectam ætatem pervenire*. Nam, ut rectè observat Vigerus, [de Gr. Dict. Idiotism. cap. V. § 8. reg. 2.] "verbum ἥκειν cum πόῤῥω, εὖ, ἐπὶ et πολὺ, gaudet genitivo; πόῤῥω, vel εὖ ἥκειν, vel ἐπὶ πολὺ, τῆς παιδείας, "verbatim *longè*, *benè*, *ad multum venire doctrinæ*: id est, "*multum in doctrinâ profecisse*: *être bien*, *ou beaucoup avancé*." ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, i. e. ὡς τὰ πράγματα παρ' ἡμῖν ἔχει, *uti res apud nos se habent*, *quantum humana patitur naturâ*. Construe igitur et interpretare vernaculè; τοῦτο δὲ, *in the next place*, τελευτὴ λαμπροτάτη τοῦ βίου ἐπεγένετο [ἐκείνῳ] ἥκοντι εὖ τοῦ βίου, ὡς τὰ παρ' ἡμῖν, *he moreover obtained a most splendid end of his life*, *and at an advanced age*, *if one considers the nature of man*.

7. τροπὴν—] τροπὴν ποιεῖν τῶν πολεμίων, *in fugam vertere hostes*. Indè dictum τρόπαιον. Gesner.

8 αὐτοῦ τῇπερ—] αὐτοῦ, *ibi*, adv. idem hic valet ac ἐν τῇ χώρᾳ, *in the place*, ἐν τῇπερ, *in which* to wit.

9. ὡς εἰκάσαι] *quantum conjecturâ licet assequi*, vel, *si conjecturæ locus est*. Gesner. Subauditur ἔξεστι, *licet*.

10. διέφθαρτο] *corruptus erat*, h. e. *morbo ita vitiatus*, *ut vix homo inter homines videretur*. Gesner.

11 ἑωυτῷ λόγον ἐδίδου,] λόγον ἑωυτῷ διδόναι, Herodotea locutio. *Secum aliquid reputare*, *perpendere*. Æmyl. Port. *Lex. Ion.*

12. καταῤῥωδήσας τὸν ὄνειρον,] *Cum hoc insomnium vehementer reformidaret*. Æmyl. Port.

13. ἄγεται] *ducendam curat*—ut planè significat hic loci vox media.

14. ἐωθότα δὲ στρατηγέειν μιν τῶν Λυδῶν—] *illum autem qui copias Lydorum ductare consueverat*.

7. 1. συνένησε,] à συννέω vel συννήω, *coacervo*.

2. οἱ—τῷ παιδὶ] *sibi*—*in filium*— i. e. suum filium—

3. ἐν χερσὶ] Angl. *in hands*—*on hand*.

4. οὐ καθαρὸς χεῖρας] i. e. κατὰ χεῖρας—*Impurus quod ad manus*.—*Impuris vel pollutis manibus*.

5. τυγχάνεις—ἐὼν,] *fortè es*. Sic, τυγχάνω ὢν, *forte sum*, ἐτύγχανον ὢν, *fortè eram*, &c. Sic in Ceb. Tab. Ετυγχάνομεν περιπατοῦντες, *fortè deambulabamus*. [Vide suprà ad p. 5. n. 4.] Vide Coll. Gr. Min. ad p. 47 n. 12.

6. ἀμηχανήσεις χρήματος οὐδενὸς,] *nullâ re indigebis*.

7. ἐν ἡμετέρου·] idem est quod ἐν ἡμῶν, i. e. ἐν οἴκῳ ἡμῶν, *in domo nostrâ*.

8. ἐν Κροίσου.] i. e. ἐν τῷ οἴκῳ Κροίσου.

9. συὸς χρῆμα—μέγα·] *ingens aper*. Angl. *a huge monster of a boar*. Eodem modo Xenophon de cervâ loquens, quam

Cyrus jaculo vibrato straverat, καλόν τι χρῆμα καὶ μέγα, *pulchram sanè bestiam magnamque.* Cyrop. lib. I. Ad quæ verba ita vir accuratissimus Tho. Hutchinson, "Vox χρῆμα, "inquit, quæ in rebus tractandis locum habere solet, ad res "animatas venustè migrat."

10. ἀνεφάνη] Observandum est, multa apud Græcos esse verba quorum aor. 2. (et etiam aor. 1.) pass. usurpatur in sensu medio: quod quidem præsertim usu venit in verbo φαίνω. Sic φαίνω, in v. act. *ostendo.* φαίνομαι, in v. pass. *ostendor.* φαίνομαι, in v. med. *ostendo meipsum*, i. e. *appareo.* Sed ἐφάνην in aor. pass. plerumque significat [non *ostensus sum*, sed] *apparui.* Porrò notandum, Græcorum aoristos sæpissimè reddi debere per tempus præs. Latinorum, quanquam re verâ nequaquam confundantur cum tempore præsenti strictè dicto. Sic ἀνεφάνη hic significat *apparet*, i. e. *subindè vel identidem apparet.*

11. λογάδας νεηνίας] *delectos juvenes.* λογὰς, -άδος, ὁ, ἡ, *delectus.*

1. καὶ ταῦτά οἱ νῦν μέλει.] *Et nunc hæc ei curæ sunt.* οἱ, *ei.* 8.
Vide suprà ad p. 3. not. 5.

2. κυνηγέσιον] *apparatum venatorium, canes, retia, &c.* Gean.

3. Ἀποκρινομένων] Ion. pro ἀποκρινομένων. ἀποκρινόμενος, *contentus*, ab ἀποχράομαι, quod vide in Lexicis.

4. τῶν ἰδόντα] Vide suprà ad p. 3. not. 4.

5. οὐ φαμένου δὲ τοῦ Κροίσου]—*Cræso autem negante*—

6. τὰ κάλλιστα, πρότερόν—] *antehac, aliquandò nobis erat honestissimum et maximè præclarum, vel in bella vel in venationes eundo, gloriam parare.*

7. ἀμφοτέρων με τούτων—] *horum utroque exclusum me tenes.*

8. μοὶ παριδὼν,] i. e. ἰδὼν παρ' ἐμοὶ, *cum in me animadvertisti.*

9. τέοισί,] interrogativè pro τοῖσι, quod pro τίσι.

10. κοίῳ—ἀνδρὶ—] i. e. σὺν κοίῳ ἀνδρὶ ἐκείνη δόξει οἰκέειν;

11. ἐπὶ τὰ παραλαμβανόμενα] *ad ea quæ suscipiuntur.*

12. ἐπὶ τῆς ἐμῆς—ζωῆς,] *dum vivo.* Angl. *during my life.*

13. διακλέψαι] *fato subducere.*

14. τυγχάνεις ἐὼν] Vide suprà ad p. 7. not. 5.

15. διεφθαρμένον τὴν ἀκοὴν,] supple κατὰ, *captum auribus.*

1. τὸ δὲ οὐ μανθ—] τὸ pro ὁ, *quod*, art. postpos. Vide 9.
suprà ad p. 3. n. 4.

2. ἄλλου τευ] i. e ἄλλου τινος.

3. ὅ, τι τούτῳ ἔοικε,] *quodcunque huic simile est.* ὅστις, ἥτις, ὅ, τι—ut distinguatur à conjunctione ὅτι, *quod.*

4. τὰ ποιέεις] *quæ facis.* Vide suprà ad p. 3. n. 4.

5. ἔστι τῇ με νικᾷς] *Est qua parte me vincis*; i. e. *hâc in re: hoc modo me vincis.* τῇ pro ᾗ. Æ. Porti *Lex. Ion.* Vide supra ad p. 3. n. 4.

6. τήν τοι οὐκ ὀνειδίζω] *quam tibi non exprobro.* τήν τοι pro ἥν σοι. Vide suprà ad p. 3 n. 4.

7. χρεὸν ἐστι] *Oportet: necesse est.*

8. ἀπολαμπρυνέαι] Ion. pro comm. ἀπολαμπρύνῃ, *illustris fias.*

9. καὶ προσέτι ῥώμη ὑπάρχει,—] Angl. *and besides, thou art still in possession of vigour.*

10. ἄλλως μὲν ἔγωγε ἂν οὐκ ἤια—] Angl. *For my part I would not go upon any other terms.*——

11. οὔτε γὰρ συμφορῇ τοιῇδε κεχρημένον οἰκός ἐστι] *neque enim par est,-decorum est tali calamitate affectum,&c.* Cæterùm pro οἰκὸς, quod est Ionicè pro ἐοικὼς, legitur in plerisque Editt. εἰκὸς.

12. πάρα·] pro πάρεστι.

10. 1. τοῦ φυλάσσοντος εἵνεκεν—] *quantum à custode provideri poterit.* GESNER.

2. περιημεκτέων—] περιημεκτέω, *lamentor, sanguineis quasi lacrimis deploro.* ἠμεκτέω Camerarius, in præf. ubi recenset Ionica HERODOTI, exponit *indignor, offendor.* GESNER.

3. ἐπίστιόν τε καὶ ἑταιρήϊον—] i. e. ἐφέστιόν τε καὶ ἑταιρεῖον— *Jovem* nempè *hospitalem* et *familiarem.*—*Jovem qui hospitibus et sodalibus præest.*

4. ἐλάνθανε βόσκων·] *clam* vel *imprudens aluisset.* Locutio scriptoribus Græcis familiaris: sic, λανθάνει ποιῶν, *clam facit,* ἔλαθεν ἐμπεσὼν, *imprudens incidit.* Vide suprà ad p. 7. n. 5.

5. στὰς δὲ οὗτος—] i. e. οὗτος δὲ στὰς ἑαυτὸν—*cum autem hic seipsum stare fecisset*—i. e. *stans.* Nam ἵστημι in voce act. sign. *sisto, stare facio*; in voce med. *sto.* Redditur interdum *sto* in voce act. tum autem subintelligitur pronomen reciprocum; uti sæpissimè fit in multis aliis verbis.

6. ἐπειδὴ σεωϋτοῦ καταδικάζεις θάνατον·] i. e. ἐπειδὴ δικάζεις θάνατον κατὰ σεωϋτοῦ, Angl. *since thou denouncest death against thyself.*

7. εἰ μὴ ὅσον—] i. e. εἰ μὴ εἰς τοσοῦτον ὅσον, *nisi quatenus.*

11. 1. συγγινωσκόμενος—εἶναι]—*utpote sibimet conscius*—*se esse, &c.* ut planè significat vox med. cum præpositione σὺν. Cæterùm συγγινωσκόμενος-εἶναι—βαρυσυμφορώτατος—nota est syntaxis in sermone Græco.

2. Τὸ μὲν Αττικὸν—] Constructio est: ὁ Κροῖσος μὲν ἐπυνθάνετο τὸ Αττικὸν [χώριον] κατεχόμενόν [εἶναι] τε καὶ διεσπασμένον ὑπὸ Πεισιστράτου τοῦ [υἱοῦ] Ἱπποκράτεος, [κατὰ] τοῦτον τὸν χρόνον τυραννεύοντος Αθηναίων. Vide suprà ad p. 3. n. 3.

3. ἐπεστεῶτες.] ἐφεστάκοτες-*astantes.* Vid. suprà ad p 10. n. 5.

4. γυναῖκα τεκνοποιὸν] *uxorem proli gignendæ aptam.*

5. εἰ δὲ—] Constructio est: εἰ δὲ τυγχάνει ἔχων τὴν γυναῖκα, δεύτερα, ἐκπέμπειν, Angl. *and if he happens to have a wife, in the second place.* he advises him to *dismiss her.*

6. καὶ γῶν μὲν προεστεῶτος] Ordo est: καὶ Μεγακλέος τοῦ [υἱοῦ] Αλκμαίωνος ἑστάκοτος [ἑαυτὸν] πρὸ τῶν μὲν, [τῶν παράλων scil.] Λυκούργου Αριστολαΐδεω [ἑστάκοτος ἑαυτὸν πρὸ] τῶν δὲ ἐκ τοῦ πεδίου,

7. καὶ τῷ λόγῳ τῶν Ὑπεϱακρίων προστὰς,—] Angl. *under pretext of protecting the mountaineers.* Vide suprà ad p. 10. n. 5.

1. προτέρον εὐδοκιμήσας] Angl. *as he had formerly acquired reputation.* 12.

2. Ὁ δὲ δῆμος,] Constructio est: ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ἐξαπατηθεὶς, καταλέξας τούτους ἄνδρας τῶν ἀστῶν, οἳ ἔδωκε οἱ——

3. ἐπί τε τοῖσι κατεστεῶσι—] supple θεσμοῖς. Angl. *According to the established institutions.* κατεστεῶσι, pro καθεστηκόσι.

4. τὠυτὸ φρονήσαντες—] τὠυτὸ pro τὸ αὐτὸ, *idem*, φρονεῖν τὠυτὸ, *idem sentire.* Angl. *to be of the same opinion, to conspire.*

5. Περιελαυνόμενος—] *vexatus, fatigatus.*—ἐπεκηρυκεύετο, *proposed by means of a herald*—

6. ἐπὶ τῇ τυραννίδι.] Angl. *upon condition of obtaining the government.*

7. Ἐνδεξαμένου δὲ τὸν λόγον, καὶ ὁμολογήσαντος, ἐπὶ τούτοισι—] Angl. *Pisistratus having accepted the proposal, and agreed upon these terms.*

8. ἐπί τῇ κατόδῳ—] *ad illius reditum: ad illum restituendum.*

9. ἐπεί γε ἀπεκρίθη—&c.] *quoniam è longinquiore tempore distinctum fuit à barbarico genere Græcum:* [Notand. ἀποκρίνομαι plerumque sign. *respondeo:* sed ἀπεκρίθη hîc sonat, *distinctum fuit*, in primigenio suo sensu, nempè 3. sing. aor. 1. p. ab ἀποκρίνω, *secerno:*] ἐὸν καὶ δεξιώτερον, &c. Angl. *being both more dexterous, and farther removed from stupid simplicity.* [εὐηθίης. Ion. pro εὐηθίας, à nominat. εὐηθία, *simplicitas, stoliditas.* ἀπηλλαγμένον, perf. part. p. ab ἀπαλλάσσω, *dimitto, amoveo*, &c.] καὶ εἰ τότε γε—ἐν Ἀθηναίοισι, λεγομένοισι εἶναι τοῖσι πρώτοισι Ἑλλήνων [κατὰ] σοφίην, οὗτοι μηχανῶνται τοιάδε. Angl. *and more especially, that then among the Athenians, who were said to be*—&c. *these persons had recourse to such a stratagem.*

10. προδέξαντες σχῆμα, οἷόν τι—ἔχουσα—&c.] *exhibentes vestimentum tale, quale illa habens venustissima apparitura esset*—i. e. *exhibentes illam ita ornatam ut venustissima appareret.* προδέξαντες, Ion. pro προδείξαντες—aor. 1. part. act. à προδεικνύω—υμι—*exhibeo*, &c.

1. τὴν δὲ ἄμπελον ἐπισχεῖν—] i. e. τὴν δὲ ἄμπελον σχεῖν [ἑαυτὴν] ἐπὶ—Angl. *and that the vine held itself upon*, i. e. *covered*— 13.

2. ὑπερθέμενος] aor. 2. part. med. verbi ὑπερτίθημι, *superpono.* Sed hîc notanda est vis vocis med. *cum somniorum interpretibus superimposuisset, ut illis nempe secum communiter esset curæ*, i. e. *cum somniorum interpretibus ut interpretarentur proposuisset.* Undè ὑπερτίθεμαι redditur interdum Lat. *ad alium judicem defero*, item *procrastino.*

3. μετεπέμψατο—] *arcessivit.*

4. ἐπίτεκα] acc. sing. a nominat. ἐπίτεξ, -εκος, ἡ, *partui vicina.* Ex ἐπὶ et τίκτω, *pario.*

5. τὸ ἄν τοι προσθέω—] Ion. pro ὃ ἄν σοι προσθῶ. Vide suprà ad p. 3. n. 4.

6. σοι ἑωϋτῷ περιπέσῃς.] *tibi ipsi malum concilies; q. d. in teipsum cadas.* Est enim metaphora sumta ab ædificiis, quæ propriâ mole in seipsa corruunt. Æ. Port. *Lexicon Ion.*

7. Λάβε τὸν—] τὸν Ion. pro ὃν relativ. cujus antecedens τὸν subauditur. Vide suprà ad p. 3. n. 4.

8. ἐς σεωϋτοῦ,] supple οἶκον.

9. ἀνδρὶ τῷδε] *in seipso*, scilicet. Harpagus enim loquens manum ad pectus suum admovet. Cæterùm, ὅδε, ἥδε, τόδε, idem est quod οὗτος. αὕτη, τοῦτο.

10. τόγε ἐμὸν—] supple κατὰ, *saltem pro virili meâ parte:* subauditur etiam πρᾶγμα. Angl. *according to my ability at least.* ὑπηρετέεσθαι ἐπιτηδέως, *operam* MEAM *diligenter navare;* uti planè indicat vox media.

14. 1. Τούτοισι—] supple ἔπεσι—*his verbis*, &c.

2. τὴν ἐπὶ θανάτῳ—] i. e. κατὰ τὴν ὁδὸν ἐπι θανάτῳ—Angl. *according to the fashion on the prospect of death.* Vide infra ad p. 107. n. 4.

3. Οὐκ ᾗ—) i. e. οὐκ ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ.

4. εἰ δὲ θελήσει—] Constructio est: εἰ δέ, τούτου τελευτήσαντος, ἡ τυραννὶς θελήσει ἀναβῆναι ἐς ταύτην τὴν θυγατέρα, ἧς τὸν υἱὸν κτείνει δι᾽ ἐμεῦ, τί ἄλλο λείπεται τὸ ἐνθεῦτεν ἐμοὶ ἢ ὁ μέγιστος κινδύνων; Cæterum θελήσει ἀναβῆναι videtur idem esse ac ἀναβήσεται.

5. τὸν ἠπίστατο νομάς τε ἐπιτηδεωτάτας νέμοντα] subauditur τινα, *aliquem, &c.—quem nôrat pascua pascere maximè opportuna* ad puerum nempè e medio tollendum. ἠπίστατο, pro communi ἐπίστατο, 3. sing. imperf. ind. ab ἐπίσταμαι.

6. Αἱ δὲ ὑπώρεαι] -έων, αἱ, Ion. pro comm. ὑπώρειαι. *Montium radices.* Æ. Porti *Lex. Ion.*

7. βορέω] Ion. gen. pro βορέου, à nominat. βορῆς, Ion. pro βορᾶς, contractè pro βορέας, *boreas.* πρὸς βορέω τε ἀνέμου τῶν, κ. τ. λ. Angl. *to the north of Ecbatana, and towards the Euxine sea.*

8. ταύτῃ] i. e. ταύτῃ τῇ ὁδῷ, Angl. *this way, on this side.*

9. ἴδῃσι συνηρεφής.] *silvis opaca:* ἴδῃσι, Ion. pro ἴδαις, ab ἴδη, *silva, nemus.* συνηρεφὴς, ex σὺν, et ἐρέφω, *tego.*

10. ἡ δὲ ἄλλη Μηδικὴ χώρη] Angl. *the rest of the country of the Medes.*

15. 1. Τῷ δ᾽ ἄρα καὶ αὐτῷ—] Ordo est: δὲ καὶ ἄρα ἡ γυνὴ τῷ αὐτῷ—Angl. *Now the wife too of this same person,* ἐοῦσα ἐπίτεξ πᾶσαν ἡμέρην, *who was upon the point of delivery—whose delivery was expected every day.*

2. κατὰ δαίμονα] Angl. *according to some god: as some god would have it: providentially.*

3. ἦσαν δὲ ἐν φροντίδι—] Angl. *they were mutually anxious about each other.*

4. ἀῤῥωδέων.] apud Herod. pro ὀῤῥωδέων, *timens.* [εἵνεκα] τοῦ τόκου—κ. τ. λ.

5. ἐπίστη,] *advenit*, aor. 2. act. in med. sensu. Vide suprà ad p. 10. n. 5.

6. τὸ μήτε ἰδεῖν ὤφελον,—] Angl. *what I wish I neither had seen,* μήτε κοτε γενέσθαι, κ. τ. λ. *nor had ever happened to Masters of ours!* "Sæpè ὤφελον, tanquam particula, simpliciter "habet vim optandi, poniturque pro εἴθε, *utinam.*" ZEUNIUS ad Vigerum, p. 268. Edit. Zeunii. 1777.

7. χρυσῷ τε καὶ ἐσθῆτι ποικίλῃ.] ad verbum Angl. *with gold and with variegated garments*, i. e. *with garments embroidered with gold.* Sic paulò infra χρυσῷ τε καὶ εἵμασι.

8. οἴχεσθαι φέροντα,] Vide Coll. Gr. Min. ad p. 36. n. 13.

9. θηριωδέστατον] supple μέρος.

10. πρὸς δὲ—] supple τούτοις, *præterea.*

11. κατιστιῶντα] Vide suprà ad p. 10. n. 5.

12. ἐν Ἁρπάγου.] supple τῷ οἴκῳ.

13. θεράποντος,] subauditur ἐκ.

14. νῦν τε ὧδέ ἐστι.] Angl. *and now things are so.* Subauditur scil. τὰ πράγματα. Sed in duobus MSS. regiis Parisiens. scriptum reperit Larcherus, νῦν τε ὅδε ἐστι. *And now this is the child.* Quæ potior videtur lectio.

1. οὐκ ἔφη οἷός τ' εἶναι] *negabat se posse.* Vide suprà ad p. 16.
5. n. 6.

2. εἰ δὴ πᾶσα ἀνάγκη ὀφθῆναι ἐκκείμενον] *si utique omninò necessarium est aspici puerum expositum*, ὀφθῆναι, aor. 1. inf. pass. Notandum ὄπτομαι, *video*, verbum esse deponens; aor. tamen 1. pass. sumi in sensu passivo. Vide Coll. Gr. Min. ad p. 36. n. 14.

3. τεθνεός.] perf. part. act. neut. gen. pro τεθνηκός, à θνήσκω, *morior.*

4. ἁλώσεαι] pro ἁλώσῃ, 2 sing. fut. 1. M. verbi ἁλίσκω, *capio.*

5. παραδιδοῖ] *tradit*, 3 sing. præs. ind. contractè pro παραδιδόει, à παραδιδόω, idem quod παραδίδωμι.

6. τιθεῖ.] à τιθέω, idem ac τίθημι, *pono.*

7. ἐς τοῦ Ἁρπάγου,] ἐς τὸν οἶκον scil.

8. ἔφη ἑτοῖμος εἶναι—] Vide suprà ad p. 11. n. 1.

9. κου τὶ,] De voculâ κου, Ion. pro που, Vide Coll. Gr. Min. ad p. 35. n. 2.

1. Ἐκ τῆς ΕΥΤΕΡΠΗΣ.] i. e. Ex libro secundo, qui inscri- 17.
bitur EUTERPE.

2. σφέων βασιλεῦσαι,] Vide ad p. 3. n. 3. πρὶν vel πρὶν ἢ sæpè construitur hoc modo cum inf. præcedente accus.

3. γενοίατο] Ion. pro γένοιντο 3. pl. aor. 2. opt. verbi γίνομαι.

4. ἐπιτεχνᾶται] ἐπιτεχνάεται—*machinatur*—ex ἐπὶ et τεχνάομαι, *machinor*, quod à τέχνη, *ars.* τοιόνδε, supple πρᾶγμα.

5. τὸ ἄν τοι προσθέω—] Ion. pro ὃ ἄν σοι πρόσθω. Vide suprà ad p. 3. n. 4.

6. σοὶ ἑωυτῷ περιπέσῃς.] *tibi ipsi malum concilies; q. d. in teipsum cadas.* Est enim metaphora sumta ab ædificiis, quæ propriâ mole in seipsa corruunt. Æ. Port. *Lexicon Ion.*

7. λάβε τὸν—] τὸν Ion. pro ὃν relativ. cujus antecedens τὸ subauditur. Vide suprà ad p. 3. n. 4.

8. ἐς σεωυτοῦ,] supple οἶκον.

9. ἀνδρὶ τῷδε] *in seipso*, scilicet. Harpagus enim loquens manum ad pectus suum admovet. Cæterùm, ὅδε, ἥδε, τόδε, idem est quod οὗτος. αὕτη, τοῦτο.

10. τόγε ἐμὸν—] supple κατὰ, *saltem pro virili meâ parte:* subauditur etiam πρῆγμα. Angl. *according to my ability at least.* ὑπηρετέεσθαι ἐπιτηδέως, *operam* MEAM *diligenter navare;* uti planè indicat vox media.

14. 1. Τούτοισι—] supple ἔπεσι—*his verbis*, &c.

2. τὴν ἐπὶ θανάτῳ—] i. e. κατὰ τὴν ὁδὸν ἐπὶ θανάτῳ—Angl. *according to the fashion on the prospect of death.* Vide infra ad p. 107. n. 4.

3. Οὐκ ᾖ—) i. e. οὐκ ἐν τῇ ὁδῷ ᾖ.

4. εἰ δὲ θελήσει—] Constructio est: εἰ δὲ, τούτου τελευτήσαντος, ἡ τυραννὶς θελήσει ἀναβῆναι ἐς ταύτην τὴν θυγατέρα, ἧς τὸν υἱὸν κτείνει δι' ἐμεῦ, τί ἄλλο λείπεται τὸ ἐνθεῦτεν ἐμοὶ ἢ ὁ μέγιστος κινδύνων; Cæterum θελήσει ἀναβῆναι videtur idem esse ac ἀναβήσεται.

5. τὸν ἠπίστατο νομάς τε ἐπιτηδεωτάτας νέμοντα] subauditur τινα, *aliquem*, &c.—*quem nôrat pascua pascere maximè opportuna* ad puerum nempè e medio tollendum. ἠπίστατο, pro communi ἐπίστατο, 3. sing. imperf. ind. ab ἐπίσταμαι.

6. Αἱ δὲ ὑπώρεαι] -ῶν, αἱ, Ion. pro comm. ὑπώρεια. *Montium radices.* Æ. Porti *Lex. Ion.*

7. βορέω] Ion. gen. pro βορροῦ, à nominat. βοῤῥῆς, Ion. pro βορρᾶς, contractè pro βορέας, *boreas.* πρὸς βορέω τε ἀνέμου τῶν, κ. τ. λ. Angl. *to the north of Ecbatana, and towards the Euxine sea.*

8. ταύτῃ] i. e. ταύτῃ τῇ ὁδῷ, Angl. *this way, on this side.*

9. ἴδῃσι συνηρεφής.] *silvis opaca:* ἴδῃσι, Ion. pro ἴδαις, ab ἴδη, *silva, nemus.* συνηρεφὴς, ex σὺν, et ἐρέφω, *tego.*

10. ἡ δὲ ἄλλη Μηδικὴ χώρη] Angl. *the rest of the country of the Medes.*

15. 1. Τῷ δ' ἄρα καὶ αὐτῷ—] Ordo est: δὲ καὶ ἄρα ἡ γυνὴ τῷ αὐτῷ—Angl. *Now the wife too of this same person*, ἐοῦσα ἐπίτεξ πᾶσαν ἡμέρην, *who was upon the point of delivery—whose delivery was expected every day.*

2. κατὰ δαίμονα] Angl. *according to some god: as some god would have it: providentially.*

3. ἦσαν δὲ ἐν φροντίδι—] Angl. *they were mutually anxious about each other.*

4. ἀῤῥωδέων.] apud Herod. pro ὀῤῥωδέων, *timens.* [ἕνεκα] τοῦ τόκου—κ. τ. λ.

5. ἐπίστη,] *advenit*, aor. 2. act. in med. sensu. Vide suprà ad p. 10. n. 5.

6. τὸ μήτε ἰδεῖν ὤφελον,—] Angl. *what I wish I neither had seen, μήτε κοτε γενέσθαι, κ. τ. λ. nor had ever happened to Masters of ours!* "Sæpè ὤφελον, tanquam particula, simpliciter "habet vim optandi, poniturque pro εἴθε, *utinam.*" Zeunius ad Vigerum, p. 268. Edit. Zeunii. 1777.

7. χρυσῷ τε καὶ ἐσθῆτι ποικίλῃ.] ad verbum Angl. *with gold and with variegated garments*, i. e. *with garments embroidered with gold.* Sic paulò infra χρυσῷ τε καὶ εἵμασι.

8. οἴχεσθαι φέροντα,] Vide Coll. Gr. Min. ad p. 36. n. 13.

9. θηριωδέστατον] supple μέρος.

10. πρὸς δὲ—] supple τούτοις, *præterea.*

11. κατιστιῶντα] Vide suprà ad p. 10. n. 5.

12. ἐν Ἁρπάγου.] supple τῷ οἴκῳ.

13. θεράποντος,] subauditur ἐκ.

14. νῦν τε ὧδέ ἐστι.] Angl. *and now things are so.* Subauditur scil. τὰ πράγματα. Sed in duobus MSS. regiis Parisiens. scriptum reperit Larcherus, νῦν τε ὅδε ἐστι. *And now this is the child.* Quæ potior videtur lectio.

1. οὐκ ἔφη οἷός τ' εἶναι] *negabat se posse.* Vide suprà ad p. 16.
5. n. 6.

2. εἰ δὴ πᾶσα ἀνάγκη ὀφθῆναι ἐκκείμενον] *si utique omninò necessarium est aspici puerum expositum*, ὀφθῆναι, aor. 1. inf. pass. Notandum ὄπτομαι, *video*, verbum esse deponens; aor. tamen 1. pass. sumi in sensu passivo. Vide Coll. Gr. Min. ad p. 36. n. 14.

3. τεθνεός.] perf. part. act. neut. gen. pro τεθνηκος, à θνήσκω, *morior.*

4. ἁλώσεαι] pro ἁλώσῃ, 2 sing. fut. 1. M. verbi ἁλίσκω, *capio.*

5. παραδιδοῖ] *tradit*, 3 sing. præs. ind. contractè pro παραδιδόει, à παραδιδόω, idem quod παραδίδωμι.

6, τιθεῖ.] à τιθέω, idem ac τίθημι, *pono.*

7. ἐς τοῦ Ἁρπάγου,] ἐς τὸν οἶκον scil.

8. ἔφη ἑτοῖμος εἶναι—] Vide suprà ad p. 11. n. 1.

9. κου τὶ,] De voculâ κου, Ion. pro που, Vide Coll. Gr. Min. ad p. 35. n. 2.

1. Ἐκ τῆς ΕΥΤΕΡΠΗΣ.] i. e. Ex libro secundo, qui inscri- 17.
bitur Euterpe.

2. σφέων βασιλεῦσαι,] Vide ad p. 3. n. 3. πρὶν vel πρὶν ἢ sæpè construitur hoc modo cum inf. præcedente accus.

3. γενοίατο] Ion. pro γένοιντο 3. pl. aor. 2. opt. verbi γίνομαι.

4. ἐπιτεχνᾶται] ἐπιτεχνάεται—*machinatur*—ex ἐπὶ et τεχνάομαι, *machinor*, quod à τέχνη, *ars.* τοιόνδε, supple πρᾶγμα.

5. ἀνθρώπων τῶν ἐπιτυχόντων—] Angl. *of common persons—of mean parents*—Vide ἐπιτυγχάνω in Lexicis. τρέφειν ἐς τὰ ποίμνια, i. e. ἄγειν ἐς τὰ π. τρέφειν.

6. τροφὴν τινα τοιήνδε·] τροφὴ apud Herodotum interdùm non pro ipso cibo, ac alimento; sed pro ipso alendi, nutriendi, ac educandi ratione sumitur. Æ. Porti *Lex. Ion.* Cæterùm hîc loci subauditur κατά.

7. ἐπ' ἑωϋτῶν,] *Seorsum.*

8. τὴν ὥρην] supple κατὰ—*certo statutoque tempore*, ὥρη Ion. pro ὥρα, *certum et statutum tempus.*

9. πλήσαντα δὲ τοῦ γάλακτος,] *Et cum eos implêsset lacte* [pastor scil.]

10. τἄλλα διαπρήσσεσθαι,] *alia administraret.* Angl. *he should mind*, or *go about his other business.* "διαπρήσσεσθαί τι, "Ion. locutio, pro communi διαπράττεσθαι, καὶ τελεῖν τι, *ali-"quid peragere, conficere.*" Æ. Porti *Lex. Ion.*

11. Ταῦτα δ' ἐποίεέ τε—] Angl. *Psammetichus* CAUSED *these things to be done*, &c. ut planè indicat vox media.

12. ἀπαλλαχθέντων τῶν ἀσήμων κνυζημάτων,] Angl. *when they should leave off their inarticulate cries.* ἀπαλλαχθέντων, gen. pl. aor. 1. part. verbi ἀπαλλάσσω, *demitto*, ἀπαλλάσσομαι, *abeo.*

13. βεκὸς ἐφώνεον,] Bekos *clamabant.* Scholiastes Apollonii legit Βὲκ· quod puto rectum, nam ος terminatio Græca est. Th. Gale.

14. πολλὸν ἦν] *repetitum fuit.* Vide suprà ad p. 3. n. 12.

15. καλεόμενος.] τοῦ δεσπότου scil.

16. οἵτινες ἀνθρώπων βεκὸς τί καλέουσι,] Angl. *What men call any thing* βεκός.

17. τὸν ἄρτον.] supple βεκός.

18. 1. τῶν ἡμεῖς ἴδμεν,] Vide suprà ad p. 3. n. 4.

2. χαυλιόδοντας,] χαυλιόδους, -οντος, ὁ καὶ ἡ, *exsertos dentes habens:* ex χαλάω, *demitto, et* ὀδοὺς, *dens.* Vid. Diodor. Sicul. Lib. I. § XXXV.

3. οὐκ ἔφυσε·] Angl. *it has not by Nature—Nature has not given it.*

4. δέρμα λεπιδωτὸν ἄρρηκτον] *pellem squamatam infractam.*

5. ἅτε δὴ ἂν ἐν ὕδατι δίαιταν ποιεύμενον,] Angl. *and as it feeds in the water,*—"ἅ ferè construitur cum participio, cujus "casus pendet ab antecedentibus—Reddi hîc debet *utpote*, "*quippe qui, cum, propterea quod.*" Zeunius apud Vigerum, p. 33. ubi vide plura.

6. ἐκβῇ,—χάνῃ,] Vide infrà ad p. 19. n. 6.

19. 1. ἀρτήματά τε λίθινα χυτὰ—] Angl. *and having put pendants of precious stones* [*fossils*] *and of gold in their ears.*

2. σιτία ἀπότακτα—] Angl. *bread set aside* for the purpose—

3. καὶ περιέποντες ὡς κάλλιστα ζῶντας,] Angl. *and cherishing* 19.
them with the greatest care while alive,—ταριχεύοντες δὲ ἀποθανόντας, *and embalming them when dead*—ταριχεύω, à τάριχος, *caro sale condita.*

4. Ἄγραι δέ σφεων πολλαὶ κατεστέασι,] Angl. *There are many ways of catching them in established use.* ἄγρα, -ας, ἡ, *captura, venatio.* κατεστέασι, Ion. pro κατεστάασι, 3. pl. perf med. ab obsoleto καταστάω, idem quod καθίστημι, *constituo.* κατιστάω, in perf. m. *constitui meipsum.* Vide *Novam viam docendi Græca,* auctore Joan. Vervey, p. 297. edit. Gandæ, 1702.

5. Ἐπεὰν νῶτον ὑὸς δελεάσῃ—καταπίνει·] *Ubi tergum suillum pro escâ, hamo circumdederit* [venator scil. crocodili] *demittit illud in medium fluvium ; ipse in ripam fluvii tenens porcellum vivum verberat illum ; voce autem auditâ, crocodilus vocem versus tendit, nactusque tergum, devorat.* δελεάσῃ, 3. sing. aor. 1. subj. verbi δελεάζω, *escam impono,* à δέλεαρ, -ατος, τὸ, *esca.*

6. πηλῷ κατ᾽ ὦν ἔπλασε αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς·] *ejus oculos cœno opplet.* ἔπλασε, aor. 1. ind. act. verbi πλάσσω, *illino.* *Aoristus* sumitur hîc in sensu maximè *indeterminato,* quasi dicas vernaculè, *he* ALWAYS *bedaubs:* in quo quidem sensu *Aoristi* sæpè apud Græcos scriptores usurpantur. Sic Isocrates ad Demon. propè init. Καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος ΔΙΕΛΥΣΕ, *And indeed a short space of time* ALWAYS *dissolves the connections of the wicked.* [Vide infrà ad p. 24. n. 2.] Sic etiam apud N. T. in Evang. Marc. cap. I. 11. Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ ΕΥΔΟΚΗΣΑ, *Thou art my beloved Son in whom I am* ALWAYS *well pleased;* vel—*in whom I was, am, and always will be, well pleased.* Sic porrò apud Longinum, περὶ ὕψους, Sect. I. ad fin. ὕψος δέ που καιρίως ἐξενεχθὲν τά τε πράγματα δίκην σκηπτοῦ πάντα ΔΙΕΦΟΡΗΣΕΝ, καὶ τὴν τοῦ ῥήτορος εὐθὺς ἀθρόαν ΕΝΕΔΕΙΞΑΤΟ δύναμιν. *Sublime verò, nescio quomodo, tempestivè prolatum, res omnes, fulminis instar,* NUNQUAM NON *disjicit, et oratoris extemplò collectam exhibet vim.* Quam usitatissimam Græci *Aoristi* significationem cùm non observâsset ZACH. PEARCE, sensum Longini malè reddidit,—*instar fulminis* quasi jam *disjecit,* &c. Ad hunc autem locum ita annotavit nuperus Longini Editor, vir eruditissimus atque τοῦ πάνυ BENTLEII æmulus, JOAN. TOUP. "Optimè, (inquit ille,) vertit non optimus interpretum Petrus Paganus: *res omnes fulminis instar disjicere, et universam statim oratoris vim patefacere solet.* Nam istam esse aliquandò hujus temporis vim verissimè monuit eruditissimus Grævius Lect. Hes. cap. 5. et ante eum ὁ μέγας Casaubonus ad Laërtii Chilonem et Aristophanis Equites." Istud autem *solet* languidiùs interdum prosequitur sensum *Aoristi,* quem quidem, in locis innumeris, usurpant scrip-

tores Græci ad id exprimendum, quod OMNI TEMPORE *est* vel *habetur* verum. Vide omninò quæ annotavit vir doctissimus Henricus Hoogeveen, ad Vigerum, Cap. V. sect. III. reg. xi. Cæterùm quod ad κατ' ὦν attinet, κατὰ disjungitur ab ἔπλωσ per tmesin, et eodem redit quo κατέπλωσι ὦν, scil. ὦν, quod est οὖν. Apud Herodotum hæc particula non semel hoc modo interposita invenitur inter præp. et verbum; et affirmat Budæus p. 213. eam omninò redundare; quod tamen negat doctissimus Hoogeveen, in Doctr. Particularum L. Gr. quem vide de hâc re acutè, ut solet, disserentem, p. 1020. et seq.

☞ Qui plura velit de Crocodilo adeat Aristot. Hist. Animal. Lib. II. Ælian. Nat. Animal. Diodor. Sicul. Lib. I. Plin. Hist. Nat. *Norden's Travels in Ægypt and Nubia. Memoires de l' Académie des Sciences, tom.* III. *part* III.

7. Ἐκ τῆς ΕΡΑΤΟΥΣ.] H. e. Ex libro sexto qui inscribitur ERATO.

8. τῶν δὲ. καὶ Μιλτιάδεω, κελευόντων.] Angl. *and others, especially Miltiades, advising it.*

9. ἐνίκα] Angl *was prevailing*, uti indicat tempus imperfectum.

10 ἦν γὰρ ἑνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχέειν] *erat enim undecimus in ferendo suffragio ille per fabæ sortitionem Atheniensium ut Polemarchi munere fungeretur.* i. e. Magistratus, qui vocabatur Polemarchus, potestatem habebat suffragii ferendi post decem Imperatores. ψηφιδοφόρος, *qui suffragium fert*, ex ψηφὶς, idem quod ψῆφος, *calculus, suffragium*, et φορέω, idem quod φέρω. κύαμος, -ου, ὁ, *faba*. Antiqui interdum fabis sortiebantur. [Vid. H. Steph. ad vocem] πολεμαρχέειν, Πολέμαρχος· ἀρχή τις ἦν παρ' Ἀθηναίοις οὕτω καλουμένη. ἐστὶ δὲ εἷς τῶν ἐννέα Ἀρχόντων. *Polemarchus. Magistratus quidam erat apud Athenienses. Est autem unus ex novem Archontibus.* SUIDAS ad voc. Vide etiam H. Steph. ad voc.

20. 1. ἐξ οὗ—] supple χρόνου—*Ex quo extiterunt Athenienses*—

2. δέδοκται τὰ πείσονται] Angl. *it is plain what hardships they will suffer.*

3. οἵη τέ ἐστι—] Vide suprà ad p. 5. n. 6.

4. καί κως ἐς σε—τὸ κῦρος ἔχειν,] *et quomodo ad te pertinet aliquid in hisce rebus habere auctoritatem*—κῦρος, -εος, τὸ, *auctoritas.*

5. μηδίσαι·] μηδίζω. *Medis faveo.*

6. μετεξετέροισι] μετεξέτεροι, Ion. pro comm. ἄλλοι, ἔνιοι. *Nonnulli Alii.* Æ. PORT.

7. οἷοί τε εἰμὲν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ] *possumus in conflictu superiores evadere.* εἰμὲν, Ion. pro ἐσμὲν. Vide ad p. 5. n. 6.

8. προσθῇ–] τὴν ψῆφον, *apponas calculum tuum meæ sententiæ.*

9. ἢν δὲ—] i. e. ἢν δὲ ἕλῃ [τὴν γνώμην] τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολὴν, *sin autem sententiam malueris dehortantium à congressu*—Pro ἕλῃ quidam legunt ἔχῃ, sed nihil opus. [In Edit. ult. legimus συμβουλὴν, *consilium*. Vid. BORHECK. &c.]

10. ἐκεκύρωτο] 3. s. plusq. ind. p. verbi κυρόω, *decerno, ratum facio*, &c. à κῦρος.

1. Τότε δὲ ταχθησομένων] supple στράτευμα. [In Ult. ταχθησομένων.] 21.

2. ἀπείθησαν] Ion. pro ἀφείθησαν, *emissi erant*, 3. pl. aor. 1. ind. p. verbi ἀφίημι.

3. μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον,] Angl. *they imputed madness to the Athenians*, καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, *and fatal in the utmost degree,*—

4. ταύτην ἐσθημένους.] i. e. κατὰ ταύτην τὴν ὁδὸν ἐσθημένους, *ad hunc modum vestitos.*

5. ἐνίκων—] Angl. *were conquering*—ut planè indicat tempus imperf.

1. τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων] supple μέρος, *partem barbarorum in fugam conversum*—φεύγειν ἔων, *aufugere sinebant.* 22.

2. Καὶ τοῦτο μὲν,] Angl. *And in the first place*—τοῦτο δὲ, *in the next place.* Vide suprà ad p. 6. n. 4.

3. ἀπὸ δ' ἔθανε] i. e. δὲ ἀπέθανε—τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ [υἱὸς] τοῦ Θρασύλεω, *and there fell of the commanders Stesilaus the son of Thrasyles*—

4. τὴν χεῖρα] subauditur κατὰ.

5. Ἐκ τῆς ΠΟΛΥΜΝΙΑΣ] H. e. Ex libro septimo qui inscribitur POLYMNIA.

6. γνώμην ἀποδέξασθαι ἀντίην τῇ προκειμένῃ,] *sententiam suam proferre diversam ab eâ quæ jam exposita erat*—

7. τῷ δὴ καὶ πίσυνος ἐών.] *quo quidem et fretus.*

8. μὴ λεχθεισέων—] *nisi diversæ inter se sententiæ exponantur*, &c.

1. καὶ δὴ καὶ συνήνεικε, ἢ τοι κατὰ γῆν,—ἑσσωθῆναι,] καὶ δὴ καὶ, supple τοῦτο φάθι. Angl. *and suppose this too:* συνήνεικε ἑσσωθῆναι, *it hath happened that you were defeated*, &c. loquitur nempè de futuro quasi jam esset completum. [De particulis autem καὶ δὴ καὶ, vide doctissimum Hoogeveen, pp. 575, 576.] συνήνεικε, à συνενείκω idem quod συμφέρω. ἑσσωθῆναι, pro ἡσσωθῆναι, aor. 1. inf. p. verbi ἡσσάομαι, *inferior discedo*, ab ἥσσων, *minor*. 23.

2. οὐκων ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε· ἀλλ' ἢν τῇσι—] *non quidem utroque modo* [i. e. et mari et terrâ] *illis res prosperè successit: sin autem naves suas conscenderint*. Angl. *they cannot indeed be said to have been successful both by land and sea:* [because they had not then an opportunity of fighting by sea:] *but if they should go on board their ships*, &c. Locus est dif-

ficilis, cujus sensum nemo interpretum— nec scio an ego vidi. Verùm pro οὔκων ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε MS. Reg. Paris. exhibet οὔκων ἀμφοτέροισι ἐχώρησε, quam lectionem mavult Larcherus, et reddit—*Nous n'avons donc pas réussi sur l'un et l'autre élément.*

3. ἐμβάλωσι,] scil. ἑωυτοὺς. Vide suprà ad p. 3. n. 7.

4. σοφίῃ οἰκηίῃ] *propriâ sapientiâ.*

5. ἀλλ' οἷόν κοτε—] Ordo est: ἄλλα (συμβάλλομαι ταῦτα διὰ τοῖον) πάθος οἷόν κοτε ἰδέησε ὀλίγου καταλαβεῖν ἡμέας,—*sed* [conjicio hæc per talem] *cladem qualis parum abfuit quin opprimeret nos*—Vide Viger. de Gr. Serm. Idiotism. Edit. Zeunii, p. 200.

6. παντοῖοι ἐγένοντο] *omnigeni facti erant*, i. e. *omni modo tentabant.*

7. δεόμενοι Ἰώνων, &c.] Ordo est: δεόμενοι Ἰώνων τοῖσι ἐπετέτραπτο ἡ φυλακὴ τῶν γεφυρέων τοῦ Ἴστρου, λῦσαι τὸν πόρον. *precantes Iones, quibus custodia pontium Istri delegata erat, ut interscinderent trajectum.* De τοῖσι, *quibus*, vide ad p. 3. n. 4.

8. ἐπέσπετο] imperf. ab ἐπέσπομαι, Ion. pro ἐφέπομαι, ex ἐπὶ, et ἕπομαι, *sequor.*

9. διέργαστο ἂν—] *omnino actum esset de rebus Persarum.*

24. διέργαστο, sine augm. Ion. pro διείργαστο, 3. sing. plusq. ind. verbi διεργάζομαι, *conficio.*

10. ἐπ' ἀνδρί γε ἑνὶ—] Angl. *depending upon one man.*

1. ἕσσωται] pro ἥσσωται, *superatur*, 3. sing. perf. ind. ab ἑσσόομαι, Ion. pro ἡσσάομαι, *inferior discedo.*

2. δι' ὧν ἐσφάλησαν—] Angl. *by which means they* CONSTANTLY *fall*—ἐσφάλησαν, 3. pl. aor. 2. ind. pass. à σφάλλω, *supplanto:* et in voce med. *titubo, cado.* Vide suprà ad p. 7. n. 10; item ad p. 19. n. 6.

3. Επειχθῆναι] aor. 1. inf. pass. verbi ἐπείγω, *impello:* in voce med. *impello meipsum*, i. e. *festino.* Aoristi autem passivi sæpè usurpantur in sensu med. Vide suprà ad p. 7. n. 10.

4. φιλέουσι] φιλέω, interdum redditur *soleo.*

5. φλαύρως ἀκούειν.] *malè audire.* ἀκούω, et *audio*, interdum significant Angl. *to be spoken of.*

25. 1. τῇ σὺ λέγεις,] i. e. τῇ ὁδῷ ᾗ σὺ, &c.

2. κτεινέσθων] pro κτεινέσθωσαν, 3. pl. præs. imperat. pass. verbi κτείνω, *interficio.* Ex hoc exemplo liquet hanc mutationem imperativi, quam exhibent grammatici tanquam solis Atticis usitatam, usurpari etiam à scriptoribus Ionicis.

3. πασχόντων,] pro πασχέτωσαν, 3. pl. præs. imperat. act. verbi πάσχω, *patior:* per mutationem nempè non solùm Atticam. verùm etiam Ionicam.

4. ἤ σέ γε—] Vide Iliad. γ', 409. annotante viro doctissimo Sam. Clarke.

5. ἡμετέρην,] supple χώρην.

6. *εἰ χρὴ σταθμώσασθαι τοῖσι ὑπαργμένοισι ἐξ ἐκείνων,*] *si conjicere oportet à rebus jam inceptis ab illis.* *σταθμώσασθαι*, à *σταθμάομαι*, idem ac *σταθμάομαι*, *ad amussim exigo, perpendo, conjicio.* *ὑπαργμένοισι*, perf. part. pass. à *ὑπάρχω*, *initium do*, &c.

7. *ἤλασαν*] subauditur pronomen reciprocum, uti suprà observatum ad p. 3. n. 7.

1. *ἵνα καὶ τὸ δεινὸν,—*] Ordo est: *ἵνα καὶ μάθω τοῦτο τὸ δεινὸν τὸ πείσομαι*, [vide suprà ad p. 3. n. 4.] *ἐλάσας*—Vide suprà ad p. 3. n. 7. 26.

2. *ἐς τόδε,*] supple *τοῦ χρόνου*, *usque ad hoc tempus.*

3. *Νυκτὶ δὲ βουλὴν διδοὺς,*] *βουλὴν νυκτὶ διδόναι.* Herodotea locutio, pro com. *νύκτωρ βουλεύεσθαι*, *noctu consultare.* Æ. Port.

4. *ταύτῃ,*] supple *αἰτίᾳ.* Angl. *for this purpose.*

5. *Φρασθεὶς*] *φράζω*, in voce act. *dico:* in voce med. *delibero, animadverto:* et *φρασθεὶς* in aor. 1. pass. hîc sumitur in sensu medio. Vide suprà ad p. 24. n. 3.

1. *οὐδεὶς—πέφυκε,*] *nemo naturâ comparatus est.* 27.

2. *τῷ οὐ παραστήσεται,*] *cui non in mentem veniet*—De articulo *τῷ* pro relativo, vide suprà ad p. 3. n. 4.

3. *τεθνάναι*] præs. inf. à *τέθνημι*, idem quod *θνήσκω*, *morior.*

4. *γέγονε·*] *est.* Ita enim reddi debet, quia tempus est quod ritè nuncupant Præsens Perfectum: atque ita etiam reddi debet in Evangelio secundum Joannem, Cap. 1. 3. *καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ* ΓΕΓΟΝΕΝ, *et sine eo factum erat ne unum quidem quod* est.

5. *γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα,*] Angl. *by giving us* only *a relish for a blissful life,*—*γεύσας*, *gustandum præbens*, *γευσάμενος*, *gustans.*

6. *διαιρέειν*] i. e. *διαιρέῃ.* *διαιρεῖν* et *διαιρεῖσθαι*, *distinctè aliquid explicare, disserere, disputare, dicere.* Æ. Port.

7. *μεμνώμεθα,*] Non ab inusitato *μέμνομαι*, ut quidam putant, sed 1. pl. perf. subj. à *μνάομαι.* Cum enim in perf. ind. pass. vocalis in penult terminationem proximè præcedit, 3. plur. non eget circumlocutione: Sic *μεμνήμαι—μεμνῆνται.* Nec opus est circumlocutione in subj. et opt. Sic, in subj. *μεμνῶμαι*, &c. in opt. *μεμνοίμην*, &c. Occurrit *μέμνεο* infrà. Vide ad p. 108. n. 5 et Moor Element. Ling. Gr. p. 144.

8. *ἐφάνη,*] Vide suprà ad p. 7. n. 10.

9. *ἢ μετέστης ἄν :*] *an eam desereres?*

10. *φέρε, μοι τοῦτο ἀτρεκέως εἰπέ.*] *age, mihi hoc verè dicito:* quod planè Homericum est. Sic, Iliad. κ', 384. Ἀλλ' ἄγε, *μοὶ τόδε εἰπὲ, καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον.*

11. *τελευτήσειε·*] Angl. *may it turn out.* *τελευτήσεια, -ειας, -ειε*—non solùm Atticus et Æolicus, verùm etiam Ionicus, optativus aor. 1. act. pro *τελευτήσαιμι*, &c.

12. *Δαιμόνιε ἀνδρῶν,*] *Bone vir.* Δαιμόνιε est vox Homerica.

[Vid. Il. β'. 190. 200. ζ', 326, &c.] "Habet hæc vox apud "Homerum semper aliquam *Increpationis* significationem, "sed non semper acerbam." CAMERARIUS.

28. 1. οὔτι στρατὸν τοῦτον, ὅστις γε σύνεσιν ἔχει, μέμφοιτ' ἄν,] Angl. *no one, at least who possesses his understanding, would find fault with this army.*

2. Οὔκων δὴ ἐόντων τοι λιμένων ὑποδεξίων,] *cum portus tibi opportuni desint.*

3. τῶν ἀνθρώπων ἄρχουσι,] Angl. *are the rulers of men.* Vide ad p. 3. n. 3.

4. τῇδε] i. e. ἐν ταύτῃ τῇ ὁδῷ, *hoc modo.*

5. ἐθέλεις—] Vide suprà ad p. 14. n. 4.

6. τὸ πρόσω αἰεὶ κλεπτόμενος] i. e. κατὰ τὸ μέρος πρόσω, &c. Angl. *always deceiving yourself with respect to advancing— i. e. always advancing imperceptibly.*

7. πᾶν ἐπιλεγόμενος—] Ordo est: ἐπιλεγόμενος πείσεσθαι πᾶν χρῆμα. Angl. *supposing that he will suffer every hardship.* Vid. Coll. Gr. Min. ad p. 32. n. 17.

8. εἰ γὰρ δὴ βούλοιο—] *Nam si velis*—τὸ πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι—*similiter omninò disserere*—ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπεσφερομένῳ πρήγματι, *de alio in aliud perpetuò superveniente*—ut planè indicat vox med. τὸ πᾶν rectè redditur *omninò, prorsùs.*

29. 1. ποιήσειας ἂν οὐδαμὰ οὐδέν.] *nunquam aliquid efficeres.*

2. Εἰ δὲ ἐρίζων——λέξας.] Angl. *But if, while you cavil at every thing that is proposed, you point out nothing that can be depended upon for certain, you must, in such cases, be as much deceived as he who is of a contrary opinion on those subjects:* τοῦτο μέν νυν ἔχει [ἑωυτὸ] ἐπίσης, *in this respect then you are upon an equal footing.* οὐδαμῶς δὲ μὲν δοκέω ἐόντα ἄνθρωπον εἰδέναι κῶς [τι] χρὴ [εἶναι] τὸ βέβαιον, *but indeed I am by no means of opinion that he who is a human creature knows how any thing must be certain.*

3. Τοῖσι τοίνυν βουλομένοισι ποιέειν, ὡς τὸ ἐπίπαν φιλέει γίνεσθαι τὰ κέρδεα·] *iis quidem qui volunt agere, plerumque solent fieri lucra.* Angl. *success for the most part attends those who are willing to be active:* τοῖσι δὲ ἐπιλεγομένοισι, &c. *illis autem qui deligunt* [dubitant] *et qui timent, rarò solent* [fieri lucra.] Angl. *but seldom those who are hesitating and timid.* ὀκνεῦσι, dat. pl. præs. part. Ion. pro ὀκνοῦσι, ab ὀκνέω, *vereor, timeo.*

4. ἐς ὃ δυνάμιος προκεχώρηκε·] Angl. *to what a pitch of power they* ARE *advanced.* Est scil. προκεχώρηκε temporis quod ritè nuncupatur præs. perf.

5. ἐς τοῦτό σφεα προηγάγοντο·] *they brought them* [the Persian affairs, viz.] *for themselves* [or, *they got them brought*] *to this situation.* Nam προηγάγοντο est vocis med. σφεα est Ion. pro αὐτά.

6. ἐθέλει καταιρέεσθαι.] *solent confici.* καταιρέεσθαι, Ion. pro καθαιρέεσθαι. à καθαιρέω, *everto*, item, ut hîc, *conficio.*
7. τοῦτο μὲν γὰρ—τοῦτο δὲ,] Vide suprà ad p. 22. n. 2.
8. ἐπιβέωμεν] Ion. pro ἐπιβῶμεν, aor. 2. subj. verbi ἐπιβῆμι, pro ἐπιβαίνω.
9. ἀναγκαίως γὰρ ἔχει—] Angl. *for there is a necessity—*
1. οἷοί τε εἰμὲν] Vide suprà ad p. 5. n. 6. εἰμὲν, pro ἐσμὲν. 30.
2. Ες θυμὸν ὦν βαλεῦ] Sic Iliad. ά, 297. δ', 39, &c.—σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν· *tu vero in præcordiis repone tuis.* Cæterùm βαλεῦ est aor. 2. imperat. med. pro βαλοῦ.
3. τῶν ἀπεφήναο γνωμέων σφάλλεαι κατὰ ταύτην δὴ μάλιστα,] *sententiarum, quas exposuisti, in hac præcipuè falleris.* ἀπεφήναο, pro com. ἀπεφήνω, 2. sing. aor. 1. med. verbi ἀποφαίνω. σφάλλω, *supplanto.*
4. τῶν ἔχομεν] Vide suprà ad p. 3. n. 4. [γνῶμα -ατος, τὸ, *documentum:* Schweighaeuser. Deest Hederico.]
5. ἐπὶ τούτοισι] Angl. *depending upon them, in their power.*

APPENDIX,

EXHIBENS, ORDINE LITERARUM, PLERASQUE VOCES IONICAS, QUÆ IN EXCERPTIS EX HERODOTO OCCURRUNT.

A.

Αδελφεὸν, pro ἀδελφὸν, *fratrem.*
ἀληθείη, pro ἀλήθεια, *veritas.*
ἀνδρεὼν, ῶνος, ὁ, pro ἀνδρὼν, ῶνος, *cubiculum virorum.*
ἀπηγέεσθαι, pro ἀφηγέεσθαι, ab ἀφηγέομαι, *duco, narro.*
ἀπικέσθαι, pro ἀφικέσθαι, aor. 2. inf. verbi ἀφικνέομαι, *venio.*
ἀπικόμενος, pro ἀφικόμενος.
ἀπῖκται, pro ἀφῖκται.
ἀποδεξάμενος, pro ἀποδειξάμενος, ab ἀποδείκνυμι.
ἀποθωϋμάσας, pro ἀποθαυμάσας.
ἀποκληΐω, pro ἀποκλείω, *excludo.*
Αριστολαΐδεω, pro Αριστολαΐδου, à nom. Αριστολαΐδης.
αὐτέων, pro αὐτῶν.

B.

Βασιληΐοισι, pro βασιλείοις. τὰ βασίλεια, -ων, *regia.* supple οἰκήματα.
βδελλέων, pro βδελλῶν.
βούλεαι, olim βουλέσαι, indè Ion. βούλεαι, et Att. βούλει.

Γ.

Γορδίεω, gen. pro Γορδίου, à nom. Γόρδιας.
γνώμῃσι, pro γνώμαις.

Δ.

Δέκομαι, pro δέχομαι.
διαιρέεαι, antiquitùs διαιρέεσαι, eliso σ, διαιρέεαι, et indè contractè διαιρέῃ, à διαιρέω, divido.
διαφθείρεσκε, pro διεφθείρε.

Ε.

Εγένεο, antiquitùs ἐγένεσο, eliso σ, ἐγένεο, pòst contractè ἐγένου.
εἰμὲν, pro ἐσμὲν.
εἵνεκεν, pro ἕνεκεν.
ἐκεκοσμέατο, pro ἐκεκόσμηντο, 3. pl. plusquamperf. ind. pass. verbi κοσμέω, orno.
ἐκπλώσας, pro ἐκπλεύσας, ab ἐκπλέω.
ἐνθαῦτα, pro ἐνταῦθα.
ἐναντιεύμενον, pro ἐναντιούμενον.
ἐξεργάσαο, pro ἐξεργάσω. Vide ἐργάσαο.
ἐπεάν, pro ἐπειδὴ, posteaquam.
ἐπιστεῶτες, pro ἐφεστακότες.
ἐπεὰν, pro ἐπὰν.
ἐπιλέγεο, pro ἐπιλέγου. Vide ἐγένεο.
ἐποιεῦντο, pro ἐποιοῦντο.
ἐργάσαο, pro ἐργάσω. Antiquitùs ἐργάσασο, eliso σ, ἐργάσαο, et indè contractè ἐργάσω, aor. 1. m. ab ἐργάζομαι, operor.
ἐτετάχατο, pro τεταγμένοι ἦσαν, à τάσσω.
ἐχρέωντο, pro ἐχρέοντο, à χράομαι, utor.
ἐωθὼς, pro εἰωθὼς, qui solitus est.
ἐὼν, ἐοῦσα, ἐὸν, pro ὢν, οὖσα, ὄν.
ἑωῦτὸν, pro ἑαυτὸν. Et sic de cæteris ejusmodi.

Ζ.

Ζώειν, pro ζάειν.

Η.

Ἡμέας, pro ἡμᾶς.

Θ.

Θεησάμενον, pro θεασάμενον.
θεωρίη, pro θεωρία.
θηεύμενος, pro θεαόμενος, à θεάομαι.
θῶυμα, pro θαῦμα, miraculum, prodigium.

I.

ἴδμεν, pro ἴσαμεν, ab ἴσημι, *scio.*
ἰρήιον, pro ἱερεῖον.

K.

Κατίσταται, pro καθίσταται.
κάτοδος, pro κάθοδος, *reditus.*
κερδανέεις, pro κερδανεῖς.
κόθεν, pro πόθεν, *undè?*
κοίη, pro ποία, à ποῖος.
Κορινθίοισι, pro Κορινθίοις.
κότερος, pro πότερος.
κοτε, pro ποτε.
κου, pro που.
κρέσσον, pro κρεῖσσον.
κως, pro πως.

M.

Μετιέναι, μετίεις, &c. pro μεθιέναι, μεθίεις.
Μίδεω, gen. pro Μίδου, à nominat. Μίδας.
μιν, accusat. pro αὐτὸν, vel αὐτὴν, vel ἑαυτὸν, vel ἑαυτήν.
μοῦνος, pro μόνος.

N.

Νέα, pro ναῦν, à ναῦς, *navis.*
νεηνίας, pro νεανίας.
νοῦσος, pro νόσος.
νυν, pro οὖν.

Ξ.

Ξυνὸς, pro κοινὸς, *communis.*

O.

Οἰκήιος, pro οἰκεῖος, *domesticus.*
ὁκόθεν, pro ὁπόθεν, *undè.*
ὁκόσος, pro ὁπόσος.
ὅμουρος, pro ὅμορος. *finitimus.*
ὁρέω, pro ὁράω, *video.*
ὁρέοντες, pro ὁράοντες, ab ὁράω, *video.*
ὁρμεώμενος, pro ὁρμώμενος, quod contractè pro ὁρμαόμενος.
ὅτευ, pro οὕτινος, à nom. ὅστις.
ὅτεῳ, pro ᾧτινι, à nom. ὅστις.
οὐδαμοῖσι, pro οὐδαμοῖς.
οὔκων, pro οὔκουν, *non autem.* Sed οὐκοῦν, *igitur.*
Οὔλυμπος, pro Ὄλυμπος.
οὔνομα, pro ὄνομα.
οὖρος, pro ὄρος, *mons.*
οὕτερος, pro ὁ ἕτερος.

Π.

Πείθειν, pro πείθουν.
πλεῦνας, pro πλέονας.
πλῶσαι, pro πλεύσαι, à πλέω, *navigo*.
ποιέεσκον, pro ἐποίεον, -ουν.
ποιεύμενον, pro ποιούμενον.
πολιήτης, pro πολίτης, civis. Dat. pl. πολιήτῃσι, pro πολίταις.
πρῆγμα, pro πρᾶγμα, *negotium*.
πρήσσω, pro πράσσω, *facio*.
πρόκα. idem quod εὐθὺς, *statim*.
πρυτανηΐη, pro πρυτανεία.

Σ.

Σάρδις, pro Σάρδεις, *Crœsi regia*.
σέο, pro σοῦ.
σεῦ, pro σοῦ.
συμφορὴ, pro συμφορά.
σφεα, pro αὐτὰ, *ipsa*.
σφι vel σφιν, pro σφίσι, *ipsis* vel *sibi*.

Τ.

Τέσσερες, pro τέσσαρες, *quatuor*.
τευ, pro τοῦ, vel pro του, quod sæpe pro τινος.
τεῳ, pro τινι.
τοι, pro σοι.
τούτοισι, pro τούτοις.
τρωματίζω, pro τραυματίζω.

Υ.

Ὑπεδέκετο, pro ὑπεδέχετο, à ὑποδέχομαι, suscipio.

Φ.

Φοβέαι, pro φόβῃ, 2. s. præs. à φοβέομαι, *timeo*. Vide διαιρέεαι.
φοβέο, pro φοβοῦ. Vide ἐγένεο.
φοιτέω, pro φοιτάω.

Χ.

Χρέονται, pro χράονται.
χώρῃ, pro χώρᾳ.

Ω.

Ὦν, pro οὖν, *igitur*.
Ὤνθρωπε, pro ὦ ἄνθρωπε.
ὠφελεύμενος, pro ὠφελούμενος.

II. Notae in Thucydidem.

1. **EX Thucydide.**] Thucydides Atheniensis natus est anno secundo Olym. lxxvii. ante C. N. 469. 31.
adeoque sexdecim circiter annorum erat, cum Herodotum sua recitantem audiret, ipse Herodoto minor annis tredecim. [Fabr. Bib. Gr. Lib. II. Cap. 25.] Filius quidem erat Olori Atheniensis, discipulus autem Anaxagoræ philosophi, et Antiphontis rhetoris. Sub ejus ductu amissâ Amphipoli, ab Atheniensibus exilio multatus est, anno ætatis 48; atque Scaptesulam, sive Σκαπτὴν ὕλην, Thraciæ civitatem, undè uxorem divitem duxerat, se contulit In patriam tandem, post diuturnum exilium, revocatus est. Sed utrum Athenis an in Thraciâ vitam finiverit, non convenit inter Scriptores. Historiam belli Peloponnesiaci, usque ad annum ejus vigesimum, Atticâ dialecto conscripsit; quæ complectitur etiam bellum inter Corinthios et Corcyræos, quod Peloponnesiacum antecessit. Hocce opus egregium in octo libros vulgò distributum est: quorum tamen octavum, utpote stylo minùs elaborato, nonnulli à Thucydide abjudicârunt. Scriptor est, siquis alius, gravissimus et fidelissimus; multa quidem narrat, quibus ipse interfuit; et ubique veritatis est observantissimus. Quod autem ad ipsius dictionem attinet, norma Atticismi ea habita est, atque Demostheni imprimis adeò se commendavit, ut summus ille orator manu propriâ totam Thucydidis historiam octies descripsisse dicatur. "Thucydides [verba sunt Ciceronis] omnes dicendi artificio, meâ sententiâ, facile vicit; qui ita creber est rerum frequentiâ, ut verborum propè numerum sententiarum numero consequatur: ita porrò verbis aptus, et pressus, ut nescias, utrum res oratione, an verba sententiis illustrentur." [De Orator. II. 13.] Alibi tamen idem Cicero de Thucydidis, præsertim in concionibus, obscuritate conqueritur. Nimis tamen iniquum videtur Dionysii Halicarnassensis de hoc probatissimo Historico judicium. [Vide infrà in Excerptis ex Criticis.] Sed prolata erat hæc sententia, uti putant H. Stephanus et Hudsonus, cum Criticus adhuc juvenis esset, judiciique parum subacti. Plura volentes de Thucydide adeant Fabr. Biblioth. Gr. ubi suprà, Marcellinum de vitâ Thucydidis, atque alia excerpta Editioni Herodoti præfixa, quæ prodiit curâ Wassi et Dukeri.

Editiones Thucydidis.

31. 1. Thucydidis de bello Peloponnesiaco Libri octo. Græcè. Edit. Princeps. *Venet. apud Aldum*, 1502, *in fol.*

2. ———— Græcè; cum Scholiis Græcis ad oras pagin. appositis. *Florent. apud Bernard. Juntam*, 1526, *in fol.*

3. ———— Græcè: à Joachimo Camerario recensita, &c. *Basileæ, ex officinâ Hervagianâ*. 1540, *in fol.*

4. ———— Gr. et Lat. separatim impress. Versio est Laurent. Vallæ. *Apud H. Stephanum*, 1564, *in fol.*

5. ———— Gr. et Lat. ex Vallæ interpretatione, ab H. Stephano denuò recognitâ, cum Scholiis Græcis, &c. *Apud ipsum Steph.* 1588, *in fol.*

6. ———— ab Æmylio Porto, cum Francisci Porti Commentariis, &c. *Francof. apud Wechel.* 1594, *in fol.*

7. ———— Gr. et Lat. notis variorum et Joannis Hudsoni. *Oxon.* 1696, *in fol.*

8. ———— Gr. et Lat. cum annotationibus integris H. Stephani, et Joannis Hudsoni. Recensuit, &c. Josephus Wasse. Editionem curavit, &c. Carolus Andreas Dukerus. *Amstelædami*, 1731, *in fol.* [Hæc est Edit. omnium splendidissima.]

9. ———— Ex edit. Wassi et Dukeri [sine notis] Tomis IV. *Glasguæ*, 1759, *in 12mo.*

10. ———— Ad editionem Jos. Wasse et Car. And. Dukeri accuratè expressi. Tomis VI. *Studiis Societatis Bipontinæ Biponti*, 1788, *in 8vo.* [Editio pulcherrima.]

11. ———— Gr. et Lat. cum omnibus Notis Dukeri, et novis Animadversionibus et Glossario, a Gottlebero et Bavero. *Lipsiæ*, 1790, 2 Voll. *in 4to.* [Nescio an Vol. secundum adhuc lucem viderit.]

12. ———— Græcè et Latinè. Apud Gul. Laing. *Edinb.* 1804, 6 tom. *in 8vo.* [Editionem curavit Pet. Elmsly. Nitidissimè et, quantum observavi, accuratissimè expressa est.]

2. Ἐκ τοῦ τῆς ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ πρώτου.] Hoc est—Ex Historiae libro primo.

3. Περὶ τῶν πάλαι ‘ΕΛΛΗΝΩΝ.] Hoc est—De priscis Graecis.

4. καὶ τῶν βαρβάρων οἵ τε ἐν τῇ ἠπείρῳ παραθαλάσσιοι,] *et barbarorum quotquot in continente mari vicini degebant,*—

5. μᾶλλον περαιοῦσθαι] *frequentius trajicere inter se*—ἐπ' ἀλλήλους, *alii ad alios.*

6. ἐτράποντο] *se converterunt.* Ea enim est vis vocis mediæ.

7. κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα,] *quæstus sui ipsorum causâ*—

8. καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις,] *et quæ pagatim incolebantur*,—

9. τὸν πλεῖστον τοῦ βίου] *maximam victûs partem*.—τὸ πλεῖστον, *Al.*

10. οἷς κόσμος καλῶς τοῦτο δρᾷν,] *quibus decori est hoc pulchrè facere*. Optimè hîc Scholiastes: καλῶς, ἀντὶ τοῦ εὐσεβῶς καὶ φιλανθρώπως. οὔτε γὰρ βοῦν ἀροτῆρα ἐληλάτουν, ἢ ἔκλεπτον, οὔτε νυκτὸς, οὔτε μετὰ φόνων ἐποίουν τὴν λῃστείαν. *Pulchrè*, i. e. *piè ac humaniter: neque enim bovem aratorem prædam agebant, vel furabantur; neque noctu, neque cum cædibus, latrocinium exercebant.* Quam interpretationem rectè defendit Hudsonus contra nimis acrem reprehensionem H. Stephani in annotationibus in Scholia Græca, p. 588. Edit. Dukeri.

11. τὰς πύστεις τῶν καταπλεόντων πανταχοῦ ὁμοίως ἐρωτῶντες,] *interrogationes ultrò citróque navigantibus ubique eodem modo proponentes.* πύστις, *interrogatio*, à πυνθάνομαι, *percontor*. τῶν καταπλεόντων, regi videntur ab ἐκ suppressâ. ἐρωτῶντες πύστεις, Angl. *asking questions.* Apud Lucianum, in Alexandro, § 36. invenimus πύστεις πυνθανέσθαι, *interrogationes proponere.* Hujusmodi repetitio vocis cognatæ solennis est etiam Latinis, uti *pugnare pugnam*, *errare errorem*, *dormire somnum*, &c. Sic etiam apud Græcos, δίκας δικάζειν, φίλημα φιλῆσαι, &c. Falli igitur videtur vir eruditissimus H. Steph. in annotatione suâ ad hunc locum. "Quum illud (inquit) πύστεις non aliud "foret quam ἐρωτήσεις, ideoque ineptum sit dicere, τὰς πύστεις "ἐρωτῶντες, quò igitur accusativum hunc πύστεις tendere dice-"mus? nempè ad subauditam præpositionem κατά." Atqui nequaquam ineptum est dicere τὰς πύστεις ἐρωτῶντες: neque necesse est ad ellipsin τῆς κατὰ recurrere.

12. ὡς οὔτε ὧν πυνθάνονται ἀπαξιούντων—] *since neither those, to whom they put the question, think the deed unworthy of themselves; nor do those, who are anxious to know, mean to cast any reproach upon them.*

13. μέχρι τοῦδε] supple τοῦ χρόνου. τοῦδε idem est ac τούτου.

1. τὴν ταύτῃ ἤπειρον] *continentem in illâ regione.* ταύτῃ, i. e. 32. ἐν ταύτῃ χώρᾳ. Vide Lamb. Bos Ellipses Gr. ad vocem χώρα.

2. τό, τε σιδηροφορεῖσθαι] Angl. *and the fashion of wearing armour*, τό, τε, ut distinguatur à τότε, *tunc*: et articul. construitur cum infin.

3. καὶ ξυνήθη τὴν δίαιταν μεθ' ὅπλων ἐποιήσαντο,] *et assuetam reddiderunt rationem suam cum armis vivendi.* Vel, *et vivendi methodo cum armis se assuefecerunt.*

4. Ἐν τοῖς] ἐν τούτοις. ποιητικῶς. *Schol.* Nec verò hic articulorum usus nobis mirus videri debet, quum sciamus veterem Atticismum in multis cum linguâ Ionicâ affinitatem habere, quæ sæpè τοῖς dicit pro τούτοις. H. Steph. Cæterùm post πρῶτοι mallet idem H. Steph. δὴ quam δὲ· et rectè, ut

32. opinor. Verùm pro πρῶτοι, vir doctus Jac. Burnett de Monboddo legendum mihi proposuit πρώτοις.

3. ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ, ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν·] Angl. *and leading a life of relaxation, they grew more elegant. They passed into a more elegant state.* ἀνειμένῃ—perf. part. pass. ab ἀνίημι, *remitto, relaxo:* post καὶ supple ὄντες ἐν. Ex illo quidem tempore morum elegantia Athenienses à Lacedæmoniis præcipuè distinxit. Negat tamen illustrissimus Pericles illos ideo ab his, in periculis adeundis, superari. ἡμεῖς δὲ [Verba sunt Periclis in celeberrimâ suâ oratione funebri, apud Thucyd. II. 39.] ἀνειμένως διαιτώμενοι, οὐδὲν ἧσσον ἐπὶ τοὺς ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν.

6. καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων, διὰ τὸ ἁβροδίαιτον,] Constructio est: καὶ οὐ πολὺς [ἐστὶ] χρόνος ἐπειδὴ οἱ πρεσβύτεροι τῶν εὐδαιμόνων [ἐν] αὐτοῖς, διὰ τὸ ἁβροδίαιτον, ἐπαύσαντο φοροῦντες χιτῶνάς τε λινοῦς, καὶ ἀναδούμενοι κρωβύλον τῶν τριχῶν ἐν τῇ κεφαλῇ ἐν ἔρσει χρυσῶν τεττίγων. *nec longum tempus est ex quo grandiores natu eorum, qui divites erant inter illos, propter delicatum vitæ genus,* [i. e. ut delicatius viverent] *ferre desierunt lineos tunicas; et vincire nodum capillorum in capite nexu ex aureis cicadis.* "Mos erat Atheniensium (*sc.* antequam resp. eo-"rum à Solone corrigeretur) capillos in coni speciem for-"mare, et colligere in vertice: quam crinium metam τετ-"τίγων ἐνέρσει comprehendebant, ut se αὐτόχθονας, aut (ut vo-"lunt alii) μουσικοὺς hoc argumento indicarent." WASS. καὶ γὰρ τὸ ζῶον [τέττιξ scil.] γηγενής. *Schol.* Confer Ælian. V. H. lib. IV. cap. 22. annotante Perizonio. Cæterùm vir egregius H. Steph. mavult ἐνέρσει quam ἐν ἔρσει.

7. ἀφ' οὗ καὶ Ἰώνων—] ad verbum, *undè etiam hicce ornatus Ionum antiquiores propter cognationem diu possedit.*

8. καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον,] *et ad hodiernam consuetudinem* accommodato. Angl. *The Lacedæmonians were the first who used a simple dress, and of the same fashion as at present.*

9. πρὸς τοὺς πολλοὺς,] πολλοὺς, τοὺς πένητας. *Schol.*

10. λίπα, μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι, ἠλείψαντο.] *oleo, ad certandum progredientes, se unxerunt.* λίπα indecl. *pingue.*

11. καὶ ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς νῦν,] *apud barbaros quosdam nunc.* "Græci dicunt ἐστὶν οἵτινες vel εἰσὶν οἵτινες pro τινὲς sim-"pliciter:—sic ἔστιν ὃς, *aliquis,* ἔστιν οἳ, *aliqui,* ἔστιν οἷς, *qui-"busdam,* per omnes casus, numeros, et genera." VIGERUS de Græcæ dict. Idiotismis, Cap. V. sect. VI. reg. I. Ad quem locum vide quæ notavit vir doctissimus HENR. HOOGEVEEN. Edit. Lugd. Bat. 1742.

12. καὶ, ἤδη πλωϊμωτέρων ὄντων,] supple πραγμάτων, *et rebus jam navigationi magis idoneis:* vel, *et quippe quibus res navigationi magis essent idoneæ.*—

1. ἐμπορίας τε ἕνεκα—] Ordo est: τε ἕνεκα ἐμπορίας καὶ τῆς ἰσχύος [ἣν] ἕκαστοι [ἔχοιεν] πρὸς τοὺς περιοίκους. *et mercaturæ causa, et potentiæ*, quam *singulæ* habere possent, *adversus suos finitimos*. Ubi notandum vocem ἕκαστοι fem. generis esse, more Attico, ut referatur ad πόλεων suprà; vel masc. generis, ut *singuli cives* positum sit pro eo, quod est *cives uniuscujusque urbis*. 33.

2. ἐπιπολὺ ἀντισχούσαι,] Plerique interpretes malunt ἀντισχοῦσαν, scil. ut concordet cum λῃστείαν. Angl. *on account of the piracy, which almost constantly infested them.*

3. ἔφερον γὰρ, &c.] Ordo est: τε καὶ γὰρ ὅσοι τῶν ἄλλων ᾤκουν κάτω, ὄντες οὐ θαλάσσιοι, ἔφερον ἀλλήλους· *nam et aliorum, quicunque mare accolebant, rebus maritimis non occupati, sese mutuò populabantur.* κάτω, *infrà, deorsùm*, refertur ad loca maritima; ἄνω, *suprà, sursùm*, ad loca mediterranea. Quod autem ad ἔφερον attinet, ἄγειν καὶ φέρειν, phrasis erat in antiquissimis temporibus, quum homines alii ab aliis prædam agere invicem consuevere. Hinc ille, qui benè prædam agebat, [ἦγε] ἀγαθὸς appellabatur; ille autem, qui melius vel optimè ferebat, [ἔφερε] φέρτερος vel φέρτατος, vel φέριστος habebatur.

4. οὐχ ἥττον] *præcipuè.*

5. Δήλου γὰρ καθαιρομένης,] *Dum enim Delos lustrabatur.* Vide Platon. Phæd. non longè ab init. Locus citatur infrà ad p. 236. n. 5.

6. Μίνω] gen. Atticus à Μίνως, nom. propr.

7. πλωϊμώτερα] subauditur θαλάσσα.

8. πλουσιώτεροι ἑαυτῶν] *ditiores seipsis*, i. e. *ditiores quam antea.*

☞ Cæterùm huic nobilissimo historico, atque etiam philosopho, quam penitùs perspecti essent mores rudium ac barbarorum hominum, satis indicat brevis hæc, sed luculenta priscorum Græcorum descriptio. Quantâ igitur cum ratione sese jactare videntur quidam philosophi hodierni, materiam hanc, tanquam antea prorsus intactam, in lucem jam tandem proferentes, judicent Eruditi.

9. Ἡ ΠΑΥΣ—] Hoc est—Pausaniæ Lacedæmonii Crimen et Mors.

10. ἀπελύθη μὴ ἀδικεῖν,] Angl. *was acquitted of the charge of injuring the state.*

11. τριήρη λαβὼν Ἑρμιονίδα,] *sumptâ triremi Hermionide*, ἀπὸ Ἑρμιόνης πόλεως Λακωνικῆς. *Schol.* Græci solebant cognomenta indere navibus, et etiam ad proram adfigere: sic et Ἑρμιονὶς è loco quodam in Laconiâ [vel potius in Argiâ.] Vide Baysium de re navali. Hudson.

1. Εὐεργεσίαν δὲ ἀπὸ τοῦδε πρῶτον ἐς βασιλέα κατέθετο,—] *bene-* 34.

ficium autem primum apud regem collocavit, totiusque rei fecit initium ex hoc—ἀπὸ τοῦδε, idem quod ἀπὸ τούτου.

2. οἱ ἑάλωσαν] *qui capti erant.* ἑάλωσαν, Atticè pro ἥλωσαν, 3. pl. aor. 2. ind. act. ab obsoleto ἅλωμι, pro quo in usu est ἁλίσκω, *capio.* Observent tirones ἥλων, in aor. 2. usurpari in sensu passivo: ut et ἥλωκα, ob obsoleto ἁλόω, in perf. act. Vide Iliad. β'. 374. et Xen. Απομν. II. iii. 10.; item Cyrop. pp. 131. 286. 287. et 396. Edit. Hutch. 4to.

3. τῷ δὲ λόγῳ, ἀπέδρασαν αὐτὸν] *rumore autem* [quem scil. de illis vulgaverat] *ab illo aufugerant.* ἀπέδρασαν, 3. pl. aor. 1. ind. act. verbi ἀποδιδράσκω, *aufugio.*

4. τούσδε τέ σοι—] Ordo est: βουλόμενος χαρίζεσθαί σοι, τε ἀποπέμπει τούσδε, ἑλὼν δορὶ—Angl. *wishing to oblige you, both sends you these men, after having made prisoners of them* [δορὶ ἑλὼν, *quum hastâ ceperit*; i. e. *quum bello ceperit.*] καὶ γνώμην ποιοῦμαι, *et statuo*—transit scil. Pausanias, inter scribendum, à tertiâ ad primam personam.

5. Δασκυλῖτιν σατραπείαν] à Dascylo Bithyniæ urbe dictam.

6. ἐπιστολὴν ἀντεπετίθει] *epistolam vicissim dabat.*

35. 1. τῶν ἀνδρῶν,] subauditur ἀντὶ.

2. εἴποι δεῖ παραγίγνεσθαι·] *si quo oportet venire.*

3. Πλαταιᾶσιν] adv. *Platæis:* ut Ολυμπιᾶσιν, pro ἐν Ολυμπία, &c.

4. ἐν τῷ καθεστῶτι τρόπῳ] τῷ Λακωνικῷ. *Schol.* Vide suprà ad p. 11. n. 3.

5. παρετίθετο,] *sibi apponendam curabat:* uti planè indicat v. med.

6. οὐχ ἥκιστα ἡ ξυμμαχία μετέστη.] *potissimùm socii transierunt.* οὐχ ἥκιστα, Latinè sonat *non minimè*, i. e vel *maximè*, vel *nequaquam*, prout diversè spectetur: perindè ac si quis Angl. diceret, *not the least;* quod etiam docti homines minus rectè cepisse videntur. Vide infrà ad p. 47. n. 5.

36. 1. ἐπ' ἀγαθῷ] supple κοινῷ. Angl. *for the public good.*

2. ἐπίσχον,] supple ἑαυτοὺς. Vide suprà ad p. 23. n. 3.

3. σκυτάλην,] De Scytalâ Laconicâ vide Schol. ad hunc locum: item Gellium, 17. 9. et Potter Archæolog. Gr. Vol. II. 13. Describitur autem hìc vivâ voce, inter docendum. εἶπον μὴ λείπεσθαι τοῦ κήρυκος· Angl. *told him not to be behind the herald.*

4. καὶ καθίστησιν ἑαυτὸν ἐς κρίσιν—] Angl. *and he submits to a trial at the instance of any persons who are willing to accuse him respecting these crimes.*

5. μὴ ἴσος βούλεσθαι εἶναι—] *se nolle in æquali rerum statu esse.* Vide Coll. Gr. Min. ad p. 40. n. 7.

6. ἐξεδεδιῄτητο] ἐκδιαιτάω τῶν νομίμων, *victu egredior leges, præter leges ac mores victum et cultum habeo.* Gesner.

7. ἠξίωσεν ἐπιγράψασθαι—] *dignum se putavit, qui hoc distichon sibi scribendum curaret*, ἰδίᾳ, supple δυνάμει, *propriâ auctoritate.*

8. ἐν τούτῳ] Ἐν τῇ κατηγορίᾳ τοῦ Μηδισμοῦ. *Schol.* Nimirùm illud de tripode factum tanto magis crimini dabatur viro, cum præsentibus ipsius consiliis simile esse et respondere videretur. Gesner.

1. παραποιησάμενος σφραγῖδα,] Angl. *having counterfeited the seal,—* 37.

2. ἢ καὶ ἐκεῖνος—] *aut etiam si ille* [Pausanias scil.] *aliquid à se scriptum mutare vellet—*

3. ἐν αἷς, ὑπονοήσας—] Angl. *in which, having suspected that some such injunction was added, he found,* besides other circumstances, *himself also expressly marked down to be put to death*—devoted to death. Ubi notandum, 1. Vocalem καὶ hîc denotare *et, præter alia, hoc disertè.* 2. inf. act. κτείνειν reddi debere passivè, ut interdum fit in serm. Græco. Vide Coll. Gr. Min. ad p. 6. n. 5. et Zeunium ad Vigerum, p. 183.

4. ὡς αὐτὸν] ὡς, Atticè pro πρός. αὐτὸν, ἄνδρα Ἀργίλιον scil.

5. καθ' ἕκαστον,] *singulatim.*

6. ὡς οὐδὲν πώποτε αὐτὸν, ἐν ταῖς πρὸς βασιλέα διακονίαις, παραβάλοιτο,] Angl. *how he, in his missions to the king, had in no respect at any time for his own advantage, exposed him to danger*—παραβάλλομαι, in voce m. signif. *periculum adeo.* Rectè exponit Suidas, παραβάλλεσθαι· πρὸς κίνδυνον ῥίπτειν ἑαυτὸν, i. e. *in periculum se conjicere.* Sed παραβάλλομαι cum accus. (e.g. τινα) est id quod Latinè sonat—*aliquem periculis objicio pro meo commodo.* In quâ significatione non rarò usurpatur apud scriptores Græcos vox med. Sic Xenoph. de Cyri Exped. Lib. I. Ἀβροκόμας δὲ οὐ τοῦτο ἐποιήσατο. *At hoc* pro se *non fecit Abrocomas.* Ad quem locum ita vir accuratissimus Thom. Hutchinson, "Vox media (inquit) rectè hoc loco significat, "*sibi* sive *commodo suo facere.*" Et Thucyd. lib. II. cap. 24. *pro se* vel *sibi constituerunt*, ut rectè interpretatur Kusterus in libello de Verbis Mediis, § II. 50. Ubi vide plura.

7. προτιμηθείη] ἐν εἰρωνείᾳ τὸ προτιμηθείη λέλεκται. *Schol.*

8. ἀλλὰ πίστιν, ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διδόντος, τῆς ἀναστάσεως,] *fidem autem ei faciente eum è templo* [impunè] *surrecturum.* "Mos "supplicum erat καθίζεσθαι ἐπὶ τῆς Ἑστίας· quando aram re-"linquebant, surrexerunt: et hoc est ἀνάστασιν facere." Wass.

1. καὶ ἀξιοῦντος ὡς τάχιστα πορεύεσθαι,] Angl. *and begging him to set out as speedily as possible—* 38.

2. τὰ πρασσόμενα] Angl. *the things a-doing; the business in hand.*

3. τὴν ξύλληψιν ἐποιοῦντο.] Angl. *they began to think of apprehending him*, "ποιεῖσθαι, interdum significat, *ducere; existimare;* quasi dicas, *aliquid* [*in mente*] *sibi fingere.*" KUSTERUS de Verbis Mediis, § I. 33. quem locum videsis.

4. ἐφ' ὃ ἐχώρει·] Angl. *on what account; for what reason he was coming.*

5. Χαλκιοίκου] ἡ Χαλκίοικος, Minervæ Epith. apud Græcos, non templi nomen, quod æreum cum esset, Deæ nomen dedisse potest. GESNER.

6. ὃ ἦν τοῦ ἱεροῦ,] Angl. *which belong'd to the temple.*

7. ἵνα μὴ ὑπαίθριος ταλαιπωροίη,] *ne sub dio aliquid pateretur*, ταλαιπωροίη, Atticè pro ταλαιπωροῖ.

8. ἀπολαβόντες] ἀπολαμβάνω, *excludo, intercipio, quasi aufero à commercio aliorum hominum.* GESNER. μονώσαντες, περιείρξαντες. *Schol.*

9. καὶ ὡς ἄγος αὐτοῖς ὂν τὸ πεπραγμένον.] Angl. *and since what they had done was a crime to be expiated.* ὡς ἄγος—ὄν—Constructio familiaris Thucydidi. Vide Vigerum de Idiotismis, cap. VI. Reg. 1. annotante doctissimo Hoogeveen. Edit. L. B. 1742.

39. 1. Ἐκ τοῦ τῆς ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ δευτέρου.] Hoc est—Ex *secundo Historiæ libro.*

2. Ὁ τῶν ΑΘΗΝ—] ATHENIENSIUM PESTIS. Nimirùm tempore belli Peloponnesii res accidit, cum Peloponnesi incolæ adversus Athenienses eorúmque socios pugnarent. GESNER.

3. τὰ δύο μέρη,] i. e. κατὰ τὰ δύο μέρη. Angl. *in two divisions*—quanquam alii exponunt, Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι τὰ δύο μέρη, quasi esset, Πελοποννησίων καὶ τῶν ξυμμάχων τ. δ. μ.

4. ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἀττικήν,] ἐσέβαλον, supple ἑαυτούς· *irruperunt* Angl. *made an incursion.* [Vide suprà ad p. 3. n. 7.] ἐς τὴν Ἀττικὴν, supple χώραν.

5. ἡ νόσος—λεγόμενον] nimirùm λεγόμενον ad νόσος refertur, quia etiam dicitur νόσημα. GESNER. Quod et notavit Scholiastes.

6. τέχνη οὐδεμία] supple ἤρκει.

7. Τελευτῶντες] *tandem.* "Id est *finientes*, pro adverbio, "τελευταῖον, quod Thucydidi, aliisque familiare." HUDSON. αὐτῶν ἀπέστησαν, i. e. ἔστησαν ἑαυτοὺς ἀπ' αὐτῶν. Angl. *they abstain'd from those: they left them off.*

8. ἥψατο τῶν ἀνθρώπων] *tetigit, tentavit, infecit homines.* ἄπτω, *necto.* ἅπτομαι, in v. med. *necto meipsum alicui;* i. e. *tango.* Unde habet post se genitivum, per notam Syntaxin.

9. ἀφ' ὅτου εἰκὸς ἦν—] *undè verisimile videtur eam extitisse.* Et secundum Æ. Portum, hæc est series verborum sequentium. καὶ τὰς αἰτίας τοσαύτης μεταβολῆς, ἃς τινας νομίζει ἱκανὰς εἶναι δύναμιν σχεῖν ἐς τὸ μεταστῆσαι, *et causas tantæ mutationis, quas*

neas esse ut vim haberent ad mutationem efficiendam. t minùs forsan sanus. Ei medetur Gesnerus inse-roximè post εἶναι. "Ausus sum," inquit, "illud ἃ in-quo lucem accipere mihi videtur locus aliàs ob-imus, ita jam facilè explicandus. *Caussas, quas pu-tas mutationis idoneas* (sufficientes) *esse, aut submo-am*, morbumque adeo tollendi, *vim habere.*" Forsi-, δύναμιν ἐς τὸ μεταστῆσαι σχεῖν, glossema est cujusdam iod in textum tandem irrepsit. Vix mihi persuadere inquit H. Steph. locum ita scripsisse Thucydidem.

ὲν γὰρ—] Ordo est: γὰρ μὲν δὴ τὸ ἐκεῖνο ἔτος, ὡς ὡμο-άλιστα ἐκ πάντων ἐτύγχανεν ὂν ἄνοσον ἐς τὰς ἄλλας ἀσθενείας. 40.

ἐντὸς—] sumitur adverb. Angl. *within.*

ὕμα ἄτοπον καὶ δυσῶδες ἠφίει] *halitum tetrum et graveo-mittebant.* ἠφίει, cum Attico augm. ab initio, pro perf. ab obsol. ἀφιέω, idem quod ἀφίημι.

ἐν καρδίαν] οἱ παλαιοὶ ἰατροὶ τὸν στόμαχον καρδίαν ἐκάλουν, ωγμὸν τὸν πόνον τοῦ στομάχου. *Schol.*

ξ—κενή,] Angl. *a hiccup.*

ὰ ταῦτα,] αὐτίκα. *Schol.*

ιδνὸν,] πελιδνόν ἐστι τὸ μετέχον ὠχρότητος καὶ μελανίας, ελιδνοειδής. *Schol.*

' ἄλλο τι ἢ γυμνὸν ἀνέχεσθαι,] Angl. *nor to endure any ation but that of being naked.*

ἐν τῷ ὁμοίῳ—ποτόν·] Angl. *and it was the same thing they drank much or little.*

ἀπορία τοῦ μὴ ἡσυχάζειν] Ἀττικῶς abundat μή. HUDSON.

ἔχοντές τι δυνάμεως, ἤ, εἰ διαφύγοιεν—] Angl. *while still some strength,* [i. e. before they were quite ex-] *or, if they escaped* that period, &c. 41.

ς—ἐγγιγνομένης,] i. e. γιγνομένης ἐν αὐτῇ.

τις ἐκ τῶν μεγίστων περιγένοιτο,] κινδύνων δηλονότι. *Schol.*

is *ex maximis illis periculis superstes evaderet,—*

γε ἀκρωτηρίων ἀντίληψις αὐτοῦ ἐπεσήμαινε·] Ordo est: τῶν ἀκρωτηρίων γε αὐτοῦ ἐπεσήμαινε· Angl. *the manner his extremities were affected continued to shew* the nature of the disease.

δ' οἳ] i. e. δέ τινες—supple διέφευγον στερισκόμενοι—rà ad p. 32. n. 11.

ωστε—ἄλλο τι ὂν ἢ τῶν ξυντρόφων τι·] Constructio apud notissima;—est perinde ac si esset—ἄλλο τι εἶναι, &c. avit se aliquid aliud esse, quam aliquod familiarium.

περὶ τοιοῦτον οὐδέν] Angl. *nor about any such* carcase. icis negationis apud Græcos nota etiam tironibus.

τὸ ξυνδιαιτᾶσθαι.] ἀνθρώποις scil.

9. *παραλιπόντι*] hoc est, *ἐμοῦ παραλιπόντος*, *ut taceam*. GESNER. Sed *παραλιπόντι* rectè ponitur in dat. (post *ἦν*, scil.) sic —*νόσημα ἦν ἐπίπαν* [*κατὰ*] *τὴν ἰδέαν* [*μοι*] *παραλιπόντι*, κ. τ. λ. *ἐτύγχανε—γιγνόμενον*, vide suprà ad p. 7. n. 5. Paulò inferius: *ἕν τι* κ. τ. λ. Angl. *and there was no one established specific remedy whatever, which of necessity had any effect in relieving those who applied it.*

10. *Σῶμά τε αὔταρκες*] Ordo est: *οὐδὲν δὲ σῶμα, περὶ ἰσχύος ἢ ἀσθενείας, διεφάνη ὂν αὔταρκες πρὸς αὐτό*. Angl. *and the body of no one, in point* either *of strength or weakness* [i. e. whether weak or strong] *shew'd itself sufficient to resist it.*

42. 1. *αἴσθοιτο κάμνων*,] Frequens apud Græcos Syntaxis, quasi dicas *αἴσθοιτο ἑαυτὸν κάμνειν*.

2. *καὶ ὅτι ἕτερος—*] Lege et distingue hoc modo: *καὶ ὅτι ἕτερος ἀφ' ἑτέρου θεραπείας, ἀναπιμπλάμενοι* [*φθορᾶς*] *ὥσπερ τὰ πρόβατα, ἔθνησκον*, *et quod alter ab alterius curatione*, contagione *tanquam oves oppleti, moriebantur*.

3. *οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι*·] *μεταποιεῖσθαι τῆς ἀρετῆς τι*, *vindicare sibi virtutis aliquid*, i. e. *honestatis rationem habere*. GESNER.

4. *αἰσχύνῃ γὰρ ἠφείδουν σφῶν αὐτῶν, ἐσιόντες παρὰ τοὺς φίλους*,] Angl. *for, from delicacy, without minding themselves, they went in to their friends*, [*ἠφείδουν*, imperf. ind. ab *ἀφειδέω*, *non parco, nullam curam habeo*] *ἐπεὶ καὶ οἱ οἰκεῖοι τελευτῶντες ἐξέκαμνον* [*πρὸς*] *τὰς ὀλοφύρσεις τῶν ἀπογιγνομένων, νικώμενοι ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ*. "Thucydides significare vult," inquit Henr. Steph. "*ipsos etiam propinquos ad complorationes morientium* "*defecisse, mali gravitate superatos.* Vel, *Ne comploratu qui*-"*dem morientes prosequi amplius valuisse.*" [Thes. voce *ὀλοφυρμὸς*.] *τελευτῶντες tandem*, uti paulo suprà.

5. *οὐχ ἧσσον*] *præcipuè*. Vide suprà ad p. 33. n. 4.

6. *ὥρᾳ ἔτους*] *τῷ θέρει δηλονότι*. *Schol.*

43. 1. *διὰ τὸ συχνοὺς ἤδη προτεθνάναι σφίσιν*] *propterea quod frequentes jam mortui erant* [domestici nempè] *illis*.

2. *ἐπὶ πυρὰς γὰρ ἀλλοτρίας,—*] *nam alii quidem in alienos rogos, antevertentes illos, qui eos exstruxerant, mortuum suum cum imposuissent, igne subjecto accendebant*,—"*νήσαντας*, à "*νέω νῆσαι πυρὰν*, *rogum struere*, proprium ea in re verbum "Atticis." GESNER.

3. *Πρῶτόν τε ἦρξε καὶ ἐς τἄλλα,—*] Ordo est: *τε τὸ νόσημα πρῶτον ἦρξε* [*ἀρχὴ γέγονεν*, *Schol.*] *ἐπιπλέον ἀνομίας τῇ πόλει, καὶ ἐς τἄλλα*, *atque morbus hicce initium erat majoris improbitatis civitati, etiam quod ad alia.*

4. *ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα—*] Sensus erui potest hoc modo, *γάρ τις ῥᾷον ἐτόλμα ποιεῖν καθ' ἡδονὴν ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο μὴ* [*ποιεῖν*,] *Quilibet enim faciliùs audebat patrare ad animi libidinem quæ*

prius simulare consueverat se non facere, [vel, celabat se facere.] Videtur mihi phrasis esse ἀποκρύπτομαι μὴ ποιεῖν, [Angl. *I make a secret of doing*] quemadmodum apud Latinos *vereor ne faciam*. Angl. *I am afraid of doing*. Ordinem tamen verborum hunc esse existimat Fr. Portus, ῥᾷον γὰρ ἐτόλμα τις ποιεῖν ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο, ὥστε μὴ ποιεῖν καθ' ἡδονήν. Particulam μὴ redundare putat Fab. Paulinus, atque hanc esse verborum Syntaxin: ἐτόλμα καθ' ἡδονὴν ποιεῖν ἃ πρότερον ἀπεκρύπτετο. Atque hoc modo Gesnerus ἀπεκρύπτετο, &c. *occultabat, ut non faceret pro libidine palam*. Abundat nimirùm Atticè negatio ad verba negativa adjecta. Vide ad p. 40. n. 10.

5. τῷ δόξαντι καλῷ] τουτέστι τῇ ἀρετῇ. *Schol.*

6. Θεῶν δὲ φόβος,—] Parcè imitandum censeo Atticismum apud Thucydidem, quo pro Genitivo absoluto Nominativus ponitur. Ita enim ille lib. II. cap. 53. Θεῶν δε φόβος, ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς ἀπεῖργε, τὸ μὲν, ΚΡΙΝΟΝΤΕΣ ἐν ὁμοίῳ καὶ σέβειν καὶ μὴ, ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾷν ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους. τῶν δὲ ἁμαρτημάτων ΟΥΔΕΙΣ ΕΛΠΙΖΩΝ μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι βιοὺς ἂν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι. *Nec ullus Deorum metus aut hominum lex eos arcebat: non ille, quia judicabant perindè esse Deos colere ac non colere, quoniam omnes videbant pariter mori: non hæc, quia nemo putabat, se tamdiù victurum, dum judicium constitueretur, quo delictorum pœnas daret.* Hoogeveen ad Viger. cap. vi. § 1. reg. 18. Cæterùm, quod ad Nominativum absolutum attinet, idem ferè est idioma linguæ Anglicanæ. Porrò observandum τὸ μὲν referre ad τῶν δε—paulo infrà. Construe igitur et Angl. reddito hoc modo: οὐδεὶς δὲ φόβος θεῶν, ἢ νόμος ἀνθρώπων ἀπεῖργε. *and no fear of the gods or law of men deterred them*, τὸ μὲν, *in the one case*, κρίνοντες ἐν ὁμοίῳ [εἶναι] καὶ σέβειν καὶ μὴ, ἐκ τοῦ ὁρᾷν πάντας ἀπολλυμένους ἐν ἴσῳ, *thinking it the same thing to worship them or not, since they beheld all perishing indiscriminately*; [τὸ] δὲ, *and in the other*, οὐδεις ἐλπίζων, βιοὺς μέχρι τοῦ δίκην γενέσθαι, ἂν ἀντιδοῦναι τὴν τιμωρίαν τῶν ἁμαρτημάτων, *no one expecting that by having lived till a trial happened, he would suffer the punishment of his crimes.* δε τὴν πολὺ μείζω [τιμωρίαν] ἤδη κατεψηφισμένην, κρεμασθῆναι ἐπὶ σφῶν, πρὶν ἣν ἐμπεσεῖν, εἰκὸς εἶναι ἀπολαῦσαι τὶ τοῦ βίου. *but* they thought *that a much greater punishment, already decreed, was hanging over them, before the falling of which it was reasonable they should have some enjoyment of life.*

1. καὶ αὐτὸς ἔφη ξυλλήψεσθαι.] Phœbus etiam pestilentiæ auctor 44.
initio Iliadis, qui eo etiam nomine ἑκηβόλος dicitur et ἑκάεργος. In calore solis palustre cœlum commoventis causam pestilentiæ hujus quæsivit jam olim Diodorus Siculus. Gesner.

2. ἐσβεβληκότων] supple ἑαυτοὺς ἐς τὴν Ἀττικὴν, *quum irrupissent in Atticam*. Vide suprà ad p. 39. n. 4.

☞ De hac Atheniensium peste vid. Lucret. vi. 1136.

III. NOTÆ IN XENOPHONTEM.

45. 1. E XENOPHONTE.] Xenophon Grylli filius Atheniensis floruit circiter Olymp. XCIV. 4. ann. O. C. 3604. ante C. N. 399. Eum loco haud obscuro ortum esse vel ex hoc apparet, quod vetus hospitium ei cum Proxeno Bœotio viro illustri intercederet. Juvenis adhuc Socratem, optimum illum virum, summúmque philosophum audivit: mentémque suam teneram disciplinis verè Socraticis penitùs imbuendam curavit. Annos natus circiter 26, dilecto suo præceptori, ad bellum Peloponnesiacum proficiscenti, se comitem adjunxisse fertur: et cùm, in pugnâ ad Delium commissâ, in summum vitæ discrimen incurreret, eum ab equo delapsum in humeros recepit et servavit Socrates. Post hanc pugnam, cum eodem Socrate Athenas reversus, philosophiæ iterùm vacabat, donec tandèm, invitante Proxeno Bœotio, in Asiam trajecit, et ad Cyrum Minorem, bellum adversus fratrem suum Artaxerxem clàm meditantem, se contulit. Hanc infelicem Cyri expeditionem, et, post Cyri interitum, decem millium Græcorum, qui eum in Asiam superiorem comitati fuerant, in patriam, duce ipso Xenophonte, reditum, in libro illo jucundissimo, cui titulus Κύρου Ἀνάβασις, ipse luculenter exposuit. Exercitu in patriam reduce, Thymbroni Lacedæmonio, bellum Tissapherni et Pharnabazo inferre paranti, tradito, ipse cum Agesilao rege in Asiam profectus est. Illum autem abseentem, quod primùm Cyrum, deindè Agesilaum, utrumque Atheniensibus infestum, sequutus esset, cives exilio multârunt. Scilluntem igitur se recepit, oppidum haud procul ab Olympiâ situm. Illùc eum sequebantur uxor Philesia, duóque filii Gryllus et Diodorus. In amœnissimo illo recessu literis, philosophiæ ac religioni se dedidit; ita tamen ut venationibus equitatuque, quibus magnoperè delectabatur, corpus suum subinde exerceret. Tandem, orto inter Eleos et Lacedæmonios bello, Xenophon Scillunte invitus discessit; atque cum suis, primum Lepreum, deindè Corinthum, ubi reliquum vitæ exegit, se contulit. Obiit Corinthi Olymp. CV. 1. ante Christum 360; annos natus 90; uti testatur Lucianus. "Fuit autem [verba sunt viri eruditissimi Thomæ Hutchinson] pulcherri-" mâ corporis formâ, vultu placido verecundóque, cæsarie " promissâ; atque uti naturam in fingendo corpore fautri-

"cem habuit, sic benignam nactus est in tribuendis animi "virtutibus." Cæterùm, propter dictionis simplicitatem atque dulcedinem planè admirandam, nunc *Musa*, nunc *Apis* Attica olim nominabatur: neque inter veterum monumenta vel recentiorum libros facilè reperies quæ, sive ad virtutis amorem, seu ad literarum elegantiorum veram culturam, ingenuæ Juventutis animi formandi sint, cum scriptis Xenophonteis comparari possint. Idcirco Excerpta copiosiora ex hoc auctore jucundissimo, quàm ex ullo alio, in his Analectis exhibere visum est; nimirùm ex libris ejus majoribus, Κύρου Παιδείαν dico, Κύρου Ανάβασιν, et Σωκράτους Απομνημονευμάτα. Qui plura velit de Xenophonte adeat Fabricii Biblioth. Gr. Lib. III. cap. 4. et Dissertationem I. Thomæ Hutchinson, editioni suæ majori Κύρου Παιδείας præmissam. 45.

Editiones Xenophontis.

1. Xenophontis Atheniensis opera, Græcè, curante Euphrosyno Bonino, *Florentiæ* in ædibus *Phil. Juntæ*, 1516, *in fol.* [Edit. princeps, sed manca et non optimæ notæ.]

2. ———————— Græcè, curante Asulano, *Venetiis apud Aldum*, 1525, *in fol.*

3. ———————— Græcè, *per hæredes Phil. Juntæ, Florent.* 1527, *in fol.* [Quæ repetitio est Aldinæ.]

4. ———————— Græcè, cum Melancthonis præfatione. *Halæ Suev.* 1540, *in* 3 *vol.* 12*mo.*

5. ———————— Græcè et Lat. cum præfatione Albini Torini Vitodurani. *Apud Nic. Brylingerum, Basil.* 1545. *in fol.*

6. ———————— Græcè, cum præfatione duplice, alterâ Isingrinii, in qua mentio facta est de emendationibus Sebast. Castalionis; alterâ Melancthonis ex Halensi editione desumptâ. *Basil. apud Isingrinium*, sine ann. 2 tomis.

7. ———————— Græcè, curante M. Joanne Petri. Repetitio est textûs Castalionis, cum interpretatione variorum Lat. &c. *Basil. apud Nic. Brylingerum*, 1555. *in fol.* [*N. B.* Hæc 2da Brylingeriana, fraude hæredum Nic. Brylingeri, novo titulo fucata est, anno 1568. Vide *Zeunii* præf. in Cyrop. *Lipsiæ*, 1780, *in* 8*vo.*]

8. ———————— Græcè: multorum veterum exemplarium ope edidit H. Stephanus. *Apud ipsum Steph.* 1561, *in fol.* [Edit. pulcherrima et prioribus longè melior.]

9. ———————— Gr. et Lat. Joanne Leunclavio interprete: cum annotationibus ejusdem et indice copioso. *Basil. per Thomam Guarinum*, 1569, *in fol.*

45. 10. ———————— Gr. et Lat. ab eodem Leunclavio. [Edit. 2da.] *Ibid.* 1572, in fol.

11. ———————— Græcè, cum annotationibus sub calcem, et varietate lectionis ex codicibus et conjecturis suis in *margine*, iterum edidit H. Stephanus. *Apud ipsum Steph.* 1581, *in fol.*

12. ———————— Gr. et Lat. à Joanne Leunclavio. [Quæ est ejus edit. 3tia.] Præfatus est Frid. Sylburgius. *Francofurti, apud hæredes Wecheli*, 1594, vel 1596, *in fol.*

13. ———————— Gr. et Lat. [Quæ est repetitio Leunclavianæ.] *Par.* 1625, *in fol.*

14. ———————— Gr. et Lat. ab Edwardo Wells; cum Chronologiâ Dodwelli, et 4 tabulis geographicis. *Oxon.* 1703, 5 tom. *in 8vo.*

15. ———————— Gr. et Lat. ex recensione Edwardi Wells, curâ Car. Aug. Thieme, cum præfat. Jo. Aug. Ernesti. *Lipsiæ*, 1763, 4 *tom. in* 8*vo.*

16. ———————— Gr. ex recensione et cum Notis Weiskii. *Lipsiæ, in* 8*vo.* [Hujus edit. 5 Voll. tantum prodiere.]

17. ———————— Gr. et Lat. *apud Gul. Laing. Edinb.* 1811, 10 *tom. in* 8*vo.* [Editionem curavit Ad. Dickinson. Nitidissimè et accuratissimè expressa est.]

EDITIONES CYROPAEDIAE.

1. Xenophontis Cyropædia, Græcè. *Par.* 1536, *in 4to.*

2. ———————— Græcè. *Eton.* 1613, *in 4to.*

3. ———————— Gr. et Lat. Leunclavii. *Lond.* 1674, *in 8vo.* [Quæ sæpius repetita est.]

4. ———————— Græcè. *Oxon.* 1727, *in 8vo.*

5. ———————— Gr. et Lat. Græca recognovit, &c. binis dissertationibus auxit, &c. Thomas Hutchinson, A. M. *Oxon.* 1727, *in 4to.* [Edit. omnium pulcherrima.]

6. ———————— Gr. et Lat. à Thom. Hutchinson, omissis Dissertationibus. *Lond.* 1730. [Quæ sæpissimè repetita fuit.]

7. ———————— Gr. et Lat. ex editione Thomæ Hutchinson, [Sine notis] *Glasguæ*, 1767, 4 vol. *in 12mo.*

8. ———————— Græcè, è recensione Th. Hutchinsoni, cum selectis ejusdem notis et indice Græcitatis, auctore *Sam. Fr. Nath. Moro. Lipsiæ*, 1774, *in 8vo.*

9. ———————— Græcè. Recensuit et explicavit Joan. Car. Zeunius. *Lipsiæ*, 1780, *in 8vo.* [Editio sanè castigatissima, cum notis et indice Græcitatis utilissimo. Præfatio enarrationem optimam Editionum Xenophontis complectitur.]

EDITIONES ANABASEΩΣ. 45.

1. Xenophontis de Cyri expeditione Libri septem, Gr. et Lat. Græca recognovit, &c. Dissertatione auxit, &c. Thomas Hutchinson. *Oxon.* 1735. *in* 4*to.* [Editio emendatissima et pulcherrima, cui accedit Xenophontis de Agesilao Rege Oratio.]

2. ——————— Gr. et Lat. [Edit. Hutchinsoniana, omissâ dissertatione, et oratione de Agesilao Rege.] *Oxon.* 1745, *in* 8*vo.*

3. ——————— Gr. et Lat. ex editione Tho. Hutchinson, [Sine notis] *Glasguæ*, 1762, 4 *vols. in* 12*mo.*

4. ——————— Græcè. *Oxon.* 1772, *in* 8*vo.* [Mendis scatet.]

5. ——————— Gr. et Lat. [Repetitio minoris Hutchinsonianæ] *Cantab.* 1777, *in* 8*vo.*

6. ——————— Gr. et Lat. à Thomâ Hutchinson. Editio quarta nuper recognita. *Ibid.* 1785, *in* 8*vo.* [N. B. Huic editioni, quæ Hutchinsonianam quoque minorem sequitur, adjecta sunt ad finem: 1. Addenda Hutchinsoni ad edit. suam splendidam in 4to. quæ in binis prioribus hujus libri in 8vo editionibus, pessimo exemplo, omissa erant. 2. Notæ Breves, sed pretiosissimæ, quæ auctorem et præfantem habent virum egregium Ricardum Porson; et quæ nonnullis aliis sunt adspersæ, quibus litera W. adscripta est; per quam, uti à doctissimo quodam amico certior factus sum, designatur vir ingeniosissimus Gualterus Whiter, Cantabrigiensis.]

EDITIONES MEMORABILIUM.

1. Xenophontis Memorabilium Socratis dictorum Libri IV. *Paris*, 1541, *in* 4*to.* [Mutila edit. Vide *Zeunii* præf. ad suam Memorabb. Edit. 1781.]

2. Xenophontis Memorabilium Socratis dictorum lib. iv. Gr. *Apud Martinum Juvenem*, *Paris*, 1559, *in* 4*to*.

3. ——————— Gr. ex recensione Jo. Caselii, *Rostochii*, 1585, *in* 4*to.*

4. ——————— Gr. *Ibidem*, 1589, *in* 4*to.* [Quæ est repetitio prioris, cum omnibus vitiis.]

5. ——————— Gr. et Lat. à Gilman. *Lond.* 1720, *in* 8*vo.*

6. ——————— Gr. et Lat. ex edit. Leunclavii. [Præmissa est Apologia Socratis.] *Edinb.* 1739, 12*mo.*

45\. 7. ———————— Gr. et Lat. ex recensione et cum notis J. Ernesti. *Lipsiæ*, 1742, 8*vo*. [Quæ sæpius repetita fuit. Edit. 5ta optima est.]

8\. ———————— Gr. et Lat. Recensuit, suisque Annotationibus auxit Bolton Simpson. *Oxon*. 1748, *in* 8*vo*. [Quæ sæpius repetita fuit.]

9\. ———————— Græcè. In hâc editione Emendationes nonnullæ in imâ paginâ proponuntur. *Glasguæ*, 1761, *in* 4*to*.

10\. ———————— Græcè. Recensuit, et Ernestii aliorumque, et suis Notis explicavit Jo. Car. Zeunius. *Lipsiæ*, 1781, *in* 8*vo*. [Edit. accuratissima. De aliis Memorabb. Editt. consule hujus præfationem.]

11\. ———————— Gr. Schneideri. *Lipsiæ*, 1790, *in* 8*vo*.

12\. ———————— Libri IV. Usque ad Lib. III. cap. VI. Variarum lectionum et notarum supellectile instruxit Gulielmus Benwell, M. A. Coll. SS. Trinitatis nuper socius. Textus quod defuit, cum notis et variis lectionibus, e Schneideri editione *Lips*. 1790, desumptum est. Huic secundæ editioni accedit Apologia Socratis, cum additamentis quibusdam ex novissima Schneideri editione *Lips*. 1801. *Oxon*. 1809.

2\. Ἐκ τῆς ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.] H. e.—Ex Cyropædia, sive de Cyri Institutione. "Cicero in Brut. 29. scitè interpretatur *Cyri vitam et disciplinam*. Cæterùm ad hos Xenophontis libros rectè æstimandos faciunt loca quædam veterum, v. c. Dionysii Hal. qui epist. ad Pomp. laudat Κύρου Παιδείαν, εἰκόνα βασιλέως ἀγαθοῦ καὶ εὐδαίμονος. Ciceronis Ep. ad Q. Fratr. I. 1. 8. qui, *Cyrus ille a Xenophonte*, inquit, *non ad historiæ fidem scriptus, sed ad effigiem justi imperii; cujus summa gravitas ab illo philosopho cum singulari comitate conjungitur: quos quidem libros non sine causa noster ille Africanus de manibus ponere non solebat: nullum est enim prætermissum in iis officium diligentis et moderati imperii*: et A. Gellii, qui XIV. 3. narrat, Xenophontem Platonis libris de optimo statu reipublicæ civitatisque administrandæ opposuisse contrà et conscripsisse *diversum regiæ administrationis genus*, quod Παιδείας Κύρου sit inscriptum. Idem tradit Diogenes Laërtius in Vitâ Plat.: Athenæus Deipnos. lib. XI.: et Ausonius Panegyr. ad Gratian. *Vellem*, inquit, *si rerum natura pateretur, Xenophon Attice, in ævum nostrum venires: tu qui ad Cyri virtutes exsequendas votum potius, quàm historiam commodâsti; cum diceres, non qualis esset, sed qualis esse deberet*. Conf. Aristides περὶ ἀφελοῦς λόγου, cap. 3. § 5. p. 502. ed. Jebbii." Zeunius.

3. Τὸ τοῦ ΚΥΡΟΥ γένος.] Hoc est—Cyri genus.

4. Περσεῖδαι] *Persidæ* fuerunt tantùm pars Persarum. Zeunius.

5. κλῄζονται·] *nomen habent.* κλῄζονται recensetur à H. Stephano inter vocabula poët. quibus interdum utitur Xenophon.

6. γενομένου] Angl. *who was.*

7. Φῦναι δὲ ὁ Κῦρος λέγεται, καὶ ᾄδεται ἔτι καὶ νῦν—] Angl. *Cyrus is still described and celebrated by the Barbarians as having naturally been.* "λέγεται scil. *à scriptoribus*: ᾄδεται *à poëtis.*" Zeunius.

8. Φύσιν μὲν δὴ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς μορφῆς—] Angl. *He is indeed recorded as having possessed such a disposition of mind and appearance of body.* Ubi observandum φύσιν ex æquo significare *indolem animi*, et *figuram corporis.*

1. Οὗτοι δὲ δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἄρχεσθαι τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ ἐπιμελούμενοι·] *Hæ autem leges à curâ publici commodi initium sumere videntur.* Notandum est, verba δοκεῖν, φαίνεσθαι, νομίζεσθαι, ita à Græcis adhiberi solere, ut per ea significent (non dubii quidpiam aut ambigui, non quod *videtur*, sed) quod *reverà est.* Hutchinson. Differunt hæc duo verba ἄρχω et ἄρχεσθαι eo, quod Activum ἄρχω semper relationem habeat ad alios, significétque *prior incipio*; seu *incipio ideo ut alii me sequantur*; seu *exemplo meo aliis præbeo* initium et ansam aliquid faciendi; seu *aliis præeo ad aliquid faciendum*: ἄρχομαι verò in medio, *ipse mihi præeo ad aliquid faciendum*; seu simpliciter, *incipio aliquid facere, nemine quamvis sequente.* Kuster de vero usu Verb. Med. sect. 1. 33. ἄρχω, in v. act. interdum significat *impero*; undè ἄρχομαι in v. pass. *subditus sum, pareo, obtempero.* Cæterùm ἄρχεσθαι ἐπιμελούμενοι nota syntaxis est in sermone Græco. [Vide infrà ad p. 47. n. 2.] ταῖς πλείσταις πόλεσι, i. e. σὺν τοῖς νόμοις τῶν πλειστῶν πόλεων. 46.

2. μὴ παίειν ὃν μὴ δίκαιον,] i. e. ἐκεῖνον ὃν μὴ δίκαιόν ἐστι παίειν.

3. ζημίας αὐτοῖς ἐπέθεσαν.] Angl. *They impose or inflict punishments upon them.* [De hâc signif. aor. vide suprà ad p. 19. n. 6.] Utitur Xenoph. αὐτοῖς quanquam τις præcedens postulat αὐτῷ. Species est ἀνακολούθου. Vide infrà ad p. 68. n. 5.

4. Οἱ δὲ Περσικοὶ νόμοι προλαβόντες] Angl. *but the Persian laws anticipating this.*

5. τὴν ἀρχὴν,] supple κατὰ, *ab initio.*

6. ἐφίεσθαι.] ἐφίεμαι, *desidero, appeto,* q. d. *immitto me,* ut ὀρέγομαι, *extendo me in* vel *ad aliquid.* Gesner.

7. ἐλευθέρα ἀγορὰ] *Forum liberum, locus educandis liberis destinatus.* Gesner.

8. τά τε βασίλεια καὶ τὰ ἄλλα ἀρχεῖα [δώματα] πεποίηται.] *regia et aliæ magistratuum ædes sunt exstructæ.* Hutch.

9. οἱ ἀγοραῖοι,] *turba forensis.* Angl. *the dealers, the buyers and sellers.*

10. ἀπειροκαλίαι] *ineptiæ*, q. d. *inscitia boni et honesti.* Gesner. ἀπελήλανται, Atticè pro ἀπήλανται, 3. pl. perf. pass. ab ἀπελαύνω. *arceo.*

11. ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονότες.] Intelliguntur senes indè à quinquagesimo ætatis anno. Nam στρατεύσιμα ἔτη erant ab anno 25, usque ad 50. Zeunius.

47. 1. ᾗ ἐπιμέλονται] i. e. ἐν ᾗ ὁδῷ, *qua ratione curam adhibent.*

2. διάγουσι μανθάνοντες—] Angl. *spend their time in learning.*

3. ἐπὶ τοῦτο ἔρχονται,] Nimirùm, ad discendam justitiam: ἐπί τι ἔρχεσθαι sæpè apud Xenoph. aliosque significat, *alicujus rei consequendæ aut peragendæ causa venire.* Hutch.

4. καὶ ἄλλων οἵων εἰκός.]—Et de aliis minùs honestis, quæ nonnunquam fieri verisimile est, quæque ad magistratum deferri et solent et debent. Hutch.

5. δικάζονται δὲ ἥκιστα,] "Vulgares editt." inquit Hutchinson, "habent οὐχ ἥκιστα; sensu planè contrario, et (ut levis-"simè dicam) incommodo. Mureto monente, delemus part. "οὐχ· quod Stephanus probat, et hujus loci postulat senten-"tia." Sed vulgaris lectio videtur se rectè habere: namque οὐχ ἥκιστα, non hic loci significat id quod est Latinè, *non minimè*, h. e. *maximè*; sed *nequaquam, non omninò*; vel, ut Angl. exprimitur, *not in the least.* δικάζονται δὲ οὐχ ἥκιστα, *nequaquam autem judicio inter se contendunt.* Angl. *but do not go to law about at all.* [Vide suprà ad p. 35. n. 6.] Mirum est igitur hunc locum tantoperè torsisse virum eximium H. Stephanum. [Vide not. ejus ad pag. 3. v. 15. Edit. Xenoph. operam quam ipse excudebat 1561, in fol.] Cæterum observandum est δικάζω, in v. act. significare, *jus dico:* δικάζομαι, in v. med. *jus mihi dicendum curo; judicio cum aliquo contendo.* Angl. *I go to law with—*

6. ἂν—ἀμελῶς ἔχειν,] supple ἑαυτούς. [Vide suprà ad p. 4. n. 10.] Particula autem ἂν hìc tribuit infinitivo sensum futuri, *negligenter se gesturos*—Vide doctissimum Hoogeveen, de particulis L. G. p. 81.

7. μέγα δὲ συμβάλλεται εἰς τὸ μανθάνειν σωφρονεῖν αὐτούς,] Angl. *and it contributes much to their acquiring a discreet deportment*, εἰς τὸ αὐτοὺς μανθάνειν, constructio tironibus notanda. Sic cum præp. πρὸ in N. T. Evang. Joan. cap. I. 49. Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι. Angl. *Before Philip called thee.*

48. 1. ἄρτον—] Sine auctoritate Stephanus mutavit ἄρτους in ἄρτον. Sensus loci est: *Ferunt sibi cibi solidioris loco panes, et opsonii loco nasturtium.* Zeunius.

2. φυλάξασθαι δὲ τὸ ἐπιφερόμενον] *et ab irruente cavere.* Ubi notanda pulcherrima significatio vocis med. tum in φυλάξασθαι, tum in ἐπιφερόμενον. φυλάττω, in v. act. *custodio*; φυλάτ-

σομαι, in v. med. *caveo.* φέρω, in v. act. *fero.* φέρομαι in v. med. *fero meipsum;* i. e. *ruo.* ἐπιφέρομαι, Angl. *I rush on.*

1. μάζα] farina ex hordeo imprimis tosto subacta humore aliquo, h. e. vel aquâ, vel oleo, vel lacte, vel poscâ, vel aquâ mulsâ, vel oxymelite. Zeunius. 49.

2. διατρίβουσι μαλιστᾶσαι] *in exercendo morantur.* Zeunius.

3. διαγωνιζόμενοι—διατελοῦσιν.] *semper certant.* Angl. *continue contending, keep contending*—Vide Coll. Gr. Min. ad p. 7. n. 22.

1. ἤν τι δέῃ—] ἤν [κατὰ] τι δέῃ [τῶν ἔργων] ὅσα ἤδη ἐστὶ ἔργα φρονούντων καὶ ἔτι δυναμένων. Angl. *if the public good in any respect requires any of those things to be performed, which must be done by persons now of mature judgment, and still vigorous.* vel, ut optimè I. T.—*by persons who have attained the judgment, and still preserve the vigour of manhood.* 50.

2. ἔξω τῆς ἑαυτῶν,] supple χώρας.

3. φαίνουσι μὲν οἱ φύλαρχοι ἕκαστον,] *tribuum præsides unumquemque deferunt.* Hutch.

4. ἀπορίνουσιν] *ordine movent.* Angl. *degrade them.*

5. μικρὸν ἐπάνειμι·] Angl. ad verbum, *I go back a little upon it: I will recapitulate a little.* "De verbo εἶμι, *eo*, cum ejus "compositis tenendum est, apud Atticos formam futuri non "esse in usu, sed semper adhiberi Præsens tempus, etiam "in significatione futuri." Zeunius ad Viger. p. 207.

6. ἐν βραχυτάτῳ ἂν δηλωθείη,] *paucissimis exponi poterit.*

1. καὶ ἡ πολιτεία αὕτη, ᾗ, οἴονται,—] *Et hæc est reipublicæ ratio, qua utentes, putant se optimos evasuros.* Vide suprà ad p. 47. n. 6. 51.

2. τοῦ ἐκπονεῖσθαι τὴν δίαιταν.] Angl. *of their working off their food by labour; of the labour they undergo, in order to digest their food.*

3. τὸ ἰόντα που—] i. e. τὸ [τινα] γενέσθαι ἰόντα που φανερόν.

4. Ἡ τοῦ ΚΥΡΟΥ παιδία.] *Cyri puerilia.*

5. διαφέρων ἐφαίνετο,] Vide suprà ad p. 46. n. 1.

6. ὀφθαλμῶν ὑπογραφῇ, καὶ χρώματος ἐντρίψει, καὶ κόμαις προσθέτοις,] Angl. *with painting about his eyes, with colours rubb'd in, and with false locks.* "ὀφθαλμῶν ὑπογραφῇ,—Intelligitur "pictura palpebrarum, quæ fiebat fuligine, seu stibio. Hic "lapis non modo nigras reddebat palpebras, sed et ob vim "astringendi [στυπτικὴν] contrahebat eas, et adeo oculos ipsos dilatabat. χρώματος, scil. *et albi et rubri.*" Zeunius.

1. Ω μῆτερ,—] Percontanti olim Elizabethæ, Angliæ reginæ, utra duarum pulchrior esset, ipsa vel Maria Scotorum regina, hoc modo se respondisse refert eques Jacobus Melvil, hujus ad illam jam tum legatus: "O regina! apud Anglos "certè Tu, uti apud Scotos Domina mea, longè omnium 52.

"formosissima :" hunc locum forsan Xenophontis respiciens. Vide Melvil's Memoirs, p. 50.

2. ἐμβάμματα] Angl. *sauces*, à βάπτω, *tingo*.

3. φάναι] Subintelligitur ἔφασαν.

4. Οὐ γὰρ] Reddit γὰρ rationem interrogantis τί δὲ; quæ habent vim negandi. Zeunius.

53. 1. πολλοὺς δέ τινας ἑλιγμοὺς ἄνω καὶ κάτω πλανώμενοι,] *sed per multas quasdam ambages sursùm deorsúmque vagantes.* Hutch.

2. ὅ, τι ἂν βούλωμαι αὐτοῖς χρῆσθαι;] subauditur πρὸς ante ὅ, τι. *ut iis pro arbitrio utar?*

3. λαβόντα τῶν κρεῶν] i. e. μέρος τῶν κρεῶν, quod optimè exprimitur Gallicè per partitivum, ut vocant, Articulum, *ayant pris de la viande.*

4. Ὁ δὲ Σάκας ἄρα καλός τε ὢν ἐτύγχανε,] Angl. *Now this Sacian happened to be handsome.* Vide suprà ad p. 7. n. 5.

5. δοκοίη] Atticè pro δόκοι, contr. δοκοῖ.

6. προπετῶς,] Angl. *pertly, forwardly.*

7. παῖς μηδέπω ὑποπτήσσων,] Syntaxis postulat ut ἐπηρώτα subintelligatur post ὑποπτήσσων. Angl. *as a boy, not yet afraid, would* ask; ut planè indicat vocula ἄν.

54. 1. καὶ διδόασι τοῖς τρισὶ δακτύλοις ὀχοῦντες τὴν φιάλην,] *ac tribus digitis phialam vehentes præbent.* διδόασι pro διδοῦσι.

2. ἐνδοῖεν] pro ἐνδοίησαν, 3. pl. aor. 2. opt. act. verbi ἐνδίδωμι, *porrigo*, &c.

3. εὐληπτότατα] Adverbialiter, ab εὔληπτος, *qui facilè capi potest:* ex εὐ et λαμβάνω.

4. ἐγχέας] idem quod ἐγχεύσας, ab ἐγχέω, *infundo.*

5. Καὶ τὸν κελεῦσαι] i. e. καὶ τὸν Ἀστυάγην.

6. οὕτω—εὖ κλύσαι τὸ ἔκπωμα ὥσπερ τὸν Σάκαν ἑώρα·] Angl. *rinsed the cup well, just as he saw the Sacian do.*

7. στήσαντα τὸ πρόσωπον,] Angl. *having put on a grave face.* σπουδαίως καὶ εὐσχημόνως πως. Angl. *in a serious and decent sort of manner.*

8. τῷ κυάθῳ,] Κύαθος erat trulla ænea, qua vinum de craterâ hauriebant. Hutch.

9. εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἐγχεάμενοι καταῤῥοφοῦσι·] Angl. *having poured it into their left hand, they sip it out.* ἐγχεάμενοι, idem quod ἐγχευσάμενοι. Ubi notanda est vis vocis med. ἐγχέω εἰς τὴν χεῖρα, *I pour* something *into the hand* of any person. ἐγχέομαι εἰς τὴν χεῖρα, *I pour* something *into my own hand.* [Vide infrà n. 11.] τοῦ δὲ supple ἕνεκα.

10 ἐδεδοίκειν] δέδοικα. Angl. *I am afraid.* ἐδεδοίκειν, *I was afraid.* Vide Iliad. ά, 555. et φ', 198.

11. κατέμαθον φάρμακα αὐτὸν ὑμῖν ἐγχέαντα.] Syntaxis Græca tironibus notanda. Idioma Latinum postulat ἐγχεῦσαι, Angl. *I plainly perceived that he had infused poison for you;* ubi vox act. rectè usurpatur. Vide suprà n. 9.

1. ἰσηγορία,] Propriè æquum jus loquendi in concione et 55.
suffragium ferendi. Sed hîc, ingenuo quodam joco loquacitas ebriorum simul loquentium, neutro alterum exaudiente. Gesner. *Æquabile vociferandi jus.* Zeunius. Pulcherrima sanè hæc et festiva ebriorum descriptio, atque pueri loquentis personæ mirè conveniens.

2. Διψῶν παύεται·] Tropus quo hîc *sitire* ponitur pro *bibere*, est exquisitus, et aptus puero, imprimis ei, qui domesticæ assuetus temperantiæ, aliam bibendi causam scire non videbatur, nisi sitim. Zeunius.

3. Στὰς ἂν,—λέγοιμ' ἄν,] Part. ἂν sæpè adhibetur quasi prænuntia subjunctivi vel optativi, atque etiam una cum eorum utrovis repetitur.

4. ἐπ' ἄριστον,—τῷ ἀρίστῳ] Quum vox ἄριστον, in accusat. ex æquo significet *prandium* et *optimum*, h. e. *principem* vel *regem*; et ἀρίστῳ, in dat. *prandio* et *regi*; nescio annon Cyrus hic jocans ad hanc vocis ambiguitatem alludat, quo meliùs Sacam irrideat; id quod Galli vocant *une Equivoque*; cujusmodi quidem ambiguitas, quippe quæ ad sonum vel figuram vocabuli duntaxat pertineat, in aliam linguam vix unquam transire potest.

5. ἕως παρατείναιμι τοῦτον,] Angl. *till I shall rack him beyond measure*—

6. χαλεπὸν ἦν ἄλλον φθάσαι τοῦτο ποιήσαντα] Angl. *it was difficult for another person to get the start of him in doing this.* De constructione verbi φθάνω, *prævenio*, vide Vigerum de Idiotismis Gr. annotante doctissimo Hoogeveen. Edit. L. Bat. 1742. Vide etiam Coll. Gr. Min. ad p. 38. n. 8.

1. ἐπί σοι ἔσται·] Angl. *it shall depend upon thyself; it shall* 56.
be in thy own power. Sic in Anab. non longè ab init. ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ. Vide infrà ad p. 85. n. 9. et alibi sæpissimè.

2. χάριν σοὶ,—εἴσομαι,] *gratiam tibi habebo:* ut planè denotat εἴσομαι, in v. med.

3. ἄπειθ.] Vide suprà ad p. 50. n. 5.

4. ἐπὶ τὸ μετρίως—] Ordo est: ἐπὶ τὸ δοκοῦν σοὶ ἔχειν μετρίως, *ad id quod videtur tibi moderatè se habere.*

5. σοι,] Ita tamen, ut ego quidem arbitror, hæc pronomina [σοὶ et μοὶ] παρέλκουσι, ut latentem secum afferant significationem quandam. Notant enim vel aliquid, nescio quomodo, imperiosè prolatum, vel tenerum affectum. Hoogeveen ad Viger. p. 160. Edit. Zeunii.

6. αὐτῷ.] Observa hîc triplicem pleonasmum, qui puero admodum convenit: ἐνθάδε, ἱππεὺς, et αὐτῷ. Zeunius.

1. πότερα τὸν βίᾳ ἀφελόμενον ἔχειν,] Constructio accusativi et 57.
infinitivi regitur ab ellipsi κτῆσις δικαία ἐστι, quæ ex proximè

antecedentibus facilè intelligitur. Cæterùm specta proprietatem verborum ἔχειν et κεκτῆσθαι. Illud enim est nomen generis et omninò significat *in suâ habere potestate*, sive jure sive injuriâ: hoc vero tantùm notat possessionem legitimam. Zeunius.

2. τὴν ψῆφον τίθεσθαι.] *suam sententiam ferre:* ut planè indicat v. med. Est phrasis nimirùm desumpta à modo quo in comitiis suffragium olim ferre solebant, calculis nempè vel lapillis albis et nigris. Unde ψῆφος sæpe significat ipsum suffragium. Sed notanda est differentia inter ψῆφον τιθέναι vel προστιθέναι, et ψῆφον τίθεσθαι vel προστίθεσθαι: ψῆφον scil. cum voce act. significat, *mittere in suffragia*, vel *permittere judicibus ut sententiam dicant*; cum voce autem med. *sententiam suam ferre*.

3. σοι] Vide suprà ad p. 56. n. 5.

4. Ὅπως οὖν μὴ ἀπολῇ μαστιγούμενος,] Angl. HAVE A CARE *lest you die under the lash: lest you be flogg'd to death.* "Ὅ-"πως μὴ, ἐλλειπτικῶς, sive *præcipiendo*, sive *vetando*, dici solet, "subaud. ὅρα, φυλάττου, aut alio his simili verbo." Hutch.

5. ἐν ᾧ ἐστὶ—]Ordo est: ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ οἴεσθαι χρῆναι ἔχειν πλέον ἁπάντων, *cui hoc inest, ut homo putet, se oportere plus omnibus possidere*, Angl. *in which is implied a man's thinking that he should possess more than all the rest.*

58. 1. συνεκέκρατο,] *insinuavit se illis.* Pro συνεκεκραμένος ἦν, plusquam. ind. pass. verbi συγκεράννυμι. Ubi observandum est perf. et plusquamperf. pass. usurpari in sensu medio. ὥστε οἰκείως διακεῖσθαι Angl. *so as to be on a most familiar footing with them.*

2. ἀνήρτητο προσιὼν, καὶ ἔνδηλος ἦν ὅτι ἠσπάζετο αὐτῶν τοὺς υἱεῖς] *sibi devinxit adeundo, et quod manifestum esset illum comiter accipere eorum filios.* "Usurpatur participium pro gerundiis "in *do*, vel pro auferendi casu." [Viger. Cap. VI. § 1. reg. 6.] "Aliquandò tamen Latinorum structura ablativum "pati non videtur, sed per conjunctionem *quod* exponere "tunc solent. E. g. In oratione Æschinis contrà Ctesiph. "occurrunt hoc modo duo participia, quorum alterum per "auferendi casum, alterum per conjunctionem reddendum "est." Hoogeveen ad locum citatum. Quam observationem viri eruditissimi egregiè illustrat hic quoque locus Xenophontis. Cæterùm, ut idem Vigerus rectè observat—"Δῆ-"λος, φανερὸς et alia significationis ejusdem cum participiis "cujuslibet temporis eleganter conjunguntur, túmque resol-"vuntur per accusativum et infinitivum, aut particulam ὡς "vel ὅτι et indicativum." [De præcip. Gr. dict. idiotism. Cap. III. § 4. reg. 6.] ἀνήρτητο, *sibi devinxit;* vel *devinctos sibi habebat*—plusq. pass. verbi ἀναρτάω, *suspendo;* quasi dicas, *suspensos à se.* Vide suprà n. 1.

3. περὶ παντὸς ἐποιεῖτο] *maximi faciebat: nil prius neque potius ducebat quam—*

4. κλαίων—ἐπαύετο.] Vide Coll. Gr. Min. ad p. 31. n. 12.

5. οἴοιτο χαριεῖσθαι·] Vide Coll. Gr. Min. ad p. 32. n. 17. χαριεῖσθαι pro χαρίσεσθαι, Atticè.

6. πῶς ἔχοντα τυγχάνοι·] *quomodo se haberent.* Vide suprà ad p. 7. n. 5.

1. καὶ τὸ σκυλακῶδες,] Ordo est: κ̀ οὐκέτι ὁμοίως προπετῶς εἶχεν τὸ σκυλακῶδες—τὸ προσπίπτειν ὁμοίως πᾶσιν, Angl. *and he no longer, in the same forward way* as before, *practised the manner of young dogs,—to fawn upon all indiscriminately.* 59.

2. ταῦτα ἐξῆρχε,] Vide suprà ad p. 46. n. 1.

3. Ὡς δ' οὐκ ἀπεδίδρασκεν,] Angl. *And as, in consequence of being baffled, he did not decline performing the exercises wherein he was worsted, but constantly persisted in attempting again to perform them better,*—Ubi notanda tironibus constructio præpositionum ἐκ, εἰς, ἐν, cum inf. et articulo.

4. τί σε δεῖ θηρία ζητοῦντα πράγματα ἔχειν;] *Quid opus est tibi molestiam in conquirendis feris creari?* Hutch.

5. προσῄει.] Imperf. Atticum. Vide Moor Element. L. G. p. 116.

6. παρίει] 3. sing. imperf. ind. à παριέω id. quod παρίημι, *admitto.*

1. αὐτοῖς τοῖς ἵπποις κατακρημνισθῆναι.] supple σὺν· *una cum ipsis equis per prærupta loca dejectos esse.* 60.

2. καὶ μικροῦ κἀκεῖνον ἐξετραχήλισεν·] Quæ sententia plenè expressa, sic se habet—καὶ ἐξετραχήλισεν καὶ ἐκεῖνον, μικροῦ ὄντος διαστήματος· et Latinè exprimitur, *et parum abfuit quin et illum de collo præcipitârit.* Ad verbum, *et de collo præcipitavit et illum, parvo intervallo existente,* i. e. *penè.*

3. οὐ μὴν ἀλλ'] *veruntamen.* Quasi dicas, *non quidem sed*— i. e. non quidem de collo equi excussus est Cyrus, sed, &c. οὐ μὴν ἀλλὰ interdum redditur, *quin et,* vel *quinetiam;* i. e. οὐ μὴν οὕτως ἀλλὰ—*non quidem, omninò sic, sed*—Nam, ut rectè observat vir doctissimus H. Hoogeveen, negat οὐ μὴν vel superiora, vel aliud quid extrinsecus advocandum, cui τὸ ἀλλὰ vi διαφορικῇ diversum quid opponit. De part. L. Gr. p. 951.

4. ὁ ἵππος ἐξανέστη.] subintellige ἑαυτὸν, *equus exsurrexit.* Vide suprà ad p. 3. n. 7.

5. καλόν τι χρῆμα] Vide suprà ad p. 7. n. 9.

6. ἐλοιδόρουν αὐτὸν,] λοιδορεῖν, in activo, est, *jurgio alterum incessere,* seu *maledicta et convitia alteri ingerere:* λοιδορεῖσθαι autem, *mutuis maledictis et convitiis se proscindere,* seu, *jurgio inter se contendere;* et in constructione adsciscit dativum: secus ac activum λοιδορεῖν, quod cum accusativo construitur.

Verba enim contendendi et litigandi, dativum adsciscere solent. Kuster de Verbis Mediis, sect. I. 43. Vide infrà n. 12.

7. κατερεῖν αὐτοῦ] i. e. ἐρεῖν κατ' αὐτοῦ. Angl. *that they would speak against him: that they would complain of him.*

8. εἱστήκει,] supple ἑαυτὸν, Angl. *stood.* ἕστηκε, *he stands.*

9. ἠνιᾶτο.] ἀνιάω, *tristitiâ afficio,* ἀνιάομαι, in v. med. *tristitiâ afficio meipsum,* i. e. *doleo, angor.*

10. προσφερόμενον,] φέρομαι: in v. med. *fero meipsum,* i.e. *ruo.* Eodem ferè modo Latini interdum utuntur voce passivâ. Sic, *feror in hostem.* Angl. *I rush against the enemy.*

11. διατεινάμενος] *omnibus nervis intensis.* Angl. *having exerted himself vigorously,* εὐστόχως, *with a successful aim: having with vigour taken a successful aim.*

12. ὁ θεῖος αὐτῷ ἐλοιδορεῖτο,] Quamvis autem λοιδορεῖσθαι propriè id, quod diximus, significet; [Vide suprà, n. 6.] sæpè tamen notione unilaterali accipitur pro, *alteri maledicere:* quo sensu à naturâ Verborum Mediorum degenerat, nec ab activo λοιδορεῖν quicquam differt, præterquam constructione. Kuster, ubi suprà. Hic loco tamen ἐλοιδορεῖτο in med. forsan reciprocum quidpiam indicat inter Cyaxarem et Cyrum: nam Cyrus avunculo respondet, non item custodibus. Vide paulò suprà. Vide etiam λοιδορήσεται, paulò infrà.

61. 1. θηράσειεν] pro θηράσαι. Vide suprà ad p. 27. n. 11.

2. Ω παῖδες, ὡς ἄρα ἐφλυαροῦμεν,] Particula ἄρα, hic et alibi passim, vulgò denotat consequentiam deductam à re aliquâ antecedente, et sæpè respondet Anglicæ particulæ *then.* ὡς ἄρα ἐφλυαροῦμεν, Angl. *how then we were trifling! Now, my boys, you see how arrantly we were trifling.* Existimat I. T. tempus præt. imperfectum hîc, et passim apud Demosthenem, id significare quod est, Anglico idiomate, *have been doing:* sic, ἐφλυαροῦμεν, *we have been trifling;* sic, etiam Luc. II. 48. ἐζητοῦμέν σε, *we have been seeking thee:* et hunc locum ita reddit, *How idly, it seems, we must have been going on.* ἄρα, *it seems, it seems then.*

3. οὐδὲ ἁμαρτεῖν οἷόντ᾽ ἦν] Vide suprà ad p. 5. n. 6.

62. 1. Τίς γὰρ—] Refertur istud γὰρ non ad id quod præcedit, sed ad id quod elegantiùs reticetur. Tu ipse fac apud Astyagem mentionem; Nam *quisnam,* &c. Vide Iliad. ά, 123. 152. έ, 22. annotante viro acutissimo S. Clarke, qui et alibi passim hanc particulam in clarâ demum luce reposuit.

2. οἷός τ' εἰμὶ,] Vide suprà ad p. 5. n. 6.

3. Ην δὲ τοσοῦτον ἐπιδιδῶ,] Angl. *and if I go on at this rate.* δέδοικα, *I am afraid.* Vide suprà ad p. 27. n. 4.

4. ὑπὲρ ἡμῶν,] Angl. *in our behalf.*

5. τὸ ἐπὶ σοὶ] Vide infrà ad p. 85. n. 9.

6. διαπράξειν] Vide suprà ad p. 27. n. 11.

7. Ὥρα οὖν,—] Ordo est: εἴη οὖν ὥρα σοι—παρασκευάζεσθαι ὅτῳ [i. e. ἐν ὅτινι τρόπῳ] μαστιγώσεις με, *tempus ergo tibi fuerit—parare quo me verberes.*

1. τοῦ μὲν καταγελῶντα—τὸν δέ τινα καὶ ἐπαινοῦντα—] *hunc quidem deridere—illum vero laudare*—τοῦ μὲν καταγελῶντα, i. e. γελῶντα κατὰ τοῦ μέν. 63.

2. οὐδ' ὁπωστιοῦν φθονερῶς,] *sine ullâ prorsus invidiâ.*

3. ἀπῄει] Vide suprà ad p. 59. n. 5.

4. ὁπότε οἷόν τε εἴη,] Vide suprà ad p. 5. n. 6.

5. συνεξῄει τῷ Κύρῳ,] i. e. ἐξῄει σὺν τῷ Κύρῳ. Vide suprà ad p. 59. n. 5.

6. τὰ—ἐπιχώρια] supple ἐπιτηδεύματα, *instituta patria.* ἀποτελοίη, *perficeret,* pro ἀποτελέοι, Atticè.

1. εἴ τῳ—] i. e. εἴ τινι, &c. 64.

2. ὡς ἡδυπαθεῖν μεμαθηκὼς ἐν Μήδοις ἥκοι.] *ut qui apud Medos delicatè vivere edoctus venisset.*

3. μᾶλλον— ἢ προσδεόμενον·] Angl. *rather than desiring any addition to it.* Nam ea est vis præpositionis πρὸς in comp. τοῦ ἑαυτοῦ μέρους, vide suprà ad p. 53. n. 3.

4. ἐδόκει] Vide suprà ad p. 46. n. 1.

1. ᾧ καὶ τὴν—] Vide suprà in p. 64. lin. 9. 65.

2. τήν τε γυναῖκα] *mulierem,* de qua mentio facta fuerat suprà.

3. οὐκ ἔτυχεν—ὤν,] Vide suprà ad p. 7. n. 5.

4. ἐφαίνετο διαφέρουσα—] Angl. *she plainly surpass'd.* Vide suprà ad p. 46. n. 1.

5. ἀναστῆναι—συναναστῆσαι] Vide suprà ad p. 3. n. 7.

6. τῇ ῥώμῃ,] Haud dubiè ista sunt delenda consensu MSS. Bodleiani, Guelferbytani, et Philelphi. Zeunius.

7. ἐστηκυῖα.] Vide suprà ad p. 60. n. 8.

8. Δῆλα δ' ἦν—] Angl. *and her tears were evidently trickling down*—Vide suprà ad p. 46. n. 1.

1. εὖ ἴσθι ὅτι—] Si post ὅτι intelligis, τοῦτ' ἀληθές ἐστιν, vel simile quid, vehementiùs affirmant. [Hoogeveen ad Viger. cap. 5. § 8. reg. 16. ubi vide plura.] νῦν μέντοι ἐξαιροῦμέν σε ἀνδρί,— *nunc quidem te seligimus viro,*—εὖ ἴσθι ὅτι [ἐξαιροῦμεν] *quin probè scito nos seligere*—&c. Verùm ante τὸ εἶδος,—τὴν γνώμην, &c. subauditur κατὰ, ut benè nôrunt tirones. 66.

2. οὗ σὺ ἔσῃ τὸ ἀπὸ τοῦδε.] *cujus tu deinceps eris,*—τὸ ἀπὸ τοῦδε τοῦ χρόνου, Angl. *henceforth.*

3. περικατερρήξατο—τὸν ἄνωθεν πέπλον,] Angl. *she tore her upper garments quite in pieces all round her.* Ubi tironibus notanda vis et V. M. et duplicis præp. in comp.

4. φῦναι μηδὲ γενέσθαι] φῦναι, *natum esse:* γενέσθαι, *fuisse,* illuc delatam ex locis exteris. Zeunius.

5. σοῦ ἀκούσας] i. e. ἐκ vel ἀπὸ σοῦ.

6. Οἴει γάρ,—] Perperam hoc in loco vir cæteroquin accuratissimus Thom. Hutchinson; "Vocula γὰρ interrogatio-"ni hic inserviens, vim suam *causalem* amittit." Audiendus potius vir egregius Sam. Clarke. "γάρ, non refertur ad id "quod proximè præcedit, sed ad id quod elegantiùs reti-"cetur." *Cur ita loqueris? Tune* ENIM *existimas*, &c. Vide suprà ad p. 62. n. 1. et vide Coll. Gr. Min. ad p. 51. n. 15. Οἴει γάρ—I. T. hoc modo reddit, *What then, do you think* &c.

7. πράττειν παρὰ τὸ βέλτιστον;] Angl. *to act* [*beside*] CONTRARY TO *what is best*. Nam ita significat sæpissimè præp. παρά.

8. οὕτως ἐπιφύκει,] *ita à naturâ comparata esset.*

9. τῶν μὲν ἐρῶσι, τῶν δ' οὔ·] *alios quidem amant* homines, *alios autem non.* καὶ ἄλλος γε ἄλλου, supple ἐρᾷ—*et alius alium amat.*

10. Αὐτίκα δὲ, οὐκ ἐρᾷ ἀδελφὸς ἀδελφῆς,] Αὐτίκα δὲ, *and to take the first instance that offers,—Exempli gratiâ, verbi causâ,* &c. quam veram vocis potestatem Is. Casaubonus primus recentiorum monstrâsse videtur; docti post eum certatim complures monstrârunt. Vid. Toup. ad Longin. p. 326. et conf. Casaubon. animadv. in Athenæum, p. 604. I. T.

11. φόβος καὶ νόμος] est ἓν διὰ δυοῖν pro φόβος τοῦ νόμου, *metus quem injicit lex.* ZEUNIUS.

67. 1. γοῦν] De hac part. vide inf. ad Xen. Mem lib. 3. cap 10.

2. εἰ ἐθελούσιόν ἐστι τὸ ἐρασθῆναι,] *Si voluntarium quiddam est amor.* τὸ ἐρασθῆναι, quasi dicas Angl. *the being captivated by love.* Ubi observandum ἐράομαι in v. pass ab ἐράω, *amo*, significare (non *amor* sed] *amore capior.* Attamen ἐρώμενος in part. Latinè sonat *amasius.*

3. ὥσπερ καί τινος ἄλλης νόσου ἀπαλλαγῆναι,] amore, *non secùs atque morbo quovis alio, liberari.*

4. πολλὰ καὶ εἰκῇ ὑπηρετοῦντας] *valdè et inaniter obsequiosos.* HUTCH.

5. Ποιοῦσι γάρ,] Angl. *Yes, they do so.* I. T. Vide suprà ad p. 66. n. 6; item ad p. 62. n. 1.

6. μυρίων δ' οὐσῶν μηχανῶν ἀπαλλαγῆς τοῦ βίου,] *cumque rationes è vita excedendi sunt innumeræ*—HUTCH.

7. ἀναγκαῖον τὸ κλέπτειν,] Rescribe omnino ἀναγκαῖον ὂν— Nam participium, quod hîc necessarium est, imprudens omisit Librarius, utpote repetitionem præcedentis syllabæ I. T.

8. ἔρωτα αἰτιῶνται] αἰτιῶντα, in formâ activâ. Græcum non est. Vera lectio est αἰτιῶνται, quæ planè depravata fuit, ne non responderet vulgari regulæ;—"Neutrum plurale gaudet "verbo singulari." Sed hæc regula nequaquam est universalis. Porsonus (Addenda ad Hecub. p. 79.) "Veteres "Attici plurale verbum neutri plurali subjectum nunquam

" usurpabant, nisi ubi de animantibus ageretur." Pro ἀκρατῆ ἐστι, legendum forsan ἀκρατῆ εἶναι.—Sin mavis ἐστι, potes legere αἰτιᾶται loco τοῦ αἰτιῶνται. *Idem.* Nullus dubito quin vir doctus veram lectionem viderit in αἰτιῶνται· αἰτιῶντα erratum operarum est in edit. Hutch. in 4to. unde in cæteras ejus minores, et in hæc Coll. irrepsit. Omnes enim aliæ, quas inspexi, editt. αἰτιῶνται exhibent.

9. ὥστε μὴ ἀπιστεῖσθαι αὐτῶν,] Vide suprà ad p. 39. n. 8.

1. ἴσως γὰρ θᾶττον ἀπῆλθες—] Angl. *Perhaps you* ALWAYS *go away sooner.* [Vide suprà ad p. 19. n. 6.] ἢ ἐν ὅσῳ χρόνῳ ὁ ἔρως πέφυκε συσκευάζεσθαι ἄνθρωπον, i.e. ἢ ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ἐν ὅσῳ, κ. τ. λ. *than within the time in which Love naturally gets possession of a man.* συσκευάζομαι, *omnia mea in fasciculum colligo.* Angl. *I pack up my baggage:* uti planè indicat vox med. Undè pulcherrimè hic usurpatur de amore irretiente hominem. Cæterùm πέφυκα, à φύω, benè redditur Latinè, *naturâ comparatus sum.* Vide suprà ad p. 66. n. 8. 68.

2. Καὶ πυρός γάρ τοι ἐστὶ θίγοντα—] *Etenim fieri quidem potest, ut qui tangit,* &c.

3. ἑκὼν εἶναι ἅπτομαι,] Infinitivus εἶναι, apud Atticos præsertim cum voce ἑκών; i. e. *libens, libenter*, interdum abundat. VIGERUS, cap. V. sect. 6. reg. 10. Vide suprà ad p. 39. n. 8.

4. ἐπιμελοῦ αὐτῆς·] τῆς καλῆς γυναικὸς, scil.

5. Βουλόμενος δέ—αὐτῷ,—] Transit casus à nominativo ad dativum. Nimirùm non observârat auctor se, progressu sententiæ verbum tandem usurpaturum, quod dativum omninò postularet; nec, si observâsset, is esset Græcæ Linguæ usus ut ulla demùm mutatione opus fuisset. Nam exempla hujusmodi ἀνακολούθων occurrunt apud optimos scriptores.

1. ὀκνοῦσα συμβαλεῖν φίλους ἄνδρας.] *amicos inter se committere verita.* HUTCH. 69.

2. ὑπηρετήσειν τῷ τυχεῖν ἃ ἐβούλετο,] *è re fore ad ea quæ volebat consequenda.*

3. τὸν εὐνοῦχον] τὸν pro τινα Atticè.

4. ἀνθρώπους τε οἶδα,—οἷα πεπόνθασιν] eadem sunt ac si dixisset: τε οἶδα οἷα ἄνθρωποι πεπόνθασι.

5. καὶ αὐτὸς—] *atque ipse intellexi istam in me esse impotentiam, ut non possem formosos spernere, si cum his una essem.* ZEUNIUS.

1. ἐκποδὼν ἔχειν ἐμαυτὸν,] Angl. *To keep myself out of the way. To abscond.* 70.

2. ὡς ἠδικηκότος ἐμοῦ μεγάλα.] *quippe qui injustissima admiserim.*

3. οἷός τ' εἶ—] Vide suprà ad p. 62. n. 2.

4. Εἰ γὰρ γένοιτο,—] *Utinam vero—existat aliquod, in quo tibi rursum opportunè usui esse possim.* " εἰ per se solum, [po-" tiùs cum particulâ γὰρ, ut rectè observat Hoogeveen ad

"locum] aliquandò sumitur pro εἴθε, i. e. *utinam!*" VIGERUS, cap. VIII. § VI. reg. 2.

5. καὶ ὑπὸ τῶν φίλων οἶδα ὅτι, ὡς σε πεφευγὼς, λόγον ἂν παρέχοιμι.] Ordo est: καὶ οἶδα ὅτι ἂν παρέχοιμι λόγον ὑπὸ τῶν φίλων ὡς πεφευγὼς σε, *et novi me præbiturum amicis copiam dicendi tanquam ac te fugissem.* Observat Zeunius dignam esse constructionem verborum turbatam homine valdè commoto et perturbato.

6. Ὡς πορεύσομαι] ὡς idem puod ὅτι· subauditur νόμιζε, vel tale aliquid.

7. τὸ δοκεῖν με,—ἐκπεφευγέναι.] Angl. *my seeming to have made my escape,* μέλλοντα παθεῖν τι ὑπὸ σοῦ, *when on the eve of suffering some hardship from you:—of being punished by you.*

8. Δύο γὰρ, ἔφη,—] γὰρ refertur ad id quod eleganter reticetur,—δυνήσομαι, *potero,* NAM—Vide suprà ad p. 68. n. 1. item ad p. 66. n. 6.

71. 1. ὡς ἂν αὐτοῖς τὰ παρὰ σοῦ λεγόμενα ἐμποδὼν μάλιστ' ἂν εἴη ὧν βούλονται πράττειν.] *ut quæ abs te dicentur, maximo sint ipsis impedimento ad ea quæ facere voluerint.* HUTCH.

2. ἐμβαλεῖν που τῆς ἐκείνων χώρας·] *invadere alicubi ipsorum agrum;* i. e. ἐμβαλεῖν ἡμᾶς αὐτοὺς που εἰς τι μέρος τῆς ἐκείνων χώρας. Vide suprà ad p. 39. n. 4. et ad p. 53. n. 3.

3. ὅτι πλεῖστον χρόνον·] *quam diutissimè.* Vide infrà ad p. 86. n. 5.

4. μετατάσσεσθαι γὰρ ὀκνήσουσι·] *nam verebuntur aciem mutare.*

5. ἐξ ὑπογύου ταράξονται.] Angl. *they will immediately get into confusion.*

6. καὶ δύναμιν δὲ—] Ordo est: καὶ οἶδα ὅτι πάρεστι σοι ἔχειν [τοσαύτην] δύναμιν ὁπόσην ἂν δύνηται [ἔχειν.]

72. 1. ὅμοια ἐκείνῳ·] Non debet corrigi ὅμοια τοῖς ἐκείνου sc. ἅρμασι,—sed ita explicari. ZEUNIUS. Exempla hujus formulæ sunt innumera.

2. Συνεζεύξατο δὲ τὸ ἑαυτοῦ ἅρμα τετράρρυμον—] Angl. *and he yoked his own carriage with four poles*—Zeunio facilè assentior existimanti temones illos juxta se aptatos fuisse axi, qui quidem multò longior nostris fuit.

73. 1. ἐθελούσιος ὑφίσταμαι τὴν κατὰ πρόσωπον τῆς ἀντίας φάλαγγος τάξιν ἔχειν,] *ultro in me recipio, ut hunc è regione phalangis adversæ locum obtineam.* HUTCH.

2. καὶ ἔλαχεν Ἀβραδάτης ᾗπερ ὑφίστατο,] *et sortitus est Abradatas uti ipse in se recipere statuerat.* ᾗπερ, supple τῇ ὁδῷ.

3. σπονδὰς ποιησάμενος,] *quum libâssent inter se:* uti planè significat v. med.

4. ἐξωπλίζετο—] *se armabat*—in voce med. ὥπλιζον—ἵππους, *armabant equos*—in v. act.

5. καὶ τοὺς μὲν μονίππους παραμηριδίοις,] Angl. *and the single horses with cuishes, and the chariot horses with side pieces.*

Pro ἤστραπτε reposui, cum Zeunio, ἤστραπτε ex duobus MSS. Nam hoc verbum non in usu est in voce pass.

6. ποδήρη, στολιδωτὸν τὰ κάτω,] Angl. *that reached down to his feet, and hung in folds at the bottom*; or, *was pucker'd at the bottom.*

7. Ταῦτα δὲ ἐποιήσατο,] *hæc autem ipsa facienda curaverat.* —ἐκμετρησαμένη τὰ ἐκείνου ὅπλα, *postquam illius armorum mensuram instituendam curâsset.*

1. Αλλ' ὅτι μὲν,] Abundat ὅτι, more Atticorum. Zeunius. 74.

2. σοι πιθανώτερα παρεσχῆσθαι] *tibi fide digniora præbuisse.*

3. ἐπομνύω σοι, τὴν ἐμὴν καὶ σὴν φιλίαν,] Ordo est: ἦ μὴν ἐγὼ ἐπομνύω σοι τὴν ἐμὴν καὶ σὴν φιλίαν, βούλεσθαι ἂν ἐπιέσασθαι γῆν κοινῇ μετὰ τῦ γενομένου ἀγαθῦ ἀνδρὸς, μᾶλλον ἢ ζῆν αἰσχυνομένη μετ' αἰσχυνομένυ. Angl. *Verily I swear to thee, by my friendship and thy own, that I would choose to enshrine myself in the Earth, in common with thee, if thou wert a brave and worthy man, rather than live—myself dishonoured, along with thee in dishonour.* ἐπιέσασθαι, aor. 1. inf. med. ab ἐπιέω, idem quod ἐπιέννυμι, vel ἐφέννυμι, *induo.* Recensetur à H. Steph. inter vocabula poëtica, quibus interdum utitur Xenophon. Dicitur autem (uti idem H. Steph. observavit) poëticâ quâdam audaciâ ἐπιέσασθαι γῆν, i. e. *induere* terram, qui terrâ conditur, quasi eâ *amiciatur.*

4. Πρὸς δὲ,] supple τούτοις, *præterea.*—ἀπέστη αὐτῦ, i. e. ἔστη ἑαυτὸν ἀπ' αὐτοῦ, *defecit ab ipso.* Vide suprà ad p. 71. n. 2.

1. κατεφίλησε τὸν δίφρον.] Angl. *she earnestly kissed the seat.* 75.

2. τῇ σκηνῇ.] Meâ sententiâ ἡ σκηνὴ est *pars currûs coriis et pellibus tecta*—*Hac scenâ* igitur eunuchi tegebant mulierem, h. e. scenam totam antea rejectam nunc attrahebant et demittebant. Zeunius.

3. ἐπαίσατο ἄρα τὸν μηρὸν,] *femur utique proprium percussit:* [uti planè indicat vox med.] quod dolentis signum erat.

1. ἤλαυνεν ἐπὶ τὸ πάθος.] i. e. ἤλαυνεν ἑαυτὸν ἐφ' ἵππου ἐπὶ τὸ 76. πάθος. Angl. *he rode to the scene: to the fatal spot.* Vide suprà ad p. 3. n. 7.

2. ὅποι ἂν αὐτὸν πυνθάνηται ὄντα,] Syntaxis scriptoribus Græcis familiaris.—Pro αὐτὸν ὄντα, idioma Latinum postulat αὐτὸν εἶναι, *illum esse:* quod et Græcum fert. Vide infrà ad p. 117. n. 7.

3. τἄλλα] scil. μέρη τοῦ σώματος. Zeunius.

4. ἐγὼ δ' ἡ παρακελευομένη, ζῶσα παρακάθημαι.] Imago sanè exquisita; et ad commovendos affectus apprimè accommodata! Angl. *and I, who advised him, am sitting here beside him alive!*

5. ἐπισφαγήσεται αὐτῷ] *immolabuntur apud sepulchrum ejus.*

1. κατοικτείραν τήν τε γυναῖκα, οἵου ἀνδρὸς στεροῖτο,] i. e. ἕνεκα 77. τοιούτου ἀνδρὸς οἵου ἀνδρὸς στεροῖτο.—Angl. *pitying the lady, on account of her being deprived of such a husband,* καὶ τὸν ἄνδρα

ἕνεκα τοιαύτης γυναικὸς οἵαν γυναῖκα καταλιπὼν οὐκέτ' ὄψοιτο, *and the husband, on account of such a wife as he had left behind, and would never see any more.* Vide infrà ad p. 86. n. 4.

2. ἀποστῆναι·] supple ἑαυτοὺς, *secedere.* Vide suprà ad p. 71. n. 2.

3. παρεσκευασμένη,] *having provided for herself*—part. perf. pass. in sensu med.

4. σπασάμενοι—ἀποσφάττοντει,] Ubi observanda vis vocis mediæ.

5. Καὶ νῦν τὸ μνῆμα μέχρι [τοῦ νῦν] τῶν εὐνούχων κεχῶσθαι λέγεται.] Vir accuratus Thom. Hutchinson legendum conjicit, Καὶ μὴν τὸ μνῆμα, &c. "Sensus autem efficitur si deleveris "τοῦ νῦν, *Etiamnum monumentum dicitur exstructum esse,* "*quod pertineat usque ad Eunuchos,* h. e. *ad locum eum, ubi* "*eunuchi se jugularunt.*" ZEUNIUS.

6. ΣΚΗΠΤΟΥΧΩΝ] Leunclavius se coram vidisse ait, Constantinopoli ad portam Osmaneam eunuchos in illius Sultani seraio, verè *sceptuchos* sive *sceptrigeros* esse, more de Persis hoc antiquissimo à Turcis usurpato. Gestant enim sceptra, quæ dignitatis et officiorum insignia sunt, ut apud Romanos, fasces, apud Græcos imperatores Christianos recentiores, baculi, qui linguâ Græcorum σκῆπτρων adpellationem habent. HUTCH.

7. καὶ τούτων μὲν, ᾗ εἰκὸς, ἐπεμελήθη,] i. e. τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ εἰκὸς ἦν, κ. τ. λ. *horum quidem, ceu par erat, ei curæ fuit*—

78. 1. τὸ ἕβδομον ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς.] Angl. *the seventh time during his reign.*

2. καὶ τῆ χοροῦ ἡγήσατο Πέρσαις κατὰ τὰ πάτρια,] supple ἤθη. *Et religiosam pompam Persarum duxit, secundum patrium institutum.*

79. 1. οἱ δ' ἔτυχον συνηκολουθηκότες αὐτῷ,] *qui fortè eum sequuti sunt.* Vide suprà ad p. 7. n. 5.

2. Σὺν τῷ χρόνῳ τε προϊόντι ἀεὶ—] *Quin et progressu temporis vires meas una auctas animadvertere videbar: adeo ut senectutem meam adolescentiâ nunquam imbecilliorem factam senserim, neque quidquam vel adgressum me vel expetisse, quod non adsequutus sim.* HUTCH. ὅτου, Atticè pro οὗτινος. "Libidinosa "etenim et intemperans adolescentia effœtum corpus tradit "senectuti. Cyrus quidem apud Xenophontem eo sermone, "quem moriens habuit, cum admodum senex esset, negat "se unquam sensisse senectutem suam imbecilliorem factam "quam adolescentia fuisset." CICERO, de Senect. 9.

3. ἰδιωτεύοντα ἐν τῇ Ἀσίᾳ,] Angl. *being before but a private state in Asia.* I. T.

4. οὐδ' εὐφραίνεσθαι ἐκπεπταμένως.] *neque effusè lætari.* ἐκπεπταμένως, adv. pro ἐκπεπτασμένως, à perf. part. pass. verbi ἐκπετάννυμι. Vide Xenoph. Ἀπομν. II. 1. 22. item Iliad. μ', 192.

5. ὅτι πῶς οὐκ ἂν ἐγώ,—] Angl. *And since this is the case, how can it be, but that I must with good reason be accounted an happy man, and live in the memory of mankind forever?* I. T.

1. σαφηνίσαντα καταλιπεῖν,] Angl. *to make an explicit settlement—* 80.

2. καὶ ὁδῶν, καὶ θάκων, καὶ λόγων ὑπείκειν·] i. e. πρῶτα μέρη θάκων, κ. τ. λ. *cedere primas viarum, et sedilium, et in loquendo.*

3. ὡς οὖν παλαιὰ—] ὡς cum participio est exquisita dicendi ratio et elliptica, qua intelligi debet νομίζοντες. Sic Memor. I. 3. 2. ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότας, &c. pro νομίζων τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδέναι. Zeunius. Sed quod observavit Zeunius, id tantum obtinet quando casus accus. sequitur particulam ὡς. In hoc autem loco, ubi genitiv. occurrit, methodus resolutionis Zeuniana planè nihili est. Ita videntur ordinanda et supplenda hæc verba: ἀποδέχεσθε οὖν [ταῦτα] οὕτως ὡς [ἀποδέχοισθε] ἐμοῦ λέγοντος παλαιά, κ. τ. λ. Angl. *Wherefore do you listen to these things as* [ye would do] *if I spoke only what was agreeable to ancient times, to established custom, and to the laws.* Sic, ad initium hujus orationis, ὑμᾶς δὲ χρή, κ. τ. λ. *and it is your duty, when I am dead, to proceed, on the belief that I am happy, in all that you say or do.* i. e. ad verbum, *to say and do all things as* [ye would do] *if I were certainly happy.* I. T.

4. Τὸ δὲ δυσκαταπρακτοτέρων ἐρᾷν,—] Angl. *But to be enamour'd of things that are difficult to obtain, and to be solicitous about a multitude of objects, and not to be able to enjoy tranquillity, (being stimulated with an emulation of my exploits;) and the forming of designs, and the having designs form'd against one's self,—these should necessarily accompany the reigning Prince rather than thee.* Atqui exquisitam hoc in loco Xenophonteæ elocutionis felicitatem nulla alia lingua assequi potest.

5. Οἶσθα μὲν οὖν καὶ σύ, ὦ Καμβύση,] Confer Sallust. Bell. Jugurth. cap. 10.

1. μηδαμόθεν πρότερον ἄρχου—] *nequaquam priùs aliundè initium facito, quam ab eo, qui loco tecum eodem ortus est.* Hutch. 81.

2. Μόνον τοι—ἐφικνεῖται—] Sensus loci est, interprete Gesnero, *Quemcunque alium principem consilii tui posueris, illi invidebunt alii; fratri, si apud fratrem primum locum habeat, nemo.* Μόνου, κ. τ. λ. sunt Gen. Abs.

1. Τὰς δὲ τῶν ἄδικα παθόντων—] *An necdum animadvertistis quos terrores illorum animi, qui vim et injuriam passi sunt, homicidis incutiant? quos scelerum vindices nefariis immittant?* Hutch. De furiis illis theatralibus loquitur, de quibus etiam Cicero pro Roscio Amer. cap. 24. Gesner. 82.

83. 1. τὸ ἀξιόπιστοι εἶναι ἀποβαλεῖτε.] Angl. *You will forfeit your credit.* τὸ εἶναι ἀξιόπιστος, *the being worthy of credit.*

2. Εἰ μὲν οὖν ἐγὼ—εἰ δὲ μὴ,—] Ea scilicet est Græcæ Linguæ ratio, ut, in hujusmodi sententiis, membri prioris Apodosis, (καλῶς ἔχει) semper ferè reticeatur; idque elegantissimè. Sam. Clarke, ad Iliad. α, 135—137. Vide plura ad locum citatum.

3. ἀδελφοῖς] vocem ἀδελφοὶ, quam sensus hic postulare videtur, in textum recepit Zeunius.

4. ἂν μοι δοκῶ κοινωνῆσαι—] Connectenda est hîc vocula ἂν cum κοινωνῆσαι, non cum δοκῶ· ἂν cum δοκῶ constructum solœcismus est. Vide infrà ad p. 103. n. 5. I. T.

5. Ἀλλὰ γὰρ] *Sed plura dicere prohibeor; nam,* &c. Zeunius.

6. ὅθεν περ,] H. e. *à quibus corporis partibus,* v. c. *pedibus, manibus, oculis, linguâ,* &c. *Id.*

7. ὡς ἔοικε,] *Ut solet fieri e lege naturæ. Id.*

84. 1. ὁπόσα ἐπ' ἀνδρὶ εὐδαίμονι νομίζεται,] H e *quæcunque solent exhiberi in funere viri beati,* qualis ego sum habendus. *Id.*

2. μέμνησθέ μου—] i. e. ἐκ μου.

3. ἀπαγγέλλετε ὡς παρ' ἐμοῦ.] Intell. χαίρειν, *et matri vestræ meis verbis dicite vale.* Zeunius.

☞ Operæ pretium esset inspicere quæ ex hac admirabili oratione transtulit Cicero in Catonem Maj. sive de Senectute, sub finem.

---

85. 1 ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ Α'.] Expeditionis, quâ de his in libris agitur, Historia Græcè inscribitur Ἀνάβασις, propterea quod Cyrus urbem versus, Artaxerxis regiâ nobilem, atque adeo superiores Asiæ partes, dirigebat iter. Nam *primùm* Græcorum moris erat de urbibus quarumlibet regionum illustrissimis ita loqui, quasi perindè situ atque honore eminerent: undè, eò qui proficiscuntur, ἀναβαίνειν dicantur. Hutch. Eodem modo loquuntur nostrates de iis, qui *Londinum* iter faciunt—*They* go up *to London.* Cæterùm visum est tirones monere, *Cyrum,* cujus Expeditionem hic narrat Xenophon, non illum esse *Cyrum Majorem,* cujus institutionem in alio libello exposuerat, Cambysis nempè et Mandanes; sed *Cyrum Minorem,* Darii ac Parysatidis, filium.

2. γίγνονται παῖδες δύο] Historicis solenne est, de præterito verba facientibus, tempus præsens usurpare; non utique per mutationem temporum, quam *Enallagen* quidam nuncupant, (quod esset ineptissimum) sed ut narrationem magis vividam reddant. Sic paulò inferiùs, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον, *Tissaphernes criminatur Cyrum.* Et, ἀποπέμπει πάλιν. Angl.

sends him away again. Atque in locis aliis innumeris. Vide 85.
Longin. de Sublim. § 25.

3. παρὼν ἐτύγχανε·] Angl. *happened to be present.* Vide suprà ad p. 7. n. 5.

4. Κῦρον δὲ μετεπέμπετο] μεταπέμπομαι, in v. med. est quasi dicas, *mitto post aliquem ut illum ad me venire faciam*, i. e. *arcesso.* Pro μετεπέμπετο, futuro Xenophontis editori magnopere auctor est Porsonus, ut ex Aristide, Stephani et Leunclavii margine, MSSque Paris. Eton. veram lectionem μεταπέμπεται in textum recipiat: et addit,—"Rectè etiam "mox [lin. 8. ab imâ paginâ 87] παραγγέλλει pro παρήγγειλε "præbent iidem Codd. Paris. Eton." *Notæ Breves ad edit. Cantab.* 1785. *in 8vo.*

5. σατράπην ἐποίησε·] Σατράπαι, Αρχηγοὶ, στρατηλάται, Περσικὴ δὲ ἡ λέξις. Hesychius. αὐτὸν ἀπέδειξε. Angl. *constituted him.*

6. ὁπλίτας] Angl. *heavy-armed soldiers.* τὸ ὁπλιτικὸν, ἔχει θώρακας. καὶ ἀσπίδας παραμήκεις, καὶ μαχαίρας καὶ δόρατα, ὡς Ἕλληνες, καὶ σαρίσσας. ὡς Μακέδονες. Arrian.

7. κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν Αρταξέρξης,] κατέστη supple ἑαυτόν. Angl. *established himself.* [Vide suprà ad p. 3. n. 7.] vel sumitur in sensu pass. *was established.*

8. ἐξαιτησαμένη αὐτὸν,] Angl. *having begged him off for herself;* ut planè indicat vox med. cum præp. ἐξ.

9. βουλεύεται ὅπως μήποτε ἔτι ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ,] Angl. *deliberates how he shall no longer, at any time, be* DEPENDENT UPON *his brother.* Nam hanc esse significationem præp. ἐπὶ, cum dativo, ostendunt loci innumeri apud optimos scriptores. [Vide ad p. 56. n. 1.] Cæterùm de tempore præs. quod hîc usurpat Xenophon, vide suprà n. 2.

10. ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ,] *favebat Cyro: à Cyri partibus stabat.*

1. εἴησαν,—] Magis Atticam, non tamen magis Xenophonteam vocem, εἶεν pro εἴησαν præbet Aristides, ab Hutchinsono in Addendis laudatus. Ad Nostri Memorab. I. 4. 19. hæc notat vir summus, qui in his literis regnat, Ruhnkenius. *Hic pro forma Attica* εἶεν *restituenda est communis* εἴησαν, *auctoritate Grammatici veteris in Bibliotheca Sangermanensi.* Εἴησαν, ἀντὶ τοῦ εἶεν. Ξενοφῶν Απομνημονευμάτων ά. *Vulgaris forma etiam est in Sympos.* p. 153. *Sic* ἦμην *pro Attico* ἦν, Cyrop. vi. p. 149. E. Certum autem est et doctis omnibus notum plurima verba, quæ κοινὰ vocant Grammatici, Xenophontem libenter usurpasse, posthabitis iis, quæ Attici sibi vindicarent. Porson.—καὶ εὐνοικῶς ἔχοιεν αὐτῷ. i. e. ἔχοιεν ἑαυτοὺς, *et erga eum benevolè se haberent.* Vide ad p. 3. n. 7. 86.

2. ὡς μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος,] *quàm poterat occultissimè.*

3. ὅτι ἀπαρασκευαστότατον] *quàm imparatissimum.* Angl. *as much off his guard as possible.* Ὅτι, cum superlativo tàm

86. nominis quàm adverbii, videtur quandam adverbii rationem induere, idémque valere, quod apud Latinos *quàm*; ut, ὅτι βέλτιστα, *quàm optimè*. ὅτι τάχιστα, *quàm celerrimè*, ὅτι πλεῖστοι, *quàm plurimi*. Quo sensu etiam cum substantivis quibusdam conjungitur; ut, ὅτι τάχος, *quàm celerrimè*. VIGERUS, Cap. VIII. sect 9. reg. ii.

4 Ὅτι οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν.—] τὴν συλλογὴν [τῶν vel τοσούτων φύλακων] ὁπόσους φύλακας εἶχε—*Quandò igitur delectum haberet* præsidiariorum militum, *quoscunque præsidiarios milites habebat*—Nimirùm in omni linguâ, syntaxis relativi cum antecedente, plenis notis exarata, repetitionem postulat antecedentis unà cum relativo: qualis in isto Cæsaris de Bello Gall. Lib. I. haud longè ab initio: *Erant omnino itinera duo, quibus itineribus domo exire possent*. Quæ orationis structura Cæsari, scriptorum Romanorum omnium elegantissimo, præ cæteris arrisisse videtur. Plerúmque verò negligitur repetitio antecedentis cum relativo; quod etiam tironibus satis notum. Interdum tamen ea est ratio sermonis, tum Græci, tum Romani, ut vox antecedens, priùs suppressa, posteriùs unà cum relativo in casu relativi exprimatur Sic apud Virgilium. Æn. I. 577. *Urbem quam statuo vestra est*; i. e. *Urbs, quam urbem*, &c. Similiter in isto Terentii: *Eunuchum quem dedisti nobis, quas turbas dedit?* i. e *Eunuchus, quem Eunuchum*, &c. Atque adeò in hoc loco Xenophontis. Vide Iliad. ζ′ 396. annotante viro ornatissimo Sam. Clarke. Cæterùm ποιεῖσθαι συλλογὴν, exprimitur Angl. *to hold a review, or muster, of troops under one's command*: ut planè indicat vox med.

5. ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους.] Vide suprà in n 3 hujus pag.

6. ὡς ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι.] Angl. *As if Tissaphernes had a design upon those cities* Part. ὡς. sæpè construitur hoc modo cum genitivo, ut vocant. absoluto.

7. Τισσαφέρνους] genit. possessionis. τὸ ἀρχαῖον, adverbialiter, *olim*

8. ἀπέστησαν] supple ἑαυτὰς, *defecerant*. Vide suprà ad p. 3. n. 7.

9. κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας.] Κατάγειν. inquit Suidas, τὸ τοὺς πεφευγότας εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας ἀποκαθιστᾷν. Deinde locum hunc Xenophontis laudat. WHITER.—τους ἐκπεπτωκότας, *exules*. ἐκπίπτω. *excido*, inde, *expellor*.

10. ἐτύγχανεν ἔχων] Vide suprà ad p. 7. n. 5.

11. τόνδε τὸν τρόπον] supple κατὰ. *ad hunc modum*. ὅδε, ἥδε, τόδε, idem quod οὗτος, αὕτη, τοῦτο. *hic, hæc, hoc*.

12. μυρίους δαρεικούς.] Δαρεικὸς, nummus erat aureus Persicus, valens, secundum Suidam, Harpocrationem et Scholiasten in Aristophanem, idem ac χρυσοῦς Atticus, vel viginti drach-

mæ argenteæ, quæ valebant idem ac pars quinta minæ argenteæ, quarum sexaginta talentum efficiebant, quod valebat 193 *libras*, 15 *solidos Sterlinenses*. Erant igitur decem millia daricorum triginta tria talenta, ac unius talenti triens; hoc est, L.6458. 6s. 8d. Sterl. Nomen autem sortitus est à Dario Persarum rege, sive is erat ille Hystaspes pater Xerxis, sive alter vetustior ejusdem nominis.

1. Τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα.] *At-* 87.
que hæc etiam copiæ ei clam alebantur. "Λανθάνω, cum participio jungi solet, túmque Latinè per adverbium *clam* explicatur, ut ἔλαθεν ὑπεκφυγών, *clam aufugit.*" Vigerus, de Gr. dict. Idiotism. p. 202. Edit. H. Hoogeveen, Lugd. Bat. 1742.

2. ὡς οὕτω περιγενόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν.] *quod se hoc pacto superiorem contrariis partibus fore confideret.* Rectiùs nos περιγενησόμενος scripturos arbitratur Leunclavius. Sed nil mutandum: nam particula ἂν aoristo solet vim futuri in sensu potentiali tribuere. Hutch. Cæterùm περὶ in compos. *præstantiam* sæpè denotat, et post se habet genitiv.

3. μὴ πρόσθεν καταλῦσαι—] Angl. *not to come to a final accommodation with the insurgents, until he should first consult with him.*

4. ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον] Vide suprà in n. 1.

5. πορεύεσθαι ἄνω,] A maritimis, nimirùm, atque depressioribus locis, in Asiæ mediterranea. Hutch.

6. συναλλαγέντι πρὸς τοὺς οἴκοι,] *compositione cum civibus initâ.* Hutch.

7. ξενικῷ.] i. e. μισθοφορικῷ στρατεύματος: Passim enim Græci dicunt πεζικὸν, ἱππικὸν, ναυτικὸν, Ἑλληνικὸν, Περσικὸν, &c. subaudiendum lectoribus relinquentes στράτευμα vel πλῆθος. Hutch.

1. καταπράξειεν ἐφ' ἃ ἐστρατεύετο,] Ante ἐφ' ἃ subaudiuntur 88.
τὰ πράγματα. καταπράξειεν, Atticè pro καταπράξαι. Angl. *he should accomplish the purposes for which he was undertaking the expedition.*

2. τῶν ἀμφὶ Μίλητον—] Vide suprà ad p. 53. n. 3.

3. ὡς βασιλέα] Atticè usurpatur ὡς loco τοῦ πρὸς. Hutch.

4. ᾗ] i. e. ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ,—

5. ἐξελαύνει] Angl. *he advances.* Supple ἑαυτὸν καὶ τὸ στράτευμα. Nam ἐλαύνω est *agito.* Vide suprà ad p. 3. n. 7.

6. σταθμοὺς] Σταθμὸς, cujus crebra est in Ἀναβάσει mentio, est Hesych. et Suid. στρατιωτικὴ κατάλυσις, (*militare diversorium. Statio.*) Hos autem σταθμοὺς quidam *mansiones*, alii *castra*, nonnulli *stativa* interpretantur. Apud Græcos utique historicos dies itineris σταθμοῖς, apud Latinos *castris*, idcirco numerari solebant, quod singulis diebus in σταθμοὺς vel *castra stativa* divertebant milites. Hutch.

7. παρασάγγας] Δύναται—ὁ—παρασάγγης τριήκοντα στάδια, Herodot. lib. 2. c. 6. cui adstipulatur Hesychius. Refert autem Strabo aliis esse sexaginta, aliis triginta vel quadraginta stadia. Secundum verò Etymologicum Magnum, παρασάγγης apud Persas triginta fuit stadia, apud Ægyptos sexaginta. Verisimile est Xenophontem mensuram Persicam adhibuisse. Erat autem *stadium* centum ὀργυιαί. Angl. *fathoms*.

8. πλέθρα] Πλέθρον, auctore Suidâ, erat centum pedes.

9. Κολοσσίας,—] Κολόσσας præfert Wesselingius ad Herodot. VII. 30. quomodo edi debuerat ex MStis Eton. Paris. PORSON.

10. πελταστὰς] Angl. *targeteers*.

89. 1. ἐμβάλλει] scil ἑαυτόν. Angl. *discharges itself*. [Vide suprà ad p. 3. n. 7.] De Marsyâ Mæandroque ita Porsonus: Dignus omnino est qui adscribatur elegantissimus locus Claudiani in Eutrop. II. 265.

Icarium pelagus Mycalæaque littora juncti
Marsya Mæanderque petunt; sed Marsya velox
Dum suus est, flexuque carens, jam flumine misto
Mollitur, Mæandre, tuo.

Paullo ante dixerat, 257.

Hic et Apollinea victus testudine pastor
Suspensa memores illustrat pelle Celænas.

2. τὰ Λύκαια] supple θύματα. Angl. *the Lupercalian sacrifice*.

3. στλεγγίδες] *strigiles*: instrumenta scil. quibus veteres corpora sua in balneis radere solebant.

4. Κεραμῶν ἀγορὰν,] Hutchinsonus vertit, Forum Ceramorum; Spelmannus, *The market of the Ceramians*. Potius, ut mihi videtur reddi debet Angl. *Potters' Market*: quæ simplicissima interpretatio. I. T. Nobis in mentem venire solebat hunc locum ingenuæ Juventuti interpretantibus nomen haud absimile oppidi Anglorum in comitatu Legecestriensi *Market Harborough*.

90. 1. Ὁ δὲ ἐλπίδας λέγων διῆγε·] Angl. *he continued always giving them hopes: amusing them with hopes*.

2. οὐ γὰρ ἦν πρὸς τοῦ Κύρου] Angl. *for it was not Cyrus's turn*—or *Cyrus's way*—

3. Εκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας,—] Ordo est: ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἕλληνας ταχθῆναι εἰς μάχην οὕτω ὡς νόμος [ἦν] αὐτοῖς—*Græcis autem mandabat ut se ad pugnam instruerent, sicut iis mos erat*—ταχθῆναι, hic sumitur in sensu medio. [Vide suprà ad p. 7. n. 10.] καὶ στῆναι, supple ἑαυτούς. Vide suprà ad p. 3. n. 7.

4. ἐπὶ τεττάρων.] *in quaternis*.

5. ἐφ' ἁρμαμάξης.] Lexicon Græco-lat. vetus, Ἁρμάμαξα, *Carpentum*. Q. Curtius ipsum nomen retinet l. 3. c. 8.—

Mollis autem et ferè muliebris vehiculi genus fuisse constat; nam ubi apud Nostrum, *harmamaxarum*, ibi et mulierum mentio fieri solet.—De *harmamaxa* plura si velis, vide sis Schefferum de re vehiculari. lib. 2. c. 17. p. 217. Hutch.

6. Ἐπεὶ δὲ πάντας παρήλασε,] i. e. ἐπεὶ δὲ ἤλασε ἑαυτὸν παρὰ πάντας, *cum omnes prætervectus esset*. Vide suprà ad p. 3. n. 7.

1. Ἐκ δὲ τούτου,] supple τοῦ χρόνου, *deinde*, θᾶττον, *celerius*. 91:

2. ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις] Angl. *the soldiers ran of their own accord.*

3. οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς.] Angl. *the sutlers.*

4. Φοινικιστὴν βασίλειον,] Nonnuli interpretantur, *regium purpuræ tinctorem: alii purpuratum*, i. e. *aulicum*: quia olim *aulici* purpurâ erant vestiti.

5. ἕτερόν τινα τῶν ὑπάρχων δυνάστην,] *alterum quendam qui inter præfectos valebat.*

6. ἐσβάλλειν] *irrumpere*. Vide suprà ad p. 39. n. 4.

1. ἐπεὶ ᾔσθετο τό, τε Μένωνος στράτευμα ὅτι—] Notanda est hîc 92: constructio conjunctionis ὅτι. In secundo hujus periodi membro ordo est: ἐπεὶ ᾔσθετο τό, τε στράτευμα Μένωνος ὅτι εἴη ἐν Κιλικίᾳ, κ. τ. λ. *posteaquam animadvertisset copias Menonis quod essent*—i. e. *copias Menonis esse*—Nam στράτευμα est accusat. casûs; et familiaris est hujusmodi Græcis auctoribus constructio; sæpè autem apud scriptores Atticos αἰσθάνομαι, ἀκούω, aliaque verba sensûs accusat. adsciscunt. Attamen in membro postremo, paulò est difficilior ejusdem conjunct. syntaxis: καὶ ὅτι τριήρεις ἤκουε περιπλεούσας ἀπὸ Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν Ταμὼν ἔχοντα, τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου, i. e καὶ ἤκουε τὰς τριήρεις Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου, ὅτι περιπλεοῦσαι εἴησαν ἀπὸ Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν, Ταμὼ αὐτὰς ἔχοντος, *ac audîsset triremes Lacedæmoniorum et ipsius Cyri* [*quod circumnavigarent*] *circumnavigare ex Ionia in Ciciliam, duce Tamone*. [De usu multiplici voculæ ὅτι vide Viger. de Gr. dict. Idiotism. Edit. Zeunii. p. 533.] Cæterùm Ταμὼς flectitur more Attico: Gen. Ταμὼ, dat. Ταμῷ, accus. Ταμών: Ut et ἔμπλεων, paulò infrà, pro ἔμπλεον, scil. in genere neut. Nom. ἔμπλεων, genit. ἔμπλεω, dat ἔμπλεῳ accusat. ἔμπλεων. Vide Coll. Gr. Min. ad. p. 6. n. 3.

2. σήσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον—] Angl. *Sesame, and Panic, and Millet*, &c. De quibus plantis consule Theophrastum H. P. lib. 3. c. 2. lib. 8. c. 1. et 3.

3. εἰς χωρίον ὀχυρὸν] subauditur πορεύεσθαι, Angl. *to go to a fastness*—

1. καὶ τὴν χώραν μηκέτι ἁρπάζεσθαι·] Angl. *and his country to* 93. *be no longer plundered: and to his country, security from being plundered.* Pulcherrima quidem est structura membri postremi hujus periodi, et meritò laudatur a Demetrio Phaler. in libello περὶ Ἑρμηνείας

2. οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω·] *ulterius se perrecturos negabant.* ἰέναι τοῦ πρόσω, i. e. ἰέναι εἰς τὸ μέρος τοῦ χωρίου ὄντος πρόσω.

3. ἐβιάζετο] Angl. *began to force them*—

4 χαλεπῶς φέρω] Ut Latini dicunt, *molestè ferre*, sic Græci χαλεπῶς φέρειν· hoc discrimine, quod tunc φέρειν, non tantùm jungatur cum accusativo, ut Latinè, sed etiam cum dativo et præp. ἐπὶ—Imo quod rariùs videtur, cum solo dativo: Xen. lib. I. Exp. Cyr. Ἄνδρες στρατιῶται, &c. *Nolite mirari, me præsentem rerum statum molestè ferre.* Vigerus.

5. ἀλλ', οὐδὲ καθηδυπάθησα,] Hæc particula ἀλλὰ refertur ad ἐδαπάνων· sed alio interjecto sententiæ membro [οὐδὲ καθηδυπάθησα,] quod in animo loquentis repentè exortum esset, necessariò repetitur eadem particula. Angl. *which, when I received them, I did not lay up for my own use, but—nor did I squander them away, but expended them upon* you.

94. 1. βουλομένους ἀφαιρεῖσθαι τοὺς ἐνοικοῦντας Ἕλληνας τὴν γῆν.] Angl. *when they wanted to deprive the Grecian inhabitants of their land.*

2. ὠφελοίην αὐτὸν, ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου.] *prodessem ei pro beneficiis, quæ ab eo acceperam.* ὠφελοίην, more Attico pro ὠφελέοιμι, contractè ὠφελοῖμι, ab ὠφελέω, *prosum.*

3. μεθ' ὑμῶν ἰέναι·] Εἶναι habent omnes, quas inspexi, editiones; omnino tamen reponendum videtur, ἰέναι. Porson.

4. Νομίζω γὰρ—σὺν ὑμῖν μὲν ἂν εἶναι τίμιος,] *Arbitror enim—vobiscum quidem me honoratum fore.*—Benè nota est apud Græcos scriptores syntaxis nominativi cum infinitivo. Cæterùm vocula ἂν tribuit hìc vim futuri infinitivo. "Pro ὅπου ἐὰν ὦ, quod Atticum non est, reponit Porsonus, ὅπου ἂν ὦ· "quod notent tirones. Iidem observent differentiam inter "εἶναι et ἂν εἶναι. *For I conceive that you* ARE *my country* "*and my friends and allies, and that, in your company, I* "*shall be highly honoured wherever I go.* I. T.

5. Ὡς ἐμοῦ οὖν ἰόντος—οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε.] Angl. ad verbum: *Think of me then as* [you would do] *if I were really going wherever you shall go. Idem.* Vide suprà ad p. 80.

6. Κῦρος δὲ τούτοις ἀπορῶν] i. e. ἐν τούτοις τοῖς πράγμασι—*Cyrus in hoc rerum statu, inops consilii*—[Vide suprà ad p. 4. n. 3.] μετεπέμπετο, *arcessebat*—Vide suprà ad p. 85. n. 4.

7. ἔλεγε θαρρεῖν, ὡς καταστησομένων τούτων εἰς τὸ δέον·] Quando participium cum ὡς post verbum præcipuum ponitur, sententia ferè manifestior est, ejusque interpretatio facilior. *He bade him keep up his heart, as* [he would do] *if these things were going to take a favourable turn.* i. e. *He bade him keep up his*

spirits, for that *these things would come about as he wished after all*. I. T. Vide suprà ad p. 80. n. 3.

1. τὸ μὲν μέγιστον, αἰσχυνόμενος, ὅτι σύνοιδα ἐμαυτῷ πάντα ἐψευσ- 95.
μένος αὐτόν·] Angl. *chiefly being ashamed, because I am conscious to myself of having proved false to him in every thing.* κατὰ subauditur ante πάντα, item ante αὐτόν. σύνοιδα ἐμαυτῷ ἐψευσμένος, constructio scriptoribus Græcis perquam familiaris. Idioma Latinum postularet σύνοιδα ἐμαυτῷ ἐμὲ ἐψεῦσθαι, *mihi conscius sum me mentitum esse*—ψεύδω, *fallo*; ψεύδομαι, in voce med. *mentior*: et perf. pass. hîc sumitur in sensu med. ut sæpè fit apud scriptores Græcos.

2. δίκην ἐπιθῇ ἄν—] i. e. ἀνθ' ὧν. *Supplicium de me sumat propter ea—*

3. οἵα εἴη ἀπορία,] Vide suprà ad p. 4. n. 3.

4. συσκευάζεσθαι·] Vide suprà ad p. 68. n. 1.

1. τὴν ταχίστην·] i. e. κατὰ τὴν ταχίστην ὁδόν. 96.

2. μὴ φθάσωσι—καταλαβόντες.] *non antevertant nos his occupandis.* Vide ad p. 55. n. 6.

3, 4. Ὡς μὲν στρατηγήσοντα ἐμὲ——ὡς δὲ——πείσομαι——] *Nemo vestrum dicat fore, ut ipse munus hoc imperatorium suscipiam; sed ut ei, quemcunque delegeritis, pro viribus obtemperem.* Vulgatam lectionem, quam libri omnes, quos quidem vidi, tuentur, commodè satis retineas licet, modo locutionem hanc ellipticam esse statuas, hâc ratione supplendam—πείσομαι ᾗ δυνατὸν μάλιστα, οὕτω λέγετε· vel οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε. Hutch. Pro πείσομαι recta Syntaxis evidenter postulat πεισόμενον sed orator progrediens inchoatæ structuræ oblitus, in hoc ἀνακόλουθον imprudens dilabitur. [Vide suprà ad p. 68. n. 5.] Methodus autem Hutchinsoniana ellipseos supplendæ constructioni nil medetur. I. T.

5. ᾧ λυμαινόμεθα τὴν πρᾶξιν.] *cujus institutum labefactamus.* Ad rectam ab obliquâ jam, more suo, transit orationem. Hutch.

6. ὀκνοίην] Atticè pro comm. ὀκνέοιμι, contractè ὀκνοῖμι. αὐταῖς ταῖς τριήρεσι, supple σύν.

7. πρὸς φιλίαν] supple χώραν, *in regionem pacatam.*

1. ὅτι ἄγει] supple αὐτούς. Angl. *that he was leading them* 97.
—in ejusmodi locutionibus post imperf. Græci utuntur tempore præs. Vide Zeunium ad Viger. p. 533. ad fin. Edit. Zeunii, 1777.

2. Προσαιτοῦσι] Angl. *to them demanding an augmentation of pay.* Uti planè indicat vis præp. in compos.

3. ἡμιόλιον πᾶσι δώσειν οὗ πρότερον ἔφερον,] i. e. ἐκείνου μισθοῦ, οὗ [vel ὃν] πρότερον, κ. τ. λ.—*Se stipendii, quod priùs ferebant sesquiplum omnibus daturum.*—Relativus Græcorum concor-

dat cum antecedente, vel expresso vel subaudito, non solum in genere et numero, verum etiam sæpissimè in casu.

4. τοῦ μηνὸς, τῷ στρατιώτῃ·] Duplex hîc ellipsis notanda venit: priori, in τοῦ μηνὸς, adde διά: posteriori, in τῷ στρατιώτῃ, ἑκάστῳ. *singulis in mensem militibus.* Hutch.

98. 1. ἀποστάντες] supple ἑαυτοὺς, *quùm defecissent.* Vide suprà ad p. 3. n. 7.

2. πέτραι ἠλίβατοι·] Angl. *inaccessible rocks.* ἠλίβατος, quasi dicas, *tam altus, ut uni soli sit pervius.* Ex ἥλιος, *sol*, et βαίνω, *vado.* Vox est Homero usitatissima. Vide Iliad. ό, 273. 619. : item π', 35. &c.

3. ἐφειστήκεισαν] idem quod ἐφεστήκεισαν, Angl. *stood near.* 3. pl. plusq. ind. act. verbi ἐφίστημι, *juxta colloco.* Post ἐφειστήκεισαν, subauditur pronomen reciprocum. [Vide suprà ad p. 10. n. 5.] Cæterùm tempus est quod ritè vocant *Præteritum perf.* uti ἐφέστακα est *Præsens perf.* ἐφέστακα, (supple ἐμαυτὸν,) Angl. *I have set myself near*, i. e. *I stand near.* ἐφεστάκειν, (ἐμαυτὸν,) *I stood near.* Vide Iliad. ά, 37. annotante Sam. Clarke.

4. ἀποβιβάσειεν] Atticè pro ἀποβιβάσαι, opt. aor. 1. ab ἀποβιβάζω, *trajicio.* βιασάμενοι, Angl. *having forced*, à βιάζομαι, *vi efficio, opprimo.* Th. βία, *vis.*

5. τοῦτο ἐποιήσατο,] Vide suprà ad p. 37. n. 6.

6. ὡς μέντοι πλείστοις ἐδόκει,] Cum nihil præcedit ad quod illud μέντοι possit referri, facillimè corrigas, ὡς μὲν τοῖς πλείστοις ἐδόκει. At non sequitur δὲ cum ἀποδόσει suâ. Verum neque necesse est id dicere quòd omnes ultrò intelligunt. Vide Porsonum ad Eur. Orest. 8. et Hoogeveen Schutzianum, p. 458. I. T.

99. 1. οἱ δ' ᾤκτειρον εἰ ἁλώσοιντο.] Angl. *Others began to pity them if they should be caught.* ἁλώσοιντο [quod est 3. pl. fut. 1. opt. m.] sub formâ mediâ passivam habet significationem; quod quidem nonnullis aliis verbis, in hoc tempore, itidem interdùm usu venit. [De qua re consule Kusterum de vero usu verborum med. sect. III.] Nisi quis cum doctissimo D'Orvillio consentire mallet, qui ad Charitonem p. 692. hæc habet.—" Occurrunt passim media futura notione passivâ: tamen si *codices* consulas, sæpè profecta, non ab auctoribus, sed à librariis, qui syllabam unam, quâ passivum futurum sæpè superat medii futurum, neglexerunt." Quod si verum est, ἁλώσοιντο erit, librariorum oscitatione, pro ἁλωθήσοιντο. [Vide autem infrà ad p. 250. n. 2.] Cæterùm de verbo ἁλίσκω, hoc porrò observandum est, id quoque sub formâ activâ usurpari in sensu passivo, in quibusdam temporibus. Vide suprà ad p. 34. n. 2.

2. οὐδὲ ἀποδεδράκασιν,—οὔτε ἀποπεφεύγασιν,] Angl. *they are*

neither gone into concealment—nor have they made their escape. 99.

3. ἰόντων ἂν,] ἰόντων, Attice pro ἰέτωσαν. Angl. *let them be-gone.* [Vide suprà ad p. 25. n. 2. 3.] ἂν i. e. ἐὰν βούλωνται, *if they have a mind.* Qui est pulcherrimus hujus voculæ usus. Mirum est igitur virum doctissimum H. Stephanum putâsse hanc particulam hîc malè subjungi.—Hæc olim scripseram;—et sequentia olim quoque Porsonus, nondum, quod nunc obtinet imperium (namque nondum μακαρίτης erat ὁ Ruhnkenius) in his literis consecutus: [Vide ad p. 86. n. 1.] "Quantocyus particula ἂν ex Stephani sententiâ deleatur. "——ἰόντων ἂν solœcismus est, qui nullis nisi æquè mendosis "exemplis defendi potest." Hæc ille, juvenis licet; nec ego ulli mortalium auctor ero ut Criticorum Jovi vel nondum barbato contradicat.

4. ἀλλ' οὐδὲ τούτων στερήσονται·] Angl. *But they shall not even deprive themselves of these: forfeit these;* salvo sensu modo in στερήσονται.

5. εἰς ζώνην δεδόμεναι.] *in cingulum donati.* Sed ζώνην est lectio Hutchinsoniana, monentibus Mureto et Jungermano: Si ζώην præfertur, quæ est vulgaris, sensus erit *ad vitæ sumptus donati.* Quanquam enim mos erat Persicorum regum, *plures* (ut testatur Cicero) *uxores habere: his autem uxoribus civitates adtribuere, hoc modo: hæc civitas mulieri redimiculum præbeat, hæc in collum, hæc in crines:* constat tamen ex pluribus auctoribus, *alias etiam donatas esse, quæ panem præberent, alias quæ vinum,* &c. ut meminit præsertim Corn. Nepos, in vitâ Themistoclis. Sequentia tamen, à Whitero indicata, ζώνην videntur confirmare: Diod. Sic. I. 52. Τὴν δ' ἐκ τῆς λίμνης ἀπὸ τῶν ἰχθύων γενομένην πρόσοδον ἔδωκε τῇ γυναικὶ πρὸς μύρα καὶ τὸν ἄλλον καλλωπισμόν. Philostr. Vit. Apoll. II. 31. Ἐν κώμαις ἑπτὰ εὐδαίμοσιν, ἃς ἐπέδωκε ὁ βασιλεὺς εἰς ζώνην.

1. καὶ πόλις αὐτόθι ᾠκεῖτο—] Hoc est, quod alibi dicitur, καὶ 100.
πόλις ἦν αὐτόθι οἰκουμένη. I. T.

2. ψηφίσωνται] ψηφίζω, *calculos colligo,* seu *calculis collectis,* vel *subductis computo:* item, *suffragia colligo,* vel *sententias rogo.*—At ψηφίζομαι, in med. *facio suffragia mea colligi,* vel *curo sententiam me rogari:* ut ex consequenti, *suffragium fero,* seu *suffragio lato aliquid statuo, decerno,* vel *scisco.* Kuster, de verb. mediis Sect. II. 9. Ubi vir doctus sensum etiam verbi ἐπιψηφίζω clarâ luce perfudisse videtur. Cæterùm ἀποψηφίσωνται, paulò infrà, est—*secus statuerint,* ut planè indicat ἀπὸ in composit.

1. ἄπιμεν μὲν πάντες εἰς τοὔμπαλιν·] Singularem vim habet 101.
hoc in loco ἄπιμεν in tempore præs. Angl. *We all instantly return.* τοὔμπαλιν, pro τὸ ἔμπαλιν. Vide suprà ad p. 50, n. 5.

2. ὡς φίλον πεῦξεσθε Κῦρον.] i. e. ἀπὸ Κύρου.

3. τὸ ἄλλο στράτευμα—ἅπαν·] Angl. *all the rest of the army*—

4. στρουθοὶ αἱ μεγάλαι·] Angl. *Ostriches.* ὠτίδες, *bustards.* δορκάδες, *antelopes.* Vide Gibbon, Rom. Hist. Vol. II. p. 430. Edit. in 4to.

102. 1. ἀνειστήκεσαν·] Cum ἀνειστήκεσαν contrarium planè significat quam quod contextus hujus loci possit recipere; solerter, pro more suo, restituit rem Porsonus, scribendo divisis literis, προδραμόντες ἂν εἱστήκεσαν· quod Anglicè dixeris, *when they had run onward a while, they would stand still.* De hoc usu particulæ ἂν, vid. Porsonum ad Phœniss. 412. I. T. Vide suprà ad p. 98. n. 3.

2. ταυτὰ] pro τὰ αὐτὰ. Angl. *the same*—

3. ὥστε οὐκ ἦν λαβεῖν, εἰ μὴ διαστάντες οἱ ἱππεῖς θηρῷεν διαδεχόμενοι τοῖς ἵπποις.] Angl. *so that it was impossible to catch them,* εἰ μὴ οἱ ἱππεῖς διαστάντες, [Vide ad p. 3. n. 7.] *unless the horsemen, having posted themselves at a distance from each other,* [or, *having disposed themselves in the manner of relays*] θηρῷεν διαδεχόμενοι τοῖς ἵπποις, *had managed the chase in succession with* fresh *horses.*

4. πολὺ γὰρ ἀπίπτα ἀποφεύγοντα·] Angl. *for it flew away to a great distance, in making its escape.* [ἀπίπτα, 3. sing. imperf. ind. verbi ἀποπτάω, *avolo*, id quod ἀφίπτημι, vel ἀφίπταμαι.] τοῖς μὲν ποσὶ δρόμῳ, ταῖς δὲ πτέρυξιν ἄρασα, [supple ἑαυτήν. Vide ad p. 3. n. 7.] ὥσπερ ἱστίῳ χρωμένη. *pedibus quidem cursu, alis vero sublata, tanquam velo usa.* Pulcherrima quidem, nec minùs vera, fugæ Struthiocamelinæ descriptio!

5. πόλις ἐρήμη,] *deserta*, Hutch. *uninhabited*, Spelman. Forsan nihil aliud significat quam *Urbs in solitudine.* Sic, paulò post, κατὰ τοὺς ἐρήμους σταθμοὺς, ἦν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη. I. T.

6. ὄνους ἀλέτας] *lapides molares.*

7. ἐν τῷ Κύρου βαρβαρικῷ,] supple στρατεύματι. Vide suprà ad p. 87. n. 7.

8. ἀλεύρων ἢ ἀλφίτων,] *farinæ triticeæ vel hordeaceæ.*

9. Ὁ δὲ σίγλος—] Ὀβολὸς, quorum, secundum Xenophontem, septem et alterius dimidium σίγλον efficiebant, nummus erat Atticus valens sextam partem Atticæ drachmæ. [Vide suprà ad p. 86. n. 12.] χοίνιξ, quarum binas capiebat καπίθη, cava erat mensura Attica. "Erat autem octava pars mo-"dii, binósque capiebat sextarios. Diog. Laërt. l. 8. segm. "18. Χοίνιξ est ἡμερήσιος τροφή: Athen. l. 5. c. 20. dicitur "ἡμεροτροφίς: quod utique victum præstet diurnum unius "hominis." Hutch.

103. 1. Ἦν δὲ τούτων τῶν σταθμῶν,] ἦν pro ἦσαν, ut alibi passim; supple τινές. "De ἦν pro ἦσαν adde Eur. Ion. 1165. Valck. ad

"Herodot. v. 12." Porson. [Vide suprà ad p. 53. n. 3.] διατελέσαι, supple τὴν ὁδόν.

2. ἐπέστη ὁ Κῦρος] supple ἑαυτόν. *Substitit.* Vide suprà ad p. 3. n. 7.

3. λαβόντας τοῦ βαρβαρικοῦ—] scil. μέρος τι.

4. ἔτυχεν ἑστηκὼς,] Angl. *happened to be standing.* Vide suprà ad p. 7. n. 5. item ad p. 98. n. 3.

5, 5. νομίζων ὅσῳ μὲν ἂν θᾶττον ἔλθοι,—μαχεῖσθαι·] Quia ἂν, judice Dawesio, malè construitur cum ἔλθοι, quod, si manet ἂν, debet esse ἔλθῃ, legendum igitur proponit, probante Porsono, νομίζων ἂν, et μάχεσθαι pro μαχεῖσθαι, ut vocula ista ἂν ad infinitiva μάχεσθαι et συναγείρεσθαι communiter referatur, ac temporis futuri utrique tribuat; hoc modo, νομίζων ἂν, ὅσῳ μὲν θᾶττον ἔλθοι, τοσούτῳ ἀπαρασκευαστοτέρῳ βασιλεῖ μάχεσθαι· ὅσῳ δὲ σχολαιότερον, τοσούτῳ πλέον βασιλεῖ συναγείρεσθαι στράτευμα. Vide Dawes. Misc. Crit. p. 79. I. T. Καὶ συνιδεῖν δ' ἦν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν—Angl. *And any one who considered with attention might perceive*—ἡ βασιλέως ἀρχὴ οὖσα ἰσχυρὰ πλήθει μὲν χώρας καὶ ἀνθρώπων—*that, on the one hand the king's empire was powerful in point of extent of country, and multitude of people,* [Ubi notandum, 1. Latinum idioma hîc postulare accusativum ante infinitivum, Græcum autem usurpare nominativum atque participium; ordinemque syntaxeos sic se habere, καὶ ἡ ἀρχὴ βασιλέως ἦν τῷ προσέχοντι τὸν νοῦν συνιδεῖν [*to see* or *to be seen*] οὖσα ἰσχυρὰ, κ. τ. λ. 2. Vocem πλῆθος hîc significare et quantitatem et numerum,] τῷ δὲ μήκει τῶν ὁδῶν, καὶ τῷ διεσπάσθαι τὰς δυνάμεις, ἀσθενὴς, *but, on the other hand, weak by reason of the length of the roads, and the separation of its forces*—[Ubi observandum, articulum, more Græco, construi cum infinitivo, sic: Nominat. τὸ διεσπάσθαι, *the being separated*; genit. τοῦ διεσπάσθαι, dat. τῷ διεσπάσθαι, &c. simulque accusativum adhiberi, sic τὸ τὰς δυνάμεις διεσπάσθαι, *the forces being separated*: or *the separation of the forces*, gen. τοῦ τὰς δυνάμεις διεσπάσθαι, *of the separation of the forces*, &c. De articulo autem supplente vicem pronominis, vide suprà ad p. 3. n. 16.] εἴ τις διὰ ταχέων τὸν πόλεμον ποιοῖτο, *if any one should suddenly wage war with it.* διὰ ταχέων, *celeriter.* Sic Thucyd. lib. 1. cap. 8. διὰ βραχέων, *breviter.*

6. συνῆγον καὶ συνέσπων,] Angl. *they join'd and fastened* [or *sew'd*] *together.* συνέσπων, contractè pro συνέσπαον, à συσπάω, *contraho.*

1. προσήλαυνε.] Angl. *was riding up.* Vide suprà ad p. 104.
76. n. 1.

2. ἕστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι.] Vide suprà ad p. 3. n. 7. item ad p. 4. n. 3.

3. ἔτυχε γὰρ—προσιὼν,] Vide suprà ad p. 103. n. 4.

4, εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων,] supple τοὺς ἑαυτοῦ, *in medium inter utrumque ducens suos*, ἔθετο τὰ ὅπλα, καὶ ἐδεῖτο—Angl. *he adjusted his arms, and began to beseech*———

105. 1. σὺν τοῖς παροῦσι τῶν Περσῶν—] σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πλείστων est vulgaris, et insulsa lectio; pro quâ Muretus σ. τ. πλείστοις τῶν παρόντων, et Hutchinsonus σ. τ. πλείστοις* τῶν Περσῶν, uterque ex ingenio reposuit. I. T. Codex B. [i. e. MS. Eton.] habet τῶν πιστῶν ἤ. ἰ. quam rectè veram judicat lectionem Larcherus [interpres Gallicus] et nos antea ita correxeramus. Est hæc solennis satraparum et amicorum Regis apud Persas appellatio. Vid. Spanhem. ad Julian. Or. I. p. 174. Bibl. Crit. Amstel. MDCCLXXIX. Πιστῶν etiam probat Abreschius Dilucid. Thucydid. Auctar. p. 367. PORSON. ἧκεν ἐλαύνων—Vide suprà ad p. 76. n. 1. * παροῦσι, ed. 1785.

2. κατακεκόψεσθαι,] Angl. *will be instantly cut to pieces.* Paulò post fut. inf. verbi κατακόπτω, *trucido.*

3. κακῶς—ἐχόντων,] *malè—habentibus*—Vide suprà ad p. 3. n. 7.

4. κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα.] *laid up their arms where they were before.* SPELMAN.

5. τὰ πολεμικὰ] i. e. κατὰ τὰ πολεμικὰ πράγματα.

6. κωλύσειε——ποιήσειεν] Vide suprà ad p. 27. n. 11. τοῦ καίειν, subintellige ἀπό. ὥστε μή ποτε δύνασθαι αὐτοὺς, constructio Græcis scriptoribus familiaris, ὥστε scil. cum accusat. et infinit. Latinum idioma sic se habet, *ne ii unquam possent*——

106. 1. τουτουΐ.] Οὗτος, αὕτη, τοῦτο—δέχονται τὸν προσχηματισμὸν τοῦ ι, διὰ πλείονα δεῖξιν. Phavorinus, citante Hutch.

2. ἀποστὰς εἰς Μυσοὺς,] Vide suprà ad p. 3. n. 7.

3. μεταμεμελῆσθαί σοι—] Ita rescribendum curavi, ex conjecturis Stephani, Leunclavii et Mureti. Priùs legebatur μεταμεμέληταί σοι.—HUTCH. Melior est lectio Codicis B. μεταμέλειν τι σ. ἐ. Bib. Crit. probante Porsono.

4. Η γὰρ ἀνάγκη,] γὰρ refertur ad id quod reticetur: Fateor, *necesse* ENIM est.

107. 1. ἐκποδὼν ποιεῖσθαι ὡς τάχιστα·] Angl. *should be dispatch'd as soon as possible.* Vide suprà ad p. 86. n. 2.

2. τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι,] *quod ad hunc attinet*, i. e. κατὰ τὸ εἶναι κατὰ τοῦτον. Secundum autem philologos, εἶναι redundat Atticè. Vide suprà ad p. 68. n. 3.

3. τοὺς ἄλλους προσθέσθαι.] scil. τὴν ψῆφον. [Vide suprà ad p. 57. n. 2.] Respicit autem sententiam ferendi rationem, usu quæ vigebat in primis apud Athenienses; quibus

Mos erat antiquus, niveis atrisque lapillis,
His damnare reos, illis absolvere culpâ.
Ovid. *Met.* l. 15. v. 41. HUTCH.

4. ἐπὶ θανάτῳ,] i. e. ὡς αὐτοῦ ὄντος ἐπὶ θανάτῳ, Angl. *since he was close* UPON *death*: or *as the sign that his death was at hand*. Ita enim sæpè significat ἐπὶ, quando regit dativum; atque eodem ferè sensu sumitur paulò infrà. [Vide etiam suprà ad p. 14. n. 2.] Cæterùm de hoc more Persarum, ut qui capite damnati essent, zonâ prehensi ad supplicium traderentur, vide Diodor. Sic. l. 17. monente Hutch.

5. σκηπτούχων,] Vide suprà ad p. 77. n. 6.

6. τεθνεῶτα] pro τεθνηκότα. Vide Iliad. ζ. 464. annotante Sam. Clarke.

7. ἐφάνη.] Vide suprà ad p. 7. n. 10.

8. τοῦ δεξιοῦ κέρως ἡγεῖσθαι,] Vide suprà ad p. 3. n. 3.

1. συνεβούλευε τότε,] lege συνεβουλεύετο τε—καὶ α. π. Angl. *both advised with them concerning the order of battle, and at the same time himself encouraged them.* I. T. 108.

2. ἀπορῶν—] Vide suprà ad p. 4. n. 3.

3. Ὅπως οὖν ἔσεσθε—] Vide suprà ad p. 57. n. 4. Obiter autem notandum, quam artificiosè Cyrus, hoc Libertatis encomio, benevolentiam captet Græcorum. Nihil enim auribus Græci hominis gratius esse potuisset sono τῆς ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

4. τἄλλα—] κατὰ τὰ ἄλλα, Angl. *in other respects*, καὶ αἰσχύνεσθαί μοι δοκῶ—*methinks I am even ashamed.*

5. μέμνοιο] Secundum quosdam, præs. est opt. ab inusitato μέμνομαι, idem significante ac μνάομαι, *recordor*. Potius 2. sing. perf. opt. ab ipso μνάομαι. Vide suprà ad p. 27. n. 7.

6. σατραπεύουσιν] Vide suprà ad p. 85. n. 5.

1. Οἴει γάρ σοι,] Quare ita loqueris? *Existimásne* ENIM— 109.
[Vide suprà ad p. 70. n. 8.] σοι eleganter redundat.

2. ἀσπὶς] Pro ἀσπιδόφοροι, ut ἵππος pro ἱππεῖς. Similiter *abstractum* pro *concreto*, etiam Latinos apud auctores, sæpissimè legitur. HUTCH.

3. ὑστέρησε τῆς μάχης ἡμέρας πέντε, ἐκ Φοινίκης ἐλαύνων.]— Angl. *arrived five days after the battle, coming out of Phœnicia.* Vide suprà ad p. 76. n. 1.

1. πυνθάνεται Κῦρον προσελαύνοντα.] Vide suprà ad p. 85. n. 110.
2. item ad p. 76. n. 2.

2. δαρεικοὺς τρισχιλίους——δέκα τάλαντα.] Vide suprà ad p. 86. n. 12.

1. ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσαν,] Est medium tempus inter ipsum 111.
mane et meridiem. Vide Xenophon. Ἀπομν. lib. I. cap. I. 10.

2. ἔνθα ἔμελλε καταλύσειν,] Angl. *where they were to encamp.*

3. ἐλαύνων κατὰ κράτος ἱδροῦντι τῷ ἵππῳ] Angl. *riding at full speed, his horse all in a sweat.*

4. ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ Ἑλληνικῶς,—] Angl. *he called out both in Persian and in Greek.*

112. 1. *μέσον ἡμέρας,——δείλη*] Dio Chrysost. orat. sec. de Gloriâ, p. 614 edit. Morel. divisione diei factâ, primo loco memorat *πρωῒ*, 2. *πλήθουσαν ἀγορὰν*, 3. *τὰς μεσημβρίας*, 4. *δείλην*, 5. *ἑσπέραν*. Atque ista sanè divisio ad Xenophontis narrationem hanc, quæ primum *ἀγορὰν πλήθουσαν*, deinde *μέσον ἡμέρας*, et paulò post *δείλην* exhibet, optimè convenit. HUTCH.

2. Ἡ *δὲ γνώμη ἦν, ὡς——ἐλώντων καὶ διακοψόντων.*] *Consilium autem erat ut agerent in ordines Græcorum et discinderent.* Notandus est elegans iste usus particulæ *ὡς* cum participio; quod enim Latini exprimunt per præt. vel fut. infinitivi præcedente accusativo, Græci efferunt per participium aoristi aut futuri, præcedente *ὡς* cum genitivo absolutè sumto. VIGERUS, cap. VIII. § 10. reg. 3. ubi Zeunius ostendit idem fieri non solùm cum genit. sed etiam cum aliis casibus; ubi *ὡς* reddi debet *tanquam, quasi, ut,* &c. Cæterum *ἐλώντων* est pro *ἐλασόντων*, Atticè. Vid. Dawes. Misc. Crit. p. 80. edit. Burgess.

3. *ἀλλὰ σιγῇ ὡς ἀνυστὸν,*] *sed quanto maximè silentio poterant;* valet enim *κατὰ τὸ δυνατὸν*, vel *κατὰ δύναμιν*. HUTCH. Viros doctos Leunclavium et Stephanum miror, Hutchinsonum non adeo. "Pro *ὡς ἂν οἰστὸν*" (inquit Stephanus) "si "reponam *ὡς ἀνυστὸν*, viros acri judicio præditos mihi assen-"suros spero." Ignoravit vir cl. lectionem quæ in ed. Bas. 1540. invenitur. Ibi est *ὡς ἂν οἷόν τε*, quæ sine dubio vera et genuina lectio. WHITER.

4. *πάνθ' ἡμῖν πεποίηται.*] Angl. *our business is completely done.* Ubi observandus pulcherrimus usus temporis quod ritè nuncupant *Præs. perf.* Vide suprà ad p. 27. n. 4. et ad p. 85. n. 2.

5. *Κύρου*] subauditur *ἐκ*.

113. 1. *ἅτ' ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον,*] *τῷ αὐτῷ*, supple *τόπῳ*, *quippe qui eodem adhuc in loco maneret.*

2. *Ἰδὼν δὲ*—] Quam modestè scriptor nobilissimus de se mentionem inducit!

3. *ὑπελάσας*] scil. *τὸν ἑαυτοῦ ἵππον*, *equo nonnihil incitato*, ut rectè interpretatus est Hutch. Nam *ὑπὸ* in comp. vim vocis simplicis minuit. Sic apud Latinos; *rideo, I laugh; subrideo, I smile: albus, white; subalbidus, whitish,* &c.

4. *ὁ δ' ἐπιστήσας*] supple *ἑαυτόν*. [Vide suprà ad p. 3. n. 7.] Angl. *and he having halted upon this.* Nam ea est vis præp. *ἐπὶ* in comp.

5. *τὰ ἱερὰ καὶ τὰ σφάγια*] *exta et hostiæ.*

6. *τὸ σύνθημα*] *Συνθήματα*. Græcis sunt Historicis propriè *σύμβολα φωνικὰ*, seu *Signa Vocalia*, quæ sc. humanâ voce pronunciantur; et præfectis primùm inferioribus ab ipso Imperatore propter confusionem evitandam data, ad totum deindè exercitum per successionem perveniebant. Erant plerum-

que fausti voces ominis, aut numinum quorundam nomina, a quibus felicem inceptorum exitum expectabat Imperator. Hutch. τὸ σύνθημα. Angl. *the word.*

7. ἐς] Vide suprà ad p. 3. n. 5.

8. ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος,] Angl. *a part of the line fluctuated.*

9. —ἤρξατο δρόμῳ θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγξαντο πάντες, οἷόν περ τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι,] Angl. *began to run with speed: And they all shouted at once, just as when they raise the warlike shout to the god Mars.* "ἐλελίζειν est *proferre* ἐπιφώνημα illud seu "ἐπίφθεγμα πολεμικὸν, quod dicitur ἐλελεῦ." Hutch.

10. ἐξικνεῖσθαι,] supple εἰς αὐτούς.

11. κατὰ κράτος] *totis viribus: pro virili.*

12. ἵσταντο—] Dicitur de Græcis, qui impetum curruum falcatorum eludebant, οἱ δὲ, ἐπεὶ προΐδοιεν, ἵσταντο· Pro varia lectione in margine Steph. est διΐσταντο, quod et verum est et confirmatur auctoritate Codicis B. *Bib. Crit.* Eandem lectionem disertè prætulit et in versione expressit Spelmannus. Porson. ἔστι δ' ὅς τις καὶ κατελήφθη, ὥσπερ ἐν ἱπποδρόμῳ, ἐκπλαγείς· Angl. *and one was even caught by surprise, as if in a hippodrome.* ἔστι ὅστις, idem significat ac τίς, [vide suprà ad p. 32. n. 11.] de qua locutione observat inter cætera doctissimus Hoogeveen, ἔστι et εἰσὶ semper præsenti tempore efferri, licet reliqua oratio de re præteritâ vel futurâ instituatur.

1. Τὸ καθ' αὐτοὺς] i. e. τὸ βαρβαρικὸν στράτευμα. 114.

2. Καὶ γὰρ ᾔδει αὐτὸν, ὅτι] Vide suprà ad p. 92. n. 1.

3. ἡγοῦντο,—] Sensus postulare videtur præs. tempus indefinitum ἡγοῦνται, quod in scribendo facile potuisset transire in illud alterum. Vid. Porsonum ad Eur. Med. 44. et suprà ad p. 85. n. 4. item ad p. 241. l. 9. Anab. edit. Hutch. in 8vo. ubi ὠθεῖται pro ὠθεῖτο rectè præbet MS. Paris. I. T.

4. σὺν τοῖς ἑξακοσίοις,] Angl. *with the* 600 formerly mentioned. τοὺς ἑξακισχιλίους, *the* 6000—formerly mentioned.

5. καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι.] Vide suprà ad p. 103. n. 5.

1. περιπεσεῖν αὐτῷ.] Angl. *to have fallen and clasped him in his arms.* Ea enim est vis præp. περί. 115.

2. τῶν Κύρου δοκούντων ἐν πείρᾳ γενέσθαι.] Angl. *who were well known to be acquainted with him.* [Vide ad p. 46. n. 1.] "ἐν πείρᾳ γενέσθαι, i. e. *esse particeps, frui usu* alicujus; atque "indè quali sit ingenio præditus, perspicere. Infrà l. 2. "prope fin. rem eandem noster aliâ orationis expressit for- "mâ: Κλέαρχος, ὁμολογουμένως ἐκ πάντων τῶν ἐμπείρως αὐτοῦ "ἐχόντων." Hutch.

3. ἄρχειν—] Vide suprà ad p. 46. n. 1.

4. καὶ τοῖς ἵπποις ἄριστα χρῆσθαι.] subauditur ἐδόκει· ἄριστα sumitur adverbialiter.

5. Εκρινον] scil. ἄνθρωποι.

6. φιλοκινδυνότατος.] φιλοκινδυνώτατος, HUTCH. Lege, quod rectè exhibent edd. Ald. Junt. φιλοκινδυνότατος, ut grammatici canones postulant. PORSON. Vide Pag. 96. lin. 29. ἐπικινδυνοτέρα pro ἐπικινδυνωτέρα.

7. ἐπιφερομένην] Vide suprà ad p. 48. n. 2.

116. 1. ὅτι περὶ πλείστου ποιοῖτο, εἴ τῳ [τινι] σπείσαιτο, καὶ εἴ τῳ συνθεῖτο,—] Angl. *that he reckoned it a matter of the utmost importance, if he made a treaty with any person, and if he made an agreement with any person; or if he promised any thing to any one, never to prove false.* σπένδω, in voce act. *libo.* σπένδεσθαι, in voce med. *mutuò libare;* quod fieri solebat in fœderibus ineundis: hinc σπένδεσθαι, [undè σπονδαὶ,] *fœdus inire, icere, ferire,* vel *percutere.* συντίθεσθαι, in v. med. *componere mutuò,* i. e. *pacisci:* de ψεύδεσθαι, vide suprà ad p. 95. n. 1.

2. πράξειαν—ποιήσειεν] Vide suprà ad p. 27. n. 11.

3. Φανερὸς δ' ἦν,—νικᾷν πειρώμενος·] Angl. *It was plain that he endeavoured to surpass*—Vide infrà ad p. 124. n. 2.

4. ἕς τε νικώη] ἕς τε, *donec.* νικώη, Atticè pro νικάοι, contractè νικῷ.

5. ἀλεξόμενος.] Angl. *in requiting them.*

6. —τῶν ἐφ' ἡμῶν,] *hominum nostræ ætatis.*

7. προΐεσθαι.] Hesych. Προΐεσθαι, προδοῦναι· qua notione verbum illud paulò suprà—ὅτι οὐκ ἤθελε τοὺς φεύγοντας προΐεσθαι,— adhibuit Xenophon. Hîc autem valet, *tradere in potestatem, permittere arbitrio,* &c. HUTCH.

8. —ἦν ἰδεῖν] *videre erat.*

9. ἔχοντι ὅ, τι προχωροίη.] Angl. *When he had to do whatever might be for his own advantage.* προχωροίη, Atticè pro προχωρέοι, *ὅτ.* cùm, *quidquid—ipsi commodum esset, haberet.* HUTCH.

117. 1. ὥστε φαίνεσθαι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς,—] *adeo ut viri fortes palam essent beatissimi, ignavi verò digni, qui his servirent, haberentur.* HUTCH.

2. Εἰς γε μὴν δικαιοσύνην,] *Quod verò ad justitiam attinet.* Locutio videtur elliptica, hunc in modum supplenda: Τὸ μὲν εἰς δικαιοσύνην ἧκον vel ἀνῆκον. HUTCH. εἴ τις αὐτῷ φανερὸς γίνοιτο ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, Angl. *if any one plainly appeared to him eager in shewing a regard for it*—

3. καλῶς ὑπηρετήσειεν,] *pulchrè navasset operam.* Vide suprà ad p. 116. n. 2.

4. ὀργῇ] Vide ad p. 116. n. 4.

5. καὶ προσόδους ποιοῦντα,] Angl. *and improving the revenue for him*——οὐδένα ἂν πώποτε ἀφείλετο, scil. ταύτην τὴν χώραν. ἀφαιρέομαι habet duplicem post se accusativum. Vide Iliad. ά, 182.

6. πέπατο] pro ἐπέπατο, 3. sing. plusq. ind. verbi πάομαι, *acquiro.*

7. Φίλους—ὅσους ποιήσαιτο.] *amicos—quoscunque sibi faceret*—Uti planè indicat vox med. καὶ εὔνους γνοίη ΟΝΤΑΣ, *ac benevolos* ESSE *animadverteret*, uti postulat idioma Latinum; quod quidem et Græcum fert, ut videre est in eo, quod proximè sequitur; καὶ ἱκανοὺς κρίνειε συνεργοὺς ΕΙΝΑΙ, *judicaretque idoneos* ESSE *adjutores*— [quod unum è multis exemplum est miræ varietatis hujus omnium linguarum nobilissimæ,] ὅ, τι τυγχάνει βουλόμενος [Vide ad p. 7. n. 5.] κατεργάζεσθαι, *ejus rei quamcunque conficere vellet.* Ante ὅ, τι, subintelligitur ἐκείνου πράγματος. [De κρίνειε, vide ad p. 27. n. 11.] κράτιστος—γενέσθαι θεραπεύειν, *eum obsequiis demerendi fuisse peritissimum.*

8. Καὶ γὰρ αὐτὸ] scil. κατ' αὐτὸ τοῦτο. *Etenim quod ad hoc ipsum attinet*—

1. πρὸς τὸν τρόπον ἑκάστου σκοπῶν,] Vide suprà ad p. 90. n. 2. 118.

2. Καὶ τὸ μὲν τὰ μεγάλα—] i. e. Καὶ μὲν τὸ [αὐτὸν] νικᾶν τοὺς φίλους εὖ ποιοῦντα τὰ μεγάλα—Angl. *and indeed his surpassing his friends in conferring great favours*—

3. τοῦτο οὖν σοι ἔπεμψε,—] τοῦτον pro τοῦτο legit Zeunius, è codicibus. Nihil pulchrius, nihil exquisitius esse potest hac obliquæ in rectam orationem subitâ mutatione. Similiter Miltonus, princeps ille apud Anglos heroici carminis poëta:

Thus at their shady lodge arriv'd, both stood,
Both turn'd, and under open sky ador'd
The God that made both sky, air, earth, and heaven,
Which they beheld, the moon's resplendent globe,
And starry pole:—Thou *also mad'st the night,*
Maker Omnipotent, and Thou the day.——

Par. Lost, B. IV. 720.

4. ὡς μὴ πεινῶντες τοὺς ἑαυτοῦ φίλους ἄγωσιν.] Angl. *that starving animals might not carry friends of his.* Mirè elucet in his rebus minutis depingendis *Musæ Atticæ* jucunda simplicitas. Neque ullum unquam fuit paulò cultius ingenium, cui sese hæc non commendaverit.

1. ἵστανται, ἀλλὰ φεύγουσι] Vide suprà ad p. 85. n. 2. 119.

2. οἳ ἔτυχον—ἔχοντες·] Vide suprà ad p. 7. n. 5.

1. Καὶ οἱ μὲν Ἕλληνες συστραφέντες παρασκευάζονται, ὡς ταύτῃ 120. προσιόντες καὶ δεξόμενοι.] ταύτῃ—supple ὁδῷ. Angl. *And the Greeks having at once wheeled about, make ready to advance this way and receive him.* Verùm pro προσιόντες invenitur in Codice A. προσιόντος, uti observârunt Bib. Criticæ Auctores; quæ melior lectio; προσιόντος, scil. ad regem refertur. Vide suprà ad p. 85. n. 2.

2. προσάγειν] Vide suprà ad p. 3. n. 7.

3. καὶ ποιήσασθαι ὄπισθεν τὸν ποταμόν.] Vide suprà ad p. 37. n. 6.

4. Ἐν ᾧ δὲ] i. e. Ἐν τῷ χρόνῳ ἐν ᾧ—

5. παραμειψάμενος εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα,] *quùm permutâsset* phalangem *in eandem*, quâ anteà, *formam*.

121. 1. ἀλλ' ἐκ πλείονος ἢ τοπρόσθεν,] *sed effusiùs quam antea*—

2 ἐπὶ πέλτης, ἐπὶ ξυστοῦ—] ἐπὶ πέλτης solummodò retinet, et ἐπὶ ξύλου sive ξυστοῦ pro glossâ ejicit Toupius in Suid. III. p. 26. Porson.

3. Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν] Vide suprà ad p. 3. n. 7.

4. οὐ γὰρ ᾔδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα—] *neque enim mortuum eum esse nôrant, sed vel insequendis* hostibus intentum *abiisse. vel ad occupandum aliquid provectum esse conjiciebant.* Hutch.

5. ἀμφὶ δορπηστόν,] *sub cœnæ tempus. Idem.*

122. 1. ἄδειπνοι] et ἀνάριστοι dicuntur, ut Latinè *incœnes* sive *incœnati et impransi.* De temporibus δείπνου et ἀρίστου sic Athen. l. 1. c. 10. Ἄριστον μέν ἐστι τὸ ὑπὸ τὴν ἕω λαμβανόμενον· δεῖπνον δὲ μεσημβρινόν, ὃ ἡμεῖς ἄριστον· δόρπον δὲ τὸ ἑσπερινόν. *Idem.*

2. Ἐκ τοῦ ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ Β'.] H. e. Ex Cyri Expeditionis libro secundo. Post Cyri interitum, Græcis in patriam redire cupientibus Tissaphernes comitem et ducem itineris se ultrò obtulit. Pactæ sunt cum illo induciæ. Ambo exercitus simul discesserunt. Ad Zabatum fluvium perventum est. Ibi nonnullæ suspiciones mutuò ortæ sunt. Clearchus Tissaphernem convenit ad eas amovendas. Hic illi persuasit sinceram esse suam voluntatem erga Græcos; illúmque comiter accipiens, cœnæ participem fecit. Clearchus, invitante Tissapherne, Græcorum duces et cohortium præfectos ad eum ducere pollicitus est, ut ex eo de suspicionum auctoribus certiores fierent. Ad portas Tissaphernis aderant; duces intrò arcessiti sunt, Proxenus Bœotius, Menon Thessalus, Agias Arcas, Clearchus Lacedæmonius, Socrates Achæus : præfecti cohortium ad portas manserunt. Signo dato, ii, qui intùs erant, comprehensi sunt, et qui extrà, cæsi.

3. ὡς] pro πρὸς, Atticè.

4. ἐτελεύτησαν] supple τὸν βίον.

5. τῶν ἱππέων αὐτοῦ ἐχόντων,] Vide suprà ad p. 115. n. 2.

6. ἀδικοῦντι] Præsenti utuntur Græci, ubi imperfecto Latini, quoties narrant vel aliquid factum, vel quempiam admonuisse, vel interrogavisse: hi enim respiciunt tempus quo res narratur, illi, quo res narrata accidit; respectu ergo temporis quo facta est, indicatur præsens, quod sequuntur Græci; rursus respectu temporis, quo res narratur, ea præteriit, quod sequuntur Latini: hinc videtur tantùm apud Græcos præsens pro imperfecto poni, quod tamen non fit. Hoogeveen ad Vigerum, p. 210. Edit. Zeunii. Ubi vide plura.

7. οἱ Ἔφοροι,] Suidas ad v. παρὰ Λακεδαιμονίοις τὸν ἀριθμὸν ε΄, οὓς Ἐφόρους ἐκάλουν, διὰ τὸ ἐφορᾷν τὰ τῆς πόλεως πράγματα. Magistratus erant Lacedæmoniorum eâ præditi potestate, ut etiam reges suos in vincula conjicere possent; teste C. Nepote in Pausan. HUTCH.

8. ᾤχετο πλέων] Vide Coll. Gr. Min. ad p. 36. n. 13.

9. ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Σπάρτῃ] Scholiastes ad Thucyd. l. 1. ferè medio: Τὰ τέλη, οἱ προάρχοντες τῶν Λακεδαιμονίων· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι τοὺς ἄρχοντας τέλη ἐκάλουν, διὰ τὸ αὐτοὺς τὰ τέλη τοῖς πράγμασι τιθέναι. HUTCH.

10. μυρίους δαρεικούς.] Vide suprà ad p. 86. n. 12.

11. ἔφερε καὶ ἦγεν αὐτούς.] Vide suprà ad p. 38. n. 3.

1. ἐξὸν] sumitur absolutè, ut alibi sæpissimè. 123.

2. ὡς οὐκ ἀπιστέον εἴη Κλεάρχῳ.] *Clearchi imperium minimè detrectandum esse.* Rectè quidem addita est particula negativa; sed ἀπιστέον in ἀπειστέον mutatum nollem. Infrà paulò Noster ἀπιστεῖν adhibet pro ἀπειθεῖν. HUTCH.

3. ἔσθ' ὅτε.] Sæpè scribitur ἔστιν ὅτε, quod verbatim significat, *est quandò*, sumitur absolutè pro ποτὲ vel ἐνίοτε, *interdum*, tam initio periodi, quam in medio. VIGERUS. Est et ubi in fine invenitur: ita ut Ælianus claudit cap. 11. lib. 4. Αἷσπερ οὖν ἐχρῆτο Σωκράτης ἔστιν ὅτε. *Quibus aliquandò Socrates utebatur.* HOOGEVEEN.

4. φυλακὰς φυλάξειν,] Vide suprà ad p. 31. n. 11.

5. ἀρχομένους] Reponendum videtur ἀρχομένοις· nam participium hoc passim denotat ὑπηκόους vel στρατιώτας.—Sensus itaque idem erit, ac si scripsisset, καὶ ἐξεῖναι τοῖς στρατιώταις πρὸς ἄλλους (scil. στρατηγοὺς) ἀπιέναι· nam vocibus στρατιῶται, et ἀρχόμενοι paulò post promiscuè utitur. HUTCH. Vide suprà ad p. 46. n. 1. (Post verba impersonalia sæpius subsequitur participii, pronominis, vel adjectivi accusativus quam dativus. Hoc modo igitur lege et construe: καὶ ἐξείη (τοῖς στρατιώταις) πρὸς ἄλλους (στρατηγοὺς) ἀπιέναι, ἀρχομένους scil. στρατιώτας, *to be governed.* G. D.) Quidni accusat. cum infin. ἐξείη, ἀρχομένους ἀπιέναι πρὸς ἄλλους, *liceret, subjectos vel milites abire ad alios;* quod aliter esset, ἐξείη ἀρχομένοις, ἀπιέναι πρὸς ἄλλους, *liceret militibus, abire ad alios?* P.

1. τί, τι γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους—] *nam et adversus hostes audacter se gerendi aderat occasio, et quod ab illo metuerent supplicium,* id verò *ordinis eos observantes reddebat.* HUTCH. 124.

2. καὶ φοβούμενος μᾶλλον ἦν φανερὸς τὸ ἀπεχθάνεσθαι τοῖς στρατιώταις,—] *magisque eum metuere perspicuum erat, ne militibus esset odio, quàm milites, nè parùm ei dicto audientes essent. Id.* φανερὸς ἦν φοβούμενος, locutio solennis apud scriptores Græcos, idem sonans ac si diceres φανερὸν ἦν αὐτὸν φοβεῖσθαι. Sic paulò infrà, δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν et ἔνδηλος ἦν ἐπιβουλεύων. De ἀπιστεῖν, vid. suprà ad p. 123. n. 2.

125. 1. (lin. 5.) κερδαίνοι.] Lege κερδαίνοι. Suid. Edd. Med. et Ald. κερδαίνη exhibent, partim rectè. Porson. κερδάνοι, Hutch.

2. (lin. 10.) ἠλιθίῳ—εἶναι] Ex MSS. et Suidâ procul dubio inserendum ἐνόμιζε. *Idem.*

3. (lin. 17.) ᾔσθάνετο—] αἰσθάνοιτο non malè Suidas et MS. Paris. quanquam hic perperam ἂν addit. *Idem.* Vide suprà ad p. 103. n. 5.

4. (lin. 22.) τῷ πλάσασθαι] πλάσαι pro πλάσασθαι Suidas, quod facile tutari possit ex Sophoclis Aj. 148. Τοιούσδε λόγους ψιθύρους πλάσσων. Demosth. Phil. 1. p. 38. ed. Par. οἱ δὲ λόγους πλάττοντες ἕκαστος περιερχόμεθα. Photius Lex. MS. Λογοποιῶν· πλάττων λόγους ψευδεῖς. *Idem.*

5. (lin. 10. ab imâ pag.) Καὶ παρ᾽ οἷς μὲν ἐπεχείρει πρωτεύειν φιλίᾳ,] *Ac apud quos quidem principem in amicitiâ locum obtinere nitebatur, hos sibi conciliandos putabat illorum criminatione, qui primi* apud eos *essent.* Hutch.

6. (lin. 4. ab imâ pag.) ἀφίστατο,] ἀφίσταιτο rectè habet Suidas, sed iis tantum editionibus quæ Kusterianam præcesserunt. Kusterus enim pessimo exemplo veterum scriptorum
126. loca a Suidâ prolata semper ferè ad vulgatorum exemplarium fidem reformavit. Porson.

1. Ἤστην,] pro ἤτην, Atticè.

FINIS

ANNOTATIONUM IN EXCERPTA HISTORICA.

NOTÆ PHILOLOGICÆ

AD

EXCERPTA RHETORICA.

I. Notæ in Lysiam.

1. EX Lysia.] Lysias, orator disertissimus, natus est 129. Athenis, Olymp. lxxx, 2. ante Chr. N. 458. Patrem habuit Cephalum Syracusanum, hominem divitem, qui, invitante amico suo Pericle, Atheniensi illo illustrissimo, Athenas commigraverat. Quindecim annos natus Lysias Atheniensium coloniæ, Thurios in Magnam Græciam jam tum deducendæ, unà cum Herodoto et Thucydide, se comitem adjunxit. [Vide suprà ad p. 3. n. 1.] Ibi, florente coloniâ, per annos triginta duos commoratus est. Verùm sub finem belli Peloponnesiaci, cum cives Thuriorum defectionem ab Atheniensibus meditabantur, Lysias, unà cum aliis, quorum fides erga Athenienses inviolata permansit, domum reversus est. Reditus ejus in summas Reipublicæ turbas et calamitates incidit. Belli Peloponnesiaci eventus fuerat Atheniensibus admodum infelix ac detrimentosus. Urbs à Lysandro capta dominationem xxx Tyrannorum pati coacta est; qui summam crudelitatem in cives insontes exercebant. Multos quidem, indictâ causâ, morte multabant; inter quos Polemarchum Lysiæ fratrem, qui Athenis degebat dives inquilinus. Ipse Lysias fugâ vitam suam servabat. Ope verò et pecuniâ Thrasybulo, patriæ libertatis vindici, auxiliabatur. Post expulsos à Thrasybulo tyrannos et Athenas in libertatem vindicatas, in urbem rediit, atque ad studium eloquentiæ, cui olim Thuriis, sub præceptoribus Syracusanis Tisiâ et Niciâ, vacaverat, se contulit, nullâ prætermissâ occasione in crudeles tyrannos et hostes patriæ invehendi. Multas quidem orationes aliis conscripsit, ipse autem nullas, quæ ad nostram ætatem pervenere, si unam contra Eratosthenem xxx virum excipias, egit. Obiit Athenis Olymp. C. 2. vel 3. annos natus lxxx, vel lxxxi, biennio post natum Demosthenem. Vita ejus scripta invenitur apud Dionysium Halicarnassensem, Plutarchum, Photium et Suidam: atque, inter recentiores, in hâc palæstrâ se diligenter exercuit vir doctus Joannes Taylor, in limine splendidissimæ suæ Orationum Lysiæ editionis; ubi veterum quoque de

129. Lysiâ testimonia adjecta inveniuntur. Erat Lysias, Ciceronis judicio, "egregiè subtilis scriptor atque elegans, quem "jam propè audeas Oratorem perfectum dicere." [In Brut. 17.*] Ex multis orationibus, quæ literis consignabat, tantum 34 ad nos pervenerunt; quarum quædam sunt imperfectæ, omnes ferè mendosæ; et peritissimi, siquæ aliæ, indigentes editoris. In his autem emaculandis præcipuè desudârunt viri doctissimi Joan. Taylor, Jer. Markland, et Joan. Jac. Reiske.

EDITIONES LYSIÆ.

1. Lysiæ Atheniensis oratoris Apologiæ et Orationes. Græcè. Extant inter Rhetorum Græcorum Orationes, 2 part. *Venetiis, apud Aldum*, 1515, *in fol.*

2. ——————— Græcè, inter eorundem Rhetorum Græc. Orationes, cum interpretatione Lat. quarundam Lysiæ, &c. *Lutetiæ, apud Henr. Stephanum*, 1575, *in fol.*

3. ——————— Orationes XXXIV. Gr. Lat. cum notis per Iodocum vander Heidium. *Hanoviæ*, 1615, *in 8vo.*

4. ——————— Græcè, cum Vander Heidii versione et argumentis, et præfatione Joannis Burchardi Maii. *Marpurg.* 1683, *in 8vo.*

5. ——————— et Fragmenta, Græcè et Lat. Ad fidem cod. MSS. recensuit, &c. Joannes Taylor, A. M. Accedunt Jer. Marklandi conjecturæ. *Londini, apud Guliel. Boyer*, 1739, *in 4to.* Repetita est hæc editio, quibusdam ex apparatu omissis, versione tamen emendatâ, indiceque aliquantò auctiore. *Cantabrigiæ*, 1740, *in 8vo.*

6. ——————— Græcè et Lat. Extant in Editione Oratorum Græcorum, quam curavit Jo. Jac. Reiske. *Lipsiæ*, 1770, et seqq. 12 tom. *in 8vo.*

2. ΛΥΣΙΟΥ ΚΑΤΑ—] Hoc est, LYSIÆ *contra* ERATOSTHENEM *Trigintavirum, quam ipse habuit* LYSIAS. Additur ὃν αὐτὸς εἶπε Λυσίας. Noster enim, qui plurimas causas *scripsit*, nullam fortasse *egit*, hâc unicâ exceptâ. TAYLOR.

ARGUMENTUM.

Eratosthenes, *cum unus de Triginta Tyrannis esset*, Lysiæ *fratrem*, Polemarchum *nomine*, *indictâ causâ*, *necari jusserat. Quare nunc de eo supplicium vult sumi* Lysias. CANTERUS.

* Sect. 9, Ed. Bostoniæ, V. iii, p. 15.

3. Οὐκ ἄρξασθαί—] Ordo est: ὦ ἄνδρες δικασταὶ, οὐ δοκεῖ μοι εἶναι ἄπορον ἄρξασθαι τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ [μοι] λέγοντι παύσασθαι. De ἄρξασθαι vide suprà ad p. 46. n. 1. 129.

4. αὐτοῖς,] Eratostheni ejusque collegis atque satellitibus. Reiske. Nam cum triginta *tyranni*, præpositi a Lacedæmoniis, servitute oppressas tenerent Athenas, plurimos cives, quibus in bello pepercerat fortuna, partim patriâ expulissent, partim interfecissent, plurimorum bona publicata inter se divisissent; non solùm princeps [Thrasybulus], sed et solus initio bellum his indixit. Corn. Nepos, in vita Thrasyb. τὸ μέγεθος——τὸ πλῆθος—subauditur κατά. εἴργασται αὐτοῖς, Angl. *are perpetrated by them*. Vide Coll. Gr. Min. ad p. 18. n. 10.

5. ὥστε μήτ' ἂν ψευδόμενον—] Ordo est: ὥστε μήτε ψευδόμενον ἂν δύνασθαι κατηγορῆσαι δεινότερα τῶν ὑπαρχόντων, μήτε βουλόμενον εἰπεῖν τἀληθῆ [ἂν δύνασθαι εἰπεῖν] ἅπαντα. Notandum, conjunctionem ὥστε plerumque construi cum infin. interdum cum indicativo.

6. ἀλλ' ἀνάγκη ἢ τὸν—] Mavult Stephanus, ἀνάγκην εἶναι ἢ τὸν, κ. τ. λ. Non opus, puto, ut quidquam mutetur; subintelligas modò ἐστὶ post ἀνάγκη. Markland.

7. ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ.] i. e. ἐν τῷ χρόνῳ πρότερον, *in tempore antehac*: vel simpliciter *antehac*. πρότερον est pro πρὸ τούτου, supple χρόνου. Vide Eurip. Med. 694. Τοὐναντίον——πείσεσθαι—Vide Coll. Gr. Min. ad p. 39. n. 2.

8. πρὸς τοὺς φεύγοντας·] *in reos*. Angl. *against the defendants*. φεύγω significat interdum *reus sum*. ἀποφεύγω, *absolvor*. Cæterùm ἐπιδεῖξαι τὴν ἔχθραν ἥτις εἴη—*exponere suam inimicitiam quænam esset*—structura est, quâ præsertim delectantur scriptores Attici. Nec insolita est apud auctores Latinos. Vide suprà ad p. 92. n. 1.

1. ἀνθ' ὅτου] Atticè pro ἀνθ' ἥστινος, ut ὅτου non solùm fit masc. generis pro οὗτινος, sed etiam fem. Quare non opus est ut, cum Reiskio, subintelligamus ἔργου, vel γεγονότος, vel συμβάντος· nedum, eodem monente, legendum ὅτης, quæ ne vel vox esse videtur. 130.

2. ἀλλ' ὡς ἅπασι—] Angl. *but because*, on the present occasion, *all of us have much reason to be enraged* either *on account of our own, or of the public calamities*. Sensum oratoris, post se nequicquam vexatos, prorsus hic pessundederunt Taylor et Reiske, quippe quos in fraudem induxerit particula ἢ Latinè sonans, secundum eos, *quam*. Atqui nequaquam hic reddi debuit *quam*, sed *vel*, subintellectâ scil. eâdem particulâ post οὔσης. Nec insolita est hujusmodi ellipsis in sermone Græco. Vide Hoogeveen Doctr. Part. L. G. pp. 441, 442.

3. κατέστην,] supple ἐμαυτόν. [Vide suprà ad p. 85. n. 7. et

ad p. 3. n. 7.] ὥστε πολλάκις εἰς πολλὴν ἀθυμίαν καθίστην, Angl. *insomuch that I frequently feel an extreme anxiety.*

4. τὴν κατηγορίαν ποιήσομαι—] Angl. *I should prefer this accusation* OF MINE *in behalf of my brother and myself, &c.* Sic paulò suprà, τοὺς λόγους ποιοῦμαι, *I make this speech* OF MINE, *I say so.* Adeo ut longè aliud sit τὸν λόγον ποιῆσαι, et τὸν λόγον ποιήσασθαι: nimirùm hoc significat *verba facere*, illud autem *alteri orationis argumentum dare, alterum ad dicendum excitare.* Nam in voce act. ad alterum, in voce med. ad ipsum agentem refertur. Interdum tamen, sed raró, τὸ ποιεῖν referri invenitur ad ipsum agentem, pronomine scilicet reciproco subintellecto. [Vide suprà ad p. 3. n. 7.] Sequentia sunto exempla ab ipso *Lysiâ* petita. τοιαύτην τοῦ βίου τελευτὴν ἐποιήσαντο, *talem vitæ finem* SIBI *paraverunt.* [ΕΠΙΤΑΦ. ΤΟΙΣ ΚΟΡΙΝΘ. ΒΟΗΘ.] θάνατον αὐτοῖς ἐποίησε τὴν ζημίαν, *mortem illis pœnam statuit.* [ΑΠΟΛ. ὑπὲρ τοῦ ΕΡΑΤ. φόνου.] περὶ ἐλάττονος τῶν ἡδονῶν ἐποίησας, subintellige σεαυτῷ vel σοί, *tuis deliciis posthabuisti.* [Ibid.] Sed multò frequentiùs dicitur in v. med. ποιεῖσθαι περὶ πλείονος, ποιεῖσθαι περὶ ἐλάττονος, κ. τ. λ. Vide hujus verbi amplam et dilucidam enarrationem apud KUSTER. de Verbb. Medd. § I. 32.

5. δι' ἐλαχίστων] *Breviter, strictim.* "διὰ cum genit. ali-"quandò adverbialiter redditur, ut, διὰ ταχέων, *citò.* Thu-"cyd. lib. I. c. 8. διὰ βραχέων, *breviter.* Plat. Tim. in initio. "διὰ βραχυτάτων, *brevissimè.* Ibid." &c. VIGERUS, de Idiotism. p. 423. n. 70. Edit. L. B. 1742.

6. ἡμεῖς—] Se ac fratrem intelligit δίκην οὔτε ἐδικασάμεθα, οὔτε ἐφύγομεν, Angl. *We neither appeared as plaintiffs, nor defendants.* δικάζω, in v. act. *jus dico,* δικάζομαι in v. med. vel δίκην δικάζομαί τινι, *jus mihi contra aliquem dicendum curo, judicio cum aliquo contendo.* Angl. *I go to law with, I act as plaintiff.* Vide suprà ad p. 47. n. 5. et ad p. 31. n. 11. item ad p. 129. n. 8.

7. εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστησαν,] supple ἑαυτούς. Vide suprà ad p. 130. n. 3.

8. πάντως δὲ τὴν μὲν πόλιν γενέσθαι τὴν ἀρχὴν δεῖσθαι χρημάτων.] Angl. *that for the existence of the State,* or, *in order to secure the existence of the State, the Government by all means needed money;* or, *money was absolutely necessary for the Government.* Sed locus videtur depravatus.

9. περὶ οὐδενὸς—] περὶ οὐδενὸς ἡγεῖσθαι, *nihil pendere,* περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, *magni facere.* Vide suprà ad p. 130. n. 4.

131. 1. πεποιηκότες.] Cave ne mutes in πεποιηκόσι, ut concordet cum αὐτοῖς, prout postulat constructio grammatica; his enim casuum mutationibus gaudent Attici, quandò nihil est obscuritatis vel ambiguitatis in sensu. MARKLAND. Vide ad p. 43. n. 6. et ad p. 68. n. 5. item ad p. 4. n. 7.

2. τάλαντον] Vide ad p. 86. n. 12.

3. Ἐπεὶ δὲ οὐχ ὅσον—] Constructio est: ἐπεὶ δὲ εἶχεν οὐ [μόνον τοσοῦτον] ὅσον ὡμολογήκειν [δοῦναι,] Angl. *and when he had got not only what I had consented to give.*

4. κυζικηνοὺς.] κυζικηνὸς valebat 28 drachmas.

5. δαρεικούς.] Vide ad p. 86. n. 12.

6. ὁ δ' ἀγαπᾶν με ἔφασκεν,] Angl. *But he said that I should be contented.*

7. εἰς τὰ τοῦ ἀδελφοῦ] supple δώματα.

8. εἰς Δαμνίππου.] supple τὸ δῶμα.

1. Ἐν τοιούτῳ δ' ὄντι μοι κινδυνεύειν ἐδόκει,] Ἐν τοιούτῳ subauditur καιρῷ vel τόπῳ. Reiske. Angl. *In such a situation I thought of risking an experiment,*—ὥς γε ἤδη τοῦ ὑπάρχοντος ἀποθανεῖν, [gen. absolut. cum ὡς more Attico,] *since now at any rate I was to die,—since now it was but death at any rate.* 132.

2. ἀνεῳγμέναι ἔτυχον.] Angl. *happened to be open.* Vide suprà ad p. 7. n. 5.

3. εἰς Ἀρχένεω—] supple τὸ δῶμα. Ἀρχένεως, -ου. Atticè Ἀρχένεως, -εω, κ. τ. λ.

4. παρήγγειλαν—τὸ ἐπ' ἐκείνων εἰθισμένον παράγγελμα,] *denuntiârunt—solitum ista ætate edictum*—ἐπ' ἐκείνων est, *eorum ætate,* illo tempore, quo illi summâ rerum potiebantur. Reiske. Vide suprà ad p. 31. n. 11.

5. οὕτω πολλοῦ ἐδέησε κριθῆναι,—] Angl. *So far was he from being tried—*

6. προὔθεντο αὐτόν.] *eum exponendum curârunt.*

1. ἀλλ' οὕτως εἰς ἡμᾶς, διὰ τὰ χρήματα,—] *sed haud aliter in nos, propter divitias nostras, sævierunt, ac alii, qui ob magnas injurias irascantur:* [Ante μεγάλων subauditur ἕνεκα]—οὐ τούτων ἀξίους γε ὄντας τῇ πόλει, *neque ita de civitate meriti eramus.* 133.

2. χορηγίας χορηγήσαντας,—] Χορηγὸς, unde χορηγεῖν, ap. Atticos scriptores dicitur propriè, qui suis sumtibus χορὸν comparat, instruit, omnibus rebus ornat, et in eo genere exerceri curat, in quo eum vult certare: nam diversi generis erant Chori, tanquam *Cyclii*, s. *Dithyrambici*, quod soli essent orbiculares, *Tragici*, *Comici*, qui τετράγωνοι. v. Schol. ad Aristoph. Nubes v. 311. et Aves 1405. ad Equ. 586. et Salmas. ad Solin. p. 596. *a.* Quia autem his choris utebantur in theatris, propterea χορηγοὶ dicuntur, qui sumtum scenæ præbent in totam fabulam, non in solum chorum, v. Salmas. de Usuris p. 58. undè dicuntur etiam χορὸν διδόναι, cum poëtæ alicujus fabulam in theatrum producunt, ipsi autem poëtæ λαβεῖν χορόν. v. Kuster. ad Arist. Equit. 510. De insigni autem et pænè insano Atheniensium studio in hoc genere vide Spanhem. ad Callim. p. 363. Ernesti. Vide H. Steph. Thes. in voc. χορηγὸς et χορηγία. Vide etiam suprà ad p. 31. n. 11.

3. μετοικοῦντας,—ἐπολιτεύοντο.] Lysias scil. et Polemarchus μετοίκοι erant, Trigintaviri autem πολῖται.

4. μετῆν γὰρ ἂν καὶ ἐμοὶ—] *Et ego hujus boni non minimam partem obtinuissem.* i. e. Si culpa eorum aliquo modo minui potuisset, minor etiam fuisset mea injuria.

134. 1. Αναβιβασάμενος—] *cum eum ascendere fecerim ad me*—in suggestum nempè, unde Lysias verba faciebat ad judices.

2. ἐπὶ σοὶ μόνῳ ἐγίνετο] Angl. *it depended upon thee alone.* Vide suprà ad p. 85. n. 9.

3. εἶθ' ὅτι μὲν, ὡς φῂς, ἀντειπὼν, οὐδὲν ὠφέλησας,—] *Itane vero, cum adversando, uti tu dicis, nihil profeceris, vir probus haberi postulas? cum autem* illum *correptum interfeceris, non putas mihi et illis in te sævitum iri?* Elucet hic loci Lysiæ subtilitas, quam laudant veteres Critici.

4. Επειτα τῷ [i. e. τίνι Atticè] ἧττον εἰκὸς ἦν—] *Deinde, cuinam verisimile est hoc minus mandatum fore,* ἢ [ἐκείνῳ] ὅστις, κ. τ. λ. *quam illi, qui fortè contradixisset, atque istam sententiam suam palam protulisset?*

135. 1. παρὰ τοῦ] τοῦ pro τίνος Atticè. παρὰ τοῦ, *à quo*, &c. Vulgaris lectio est παρ' αὐτοῦ, nullo sensu. Canterus reposuit παρὰ τοῦ.

2. καὶ μὲν δὴ—κατὰ—ἀπήγαγεν.] Emend. à Criticis. Antea: καὶ μηδὲν δὴ οὐκ' ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ ὁδῷ σώζοντα αὐτὸν, καὶ τὰ τούτοις ἐψηφισμένα, ὃν συλλαβὼν ἀπήγαγεν. Hic locus certè depravatus est. Vir doctus Joannes Taylor sic emendavit, καὶ ΜΗΝ ΗΔΗ οὐκ ἐν τῇ οἰκίᾳ ΚΑΤΑ τὰ τούτοις ἐψηφισμένα, ἀλλ' ἐν τῇ ὁδῷ σώζοντα ΑΥΤΟΝ συλλαβὼν ἀπήγαγεν. *Accedit autem, quod non domi uti ab iis erat decretum, sed in itinere salutem sibi quærentem, hunc comprehensum abduxit.* Ubi vides, (inquit ille,) istud ὃν ante συλλαβὼν oriri ex priore voce exeunte. Cætera omnia eædem ferè sunt literæ. Taylor.—ὑμεῖς δὲ πάντες ὠργίζεσθε (non ὀργίζεσθε) ὅσοι εἰς τὰς οἰκίας ἦλθον τὰς ὑμετέρας, κ. τ. λ.—Pro αὐτὸν rescripsi αὑτὸν, *seipsum*, de Fratre enim suo loquitur: et delevi ὃν, natum fortè ex præcedente syllabâ. Ante ὅσοι intelligendum est αὐτοῖς; quæ Ellipsis Nostro et omnibus usitatissima est. Markland. Cæterum totus hic locus, [νῦν δὲ παρὰ τοῦ ποτε—ἐξελεγχθῆναι.] ita emendatus, hoc modo reddi possit. *Nunc verò de quo tandem supplicium sumetis, si nempè triginta tyrannis dicere licuerit se triginta tyrannorum jussa fecisse? Quin et* Eratosthenes fratrem meum *jam non domi, secundum eorum decreta, sed in viâ publicâ saluti consulentem, comprehensum abduxit. Vos autem omnes* in eos *succensebatis, quicunque* à Triginta missi *ædes vestras ingressi essent,* [Vide suprà p. 131. l. 3.] *aut vosmet ipsos aut è rebus vestris aliquid requisitum. Atqui si iis* hominibus, *qui suæ salutis causâ alios perdant, ignoscere oportet, illis,* qui à

tyrannis mittebantur, etiam *majore jure ignoscere debetis: nam si vel missi non iverant, vel si,* quos quærerent *comprehensis, se tamen comprehendisse negaverant, periculum* æquè *adiissent: Eratostheni autem dicere licebat se Polemarcho non obviam factum fuisse, deinde non novisse: hæc enim neque investigationem, neque quæstionem per tormenta admittunt, adeò ut ab inimicis volentibus refelli possint.*

S. ἐπὶ τούτοις ἐστὶ,] *penes hos est.* Vide suprà ad p. 134. n. 2.

1. τί ἂν] scil. ἐποιεῖτε, aut ἐποιήσατε. Reiske. εἰ καὶ ἀδελφοὶ 136.
ὄντες ἐτύχετε αὐτοῦ. Vide suprà ad p. 7. n. 5.

2. ἀπεψηφίσασθε;] Vel deesse videtur ἂν, vel legendum ἀπεψηφίσαισθε. Markland. τί ἂν εἰ, κ. τ. λ. *Quid faceretis, si fratres liberive Eratosthenis essetis?* Videtur post hoc vocabulum ἀπεψ. deesse responsio οὐ· *absolveretisne? neutiquam.* Reiske.

3. τὴν διαψήφισιν] Angl. *your decision.*

4. ἀπίασιν,] Vide suprà ad p. 50. n. 5.

5. Ὅσοι δὲ ξένοι—ἢ δικαίως.] *Peregrini autem quotquot nunc in urbe vestrâ versantur, scient, jure ne, an injuriâ, triginta tyrannos suis quippe ex oppidis agrisque sub præconis voce exterminent.* Reiske.

6. Εἰ γὰρ δὴ αὐτοὶ οἱ—τειρομένους.] Angl. *For truly if those who were cruelly used* by them, *shall suffer them to escape, when they have them in their power, surely* those strangers *will think they have given themselves a great deal of superfluous trouble in your behalf.*

7. Οὔκουν δεινὸν,—] Hæc sententia interrogationem continet, et desinit in voce κολάζεσθαι; ἡγούμενοι χρῆναι τῇ τῶν τεθνειότων ἀρετῇ παρ' ἐκείνων δίκην λαβεῖν· *arbitrantes hoc virtuti defunctorum debere, ut de iis supplicium sumeretis:* [de τεθνειότων, vide Fragm. Gram. Gr. p. 15. Edin. 1814.] Hîc autem alludit Lysias ad pugnam navalem apud Arginusas, [Vide Xenoph. Ἑλληνικ. Lib. I. cap. VI. 19, 20.] ubi de Peloponnesiis Athenienses victoriam reportaverant. Quum autem Atheniensium duces, post pugnam, nequicquam tentâssent, obstantibus vento ac hieme, cadavera naufragorum, ut ritè sepelirentur, recipere, [ταῦτα δὲ βουλομένους ποιεῖν ἄνεμος καὶ χειμὼν αὐτοὺς διεκώλυσε, μέγας γενόμενος. Xenoph. Ἑλλην. Lib. I. cap. VII. II.] Athenienses non tam propter victoriam lætati, quam in duces, ob cives insepultos relictos, infesti, eorum octo in judicio damnârunt; ex quibus qui aderant sex erant interempti. [Vide elegantem totius hujus rei enarrationem. Xenoph. Ἑλλην. Lib. I. sub fin. Vide etiam Xenoph. Απομν. Lib. I. cap. I. 18.] τούτους δὲ δὴ, οἱ ἰδιῶται μὲν ὄντες —&c. *hos autem utique, qui quidem, privati quum essent, quantum in ipsis erat, fecerunt ut mari infelices essemus; et*

summum imperium adepti, ultro fatentur se multos cives, indictâ causâ, interfecisse; annon, inquam, *oportet ipsos eorumque liberos à vobis extrema supplicia pati?*

8. ἐνικῶντο] Aut ante aut post hoc vocabulum deest ὑμᾶς, *in culpâ fuerunt, ut vos prœlio navali vinceremini.* Designat illam Atheniensibus fatalem ad Ægospotamos pugnam. Reiske.

9. τὰ κατηγορημένα·] *ea quæ hactenus sum criminatus.* Taylor.

10. τῷ φεύγοντι ἄξια εἰργάσθαι·] Ordo est: ἕως ἄξια θανάτου ἂν δόξῃ εἰργάσθαι τῷ φεύγοντι, *donec à reo digna morte videantur patrata esse.* εἰργάσθαι, hìc sonat passivè, ut interdum fit in verbis aliis deponentibus. [Vide suprà ad p. 16. n. 2.] τῷ φεύγοντι, idem est ac ὑπὸ τοῦ φεύγοντος. Potest etiam, idque eleganter, dici Latinè, *patratum est reo*, Angl. *it is perpetrated by the defendant.* Vide suprà ad p. 129. n. 4. 8.

137. 1. δίκην δοῦναι δύναιντ' ἄν.] *Si bis*, inquit, *pro singulis eorum factis moriantur, non possunt pœnas dare.* Dicere debuit *justas pœnas; hoc vero videtur esse*, δίκην δοῦναι ΑΞΙΑΝ δύναιντ' ἄν. Markland. Annon, δίκη, jus, justitia, justa pœna? P.

2. Οὐ γὰρ δὴ—] Veruntamen superesse video nonnullas caussationes, quas me decet Eratostheni eripere. *Æquum* enim *profecto non est*, &c. Reiske. Vide suprà ad p. 62. n. 1.

3. περὶ δὲ σφῶν αὐτῶν ἕτερα λέγοντες ἐνίοτε ἐξαπατῶσιν,] Angl. *but by mentioning other things concerning themselves, they impose sometimes* upon the judges,—i. e. *they divert them from the main question.*

4. Ἐπεὶ—] Si *enim* hujusmodi dicant, *jubete illos demonstrare*, &c. Markland. Rectè, ut opinor, nam ἐπεὶ hìc sonat γὰρ, et refertur ad id quod reticetur.

5. Ἀλλὰ γὰρ—] γὰρ refertur ad aliquid subauditum; ἀλλὰ *sed* quid hujusmodi asserere possunt? *nam tot arma hostibus detraxerunt, quot à vobis abstulere?* Vide Vigerum, edit. Zeunii, p. 458.

6. ἀλλ' ὡς αὐτοῖς] Lege ὅτι vel ὡς αὐτοῖς—pro οἷς αὐτοῖς.

7. Οὐ γὰρ νῦν πρῶτον—] articulorum, nunc quidem hiantium, hic est nexus: ὅτι δὲ οὗτος τοιοῦτός ἐστι, νῦν ἐπιδείξω. Ejusmodi sceleratum autem esse Eratosthenem, nunc demonstratum eo, scil. qui et ipse scelera committere haud dubitet, aliosque facinorosos laudet. Reiske. Nempè γὰρ refertur ad id quod eleganter reticetur. Vide suprà ad p. 62. n. 1. et ad p. 66. n. 6.

8. τὰ ἐναντία ἔπραξεν,] Videtur excidisse vox οὗτος, vel Ἐρατοσθένης. Markland.

9. ἐπὶ τῶν τετρακοσίων] *tempore Quadringentorum*, qui summam potestatem Athenis antehac injustè usurpaverant, quorum

tamen imperium minus esset diutinum. Vide Thucyd. lib. 8.

1. ἡ ναυμαχία,] Pugnam illam infelicem intelligit apud *flumen Ægos*, ubi Lysander classis Atheniensium potitus est. 138.

2. ὅθεν τῆς στάσεως ἦρξαν,] Gemino modo hæc possunt accipi, aut pro parentheticis, (*unde quoque molitionem suam rerum novarum auspicati sunt,*) aut pro interrogatione, *undè tandem res novas moliri cœpere?* ut respondeat πέντε—*quinqueviri*—Reiske.

3. φυλάρχους τε ἐπὶ τὰς φυλακὰς—] constituebant phylarchos ad custodias vel vigilias obeundas, et ad præsidendum in locis urbis opportunis. *Idem.*

4. ἐπεβουλεύεσθε,] Angl. *you were ensnared,* ὅπως μήτ' ἀγαθὸν μηδὲν ψηφίσεσθε, *that you could neither pass any decree for the advantage of the state, and should be oppressed by a variety of wants.* Ubi observandum tempus futurum, ut ψηφίσεσθε, ἔσεσθε, et paulò infra ἔσονται, &c. post aliud verbum, reddi debere tanquam imperf. subj.

5. οἷοί τε ἔσονται] Vide suprà ad p. 5. n. 6.

6. συμπράττοντας,] *Collegas* suos—ἀλλὰ τοὺς αὐτοῦ Ἐρατοσθένους ἀκούσαντας, *eos qui ex ipso Eratosthene audiverunt.*

7. κατεμαρτύρουν ἂν αὐτῶν·] *testimonium perhibuissent contra illos*—nempe Quinqueviros. Refertur ad συμπράττοντας. P.

8. καὶ τοὺς ὅρκους] Ordo est: καὶ μὲν, εἰ ἐσωφρόνουν, οὐκ ἂν ἐνόμιζον τοὺς ὅρκους πιστοὺς ἐπὶ τοῖς κακοῖς τῶν πολιτῶν, ῥᾳδίως δὲ παρέβαινον ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς τῆς πόλεως. *et quidem, si sanæ mentis essent, non sancta esse illa juramenta putâssent, quæ ad civium damnum pertinerent, pro emolumento autem civitatis* eadem *sine scrupulo violâssent.*

9. καὶ Βάτραχος—] Subaudi παραδείγματος ἕνεκα, *exempli causa, nec Batrachus nec Æschylides vera indicant; sed pro veris, quæ conficta essent a Trigintaviris, deferunt,* &c. Nodum in scirpo quæsivisse hoc in loco videntur viri docti Taylor et Markland; atque ipse etiam Reiske, qui eos sæpe nimis petulanter reprehendit.

1. ὅσοι κακόνοι ἦσαν—] Angl. *whoever were enemies in their heart to your popular state*— οὐδὲν ἔλαττον εἶχον σιωπῶντες, *lost nothing by their silence;* ἕτεροι γὰρ ἦσαν—*for there were others, who said and did the most ruinous things, which could possibly be done to the state.* 139.

2. εἰ δὲ μὴ,—] Videtur hic ellipsis esse vocum, τοῦτο μὲν ἂν καλῶς ἔχοι, *hoc se benè haberet.* [Vide suprà ad p. 83. n. 2.] ἴσως δ' ἂν ἔχοι εἰπεῖν, κ. τ. λ. Sensus sic Angl. exprimi potest —*But perhaps (and some of you may think this a sufficient apology) he may say, that he was afraid of seeming to oppose the Thirty by speaking out his sentiments:* This indeed would have been well—it would have been a good reason, if it had

δὲ μὴ—*but if this was not really the case*, ἐν-ται—κ. τ. λ. *then it will be plain, both that those s were perfectly agreeable to him, and that he uence with them as to run no risk of sustaining in consequence of his opposition.* Quod omninò tem Lysiæ.

3. ἀλλ' οὗτος—] Eratosthenes scil.

4. μοι ταῦτα πράξουσι,] Mallem, πάντα πράξουσι. MARKLAND.—Mihi dubium nullum est, leg. esse μόνοι πάντα πρ. *utri soli omnia sint acturi*, h. e. rebus in omnibus dominaturi, nihil non pro arbitrio suo et ex libidine suâ gesturi. REISKE.

5. Θρασυβούλου Φυλὴν κατειληφότος,] Hic enim (*Thrasybulus* scil.) quum Phylen confugisset, (quod est castellum in Atticâ munitissimum,) non plus habuit secum quam triginta de suis. NEPOS in Vita Thrasyb. cap. 2. ubi vide plura.

6. συνουσίαν;] Opinor εὔνοιαν. MARKLAND. Nullus dubito Marklandum verum vidisse. REISKE.

7. κατεψηφίσατο.] καταψηφίζομαι, *sententiam fero adversam, damno*. τινὸς θάνατον καταψηφίζεσθαι, Angl. *to condemn one capitally*. Vide suprà ad p. 57. n. 2.

8. καὶ αἱ ταραχαὶ γεγενημέναι ἦσαν,] Angl. *and the disturbances were over*. Nam ea est vis temporis, quod vulgò vocant *Perfectum*, ut, in nonnullis verbis, dum *Præsens* exhibet *Tempus* rei *perfectæ*, (undè ritè vocatur *Præsens Perf.*) simul denotet id quod est omninò diversum à verbi vulgari significatione: veluti quùm Latinè dicimus—FUIT Ilium, *Ilium hath been*, i. e. *Ilium* IS NO MORE. *Virg*. Vixerunt, *they have lived, they have done with living*; i. e. they ARE DEAD. Sic etiam Græce, αἱ ταραχαὶ γεγενημέναι εἰσὶ, *the disturbances are done with being*; i. e. they *are over, they* ARE *finished*: αἱ ταραχαὶ γεγενημέναι ἦσαν, *the disturbances were over*. Quod quum minus intelligeret Jo. Taylor, sensum oratoris hîc prorsus extinxit, hoc modo reddens—*dissentiones in urbe factæ sunt*——neque alteri illi Latino Lysiæ interpreti Jo. Jac. Reiske perspectior fuit vis hujus *temporis*, tametsi sententiam oratoris ex contextu satis acutè perceperit. "Leg. videtur," inquit ille, "καὶ αἱ ταραχαὶ αἱ γεγενημέναι κατέστησαν, *prioresque tu-*" *multus conquieverant*." Vide pulcherrimam hujus *temporis* enarrationem in libro, cui titulus HERMES, [lib. I. cap. vii] auctore JAC. HARRIS nuper defuncto, viro non solùm Græcè eruditissimo, sed summâ modestiâ atque probitate prædito; cujus interitum plorant, diuque plorabunt Græcarum literarum fautores.

140. 1. εἴασαν αὐτοὺς ἀπελθεῖν·] αὐτοὺς designat oppidanos, à Piræensibus acie devictos: hos sinebant exules in Piræo collecti salvos in urbem redire. REISKE.

2. *κατέστησαν,*] supple *ἑαυτούς.* Vide suprà ad p. 85. n. 7.

3. *τοῖς ἐξ ἄστεος*] Lege *τούς.* TAYLOR.

4. *τεθνειότες*] Vide suprà ad p. 107. n. 6.

5. *τῶν ἱερῶν ἐμποδὼν ὄντων,*] *quod res divinæ impedimento essent.* TAYLOR.

6. *ἑκατὸν τάλαντα*] Vide suprà ad p. 86. n. 12.

7. *ἵνα ἔχῃ ἐπικούρους μισθοῦσθαι.*] Vide suprà ad p. 3. n. 14.

1. *καὶ τελευτῶντες*] Vide suprà ad p. 39. n. 7. 141.

2. *τῶν συμμάχων*] scil. *τῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις ὑπαρχόντων.* REISKE.

3. *εἰ μὴ δι' ἄνδρας ἀγαθούς,*] scil. *ἐκωλύθησαν,* vel *τοῦτο ἐνεποδίσθη.* REISKE.—*οἷς ὑμεῖς δηλώσατε—κ. τ. λ.* Angl. *unless* they had been prevented *by brave men; to whom do you prove that you are ready to make a requital, by inflicting punishment upon their enemies.*

4. *ὅμως δ'.*] i. e. *ὅμως δὲ παρέξομαι,* Angl. *however I will produce them,* &c.

5. *ὡς πλεῖστον,*] *ἐπὶ* interpone, aut *πλείστων* lege. REISKE.

6. *διὰ βραχυτάτων*] Vide suprà ad p. 1$\underset{.}{3}$0. n. 5.

7. *καὶ μηδενὶ τοῦτο παραστῇ,*] Angl. *And let not this supposition be entertained by any one, ὡς Ἐρατοσθένους κινδυνεύοντος, Θηραμένους κατηγορῶ, that while Eratosthenes's trial is depending, I enter upon the accusation of Theramenes;* and thus deviate from the question before you. What I am going to say of Theramenes is exactly in point. [Vide infrà ad n. 8.] *γὰρ πυνθάνομαι αὐτὸν ἀπολογήσασθαι, for I understand that Eratosthenes's apology is, ὅτι ἐκείνοις φίλος ἦν, that he was in the habits of friendship with Theramenes and his party*—those, viz. who had opposed the violence of the other tyrants, particularly that of Critias, *καὶ τῶν αὐτῶν ἔργων μετεῖχε, and shared in the same* meritorious *transactions with them. καίτοι σφόδρ' ἂν αὐτὸν οἶμαι μετὰ Θεμιστοκλέους πολιτευόμενον, προσποιεῖσθαι πράττειν ὅπως οἰκοδομηθήσεται τὰ τείχη· And truly I have a violent suspicion that he is a person who, if concerned in the administration with Themistocles, would have affected to co-operate in the building of the walls:* [Vide Thucyd. lib. I. et Corn. Nep. in vitâ Themist.] *ὁπότε καὶ μετὰ Θηραμένους, ὅπως καθαιρεθήσεται. But when concerned with Theramenes* he joined *in demolishing them.*

8. *οὐ γάρ μοι δοκοῦσιν ἴσων ἄξιοι γεγενῆσθαι.*] Ante voces *οὐ γὰρ* nonnulla deese puto: nisi corrupta sit vox *γάρ.* MARKLAND. Nequaquam corrupta est vox *γὰρ,* sed, per notam ellipsin, refertur ad id quod eleganter reticetur. *ἀλλὰ μάτην, sed frustra, οὐ γάρ μοι δοκοῦσιν* &c. *non* ENIM *mihi videntur*—[Vide suprà ad p. 66. n. 6. item ad p. 62. n. 1.] but in vain, *for* Themistocles and Theramenes *do not appear to me to be entitled to equal honour.* Pro vulgari lectione *ἴσον δοκοῦσιν,*—H. Steph.

ἴσον proponit. Markland mallet ἴσων, quam dedit Reiske. Sed nihil opus: vulgaris ἴσον rectè se habet; usurpatur nempè adverbialiter.

9. Ἄξιον μὲν γὰρ ἦ—] post γὰρ subaudiri debet ἦν. REISKE.

10. ἐτύγχανεν—πράττων·] Vide suprà ad p. 7. n. 5.

142. 1. πρεσβυτέρους αὐτοῦ—] πρoτέρους. SCHOT. CANTER.

2. τούτων] redit ad Theramenem ejusque patrem. REISKE.

3. πρὸς ἐκείνους] Pisandrum et Callæschrum. REISKE.

4. πραττούσης μὲν τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς σωτηρίαν,] cum senatus *Areopagiticus de salute vestrâ erat sollicitus.* TAYLOR.

143. 1. ἐκείνου] Potius ἐκείνων. Lacedæmoniis scil. TAYLOR. Sed et vulgaris ferri possit.

2. γνόντες τὴν παρασκευὴν—] παρασκευὴ est oratoribus Atticis conjuratio factionis, clandestina machinatio sceleratorum, qui secretis consiliis inter se agitatis in id consenserunt, ut operæ fraudisque et gratiæ et potentiæ quicquid possent conferrent, ad efficiendum, ut jus æquum pervertatur, et libertas civilis opprimatur. REISKE.

144. 1. τοῖς φεύγουσιν,] non illis qui à Phylâ, post sublatam xxx tyrannorum tyrannidem, domum redîssent, qui reditus cæde Theramenis est posterior, sed his qui post cccc viros, dudum ante. REISKE.

2. Καὶ τοσούτων—] hîc absolutâ excursione de Theramene, redit orator ad propositum conficiendum, quod hoc est. Eratosthenes fidit Theramenis amicitiâ, per eamque sperat se elapsurum. Atqui Theramenes inimicus reip. vestræ fuit infestissimus. Ergo Eratosthenes quoque est. Ergo puniri debet. REISKE.

3. αἴτιοι γεγενημένοι.] scil. Eratosthenes cum sodalibus. Ego verò malim legi αἰτίου γεγενημένου, ut ad solum Theramenem referatur. REISKE.

4. τουτουὶ] Vide suprà ad p. 106. n. 1.

145. 1. ἡμεῖς δὲ νυνὶ εἰς κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν καθέσταμεν.] Angl. *but now we are in such a state as to give an opportunity not only for accusation but for defence.* καθέσταμεν pro καθεστήκαμεν. Supple ἡμᾶς αὐτοὺς. Vide suprà ad p. 3. n. 7. et ad p. 27. n. 4. item ad p. 29. n. 4.

2. λαβεῖν,] post λαβεῖν videtur ἱκανὴν deesse. REISKE. [Vide suprà ad p. 137. n. 1.] πῶς οὐκ αἰσχρὸν ὑμῖν καὶ ἡντινοῦν ἀπολιπεῖν, ἥντινά τις βούλοιτο παρὰ τούτων λαμβάνειν; Angl. *how shameful would it not be for you to omit any punishment whatever, that any person should wish to inflict upon them?* ἡντινοῦν accus. sing. F. ab ὁστισοῦν, *quicunque.* ἥντινα, Relativum est.

3. τοσοῦτον δ' ὑμῶν καταπεφρόνηκεν, ἢ ἑτέροις πεπίστευκεν.] Aut delendum est hoc δὲ, aut cum ἢ mutandum. REISKE. Forsan scribendum δ' ἤ. [Vide Hoogev. de L. Gr. Particulis, p. 248.]

And thus he either despises YOU, *or confides in some other men.* [Vide suprà ad p. 27. n. 4.] ὧν ἀμφοτέρων ἄξιον [ἐστὶν ὑμῖν] ἐπιμεληθῆναι, ἐνθυμουμένοις, ὅτι οὔτ' ἂν ἐκεῖνα δύναιντο ποιεῖν, μὴ ἑτέρων συμπραττόντων, *both of which circumstances it is worth your while to mind, when you reflect, that they could not have perpetrated those things without the assistance of others,* οὔτ' ἂν νῦν ἐπεχείρησαν ἐλεῖν, [pro ἐλεῖν Taylor legit ἐλθεῖν, vel ἐρεῖν, vel εἰπεῖν,] *nor would they have now attempted to speak* (or, *to come hither*) in order to defend themselves. [Reiske mallet ἐλθεῖν.] μὴ ὑπὸ τῶν αὐτῶν οἰόμενοι σωθήσεσθαι, *unless they had expected preservation from the same* accomplices, οἳ οὐ τούτοις ἥκουσι βοηθήσοντες, *who do not come* merely *with a design to abet* THEM, ἀλλὰ ἡγούμενοι πολλὴν ἄδειαν σφίσιν ἔσεσθαι τῶν πεπραγμένων, *but upon the supposition that their own fear, on account of what they have already perpetrated, will be in a great measure removed,* καὶ τοῦ λοιποῦ [πολλὴν ἄδειαν σφίσιν ἔσεσθαι] ποιεῖν ὅ, τι ἂν βούλωνται, εἰ, κ. τ. λ. *and that, for the future, they will be under no restraint in doing whatever they have a mind, if,* &c.

4. Ἀλλὰ καὶ τῶν συνερούντων αὐτοῖς ἄξιον θαυμάζειν,] Angl. *but with respect to those who are advocates for them, one might wonder*—[Pro vulgari συνεργούντων Reiske dedit συνερούντων. Sed vulgaris videtur satis rectè se habere,—*those who co-operate with them,*—ponitur in gen. post θαυμάζειν, per notam syntaxin—one might wonder] πότερον ὡς καλοὶ κἀγαθοὶ αἰτήσονται, *whether as good and worthy men*—whether in virtue of their own merit, *they will desire a pardon for Eratosthenes and his associates,* τὴν αὐτῶν ἀρετὴν πλείονος ἀξίαν ἀποφαίνοντες τῆς πονηρίας [supple ἐκείνων] *demonstrating their own virtue to be superior to the crimes of their clients;* (ἐβουλόμην μέντ' ἂν αὐτοὺς οὕτω προθύμως εἶναι σώζειν τὴν πόλιν, ὥσπερ οὗτοι ἀπολλύναι· *and truly I should wish that these pleaders had been as eager to save the state, as their clients have been to subvert it;*) ἢ ὡς δεινοὶ λέγειν ἀπολογήσονται, *or, trusting to the force of their rhetoric, will they apologize for them,* καὶ τὰ τούτων ἔργα πολλοῦ ἄξια ἀποφαινοῦσιν; *and even demonstrate their deeds to have been meritorious?*

1. σφόδρα ἐπιλήσμονας—ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν.] *vos nimirum so-* 146.
cordes et obliviosos esse ducentes, si existiment se securè per populum vestrum posse trigintaviros servare, cum per Eratosthenem ejusque socios periculum erat interfectorum exsequias ire. TAYLOR.

2. Οὐκοῦν δεινὸν—] In hoc loco *primum,* pro εἰ leg. videtur ῃ vel εἴη. Sic οὐκοῦν δεινὸν ῃ, *grave et infandum sit*: hîc insistit oratio paululum; tum de novo sic orditur τῶν μὲν ἀδίκως—*deinde,* pro ἤ που ἐκφορὰν legendum arbitror ἤ που ἐπ' ἐκφορὰν, utique, profectò, procul dubio, exsequias ibunt, honoris causâ: *tertio,* βοηθεῖν è Taylori annotatione adscivi, pro vulgari νομ-

θεῖν. Reiske. Forsan sententia interrogationem continet—Οὐκοῦν δεινὸν [ἐστὶν] Angl. *Is it not an extraordinary circumstance*—*εἰ τῶν μὲν ἀδίκως τεθνεώτων οἱ φίλοι συναπώλλυντο*, *that the friends of those who had suffered an unjust death usually perished along with them*, [if they ventured, to wit, to perform their funeral exequies :] αὐτοῖς δὲ τοῖς τὴν πόλιν ἀπολέσασιν ἢ πη ἐπ' ἐκφορὰν πολλοὶ ἥξουσιν, ὁπότε βοηθεῖν τοσοῦτοι παρασκευάζονται; *and that great numbers will certainly attend the funeral rites of those who ruined the state, since so many now appear in their behalf?* i. e. will do them honour by attending their funeral rites when they die; if we may be permitted to judge from the crowds that are now ready to plead their cause? Apud Græcos nempè, res erat summi momenti ut defunctorum exsequiæ ritè celebrarentur. L. ἢ πη p. ᾗ πη. P.

3. ἀντειπεῖν,] id est, h. l. κατηγορεῖν. καὶ μὲν δὴ πολὺ ῥᾷον ἡγοῦμαι—ἀπολογήσασθαι, tametsi multò est, meâ quidem sententiâ, faciliùs hos accusare de injuriis, quas vobis dederunt, quam his est crimina purgare. Reiske.

4. ὡς Ἐρατοσθένει—κακὰ εἴργασται,] Vide suprà ad p. 136. n. 10.

5. ὅτι δὲ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων—] —in omnibus Græcis simul sumtis, qui vos bellis unquam exagitârunt, nemo est, qui vos pluribus affecerit damnis, quam hic unus Eratosthenes. Reiske.

6. οὐκ οἴονται] subaudi διὰ τοῦτο. *Idem.*

7. καταψηφιεῖσθε,] Atticè pro καταψηφίσεσθε—καταψηφίζομαι, *damno.* ἀποψηφίζομαι, *absolvo.* Vide ad p. 43. n. 6. et ad p. 57. n. 2.: item ad p. 139. n. 7.

147. 1. οἴσεσθε] 2. pl. præs. imperat. m. ab obsoleto οἴω, *fero.*

2. Βούλομαι—] Ordo est: Βούλομαι δὲ καταβαίνειν ἀναμνήσας ἑκατέρους ὀλίγα, *volo descendere*, i. e. *descendam* [de suggesto nempè—Vide suprà ad p. 134. n. 1.] *postquam utrisque in animos pauca revocavero.*

3. σφόδρα ἤρχεσθε,] Vide suprà ad p. 46. n. 1.

4. ἐν ᾧ ἡττηθέντες—] in quo si vinceremini, pari eratis loco futuri atque victores; h. e. perinde servi xxx tyrannorum, atque illi, a quibus victi fuissetis, erant. Reiske. Liberati. P.

5. τούτοις] scil. xxx tyrannis.

6. ἐκ τῶν πραγμάτων] subauditur τῶν τότε ὑπαρχόντων. Sæpe vocab. πράγματα malo sensu usurpatur pro molestiis, negotiis turbulentis et luctuosis: ex illis negotiis calamitosis, in quibus versabantur. Reiske.

7. Συναφελεῖσθαι μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἠξίουν, συνδιαβάλλεσθαι δ' ἠνάγκαζον.] *nam vos quidem haud dignos existimabant, qui ullum cum illis emolumentum perciperetis, cogebant autem infamiæ participes esse.*

8. φύλακας τῆς σφετέρας ἀρχῆς—] *custodes suæ dominationis* —per φύλακας intelligit milites præsidiarios Lacedæmoniorum. Pro vulgari ὑμετέρας Reiskius dedit σφετέρας, monente Marklando.

9. πρῶτον μὲν τῶν ὅπλων ἀναμνήσθητε,—] *primùm quidem arma vestra in animos revocate,—quod post multas pugnas in alieno solo à vobis pugnatas, armis vestris, non ab hostibus, sed ab his hominibus, tempore pacis, spoliaremini.* ἀφαιρέω sæpè habet post se duplicem accusativum, quorum alterum vox passiva retinet.

1. καὶ οὐδὲ ταφῆς τῆς νομιζομένης εἴασαν τυχεῖν·] *neque siverunt ut sepulturam legibus constitutam obtinerent.* Vide suprà ad p. 146. n. 2. sub fin. 148.

2. τῆς παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίας.] *quam ut divinâ vindictâ labefactari possit.* Taylor.

3. αὐτοὶ μὲν ἂν—] Ordo est: αὐτοὶ μὲν ἂν ἐφεύγετε δείσαντες μὴ πάθητε τοιαῦτα οἷα καὶ πρότερον. Angl. *You would have fled impressed with the fear of suffering the same sad calamities as before.*

4. διὰ τοὺς τούτων τρόπους.] *propter horum hominum mores*— τρόπος est *ingenium, mos, indoles,* &c. quasi dicas Angl. *a turn, or cast* of mind.—Derivatur à perf. m. verbi τρέπω, *verto.*

5. ἐπὶ ξένης.] supple χώρας.

6. μικρῶν ἂν ἕνεκα συμβολαίων ἐδούλευον,] *propter parvum æs alienum in servitutem redacti fuissent.*

7. Ἀλλὰ γὰρ—] Sed non opus est ut hæc enarrare pergam, nam—Vide suprà ad p. 62. n. 1.

8. Ὅμως δὲ τῆς ἐμῆς προθυμίας οὐδὲν ἐλλέλειπται] Inter προθυμίας et ἐλλέλειπται interposui οὐδέν. *ego studium contentionémque meam haud passus sum desiderari.* Reiske. Sed hoc est sensum oratoris in contrarium mutare: Nec οὐδὲν ullo modo interponi debuit. Non enim hoc dicit Lysias, se nihil omisisse quod dictum oportuit pro templis deorum, &c. sed animi fervorem sibi deficere ad verba facienda pro templis deorum, &c. Nam ὅμως δὲ non hic est *tamen, attamen ;* sed *atque adeo*—ἐλλέλειπται τῆς ἐμῆς προθυμίας ὑπὲρ τῶν ἱερῶν—*and accordingly my eagerness to speak for the temples is insufficient* —it is inadequate to the subject; which would require the joint efforts of many—Atque hanc esse primigeniam significationem particulæ ὅμως monstravit vir doctissimus Henr. Hoogeveen, Doct. Part. Gr. L. p. 817.

9. τὰ μὲν ἀπέδοντο,] intelligit Orator *vasa, donaria,* et cæteras res sacras in Templis repositas, quas Illi *vendiderunt* surreptas. Markland.

1. οἷς ὑμεῖς, ἐπειδὴ ζῶσιν ἐπαμῦναι οὐκ ἠδύνασθε, ἀποθανοῦσι 149.
βοηθήσατε.] *quibus vos, quoniam vivis auxilium ferre nequivistis, jam defunctis succurrite.*

2. ἀποψηφίσησθε—καταψηφιεῖσθαι·] Vide suprà ad p. 146. n. 7.

3. τιμωρίας πεποιημένους.] Videtur φανήσεσθαι interponendum. Reiske.

II. NOTÆ IN ISOCRATEM.

151. 1. Ex Isocrate.] Isocrates Theodori filius Atheniensis, magnus ac nobilis rhetor et philosophus, natus est Olym. lxxxvi. i. ante Chr. 436. Vixit annos prope centum, et obiit Olymp. cx. 3. Præceptores ferè habuit Prodicum Ceum, Gorgiam Leontinum, Tisiam Syracusanum. Propter imbecillitatem vocis, et magnam verecundiam, rariùs in publico dixit, nec rempublicam gessit. Nobilissimis autem adolescentibus erudiendis, et gravissimis orationibus scribendis, opes et gloriam intra domesticos parietes consecutus est. Primùm apud Chios, deinde Athenis ludum aperuit, "è quo," ut ait Cicero [de Orat. II, 20.] "innumeri principes exie-"runt; et domus ejus officina habita eloquentiæ est." Orationes ejus ad nostra tempora pervenerunt una et viginti; et quædam Epistolæ. Doctrinâ superiores rhetores vicit, et discipulos primus docuit in soluto sermone modum et numerum quendam servare. "Genus orationis [verba sunt Hie-"ronymi Wolfii] numerosum, purum, et ornatum, delecta-"tioni honestæ et ingeniorum culturæ magis est, quam fo-"rensi contentioni, accommodatum. Sententiæ in eo passim "gravissimæ sunt, tam philosophicæ, quam ad vitam civilem "pertinentes. Docet rationem studiorum: dat gerendæ "reipublicæ præcepta: et imperandi et parendi disciplinam "tradit: rectè facta magnificè exornat: argumentorum gra-"vitatem suavissimæ orationis concinnitate quasi condit et "demulcet; ut non abs re Attica Siren fuerit appellatus. "Cum igitur utile dulci miscuerit, nec tantùm doceat, sed "moveat etiam et delectet: omne tulisse punctum, ut ait "Horatius, videri potest, et omnibus honestatis et eloquen-"tiæ studiosis quam commendatissimus esse debet."—"Nam "(ut verbis utar Ciceronianis) qui Isocratem maximè miran-"tur, hoc in ejus summis laudibus ferunt, quod verbis solu-"tis numeros primus adjunxerit. Quum enim videret ora-"tores cum severitate audiri, poëtas autem cum voluptate, "tum dicitur numeros secutus, quibus etiam in oratione ute-"remur, cum jucunditatis causâ, tum ut varietas occurreret "satietati." [In Orator.] Vitam Isocratis scripserunt Plu-

tarchus, Philostratus, Dionysius Halicarnasseus: quos illi 151.
adeant qui de Isocrate plura velint. Videant etiam Fab. Biblioth. Gr. Lib. II. cap. 26. et Harles. Introd. in Hist. Ling. Gr. p. 157.

EDITIONES ISOCRATIS.

1. Isocrates, ejusque Vita à Plutarcho, Philostrato, et Dionysio Halicarnasseo descripta, Græcè, Curâ Dem. Chalcondylæ, *Mediolani*, per *Hen. Germanum et Hen. ex Postremulo*, 1493, *in fol.* [Quæ editio ibi repetita est eodem anno in *8vo.*]

2. Isocratis, Alcidamantis, &c. Orationes, Græcè, *Venetiis, apud Aldum*, 1513, *in fol.*

3. ——————— *Hagenoæ, ex officinâ Secerianâ*, 1533, *in 8vo.* [Quæ est repetitio Aldinæ.]

4. Isocrates nuper accuratè recognitus et auctus. Græcè, *Venetiis, in ædibus hæredum Aldi Manutii et Andreæ Asulani, mense Julio*, 1534, *in fol.*

5. Isocratis Scripta, quæ quidem nunc extant, omnia, Græco-latina, postremò recognita: Hieronymo Wolfio Oetingensi interprete: annotationibus novis et eruditis illustrata, &c. *Basileæ, ex officinâ Oporinianâ*, 1570, *in fol.* [Quæ sæpè ibidem repetita est, notis brevioribus, in 8vo.]

6. ——————— Gr. et Lat. ex Hieronymi Wolfii interpretatione, et H. Stephani diatribis VII. in Isocratem. *Apud ipsum Stephanum*, 1593, *in fol.*

7. ——————— *Lutetiæ, apud Paulum Stephanum*, 1604, *in 8vo.*

8. ——————— Gr. et Lat. curâ J. T. B. A. *Parisiis, apud Chappelet*, 1621, *in 8vo.*

9. ——————— *Ibidem, apud Jo. Libert.* 1621.

10. ——————— *Genevæ*, 1636, *in 8vo.*

11. ——————— Varias Lectiones, versionem novam, ac notas adjunxit Gul. Battie, M. D. 2 vols. *Lond.* 1749, *in 8vo.* [Idem antea ediderat orationes VII. et epistolas IX. *Cantabr.* 1729, *in 8vo.*]

12. ——————— Gr. et Lat. cum versione nova, triplici indice, variantibus lectionibus et notis. Edidit Athanasius Auger. 3 tom. *Parisiis*, 1782, *in 8vo.* [Editio pulcherrima.]

13. ——————— Ad optimorum exemplorum fidem emendavit, varietate lectionis, animadversionibus criticis, summario et indice instruxit Wilhelmus Lange. Gr. *Hal. Sax.* 1803, *in 8vo.* [Vide *An Introduction to the knowledge of rare and valuable editions of the Gr. and Lat. Classics; &c. by T. F. Dibdin, A. B.* 2 edit. p. 210. *8vo.*]

151. ☞ Quædam ex orationibus Isocratis sæpè sunt editæ seorsum; quas longum foret enarrare.

2. ΙΣΟΚΡΑΤΟΥΣ.—] i. e. ISOCRATIS AD DEMONICUM ORATIO.

SCRIBITUR hæc Oratio ad Demonicum quemdam Atheniensem, privatum hominem et adolescentem, filium Hipponici, viri divitiis et virtutibus commendatissimi, qui Isocratis amicus et familiaris fuerat; ipsi dat præcepta quibus vitam non tantum rectè et honestè, sed etiam suaviter et commodè exigat. AUGER.

Partes hujus libelli sunt tres: Principium, Doctrina de moribus, et Peroratio. Sunt enim perquam artificiosè præceptiones in medio cohortationum collocatæ. WOLF.

3. διεστώσας [*differentes*, pro διεστηκότας. διεστὼς, διεστῶσα, διεστὸς, Atticè pro διεστηκὼς, -υῖα, -ός. Vel potiùs pro διεσταὼς, -υῖα, -ὸς, perf. med. ab obsoleto διάσταω, fut. 2. διασταῶ, p. m. διέσταα. Sed si sit act. v. subauditur pronomen reciprocum ἑαυτάς: et est præs. perf. Vide suprà ad p. 27. n. 4. et ad p. 29. n. 4.

4. εἰλήφασιν] Nota hîc, ut et alibi millies, aoristum sumi non solùm in sensu præsentis, sed in sensu SOLEO FACERE. Εἰλήφασιν capere solent: sic διέλυσε, dirimere solet. AUGER. Sed mirum est virum doctum non observâsse εἰλήφασιν [Atticè pro λελήφασιν] non utique *aoristum* esse, sed *perf.* i. e. *præs. perf.* πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασιν—Angl. *but they have assumed by far the greatest difference*, i. e. *they differ most of all*—Cæterùm de Græcorum *Aoristo* in sensu maximè indeterminato vide suprà ad p. 19. n. 6.

5. τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν.] Angl. *but even eternity itself would not be able to obliterate the friendships of the Worthy.* Vide suprà ad p. 27. n. 11.

6. τοὺς δόξης ὀρεγομένους.] *eos qui gloriam appetunt.* BATTIE. ὀρέγω, in v. act. *porrigo*, ὀρέγομαι, in v. med. *porrigo meipsum* ad aliquod captandum, inde *appeto, cupio.*

7. παιδείας ἀντιποιουμένους.] ἀντιποιέω, *E contrario facio, Vicissim facio, Par pari reddo.* ἀντιποιέομαι, *Vendico, Attribuo mihi, Arrogo mihi.* Genitivo jungi solet. H. STEPHANUS.

152. 1. ἀκμὴν φιλοσοφεῖς,] ἀκμὴν adverbialiter sumitur subaudiendo κατά. Nonnulli interpretantur, adhuc, etiamnum; sed melius forsan interpreteris; vividè, ardenter, studiosè.—— Nota apud Isocratem φιλοσοφεῖν significare sæpiùs, litteris studere, sicut οἱ φιλόσοφοι, viri litterati. AUGER.

2. τοὺς προτρεπτικοὺς λόγους] *Orationes hortatorias*, nempè hîc ad eloquentiæ studium. AUGER.

3. οὐ μὴν περί γε τὸ κράτιστον τῆς φιλοσοφίας διατρίβουσιν·] *non in eo tamen versantur quod est in disciplinarum studio præstantis-*

simum. Hic rursus nota vocem φιλοσοφία non eo semper sensu accipiendam esse apud scriptores Græcos, et nominatim apud Isocratem, quo vulgò apud nos accipitur PHILOSOPHIA, sed sæpiùs interpretandum esse studium litterarum. AUGER.

4. ἀλλ' ὅπως τὰ τῶν τρόπων—] Ordo est: ἀλλ' ὅπως δόξοντι πεφυκέναι σπουδαῖοι [κατὰ] τὰ ἤθη τῶν τρόπων, *sed quomodo honestis moribus ac ingenio præditi videbuntur*. πέφυκα, *naturâ sum comparatus*, *sum*. τρόπος, *mores*, à τρέπω, *verto*, quasi dicas Angl. *a turn* of mind. Vide suprà ad p. 90. n. 2.

5. οὐ παράκλησιν—ἀλλὰ παραίνεσιν—] Apparet ex hoc loco per παράκλησιν intelligi debere, hortationem ad eloquentiam, et per παραίνεσιν, hortationem ad virtutem: unde hæc oratio inscribitur πρὸς Δημόνικον παραίνεσις, vel παραινετικὸς λόγος. AUGER. παράκλησις. *hortatio*; παραίνεσις, *præceptio*. WOLF. P.

6. Κάλλος μὲν γὰρ ἢ χρόνος ἀνήλωσεν, ἢ νόσος ἐμάρανε·] Angl. *For either time consumes, or disease impairs beauty*. De *Aoristo* in sensu maximè indeterminato vide suprà ad p. 19. n. 3.

7. Ῥώμη—ὠφέλησεν,—ἔβλαψε·] De aoristo vide suprà ad p. 19. n. 6.

8. τῶν ἀσκούντων] Potest hìc intelligi ἑαυτοὺς, qui sese exercent, οἱ ἀθληταί. WOLF.

1. τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων.] Vide suprà ad p. 136. n. 10. 153.

2. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ] *Quinetiam*. Quod si οὐ μὴν, ἀλλὰ, simpliciter reddimus, *enimvero*, vel, ut aliquando fit, *sed*, perit tota negatio, quam adfert τὸ οὐ, vel οὐ μήν. Negat nempè οὐ μὴν, vel superiora, vel aliud quid extrinsecùs advocandum, cui τὸ ἀλλὰ vi διαφορικῇ diversum quid opponit. Totius itaque τοῦ, οὐ μὴν, ἀλλὰ, usus est ἐπανορθωτικὸς, tollens superius, et quod aptius est reponens.—Ast ubi post ἀλλὰ invenitur καὶ ἐπιδοτικὸν, priora quidem neque prorsus, neque partim tolluntur, sed iis nobilior pars additur: manet tamen ἐπανόρθωσις, qua is, qui ita loquitur, indicat se pro rei dignitate, magnitudine, aut atrocitate, non satis dixisse, quarè superaddit id, quod maximè palmarium videtur. HOOGEVEEN, Doctrina Particularum L. Græc. pp. 951. 955.

3. καὶ τοῖς φίλοις κοινός·] *et cum amicis omnia communicans*. Gallicè, *Dévoué sans réserve à ses amis*. AUGER.

4. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἀκριβὲς αὐτῶν—] Sive perfectionem dicas, sive certitudinem, sive accuratam rationem, sive diligentiam, sive quid aliud, parùm commodum erit: Si verò τὸ ἀκριβὲς αὐτῶν δηλώσομεν, sic efferas, ἀκριβῶς ἢ ἀκριβέστερον αὐτὰς δηλ. commodius explicabitur Latinè, *accuratè aut accuratiùs eas declarabimus*. WOLF.

5. ἐξενηνόχαμεν,] Angl. *We have produced*, or *exhibited*, 1. pl. perf. M. Atticè pro ἐξηνόχαμεν, ab obsoleto ἐνέχω, idem quod φέρω. perf. M. ἤνοχα, Atticè ἐνήνοχα.

154. 1. Οὕτω δὲ τὴν γνώμην—] Ordo est: —ἀδύνατον δ' [ἐστὶ] τὸν μὴ πεπληρωμένον πολλῶν καὶ καλῶν ἀκουσμάτων οὕτω διατεθῆναι τὴν γνώμην, *impossibile autem est ut ille qui multis præclarisque præceptis non est instructus, animum suum ita disponeret.* διατεθῆναι, aor. 1. pass. in sensu medio. Vide suprà ad p. 7. n. 10.

2. αὔξεσθαι πέφυκε.] Angl. *is naturally improved.* Vide suprà ad p. 68. n. 1.

3. συντόμως ὑποθέσθαι,] *breviter submittere* monita quædam mea, ut planè indicat v. med. Cæterùm δοκοίης est optativus Atticus, pro δοκέοις, δοκοῖς. Vide suprà ad p. 94. n. 2.

4. αὐθάδης·] Angl. *conceited.*

155. 1. Εὐλαβοῦ τὰς διαβολὰς,] *Caveto a criminationibus,*—

2. εὐδοκιμοίης,—] Atticus opt. pro εὐδοκιμοῖς, [Vide suprà ad p. 94. n. 2.] *benè audire licet,*—εἰ φαίνοιο ταῦτα μὴ πράττων, *si planè hæc non admittas,*—"Notandum est [verba sunt "Thomæ Hutchinson ad Xenoph. de Cyri Inst. propè initium] verba δοκεῖν, φαίνεσθαι, νομίζεσθαι, ita à Græcis adhiberi solere, ut per ea significent (non dubii quidpiam aut "ambigui, non quod *videtur*, sed) quod *revera* est." Cæterùm ἐπιτιμῴης est Att. opt. pro ἐπιτιμῷς, ab ἐπιτιμάω, *reprehendo, objurgo,* &c.

156. 1. τοῖς αὐτοῖς,] *cum iisdem* hominibus,—περὶ τῶν αὐτῶν, *de iisdem rebus.*

2. Ὑφ' ὧν κρατεῖσθαι—] Ordo est: —ἄσκει ἐγκράτειαν πάντων τούτων, ὑφ' ὧν αἰσχρὸν [ἐστὶ] τὴν ψυχὴν κρατεῖσθαι, *exerceto imperium in hæc omnia,* &c. Ἔσῃ δὲ ἐν τῷ κέρδει τοιοῦτος,—Angl. *And, in the case of gain,* or interest, *thou shalt obtain that end*—

3. ἀξιώσειας·] Vide suprà ad p. 27. n. 11.

4. Δεῖ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς—] Construe—γὰρ δεῖ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας φαίνεσθαι παρεχομένους τρόπον πιστότερον ὅρκου. *Nam oportet probos viros planè ostendere mores suos jurejurando veraciores.* Vide suprà ad p. 155. n. 2.

5. Ὅρκον ἐπακτὸν—] *juramentum ad te delatum*—Angl. *An oath required of thee, an oath tendered to thee*—

6. φιλοχρημάτως ἔχειν.] *avarè te gerere, avarus esse.* Vide suprà ad p. 86. n. 1.

157. 1. Μὴ τυχὼν μὲν γὰρ,] scilicet πίστεως καὶ σιγῆς. Wolf.

2. Παραπλήσιον—πάσχουσιν,] Angl. *are in a like situation*—πάσχω, *I am in a situation,* whether good or bad.

158. 1. Πειρῶ τὸν πλοῦτον χρήματα—]—non facilè est verum sensum hujus sententiæ attingere. Mihi pendere videtur hìc sensus à verbis ἀπολαύειν et κτᾶσθαι. Si conjecturas meas licet edere, ἀπολαύειν, meo quidem judicio, significat, uti ad commoditates vitæ, et κτᾶσθαι, uti ad ejusdem vitæ necessitates; ita ut χρήματα sit superfluum, quo quis utitur ad vivendum cum splendore convenienti, et κτήματα necessarium, quo quis

utitur ad vivendum simpliciter. AUGER. Discrimen inter χρῆσθαι et ἀπολαύειν hoc plerique constituunt, ut alterum ad necessitatem, alterum ad voluptatem referatur : *frui* nos aliqua re, sine respectu ad alia commoda, ut amici colloquio, jocis, voluptatibus ; *uti* propter aliud, ut libro, discendi gratiâ. WOLF. Sensus : Ne sis avarus nec prodigus. LANGE χρήματα καὶ κτήματα, *bona, utenda,* ac *possidenda.* CIC. Verr. 2. 2. 18. P.

2. τοῦ τι ζημίαν μεγάλην ἐκτίσαι,] Angl. *both in order to make up for a great loss.*

3. ὥσπερ τοὺς τυχόντας,] Angl. *as at indifferent persons*— ὁ τύχων, *quilibet.*

4. Ἐὰν ἀποδέχῃ τῶν φίλων τοὺς—] *si eos amicorum amplecteris, qui morem tibi gerunt in eo quod ad pessimum ducit, non habebis in vitâ,* [i. e. nunquam dum vivis habebis] *qui in odium tuum incurrent monstrantes quod ad optimum ducat.* Augerus sic Gallicè dedit—*si vous regardez comme vos meilleurs amis ceux qui vous flattent dans vos défauts, vous ne trouverez personne qui, pour vous en corriger, veuille encourir vôtre haine.*

5. καρτερήσειαν·]Angl. *can endure.* Vide suprà ad p. 27. n. 11.

6. ὀργιζόμενοι τυγχάνωσιν·] Vide suprà ad p. 7. n. 5.

1. ὅπερ πάσχουσιν οἱ πολλοί,] Angl. *which is the case with the bulk of mankind.* Vide suprà ad p. 157. n. 2. 159.

2. Ἀθάνατα μὲν φρόνει—] Gall. *Par l'élévation de vos sentimens, montrez que vous aspirez à l'immortalité ; et par un usage modéré des choses, faites voir que vous vous reconnoissez mortel.* AUGER.

3. προσζημίωσι] *damno insuper afficit.* Vide suprà ad p. 19. n. 6. item ad p. 97. n. 2.

1. Μιμοῦ τὰ τῶν βασιλέων ἤθη,—] Gall. *Prenez leurs mœurs et leurs usages,*—san doûte, pourvu que ces mœurs ne soient criminels ; autrement cette maxime ne seroit point d'une saine morale.—Isocrate, écrivant à une jeune homme élévé sous un gouvernement populaire, et transplanté à la cour d'un monarque, lui recommande la soumission la plus parfaite aux volontés du prince sous les loix duquel il vit. AUGER. 160.

2. Εἰς ἀρχὴν καταστάθεις,] *Magistratum adeptus.* AUGER.

3. Μηδενὶ πονηρῷ πράγματι—] *Nulli actioni improbæ aut adsis aut patrocineris.* BATTIE. παρίστασο, Verbum hoc ad advocatos pertinet, qui etiam tacentes suâ personâ reo patrocinantur : quod Latini dicunt *stare ab aliquo.* συνηγόρει, hoc ad oratores pertinet, et causidicos, qui oratione defendunt reum. WOLF.

4. ὀρέγεσθαι τῆς δικαιοσύνης,] *justitiam appetere.* Vid. suprà ad p. 151. n. 6.

1. ἀλλ' οὖν ἐλπίσι γε—] Idem est [ἀλλὰ scil.] quod, *at certè,* vel *saltem ;* quo tamen sensu particulas γε οὖν, vel οὖν γε, vel 161.

γοῦν, sæpiùs adjunctas habet. Vigerus, de Gr. dict. Idiotismis, p. 342. Edit. L. Bat. 1742.

2. γίνου δὲ τοῖς ἄλλοις μηδ' ἐν ἑτέροις ἂν κατάδηλος.] Ordo est: δὲ γίνου ἂν κατάδηλος τοῖς ἄλλοις ἐν μηδετέροις. *In neutris autem sis aliis manifestus.*

162. 1. ἡ πεπρωμένη] *fatum.* quasi πεπερατωμένη. à περατόω. *finio.*

2. χάριν σχοίην] *gratias haberem.* σχοίην Attice pro σχοῖμι. Vide suprà ad p. 94. n. 2.

3. ἂν ἔχων—τυγχάνω.] Vide suprà ad p. 7. n. 5.

163. 1. αἱ λῦπαι ταῖς ἡδοναῖς παραπεπήγασι.] Angl. *pains cling to pleasures.* πεπήγασι, perf. m. à πηγνύω vel πήγνυμι, *compingo, infigo:* in v. med. *compingo meipsum, rigeo: infigo meipsum, adhæreo.* Apud Græcos nomina virtutum, vitiorum, &c. articulum adsciscunt: necnon apud hodiernos Gallos, sic, ἡ λύπη, *la peine:* ἡ ἡδονή, *le plaisir.*

2. τὰς τέρψεις εἰλικρινεῖς,] εἰλικρινὴς ἡδονὴ ea voluptas est, quæ nihil molesti vel adjunctum habet vel consequens. Wolf.

3. φαύλοις ἐνδέχεται τὰ τυχόντα πράττειν] *hominibus improbis quævis facere licet.* [Vide suprà ad p. 158. n. 3.] (εὐθὺς γὰρ τοῦ βίου τοιαύτην πεποίηνται τὴν ὑπόθεσιν,) *apertè enim vitæ suæ talem jecerunt fundamentum,* i. e. *nam talem sibi vitæ rationem palam proposuerunt.* πεποίηνται usurpatur hîc in sensu medio, ut sæpè fit in perf. pass.

4. οὐχ οἷόντε] Vide suprà ad p. 5. n. 6.

164. 1. ὀρέγεσθαι τῆς καλοκἀγαθίας·] Angl. *to aspire after every thing fair and good—after all moral virtue.* Vide suprà ad p. 151. n. 6.

2. τὰς τῆς φύσεως ἁμαρτίας ἐπικρατήσειεν.] Angl. *should be able to subdue the depravity of his nature.* Vide suprà ad p. 27. n. 11.

III. NOTÆ IN DEMOSTHENEM.

165. 1. E Demosthene.] Demosthenes Demosthenis filius Atheniensis omnium oratorum, qui unquam extitère, facilè princeps habitus est. De anno quo natus est non consentiunt auctores. Alii quidem putant eum lucem aspexisse Olymp. xcix. 4. alii autem Olymp. ci. 2. et ante C. N. 357. [Vide Saxii Onomast. part. 1. pag. 70. edit. 2.] Tradit Plutarchus, ex Theopompo, Demosthenis oratoris patrem ex optimatibus esse inter cives Atheniensium, cognoménque ei inditum Μαχαιροποιὸν, propterea quod officinam teneret ubi gladii fabricarentur, servósque haberet ejus artificii peritos. Dubitat autem idem Plutarchus de eo quod

Æschines orator de Demosthenis matre narraverit, eam scilicet ex Gylone quodam, qui ob crimen proditionis patriâ exulaverat, atque ex barbarâ matre natam esse. Patrem amisit septem annos natus, qui ei magnas opes legaverat, quarum autem à tutoribus magnâ parte fraudatus est. Ab ineunte ætate infirmâ valetudine utebatur. Philosophiæ primùm se dedidit sub Platone et Euclide Megarensi. Verùm audito aliquandò Callistrato oratore, qui magnâ cum populi admiratione causas agebat, in studium eloquentiæ, præcipuè sub Isæo oratore et Andronico histrione, unicè incubuit. In Demosthene " tantum studium fuisse (verbis utor Ciceronis, " solius ferè digni qui Demosthenem æmularetur) tantúsque " labor dicitur, ut primùm impedimenta naturæ diligentiâ " industriâque superaret; cúmque ita balbus esset, ut ejus " ipsius artis, cui studeret, primam literam non posset dicere, " perfecit meditando, ut nemo planiùs eo locutus putaretur: " deinde cum spiritus ejus esset angustior, tantum continen- " dâ animâ in dicendo est assecutus, ut unâ continuatione " verborum (id quod ejus scripta declarant) binæ ei con- " tentiones vocis et remissiones continerentur. Qui etiam " (ut memoriæ proditum est) conjectis in os calculis, sum- " mâ voce versus multos uno spiritu pronuntiare consuesce- " bat; neque id consistens in loco, sed inambulans, atque " adscensu ingrediens arduo." [De Orator. Lib. I. 61.] Non solùm ipse Cicero sed multi alii scriptores veteres de Demosthene testantur, eum per varia naturæ impedimenta ad fastigium eloquentiæ tandem pervenisse, omnesque alios oratores arte dicendi longè superâsse, atque adeo plurimum in Republicâ potuisse. " Commemorato ejus nomine, (verba " sunt Val. Maximi) maximæ eloquentiæ consummatio ani- " mo oboritur audientium." [VIII. 7.] " Sequitur orato- " rum (inquit Quinctilianus) ingens manus, cum decem si- " mul Athenis ætas una tulerit: quorum longè princeps " Demosthenes, ac pænè lex orandi fuit: tanta vis in eo, " tam densa omnia, ita quibusdam nervis intenta sunt, tam " nihil otiosum, is dicendi modus, ut nec quid desit in eo, " nec quid redundet invenias." [Inst. Orat. Lib. x. 1.] Egregiè elucebat ars dicendi Demosthenica contra insidias, quas strueret Philippus ille Macedonum rex in Atheniensium totiúsque Græciæ libertatem. Mira quidem fuit eloquentiæ vis, quâ summus orator languidam et pænè deperditam civium suorum virtutem in hostem illum patriæ subinde excitaverit. Sed dolendum est propriam ipsius virtutem, belli fortunam expertam, tam miserè defecisse. In prælio apud Chæroneam commisso, ubi Philippus Athenienses devicit, Demosthenes, abjecto clypeo, fugâ salutem quæsivit,

165.

165. "Cumque id ei (uti nobis narrat A. Gellius) quod fugerat "probrosè objiceretur, versu illo notissimo elusit, Ἀνὴρ ὁ φεύ-"γων καὶ πάλιν μαχήσεται." [Lib. XVII. 21.] Mors Philippi, quæ brevi post victoriam suam accidit, summo erat Atheniensibus, et præsertim Demostheni, gaudio. Spes magnas de libertate recuperandâ fovere cœperunt; quæ tamen citò periêre. Alexander Philippi filius, rebus domi compositis, cum exercitu in Bœotiam progressus est. Ferocia Atheniensium concidit; animus Demosthenis obtorpuit. Tandem hicce orator celeberrimus, largitione ab Harpalo se corrumpi passus, famam eloquentiæ multùm obscuravit. Ab Areopago damnatus, in carcerem conjectus est. Quibusdam autem adjuvantibus se fugâ subduxit. Tulisse exilium imbecilli animo fertur. Post mortem tamen Alexandri, Athenienses, Demosthenem, pristinæ ejus gloriæ memores, ab exilio revocârunt. Triremem miserunt, quæ eum ex Æginâ reduceret. Progredientem ex Piræo in urbem universa civitas, obviam ei facta, eum læto animo excipiebat. Post reditum tamen, patriâ diu frui ei non erat concessum. Nunciatum est Antipatrem, qui Alexandro in regno Macedoniæ successerat, et Craterum, quondam Alexandri comitem, Athenas appropinquare. Demosthenes cum suis clam in fugam se recepit. Templum Neptuni, in insulâ Calauriâ, supplex petit. Ibi in ædis parte interiore, sumpto veneno quod secum clam habuerat, moritur, anno ætatis 62do. Unde Juvenalis—

——————— *Sævus et illum*
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
Torrentem et pleni moderantem frena Theatri.—Sat. x. 126.

Vitam ejus et laudationem scripserunt Plutarchus, Lucianus, Libanius, Suidas. Extant sub ejus nomine orationes 61, prooemia ad orationes 65, et epistolæ 6; quas orationes singulatim recensuit doctissimus Fabricius in Bibliothecâ Gr. [Lib. II. cap. 26.] De hoc oratorum Principe vide plura passim apud Ciceronem et Quinctilianum.

Editiones Demosthenis.

1. Demosthenis Atheniensis, Oratorum principis Opera; sive Orationes LXII. Græcè, cum Libanii Sophistæ argumentis. *Venetiis, apud Aldum*, 1504. *in fol. duabus partibus.* [Hanc editionem Aldum repetivisse videtur eodem anno. Vide Reiskii præf. ad suam Oratorum Edit. p. VII. et LXXXV.]

2. ——————— Græcè, cum commentariis Ulpiani. *Basil. apud Joannem Hervagium*, 1532, *in fol.*

3. Demosthenis Atheniensis, Græcè, curâ Jo. Bernardi Feliciani. *Venetiis, ex officinâ Francisci Bruccioli*, 1543, 3 *voll. in* 8*vo*. 165.

4. ———————— Græcè, corrigente Paulo Manutio Aldi filio. *Venetiis*, 1554, 3 *voll. in* 8*vo*. [Scatet hæc Edit. mendis typographicis.]

5. ———————— Oratorum principis Opera; sive Orationes LXII. Græcè et Latinè, cum translatione, notis et Gnomologiâ Hier. Wolfii; item Ulpiani commentarii cum Wolfii versione. *Basileæ, apud Oporinum*, 1549, *in fol.* [Ter prodiit separatim Wolfii versio Latina. Prodiit quoque *Basil.* 1569, Specimen Demosthenis, à Wolfio recogniti.]

6. ———————— Græcè, *Lutetiæ, apud Joannem Benenatum*, sive, ut tituli quidam habent, *apud Michaelem Sonnium, sub scuto Basiliensi, viâ Jacobæâ*, 1570, *in fol.*

7. ———————— et Æschinis Opera, cum utriusque auctoris vitâ, et Ulpiani commentariis novisque scholiis, ex quartâ eâque postremâ recognitione, Græco-Latina, &c. *Basileæ, ex officinâ Hervagianâ per Eusebium Episcopium*, 1572, *in fol.*

8. ———————— et Æschinis Opera, cum utriusque auctoris vitâ, &c. Gr. et Lat. *Francofurti*, 1604, sive, ut tituli quidam habent, *Aurel. Allobrog.* 1607, *in fol.* [Universè est eadem cum Basiliensi, nisi quod opusculorum nonnullorum sedem mutavit. REISKE. Repetita est sine Wolfii adnotationibus, *Genevæ*, 1607.]

9. Δημοσθένους, Αἰσχίνου, Δεινάρχου καὶ Δημάδου τὰ σωζόμενα. Græcè et Latinè. Edidit Joannes Taylor, LL.D. Coll. D. Joannis Cant. Socius, &c. *Cantabrigiæ, vol.* 3. et *vol.* 2. *in* 4*to*. [Mortuo Editore, cætera nondum edita sunt.]

10. Oratorum Græcorum, quorum princeps est Demosthenes, quæ supersunt, monumenta ingenii, &c. Gr. et Lat. edidit Joannes Jacobus Reiske. *Lipsiæ*, 1770, *et aliis annis*, 12 *voll. in* 8*vo*. [Opus sanè egregium et utilissimum. Plenam editt. enarrationem vide in hujus præf.]

*** Separatim sæpè editæ sunt quædam ex orationibus Demosthenis. Exempli gratia: 1. Demosthenis Orationes de Republicâ ad populum, Latio donatæ à Vincentio Lucchesino, cum textu Græco è regione apposito et notis criticis et historicis. *Romæ*, 1712. *in* 4*to*. 2. Demosthenis et Æschinis οἱ περὶ τῆς παραπρεσβείας λόγοι ἀντίδικοι, cum Latinâ Hier. Wolfii versione, &c. curâ Henrici Brooke. *Oxon.* 1721, *in* 8*vo*. 3. Αἰσχίνου ὁ κατὰ Κτησιφῶντος καὶ Δημοσθένους ὁ περὶ στεφάνου λόγος. Interpretationem Latinam et vocum difficiliorum Explicationem adjecerunt P. Foulkes, et J. Friend. Ed.

165. 4ta. *Oxon.* 1726, *in* 8*vo.* 4. Demosthenis Selectæ Orationes. Ad codices MSS. recensuit, &c. Ricardus Mounteney. *Lond.* 1731, *in* 8*vo.* [Quæ sæpè repetita fuit.] 5. Demosthenis Orationes Philippicæ duodecim, Græcè. In imâ paginâ—emendationes nonnullæ proponuntur. *Glasg.* 1762, *in* 8*vo.* 6. Demosthenis Orat. de Coronâ, cum Wolfii, Marklandi, Palmerii et J. J. Reiskii, suisque Animadversionibus edidit Theoph. Christoph. Harles. *Altenburgi,* 1769, *in* 8*vo.* 7. Æschinis in Ctesiphontem et Demosthenis de Coronâ Orationes. Gr. et Lat. Versionem recudit et notas adjecit Jos. Stock. *Dublin.* 1774. 2 *voll. in* 8*vo.* 8. Orationes Philippicæ omnes. Interpretationem denuo castigatam et notas aliquot adjecit Jos. Stock. *Dublin.* 1774, 2 *voll. in* 8*vo.*

2. ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ—] hoc est, DEMOSTHENIS *contra* PHILIPPUM *prima.* Vulgò nominatur PHILIPPICA I.

Quicunque in Demosthenicâ lectione adhuc hospes est, eloquentiam autem hujus summi oratoris quodammodo degustare cupit, sciat is difficultatem in studio Demosthenis ferè totam oriri, non ex verbis quibus utitur, (hæc enim plerumque usitatissima sunt.) sed ex eorum compositione, totiusque orationis structurâ exquisitissimâ, quâ peritissimus ille dicendi artifex cunctis aliis oratoribus longè antecellit. Nam, ut ait Dionysius Halicarnassensis, in libello qui inscribitur *Περὶ τῆς λεκτίκης Δημοσθένους δεινότητος,* [vol. vi. p. 1112. Oper. Dion. Hal. Edit. Reiske. Lips. 1777. in 8vo.]—*ὁ τοσαύτης δόξης ἠξιωμένος ἀνὴρ ἐπὶ λόγοις. ὅσης οὐδεὶς τῶν προτέρων, αἰώνια συνταττόμενος ἔργα. κὴ τῷ πάντα βασανίζοντι χρόνῳ παραδιδοὺς. οὐδὲν ἐκ τοῦ ἐπιτυχόντος ἔγραφεν· ἀλλ᾽ ὥσπερ τῆς ἐν τοῖς νοήμασιν οἰκονομίας πολλὴν ἐποιεῖτο δόσιν, οὕτω καὶ τῆς ἐν τοῖς ὀνόμασιν ἁρμονίας.* Hoc est, *Ille qui tantam ex eloquentiâ gloriam perceperit. quantam è prioribus nemo, æternùm duratura componens opera, atque tempori res cunctas examinanti tradens, nihil fortuitò et temerè scripsit: sed quemadmodum magnam in sententiarum distributione, ita et in compositione verborum operam impendit.* Vide totum hunc Dion. Hal. libellum, in quo Admiranda Vis dicendi in Demosthene optimè enarratur. Consule etiam Dissertationem II. quæ inscribitur *De Compositione Veterum; præsertim Demosthenis;* adjectam tomo 2do libri cui titulus, *Of the Origin and Progress of Language.* Edin. 1774. in 8vo.

3. ΦΙΛΙΠΠΟΥ] *τοῦ Μακεδόνων βασιλέως. ἐξ οὗ καὶ Ὀλυμπιάδος Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας ἐγεννήθη.* Harum orationum tanta fuit celebritas, ut et M. T. Cicero, quas in M. Antonium habuit, infelici et exemplo et æmulatione, Philippicas, quàm Antonianas inscribere maluerit. Nam et Philippi atque Ale-

xandri successor Antipater ad necem compulit Demosthenem; et Cicero crudeliùs etiam interfectus est. WOLF. 165.

IN ARGUMENTUM.

4. 'ΥΠΟΘΕΣΙΣ—] ARGUMENTUM, &c. Hoc argumentum auctorem habet LIBANIUM SOPHISTAM, qui Antiochiæ familiâ nobili ortus, maturè dedidit se litteris. Floruit circiter annum post natum Christum 350; et varia scripsit Græcè, in quibus Argumenta orationum Demosthenis. Atticæ dictionis amantissimus, non tamen venerem verè Atticam assecutus est.

5. καὶ εἰσηγεῖται, πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν.] et illis *auctor est quâ ratione ad bellum se optimè accingerent.* προσενεχθεῖεν, per sync. pro προσενεχθείησαν, 3 pl. aor. 1. opt. pass. verbi προσφέρω, *offero, admoveo:* [Vide suprà ad p. 153. n. 5.] et in v. m. *admoveo meipsum, accingo me,* &c. aor. autem pass. sæpè sumitur in sensu medio. [Vide suprà ad p. 7. n. 10.] De hujusmodi tamen locutione ita vir eruditissimus H. Stephanus: "Possumus autem οὕτω προσφέρομαι τῷ πολέμῳ "vel τοῖς πολεμικοῖς, reddere, Ita me gero in bello, vel Ita ge"ro seu administro bellum. Vel, Ita res bellicas tracto." L. Gr. Thes. tom. IV. c. 118. f. ubi vide plura.

6. πολιτικὴν,] Angl. *consisting of citizens*——πρὸς τὰς τῶν ἐπικαίρων χρείας ἑτοίμως ὑπάρξει, *shall be ready on occasional emergencies.*

7. παραμεμιγμένων δέ·] *ita tamen ut sint permisti* civibus. Subintelligitur scil. πολίταις.

8. μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας·] *neque ex urbe opem ferre.*—" βοηθείας ποιεῖσθαι ex Æschine pro Auxilia sup"peditare." H. STEPH.

9. ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι,] *sed circa Macedoniam versari.*

10. τοὺς ἐτησίας] scil. ἀνέμους·——Plinius Aquilones vocat lib. ii. cap. 47. "Caniculæ," inquit, "exortum diebus octo "fermè Aquilones antecedunt, quos Prodromos vocant. Post "biduum autem exortus, iidem Aquilones constantiùs per"flant, diebus quadraginta, quos Etesias vocant." Hos Aristoteles, libello de Mundo, permistos esse scribit ex Aquilonibus et Favoniis.——Cum autem Athenæ meridionaliores sint,——Macedonia septentrionalior: Athenis in hanc navigaturis adversi erunt Etesiæ: ex Macedoniâ Athenas, secundi. Hiberno autem tempore, quamvis Austri familiariùs flent, periculosa per se omnis navigatio. WOLF. Vide H. Steph. L. G. Thes. tom. I. c. 1296. a.

In ipsam Orationem.

166. 1. Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο——λέγειν,] *Si de novâ aliquâ re dicere proponebatur.* προὐτίθετο Atticè pro προετίθετο.

2. ἐπισχὼν] Angl. *having restrained* myself—subauditur scil. ἐμαυτὸν· [Vide suprà ad p. 3. n. 7.] Cæterùm Particula ἂν refertur ad ἦγον infra: hæc enim vocula sæpè est tanquam prænuntia modi subj. vel opt. interdum et indic. scil. quando indicativus sumendus est in sensu subjunctivi: ita tamen ut, post voces aliquot interjectas, unà cum verbo suo repetatur; ut hic, ἐπισχὼν ἂν ἕως οἱ πλεῖστοι, κ. τ. λ.—ἡσυχίαν ἂν ἦγον. Tales autem elegantiæ non solùm linguis recentioribus, verùm etiam ipsi Latinæ prorsus sunt ignotæ.

3. οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο,] Angl. *the greatest number of those, who have been accustomed to speak, had declared their opinion,* ut planè indicat v. med. Alludit orator ad legem Solonis per quam sancitum erat ut, qui suprà quinquagesimum erant ætatis annum, ii primum verba facerent, deinde quivis civium pro ætate et per vices. Hæc autem lex illo tempore non vigebat. [Vide ΑΙΣΧΙΝΟΥ κατὰ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ λόγον, prope init.] Legis tamen æquitatem Demosthenes agnoscere videtur, etiam quum in eam peccat: rationes autem reddit satis idoneas.

4. τότ' ἂν καὶ αὐτὸς ἐπειρώμην,] Angl. *then even I myself would have attempted*—ἃ γιγνώσκω, λέγειν· i.e. λέγειν τὰ πράγματα ἃ γιγνώσκω εἶναι βέλτιστα, Angl. *to mention the things which I know to be best.*

5. Ἐπειδὴ δὲ—περὶ ὧν—] i. e. περὶ τῶν πραγμάτων περὶ ὧν— [Vide suprà ad p. 86. n. 4.] Angl. *but since it happens even now that we are considering about the things, about which these men have formerly spoken frequently,* ἡγοῦμαι, καὶ πρῶτος ἀναστὰς, εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν. Angl. *I imagine that though I have stood up first, I shall with reason meet with indulgence.* Constructio tironibus notanda, ἡγοῦμαι ἀναστὰς, et ἡγοῦμαι ἀναστὰς τυγχάνειν, et ἂν τυγχάνειν. Vide suprà ad p. 94. n. 4.

6. συνεβούλευσαν——βουλεύεσθαι.] συμβουλεύειν, in activo, *consilium dare:* at συμβουλεύεσθαι, in medio, *curare sibi consilium dari, sive consulere aliquem.* Kusterus de Verbb. Medd. § II. 15.—βουλεύεσθαι, *inter se conferre consilia; seu deliberare, consultare inter se:* cum nempè de pluribus dicitur. At de uno cum dicitur, significat, *secum deliberare,* vel *consultare:* uti λογίζεσθαι, *secum reputare:* ἐνθυμεῖσθαι, *secum cogitare,* &c. *Idem,* § I. 37.

7. ἀθυμητέον,] supple ἐστὶν ὑμῖν.

8. φαύλως ἔχειν] Vide suprà ad p. 86. n. 1.

9. Ἔπειτα ἐνθυμητέον,] supple ἐστὶν ὑμῖν, *Deinde considerandum est vobis*. καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι, *et qui ab aliis auditis*, καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, *et qui nostis vosmet ipsi recordantes,*—

10. ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολύς.] i. e. ἐξ οὗ χρόνου οὐκ ἐστὶ πολὺς χρόνος, *ex quo tempore non est multum tempus*, i. e. *non ita pridem.*

11. ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων,] Angl. *in behalf of the rights of Greece.*

12. ὡς ἐκρατεῖτε] Vide suprà ad p. 3. n. 3.

13. καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου,] Φιλίππου scil. Istius Philippi, qui Græciæ dominatum invadere conabatur, et in Atticam nuperrimè, superatis Thermopylarum angustiis, irrumpere tentaverat. Juvencius. Vide quanto cum contemptu de Philippo loquitur: alibi passim eum ἄνθρωπον, Regem vix semel quidem appellat. Mounteney.

14. καὶ τὸ—τὰ χωρία ταῦτα πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει,] καὶ τὸ—i. e. σκοπῶν καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα, κ. τ. λ. Angl. *and viewing also the following circumstance*, viz. *that all these strong places are lost to the state.*

1. οἰκεῖον—κύκλῳ,] κύκλῳ— Angl. *all around*, οἰκεῖον, *in alliance with us.* 167.

2. κατέστραπται] Perf. pass. in med. sensu, ut sæpè fit. Vide suprà ad p. 95. n. 1.

3. καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν,] Angl. *you also were willing to become* intent *upon such a sentiment now*, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, *since, to wit*, you were *not* willing *formerly*.—

4. συνελόντι δ' [ἁπλῶς] εἰπεῖν,] subauditur λόγῳ. εἰπεῖν δ' ἁπλῶς, Angl. *to speak simply*, λόγῳ συνελόντι, *in a word comprehending every circumstance together*, i. e. *vt simpliciter et summatim dicam*. Cæterùm conjicit doctissimus Reiskius vocem ἁπλῶς è Scholio natam.

5. ἦν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι,] Angl. *if you chose to be your own masters*—

6. τὰ κατεῤῥαθυμημένα] Διὰ ῥαθυμίας προειμένα ὑφ' ὑμῶν, καὶ ἀπολωλότα. Wolf. ἀναληψεσθε, an, *reparabitis?* P.

1. ἔνι] pro ἔνεστι, ut ἔπι pro ἔπεστι. sed ἐπὶ præp. 168.

2. κατέπτηχε μέντοι ταῦτα πάντα νῦν,] *Obstupescunt nunc quidem hæc omnia*, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν, *quippe quæ refugio destituantur*—κατέπτηχε est præs. perf. à καταπτήσσω, *obstupesco*. Vide suprà ad p. 29. n. 4.

3. οἱ—ἀσελγείας] Angl. *to what a pitch of arrogance*,—

4. καὶ οὐχ οἷός τέ ἐστιν, ἔχων ἃ κατέστραπται, μένειν ἐπὶ τούτων·] Angl. *and though in possession of the places which he hath subdued, is incapable of remaining upon them—cannot be contented with them*; [Vide suprà ad p. 5. n. 6.] ἀλλ' ἀεί τι προσπερι-

168. βάλλεται, *but is perpetually throwing around them something additional for himself*—i. e. *is constantly enlarging his conquests all around.* Nam προσπεριβάλλεται refertur ad ἃ κατέστραπται suprà. Cæterùm de vi præpos. πρὸς in comp. vide suprà ad p. 97. n. 2.; vide etiam ad p. 167. n. 2.

5. περιστοιχίζεται.] ἐκ μεταφορᾶς τῶν κυνηγετῶν· κατὰ γὰρ τὰς ἐκδρομὰς τῶν θηρίων, ὀρθὰ ξύλα ἱστᾶσιν, ἃ καλοῦσι τοίχους, ἢ στόχους, καταπετάννυντες αὐτῶν δίκτυα, ἵνα ἐὰν αὐτοὺς ἐκφύγῃ τὰ θηρία, εἰς τὰ δίκτυα ἐμπέσῃ. *Schol.* Sed hoc forsan commentum est *Scholiastæ*, et περιστοιχίζεται hîc reddi potest simpliciter, *cingit, circumdat.* Non tamen dissimulandum virum eruditissimum H. Stephanum hîc à partibus Scholiastæ stare videri. [Thes. Gr. L. tom. III. c. 988. f.] Quod genus hominum nimis certè floccifacit acerrimus Reiskius his verbis. "Nugantur "plerumque Scholiastæ, et mihi quidem nunquam non ani-"mus ab eorum consortio refugit, hominum ineptorum, "quorum stultitiam sæpè nescias utrum rideas magis an mi-"sereris.——Per me si stetisset, Scholiorum prorsus nihil "Demostheni meo addidissem, pleraque enim cassa nuce in-"aniora, futilia, insulsa, trivialia, puerilia sunt." [Præf. in Schol. ad Demost.] Sed hoc est supra modum stomachari; nam quod de Ennio dixerit Virgilius, idem de Scholiastis verè prædicari potest,—nempè— "ex illorum ster-"core aurum sæpè colligendum esse."

6. ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι—τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι.—] Angl. *for truly I am of opinion that disgrace* hanging *over their conduct.* &c.

7. περιϊόντες αὐτοῦ] Angl. *going about here*—κατὰ τὴν ἀγοράν, *along the forum.* Quam autem aptæ sunt hæ Interrogationes et Percóntationes, quæ hîc occurrunt, optimè notavit Longinus de Sublim. § 18.

8. γένοιτο γὰρ ἄν—] Refertur istud γὰρ non ad id quod proximè præcedit, sed ad id quod eleganter reticetur. *Imò vero aliquid novi dicitur.* NAM *potest esse aliquid magis novum*—&c. [Vide suprà ad p. 62. n. 1.] Ineptiunt planè qui dicunt γὰρ in talibus locutionibus per pleonasmum poni.

9. ὅπως βούλεσθε διοικήσαισθε·] *nullus dubito quin ex animi vestri sententiâ negotium conficeretis.* Nempè Macedoniam redigeritis in vestram ditionem. Utitur autem de industriâ verbo ambiguo et obscuro, ut acuat vincendi cupiditatem, et audiendi. Quod interpreti accurato servandum, ne clariùs efferat quæ obscuriùs dicta majorem vim et dignitatem habent. JUVENCIUS.

10. ὡς δὲ νῦν ἔχετε,] supple ὑμᾶς αὐτούς. Angl. *but as you now behave.*—ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς, καὶ ταῖς γνώμαις. *being in suspense,* or *indecisive, both in your preparations and sentiments.*

1. Ὡς μὲν οὖν δεῖ—] Ordo est: μὲν οὖν παύομαι λέγων, ὡς δεῖ ἅπαντας ὑπάρχειν ἐθέλοντας ἑτοίμως ποιεῖν τὰ προσήκοντα. Angl. *on the one hand then I give over mentioning, that it is necessary for all to be willing readily to execute the things which are suitable*, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων, *since you know and are convinced of it.* 169.

2. —ἣν ἀπαλλάξαι ἂν—] Ordo est: ἣν ἡγοῦμαι ἂν ἀλλάξαι ὑμᾶς ἀπὸ τῶν τοιούτων πραγμάτων. Vocula ἂν tribuit hîc vim futuri infinitivo. Vide suprà ad p. 94. n. 4.

3. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες, μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν·] Angl. *for those who tell you to proceed instantly and this very day, by no means speak most to the purpose.*

4. ἀλλ' ὃς ἂν δείξῃ,] i. e. ἀλλ' ἐκεῖνος λέγει μάλιστα εἰς δέον, ὃς ἂν δείξῃ, κ. τ. λ.——λέγει μάλιστα εἰς δέον, Angl. *speaks most to the purpose.*

5. τέως ἂν ἢ διαλυσώμεθα, πεισθέντες, τὸν πόλεμον,—] Angl. *until either, being persuaded, we shall finish the war, or prove victorious over our enemies.*

6. οὐκέτι τοῦ λοιποῦ] i. e. διὰ τοῦ λοιποῦ—Angl. *no longer for the future.*

☞ Quod restat hujus orationis non minus exquisitum est. Sed operis nostri ratio specimina quædam seligenda tantùm admittit. Habita erat hæc PHILIPPICA Olymp. CVII. 1. Ætat. Demosth. 30.

---

1. ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α'.] hoc est, DEMOSTHENIS OLYNTHIACA I. 170.

OLYNTHUS, Thraciæ urbs, in Peninsulâ Pallenes sita est, inter Sinum Thessalonicum et Toroneum. Plures ei cum Amyntâ Philippi patre contentiones interfuerant. Philippo etiam, quum imperium ingressus esset, obstiterat. Diod. l. xv. Isoc. in Archid. et Paneg. Is tamen iracundiæ suæ initio non paruit, sed è contra amicitiæ indiciis maximè fallacibus, eos, quos ad cladem destinabat, consopire studuit: eoque certiorem sibi reddidit vindictam, quo tardiùs atque occultiùs procedebat. Tandem Olynthum obsidione cingit, atque hoc illud est quod tribus Olynthiacis materiam præbuit. Has ego eodem ordine quo Dionys. Halicarn. Epp. ad Amm. colloco; eique ipsa ratio suffragatur. Namque initio hujus Olynthiacæ, quam ego primam facio, Orator Atheniensibus instat de fœdere citò cum Olynthiis ineundo; in duabus autem reliquis id fœdus initum supponit, inque id solum incumbit, ut ostendat quam necesse sit, quæ ex eo tenebantur

170. facere, ut faciant. Consequentia cuivis facilè patebit. Tourellus, apud Mounteney.

Ex Libanio autem et Ulpiano vulgò nominatur Olynthiaca Secunda: et oratio illa cujus hæc verba sunt initium, Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων, κ. τ. λ. vulgò nominatur Olynthiaca I. cujus Argumenti, cum fuerit à Libanio pleniùs descriptum, primam partem, quæ est tanquam præfatio ad cunctas orationes Olynthiacas, libet hîc apponere.

ὙΠΟΘΕΣΙΣ.

Ολύνθος ἦν πόλις ἐπὶ Θράκης· Ἑλληνικὸν δὲ ταύτῃ τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ δε Χαλκὶς Ἀθηναίων ἄποικος· πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῆς Ολύνθου· Ἀθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν, καὶ αὖθις Λακεδαιμονίοις· χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ὑπερεῖχεν· (ά) ἦν γὰρ ἐπὶ Θράκης πολύ τι γένος Χαλκιδικόν. Φιλίππῳ δὲ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ολύνθιοι ποιησάμενοι, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς Ἀθηναίους τοκαταρχὰς, (β') καὶ, τοῦτο μὲν, Ανθεμοῦντα παρὰ τοῦ Μακεδόνος εἰληφότες, πόλιν ἀμφισβητήσιμον Μακεδόσι καὶ Ολυνθίοις, τοῦτο δὲ, Ποτίδαιαν, ἣν Ἀθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος Ολυνθίοις παρέδωκεν, (γ') ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην· ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτὸν, πέμψαντες πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους, κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο (δ') παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Φίλιππον· (ε') συνετέθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς Ἀθηναίους, κἂν ἄλλό τι δόξῃ, (ς') κοινῇ σπείσασθαι· ὁ δε Φίλιππος, πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν, ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι, καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν ἐσπεισμένοις, πόλεμον ἐπήνεγκεν· οἱ δὲ πεπόμφασι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας περὶ βοηθείας· οἷς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς Ολυνθίοις· καὶ φησὶ τὴν Ολυνθίων σωτηρίαν, ἀσφάλειαν τῶν Ἀθηναίων εἶναι· σωζομένων γὰρ τῶν Ολυνθίων, οὐδέποτε ἥξειν εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον. * * *

NOTÆ IN ARGUMENTA.

1. (ά.) ἦν γὰρ ἐπὶ Θράκης πολύ τι γένος Χαλκιδικόν.] Angl. *for a considerable number of people of Chalcidian extraction dwelt in Thrace.*

(β'.) καὶ τοῦτο μὲν—τοῦτο δὲ] *idque partim—partim*—Vide suprà ad p. 6. n. 4.

(γ'.) ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα,] *postea regem suspectum habere cœperunt.* De ἤρξαντο vide suprà ad p. 46. n. 1.

(δ'.) παρὰ τὰς συνθήκας] Angl. *contrary to the treaty*——Præp. παρὰ usurpatur in hoc sensu.

(ε.) συνετίθεντο] *pacti fuerant.* συντιθέναι, in v. act. *componere:* συντίθεσθαι in v. med. *componere inter se, pacisci.* Vide suprà ad p. 116. n. 1. 170.

(ϛ'.) κοινῇ σπείσασθαι.] et ἐσπεισμένοις paulo infrà. Vide suprà ad p. 116. n. 1.

* * *

II. 2. Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν—] *Admiserant legationem Olynthiorum Athenienses, atque illis opitulari statuerunt.* Talis est nempè rerum status quando infit orator verba facere.

3. καὶ δεδιόσιν [ἐκείνοις scil.]——παρελθὼν ὁ Δημοσθένης,] *et ad illos metu perculsos quum prodiisset Demosthenes*——

4. ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.] *infirmos esse per se.*

IN IPSAM ORATIONEM.

5. ΕΠΙ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν,——δοκεῖ μοι—] Angl. *Methinks that one indeed may perceive on many emergencies,* &c. ἐπὶ πολλῶν supple παθημάτων, vel tale aliquid. τις δοκεῖ μοι ἂν ἰδεῖν. ἂν non solùm sæpè tribuit vim futuri infinitivo aorist. sed et interdum vim δυνητικὴν. Vide Viger. de Gr. L. Idiotism. Cap. VIII. § II. Reg. xv.

6. τὸ γὰρ—] Angl. *for the* following circumstance—— τοὺς [ἀνθρώπους] πολεμήσοντας Φιλίππῳ—*that the men who are on the eve of a war with Philip,* γεγενῆσθαι κεκτημένους καὶ ὅμορον χώραν, καί τινα δύναμιν, *are in possession both of a contiguous territory, and a considerable force*—&c.

7. Δεῖ τοίνυν——αὐτοὺς—] αὐτὸς, spiritu leni, promiscuè significat, vel *aliquem alium,* vel *seipsum.* VIGERUS. Videtur hîc subintelligi ἡμᾶς.

8. χείρους—τῶν ὑπαρχόντων] Id est τῆς τύχης, τοῦ καιροῦ, τῆς θείας εὐεργεσίας. Utendum occasionibus et fortunæ benignitate: divina liberalitas amplectenda. WOLF. Idem (participium scil. verbi ὑπάρχω) neutrum plurale—pro *Deo ipso,* vel *fortuna,* vel alio quovis ponitur, quo auctore talis aut talis sit rerum nostrarum status. Demosthen. Olynth. 2. cum dixisset, Deos et fortunam populo Atheniensi favere, eum ne sibi desit cohortatur, μὴ χείρους εἶναι δόξωμεν περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν ὑπαρχόντων, *ne deterius nobis, quam Dii ipsi, à quibus ea habemus præsidia, consulere videamur,* aut simpliciùs, *deterius quam præsens rerum status exigat.* VIGERUS, Cap. VI. § IV. Reg. x.

9. ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν,] Angl. *since it is,* or *since it would be* of the number *of things* which are *base*—ὡς ἔστι idem est ac ὡς ἂν εἴη. Vide suprà ad p. 122. n. 6.

10. φαίνεσθαι προϊεμένους,] Angl. *to be plainly giving up*— [Vide suprà ad p. 155. n. 2.] "Interdum verò, et sæpè qui-

"dem, dicitur προΐεσθαί τι, non adjecto dativo, pro *Amittere,* "*manibus, Sinere sibi elabi,* vel *pro derelicto habere.* Qua in "significatione jungitur etiam Genitivo à Demosthene, O-"lynthiaca 2. circa principium, μὴ μόνον πόλεων, κ. τ. λ." H. Steph. Thes. voce Προΐεμαι.

11. Τὸ μὲν οὖν,——τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι,] Philippi vires et potentiam commemorare. Quæ initio parva cum esset, nunc amplificata est ejus sedulitate: quam si vos imitaremini, vestrum etiam imperium cresceret. Wolf.

171. 1. αἰσχύνην ὀφλήκατε.] Demosthenes eleganti hâc metaphorâ, à debitoribus sumptâ, qui Gr. ὀφλόντες dicuntur, sive iis qui judicio damnantur, maximoperè uti amat.—bene dicuntur αἰσχύνην ὀφλισκάνειν, *probrum debere* aut *luere.* Mountenky.

2. Ὧν οὖν,——τούτων οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν·]—idem est ac si dixisset, οὐχ ὁρῶ νῦν καιρὸν τοῦ ταῦτα λέγειν. Reiske. τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις—*illis qui pro ipsius commodo rempublicam administrârunt.*

3. ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι,] ἔνι pro ἔνεστι. Vide suprà p. 168. n. 1.

4. Τὸ δὲ πάνθ', ὅσα—] Verba sic ordinanda sunt. mutato propter relativum pronomen participio in verbum: τὸ διεξιέναι πάντα. ὅσα Φίλιππος ἔπραξε πώποτε, καὶ ἐλέγχειν αὐτὸν ἐφ' ἅπασι τούτοις, συμβαίνει καὶ δεῖσθαι λόγου βραχέος, καὶ ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι, ἕνεκα δυοῖν. Hyperbolica propositio, referenda tantùm ad ἐπίορκα καὶ ἄπιστα ἔργα, quorum tria tantùm, sed magna recenset, deceptos Athenienses, Olynthios, Thessalos. Wolf.

5. τοῦ τ' ἐκεῖνον,—φαῦλον φαίνεσθαι·—] i. e. τε [ἕνεκα] τοῦ ἐκεῖνον φαίνεσθαι—*tum ut ille improbus videatur.* &c.

6. καὶ τῶ τὰς ὑπερεκπεπληγμένους.—] i. e. καὶ [ἕνεκα] τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους τὸν Φίλιππον, ὥς τινα ἄμαχον, ἰδεῖν ὅτι ἐξελήλυθε διὰ πάντα, οἷς παρακρουόμενος πρότερον, νῦν ηὐξήθη μέγας, καὶ τὰ πράγματ' αὐτῷ ἥκει πρὸς αὐτὴν τὴν τελευτήν. *tum ut qui obstupefacti admirantur Philippum, tanquam invictum quendam, videant eum jam cuncta exantlâsse, quibus homines superiori tempore circumveniens, magnus nuper evaserit, atque ad ipsum jam finem res illius appropinquare.*

7. εὑρίσκω, τὴν—] Hunc locum, cujus difficultatem agnoscit Wolfius, sic construe:—εὑρίσκω [τὸν Φίλιππον] μὲν προσαγόμενον τὴν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχὰς, ὅτε τινὲς ἀπήλαυνον ἐνθένδε Ὀλυνθίους βουλομένους διαλεχθῆναι, τούτῳ—Angl. *I find Philip, on the one hand, first taking advantage of our simplicity, (when certain persons were driving away from this place Olynthian deputies who wanted to confer with us.)*—taking advantage of our simplicity *by this* circumstance—τῷ *by the* circumstance, viz. [ἐκεῖνον] φάσκειν, *that he said,* &c. καὶ τῷ *and also by this,* τὸ [ἐκεῖνον] κατασκευάσαι ἐκεῖνο ποτὲ θρυλλούμενον ἀπόῤῥητον, viz. *his*

having hatch'd that once much-talk'd-of secret; on purpose to gull the Athenians. "κατασκευάσαι benè habet, eo quod ar-" gutis strophis, clandestinisque amicorum, quos Philippus "Athenis alebat, molitionibus, effecit hoc, ut fides habere-" tur illi quondam celebri, vulgi crebris sermonibus jactato "arcano. κατασκευάζειν est imposturam quasi compaginare, "commachinari, et, ut vocabulum Græcè sonat, convasare, "h. e. comminisci, consuere." Reiske. Qui plura velit de *arcano illo omnium ore jactato*, adeat Suidam v. τί ἐστι τὸ, &c. [tom. 3. p. 467. Edit. Kuster.] ibidémque notatum. τὴν δ' Ὀλυνθίων φιλίαν—scil. εὑρίσκω ἐκεῖνον προσαγόμενον, uti suprà, —Angl. *and on the other hand I find him enticing the alliance of the Olynthians*—τῷ ἐξελεῖν, &c.

1. τὰ τελευταῖα,] *postremò*, ut τὰ πρῶτα, *primùm*, et ejusmodi multa. Sic pauló infrà τὰ πρῶτα et τὰ λοιπά. 172.

2. πόλεμον—πολεμήσειν] Vide suprà ad p. 31. n. 11.

3. βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα,] Angl. *will retain his possessions by force*, τῷ—προειληφέναι, *by having seized beforehand*.

4. ἀνεχαίτισε] significat hoc v. primitùs crines vel pilos animantium retro, antrorsum, à tergo ad frontem reagere: hinc, quicquid est, in adversum retorquere. Reiske. De hoc sensu aorist. vide suprà ad p. 19. n. 6. Consule etiam Vigerum de Gr. Dict. Idiotism. Cap. V. § iii. Reg. xi. et quæ ibi annotavit vir planè egregius Henr. Hoogeveen, Edit. L. Bat. 1742.

5. εἰς μὲν ἅπαξ] hic deesse videtur προχωρεῖ, vel tale quid. *Semel quidem succedunt.* Reiske.

6. ἂν τύχῃ·] *si fors ita tulerit.*

7. τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται,] *tempore autem fures deprehenduntur.* Est nempè metaphora. Simpliciter, *deprehenduntur*. P.

8. περὶ αὑτὰ] ipsa à semet ipsis, per semet ipsa destruuntur, et super semet corruunt. Simile ductum à nive in semet contabescente. Reiske.

1. οὕτως ἀρέσκει μοι·] scil. μάλιστα. Sicut τὸ ὅπως superlativos habet, τάχιστα καὶ κάλλιστα. *Idem.* 173.

2. ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως, καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν] *profectis nobis ut decet civitatem, et in res nostras intentis.*

3. τοῦτο συναμφότερον·] scil. ἥ τε Μακεδονικὴ καὶ ἡ Ὀλυνθιακὴ δύναμις. Wolf.

4. ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε·] Adversus Pitholaum et Lycophronem, qui cum, sorore Thebe adjutrice, affinem Alexandrum occidissent, tyrannicidæ habiti; non multò post ipsi eandem tyrannidem occupârunt. *Idem.*

1. τοῦτο ἐζήλωκε] τοῦτο designat insequens καὶ παθεῖν τι κινδυνεύων. hoc studet, ad hoc contendit, ut nempè, si necesse sit, 174.

et casus sic ferat, vel corporis ipsius artuumve jacturam patienter perferat. Reiske.

2. οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις—] ἔργα sunt arva et sata omnia, vites, horti, quibus colendis vita toleratur, victus quæritur. τὰ ἴδια sunt propria cujusque domicilia, artes manuariæ, quas exercet, et res familiaris. *Idem.*

3. οὐδ' ὅσ' ἂν περίωσιν—] Ordo est: οὔτ' ἔχοντες [δύναμιν] διαθέσθαι ταῦθ' ὅσ' ἂν περίωσιν [ἑαυτοῖς] οὕτως ὅπως ἂν δύνωνται.

4. πεζέταιροι.] sic dicti, quasi pedites socii. Wolf.

5. συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου·] δεινοὶ πολεμισταί.—Videtur non tam fortitudinem et peritiam rei militaris, (etsi has quoque,) quàm concordiam et mutuas operas significare. Wolf.

6. τινὸς ἤκουον.] i. e. ἐκ vel ἀπὸ τινὸς. οὐδαμῶς οἷον τε—Vide suprà ad p. 5. n. 6.

7. οἷος ἔμπειρος—] τοιοῦτος οἷος, id est, εἴ τις ἔμπειρός ἐστι πολέμου. Elegantis pleonasmi speciem habet. Wolf. οἷος videtur vitiosè redundare, atque tollendum esse, ut natum ex οἷς posteriore syllabâ vocabuli αὐτοῖς, quod modò præcessit. Reiske.

175. 1. Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον,] Gall. *ce Callias esclave public.*—Il y avoit des esclaves qui appartenoient à la ville, et qui étoient consacrés à ses plaisirs, à des fonctions publiques, sacrés ou profanes. Tel avoit été Callias, qui probablement avoit obtenu sa liberté et s'étoit retiré auprès de Philippe. Auger. δοῦλον. *Suidas*, δημοσίους ἔλεγον τοὺς τῆς πόλεως δούλους. Et Æschines: ἄνθρωπον δημόσιον, οἰκέτην τῆς πόλεως. Wolf.

2. νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν.] Angl. *At present however* [τὸ κατορθοῦν. *his being successful*]—*his prosperity* [*obscures them*] *throws them in the dark.*

3. εἰ δέ τι πταίσειε,] *si verò quid impegerit.* Vide suprà ad p. 27 n 11.

4. δείξειν οὐκ εἰς μακρὰν,] supple ὥραν, *brevi ostensurus.*

5. κἂν ῥῆγμα, κἂν στρέμμα, κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾖ·] Angl. *whether it be a fracture, or whether it be a sprain, or any thing else about us that is unsound.*

6. Οὐ μὴν ἀλλ'] Vide suprà ad p. 60. n. 3. et ad p. 153. n. 2.

7. οὐκ ἔνι δ'—] οὐκ ἔνι [ἔνεστι] δ' αὐτὸν ἀργοῦντα ἐπιτάττειν οὐδὲ τοῖς φίλοις ποιεῖν τι ὑπὲρ αὐτοῦ, μὴ [ἔνεστι] δὴ [ἐπιτάττειν] τοῖς θεοῖς γε [ποιεῖν τι ὑπὲρ αὐτοῦ.] Angl. *but it is not allowable* for a person, *while himself remains inactive, to be commanding even his friends to do any thing in his behalf,*—it is *not surely* allowable for him *at least* to be commanding *the gods* to do any thing for him. Confer Sallust. in orat. Catonis: nam tanti est.

176. 1. ἡμῶν μελλόντων, καὶ ψηφιζομένων, καὶ πυνθανομένων περιγίνεται·] *nos cunctantes et suffragia ferentes et percontantes su-*

peret. περὶ in comp. sæpè denotat *excellentiam*, et habet post se gen. perinde ac si esset gradûs compar.

2. ὑμῖν ἐξὸν,] ἐξὸν scil. absolutè sumitur, ut similia participia neutra.

3. τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες.] Angl. *you were spending in contributions your own proper resources.* "εἰσφέρειν plerumque usurpatur de contributione pecuniariâ." Reiske, Index Græcitatis Demosth. Cæterùm τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, *vestra ipsorum*, constructio est Græcis scriptoribus familiaris. [Vide Viger. Cap. IV. Reg. v.] Sic paulò inferiùs, ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, idem quod, ὑμῶν αὐτῶν κτημάτων.

4. καὶ καθ' ἵνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει·] *et eorum singulos per vices.*—ἐν μέρει, vel κατὰ μέρος, aliquando significat, non tantùm *sigillatim*, sed etiam *vicissim*. Viger. Cap. III. § vii. Reg. ii.

5. ὁ χρόνος ἅπας διελήλυθεν.] Angl. *the time is quite gone.* Vide suprà ad p. 27. n. 4.

6. Εἶθ' οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε,] *Quid ergo, adeóne stolidi estis,*—Vide suprà ad p. 83. n. 1.

7. ἀλλ' οὔτ' εὔλογον, οὔτ' ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε·] Cum multis accusativis jungi solet, [ἔχω scil.] Rarior illa est, cum accusativo φύσιν, conjunctio, quam habet Demosth. Olynth. 2. ἀλλ' οὔτ' εὔλογον, κ. τ. λ. *At hoc quidem neque rationi consentaneum est, nec habens naturam*, i.e. *neque cum naturâ congruit: præter naturam est.* Vigerus, Cap. V. § vii. Reg. xv.

8. πολὺ γὰρ ῥᾷον—πέφυκε.] *natura enim comparatum est, ut sit multo facilius*, &c. Elegans est admodum usus Præteriti perf. activi verbi φύω· et πέφυκα notat: *Ita natura comparatus sum, ita soleo, ita ingenium fert*, vel simile quid. Hoogeveen apud Vigerum.

9. Αὐτῶν οὖν ὑμῶν ἔργον τοῦτ' ἤδη.] supple ἐστί—*vestrûm igitur ipsorum hoc jam officium est.*

10. τῶν πραγμάτων κρατήσοντι·] Vide suprà ad p. 3. n. 3.

1. τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν, καὶ τὰ καθ' ὑμᾶς ἐλλείμματα] 177.
Angl. *and to remove the pretexts* formerly alleged, *and the former delinquencies, as much as in you lies.* Per ἐλλείμματα, quidam hîc intelligunt *Reliqua*, h. e. quod reliquum est stipendii nondum persolutum: Angl. *arrears:* nescio qua syntaxi. Hîc potiùs simpliciter sonare videtur *delicta.* Augerus, nuperus Gallicè Demosthenis Interpres, sic vertit, *ôter à vos Guerriers tout prétexte et tout sujet de plainte.*

2. οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι·] Supple εἰσί· *pericula autem sunt Imperatorum.*

3. ἐκεῖ δὲ,] Angl. *but there*, i. e. *in their own enterprizes.* Opponitur ad ἐνταῦθα μὲν suprà. κίνδυνοι μὲν [εἰσὶ] ἐλάττονες, τὰ δὲ λήμματα [ἐστὶ] τῶν ἐφεστηκότων, κ. τ. λ. *the hazards, on the one*

hand, are less; and on the other, the prizes are the property of the captains, &c.

4. δόντες λόγον,] Angl. *having granted them liberty of speech.*

5. εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας·] *tributa conferebatis per classes.* De συμμορία vide H. Steph. Thes. in voce.

6. οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους.] *alii ad hos, alii ad illos.* —ὡς Atticè pro πρός.

7. Δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας,—] *vos sanè oportet, his derelictis, atque vobismet ipsis jam nunc etiam vestri ipsorum juris factis, communem reddere tum dicendi, tum consultandi, tum agendi facultatem.*

8. Εἰ δὲ, τοῖς μὲν,—] verborum nonnihil insolentiùs trajectorum hæc est sententia, ac si dixisset; τοῖς μὲν ὑμῶν ἀποδόντες μόνον τὸ ἐπιτάττειν, ὥσπερ ἔχουσιν ἐξουσίαν τυραννικήν. Reiske.

178. 1. μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ.] *non ea quæ hic vel ille dixerit.* Δεῖνα, ὁ vel ἡ, vel τὸ, gen. δεῖνος, dat. δεῖνι, acc. δεῖνα. Vocabulum quo utuntur (præfixo articulo) loco nominis ejus de quo loquuntur: ut quum Gallicè dicimus *un tel.* H. Steph. Thes. ad vocem. Ubi vide plura. Vide etiam Moor Elementa Gr. L.

☞ Dicta erat hæc Olynthiaca, Olymp. cvii. 4. Ætat. Demosth. 33.

---

179. 1. ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β'.] h. e. Demosthenis Olynthiaca II. Vulgò nominatur Tertia. Tres autem Orationes Olynthiacæ videntur dictæ eodem anno; secundum ordinem quem hic sequuti sumus.

Notæ in Argumentum.

2. οἶδε γὰρ ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλοι πού τινες,—] *novit enim et Athenienses et alios quosdam esse quidem sollicitos ne res suas perdant, minùs autem de ulciscendis adversariis laborare.* h. e.—quippe qui nôsset non solùm Athenienses sed et vulgus hominum, cum ne res suas perdant sunt solliciti, non adeò de ulciscendis adversariis laborare.

3. —τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἅπτεται,] *consilium de pecunia theatrali apertiùs attingit,*—apertiùs nempè quàm in illâ oratione quam Libanius, hujus argumenti auctor, Olynthiacarum primam numerat. Cæterùm de τοῖς Θεωρικοῖς, et de lege cujus hîc mentio facta est, vide Potteri Archæol. Gr. B. I. Ch. xiv. et xxvi.

4. ἵνα ἄδεια ᾖ τοῦ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα.] *ut omnibus detur facultas optima consilia proponendi.*

5. καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις·] *et ipsi cives militent.*

In ipsam Orationem.

6. ΟΥΧΙ ταὐτὰ—] Ordo est: οὐχὶ παρίσταταί μοι γινώσκειν ταὐτὰ, Angl. *It is not in my power to form the same judgment.*—Observent tirones differentiam inter ταῦτα, *hæc*, et ταὐτὰ vel ταυτὰ, i. e. τὰ αὐτὰ, *eadem.*

7. Οὐδὲν οὖν ἄλλο—] Sic ordinanda sunt verba: οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες δοκοῦσί μοι οὐδὲν ἄλλο ἁμαρτάνειν, ἢ τὴν ὑπόθεσιν, οὐχὶ τὴν οὖσαν, περὶ ἧς βουλεύεσθε, παριστάντες ὑμῖν, pro ἢ ὅτι οὐ παριστᾶσι. *Qui igitur talia dictitant, non in alio delinquere mihi videntur, nisi quòd à totius vestræ deliberationis scopo aberrent:* τὴν ὑπόθεσιν, οὐχὶ τὴν οὖσαν, id est, οὐ τὴν ἀληθῆ, περὶ ἧς βουλεύεσθε· *proponunt vobis argumentum, non verum illud, de quo deliberatis.* Erat autem ἡ οὖσα, ut Olynthii strenuè juvarentur: quo clamosi oratores omisso, ad Philippum ulciscendum hortabantur. Wolf.

1. ἐπ' ἐμοῦ] *meâ ætate.* 180.

2. τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν εἶναι ἡμῖν τὴν πρώτην,] *satis esse nobis, si hoc primum antevertimus.* τὴν πρώτην—scil. ὁδὸν, τουτέστι τὸ πρῶτον, ὑπιῤῥηματικῶς. Wolf. Annon, ἐπιῤῥηματικῶς? P.

3. τότε καὶ περὶ—] τότε ἐξέσται σκοπεῖν καὶ περὶ τοῦ—Angl. *then it will be lawful for us to consider also about the* following circumstance, viz. [κατὰ] τίνα τρόπον τις τιμωρήσεται ἐκεῖνον.

4. ἐκ τοῦ πρὸς—] ἐκ τοῦ ἐνίους δημηγορεῖν πρὸς χάριν, Angl. *from the* circumstance *that certain persons harangued the people* with a view *to favour.*

5. μὴν μὲν ἦν μαιμακτηριών·] *mensis quidem erat November.* De anno Attico omnino consulendi sunt *Fasti Attici*, auctore Edoardo Corsinio, viro his rebus longè omnium eruditissimo. Hîc autem Studiosis explicandus venit, vivâ voce, inter docendum.

6. τάλαντα ἑξήκοντα] Vide suprà ad p. 86. n. 12.

7. ἑκατομβαιὼν, μεταγειτνιὼν, βοηδρομιών·] Supple ἦν. *Julius, Sextilis, September*—secundum Corsinium.

8. μετὰ τὰ μυστήρια,] *post mysteria, Cereris* scil. *Eleusinia* dicta. De his vide Potteri Archæol. Gr. B. II. Ch. xx.

1. θεάσασθε—] θεάσασθε [καθ'] ὃν τρόπον ὑμεῖς ἔσεσθε ἐστρατηγηκότες ὑπὲρ Φιλίππου [κατὰ] πάντα, Angl. *see how you will have become, to all intents and purposes, Generals, in the service of Philip.* 181.

2. οὔτε Φίλιππος ἐθάῤῥει τούτους,] dictio benè Græca est θαῤῥεῖν τινα, pro, securus alicujus causa esse, nil mali sibi ab eo

metuere. Citat h. l. Lexicon vetus apud Montfauc. Bibl. Coislin. p. 497. Reiske.

3. ἐπράξαμεν ἡμεῖς] Supple πρὸς ἐκείνους.

4. καὶ δυσχερὲς,] id est, καὶ ταῦτα πάνυ τι δυσχερὲς· impedimentum aliquod, idque imprimis durum et impeditum. Reiske.

5. πόλιν μεγάλην—] πόλιν μεγάλην διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς. *Civitatem magnam, nobis reconciliatam, in statione imminere occasionibus ejus*, scil. ut illum invadat.

6. ὅπως δήποτε.] *quomodocunque.*

7. μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος Φιλίππῳ] *nulla existente re, quæ Philippum impediat*, καταστρεψαμένῳ τὰ παρόντα, *superatis quæ jam instant* difficultatibus. ἐπικλῖναι πρὸς ταῦτα τὰ πράγματα, *quo minus se ad hæc negotia convertat.* εἶναι vel γενέσθαι ἐμποδὼν, phrasis est, cui opponitur εἶναι ἐκποδὼν, Angl. *to be in the way, to be out of the way.* ἐπικλῖναι, supple ἑαυτόν. Vide suprà ad p. 107. n. 1. et ad p. 3. n. 7.

8. εἰς ταῦτο ἀναβάλλεται—] ποιήσειν τὰ δέοντα, Angl. *to such a degree procrastinates the discharge of his duty,*—" Observetur constructio cum futuro et sine articulis, quod quidem frequens est Demostheni, cùm infinitivis loco nominum utitur. Fortassis etiam dubites, an pro ποιήσειν, legi posset participium ποιήσων. Usitatiùs dici videtur, ἀναβάλλεται. ἢ ἀναβαλεῖται, τὸ ποιεῖν. ἢ τὸ ποιῆσαι, τὰ δέοντα, τουτέστι, τὴν ποίησιν, ὡς εἰπεῖν, τῶν δεόντων." Wolf.

9. ἐξὸν ἀκούειν—] *cum liceat* ei *audire*—Vide suprà ad p. 176. n. 2.

182. 1. Νομοθέτας καθίσατε·] De τοῖς νομοθέταις vide Potteri Archæol. Gr. B I. Ch. xiii.

2. ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις,—] Angl. *but by means of these magistrates*—[nam præp. ἐν sæpè denotat causam, modum, vel instrumentum,] μὴ θῆσθε νόμον μηδένα, *enact no law.* " Θεῖναι νόμον, semper dicitur de Legislatore, sive eo, qui legem Populo ponit: at θέσθαι νόμον dicitur ipse Populus, qui legem à Legislatore sibi ferri facit, curat, vel mandat: vel legem à Legislatore latam volens accipit, eamque suffragio suo confirmat." Kuster. de Verb. Medd. § II. 10.

3. περὶ τῶν θεωρικῶν,] Vide suprà ad p. 179. n. 3. σαφῶς οὑτωσὶ, scil. καὶ λέγω, *atque adeo apertè dico.* οὑτωσὶ pro οὕτως, Atticè.

4. στρατιωτικὰ] scil. χρήματα—*pecunia militaris.*

5. τοὺς ἀτακτοῦντας] *eos qui detrectant militiam.* " ἀτακτεῖν. cum exeundum in castra esset, domi manere, militiæ suæ munia defugere, pati se in acie et castris desiderari." Reiske. Ind. Gr. Demosth.

6. τὰ πράγματα,] hìc sign. Angl. *the State, rempublicam universam.*

7. τοῖς τότε θεῖσιν] scil. τοὺς νόμους—*to them who then proposed the laws.*

1. ἃ περὶ ὧν γράφει διαπράξασθαι,] i. e. τὰ πράγματα περὶ ὧν, κ. τ. λ. pro γράφει, quod valdè durum est, Wolfius proponit γραφῇ in subjunct. aor. 2. pass. ut sit—*quibus de rebus scripta fuerint,* [τὰ ψηφίσματα scil.] *ad eas res conficiendas.* 183.

2. Οὐχ οὖς, εἰ πολεμήσαιεν,] Ordo est: οὐχ οὗτοι, οὓς, εἰ πολεμήσαιεν, ἑτοίμως ὑπισχνούμεθα σώσειν, νῦν πολεμοῦνται; *Nonne quibus, si bellum gererent, nos opitulaturos libenter pollicebamur, hi nunc bello petuntur?* οὐκ ἐχθρὸς, *nonne hostis est?*

3. ἅπαντα ταῦτα ἐάσαντες,] scil. γίγνεσθαι, καὶ οὐ κωλύσαντες αὐτά. Reiske. καὶ μονονουχὶ συγκατασκευάσαντες αὐτῷ, *et tantum operâ cum eo non navatâ,* τότε ζητήσομεν τοὺς αἰτίους τούτων οἵ τινές εἰσι, [i. e. τίνες εἰσὶ οἱ αἴτιοι τούτων,] *tum quæremus auctores harum rerum qui sint.*

1. ἀγαθῇ τύχῃ.] *felici augurio, faustis ominibus, diis juvantibus*—Locutio frequens apud Græcos scriptores. 184.

2. πλὴν εἰ, δέον εὔξασθαι, παραλείπει·] τὸ εὔξασθαι scil. Angl. *unless, when he ought to pray* for your prosperity, *he neglect* that duty. δέον sumitur absolutè. Vide suprà ad p. 176. n. 2.

3. εὔξασθαι μὲν γὰρ—] Ordo est: μὲν γὰρ—ῥᾴδιον [ἐστὶν] ἀθροίσαντα εἰς ταὐτὸ, εὔξασθαι πάνθ' ὅσα τις βούλεται ἐν ὀλίγῳ [χρόνῳ,] *Nam facilè quidem* est, *in eundem* fasciculum *collecta* [cum collegisset] *omnia quæcunque quis velit brevi vovere.* Subintelligitur aliquid ad quod γὰρ referatur: *Sed quivis ita precari potest,* Nam——

4. ἔχει—ἐᾶν,] *potest relinquere.* ἔχει, nempè τὴν δύναμιν.

5. εἴ τῳ ποτὲ ἀνθρώπων,] *si cui unquam mortalium*—τῳ pro τινι, Atticè.

6. ἐπὶ τῶν προγόνων] *temporibus majorum*—Vide suprà ad p. 180. n. 1.

1. τὸν ὁμώνυμον ἐμαυτῷ,] alterum nempè illum Demosthenem, ducem illustrem tempore belli Peloponnesiaci. 185.

2. προπέποται] προπίνειν, cum potu, quem tu alii offeras, una aliud quoque quidpiam donare, hinc prodere. προπέποται τῆς αὐτίκα ἡδονῆς καὶ χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα, vendita et prodita est resp. [*Index* Græc. Demosthen.] τῆς ἡδονῆς, κ. τ. λ. supple ἕνεκα. τοιαυτὶ, Atticè.

3. τις ἂν—εἰπεῖν ἔχοι,] *quis commemorare possit*—ἔχω, sæpè sonat δύναμαι. Subauditur autem τὴν δύναμιν. Vide suprà ad p. 184. n. 4.

4. τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν—] Vide suprà ad p. 3. n. 3. et ad p. 46. n. 1.

5. ἐπὶ τοῖς ἔργοις—] Angl. upon *account of their deeds.* ἐπὶ —τῶν Ἑλληνικῶν, i. e. ὄντες ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, *while*

they were UPON, i. e. *while they superintended the affairs of Greece.*

186. 1. εἰς περιουσίαν] ad opulentiam indè colligendam. πρὸς τὸ χρηματίζεσθαι ἐξ αὐτῆς, καὶ πλούσιοι γίγνεσθαι. REISKE.

2. ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν—] i. e. τῶν ὄντων νῦν—*sub bonis illis, qui nunc sunt,* Ironicè.

3. ἆρα] ἆρα, cum accentu circumflexo, adv. est, et redditur *utrum?* "ὁμοίας καὶ—malim ὁμοίως ἢ καὶ παραπλησίως· similiter, aut saltem quodammodo, propemodum; ut hoc minus sit, quam illud." REISKE.

4. Ἀλλ' ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι,] Constructio est: ἀλλ' ἐπειλημμένοι [τοσαύτης] ἐρημίας ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε, Angl. *But after having attained to such a freedom from rivalship, as you all perceive*—ἐπειλημμένοι—est (ut sæpè fit) perf. pass. in sensu medio, *having got for ourselves:* [Vide suprà ad p. 167. n. 2.] et regit ὅσης in genitivo. Nam verba fruendi, &c. habent post se genit. et apud Græcos relativum sæpè concordat cum antecedente, (sive hoc sit expressum, seu subauditum,) non solum in genere et numero, verum etiam in casu. [Vide suprà ad p. 86. n. 4.] ἐρημία, *solitudo:* hîc autem denotare videtur *æmulorum absentia.* Inter Athenienses et Lacedæmonios diuturna, ut bene notum est, intercesserat æmulatio.

5. ἐξὸν δ' ἡμῖν] Vide suprà ad p. 176. n. 2.

6. ὦ 'τᾶν] pro ὦ ἔταν—*O bone:* in usu apud Atticos scriptores. Vide H. Steph. Thesaur. Gr. Lat. t. I. c. 1282. d.

7. τὰς ἐπάλξεις, ἃς κονιῶμεν;] *propugnacula quæ calce dealbamus*—

8. εἰσὶ κατεσκευασμένοι.] *extruendas sibi curârunt.* Perf. pass. in medio signif. Vide suprà ad p. 167. n. 2.

9. γέγονε,——ηὔξηται.] Vide suprà ad p. 27. n. 4.

187. 1. δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν,] *dominus erat magistratuum.* πολιτεύεσθαι, *civilem vitam agere ad legum præscriptum,* item, *versari in gestu honorum et negotiorum civilium.*

2. καὶ ἀγαπητὸν ἦν] ἑκάστῳ τῶν ἄλλων, Angl. *and every one of the rest was contented.*

3. ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδῶσι] Vide quod proximum est suprà, [item ad p. 131. n. 6.] Cæterùm observent tirones vim præp. μετὰ in compositione, ἐὰν μεταδιδῶσι, Angl. *if they distribute among you,—if they give you* WITH *others*—et, paulò suprà, μεταλαβεῖν, *to take* WITH *others—to partake of.* περιῃρημένοι χρήματα, *quite stripp'd of your wealth—stripp'd, as it were, all around,* περί.

4. ἐὰν—ὑμῖν βοΐδια] *boves macras et annis confectas,* πέμψωσιν οὗτοι. REISKE. Ind. Gr. Demosth.

5. τῶν ὑμετέρων] supple ἀντὶ. χάριν προσοφείλετε, Angl. *you are moreover thankful for what is your own.*

6. ὁποῖ' ἄττα] *of what sort soever:* ἄττα, pro τινα, vel ἅτινα.

7. τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν.] *talem eos et indolem, possidere necesse est.* Vide suprà ad p. 129. n. 6.

8. τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι.] *quam illis qui in causâ erant, ut isthæc evenirent.* Reiskius mallet. ἢ ἑκάστῳ τῶν πεποιηκότων ἐκεῖνα γενέσθαι, quam unicuique eorum qui in causâ fuerunt, ut isthæc quæ dixi, ita ut dixi, evenirent Pro γενέσθαι Dionys. Hal dat ἑκάστῳ. Reiskius retinet utrumque, inserto etiam ἢ ante ἑκάστῳ, quod post βλάβη facilè elidi potuisse suspicatur. Sed nihil opus.

9. ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν,—] i. e. ἀλλαγέντες ἀπὸ τούτων τῶν ἐθῶν, *hisce moribus derelictis.*

10. ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν—] i. e. ἐπὶ τὰ τῶν ἀγαθῶν ἔξω. Angl. directed *towards* the acquisition of *external advantages.*

11. καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε,] Angl. *and would forego such profits.*——

12. Οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν λέγεις;] i. e. οὐκοῦν σὺ λέγεις δεῖν ἡμᾶς, δίκην ξένων, μισθὸν παρὰ τῆς πατρίδος φέρειν; [*tune dicis nos oportere, tanquam milites mercenarii, stipendium à patriâ ferre?*] μισθοφορὰ, conditio militis mercenarii; quæ erat contempta. Reiske.

1. Καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων,] scil. φημὶ δεῖν εἶναι· et protinus quidem, sine cunctatione, sine ambagibus, planis verbis aio, civium omnium eadem esse debere stipendia: seu aio fas esse cives singulos quosque stipendia ferre eadem. *Idem.* 188.

2. οἴκοι μένων εἶ βελτίων,] *si domi manes, in meliore statu es; ἠλλαγμένος ἀπὸ τοῦ ποιεῖν τι αἰσχρὸν δι' ἔνδειαν ἀνάγκῃ, liberatus ab admittendo quid turpe per inopiam invitus.*

3. τὰ νῦν;] scil. συμβαίνει· tempora si qua incidant his similia, εἶ βελτίων, eris vir fortis, civis bonus, ὑπάρχων στρατιώτης αὐτὸς, eo, quod miles sis, non demum conscribendus, neque exercendus, sed jam conscriptus dudum et exercitatus, et paratus ad inserviendum patriæ, et quidem αὐτὸς, in corpore tuo, non alieno, quod in tui vicem mittas. Reiske.

4. ἐν ἴσῃ τάξει] Respicit ex opposito ad præmissum ἀτάκτως. Nunc accepit quisque, ait, sine certo ordine suum theoricum, alias plus, alias minus; ut alii pensiones spissiores, alii tenuiores; hoc mense cum tulisset parùm quid, prætereunt menses rursus complures, quibus prorsus nil aufert. Jam verò secundum eam dispensationem, cujus ego auctor sum, unusquisque mense quoque ratam, et sibi semper parem auferet pensionem; et omnes pensiones ferent inter se pares, nemo ampliorem quam alter. *Idem.*

5. τὴν αὐτὴν,] cohæret cum τάξιν, non præmisso, sed insequente—. Constructio est: ἤγαγεν τὴν πόλιν εἰς τάξιν, ποιήσας

[id est, διὰ τοῦ ποιῆσαι] τὴν αὐτὴν τάξιν τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ λαμβάνειν, κ. τ. λ. *Idem.*

6. ἔχοι,] subaudi ποιεῖν, *facere possit. Idem.* Vide suprà ad p. 185. n. 3.

7. οὐδ' αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν—] Angl. *nor that we ourselves should be indolent, lazy, and at a loss* what to do, to such a degree as only *to learn this by hearsay*, viz. *that the mercenaries of a certain General are victorious.* De τοῦ δεῖνος, vide suprà ad p. 178. n. 1.

---

189. 1. Ἐκ τοῦ ΔΗΜΟΣΘ—] hoc est—Ex Demosthenis Oratione de *Coronâ.* Inscribitur etiam ὑπὲρ Κτησιφῶντος, *pro Ctesiphonte:* ut oratio Æschinis, cui hæc Demosthenis opponitur, κατὰ Κτησιφῶντος, *contra Ctesiphontem. Nam cum esset lex Athenis,* [verba sunt M. T. Ciceronis] ne quis populi scitum faceret, ut quisquam coronâ donaretur in magistratu, priusquam rationes retulisset: *et altera lex,* eos, qui à populo donarentur in concione donari debere, qui à senatu, in senatu: *Demosthenes curator muris reficiendis fuit, eosque refecit pecuniâ suâ. De hoc igitur Ctesipho scitum fecit, nullis ab ipso rationibus relatis, ut coronâ aureâ donaretur; eaque donatio fieret in theatro, populo convocato, qui locus non est concionis legitimæ: atque ita prædicaretur,* eum donari virtutis ergo benevolentiæque, quam erga populum Atheniensium haberet. *Hunc igitur Ctesiphontem in judicium adduxit Æschines, quod contra leges scripsisset, quoniam Demosthenes nec vir bonus esset, nec benè meritus de Civitate.* [Lib. de opt. gen. Oratorum.] Verùm totius contentionis fortuna non in coronâ, aut serto *duabus virgulis oleaginis facto,* posita esse, sed ad civitatem ipsam totâmque rempublicam spectare videbatur. Taylor. Mos autem per totam Græciam, et Athenis maximè, ut ad studium, animíque benevolentiam declarandam, Civibus bene merentibus textilia quædam serta publicè decernerent, quibus lemnisci aurei interponebantur: atque ut istius Decreti Memoria et Recitatio aliquando fieret in maximâ Urbis frequentiâ, in Comitiis nempè aut Ludorum celebritate, cujusmodi fuerunt Panathenæa aut Dionysia; aut in Græcorum omnium conventu, qui in communi et publico loco agebatur. *Idem.*

Cæterùm hæ duæ orationes nobilissimæ eruditis nunquam non mirè se commendârunt, adeo ut de iis idem Joannes Taylor affirmare non dubitaverit, nihil habere humaniores literas vel elegantiâ limatius, vel facundiâ disertius, vel gravius oratione: nihil aut verborum ornatu cultius, aut sententiarum

majestate elatius, vel ab omni denique laudis genere felicius. 189.
[Præf. ad Æschin. contra Ctesiph.] Hanc præsertim Demosthenis (cujus quod hîc exhibetur brevissimum tantùm specimen est, scil. creandi causâ in animis Juventutis ingenuæ desiderium totius orationis diligenter evolvendæ,) idem vir doctus disertè laudavit, in præf. ad Demosth. de Coronâ.

2. Ὁ σύμβουλος καὶ ὁ συκοφάντης,—] Dum sua erga rempublicam Atheniensem merita enumerat, quod necesse erat in criminationibus repellendis ab Æschine allatis, Demosthenes, orationis dimidio jam dicto, decretum suum, per quod amicitiam ac societatem inter Thebanos et Athenienses peperisset, recitari jubet. Quo recitato, affirmat orator, "hoc initium "esse, atque primam confirmationem mutuæ inter Athenas "Thebasque consuetudinis, turbatæ ad id tempus ac diremptæ dolis Æschinis aliorumque improborum hominum; "hoc autem decreto imminens tunc temporis civitati periculum, tanquam nubem, evanuisse: fuisse igitur æqui civis aliquid his melius, si potuisset, tum omnibus monstrare, "non nunc (uti facit Æschines) ista criminari:" Et pergit his verbis, Ὁ γὰρ σύμβουλος καὶ ὁ συκοφάντης, κ. τ. λ. Athenis olim *Sycophantæ* appellabantur qui eos indicabant qui ex Atticâ ficus clam exportâssent, quarum nempè exportatio aliquando erat vetita: [Vide Potteri Archæol. Gr. B. I. Ch. xxi.] quod indicium cum non raró falsum esset, συκοφάντης postea dictus est *fraudulentus homo, delator, calumniator*. Alibi etiam describit Demosthenes τὸν συκοφάντην· τοῦτο γάρ ἐστιν ὁ συκοφάντης, αἰτιάσασθαι μὲν πάντα, ἐξελέγξαι δὲ μηδέν. [ΛΟΓ. πρὸς ΕΥΒΟΥΛ.] Quod cum hoc loco optimè convenit.

3. καὶ δίδωσιν αὑτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι,—] Angl. *and renders himself responsible to those who have been persuaded by his advice, to Fortune, to occasional emergencies,—to any one who chooses* to enquire into his conduct.

4. Ην μὲν οὖν, ὅπερ εἶπον, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς,] scil. quando de societate cum Thebanis contra Philippum agebatur—καὶ τῶν δικαίων λόγων. Angl. *and for honest advice.*

5. Εγὼ δὲ τοσαύτην ὑπερβολὴν ποιοῦμαι, ὥστε,] Angl. *and I am even so extravagant—I even go so far beyond bounds, that*—ποιοῦμαι ὑπερβολὴν phrasis est quæ reddi potest Angl. *I am extravagant.* De ποιεῖσθαι vide suprà ad p. 130. n. 4.

6. Εἰ γὰρ ἔσθ' ὅ, τι τις νῦν ἑώρακεν,] Angl. *For, if any one now sees any thing*— Vide suprà ad p. 29. n. 4. et ad p. 98. n. 3.; item ad p. 32. n. 11.

7. οὐ τῶν φαινομένων—κ. τ. λ.] i. e. οὐκ [ἐχρῆν αὐτὸν] ἑλέσθαι τὰ κράτιστα τῶν φαινομένων, καὶ ἐνόντων; quæ Augerus, nuperus Interpres Gallus, sic reddit, *ne devoit il point, parmi tous les projets réels et possibles, choisir le plus utile?*

8. τὰ μέλλοντ' ἔσεσθαι;] *quæ sunt eventura*—μέλλω adsciscit infinitivum vel præs. vel fut. vel aor. Vide Vigerum, Cap. V. § VIII. regg. IV. V.

9. λόγος] h. l. est ratio, via, modus agendi, institutum acri et subtili meditatione excogitatum. Reiske.

190. 1. τουτουσί;] τούτους— Athenienses intelligit.

2. μὴ τὰ συμβάντα συκοφάντει.] *eventa ne calumnieris.* Vide suprà ad p. 189. n. 2.

3. ὁ συμβὰς σκηπτὸς ἢ χειμὼν,] duo postrema vocabula videntur aut scholium v. σκηπτὸς, aut ejus varians lectio esse. Reiske.

191. 1. ἆρ' οἴεσθε ἔτι νῦν ἂν εἶναι,—] Angl. *Do you imagine that now you still would have stood,—assembled,—breathed?*

2. Πολλὰ μὲν ἡμέρα καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν τῶν εἰς σωτηρίαν τῇ πόλει· τότε δ'.] *multa dies unus et duo et tres tribuerunt eorum quæ ad salutem civitati afferendam conferunt: tunc autem—!* scil. dic mihi, quid futurum fuisset, quid evenisset. Est aposiopesis. Ipse orator se comprimit, dicens ἀλλ' οὐκ ἄξιον, verum piget pudétque ea commemorare, quorum ne gustu quidem nos imbuit numinis benevolentia. Nam pro ἅ γε μηδὲ πεῖραν dedi de meo ἅ γε μηδ' εἰς πεῖραν· ne periculi vel experimenti quidem ergo, ne gustandi quidem atque deliberandi. Reiske. εὔνοιά τινος θεῶν, καὶ τὸ τὴν πόλιν προβαλέσθαι ταυτὴν τὴν συμμαχίαν, Angl. *the kindness of some god, and the state's having fortified itself with this alliance*—with that of the Thebans, viz.

3. τὰ πολλὰ,] vi suâ non caret; idem est ac si dixisset ταῦτα πάντα, καίτοι πολλὰ ὄντα, πρὸς ὑμᾶς ἐστί μοι εἰρημένα· hæc omnia, tam verbosa, ad vos pertinent; hæc tota, quamvis tam copiosa, oratio ad vos directa est. Reiske.

4. τοῦτο πεποιηκὼς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν ἐξήτασαι·] ἐξήτασαι πεποιηκὼς, *Compertus es fecisse*, pro, *Te fecisse constat* Wolf.

5. οἱ καθάπαξ ἐχθροὶ] professi, vel præcisè, abruptè, rebus in omnibus, et citra spem reconciliationis. Reiske.

6. καὶ ὅτῳ συνενηνόχασιν—] *et cui eadem quæ reipublicæ hostibus tempora prosunt,*—συνενηνόχασιν, 3. pl. perf. ind. M. à συμφέρω, *confero;* et est præs. perf. [Vide suprà ad p. 29. n. 4. et ad p. 189. n. 6] ἔνι pro ἔνεστι.

192. 1. Νῦν μὲν γὰρ ἀποτυχεῖν δοκεῖ τῶν πραγμάτων,] NAM *nunc quidem propositis tantùm excidisse videtur.*

2. περὶ ὧν οὐδένα κίνδυνον ὄντιν' οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι,] Vide suprà ad p. 86. n. 4.

3. τίς ἂν οὐχὶ κατέπτυσεν ἄν σου;] Angl. *who would not have spit upon thee?* μὴ γὰρ δὴ τῆς πόλεώς γε, μηδ' ἐμοῦ. *for indeed* I do *not* say *upon the state, nor upon me:* i. e. for truly I do not choose to suppose that any would have spit upon the state, or upon me.

4. *εἰ τὰ μὲν πράγματα, εἰς ὅπερ νυνὶ, περιέστη,*] *νυνὶ* non est 192.
Temporis, sed significat, *in hoc casu, hac suppositione*, i.e. *si remp. sine contentione ullâ et pugnâ projecissemus.* Planè fuisset, *εἰς ὅπερ νυνὶ περιέστησεν ἄν.* *Si res eo redactæ fuissent, quo*, in hoc casu, *fuissent redactæ.* MARKLAND.

5. *τὸν δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι—*] Ordo est: *ἕτεροι δὲ χωρὶς ἡμῶν πεποιημένοι ἦσαν τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τοῦ μὴ ταῦτα γενέσθαι*, *alii autem sine nobis contentionem ne hæc fierent iniissent.* Observat Vigerus semel atque iterum [De Idiotism. Gr. dict. Cap. V. § I. Reg. xiii. et § III. Reg. xiv.] *πεποίημαι* sæpissimè usurpari pro *πεποίηκα.* Est potiùs perf. pass. in medio sensu. Sic *πεποίημαι τὸν ἀγῶνα*, *facio certamen pro meipso*, i. e. *ineo certamen cum aliquo.* Vide suprà ad p. 186. n. 4.

6. *καὶ παρὰ τῶν ἔτι τούτων πρότερον—Λακεδαιμονίων,*] *atque à Lacedæmoniis qui etiam ante eos facti fuerant potentes.*

7. *μετὰ πολλῆς χάριτος—προεστάναι;*] Hæc Sententia egregium exhibet idioma, nobísque hodiernis mortalibus primo intuitu facilius intellectu, si hoc modo exprimeretur, *μετὰ πολλῆς χάριτος τοῦτ' ἂν ἀσμένως ἐδόθη τῇ πόλει, ὅ, τι βούλεται λαβεῖν, καὶ τὰ ἑαυτῆς ἔχειν, τὸ κελευόμενον ποιούσῃ, καὶ ἐώσῃ ἕτερον τῶν Ἑλλήνων προεστάναι.* Angl. *there would, with many thanks, and willingly, have been granted to the state whatever she pleased to accept, as well as the possession of her own* territories ; *as long as she did what she was desired, and allow'd another to put himself at the head of the Greeks.* Sed sine dubio satis eleganter se habent ipsissima ipsius Oratoris verba. Atque si verum est quod de Demosthene prædicaverit summus ille Romanus Orator M. T. Cicero, (et ipse Sermonis peritissimus artifex,) non temerè quis Stylum Demosthenicum reprehenderet. "*Non enim* (inquit) *jam quærimus, quid sit Atticè, sed quid* "*sit optimè dicere: ex quo intelligitur, quoniam Græcorum* "*Oratorum præstantissimi sunt ii. qui fuerunt Athenis, eorum* "*autem princeps facilè Demosthenes: hunc si quis imitetur.* "*eum et Atticè dicturum et optimè.*" [De opt. gen. Orat.] Quare immeritò hîc stomachari videtur Jo. Jac. Reiske : "Du- "ra (inquit) utique et inconsentanea est sententia, datum hoc "civitati fuisset in gratiæ et beneficii loco, ut regi Persarum, "aut cuicunque alii serviret. Serviendi necessitas profectò "nulla est gratia, neque indulgetur roganti, nemo enim eam "rogat. Sed sic debuisset dictum esse. *Civitas si voluisset* "*imperata facere, aliique principatum Græciæ permittere, li-* "*cuisset ei, datúmque et concessum fuisset, ut non modo sua* "*pristina bona salva retineret, sed insuper etiam nova, quæ-* "*cunque modo vellet, ad delectum suum, adipisceretur.* Verùm "illa participiorum consectatio Græcos haud raro in manifes- "tas et ridiculas absurditates implicat imprudentes." Hæc

ille: at immeritò, inquam, hìc stomachari videtur vir apprimè sagax et acutus, elegans non item: de Græcis tamen Literis cæteroquin præclare meritus.

193. 1. ἀλλ'—] ἀλλὰ διετετέλεκε πάντα τὸν αἰῶνα ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων—*sed permansit per omne ævum in certamine de primis partibus*——

2. Κυρσίλον] Athenienses Cyrsilum quendam, suadentem ut in urbe manerent, Xerxemque reciperent, lapidibus obruerunt. [*Cicero* offic.] Historia Themistoclis satis nota.

3. τὸν τῆς εἱμαρμένης—] malim τὸν ἀπὸ τῆς εἱμαρμένης· mortem cuique è fatali quâdam necessitate, ut vulnere, morbo, submersione in undis, à fulminis ictu, et quæcunque alia fatalia sunt, obvenientem, καὶ τὸν αὐτόματον, et mortem eam quæ sponte suâ, necessariò tandem aliquando senio exinanitis venit, per leges naturæ, tametsi neque morbus, neque ulla alia vis externa accedat. Reiske.

194. 1. εἰ γὰρ οὐχ, ὡς οὐ τὰ βέλτιστα] dedi auctiùs de meo sensu, εἰ γὰρ οὐχ, ὡς οὐ τὰ β. nam si hunc condemnare omittetis, ideo quod consilia mea non videantur vobis fuisse auspicatissima. —Post ἡμαρτηκέναι δόξετε videtur deesse τῇ γνώμῃ, voluntate, intelligentiâ, prudentiâ, aut inferendâ sententiâ quasi judiciali, in decernendo et deligendo. *Id.* Reiskius igitur τουδὶ [quod pro τουδὶ Atticè, i. e. τούτου] de Æschine; Taylorus autem de ipso Demosthene intelligit; et reddit, *nam si hunc virum quasi reipublicæ non optimè præfuerit*, &c. Neuter rectè. Per τουδὶ intelligendus est Ctesiphon, et vulgaris lectio satis est perspicua—*Nam si hunc virum, quasi ego reipublicæ non optimè præfuerim, condemnabitis*, &c. Quare negativa particula οὐχ, quam infercit Reiskius, prorsus supervacanea est. Et si necessaria esset, Sermonis Attici ratio, secundum observationem doctissimi mei amici I. T. postulâsset μὴ, non οὐχ. Idem notavit, Taylorum τουδὶ de Demosthene accipientem orationem parùm concinnam efficere. De καταψηφιεῖσθε vide suprà ad p. 146. n. 7.

2. τὸν—κίνδυνον ἀράμενοι·] *qui periculum illud adiistis*: τὸν usurpatur emphaticè: illud nempè periculum quod in infelici pugnâ Chæronensi adiistis. Appositè Quinctilianus:—“ Demosthenes, *inquit*, jurando per interfectos in Marathone et Salamine, id agit, ut minore invidia cladis apud Chæroneam acceptæ laboret.” Orat. Inst. L. IX. c. 11.

3. οὐ μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι—] Hæc est celeberrima illa *jurisjurandi figura*, istud ΣΧΗΜΑ ΟΜΟΤΙΚΟΝ, cujus Proprietatem ac Sublimitatem tam pulchrè enarravit Longinus, in lib. περὶ ὕψους, § xvi. Meritò etiam laudatur à multis aliis.

☞ Quod ad Eventum hujus litis spectat, sufficit dicere, eum qui in Foro semper dominabatur, hîc dominari maximè; Æschinémque in exilium cessisse. Taylor. Rhodum nempè se contulit, ibique Rhetoricen docuit. Ad quod alludit Cicero his verbis. "Actio, inquam, in dicendo una dominatur: sine hac summus Orator esse in numero nullo potest: mediocris, hac instructus, summos sæpè superare. "Huic primas dedisse Demosthenes dicitur, cum rogaretur "quid in dicendo esset primum: huic secundas: huic tertias. Quo mihi meliùs etiam illud ab Æschine dictum "videri solet, qui cum propter ignominiam judicii cessisset "Athenis, et se Rhodum contulisset, rogatus à Rhodiis, legisse fertur orationem illam egregiam, quam in Ctesiphontem, contra Demosthenem dixerat: qua perlectâ, petitum "est ab eo postridie, ut legeret illam etiam, quæ erat contra "à Demosthene pro Ctesiphonte edita. Quam quùm suavissimâ et maximâ voce legisset, admirantibus omnibus: "*Quanto*, inquit, *magis admiraremini, si audissetis ipsum.*" [De Orat. Lib. III.] Vide quæ in has orationes scripsere ac congessere viri docti Jo. Taylor et Jo. Jac. Reiske. 194.

FINIS

ANNOTATIONUM IN EXCERPTA RHETORICA.

NOTÆ PHILOLOGICÆ

AD

EXCERPTA PHILOSOPHICA.

---

1. NOTÆ IN XENOPHONTEM.

197. 1. E XENOPHONTE.] De vitâ Xenophontis vide suprà ad p. 45. n. 1.

2. ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦ—] i. e. E XENOPHONTIS DE SOCRATE COMMENTARIIS. "Hi libri titulum Ἀπομνημονευ-"μάτων Σωκράτους habent, quòd Socratis mores, ac vivendi "ratio, cum iis quæ ad familiares suos disserere soleret, in eis "exponantur. Equidem hos ἀπομνημονευμάτων, dixi *Memora-"bilium libros*, quia sic loqui Xenophon consuevit: λόγος "ἀπομνημονεύεται, vel ἔργον ἀπομνημονεύεται, dictum factúmve "memoratur." LEUNCLAVIUS.

3. τίσι ποτὲ—] Cave putes otiosum esse ποτέ. verte; quibus *tandem* argumentis. ERNESTI.

4. οἱ γραψάμενοι Σωκράτην,] *accusatores Socratis*: γράφεσθαι τινα. *accusare aliquem*; undè γραφὴ *accusatio*. Max. Tyr. Diss. 39. Σωκράτην, inquit. Μέλιτος μὲν ἐγράψατο. Ἄνυτος δὲ εἰσήγαγε, Λύκων δὲ ἐδίωκε, κατεδίκασαν δὲ Ἀθηναῖοι, ἔδησαν δὲ οἱ ἕνδεκα. ἀπέκτεινε δὲ ὁ ὑπηρέτης. κ. τ. λ.—" ὡς ἄξιος εἴη θανάτου τῇ πόλει" "*eum de civitate mortem meruisse*. et infrà, [p. 207. lin 19.] "—τιμῆς ἄξιος εἶναι τῇ πόλει,—et, [p. 208. lin. 9.] μεγάλης ἦν "ἄξιος τιμῆς τῇ πόλει; quod ideò notent tirones, ne auctoritate "Dawesii decipiantur negantis. [Misc. Crit. p. 257.] ἀγαθῶν "ἄξιος ὑμῖν posse omninò intelligi." I. T.

5. τοιάδε τις ἦν·] Eleganter Græci verbo τις exprimunt illud Latinorum *ferè*; neque δὲ planè abundat, *hujuscemodi ferè erat*. ERNESTI.

6. Ἀδικεῖ Σωκράτης, &c.] Formula est hæc Criminationis allatæ. *Anonymus*.

7. Πρῶτον μὲν οὖν, ὡς—] Duplex erat Socratis accusatio. Prima pars erat, qua accusabatur, non eosdem habere cum civitate deos, aliosque novos introducere; altera qua affirmabant eum juvenes corrumpere. Prius ita non esse ostendit defendendo Socratem Xenophon hoc primo capite, idque indicat

verbo πρῶτον. Alterum crimen, quod nempè corrumperet juventutem, refutavit capite secundo toto. Reliquis libris et capitibus demonstravit, qualis et verbis et factis totâque vitâ fuerit, quas habuerit de virtutibus et vitiis opiniones, quem vitæ cursum tenuerit, &c. adjunctis denique, in fine libri IV, constantiæ Socraticæ in perferendâ morte documentis. Atque hæc dicta sufficiant de œconomiâ operis in universum. Hindenburgius. ὡς pro ὅτι. Ubi observandum, ὡς et ὅτι eleganter præmitti posse, ut quòd et quàm apud Latinos; que apud Gallos. Viger. de Gr. Dict. Idiotism. p. 403. Edit. L. B. 1742.

8. Θύων τε γὰρ φανερὸς ἦν,] *Etenim palam sacrificabat,*—Δῆλος, φανερὸς, et alia significationis ejusdem, cum participiis cujuslibet temporis eleganter conjunguntur, tumque resolvuntur per accusativum et infinitivum, aut particulam ὡς vel ὅτι et indicativum: sic δῆλός ἐστι παρανομήσας, pro δῆλόν ἐστιν αὐτὸν παρανομῆσαι, *certum est eum contra leges fecisse.* Demosth. pro Coronâ. [*Id.* p. 61.] Sic paulò infrà, καὶ μαντικῇ χρώμενος οὐκ ἀφανὴς ἦν· *nec divinatione clam utebatur:* μαντικῇ scil. τέχνῃ.

1. ὅθεν δὴ καὶ μάλιστα] *Ex quo certè vel maximè.* Ernesti. 198.

2. μαντικὴν νομίζοντες,] supple τέχνην εἶναι.

3. οἰωνοῖς τε χρῶνται καὶ φήμαις καὶ συμβόλοις καὶ θυσίαις·] οἰωνοῖς, *auguriis.* φήμαις, *ominibus*, h. e. *vocibus*, vel divinis, quæ in lucis aut templis aut in ullo alio loco audiebantur, vel humanis, quæ tanquam rerum futurarum prænuntiæ interdum habebantur. συμβόλοις, *signis*, quale illud de apibus labiis Platoni in cunis insidentibus, cujus mentio facta est à Cicerone. [de Divinat. L. I. c. 36.] θυσίαις, *sacrificiis*, ubi scil. victimarum exta consulebantur: undè extispicium, quod extispicum vel haruspicum erat.

4. οὐδὲ τοὺς ἀπαντῶντας] *homines* intelligas an vero *animantes*, idem est; namque *utrorumque* occursu auspicium factum, ut notum est. Hindenburg.

5. ὁμολογήσειεν] Vide suprà ad p. 27. n. 11.

6. καὶ ψευδόμενος ἐφαίνετο·] Vide suprà ad p. 95. n. 1.

7. ὅτι οὐκ ἂν προέλεγεν, εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύσειν.] Angl. *that he would not have predicted* any thing, *unless that he had believed that he was going to speak truth.* Ubi observandum particulam ἂν hîc tribuere vim subjunctivi indicativo, et postulare ut verbum proximè sequens post id, quîcum conjungitur, ponatur etiam in indicativo. Quod solenne est apud Græcos Scriptores.

8. ταῦτα δὲ τίς ἂν ἄλλῳ πιστεύσειεν ἢ θεῷ;] i. e. κατὰ ταῦτα. Angl. and with respect to *these things, who would repose confidence in any other* being *than a God?* Vide suprà ad p. 27. n. 11.

9. Ἀλλὰ μὴν &c.] *Præterea quidem et hæc facere solebat ad familiares:* hoc quoque se diis fidem habere ostendens. τὰ μὲν γὰρ ἀναγκαῖα, *res* ENIM *necessarias*, &c. refertur scil. γὰρ ad id quod reticetur. [Vide suprà ad p. 141. n. 8.] Cæterùm τὰ ἀναγκαῖα sunt, ut rectè observat Ernestius, quorum eventus certus est, quia est *necessarius:* et opponuntur iis, quorum eventus obscurus et incertus est.

10. μαντευομένους] Leunclavius vertit, *oraculum consultum,* mallem *deos consultum.* Nam μαντεύεσθαι est μαντικῇ χρῆσθαι. SIMPSON.

199. 1. Καὶ τοὺς μέλλοντας——τεκτονικὸν μὲν γὰρ, κ. τ. λ.] Nimirùm oracula consulenda, [potius dii consulendi] non eo consilio, ut constet ædificandæ domus, vel urbis condendæ ratio; ταῦτα γὰρ ἀνθρώπου γνώμῃ αἱρετέα· Sed ut certi simus num expediat nobis hoc agere, nec ne. HINDENBURG.

2. Τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις,] Consueto Græcorum more dictum pro τὰ μέγιστα ἐκείνων, ἃ ἐν τούτοις ἐστὶ, sc. μεγάλα: *maxima eorum, quæ his rebus inesse, vel cum his rebus conjuncta esse reperiuntur,* qualia quæ sunt ex sequentibus apparet. Sic III. 6. 2. τὰ καλὰ τῶν ἐν ἀνθρώποις. *Idem.*

3. στερέσεται τῆς πόλεως.] Vide suprà ad p. 99. n. 4.

4. δαιμονᾷν] *Furiosum* sæpè notant phrases δαιμόνιον ἔχειν, δαιμονίζεσθαι, δαιμονᾷν, et κακοδαιμονᾷν. SIMPSON.

5. μαθοῦσι διακρίνειν·] Semel hic tirones monendi sunt, Græcos non solos accusativos, uti Latini ferè, nisi ubi Græcos imitantur, sed omnes casus jungere infinitivis, eum scilicet, in quo est subjectum, ad quod refertur.—Hic tamen mox est: ἃ μεν μαθόντας ποιεῖν ἔδωκαν οἱ θεοὶ, pro μαθοῦσιν, scilicet quia dativus ἀνθρώποις non disertè præcessit. ERNESTI. Sed accusativus refertur ad ellipsin ἀνθρώπους post δεῖν. ZEUNIUS.

6. ἐπερωτῴη] Atticè pro ἐπερωτάοι, -ῷ. Vide supra ad p. 155. n. 2.

7. στήσαντας] ἵστημι, *colloco, statuo:* hinc *pondero,* ut hîc.

8. διὰ μαντικῆς] Vide Ciceronem de Divin. lib. I. c. I.

9. ἵλεῳ,] nomin. pl. Atticè pro ἵλαοι, *propitii.* Vide suprà ad p. 92. n. 1. ad fin.

10. ᾔει,] 3. sing. imperf. ind. Atticè verbi εἶμι, *eo.* καὶ πληθούσης ἀγορᾶς, vide suprà ad p. 111. n. 1. et ad p. 112. n. 1.

200. 1. ὡς τὸ πολὺ,] *plerumque.*

2. ᾗπερ] i. e. ἐν τῇ ὁδῷ ᾗπερ, *quomodo.*

3. τίσιν ἀνάγκαις] Ἀνάγκη. Vis et ordo naturalis, quo res fiunt. Eodem modo Latini *Necessitatem* dicunt. ERN.

4. Καὶ πρῶτον μὲν [περὶ] αὐτῶν ἐσκόπει,] *Ac primum de iis hoc considerabat.*

5. ἔρχονται ἐπὶ τὸ περὶ τῶν τοιούτων φροντίζειν,] Angl. *they enter upon the examination of such subjects,*—

6. Ἐθαύμαζε δὲ, εἰ μὴ φανερὸν αὐτοῖς ἐστὶν,] *Mirabatur etiam quod iis non jam esset manifestum.*

7. ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστον φρονοῦντας ἐπὶ τῷ περὶ τούτων λέγειν,] Angl. *since that even those who pique themselves most upon discoursing concerning these subjects,* οὐ ταὐτὰ δοξάζειν ἀλλήλοις, *are not of the same sentiments with one another,* ἀλλὰ—διακεῖσθαι, *but are affected,* &c.

8. καὶ ξύλα τὰ τυχόντα] *ligna quælibet*—Vide suprà ad p. 158. n. 3.

1. ᾗ τῶν τοιούτων ἕκαστα γίνεται.] i. e. τῇ ὁδῷ ᾗ—*quo pacto*— 201.

2. Αὐτὸς δὲ—] Quàm pulcherrima totius *Ethices* materiæ descriptio!

3. παραγνῶναι τοὺς δικαστάς·] *perperam* vel *præter jus statuisse judices.* ᾔδεσαν pro εἰδήκεισαν Atticè. Θαυμαστὸν εἰ μὴ—ἐνθυμήθησαν—Angl. *it is surprising they did not comprehend*—Vide suprà ad p. 200. n. 6.

4. Βουλεύσας γάρ ποτε,] Thrasylus et Erasinides Duces accusabantur naufragos cives, in prælio navali victores, dolo perire passos. Jus erat singulatim de unoquoque suffragia ferri. Populus variâ arte concitatus unâ omnes sententiâ damnari vult. Socrates, qui præesset comitiis tanquam ἐπιστάτης, non vult populum hac de re in suffragia mittere, s. suffragiorum illi potestatem facere. Tota res copiosè enarratur ab ipso Xenophonte parte posteriori L. I. τῶν Ἑλληνικῶν. Gesner. Vide suprà ad p. 136. n. 7.

5. τοὺς ἀμφὶ Θράσυλον καὶ Ἐρασινίδην,]—scil. *Thrasylum et Erasinidem cum collegis.* οἱ ἀμφὶ et περί τινα sæpe dicitur de personis singulis, vide Græv. Lect. Hesiod. c. 9. Sed propriè de eo, qui nominatur cum suis, cum comitibus. Actor. xiii. 13. οἱ περὶ τὸν Παῦλον sunt Barnabas, Paulus, et Joannes: sed quòd inter eos facilè princeps erat Paulus, certè de eo ibi imprimis commemoratur, ideò ipse potiùs nominatur, quam Barnabas aut Joannes. Sic quoniam Erasinides primus accusatus, et in vincula ductus est, ut Xenophon tradit, et fortasse Thrasylo quoque aliquid præcipui in hâc causâ accidit, ideò hi duo potiùs quàm reliqui nominantur. Ern.

6. οὐκ ἠθέλησεν ἐπιψηφίσαι,] *nolebat populum in suffragia mittere.* Angl. *he refused to put the vote*—Nam ita significat ἐπιψηφίζειν, in voce act. Vide suprà ad p. 100. n. 2. et vide Demosth. Edit. Taylor, Tom. II. p. 269.

7. περὶ—πλείονος ἐποιήσατο] *pluris fecit*—Vide suprà ad p. 130. n. 4.

8. καὶ φυλάξασθαι τοὺς ἀπειλοῦντας.] *et cavere à minitantibus.* φυλάττω, in v. act. *custodio,* in v. med. *caveo.*

1. ὃν τρόπον] scil. καθ' ὃν τρόπον, *quâ ratione.* 202.

2. ὥστε πάνυ μικρὰ κεκτημένος, πάνυ ῥαδίως ἔχειν ἀρκοῦντα.] *ut valde modica possidens*, ea tamen *sufficientia facillimè haberet.* Ubi observandum ὥστε construi cum infinitivo, et nominativum sæpè ab Atticis præmitti infinitivo etiam cum ὡς et ὥστε. Vide Viger. de Idiotism. p. 198. edit. Zeun.

3. ἀλλ' ἔπαυσε μὲν [ἀπὸ] τούτων πολλοὺς,] *sed multos his* vitiis *ut desisterent effecit.* παύω, *cessare facio.* παύομαι, in v. med. *cesso, desino, quiesco.*

4. ἀλλὰ τῷ φανερὸς εἶναι—] Ordo est: ἀλλὰ τῷ εἶναι φανερὸς ὢν τοιοῦτος, Angl. *but by his plainly being such a person.*

203. 1. ὑπερορᾷν ἐποίει τῶν καθεστώτων νόμων τοὺς συνόντας,] *familiares suos efficiebat ut leges receptas contemnerent.* καθεστώτων, pro καθεστηκότων, à καθίστημι, *constituo.*

2. τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμου καθίστασθαι,] *magistratus civitatis à faba constitui.* Cum Magistratus sorte eligerentur, fabis utebantur Athenienses. Unde Thucydides senatum Βουλὴν ἀπὸ κυάμου, et Senatores Βουλευτὰς ἀπὸ κυάμου vocat. Vide illust. D. Potter. Archæol. Gr. I. 18. Simpson. Hæc sunt illa fabarum suffragia, ad quæ etiam respexisse volunt quidam Pythagoram, cum fabis abstinere suos, id est, à rep. administrandâ se removere, jusserit. Gesner. Cæterùm modum sortiendi per fabas describit Sigonius de Rep. Atheniens. Lib. II, c. 3. Zeunius.

3. τῆς καθεστώσης πολιτείας,] *præsentem reipublicæ statum.* καθεστώσης, N. καθεστὼς, καθεστῶσα, καθεστὼς, G. καθεστῶτος, καθεστώσης, καθεστῶτος, pro καθεστηκὼς, -κυῖα, -κὸς, κ. τ. λ. Vide suprà n. 1.

4. εἰδότας] pro εἰδηκότας, *quippe qui sciant,*——διὰ δὲ τοῦ πείθειν, *persuadendo verò*——

5. ᾔδεσαν δὲ,] *noverant autem.* ᾔδεσαν, pro εἰδήκεισαν.

6. Σωκράτει—ζῶντα,] Latini dicunt, *Socratem vivere.* αὐταρκέστατα, Angl. *most contentedly.* sumitur nempè adverbialiter.

204. 1. ὀρέξασθαι τῆς ὁμιλίας αὐτοῦ·] *expetivisse consuetudinem ipsius.* Vide suprà ad p. 151. n. 6.

2. ἑλέσθαι ἂν αὐτὼ] Αὐτὼ, *ipsi*, i. e. *ultrò*—Sic Virgil:

> *Ipsæ lacte domum referent distenta Capellæ*
> *Ubera*—— Ecl. iv. 21.

Ipsæ, i. e. *ultrò, sponte sua.* *Anon.*

3. εὐθὺς ἀποπηδήσαντε Σωκράτους,] Angl. *having instantly resiled from Socrates.*

4. Σωκράτους ὡρεχθήτην.] *Socratis studiosi fuerant.* ὡρεχθήτην, in sensu med. Vide suprà ad p. 7. n. 10.

5. συνήστην,] 3. dual. imperf. ind. pro συνήτην, à σύνειμι, *unà sum, consuetudinem habeo.* Vide suprà ad p. 126. n. 1.

6. ἐκείνου δ' ἀπαλλαγέντε,] i. e. δὲ ἀλλαγέντε ἀπ' ἐκείνου, *quum autem ab eo discessissent.* ἀπαλλαγέντε, nom. dual. aor. 2. part. pass. in sensu medio, verbi ἀπαλλάσσω, *dimitto*; ἀπαλλάσσομαι, in v. med. *abeo, discedo.* Vide suprà ad p. 7. n. 10.

7. ὑπὸ πολλῶν καὶ δυνατῶν κολακεύειν ἀνθρώπων διαθρυπτόμενος,] *dum à multis adulandi peritis hominibus mollitie corrumpebatur.*

8. οὐ μὴν [κατὰ] τάγε ἄλλα οὕτω κρίνεται.] Angl. *surely men do not judge so—at least in other cases.*

1 συνδιατρίβων τῳ,] *cum aliquo degens.* τῳ pro τινι, Atticè. 205.

2. ἀλλ' οἵγε πατέρες αὐτοῖς σύνοντες τοῖς υἱέσι,] γε non abundat, verte, *ipsi parentes, parentes adeò.* Sed fortè legendum, ἀλλ' οἵγε πατέρες αὐτοί, κ. τ. λ. quod valdè arridet. Quem enim sensum habet, αὐτοῖς τοῖς υἱέσιν; Ern. Benwellus recepit αὐτοί.

3. προπηλακίζειν] *contumeliâ afficere*, q. d. *luto conspergere.* Gesner.

4. μόνους δὲ φάσκειν αὐτὸν—] Ordo est: δὲ αὐτὸν φάσκειν τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα, καὶ δυναμένους ἑρμηνεῦσαι μόνους εἶναι ἀξίους τιμῆς· *eumque dictitare eos qui nôrunt quæ oporteat, et oratione explicare possunt, solos esse dignos honore.*

1. πρὸς ἑαυτόν.] *præ se.* Angl. compared to *himself.* 206.

2. Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος,—] i. e. *Negotium* est *nullum opprobrium, otium autem opprobrium* est. At Socratis accusatores constructionis ambiguitate ad damnum ipsius utebantur, quasi ita intellexisset ac juventuti explicâsset—*Nullum negotium est opprobrium,*—&c. Vide Hesiodi Ἔργ. καὶ Ἡμερ. 311. annotantibus Clerico et Heinsio. Edit. Thom. Robinson. Oxon. 1737, in 4to.

1. Ὅντινα μὲν βασιλῆα—] Iliad. β'. 188. ἐρητύσασκε, Ionicè 207. pro ἐρήτυσε, ab ἐρητύω, *cohibeo*: ut et infrà ἐλάσασκε, pro ἤλασε, ab ἐλαύνω, *agito*; et ὁμοκλήσασκε, pro ὁμόκλησε, ab ὁμοκλάω, *increpito.* Δαιμόνι', [Vide suprà ad p. 27. n. 12.] Ὃν δ' αὖ δήμου—κ. τ. λ. Ibid. 198. ad quæ loca vide quæ annotavit vir acutissimus Sam. Clarke.

2. ἐπαινοίη] Atticè pro ἐπαινέοι, -οῖ. Vide suprà ad p. 162. n. 2.

3. τυγχάνωσιν ὄντες.] Vide suprà ad p. 7. n. 5.

4. Ἀλλὰ μὴν] Harum particularum usus est, ubi quid cum asseveratione infertur, servante utraque particulâ egregiè vim nativam. Non malè itaque verti possunt, *At certè, At verò.* Hoogeveen, p. 42.

5. ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν—] i. e. non solum insons fuit, sed *ne quidem unquam horum ullius quæ diximus crimen sustinuit.*

1. Πῶς οὖν ἔνοχος ἂν εἴη τῇ γραφῇ,] *Quomodo igitur ille accusationi obnoxius esset?* Vide suprà ad p. 197. n. 4. 208.

2. φανερὸς ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς—] Vide suprà ad p. 197. n. 8.

3. τούτων μὲν παύων,] Vide suprà ad p. 202. n. 3.

4. Καὶ εὔχετο δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς ἁπλῶς τἀγαθὰ διδόναι,] Alludit hîc—ad illam Orationem anonymi poëtæ apud Platon. in Alcibiade II.

> Ζεῦ βασιλεῦ, τὰ μὲν ἐσθλὰ καὶ εὐχομένοις καὶ ἀνεύκτοις
> Ἄμμι δίδου, τὰ δὲ δεινὰ καὶ εὐχομένοις ἀπαλέξειν.

Miltonus, Xenophontis verbis:

> *Hail universal Lord, be bounteous still,*
> *To give us only good.*

ἁπλῶς τ' ἀγαθὰ διδόναι. *Anon.*

5. ὡς τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδότας,] Pro τῶν θεῶν εἰδότων. [seu pro νομίζων τοὺς θεοὺς κάλλιστα εἰδέναι. ZEUNIUS.] Semel hîc tironum causâ dixisse sufficiet, Atticos non solum genitivis consequentiæ uti, sed etiam nominativis, dativis, et accusativis; in quo ferè casum substantivi, aut vim verbi præcedentis respiciunt. Hîc sunt accusativi, quia præcedit accusativus θεούς. de nominativis agit Kusterus ad Aristoph. Plutum, p. 6. b. de nominativis, dativis, et accus. vide Sylburg. ad Pausan. p. 930. 931. Dukeri ind. rerum in notis ad Thucyd. ut alios prætermittam. ERN. Cæterùm ὡς sæpè præponitur genitivo etiam absoluto. Vide suprà ad p. 94. n. 5.

6. πολλὰ καὶ μεγάλα—] pro πολλάς, κ. τ. λ. Solenne est Græcis negligere genus præcedentis substantivi, et neutrum ponere, ut intelligatur χρῆμα, ἔργον. Latini *quæ res* aut *quod* scil. *negotium* ponunt post nomina formarum, tanquam, *pecuniam, pulchritudinem*. ERN. Infra lin. penult. μάλιστα est lectio Par. 2. quam recepit *Schneiderus*, et sic sine omni dubio scribendum. Vulgo est μάλα, quod vitium, ni fallor, ex contractâ vocis μάλιστα scripturâ ortum est. BENWELL.

209. 1. Καδδύναμιν—] pro κατὰ δύναμιν, *quantum potes.* Hesiod. Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. 336.

2. καὶ οὐκ ἂν ἀπορήσειε τοσαύτης δαπάνης·] *nec opus esset tanto sumptu.* ἀπορήσειε, pro ἀπορῆσαι. Vide suprà ad p. 27. n. 11.

3. ὥστ' οὐκ οἶδ' εἴ τις—] Angl. *insomuch that I am not sure if any one could earn so little by his labour, as not to obtain a competency for Socrates.*

4. ᾔει] *accedere solebat.* Atticum imperf. ab εἶμι, *eo.* [Vide suprà ad p. 199. n. 10.] διψῶν, Atticè pro διψάων, -ῶ.

5. τὸν δὲ Ὀδυσσέα—] Vide Homeri Odyss. κ'. 280. Item Hor. lib. I. ep. 2.

6. καὶ ἀπεσχόμενον τοῦ—ἅπτεσθαι,] Angl. *and that he abstained from touching.* Notandum ἀπέχομαι in v. med. idem esse ac ἔχω ἐμαυτὸν ἀπό. de ἅπτεσθαι, vide suprà ad p. 39. n. 8.

1. μηχανώμενον,] Intell. τι. Ern. *molientem aliquid.* Abest μηχανώμενον in MS. Vossiano, nec vertit Bessario. Zeunius. (In hâc edit. deletur.) 210.

2. Ἔστιν οὕς τινας ἀνθρώπων τεθαύμακας ἐπὶ σοφίᾳ;] Angl. *Do you admire some men on account of excellence?* Vide suprà ad p. 32. n. 11. et ad p. 98. n. 3.; item ad p. 27. n. 4.

3. Διθυράμβῳ] Vide suprà ad p. 3. n. 10.

4. Τῶν δὲ ἀτεκμάρτως ἐχόντων,] *earum rerum quæ nullam præbent conjecturam,* [Vide suprà ad p. 86. n. 1.] ὅτου [οὕτινος] ἕνεκά ἐστι, *cujus causâ existant*——

5. Οὐκοῦν δοκεῖ σοι—] Incipit hoc loco bellissima fabricæ humani corporis descriptio, ex qua Deum esse, eundemque providere rebus humanis Socrates demonstrat. Hindenburg. Hinc incipit demonstratio oppidò elegans, qua Aristodemum τὸν μικρὸν religionum contemptorem in viam revocare conatur Socrates. Gesner.

P. 211, l. 2. γνώμην] γνώμαν habet Schneider, nec aliam lectionem notat. P.

1. οὐ δοκεῖ σοι καὶ τόδε προνοίας ἔργῳ ἐοικέναι,] Angl. *and does not this also appear to you to resemble an operation of Providence,* viz. *since the sight is delicate,* τὸ θυρῶσαι αὐτὴν βλεφάροις, *the fortifying it with eye-lids in the manner of doors,* ἃ ἀναπετάννυται, κ. τ. λ. *which open when there is any occasion for using it,* συγκλείεται δὲ, κ. τ. λ. *and close during sleep?* ὡς δ' ἂν μηδὲ ἄνεμοι, κ. τ. λ. *and that not even the winds may hurt it,* ἐμφῦσαι βλεφαρίδας ἠθμὸν, *the making eye-lashes to grow by way of a strainer,* or sieve, τι ἀπογεισῶσαι τὰ [μέρη] ὑπὲρ τῶν ὀμμάτων ὀφρύσι, [Vide Iliad. ά, 528.] *and the guarding the parts over the eyes with eye-brows in the manner of eaves, so that not even the sweat,* &c. Ubi observandum, 1. Nihil opus esse ut cum eruditissimo Ernestio ad Enallagen vocum confugiamus, quasi θυρῶσαι,—ἐμφῦσαι,—ἀπογεισῶσαι (et paulò infrà καταθεῖναι, ἀποστρέψαι, ἀπενεγκεῖν) vim haberent passivam; si modo ex æquo singulis infinitivis usurpetur Art. τό, quæ constructio Græcis est solennis. 2. ἀναπετάννυται,—συγκλείεται—esse in v. med. scil. ἀναπετάννυμι, in v. act. *aperio*; in v. med. *aperio meipsum,* Angl. *I open,* in sensu intransitivo. συγκλείω, in v. act. *claudo*; in v. med. *claudo meipsum,* Angl. *I close,* in sensu intrans. Confer Ciceronem de Nat. Deor. Lib. II. § 57. 211.

2. καὶ τοὺς μὲν πρόσθεν ὀδόντας—οἵους τέμνειν εἶναι,] Angl. *and that the foreteeth, are able to cut*—τοὺς δὲ γομφίους οἵους, κ. τ. λ. *and the grinders, upon receiving their food from them, have the power of chewing it.* Vide supra ad p. 5. n. 6.

3. ἐπεὶ δὲ τὰ ἀποχωροῦντα δυσχερῆ,] supple ἐστὶ, *et quoniam quæ* per alvum *excernuntur fœda sint,*—

4. ᾗ δυνατὸν προσωτάτω] *quàm remotissimè.*—Femininum ᾗ, in dativo, sumitur interdum pro ὡς. Viger. de Gr. L. Idiom. Cap. II. 11. Occurrit aliud exemplum Mem. Lib. II. Cap. 1. § ix. ubi Ernestus—" Sunt," inquit, " qui malunt ὡς, " ignoratione Græci sermonis. Nam ᾗ eleganter superlati- " vis jungitur pro ὡς. Exempla Stephanus suppeditabit in " Thesauro." Vide suprà ad p. 86. n. 2.

5. τὸ δὲ ἐμφῦσαι—] i. e. καὶ τόδε οὐ δοκεῖ σοι ἐοικέναι ἔργῳ προνοίας, τὸ μὲν ἐμφῦσαι, κ. τ. λ.——nimirum loquitur Socrates; cui respondet Aristodemus, ἀμέλει καὶ ταῦτα ἔοικε μηχανήμασί τινος βουλευσαμένου ζῶα εἶναι. *profectò hæc quoque videntur facta excogitationibus alicujus qui secum statuerat ut essent animalia.*

6. ἀμέλει] q. d. *noli sollicitus esse, utique, quin, sanè, profectò, scilicet.* Gesner.

7. Μὰ Δί', ἔφη,] *Ita, per Jovem, inquit* Aristodemus. [De μὰ Δί' vide Hoogeveen, Cap. 25.] In proximè præcedentibus interrogaverat Socrates, an putaret Aristodemus hæc amplissima, numeróque infinita per dementiam quandam tam compositè ornatéque se habere: cui hîc respondet Μὰ Δί', *ita per Jovem;* οὐ γὰρ ὁρῶ τοὺς κυρίους—supple τοῦ κόσμου, *non enim cerno* mundi *dominos*—&c. (Μὰ semper negat. hic vertendum est, *Non, per Jovem.*)

8. Οὐδὲ γὰρ] Modus dicendi est elegans et ellipticus pro οὐ καλῶς λέγεις· οὐδὲ γὰρ, κ. τ. λ. Zeunius.

212. 1. Οὐκοῦν, ἔφη,] Σώκρατης, scil. *Profectò, inquit* Socrates, *quantò magnificentius tui curam gerere dignatur, tantò magis*—τιμητέον [ἐστί σοι] αὐτό; *honorandum est tibi illud?* Nam, ut rectè Ernestius, θεραπεύειν Dii homines dicuntur, quando eorum curam gerunt; homines Deos, quando eos cultu et veneratione prosequuntur.

2. ἀμελοίην] Vide suprà ad p. 94. n. 2. ἔπειτ' οὐκ—ait nempè Socrates.

3. οἵαν—ἀρθροῦν τε τὴν φωνὴν,] *ut possit—vocem articulare.* [Vide suprà ad. p. 5. n. 6.] Porrò notandum quando οἷος hoc modo reddatur, adjunctum habere τε, plerumque, sed non semper. Vide paulò suprà—τοὺς μὲν ὀδόντας—οἵους—εἶναι—τοὺς δὲ γομφίους, οἵους—

213. 1. Ὦ 'γαθὲ, ἔφη,—] Adjectivum ἀγαθὸς, præterquam quod *bonum, peritum,* &c. significat, quando cum præcedente Adverbio ὦ tam strictè conjungitur, ut unam vocem efficiat, in Vocandi casu positum Latini per *Quæso, Obsecro,* vel etiam *Age,* exponunt. Vide Plat. Gorg. p. 491. lin. 25. Edit. Serrani. Ἀλλ' ὦ 'γαθὲ. *Sed, ô bone,* i. e. *quæso* vel *agedum.* Hoogeveen ad Vigerum, Cap. III. § iii. Reg. 1.

2. καὶ ἅμα πάντων ἐπιμελεῖσθαι αὐτούς.] Sermo scil. fit ex æquo de numine et de diis. τὸ θεῖον, τὸ δαιμόνιον, οἱ θεοί. Cæterùm

quæ hîc loci profert SOCRATES, planè sunt admiranda. (Sermo hîc mihi de *numine supremo* esse videtur, nam supra usurpatur de *Deo*, non de *Diis*: ut, τὸν δὲ τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμόν· τὴν δὲ τοῦ Θεοῦ φρόνησιν. G. D.)

3. Ἐμοὶ μεν—] Hæc ex suâ personâ loquitur XENOPHON. Videri nempè illud de præsentiâ Deorum dogma Socratis homines meliores reddere. Quod quidem usque eo verum est, ut nec ipsa divinitùs revelata religio aliquid habere videatur ad omnem virtutem potentius. GESNER.

1. ὡσαύτως] *Similiter* scil. ac suprà dicta de viâ ad Virtu- 214.
tem per labores, confirmata auctoritate Hesiodi ac Epicharmi. ἀποφαίνεται, *sententiam suam exponit, pronuntiat:* ut planè indicat Vox Med.

2. εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τρέψονται ἐπὶ τὸν βίον,] Intell. κατά. ERN. Angl. ad verbum—*Whether they will turn themselves along the road leading through virtue towards life;*——

3. ἐξελθόντα—] concordat scil. cum Ἡρακλέα suprà.

4. ἀποροῦντα, ποτέραν—] Intell. κατὰ vel εἰς. Angl. *at a loss* into *which of the roads he should turn.*

5. Καὶ φανῆναι—κ. τ. λ.] Persequitur nempè constructionem accusativi ante inf. De φανῆναι in sensu med. vide suprà ad p. 7. n. 10.

6. τὸ μὲν σῶμα—] hîc et in sequentibus intell. κατά.

7. τεθραμμένην—εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἁπαλότητα,] Angl. *pampered into a plump and enervated habit of body.*

8. κεκαλλωπισμένην—τὸ χρῶμα, ὥστε—κ. τ. λ.] Angl. *having her complexion so improved, as plainly to appear possessed of a greater share of red and white, than it had in reality.*

9. τὸ δε σχῆμα,] i e. κεκαλλωπισμένην κατὰ τὸ σχῆμα, Angl. *and* having *her figure* set off *in such a manner, that she seem'd taller, than she naturally was.*

10. τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα,] Angl. and had *eyes that were glaring*—meretricious,—si ἀναπεπταμένα est pro ἀναπεπετασμένα perf. part. pass. ab ἀναπετάννυμι, uti vulgò putatur. E Lexico autem Regio MS. sequentia secum communicâsse clar. Ruhnkenium, refert Gisbertus Koen, ad Gram. Leidensis opusc. p. 310. V. πέπταμαι. ἐκ τοῦ ἵπτημι, ἵπτακα, ἵπταμαι, ἵπτασαι, ἵπταται, καὶ πλεονασμῷ τοῦ π πέπταμαι Αἰολικῶς. κ. τ. λ. Itaque si ἀναπεπταμένα est ab ἀνίπταμαι, reddi possit, *oculos huc illuc volitantes:* cui interpretationi favere videtur Hindenburgius, in Animadversionibus suis ad Xenoph. Mem. p. 65.

11. τὸν αὐτὸν τρόπον] *Eodem modo quo antea incesserat, æquabili incessu.* ZEUNIUS.

1. φροντιεῖς,] Att. fut. pro φροντίσεις. φροντίσω, κ. τ. λ. At- 215.
ticè φροντιῶ, -ιεῖς, -ιεῖ, ut fut. 2. Et in voce med. φροντιοῦμαι,—

-ῇ, -εῖται, κ. τ. λ. ut nôrunt, vel saltem nôsse debent, etiam tirones.

2. διέσῃ,] fut. à δίειμι.—non est hoc verbum contra ἀναλογίαν, et habet hoc loco eam vim, quam διαστιλῶ, διάγω, διαβίβω. Ern.

3. τις ὑποψία σπάνιας, ἀφ' ἂν—κ. τ. λ.] i. e. τούτων τῶν πραγμάτων, ἀφ' ἂν—κ. τ. λ. οὐ φόβος [ἐστὶ,] μὴ ἀγάγω σε ποιοῦντα καὶ ταλαιπωροῦντα τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ ἐπὶ τὸ πορίζεσθαι ταῦτα· *nihil est quod metuas, ne eo te deducam*, ubi *laborando et ærumnis tum animi tum corporis tolerandis hæc tibi compares.*

4. ἀλλ' οἷς ἂν—κ. τ. λ.] ἀλλὰ σὺ χρήσῃ τούτοις οἷς—κ. τ. λ. Relativum scil. concordat cum antecedente non solum in genere et numero, verum sæpè etiam in casu.

5. οὐδενὸς ἀντεχόμενος,] Vide suprà ad p. 209. n. 6.

6. ὑποκοριζόμενοι] Angl. *speaking diminutively of me*—ὑποκορίζομαι, propriè sign. *infantem ago sermone:* à κόρος, *puellus.* "Hi, ut observavit Gesnerus, et apud hos α) diminutivis utuntur: Nomina rerum prout ipsorum refert β) in meliorem partem γ) in pejorem corrumpunt. Hæc tria significat ὑποκορίζ." Index ad Chrestom. Gr.

216. 1. οἱ θεοὶ διέθεσαν, τὰ ὄντα διηγήσομαι μετ' ἀληθείας.] Ita omnes quas vidi Editiones. Mihi distinguendum videbatur sic: ἧπερ οἱ θεοὶ διέθεσαν τὰ ὄντα, διηγήσομαι μετ' ἀληθείας. Hindenburg. Angl. *I will give a true account, in what way the gods ordain the things that are.* ἧπερ, supple ὁδῷ.

2. ἵλεως] Atticè pro ἵλαους. [Vide suprà ad p. 92. n. 1.] θεραπευτέον, supple ἐστί σοι. et sic in sequentibus. [Pro vitioso *Aldi* ἐθέλεις, reponendum ἐθέλεις ex MSS. et edd. optimis. I. T.] Cæterùm locus hicce pulcherrimus lectorum etiam hebetissimis nequit quin se commendet.

3. πρὶν μὲν πεινῆν,] Monendi sunt tirones in usu esse πεινῆν pro πεινᾶν contractè ex πεινάειν, *esurire:* sic διψῆν, *sitire:* et ζῆν, *vivere:* et χρῆσθαι, *uti.*

4. καὶ [διὰ] τοῦ θέρους χιόνα περιθέουσα ζητεῖς·] *ad diluendum* scilicet *refrigerandumque vinum, æstatis tempore:*——Veteres enim *nivem et glaciem in subterraneis scrobibus* ad hunc *usum recondebant,* ut notavit Neander ad h. l. Hindenburg.

217. 1. τὰ ὑπόβαθρα—] ὑπόβαθρα vulgò vertunt: *lectorum fulcra, sustentacula.* Falsò, namque ea solent πόδας Græci appellare. Ὑπόβαθρα h. l. sunt *tapetes, quibus delicatuli homines solebant spondarum pedes imponere; ut molliùs cubarent. Idem.* Ernestius autem intelligit *lectorum fulcra, non quibus nituntur lecti, sed per quæ ascenditur lectus.*

2. πιστεύσεις—] ἐπαρκέσειν—τολμήσειν—Vide suprà ad p. 27. n. 11.

3. τῶ σῶ θιάσω—] *De turbâ, quæ tuas partes sectatur.* Θίασος

autem *pompam* significat, quæ Bacchum comitabatur, vel cœtum saltantium, et in voluptate vitam exigentium. Simpson.

1. μεθιᾶσι τὰ δέοντα πράττειν.] *omittunt quæ oportet facere*— 218. μεθίημι, in S. pl. μεθιεῖσι, et μεθιᾶσι.

2. τὸ πεπρωμένον τέλος,] *finis fato constitutus.* Vide suprà ad p. 162. n. 1.

3. τὸν ἀεὶ χρόνον—] i. e. κατὰ vel διὰ τὸν αἰώνιον χρόνον.

☞ De Prodico vide Fab. Biblioth. Gr. Vol. I. p. 793. Nihil autem celebrius hâc ipsius de Hercule fabulâ, nec quod plures tum inter veteres tum inter recentiores nactum est imitatores. Apud Anglos eam pulcherrimè enarravit Ill. Comes Shaftesburiensis, [in Tom. II. operis ejus, quod inscribitur *Characteristicks*] suamque enarrationem eleganti tabulâ æneâ ornandam curavit. Invenitur Anglicè reddita, sed parum fideliter, in libro notissimo *The Tatler*, [No. 97.] Eandem, numeris Anglicis adumbravit Poëta suavissimus, qui, dum viveret, "flumina amabat sylvasque," Gul. Shenstone. In hâc autem palæstrâ se felicissimè exercuisse videtur hujus fabulæ auctor paraphraseos poëticæ, quam in libro suo, cui titulus *Polymetis*, inseruit Jos. Spence. [p. 155.] Illius autem paraphraseos auctor, uti accepimus, vir erat ille venerabilis, non solum in Sacris, sed in omni politioris doctrinæ genere versatissimus, Robertus Lowth, Episcopus Londinensis, nuper defunctus.

4. Τοῦτο μὲν γὰρ δὴ πολλῶν ἔφη ἀκούειν,] πολλῶν regitur ab ἐκ subintellecto. ἔφη ἀκούειν. *dicebat se audire.* Sic φημὶ ἀκούειν, *dico me audire*, φὴς ἀκούειν, *dicis te audire*, &c. Nam ubi reciprocatio fit ad personam, Græci accusativo antei nfinitivum non utuntur. Quod tironibus notandum. Sic ὁρᾶν δὲ, *se autem videre.*

5. ὅπως οἷόν τε,] Intell. ἐστὶ, vel potius ᾖ, *quantum possint.* Vide suprà ad p. 212. n. 3.

1. τὸ πλῆθος εἰδότας·] Vide Cicer. de Amic. 17. 219.

2. πάλιν τούτους ἀνατίθεσθαι·] *eos iterum retractare.* τούτους—Ita lego pro τούτοις, et interpretor, quos in numero amicorum jam retulerant, retractare et in aliam classem reponere, ut fit in lusu XII Scriptorum, s. πεττεία Græcorum, ubi licet ἀναθέσθαι. Gesner. Cæterùm de hoc ludo, qui est ille ipse, qui hodie *Schachicus* dicitur [Angl. *Chess*] aut ei saltem simillimus, Græcis recentioribus ζατρίκιος, diversus à ludo aleæ, in quo præter calculos etiam tesseris opus, qui à ludo Scriptorum exulant, in quo uno ingenio et arte opus est, vide præter cæteros eruditissimè disputantem Salmas. ad Vopisc. Proculum, c. 13. T. II. Hist. Aug. p. 736. seqq. Ern. [Clav. Ciceron. Ind. Lat. V. *Scriptorum ludus.*] Vide etiam Du Cange Gloss.

ad Script. Med. et Inf. Græcitatis, V. ζατρίκιος. Joan. Meurs. de ludis Græc. in Gronov. Thes. Antiq. Græc. tom. VII. p. 932. et Dan. Souterii Palamed. Ibid. p. 1110.

3. τὰ μὲν συναναλίσκων, τὰ δὲ συμπράττων·] *partim, unà sumptus faciens, partim, unà agens.*

4. σφαλλομένους δὲ πλεῖστα ἐπανορθῶν.] *titubantes verò plurimùm sustinens.*

5. τούτων——οὐδενὸς λείπεται.] Angl. *fails in none of these.* τὰ ὦτα προακούοντι,—"Quantum equidem judicare possumus, "*veteres Attici plurale verbum neutri plurali nunquam sub-* "*jiciebant, nisi ubi de animantibus ageretur.* PORSON [in Not. Addend. ad Hecub. v. 1149;] quem omnino consule. Hic locus igitur, aut rescribendus est, τὰ ὦτα προάκουε, aut ita denique intelligendus ut quædam τῶν ὤτων, et membrorum cæterorum, quasi προσωποποιΐα significetur; qualis in hoc Socratis sermone faceta esset et jucunda quam maximè. Cf. suprà ad p. 67. n. 8. I. T.

6. οὐκ ἐξειργάσατο,] *nunquam facit,*—De aor. vide suprà ad p. 19. n. 6.

220. 1. Ἐδόκει δέ μοι—] *Mihi autem videbatur etiam* homines *prudentes reddere in amicis explorandis, quales dignum esset ut possiderent, hujuscemodi proferens.*

2. πῶς ἂν ἐπιχειροίημεν σκοπεῖν;] Angl. *in what way should we enter upon the investigation?* Vide suprà ad. p. 94. n. 2.

3. ὅστις ἄρχει γαστρός τε,] Vide suprà ad p. 46. n. 1.

4. Οὐκοῦν τοῦ μὲν ὑπὸ τούτων ἀρχομένου] Vide suprà ad p. 46. n. 1.

5. Τί γάρ;] Locutio hæc est planè elliptica, et naturæ Dialogi convenientissima: *Quid?*—NAM liceat mihi interrogare te ulterius, quoniam rem acu nondum tetigerimus.—[Vide suprà ad p. 66. n. 6.] Operæ pretium tamen esset inspicere quæ de hac phrasi observavit vir doctissimus H. Hoogeveen ad Vigerum, p. 359. Edit. L. Bat. 1742.

6. τί δέ;] *quid autem* de hoc censes?

7. Ἀφεκτέον καὶ τούτου,] *ab hoc quoque abstinendum,*—inquit Critobulus, scil.

221. 1. εὖ δὲ πάσχων ἀνέχεται,] *sinit autem ut beneficiis afficiatur,*—

2. Ἀνωφελὴς ἂν εἴη καὶ οὗτος·] ἔφη scil. ὁ Κριτόβουλος.

3. φίλον ποιεῖσθαι;] *amicum sibi facere*, ut indicat vox med. Vide suprà ad p. 150. n. 4.

4. ὃν τυγχάνει,] Vide suprà ad p. 7. n. 5.

5. φιλόνεικος πρὸς τὸ μὴ ἐλλείπεσθαι εὖ ποιῶν τοὺς εὐεργετοῦντας ἑαυτὸν,] Angl. *zealous of not falling short of his benefactors in conferring his favours*——

6. τοὺς ὑστέρους εὐεργετήσοντα.] idem ac τοὺς ὑστέρους εὐεργε-

ποιήσειν, *posterioribus benefacturum esse.* Mox,—" Certissi- " mam *Valkenarii* emendationem χρῆσθαι recepi pro vulgato " χρῆσθαι, nam ita suadent futura ποιήσειν et εὐεργετήσοντα." BENWELL.

7. κατειπεῖν σου πρὸς αὐτὸν,] Angl. *to speak against you to him,—to complain of you to him.*—Gusta, qui potes, mel apis Atticæ in vocibus κατειπεῖν et κατηγορεῖν, quæ accusare significant, vel deferre, hic εἰρωνείᾳ planè Socraticâ pro commendatione ponuntur. GESNER. Cæterùm de εἰρωνείᾳ Socraticâ vide Fraguier doctè disputantem in Mem. de l'Acad. des Inscript. et B. L. tom. IV. 12mo.

8. Ἐὰν δέ σου προσκατηγορῶ,] Angl. *but if I should farther accuse you,*—Vide suprà ad p. 97. n. 2.

9. ἄγασθαι αὐτοῦ, καὶ εὐνοϊκῶς ἔχεις πρὸς αὐτὸν,] Vide suprà ad p. 3. n. 3. et ad p. 86. n. 1.

10. ἆρα μὴ διαβάλλεσθαι δόξεις ὑπ' ἐμοῦ;] Angl. *shan't you think that you are slandered by me?*

1. οὐκ ἀποκάμνεις μηχανώμενος·] *non defessus es conando.* 222.

2. σύνθηρον τῶν ἀγαθῶν φίλων.] *convenatorem bonorum amicorum.* Quod etiam sapit εἰρωνείαν Socraticam.

3. ὥσπερ οὐκ ἐπὶ σοὶ ὂν,] Angl. *as if it did not depend upon yourself,*—[Vide suprà ad p. 85. n. 9.] ὂν usurpatur more absoluto, ut composita ἐνὸν, ἐξὸν sæpe apud Atticos Scriptores.

4. Ἀσπασίας] Quam Socrates Eloquentiâ magistram habuit. GESNER. Qui plura velit de Aspasiâ adeat Plutarch. in Pericle, et Diction. Bayle, v. *Pericles,* not. O, et denique Maximum Tyrium Diss. 22. qui et reliquos Socratis magistros commemorat: uti indicavit Simpsonus.

5. τὰς ἀγαθὰς προμνηστρίδας,] Angl. *that good match-makers* ——δεινὰς εἶναι συνάγειν——*have great effect in uniting—&c.* ψευδομένας, vide suprà ad p. 95. n. 1.

6. ὀρθῶς ἔχειν ἡγοῦμαι,] *rectè se habere arbitror,* οὐκ ἐξεῖναί μοι λέγειν οὐδὲν περὶ σοῦ, *non licere mihi dicere aliquid de te,* ἐπαινοῦντι [quod concordat cum μοι] *laudanti,* Angl. *in the way of praise.* Benwell, Bessarionem secutus, sic distinguit: ἃ δὴ καὶ ἐγὼ πεισθεὶς ὀρθῶς ἔχειν, ἡγοῦμαι κ. τ. λ.

1. εἰ δὲ μὴ φανερὸν οὕτω σοι,] Angl. *but if* this so stated *be* 223. *not clear to you,* ἐκ τῶνδε σκέψαι, *reflect farther.*

2. ἐπαινοίην,] Vide suprà ad p. 94. n. 2. et ad p. 96. n. 6.

3. ἐπιτρέψειε] Vide suprà ad. p. 27. n 11.

4. ἢ εἴ σοι πείσαιμι——] Ordo est: ἢ εἰ κοινῇ πείσαιμι τὴν πόλιν ἂν ἐπιτρέψαι ἑαυτήν σοι ὡς στρατηγικῷ τε καὶ δικαστικῷ καὶ πολιτικῷ, ψευδόμενος, Angl. *or if I should publicly persuade the state that it might commit itself unto thee as one skill'd in military, judicial, and political affairs, while this was not the fact.* Particula ἂν, uti observat doctissimus Hoogeveen, po-

testatem δυνητικὴν servat etiam cum infinitivis. [p. 66.] Ubi vide copiosam et acutam enarrationem hujus voculæ.

5. ἰδίᾳ] *privatim*. Opponitur scil. τῇ κοινῇ suprà.

6. —φασὶν,—ὅτι φανεῖεν——] Postquam Aristarchus à Socrate didicisset quo pacto pauperes cognatos, apud se degentes, ad quæstum utilem faciendum adigeret, ad Socratem tandem rediit, cumque de monitorum ejus prospero successu magnâ cum voluptate narrâsset, simulque observâsset, se ab iis reprehendi, quippe qui solus in domo otiosus jam comederet: Socrates eum hanc de cane et ovibus fabulam illis recitare jussit.—" οἶν *Junt.* et *Paris.* ad Sermonis Attici nor-" mam. Vide *Pierson* ad *Mœr.* in vocc. οἶς, οἰττός." BENWELL.

7. ὅ, τι ἂν μὴ] *nisi quod—*

8. τῷ—κυνὶ μεταδίδως οὗπερ αὐτὸς ἔχεις σίτου.] i. e. μεταδίδως τῷ κυνὶ [μέρος] σίτου οὗπερ αὐτὸς ἔχεις, *cum cane communicas cibum quo ipse vesceris.*

9. Ναὶ μὰ Δία·] Intell. ὀρθῶς ποιεῖ. ERN. Vide suprà ad p. 211. n. 7.

224. 1. οὕτω καὶ ὅδε—] Amicus cui persuaserat, ut exercitus ducendi artem disceret a Dionysodoro. GESNER. Infrà lin. 9. ab imâ pag. ἃ δεῖ—κ. τ. λ. " Delendum â jam olim cen-" sebat *Brodæus*, teste *Zeunio*." BENWELL.

225. 1. ΚΕΦ. ί.] In hoc capite, cum artificibus de ipsorum Artibus disserit Socrates. Lin. 5. pro γραφικὰ lege ἡ γραφική.

2. τὰ γοῦν κοῖλα—σώματα διὰ τῶν χρωμάτων ἐκμιμεῖσθε.] Angl. *at least however you represent, by a likeness in colours, objects that are hollow*—&c. De particula γοῦν hæc, inter cætera, observat vir eruditissimus H. Hoogeveen. " Nota—argumen-" tationis est οὖν, sed τό γε limitationem ex consuetudine in-" dicat, quam pro naturâ suâ affirmativè urget. Atque ita " hæc particula optimè convenit iis, qui argumenta sugge-" rere malunt quàm obtrudere, undè fit ut sæpius per γοῦν et " non per γὰρ ratiocinentur." Doctr. Part. L. Gr. p. 236.

3. Ποιοῦμεν γὰρ, ἔφη, οὕτως.] Sic fecit Zeuxis apud Cicer. Invent. II. initio. ERN. Cæterùm γὰρ refertur ad id quod reticetur.—Rectè dicis, *inquit*, NAM *sic facimus*. Vide suprà ad p. 66. n. 6.

4. Τί γάρ;] Vide suprà ad p. 220. n. 5.

5. Πῶς γὰρ ἄν, ἔφη, μιμητὸν εἴη,] Cur ita interrogas? *quo* ENIM *pacto possit esse imitabile?* Vide suprà ad p. 220. n. 5.

6. —πώποτε φιλοφρόνως καὶ τὸ ἐχθρῶς βλέπειν—] Dele πω malè repetitum, et π verte in τ, habebis ἐν ἀνθρώπῳ τό, τε φιλοφρόνως καὶ τὸ ἐχθρῶς βλέπειν—Sic olim ex conjecturâ rescripseram; neque, ut nunc videtur, injuriâ; Benwellus enim, post Ernestium nuper è MS. et Stobæo hoc ipsum dedit. I. T. Mox è MS. 1. dedi τοῦτο pro τό. ERNESTI.

1. διὰ τῶν σχημάτων,] Angl. *by means of the attitudes.* ἐντὰ-τῶν—Vide suprà ad p. 151. n. 3. 226.

2. Ἐπεὶ δὲ ἀπορῶν ὁ Κλείτων—] *But when Clito being at a loss*—Vide suprà ad p. 214. n. 4.

3. Ἀρ', ἔφη,] ὁ Σωκράτης nempè.

4. Οὐκοῦν τά τε ὑπὸ τῶν σχημάτων κατασπώμενα—ἀπεικάζων,] Angl. *Don't you, in representing those parts in bodies, which by the particular attitudes are drawn down, and those, which are drawn up; those, which are contracted, and those, which are dilated; those, which are extended, and those, which are relax'd*—&c.

5. Τὸ δὲ—ἀπομιμεῖσθαι,] Angl. *but the imitating*—&c.

1. τὸν Θωρακοποιὸν] Angl. *the armourer*— 227.

2. οὔτε πολυτελεστέρους] *neque è pretiosiori materiâ.* Simpson. πλείονος πωλεῖς;—*pluris vendis?* i. e. ἀντὶ πλείονος.

3. εὐρυθμοτέρους] Angl. *better proportion'd.*

4. Τὸν ῥυθμὸν δ', ἔφη,] Nempè omnis rythmus quidem numero judicatur, et hoc ipso, ut Aristoteles ait, delectat, quod certo numero continetur: sed numerus ille esse in diversis rebus potest, in dimensione, pondere, tempore, motu, &c. hinc Socrati ῥυθμὸς ἐν μέτρῳ καὶ σταθμῷ. Ern. Cæterùm pro τιμᾷς *Welsii*, et *Ernestii*, revocavit genuinum omnium librorum Benwellus, scil. τιμᾷ in voce med. et citat *Cyrop.* II, 1, 13. μείζονος τιμᾶσθαι, *pluris æstimare.* [E Schneidero. P.]

5. ἀλλὰ νὴ Δί', ἔφη, ποιῶ·] ποιῶ refertur ad ἁρμόττοντας, non ad ἴσους aut ὁμοίους. Ern.

6. οἱ δὲ ἁρμόττοντες, διειλημμένοι τὸ βάρος,] i. e. κατὰ τὸ βάρος, Angl. *but those that suit* well *having their weight* properly *divided*, τὸ μὲν ὑπὸ τῶν κλειδῶν καὶ ἐπωμίδων, *partly by the collar-bones, and the parts near the shoulders*, τὸ δὲ ὑπὸ τῶν ὤμων, *partly by the shoulders*, &c.

1. ὀλίγου δεῖν οὐ φορήματι, ἀλλὰ προσθήματι ἐοίκασιν.]—μικροῦ δεῖν, ὀλίγου δεῖν, absolutè ponuntur pro *Propemodum.* Hoogeveen ad Vigerum, p. 163. Angl. *they are scarcely* felt *as a weight, but only a* small *appendage.* ὀλίγου δεῖν, locutio est elliptica, et suppleri potest hoc modo, ὥστε δεῖν ὀλίγου πράγματος. 228.

2. καὶ τὰ νῦν ὀρθῶς ἀποδέχῃ.] *et nunc rectè rem capis.* τὰ νῦν, i. e. κατὰ τὰ πράγματα νῦν ὄντα.

3. ἄλλοι μὲν οὖν—] Ordo est: ἄλλοι μὲν οὖν παραγινομένοι αὐτῷ οὕτως ὁμιλοῦντι πρὸς ἄλλους διηγοῦντο. *Et qui quidem ei ita sermocinanti adessent* sermones ejus *alii aliis enarrabant.* Ubi notandum διηγοῦντο esse in temp. imperf. Vide Harris Herm. p. 137. Edit. Stiæ.

4. ἐγὼ δὲ,] Nempè Xenophon ipse.

5. οὐκ ἔμοιγε.] scil. ἐπῆλθεν. *nequaquam mihi venit in mentem.* Sermo Romanus emphasin τοῦ ἔμοιγε assequi nequit. Angl. *I for my part have not thought of the subject.*

229. 1. Ἀλλ' οἶσθά γ', ἔφη,] Angl. *But at least you know, said he,—*

2. κάλλιστον ἀναπαυτήριον.] ἀναπαυτήριον propriè significat *locum quietis;* nam sic ferè dicuntur verba in ηριον desinentia, ut κολαστήριον, de *loco supplicii,* et κοιμητήριον, de *loco quo dormitur.* Interdum tamen hæc verba usurpantur *de re, quæ habet eam vim, quam etymologia efficit.* Sic. h. l. ἀναπαυτήριον dicitur *res quieti captandæ accommodata,* tribuiturque eleganter nocti. HINDENBURG.

3. ἐπειδὰν ὁ μὲν ἥλιος——σαφηνίζει.] In hoc loco, et infrà ἐπειδὰν—δεόμεθα—et. p. 230. ἐπειδὰν καὶ τοῦτο φανερὸν,—pro ἐπειδὰν, quod semper subjunctivum regit, tàm ex Analogiâ, quàm ex MSS. ἐπειδὴ reponi debet. Vid. edit. Benwelli ad locum, et Porsoni Notas breves in Xenoph. Anab. p. XLVIII. I. T. (In hâc edit. ἐπειδὴ reponitur.)

4. Τὸ δ', ἐπεὶ——] δὲ, Angl. *and farther,* ἐπεὶ δεόμεθα τροφῆς, *since we stand in need of food,* τὸ ἀναδιδόναι ταύτην—*their giving it*——&c. Vide suprà, p. 210. seqq. passim.

5. φυτεύειν—] Benwellus recepit φύειν sensu transitivo, quæ est lectio *Brodæi.*

6. καὶ ἐπειδὰν——δεόμεθα—] Vide suprà hujus pag. n. 3.

7. ὡς γὰρ συνελόντι εἰπεῖν,] Vide suprà ad p. 167. n. 4.

230. 1. ὧν καιρὸς διελήλυθεν·] Angl. *whose season is past.*

2. ἔνθα ἂν——ὠφελοίη;] Vide suprà ad p. 94. n. 2. et ad p. 96. n. 6.

3. γιγνομένοις.] Vide suprà ad p. 211. n. 1.

4. ὥστε λανθάνειν ἡμᾶς] Angl. *so that we are imperceptibly placed in either extreme.* Locutio est idiomatica. Sic λανθάνω ἐμὲ καθιστάμενον, *clam me constitutus sum, vel non animadverto me constitutum esse.* Vide suprà ad p. 87. n. 1.

5. τί—ἔργον,] Intell. ἄλλο. SIMPSON.

6. Οὐ γὰρ καὶ τοῦτο——φανερὸν,] Intell. τί ἐκεῖνο ἐμποδίζει σε; *quare istud tibi impedimento est?* γὰρ οὐ καὶ τοῦτο—κ. τ. λ. Vide suprà ad p. 225. n. 3.

7. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ πλείω τῶν φυτῶν·] *Mihi videntur homines plura ex animalibus commoda, quàm è plantis capere;* δοκεῖ, intell. ἄνθρωπος. Est autem ἀνακόλουθον pro δοκοῦσιν· quod proximè præcedens ἄνθρωποι requirit. ERN. Vide suprà ad. p. 68. n. 5.

8. τρέφονται γοῦν,] Vide suprà ad. p. 225. n. 2.

231. 1. Τὸ δ' (ἐπειδὴ——] δὲ, Angl. *and farther,* τὸ προσθεῖναι, *their having added*—&c. Sermo est adhuc de diis.

2. καὶ νόμους τιθέμεθα,] *et leges ferimus.* Vide suprà ad p. 182. n. 2.

3. Τὸ——ταύτῃ αὐτοὺς ἡμῖν συνεργεῖν,] Angl. *their assisting us in this*—ταύτῃ intell. μερίδι, vel tale quid.

4. ᾗ ἂν ἄριστα] ᾗ, intell. ἧ ὁδῷ.

5. Σοὶ δ', ἔφη, ὦ Σώκρατες,] Alludit Euthydemus ad τὸ Δαιμόνιον sive *Genium Socratis*, de quo—"Esse divinum quiddam, "inquit Cicero, quod Socrates Dæmonion appellat, cui semper ipse paruerit, nunquam impellenti, sæpè revocanti." [De Divinat. I. 54.] Sed operis nostri brevitas impedit quo minus proferemus, quæ de hoc Dæmonio scripserint varii, tum inter veteres tum inter recentiores. Vide Socr. ipsum apud Platon. in Theag. Apuleii lib. de Dæmonio Socratis. Fraguier Diss. in Mem. de l'Acad. des Inscrip. et B. L. tom. VI. 12mo. J. Clerici Syl. Phil. c. 3. Jortin. Hist. Eccl. v. I. p. 117, &c. Vide etiam Forsterum ad Platon. Euthyphron. not. ad p. 22. ubi alii de hâc materiâ Scriptores indicantur.

1. οὕτως ὑποδεικνύουσιν] Intell. ἑαυτούς. *se quodammodo* nobis *ostendunt*. Vide suprà ad p. 113. n. 3. 232.

2. ὑγιᾶ] Idem Atticè quod ὑγιῆ. Malè scribitur in Edit. Glasg. [et in Edit. 4. Simpsoni] cum iota subscripto. Confer quæ dicit Cyrus moriens, hujus operis p. 78. 82.

3. τόδε δὲ—] Pro τόδε Benwellus è quibusdam MSS. dedit τάδε——

4. ὅτι μοι δοκεῖ,—] Ordo est: ὅτι οὐδέ ποτε εἷς ἀνθρώπων δοκεῖ μοι ἂν ἀμείβεσθαι τὰς εὐεργεσίας τῶν θεῶν ἀξίαις χάρισι.

1. τιμῴη θεοὺς] Vide suprà ad p. 155. n. 2. 233.

2. φανερὸς——οὐ τιμῶν θεούς.] Vide suprà ad p. 197. n. 8.

3. οὐ γὰρ παρ' ἄλλων—] Ordo est: γάρ τις γ' ἐλπίζων μείζω παρ' ἄλλων ἢ παρὰ τῶν δυναμένων ὠφελεῖν τὰ μέγιστα οὐκ ἂν σωφρονοίη. Vide suprà ad p. 155. n. 2.

4. Τῶν δὲ Σωκράτην] Sequitur jam totius hujusce operis Xenophontei exquisitissimi ac jucundissimi peroratio. Ordo est, πάντες δὲ οἱ ἐφιέμενοι ἀρετῆς τῶν γιγνωσκόντων Σωκράτην, οἷος ἦν, ἔτι καὶ νῦν διατελοῦσι ποθοῦντες ἐκεῖνον μάλιστα πάντων, κ. τ. λ. Cæterùm τῶν γιγνωσκόντων Σωκράτην, οἷος ἦν, est locutio frequens apud Græcos scriptores, Angl. *of those who knew what manner of person Socrates was*—Item, διατελοῦσι ποθοῦντες ἐκεῖνον, cui optimè convenit ejusmodi phrasis Anglicana, *continue regretting him*——

1. τοιοῦτος—οἷος] ἄριστός γε καὶ εὐδαιμονέστατος ἀνὴρ ἂν εἴη. Angl. *such as a most excellent and completely happy man should be*. Confer cum hoc quæ scripsit Plato in fine Phædonis, Hujus Oper. p. 252. 234.

☞ Sed hæc hactenus. Verùm fore speramus, ut hoc quod dedimus specimen hujus libelli præstantissimi excitet in animis INGENUAE JUVENTUTIS totius diligenter evolvendi desiderium. Quo perlecto, si quis pectus tam obtusum gestat, ut jucundâ quâdam admiratione atque τῆς Καλοκἀγαθίας amore

id non valde delenitum senserit, iste nos auctores habeat ut, politioribus Literis valere jussis, ad quamlibet artem ignobilem quæstûs faciendi gratiâ, inter vulgus hominum illicò se conferat. Confer celeberr. Heynium ad Virg. Æn. i. 630. et ix. 176.

NOTÆ IN PLATONEM.

235. 1. E PLATONE.] Plato Atheniensis, summus philosophus et scriptor sublimis, natus est Olymp. LXXXVII. 4. ante C. N. 430. Obiit Olymp. CVIII. I. octoginta et unum annos natus. Patrem quidem habuit Aristonem, matrem verò Perictionem nomine. Usque ad annum ætatis vicesimum athleticæ, picturæ, et musices poëticésque studiis, disciplinæque etiam philosophicæ Heracliti, se dedidit. Quibus valere jussis, cœpit audire Socratem, philosophiæ moralis parentem: cujus interitum luctuosum tam pulcherrimè enarravit in fine dialogi illius celeberrimi, qui inscribitur *Phædon*. [Vide hujus Operis p. 252.] Defuncto Socrate circiter Olym. XCV. I. ut invidiam Atheniensium effugeret, ille, cum cæteris Socratis discipulis, Megaram ad Euclidem se contulit, quem magistrum in dialecticâ habuit. Deinde in Italiam profectus est, eo consilio ut cum doctrinis Socraticis disciplinam Pythagoræ conjungeret. Tum Cyrenas adiit, ut ibi Geometriam sub Theodoro disceret. Mox in Ægyptum navigavit, et ab Ægyptiorum prophetis astrologiam, artemque numerandi, et scientiam theologicam didicit. Ex Ægypto reversus in Italiam, ad Pythagoreos Archytam et Eurytum rursus venit. Athenas redux rempublicam gerere noluit; sed in Academiâ, quod gymnasium suburbanum erat arboribus consitum, Scholam aperuit; et discipuli ejus nomen Sectæ Platonicæ vel Academicæ posteà adepti sunt. Ter adiit Siciliam, ibique et gratiam et indignationem utriusque Dionysii expertus est. Ingenium quidem ejus tyrannum adulando minus erat aptum. Dioni tamen multisque aliis principibus viris charissimus erat. Tanta fuit Academiæ ejus celebritas, ut permulti ad eam undique confluerent discipuli, in quibus Hyperides, Isocrates, Demosthenes. Docuit quidem more Socratico; in multis tamen à doctrinâ Socratis discessit, quippe qui varia, ex Scholâ Pythagoricâ et aliundè petita, cum disciplinis Socraticis immiscuerit; adeo ut novam philosophandi viam ingressus esse vi-

deretur. Innumeros quidem nactus est discipulos et laudatores. Non tamen defuerunt multi, qui famæ nominis ejus officere conarentur. Inter quos eminebat Diogenes Cynicus. Senex tandem et cœlebs mortuus est, successore in Academiâ relicto Speusippo sororis filio. Dictio Platonis plerumque est ornatissima, et sæpè ad Poëseôs regiones exsurgit. Sunt qui putant eum styli splendorem nimis affectâsse. Miram quidem locutionis nec minorem ingenii ubertatem possidebat. In laudibus ejus multus est Cicero, qui eum appellat "non intelligendi solum, sed etiam dicendi gravissimum auctorem "et magistrum, et longè omnium, quicunque scripserunt aut "locuti sunt, et suavitate et gravitate principem: longè omnium in dicendo gravissimum et eloquentissimum; in oratoribus irridendis ipsum oratorem summum; eundem illum "non linguæ solùm, verùm etiam animi ac virtutis magistrum." [Ciceron. oper. passim.] "Philosophorum," inquit Quinctilianus, "ex quibus plurimùm se traxisse Eloquentiæ "M. Tullius confitetur, quis dubitet Platonem esse præcipuum, sive acumine disserendi, sive eloquendi facultate "quâdam divinâ et Homericâ: multum enim supra prosam "orationem, et quam pedestrem Græci vocant, surgit; ut "mihi non hominis ingenio, sed quodam videatur oraculo "Delphico instinctus." [Inst. Orat. X.] Unde sæpè vocatur *Divinus Plato*. A Cicerone memoratur "quasi quidam "Deus Philosophorum, Deus ille noster Plato." Quanquam poëtarum lectione magnoperè delectabatur, et eorum dictionem, uti jam observavimus, sæpè imitatus est, tamen in libris de republicâ à se scriptis, novâ suâ civitate poëtas omnino exulare voluit. Juréne an injuriâ inter eruditos disceptatum fuit. Platonis dialogi recensentur à doctissimo Fabricio in Biblioth. Gr. Lib. III. cap. I. et illuc lectorem, atque ad *Notitiam Literariam* Edit. Plat. Bipont. præfixam, qui plura de Platone atque scriptis ejus velit, relegare visum est: item ad Vitam Platonis, Græcè scriptam à Diogene Laertio; Jac. Bruckeri Hist. Crit. Phil. Tom. I. P. II. L. II. c. 6. *Stanley's Hist. of Philosoph.* Saxii Onomast. Literar. Vol. I. p. 61. Harlesii Introd. in Hist. Gr. L. p. 176. et libros ibi indicatos. 235.

EDITIONES PLATONIS.

1. Platonis Atheniensis philosophi Opera omnia, Græcè. *Venetiis apud Aldum*, 1513, *in fol.*

2. ———————— Opera omnia, Græcè, cum commentariis Procli in Timæum et politica. *Basileæ, apud Jo. Valderum*, 1534, *in fol.*

235. 3. ———————— Opera omnia, Græcè. *Basileæ, apud Henricum Petri*, 1556, *in fol.* [Vulgo nominatur Secunda Basiliensis.]

4. ———————— Gr. et Lat. ex Joannis Serrani interpretatione, perpetuis ejusdem notis illustrata, &c. *apud Henr. Stephanum*, 1578, 3 *tom. in fol.*

5. Platonis Opera Gr. et Lat. cum versione Marsilii Ficini. *Lugd. apud Gul. Læmarum*, 1590, *in fol.* [N. B. Versio Ficini separatim sæpissimè edita erat, (et primò Venet. 1495.) antequam ipsa Opera Platonis prodierunt Græcè.]

6. ———————— Gr. et Lat. Marsilio Ficino interprete. *Francof. apud Claudium Marnium*, &c. 1602, *in fol.*

7. ———————— Græcè ad editionem Henr. Steph. accuratè expressa, cum Marsilii Ficini interpretatione, Notitiâ Literariâ, et dialogorum argumentis à Diet. Tiedemann. *Biponti*, 1781, 11 *tom. in 8vo.*

*** Seorsum sæpè editi sunt quidam ex Platonis dialogis. Sed ejusmodi omnes editiones recensere nimis longum foret. Paucas tantum notabimus. 1. Platonis de rebus divinis dialogi selecti, Gr. et Lat. Socratis Apologia, Crito, Phædo, liber X legum, Alcibiades II. curâ Jo. Northi. *Cantabr.* 1683, *in 8vo.** 2. Amatores, Euthyphro, Apologia Socratis, Crito, Phædo, notis Nath. Forster. *Oxon.* 1745, *et iterum*, 1752, *in 8vo.* 3. Phædo, sive dial. de animæ immortalitate, Gr. et Lat. Versionem Ficini emendavit, &c. commentationésque philosophicas adjecit Jo. Henr. Winckler, *Lipsiæ*, 1744, *in 8vo.* 4. Quosdam ex Platonis dialogis, Græcè, cum notis, ter edidit Jo. Frid. Fischerus, *Lipsiæ*, 1760, 1770, *et* 1783, *in 8vo.* item alios, *Lipsiæ*, 1770, aliósque, *ibidem*, 1774, *in 8vo.* [Editor hic in virum summum, et de Græcis Literis, siquis alius, optimè meritum. H. Stephanum, nimis acerbè invehitur.] * Apud me, 1673. P.

2. ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΡΙΤΩΝ—] h. e. PLATONIS CRITO, SIVE DE EO QUOD AGENDUM EST.

SUMMA DIALOGI. *Crito intimus Socratis amicus, illum in carcere invisit, instante mortis die: quúmque ei sæpiùs significâsset, ut sineret se è carcere educi, tum verò maximè illi auctor est, ut id patiatur: quod perfacile sit, rebus ad id præstandum amicorum suorum diligentiâ comparatis. Nisi hoc fecerit, futurum id et maximè amicis suis indecorum, et sibi ipsi ac familiæ suæ injustum. Socrates non prius id se facturum testatur, quàm sibi certis argumentis constiterit, an id rectè fieri possit. Quid statuerit, ex ipsius verbis facilè est intelligere.* FICINUS.

3. TI τηνικάδε ἀφῖξαι,] *Cur ad hoc tempus venisti,*—Apud

Moschopulum in collect. vocum Att. ex Philostr. legitur πηνικάδε, "Πηνίκα καὶ ἡνίκα ὥρας δηλωτικά· ὡσαύτως καὶ πηνικάδε· "ὡς τὸ, τί πηνικάδε ἀφῖξαι, ὦ Κρίτων, ἢ οὐ πρωὶ ἔτι ἐστί;" ἀφῖξαι, *art thou come*. Vide suprà ad p. 27. n. 4. et ad p. 29. n. 4.

4. Πάνυ μὲν οὖν.] *Omninò certè.* Vide Hoogeveen de L. Gr. Part. p. 684.

1. τοῦ τρόπου,] supple ἕνεκα, *ob mores tuos.* 236.

2. ἐν τῇ νῦν παρεστώσῃ ξυμφορᾷ,] *in calamitate quæ nunc instat.* Vide suprà ad p. 151. n. 3.

3. ἀλλ' οὐδὲν αὐτοῖς ἐπιλύεται—] Ordo est: ἀλλ' ἡ ἡλικία οὐδὲν ἐπιλύεται αὐτοῖς τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρούσῃ τύχῃ, *sed tempus ætatis* [i. e. *senectus*] *illis non concedit facultatem non conquerendi in præsenti fortunâ.*

4. ἣν ἐγὼ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατα ἂν ἐνέγκαιμι.] *quem ego equidem, si quisquam alius, gravissimè, ut arbitror, feram.* Post βαρύτατα ἂν nobiscum subaudi participium φέρουσι. Forster. βαρύτατα nempè sumitur adverbialiter.

5. τὸ πλοῖον] De hac nave ita Plato ipse: Τοῦτό ἐστι τὸ πλοῖον, ὥς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ Θησεύς εἰς Κρήτην τοὺς δὶς ἑπτὰ ἐκείνους ᾤχετο ἄγων, καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. Τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὔξαντο, ὡς λέγεται, τότε, εἰ σωθεῖεν, ἑκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον· ἣν δὴ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἐκείνου κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. Ἐπειδὰν οὖν ἄρξωνται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς, ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ, καθαριεύειν τὴν πόλιν, καὶ δημοσίᾳ μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὶν ἂν εἰς Δῆλον ἀφίκηται τὸ πλοῖον, καὶ πάλιν δεῦρο. Τοῦτο δ' ἐνίοτε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίνεται, ὅταν τύχωσιν οἱ ἄνεμοι ἀπολαβόντες αὐτούς. Ἀρχὴ δ' ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὰν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στέψῃ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου· τοῦτο δ' ἔτυχεν, ὥσπερ λέγω, τῇ προτεραίᾳ τῆς δίκης γεγονός. Διὰ ταῦτα καὶ ὁ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου. [Phædo, prope initium.] Qui plura velit, adeat (præter eos qui de festis Græcorum ex professo egerunt) Meursium in Theseo, c. 16. Petit. Comm. in Leg. Att. p. 50. Reinesii Var. Lect. L. 3. 5. Carpentar. in Vit. Socr. Dorvill. Misc. Obs. vol. 7. et quæ congessit Spanhemius in suo ad Callimach. Hymn. in Delum Commentario. Forster. Vide etiam Potteri Archæol. Gr. B. II. c. 9.

6. τύχῃ ἀγαθῇ·] *Quod benè vertat: quod felix faustumque sit.* Nimirùm veteres utebantur hâc formulâ in rebus lætis, quum ipsi susciperent aliquid, aut quum aliis, qui aliquid susciperent, bene precari vellent. Fischer, Ind. Theophr. Sallierus reddit Gall. *à la bonne heure.*

7. ταύτῃ] i. e. ἐν ταύτῃ τῇ ὁδῷ.

8. καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τινὶ οὐκ ἐγεῖραί με.] *et videris opportunè me non excitâsse,* Nam ita interdum redditur κινδυνεύω cum infin. Vide H. Steph. in voce.

237. 1. Ἤματί κεν τριτάτῳ——] Il. *ι*. 363. Scilicet ista Achillis verba sunt ad Ulyssem, quibus ostendit, se injuriis Agamemnonis commotum, domum rediturum esse, quo speret se venturum esse tertio die. Fischer. Vide annot. Sam. Clarke ad hunc versum Hom.

2. οὐδεμία ξυμφορά—] Pro οὐδεμία Sallierus scriptum reperit in MS. Reg. Par. οὐ μία, κ. τ. λ. rejectâ voce ἄλλη, natâ scil. ex sequenti ἀλλά, quomodo et Ficinus reddidit, *non una tantùm calamitas*—quanquam et vulgata ferri possit.

3. ὡς οἷός τε ὢν σε σώζειν,] *cum te servare potuissem*. vide suprà ad p. 5. n. 6. Pro ἀμελήσαιμι dedit Fischerus ἀμελῆσαι.

4. περὶ πλείονος ποιεῖσθαι] Vide suprà ad p. 130. n. 4.

5. ἆρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθῇ—] *nonne sollicitus es causa mei, meo nomine*, scil., ἕνεκ' ἐμοῦ.

238. 1. οἱ συκοφάνται] Vide suprà ad p. 189. n. 2.

2. ἐξὸν σωθῆναι·] Angl. *when you have an opportunity to save yourself*. Vide suprà ad p. 7. n. 10.

239. 1. καὶ τὸ σὸν μέρος,] *et quantum in te est*,—scil. κατὰ τὸ σὸν μέρος.

240. 1. Εἰ πρῶτον μὲν τοῦτον τὸν λόγον—] Angl. *if we should resume this argument, which you make use of, about the opinions* of men, πότερον καλῶς, κ. τ. λ. I mean—*whether it was at all times rightly asserted or not, that we ought to pay regard to some opinions, and to others not:* ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν ἀποθνήσκειν, καλῶς ἐλέγετο, *or that such an assertion was right, before I was under a necessity of dying*, νῦν δὲ κατάδηλος [λόγος scil.] ἄρα ἐγένετο, κ. τ. λ. *and that it* only *just now forsooth became evident that it was made at random*, merely *for the sake of argument*, ἦν δὲ παιδιὰ καὶ φλυαρία ὡς ἀληθῶς, *and was in reality childish trifling*. De voce ὡς observat Vigerus, eam præmitti quibusdam adverbiis positivi gradus, quorum tamen ad significationem nihil addit: et adverbia illa usitatiora esse, ἀληθῶς, *verè*, ἀτεχνῶς, *planè*, ἑτέρως, *aliter*. De Gr. L. Idiotism. Cap. VIII. § x. Reg. ix.

2. εἴ τί μοι ἀλλοιότερος φανεῖται,] λόγος nempè. *utrum argumentum illud diversum aliquid mihi apparebit*, ἐπειδή γε ὧδε ἔχω [ἐμαυτὸν,] *cum ita me habeo*, ἢ ὁ αὐτὸς, *an idem*, ac antea; καὶ ἐάσομεν χαίρειν, κ. τ. λ. *ac nobis permittendum sit ut id valere jubeamus, an ei obtemperandum.*

3. ὅσα γε τἀνθρώπεια,] scil. ἔχει. *quantum res humanæ se habent*—Angl. *at least in all human probability*, ἐκτὸς εἶ τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν αὔριον, *you stand in no chance of dying to-morrow.*

241. 1. Φέρε δὴ, πῶς αὖ τὰ τοιαῦτα ἐλέγετο;] Angl. *but come*, I ask *again—upon what ground were such things asserted?* γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων, *qui corpus exercere solet, et hoc* tantum *agit*,—

2. ὃς ἂν τυγχάνῃ ἰατρὸς ἢ παιδοτρίβης ὤν;] Corpora enim alii roboris, alii sanitatis acquirendæ gratiâ, exercebant. Horum erat medico præsertim obtemperare, illorum pædotribæ. DACIER.

1. ἔμοιγε δοκεῖ ἂν ὅμοιος εἶναι καὶ πρότερος.] Libri hîc variant. 242.
ἔμοιγε δοκεῖ ἀνόμοιος εἶναι καὶ πρότερος. Ita in Editt. prioribus. Forsterus ita hæc reddidit: *mihi certè—diversus quidem priorque videtur:* vix ullo sensu. Fischerus in editione suâ secundâ dederat: ἔμοιγε δοκεῖ ὅμοιον εἶναι τῷ προτέρῳ· in tertiâ autem sic: ἔμοιγε δοκεῖ ἂν ὅμοιος εἶναι καὶ ὁ πρότερος· quod unicè verum videtur. "Nimirùm, (inquit ille) antea ostenderat Socrates, et Crito concesserat, in usu rerum ad tuendum corpus pertinentium, h. e. cibi et potionis, sequendum esse judicium peritorum: quod præstaret vita jucunda et suavis vitæ miseræ, quam corpus morbidum pareret. Eadem verò ratione docuit, in faciendis iis, quæ ad tuendum animum pertinerent, ne vitiis inquinaretur, sed esset integer, h. e. justis, bonis, honestis, audiendam esse unius veritatis vocem: quod præstaret vita justa, honesta, vitæ miseræ, quam pareret conscientia peccatorum et delictorum: h. e. οὗτός γε ὁ λόγος ὃν διεληλύθαμεν, ἔμοιγε δοκεῖ ἂν ὅμοιος εἶναι καὶ ὁ πρότερος." Rectè, ut opinor. Nam—ὅμοιος καὶ ὁ πρότερος [*similis atque superior*, vel *similis superiori*] idem est ac τοιοῦτος οἷος ὁ πρότερος. Vocula ἂν rectè scribitur disjuncta.

2. μὴ ὡς ἀληθῶς ταῦτα,—] Subauditur ὅρα, *Vide*, μὴ ταῦτα ᾖ ὡς ἀληθῶς σκέμματα τούτων τῶν πολλῶν ῥᾳδίως ἀποκτιννύντων, *ne hæ revera sint cogitationes hujusce multitudinis, quæ* homines *temerè perimit*, καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἄν, εἰ οἷοί τε ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν νῷ, *et quæ ad vitam* eosdem *revocaret, si posset, sine ullâ ratione.* De ὡς vide suprà ad p. 240. n. 1. Vocula ἂν interdum reperitur, ut hîc, cum participio conjuncta.

1. Σκοπῶμεν, ὦ 'γαθέ,—] Vide suprà ad p. 213. n. 1. 243.

2. ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς παίδων οὐδὲν διαφέροντες;] *non animadvertimus, nos à pueris nihil differre.* Λανθάνω cum participio explicatur interdum per verbum *Ignoro, non animadverto.* HOOGEVEEN ad Vigerum. Vide suprà ad p. 87. n. 1.; item Coll. Gr. Min. ad p. 49. n. 3.

1. Τί δέ;] Vid. suprà ad p. 220. n. 6. 244.

1. ἢ πείθειν αὐτὴν ᾗ τὸ δίκαιον πέφυκε;] *vel illi secundum justitiæ naturam persuadere?* Vide suprà ad p. 154. n. 2. 246.

1. τῷ ἐξουσίαν—] Sensus est: *eo, quod potestatem facimus Atheniensium cuivis, qui quidem uti hâc potestate velit.* FISCHER. Ordo est: τῷ πεποιηκέναι τῷ Ἀθηναίων βουλομένῳ—— 247.

2. καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων ἐμποδών ἐστιν,—] *Nec ulla è nobis, quæ leges sumus, impedimento est,*——

3. ποιεῖ.] pro ποιεῖ, rescripsit Fischerus ποιεῖς, et serie orationis jubente, et auctoribus Ficini libris. Vertit enim, *tu*

horum neutrum facis. Idem tamen Fischerus in 3tiâ suâ edit. reposuit ποιεῖ.

4. ἴσως ἄν μου δικαίως καθάπτοιντο,] *fortasse jure me remorderent*—Vide suprà ad p. 39. n. 8.

5. Ὅτι ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθηναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὡμολογηκὼς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν.] *ita evenisse ut ego præcipuè inter Athenienses hanc illis sponsionem spopondérim.* Vide suprà ad p. 7. n. 5. et ad p. 31. n. 11.

248. 1. ξυνέθου πολιτεύσεσθαι.] *nobiscum pactus es te in republicâ versaturum.* [Vide suprà ad p. 116. n. 1.] "Infrà lin. ult. "pro Σύ τι lege Σὺ δὲ—Nam nihil est ad quod τι referri po- "test." I. T.

249. 1. οἱ νόμοι δηλονότι.] δηλονότι sic positum Scholiastem magis quam scriptorem Atticum sapit; et veretur H. Stephanus ne id ex glossemate irrepserit. Vocularum δῆλον ὅτι, pp. 94. 241. diversa est ratio. *Idem.*

2. καὶ ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενος τινὰς λόγους—ἢ οὕσπερ ἐνθάδε,] *et impudenter facies* alia *quædam verba ac* ea *quæ hic* faciebas? Intell. scil. ἄλλους, monente Fischero.

250. 1. Τί δέ;] Vide suprà ad p. 244. n. 1.

2. Θρέψονται—] Vide suprà ad p. 99 n. 1.

251. 1. ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν·] *quemadmodum Idææ Matris æstro percussi tibias se audire putant.* Idææ Matris cultores ita describit Lucretius.

Tympana tenta tonant palmis, et Cymbala circum
Concava, raucisonóque minantur Cornua cantu,
Et Phrygio stimulat numero cava Tibia *mentes.*
L. 2. v. 618. &c.

Similitérque de κορυβαντιώντων œstro Philostratus, ἐκεῖνα μὲν κυμβάλων καὶ ΑΥΛΟΥ ἔργα. Ep. 15. p. 920. Forster.

252. 1. Ἡ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ—] i. e. Socratis vitæ finis ex Phædone: qui inscribitur etiam ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ, De animo. Hic nimirum est celeberrimus ille dialogus, ubi Plato Phædonem inducit narrantem Echecrati sermones de immortalitate animorum à Socrate in carcere habitos eo ipso die quo ille, veneno hausto, mortuus est. Quod hîc exhibetur tantùm est dialogi conclusio, ubi Phædon morientem Socratem, verbis ad commovendos affectus admodum accommodatis, describit. Dolendum est instituti nostri rationem impedire quo minus totum dialogum ante oculos ingenuæ juventutis ponamus; dignum illum quidem qui iterùm atque iterùm legatur.

2. νεκρὸν λούειν.] Moris hujusce frequens apud auctores, tragicos præsertim, fit mentio. De eo vide Meurs. de Funere

c. 4. Kirchmann. de Fun. Roman. L. I. 7. et Archæol. Græc. L. 4. 3. ubi idem ab aliis ante mortem ipsorum factum fuisse notatur, quod hîc de Socrate narrat Plato. Forster.

3. ὅ, τι ἂν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς, ἐν χάριτι μάλιστα ποιοῖμεν;] *quod nos faciendo, maximè tibi gratum faciamus.*

4. καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε ἅττ' ἂν ποιῆτε,] *et mihi et meis et vobismetipsis grata facietis quæcunque faciatis,* κἂν μὴ νῦν ὁμολογήσητε· *tametsi non nunc promiseritis.* ἅττ' pro ἅττα, quod hîc pro ἅτινα. ponitur etiam sæpè pro τινά.

5. προθυμησόμεθα, ἔφη,] scil. ὁ Κρίτων.

6. Θάπτομεν δὲ τίνα σε τρόπον;] Confer Cicer. Tusc. I. 43.

1. Ὅτι δὲ ἐγὼ πάλαι πολὺν λόγον πεποίημαι,] *quod autem ego jamdudum longo sermone prosequutus sum.*—Vide suprà ad p. 150. n. 4.; et ad p. 167. n. 2. 253.

2. Ἐγγυήσασθε οὖν με πρὸς Κρίτωνα, ἔφη, τὴν ἐναντίαν ἐγγύην, ἢ ἣν οὗτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἠγγυᾶτο.] *Vades igitur vosmetipsos, inquit, pro me Critoni date, contraria prorsus spondentes, quam quæ ipse judicibus meis spospondit.* Forster. Vide suprà ad p. 31. n. 11. et ad p. 247. n. 5.

3. δεινὰ ἄττα] *gravia quædam.* ἄττα spiritu leni, aliquando significat *nonnulla, quædam.* Vigerus, Cap. II. Reg. xix.

4. ὡς ἢ προτίθεται Σωκράτη, ἢ ἐκφέρει, ἢ κατορύττει.] *eum vel collocare Socratem, vel efferre, vel sub terram condere.* De ritibus et locutionibus funebribus, vide Potteri Archæol. Gr. B. iv. c. 3. 4.

5. ἦ δ' ὅς,] *inquit autem ille.* ἦ pro ἔφη.

6. καὶ φάναι τοὐμὸν σῶμα θάπτειν,] *et dicere te meum corpus* (non me) *sepelire.*

1. ὁ τῶν Ἕνδεκα ὑπηρέτης.] *Undecimvirûm minister.* Οἱ Ἕνδεκα, Νομοφύλακες quoque dicti, ex populo eligebantur, singulos singulis decem tribubus mittentibus, quibus additus est Γραμματεὺς, sive *Scriba.* Horum erat, inter cætera, capite damnatos ultimo supplicio afficiendos curare. Vide Potteri Archæol. Gr. B. I. c. 13. et vide suprà ad p. 197. n. 4. 254.

1. ταυρηδὸν ὑποβλέψας] Eundem semper in omni vitâ Socratis fuisse vultum eandémque frontem passim notârunt veteres. Vide Cicer. de Offic. L. I. 26. eundémque in Tusc. Disp. L. 3. 15. Arrian. in Diss. Epict. p. 131. aliósque alibi. Forster. *Vultû taurino* vel *torvo intuitus*— 255.

2. Ἀλλ' ἐμοῦ γε, βίᾳ καὶ αὐτοῦ,] Bas. 2. ἀλλ' ἐμοῦγε αὐτοῦ βίᾳ καὶ ἀστακτὶ, non malè. H. e. *memet invito, fusè adeo et copiosè volvebantur lacrymæ per ora.* Fischer.

1. οὐδένα ὅντινα οὐ κατέκλαυσε τῶν παρόντων,] Κατακλαίειν— est hoc loco *lacrymas movere, facere ut quis fleat. Id.* 256.

2. ψόφοιτό τι καὶ πήγνυτο.] Forsan πηγνύοιτο. Steph.

[Vide suprà ad p. 163. n. 1.] πήγνυτο, imperf. m. sine aug. à πήγνυμι.

3. τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα·] *Æsculapio debemus Gallum.* Observat Perizonius Gallum adeo proprium fuisse ac sacrum Æsculapio, ut Pictores vel Figuli formare eum fuerint soliti ita, ut Gallum manu gestaret. [ad Ælian. V. H. L. v. c. 17.] Cæterùm per Gallum, quem Socrates moriens dixit se debere Æsculapio, medicorum principi, nihil aliud significari videtur, quàm grati animi sacrificium τῷ Θανάτῳ, summo illi vitæ malorum medico, manus ei jam admoturo, debitum. Vide quæ de hâc re dicta sunt in lib. cui titulus, *Oeuvres de Mr. L. Racine.* Tom. II. p. 274.

4. συνέλαβε τὸ στόμα—] Extremi hujusce, quod mortuis ab amicis vel propinquis persolvebatur, muneris varia passim exempla notârunt, qui de ritibus antiquorum funebribus egerunt. Vide Kirchmann. de Fun. Roman. L. I. c. 6. et Archæol. Gr. L. 4. c. 3. FORSTER.

5. ἀνδρὸς,] Vide suprà ad p. 234. n. 1.

III. NOTÆ IN ARISTOTELEM.

257. 1. EX ARISTOTELE.] Aristoteles, philosophus egregius et inter primos celeberrimus, natus est Olymp. XCIX. I. ante C. N. 384. Stagiræ, quæ urbs erat Thraciæ in littore sinûs Strymonici coloniis Græcorum occupata; unde cognomen Stagiritæ adeptus est. Patrem quidem habuit Nicomachum Amyntæ Macedoniæ regis, Philippi patris, medicum primarium et amicum; Matrem verò Phæstiada. Post obitum parentum, Proxenus Atarnensis eum literis humanioribus imbuendum curavit. Venit Athenas, et XVII. annos natus disciplinæ Platonis se tradidit. Defuncto Platone, atque in Academiâ succedente Speusippo, Aristotles, Academiâ relictâ, primùm ad Hermiam Atarnensium tyrannum concessit, deinde profectus est ad Philippum Macedoniæ regem, qui eum humaniter excepit, eique filium suum Alexandrum, postea Magnum dictum, decimum quintum ætatis annum agentem, erudiendum tradidit. Hoc munere honorifico, summâ cum approbatione et Philippi et Alexandri, per quinquennium fungebatur. Post necem autem Philippi, Alexandro in Asiam proficiscente, Aristoteles Athenas reversus est, anno ætatis quinquagesimo; ibique per tredecim annos docuit in Lyceo,

quod locus erat suburbanus, ab illustri Pericle conditus, et 257.
ambulacris, fontibus, arboribusque ornatus. Ingens undique ad Scholam Aristotelis venit auditorum frequentia: et ipse Philosophus *Peripateticus* dictus est, ex eo, ut verisimillimum videtur, quod de rebus ad philosophiam spectantibus ad auditores *obambulans* dissereret; undè discipuli nomen quoque *Peripateticorum* sortiti sunt. Magnoperè dilectus est ab Alexandro, qui eum prope parentis loco habuit, donec cognatus ejus Callisthenes, qui regem in Asiam comitatus esset, propter suspicionem insidiarum morte multatus est. Ex illo tempore gratiam regis planè dilabentem sensit. Nullam autem fidem meretur quod nonnulli tradunt, eum scilicet, ulciscendi desiderio commotum, venenum, quod regi daretur, parâsse. Post mortem Alexandri, pertimescens inimicos, quorum magnum numerum nova ejus doctrina famâque excitaverant, fugâ saluti consuluit, Chalcidémque urbem Eubœæ secessit. Ibi sequente anno ventriculi infirmitate laborans, vel, ut quidam putant, aconito hausto, diem obiit supremum, Olymp. cxiv. 3. successore in Lyceo Theophrasto relicto. Vir quidem fuit ingentis eruditionis atque ingenii acuminis planè admirandi. Conciso scribendi genere utebatur, adeo ut singulas sententias singulis ferè verbis absolvere sæpè videatur. Undè in scriptis ejus nonnihil interdum oritur obscuritatis, eóque magis quod subtilitate quâdam cogitandi gauderet. Varia monumenta ingenii ejus atque eruditionis ad nostra tempora pervenere, quæ in quasdam classes vulgò dispertiuntur; de quibus omnibus accuratè disseruit doctissimus Fabricius in Biblioth. Græc. [Vol. II. p. 109. seqq.] Amplam quidem materiam et laudis et vituperationis Aristoteles præbuit. Philosophia ejus, quæ a Platonicâ et Stoicâ per multa secula obscurata fuit, tandem seculo sexto post Christum natum, præcipuè inter Christianos, magnam auctoritatem obtinuit, atque ad tempora illustrissimi Francisci Baconis *Vicecomitis Sti Albani*, ferè unicè in Scholis et Academiis invaluit. Quomodo autem auctoritatem suam paulatim perdiderit, atque nova philosophandi methodus in ejus locum suffecta fuerit, explicare non hujus loci est. Utcunque verò de philosophiâ Aristotelicâ judicare fas sit, nunquam suâ laude fraudanda sunt, quæ de Rhetoricâ, Ethicâ, Politicâ, atque Poëticâ scripta reliquerit. De Aristotele et scriptis ejus qui plura velint adeant Fab. Biblioth. Gr. ubi suprà, Bruckeri Hist. crit. Philos. Tom. I. pag. 786. seqq. cæterósque scriptores, tam veteres quam recentiores, ibi indicatos; item Volumen primum editionis Operum Aristotelis præstantissimæ, cujus 5 Voll. jam lucem viderunt, editore Jo. Theophilo Buhle.

EDITIONES ARISTOTELIS.

257. 1. Aristotelis Opera omnia. Græcè, cum scriptis Theophrasti, &c. *Venetiis, apud Aldum.* 1498, IV. *Voll. in fol.*

2. Aristotelis Opera omnia, Græcè, summâ cum vigilantiâ excusa, curâ Des. Erasmi Roterodam. et Simonis Grynæi. *Basileæ,* 1531, *in fol.*

3. ——————— Græcè, Conradi Gesneri et Sim. Grynæi studio recensita. *Basileæ, apud Michael. Isingrinium,* 1550, *in fol.*

4. ——————— Græcè, cum Theophrasti operibus, curante Jo. Baptista Camotio. *Venetiis, apud Aldum,* 1552, VI. *Voll. in 8vo.*

5. ——————— Græcè, operâ et studio Frid. Sylburgii Veteranensis, &c. *Francofurti, apud heredes Andreæ Wecheli,* 1587, XI. *Voll. in 4to.*

6. ——————— Gr. et Lat. cum variorum interpretatione Latinâ, et variis lectionibus castigationibúsque ab Isaaco Casaubono in ora libri adscriptis, &c. *Lugduni, apud Guil. Læmarium,* 1590, *in fol. et Genevæ, sive Coloniæ Allobrogum,* 1605. [Hæc Editio locis aliis diversis repetita fuit.]

7. ——————— Gr. et Lat. cum variorum interpretatione Latinâ, ex recognitione Guil. du Vallii. *Parisiis,* 1619, *et* 1629, II. *Voll. in fol. et majoribus typis,* 1639, *et* 1654, IV. *Voll. in fol.*

8. ——————— Gr. ad optimorum exemplarium fidem recensuit, annotationem criticam, librorum argumenta et novam versionem Latinam adjecit Jo. Theophilus Buhle. *Biponti,* 1791—3. *in 8vo.* [Hujus laudatissimæ editionis prodierant *Biponti* quatuor Voll. 1791—3. et postea prodiit Vol. 5tum, *Argentorati,* Anno VIII.

*** Quum philosophia Aristotelica in Scholis summum imperium tamdiu obtinuerit, scripta varia Aristotelis ingentem turbam editorum et interpretum nacta sunt, de quorum plenâ notitiâ consulendæ sunt Fab. Bib. Gr. Bruckeri Hist. crit. Philos. et editio Buhlii, ubi suprà. Quasdam tantùm Editiones Ethicorum, Rhetorices, et Poëtices hîc recensebimus.

EDITIONES ETHICORUM.

1. Aristotelis Ethica et Politica Græcè. *Ven. apud Aldum,* 1552. 2. Aristotelis Ethicorum Nicomachiorum Libri X. ex Dionysii Lambini interpretatione Græco-Lat. Theod.

Zuingeri Argumentis atque Scholiis, Tabulis quinetiam novis methodicè illustrati, &c. *Basileæ, Eusebii Episcopii operâ et impensâ*, 1582, *in fol.* 3. Aristotelis Ethicorum ad Nicomachum libri x, Græcè et Latinè, ab Antonio Ricobono conversi, et commentariis illustrati. *Francof. apud heredes Andreæ Wecheli*, 1596, *in 8vo.* 4. ——— recogniti, &c. à Gulielmo Wilkinson, A. M. *Oxon.* 1716, *in 8vo.* 257.

EDITIONES RHETORICES.

1. Aristotelis de Rhetoricâ Libri tres, ex recensione et cum commentario luculento Petri Victorii, *Venetiis*, 1548, *Basil.* 1549. *Florent.* 1579. *in fol.* 2. Iidem cum commentario M. Anton. Majoragii. *Ibid.* 1572, 1591. 3. Aristotelis artis rhetoricæ libri III. Duos priores libros vertit M. Antonius Muretus. *Romæ*, 1585, *in 8vo.* 4. Iidem Gr. et Lat. Huic Editioni accessere Notæ quædam è Victorii, Majoragii, ac Fab. Paulini commentariis selectæ, &c. *Cantab.* 1728, *in 8vo.* 5. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΕΧΝΗΣ ῬΗΤΟΡΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΑ ΤΡΙΑ. Εκ ΘΕΑΤΡΟΥ ἐν ΟΞΟΝΙΑ. Ετει αψνθ'. [Editio quidem utilissima, cum Notis Latinis Anonymi cujusdam. Excusa est sine accentibus.]

EDITIONES POETICES.

1. Aristotelis de Arte Poëticâ Liber. Græcè et Latinè, cum Francisci Robortelli Utinensis explicationibus; accessere ejusdem in Horatii Artem Poëticam paraphrasis et explicationes de Satyrâ, Epigrammate, Comœdiâ, Salibus, et Elegiâ. *Excud. Laur. Torrentinus. Florentiæ*, 1548, *in fol.* [Commentarius Robortelli *Basileæ* postmodum *apud Hervag.* 1555, denuo impressus est. BUHLE.] 2. Idem, cum Latinâ versione Alex. Paccii, Vincentii Madii Brixiani, et Bartholomæi Lombardi communibus explanationibus, ac propriis ejusdem Madii annotationibus. *Venetiis, apud Vincent. Valgrisium*, 1550, *in fol.* 3. Idem, cum Latinâ versione ad verbum, et copiosis commentariis P. Victorii. *Florentiæ, in officinâ Juntarum Bernardi filiorum*, 1560, *in fol.* 4. Idem, Græcè, ab Ant. Ricobono Latinè conversus et portionibus ac notationibus illustratus. *Venetiis, ap. Fel. Valgrisium*, 1584, *in 4to.* 5. Idem, è recensione Dan. Heinsii, qui ut sibi saltem visum fuit, capitibus VII. et XIII. transpositis, ordini suo restituit, Latinè vertit et librum de Tragicâ constitutione, &c. addidit. *Lugd. Bat.* 1610, et 1611, *in 8vo.* 6. Idem, Græcè, cum versione Theodori Goulstoni, notis Analyticis illustratâ. Accedunt notæ Frid. Sylburgii, Danielis Heinsii

257. et aliorum, quibus suas etiam tam impress. quam MSS. immiscuit Jac. Uptonus, editor. *Cantab.* 1696, *in 8vo.* 7. *Les Quatres Poëtiques d' Aristote, d' Horace, de Vida, de Despreaux, avec les traductions et des remarques, par M. l' Abbé Batteux.* Paris, 2 tom. *in 8vo.* 8. Idem, ex versione Theod. Goulstoni. Lectionis varietatem è Codd. IV. bibliothecæ Mediceæ, verborum Indicem et observationes suas adjunxit T. Winstanley. *Oxon.* 1780, in *8vo.* 9. Idem, Græcè et Latinè, ex recensione et cum animadversionibus Theoph. Christ. Harles. Accedunt notæ Frid. Sylburgii. *Lipsiæ,* 1780, *in 8vo.* 10. Idem, Græcè, sine notis: curavit edit. Frid. Volfgang. Reizius, *Lipsiæ,* 1786, *in 8vo.* 11. Idem, Græcè et Latinè. Lectionem constituit, Versionem refinxit, Animadversionibus illustravit Thomas Tyrwhitt. *Oxon.* 1794, *in 4to et 8vo.* [Hanc editionem, post obitum Tyrwhitti, curavit vir doctissimus atque admodum reverendus Thomas Burgess, nunc episcopus Menevensis; qui hoc mecum de Buhlii editione communicavit: "Erga Tyrwhittum valdè "iniquus est Buhlius. Tyrwhitti sanè ingenium et probita-"tem ille parùm cognovit. In eo autem quod notat de tex-"tu Goulstoniano, qui dicitur, et de Twiningio, cui—*multa* "*Tyrwhittum* ait *debere, nusquam tamen ejus meminisse,*— "duos errores admisit erudito et ingenuo viro valdè indig-"nos. Græcum enim textum nusquam edidit Goulstonus; "et Twiningii versio et egregiæ animadversiones prodiere "non nisi tertio anno post Tyrwhitti mortem."]

*** Nuperrimam hujus libelli editionem, quæ prodiit *Lipsiæ,* curâ Godofredi Hermanni, nondum vidi.

2. ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ——] h. e. Ex Aristotelis de Moribus ad Nicomachum Libro Quarto. Cicero hos libros ipsi Nicomacho attribuit, lib. v. de Finibus: *Quare teneamus Aristotelem et ejus filium Nicomachum: cujus accuratè scripti de Moribus libri, dicuntur illi quidem esse Aristotelis, sed non video cur non potuerit patris similis esse filius.* Consentiens tamen et una vox est Aristotelis interpretum, horum librorum auctorem esse Aristotelem ipsum. Orta ex eo hæc opinio, quod Νικομάχεια Ηθικὰ inscripti sunt hi libri, quia eos Nicomacho filio pater προσεφώνησε.—Est verò hoc opus hominis in disciplinis consummatissimi. Menagius ad *Laert.* p. 203. et 391.

3. ΚΕΦ. ζ'. Περὶ μεγαλοψυχίας, ὅτι περὶ τιμάς ἐστι μάλιστα.] Cap. vii. *De Magnanimitate, eam de honoribus maximè versari.* Aristoteles autem, quo meliùs explicet quid sit magnanimitas, eum qui illo animi hàbitu præditus sit hic considerat: *Concretum* nempè hoc loco quàm *Abstractum* mavult.

4. ὁ γὰρ μὴ κατ' ἀξίαν αὐτὸ ποιῶν, ἠλίθιος·] Angl. *For he who behaves so, not from a sense of dignity, is a fool.* τῶν δὲ κατ' ἀρετὴν οὐδεὶς ἠλίθιος, οὐδ' ἀνόητος, *but of those* who act *according to Virtue no one is a fool, nor insane.*

5. τὸ κάλλος ἐν μεγάλῳ σώματι.] Vide Xenoph. Cyrop. L. v. prope init. [hujus oper. p. 65.] et quæ Hutch. in suâ Edit. ibi notavit ad V. Τῷ μεγέθει, κ. τ. λ.

1. ὁ δὲ μειζόνων ἢ ἄξιος, οὐ πᾶς χαῦνος·] Ordo est: ὁ δὲ πᾶς ἀξιῶν αὐτὸν μειζόνων ἢ ἄξιος ἐστὶ, οὐκ ἔστι χαῦνος· Angl. *But every one, who thinks himself worthy of greater things than he deserves, is not vain.* Non totus tumidus? P. 258.

2. τί γὰρ ἂν ἐποίει, εἰ μὴ τοιούτων ἦν ἄξιος;] Qui enim ex pusillanimitate magnis honoribus se indignum judicat, quibus dignus est; quàm pusillanimis tum foret, si iis non esset dignus? ZUINGERUS.

3. Ἐστὶ δὴ ὁ μεγαλόψυχος, τῷ μὲν μεγέθει ἄκρος,] *Est sanè magnanimus in magnitudine quidem summus,* τῷ δὲ, ὡς δεῖ, μέσος· *in eo autem, in quo oportet, medius*: h. e. animus ejus, quippe qui in maximis versetur, summus est: in cogitando autem, ut cogitare oportet, medius, i. e. ad neutram extremam partem accedens: τοῦ γὰρ κατ' ἀξίαν ἑαυτὸν ἀξιοῖ· *nam se dignum putat eo quod est secundum ejus meritum,*—vel *eo quod re verâ meretur.* οἱ δ' ὑπερβάλλουσι καὶ ἐλλείπουσι, *illi autem*, viz. ὁ χαῦνος, (Angl. *the vain man*) καὶ ὁ μικρόψυχος, (*and the mean-spirited man*) *nimii sunt et deficiunt*, i. e. nimis alter arroganter, alter nimis submissè de se cogitat.

4. περὶ ἓν μάλιστα ἂν εἴη·] *de unâ re maximè versaretur;* [τί οὖν τοῦτ' ἔστιν, ἐκ τῆς ἀξίας ληπτέον· *quænam igitur hæc res sit, ex dignitate intelligere est.* absunt hæc verba in quibusdam libris.] ἡ δὲ ἀξία, &c. *dicitur autem dignitas quatenus ad externa bona attinet. Hoc autem maximum ducere debemus, quod diis tribuimus, quodque maximè expetunt ii, qui in dignitate sunt; et quod rerum præclarè gestarum præmium est.*

5. καὶ ἄνευ δὲ λόγου φαίνονται οἱ μεγαλόψυχοι περὶ τιμὴν εἶναι·] *ac sine ope ratiocinationis, magnanimi planè versantur de honore.* i. e. *non opus est ratiocinatione ad probandum,* &c.

6. ὡς ἀληθῶς] Vide suprà ad p. 240. n. 1.

7. καὶ δόξειε δ' ἂν εἶναι μεγαλοψύχου, τὸ ἐν ἑκάστῃ ἀρετῇ μέγα·] *Atque quod inest magni unicuique virtuti, id viri magnanimi esse videretur.*

1. οὐ μὴν ἀλλ' ἀποδέξεταί γε, τῷ μὴ ἔχειν αὐτοὺς μεῖζω αὐτῷ ἀπονέμειν.] *Veruntamen accipiet, quoniam nihil majus quod ei tribuant habent.* [Vide suprà ad p. 153. n. 2.] τῷ μὴ ἔχειν αὐτοὺς idem est ac διὰ τοῦ μὴ ἔχειν αὐτούς. 259.

2. παρὰ τῶν τυχόντων] Vide suprà ad p. 158. n. 3.

3. οὐδὲ γὰρ περὶ τιμὴν οὕτως ἔχει, ὡς μέγιστον ὄν] *neque enim de honore sic occupatur, utpote quod omnium maximum sit.*

4. ΚΕΦ. ή. Τίνες αἱ κατὰ μεγαλοψυχίαν πράξεις·] CAP. 8. *Quænam sunt actiones quæ magnanimitati conveniunt.*

5. Διὸ καὶ ὑπερόπται δοκοῦσιν εἶναι.] *Idcirco et contemptores videntur esse.* Scil. Magnanimi. Alludit ad ea quæ tradita sunt in fine superioris capitis.

6. τὸ δ' ἀγαθῷ ὑπερέχον πᾶν, ἐντιμότερον.] *Quodcunque autem* aliquo *bono eminet*, eo *honoratius* est. διὸ καὶ τὰ τοιαῦτα μεγαλοψυχοτέρους ποιεῖ· *quapropter et talia* homines *magis magnanimos reddunt.*

260. 1. μικροκίνδυνος.] *qui parva pericula suscipit.* [in quibusdam exemplaribus legitur πυκνοκίνδυνος, *qui crebris se periculis objicit.*]—φιλοκίνδυνος, *periculi adeundi cupidus.*—μεγαλοκίνδυνος, *qui magna pericula adit.* Vide H. Steph. Thes. L. G. tom. 2. c. 209. a.

2. Καὶ ἀντευεργετικὸς πλειόνων·] *et remuneratur* alios *majoribus*, quàm quæ ab illis acceperat.

3. οὕτω γὰρ προσοφλήσει ὁ ὑπάρξας,] *Sic enim is qui de eo prior benè meritus fuerit, ei insuper aliquid debebit*, [Vide suprà ad p. 97. n. 2.] καὶ ἔσται εὖ πεπονθὼς, *et beneficio affectus fuerit.*

4. ὧν δ' ἂν πάθωσιν, οὔ·] i. e. ἀφ' ὧν, κ. τ. λ. à *quibus autem beneficio affecti fuerint, non* meminerint.

5. Διὸ καὶ τὴν Θέτιν—] Vide Iliad. ά, 396. et 504.

6. οὐδ' οἱ Λάκωνες—] Cum in Lacedæmoniorum fines Thebani invasissent, Lacedæmonii ab Atheniensibus auxilium petiverunt: id ut obtinerent, non sua in illos, sed illorum in se beneficia præterita commemorârunt. ZUING.

261. 1. καταφρονητικοῦ γὰρ—] Duo codices MSS. alter Victorii, alter Turnebi, aliam exhibent Lectionem, eámque multò meliorem, viz. παῤῥησιαστὴς γὰρ, διὰ τὸ καταφρονητικὸς εἶναι· καταφρονητικὸς δὲ, διὰ τὸ παῤῥησιαστικὸς καὶ ἀληθευτικὸς εἶναι· quæ *Lambinus* ita reddit: *Apertus enim et liber est, quia contemptor aliorum. Contemptor autem est aliorum, quia liber et veritatis studiosus.* πλὴν ὅσα μὴ δι' εἰρωνείαν. *nisi ubi dissimulanter loquitur.* i. e. πλὴν [κατὰ τοσαῦτα] ὅσα μὴ [ἐστὶ παῤῥησιαστικὸς καὶ ἀληθευτικὸς] δι' εἰρωνείαν. Angl. *except in so far as he is not so from a false pretence.* εἴρωνα [εἶναι] δὲ πρὸς τοὺς πολλοὺς, *and that he is a pretender only to the multitude.* Καὶ πρὸς ἄλλον μὴ δύνασθαι ζῆν, ἀλλ' ἢ πρὸς φίλον, *and that he cannot live to indulge any man but a friend.* [ἀλλ' ἤ, *but truly* he can do it *to a friend.*]

2. σπουδάζοντος γὰρ [ἐστὶ] οὕτως ἔχειν περὶ ταῦτα..] *Est enim hominis nimium studium nimiámque curam in res humanas conferentis sic affectum esse.* LAMBINUS.

262. 1. ΚΕΦ. Θ'. Περὶ, κ. τ. λ.] CAP. 9. *De pusillanimi et glorioso.*

2. ὠρέγετο γὰρ ἂν ὧν ἄξιος ἦν,] *alioquin ea expeteret quibus dignus est.* Vide suprà ad p. 151. n. 6.

3. ἀφίστανται δὲ καὶ τῶν πράξεων—] Angl. *and they revolt from*, &c. ἀφίστανται idem quod ἱστᾶσι ἑαυτοὺς ἀπό.

1. ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΒ. Η'. ΚΕΦ. ά. Ὅτι περὶ φιλίας, κ. τ. λ.] *De* 263.
amicitiâ considerandum: et ipsius laus.

2. Μετὰ δὲ ταῦτα, περὶ φιλίας ἕποιτ' ἂν διελθεῖν] *His autem expositis,* [de quibus scil. in libris superioribus] *proximum esset de amicitiâ disserere.*

3. καὶ νέοις δὲ πρὸς τὸ ἀναμάρτητον,—] *Atque adolescentibus* opitulatur amicitia *ne quid peccant, senibus ut colantur, et ut, quibus ipsi in rebus agendis interesse non possunt propter ætatis infirmitatem,* eæ ab amicis *conficiantur ac transigantur.* Lambinus: qui pro βοηθείας legit βοηθεῖ.

4. —Σύν τε δύ' ἐρχομένω—] Iliad. κ'. 224. *Duobus quippe simul euntibus.* Ad quem locum vide quæ annotavit vir egregius Sam. Clarke.

1. Καὶ τῶν δικαίων τὸ μάλιστα φιλικὸν εἶναι δοκεῖ.] Quæ verba 264.
sic explanat Aspasius: Cùm multa sint juris genera, civile, paternum, et id quo dominus in servos utitur: horum id quod maximè jus est, nempè civile, quod quidem in æqualitate potissimùm positum est, ad amicitiam pertinet maximè.

---

1. ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΤΕΧΝΗΣ—] h. e. Ex Ari- 265.
stotelis Artis Rhetoricæ Lib. II. Cap. 12. Περὶ παθῶν καὶ ἕξεων τῶν νέων. *De affectibus ac habitibus juvenum.* In hoc capite ac sequentibus, usque ad finem decimi septimi, Aristoteles de moribus, qui diversarum hominum ætatum et conditionum proprii sunt, quatenus illorum cognitio Oratoris intersit, disserit. Cognitis enim Oratori auditorum moribus, eorum animos quo velit faciliùs impellere poterit.

2. Τὰ δὲ ἤθη ποῖοί τινες, καὶ τὰ πάθη,—κ. τ. λ.] *Quod ad mores autem quales sint,* [diversi auditores nempè,] *quodque ad affectus, et habitus, et fortunas, post hæc* [post ea scil. quæ jam dicta sunt] *enarremus.* Libri hìc multùm variant: adeo ut quænam sit vera lectio valdè est incertum. In quibusdam exemplaribus, pro καὶ τὰ πάθη scribitur κατὰ τὰ πάθη: et ante καὶ τὰς τύχας inseruntur καὶ τὰς ἡλικίας, pro quo aliter κατὰ τὰς ἡλικίας. Commodior lectio est ea, quam exhibet Gesneri Chrest. [p. 145.] Τὰ ἤθη ποῖοί τινες, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς ἕξεις, κατὰ τὰς ἡλικίας, καὶ τὰς τύχας, διέλθωμεν—κ. τ. λ. De phrasi ποῖός τις ita Vigerus. Jam verò τὶς, cùm indefinitè ponitur,—eleganter παρέλκει, additûrque aliis vocibus ornamenti causâ.

[C. III. § xi. R. xi.] Audiendus potius Ernestius. Vide suprà ad p. 197. n. 5.

3. καὶ ποῖα προαιροῦνται ἕκαστοι, καὶ ποίων πρακτικοί.] *et qualia cæteris singuli præferunt, et qualium rerum sunt effectores.*

4. τὰ ἤθη εἰσὶν ἐπιθυμητικοὶ, καὶ οἷοι ποιεῖν ὧν ἂν ἐπιθυμήσωσι·] Angl. *are of ardent dispositions, and fit for executing what they desire.*

5. εὐμετάβολοι δὲ καὶ ἁψίκοροι πρὸς τὰς ἐπιθυμίας·] Angl. *fickle and fastidious with respect to their desires.* "ἁψίκοροι, "qui citò alicujus rei fastidium capiunt, ac simulatque atti- "gere, satiati illâ sunt et expleti." *Anonym.*

266. 1. ἥττους εἰσὶ τοῦ θυμοῦ·] *sunt iræ præda; inferiores, et victi ab irâ discedunt. Id.*

2. ἄμφω ταῦτα] i. e. φιλότιμοι καὶ φιλόνικοι.

3. Πιττακοῦ ἔχει ἀπόφθεγμα—] ὁ Πιττακὸς ἐδίδου τῷ Ἀμφιαράῳ χρήματα, ὁ δ' οὐκ ἠθέλησε λαβεῖν· ὅθεν ὁ Πιττακὸς λέγει πρὸς αὐτὸν, Σὺ δ' οὔπω χρυσῶν ἔρωτος ἐγεύσω, ἢ γὰρ ἂν χεῖρας ἑτοίμους εἶχες λαβεῖν. *Schol.*

4. τῇ γὰρ πρώτῃ ἡμέρᾳ,] Hoc est, in primâ parte ætatis constituti. GESNER.

5. οὐ γάρ πω καλὰ—] *quia nihil aliud adhuc honestum esse putant, nisi quod ex institutione, legibúsque didicerunt. Anon.*

6. ὑπὸ τοῦ νόμου μόνον.] Consuetudinem hîc intelligit ab educatione contractam, unde fit ut stupeant ad ea, quibus nondum assuefacti sunt. GESNER.

7. ἀναγκαίων] *ad vitam traducendam necessaria; quæ ad vitæ necessitatem faciunt. Anon.*

8. τὰ καλὰ,] Id est, speciosa, non semper verè honesta, sed quæ magnitudine quâdam videntur implere posse oculos hominum. GESNER.

267. 1. τῷ γὰρ ἤθει ζῶσι—] *indolem et naturam suam potiùs sequuntur, quàm ratiocinationem. Anon.*

2. τῷ συζῆν,] Vide suprà ad p. 216. n. 3.

3. παρὰ τὸ Χιλώνειον·] *contra Chilonis dictum*, viz. μηδὲν ἄγαν.

4. διϊσχυρίζονται·] Angl. *contend obstinately.*

5. τὰ ἀδικήματα ἀδικοῦσιν] *injurias faciunt*—Vide suprà ad p. 31. n. 11.

6. τοὺς πέλας] i. e. τοὺς ὄντας πέλας, *eos qui sunt propè.* i. e. *proximos.*

7. ἡ γὰρ εὐτραπελία πεπαιδευμένη ὕβρις ἐστί.] *festivitas erudita contumelia est.* "Sales, joca, facetiæ, sunt eruditum convicium, et quod cum artificio quodam tractatur: nisi enim "modus adhibeatur, scurrilitas erit. Hunc locum penè expressit Cicero, Orat. pro M. Cœlio. *Maledictio autem nihil* "*habet propositi præter Contumeliam, quæ si petulantiùs jac-* "*tatur*, convicium; *si facetiùs*, urbanitas *nominatur.*" *Anon.*

8. οὔτε διαβεβαιοῦνται οὐδέν·] Angl. *they assert nothing positively.*

9. καχύποπτοί εἰσι] *suspiciosi, et mala semper, atque incommoda metuentes; quia nemini credunt. Anon.* In quibusdam legitur ταχύποπτοι.

1. Βίαντος ὑποθήκην,] Vide Cic. de Amicit. cap. 16. 268.

2. τῶν πρὸς τὸν βίον ἐπιθυμοῦσι.] *res tantùm ad vitam necessarias cupiunt. Anon.*

3. τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ,] Vide suprà ad p. 266. n. 4.

4. ἁπλῶς.] honestas vero absolutè bonum est. *Anon.*

5. διατελοῦσι γὰρ τὰ γενόμενα λέγοντες·] Vide Nestoris orationes apud Hom. Iliad. ά, et Evandri apud Virg. viii.

> *O mihi præteritos referat si Jupiter annos,*
> *Qualis eram*, &c.——Idem.

1. πάντα γὰρ οἴονται ἐγγὺς εἶναι αὐτοῖς παθεῖν·] Angl. *for they think they are just going to suffer every sort of* misery: τοῦτο δ' ἦν ἐλεητικοῦ· *and this is the cause of their being prone to Pity.* Ubi notandum ἦν imperfecti usurpari perindè ac esset præsentis. Ita interdum etiam Latini. [Vide Hor. L. I. Od. 37. prope init. *Tempus* ERAT, &c.] τὸ ἐλεητικὸν, *the being prone to Pity.* 269.

2. θρασύτης γὰρ τὸ τοιοῦτον·] *nam hujusmodi ratio agendi est audacia.* In quibusdam exemplaribus scribitur θρασύτητος, quod eodem ferè redit.

1. περὶ τὰ ἑνὸς δεῖν πεντήκοντα.] *circiter undequinquaginta.* 270.
Quod Latini exprimunt per *unde—* et *duode—*, id a Græcis, per participium verbi δέω cum eo numero qui deest, significatur. *Anon.*

2. δι' ὅσα αὐτῶν καὶ τὰ ἤθη ποῖά ἄττα συμβαίνει τοῖς ἀνθρώποις,] Non de omnibus fortunæ bonis disputare proponit, sed de iis tantùm quorum adventus aut discessus mores hominum alios aliósque fingit. *Id.* Angl. *by means of which of those,* viz. *what* particular *dispositions are incident to men.* ποῖα ἄττα, *quœnam.* Vide Viger. C. II. R. 19. et Zeunium ad locum, Edit. 1777.

3. ἡ δὲ εὐγένεια, ἐντιμότης τις προγόνων ἐστί·] Angl. *But nobility of birth is a sort of honour* derived *from ancestors;* καὶ καταφρονητικὸν [ἐστὶ πρᾶγμα] καὶ τῶν ὁμοίων τοῖς προγόνοις τοῖς αὐτῶν· *and yet it is a thing which despises even the persons who resemble the ancestors of its own possessors.* transit scil. ab *Abstracto,* [ἡ εὐγένεια] ad pronomen *Concreti,* [αὐτῶν.] "nobiles non solùm despiciunt abjectos homines, et qui nullos "honores consecuti sunt, sed eos etiam, qui ad aliquas dig- "nitates pervenerunt, si novi sint: demúmque eos omnes,

"qui iisdem honoribus *modo* usi sunt, quibus *olim* majores "ipsorum." *Anon.*

4. διότι] Vel lege διὰ τὸ, uti habent quædam exemplaria, vel cum Gesnero, elide εἶναι, ac subaudi ἐστί.

5. εὐαλαζόνευτα.] sunt ea, quæ ita præclara sunt, ut magnam facultatem intolerantiùs nos jactandi præbere nobis videantur. *Anon.*

6. γενναῖον δὲ, κατὰ τὸ μὴ ἐξίστασθαι ἐκ τῆς φύσεως·] *Generositas* est cum posteri respondent factis majorum: cum non degenerant. *Id.*

7. πάλιν ἀναδίδωσιν.] retrò fertur, i. e. in pejus ruit: sæpè tamen significat ἀναδίδωμι, *emitto, surgo, pullulo:* si cui igitur hæc verbi significatio magis arrideat, hic erit loci sensus: *posteaque rursus, interjecto aliquo tempore, emittit et producit viros bonos et insignes.* Id.

8. οἱ ἀπ' Ἀλκιβιάδου,—] Appositè amicus summus meus et collega præstantissimus, qui Academiam hanc nostram Edinburgenam ingenio, doctrinâ, et morum integritate egregiè adornat: "Parentes sæpè in prole reviviscunt; certè parentibus liberi similes sunt, non vultum modò et corporis "formam, sed animi indolem et virtutes, et vitia.—Claudia gens diu Romæ floruit, impigra, ferox, superba; eadem "illachrymabilem Tiberium, tristissimum tyrannum, produxit; tandem in immanem Caligulam, et Claudium et Agrippinam, ipsúmque demum Neronem, post sexcentos annos "desitura." Conspect. Med. Theor. auctore Jac. Gregory, M. D. paragr. 16.

271. 1. στάσιμα] s. γένη, familiæ ingenio stabili firmóque præditæ: quæ stabilitatem et gravitatem habent, εἰς ἀβελτερίαν καὶ νωθρότητα· *in stoliditatem et tarditatem. Anon.*

2. πάσχοντές τι ὑπὸ τῆς κτήσεως τοῦ πλούτου·] Angl. *somewhat affected by the possession of riches.* Majoragius sic reddit, *hanc verò labem inurit eis divitiarum copia.*

3. καὶ σαλάκωνες·] *Salacon* vir quidam fuit, qui, cum esset pauper, tamen volebat haberi ditissimus, unde *Salacones* dicti sunt, qui propter copiam rei familiaris et ingentes opes, sibi multum tribuunt. Theophrastus (quemadmodum Hesychius scribit) *Salaconem* appellavit eum, qui sumptum facit quando minimè opus est. Majoragius.

4. σόλοικοι,] *Solœci* ii vocantur, qui vitiato et barbaro sermone utuntur, à Solis quæ civitas Ciliciæ fuit, unde etiam *Solœcismus:* hic autem Aristoteles vult eos qui inaniter se ostentant. *Id.*

5. τὸ οἴεσθαι] Int. ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, διά. Gesner.

6. οἱ δεόμενοι τῶν ἐχόντων.] *qui auxilio indigent habentium.*

7. τὸ οἴεσθαι] i. e. σαλάκωνές τέ εἰσι καὶ σόλοικοι διὰ τὸ οἴεσθαι, κ. τ. λ.

8. ὡς ἐν κεφαλαίῳ,] supple εἰπεῖν.—ἀνοήτου εὐδαίμονος ἤθους, κ. τ. λ. *ut paucis multa complectar, qui mores beati alicujus hominis insipientis essent, iidem divitum sunt. Anon.*

1. διὰ τὸ ἐφίεσθαι ἔργων,] quia cupiunt tractare res, quarum administrandarum magnam habent potestatem, facultatem, (ἐξουσίαν,) propter potentiam. *Id.* 272.

2. Καὶ σεμνότεροι ἢ βαρύτεροι·] duo genera gravitatis facit: alteram virorum bonorum et sapientium, quæ est posita in colendâ virtute, hanc σεμνότητα vocat: alteram, quæ molesta est et odiosa, hanc vocat βαρύτητα, ut est divitum gravitas. Sensus, "et gravitatem potius veram, inquit, quam fictam "et molestam sectantur." *Id.*

3. ἐμφανεστέρους] dignitas, ac splendor ille vitæ facit, ut conspicui magis sint, et ut omnium oculi in eos conjiciantur; et hæc causa est, cur modestè se gerunt, (μετριάζουσι,) nec insolentiùs efferuntur. *Id.*

4. μαλακὴ] *mollis, quæ non offendit quemquam.* εὐσχήμων, *decora, speciosa, honesta. Id.*

5. μικραδικηταί] ac si ab jure quandóque discesserint, injustéque aliquos violaverint, non pusillæ, quas inferunt, injuriæ minutæque sunt, sed et magnæ, et quæ fortunæ, potentiæque ipsorum respondeant. *Idem.*

6. Ἡ δ' εὐτυχία—] prospera autem fortuna, secundum partes suas, habet mores eorum, quæ commemorata sunt; scil. nobilitatis, divitiarum, et potentiæ. *Id.*

7. κατὰ τὸ σῶμα] ut sis formosus, bonâ valetudine, &c. *Id.*

8. Ἓν δ' ἀκολουθεῖ] prosperæ autem fortunæ unus comitatur optimus mos; quòd homines fortunati sunt Deorum cultores, et ad rem divinam quodammodo magis quàm alii affecti: iis enim confidunt propter bona sibi a fortunâ data: putant enim se voluntate deorum ea obtinuisse. *Id.*

1. τὸ αὐτὸν ποιεῖν·] cùm ipse orator fingat aliquid comminiscatúrque quod nunquam gestum fuerit. *Id.* 273.

2. πρὸς βασιλέα] scil. Persarum. Vide Xenoph. Anab. passim.

3. ἐπεχείρησε,] Xerxes non antea Græcos subigere aggressus est, quàm Ægypto potitus est. *Anon.*

4. οὐ δεῖ τοὺς κληρωτοὺς ἄρχειν] *magistratus non esse creandos sorte.* Id. Vide suprà ad p. 203. n. 2.

5. ἢ τῶν πλωτήρων] s. εἴ τις. *vel sorte ductâ nautarum aliquem deligat, qui navem gubernet, quasi quem sors voluerit, non qui ejus artificii peritus sit.* Id.

6 ὡς ἵππος—] Vide Coll. Gr. Min. p. 6. et Hor. l. 1. ep. 10.

274. 1. *ὅπερ ῥᾷόν ἐστιν ἐκ φιλοσοφίας.*] *quod ii facilè faciunt, qui sapientiæ studiis incubuerunt.* *ῥᾴω μὲν οὖν πορίσασθαι, τὰ διὰ τῶν λόγων, χρησιμώτερα δὲ, κ. τ. λ.* *ac fabulæ quidem faciliùs excogitantur, sed in deliberationibus exempla longè sunt utiliora: nam quæ futura sunt, plerumque paria, similiaque sunt iis, quæ jam facta sunt.* Majoragius. *ῥᾴω*, nom. pl. neut. contractè pro *ῥᾴονα*, scil. adverbialiter sumitur.

Nonne manet adjectivum, notâ syntaxi Græcâ; *ῥᾴω πορίσασθαι*, *faciliora invenire:* Latinè, supino, *faciliora inventu?* P.

FINIS

Annotationum in Excerpta Philosophica.

NOTÆ PHILOLOGICÆ

AD

EXCERPTA CRITICA.

I. NOTÆ IN ARISTOTELEM.

1. ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ—] h. e. Ex Aristotelis de Arte Poetica libro. 277.

Fuit apud omnes literarum elegantiorum veros cultores hócce aureum opusculum maximi semper habitum; utpote à summo philosopho elaboratum, in gente omnium ad humanitatem excultissimâ, ubi non solum Poësis, sed et cunctæ aliæ artes ingenuæ ad fastigium excellentiæ jamdudum pervenissent. Quicunque igitur ad hujus lectionem animum diligentem adhibuerit, is demum sentiet quàm exquisitè excogitata, quàm accuratè expressa, quàm ibi non supervacanea sint omnia. Ad mentem autem acutissimi hujus philosophi faciliùs capiendam, discentibus opus foret perpetuâ, plenâ ac luculentâ enarratione. Quam tamen quo minus contexamus prohibet instituti nostri brevitas. Eam igitur ex variis copiosis, qui in hâc palæstrâ sudaverint, scriptoribus, colligendam, ac discipulis vivâ voce tradendam docto præceptori relinquimus. Nostrum erit in his notulis, locutiones quasdam ellipticas et insolentiores, atque siquid aliud id genus difficultatis obvenerit, indicare, et quàm paucissimis expedire. Qui cognoscere velit quæ de toto hoc Aristotelis libello, vel de ejus aliquâ parte, commentati sint varii docti ac ingeniosi homines, illum ad libros, inter cæteros, quorum tituli sequuntur, relegare visum est. Edit. optima hujus libelli à Tho. Tyrwhitt. Aristotelis Opera omnia, edit. Jo. Theoph. Buhle, vol. v. [vide suprà ad p. 257. n. 1.] *The Poetic of Aristotle, translated from the Greek by Henry James Pye.* Lond. 1788, in 8vo. *Aristotle's Treatise on Poetry, translated, with Notes*, &c. *By Thomas Twining*, M. A. Lond. 1789, in 4to. *La Poëtique d' Aristote, traduite en François, avec des Remarques, par M. Dacier. Les Quatres Poëtiques d' Aristote, d' Horace, de Vida, de Despreaux, avec les Traductions et des Remarques, par M. l' Abbé Batteux, 2 tom. Principes de la Literature, par M. l' Abbé Batteux, 5 tom. Traité du Poëme Epique, par Bossu. La Poëtique de M. Marmontel.* De sacrâ

277. Poësi Hebræorum, Prælectiones Acad. Oxonii habitæ à Roberto Lowth. Q. Horatii Flacci Epistolæ ad Pisones et Augustum. *With an English Commentary and Notes, by the Rev. Dr. Hurd*, 2. vols. *Dr. Moore's Essay on the End of Tragedy, according to Aristotle. Harris's Three Treatises*, p. 86. Lond. Edit. 1772.

2. ΠΕΡΙ ποιητικῆς] N. B. Vulgata distributio, per capita, denotatur signis Arabicis, 1. 2. 3. &c. Tyrwhittiana autem Græcis Literis minusculis, ά. β'. γ'. &c. In Vulgatis Editt. hoc primum cap. ita inscribitur, Τῶν τεχνῶν διαφοραὶ ἐν οἷς ποιοῦνται τὴν μίμησιν. i. e. *In quibus rebus Artes differunt in suâ imitatione exprimendâ.* Περὶ ποιητικῆς αὐτῆς—λέγωμεν, ἀρξάμενοι, κ. τ. λ. Angl. *Let us treat concerning the Art of Poetry in general, and the effect which each species of it produceth, and concerning the manner in which its Fables should be constructed, if the poetry is to be exquisite: and also of the number and quality of its constituent parts; and so of whatever other circumstances are incident to the same Art: beginning, according to a natural order, with the very first principles.* Περὶ ποιητικῆς—supple τέχνης vel μεθόδου, quam vocem usurpat paulò inferiùs; item in eodem sensu in initio Cap. xix. Buhlius legit μέλλοι. "Codd. Medicei omnes," inquit, "Venet. Leid. Guelpherb. μέλλει. Minùs benè. Nostram "lectionem, quam sensus exigit, tuentur Codd. Paris. et edd. "ferè omnes. Tyrwhittus recepit μέλλει. Vertit tamen, si "*rectè se habitura sit poësis.*"

3. καὶ ἡ διθυραμβοποιητικὴ,] supple τέχνη. Angl. *the art of making Dithyrambic verses*,—[Vide suprà ad p. 3. n. 10.; item Hor. Carm. Lib. 4. Od. 2. 10.] καὶ τῆς αὐλητικῆς [τέχνης] ἡ πλείστη [μερὶς] καὶ κιθαριστικῆς [τέχνης.] Dicit Arist. MAJOR PARS artis Auleticæ et Citharisticæ; quia quanquam in genere hæ artes sint cujusdam affectûs imitatio, non tamen earum omnis pars, sicut præludia: uti observavit doctissimus Dacierius.

4. πᾶσαι τυγχάνουσιν οὖσαι μιμήσεις τὸ σύνολον.] supple κατά. Vide suprà ad p. 7. n. 5.

278. 1. ἢ γὰρ τῷ γένει] Sic construe: γὰρ [διαφέρουσι] ἢ τῷ μιμεῖσθαι ἑτέροις γένει, ἢ τῷ [μιμεῖσθαι] ἕτερα, ἢ τῷ [μιμεῖσθαι] ἑτέρως, καὶ μὴ [κατὰ] τὸν αὐτὸν τρόπον. Angl. *for they differ either in imitating* WITH *things that are different in kind, or in* imitating *different things, or in* imitating *differently, and not in the same manner.* i. e. They differ with respect to the instruments, the subjects, and the mode of their imitation.

2. Ὥσπερ γὰρ καὶ χρώμασι—] Angl. *For as certain persons who take likenesses, (some* of them *through art, and some through* mere *habit,) produce various imitations by colours and figures; and others do it by means of the voice*, &c. "Si

" perspicuitati studuisset philosophus, scripsisset fortè ἕτεροι 278.
" δὲ τῇ φωνῇ —Media autem illa, οἱ μὲν διὰ τέχνης, οἱ δὲ διὰ συνη-
" θείας, parentheticè ponuntur." Tyrwhitt. Sensus est: *Nam quemadmodum sunt alii coloribus et figuris multa imitantes, partim arte, partim usu; alii imitantes voce; sic*, &c. Cæterum de imitatione apud veteres voce peractâ vide nott. Winstanleii et Tyrwhitti ad h. l. Buhle.

3. ἐν ῥυθμῷ] Rhythmus in genere spatium est definitum temporis, ad aliud ejusdem diuturnitatis respondens. Gutta, quæ à subgrundis cadit, Rythmum distinguit, non item amnis fluens. *Les Quatres Poëtiques, par Batteux.* [Tom. I. p. 249.] Ubi vide plura. [Vide etiam suprà ad p. 227. n. 4.] —ἐν ῥυθμῷ καὶ λόγῳ καὶ ἁρμονίᾳ. Hæc Poëticæ imitationis instrumenta infrà paulò aliter designantur: ῥυθμῷ καὶ μέλει καὶ μέτρῳ, ubi μέλος pro ἁρμονία et μέτρον pro λόγος ponitur. Tyrwhitt: apud quem vide plura.

4. τυγχάνουσιν οὖσαι τοιαῦται [κατὰ] τὴν δύναμιν,] *tales sint* quod ad *vim* imitatricem. Vide suprà ad p. 7. n. 5.

5. διὰ τῶν σχηματιζομένων ῥυθμῶν] *per figuratos Rythmos*— scil. quos gestu efficiunt. Angl. *measured pantomime.* [Pro οἱ τῶν ὀρχηστῶν, paulò suprà, vir doctissimus T. Twining legendum conjicit, ἔνιοι τῶν, κ. τ. λ. Buhlius autem, pro μιμοῦνται— οἱ τῶν—recepit è Cod. Paris. 2038. μιμεῖται—ἡ τῶν, κ. τ. λ. quam veram esse lectionem contendit.] ἡ δὲ ἐποποιΐα μόνον τοῖς λόγοις ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις· *epopœia vero solùm oratione nudâ, sive metris;* ut rectè interpretatur Tyrwhittus. Nam, ut observat vir doctissimus, conjunctio ἢ explanandi sive declarandi vim habet.—Epopœiæ autem λόγοι sive metra, ψιλοὶ dicuntur, quod modis musicis destituuntur: τὴν ψιλομετρίαν infrà vocat.

6. εἴθ' ἑνί τινι γένει χρωμένη τῶν μέτρων τυγχάνουσα [ὡς] μέχρι τοῦ νῦν.] Angl. *or happening to make use of* only *one particular sort of measure* [the hexameter, *viz.*] as has been the case *hitherto.*

7. Οὐδὲν γὰρ ἂν ἔχοιμεν ὀνομάσαι, κ. τ. λ.] γὰρ refertur ad id quod subauditur: Vocem *Epopœiam* sensu tam laxo usurpo, alioquin ENIM *nullum haberemus commune nomen*—&c. " Sen-
" tentia Aristotelis hæc est: Nisi statuamus, epico generi
" esse proprium, ut solum oratione metricâ imitetur, deest
" nobis nomen commune, quo Sophronis mimos, dialogos
" Socraticos, carmina trimetris vel elegis composita, complec-
" tamur. Hæc omnia sunt epici generis, quatenus nempè ora-
" tione metricâ modis musicis destitutâ imitantur." Buhle.

8. τοὺς Σώφρονος—μίμους—] De his, &c. vide Twining, note 6. et Tyrwhitti annotat. p. 116: ubi vir doctissimus

ostendit Sophronis mimos non prosaicè sed poëticè scriptos
279. fuisse.

9. *συνάπτοντες τῷ μέτρῳ τὸ ποιεῖν,*] *adjungentes* cuilibet *metro ποιεῖν.* [*facere.*] *hos quidem elegeiopœos.* &c. TYRWHITT.

1. *ἐξ ἁπάντων τῶν μέτρων οὐκ ἤδη καὶ ποιητὴν—*] Supra dixerat, scriptores, qui non imitantur, licet metro Epico vel Elegiaco scripserint. *ἐποποιοὺς* et *ἐλεγειοποιοὺς* male nominari: addit nunc poëtam, si quis per metra omnigena imitationem fecerit, ut Chæremon fecit. non idcirco ex metris omnigenis nominari debere *παμμετροποιοῦ*, scil. titulo, vel aliquo ejusmodi. Ut hic sensus, qui mihi quidem verus videtur, ex hoc loco eliceretur, interpunctionem tantùm post *μέτρων* sublatam post *ῥαψῳδίαν* posui. Quod si Codd. MSS. sinerent, voces illas *μικτὴν ῥαψῳδίαν* penitùs delerem, quas ex glossemate ortas suspicor. TYRWHITT.

2. *Ἐπεὶ δὲ μιμοῦνται, κ. τ. λ.*] Hoc caput secundum ita inscribitur in vulgatis:—*Ποίους ἀνάγκη μιμεῖσθαι.* i e. *Quales oportet imitari.* In Tyrwhitti editione argumentum hujus cap. ita se habet: § 4. [cap. ii.] Differentia secunda circa subjecta. Vide suprà ad p. 278. n. 1.

3. *ἤτοι βελτίονας ἢ καθ' ἡμᾶς.—*] *aut meliores, quàm qui nostrâ ætate* vivunt, *aut pejores, aut deniquè tales, necesse est imitari;* &c. TYRWHITT.

4. *περὶ τοὺς λόγους δὲ καὶ τὴν ψιλομετρίαν·*] Vide suprà ad p. 278. n. 5.

5. *ὡς πέργας, καὶ Κύκλωπας,*] Lectio vulgaris est *ὡς Πέρσας, κ. τ. λ.* Sed in editt. vett. teste Tyrwhitto, est *πέργας*, mendo, ut ille putat, manifesto. Proponit ingeniosè locum ita refingendum: *ὥσπερ* ΑΡΓΑΣ *Κύκλωπας*, ΚΑΙ *Τιμόθεος, καὶ Φιλόξενος, μιμήσαιτο ἄν τις. qualiter Argas Cyclopas, et Timotheus, et Philoxenus, imitetur aliquis* *Πέρσας* exhibet Buhle. P.

6. *Ἐν αὐτῇ—διαφορᾷ—διέστηκεν·*] Vide suprà ad p. 27. n. 4.

7. *Ἔτι δὲ—*] Hoc tertium cap. in vulgatis ita inscribitur: *Πῶς ἐστι μιμεῖσθαι.* *Quomodo sit imitandum.* In Tyrwhitti edit. § 5. [cap. iii.] Differentia tertia circa modum.—De origine nominum Dramatis, Tragœdiæ, Comœdiæ. *Ἔτι δὲ τούτων τρίτη διαφορὰ, κ. τ. λ.* Angl. *Moreover there is in these a third difference,* viz. *the manner in which one should imitate each of these subjects. Καὶ γὰρ μιμεῖσθαί ἐστιν τὰ αὐτὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς, for one may imitate the same object by the same* means, *ὁτὲ μὲν* [*ἑτερόν τι γιγνόμενον, ὥσπερ Ὅμηρος ποιεῖ, ἢ ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα*] *ἀπαγγέλλοντα* [*μιμεῖσθαι,*] *when he may do it in the way of narration, (either by assuming another character, as is the case with Homer; or remaining in his own person without any change;) or* he *may do it by representing all the imitating characters employed in action.*

1. *οἱ Μεγαρεῖς, οἵ τε ἐνταῦθα,*] i. e. Megarenses in viciniâ Athenarum; erant enim alii Megarenses in Siciliâ ex illis oriundi, uti videre est paulò inferiùs. Omnes autem erant Dorienses. Dacier. De *ἀντιποιοῦνται*, vide suprà ad p. 151. n. 7. 280.

2. *ἔνιοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ,*] scil. *Δωριέων*.

3. *Ἐοίκασι δὲ—*] Hoc quartum cap. sic vulgò inscribitur: *Τὰ τὴν ποιητικὴν γεννήσαντα, καὶ πῶς διέσπασται εἰς διάφορα εἴδη. Quæ res Poëticam genuerunt, et quomodo dispertita fuit in varias formas.* In Tyrwhitti edit. sic: § 6. [cap. 4.] Poëticæ artis causæ duæ physicæ, Imitandi studium et Harmoniæ amor.

4. *καὶ τὸ χαίρειν τοῖς μιμήμασι πάντας.*] scil. *σύμφυτον τοῖς ἀνθρώποις*. Angl. *That all take delight in Imitations is also* natural to man.

1. *ἀλλ' ἐπὶ βραχὺ κοινωνοῦσιν αὐτοῦ.*] *ἀλλὰ κοινωνοῦσιν αὐτοῦ—* 281.
Angl. *but they* [these last viz.] *partake of it, ἐπὶ βραχὺ to a small degree*—compared with the philosophers. "Miror interpretum neminem in his verbis hæsisse, et adeo Twiningium et Tyrwhittum ea reliquisse intacta. Quemadmodum leguntur, sanus illis sensus non inest Vertunt: *verum parum participes ejus* (*τοῦ μανθάνειν*) *sunt*. Tyrwhittus vertit: *tametsi paullum modo ipsum* (*τὸ μ.*) *participantibus* (*τοῖς ἄλλοις*.) Quæ sententia quomodo cum cæteris cohæreat, non satis assequor. Sensus esse debet: *Τὸ* discere non solum philosophis jucundum, sed etiam aliis, quando brevi tempore et absque molestiâ ejus participes fiunt.——Legerem itaque, nisi Codd. et edd. auctoritas obstaret: *ἐὰν ἐπὶ βραχὺ κοινωνῶσιν αὐτοῦ.*" Buhle, qui ad hunc locum affirmat Tyrwhittum multa Twiningio debere, nusquam tamen ejus meminisse. De quo crimine, nimis temerè effutito, vide suprà ad p. 257.

2. *τύχῃ προεωρακὼς,*] Vide suprà ad p. 7. n. 5.

3. *καὶ τοῦ ῥυθμοῦ·*] Vide suprà ad p. 278. n. 3.

4. *ἐξ ἀρχῆς οἱ πεφυκότες πρὸς αὐτὰ μάλιστα,*] Angl. *those having naturally the most original genius for these things—*

5. *ἐκ τῶν αὐτοσχεδιασμάτων.*] Angl. *from their extemporaneous productions.*

6. *κατὰ τὰ οἰκεῖα—*] In Tyrwhitti edit. hæc Sectio ita inscribitur: § 7. Duo genera Poëseos orta ex diversis tractantium moribus, cum hi sibi res graves et pulchras, illi tenues et inhonestas imitandas delegissent.—*κατὰ τὰ οἰκεῖα ἤθη*—"*secundum proprios* poëtarum *mores*."—Goulston.

7. *Καὶ ἐγένοντο—*] In Tyrwhitti edit. hæc Sectio ita inscribitur: § 8. Ex antiquis igitur alii Heroicorum argumentorum Poëtæ, alii Iambicorum. Infrà—*οὐχ ὅτι οὖν*, For-

mulam hanc pluribus illustravit diligentissimus Hoogeveen, T. ii. p. 960, qui rectè, opinor, statuit ellipsin esse τοῦ λέγω, quæ sic suppleri debet: οἱ λέγω ὅτι εὖ. Tyrwhitt.

282. 1. Παραφανείσης—] Hæc Sectio ita inscribitur in Tyr. edit. § 9. Mox hi pro Iambis Comœdiam, illi pro Epicis Tragœdiam aggressi sunt. Tragœdia et Comœdia ab initio ambæ extemporales, hæc à poëtis Dithyrambicis, illa à Phallicis incrementa cepit. Παραφανείσης δὲ τῆς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας,— Hæc inserui ex auctoritate editt. Mor. et V. et MSS. Med. trium. Vim autem verbi παραφαίνω in hoc loco optimè declaravit Varinus, in v. Παραφαίνω, τὸ ἀμυδρῶς δεικνύω. Καθὸ λέγεται, τὸ παραψαύειν, τὸ μετρίως ψαύειν. *Idem.*

2. προαγόντων, ὅσον ἐγίγνετο φανερὸν αὐτῆς.] Gall. *chacun ajoutant quelque chose à leur beauté à mesure que l'on decouvroit ce qui convenoit à leur caractère.* Dacier. Cæterùm pro αὐτῆς Winstanleius legendum conjicit αὐτοῖς.

3. Καὶ πολλὰς μεταβολὰς—] In Tyr. edit. ita inscribitur hæc Sectio: § 10. Progressûs Tragœdiæ historia.

4. καὶ τὰ τοῦ χοροῦ ἠλάττωσε,—] *et partes chori minuit*; καὶ τὸν λ. πρ. παρ. *et personam primarum partium instituit*; Tyrwhitt. Aliter in suâ versione Th. Twining:—*and made the dialogue the principal part of the Tragedy.* Rectè.

5. Ἔτι δὲ τὸ μέγεθος—] Angl. *And* while it grew into *magnitude from short fables* expressed *in ludicrous diction, it was late in assuming dignity, on account of the transition made from the satirical* and farcical *form*, in which it had at first appeared.

283. 1. Ἡ δὲ κωμῳδία ἐστὶν,—] Hoc quintum cap. ita vulgò inscribitur: Περὶ Κωμῳδίας· καὶ Ἐποποιΐας καὶ Τραγῳδίας διαφορά. *De Comœdiâ: item Epopœiæ et Tragœdiæ differentia.* In Tyrwhitti edit. § 11. [cap. v.] Progressûs Comœdiæ historia.

2. ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ ἐστι τὸ γελοῖον μόριον·] Angl. *but it is the ridiculous part of what is base*, or mean. Pro vulgatâ, Buhlius post Reizium recepit Batteusii (Mem. de l'Acad. des inscr. et b. lettr. tom. 39. p. 94.) emendationem—ἀλλὰ τοῦ αἰσχροῦ, οὗ ἐστι τὸ γελοῖον μόριον, et reddit:—*sed ejus quod Turpe est, cujus Ridiculum est particula.*

3. καὶ γὰρ χορὸν κωμῳδῶν ὀψέ ποτε ὁ ἄρχων ἔδωκεν,] *Etenim chorum comœdorum magistratus*, qui ludis præpositus fuit, *serò* poëtis è sumptu publico *dedit*; ἀλλ' ἐθελονταὶ ἦσαν. *sed à* principio *sponte qui volebant*, chorum *ingrediebantur* partesque ejus canendo sustinebant. Goulston. Il y avoit à Athénes un Magistrat qui regloit tout ce qui avoit rapport aux spectacles. Batteux. Erat nempè unus Archontum.

4. ποιεῖν—ἦρξαν.] i. e. πρῶτοι ἐποίησαν. Goulston.

5. πρῶτος ἦρξεν, ἀφέμενος τῆς ἰαμβικῆς ἰδέας,—] Angl. *was the*

first who having renounced the lampooning exhibition of individuals, *composed dialogues or fables of general* manners. 283.

6. Ἡ μὲν οὖν ἐποποιία—] In Tyr. edit. hæc Sect. ita inscribitur: § 12. Epopœia cum Tragœdiâ in nonnullis convenit, in aliis differt: Sed cum Tragœdia partes easdem, quas Epopœia, complectatur omnes, et etiam plures, de illâ in primo loco tractandum est. Ordo est: Ἡ ἐποποιία μὲν οὖν ἠκολούθησεν τῇ τραγῳδίᾳ μέχρι μόνου εἶναι μίμησις σπουδαίων [διὰ] μέτρου· Angl. *The Epopœia followed Tragedy in as far as it is an imitation of illustrious characters by means of verse.* Goulstonus delenda censet μετὰ λόγου, quod probat Tyrwhittus.—"Videntur "tam Goulstonus, quam Tyrwhittus, et interpretes ferè omnes, loci sensum, quem verba proferunt, non assecuti esse. "Goulstonus interpretatur: *Ac Epopœia quidem tragœdiæ "solo metro tenus comitata est, nempè quod per orationem metricam imitatio sit studiosarum graviumque personarum.* "Tyrwhitt: *Epopœia igitur tragœdiæ eatenus similis est, "quod metro imitatio sit bonorum.* Twining vertit: *Epic poetry agrees so far with tragic, as it is an imitation of great "characters and actions, by means of words;* omissis verbis "μέχρι μόνου μέτρου. Goulstoni et Tyrwhitti versiones si justæ "sunt, repugnat sibi Aristoteles, jam dicens, *epopœiam esse "tragœdiæ* similem *eatenus, quod uno* metro *imitetur bonos,* "statim verò addens, *epopœiam à tragœdiâ* differre, *quod illa "utatur* metro *simplici.* Fecit igitur Aristoteles *idem* notam "*similitudinis* et *dissimilitudinis* tragœdiæ et epopœiæ; quod "cum in philosophum nostrum cadere non possit, arbitror, locum alio modo esse intelligendum. Μέχρι μόνου μέτρου non "est *metro tenus*, sed *solo metro excepto.* Jam totum locum "ita verterem: *Epopœia tragœdiæ similis est solo metro "excepto. Est utraque imitatio rerum et personarum gravium [per fabulam.]* An μέχρι vim habeat præpositionis exclusivæ, dubito quidem: enimvero non inest toti loco sanus "aliquis sensus, nisi hanc vim illi tribuas." BUHLE; ad "locum, ubi vide plura.

7. Περὶ μὲν οὖν τῆς ἐν ἑξαμέτροις—] Hoc sextum cap. in Vulgatis ita inscribitur: Περὶ τραγῳδίας, καὶ τῶν αὐτῆς μερῶν. *De Tragœdiâ, ejusque partibus.* Tyr. edit. sic: § 13. [cap. vi.] Tragœdiæ Definitio. τῆς ἐν ἑξαμέτροις μιμητικῆς Poësin Epicam intelligit.

8. ἀπολαβόντες—] *assumptâ definitione naturæ ipsius ortâ ex antedictis.*

1. Ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις—δρώντων,—] Vulgata lectio est 284.
—Ἔστιν οὖν τραγῳδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης. ἡδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἑκάστῳ τῶν εἰδῶν ἐν ταῖς μορίοις δρώντων, καὶ οὐ δι' ἐπαγγελίας, ἀλλὰ δι' ἐλέου καὶ φόβου περαίνουσα τὴν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν. "Rescribendum est:

286. Id autem est, dicere posse ea omnia, quæ rei, de qua agitur, insunt et conveniunt. Quod quidem circa orationes perficere, et Politicæ scientiæ munus est, et facultatis Rhetoricæ. Nam ut communis fert consuetudo atque ad rem propositam. *τὰ ἐνόντα τῷ πράγματι*, locuti sunt. Qui verò nunc, inquit, vivunt oratores, utpote qui intima præcepta artis hauserint, laxatis eloquentiæ habenis, *τὰ ἁρμόττοντα τῷ πράγματι*, ex communibus locis derivata, quæ tamen ad rem quodammodò attinere videntur, ut auditorum animos pervertant, orationibus admiscent, quod profectò *ῥητορικῆς ἔργον ἐστίν*. Cf. ipsum magistrum, Rh. L. I. c. l. WINSTANLEY.

2. *Ἐστι δὲ ἦθος μὲν—*] *Batteuxius* sic legit, ut scriptum reperit in MS. Regio Paris. *Ἐστι δὲ ἦθος μὲν τὸ τοιοῦτον, ὃ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν ὁποῖά τις ἐστίν· διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἦθος ἔνιοι τῶν λόγων, ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον, ὅ, τι προαιρεῖται ἢ φεύγει ὁ λέγων.* h. e. Angl. *Manners are what discover the predilection* of the speaker: *Wherefore some compositions are without manners, in which it is impossible to discover, what are the objects of the speaker's choice or disgust.*

3. *τῶν μεν λόγων ἡ λέξις·*] Mihi—nihil quidquam aliud significare videtur *λόγος*, quam *verba*, aut *orationem*—Per *λέξιν* autem nonnisi recitationem atque elocutionem intelligi crediderim. WINSTANLEY.

4. *Τῶν δὲ λοιπῶν πέντε,*] Madius et Victorius *πέμπτον*.—Sed retinenda est, me judice, vulgata lectio, [*πέντε*] ut constructio sit, *τῶν δὲ λοιπῶν πέντε* (scil. *ἡδυσμάτων*) *ἡ μελοποιΐα μέγιστον*. Præmiserat enim Philosophus in hâc anacephalæosi *τὸν μῦθον*, utpote sine qua *οὐκ ἂν γένοιτο τραγῳδία*, *ἀρχὴν* esse *καὶ οἷον ψυχὴν* istius dramatis. Cæteras igitur partes numero quinque nonnisi *ἡδύσματα* quædam et condimenta esse liquet: horum verò maximum condimentum jure *μελοποιΐα* appellatur. *Idem.*

5. *Διωρισμένων δὲ τούτων,*] Hoc cap. septimum ita vulgò inscribitur: *Ποίαν τινὰ δεῖ τὴν σύστασιν εἶναι τῶν πραγμάτων. Qualem esse oportet rerum constitutionem.* Edit. Tyr. § 16. [cap. vii.] De Fabulâ speciatim. Fabulam oportet esse imitationem actionis integræ et, quantum satis sit, magnæ,—

6. *ἢ ὡς ἐπιτοπολύ·*] Quia finis quidam est necessarius, alius non necessarius. Non necessarius accidit plerumque aut rarò. Necessarius finis est post ortum, mors animalis. Non necessarius plerumque, ut, post jacta fundamenta et erectos parietes, imponatur tectum: non necessarius rarò, ut aliquis post repulsam amatæ puellæ amans laqueo collum sibi frangat. WINSTANLEY.

287. 1. *Μῦθος δ' ἐστὶν εἷς,—*] Hoc cap. octavum vulgò inscribitur, *Περὶ Μύθου. De fabulâ.* Tyr. Edit. § 17. [cap. viii.]—et denique unius tantùm.

2. τῷ γ' ἐνὶ] Ita legendum conjicit Victorius, pro τῷ γένει.

1. Φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων,] Hoc cap. nonum ita vulgò in- 288.
scribitur: Τί τοῦ ποιητοῦ ἔργον, καὶ τί διαφέρει ὁ ποιητὴς ἱστορικοῦ. *Quid poëtæ munus, et quomodo differat poëta ab historico.* Tyr. Edit. § 18. [cap. ix.] In fabulis Poëta non veritatem sed verisimilitudinem sectari debet. Historiæ et poëseos differentia. De fabulis in parte et in toto fictis. Fabulæ episodicæ pessimæ.

1. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ—] Vide suprà ad p. 60. n. 3. 289.

2. Ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον—] Tyr. Edit. § 19. Quales Fabulæ ad excitandum terrorem et misericordiam maximè idoneæ sunt. ταῦτα δὲ γίνεται μάλιστα τοιαῦτα, ὅταν γένηται παρὰ τὴν δόξαν, καὶ μᾶλλον, ὅταν δι' ἄλληλα. Buhle. P.

1. Ὧν δὲ δεῖ στοχάζεσθαι—] Hoc cap. decimum tertium in 290.
vulgatis ita inscribitur: Ὧν δεῖ στοχάζεσθαι, καὶ ἃ δεῖ εὐλαβεῖσθαι συνιστάντας τοὺς μύθους· καὶ πόθεν ἔσται τὸ τῆς τραγῳδίας ἔργον. *Quæ oportet qui fabulas constituunt spectare, et à quibus cavere: et unde conficietur tragœdiæ opus.* Tyr. Edit. § 25. [cap. xiii.] De constitutione Fabulæ. Qualium virorum quales casus scenæ maximè conveniunt.

2. μὴ ἁπλῆν, ἀλλὰ πεπλεγμένην,] *non simplicem sed implexam.* —De fabulâ autem simplice, deque complexâ Aristoteles disserit in cap. x. quod hîc omittitur. Tyr. § 20.

1. Ἀνάγκη ἄρα—] Tyr. Edit. § 26. Eæ fabulæ pulcherri- 291.
mæ sunt quæ infeliciter exeunt.—ἁπλοῦν εἶναι μᾶλλον ἢ διπλοῦν, *Simple* ici est l'opposé de *double*, et non d'*implexe*. Il entend double dans sa catastrophe, c'est-à-dire, *heureuse pour les bons, malheureuse pour les méchans.* Batteux. Μῦθος ἁπλοῦς in nostro loco non denotat *fabulam simplicem*, quæ utique est vocum significatio, cum opponuntur μύθῳ πεπλεγμένῳ. In nostro loco μῦθος ἁπλοῦς opponitur μύθῳ διπλῷ. Intelligitur in hac oppositione μύθῳ ἁπλῷ fabula, *cujus est exitus unus et simplex*, aut ex felicitate in infelicitatem, aut contra; μύθῳ διπλῷ autem fabula, cujus est *exitus duplex*, non solum ex felicitate in infelicitatem, sed etiam ex infelicitate in felicitatem.——Statuit autem Aristoteles, fabulæ pulchrioris exitum non esse oportere *duplicem*, ὥσπερ τινές φασιν, sed *simplicem*, et quidem non ex infelicitate in felicitatem, sed ex felicitate in infelicitatem. Buhle.

2. πρὸ τοῦ μὲν] Vel, πρό του μὲν, i. e. πρό τινος χρόνου μὲν, *ante aliquod* (tempus) *quidem*——" πρὸ τοῦ Atticè pro πρὸ τοῦ χρόνου, *antehac*." Buhle.

3. ἂν κατορθωθῶσι·] *si benè constituantur.* Tyrwhitt.

4. διὰ τὴν τῶν θεάτρων ἀσθένειαν.] Θεατῶν hîc scribi debere commodè notavit Madius. Winstanley.

5. ἐκεῖ γὰρ—] *ibi enim* (in comœdiâ) *si qui inimicissimi*

fuerint in fabulâ, vel ipse *Orestes, atque Ægisthus: amici tandem facti, è scenâ exeunt, neque ab alio quisquam confossus occumbit.* Goulston.

292. 1. Πότερον δὲ βελτίων—] Hoc cap. vigesimum sextum ita vulgò inscribitur. Ὅτι βελτίων ἡ τραγῳδικὴ μίμησις ἢ ἡ ἐποποιητική. *Quod Tragica imitatio Epicâ præstantior est.* Tyr. Edit. § 47. [cap. xxvi.] Epopœiæ collatio cum Tragœdiâ.

2. ἡ ἧττον φορτικὴ,] Gall. *la moins chargée, la moins forcée.* Φορτικὸς, *grossier, digne des mércenaires.* Batteux. Aristoteles ipse (Polit. viii. 6.) opposuit *spectatorem rudem*, ex plebe, (φορτικὸν ὄντα,) *spectatori perpolito* magisque exculto, et ἡδονὴν φορτικὴν, *voluptatem rudem* plebis sensui accommodatam, κίνησιν φορτικωτέραν, *saltationem rudem, voluptati delicatiori* et *saltationi artificiosæ.* Intelliguntur itaque φορτικοὶ omninò infimæ conditionis homines, alias βάναυσοι dicti, qui, mercenariam operam præstando, onera ferendo, (ὁ φόρτος, *onus,*) vitam degunt. Jam tragœdia φορτικὴ talis est, quæ plebi placet, non autem spectatoribus honestioribus et sensu pulchri exquisitiori præditis. Buhle.

3. ὅτι ἡ ἅπαντα μιμουμένη] *eam quæ omni modo* [numero, sermone, et harmoniâ] *imitatur,*—Goulston. *eam quæ omnia imitatur.* Buhle.

4. ἂν μὴ αὐτὸς προσθῇ,] *Tanquam enim spectatores nihil percipiant, nisi* actor *ipse apponat, multimodis motibus moventur* actores. Eodem sensu dixerat suprà, [§ 43.] πάντες γὰρ προστιθέντες ἀπαγγέλλουσιν, *omnes adjicientes aliquid* rem gestam *narrant.* Tyrwhitt. Buhlius ita restituit locum hunc vexatissimum: Ὡς γὰρ οὐκ αἰσθανομένων, ἂν μὴ αὐτοῖς προσῇ πολλὴν κίνησιν κινοῦντα· et reddit: *quasi nil sentiant spectatores, nisi illis accesserit magnus in scenâ motus et strepitus.*

5. οἷον, οἱ φαῦλοι αὐληταὶ—] *velut, inepti tibicines, qui non* confisi imitationi tibiæ, *volvunt* se circumquaque, *si disci circumactionem fingant; et Scyllam si* naves attrahentem *cecinerint, præcentorem suum* ad se *trahunt. Ac tragœdia quidem hujusmodi* imitatio *est; quemadmodum etiam histriones prisci,* (quorum simplicior parciorque gestus) *eos qui postea subsecuti,* plus satis gesticulatorios *putabant.* Goulston. Deest αὐληταὶ in Cod. Med. D. Est mihi vox etiam propterea suspecta, quoniam non capio, quomodo tibicen simul ad imitationem disci se in terrâ circumvolvere et tibiâ canere potuerit. Nam tibicinem volutationem tantum *imitatum* esse, non se ipsum in terrâ volutâsse, ut Twiningius interpretatur, nec vulgaris significatio verbi κυλίεσθαι (vid. Victor. Comm. p. 297.), nec ipsa Aristotelis censura admittit. Irrepsit forsitan αὐληταὶ in textum ex proximè sequentibus: ἂν Σκύλλαν αὐλῶσιν. Tyrwhittus exclamat: "Miram sanè imitationis

"speciem, qua aliquis *discum* exprimat! Facilius esset τὸν "διςκεύοντα imitari, sed neque id faciunt οἱ κυλιόμενοι, i. e. se "*volventes* sive *volutantes*. Nomen proprium hîc latere "suspicor. Sed vid. Xenoph. Sympos." BUHLE. 292.

6. Πινδάρου] Utrum Πινδάρου, Τυνδάρου, aut Δαρείου legas, parùm aut nihil refert, si mimum omninò Aristotelem notâsse oportuerit. WINSTANLEY.

7. ὡς δ' οὗτοι ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς,] *Sicut autem* juniores *isti ad grandiores illos se habent, ita universa* tragœdiæ *ars ad epicam*——

8. Τὴν μὲν οὖν πρὸς θεατὰς ἐπιεικεῖς—] Quæ Batteuxius sic Gallicè reddidit: *D' où on conclut que l'Epopée est la Poësie des honnêtes gens, des hommes modérés, qui n'ont pas besoin qu' on accompagne de gestes ce qu'on leur dit ;* et que *la Tragedie est pour ceux qui sont d' un caractère tout opposé ; celle-ci est donc moins parfaite que l'Epopée.*

9. ἐπεί ἐστι περιεργάζεσθαι τοῖς σημείοις καὶ ῥαψῳδοῦντα,] Angl. *since even a Rhapsodist* [i. e. a reciter of the verses of Homer] *may overcharge* his recitation *with gestures.*

10. καὶ γὰρ τῷ μέτρῳ ἔξεστι χρῆσθαι·] Scil. τῷ μέτρῳ τῆς Εποποιΐας, quod est hexametrum.

11. δι' ἧς αἱ ἡδοναὶ συνίστανται ἐναργέστατα.] *per quam voluptates evidentissimè constituuntur.* TYRWHITT.

1. καὶ ἐν τῇ ἀναγνώσει, καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων.] *Deinde etiam evidentiam habet, tam in lectione, quam in actione. Idem.* 293.

2. Ετι ἧττον μία ὁποιασοῦν μίμησις ἡ τῶν ἐποποιῶν.] *Præterea, minus unica* ac simplex *(quæcunque illa sit) est quælibet epicorum imitatio.* GOULSTON.—ἐκ γὰρ ὁποιασοῦν μιμήσεως πλείους τραγῳδίαι γίνονται. Miror, neminem interpretum in his verbis hæsisse. Quid hoc, *Ex* qualicunque imitatione *plures tragœdiæ fiunt?* Sanum sensum *in his verbis, ut sunt*, desidero, quamvis ex antecedentibus pateat, qualis sensus inesse debet, viz. ex qualicunque imitatione *epica* plures tragœdias fieri. Puto itaque in voce ὁποιασοῦν mendum latere, et rescribendum esse ἐποποιῶν, quod facilè à librario cum ὁποιασοῦν permutari potuit. Tum sensus est perspicuus: ἐκ γὰρ (τῶν) ἐποποιῶν μιμήσεως πλείους τραγῳδίαι γίνονται, *ex imitatione epicorum poëtarum* (i. e. *ex epici carminis argumento) plures tragœdiæ fiunt.* BUHLE.

3. Ὥστε, ἐὰν μὲν ἕνα μῦθον—ὑδαρῆ·] Quæ doctissimus Dacier sic reddidit: *Que si pour éviter ce défaut un Poëte heroïque s'attachoit absolument à un seul objet, comme le Poëte tragique, il arriveroit nécéssairement, ou que la brieveté de sa matière feroit paroitre son Poëme éstropié et imparfait, ou s'il vouloit à quelque prix que ce fût remplir la juste étenduë qu'on lui donne d'ordinaire, cette langueur dénuée de matière le rendroit lâche.*

4. ἐὰν δὲ πλείους.] *Sin autem plures* fabulas complexi sint, *velut, si e pluribus actionibus constet fabula; non jam* erit *una.* Tyrwhitt.

5. δεῖ γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν ἡδονὴν ποιεῖν αὐτάς.] τραγῳδίας scil. ἀλλὰ τὴν εἰρημένην. (Angl. *for it is not any sort of pleasure which Tragedies must give, but such as is mentioned above.*) —Vide suprà ad p. 284. n. 1. et ad p. 200. n. 8.

6. καὶ περὶ ἐπιτιμήσεων καὶ λύσεων,] *des critiques et de la manière d'y repondre.* Batteux.

II. NOTÆ IN DIONYSIUM HAL.

295. 1. E Dionysio Halicarnasseo.] Dionysius Alexandri filius, (vulgò Halicarnasseus vel Halicarnassensis dictus, quia, ut antea Herodotus, ex Halicarnasso urbe Cariæ esset,) Rhetor, Criticus et Historicus præstantissimus, in Italiam venit Cæsaris Augusti temporibus, circiter *Olymp.* clxxxvii. 3. annûmque ante C. N. 30. Romæ commoratus per annos xxii, linguam Latinam didicit, et ad Historiam Romanam scribendam variis subsidiis se instruxit, tandémque opus egregium atque utilissimum Græcè edidit de Romanorum genere, originibus, Republicâ et rebus gestis, ab Urbe conditâ usque ad initia primi belli Punici, Libris xx, quorum tantùm extant priores xi, et cæterorum quædam fragmenta. Scripsit quoque de Structurâ Orationis, Artem Rhetoricam, varias Epistolas et libellos criticos, in quibus de Historicis, Oratoribus et Philosophis judicium acutum et perspicax, sed non ubique subactum, profert. Dictio ejus quanquam nequaquam cum Xenophonteâ, Thucydideâ, reliquorúmque Scriptorum nobilium, qui optimis Græciæ seculis floruerint, comparanda sit, tamen, si tempora quibus ipse vixerit respicis, elegans est atque perspicua. Scripta ejus de Romanis historica in omni ævo fidem lectorum insigniter meruerunt. De Dionysio Halicarnassensi vide plura apud Fab. Biblioth. Gr. Vol. II. p. 779. Harles. Introd. ad Hist. Gr. L. p. 301. et libros ibi indicatos.

Editiones Dionysii Halicarnassensis.

1. Dionysii Halicarnassei Opera, Græcè. *Lutetiæ, apud Rob. Stephanum,* 1546, *in fol.*

2. Dionysii Halicarnassei Opera omnia, Gr. et Lat. ex Sigismundi Gelenii versione, à Frid. Sylburgio recognita. &c. *Francofurti*, 1586, *in fol.* [Hæc Editio repetita fuit *Lipsiæ*, 1691, *in fol.*]

3. ——————— Gr. et Lat. ex Æmylii Porti versione emendatâ, cum variis lectionibus et notis Sylburgii, &c. curâ Joannis Hudsoni, cumque ipsius notis. *Oxoniæ*, 1704, 2 *tom. in fol.*

4. ——————— Gr. et Lat. cum annotationibus H. Steph. Frid. Sylburgii, &c. et Jo. Jac. Reiske. *Lipsiæ*, 1774—1777, 6 *tom. in 8vo.*

⁎ Quædam Dionys. Halicarn. opera minora excusa fuerunt seorsum, e. g. 1. De Structurâ Orationis, ex recensione Jac. Uptoni, cum ejusdem aliorúmque notis, &c. *Lond.* 1720, *in* 8*vo.* et tertium, *ibidem*, 1748, *in* 8*vo.* 2. Selecti Dionys. Halicarn. de priscis Scriptoribus tractatus, Gr. et Lat. cum annotationibus Gulielmi Holwell. *Lond.* 1766, in 8*vo.* Huic Edit. accedit Dissertatio de vero Mediæ Vocis usu docti Typograghi Gul. Bowyer nuper defuncti. Vide Biographical and Literary Anecdotes of William Bowyer, Printer, F. A. S. By John Nichols. *Lond.* 1782, *in 4to.*

2. ΠΕΡΙ ʽΗΡΟΔΟΤΟΥ—] Hoc est, *De Herodoto et Thucydide et Xenophonte, è Dionysii Halicarnassensis ad Cn. Pompeium Epistolâ.*

1. *ἐξενήνοχεν*] Vide suprà ad p. 153. n. 5. 296.

2. *καὶ ἅπερ αὐτὸς εἴρηκε.*] Pro *καὶ ἅπερ*, Sylburgius legendum conjicit *καθάπερ*.

3. *῞Ωστε τοὺς ἀναγνόντας τὸ προοίμιον—ἀκούειν.*] Angl. *insomuch that those who have read the introduction lose all curiosity about the subject, when they are going to hear* such an account *of Grecian affairs.* In hoc autem judicio falli videtur egregius Criticus; nihil enim est quod animos lectorum magis alliciat et attrahat quam cujusvis magnæ calamitatis enarratio.

4. *βουλόμενος δὲ μὴ ταὐτὰ ἑτέροις γράφειν.*] Angl. *but wishing not to write the same thing with other* historians.

1. *καὶ μέχρι τοῦ προσελθεῖν δεῖ.*] *μέχρι τοῦ*, pro *μέχρι τινὸς*, non interrogativè, ut perperam Sylburgius, sed indefinitè. 270.

2. *ἀφ' ἧς ἤρξατο καλῶς πράττειν τὸ ʽΕλληνικόν·*] Angl. *from the cause which first rendered the Grecian affairs successful.* [Vide suprà ad p. 31. n. 10.] Pro *καλῶς* quidam legunt *κακῶς*. *à parum felici—statu.* Versio, Hudson. P.

3. *καὶ ταῦτα,*] Angl. *and that too*—Phrasis quæ effertur Græcè, plurali numero. *ὄντα*, sc. *Thucydidem.* P.

4. καὶ οὔτε γε φανερῶς,] Mirum quidem est id Thucydidi vitio vertisse Dionysium, quod in ejus historiâ veras rerum causas, etiam contra populares suos facientes, protulerit, quum, ut rectè Cicero, "Historici sit," inquit, "ut nequid "falsi dicere audeat, ne quid veri non audeat." Sed judicium Critici quodammodo suffulciunt quæ dicta sunt infrà p. 299. ἡ δὲ Θουκυδίδου διάθεσις, κ. τ. λ.

5. Καὶ ἄρξασθαί γε] Intellige ἔδει.

6. Κυνὸς σῆμα] *Cynossema*, i. e. Canis Sepulchrum, nomen promontorio inditum Thraciæ ad Hellespontum. Vide Thucyd. viii. 104. 106. "Vocatur à Diodoro Aliisque Ἑκάβης "μνημεῖον." Hudson. Vide Eurip. Hecubam, sub finem: Ovid. Metam. l. xiii. P.

298. 1. τῶν φυγάδων τῶν ἀπὸ Φυλῆς,] Vide suprà ad p. 139. n. 5.

2. λείπεσθαι Θουκυδίδης,] Vide suprà ad p. 219. n. 5.

3. Φησὶν ὁ Πίνδαρος,] Vide Nem. Od. vii. 78. Memoriter hæc citâsse videtur Dionysius.

299. 1. τῷ μὲν,] *Thucydidi*, scil. τῷ δὲ, *Herodoto*.

2. πραγματικῆς,] *ejus historiæ partis quæ ad materiam refertur; ἡ λεκτικὴ, ea pars quæ ad elocutionem spectat.* Μιᾶς δ' ἰδίας ἐπιμνησθήσομαι πραγματικῆς, Angl. *I will mention one circumstance affecting the form of the facts,—one appearance given to the facts.*

300. 1. Τρίτην] Secunda dicendi virtus hîc omissa est, τὸ κυρίαις καὶ κοιναῖς λέξεσι χρῆσθαι· ut [ex aliis locis] videre licet. Sylburg. P.

2. Ἀλλὰ μηδὲν ἔστω παρὰ τοῦτο.] Angl. *But let there be nothing contrary to this*, i. e. contrary to perspicuity.

3. Καικιλίῳ] Cæcilius rhetor Siculus, de quo vide, quæ annotavit vir doctus J. Toup, ad initium Longin. de Subl.

301. 1. οἱ τριάκοντα,] Vide Lysiæ contra Eratosthenem orationem, passim, p. 129. seqq.

302. 1. ὥσπερ ἀπόγειος αὔρα, ταχέως σβέννυται.] *tanquam terrestris aura, citò extinguitur.* Iniquior paulò videtur Criticus noster in Xenophontem. Sed "trahit sua quemque voluptas."

III. NOTÆ IN LONGINUM.

303. 1. E Longino.] Dionysius Longinus, quem Cassium vocant Photius et Suidas, natus est anno Christi 213; periit anno 273. De patriâ ejus minùs convenit inter auctores. Verisimile quidem est eum Athenis primam lucem aspexisse. Præceptorem habuit Phrontonem, Græcum Rhetorem, qui, dum vixit, Longinum in filii modum amavit, et moriens

bonorum suorum hæredem scripsit. Ab ineunte ætate varias regiones peregrinans lustravit, et multos claros philosophos Academicos, Stoicos, Peripateticos, ipse vidit. Ammonio autem Saccæ, Origenique, Academicis, se potissimùm tradidit, iisque audiendis multum temporis consumpsit. Cùm autem magnas doctrinæ copias à variis philosophis summo studio parâsset, eas Athenis juventuti tradere atque explicare instituit; tantâque cum auditorum approbatione docuit, ut fama doctrinæ ejus latè disseminaretur, et ipse *Spirans Bibliotheca* diceretur. Postquam diuturnum tempus Athenis, erudiendâ juventute et præclaris ingenii monumentis condendis, exegisset, in Orientem profectus est, forsan ut consanguineos Emisæ habitantes inviseret. Nomen ejus statim Zenobiæ, quæ Orientis imperium tunc temporis tenebat, innotuit. Ipsa Longinum præceptorem Literarum Græcarum adhibuit: et ille hanc occasionem arripuit Zenobiæ persuadendi, ut jugum Romanorum excuteret. Idem auctor erat ut Zenobia nobiles ad Aurelianum literas mitteret; quæ ipsi Longino tandem exitio erant. Nam Aurelianus, iis perlectis, supremum, postquam Palmyra expugnata esset, supplicium de Longino sumi jussit. Mortem instantem, ut decuit philosophum, summâ fortitudine tulit, Socratem æmulandi studiosus, ad cujus exemplum studiorum et vitæ rationem formare conatus esset. Multa scripsit, quæ omnia temporis iniquitate deperdita sunt, exceptis quibusdam fragmentis, et de *Sublimitate* Commentario: sed et is valdè mutilus ad nos venit. Longinus in Sublimitate depingendâ ipse sublime genus scribendi affectat. Dictionem Platonicam præ cæteris amâsse videtur. Interdum tamen nimis est verbosus. Sed mirum est, ingenium tam audax, judiciúmque adeò liberum, sæculo tertio, servitute oppresso et penè barbaro, extitisse. Plura de hoc scriptore luculentissimo volentes consulant Fab. Bib. Gr. Vol. VI. p. 82. seqq. edit. Harles. Bruckeri Hist. Crit. Phil. Vol. II. p. 214. seqq. Harles. Introd. ad Hist. Ling. Gr. p. 450. seqq. Item Editionem Tollii, cui accedit Versio Gallica celeberrimi Boilavii: Mori Præf. ad suam Edit. et præsertim Dissert. Philologicam de Vita et Scriptis Longini, Auctore Petr. Jo. Schardam, [Davide Ruhnkenio] Edit. Toupianæ præfixam. 303.

EDITIONES LONGINI.

1. Dionysii Longini de Sublimitate Liber, Græcè, edente Francisco Robortello. *Basileæ*, 1554, *in 4to.*

2. ——————— Græcè. *Venetiis, apud Paulum Manutium*, 1555, *in 4to.*

303. 3. Dionysii Longini de Sublimitate Liber, Græcè, unà cum Hermogene et Aphthonio. Edidit Franciscus Portus, Cretensis. *Genevæ, apud Crispinum*, 1569, *in 8vo*.

4. ———————— Gr. cum versione Lat. et notis Gabrielis de Petra. *Coloniæ Allobrogum*, 1612, *in 12mo*.

5. ———————— Gr. et Lat. per Gerardum Langbænium. *Oxonii*, 1636, et 1638, *in 8vo*.

6. ———————— Gr. et Lat. cum notis Tanaq. Fabri. *Salmurii*, 1663, *in 12mo*.

7. ———————— Gr. et Lat. ex versione Jac. Tollii, cum notis ejus et aliorum: addita est Boilavii Versio Gallica, cum notis. &c. *Trajecti ad Rhenum*, 1694, *in 4to*.

8. ———————— Gr et Lat. cum notis J. Hudsoni, &c. *Oxonii*, 1710—1718, et 1730, *in 8vo*.

9. ———————— Gr. et Lat. ex versione, et cum notis Zachariæ Pearcii. *Lond.* 1724, *in 4to*. [Repetita est *Amstel.* 1733, *in 8vo*, et sæpiùs *Londini*, *in 8vo*.]

10. ———————— Gr. et Lat. cum versione et notis Germanicis edidit Car. Henricus Heinekius. *Dresdæ*, 1737, et 1742, *in 8vo*.

11. ———————— Græcè, ex recensione Zach. Pearcii, cum versione et notis Sam. Fr. Nathan. Mori. *Lipsiæ*, 1769, *in 8vo*.

12. ———————— Gr. et Lat. ex recensione et cum notis Joannis Toupii. *Oxon*. 1778, *in 4to*. [Editio altera, *ibidem*, *in 8vo*.] 13.—Recens. B. Weiske. *Lips*. 1809. 8vo.

2. ΕΚ ΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΛΟΓΓΙΝΟΥ ΠΕΡΙ ῞ΥΨΟΥΣ.] Hoc est, *E Dionysio Longino de Sublimitate*.

3. —*Ακρότης καὶ ἐξοχή τις λόγων ἐστὶ τὰ ὕψη·*] *Sublimia sunt summum quiddam et excellens in scriptis*:— Pearce.

4. *καὶ ταῖς ἑαυτῶν περιέλαβον εὐκλείαις τὸν αἰῶνα.*] Vir doctus Jo. Toupius, in locum vulgaris *περιέβαλον*, suffecit, de suo, *περιέλαβον*, et ita reddit, *Suisque laudibus sæcula circumdederunt*.

5. *τὰ ὑπερφυᾶ·*] Monendus est Lector hoc in opere Longinum pro *τὸ ὕψος* et *τὰ ὕψη* usurpare (varietatis gratiâ) *τὰ ὑπερφυᾶ, τὰ μεγάλα, τὸ ὑπερτεταμένον, τὰ μεγέθη, τὸ μεγαλοφυὲς, τὸ θαυμάσιον, ὁ ὄγκος, τὸ βάθος, τὰ διηρμένα, κ. τ. λ.* quæ omnia Synonyma sunt, et significant vel *Sublimitas*, vel *Sublimia*: at quæ ultra id, quod Sublime est, procedunt, à Longino vocantur *μετεωρὰ, παρατράγῳδα, κ. τ. λ.* Pearce.

6. *πάντη δέ γε σὺν ἐκπλήξει*—] Ordo est: *πάντη δέ γε τὸ θαυμάσιον σὺν ἐκπλήξει ἀεὶ κρατεῖ τοῦ πιθανοῦ καὶ τοῦ πρὸς χάριν· εἴγε, κ. τ. λ.* *ubique autem id quod admirabile est, obstupefaciendo plus efficit quàm persuasio et venustas: siquidem, plerumque, persuasio in nostrâ sit potestate.* *ταῦτα δὲ*, scil. *ὑπερφυᾶ*.

1. ὕψος δέ που—] Vide suprà ad p. 19. n. 6. 304.
2. θαυμάζοντι γοῦν—] Vide suprà ad p. 225. n. 2.
3. τῇ δέ που] i. e. ἐν τῇ δὲ τῇ ἰδέᾳ που——Angl. *Much in the same way*,—ἐπὶ τῶν διηρμένων, *respecting remarkable things.*
4. ἔχοι τοιαύτην] Pro τι ταύτην in vulgatt. MS. Par. τοιαύτην, rectè. Scil. qualem suprà memoratam——ἀναπτυσσόμενα δὲ, ἄλλως εὑρίσκοιτο χαῦνα, *Quæ si fortè explicueris, tumida omninò atque inania inveniantur.* Αλλως χαῦνα, *non nisi tumida atque inania.* Toup.
1. ἀδύνατος ἡ κατεξανάστασις·] Vox elegans, et quam non adsequitur lingua Latina. Eam non malè exponit Pearcius: *Cui impossibile est obsistere.* *Quod deprimere vel diminuere nequeas. Idem.* 305.
2. ὅταν γὰρ τοῖς ἀπὸ—] Solus interpretum rem vidit Paganus: *Quando enim unum quiddam et idem simul de iisdem rebus visum fuerit omnibus, qui institutis, vitâ, studiis, ætate,* Lingua, *inter se differant, tunc,* &c. *Idem.*
3. ὡς κρίσις καὶ συγκατάθεσις] *quasi judicatio et consensus.*
4. τὸ περὶ τὰς νοήσεις ἁδρεπήβολον,] *felix in sensibus audacia.* Pearce.
5. ἥτε ποιὰ τῶν σχημάτων πλάσις·] nempè, *et* (quæ est fons tertius) *certa quædam figurarum conformatio. Idem.*
6. διττὰ δέ που ταῦτα,] σχήματα scil.
7. ἡ γενναία φράσις,] *splendida Elocutio* (quæ quartus est fons.) Pearce.
8. ἔστιν ἃ παρέλιπεν,] Vide suprà ad p. 32. n. 11.
9. Αλλ' εἰ μὲν ὡς ἕν τι ταῦτ' ἄμφω,—] Locus ita vertendus: *Sed si hæc duo, quasi unum idémque essent, coëxistere etiam illi, et connata esse viderentur, fallitur.* Toup.
1. Αλωάδας] Sc. Otum et Ephialten Gigantes, quos Iphimedia, uxor Aloëi, à Neptuno compressa in lucem edidit: cùm illi cœlum rescindere aggrederentur, à Dianâ et Apolline jaculis confixi erant. Pearce. Vide Homeri Odyss. λ, 314. 306.
2. καὶ οἱονεὶ φοιβάζον τοὺς λόγους.] *et quasi plena Phœbo efficiens scripta.* l. 19. ἐνθουσιαστικοῦ legit Weiske. P.
3. Οὐ μὴν ἀλλ',] Vide suprà ad p. 289. n. 1.
1. ἐν Νεκυίᾳ] Ita inscribitur Lib. xi, Odyss. quem vide, 562. item Æneid. vi. 469; ibidémque excurs. I. celeberrimi Heynii. 307.
2. Εγὼ μὲν ἂν ἠρκέσθην,] Darius, cum jam fractas suas res viderit, séque multis cladibus debilitatum, legatos ad Alexandrum misit, qui pacem peterent, offerréntque illi Darii filiam et dimidium regni Persiæ: quas conditiones pacis cùm offerri senserit Parmenio, dixit, *Ego eas acciperem, si essem*

Alexander; cui Alexander, *et ego, quidem, si essem Parmenio.* Pearce.

3. εἰ Ἀλέξανδρος ἤμην,] Hæc verba usque ad τὸ ἐπ' οὐρανὸν, non malè suppeditavit vir bonus Gabriel de Petrâ. Sed et MS. Vat. exhibet ἠρκέσθην τό. Undè unâ voce auctiorem Longinum præstabo. Rescribo, Ἐγὼ μὲν ἂν ἠρκέσθην ΤΟΥΤΟΙΣ. *Ego quidem hisce conditionibus acquiescerem.* Toup.

4. Τῆς Ἔριδος] *Discordiæ:* De qua scil. Hom. loquitur.

5. Ὢ ἀνόμοιόν γε τὸ Ἡσιόδειον ἐπὶ τῆς Ἀχλύος,] *Cui dissimile est illud Hesiodi de Tristitiâ,* εἴγε Ἡσιόδου καὶ τὴν Ἀσπίδα θετέον, *siquidem statuendum sit etiam* poëma illud dictum *Scutum esse Hesiodi.* Pearce. Vide Hesiod. Scut. Herculis, 267.

6. Ὁ δὲ πᾶς] Homerus scil. Vide Iliad. ί, 770.

308. 1. Ἀμφὶ δ' ἐσάλπιγξεν—] Vide Iliad. ύ, 61. et quæ ibi annotavit et citavit vir doctus Sam. Clarke, F. φ', 388.

2. Ἀλλὰ ταῦτα φοβερὰ μὲν, πλὴν ΑΛΛΩΣ εἰ μὴ κατ' ἀλληγορίαν λαμβάνοιτο, παντάπασιν ἄθεα, καὶ οὐ σώζοντα τὸ πρέπον.] Quod Græcæ abundantiæ est. Locus ita vertendus: *Hæc quidem terribilia sunt; sed nisi allegoricè accipias, impia omninò et præter decorum.* Toup.

309. 1. ἄταλλε δὲ κήτε' ὑπ' αὐτῷ] Ὑπάταλλε αὐτῷ, *illi subblandiebantur, blandimentis regem suum agnoscebant. Idem.* Vide Iliad. ν'. 18. &c. ύ. 60.

2. ἐχώρησε, κἀξέφηνεν,] Lego et distinguo: Ἐπειδὴ τὴν τοῦ θείου δύναμιν κατὰ τὴν ἀξίαν ἐχώρησεν, ἐγνώρισε καὶ ἐξέφηνεν. *Cùm Dei majestatem pro dignitate concepisset, agnovit et indicavit.* Toup. Libri alii, ἐχώρησε, alii, ἐγνώρισε. *Id.* P.

3. γενέσθω φῶς,—] Vide quæ de hoc loco disputârunt viri ingeniosi, Clericus, Huetius, Boilavius, aliique, ad finem operum Boilavii, Edit. Amst.

4. ἐν ἔτι τοῦ Ποιητοῦ,] Homerum, κατ' ἐξοχὴν, intelligit.

5. Ζεῦ πάτερ,] Iliad. ρ'. 645. Infrà, ό. 605.

6. καὶ οὐκ ἄλλό τι] Sensus est: Ipse etiam secundum ventum sibi aspirantem habet. non solùm pugnantium certamina, sed Poëtæ etiam animus quasi æstuat et turbatur. Pearce.

310. 1. —ὁ Κικέρων] Insignis Demosthenis Ciceronisque collatio.

2. ὁ μὲν—] Ita Quinctilianus: *In eloquendo est aliqua diversitas: densior ille, hic copiosior: ille concludit astrictiùs, hic latiùs pugnat.* Institut. Orat. lib. x. c. 1.

3. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμεῖς] Vos Latini, scil.

4. ὑπερτεταμένου] Vox ὑπερτεταμένον substantivè hîc accipitur, et significat idem quod ὕψος. Pearce. Nihil minus. τὸ Δημοσθενικὸν καὶ ὑπερτεταμένον ὕψος est *Sublime illud, quo nihil sublimius, et in quo solus regnat Demosthenes.* Toup.

5. Οὐκοῦν καὶ——] Hîc monet Longinus, ut optimi quique auctores ante oculos nostros in scribendo ponantur.

1. *πρὸς τὰ ἀνειδωλοποιούμενα μέτρα.*] *ad illos* Sublimitatis *ter-* 311.
minos, quorum imaginem ob oculos posuimus. Pearce.

2. τόδε τι] minus intellexerunt nostri Editores. Τόδε τι est *hoc vel illud.* Toup.

3. *ὑπέχειν—εὐθύνας, καὶ μὴ παῖξαι.*] Hæc est lectio Manutii. *Idque seriò et citra omnem jocum.* Quæ Gabrielis interpretatio est. Haud incommodè. Sed MSS. plerique omnes, *ὑπέχειν εὐθύνας πεπαῖχθαι*, quæ vera lectio, sed editoribus nostris parùm perspecta. Ὑπέχειν εὐθύνας πεπαῖχθαι est *fingi* sive *fingere te rationes reddere.* Nam hîc non vera res agitur; sed ficta scilicet et *πεπαιγμένη.* *Idem.*

4. *—ἀτελῆ καὶ τυφλὰ ὥσπερ ἀμβλοῦσθαι,*] *imperfecta et cæca quasi abortum patiantur, πρὸς τὸν τῆς ὑστεροφημίας ὅλης μὴ τελεσφορούμενα χρόνον. omninò non perducta ad tempus famæ apud posteros* vigentis. Pearce. ὅλως, Pearce et Weiske.

5. Αὐτόθι μέντοι] Incipit hîc Longinus de Figuris, quæ sunt tertius Sublimitatis fons, dicere. *Idem.*

6. *οὐ μὴν ἀλλ',*] Vide suprà ad p. 289. n. 1.

1. Οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμάρτετε,] Videtur Longinus hæc memo- 312.
riter citâsse. Vide suprà ad p. 194. n. 3.

2. *καὶ ξένων καὶ ὑπερφυῶν ὅρκων ἀξιοπιστίαν,*] *et in eam fidem, quæ meritò tribuenda esset novi excellentisque generis juramentis.* Pearce.

3. Η Βούλεσθε—περιϊόντες] Vide suprà ad p. 168. n. 7.

1. Ὅταν γε μὴν—] Vide suprà ad p. 85. n. 2. 313.

2. *—ἡ φύσις οὐ ταπεινὸν ἡμᾶς ζῶον*] Confer pulcherrimum poëma Angl. *The Pleasures of Imagination*, by Dr. Akenside, [B. I. 170.] cum iis, quæ hîc loci profert Longinus.

1. Ἐκεῖνο μέντοι λοιπὸν,] Longinus huic commentario finem 314.
impositurus quærit, quæ sit causa cur tanta extiterit Sublimium Oratorum penuria: Et (ut mihi videtur) consultò in initio hujus Sectionis Philosophum quendam loquentem induxit, ut sub alienâ personâ, potiùs quàm suâ, multa ipse diceret de utilitate Libertatis et Democratiæ ad excitandam in animis Oratorum Sublimitatem: quæ igitur Longinus Philosopho dicenti tribuit, ea esse ipsam Longini sententiam arbitror; quæ verò contra Philosophum illum affert, ea potiùs timori quàm judicio Longini tribuo. Pearce.

2. *ὡς ἀμέλει*] Vide suprà ad p. 2 1. n. 6.

1. *κοσμικά τις——ἀφορία.*] Pearcio displicet istud *κοσμικὰ*, 315.
quare legendum conjicit *κομιδῆ*, *prorsus, admodum.* Sed nihil opus. Morus verum sensum attigit, *tanta orationum sterilitas ubique terrarum*, &c.

2. Θρέψαι τε γὰρ, φησὶν,—] Locus ita scribendus est cum Manutio. *Θρέψαι τε γὰρ, φασὶν, ἱκανὴ τὰ φρονήματα τῶν μεγαλοφρόνων ἡ ἐλευθερία, καὶ ἐφελκύσαι ἅμα καὶ διωθεῖν τὸ πρόθυμον τῆς*

πρὸς ἀλλήλους ἔριδος καὶ τῆς περὶ τὰ πρωτεῖα φιλοτιμίας. *Est enim libertas, ut aiunt, ad alendos spiritus, et ad* ALLICIENDA *simul et* PROTRUDENDA *studia hominum valdè accommodata.* Toup.

3. παιδομαθεῖς εἶναι δουλείας δικαίας,] Δουλεία δικαία est *justa et legitima servitus. Idem.*

4. διόπερ οὐδὲν ὅτι μὴ κόλακες ἐκβαίνομεν μεγαλοφυεῖς.] *Hence it is that we* TURN OUT *nothing but arrant flatterers. Idem.*

5. καὶ οἷον ἔμφρουρον,] Optimè Gabriel, *Servile ingenium et quasi constrictum.* Quod ad Græcum satis accommodatum est. *Idem.*

6. κεκονδυλισμένον.] i. e. pugnis cohibitum et percussum; respicit Longinus ad servorum conditionem, qui à dominis suis pugno cædi solebant: hinc vox illa Metaphoricè significat hominem quovis modo subactum et subjectum. Pearce.

7. Ἥμισυ γάρ—] Vide Odyss. ρ', 322.

8. Πυγμαῖοι] Sic vocatur gens illa, quæ nullibi quidem extitit, sed quæ fingitur ex pumilionibus tota constitisse. Pearce.

316. 1. ἄγοντα καὶ φέροντα,] Vide suprà ad p. 33. n. 3.

2. καταβυθίζουσιν αὐτάνδρους ἤδη τοὺς βίους·] Elegans locutio, sed quam minùs perspectam habuerunt Interpretes. αὐτάνδρους τοὺς βίους est *rem familiarem una cum ipsis viris.* Toup.

3. Οὐ γὰρ ἐπὶ κρίσει μέν τις δεκασθεὶς,] Hic locus non emendatione sed interpretatione eget. Reddunt, *in judicio quis pretio corruptus.* Imperitè id quidem et nullo judicio. Επι κρίσει δεκασθῆναι, est *corrumpi ob sententiam dandam. Idem.*

4. τὰ οἰκεῖα μὲν φαίνεσθαι καλὰ—] Voces τὰ οἰκεῖα significant causam ejus, à quo pecuniam accepit; judex enim corruptus corrumpentis causam suam facit: bene igitur dicit Longinus τὰ οἰκεῖα. Pearce.

317. 1. ἕκαστος πρὸς τῆς ἑαυτοῦ ἡδονῆς ἠνδραποδισμένοι,] *Unusquisque à voluptatibus suis in servitutem redactus.* Toup.

2. κἀδέκαστον] *et non muneribus corruptum.* pro καὶ ἀδέκαστον, et ex conjecturâ Tollii, pro καθέκαστον in prioribus Editt. καταρχαιρεσιάζεσθαι, propriè est in comitiis corrumpi. P.

3. ἀλλὰ μὴ τῆς ζήλου καὶ τιμῆς ἀξίας ποτε ὠφιλείας.] *non autem ob id commodum, quod dignum est æmulatione et honore.* Pearce.

FINIS

Annotationum in Excerpta Critica.

NOTÆ PHILOLOGICÆ

AD

EXCERPTA MISCELLANEA.

I. NOTÆ IN THEOPHRASTUM.

1. EX THEOPHRASTO.] Theophrastus Eresius, ex Lesbo insulâ, philosophus celeberrimus, natus est Olymp. XCVII. 1. Profectus Athenas admodum juvenis, primum Platonem, deinde Aristotelem audivit. Aristotele defuncto, dignus habitus est Theophrastus, qui scholæ Peripateticæ curam susciperet. Eruditus, facundus, acutus, elegans, tantâ laude docuit ut auditorum immensa multitudo ad eum conflueret. Atheniensibus valdè jucundus erat, et apud eos ad provectam senectutem pervenit. Ipse nobis narrat, in procemio ad *Characteres*, se vixisse annos ἐννενήκοντα ἐννέα, *nonaginta novem*. Sed pro ἐννενήκοντα, quidam putant veram lectionem esse ἑβδομήκοντα, *septuaginta*. Multa quidem conscripsit; quorum magna pars periit. Quæ ad nos pervenere eorum pleraque sunt physici argumenti. Omnia diligenter enarrantur à doctissimo Fabricio in Biblioth. Gr. [Vol. II. p. 234. seqq.] Extat quoque Theophrasti libellus exquisitissimus, qui inscribitur Ἠθικοὶ Χαρακτῆρες, i. e. *Morum Notationes*, in quibus quorundam hominum suæ ætatis ingenium et stultitia, mirâ felicitate, exhibentur. De Theophrasto vide plura apud Diogenem Laërtium, [Lib. V.] Fabricium in Bib. Gr. [ubi suprà] Harlesii Introd. ad Hist. Ling. Gr. p. 228. seqq. et cæteros libros qui ibi indicantur. 321.

EDITIONES THEOPHRASTI.

1. Theophrasti Eresii Opera, Græcè, cum Scriptis Aristotelis. *Venetiis, apud Aldum*, 1498, *in fol.* Et iterùm, curante Camotio. *Ibidem apud eundem*, 1552, *in 8vo.* [Vide suprà, ad p. 257. n. 1.]

2. ———— Vita et Opera, Græcè, per Joannem Oporinum. *Basil.* 1541, *in fol.*

3. ———— Opera pleraque, Gr. et Lat. per Dan. Furlanum et Adrian. Turnebum. *Hanov. apud Wechelum*, 1605, *in fol.*

321. 4. Theophrasti Eresii Opera omnia. Gr. et Lat. ex recensione et cum emendationibus Dan. Heinsii. *Lugd. Bat.* 1613, *in fol.*

5. ——————— de Hist. Plantarum, libri x. Gr. et Lat. Theodoro Gazâ Interprete:—totum opus absolutissimis cùm notis tùm commentariis: item rariorum plantarum iconibus illustravit Jo. Bodæus à Stapel. &c. *Amst.* 1644, *in fol.*

*** Sed nimis longum foret diversas Editiones diversorum operum Theophrasti enumerare. Quasdam tantùm *Characterum* hîc recensebimus.

EDITIONES CHARACTERUM ETHICORUM.

1. Theophrasti Characteres, cum interpretatione Lat. per Bilibaldum Pirckeymherum, &c. *Norimbergæ*, per *Jo. Petreium*, *Anno* 1527, *in 8vo.* 2. Iidem, Gr. Lat. Is. Casaubonus recensuit, in Latinum Sermonem, et libero commentario illustravit. *Lugduni*, 1638, *in 8vo.* 3. Iidem, Gr. Lat. cum notis Is. Casauboni et aliorum. Accedunt Jac. Duporti praelectiones, &c. Recensuit, et notas adjecit Pet. Needham. *Cantabr.* 1712, *in 8vo.* 4. Iidem: recensuit, animadversionibus illustravit, &c. Joh. Frid Fischerus. Accessit commentarius Isaaci Casauboni. *Coburgi*, 1763, *in 8vo.* [Hæc est editio præstantissima. Præfatio plenam complectitur aliarum Editionum enumerationem.] 5. Les Caracteres de Théophraste d'après un MS. du Vatican, contenant des Additions qui n'ont pas encore paru en France. Traduction nouvelle, avec le Texte Grec, des Notes critiques, et un Discours préliminaire sur la Vie et les Ecrits de Theophraste. Par CORAY, Docteur en Médecine de la Faculté de Montpellier. *A Paris*, l'an VII (1799) *in 8vo.* 6. J. G. Schneider. 1799.

2. ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ ΗΘΙΚΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ.] h. e. THEOPHRASTI CHARACTERES ETHICI, sive NOTATIONES MORUM.

3. ἐπιστήσας τὴν διάνοιαν,] *Quùm advertissem animum: quum rem mecum considerarem et reputarem.* FISCHER.

4. τί γὰρ δήποτε] *Quidnam tandem caussæ sit. Idem.*

5. τὴν αὐτὴν τάξιν τῶν τρόπων] Angl. *the same set of manners.*

322. 1. Ἐκθήσω δέ σοι—] Ordo est: Ἐκθήσω δέ σοι κατὰ γένος, ὅσα τε γένη τρόπων τυγχάνει προσκείμενα τούτοις, καὶ [καθ'] ὃν τρόπον χρῶνται τῇ οἰκονομίᾳ. Angl. *And I will explain to you, separately, what sort of manners they happen to possess, and what particular mode of economy they observe in the exhibition of them.* "*Exponam tibi singulatim, de singulis generibus virtutum et vitiorum*, h. e. *non exponam universè de vitiis et*

" *virtutibus, non disseram de omnibus vitiis et virtutibus simul,* 322.
" *verum separatim de vitio et virtute quaque, ita ut non solùm*
" *demonstrem quæ vitia virtutésve insint cuique, sed et ut eti-*
" *am doceam, quomodo virtutem quisque vitiúmve ostendat et*
" *proferat* " FISCHER.

2. ποιήσομαι τὸν λόγον] Vide suprà ad p. 130. n. 4.

3. ἀπὸ τῶν τὴν εἰρωνείαν ἐζηλωκότων,] *ab iis qui studiosi sunt simulationis et dissimulationis.*

4. καὶ εἰς τίνα τρόπον κατενήνεκται·] Angl. *and to what sort of deportment he is prone.* κατενήνεκται, Atticè pro κατήνεκται, 3. sing. perf. ind. pass. verbi κατενέγκω, pro quo in usu καταφέρω.

5. τὰ ἄλλα δὲ τῶν παθημάτων, ὥσπερ ὑπεθέμην,] *cæteras affectiones, quemadmodum proposui.* Vide suprà ad p. 284. n. 1.

6. ὡς τύπῳ λαβεῖν,] *si quis velit describere.* FISCHER. Hac formulâ et similibus, quæ initio capitum recurrunt, excusatur definitio non nimis accurata. GESNER.

7. προσποίησις ἐπὶ χεῖρον] q. d. affectatio in deterius. Nimirum εἴρων non modò dissimulator est generatim hoc loco, aut qui, quod Socrates facere solebat, [Vide sup. ad p. 221. n. 7.] boni finis causa sententiam suam premit: sed homo versutus qui fallendi causa alienam personam sumit, insidiosus, &c. *Idem.*

8. τοιοῦτός τις οἷος—] subauditur ἐστι: Angl. *is such a person as to be capable of approaching his enemies, and speaking to them in such a manner as to disguise his hatred.* Vide suprà ad p. 212. n. 3.

9. καὶ τοῖς ἐντυγχάνειν—] Ordo est: καὶ προστάξαι τοῖς βουλομένοις ἐντυγχάνειν κατὰ σπουδὴν, ἐπανελθεῖν· *et jubere eos redire, qui eum volunt confestim convenire. rursum venire.* NEWTON.

10. καὶ προσποιήσασθαι—] *et præ se ferre se modò domum advenisse, aut serum fuisse, aut ægrotâsse.* καὶ πρὸς τοὺς δανειζομένους καὶ ἐρανίζοντας, ὡς οὐ πωλεῖ. *Et mutuantibus aut stipem ab eo exigentibus, se non vendere.* Hoc nimirùm dicit, vel quasi non intellexisset, quod vellent: (ut rectè Gesnerus) vel quasi pecuniam non haberet. Ερανος autem (unde ἐρανίζειν) est, secundum Fischerum, Pecunia quæ confertur ab amicis ditioribus ad sublevandam amici inopiam justam et legitimam, hâc lege ut eam reddat si deus dederit meliora.

1. δόξει μὴ προσποιεῖσθαι·] Angl. *he will seem not to mind it.* 323.

2. οὐ ταῦτα πρὸς ἐμὲ διεξῄει·] *non hæc mihi dixit,* s. *narravit.* FISCHER.

3. ἀπ' αὐτοῦ ἀρξαμένους πάντας,] Angl. *that all having begun with* THE VERY MAN, [ipsum hominem intelligit quem ipse adulator alloquitur,] ἐπὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατενεχθῆναι, *concluded on* HIS *very name.*

4. ἀφελεῖν κροκίδα·] Floccos legere solenne adulationis genus. Gesner. Ἀφαιρεῖν κροκίδας ἐστὶ τῶν πάντα ποιούντων ἕνεκα κολακείας. Suidas.

324. 1. πολιῶν] supple τριχῶν.

2. Καὶ σκώψαντι πικρῶς—] Hæc Casaubonus ita reddidit: *Quod si quem ille sale aliquo perstrinxerit, eundem iste acerbè irridebit:*—quod ferri potest. Sed, pro πικρῶς, quidam MSS. habent ψυχρῶς, quæ longè melior lectio: Καὶ σκώψαντι ψυχρῶς ἐπιγελάσαι,—Angl. *And when his friend has uttered some dull joke, he will laugh at it as excellent, and cram the corner of his robe into his mouth*, &c. I. T.

3. Ἀμέλει δὲ καὶ τὰ ἐκ γυναικείας ἀγορᾶς διακονῆσαι δυνατὸς ἀπνευστί·] γυναικεία ἀγορά, *Forum muliebre*, h. e. ubi venduntur vasa et utensilia omnisque generis obsonia, præter carnes, inprimisque pisces. Fischer. Voluit—Theophrastus his verbis declarare, quod Plutarchus ait esse adulatoris proprium: circa minuta quædam et sordida officia, quæ verus et ingenuus amicus ut se indigna spernit, versari, ea obire atque exsequi.—Ideo ait ἀπνευστὶ, hoc est sedulò, properè et quasi uno spiritu. Is. Casaubon. De ἀμέλει, vide suprà ad p. 211. n. 6.

4. καὶ παραμένων εἰπεῖν,—] Pro παραμένων dedit Newtonus παρακείμενος, quæ potior videtur lectio. I. T.

5. Καὶ τοῦ παιδὸς—ἀφελόμενος τὰ προσκεφάλαια, αὐτὸς ὑποστρῶσαι.] Angl. *and snatching away the cushions from the servant, lays them under him* with his own hands.

325. 1. ΠΕΡΙ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ.] *De Garrulitate.*

2. ἐκ Διονυσίων] Cùm plura fuerint Dionysia Athenis sive Liberalia; verna intelligunt, qui simpliciter ea nominant. Gesner. Vide Potteri Archæol. Gr. Vol. I. B. II. c. 20.

3. νέωτα] νέωτα, Ἀττικῶς· τὸ μέλλον ἔτος, Ἑλληνικῶς. Moeris.

4. μεγίστην δᾷδα ἔστησε·] *facem maximam posuit*, s. *accendit ante fores.* Fischer. Cùm facibus opus esset ad nocturna sacra, æmulationi locus fuisse videtur, quis maximam adferret. Gesner.

5. ᾨδεῖον·] Vide Potteri Archæol. Gr. B. I. c. 8.

6. μυστήρια—Ἀπατούρια] Vide Potteri Archæol. Gr. B. II. c. 19. 20.

7. παρασείσαντα] παρασείειν propriè est *manus jactare*, ut solent ii qui properant. intel. τὰς χεῖρας. valet *jactatis et demissis manibus fugere.* Fischer.

8. διαράμενον] διαίρεσθαι propriè *crura sua diducere et distendere.*—verba παρασείσαντα καὶ διαράμενον ἀπαλλάττεσθαι videntur tanquam proverbium dicta esse de *iis qui velis remisque*, ut aiunt, *fugerent. Idem.*

9. ἔργον γὰρ συναρκεῖσθαι] συναρκεῖσθαί τινι, *durare cum aliquo*. Gesner.

10. ΠΕΡΙ ΑΚΑΙΡΙΑΣ] *De Importunitate*. De Intempestivitate. Newton. ἀκαιρίαν *inscientiam temporum* Cicero dixit, monente Casaubono. Schneider. P.

1. δίκην ὠφληκότα ἐγγύης] δίκην ὠφληκὼς ἐγγύης dicitur *is qui spopondit pro aliquo, et quoniam is pro quo spopondit, non est solvendo, damnatus est ut ipse creditori satisfaciat pecuniámque reddat*. Est formula fori Attici. Fischer. 326.

2. δεινὸς—προσάγειν] Δεινὸς propriè significat *terribilis*: deinde ita dicitur *is qui in aliquo genere præstat et excellit*, in utramque partem. [Vide infrà ad p. 346. n. 2.]—Sed hoc in libello legitur passim *de eo qui aliquid facere solet*, sequente Infinitivo, ut δεινὸς χρῆσθαι, *Solet uti*, s. *utitur*. *Idem*.

3. καὶ παρὼν διαίτῃ,] Δίαιτα, *Arbitrium*: quum quis aut honoris causâ [αἱρετὸς] ab his qui controversiam habent, aut sorte [κληρωτὸς] legitur, ut litem dirimat ex fide bonâ, ex æquo et bono.—παρὼν διαίτῃ, *Captus arbiter*.—Συγκρούειν, *Concitare*: commemorando jura utriusque partis. *Idem*.

4. ΠΕΡΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΣ.] *De Superstitione*.

5. Αμίλει] Vide suprà ad p. 211. n. 6.

6. περιῤῥανάμενος] Περιῤῥαίνεσθαι, *Se adspergere* s. *corpus spargere aquâ lustrali*. Quæ aqua fiebat titione ex arâ rapto et in aquâ extincto. Fischer.

7. λιπαρῶν λίθων] Vide Geneseos cap. xxviii. 18. et cap. xxxv. 14.

8. ἐκδύσασθαι·] Hoc verbum et *exuendi*, et *excutiendi procul à se* significationem habet. Casaubon. Infrà, καθαρεῖν· καθᾶραι δεινὸς, Schneider. An καθαίρειν, conject.? P.

1. λέχει] Λέχος, *Lectus puerperæ*. Fischer. λεχὼ, Schn. 327.

2. τελεσθησόμενος,] Τελεῖσθαι, *Initiari*: *imbui mysteriis Orphicis*.

3. καὶ ἱερείας καλέσας, σκίλλῃ ἢ σκύλακι κελεῦσαι αὐτὸν περικαθᾶραι.] *piatricibus etiam ascitis, jubet se squillæ aut catuli circumlatione purgari*. Casaubon.

4. εἰς κόλπον πτύσαι.] Hoc faciebant veteres mali ominis avertendi gratiâ. Unde Theocritus: [Idyll. vi. 39.] Ὡς μὴ βασκανθῶ δὲ τρὶς εἰς ἐμὸν ἔπτυσα κόλπον. Ad quem locum ita Scholiastes:—ποιοῦσι γὰρ καὶ μέχρι τοῦ νῦν μάλιστα τοῦτο αἱ γυναῖκες τὸ νεμεσητὸν ἐκτρεπόμεναι. I. T. Vide etiam ad Theocrit. Idyll. xx. 11. 12. hujus Oper. Vol. II. p. 245. et Is. Casaub. Lect. Theocr. cap. viii.

5. ΠΕΡΙ ΜΙΚΡΟΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣ.] *De honoris aucupio è rebus frivolis*.

6. καὶ τὸν υἱὸν ἀποκεῖραι] Athenis fuit hic mos: Juvenes comam alebant ad annos pubertatis: tum à parentibus ad

tribules adducebantur, ut comam tonderent, quæ μαλλὸς et σκυλλὺς dicebatur:—qui suprà vulgus existimari volebant, comam filiorum suorum Apollini Pythio consecrabant. Casaubon. Nempè comam quam ponerent Juvenes, eam Deo alicui consecrari apud Græcos, pariter ac Romanos moris fuit. Gesner.

7. καὶ ἀποδοὺς μνᾶν ἀργυρίου, καινὸν ποιῆσαι ἀποδοῦναι·] *qui etiam, si minam argenti velit solvere, laboret ut reddat in aspero.* Καινὸν intelligo nummum recens percussum et novum: tales enim nummi veteribus et usu tritis ac sordidis præferuntur. Casaubon.

8. τὸ προμετωπίδιον ἀπαντικρὺ τῆς εἰσόδου προσπατταλεῦσαι,] *pelliculam frontis contra introitum, paxillis suspendere.* Fischer.

9. Θοιμάτιον] *Cum transvehebantur* equites Athenis, veste erant amicti purpureâ et variâ. Casaubon.

10. ΚΛΑΔΟΣ ΜΕΛΙΤΑΙΟΣ.] *Soboles Melitæa.* Nam poëtæ vocabulis κλάδος, ἔρνος, aliisque similibus utuntur de hominibus. Μικροφιλότιμος catulum suum sepelit ut hominem. Fischer. Cæterùm olim canes Melitenses magni habiti fuerunt. Vide Coll. Gr. Min. ad p. 7. n. 21.

11. ἀναθεὶς δακτύλιον χαλκοῦν ἐν τῷ Ἀσκληπιῷ, τοῦτον ἐκτρίβειν στεφανῶν·] *Suspendit æreum annulum in templo Æsculapii, eumque corollis ornando atterit.* Intelligo autem locum sic: Μικροφιλότιμος Æsculapio dedicat annulum æreum: hunc corollis justo crebriùs onerat: nam annulus ipse non potest atteri appendendis corollis. Fischer.

12. συνδιοικήσασθαι παρὰ τῶν πρυτάνεων,] *Sibi à Prytanibus mandari jubere. Idem.*

328. 1. ὡς καθ' ὑπερβολὴν εὐημερεῖ.] *Se summè felicem esse. Idem.*

II. NOTÆ IN POLYÆNUM.

329. 1. Ex Polyaeno.] Polyænus, gente Macedo, floruisse dicitur circiter annum Chr. 165. Utrùm aliquando stipendia mereret incertum est. Constat autem eum fuisse Rhetorem, et in foro versatum. Ad Imperatores M. Antoninum et L. Verum, stylo non ineleganti, scripsit Στρατηγημάτων βιβλία ὀκτὼ, *de Strategematis illustrium belli ducum libros* viii. Quædam autem eorum deperdita sunt. Nam ex 900 quæ scripsit, restant tantùm 833. Vide Fab. Biblioth. Gr. Vol. III. p. 482, seqq.

EDITIONES POLYÆNI.

1. Polyæni Macedonis Strategematum libri octo. Græcè primùm edidit, cum notis suis et Versione Vulteii, Isaacus Casaubonus. *Lugd. Bat.* 1589, *in* 12*mo.*

2. ———————————— Justo Vulteio Interprete. Pancratius Maasvicius recensuit, Is. Casauboni, nec non suas, notas adjecit. *Lugd. Bat.* 1690, *in* 8*vo.*

3. ———————————— interpretationem emendavit, et indicem adjecit Græcum Sam. Mursinna. *Berolini,* 1756, *in* 8*vo.*

2. ΕΚ ΤΩΝ ΠΟΛΥΑΙΝΟΥ, κ. τ. λ.] h. e. EX POLYÆNI DE STRATEGEMATIS LIBRIS.

3. ταύτῃ] scil. αἰτίᾳ—δημιουργοῦσιν, *efficiunt, fingunt.*

4. Ἦν γὰρ Διονύσῳ] Conjicit Uptonus vocem ὅτι, aut ejusmodi aliquid hìc excidisse, ἦν γὰρ ὅτι, κ. τ. λ. *tempus erat cùm*—

1. Πανὶ κληΐζομεν] *Pani tribuimus,* vel *nuncupamus.* BOCHARTUS. Πανικὰ Casaubonus : Sed nihil opus. 330.

2. Βασιλεὺς] Xerxes, scil.—ὡς Βασιλέα, Atticè pro πρὸς Βασιλέα.

3. ἄλλον] Prius enim ad Xerxem alium, de pugnâ cum Græcis committendâ, clam miserat Themistocles. UPTON.

4. ἦν—ἔξαρνος, ἦ μὴν οὐκ ἐγειρεῖσθαι τὸ τεῖχος.] *negabat omninò muros ædificari.* An, ἐγειρεῖσθαι 1 fut. med. sensu pass. an, ἐγείρεσθαι legendum conjecturâ ? P.

1. διεπολιτεύοντο.] *contrarias in republicâ sequebantur partes.* UPTON. 331.

2. καὶ τὴν Βασιλέως] supple χώραν.

3. ἐφ' ὅτι βασιλέα πεῖσαι, Ὅσαι πόλεις—] *quo regi persuaderet, ut quotquot essent Græciæ civitates in Asia, eas demitteret liberas.* UPTON.

1. κ'] i. e. εἴκοσι. P. 334.

1. ὀξυζελεῖς,] Vocem ὀξυβελεῖς haud facilè dixerim debeâsne cum καταπέλτας conjungere, an substantivè accipere. Nam ὀξυβελὴς appellatur affinis catapultæ machina militaris, quâ tela in hostem mittuntur. Sed malo ἐπιθετικῶς accipere. CASAUBON. At Interpres καταπέλταις legit. *Id.* P. 335.

1. ἅπαντας,] *trecentos nempè Spartanos,* qui cum Leonidâ suo in ipsis angustiis erant positi. 336.

2. Μένω] Genitivus, Atticè.

1. ποταμὸν μέγαν] Thamesin. UPTON. 337.

1. ὑπέμειναν.] Vide suprà ad p. 113. n. 3. 338.

III. NOTÆ IN ÆLIANUM.

339. 1. EX ÆLIANO.] Ælianus, qui et Claudii prænomen habuit, floruit circiter annum Chr. 225. Natus est Præneste in Italiâ, et distinguendus est ab Æliano Tactico. Audivit Pausaniam Rhetorem; et quanquamè finibus Italiæ vix unquam egressus esset, tamen Græcorum, Græcæque Eloquentiæ amantissimus; stylum benè Græcum assequutus est. Cœlebs obiit ultra sexagesimum ætatis annum. Ex scriptis ejus restant Variæ Historiæ Libri xiv. Historiæ animalium Libri xvii. quædam fragmenta et Epistolæ. Quæ scripsit eorum pleraque ex aliis collegit, nec insignis est ingenii acumine aut sagacitate. Scriptor tamen non inutilis est nec injucundus. Vide Fab. Biblioth. Gr. Vol. III. p. 696. et Harlesii Introd. in Hist. Ling. Gr. p. 435. et seqq.

Editiones Æliani Variæ Historiæ.

1. Claudii Æliani Varia Historia, Græcè. Edidit Camillus Peruscus, cum commentario ex Heraclide de rebus publicis, &c. *Romæ*, 1545, *in* 4*to*.

2. ——————— Gr. et Lat. cum Notis Schefferi, et indice. *Argent.* 1647, *in* 8*vo*. et iterùm, 1662, *in* 8*vo*.

3. ——————— Gr. et Lat. editionem paravit Joach. Kuhnius, &c. *Argent.* 1685, *in* 8*vo*. [Quæ Edit. repetita est curante Jo. Henrico Lederlino, *ibidem*, 1713, *in* 8*vo*.]

4. Claudii Æliani Opera omnia, Gr. Lat. cum notis Jac. Perizonii. *Lugd. Bat.* 1701, 2 *Voll. in* 8*vo*.

5. ——————— Gr. Lat. cum notis variorum et interpretatione Vulteii, curante Abr. Gronovio. *Lugd. Bat.* &c. 1731, 2 *Voll. in* 4*to*.

6. ——————— Varia Historia; quam sine notis, at indice copiosissimo instructam curavit M. Christoph. Kretschmar. *Dresdæ* et *Lipsiæ*, 1746, *in* 8*vo*. [Scholarum usibus accommodata est hæc editio.]

7. ——————— Gr. Curavit editionem indicemque Græcitatis adjecit Car. Gottl. Kuehn; [cum integro Comment. Jac. Perizonii, &c. P.] Tom. I. II. *Lipsiæ*, 1780, *in* 8*vo*.

8. ——————— Gr. ex recensione Kuhnii et Lederlini: Gronoviana tamen edit. est comparata, et lectiones, quas rescripserat Gronovius, in margine sunt notatæ. *Halæ Saxon.* 1793, *in* 8*vo*.

9. ——————— Gr. adnotationibus Jac. Perizonii in primis et aliorum selectis instructa:——cum præf. Schelleri. Curavit edit. notas suas indicesque adjecit Gottl. Benj. Lehnert. *Lipsiæ*, 1793, 2 *tom. in 8vo.*

2. ἡ ναῦς] Navem intellige singularem: quam et Δηλιάδα, et Salaminiam vocavere. Upton. Vide suprà ad p. 236. n. 5.

3. τὸν Σωκράτην ὁ Απολλόδωρος.] Hanc ellipsin defendi posse vix arbitror. Præpositio πρὸς inserenda videtur. Upton.

4. πρὸς τοὺς ἀμφὶ τὸν Κρίτωνα,—] Vide suprà ad p. 201. n. 5.

1. τὸν ὀλίγον ὕστερον—] Vide Socratis vitæ finem è Phædone: p. 252. seqq. 340.

2. Ὅτι ἑάλω τὸ Ἴλιον,] Vide suprà ad p. 34. n. 2.

3. καὶ πάνυ Ἑλληνικῶς τοῦτο ἐκήρυξαν,] *et more omninò Græco hoc per præcones denuntiârunt.*

4. ἀπέστησαν·] *abscesserunt.* Vide suprà ad p. 3. n. 7.

5. ὅμως λογισμοῦ ἐκράτησε,] *tamen* rectam *rationem possidebat.*

1. ἑτέρως εἶχον τῶν τραυμάτων,] Locutio elegantissima. Verbum ἔχειν cum adverbiis et gignendi casu, notat qualitatem, vel quemcunque corporis aut animi affectum. Itaque ἑτέρως ἔχειν τῶν τραυμάτων, est *alia* seu *averso corpore vulnera excepisse*; quod apud Lacedæmonios probrosum erat. Kuhnius. 341.

2. ὡς ἔνι μάλιστα, λαθεῖν σπεύδοντες,] *quam maximè ut laterent studentes.* ὡς ἔνι μάλιστα est locutio elliptica ita supplenda, ὡς εἶναι ἐν τοῖς μάλιστα λανθάνουσι.

3. πολυανδρίῳ] Ita vocabantur loca publica, ubi pauperes communiter sepeliebantur, vel abjiciebantur, quæ loca variis in oppidis erant, in petris excisa. Perizonius.

4. ψηφίσασθαι—ἐψηφίσαντο·] Vide suprà ad p. 100. n. 2.

1. ὁ δήμιος] Ὁ τῶν ἕνδεκα ὑπηρέτης. *undecim virorum lictor: cui commissum erat, venenum damnatis afferre.* Upton. Vide suprà ad p. 254. n. 1. 342.

2. ἀλλὰ τούτους γε τοὺς θρόνους ἀσβόλῳ κατέχρισαν.] *sedes*, inquam, *has fuligine resperserunt.* Vulteius.

1. ὑπέρευγε] *pulcherrimè.* ὑπὲρ εὖ γε. P. 343.

2. ἀνδρῶν κλέα·] Vide Iliad. ί, 186. 189.

3. Αργολικὴν] Quæ hìc nominantur arma, pro optimis habita apud Græcos veteres. Upton.

4. εἶχεν αἰσθητικῶς] Elegans circumlocutio τοῦ συναισθάνεσθαι, quod est, *Sibi esse conscius alicujus rei, ejúsque sensum intus percipere.* Kuhn.

5. ἀνάπλεως] ὁ καὶ ἡ flectitur Atticè. Vide suprà ad p. 92. n. 1.

1. ἀντικρίνων] Vide Iliad. ρ', 263. annotante Sam. Clarke. 344.

2. Τετραλογίαν] Is. Casaubonus in De Satyricâ poësi: Mos

Tragicorum Græcorum fuit Athenis, ut modò singulas committerent fabulas, modò plures. Unde τριλογίαι et τετραλογίαι τραγικῶν δραμάτων sunt appellatæ: semper autem postrema fabula Satyrica fuit. UPTON.

3. τῶν Διονυσίων] Quo festo Poëtarum fiebant carmina. SCHEFFER.

345. 1. ὅσα μὲν ἰδεῖν] Mutavi verborum seriem, structurâ postulante; cum priùs legeretur, ὅσα μὲν οὕτως ἰδεῖν, perverse satis ordine. Sed planè vox οὕτως otiosa est. UPTON. Atqui vir doctus perperam sollicitat vocem οὕτως· nequaquam enim supervacanea est. Vide quæ annotavit vir longè acutissimus Sam. Clarke, ad Hom. Iliad. γ', 409.

2. ἀνακτόρου,] Si Hesychio fides, ἀνάκτορον propriè Cereris est templum; ἀνάκτορον τὸ τῆς Δήμητρος. UPTON.

3. πλὴν οὐκ ἀπήντησε ταῦτα ταύτῃ ποθέν.] *verùm hæc longè secùs evenerunt.* Hæc particula ποθὲν hoc loco fere expletiva est, ut ἄλλοθέν ποθεν, elegantiæ potius quam necessitatis gratiâ. *Idem.* Vide Vol. II. ad p. 177. ver. 366.

4. καὶ ὁ μὲν περὶ τὴν Βακχείαν εἶχεν.] *et totus erat in celebrandis Orgiis occupatus.*

5. ὀργῇ] ὁρμῇ Edd. aliæ legunt ex MSS. KUEHN. P.

346. 1. τὸ ποιητικὸν,] alludit ad ea quæ cecinit Homerus, Iliad. δ', 161.

2. ἐὰν ἔχῃ δύναμιν φραστικὴν,] Angl. *if it possesses a proper power of expression,* μηδὲν ἀσθενέστερον [εἶναι,] ὅσα βούλεται, δεικνύναι, τῶν ἀνδρῶν τῶν κατὰ χειρουργίαν δεινῶν, *is no less capable of exhibiting what it pleases, than persons who excel in* the *manual operation* of painting. οὗ τὸ μὲν μῆκος, κ. τ. λ. Angl. *which stretches in length about five miles, and in breadth a hundred paces, or, in some parts, more.* HURD, in his Discourse on *Poet. Imitation.* σταδίους·—πλέθρου,—Vide suprà ad p. 88. n. 7, 8.

3. εἰς κάλλος τότε φιλοτιμησαμένης,] *ad venustatem se ambitiosè componentis.* VULTEIUS.

4. καὶ τίθηλε,] Vide suprà ad p. 29. n. 4.

5. σμίλαξ·] Botanists give it the name of *oriental bindweed.* It is said to be a very rambling plant, which climbs up trees, and rises to a great height in the Levant, where it particularly flourishes. HURD.

6. Πανήγυρις.] Elegans imprimis metaphora. Sic Horat. *Omnis copia narium.* Dicitur etiam κακῶν πανήγυρις, de malis agminatim ingruentibus, et sibi invicem succedentibus. UPTON.

347. 1. λεὼς] Vide suprà ad p. 343. n.5.

2. περὶ τὸ Κρεῖττον,] Περὶ τὸν Θεὸν, seu τὸ Θεῖον. UPTON.

3. καθήρασθαι] *se purgâsse* propter occisum Pythonem. Vide suprà p. 7.

4. [ἐκ τῆς αὐτοῦ δάφνης] Hæc verba uncinis includenda curavi: etenim suspicor à malâ esse manu. UPTON.

1. ἔτους ἐνάτου] Tanto enim tempore exulâsse dicitur, et 348.
tum demùm expiatus esse à cæde Pythonis. SCHEFFER.

2. ἐρῶν—ὁ Θεὸς] *amans Deus*—Apollinem intelligit, qui perditè Daphnen, Penei filiam, amabat, in laurum postea mutatam. Sed cùm à quibusdam meritò suspecta est hæc vox, quid si ἀφ' ἧσπερ οὖν, vel conjunctè ἡσπεροῦν, legamus? UPTON.

3. Πελαγονίας,] Ortelius Πελασγίας legendum censet. *Idem.*

4. τῶν Ἑσπερίων.] Locros intellige Ozolas sive Hesperios. *Idem.*

5. ἐκεῖνοι οἱ] Præponendum οἱ, legendumque οἱ ἐκεῖνοι, *illi ipsi*, scil. *Melienses, Dorienses,* &c. vel planè delendum. KUHN. At ἐκεῖνοι, οἱ—KUEHN probat et legit. P.

6. Ὑπερβορέων] Populi, ultra Scythiam: tangit autem Hyperboreorum quædam sacra Delphos deportata; de quibus Herodotus, lib. 4to, est consulendus. UPTON. Atqui hæc sacra ferebantur non *Delphos*, sed *Delum*, et per alias igitur terras, ut ratio viæ postulabat, quæ in Græcia a Dodonæis ferebat in Eubœam, et inde Delum. Vide Herod. iv. 33. PERIZONIUS. P.

FINIS

ANNOTATIONUM IN EXCERPTA MISCELLANEA.

APPENDIX ad Coll. Græc. Maj. Vol. I. in qua indicantur Subsidia quædam selecta, Linguæ Græcæ Studiosis utilissima.

I. TIRONIBUS.

Moor Elementa Linguæ Græcæ.—Elementa Linguæ Græcæ; novis, plerumque, regulis tradita, &c. Pars Prima, complectens Partes orationis declinabiles; &c. Studio Jacobi Moor, LL. D. Pars secunda, complectens verba Anomala et Defectiva, et quasdam ex Præpositionibus. Studio Andreæ Dalzell. S. R. S. E. Nunc demum reliquas Præpositiones, Adverbia, Conjunctiones, Syntaxin, Prosodiam, &c. Studio Georgii Dunbar, S. R. S. E. &c.

Posselii Syntaxis.—Joannis Posselii Syntaxis Græca. *Witteb.* 1561, 1586, &c. *Lips.* 1704, 1725, *in* 8*vo.* [Sunt et aliæ editiones alibi.]

Franklin Ορθοτονία.—Tractatus de tonis in Lingua Græcanica, &c. in duos libros digestus; scriptus per R. F. *Lond.* 1630, *in* 12*mo.*

Labbe de Accentibus.—Regulæ Accentuum et Spirituum Græcorum, novo ordine in faciliores et difficiliores pro captu scholasticorum distributæ, &c. operâ P. Philippi Labbe. *Rotomagi,* 1743, *in* 8*vo.* Item editio auctior, *Parisiis, sumtibus Fratrum Barbou,* 1725, *in* 12*mo.*

The Port-Royal Greek Grammar.—Nouvelle méthode pour apprendre facilement la Langue Gréque, &c. Nouvelle edition, corrigée et augmentée de nouveau. *A Paris,* 1754, *in* 8*vo.* [N. B. Hunc librum Angl. vertit T. Nugent.]

Huntingford's *Greek Exercises.*—An introduction to the writing of Greek, by George Isaac Huntingford, D. D. [now Bishop of Gloucester.] Part the first, 5th edit. *Lond.* 1793. Part the second, 3d edit. *ibid.* 1791, *in* 8*vo.*

Dunbar's *Greek Exercises.*—Exercises on the Syntax, and observations on some peculiar Idioms of the Greek Language, &c. By George Dunbar, Professor of Greek in the University of Edinburgh. 2d Ed. *Edin.* 1816, *in* 8*vo.*

Scapulæ Lexicon.—Lexicon Græco-Latinum novum, &c. Operâ et studio Joan. Scapulæ. *Basil.* 1579, *in fol.* [Bona est editio, quæ prodiit *Lond.* curante Harmaro, 1637. Optima autem quæ *Lugd. Bat. et Amst. apud Elzevirios et Hackium,* 1652. [Editio Nova, in qua, nunc primum, Vocabula ex Appendice Askewiana, secundum literarum seriem inseruntur. *Glasguæ,* 1816.]

Schrevelii Lexicon.—Cornelii Schrevelii Lexicon manuale Græco-Lat. et Latino-Græcum, &c. Edit. nova, &c. *Lond.*

1774. [Edit. 15. *ibid.* 1791,] *in 8vo.* [Multæ sunt hujus libelli editiones. Nuperrima est *Edinensis*, 1814.]

Hederici Lexicon.—Benjamini Hederici Græcum Lexicon manuale, &c. *Lipsiæ*, 1722, *in 8vo. Lond.* à Patrick, 1739, *in 4to.* à Morell, 1796, *ibid. in 4to.* Editio nova, cui accedit magnus verborum et exemplorum numerus ex schedis Petri Her. Larcheri. *Lond.* 1816.

Morell Thesaurus.—Lexicon Græco-Prosodiacum, Auctore T. Morell, s. t. p. olim vulgatum typis denuo mandavit, permultis in locis correxit, exemplis a se allatis, et animadversionibus illustravit, verbis, a Morello omissis, quam plurimis auxit, et Græcis vocibus Latinam versionem subjecit Edv. Maltby, s. t. p. *Cantab.* 1815, *in 4to.*

Seale *on the Greek Metres.*—An Analysis of the Greek Metres. By J. B. Seale, d. d. 4th edit. *Cambr.* 1804, *in 8vo.*

Vigerus de Idiotismis.—Francisci Vigeri de præcipuis Græcæ dictionis Idiotismis Libellus. Illustravit, perpetuis animadversionibus et quamplurimis idiotismis auxit Henricus Hoogeveen. *Lugd. Bat.* 1742, *iterùm*, 1752, *tertiùm*, 1766, *in 8vo.* [Post Hoogeveenum bis quoque edidit hunc libellum Jo. Car. Zeunius. Edidit etiam Hermannus, et suis animadversionibus auxit. Est editio nitidissima, *Glasg.* 1813, *in 8vo.*] Edit. 2da Hermanni, *Lips.* 1813. P.

Bos Ellipses Græcæ.—Lamberti Bos Ellipses Græcæ, &c. cum doctorum virorum observationibus; quibus et suas adjecit M. Nicolaus Schwebelius. *Norimberg.* 1763, *in 8vo.* [Earundem edit. octava, novis observationibus B. D. Christ. Michaelis aucta. *Halæ*, 1765, *in 12mo.* Optima autem est Schwebelii, *Norimb.* 1763, *in 8vo.*] *Glasguæ*, 1813, *in 8vo.*

Kuster de Verbis Mediis.—Lud. Kusterus de vero usu Verborum Mediorum, &c. item veteres poëtæ citati, &c. sive Index vocabulorum in quibus anceps Vocalis pro longâ habenda est. Curâ Edw. Leedes. *Lond.* 1806, *in 8vo.* De Verbis Græcorum Mediis Commentationes Lud. Kusteri, Jo. Clerici et Erasmi Schmidii; recensuit, suam adjecit Christ. Wollius. *Lips.* 1752, *in 8vo.*

Dresigius de Verbis Mediis N. T.—Segim. Frid. Dresigii Commentarius de Verbis Mediis N. T. nunc primum editus curâ Joh. Frid. Fischeri. Addita est, præter Lud. Kusteri libellum, Joh. Clerici Dissertatio de eodem genere Verborum Græcorum è linguâ Franco-Gallicâ in Lat. conversa. *Lipsiæ*, 1755, *in 8vo.*

Devarius de Particulis.—Matthæi Devarii de particulis Linguæ Græcæ liber particularis. *Amstel.* 1700, *in 12mo.*

[Multis accessionibus locupletatus est et emendatus à Joan. Gottfr. Reusmanno. *Lips.* et *Sleizæ*, 1775, *in* 8*vo.*]

Hoogeveen de Particulis, breviavit Schutz.—Henrici Hoogeveen doctrina particularum Linguæ Græcæ: recensuit, breviavit et auxit Christ. Godof. Schutz. *Dessaviæ* et *Lipsiæ*, 1782. et *Lipsiæ*, 1788, *in* 8*vo.* *Glasg.* 1812, *in* 8*vo.*

Potter's *Antiquities.*—Archæologia Græca: or, The Antiquities of Greece. By John Potter, D. D. late Lord Archbishop of Canterbury. In 2 vols. The 2d edit. *Lond.* 1720, *in* 8*vo.* [A New Edition, to which is now first added, An Appendix, containing a concise History of the Grecian States, &c. By G. Dunbar, *Edin.* 1813, 2 vols. *in* 8*vo.*

Robertson's *Ancient Greece.*—The History of Ancient Greece, from the earliest times till it became a Roman Province. By William Robertson, Esq. Keeper of the Records of Scotland. The 3d Edit. *Edin.* 1786, *in* 8*vo.*

Adam's *Geography and History.*—A Summary of Geography and History, both ancient and modern: &c. By Alex. Adam, LL. D. Rector of the High School of Edinburgh. *Edin.* 1794, *in* 8*vo.* [Sunt et aliæ editt.]

Harwood's *View.*—A View of the Various Editions of the Greek and Roman Classics, with Remarks. By Edward Harwood, D. D. Second edit. corrected and enlarged. *Lond.* 1778, *in* 8*vo.* [N. B. Est quoque 3tia, *ibid.* 1789.]

Walch Introductio.—Jo. Ern. Imman. Walch Introductio in Linguam Græcam. *Jenæ*, 1772, *in* 8*vo.*

Harlesii Introductio.—Theophili Christophori Harles Introductio in Historiam Linguæ Græcæ. *Altenburg.* 1778, *in* 8*vo.* [Eadem auctior, 1797, 3 *voll.*]

An Analysis of the radical Tenses of the Greek Verb, with an Essay on the origin and general power of the particle ἄν, by G. Dunbar, F. R. S. E. 8*vo.* *Edin.* 1813.

Schelleri Præcepta styli benè Latini, in primis Ciceroniani, 2 *vol. Lips.* 1797, *in* 8*vo.*

Crombie's Gymnasium, sive Symbola Critica. Opus perutile. 2 vol. *Lond.* 1812.

II. PROVECTIORIBUS.

Chalcondylæ Grammatica Græca.—Demetrii Chalcondylæ Erotemata, sive Institutiones Grammaticæ, initiandis Græcæ Linguæ Studiosis, vel magno Budæo teste, accommodatissimæ: unà cum Melioris Volmarii Erythropolitani præfatione, in qua de ratione discendæ Linguæ Græcæ nonnulla, dignissima cognitu. Accessit item, Emmanuelis Moschopuli de Nominum ac Verborum Syntaxi Libellus. *Basileæ*, 1546, *in* 12*mo.*

MOSCHOPULI Grammatica.—Emanuelis Moschopuli Grammaticæ artis methodus, &c. *Basil.* 1550, *in 4to.*

CHRYSOLORÆ Grammatica.—Emanuelis Chrysoloræ Bysantini Græcæ Grammaticæ Institutiones. Latina è regione opposita sunt Græcis, &c. Dominico Sylvio interprete. *Venetiis, apud Joannem Farreum et Fratres,* 1542, *in* 12*mo.* [Multæ sunt hujus libelli editiones; ex rarissimis est, quæ unà cum versione Latinâ interlineari impressa est, sub hoc titulo: Erotemata Chrysoloræ. De formatione temporum ex libro Chalcondylæ. Quartus Gazæ de constructione. De anomalis verbis. De encliticis. Sententiæ monostichi ex variis poëtis. Additur in fine: *Impressum in Compluti academia ab Arnaldo Guillelmo Brocario. Anno Dom.* 1514, *in 4to min.* Exemplar pulcherrimum hujus editionis pretiosissimæ asservatur in Biblioth. Acad. Edin. ex donis celeberrimi Gul. Drummond de Hawthornden.]

CONSTANTINI LASCARIS Grammatica. Compendium octo orationis partium et aliorum quorundam necessariorum, editum à Constantino Lascare Byzantino. *Venetiis, apud Aldum,* 1512, *in 4to.* [Vetustissima hujus libri editio prodiit *Mediolani,* 1476, *in 4to,* et liber est inter primos Græcè excusos. Vide Panzer. Ann. Typ. vol. ii. p. 25.]

GAZÆ Grammatica.—Theodori Gazæ Introductionis Grammaticæ libri quatuor, unà cum interpretatione Latinâ, &c. *Basileæ, apud Valentinum Curionem,* 1523, *in 8vo.* [Sunt multæ aliæ hujus libri editiones.]

VERWEY Grammatica.—Nova Via docendi Græca, &c. edidit, &c. Joannes Verwey, &c. *Gaudæ,* 1702, *in 8vo.*

WELLERI Grammatica Græca.—Jacobi Welleri Grammatica Græca nova, antè ab Abrahamo Tellero, quod ad dialectos attinet, completa; pòst verò ab ipso auctore novis notis et indicibus locupletata; cui nunc, præter observationes, tabulas, versúsque memoriales Christ. Daumii, accesserunt Lamberti Bosii brevissima Syntaxis, et accentuum ratio. Curavit iterúmque edidit Joh. Frid. Fischerus. *Lipsiæ,* 1781, *in 8vo.*

HULEWICZ Grammatica Græca.—Alex. Gabr. de Woiutyn Hulewicz, nobilis Poloni Institutiones Linguæ Græcæ, &c. *Lugd. Bat.* 1746, *in 4to min.*

HOOGEVEEN de Particulis.—Doctrina particularum L. Græcæ, auctore Henr. Hoogeveen. *Delphis,* 1769, 2 *voll. in 4to.*

POLLUX.—Julii Pollucis Ονομαστικον, sive Vocabularium, &c. Opt. edit. est, quam Jo. Henr. Lederlinus, et, hoc mortuo, Tib. Hemsterhusius, Gr. et Lat. curârunt. *Amst.* 1706, *in fol.*

Hesychius.—Hesychii Lexicon, cum notis doctorum virorum integris, &c. ex autographis partim recensuit, partim nunc primum edidit, &c. Joannes Alberti. 2 *voll. in fol. Lugd. Bat.* vol. i. 1746. vol. ii. 1766. *in fol.* [Vide Præf. 2di vol. a celeber. Dav. Ruhnkenio.]

Suidas.—Suidæ Lexicon Græcum et Lat. Textum Græcum cum MSS. codd. collatum et plurimis mendis purgatum, et versione Æmyl. Porti indicéque Ludolphi Kusteri locupletatum. *Cantabr.* 1705, 3 *voll. in fol.*

Toup Emendationes in Suidam, &c.—Emendationes in Suidam et Hesychium, et alios Lexicographos Græcos. Scripsit Jo. Toup. Edit. 2da. *Oxon.* 1790, 4 *voll. in 8vo.*

Phavorinus.—Varini Phavorini Camertis Lexicon Græcè. *Romæ*, 1523, *in fol. Basil.* 1538, cum indicibus duobus uberrimis; et *Venetiis*, 1712, *in fol.*

Etymologicum Magnum.—Etymologicum Magnum, seu Magnum Grammaticæ penu; &c. Operâ Frid. Sylburgii Veter. *E Typogr. Commelini*, 1549, *in fol.*

Constantini Lexicon—Rob. Constantini, Medici Cadomensis Dictionarium Ling. Græcæ. *Genev.* 1562, 2 *voll. in fol.* [Item cum additionibus Francisci Porti aliorùmque, *ibid.* 1592, edit. opt.]

Henrici Stephani Thesaurus.—Thesaurus Græcæ Linguæ, ab Henrico Stephano constructus. &c. *Anno* 1572, *excudebat Henr. Stephanus*, 5 *voll. in fol.* [Altera est editio hujus operis præstantissimi; sed sine anno, et cujus titulus hanc epigraphen exhibet; *Quidam ἐπιτέμνων me capulo tenus abdidit ensem: Æger eram à Scapulis, sanus at huc redeo:* —ad Scapulæ scil. Lexicon alludentem, quod ex Stephani priore ferè totum desumptum est. Verùm nihil refert, qua editione ad Linguæ Græcæ studium uteris. Vide Fab. Bibl. Gr. vol. vi. p. 663. seqq. edit. Harles.] Est et nova Editio, multis subsidiis instructa, cujus duæ tantum partes adhuc lucem aspexerunt. *Londini*, *in fol.*

Timæi Lexicon Platonicum.—Timæi Sophistæ Lexicon Vocum Platonicarum. Ex cod. MS. Sangermanensi nunc primum edidit, atque animadversionibus illustravit David Ruhnkenius. *Lugd. Bat.* 1754, *in 8vo.*

Apollonii Lexicon Homericum.—Apollonii Sophistæ Lexicon Græcum Iliadis et Odysseæ. Primus ex cod. Sangermanensi in lucem vindicavit, &c. Joan. Baptista Casparus d'Ansse de Villoison, &c. *Lut. Par.* 1773, 2 *tomm. in fol.* [Idem editum ab H. Tollio. *L. Bat.* 1788, *in 8vò.*]

SEBERI Index Homericus.—Index Vocabulorum in Homeri Iliade atque Odyssea, cæterisque quotquot extant Poëmatis. Studio M. Wolfgangi Seberi Sulani. Edit. nova, *Oxon.* 1780, *in* 8*vo.* Cum Appendice, *ibid.* 1782, *in* 8*vo.*

DAMM Lexicon Homericum et Pindaricum.—Novum Lexicon Græcum Etymologicum et Reale, cui pro basi substratæ sunt concordantiæ et elucidationes Homericæ et Pindaricæ, cum indice universali Alphabetico. Collegit et digessit Christianus Tobias Damm. *Berol.* 1765, *in* 4*to.*

ÆMYLII PORTI Lexica.—Æmylii Porti Lexicon Ionicum. *Francof.* 1603, *in* 8*vo.* Lexicon Doricum. *Ibid.* 1603, *in* 8*vo.* Lexicon Pindaricum. *Hanov.* 1606, *in* 8*vo.*

MOERIS ATTICISTA.—Mœridis Atticistæ Lexicon Atticum, cum Jo. Hudsoni, &c. aliorumque notis. Secundum ordinem MSStorum restituit, emendavit, &c. Jo. Piersonus. Acc. Ælii Herodiani Philetærus è MSS. nunc primum editus, &c. *Lugd. Bat.* 1759, *in* 8*vo.*

PHRYNICHUS.—Phrynichi Eclogæ nominum ac verborum Atticorum, cum versione Lat. Pet. J. Nunnesii, et ejusdem ac Dav. Hoeschelii notis, &c. curante Jo. Corn. de Pauw, qui notas quoque suas addidit. *Traj. ad Rhen.* 1739, *in* 4*to.*

THOMAS MAGISTER.—Thomæ Magistri vocum Atticarum Eclogæ, ex dispositione Nic. Blancardi, cum vetustis Lamb. Bosii, et novis Heinsii, Fr. Junii, &c. animadversionibus, collegit partim digessitque Jo. Stephan. Bernard, M. D. qui et suas notas adjecit. *Lugd. Bat.* 1757, *in* 8*vo.*

AMMONIUS.—Ammonius de affinium vocabulorum differentiâ. Accedunt opuscula nondum edita, &c. Ammonium, ope MS. primæ edit. Aldinæ, et aliunde, emaculavit, et notis illustravit; reliqua ex codd. MSS. Bibl. Lugd. Bat. nunc primum vulgavit Ludovicus Casparus Valckenaer, *Ibid.* 1739, *in* 4*to.*

HARPOCRATION.—Valerii Harpocrationis de vocibus liber, cum notis, &c. Jac. Gronovii. Accedunt diatribe H. Stephani, &c. item notæ, &c. Henr. Valesii. *Lugd. Bat.* 1696, *in* 4*to.* [In quibusdam editionibus inscribitur *Λεξικὸν τῶν δέκα ῥητόρων.*]

C. T. ERNESTI Lexicon Technologicum.—Lexicon technologiæ Græcum rhetoricæ. Congessit et animadversionibus illustravit Jo. Chr. Theoph. Ernesti. *Lips.* 1795, *in* 8*vo.*

GREGORIUS de Dialectis.—Gregorius, Corinthi Metropolita, de Dialectis. E codd. MSS. emendavit et notis illustravit Gisbertus Koen. Accedunt Grammatici Leidensis et Meermanni de Dialectis opuscula, &c. *L. Bat.* 1766, *in* 8*vo.*

HEUPELIUS de Dialectis.—Canones de Græcarum Dialectorum proprietatibus, &c. Auctore Georg. Freder. Heupelio. *Argent.* 1712, *in* 12*mo.*

MAITTAIRE Dialecti.—Græcæ Linguæ Dialecti, in Scholæ Regis Westmonasteriensis usum recognitæ operâ Mich. Maittaire: præfationem, et appendicem ex Apollonii Dyscoli fragmento inedito addidit J. Fr. Reizius. *Hagæ Comitum,* 1738, *in* 8*vo.*

BUDÆI Commentarii.—Gul. Budæi Commentarii Linguæ Græcæ. *Par.* 1529. *Bas.* 1530. [Opt. est *Par.* 1548, *in fol.*]

DAWES Miscellanea Critica.—Ricardi Dawes Miscellanea Critica: iterum edita. Curavit et Appendicem Adnotationis addidit Thomas Burgess. *Oxon.* 1781, *in* 8*vo.* *Lipsiæ,* 1800.

PORSONI Supplementum in Præf. ad Hecubam Eurip. *Cant.* 1802, *in* 8*vo.*

LENNEP Etymologicum.—Jo. Daniel a Lennep Etymologicum Linguæ Græcæ, &c. editionem curavit, atque animadversiones cum aliorum, tum suas adjecit, Everardus Scheidius, &c. *Traject. ad Rhen.* 1790, 2 *partibus, in* 8*vo.*

VALCKENAER et LENNEP.—L. C. Valckenarii Observationes Academicæ; quibus via munitur ad origines Græcas investigandas, Lexicorûmque defectus resarciendos: et Jo. Dan. a Lennep de Analogiâ Linguæ Græcæ, &c. recensuit, &c. Everard. Scheidius, *Traj. ad Rhen.* 1790, *in* 8*vo.*

HEPHÆSTION.—Hephæstionis Alexandrini Enchiridion de metris et poëmatis, Gr. cum Schol. Græcis. *Par.* 1553, *in* 4*to.* Hephæstion, cum Notis variorum, &c. curante Thoma Gaisford. *Oxon.* 1810, *in* 8*vo.*

FOSTER *on Accent and Quantity.*—An Essay on the different Nature of Accent and Quantity, &c. By John Foster, M. A. 2d edit. *Eton,* 1763, *in* 8*vo.*

HEATH in Poëtas Tragicos.—Notæ sive Lectiones ad Tragicorum Græcorum, &c. quæ supersunt Dramata, &c. Auctore Benjamino Heath. *Oxon.* 1762, *in* 4*to.*

De Rhythmo Græcorum liber singularis, in usum Juventutis Coll. Æn. Nas. olim conscriptus, et nunc demum in lucem editus. *Oxon.* 1789, *in* 8*vo.*

HERMANNUS de Metris.—Godofredi Hermanni de Metris Poëtarum Græcorum et Romanorum Libri III. *Lips.* 1796, *in* 8*vo.* Est et nova Editio nuper edita.

DUNBAR Prosodia Græca.—Prosodia Græca, sive Metrorum Græcorum Expositio, nec non Dissertatio, Anglice scripta, de usu Digamma in Homeri Carminibus, &c. Studio G. Dunbar, Litt. Gr. Pr. *Edin.* 1815, *in* 8*vo.*

HAVERCAMPI Sylloge.—Sigeberti Havercampi Sylloge Scriptorum, qui de Linguæ Gr. vera et recta pronuntiatione commentarios reliquerunt, &c. *Lugd. Bat.* 1736, *in* 8*vo*. Sylloge altera, &c. *ibidem*, 1740, *in* 8*vo*.

MONTFAUCON Palæographia Græca.—Bernardi de Montfaucon Palæographia Græca, sive de ortu et progressu literarum Græcarum. *Paris*, 1708, *in fol.*

BENTLEY *against* BOYLE.—A Dissertation upon the Epistles of Phalaris: with an answer to the objections of the Honourable Charles Boyle, Esq. By Richard Bentley, D. D. *Lond.* 1599, *in* 8*vo*. [N. B. Diss. ipsa primùm prodiit, unà cum Wotton's Reflections on Anc. and Mod. Learning. *Lond.* 1697. Nova edit. nuper prodiit *Lond.*]

SIMONIS Introductio in Linguam Græcam.—Introductio Grammatico-critica in Linguam Græcam, qua de linguæ illius origine, &c. disseritur, edita à Joh. Simonis. Editio altera, &c. *Halæ Magdeburg.* 1771, *in* 8*vo*.

HORNE TOOKE's Diversions of Purley.—ΕΠΕΑ ΠΤΕΡΟΕΝΤΑ: or the Diversions of Purley. By John Horne Tooke, A. M. late of St. John's College, Cambridge. *Lond.* Vol. I. 1798. Vol. II. 1805, *in* 4*to*.

FABRICII Bibliotheca Græca.—Joannis Alberti Fabricii Bibliotheca Græca, sive notitia Scriptorum veterum Græcorum, &c. *Hamb.* 1706—26, 14 *voll. in* 4*to*. [Editionis novæ multò locupletioris, curante Gottlieb Christophoro Harles, sex Voll. jam prodierunt. *Hamb.* 1790—98, *in* 4*to*.]

DIBDIN's *Introduction*.—An introduction to the knowledge of rare and valuable editions of the Gr. and Lat. Classics; &c. By T. F. Dibdin, A. B. 2d edit. *Lond.* 1804, *in* 8*vo*. 3d edit., *in* 2 *vols.*, *Lond.* 1808.

CORSINI Fasti Attici.—Fasti Attici, in quibus Archontum Atheniensium Series, &c. per Olympicos Annos disposita describuntur, &c. Auctore Eduardo Corsino. 4 *voll. Florent.* 1744-47-51-56, *in* 4*to*.

Voyage de Jeune Anacharsis en Gréce, dans le milieu du quatrième siècle avant l'ère vulgaire. 4 *voll.* avec récueil de cartes géographiques. *A Paris*, 1788, *in* 4*to*. [N. B. This book is translated with the following title: Travels of Anacharsis the younger in Greece, during the middle of the fourth century before the Christian æra. By the Abbé Barthelemi, &c. *Lond.* 1790, *in* 7 *voils. in* 8*vo*, and an 8*th in* 4*to*, containing maps, &c.

FINIS.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]